Digitized by Google

Digitized by Google

SVETO PISMO

stare in nove zaveze

z

RAZLAGANJEM

poleg nemškiga, od apostoljskiga Sedeža poterjeniga sv. pisma, ki ga je iz Vulgate ponemčil in razložil

Dr. Jožef Franc Allioli.

114296

Natisnjeno po povelji

prečastitljiviga Kneza

GOSPODA GOSPODA

ANTONA ALOJZIJA,

Ljubljanskiga Škofa.

(Peti zvezek.)

V Ljubljani.

Natisnil Jožef Blaznik.

1856.

Digitized by Google

S 4139/5-6

124296

Digitized by Google

OBSEŽEK.

EVANCELII

Matevža, Marka, Lukeža in Janeza.
Djanje apostelnov.

Digitized by Google

Digitized by Google

Sveti evangelii.

Precej po grehu pervih staršev je Bog zopet postavil kraljestvo resnice, čednosti in zveličanja (1. Mojz. 3, 8. i. d.), ktero je satan na zemlji hotel razdreti (1. Mojz. 3, 1. i. d.). S tim kraljestvam na zemlji pa je, kakor z vsim, kar je pod solncam: Se začne, raste, se razširja in se dopolni konec časov. Zato ga primerja Božji Odrešenik (Mat. 13, 31.) z gorčičnim zernam, ki zraste v veliko drevo. Bog je postavil to kraljestvo nar popred v spokorni družini naših pervih staršev, in ga je odločil v blagor vsim njih mlajšim. Pa hudobna volja ljudi je stavila gnadi Božji take opovere, de se je le v pobožnim rodu Setovih naslednikov (1. Mojz. 4, 25. 26.) in poslednjič le v majhnim odrastku Noetove družine (1. Mojz. 6, 9.), v Abrahamovi hiši (1. Mojz. 10, 1: 11, 10. 26: 12, 1.) ohranilo. Njemu je Bog povelje dal, svojo malikovanju vdano domačijo zapustiti, in se v deželo podati, ktero mu bo pokazal. Tako je cvetlo Božje kraljestvo v hišah očakov Abrahama, njegoviga sina Izaka in vnuka Jakopa zmirej še le v posameznih družinah. Za Abrahamam, Izakam in Jakopam je vstanovil Bog to kraljestvo med celim ljudstvam, namreč med mlajšimi teh očakov, ko so bili pod Mojzesam Egipt zapustili, in se spet vernili v deželo svojih očetov, v Kanaan. Skorej dva tavžent let je Bog kraljestvo ohranil le

Digitized by Google

samo pri izraelskim ljudstvu; pa v enim Abrahamovih mlajših po mesu, ki je bil ob enim tudi Sin Božji, v Jezusu Kristusu, se je imelo polagama med vse ljudstva razširiti, de bi jim prineslo blagor, kteriga je bil človeški rod z greham zgubil. Tako se je prikazalo Božje kraljestvo, sv. vera, nar popred v eni družini, potim v enim rodu, potlej pri enim celim ljudstvu, zadnjič kakor vera vsih narodov; to je, polagama se je začelo razvijati in rasti, kakor vse, kar je na zemlji. Ob vsih časih je bila bistevno ravno tista sv. vera (Heb. 11.), po kteri so vsi zveličanje dosegli; pa ta vera se je prikazala v različnih stopinjah v zmirej obilniši obširnosti. Te stopinje navadno imenujejo očakovsko, Mojzesovo, keršansko razodenje. Kar zadeva njih edinost in različnost od stopinje do stopinje, jih primerja sv. Pavel (1. Kor. 13, 11. Gal. 3, 24.) z različnimi potrebami človeške starosti, kakor je pri otroku, mladenču in možu. Kakor človek na vsaki stopinji svoje starosti ravno tiste resnice potrebuje, če ravno v različni podobi: tako je móglo biti razodenje v različnih časih v različni podobi dano. Otrok véruje in ljubi, ter malo postav potrebuje, ker ima v veri in v ljubezni svojo postavo: tako je otroški svet očakov malo postav potreboval, ker je ljubezen, otroško vdanost in vero v obilnosti imel. Mladeneč, v kterim domišljevanje in sebičnost v ti meri raste, kakor ljubezen in vera odjenjujete, potrebuje več uka in strahu; tako je móglo izraelsko ljudstvo, ko je bilo v Egiptu v okorno, terdovratno ljudstvo zrastlo, pod strah terde postave in službe Božje priti, de se mu je zmirej ojstro ponavljalo, kaj ima storiti, in de je v svetih vajah zrejeno bilo. Ker je bilo ta čas še posvetno in srovo, tudi visokih duhovnih resnic ni moglo brez podob in prilik razumeti. Zato mu je Bog dal vero resnice in ljubezni v zgolj vidnih, tako rekoč govorečih podobah, v pomenljivih šegah in daritvah, ki so kakor senca praviga telesa, kakor lupina okrog jedra, kakor obleka preobilniga duhá. — Ko je bil pa čas prišel, de je izraelski narod iz mladenške starosti stopil v popolnama moško starost, je bila Božja voditev spet drugačna. Kakor popolnama mož v svojim spoznanji véruje in ljubi, in postavo v veri in ljubezni ima, pa vender strahú in sile, jo dopolnovati, ne potrebuje: tako je mógla zdaj postava strahú nehati, in namesti vnanjih podob kraljestvo resnice, vere in ljubezni naravnost in brez podobe se prikazati: mógla je priti postava, ki se več ne kaže od zunaj, na kamnitnih

Digitized by Google

tablah, ampak se dopolnuje iz notranjiga nagiba, iz gnade in ljubezni; resnica se je mógla ne več le v podobah kazati, ampak naravnost učiti. — To novo razodenje duha in resnice, vere in ljubezni, to notranjo postavo gnade je prinesel Sin Božji, ki je prišel v mesu kakor sin Abrahamov, kakor rešenik vsih ljudi od greha in rev, kakor je bilo v podobah in prerokovanjih stare zaveze napovedano. Zakaj, piše sv. pisavec lista do Hebrejcov (1, 1.): „velikokrat in po mnogih potih je nekdaj Bog govoril očakam po prerokih; in zadnjič tiste dni nam je govoril po Sinu, kteriga je postavil deleža vsih reči, po kterim je stvaril tudi svet“. On je sklenil novo zavezo Božjo z ljudmi, kakor je prerok Jeremija prerokoval: „To je zaveza, ki jo storim z Izraelovo hišo po tistih dnevih: Svojo postavo bom v njih notranje položil, in jo v njih serce zapisal; in jest bom njih Bog, oni pa moje ljudstvo“ (Jer. 31, 33. razl. 47.). — Kako nam je Sin Božji govoril, kako je novo postavo gnade in ljubezni oznanoval, kako je v vsi nizkoti prišel, živel, umerl in poveličan bil, to popisujejo tiste sv. bukve, ki jih imenujemo evangelije, to je, vesele oznanila. On sam tih bukev ni spisal, ampak še le več časa po njegovim vnebohodu, ko je bila keršanska vera že deleč po rimskim kraljestvu razširjena, so spisali nekteri zmed njegovih aposteljnov in njih učencov po notranjim Božjim nagibu, in blezo tudi na silne prošnje veliko vernih, naše štiri evangelije vernim v podučenje in tolažbo. De jih Jezus ni sam spisal, nič ne škoduje njih Božji verjetnosti; zakaj, ker je svojim aposteljnam sv. Duha obljubil (Jan. 14, 26.), ki jih bo spominjal vsiga, kar jim je povedal: je ravno tako (kakor sv. Avguštin piše), kakor bi jih bil z lastno roko spisal. Ti evangelii so bili spisani po nar starejših pričah v drugi polovici perviga stoletja po Kristusovim rojstvu, in de so zares tistih sv. pisavcov, kterim se prilastujejo, je tako gotovo, de celo neverniki in krivoverci to neoveržljivo dokazujejo. Sveti evangelisti so mende pisali v tim redu, v kterim si v sv. pismu nasledvajo; zakaj sv. Irenej, ki je živel v drugim stoletji, in je od aposteljskih učencov podučen bil, in je torej čas, kdaj so bili štirje evangelii spisani, zamogel dobro vediti, piše v svojih tretjih bukvah „zoper krivovere“: „Matevž, Hebrejic, je pisal svoj evangeli v hebrejskim jeziku, v tim ko sta Peter in Pavel v Rimu učila in cerkev vstanovljala. Po njuni smerti nam je pisal tolmač (zlagovavec) Marka, kar je

Digitized by Google

Peter učil; in Lukež, spremljevavec sv. Pavla, je spisal evangeli po uku sv. Pavla. Poslednjič nam je dal Janez, Gospodov učenec, ko je v Efezu v Azii bil, pisan evangeli". Te bukve so se med vernimi kmalo razširile po prepisih, ker so imeli spričevanje sv. aposteljnov, ko pa druge naznanila Jezusoviga življenja in nauka, ki so se tudi razširjale, tega spričevanja niso imele, in zato niso bile verjetne. Zakaj de je Božja previdnost štiri take popise Jezusoviga življenja pripustila in napravila, so sv. očetje različno razlagali. Sv. Avguštin pravi, de se je to zgodilo v pomenljivo znamnje, de bo sv. evangeli na vse štiri kraje sveta oznanovan, in ker številka „štiri" popolnost pomeni; pa nar globokejši in nar bolj pravi vzrok najde z drugimi sv. očeti (Iren., Gregor., Hier., Atan.) in z več katoliškimi razlagavci vred v čveterni lastnosti Boga, ki se razodeva in za ljudi skerbi, kakor je že prerok Ecehiel (pog. 1.) pomenljivo popisal. Kakor se je namreč Bog odrešenik že v stari zavezi razodeval kakor človeški, kraljevi, spravni, Božji Gospod (gl. Eceh. 1. in razl.): tako se prikazuje tudi v Jezusu v ti čveterni lastnosti, in povest Jezusoviga življenja mora to čveterno lastnost Jezusa Kristusa naznanjati, kazati, kakor tudi čveterna povest podoba te čveterne lastnosti biti. Gledé na to podobo, so sv. očetje slehernimu zmed evangelistov drugo podobo v pomen te čveterne lastnosti dali: Matevžu človeka, Marku leva, Lukežu daritevno tele, Janezu orla, božjiga ptiča. To razdeljenje ima po sv. Hieronimu svoj vzrok v tim, de sv. Matevž evangeli začne z bukvami rodú Jezusa Kristusa po človeški natori; sv. Marka z reznim ukam Janeza Kerstnika: Delajte pokoro! enako rjovenju kraljeviga leva; Lukež z duhovsko službo Caharijevo; Janez z večno Božjo natoro Jezusa Kristusa. Iz tega se tudi razvidi, kako so mogli sv. očetje štiri evangeliste imenovati Gospodov voz s štirimi kerubini, kteriga Ecehiel v svoji prečudni prikazni popisuje (gl. Eceh. 1. razl. 14.). Ti kerubini v ti prikazni nosijo Gospoda, ki nad njimi na visokim prestolu sedí; gredo, kamor jih duh Gospodov žene, in se med sabo s perutami dotikajo; peljejo Gospodov voz, čigar kolesa so polne oči, in tekó, kadar kerubini gredo; stojé, kadar oni stojé; se od zemlje vzdignejo, kadar se kerubini vzdignejo. Vse to se je spolnilo pri evangelistih; zakaj oni zares nosijo Sinú Božjiga, so kerubini nove zaveze, ki se s svojimi perutami dotikajo, ker eden druziga

Digitized by Google

dopolnujejo in razlagajo; oni kažejo pot popotnim, ker učé hoditi po poti življenja; se vzdigujejo z drugimi, ki si za popolnamost prizadevajo, ker jim zmirej globokejši in visokejši v Jezusovim nauku in djanji kažejo. To nam delé sv. evangelii pri vsi svoji vnanji priprostosti in nizkoti. Zastran njé piše sv. Hieronim do Pavlina: „Nikar se ne spotikuj nad priprostostjo sv. bukev, ki so take nekoliko zavolj pomanjkljivosti prestavljavcov, nekoliko tudi nalaš tako spisane, de bi s tim svojim priprostim jezikam ložej podučile, in bi ravno tisti izrek do ušes učenih in neučenih zamogel doneti. Nisim ne tako nečimeren, ne tako nespameten, de bi si domišljeval, kakor bi jih popolnama razumel. Vender, kdor prosi, prejme; kdor terka, se mu odpre; kdor iše, najde. Učímo se tedej na zemlji učenosti, ki tudi v nebesih pri nas ostane“. Pervi zmed evangelistov, ki drugimu Mojzesu enak novo zavezo začne, je

MATIJŽ.

Digitized by Google

VVOD

v

Evangeli sv. Matevža.

Matevž, imenovan Levi (Mat. 9, 9. Mark. 2, 13. i. d. Luk. 5, 27. i. d.), sin Alfejev (Mark. 2, 14.), eden zmed dvanajsterih aposteljnov (Mat. 10, 3), je imel, preden je bil za aposteljna poklican, službo pri rimski cestnii ob galilejskim morji. Voljno je šel za poklicam Gospodovim, ga je spremljal, ko je učil, je bil priča njegovih čudežev in njegoviga vstajenja, in je oznanoval po njegovim vnebohodu nauk zveličanja po Judovskim. De bi Jude prepričal, de je Jezus obljubljeni Mesija, je spisal evangeli, ki ga pod njegovim imenam imamo, po sv. Ireneji tisti čas, ko sta sv. aposteljna Peter in Pavel v Rimu učila in cerkev vstanovljala, med letam 61. in 66. po Kristusu, še pred evangelijem sv. Marka, ki je l. 66. pisal (gl. vvod v Marka). On je spisal svoj evangeli po enoglasnim spričevanji nar starejših cerkvenih učenikov v hebrejskim, to je, v takrat po Palestini navadnim sirsko-kaldejskim jeziku. Nedvomljivo je bil precej, ko je bil spisan, v greško prestavljen za kristjane iz nejeverstva, ker ti judovskiga jezika niso razumeli. To je storil ali Matevž sam, ali pa kak drug, apostoljsk, veljaven in verjeten mož, kakor se iz tega razvidi, de je greško prestavljenje že v pervih časih povsod popolnama veljavo imelo, in je bilo še bolj cenjeno, kakor pervi hebrejski spis, ki se je kmalo pozabil in zgubil. Kar druge okolišine življenja sv. aposteljna Matevža zadeva, pripovedujejo keršanski pisavci Sokrat, Rufin in drugi, de je v Etiopii, Indii, Partii sv. evangeli oznanoval, in kakor mučenec za sv. vero umerl.

Digitized by Google

EVANGELI
JEZUSA KRISTUSA
po svetim Matevžu.[1]

I. Poglavje.

Bukve rodú in rojstvo Jezusa Kristusa.

1. Bukve rodú [2] Jezusa Kristusa, sinu Davidoviga, sinu Abrahamoviga. [3]

2. Abraham je rodil Izaka; Izak pa je rodil Jakopa; Jakop pa je rodil Judata in njegove brate. [4] 1. Mojz. 21, 2. i. d. 25, 26: 29, 30.

3. Juda pa je rodil Faresa in Zara s Tamaro; [5] Fares pa je rodil Ezrona; Ezron pa je rodil Arama. 1. Mojz. 38, 29. — 1. Kron. 2, 4. Rut. 4, 18.

4. Aram pa je rodil Aminadaba; Aminadab pa je rodil Naasona; Naason pa je rodil Salmona. 4. Mojz. 7, 12.

5. Salmon pa je rodil Boóza z Ráhabo; [6] Boóz pa je rodil Obeda z Ruto; [7] Obed pa je rodil Jêseta; Jêse pa je rodil Davida kralja. Rut. 4, 21. 22.

6. David kralj pa je rodil Salomona z njo, ki je bila Urijeva. 2. Kralj. 12, 24.

7. Salomon pa je rodil Róboama; Róboam pa je rodil Abija;

---

1. To je: Sveto, veselo oznanílo od Jezusa, Mesija, popisano od sv. Matevža. „*Kristus*“ po hebrejsko „*Mašiah*“, „*Mesija*“, se pravi *Maziljeni*, ki je z močjo od zgorej obdarovan (Avguštin). Tako so se imenovali judovski viši duhovni, kralji in preroki, v posebnim pomenu pa, in pozneji le samo obljubljeni Odrešenik (Ps. 2, 2. Dan. 9, 25.). Od Jezusa glej versto 21.
2. Sv. Matevž je hotel Judam pokazati, de je Jezus, ki se je Mesija med njimi naznanil, zares iz tistiga rodú, iz kteriga je imel po prerokih Mesija priti (Kriz.). Perméri Luk. 3, 23—38.
3. Po 1. Mojz. 12, 3: 18, 18. je imel Mesija biti naslednik Abrahamov, in po 2. Kralj. 7, 4. i. d. Izai. 11, 1. i. d. Jer. 23, 5. 6. tudi iz Davidoviga rodú.
4. Juda je imenovan pred drugimi brati, ker je iz njegove rodovine imel Jezus priti. Gl. 1. Mojz. 49, 10.
5. Po grehu.
6. Z ženo, ki je bila iz Rahabine rodovine (Joz. 2, 1.). De je v rodovinskih bukvah več *kolenčev* izpušenih, ni nič nenavadniga (Kalmet, Maldonat). Glej Rut. 4, 22. razlago 11.
7. Ptujko, ki je praviga Boga spoznala (Rut. 1, 16.).

Digitized by Google

Abija pa je rodil Asata. 3. Kralj. 11, 43: 14, 31: 15, 8.

8. Asa pa je rodil Józafata; Józafat pa je rodil Jórama; Jóram pa je rodil Ozija. [8])

9. Ozija pa je rodil Jóatama; Jóatam pa je rodil Ahaca; Ahac pa je rodil Ezekija. 2. Kron. 26, 23: 27, 9: 28, 27.

10. Ezekija pa je rodil Manáseta; Manáse pa je rodil Amona; Amon pa je rodil Jozija. 2. Kron. 32, 33: 33, 20. 25.

11. Jozija pa je rodil Jehonija in njegove brate ob babilonskim preselovanji. [9])

12. In po babilonskim preselovanji je Jehonija rodil Salatiela; [10]) Salatiel pa je rodil Zorobabela. [11])

13. Zorobabel pa je rodil Abiuda; [12]) Abiud pa je rodil Eliakima; Eliakim pa je rodil Azorja.

14. Azor pa je rodil Sadoka; Sadok pa je rodil Ahima; Ahim pa je rodil Eliuda.

15. Eliud pa je rodil Eleazarja; Eleazar pa je rodil Matana; Matan pa je rodil Jakopa.

16. Jakop pa je rodil Jožefa, moža Marije, od ktere je rojen Jezus, ki je imenovan Kristus. [13])

17. Vsih rodov tedej od Abrahama do Davida je štirnajst rodov; in od Davida do babilonskiga pre-

8. Prav za prav je rodil Joram Ohozija (4. Kralj. 8, 24.); ta Joaza (4. Kralj. 11, 2.); ta Amazija (12, 21.) in ta še le Ozija (2. Kron. 26. 1.). Sv. Matevž je mende vmesne ude izpustil, de je v tim razdelku ravno štirnajst udov dobil. (Hier., Hil., Tom.). Ozija je bil kralj, ki se je prederznil v duhovske pravice segati. Prim. spodej v. 17.

9. Jozija je rodil prav za prav Joakima (Eliakima) in ta Joahima ali Jehonija. Glej 2. Kron. 36, 4. 8. razl. 4.

10. Prav za prav po tim, ko so bili odpeljani v babilonsko sužnost, in dokler so v nji bili. Glej 1. Kron. 3, 17. Jer. 22, 30. razl. 34.

11. Prav za prav Fadaja, ta pa Zorobabela. Glej 1. Kron. 3, 18. razl. 4.

12. Glej 1. Kron. 3, 19. razl. 5. in poglavje 1. razl. 2. Zgorej dalje sledeče imena prednikov sv. Jožefa (v. 16.) v sv. pismu stare zaveze niso več opomnjene. V 1. Kron. 3, 21. so sicer opomnjeni mlajši Hananija, druziga sina Zorobabeloviga, ne pa perviga, ki mu je mende tudi Abiud ime bilo. Toliko je gotovo, de je sv. Matevž rodovinske bukve mogel na tanko vediti, če je hotel uiti očitanju Judov.

13. Sv. Matevž ne piše, kakor pri poprešnjih udih: Jožef je rodil Jezusa, ampak imenuje Jožefa le moža Marije, ker Jezus ni bil od sv. Jožefa, ampak od sv. Duha čeznatorno v Marii spočet, kakor sv. Lukež 1, 31—35. obširniši pripoveduje. — Pa če Jezus ni bil sin Jožefov, bo kdo rekel, vse poprešnje ne morejo biti bukve rodú Jezusa Kristusa, in ta ne sin Davidov in Abrahamov imenovan biti? — Pri Judih so imeli pervorojeni sinovi imé postavniga, ne praviga očeta, če je postavni oče nastopil. Če je, postavim, kdo vzel ženo svojiga umerliga brata, je bil pervi sin iz tega zakona imenovan po imenu umerliga brata kot postavniga očeta, in je ob enim dobil vse pravice pervorojeniga (Gl. 5. Mojz. 25, 5. 6. razl. 7.). Enako je prejel Jezus od svojiga postavniga (namestniga) očeta Jožefa imé in druge pravice pervorojeniga. On je tedej mogel pri Judih za sinu Davidoviga in Abrahamoviga veljati. Ko bi pa kdo hotel dalje ugovarjati, de po tim takim Jezus vender ni bil sin Davidov po mesu, tudi ta ugovor popolnama odpade po rodu presvete matere. Ker je ona po Luk. 2, 4. 5. bila dedna hči, to je taka, ki je pri pomankanji bratov očetovo dedšino nastopila, dedne hčere pa so mógle može iz

Digitized by Google

selovanja je štirnajst rodov; in od babilonskiga preselovanja do Kristusa je štirnajst rodov. [14])

18. Kristusovo rojstvo pa je tako bilo: Ko je bila njegova mati Marija Jožefu zaročena, [15]) se je, preden sta vkup prišla, znašla noseča od svetiga Duha. [16])

19. Jožef pa, njen mož, ker je bil pravičen, [17]) in je ni hotel razglasiti, jo je hotel skrivej zapustiti. [18])

20. Kadar je pa to mislil, glej! se mu je angelj Gospodov v spanji perkazal, [19]) rekoč: Jožef, Davidov sin! ne boj se *(k sebi)* vzeti Marije svoje žene; zakaj kar je v nji rojeno, je od svetiga Duha. [20])

21. Rodila pa bo sina, in imenuj njegovo imé Jezus; on bo namreč odrešil svoje ljudstvo od njih grehov. [21])

22. To se je pa vse zgodilo, de se je dopolnilo, kar je bilo rečeno od Gospoda po preroku, kteri pravi: [22])

23. Glej! devica bo spočela

---

svojiga rodú in svoje hiše jemati: (4. Mojz. 36, 6. razl. 3.) je mógla Marija iz rodu in hiše Davidove biti, ker je bila zaročena z Jožefam, Davidovim naslednikam. To je obširniši skazal sv. Lukež v pogl. 3., kjer popisuje bukve rodú presvete Device. Zastran Jezusa gl. spodej v. 21., zastran Kristusa v. 1.

14. Število: Trikrat štirnajst, šestkrat sedem, velja za sveto število, in mende hoče reči: Nad udi tega dva tavžent letniga rodu je posebno čula Božja previdnost. Če se hoče trikrat štirnajst našteti, se mora pri tretji štirnajsterki (pervih dveh ni težko našteti) s Salatielam pričeti, tako, de so Jožef, Marija in Jezus trije poslednji udje. Ti tudi utegnejo za očete veljati, ker je bil Jožef postavni Jezusov oče, ker je Marija praviga očeta Jezusa Kristusa namestovala, ki se je v nji včlovečil, in ker je Jezus pervi oče noviga duhovniga rodú. V rodovinskih bukvah se najdejo vsakteri ljudje: kralji, poglavarji, očaki, plemenitni, neplemenitni, bogati, revni, preroki, duhovni, judje, malikovavci, možki, ženske — v pomenljivo znamnje, de imajo vsi delež v Kristusu, — ki vanj verujejo.

15. Med zaročitvo in ženitnino je preteklo pri Judih deset do dvajset mescov.

16. Sv. Luk. 1, 35. pravi, z Božjo močjo, kar je vse eno; ker Bog, ki v natori tukej čeznatorno dela, je sv. Duh. Glej 1. Mojz. 1, 2. Ps. 103, 30. Ps. 32, 6.

17. Pravičen, tedej pred vsim ljubeznjiv, brez natolcovanja (Kriz.).

18. Zaročitev je veljala pri Judih toliko, kolikor sklenjeni zakon; tedej je bila od drugiga noseča nevesta kot prešestnica kaznovana. Taka nevesta je dobila ločivno pismo, in je bila kamnjana (5. Mojz. 22, 23—27.). Tega je hotel Jožef Marijo obvarovati, in je zato mislil, zakonsko zavezo na tihim spet razdreti.

19. V sanjah. Sanje se morajo na tanko presoditi (Sir. 34, 7.), in Božje se ne smejo zametovati (Job. 33, 15.). Marija, vsa tiha, ponižno molčí, in zaupa, de bo Bog njeno nedolžnost razodel, ker angelj Gospodov svojim na strani stoji (Ps. 33, 8.).

20. Marija tedej še ni stanovala pri Jožefu, kar v. 18. in 24. poterdite.

21. *„Jezus“* (po hebrejsko *„Ješuah“*), se pravi Zveličar, Odrešenik.

22. Po sv. Kriz. in večim delu greških očakov v v. 22. 23. še angelj dalje govori. Drugi očaki in veči del razlagavcov misli, de ste opomba sv. Matevža. Naslednje prerokovanje je bilo dano, ker bi se prigodba, od ktere

Digitized by Google

in rodila sina, in njegovo imé bodo imenovali Emanuel, kar je prestavljeno: Bog z nami. [23])

24. Kadar se je tedej Jožef iz spanja zbudil, je storil, kakor mu je bil zapovedal angelj Gospodov, in je vzel *(k sebi)* svojo ženo.

25. In je ni spoznal, dokler ni porodila svojiga pervorojeniga sina, [24]) in je imenoval njegovo imé Jezus.

II. Poglavje.

Modri išejo Jezusa, ga najdejo kot revno dete, in ga molijo. Herod ukaže betlehemske otroke pomoriti, de bi Jezusa pokončal. Jezus beži v Egipt, in kralj umerje. Sv. družina se verne iz Egipta.

1. Kadar je bil tedej Jezus rojen v Betlehemu na Judejskim [1]) v dnevih kralja Heroda, [2]) glej! so prišli modri iz Jutroviga v Jeruzalem, [3])

2. rekoč: Kje je kralj Judov,

---

govori, mógla zgoditi; in prigodba se je spolnila z vsimi svojimi okolišinami, de je resnica prerokovanja popolnama poterjena. To pomenijo besede: *„de se je dopolnilo“*. Prerokovanje in prigodba se tedej ne vjemate le po naključbi, temuč ste v neločljivi zvezi.

23. Glej zastran tega prerokovanja Izaija 7, 14. in razl. Imé kake reči naznanja reč samo, njeno bitje. Imé: *„Bog z nami“* tedej naznanja Božjo in človeško natoro v Kristusu.

24. De bi jo bil Jožef po porodu spoznal, s tim ni rečeno, in tudi besede tega ne dokazujejo. Sv. Matevž hoče s tim le še bolj poterditi, de je v nji Rojeno od sv. Duha. Prim v. 18. 20. Ravno tako tudi v drugih krajih sv. pisma beseda *„dokler“* ne kaže, de bi bila po določenim času prigodba še dalje terpela. Krokar (1. Mojz. 8, 7.), od kteriga se bere, de ni nazaj prišel, *„dokler“* zemlja ni bila suha, ni nazaj prišel, ko je bila zemlja suha, ampak se celo ni več v barko vernil, ravno ker je zemlja suha bila. Mihol (2. Kralj. 6, 23.), ki ni rodila do svoje smerti, tudi po svoji smerti ni rodila. (Hier., Avg.). De je Marija, kakor Jožef, vedno v deviškim stanu živela, je gotovo po apostoljskim zročilu, in zastran Marije se vidi iz njenih lastnih besedi Luk. 1, 34: *„Moža ne spoznam“*, ki dovolj očitno kažejo, de je Marija sklenila, v vednim devištvu živeti. Pa njen sin Jezus je vender tukej imenovan pervorojeni, in pri Mat. 13, 55. Mark. 6, 3. so opomnjeni bratje Kristusovi: Jakop, Simon Judež? Pervorojeni se imenuje tudi edinorojeni, kakor Mahir edinorojeni sin Manaseta (Joz. 17, 1.). Imenovani bratje so bili strički, ki so jih po hebrejski navadi brate imenovali (1. Mojz. 11, 27: 13, 8.). Pravi bratje Kristusovi so njegovi verni, zmed kterih je on zares pervorojeni (Rim. 8, 29; Kol. 1, 15. 18.). Gledé na to pravi sv. Krizostom: „Zakaj bi bil Jezus na križu svojo sv. mater preljubeznjivimu Janezu zročil, ko bi bila ona imela še otroke, kteri bi bili dolžni zanjo skerbeti?“

1. Drug Betlehem je bil v Galileji. Joz. 19, 15. Natančniši okolišine rojstva glej pri sv. Luk. 2, 1—7.

2. tako imenovaniga Véliciga, Idumejca, ki je od Rimljanov gospostvo čez Judovsko prejel, in je bil pervi ptujic, ki je na Judovskim kralj bil. Glej konec 2. bukev Mak.

3. Modri so bili učeni, ki so se posebno s skrivno učenostjo in zvezdoslovjem

Digitized by Google

ki je rojen? Zakaj vidili smo njegovo zvezdo na Jutrovim, [4]) in smo ga prišli molit.

3. Herod kralj pa, to slišati, se je prestrašil, in ves Jeruzalem ž njim. [5])

4. In je sklical vse vélike duhovne [6]) in pismarje ljudstva [7]) in jih je izpraševal, kje bi imel Kristus rojen biti.

5. Oni pa so mu rekli: V Betlehemu na Judejskim; zakaj tako je pisano po preroku:

6. In ti, Betlehem, zemlja Judova, nisi nikakor nar manjši med vojvodi Judovimi; zakaj iz tebe bo prišel vojvoda, kteri bo vladal moje ljudstvo Izrael. [8])

7. Tedej je Herod modre skrivej poklical, in jih je skerbno izpraševal čas, v kterim se jim je zvezda perkazala. [9])

8. In jih je poslal v Betlehem, ter je rekel: Pojdite in skerbno oprašujte po détetu, in kadar ga najdete, pridite mi nazaj povedat, de tudi jest grem in ga molim. [10])

9. In ko so bili kralja zaslišali, so šli; in glej! zvezda, ktero so vidili na Jutrovim, je pred njimi šla, dokler ni prišla, in zgorej obstala, kjer je bilo dete.

10. Kadar so pa zvezdo ugledali, [11]) so se silno obveselili. [12])

---

pečali. Sv. očaki niso vsi enih misel, iz kteriga kraja de so prišli. Sploh mislijo, iz krajev blizo Evfrata, iz Arabije, Perzije. Ker je v tih krajih Balaam živel, je zamoglo prerokovanje od zvezde Jakopove, to je, Mesija (4. Mojz. 24, 17.), tam vero razširiti, de bo prihod Odrešenikov med Judi zvezda na nebu oznanovala. Toliko je gotovo, de so prihoda véliciga kralja sveta takrat na Jutrovim sploh pričakovali. Po starim zročilu so bili ti modri — kralji, kar se strinja s starimi časi, ko so poglavarji, posebno pri pastirskih rodovih, tudi modri in duhovni bili.

4. Po Božji naredbi se je tim modrim, ki so po Balaamovim prerokovanji zvezde v znamnje Odrešenika pričakovali, zares zvezda prikazala; in znotraj jih je zbudila Božja gnada, de so za zvezdo šli; zakaj ta, pravi sv. Bernard, ki jih je tje peljal, jih je tudi nagiboval, in ki jih je zunaj po zvezdi vodil, jih je tudi znotraj po sv. Duhu podučil.

5. Herod se je bal svoj prestol zgubiti (gl. zadnjo razl. k Mak. bukvam); prebivavci jeruzalemski so se bali nepokoja in prekucij.

6. Višiga duhovna in prednike 24 duhovskih razredov (prim. 1. Kron. 24, 3—20. in 2. Kron. 36, 14.), ki so bili tudi véliki duhovni imenovani. Tudi so bili vsluženi véliki duhovni.

7. razlagavce postave, ki so pravde ljudstva razsojevali. S svojo človeško besedo so namestovali preroke, kterih Božja beseda je bila že davnej utihnila. Glej zadnjo razl. v stari zavezi.

8. To prerokovanje pri preroku Miheji ni prav na tanko tako, kakor ga tukej duhovni stavijo, pa je pomen ravno tisti. Glej razl. pri Miheji 5, 5.

9. Herod je hotel po času, v kterim se je zvezda prikazala, določiti starost novorojeniga kralja. Ako se zvezda ni dolgo pred odhodam modrim prikazala, si je zamogel Herod svest biti, de bo novi kralj tudi med umorjenimi, ako ukaže ne le enoletnih, ampak tudi dveletne dečke pomoriti.

10. Kako gerd hinavec, ki se z besedo hlini, v sercu pa Kristusa mori!

11. Na vse jutro, ko so se Betlehemu bližali.

12. Blagor mu, kogar Bog vodi, če tudi po terdih potih hodi; veseliti se sme, de bo svoj namen dosegel!

Digitized by Google

11. In so šli v hišo, in so našli dete z Marijo njegovo materjo, ter so (*prednj*) padli in ga molili; [13]) in so odperli svoje zaklade, in mu darovali zlata, kadila in mire. [14])

12. In ko so v spanji odgovor prejeli, ne vračevati se k Herodu, so se po drugim potu vernili v svojo deželo.

13. Kadar so bili odšli, glej! se je angelj Gospodov Jožefu v spanji perkazal, rekoč: Vstani, vzemi dete in njegovo mater in beži v Egipt, in bodi tam, dokler ti ne porečem: zakaj Herod bo deteta iskal, de bi ga končal.

14. In je vstal, in vzel dete in njegovo mater po noči, in se je uganil v Egipt. [15])

15. In je bil ondi do Herodove smerti, de se je dopolnilo, kar je Gospod govoril po preroku, ki pravi: Iz Egipta sim poklical svojiga sina. [16])

16. Ko je tedej Herod vidil, de je od modrih zapeljan, se je silno razserdil, in je poslal in pomoril vse fantiče, kar jih je bilo v Betlehemu in v vsih njegovih pokrajinah po dve leti in manj starih, po času, ki ga je bil od modrih izprašal. [17])

17. Takrat se je dopolnilo, kar je bilo govorjeno po Jeremii preroku, ki pravi:

18. Glas se je slišal v Rami, [18]) jok in velik krik; Rahela [19]) je jokala po svojih otrocih, in se ni dala utolažiti, ker jih ni več. [20])

19. Kadar je bil pa Herod umerl, glej! se je angelj Gospodov Jožefu v spanji perkazal v Egiptu,

20. rekoč: Vstani in vzemi dete in njegovo mater, in pojdi na izraelsko zemljo, zakaj pomerli so, kteri so detetu po življenji stregli.

21. In je vstal, in vzel dete

---

13. Sv. očaki učé, de so modri po notranjim podučenji Božjim (prim. v. 12.) v detetu Boga molili. To kažejo tudi njih darovi. Glej, pravi sv. Fulgenci, kaj so darovali, in veš, kaj so verovali. — Ali se vklanja tudi naša modrost pred Božjim keršanstvam? ali se ne spodtikuje nad njegovo dozdevno majhnostjo, revšino in priprostostjo?

14. To so darovi, ki so jih kraljém in Bogu v tempeljnu darovali, in sicer Bogu v znamnje notranje čistosti, hvale in zatajevanja pregrešniga nagnjenja. Darovi so bili tedej v počešenje deteta, ki je bilo tako pervikrat za kralja in Boga razglašeno; zato se imenuje v ta spomin postavljeni praznik: Razglašenje Gospodovo.

15. Kraj, kjer sta Jožef in Marija z Jezusam prebivala, se imenuje po zročilu Matarea, blizo tempeljna Onijeviga. Glej Izai. 19. razl. 27.

16. Glej Ozea 11, 1. in razl.

17. Glej zgorej v. 7. Ta moritev je bila med ljudstvam razglašena (Dj. ap. 4, 27.). Sicer zgodovina zastran nje molčí, ker je bila zmed manjših grozovitnost tega trinoga.

18. To je: na višavi; po višavah so svojo žalost razglasovali, de se je deleč okrog slišala.

19. Rahel, mati egiptovskiga Jožefa, in zato mati imenitniga oddelka izraelskiga ljudstva, pomeni tukej to ljudstvo samo.

20. Glej zastran spolnjenja te prerokbe Jer. 31, 15. razl. 21.

Digitized by Google

in njegovo mater, in je prišel na izraelsko zemljo.

22. Ko je pa slišal, de Arhelaj kraljuje v Judeji namesti Heroda, svojiga očeta, se je bal tje iti; [21]) in v spanji opomnjen se je uganil na Galilejsko.

23. In je prišel in prebival v mestu, kterimu je imé Nazaret, de se je dopolnilo, kar je govorjeno po prerokih, de bode Nazarejic imenovan. [22])

III. Poglavje.

Janez Kerstnik oznanuje pokoro. Jezus se da med grešniki kerstiti, in je poveličan od Boga Očeta in sv. Duha.

1. Tiste dni [1]) pa je prišel Janez Kerstnik, in je pridigoval v pušavi Judeje, [2])

2. in je rekel: Delajte pokoro, zakaj nebeško kraljestvo se je perbližalo! [3]) Mark. 1, 4. Luk. 3, 3.

---

21. Po Herodovi smerti je bila Palestina po njegovi zadnji volji in po povelji rimskiga cesarja Avgusta med tri zmed njegovih sinov razdeljena. Arhelaj je dobil Judejo, Samarijo in Idumejo z imenam ljudskiga oblastnika, ker je oblast imel čez veči del ljudstva; Herod Antipa je prejel Galilejo in Perejo; Filip pa Batanejo, Trahoniško in Avraniško; oba z imenam četertniga oblastnika, to je, oblastnika čez četerti ali sploh manjši del ljudstva. Arhelaj je bil grozoviten, kakor njegov oče. On je vladal le devet let; potlej ga je cesar Avgust v mesto Vieno v Galijo pregnal, in je Judejo rimskim pokrajinam prištel. — Bodi moder in previden v svojim početji, kakor Jožef!

22. To je: On bo nizek, zaničevan; imé kake reči pomeni reč samo po njenim bitji. Vsi Galilejci so bili med Judi zlo zaničevani, ker je veliko nečistih nevernikov med njimi prebivalo. Nazarejci, prebivavci Nazareta (Nazara), niso bili le kakor Galilejci, ampak tudi še posebno zato malo čislani, ker je bilo njih mesto bolj novo, in v stari zavezi nikjer ni imenovano. (Prim. Jan. 1, 46.). Več prerokov sicer Mesija ne imenuje Nazarejca, pa ga vender popisujejo nizkiga, zaničevaniga. Iza. 11, 1: 53. Cah. 3, 8: 9, 19. Sv. Matevž je tedej tukej, kakor sv. Hieronim razlaga, gledal bolj na pomen, kakor na besedo prerokov.

1. Ta čas. Te besede ne vežejo sledeče povesti z ravno popred rečenim; zakaj vso povest Jezusove mladosti in njegoviga samotniga življenja je sv. Matevž izpustil, kakor veči del tudi drugi evangelisti. Niso ravno hotli naši radovednosti streči. Po Luk. 3, 1. se je sledeče zgodilo v petnajstim letu cesarja Tiberija, v 28. letu Jezusove starosti. Prim. Mark. 1, 2—8. Luk. 3, 1—18.

2. v pustim, samotnim kraji med Jeriho in Jordanam. Janez, ki je bil zadnji prerok stare zaveze in predhodnik Zveličarjev, je imel vse storiti, kar je Mojzesova postava zamógla in mógla storiti: zavolj greha svariti (Rim. 3, 20.), k čednosti in pokori opominjevati, dobre dela priporočevati, in na Odrešenika kazati.

3. Nebeško kraljestvo je pri sv. evangelistih zdaj kraljestvo zvoljenih v nebesih, zdaj kraljestvo Božje na zemlji, ktero je Zveličar za čednost in

Digitized by Google

3. Zakaj ta je, [4]) od kteriga je govorjeno po Izaii preroku, kteri pravi: [5]) Glas vpijočiga v pušavi; [6]) perpravite pot Gospodovo; ravne storite njegove steze. [7]) Mark. 1, 3. Luk. 3, 4.

4. On, Janez pa je imel oblačilo iz kaméljih dlak, [8]) in usnjat pas okoli svojiga ledja; njegova jed pa je bila: kobilice in divji méd. [9])

5. Tedej je k njemu hodil Jeruzalem in vsa Judeja, in vsa stran ob Jordanu, [10]) Mark. 1, 5.

6. In so bili kerščeni od njega v Jordanu, [11]) ki so se obtožili svojih grehov. [12])

7. Kadar je pa vidil, de je veliko farizejev in saducejev k njegovimu kerstu perhajalo, [13]) jim je rekel: Gadja rodovina! [14]) kdo vam je pokazal bežati pred prihodnjo jezo? [15]) Luk. 3, 7.

---

pobožnost postavil, zdaj spet notranje, po Odrešenikovih postavah vravnane misli (Luk. 17, 21. Prim. Rim. 14, 17.). Tukej je pred vsim razumeti kraljestvo Kristusovo na zemlji, sv. cerkev.

4. Opomba sv. Matevža.

5. Glej Izaija 40, 3. i. d., in razl.

6. Janez je glas vpijočiga v pušavi. On budí s svojim glasam svet, ki v pregrešnim spanji počiva in leží. On ni Beseda Božja, ki v otroke Božje prenareja, ampak le budeč glas.

7. S tim, de hribe (vse prevzetno djanje) ponižate, doline (napčno ponižnost) zasujete; sploh, de vse zaderžke zveličanja odpravite, slabim navadam in nagnjenjem se odpoveste.

8. haljo, narejeno iz debele velbljudje dlake. To je bilo oblačilo zlo revnih in prerokov (4. Kralj. 1, 8. Heb. 11, 37.).

9. Velike jutrovske kobilice (3. Mojz. 11, 21.) in méd divjih bučel so hrana revnih na Jutrovim. Glej Janeza, ki pot pripravlja! On vso mehkužnost in meseno poželjivost sleče.

10. Veliko se jih poda na pot proti Božjimu kraljestvu, pa le malo jih je, ki jim je resnica, in celo malo jih ostane stanovitnih do konca.

11. Kakor so Judje ob tim času tiste zmed nevernikov, ki so hotli k njim prestopiti, z nekim kerstam v judovstvo vpeljevali, in vender s tim še niso pravi Judje postali; ravno tako je hotel Janez Jude vpeljati s svojim kerstam v prihodnje kraljestvo Kristusovo, pa jih s tim še ni mogel kristjanov narediti. Vrednost tega kersta sv. Janez sam razlaga v. 11. —

12. kakor je bilo to že v stari zavezi zapovedano. Glej 3. Mojz. 5, 5 : 4. Mojz. 5, 7. Notranje spoznanje samiga sebe je še le doveršeno z vnanjim spoznanjem ali obtoženjem, kakor se misel z besedo pokaže in izpelje.

13. Farizeji, ločina Judov (glej zadnjo razl. k 2. bukvam Mak.), so se posebno deržali svojih zročil in zunanjih verskih šeg, za duha postave pa celo niso marali; saduceji so bili ločina Judov, ki je le na svojo pamet zaupala, veči del judovskih ukov pa zametovala. Oboji so upali, de bo v novo oznanovanim kraljestvu njih uk poterjen. Ko so vidili, de so se motili, se niso več dajali kerševati. Glej Luk. 7, 29. 30. Spodej 21, 26.

14. otroci hudobnih, peklenskih (1. Mojz. 3. Skriv. razod. 12, 9.) staršev (Hier., Greg.) Prim. spod. 12, 34 : 23, 33. Jan. 8, 44. Beseda je ojstra viditi, pa je resnična.

15. ako pri svojih mislih ostanete. Prihodnja jeza je sodba Božja.

Digitized by Google

8. Storite tedej vreden sad pokore. [16])

9. In ne govorite med seboj: Abrahama imamo očeta; [17]) zakaj povem vam, de Bog zamore Abrahamu iz tega kamnja otrok obuditi. [18]) Jan. 8, 39.

10. Zakaj sekira je že drevesam v korenino nastavljena. Vsako drevo tedej, ktero ne stori dobriga sadú, bo posekano in v ogenj verženo. [19])

11. Jest sicer vas keršujem v vodi k pokori; kteri pa za mano pride, je močnejši, kakor jest, kterimu nisim vreden nositi čevljev; [20]) on vas bo kerstil v svetim Duhu in v ognji. [21]) Mark. 1, 8. Luk. 8, 16. Jan. 1, 26. 27.

12. Njegova vevnica je v njegovi roki, in bo očistil svoje gumno, [22]) in bo spravil svojo pšenico v žitnico, pleve pa bo sežgal z neugasljivim ognjem. [23])

13. Takrat je prišel Jezus iz Galileje k Janezu na Jordan, de bi bil od njega keršen. [24]) Mark. 1, 9.

14. Janez mu je pa branil rekoč: Meni je potreba od tebe keršenimu biti, in ti prideš k meni?

15. Jezus pa je odgovoril in mu rekel: Pusti za zdaj; zakaj tako se nam spodobi vso pravico spolniti. [25]) Tedej mu je pustil.

16. In ko je bil Jezus keršen, je zdajci šel iz vode, in glej! nebesa so se mu odperle, in je vidil [26]) Duha Božjiga, kakor goloba, doli iti in nad njega priti. Luk. 3, 22: 9, 35. — 2. Pet. 1, 17.

17. In glej! glas z nebes rekoč: Ta je moj ljubi Sin, nad kterim imam dopadajenje. [27])

16. Dopolnite dela postave. Glej Luk. 3, 11. i. d.

17. Ne zanašajte se na svoje vnanje pravice (prednosti), de ste Abrahamovi otroci.

18. ljudi vstvariti, in jih duhovne otroke Abrahamove narediti. Glej Rim. 9, 7. Gal. 3, 7.

19. Bog je že pripravljen, vam kraljestvo Božje tukej in tamkej odtegniti, in vas v pekel zavreči (Spod. 25, 41. 46. Skriv. raz. 20. Prim. Luk. 13, 7.).

20. Nisim vreden, mu nar manjši hlapčevske službe opravljati. Čevlji so bili podplati, ki so bili z jermeni na noge privezani. Jih privezovati, in jih za kom v hišo nositi, je bilo opravilo sužnjev.

21. Kerst Janezov je bil le pomenljiva šega, ki je človeka k pokori vpeljala, in sama na sebi ni imela delavne moči od zgorej, tedej ni mogla grehov odvzeti. Kerst Kristusov je sklenjen z Božjo gnado od zgorej, in dela sam na sebi s prerodivno močjo, ker dušo njenih grehov očisti, posveti, in za sveto ljubezen vname (Hier.).

22. On bo dobre od hudobnih ločil. Zmlačeno žito se na Jutrovim z vevnico meče proti vetru, kjer dobro zernje na tla pada, pleve pa veter na stran nosi.

23. Dobri bodo vzeti v prebivališa Gospodove, hudobni pa verženi v ogenj, ki nikoli ne ugasne. Prim. Mark. 9, 43. 45. Mat. 25, 46.

24. Prim. Mark. 1, 9—11. Luk. 3, 21—23. Jan. 1, 32—34. Jezus se je ravnal po vsi postavi (Gal. 4, 4.), dokler ni s svojo smertjo na križu vsiga poprešnjiga pripravljanja razvezal, in z gnado, ki jo je ljudem zaslužil, nepotrebnih storil vsih podob in šeg st. z. Ravno zato se je podvergel Janezovimu kerstu, ki je bil od Boga vpeljan (Hier.). Tudi v tim se je hotel med grešnike vstopiti, ko je namesti grešnikov bil, in za nje kazen terpel (Hil.).

25. Pravica je namesti Božje naredbe, kakor 5. Mojz. 4, 5 : 27, 10.

26. Jezus.

27. Precej po kerstu so vidili Jezus, Janez (Jan. 1, 32.) in mende še več dru-

Digitized by Google

IV. Poglavje.

Jezus se posti, je od hudiča skušan, začne, ko je bil Janez v ječo veržen, v Galileji učiti, zvoli štiri aposteljne in čudeže dela.

1. Tedej je bil Jezus od Duha [1]) v pušavo peljan, [2]) de bi bil od hudiča skušan. [3]) Mark. 1, 12.

2. In ko se je štirdeset dni in štirdeset noči postil, [4]) je bil po tem lačen. [5])

3. In skušnjavec je k njemu stopil in rekel: Ako si Sin Božji, [6]) reci, de naj ti kamni kruh bodo. [7])

4. On je pa odgovoril in rekel: Pisano je: [8]) Človek ne živí

---

gih pričujočih to prikazen, in so slišali glas iz nebes. Božje spričevanje je bilo, ktero sta sv. Duh in nebeški Oče Božjimu Sinu, tako rekoč, v poterjenje na zemlji dala, de je iz nebes poslan (Luk. 4, 18. 21.). Zraven tega je bilo to pričevanje tudi kerst s sv. Duham in ognjem, ki je bil tukaj vidno opravljen nad pervim človekam noviga rodú, kakor se na njegovih bratih, ki so v njem prerojeni, nevidno opravlja; zakaj, če ravno v nje sv. Duh ne razlije vse neskončne obilnosti svoje gnade, in Oče čez nje ne izreče svojiga dopadajenja, ktero je lastno le njegovimu Sinu, ki mu je popolnama enak; so vender tudi vsi prerojeni z gnado sv. Duha posvečeni, in si s tim pridobe dopadajenje Boga Očeta. — Sv. Duh se je prikazal v telesni podobi goloba, ki je podoba čistosti in krotkosti (Kriz.).

1. od svetiga Duha, ki je bil v vsi polnosti ravno popred pri kerstu nadnj prišel (Luk. 4, 1.).

2. v grozno pušavo Kvarantanijo med Jeriho in Jeruzalemam, kakor zročilo pravi.

3. de bi se v samoti in tihoti s postam in molitvijo za svoj prihodnji poklic pripravljal, in satanove skušnjave prestal. Prav po redu sledí za Božjim poterjenjem pri kerstu v tim poglavji zmaga Kristusova čez satanove skušnjave. Kakor je bil pervi človek od satana skušan, ravno tako se je pustil tudi Jezus, pervi človek drugiga rodu, od satana skušati, de bi nam zgled dal, kako se satanovo zalezovanje z gnado, molitvijo in Božjo besedo premagati zamore (Kriz., Hil.).

4. Tako dolgo se je postil Mojzes (5. Mojz. 9, 9. 18.), Elija (3. Kralj. 19, 8.), toliko let je v pušavi prebivalo izraelsko ljudstvo, ki je bilo podoba pregrešniga človeškiga rodú (Ps. 94, 10.). Jezus te dni po sv. Luk. 4, 2. celo nič ni jedel. Tudi pozneji se je več svetnikov dolgo časa vse jedi zderžalo.

5. Po čeznatornim nasitenji v premišljevanji in molitvi je popolnama utihnila za čas tih 40 dni natorna lakota, ter se po tih dneh po Božji volji spet povernila. Življenje svetnikov nam v poterjenje tega daje prečudne zglede.

6. De je satan to vedil, se že zato ni čuditi, ker je Janez Kerstnik očitno pričal Jezusovo vrednost (Jan. 1, 34.). Ko se je pa Jezus v vsim tako majhniga in ponižniga kazal, je še nekoliko dvomil. De bi se tih dvomov znebil, je hotel Jezusa sprašati in tudi skušati (Amb.).

7. oberni svojo Božjo moč zdaj v to, de svojo lakoto s kruham utolažiš, sploh, de svojim potrebam zadostiš. Jezus je v zatajevanji samiga sebe vse svoje življenje le Bogu in ljudem služil. Mende je med postam večkrat to daritev svojimu nebeškimu Očetu ponavljal; za to ga je iskal satan v sebičnost zapeljati.

8. Jezus zaverne vsako skušnjavo z Božjo besedo. — Stori tudi ti tako (prim. Ef. 6, 17.).

Digitized by Google

le od kruha, ampak od vsake besede, ktera pride iz ust Božjih.[9]) Luk. 4, 4.

5. Tedej ga vzame hudič seboj v sveto mesto in ga postavi na verh tempeljna, [10])

6. in mu reče: Ako si Sin Božji, verzi se doli; zakaj pisano je: Svojim angeljem je zavoljo tebe zapovedal, in na rokah te bodo nosili, de kje s svojo nogo ob kamen ne zadeneš. [11])

7. Jezus mu je rekel: Spet je pisano: Ne skušaj Gospoda svojiga Boga. [12])

8. Spet ga hudič vzame seboj na silno visoko goro, in mu pokaže vse kraljestva svetá in njih veličastvo,

9. in mu reče: Vse to bom tebi dal, ako *(predme)* padeš in me moliš. [13])

10. Tedej mu reče Jezus: Poberi se, satan! zakaj pisano je: Gospoda svojiga Boga moli in njemu samimu služi. [14])

11. Tedej ga je hudič popustil; in glej! angelji so perstopili in mu stregli. [15])

12. Kadar je pa Jezus slišal, de je Janez izdan, [16]) se je umaknil v Galilejo. [17]) Mark. 1, 14. Luk. 4, 14. Jan. 4, 43.

13. In je zapustil mesto Nazaret, ter je prišel in prebival v Kafarnavmu ob morji [18]) na pokrajinah Zabulona in Neftalima; [19])

14. de se je dopolnilo, kar je govorjeno po preroku Izaii. [20])

15. Dežela Zabulon, in dežela

---

9. Gl. 5. Mojz. 8, 3. Človek ne živí samo od navadniga živeža, ampak tudi od Božje besede, ktera vse vstvari in ohrani (Ps. 32, 6.). Ona zamore tudi druge reči, kakor, postavim, pri Izraelcih mano, tudi molitev in premišljevanje v živež odločiti (Hil.). Veliko svetnikov je živelo več let samo od zavživanja presvetiga rešnjiga Telesa. Božji blagoslov vse premore; Bog ne potrebuje nobenih pomočkov.

10. Peljal ga je po zraku, podnebji, in postavil na streho eniga tempeljnovih poslopij. (Hier., Greg., Tom. in drugi). Navadno mislijo streho tistiga mostovža, pod kterim je bila dolina naj globokejši. De je Zveličar to nad seboj pripustil, se nam ne sme čudno zdeti, ko se je od satanovih služabnikov celo križati pustil. — Morebiti je s to potjo po zraku satan mislil Jezusu serčnost dati, de bi se potim po satanovi želji zverh tempeljna spustil.

11. Gl. Ps. 90., 11. Nar pred je satan skušal s poželenjem mesa, zdaj z napuham (s prederznostjo).

12. Gl. 5. Mojz. 6, 16.

13. Poglavar tega sveta (Jan. 12, 31: 14, 30: 16, 11.) ga je vzel zverh tempeljna proč na visoko goro, mu je pokazal na vse štiri kraje sveta okrog ležeče kraljestva, popisal njih veličastvo, in pristavil, de mu hoče vse to dati, če ga moli. To je zadnja volja satanova, sebe na mesto Boga postaviti. Njegova zadnja skušnjava je bila naj bolj mikavna, naj bolj nevarna: vse imeti, vse posesti — poželenje oči.

14. Gl. 5. Mojz. 6, 13.

15. So mu prinesli, kar je njegova človeška natora potrebovala, in so ga molili. — Kdor satana premaga, dobi plačilo v družbi in tolažbi angeljev.

16. Glej spod. pogl. 14.

17. de bi se mu ravno taka ne pergodila: njegova ura še ni bila prišla.

18. pri genezareškim jezeru, ob galilejskim morji.

19. Kraji rodov Zabulona in Neftalita so bili ob imenovanim morji, pervi proti jugu, drugi proti severju.

20. Gl. Izai. 9, 1. 2. in razlag.

Digitized by Google

Neftalim, pot ob morji, unkraj Jordana, [21]) Galileja nevernikov. [22])

16. Ljudstvo, ktero je v temi sedelo, je vidilo veliko luč; in sedečim v deželi smertne sence je luč persvetila. [23])

17. In odslej je Jezus začel pridigovati in govoriti: Delajte pokoro! zakaj nebeško kraljestvo se je perbližalo. [24]) Mark. 1, 14—21. Luk. 5, 2—11.

18. Ko je pa Jezus hodil ob galilejskim morji, je vidil dva brata, Simona, kteri je imenovan Peter, [25]) in Andreja njegoviga brata, metati mrežo v morje; bila sta namreč ribiča.

19. In jima reče: Hodita za menoj, in vaji bom storil ribiča ljudi. [26])

20. Ona pa sta koj svoje mreže popustila, in sta šla za njim. [27])

21. In od tod dalje gredoč je vidil dva druga brata, Jakopa Cebedejeviga, [28]) in Janeza njegoviga brata, v čelnu z njih očetam Cebedejem, popravljati svoje mreže, in jih je poklical.

22. Ona pa sta precej mreže [29]) in očeta popustila, in sta šla za njim. [30])

23. In Jezus je obhodil vso Galilejo, je učil v njih shodnicah, [31]) in je oznanoval evangeli kraljestva, [32]) in ozdravljal vsako slabost in vsako bolezen med ljudmi. [33])

24. In slovelo je od njega po vsi Sirii, in so mu perpeljali vse bolehne, z mnogoterimi boleznimi obdane, in obsedene [34]) in meseč-

---

21. Eni mislijo ravno tisti Zabulon in Neftalim; drugi jutranji breg morja.
22. Galileja, kjer veliko nevernikov med Judi prebiva.
23. Besédi „*tema in smertna senca*“ ste podoba nevednosti Galilejcov, ki so med neverniki živeli.
24. Gl. zgor. 3, 2. Jezus veže svoj nauk s pridigo svojiga predhodnika, in očitno stopi med ljudstvo, ko je ta odstopil, kakor solnce za jutranjo zarjo. — Pokora in vera je zapopadek vsake pridige. —
25. Simon je bil Jonov sin, iz Betzajde pri galilejskim morji. Ime Peter je že popred dobil v Judeji, ko ga je Jezus pervikrat vidil. Gl. Jan. 1. razl. 44.
26. ki ljudi odtegvajo pogubljenju sveta, in za nebesa pridobivajo. Perm. Jer. 16, 16. Eceh. 47, 10. — Učenik mora biti od Boga poklican. —
27. Kdor hoče Kristusu z učenjem ali sicer služiti, mora z zatajevanjem v sercu svet zapustiti.
28. Ta Jakop je imenovan stareji, de se loči od aposteljna Jakopa, ki je bil Alfejev sin.
29. Po greškim: *čeln*.
30. Natorne dolžnosti so nerazvezljive, pa môči gnade se morajo umakniti (Hil.). Gospod je zvolil nevednih ribičev za aposteljne, de bi se razširjenje sv. vere ne prilastovalo učenosti in zgovornosti (Hier.).
31. v hišah za molitev.
32. veselo oznanilo od prihodnjiga kraljestva. Gl. zgor. 3, 2.
33. Vse hudo pride od greha; on, ki je greh zbrisal, je ozdravljal tudi telesa.
34. v kterih je hudič prebival; od tih se ločijo tisti, ki jih hudič le skuša, napeljuje. Obsedeni niso samo bolni (božjastni, čmerni), kakor to prigodba s prešiči (spodej 8, 31. 32.) uči; zakaj bolezni ne prosijo, de bi smele iti v prešiče; še menj zamore domišljija kakiga bolnika čedo prešičev v morje pahniti. Hudič (ki v peto zalezuje, ki Gospoda in njegovo čedo prekanjeno

Digitized by Google

ne [35]) in mertvoudne, [36]) in jih je ozdravil.

25. In za njim je šlo veliko množic iz Galileje, iz Desetomestja, [37]) iz Jeruzalema, iz Judeje, in z une strani Jordana. Mark. 3, 7. Luk. 6, 17.

V. Poglavje.

Pridiga na gori. Kdo je zveličan. Aposteljni luč in sol zemlje. Postava večna. Učiti in storiti. Nova pravica. Ljubezen in sprava. Prešešt v sercu. Oko izdreti. Zakon nerazvezljiv. Persega. Poterpežljivost v terpljenji. Ljubezen do sovražnikov. Popolnamost.

1. Kadar je pa Jezus vidil množice, je šel na goro, [1]) in ko se je bil usedel, so perstopili k njemu njegovi učenci. [2])

2. In je odperl svoje usta, in je učil, rekoč: [3])

3. Blagor ubogim v duhu; ker njih je nebeško kraljestvo. [4]) Luk. 6, 20.

---

hoče poškodvati 1. Mojz. 3, 15.), se je zdaj, ko se je od prihoda Sinu Božjiga prepričal, z vso močjo vzdignil, de bi ohranil svoje z greham na zemlji vstanovljeno kraljestvo. Od tod toliko. obsedenih ob Kristusovim času, in hudičeva serditost Judov do Zveličarja. On je hotel Kristusa končati, in si še zmirej prizadeva njegovo kraljestvo razdreti. Pa ne doseže svojiga namena, in njegòva zloba je njemu samimu v pogubljenje.

35. to je, take, ki jih je božjast metala.

36. to je, take, ki jih je mertvoud popolnama ali nekoliko skljućil.

37. Protl jutru od galilejskiga morja je bila okrajina 10 mest, v kterih so večí del neverniki prebivali.

1. Prim. Luk. 6, 17—49. Po sv. Luk. je šel Jezus s hriba. Oboje se da zediniti, ako si mislimo, de je Jezus, ki je popred na hribu molil, doli šel, de bi pod hribam zbranimu ljudstvu pridigval; potlej, ko so se trume ljudstva množile, je spet dalje na višavo šel, de bi jim zamogel bolj razumljivo govoriti. Dan današnji kažejo ta hrib blizo Genezareta, in se imenuje hrib blagrov.

2. izvoljeni aposteljni. Ti so bili pri njem v večí časti in so tudi pomagali silo ljudstva odvračevati.

3. Te pridige Jezus ni imel precej v začetku svojiga učenja, ampak poznejši; sv. Matevž jo tukaj popiše, de bi svojim judovskim bravcam precej pokazal, kaj jim je od nove postave pričakovati, in kako se od stare loči. Vsa pridiga je kakor velike vrata, skoz ktere sv. evangelist vpeljuje v praviga duha sv. evangelija.

4. Blagor jim (tu in tam), kterih serce ni navezano na blago tega svetá, ki pomanjkanje tistiga voljno prenašajo, in si v posestvu pozemeljskiga blaga za nebeško tako prizadevajo, kakor bi pozemeljskiga ne imeli (1. Kor. 7, 29. 30.); ki v sebi nosijo nebesa keršanskiga duha, in unkraj nebesa zadobé. (Gl. zg. 3, 2.). Tim nasprotni, ki niso taciga duha, so bogatini, čez ktere Gospod gorje izreče Luk. 6, 24. (Hier., Baz., Bern.). Pozemeljsko blago obsega vse, kar mi pozemeljčani smo, imamo in premoremo. Kdor je v tim po duhu reven, se sme tudi ponižen imenovati. Zato si misli več sv. očakov pod ubogimi v duhu ponižne (Hil., Avg., Kriz., Amb.). Svet pravi: O kako srečni so bogati, ki imajo dovolj dnarja in vsakoršniga blaga!

Digitized by Google

4. Blagor krotkim; [5]) ker oni bodo zemljo posedli. [6]) Ps. 36, 11.

5. Blagor žalostnim; [7]) ker oni bodo oveseljeni. [8]) Iz. 61, 1. 3.

6. Blagor lačnim in žejnim pravice; [9]) ker oni bodo nasiteni.

7. Blagor usmiljenim; [10]) ker oni bodo usmiljenje dosegli.

8. Blagor jim, kteri so čistiga serca; [11]) ker oni bodo Boga gledali. [12]) Ps. 23, 4.

9. Blagor mirnim; [13]) ker bodo otroci Božji imenovani. [14])

10. Blagor zavoljo pravice preganjanim; [15]) ker njih je nebeško kraljestvo. 1. Pet. 2, 19: 8, 14: 4, 44.

11. Blagor vam, kadar vas bodo kleli in preganjali, in vse hudo zoper vas lažnjivo govorili zavoljo mene;

12. veselite se, in od veselja

---

5. ki se ne jezé, ne kregajo, ne prepirajo, temuč rajši poterpé in molčé (Avg., Tom.). Svet pravi: O kako srečni so, ki vse uženejo, in v besedi vsakiga prekosijo.

6. Povsod v miru in pokoji živé (Kriz.); ob enim: bodo tudi prihodnjo dedišino posedli (Avg.). Zemlja in nje kraljestvo pomeni pri prerokih večkrat nebesa. V greškim je ta druga čednost s tretjo premenjena.

7. ki so žalostni na tim svetu lastne in ptuje nesreče, greha, terpljenja i. t. d.

8. že tukaj v tolažbi evangelija, de so kakor po pravici žalostni z Bogam sklenjeni; tam pa v večnim plačilu. Svet pravi: O kako srečni so, ki zamorejo zmirej se veseliti in smejati!

9. ki imajo goreče želje po čednosti in pobožnosti (Hier.). Po sv. Luk. 6, 21. bi zamoglo tudi pomeniti: Blagor jim, ki v pravim duhu lakoto in žejo terpé, ker se ali radovoljno jedi zderžujejo, ali ker jim permanjkuje; taki bodo kako drugači tu in tam nasitovani. Svet pravi: Kako srečni so, kterih želje po dobrotah tega življenja so zmirej dopolnjene, ki so zmirej siti!

10. ki so usmiljeni do bližnjiga, ter mu tudi v djanji pomagajo, kakor morejo.

11. ki imajo čisto serce, brez greha, brez vsiga navezovanja na posvetno, kakor angelji (Hier., Greg., Nis., Avg.).

12. Zakaj, le popolnama čisti duh zamore Boga gledati. Tudi že tukaj zamoremo Boga, njegovo resnico, le toliko viditi, kolikor smo čistiga serca postali.

13. ki za mir v sebi in med svojim bližnjim skerbé. Mir je v nas, če smo spet v pravim redu, ki je po grehu razdert, de je namreč telo duhu, in duh Bogu pokoren (Avg.). To je stan popolnosti, doveršenja, in bo zato že tukaj plačevan s svetim občutljejem miru, ki je preokus večniga veselja (Jan. 14, 27.).

14. t. j. oni *so* otroci Božji (imenovan biti je toliko kakor *biti;* imé kake reči je reč sama.) So otroci Božji, so se spet v pervo pravo zadevo k Bogu vernili, ker so spet sami sebe vravnali, popolnama postali (gl. popr. razl.); so podobni postali Kristusu, kralju miru, ki mir ima in daje, ki je vse spet v pravi red djal (Ef. 2, 4.); kakor otroci bodo tedaj tudi dediči Božji.

15. če tudi do smerti zavolj mojiga nauka. Osmere zveličanske čednosti imajo v sebi tri stopinje k Bugu. Očiševanje (po ponižnosti, krotkosti, pokori v. 3. 4. 5.), posvečevanje (želja vse čednosti doseči, posebno z ljubeznijo v. 6. 7.); sklenitev z Bogam (popolnama čistost serca, mir in terpljenje za Boga v. 8. 9. 10.). Lepo govori od tega že sv. Avguštin: S čém se kupi kraljestvo Božje? Z revšino — bogastvo, z žalostjo — veselje, z delam — pokoj, z nizkostjo — visokost, s smertjo — življenje. — Za tim naukam od zveličanskih čednost, ki duha keršanske vere s kratkimi besedami obsega, sledi nar popred podučenje za aposteljne od v. 11—17.

Digitized by Google

poskakujte, ker je vaše plačilo obilno v nebesih; zakaj tako so preganjali preroke, kteri so pred vami bili. [16])

13. Vi ste sol zemlje; ako se pa sol spridi, s čém se bo solila? Ni za druziga več, kakor de se ven verže, in potapta od ljudi. [17]) Mark. 9, 49. Luk. 14, 34.

14. Vi ste luč sveta. [18]) Mesto se ne more skriti, ktero na gori stoji. [19])

15. Tudi ne peržigajo luči, de bi jo pod mernik stavili, [20]) ampak na svečnik, de sveti vsim, kteri so v hiši. Mark. 4, 21. Luk. 8, 16: 11, 33.

16. Tako naj sveti vaša luč pred ljudmi, de vidijo vaše dobre dela, in časté vašiga Očeta, kteri je v nebesih. 1. Pet. 2, 12.

17. Nikar ne mislite, de sim prišel razvezovat postavo ali preroke; ne razvezovat, ampak dopolnit sim jih prišel. [21])

18. Zakaj resnično vam povem: dokler ne prejde nebo in zemlja, le ena čerka ali ena pičica ne bo prešla od postave, dokler se vse ne zgodi. [22]) Luk. 16, 17.

19. Kdor tedej razveže le eno teh nar manjših zapoved, in uči tako ljudi, bo nar manjši imenovan [23]) v nebeškim kraljestvu; [24]) kdor pa stori in uči, bo velik imenovan v nebeškim kraljestvu. [25]) Jak. 2, 10.

---

16. Gl. spod. 21, 35.

17. Vi ste kakor sol namenjeni, ljudi na zemlji gnjilobe (dušne spridenosti, notranje popačenosti, gl. razl. 13.) obvarovati, ter Bogu prijetne, dopadljive storiti; naj vas v tim ne zaderžuje preganjanje. Če pa sami nimate k temu nič močí, ali ste sami neslani, posvetniga duha, kako bote potem pripravni zato? Kakor kaka nepotrebna reč bote zaverženi.

18. Namenjeni, svet s svojim naukam razsvetljevati, podučevati.

19. Stopite tedaj serčno na noge, brez strahu pred preganjanjem.

20. Ker tukej bi ugasnila; ne bojte se tedej, ker strah zaduši vašo luč.

21. Toliko menj se bojte, s serčnostjo na noge stopiti, ker jez nisim prišel Mojzesove postave razvezat, temuč de jo bolj popolnama storim, in v višim pomenu spet dam. Po sv. očakih je Jezus dopolnil postavo, ker je v naj bolj popolnama pomenu vse storil, kar je postava ukazovala, in je k temu tudi svoje učence priganjal; potlej, ker je postavo, kakor se iz naslednjiga vidi, po njenim duhu razumeti učil, in gnado dal, jo dopolnovati; zadnjič, ker postave zastran šeg ni le dopolnoval, temuč tudi v višjim pomenu, v duhu in v resnici spet dal.

22. Zagotovim vas, de tudi nar manjši del postave ne bo nedopolnjen (v pomenu razlag. 21.), dokler ne bo svet prešel, se tako rekoč spremenil v nebesko kraljestvo. (Prim. 13, 39; 2. Pet. 3, 7. Skriv. raz. 21, 1.)

23. To je, *bo* nar manjši.

24. Za nar manjši, t. j. za celo nobene postave, so farizeji imeli tiste, ki berzdajo misli in želje človeške (2. Mojz. 20, 17. gl. tudi naslednje), in so zadovoljni bili, ako so čerko postave dopolnili, desiravno so duha postave zanemarjali. Nasproti pravi pa Kristus, čigar nova vera je v spremenjenji serca, v posvečevanji vsiga notranjiga človeka: Kdor eno zmed tistih zapoved, ktere na posvečevanje notranjiga človeka merijo in s čemur se postava še le dopolni in doverši, zanemarja in tako uči, celo ne more biti živ ud nebeškiga kraljestva, ne tukaj, ne tamkej (Avg., Hier., Kriz.).

25. Ta bo ud nebeškiga kraljestva, v kterim so zgolj velikaši, kralji nebeški, sinovi Božji, dediči Kristusovi (Avg.).

Digitized by Google

20. Ker povem vam, ako ne bo obilniši vaša pravica, kakor pismarjev in farizejev,[26]) ne pojdete v nebeško kraljestvo. Luk. 11, 39.

21. Slišali ste, de je bilo rečeno starim: Ne ubijaj; kdor pa ubija, bo sodbe kriv.[27]) 2. Mojz. 20, 13: 5. Mojz. 6, 17.

22. Jest pa vam povem, de vsak, kteri se jezi nad svojim bratam,[28]) bo kriv sodbe; kdor pa svojimu bratu reče raka,[29]) bo kriv zbora;[30]) kdor pa reče norec,[31]) bo kriv peklenskiga ognja.[32])

23. Če tedej svoj dar perneseš k altarju, in se tam spomniš, de ima tvoj brat kaj zoper tebe:

24. pusti ondi svoj dar pred altarjem, in pojdi poprej spravit se s svojim bratam, in tedaj pridi in daruj svoj dar.[33])

25. Hitro se spravi s svojim zopernikam, dokler si z njim na potu, de te kje zopernik ne izda sodniku, in de te sodnik ne izda služabniku, in de ne boš v ječo veržen. Luk. 12, 58.

26. Resnično, povem ti, ne pojdeš venkej od ondod, dokler ne plačaš zadnjiga vinarja.[34])

---

26. ki se postave derže le po čerki, ne po duhu, je tedej ne dopolnijo, se trudijo le za vnanje dela pravice, ne pa za notranje posvečevanje serca, kar pravico še le popolnama stori.

27. Poslednje je bilo nova razsodba judovskih pismarjev. Judje so imeli od starih časov sem dvojno sodnijo; sodnijo, ki je bila v vsakim mestu, sostavljena iz duhovnov in rodovinskih poglavarjev; in viši sodnijo (veliki zbor, sinedri imenovan), ki je imela 72 udov, in je v Jeruzalemu bila, ter je veči pravde in zadeve vravnovala.

28. namreč: brez praviga vzroka in brez ljubezni; ker sicer je včasih pripušena neka jeza in nejevolja, če pride iz ljubezni, in gre v čast Božjo in zveličanje bližnjiga.

29. Ti malovrednež!

30. velikiga zbora. Gl. razl. 27.

31. to je, ti hudobnež, prekleti. Gl. Ps. 13, 1.

32. Pomen verst 21. in 22. je: Vašim prednikam je bila v pušavi zapoved dana: Ne ubijaj. To obračajo vaši učeniki le na djansko ubijanje, ter ubijavca zročé sodnii. Jest vam pa rečem, de ta zapoved prepoveduje tudi, se zoper ljubezen pregrešiti z jezo ali zasramovanjem; in de je ta, ki se nad svojim bratam brez ljubezni jezi, že moji sodbi zapadel; še bolj, ako je svoj notranji serd z vnanjim zmerjanjem svojiga brata razodel; posebno, ako je bližnjiga silno močno onečastil; tedej si celo večno pogubljenje zasluži (Avg., Hil., Kriz.). Sodba in zbor v v. 22. se ne sme po čerki vzeti, ampak le pomeni, de manjši pregrešenje zoper ljubezen bo menj, veči pregrešenje pa s pogubljenjem kaznovano (Avg.). Dva primika: „*raka*“ in „*norec*“ sta sploh namesti manjšiga ali večiga pregrešenja zoper ljubezen. Po besedi se bere na zadnje: „*Bo kriv ognja gehene*“. Gehena je bila dolina pri Jeruzalemu, kjer so darove malika Moloha (4. Kralj. 23, 10.) in vso nesnažnost sežigali in tje metali. Zato je bila gehena njim poznejše — ime pekla, ognjiša vse spridenosti, in brezna vse dušne nesnažnosti.

33. Tako potrebno je, odpustiti vse žaljenje bližnjiga (v. 22.) in se spraviti, ako smo ga žalili, de sicer nobeno vnanje pobožno opravilo, na pr. daritev, Bogu prijetno ne more biti.

34. Gospod govori v priliki: Kakor modrejši ravnaš, ako se s svojim zoper-

Digitized by Google

27. Slišali ste, de je bilo rečeno starim: Ne prešeštvaj. 2. Mojz. 20, 14.

28. Jest pa vam povem, de vsak, kteri ženo pogleda, de je poželi, je že prešeštoval z njo v svojim sercu. [35])

29. Ako te tvoje desno oko pohujša, izderi ga, in verzi ga od sebe; zakaj boljši ti je, de eden tvojih udov pogine, kakor de bi tvoje celo telo v pekel verženo bilo. Spod. 18, 9. Mark. 9, 46.

30. In ako te tvoja desna roka pohujša, odsekaj jo in verzi jo od sebe; zakaj boljši ti je, de eden tvojih udov pogine, kakor de bi tvoje celo telo v pekel verženo bilo. [36])

31. Rečeno je pa bilo: Vsak, kteri se loči od svoje žene, naj ji da ločivni list. 5. Mojz. 24, 1. Spod. 19, 7.

32. Jest pa vam povem: Vsak, kteri se loči od svoje žene, razun zavoljo loternije; [37]) jo stori prešeštovati, in kteri se z ločeno oženi, prešeštuje. [38]) Mark. 10, 11. Luk. 16, 18. — 1. Kor. 7, 10.

33. Dalje ste slišali, de je bilo rečeno starim: Ne persegaj po krivim, spolni pa svoje persege Gospodu. 2. Mojz. 20, 7: 3. Mojz. 19, 12: 5. Mojz. 5, 11.

34. Jest pa vam rečem, celo ne persegati, ne per nebu, ker je sedež Božji;

35. ne per zemlji, ker je podnožje njegovih nog; ne per Jeruzalemú, ker je mesto veliciga kralja. Jak. 5, 12.

36. Tudi per svoji glavi ne persegaj, ker ne moreš ne eniga lasu beliga ali černiga storiti.

37. Vaše govorjenje bodi: Je, je; ne, ne; kar je pa več, kakor to, je od hudiga. [39])

---

nikam spraviš, preden te sodnii zroči, tako se neutegama spravi s tem, ki si ga žalil, dokler na zemlji z njim živiš, de te on, ali velikoveč krivica, ki si mu jo storil, ne sodi pred ojstrim sodnikam, ki te ne bo iz ječe spustil, dokler se ne boš za krivico spokoril, ali celo ne, če ni mogoče se zanjo spokoriti (Hier., Hil., Amb.). Gospod govori od časne in večne kazni (vic in pekla), kakor je namreč pregrešenje zoper ljubezen manjši ali veči (Hier., Orig., Amb.).

35. Vaši pismarji razlagajo šesto zapoved le od zares doperneseniga prešeštva; jaz pa vam povem, de je že tako poželenje, ki je prešeštvo duha, prepovedano.

36. v. 29. 30. Ako te kaj, kar ti je tako ljubo, kakor tvoje desno oko ali desna roka, v nečisto poželenje ali sploh v greh napeljuje, odtergaj se s silo od taistiga, zakaj boljši je, tudi naj veči časno zgubo terpeti, kakor pa večno pogubljen biti. (Avg., Kriz.)

37. po besedi: Zavolj kurbanja, ki je pa tukaj prešeštvanje (1. Kor. 6, 16—18. Jan. 8, 41.).

38. Glej razlag. v. 31. 32. v pogl. 19, 9. i. d.

39. V postavi je prepovedano, krivo prisegati. To prepoved razlagajo vaši pismarji le od prelomljenja persege, kakor bi bilo s tim le prepovedano, svoje persege prelomljevati, in so zraven še terdili, de le tiste persege vežejo, ki so storjene pri Bogu, ne pa tiste, ki se store pri nebesih, pri zemlji, pri mestu Jeruzalemu in pri glavi; jest pa vam rečem: Vse, kar v kako poterjenje, od besed: „*je, je; ne, ne*“, več rečete, je iz hudiga; vi tedej celo nikar, ne pri Bogu, ne pri kaki drugi reči ne prisegajte; pri tih zato ne, ker so Božje, in se pri njih prisegati toliko pravi, kakor pri Bogu prisegati. — Kaj?

Digitized by Google

38. Slišali ste, de je bilo rečeno: Oko za oko, in zob za zob. 3. Mojz. 24, 20.

39. Jest pa vam rečem, hudimu se ne zoperstaviti; [40]) temuč če te kdo udari po tvojim desnim licu, pomoli mu še uniga. [41]) Luk. 6, 29.

40. In kdor se hoče s teboj pravdati in tvojo suknjo vzeti, temu tudi plajš pusti. [42])

41. In kdor koli te eno miljo deleč persili, pojdi dve z njim. [43]) 1. Kor. 6, 7.

42. Kdor te prosi, mu daj, in kdor hoče od tebe na posodo imeti, ne obračaj se od njega. [44])

43. Slišali ste, de je bilo rečeno:

---

so tedej vse prisege prepovedane? Ko bi bili ljudje, kakoršni bi imeli biti, popolnama kristjani, bi bila vsaka prisega nepotrebna, in tedej pregrešno, se v poterjenje na Boga sklicovati. Ker je pa svet hudoben, in serce nekterih nezaupljivo in neverno, nekterih spet lažnjivo in polno hlimbe, je zavolj te napčnosti serca v nar več sili in pri imenitnih rečeh, posebno prêd sodbo pripušeno in celo potrebno, se v poterjenje na Boga sklicovati. V oziru na te zadnje nepopolnama zadeve, ki jih ni mogoče odpraviti, ne pravi Zveličar, de je to, kar se več od: „*je, je*“ in „*ne, ne*“ reče, naravnost „hudo“, ampak le „iz hudiga“, ki iz zdanjiga hudobniga stanu izhaja. Le tako se tudi razvidi, kako de so Bog sam in aposteljni persegati zamogli (Ps. 109, 4. Rim. 1, 9. Fil. 1, 8.), in kako je cerkev zamogla skoz vse stoletja persego v zgornjim omejenji pripustiti, nasprotni nauk pa zavreči.

40. V vaši postavi vam je privoljena pravica povračila, tako de vaši sodniki smejo komu ravno tako poverniti, kakor je bil on bližnjimu storil (2. Mojz. 21, 24: 5. Mojz. 19, 21. i. d.). To so obračali vaši pismarji, kakor se jim je poljubilo, v krivično maštovanje. Jest pa vam rečem, de se ne sme iz lastne oblasti in po svoji volji hudo s hudim povračevati. — S tem kristjanu ni prepovedano, se krivicam umikati, ali se jim mod o tudi s silo ustavljati, ali maštovanje sodbi zročevati, ampak le lastno in svojeljubno maštovanje. Ko bi se kdo hotel vsi zoperstavi odpovedati, bi tega ne obsegala več dolžnost, temuč bi bila viši stopinja popolnamosti, kakor se sploh tirja. Zato ločijo keršanski učeniki dolžnost in svèt; in kdaj svèt nastopi, imata lastna vest in spovednik določiti. —

41. S tim ni zapovedano, de bi to zares mogel storiti, temuč je le v zgled rečeno, de raji še tako velike krivice prenašajmo, kakor de bi hudo s hudim povračevali, in se sami maštovali. Kristus sam ni podal še druziga lica hlapcu, ki ga je za uho udaril (Jan. 18, 23.); pa pripravljen je bil, to krivico raji še enkrat terpeti, kakor, de bi se bil sam maštoval. Tukaj ni rečeno, pravi sv. Avguštin, kaj nam je zunaj storiti, ampak k čemur moramo znotraj pripravljeni biti. Ravno to tudi sledeči zgledi povedó: Raji vse terpeti in zgubiti, kakor de bi se zoper ljubezen s samovoljnim maštovanjem pregrešili.

42. Tudi pred sodbo bodi rajši k vsimu pripravljen, kakor de bi se z lastnim maštovanjem zoper ljubezen pregrešil.

43. V greškim: „*Pojdi dve milji z njim — mu pot kazat ali blago nest*“. Bodi za vse pripravljen, in tudi rajši terpi, če se drugači ljubezen ne more ohraniti. Kako je v posameznih primerljejih ravnati, in kaj memo dolžnosti še več popolnamost svetuje, učí razsvetljena ljubezen. Ljubi, pravi sv. Avguštin, in stori, kar hočeš.

44. Ne odreci nikomur, ki te je žalil, in še menj drugim kake prošnje, jim kaj dati ali kaj posoditi, če je v tvoji moči, in v prid tega, ki prosi; zakaj kar je nemogoče, in napčno, k temu ni nihče zavezan.

Digitized by Google

Ljubi svojiga bližnjiga, in sovraži svojiga sovražnika. [45])

44. Jest pa vam povem: Ljubite svoje sovražnike, dobro jim storite, kteri vas sovražijo, in molite zanje, kteri vas preganjajo in obrekujejo; [46]) Luk. 6, 27. Rim. 12, 20. Luk. 23, 34. Dj. ap. 7, 59.

45. de bote otroci svojiga Očeta, ki je v nebesih, kteri daje svojimu solncu sijati na dobre in hudobne, in da dežiti na pravične in krivične.

46. Zakaj ako tiste ljubite, kteri vas ljubijo, kakošno plačilo bote imeli? [47]) Ali ne delajo tega tudi cestninarji? [48])

47. In ako pozdravljate le svoje brate, kaj storite več? [49]) Ali ne delajo tega tudi malikovavci?

48. Bodite tedej popolnama, kakor je vaš Oče nebeški popolnama. [50])

VI. Poglavje.

Pridiga na gori dalje. Milošnja, molitev, post. Zaklad v nebesih. Priprosto oko. Služba Božja. Nepotrebne skerbi za časno opustiti, v Božjo previdnost zaupati.

1. Glejte, de svojih dobrih del [1]) ne delate pred ljudmi, de bi vas vidili; sicer ne bote imeli plačila per svojim Očetu, kteri je v nebesih. [2])

2. Kadar tedej vbogajme daješ, ne trobi pred seboj, kakor hinavci delajo po shodnicah in po tergih, de bi od ljudi hvaljeni bili. [3]) Resnično, povem vam, prejeli so svoje plačilo. [4])

3. Kadar pa vbogajme daješ, naj ne vé tvoja levica, kaj dela tvoja desnica; [5])

---

45. Pervo je zapovedal Bog (3. Mojz. 19, 18.), drugo so napčno razlagali pismarji.

46. V greškim: „*Ki vam krivico delajo*“.

47. Kaj zasluženja vredniga s tim storite?

48. To delajo tudi nar bolj zaničljivi, malovredni ljudje, terdoserčni, samoljubni, samopridni cestninarji. Cestninsko opravilo so prevzemali od Rimljanov večidel le taki Judje.

49. V greškim: „*Kaj storite posebniga?*“

50. S tako velikodušno ljubeznijo, kakor jo v poprešnjim učí.

1. Svoje pravice ali svojih dobrih del.

2. Sicer so vaše dela za večnost zgubljene. Le večne dela bodo večno plačevane. Take so pa le tiste, ki jih z oziram na Boga, zavolj Boga, in z Bogam, Večnim, dopernesemo. Kristjan živí z Bogam, in torej v resnici. S pozemeljskim in na videz živeti je tedej kristjanu ravno nasprotno.

3. Kadar vbogajme daješ, ne delaj šuma, kakor hinavci, ki dajejo na očitnih krajih, de bi jih ljudje vidili in hvalili.

4. Bog ne pusti nič brez plačila. Pozemeljsko delo se plačuje pozemeljsko, minljivo — s človeško hvalo i. t. d., sploh s tim, kar se iše.

5. Ti pa bodi, kakor bi ne vedil, in zato opusti vsaktero lastno dopadajenje, vsako lastno hvalo.

Digitized by Google

4. de bo tvoja milošnja na skrivnim, in tvoj Oče, kteri na skrivnim vidi, ti bo povernil. [6])

5. In kadar molite, ne bodite kakor hinavci, kteri radi v shodnicah in na voglih potov stoje in molijo, de bijih ljudje vidili. Resnično, povem vam, prejeli so svoje plačilo.

6. Ti pa, kadar moliš, pojdi v svoj hram, zapri duri, in moli svojiga Očeta na skrivnim; in tvoj Oče, kteri na skrivnim vidi, ti bo povernil. [7])

7. Kadar pa molite, nikar veliko ne govorite, kakor malikovavci, ker menijo, de bodo zavoljo svojih veliko besedi uslišani. [8])

8. Ne bodite tedej njim enaki; zakaj vaš Oče vé, kaj potrebujete, preden ga prosite. [9])

9. Vi tedej tako molite: [10]) Oče naš, kteri si v nebesih, [11]) posvečeno bodi tvoje imé. [12])

10. Pridi *(k nam)* tvoje kraljestvo; [13]) zgôdi se tvoja volja,

---

6. V greškim: „*Očitno poplačal, enkrat sodnji dan*“ (Luk. 14, 14. 1. Kor. 4, 5.). Vbogajme naj se daje zavolj Boga, de bo od Boga večno poplačano.

7. V greškim: „*Ti bo očitno poplačal*“. Molitev je tedej zaslužljiva, in kako bi ne bila, ko je duhtenje višiga življenja in ko izhaja iz ljubezni do Boga in bližnjiga. De tisti, ki si molitev za poglavitno opravilo svojiga življenja zvolijo, za svet nič ne delajo, bi se ne smelo tako prederzno terditi. Pri poslednji sodbi se bo enkrat pokazalo, ali so bile nar veči in nar imenitniši prigodbe zgodovine določene bolj z mečem kakiga vojskovodja, ali z modrostjo kakiga svetovavca, ali pa z zdihovanjem koga, ki je v svojim hramu molil.

8. Neverniki so dolge hvalne pesmi svojim malikam prepevali, ali svoje potrebe po dolgim in širokim izrekovali (prim. 3. Kralj. 18, 26. Dj. ap. 19, 34. 35.). Uslišanje so pričakovali od besedi molitve. Pa uslišanje molitve ne pride od besedi te ali une molitve, ampak od dobrih misel tega, ki moli; ker le v dobre misli zamore Bog dovoliti.

9. Naš Oče ne potrebuje, de bi mu na dolgo in široko svoje potrebe še le naznanovali. Čimu pa tedej molimo? Ne zavolj Boga, pravi sv. Avguštin, ampak zavolj samih sebe, ker s hrepenenjem po dobrim v molitvi pokažemo, de dobro, kar nam Bog zmirej dati hoče, zares hočemo, in de smo tega vredni. Zakaj, pravi dalje sv. Avguštin, Bog je zmirej pripravljen, dati luč naši pameti in našimu duhu, pa mi nismo zmirej pripravljeni, je sprejeti. Molitev nas k temu pripravlja. Tudi po besedah sv. Krizostoma velikobesedne molitve niso z dolgo molitvijo enako pomenljive, ker se zamore dolgo moliti, pa vender ne praznih besedi izgovarjati. Kristus sam in sv. Pavel sta dolgo molila (gl. spod. 14, 23. Luk. 6, 12. Rim. 1, 9. i. d.).

10. Jezus nam daje zgled neke molitve, ki brez veliko besedi praviga duha v sebi ima. Njene perve tri prošnje zadevajo razširjenje časti Božje; poslednje štiri pa naš lastni in bližnjiga prid (Avg.). To pa je vse, kar je kristjanu potrebno.

11. To je ogovor, in navdaja molivca z otroškim zaupanjem, ker ga uči Boga, svojiga dobrotljiviga Očeta, spoznavati.

12. Stori, Gospod, de te vsi ljudje za svetiga spoznajo, časté in ljubijo. Ime pomeni bitje Božje, Boga samiga (2. Mojz. 23, 21.).

13. Daj, de se tvoja cerkev po vsi zemlji razširja, in tvoja gnada v vsih sercih kraljuje.

Digitized by Google

kakor v nebesih, tako na zemlji. [14])

11. Daj nam dans naš vsakdanji kruh. [15])

12. In odpusti nam naše dolge, kakor tudi mi odpušamo svojim dolžnikam.

13. In ne vpelji nas v skušnjavo; [16]) temuč reši nas od hudiga. [17]) Amen.

14. Zakaj ako ljudem odpustite njih grehe, bo tudi vam vaš Oče nebeški odpustil vaše pregrehe. [18]) Prid. 28, 3—5.

15. Ako pa ne odpustite ljudem, tudi vaš Oče ne bo vam odpustil vaših pregreh. Spod. 18, 35. Mark. 11, 25.

16. Kadar se pa postite, [19]) se ne delajte žalostnih, kakor hinavci; gerdé namreč svoje obraze, [20]) de bi ljudje vidili, de se postijo. Resnično, vam povem, prejeli so svoje plačilo. [21])

17. Ti pa, kadar se postiš, pomaži svojo glavo in umij svoj obraz, [22])

18. de ne bodo ljudje vidili, de se postiš, ampak tvoj Oče, kteri je na skrivnim; in tvoj Oče, kteri na skrivnim vidi, ti bo povernil. [23])

19. Ne spravljajte si zakladov na zemlji, kjer jih rija in molj končá, in kjer jih tatje izkopljejo in ukradejo.

20. Temuč zbirajte si zaklade v nebesih, kjer jih ne končá ne rija ne molj, in kjer jih tatje ne izkopljejo in ne ukradejo. [24]) Luk. 12, 33.—1. Tim. 6, 19.

---

14. tako resnično, čisto in urno od ljudi na zemlji, kakor od angeljev v nebesih.

15. Po besedi: kruh za naše bitje (potrebo); to je vsakdanji. To je vse, kar je za ohranjenje duše in telesa potrebno, — beseda Božja, telo Kristusovo, vsakdanji potrebni živež (Kriz., Teof., Avg., Clp.).

16. Ne pusti nas v take okolišine, zadeve, priložnosti priti, ktere bi nas pri naši slabosti zamogle v greh zapeljati.

17. od greha, ki je začetek vsiga druziga zlega. V nekterih greških iztisih so na koncu verste besede: *„Ker tvoje je kraljestvo, in moč in veličastvo vekomej. Amen“*. Te besede so napčno perstavljene; ker jih nar stareji greški rokopisi in očaki nimajo, in jih tudi pri sv. Luk. 11, 4. ni. Le v starih greških cerkvenih bukvah so bile; in iz njih so se vsilile v nektere novejši rokopise. *„Amen“* se pravi: zgôdi se.

18. Ker le serce, ki odpusti, je tudi odpušenja Božjiga vredno.

19. Gospod se spet poverne k svarjenju, de v vsim le resnice išimo, ne pa videza.

20. se ne umijejo in se hinavsko gerdo deržé.

21. Gl. razl. 2.

22. Očedi se, kakor po navadi; z nobeno posebnostjo svojiga posta ne razodevaj. Maziljenje je bilo v jutrovih deželah navadno (gl. 2. Kral. 12, 20. Sir. 9, 8.).

23. Gl. razl. 6.

24. Gospod se loti druziga videza, pozemeljskiga blaga, ki je dobro viditi, v resnici pa brez nebeških zakladov ni dobro, le veliko več zguba, in kakor v vsim tim poglavji zapoveduje, misli le na resnično, nebeško obračati, tako tudi tukej le na prave nebeške zaklade, ki se ukrasti ne morejo in ne minejo. S pozemeljskimi zakladi razume Jezus vse, kar človeški lakomnosti in častiželjnosti služi. Nebeški zakladi so vsaktere dobre dela.

Digitized by Google

21. Kjer je namreč tvoj zaklad, tam je tudi tvoje serce. [25])

22. Svetilo tvojiga telesa je tvoje oko. Ako je tedej tvoje oko čisto, bo vse tvoje telo svetlo. Luk. 11, 34.

23. Ako je pa tvoje oko hudobno, bo vse tvoje telo temno. Če je tedej luč, ktera je v tebi, tema, kako velika bo tema! [26])

24. Nihče ne more dvema gospodama [27]) služiti; [28]) ali bo namreč eniga sovražil, in eniga ljubil; ali se bo eniga deržal, [29]) in eniga zaničeval. Ne morete služiti Bogu in mamonu. [30]) Luk. 16, 13.

25. Zato vam povem, ne skerbite za svoje življenje, [31]) kaj bote jedli; [32]) tudi ne za svoje telo, kaj bote oblačili. Ali ni življenje več, ko jed, in telo več, ko oblačilo? [33]) Ps. 54, 23. Luk. 12, 22. Fil. 4, 6: 1. Tim. 6, 7.

26. Poglejte ptice pod nebam, ker ne sejejo in ne žanjejo in ne spravljajo v žitnice; in vaš Oče nebeški jih živí. Ali niste vi veliko več, kakor one?

27. Kdo pa zmed vas more s svojo skerbjo perdjati le en komolc k svoji dolgosti? [34])

28. In za obleko kaj skerbite? Poglejte limbarje na polji, kako rastejo; ne delajo in ne predejo: [35])

29. pa vam povem, de še Salomon v vsi svoji časti ni bil tako oblečen, kakor njih eden. [36])

---

25. V greškim: „*vaš zaklad, vaše serce*“. Zakaj, kjer je tvoj zaklad, tvoje nar ljubši, tje gre vse tvoje hrepenenje, vse djanje in nehanje; je tvoj zaklad pozemeljsk, gre vse tvoje hrepenenje na pozemeljsko, in s tem mine; je pa tvoj zaklad nebešk, gre tudi tvoje djanje in nehanje na nebeško in ostane vekomej.

26. Kakor čisto, zdravo oko celo telo vedno po pravi poti vodi, bolno pa vse njegove pota otemnuje in v padec pelje; tako čisto, le v Boga obernjeno serce vse misli, želje in dela prav obrača, ko nasproti razdeljeno, na toliko posvetnih reči obernjeno, za Boga pa oslepljeno serce vse misli, želje in dela spriduje in pregrešne dela (Avg., Greg.). Kako grozno velika mora ta tema biti!

27. ki nasprotno zapovedujeta (Kriz.).

28. Oko v tebi ne sme navskriž gledati, v Bogu in v svetu ob enim zaklada iskati; to prav za prav še mogoče ni.

29. V greškim: „*eniga se bo deršal*“.

30. to je: bogastvu; mamon pa tudi vse druge posvetne rečí pomeni.

31. Jezus prepoveduje tisto maloverno skerb, ki pri pridobljevanji tega, kar je za življenje potrebno, Boga in njegov blagoslov popolnama v nemar puša. Delati moramo, pravi sv. Hieronim, prevelike skerbi pa ne smemo imeti. Delaj, pravi neki pregovor, kakor bi Bog nič ne storil; zraven pa zaupaj, kakor bi Bog vse storil.

32. V greškim: „*Kaj bote jedli in pili*“.

33. Bog vam je dal življenje in telo, ali ne bo tudi za vaše ohranjenje skerbel?

34. Človek je popolnama nezmožen brez Boga; sam na sebi ne more nič spremeniti; čimu tedej brezbožna skerb?

35. Sicer iz zemlje mokroto na-se vlečejo, in v tem pomenu tudi delajo, si tudi svoje oblačilo tako rekoč predejo, pa pri tem jih ne skerbí, ali bo njih delo dokončano.

36. in vender je njih obleka lepši, kakor nar bolj veličastniga kralja.

Digitized by Google

30. Če pa travo na polji, ktera dans stoji, in se jutri v péč verže, [37]) Bog tako oblači, koliko bolj bo vas, maloverni!

31. Ne skerbite tedej, rekoč: Kaj bomo jedli, ali kaj bomo pili, ali s čem se bomo oblačili?

32. Ker po tem vsim oprašujejo neverniki. [38]) Sej vé vaš Oče nebeški, [39]) de vsiga tega potrebujete.

33. Išite tedej nar poprej Božjiga kraljestva in njegove pravice, in vse to vam bo perverženo. [40])

34. Ne skerbite tedej za jutri; zakaj jutrišnji dan bo sam zase skerbel. Zadosti je dnevu njegova lastna težava. [41])

VII. Poglavje.

Pridiga na gori dalje. Ne prederzno soditi. Svetiga ne oskrunovati. Prositi, iskati in terkati. Ljubezen. Ozka pot. Lažnjivi preroki. Sad, kakoršno drevo. Bog Sodnik. Zidati na dober temelj.

1. Ne sodite, de ne bote sojeni. [1]) Luk. 6, 37. Rim. 2, 1.

2. Zakaj s kakoršno sodbo sodite, s takošno bote sojeni; [2]) in s kakoršno mero merite, s takošno se vam bo nazaj merilo. Mark. 4, 24.

3. Kaj pa vidiš pezder v očesu svojiga brata, bruna pa v svojim očesu ne čutiš? [3])

4. Ali kako praviš svojimu bratu: Pusti, naj izderem pezdér iz tvojiga očesa; in glej! bruno je v tvojim očesu?

5. Hinavec! izderi poprej bruno iz svojiga očesa, in potlej glej

---

37. Stebla zeliš, korenine i. t. d. navadno rabijo v Palestini zavolj pomankanja derv za kurjavo pri kuhanji.

38. s preveliko skerbjo.

39. V greškim: *„vaš nebeški oče vé“* i. t. d.

40. Prizadevajte si, de bote vredni udje moje cerkve; prizadevajte si, se opravičiti (se očistiti in posvetiti), kakor ona zapoveduje, in vam bo zraven vašiga večniga plačila tudi časno potrebno priverženo (Avg., Kriz.).

41. Ne skerbite preveč za svoje prihodnje potrebe; ker vsak dan vašiga življenja ima že tako svojo skerb, posebno zavolj premagovanja hudiga v vas in okrog vas; ni vam treba njegovih težav še množiti z nepotrebno skerbjo.

1. Jezus ne prepoveduje sodnikove razsoje, ampak sodbo v vsakdanjim življenji, ko se bližnjiga slabosti brez ljubezni hudo in kaznovanja vredno razkladajo. So hudobne dela, pravi sv. Avguštin, ki se zgodé z dobrim namenam. Kdo jih zamore presojevati, kakor Bog? — Kristjan naj ima le lastne, ne pa bližnjiga slabosti pred očmi; drugači ne, ako je predpostavljen, posebno zato poklican (Prim. Rim. 14, 4—10: 1. Kor. 13.).

2. Tisti, ktere ojstro sodite, bodo tudi vas ojstro sodili, in Bog vam ne bo per sodbi usmiljenja skazal, ako bote svoje brate neusmiljeno sodili. Gl. zgor. 6, 14. 15. Ko svojiga brata pogubljaš, pravi sv. Krizostom, sam sebe pogubljaš, sam sebi ojster sodnji stol postavljaš, in dražiš sodnika, de naj ojstro s tebój ravna.

3. Male pregreške svojiga bližnjiga vidiš, svojih velikih grehov pa ne spoznaš.

Digitized by Google

izdreti pezdér iz očesa svojiga brata. [4])

6. Ne dajajte svetiga psam, in ne metajte svojih biserov pred svinje; de jih kje ne potaptajo s svojimi nogami, in de se ne obernejo in vas ne raztergajo. [5])

7. Prosite in se vam bo dalo; išite in bote našli; terkajte in se vam bo odperlo. [6]) Spod. 21, 22. Mark. 11, 24. Luk. 11, 9. Jan. 14, 13. Jak. 1, 6.

8. Zakaj slehern, kteri prosi, [7]) prejme; in kteri iše, najde; in kteri terka, se mu bo odperlo.

9. Ali kteri človek je med vami, kteri, ako ga njegov sin kruha prosi, bi mu kamen podal? Luk. 11, 11.

10. Ali če ga ribe prosi, mu bo li kačo podal? [8])

11. Ako tedej vi, ki ste hudobni, [9]) veste dobre darove dajati svojim otrokam: koliko bolj bo vaš Oče, kteri je v nebesih, dobro dal tem, kteri ga prosijo. [10])

12. Vse tedej, kar koli hočete, de vam ljudje storé, tudi vi njim storite; [11]) zakaj to je postava in preroki. [12]) Luk. 6, 31.

13. Pojdite noter skoz ozke vrata; zakaj široke so vrata, in prostorna je pot, ktera pelje v pogubljenje, in veliko jih je,

4. Popravljaj popred svoje lastne grehe, potim še le glej, kako de boš svojiga brata poboljšal.

5. V poprešnjih verstah je rečeno, kdo brez posebniga poklica soditi, in podučevati sme, kdo pa ne; namreč le tak, ki je popred sam sebe sodil, in poboljšal; zdaj pa Jezus uči, kdo bodi sojen in podučevan, kdo pa ne. To naj se ne zgodi pri očitnih in terdovratnih, pasjih in svinjskih ljudeh, t. j. pri terdovratnih zasmehovavcih vere, ki kakor psi vsako sveto, čeznatorno resnico grizejo, zoper njo lajajo in jo ogerdujejo; tudi ne pri tih, ki so v svoje živinsko poželenje popolnama pogreznjeni, in se ne dajo poboljšati. Takim naj se ne daje biser viši resnice in svete ljubezni; zakaj, ker tega ne morejo razumeti, se nekteri zmed njih razserdijo, in bi oznanovavca sv. vere radi raztergali; drugi pa imajo raji blato, v kterim se valjajo, kakor ponujane bisere, in jih nespametno v blatu pomandrajo.

6. Zdaj nasleduje v tim poglavji več modrostnih izrekov, ki med seboj niso v nobeni tesni zvezi; V verstah 7—12 je govorjenje od uslišanja stanovitne molitve. Besede: *„prositi, iskati, terkati“*, kažejo, de mora molitev stanovitna biti. Vsako prošnjo, ki je na pravo potrebo obernjena, Bog usliši, ker Bog hoče, de to imamo, česar potrebujemo. Taka molitev ni druziga, kakor po človeku izrečena volja Božja, in ta mora dopolnjena biti. Sveti Duh sam (Rim. 8, 26.) z neizrečenim zdihovanjem Božjo voljo v nas za nas sprosi, in kar sv. Duh prosi, mora uslišano biti. Na volji Božji je tedaj zastavljeno uslišanje. Gl. spod. 26, 42: zgor. 6, 10.

7. kaj dobriga (za dušo in telo potrebniga) v. 11.

8. Ali bo pozemeljski oče svojiga sina, ki ga potrebnih rečí prosi, v potrebi pustil in mu s tim škodoval? Podoba potrebniga je živež revniših: kruh in ribe. Kamen in kača pomenita pomanjkanje in ž njim sklenjeno škodo.

9. ne brez greha.

10. Ako vi pregrešni očetje svojim otrokam potrebno dajete, česar vas prosijo, in jih ne pustite stradati in v škodo priti; koliko bolj bo nebeški Oče njim potrebno dal, ki ga prosijo.

11. Mislimo se na mesto bližnjiga, in se vprašajmo, kaj bi nam v ti ali uni hudi zadregi zaželeno bilo; to tudi mi bližnjimu storimo.

12. to je že v stari zavezi zapovedano. Gl. Tob. 4, 16.

Digitized by Google

kteri po nji noter hodijo. Luk. 13, 24.

14. Kako ozke so vrata, in tesna je pot, ktera pelje v življenje! in malo jih je, kteri jo najdejo. [13])

15. Varujte se lažnjivih prerokov, [14]) kteri pridejo k vam v ovčjih oblačilih, znotraj pa so zgrabljivi volkovi! [15])

16. Po njih sadu [16]) jih bote spoznali. Se li bere grozdje s ternja, ali fige z osata? Luk. 6, 44.

17. Tako rodi vsako dobro drevo dober sad; malopridno drevo pa rodi malopriden sad.

18. Dobro drevo ne more malopridniga sadu roditi, tudi ne malopridno drevo roditi dobriga sadu.

19. Vsako drevo, ktero ne stori dobriga sadu, bo posekano in v ogenj verženo. [17])

20. Tedej iz njih sadu jih bote spoznali.

21. Ne vsak, kteri mi pravi: Gospod, Gospod! pojde v nebeško kraljestvo; ampak, kteri stori voljo mojiga Očeta, ki je v nebesih, tisti pojde v nebeško kraljestvo. [18]) Spod. 25, 11. Luk. 6, 46.

22. Veliko mi jih poreče tisti dan: [19]) Gospod, Gospod! ali nismo v tvojim imenu [20]) prerokovali, in v tvojim imenu hudičev izganjali, in v tvojim imenu veliko čudežev delali? [21]) Ap. dj. 19, 13.

---

13. Ozke vrata in tesna pot, ki v življenje t. j. v večno zveličanje peljejo, so zapovedi Božje (Prim. Ps. 26, 11: 118, 32.). Tesne in ozke se imenujejo, ker hudimu poželenju nič prostora ne dajo, in se morajo na tanko spolnovati. Široke vrata in prostorna pot, ki v nesrečo t. j. v večno pogubljenje peljejo, so razujzdana poželjivost (Avg.). Prim. sp. 20, 16. Pomisliti se mora, pravi sv. Janez Križanski, de so že vrata ozke, kar pomeni, de se mora duša stisniti, ako se hoče na pot podati, in z veliko ljubeznijo Božjo pred vsim svojo voljo od vsiga posvetniga in časniga ločiti. S tesno potjo pa hoče naznaniti, de se moramo ne le v vsim posvetnim zatajevati, ampak se tudi vsaki notranji sebičnosti odpovedati. Ozke vrata tedej zamoremo na vnanje, tesno pot pa na notranje pri človeku oberniti.

14. krivih učenikov, posebno tadanjih pismarjev, ki so se na mesto prerokov postavljali.

15. ki znajo lepo in na videz resnično govoriti, pa vam s svojim naukam, ki le poželjivosti in napčni prostosti streže, pogubljenje pripravljajo.

16. iz njih del. Tudi nar veči hinavec se na zadnje razodene.

17. Gl. zgor. 3, 10.

18. Ne ta, ki od zunaj moj nauk spozna, sebe kristjana, in mene Kristusa ali Gospoda le imenuje, ampak ta, ki Božje zapovedi dopolnuje, in se tako v djanji za mojiga služabnika kaže, bo enkrat zveličan.

19. sodnji dan.

20. na mesti tebe in v tvoji moči. Prerokovati ne pomeni samo: po Božjim razodenji prihodnje reči napovedovati, ampak tudi učiti sploh. Gl. zg. v. 15. —1. Kor. 14, 1—2. Pet. 1, 21.

21. V naredbah Božjih za zveličanje ljudi na zemlji se zgodi, de Božje dela za zveličanje opravljajo tudi nevredni, ki so po vnanjim poklicu in Božjim perpušenji njegovi služabniki postali. Tako je prerokoval nevredni Kajfa (Jan. 11, 49. in hudobni Balaam (4. Mojz. 24, 3.). Te Božje dela pa ravno zato, ker so le Božje, nimajo zasluženja za té, ki jih opravljajo; saj so bile namreč zoper njih voljo, ako ne po besedi, vender po njih djanji, ker je bila njih volja Bogu nasprotna, brezbožna, nesveta. Kako svariven zgled za vse slu-

Digitized by Google

23. In tedej jim očitno porečem: Nikoli vas nisim poznal; [22]) poberite se spred mene, kteri hudobijo delate. Ps. 6, 9. Spod. 25, 41. Luk. 13, 27.

24. Vsak tedej, kteri sliši te moje besede, in jih spolni, bo podoben modrimu možu, [23]) kteri je sozidal svojo hišo na skalo; Luk. 6, 48. Rim. 2, 13. Jak. 1, 22.

25. in ploha se je ulila, in prišle so vode, in vetrovi so pihali, in so se v tisto hišo vperli, in ni padla, zakaj vstavljena je bila na skalo. [24])

26. In vsak, kteri sliši te moje besede, in jih ne spolni, bo podoben neumnimu možu, kteri je sozidal svojo hišo na pesek;

27. in ploha se je ulila, in prišle so vode, in vetrovi so pihali, in so se v tisto hišo vperli, in je padla, in njena podertija je bila velika. [25])

28. In pergodilo se je, kadar je bil Jezus te besede dokončal, so se množice zavzele [26]) nad njegovim ukam.

29. Zakaj učil jih je, kakor kdor ima oblast, [27]) in ne kakor njih pismarji in farizeji. [28]) Mark. 1, 22. Luk. 4, 32.

VIII. Poglavje.

Kristus ozdravi goboviga, tudi stotnikoviga hlapca in Petrovo tašo. Pot za Jezusam. Kristus umirí morje, izžene hudiče, in jim dovoli v prešiče iti.

1. Kadar je Jezus z gore šel, je veliko množic za njim šlo.

2. In glej! gobov je prišel [1]) in ga molil, rekoč: Gospod! ako hočeš, me moreš očistiti. [2]) Mark. 1, 40. Luk. 5, 12.

3. In Jezus je stegnil roko, in se ga je dotaknil, [3]) rekoč:

žabnike Gospodove, de naj se njih volja vjema z Božjo voljo pri opravilih, ki jih za Boga opravljajo! Prim. 1. Kor. 13, 2.

22. Kaj spoznati se pravi, poterditi, de je to, kar ima biti. To se pri unih služabnikih ne more zgoditi, ker so zoper svojo voljo služabniki Gospodovi. Gl. popr. razl.

23. V greškim: *Sleherniga primerim.*

24. Skala tedej, ki zoperstoji vsim zopernostim in napadam, vsim skušnjavam sveta, satana in mesa in vsim britkostim, grôzi pred smertjo in prihodnjo sodbo (v. 22.), je vera, ki je delavna v delih sv. ljubezni.

25. Nesreča takih ljudi bo grozno velika.

26. so bile v sercu močno ginjene.

27. tak, ki z resnico v globočino serca seže, ga prebudí in prestvari, resnico tudi s svojim življenjem poterjuje (Greg.).

28. ki so malokdaj in iz čistiga namena, in zato ne iz Boga in z Bogam resnico oznanovali. V greškim stoji le: *njih pismarji.*

1. Zastran gobovih gl. 3. Mojz. 13.

2. S tem je naznanil, pravi sv. Krizostom, kako velika je bila njegova vera. On ne pravi: Ako Boga za me prosiš; le pravi: Ako hočeš, me zamoreš očistiti. Kdor pravi: „Ako le hočeš“, ne dvomi nad mogočnostjo.

3. Jezus je navadno ozdravljal z zunanjimi znamnji, desiravno bi bila njegova

Digitized by Google

Hočem, bodi očišen. [4]) In kar čist je bil od svojih gob.

4. In Jezus mu je rekel: Glej, de nikomur ne poveš; [5]) temuč pojdi, skaži se duhovnu, in opravi dar, kteriga je Mojzes zapovedal, [6]) njim v pričevanje. [7])

5. Kadar je pa v Kafarnavm šel, je stopil k njemu stotnik, [8]) kteri ga je prosil, Luk. 7, 1.

6. in je rekel: Gospod! moj hlapec leži doma mertvouden, in ga hudo vije.

7. In Jezus mu je rekel: Jest bom prišel in ga ozdravil.

8. In stotnik odgovori in reče: Gospod! nisim vreden, de greš pod mojo streho; temuč reci le z besedo, in moj hlapec bo ozdravljen. [9]) Luk. 7, 6.

9. Zakaj tudi jest sim človek, ki sim pod oblastjo, in imam vojšake pod seboj, in rečem temu: Idi, in gre; in unimu: Pridi, in pride; in svojimu služabniku: Stori to, in stori. [10])

10. Ko je pa Jezus to slišal, se je začudil, in jim je rekel, kteri so za njim šli: Resnično vam povem, tolike vere nisim v Izraelu našel! [11])

11. Povem vam pa, de jih bo

---

beseda tudi že sama misel zadosti; morebiti je delal to gledé na močnejši ali slabejši vero bolnikov, in de bi s tem naznanil, de se bo notranje posvečevanje človeka, kteriga posvečevanja le podoba je bilo ozdravljanje bolezen in slabost, v njegovim kraljestvu godilo po sv. zakramentih, t. j. po vnanjih znamnjih znotraj delavne gnade.

4. Gospodov odgovor je ravno prošnji primerjen; zakaj kakoršna vera, tako uslišanje (Hier.).

5. To je Jezus zapovedal v naše podučenje, de moramo svoje dobre dela perkrivati (Kriz.). Bog jih bo potem zoper našo voljo razodel, ako je v njegovo čast in v zveličanje bližnjiga potrebno. V časih je Jezus prepovedal tudi še iz drugih vzrokov, de bi hrup ljudstva, nevovšljivost, zavid odvernil.

6. Ozdravljeni gobovi so se mogli duhovnu skazati, de je njih ozdravljenje poterdil, in poslednjič dar prinesti. Gl. 3. Mojz. 14, 2. i. d. Kristus svojiga dela še ni bil dokončal; zato je še zavračeval na službo Božjo po Mojzesovi postavi. Ko je bilo pa delo Kristusovo dokončano, se je Mojzesova služba Božja v višim pomenu v keršanski ponavljala, in torej sama nehala. Gobov ni mogel čist spoznan biti, dokler ga ni duhoven čistiga izrekel. Tudi v tem pomenu je bila gobova bolezen podoba greha (3. Mojz. 13. razl. 5.), od kteriga človek brez spovednikove odveze ni očišen.

7. de pred vsim ljudstvam mojo moč spričujejo. Drugi razlagajo: de v tem spričevanje, dokaz vidijo, de mi je vsa oblast dana, in de nisim prišel, postave razvezat, ampak jo dopolnit.

8. poveljnik čez sto mož, mende v službi četertnika galilejskiga, Heroda Antipa. Po Luk. 7, 5. ni bil judovske vere, pa Judam dober, in jim je shodnico sozidal. Zanesljivo je bil zmed tako imenovanih pobožnih, ki so praviga Boga spoznali. Po Luk. (7, 1. i. d.) ni stotnik sam prosil, ampak po svojih judovskih prijatlih, ki so v njegovim imenu govorili.

9. Kolika ponižnost, pravi sv. Avguštin, kdor se nevredniga čuti, de bi Jezus v njegovo hišo šel, se stori s tim vredniga, de Jezus v njegovo dušo pride.

10. Kakor imam jest služabnike pod seboj, kterim zamorem z besedo zapovedati, tako imaš ti vse moči natore v svoji oblasti, in de le z besedo rečeš, bo zdravo, kar je bilo bolno. Stotnik je tedej spoznal Božjo moč Jezusove, in je vanjo zaupal.

11. V greškim: „*tudi v Izraelu ne.*“ Jezus se ni zato čudil, kakor bi mu bila

Digitized by Google

veliko od izhoda in zahoda prišlo, in bodo sedeli per mizi z Abrahamam, in Izakam in Jakopam v nebeškim kraljestvu: [12]) Mal. 1, 11.

12. otroci kraljestva pa bodo pahnjeni v vnanjo temo; [13]) ondi bo jok in škripanje z zobmi. [14])

13. In Jezus je rekel stotniku: Pojdi, in kakor si véroval, tako se ti zgôdi! in hlapec je bil ozdravljen tisto uro.

14. In kadar je Jezus v Petrovo hišo prišel, [15]) je vidil njegovo tašo, ki je ležala in merzlico imela.

15. In se je njene roke dotaknil, in merzlica jo je pustila, in je vstala in jim stregla. [16])

16. Kadar se je bil pa večer storil, [17]) so mu perpeljali veliko obsedenih, [18]) in je izgnal duhove z besedo, in je ozdravil vse bolehne; Mark. 1, 32.

17. de bi se dopolnilo, kar je govorjeno po Izaii preroku, kteri pravi: On je naše slabosti nase vzel, in naše bolezni nosil. [19]) 1. Pet. 2, 24.

18. Kadar je pa Jezus veliko množic okoli sebe vidil, je zapovedal na uno stran morja prepeljati. [20])

19. In en pismar je perstopil in mu rekel: Učenik! za tabo pojdem, kamor koli greš. [21])

20. In Jezus mu reče: Lesice imajo jame, in ptice neba gnjezda; Sin človekov pa nima, kamur bi glavo naslonil. [22]) Luk. 9, 58.

---

stotnikova vera popred neznana, ampak on zato svoje začudenje naznani, de bi s tem oči pričujočiga ljudstva na to veliko vero obernil (Avg.).

12. Večno zveličanje je velikrat primerjeno pojedini, večerji (Spod. 22, 3. i. d. Luk. 13, 28: 22, 29.), ker je človeku pokoj, veselje in nasitovanje (Ps. 16, 15: 35, 9.).

13. Domači pa, Judje, bodo verženi v temo, ki je zunaj nebeškiga kraljestva. Tema je podoba nesreče (Iz. 42, 7.); nasprotno pa večna luč pri Bogu.

14. Žalost in serd zavolj lastne nesreče.

15. Gl. Mark. 1, 29—34. Luk. 4, 38—41.

16. jim je jedi pripravljala.

17. Ob dnevnim hladu.

18. Gl. zgor. 4, 24.

19. Gl. razlag. Iz. 53, 4. i. d.

20. na uno stran jezera, de bi se v samoto podal; po sv. Krizostomu, de bi se nečimernimu češenju umaknil. Gl. Mark. 4, 35. i. d. Luk. 8. 22.

21. hočem tvoj stanovitin učenec biti in te nikoli ne zapustiti.

22. in ti, ki za menoj hodijo, naj nič boljšiga ne pričakujejo. To je bilo zadosti, de je temu učeniku, ki je kakor drugi pismarji zložno in v časti živel, veselje prešlo, se Jezusa poprijeti. Kristus je bil reven in ubog. Ves čas, ko je učil, še po noči ni imel gotoviga kraja, kamor bi se bil podati zamogel. Večkrat jo je v molitvi prečul, naj bi bilo vreme kakoršno koli, in je telesu le nar potrebniši počitek dovolil. Kristjan naj se tedej vsaj v duhu vsiga znebí. Kristusov služabnik, pravi sv. Hieronim, nima nič razun Kristusa. De se bo Jezus imenoval sina človekoviga je že Daniel 7, 13. prerokoval. Imenoval se je tako, ker je v svojim včlovečenjim svet odrešil, in ker je njegovo včlovečenje začetek našiga zveličanja. To imé pa tudi še pomeni, de je Jezus več, kakor zgolj človek. — Ko bi bil le zgolj človek, bi bilo to imé smešno, ker se to že tako vé.

Digitized by Google

21. Neki drugi pa njegovih učencov [23]) mu je rekel: Gospod! pusti mi poprej iti in svojiga očeta pokopati.

22. Jezus pa mu je rekel: Hodi za mano, in pusti mertvim svoje merliče pokopavati. [24])

23. In je stopil v čelnič in njegovi učenci so šli za njim. Mark. 4, 36. Luk. 8, 22.

24. In glej! velik vihar je vstal na morji, tako, de so valovi čelnič pokrivali; on je pa spal.

25. In njegovi učenci so k njemu perstopili in so ga zbudili rekoč: Gospod! otmi nas, poginjamo.

26. In Jezus jim je rekel: Kaj ste boječi, maloverni? Tedej je vstal, in zapovedal vetrovam in morju, in bila je velika tihota. [25])

27. Ljudje pa [26]) so se čudili, rekoč: Kdo je ta, de so mu pokorni vetrovi in morje?

28. In kadar je prišel na uno stran morja, v deželo Gerazenov, [27]) sta ga srečala dva [28]) obsedena, ki sta prišla iz grobov, silno divja, tako de nihče ni mogel po tisti poti iti. [29]) Mark. 5, 1. Luk. 8, 26.

---

23. Po nekim zročilu, ki ga je sv. Klemen Aleksandrijski ohranil, je bil ta učenec sv. apostelj Filip.

24. Učencovi rodovinci so bili mertvi, t. j. za življenje duha in gnade, za čednost in pobožnost odmerli ljudje. K tem bi se ne smel učenec več verniti, ker bi ga bili utegnili od hoje za Jezusam odverniti; pustil naj bi bil, de mertvi mertve pokopljejo. Jezus s tem ne prepoveduje poslednjih dolžnost do staršev, le učiti je hotel, de naj bo delo zveličanja pervo pred vsim drugim, in de naj vse opustimo, kar bi nas v tem zaderževati utegnilo (Amb.).

25. Nebeški kralj miru (Iz. 9, 6.) umiri vsak nepokoj v natori in v človeku. Aposteljni so bili maloverni; oni so sicer verovali v mogočnost Jezusovo, pa niso verjeli, de v spanji za nevarnost vé, in jih oteti zamore (Kriz.). Ako si v viharji zopernost, terpljenja in skušnjav, Jezus tako rekoč spi; vervaj pa, de vender za te vé, in te oteti zamore. Kadar svet razgraja, satan roji, se meso vzdiguje, pravi sv. Bernard, bom vender v te zaupal; zakaj kdo je v te zaupal, in je bil osramoten? V greškim stoji: *„Je šugal vetrovam“* i. d.; to je morebiti rečeno od satanovih moči, ki so to nevihto napravile; de poglavar svetá s svojimi angelji v močeh svetá gospodari, je nauk sv. pisma (Ef. 6, 12.).

26. Je bilo več čelnov. Gl. Mark. 4, 36.

27. V nekterih greških rokopisih se bere *„Gadareni“*, v drugih *„Gergezeni“*. Mesta Geraza, Gadara, Gergeza so bile v eni okrajini, ne deleč od galilejskiga morja, zato so jih lahko med seboj premenjali; nar bolj verjetno je *„Gadara“* proti jugu in jutru imenovaniga jezera.

28. Sv. Marka in sv. Lukež govorita le od eniga obsedeniga. Mende sta pred očmi imela zmed dveh le eniga, ki je bil bolj divji. Drugi mislijo, de sv. Matevž tukaj zedini dve povesti dveh obsedenih. Od obsedenih prim. zgor. 4, 24.

29. De se je satanovo obsedenje tudi na telesih obsedenih prečudno razodevati moglo, se lahko razvidi iz natančne zveze med dušo in telesam; de so taki veči del razsajali, noreli, padali, se vidi iz navadnih vročinskih bolnikov, kar so obsedeni veči del biti mogli, ker so čutnice v nar ožji zvezi z duham. De so imenovani obsedeni v grobeh zunaj mesta prebivali, to je, v jamah ki so jih Judje za grobe imeli, po sv. Luk. 8, 29. od tod izhaja, ker so jih hudobni duhovi tje gonili.

Digitized by Google

29. In glej! vpila sta, rekoč: Kaj nam in tebi, Jezus, Sin Božji? [30]) Ali si lesem prišel nas pred časam martrat? [31])

30. Ne deleč od njih [32]) pa je bila čeda veliko svinj na paši. [33]) Mark. 5, 11. Luk. 8, 32.

31. Hudiči pa so ga prosili, rekoč: Ako nas od tod izženeš, pusti nam v čedo svinj iti. [34])

32. In jim je rekel: Pojdite! [35]) Oni pa so šli venkej, in so se spustili v svinje, in glej! vsa čeda se je z močjo po stermim zagnala v morje, in so v vodi potonile.

33. Pastirji pa so zbežali; in kadar so v mesto prišli, so vse povedali, in tudi od obsedenih. [36])

34. In glej! vse mesto je Jezusu na proti šlo; in kadar so ga ugledali, so ga prosili, de bi preč šel od njih krajev. [37]) Mark. 5, 17. Luk. 8, 37.

IX. Poglavje.

Jezus ozdravi mertvoudniga; pokliče Matevža; uči prihodnjo ponovljenje; ozdravi ženo, ki je imela kervotok; je zasmehovan; obudi Jajrovo hčer; da dvema slepcama pogled, in mutastimu besedo. Velika čeda, malo pastirjev; velika žetev, malo žnjicov.

1. In je stopil v čelnič, ter se je prepeljal in je prišel v svoje mesto. [1])

2. In glej! pernesli so mu mertvoudniga, ležečiga na postelji. [2]) In ker je Jezus vidil njih

30. pusti nas pri miru! Besede: „*Jezus, Sin Božji*“ (gl. spod. 14, 33.) kažejo dovolj, de je iz tih ljudi neki drugi duh govoril; zakaj obsedeni niso mogli vediti, de je med temi, ki so na suho prišli, Jezus; pa tudi ne, de je on Sin Božji; nar menj bi se zamoglo tako spričevanje od noriga perčakovati.

31. Hudobni duhovi terpé, odkar so grešili, in sicer tudi zunaj pekla; zakaj peklenski ogenj gori tudi zunaj pekla. Pa dokler je satan poglavar tega sveta, in imajo oni oblast ljudi skušati in nadlegovati, jim je s to prostostjo njih stan nekoliko zlajšan, kar bo pa nehalo, ko Kristus vse serca na zemlji v oblast dobí, in se posleduja sodba začne, po kteri bodo vekomaj v peklu zaperti. To sodbo, so mislili, hoče Gospod pred časam, že zdaj imeti.

32. V grešKim: „*deleč od njih*“.

33. V Gadari so prebivali več del neverniki, in tudi po drugih mestih te okrajine; neverniki so pa smeli svinjino jesti.

34. Ne zapri nas v peklenski brezen (Luk. 8, 31.), pusti nas še na zemlji. Svinje so si mende zato zvolili, de bi Geražanam škodovali, in jih tako zoper Jezusa nadražili.

35. Kako je le mogel Jezus, pravijo nekteri, tako krivico storiti, de je ljudem 2000 prešičev (Mark. 5, 13.) pokončal? To vprašanje je ravno tako prazno in nespametno, kakor uno: kako je li Bog tako krivičen, de tu in tam pusti živinsko kugo razsajati? Lahek odgovor je, de tam, kjer živina poginja, naj se ljudje oživé, svoje serce proti nebesam povzdignejo, in tam svoje tolažbe išejo.

36. Gl. Mark. 5, 14. Luk. 8, 35—37.

37. Sicer bi jim utegnil nenavadni, strašni mož še veči škodo storiti. Podoba tega, kar se še vedno godi, ko se človek na časne reči naveže, in jih bolj kakor Kristusa čisla. V takih okolišinah je človek pripravljen, Odrešenika prositi, naj mu rajši nebeških, večnih zakladov ne da, kakor de bi mu povsetne, menljive reči vzel.

1. v Kafarnavm, kjer je vavadno prebival.

2. Kje je Jezus bil, in kako so mertvoudniga k njemu prinesli, bolj obširno

Digitized by Google

vero, [3]) je rekel mertvoudnimu: Zaupaj sin, odpušeni so ti tvoji grehi! [4]) Mark. 2, 3. Luk. 5, 18.

3. In glej! eni pismarjev so sami per sebi rekli: Ta preklinja. [5])

4. In ko je Jezus vidil njih misli, je rekel: Zakaj mislite hudo v svojih sercih?

5. Kaj je ložej, reči: Odpušeni so ti tvoji grehi; ali reči: Vstani in hodi? [6])

6. De pa veste, de ima Sin človekov oblast, na zemlji odpušati grehe, (reče tedej mertvoudnimu): Vstani, vzemi svojo posteljo, in pojdi na svoj dom.

7. In je vstal in šel na svoj dom. [7])

8. Množice pa, to viditi, so stermele, [7]) in častile Boga, kteri je dal tako oblast ljudem. [8])

9. In ko je Jezus dalje šel, je vidil človeka, na cestnîi sedeti, [9]) Matevža po imenu, [10]) in mu reče: Hodi za menoj! [11]) In je vstal, in šel za njim. Mark. 2, 14. Luk. 5, 27.

10. In pergodilo se je, ko je bil v hiši per jedi, glej, je veliko

---

pripovedujeta sv. Marka in sv. Lukež. Sv. Matevž ima veči del le veči prigodbe pred očmi, in mu ni toliko v skerbi, jih popisovati po posamezniih okolišinah in po redu časa. Tudi drugi evangelisti v tem niso vselej natančni. Tako je Beseda Božja zakrita v vnanjo nepopolnost, kakor je tudi nase vzela slabost mesa, razun greha. Ne smemo se nad tem spodtikovati, veliko več mora to, de se Bog tako poniža, do človeške slabosti, našo vero poterditi.

3. Vera v Božje razodenje in obljube, posebno pa v odrešenje po Jezusu Kristusu je pripravljanje k opravičenju. Ta vera je po sv. Trid. zboru (sej. 6.) tukaj razumeti.

4. Te besede kažejo, de mertvoudni ni le rešenja od telesniga terpljenja, ampak tudi od svojih grehov po Jezusu pričakoval. De je pri večim delu bolnih to oboje sklenjeno bilo, že to kaže, ker so bili Judje od farizejev podučeni, de so njih bolezni zmirej nasledki njih lastnih grehov (Jan. 9, 2.). To je bilo v tem obziru res, ker je zleg sploh nasledek greha, pa je bilo napčno in brez ljubezni, de so slabosti vsaciga bolniga imeli za kazen njegovih lastnih grehov.

5. Ker nihče ne more grehov odpušati, kakor le Bog sam; on se tedej Bogu enaciga dela, ga s tem preklinja in mu nečast dela.

6. Oboje je nezmožnim ljudem enako nemogoče storiti; pa farizejem se je moglo težej zdeti, bolniga z besedo ozdraviti, ker se pri tem ni mogla nobena sleparija pritakniti. Tako jim je hotel s tem, kar se jim je težej zdelo, pokazati, de tudi to, kar se jim ložej zdi, storiti zamore, namreč grehe odpustiti.

7. V grešKim: „*so se začudile*“. — Čudovito nas postavi bližej Boga, kteriga se bojimo, dokler smo grešniki.

8. t. j. tako oblast človeku dal. Veči del so Jezusa imeli za čudodelniga preroka.

9. Gl. vvod v ta evangeli.

10. Marka in Lukež ga imenujeta Levi. Judje so imeli večkrat po dve imeni. Matevž pomeni „*Božji dar*“.

11. Misli telesno in dušno hojo za Jezusam. Sv. Matevž je potem Jezusa k jedi povabil, kakor sv. Lukež pripoveduje. Revne, med ktere so bili tudi Jezus in njegovi učenci prišteti, k jedi povabiti, je bila pri Judih posebna dolžnost vere (5. Mojz. 26, 12.).

Digitized by Google

cestninarjev in grešnikov prišlo,[12]) in so k jedi sedli z Jezusam in njegovimi učenci.

11. In ko so farizeji to vidili, so rekli njegovim učencam: Zakaj jé vaš učenik s cestninarji in grešniki?

12. Ko je pa Jezus to slišal, je rekel:[13]) Ni treba zdravnika zdravim, ampak bolnim.

13. Pojdite pa, in učite se, kaj je to: Usmiljenje hočem in ne daru.[14]) Nisim namreč prišel klicat pravičnih,[15]) ampak grešnike.[16]) Ozea. 6, 6. Spod. 12, 7. 2. Tim. 1, 15.

14. Takrat so prišli k njemu Janezovi učenci,[17]) rekoč: Zakaj se mi in farizeji pogosto postimo, tvoji učenci pa se ne postijo?[18]) Mark. 2, 18. Luk. 5, 33.

15. In Jezus jim je rekel: Ali morejo svatje[19]) žalovati, dokler je ženin per njih? Prišli pa bodo dnevi, de bo ženin od njih vzet, in takrat se bodo postili.[20])

16. Nihče pa ne všije zaplate iz sroviga sukna v staro oblačilo; ker terga, kar je celiga na oblačilu, in razterga je hujši.[21])

17. Noviga vina tudi ne devajo v stare mehove, sicer mehovi počijo, in vino izteče, in mehovi konec vzamejo. Temuč novo vino devajo v nove mehove, in oboje se ohrani.[22])

---

12. t. j. veliko cestninarjev, ki so jih za grešnike imeli. Ti cestninarji so bili služabniki Matevževi. Vse cestninarje so kakor grešnike sovražili, ker so vsim zoperno cestnino nevernikam Rimljanam odrajtovali, in so pri tem velikrat krivice delali; zato so kakor nečisti neverniki za nečiste veljali.

13. učencam, ki so mu povedali, kaj farizeji pravijo.

14. Te besede pomenijo po navadi hebrejskiga govorjenja: Bolj čislam dela ljubezni, kakor zgolj vnanjo službo Božjo. (Gl. obširno razlago Jer. 7. razl. 24.). Jezus hoče reči: Ker Bog dela ljubezni bolj čisla, kakor vnanjo službo Božjo, se ljubeznjivo za grešnike potegujem. De Jezus vnanje službe Božje ni zaničeval, pričuje, ker se je sam v vsim podvergel Mojzesovi postavi.

15. ki se pravične štetjejo, kakor farizeji (Hil., Hier., Beda.).

16. Kje bi bili mi, ko bi ne bil Jezus teh misel v nebesa seboj vzel, kakor jih je na zemlji razodeval?

17. Gl. zgor. 3. Po Marku so bili tudi farizeji zraven.

18. Razun vesoljnih postov so imeli še dva posta v tednu. Gl. Luk. 18, 12. Janez je učil svoje učence pokoro, s ktero je bil post sklenjen. To bi bilo pa imelo le priprava na Odrešenika biti. Škoda pa, de nekteri njegovih učencov niso imeli njegoviga nauka za pripravo, ampak za samostojin nauk, in so napravili posebno ločino, ktero so poznej še imenovali Janezove kristjane, ki so vsaktere abotne reči od Janeza Kerstnika učili.

19. Po besedi: „*otroci ženinovi*“ t. j. spremljavci.

20. Kristus se imenuje ženina svoje cerkve, ki jo je s svojim življenjem odkupil (Ef. 5, 25. 26.). Aposteljni so imenovani njegovi prijatli, tovarši, ker v njem in z njim po svoji duhovni oblasti cerkev zidajo, in otroke rodé za večno življenje. Po njegovi smerti naj žalujejo. Od pervih stoletij sem so se postili kristjani tisti dan, ko je ženin odvzet bil, v pétek, po veliko cerkvah tudi v saboto.

21. Ker nova zaplata ne derži na stari preležani obleki, ampak obleka se zraven preterga, in razterga je še veči.

22. Obedve priliki pomenite: K starim se novo ne prileže, ako se oboje meša, se iz tega še hujši izhaja: ravno tako za moje učence, dokler niso po sv.

Digitized by Google

18. In ko jim je to govoril, glej! je eden vikših [23]) prišel in ga molil, rekoč: Gospod! moja hči je zdaj umerla; [24]) ali pridi, in položi svojo roko nanjo, in bo oživela. [25]) Mark. 5, 22. Luk. 8, 41.

19. In Jezus je vstal, in z njim šel in njegovi učenci.

20. In glej! žena, ki je na kervotoku terpela dvanajst let, je perstopila od zadaj, in se je dotaknila roba njegoviga oblačila. [26]) Mark. 5, 25. Luk. 8, 43.

21. Zakaj rekla je sama per sebi: Ako se le njegoviga oblačila dotaknem, bom ozdravljena. [27])

22. Jezus pa se je obernil, in ko jo je vidil, je rekel: Zaupaj, hči! tvoja vera te je ozdravila. In žena je bila zdrava od tiste ure.

23. In ko je Jezus v vikšiga hišo prišel, in je vidil piskače in šumečo množico, je rekel: [28])

24. Odstopite; zakaj deklica ni mertva, ampak spi. [29]) In so se mu posmehovali.

25. Ko je bila pa množica izgnana, [30]) je noter šel, in jo je prijel za roko; in deklica je vstala.

26. In ta slovez je šel po vsi tisti deželi.

27. In ko je Jezus od ondod šel, sta dva slepca za njim šla, sta vpila in rekla: Sin Davidov, [31]) usmili se naju! [32])

28. Ko je bil pa domu prišel, sta slepca k njemu stopila; in Jezus jima reče: Vérujeta, de vama to morem storiti? Ona mu rečeta: To je de, Gospod!

29. Tedaj se je njunih oči do-

Duhu ponovljeni, prerojeni, ni to, kar je sad noviga Duha, post, žalost, pomanjkanje; to bi zanje zdaj le škodljivo bilo, ker bi serčnost zgubili, ali celo odstopili. Sv. Krizostom pristavi: Ne smemo od vsaciga vsiga precej v začetku tirjati, ampak, kolikor je mogoče. Vodi tedej sebe in druge od nižiga do višiga, in ne preskakvaj natorniga reda.

23. neki predpostavljen shodnice v Kafarnavmu, zmed služabnikov, ki so čuli nad redam pri službi Božji.

24. „*umira*“ po Mark. 5, 23.; ker je pa precej potem (Luk. 8, 49. Mark. 5, 35.) suženj očetu naznanil, de je dekle ravno umerlo, perstavi sv. Matevž: „*je zdaj umerla*“.

25. Pokladanje rok je imel za potrebno; vera in zaupanje ima namreč več stopinj.

26. ker se je sramovala, se za nečisto imela, in je mislila i. t. d. Glej sledeče.

27. Tako je vervala in tako se ji je zgodilo. Ne zametuj tedej vere malih; ako zaupajo v posebno moč, ki njim iz svetih ostankov izhaja, jo venderle Začetniku vsiga zveličanja in življenja perpisujejo. Bog gleda na njih verno, otroško serce. — Izraelci so mogli po 4. Mojz. 15, 38. štiri čopke na štirih voglih zgornjiga oblačila nositi, de so se zmirej Božjih zapoved spominjali.

28. Precej po smerti kakiga človeka so poklicali piskače in žalovavne ženske, de so s spiskanjem in tuljenjem žalostnih pesem zgubo obžalovali. Gl. Jer. 9, 17.

29. ker jest jo hočem od smerti obuditi, tako, de je njena smert le spanje. Smert vsih kristjanov je le spanje; ker Gospod jih bo obudil k dnevu življenja, ko mine ta čas nočí. Gl. 1 Tes. 4, 12. Prava smert je le dušna.

30. ker je nevredna bila, biti priča Kristusove močí.

31. ti Mesija, Odrešenik! Gl. zgor. 1, 1. spod. 12, 23.

32. Jezus ni odgovoril vso pot, de bi njuno vero in stanovitnost skusil.

Digitized by Google

taknil, [33]) rekoč: Po vajni veri se vama zgôdi!

30. In očí so se jima odperle, in Jezus jima je zažugal, rekoč: Glejta, da nihče ne zve. [34])

31. Oná sta pa šla, in sta ga razglasila po vsi tisti deželi.

32. Kadar sta bila pa odšla, glej! so mu perpeljali mutastiga in obsedeniga človeka. [35]) Spod. 12, 22. Luk. 11, 14.

33. In ko je bil hudič izgnan, je mutec govoril, in množice so se čudile, rekoč: Nikoli se ni kaj taciga v Izraelu vidilo.

34. Farizeji pa so rekli: Z vikšim hudičev izganja hudiče. [36])

35. In Jezus je obhodil vse mesta in terge, in je učil v njih shodnicah, in oznanoval evangeli kraljestva, [37]) in je ozdravil vsako bolezen in vsako slabost. Mark. 6, 6.

36. Kadar je pa množice vidil, so se mu v serce smilile, ker so bile nadleževane [38]) in razkropljene, kakor ovce, ktere pastirja nimajo. [39])

37. Tedej reče svojim učencam: Žetev je sicer velika, ali delavcov je malo. [40])

38. Prosite tedej Gospoda žetve, de naj pošlje delavcov v svojo žetev. [41])

X. Poglavje.

Kristus poduči aposteljne, in jih razpošlje med Jude evangeli oznanovat; jim da posebno oblast, jim priporočuje nesamopridnost, modrost, poterpežljivost, zaupanje pri bližnji ločitvi ljudi, in jim obljubi pomoč in plačilo.

1. In ko je svojih dvanajst aposteljnov k sebi poklical, [1]) jim je dal oblast do nečistih duhov, [2]) de bi jih izganjali, in ozdravljali vsako bolezen, in vsako slabost. [3]) Mark. 3, 13. Luk. 6, 13: 9, 1.

---

33. Gl. zgor. 8, 3. in v. 21.

34. On jima je terdo prepovedal, de bi pokazal, kako mu je nečimerna čast zoperna, in kako jo moramo tudi mi sovražiti.

35. ki ni bil mutast iz natornih vzrokov, ampak po hudobnim duhu (Kriz.).

36. Gl. spod. 12, 24.

37. od kraljestva Božjiga. Gl. zgor. 4, 23.

38. zatérane od vsakoršnih stisk, telesnih in dušnih.

39. Gl. Cahar. 10, 2. in razlag.

40. Ljudstvo koperní po zveličanji, nauku in rešenji od rev; pa oznanovavcov in delivcov pomanjkuje. Takrat sta učila le Kristus in Janez Kerstnik. Pismarji so živeli le zase, memo tega pa so še ljudstvo v zmote zapeljevali.

41. Gospod tedej hoče, de verni molijo za dobre pastirje. Zato je katoliška cerkev odločila v letu štíri čase, ki jih kvatre imenujemo, v kterih naj verni s pokoro, s postam, z molitvijo in z deli usmiljenja to milost od Boga sprosijo.

1. Prim. Mark. 6, 7—13. Luk. 9, 1—6. Dvanajsteri so bili kakor eno telo, ravno za dvanajstere rodove izraelske, kterim so bili nar popred poslani (v. 6.).

2. hudičev.

3. Za vstanovitev cerkve potrebni dar čudežev je bila posebna oblast aposteljnov, zato je tukaj posebno imenovana; sicer pa so imeli za vlado vstanovljene cerkve oblast, ktero zdaj škofje in mašniki imajo.

Digitized by Google

2. Dvanajsterih aposteljnov [4]) imena pa so te: Pervi, Simon, [5]) imenovan Peter, [6]) in Andrej njegov brat; [7])

3. Jakop Cebedejev, [8]) in Janez njegov brat; [9]) Filip [10]) in Jernej; [11]) Tomáž [12]) in Matevž cestninar; Jakob Alfejev [13]) in Tadej; [14])

4. Simon Kananejic, [15]) in Judež Iškarjot, [16]) kteri ga je tudi izdal. [17])

5. Teh dvanajst je Jezus poslal, in jim je zapovedal, rekoč: Na pot malikovavcov ne zahajajte, in v mesta Samarijanov ne hodite; [18]) Ap. dj. 13, 46.

6. temuč pojdite k zgubljenim ovcam hiše izraelove. [19]) Ap. dj. 13, 46.

---

4. t. j. poslanih; bili so v pravim pomenu pooblasteni, ki so z oblastjo Gospodovo imeli tudi dar čudežev.

5. Simona imenujejo vsi evangelisti perviga, desiravno drugih ne imenujejo vsi v enim redu (Prim. Mark. 3, 14—19. Luk. 6, 13—16.); in desiravno je bil njegov brat Andrej pred njim od Jezusa poklican. (Jan. 1, 37—42.). Tukaj je imenovan pervi zavolj spredka, ki mu ga je Kristus (pogl. 16, 18.) pred vsimi drugimi dal. On je tedej tukej pervi, ne po številu, ker tudi drugi niso s številkami zaznamnjani, ampak po veči časti, ali kakor sv. Krizostom pravi, ker je vodja, glava telesa.

6. „*Imenovan*“ v sv. pismu dostikrat pomeni toliko kolikor: „*je*“. Tedej: ki je Peter, skalar, temeljni kamen.

7. Aposteljni so tukaj imenovani po dva in dva, ker jih je Jezus po dva in dva poslal učit. Mark. 6, 7. Gl. zgor. 4, 18.

8. Gl. zgor. 4, 21.

9. Janez evangelist.

10. Gl. Jan. 1, 45.

11. To je tisti, ki je pri Jan. 1, 46: 21, 2. Natanael imenovan.

12. Gl. Jan. 11, 16. 14, 5: 20, 24—29.

13. sorodovinec Kristusov, mlajši (Dj. ap. 15, 13. i. d.).

14. V greškim: „*Lebej, s primkam Tadej*“. Ta se imenuje navadno Juda, brat Jakopa mlajšiga, tedej tudi Kristusu v rodu.

15. t. j. gorečnik.

16. t. j. mož iz Kariota, mesta v rodu Judovim (Joz. 15, 25.).

17. Sv. evangelist pripoveduje, kakor je reč sama na sebi, brez jeze ali sovraštva (Kriz.). Kako lepo priložnost in pomoč je imel Juda, v obhoji z Gospodam svoje hudobno serce poboljšati! Tako Bog pusti hudo med dobrim, in še celo združi, de bi se hudo z dobrim premagalo. Ako tega ne stori, vender dobriga ne kazí, temuč mu še pomaga k dopolnjenju; akoravno namreč Juda Kristusa na križ spravi, vender ravno s tem pomaga, delo odrešenja dopolniti.

18. Ne pridigvajte zdaj nevernikam in Samarijanam. Samarijani so prebivali v okrajini med Judejo in Galilejo, in so bili mlajši tistiga majhniga števila Izraelcov, ki jih je bil Asirski kralj Salmanasar po preselovanji izraelskiga ljudstva v sužnost v deželi popustil, in z nevernimi narodi pomešal. Deržali so se Mojzesove postave, pa tudi malikovanja, ktero so pa poznej popustili. Judje so jih zaničevali, kakor so pa nasproti tudi oni Jude sovražili (Prim. 4. Kralj. 17. in razlag.).

19. Judam je bilo po vsih prerokih obljubljeno, de se bo med njimi Mesija prikazal; zato so mogli oni tudi pervi k zveličanju povabljeni biti. Tudi so bili bolj potrebni, kakor neverniki in Samarijani, ker njih lažnjivi pastirji so jih vezali s svojimi človeškimi postavami, in so per njih želje po Odrešeniku zaderževali. Neverniki in Samarijani so bili veliko bolj pripravni, kakor

Digitized by Google

7. Pojdite pa in oznanujte, rekoč: Nebeško kraljestvo se je perbližalo. [20])

8. Ozdravljajte bolnike, obudujte mertve, očišujte gobove, hudiče izganjajte; [21]) zastonj ste prejeli, zastonj dajajte. [22])

9. Ne imejte ne zlata, ne srebra, ne denarjev v svojih pasih; [23]) Luk. 9, 3: 10, 4.

10. ne torbe na poti, tudi ne dveh sukenj, ne čevljev, [24]) ne palice; [25]) zakaj delavec je vreden svoje jedi. [26])

11. V ktero mesto koli pa, ali terg pridete, oprašujte, kdo bi tam vreden bil; [27]) in ondi ostanite, dokler preč ne greste.

12. Kadar pa v hišo pridete, jo pozdravite, rekoč: Mir bodi ti hiši! [28])

13. In ako bo tista hiša vredna, bo vaš mir nad njo prišel; ako pa ne bo vredna, se bo vaš mir k vam povernil. [29])

14. In kteri koli vas ne sprejme, in ne posluša vaših besedi: pojdite iz hiše ali mesta, in otresite prah od svojih nog. [30])

15. Resnično vam povem, ložej bo zemlji Sodomljanov in Gomorjanov sodnji dan, kakor tistimu mestu. [31])

16. Glejte! jest vas pošljem, kakor ovce med volkove; [32]) bodite torej razumni, kakor kače, in priprosti, kakor golobje. [33]) Luk. 10, 3.

---

se je poznejši pokazalo, ko so sv. aposteljni povelje dobili, tudi nevernikam vero oznanovati, ker so bili Judje zveličanje zavergli.

20. Gl. zgor. 4, 23: 3, 2.

21. Gl. v. 1.

22. Za čudeže niso smeli aposteljni nobeniga plačila jemati. Od tega se loči plačilo delavcov v vinogradu Luk. 10, 7.

23. Široki in votli pasovi so bili starim tudi za mošnje.

24. za spreobutev. Gl. Mark. 6, 9.

25. Palico so smeli imeti, pa ne daljne skerbi, kaj bi bilo, ko bi jo zgubili.

26. Ko zdaj pridigvat greste, ne smete seboj jemati ne dnarja, ne brešnja, ne dvojne obleke; ker ljudstvo, kterimu pridigujete in služite, je dolžno, vas živiti in za vaše potrebe skerbeti. V duhovnih dobrotah bogati naj bodo v pozemeljskih rečeh revni. Aposteljnam je bilo tedej pripušeno, milošnjo jemati, in jo za potrebo prihraniti; le prevelika skerb za prihodnje zastran časnih reči jim je bila prepovedana. De je Jezus pripustil, milošnjo prihraniti in jo potem za vsakdanje potrebe obračati, se vidi iz Jan. 12, 6. To je bilo v poznejših časih, ko so med neverniki živeli in veliko preganjanja terpeli, za ohranjenje aposteljskih misijonov še celo potrebno.

27. Kteri, kakor sv. Hieronim pravi, (po vašim duhovnim podučenji) misli več prejeti, kakor vam (za časne potrebe) da.

28. Tako so pozdravljali stari Judje. Pri Jezusu in aposteljnih, ki so mir, spravo z ljudmi oznanovali, to niso bile prazne besede, ampak so oznanovale to, kar so zares hotli dati.

29. Vaše pridigvanje bo vam samim koristilo (Avg.).

30. de s tem pokažete, de z njimi nič nočete imeti, ker gnado Božjo zametujejo in si jezo Božjo nakladajo.

31. Ker unim grešnikam zoper natoro niso bili poslani oznanovavci Božji.

32. Nobeniga druziga orožja nimate, kakor krotkost in poterpežljivost.

33. Kača je previdna, varna, in v nevarnosti iše le glavo obvarovati, zato se v svitek zvije, de bi glavo pokrila in jo smertnih mahlejev obvarovala. Golob

Digitized by Google

17. Varovajte se pa ljudí; zakaj izdajali vas bodo v zbore, in v svojih shodnicah vas bodo bičali. [34])

18. In pred poglavarje in kralje bote vojeni zavoljo mene v pričevanje njim in nevernikam. [35])

19. Kadar vas bodo pa izdali, ne skerbite, kako ali kaj bi govorili; zakaj dano vam bo tisto uro, kaj govorite. Luk. 12, 11.

20. Niste namreč vi, kteri govorite, ampak Duh vašiga Očeta je, kteri v vas govori. [36])

21. Izdajal pa bode v smert brat brata, in oče sina, in otroci se bodo vzdigovali zoper starše, in jih bodo morili. [37])

22. In bote sovraženi od vsih zavoljo mojiga imena; [38]) kteri pa obstoji do konca, [39]) bo zveličan.

23. Kadar vas bodo pa preganjali v tem mestu, bežite v drugo. Resnično, povem vam, ne bote obhodili mest izraelskih, dokler ne pride Sin človekov. [40])

24. Ni učenec čez učenika, ne

---

je podoba priprostiga serca, ki zvijač ne pozna, krotkiga, nedolžniga duha. Lastnosti obeh žival naj bi apostelni združevali. Priprostim in brez zvijač, krotkim in pohlevnim jim je bilo biti, le nebeško pred očmi imeti, in živeti v obhoji z bližnjim, celo z nar hujšimi sovražniki, previdno, nobene priložnosti k razžaljenju ne dajati, vsako nevarnost zasledovati, v neogibljivih pa rajši vse zgubiti, de le edino potrebno — dobro vest ohranijo.

34. Pri Judih tistiga časa je bilo bičanje zavolj prelomljenja Mojzesove postave zlo v navadi; godilo se je v shodnicah s preklinjevanjem.

35. de je moj nauk Božji, in de njih zoperstava nima izgovora. (Hil., Teof.).

36. Duh mojiga Očeta, ki je tudi moj duh (Gal. 4, 6.), vam bo dal modrost in serčnost.

37. Kristus je prinesel ločitev med človeški rod, kralj mirú je pernesel meč celo med družine, ker namreč perpravne serca na se potegne, s tem obudi sovraštvo drugih. Keršansko djanje in nehanje ima namreč nekaj očišavniga, in zoper sebe zdraži serca, ki se ne dajo strahovati in poboljšati, in to sovraštvo ne gleda na nobene zadeve telesne rodovine, ker se človek v svojim notranjim, v tem, kar iše in ljubi, zadetiga čuti. — Tukej prerokovana ločitev človeškiga rodu se je še le potem popolnama spolnila, ko so bili apostelni drugič med nevernike poslani. Kakor namreč preroki st. z. enake prihodnje prigodbe v eno podobo sostavljajo, akoravno so se večkrat, v razločnim času prigodile, tako tudi Jezus tukaj sklene poprešnji in poznejši podobni čas. Sicer nam pa zgorej rečeno v poznejših časih poterdi zgodovina mučencov. Sv. Barbara in sv. Kristina ste bile od lastniga očeta, sv. Lucija od svojiga lastniga sina umorjena.

38. ker ste kristjani. Imé spet tukej pomeni reč (bistvo). Sovražili vas bodo, ker imate čeznatorno čednost, ki je za druge svarivna. Natorno čednost, dobroserčnost in dobrotljivost do bližnjiga, ki se iz une izhaja, utegne svet še za ljubeznjivo imeti, ker čuti, de je taka čednost njegov lastin sad; v resnici keršansko čednost, zatajevanje, pokoro, vedno notranje druženje z Bogam v molitvi, pa svet sovraži, ker čuti, de je v tem njegova smert. (Jak. 4, 4.).

39. v tem, de poterpežljivo prenaša sovraštvo sveta, in torej tudi v keršanskim duhu, ki to sovraštvo zbuduje; vender je ta stanovitnost le dar Božji, kakor uči sv. Trid. zbor (sej. 6. pog. 13.).

40. Izraelske mesta pomenijo tukej, kakor velikrat (Preg. 11, 11; 29, 8. Sir. 31, 29: 36, 15) ljudstvo izraelsko. Pomen je tedej: Resnično, povem vam

Digitized by Google

hlapec čez svojiga gospodarja. [41]) Luk. 6, 40. Jan. 13, 16: 15, 20.

25. Učencu je zadosti, de je, kakor njegov učenik, in hlapcu, kakor njegov gospodar. Če so hišniga gospodarja Belcebuba imenovali, koliko bolj njegove domače! [42])

26. Ne bojte se jih tedej. Nič namreč ni skritiga, kar bi se ne razodelo, in skrivniga, kar bi se ne zvedilo. [43]) Mark. 4, 22. Luk. 8, 17: 12, 2.

27. Kar vam govorim v temi, pravite na svetlim; in kar na uho slišite, oznanujte na strehah. [44])

28. In ne bojte se jih, kteri telo umoré, duše pa ne morejo umoriti; temuč bojte se veliko bolj tistiga, kteri more dušo in telo pogubiti v pekel. [45])

29. Ali se ne prodasta dva vrabca za en vinar? In le eden zmed njih ne bo padel na zemljo brez vašiga Očeta. [46])

30. Vaši lasje na glavi pa so vsi razšteti. [47]) 2. Kralj. 14, 11. Ap. dj. 27, 34.

31. Nikar se tedej ne bojte; boljši, ko veliko vrabcov ste vi.

32. Kdor koli bo tedej mene spoznal pred ljudmi, ga bom tudi jest spoznal pred svojim Očetam, ki je v nebesih. Mark. 8, 38. Luk. 9. 26: 12, 8: 2. Tim. 2, 12.

33. Kdor pa mene zatají pred ljudmi, ga bom tudi jest zatajil

---

(in vašim naslednikam), še ne bote vsih Izraelcov spreobernili, ko bom prišel v drugo k poslednji sodbi. Vesoljno spreobernjenje Judov se bo zgodilo le proti koncu časov (Rim. 11, 25, 26.); pa tudi takrat jih bo še nekaj zveličanje zaverglo (Gl. Cah. 14. in razlag.) (Prim. Korn. a Lap.).

41. Vi se ne morete boljšiga nadjati, kakor je mene zadelo.

42. Veči del greških rokopisov ima: „*Belcebul*“, t. j. gospod prebivališa (peklenskiga), viši zmed hudičev (spod. 12, 24.). Belcebub je filistejski malik, jih varovati muh in druziga hudiga (Gl. 4. Kralj 1, razl. 3.), kakor je ljudstvo vražno verovalo. Beseda „*Belcebub*“ se je mende spremenila v „*Belcebul*“, ali zavolj enakiga glasa ali pa iz zaničevanja: bistevna edinost pa je bila med njima tudi v tem, ker je malikovanje satanovo delo, ta pa si je dajal med maliki božjo čast zkazovati. (Gl. Ps. 95, 5.). — Svet imenuje dobro hudo, in hudo dobro (Iz. 5. 20.); ker dobro je zanj le to, kar se njegovimu poželenju prileže.

43. Pa zato, ker vas zaničujejo in preganjajo, se ne bojte, vaša nedolžnost in resnica moje vere se bo še skazala, in bo veličastno svet premagala (Kriz.).

44. Nauk, ki sim ga vas jez vpričo malo ljudi učil, morate očitno vsim ljudem oznanovati. — Hišne strehe so na Jutrovim ravne. Večkrat se z njih očitno kaj oklicuje; vender je s tem le rečeno, de naj aposteljni Jezusov nauk očitno razglasujejo, de ga bo enkrat svet spoznal in sprejel.

45. Bojte se velikoveč Boga razžaliti, ki vas zamore večno v peklu kaznovati.

46. De bi jih strahu varoval, zaverne Jezus svoje učence na previdnost Božjo, ker so za Božje kraljestvo delali. Kako bi On, ki vrabce živi, ki so tako malo vredni, in število lás na naši glavi vé, kako bi On za svoje verne, in posebno za svoje služabnike ne skerbel, in njih praviga življenja ne ohranil, ako bi tudi pustil njih telo umoriti?

47. Tudi nar manjši reči Božja previdnost vlada; zakaj nar manjši kakor nar veči del gre k celoti; odtod skerb Gospodova tudi za majhne reči. (Gl. spod. 14, 20. Jan. 20, 5.) — Bog čuje nad nar manjšimi okolišinami tvojiga življenja, zato bodi tudi ti zvest v malim (Spod. 25, 21.).

Digitized by Google

pred svojim Očetam, ki je v nebesih. [48])

34. Nikar ne mislite, de sim mir prišel pernest na zemljo; ne mirú, ampak meč sim prišel pernest. [49]) Luk. 12, 51.

35. Prišel sim namreč razdvojit človeka zoper njegoviga očeta, in hčer zoper njeno mater, in nevesto zoper njeno tašo.

36. In človekovi sovražniki bodo njegovi domači. [50]) Mih. 7, 6.

37. Kdor ljubi očeta ali mater bolj ko mene, ni mene vreden; in kdor ljubi sina ali hčer bolj ko mene, ni mene vreden. [51]) Luk. 14, 26.

38. In kdor ne vzame svojiga križa, in ne hodi za menoj, ni mene vreden. [52]) Spod. 16, 24. Mark. 8, 34. Luk. 9, 23: 14, 27.

39. Kdor najde svoje življenje, ga bo zgubil; in kdor zgubi svoje življenje zavoljo mene, ga bo našel. [53]) Luk. 9, 24: 17, 33. Jan. 12, 25.

40. Kdor vas sprejme, mene sprejme; in kdor sprejme mene, sprejme njega, kteri me je poslal. [54]) Luk. 10, 16. Jan. 13, 20.

41. Kdor sprejme preroka v imenu preroka, bo plačilo preroka prejel; in kdor sprejme pravičniga v imenu pravičniga, bo plačilo pravičniga prejel.

---

48. Ravno zato, ker ste pod varstvam Božjim, se vam ni treba bati, očitno spoznavati, de ste moji učenci; kdor me pa zataji, ga tudi jest ne bom poznal pred svojim Očetam (Prim. zgor. 7, 23. Rim. 10, 10.).

49. Nikar ne mislite, de bo nauk, ki ga v mojim imenu oznanujete, mirno, brez opovere sprejet; ne bo mirú, ampak nasprotvanje do smerti (Gl. zgor. v. 21.).

50. V ravno tisti hiši, kjer bodo nekteri moji zvesti nasledniki, bodo drugi v neveri ostali, in vas preganjali.

51. Gl. v. 21.

52. Kdor tudi nar večiga terpljenja, ki ga mu svet (tudi satan in meso) v moji službi napravljajo, ne prevzame, ni vreden, ne časti, de je moj učenec, ne večniga plačila. — Križ, ki ga je hudodelnik mogel sam na moriše nesti, je tukaj podoba vsih bolečin.

53. Kdor življenje in časno srečo z zatajevanjem mojiga imena in moje časti ohrani, bo pravo, večno življenje zgubil, in večno smert v peklu terpel; kdor pa nasproti zdanje življenje in srečo s spoznanjem mojiga imena in moje časti zgubi, bo zato večno zveličanje prejel. — Te besede sicer veljajo nar popred od pervih hudih časov keršanstva, pa tudi od vsih drugih časov, ker je keršansko življenje vedno polno nevarnost in težav, in tako rekoč zmirej, ako ne telesniga, pa duhovno umerjenje od nas hoče. V tem zadnjim oziru ta versta pomeni: Kdor svojo dušo (poželjivost, meseniga človeka) pri moči in življenji ohrani, ga ne mertví, bo svoje boljši življenje umoril; kdor nasprot poželjivo dušo, meseniga človeka zgubí, bo svojo boljši dušo v večno življenje ohranil. Ne smejo se pregledati besede: „*zavoljo mene*“. Vse zatéranje, zatajevanje mora le Njega, t. j. naše posvečenje, čast Božjo in zveličanje bližnjiga za namen imeti. Tudi neverniki so se večkrat grozovito zatérali, pa njih zatajevanje ni imelo tega namena, in zato je bilo nespametno.

54. Pomen gledé na poprešnje je: Sicer vas bo pa njih veliko rado sprejemalo in varvalo, in vašim besedam svoje serce odpéralo: ti so mene in Očeta samiga sprejeli. To ni prazna podoba, ampak resnica; zakaj Kristus in Oče živita s svojim Duham v pravih kristjanih. (Jan. 17, 22. 23. 2. Pet. 1, 4.).

Digitized by Google

42. In kdor koli da piti komu zmed teh nar manjših le kozarec merzle vode v imenu učenca, resnično, vam povem, ne bo zgubil svojiga plačila.[55]) Mark. 9, 40.

XI. Poglavje.

Janez Kerstnik pošlje do Jezusa, ga vprašat. Jezus govori od Janezoviga poklica. Judje Janeza in Kristusa zaveržejo. Gorje čez nespokorne mesta. Modri oslepé, mali so od Boga podučeni. Sladek jarem in lahko breme.

1. In pergodilo se je, ko je Jezus jenjal zapovedovati svojim dvanajsterim učencam, je od ondod dalje šel učit in oznanovat po njih mestih.

2. Janez pa, ko je slišal v ječi [1]) Kristusove dela, je poslal dva svojih učencov, Luk. 7, 18.

3. in mu je rekel: Si ti, kteri ima priti, ali naj drujiga čakamo?[2])

4. In Jezus je odgovoril in jima rekel: Pojdita in povejta Janezu, kar sta slišala [3]) in vidila. [4])

5. Slepi spregledujejo, hromi hodijo, gobovi se očišujejo, gluhi spreslišujejo, mertvi vstajajo, in ubogim se evangeli oznanuje. [5]) Iz. 35, 5: 61, 1.

6. In blagor mu, kteri se nad menoj ne bo pohujšal. [6])

7. Kadar sta pa odšla, je

---

55. Pomen obeh verst: Kdor oznanovavca vere dobrotljivo sprejme, in njegove besede posluša, ker je oznanovavec vere, bo prejel plačilo oznanovavca vere, ne le, ker je s tem, de je njegov nauk sprejel, sam na stopinjo oznanovavca se vzdignil, ampak tudi, ker se je s svojim varstvam njegovih del vdeležil. Kdor pravičniga tako sprejme, ker v njem spozna naslednika Gospodoviga, bo plačilo pravičniga prejel, spet zato, ker se s posnemanjem njegovih čednost na njegovo stopinjo vzdigne, in se vdeležuje njegovih del, ki jih z besedo in z zgledam pod njegovim varstvam opravlja. Kdor le enimu nar manjših (nar revniših, zaničevanih) mojih učencov nar manjši dar poda, ker je moj učenec, bo zato večno plačilo prejel, ker s tem sam stopi v versto mojih učencov.

1. Gl. zgor. 4, 12.

2. De je sv. Janez K. visoko vrednost Kristusovo dobro poznal, se vidi iz Mat. 3, 17. in iz njegovih lastnih besedi (Jan. 1, 29. 34: 3, 30—36.); de tudi v ječi ni dvomil, obilno kažejo Jezusove besede (v. 7.), de Janez ni terst, ki ga veter sem ter tje maje; de je pa več njegovih učencov nad Jezusam dvomilo, uči sv. pismo (zgor. 9, 14.), in prigodba njih poznejšiga odpada. Janez je tedej zamogel le zavolj svojih dvomijočih učencov to vprašati, de bi se jim Kristus sam razodel, in njih vero poterdil (Hil., Kriz., Ciril., Teof.).

3. od drugih.

4. ker ravno ob ti uri je Jezus veliko čudežev storil (Luk. 7, 21.).

5. dela naj povedo, kdo de sim — Zveličar vsih, po namenu, v resnici pa le za revne, na duši slepe, hromaste, gobove, gluhe, mertve, ki po odrešenji hrepené.

6. Svarivno očitanje za dvomijoče učence (Kriz.). Mende so pričakovali v Jezusu pozemeljskiga kralja; ko je pa sam reven in v vsi ponižnosti prišel, so se nad njim spotikovali in so dvomili. — Blagor mu, kdor se nad ničemur ne spotika, kar zadeva Jezusovo presveto osebo, njegov nauk, njegovo

Digitized by Google

Jezus začel množicam govoriti od Janeza: [7]) Koga ste šli v pušavo gledat? Tersta od vetra majaniga? [8]) Luk. 7, 24.

8. Ali koga ste šli gledat? Človeka v mehko oblečeniga? Glejte! kteri se v mehko oblačijo, so v kraljevih hišah. [9])

9. Ali koga ste šli gledat? Preroka? Prav, vam povem, še več kakor preroka. [10])

10. Zakaj ta je, od kteriga je pisano: Glej! jest pošljem svojiga angelja pred tvojim obličjem, kteri bo pred teboj tvoj pot perpravljal. [11]) Mark. 1, 2. Luk. 7, 27.

11. Resnično, vam povem, ni vstal veči med rojenimi od žen, kakor Janez Kerstnik; kdor je pa manjši v nebeškim kraljestvu, je veči kakor on. [12])

življenje, njegovo smert, njegove misli, njegove čednosti. Tak kristjan ne posluša glasú svojiga mesa in svoje kervi, svoje lažnjive pameti; posluša le glas vere, misli in sodi le po luči sv. vere.

7. Po vprašanji bi bilo utegnilo ljudstvo napčno, slabo misel od Janeza imeti; to odverniti, naznani Jezus zdaj visoko čednost, vrednost, in delo veliciga Kerstnika. Sledeči govor Jezusov v. 7—14. se tako veže: Kdo je Janez? On je, ki ima svoj namen nepremakljivo pred očmi (7.), ki v ojstrim zatajevanji živí (8.), mene naznanuje (9.) in pred menoj hodi (10.). Nobeden natorno rojenih ni veči, kakor on, vender je pa on manjši, kakor ti, ki so vsiga blagoslova kraljestva Božjiga deležni (11.). On je, ki je kraljestvo Božje naznanoval, in moč pokore pridigoval (12.); ker vsi preroki do njega še niso oznanovali začetka Božjiga kraljestva, ampak so ga še le prerokovali (13.); on pa v moči preroka Elija Gospodu pot pripravlja (14.).

8. Janez je mož, ki stanovitno svoj namen pred očmi ima, in ne omahuje sem ter tje, ki zmirej to terdi, kar je enkrat rekel (Kriz.). Sv. Janez je mogel na Jezusa pripravljati. Ker je priprava za zveličanje pokora, je stopil med ljudstvo kakor spokornik, in ker je perva lastnost spokornika stanovitnost v premagovanji vsih zaderžkov, je tukaj nar popred njegova stanovitnost hvaljena.

9. Ali je bil Janez mar mehkužen človek? Taki so na kraljevih dvoreh. Nikakor ne, on je odmerl vsi sladnosti in zložnosti tega življenja.

10. Janez je bil več, kot prerok, ker je že na pričujočiga Kristusa kazal, in s pokoro naravnost za njegovo kraljestvo pripravljal.

11. Gl. Mal. 3, 1. in razlag.

12. Zmed vsih ljudi, ki so dosihmal rojeni bili, in so zunaj mojiga kraljestva ostali, nobeden ni veči, kakor Janez Kerstnik; pa vsak pravi prebivavec Božjiga kraljestva (pravi ud keršanske cerkve), ki je blagodar posvečenja, ki se v njem delí, v vsi obilnosti na sebi skusil, je viši (vé več Božjih resnic in skrivnost) kakor on (Maldon., Cir., Izid. Pelus.). Janez je ostal na stopinji priprave v spokornim življenji, kakor sploh vsi pravični st. z. in akoravno že v maternim telesu posvečen (Luk. 1, 41.), vender ni bil prav za prav učenec Gospodov, de bi bil v luči njegoviga nauka popolnama razsvetljen, in od ognja njegove ljubczni razbeljen. To je delež malih (priprostih) kraljestva Božjiga, in oní so v tem pomenu viši, kakor Janez v svojim življenji na zemlji. Od njegoviga zdanjiga stanu pri Bogu, se ve de, ni govorjenje. Druga bolj posiljena razlaga tih besedi je: Med vsim do zdaj rojenimi nihče ni veči, kakor Janez; pa nar manjši v Božjim kraljestvu (ki je mlajši, kakor on, namreč Jest) je več kakor on. Kristus bi bil pri tem mislil, kakor je pri Jan. 1, 15.

Digitized by Google

12. Od dnev pa Janeza Kerstnika do zdaj [13]) nebeško kraljestvo silo terpí, in silni ga nase potegnejo. [14])

13. Zakaj vsi preroki in postava noter do Janeza so prerokovali. [15])

14. In ako hočete umeti; on je Elija, [16]) kteri ima priti. [17]) Mal. 4, 5.

15. Kdor ima ušesa za poslušanje, naj posluša. [18])

16. Komu bom pa permeril ta rod? Enak je otrokam na tergu sedečim, kteri svojim tovaršem vpijejo,

17. in pravijo: Peli smo vam, in niste plesali; žalovali smo, [19]) in niste jokali. [20])

18. Zakaj Janez je prišel, in ni jedel, ne pil, [21]) in pravijo: Hudiča ima. [22])

19. Prišel je Sin človekov, kteri jé in pije, [23]) in pravijo: Glejte! človek je požrešnik in pijanec, cestninarjev in grešnikov prijatel. [24]) In modrost je opravičena od svojih otrok. [25])

20. Takrat je začel očitati mestam, v kterih se je nar več njegovih čudežev zgodilo, ker se niso spokorile.

---

13. in tudi dalje, celo zmirej, ker besedica „*do*“ po jeziku sv. pisma dostikrat tudi prihodnje obseže. Gl. zgor. 1, 25.

14. Od Janeza, ki je pokoro oznanoval, do zdaj, in od slej v prihodnje je zmirej treba silne pokore (s silo odvračevati vse zaderžke zveličanja), de bi v nebeško kraljestvo tu in tam prišli.

15. Kako se ta versta s poprešnjo veže, glej razl. 7.

16. in se sme reči, de je on Elija; ker je oznanovavec pokore, kakor Elija (Luk. 1, 17. Mat. 17, 12.).

17. konec sveta. Gl. Mal. 4, 5. 6. Prigodbe pri pervim in zadnjim prihodu Jezusovim so si močno podobne. Pri pervim pride Janez z močjo Elijevo; pri zadnjim se prikaže Elija sam, de bo Jude k Gospodu spreobernil; pri pervim je bila sodba sklenjena čez Jeruzalem; pri zadnjim bo vesoljna sodba. Preroki in Kristus sam zato večkrat sostavljajo prigodbe perviga in druziga prihoda. Gl. spod. pogl. 24.

18. naj si k sercu vzame, de Janez pokoro oznanuje, in naj se spreoberne! Pa oh! ne poslušajo ne mene, ne Janeza. Glej, kar sledi.

19. V greškim: „*mi smo vam žalostne pesmi peli*“.

20. Zdanji rod je podoben otrokam pri igri, ki hočejo, de bi se njih tovarši igre vdeleževali, ktera je njim všeč, jim pa zato očitajo, ako tega ne storé. Ravno tako hočejo zdanji Judje in njih učeniki, pismarji, de bi se naš nauk od prihodnjiga kraljestva po njih mislih ravnal, in zato zaničujejo in grajajo naji oba, ker tega ne storiva. Tako so veliko soseskam le tisti pridgarji in duhovni pastirji prijetni, kteri tako rekoč plešejo, kakor jim ljudje piskajo, njih želje dopolnujejo, v njih pritožbe privolijo, naj bodo te še tako nasproti resnici in ljubezni. Drugi pastirji, ki niso po njih glavi, nič ne veljajo, naj storé, kar hočejo.

21. enako drugim ljudem.

22. Hudič ga je obnoril (Gl. Jan. 10, 20.).

23. kakor drugi.

24. Gl. zgor. 9, 11. Ne jest, ne Janez jim ne moreva vstreči. Ker najin nauk ni po njih željah, naji išejo zavolj najniga življenja zmajnševati in zaničevati.

25. Pa modrost, kakoršna je v Janezu in v meni, bodo nje nasledovavci, moji učenci za pravo spoznali.

Digitized by Google

21. Gorje tebi Korozajn! gorje tebi Betsajda! [26]) zakaj ako bi se bili v Tiru in Sidonu godili čudeži, [27]) kteri so se per vas godili, bi se bili zdavnej v ojstrim oblačilu in v pepélu pokorili. [28]) Luk. 10, 13.

22. Pa vam tudi povem: Tiru in Sidonu bo ložej sodnji dan, kakor vam. [29])

23. In ti Kafarnavm! ali se boš do neba povzdignil? [30]) V pekel boš pahnjen; zakaj ako bi se bili v Sodomi godili čudeži, kteri so se v tebi godili, bi bila še do današnjiga dne ostala. [31])

24. Pa vam tudi povem, de bo sodomski zemlji ložej sodnji dan, kakor tebi.

25. Tisti čas je Jezus odgovoril in rekel: [32]) Zahvalim te, Oče, Gospod nebes in zemlje! de si to skril modrim in razumnim, in si razodel malim. [33])

26. Prav, Oče! tako je bilo tebi všeč. [34])

27. Vse mi je zročeno od mojiga Očeta. In nihče ne pozna Sinu, kakor le Oče; tudi Očeta nihče ne pozna, kakor le Sin, in komur hoče Sin razodeti. [35]) Jan. 6, 46: 7, 28: 8, 19: 10, 15.

---

26. Obé sté mesti na zahodnjim bregu galilejskiga morja blizo Kafarnavma, kjer je Jezus navadno živel, tedej posebne priče njegovih naukov in čudežev.

27. v dveh mehkužnih ajdovskih mestih, ki pa sv. evangelija niste slišale. Prim. Iz. 23.

28. terdo, spokorno oblačilo bi bile oblekle, svojo glavo v znamnje žalovavne pokore s pepelam potresle, in si prizadevale za svoje grehe s pokorivnimi deli se spokoriti.

29. ker se ne bo tam toliko na djanje, kolikor na namen in stopinjo spoznanja gledalo.

30. enkrat pri sodbi? V greškim: „*Kafarnavm, kteri si bil do neba povzdignjen*“ (s tem, de si mesto Mesijevo in priča toliko čudežev).

31. V greškim: „*V Sodomi in Gomori*“.

32. To molitev je Jezus molil, ko je 70 učencov od svojiga poslanja nazaj prišlo, in je slišal, de se je njih delo dobro izšlo Gl. Luk. 10, 17—21.

33. Častim in zahvalim te, vsigamogočni Oče, de si za sprejemo zveličanskih resnic, ktere so oni, ki se modre in pametne domišljujejo, prevzetno zavergli, nevedne in zveličanskiga nauka željne znotraj obudil in poterdil. — „*Skriti*“ je namesti: pripustiti, de skrito ostane, in zahvala zadeva le razodenje, ne pa prikritja, ktero je prišlo le zavolj prevzetniga, gnadi nasprotniga duha unih modrih. Sv. Avguštin in sv. Gregori iz tih besedi sklepata, de, ako nekteri evangeliju verujejo, nekteri pa ne, je to delo milosti in pravice Božje; zakaj nje, ki verujejo, znotraj gnada Božja razsvetli, de verujejo; tisti pa, ki ne verujejo, po pravični sodbi Božji zavolj svojiga napuha in drugih grehov niso tako razsvetljeni, de bi zares verovali, desiravno bi zamogli verovati, in bi zares verovali, ko bi se razsvetljenja hotli poslužiti, ki ga jim Bog dovolj delí.

34. Zares, Oče, to je tvoja volja, de me le mali razumejo, kakor je tvoja volja bila, de sim sam majhen postal, majhen v podobi in natori človekovi. — Izvolitev Božja je duhu svetá popolnama nasproti. Svet zvoli in ljubi bogate, modre, mogočne; Bog zvoli revne, neučene, slabe, in jih stori v duhu bogate, modre, mogočne. Zakaj? zato, de se nihče pred njim ne hvali, ampak kdor se hvali, naj se hvali v Gospodu. Gl. 1. Kor. 1, 31.

35. V ti versti je bolj določno povedano, kako se Oče malim razodeva.

Digitized by Google

28. Pridite k meni vsi, kteri se trudite, in ste obteženi, [36]) in jest vas bom poživil! [37])

29. Vzemite moj jarem nase, [38]) in učite se od mene, [39]) ker jest sim krotak in iz serca ponižen, [40]) in bote pokoj našli svojim dušam. [41]) Jer. 6, 16.

30. Moj jarem namreč je sladak, in moje breme je lahko. [42])

XII. Poglavje.

Jezus zagovarja svoje učence, ki so v saboto klasje smukali; v saboto ozdravi usušeno roko, in se naznani Gospoda sabote. Njegovo tiho djanje. Hudiče z Božjo močjo izganja. Greh zoper sv. Duha. Jonovo znamnje. Hudobni duh, ki se spet v serce poverne. Jezusovi rodovinci.

1. Tisti čas [1]) je Jezus šel skoz setve v saboto; njegovi učenci pa so bili lačni, in so začeli klasje osmukovati, in jesti. [2]) Mark. 2, 23. Luk. 6, 1.

2. Farizeji pa, ko so vidili, so mu rekli: Glej! tvoji učenci delajo, kar se ne sme delati ob sabotah. [3])

3. On pa jim je rekel: [4]) Ali niste brali, kaj je storil David, kadar je bil lačen, on, in kteri so bili z njim? 1. Kralj. 21, 6.

4. Kako de je šel v hišo Božjo, in je jedel posvečene kruhe, kterih jesti ni bilo perpušeno, ne njemu, ne tistim, kteri so bili z

---

To se zgodí, pravi Jezus po Sinu (Jan. 6, 40.), t. j. po nauku Sina in njegovih malih (prim. 1. Kor. 1, 17 — 21.), kakor tudi po njegovim Duhu (Jan. 14, 26. Gal. 4, 6.). De ima pa Sin zares oblast in moč, nebeško modrost podeliti, se izhaja iz njegove neskončne oblasti (Gl. Mat. 28, 18.) in iz njegove tesne zveze z Očetam, po kteri se nasproti spoznata in gledata, kakor tudi začetek te verste pove.

36. ali z grehi (Kriz., Avg., Hier.), ali z bremenam farizejskih postav (Teof.), ali s terpljenjem in skušnjavami tega življenja.

37. breme odvzel. V greškim: *„Jest vam hočem pokoj dati“.*

38. jarem evangeljske postave, vere in ljubezni.

39. posebno ponižnost in krotkost, ki ste podlaga vse svetosti.

40. to je, v volji; ker veliko jih je ponižnih le v besedi, malo pa v sercu (Bern.). Keršanska ponižnost, spoznanje lastne slabosti in nevrednosti, v sercu prebiva, kadar je pa priložnost in potreba, se pokaže priprosto, brez vse hlimbe in siljave.

41. tako bo dušni mir, mir serca v vas prišel.

42. zakaj ljubezen ali gnada Božja vse lahko stori, ker daje čeznatorno moč, in oprosti zaderžkov. Zato je prav za prav le kristjan svoboden, ker ima le on sv. ljubezen.

1. To se je mende zgodilo po veliki noči 31. leta.

2. Po Mojzesovi postavi (5. Mojz. 23, 25.) je bilo lačnim pripušeno, klasje smukati. Učenci so bili ves dan brez jedi v Gospodovi službi, in so se zdaj le persiljeni z revno hrano nasitovali.

3. V saboto ne klasja smukati, je bila poznejši malenkasta prepoved, ki so jo Judje v posvečevanje sabote dali.

4. Jezus ne določi, če imajo farizeji po Mojzesovi postavi pravico, to prepovedati, ali ne, in govorí le od izjem, ktere sila, ali viši nameni, služba Božja in ljubezen do bližnjiga delati zapovedujejo.

Digitized by Google

njim, ampak samim duhovnam? [5]) 3. Mojz. 24, 9.

5. Ali niste brali v postavi, de duhovni ob sabotah v tempeljnu saboto prelomljujejo, in so vender brez greha? [6])

6. Povem vam pa, de je kdo veči tukej, kakor tempelj. [7])

7. Ako bi pa vedili, kaj je to: Usmiljenje hočem, in ne daritve, bi nikoli ne bili nedolžnih obsodili. [8]) 1. Kralj. 15, 22. Prid. 4, 17. Oz. 6, 6. zgor. 9, 13.

8. Zakaj Sin človekov je tudi gospod sabote. [9])

9. In kadar je bil od ondod šel, je prišel v njih shodnico.

10. In glej! človek je bil *(tukej)*, kteri je imel usušeno roko, in so ga vprašali, rekoč: Ali se sme ob sabotah ozdravljati? de bi ga zatožili. [10]) Mark. 3, 1. Luk. 6, 6.

11. On pa jim je rekel: Kteri človek bo med vami, kteri, ko bi imel eno ovco, in bi mu ta v saboto v jamo padla, bi je ne prijel in ne izlekel? 5. Mojz. 22, 4.

12. Koliko boljši je človek, ko ovca! Zato se sme ob sabotah dobro storiti. [11])

13. Tedej reče človeku: Stegni svojo roko! In jo je stegnil, in je bila zdrava, kakor una.

14. Farizeji so pa šli, in so se posvetovali zoper njega, kako bi ga pogubili.

15. Jezus pa, ko je to vedil, je odstopil od ondod; [12]) in veliko jih je za njim šlo, in jih je vse ozdravil;

16. in jim je zapovedal, de bi ga ne razglasili.

17. De bi se dopolnilo, kar je govorjeno po Izaii preroku, kteri pravi:

18. Glej! moj hlapec, kteriga sim izvolil, moj ljubi, nad kterim ima dopadajenje moja duša. Svo-

---

5. Kakor je smel David v sili, v neprevideni lakoti, v begu pred krivičnim Savlam ravno iz svetiša vzete kruhe jesti, tako je bilo tudi mojim učencam pripušeno, klasje smukati, de so si lakoto utolažili. — Ta povest se najde 1. Kralj. 21, 1. i. d. Od svetih kruhov gl. 3. Mojz. 24, 6 — 9.

6. Duhovni so smeli ob sabotah darovavne živali klati, na altar pokladati, sežigati, fantiče obrezovati. Gl. 3. Mojz. 6, 8. i. d. 4. Mojz. 28, 3. Prim. Jan. 7, 22. 24.

7. Če se že sme zavolj Mojzesove službe Božje sabotni počitek prelomiti, koliko bolj še le zavolj moje službe? zakaj le zavolj te službe so bili učenci lačni in so klasje smukali, de bi si lakoto utolažili.

8. Ko bi vi praviga duha svoje postave poznali, ktera bolj zapoveduje znotranjo sveto ljubezen, kakor zunanjo službo Božjo, in ko bi vi to ljubezen sami imeli, bi bili moje učence nedolžne spoznali, in bi jih ne bili obsodili.

9. Mesija ima oblast tudi čez saboto, kakor čez vso Mojzesovo postavo, ne de bi jo razvezal (Mat. 5, 17.), temuč de bi jo v višim pomenu zopet dal. Kdor per saboti gleda le na nar viši potrebo, ki jo v volji Božji spolnuje, ali na samo službo Božjo in ljubezen do bližnjiga, on sabote ne prelomi, temuč jo praznuje še le bolj vredno s pokojem v Bogu, za čigar voljo je sabota postavljena. Gl. 1. Mojz. 2, 3.

10. de je saboto prelomil.

11. Gl. razl. 4.

12. ker njegova ura še ni bila prišla. Spod. 26, 45.

Digitized by Google

jiga duha bom nanj položil, in bo pravico [13]) oznanoval neverníkam.

19. Ne bo se prepiral, in ne bo vpil, tudi ne bo nihče slišal na ulicah njegoviga glasú. [14])

20. Natertiga tersta ne bo zlomil, in tlečiga prediva ne bo ugasnil, [15]) dokler pravice ne izpelje do premaganja. [16])

21. In v njegovo imé bodo neverniki upali. [17])

22. Tedej mu je bil obseden perpeljan, kteri je bil slep in mutast; [18]) in ga je ozdravil, takó de je govoril in vidil.

23. In vse množice so se zavzele in rekle: Ali ni ta sin Davidov? [19])

24. Farizeji pa, ko so slišali, so rekli: Ta ne izganja hudičev drugači, kakor z Belcebubam, višim hudičev. [20]) Zgor. 9, 34. Mark. 3, 22. Luk. 11, 15.

25. Jezus pa, ko je vedil njih misli, jim je rekel: Vsako kraljestvo, samo zoper sebe razdeljeno, bo razdjano, in nobeno mesto ali hiša, zoper sé razdeljena, ne bo obstala. [21]) Luk. 11, 17.

26. In če satan satana izganja, je sam zoper sebe razdeljen; kako bo tedej obstalo njegovo kraljestvo?

27. In ako jest z Belcebubam izganjam hudiče, s kom jih vaši otroci izganjajo? [22]) Zato bodo oni vaši sodniki.

28. Ako pa jest z Božjim duham izganjam hudiče, je tedej k vam prišlo Božje kraljestvo. [23])

29. Ali kako more kdo v hišo močniga priti in njegovo orodje

---

13. pravo vero. Gl. Iz. 42. in razl.
14. ne bo z bahanjem ljudi vabil na svojo stran.
15. ne bo ljudi, v kterih so le še slabi ostanki dobriga, od sebe pàhal, ampak jih polagama k zveličanju napeljeval. Gl. Iz. 42.
16. dokler ne bo prava vera po vesoljnim svetu razširjena in uterjena.
17. Daljni neverni narodi bodo vanj zaupali in v njegovim uku tolažbo, mir in zveličanje najdli. — Imé spet pomeni njega samiga.
18. Slepota in mutost ste bile nasledek obsedenosti (Kriz.).
19. Drugi David, Mesija. Gl. zgor. 9, 27.
20. Zastran Belcebuba gl. zgor. 10, 25.
21. Vsaka hiša, vsako mesto ali kraljestvo zamore le obstati, ako z zedinjeno močjo v en namen dela; ako tega ni, mora hiša ali mesto ali kraljestvo nehati in razpasti. Ako bi tedej hudič meni pomagal, bi on delal za *moj* namen, za zveličanje ljudi, in tedej zoper *svoj* namen, za pogubljenje ljudí, in bi tako svoje lastno kraljestvo končeval.
22. Med Judi so bili takrat in popred ljudje, ki so imenovaje ime Božje, ali drugih z Bogam na tanko sklenjenih ranjcih oseb hudiče izganjali (Prim. Dj. ap. 19, 13. Mark. 9, 37. 38.). Ako je ravno per tem veliko vraž bilo, kakor judovski pisavec Jožef Flavi pripoveduje, de so nekteri neki korenini, ki pri Maheru raste, moč pripisovali, hudiče izganjati, se vender ne more za gotovo tajiti, de so pobožni Judje zares hudobne duhove izganjali. Judje so bili ljudstvo Božje, in vsa njih zgodovina nam priča, kolikrat in kako mnogotero je Bog svojo moč med njimi in po njih razodeval.
23. Ako pa jest z Božjo močjo hudiče izganjam, in je tedej Bog z menoj, mora moja beseda, de je Božje kraljestvo k vam prišlo, resnična biti.

Digitized by Google

poropati, če ne bo poprej močniga zvezal? In po tem bo njegovo hišo obropal. [24])

30. Kdor ni z menoj, ta je zoper mene, in kdor z menoj ne nabira, raztresa. [25])

31. Torej vam povem: Vsak greh in preklinjevanje bo odpuščeno ljudem; preklinjevanje zoper (*sv.*) Duha pa ne bo odpuščeno. [26]) Mark. 3, 28. 29.

32. In kdor koli reče besedo zoper Sinu človekoviga, mu bo odpuščeno; kdor pa govori zoper svetiga Duha, mu ne bo odpuščeno ne na tem svetu, ne v prihodnjim. [27]) Luk. 12, 10.

33. Ali recite, drevo je dobro

---

24. Kakó bi jest mogel odvzeti satanu to, kar je njegoviga (ljudi, ki so z greham njemu v oblast prišli), ko bi ne imel oblasti čcznj, in ga tako rekoč zvezaniga ne imel? Le, ker sim zoper njega in močnejši, kakor on, to premorem. Prim. Iz. 49, 24. 25.

25. Ko je Jezus farizejem dokazal, de je nespametno, njegovo oblast čez hudiča moči satanovi pripisovati, jih še h koncu svojiga govora posvari in postrahuje. Farizeji, ki ste učeniki ljudstva, pa nočete z menoj biti, povem vam, de vsak učenik, ki ni skoz in skoz za moj nauk, je moj nasprotnik, in de vsak učenik, ki ne zbira ljudi v moje kraljestvo, jih razkropljuje, in ko razkropljeno čedo nesreči in pogubljenju zročuje. Med resnico in zmoto, med Kristusam in satanam ni srednje poti. Zato pravi sv. Avguštin: Ali smo Božji, ali pa satanovi, srede ni.

26. Zato (zavoljo teh vaših nasprotnih misel zoper mene) vam povem, de vsako preklinjevanje in vsak greh, ki je zmirej preklinjanje svetosti Božje, zamore Bog odpustiti, pa ne vašiga greha in preklinjevanja zoper sv. Duha. Ta greh je bil pa tak, de so zoper očitne dokaze, in lastno boljši prepričanje to, kar je sv. Duh v Kristusu delal (v. 28.), hudobnimu duhu perpisovali (v. 24.), in so takó dobro — hudo, Božje pa — hudičevo imenovali. Kdor koli pred lučjo keršanske vere in čiste resnice, pred ktero koli zapovedjo ali prepovedjo nalaš oči zapera, in se tudi zoper boljši prepričanje pregovarja, de je hudo—dobro, in dobro—hudo, on ravno takó dela in greši. Ker je ta greh sklenjen s popolnama oterpnostjo, in terdovratnostjo, se po svoji natori ne more ozdraviti in odpustiti. Taki, ki so v tem grehu zapopadeni, so podobni tistim na smert bolnim, ki ne le vsaciga zdravila zametujejo, ampak tudi še vse store, kar morejo, de bi svojo pogubo dopolnili. Le čudež jih zamore rešiti. To, se ve, de Bog zamore storiti, in jim zamore dati svojo močno, delavno gnado, de se od svoje slepote vernejo; ako pa tega ne stori, je njegova sodba pravična. Ker je to mogoče, moli cerkev tudi za take grešnike, kakor jih tudi z drugimi vred k spovedi puša.

27. Prihodnji svet je bil Judam Mesijev svet tu in tam, kakor tudi nebeško kraljestvo zdanji in prihodnji čas obsega (gl. 3, 2.), vender tako, de zdaj ta, zdaj uni svet pomeni. Tukej je prihodnji čas, vice (Avg., Greg., Beda, Bern.), kjer se bodo pokorili za še odpušene smertne grehe, in kjer bodo vsi odpustljivi grehi odpušeni in zbrisani. „*Besedo reči*“ pomeni tukej *preklinjati*, in potim *grešiti* sploh, ker je vsak greh preklinjevanje Bogá. Kristus hoče farizejem nasprot reči: Ko bi bili vi samo mene preklinjali, kakor so to tudi drugi storili (spod. 13, 54—58. Jan. 7, 41. 1. Tim. 1, 13.), bi vam to zamoglo odpušeno biti; ker ste pa ob enim tudi sv. Duha preklinjali, ker njegovo očitno delo zoper prepričanje vsakteriga (v. 23.) in tedej tudi zoper svoje prepričanje, ki je od njega bilo, hudiču pripisujete, vam ne more biti odpušeno. Tedej so grehi zoper Sinu Božjiga tisti, pri kterih ni terdovratne, zadolžene slepote,

Digitized by Google

in njegov sad dober; ali recite, drevo je hudo in njegov sad hud; zakaj iz sadu se drevo spozna. [28])

34. Gadji rod! [29]) kako morete dobro govoriti, ker ste hudobni? Zakaj iz obilnosti serca usta govoré. [30]) Luk. 6, 45.

35. Dober človek iz dobriga zaklada dobro pernaša, in hudoben človek iz hudiga zaklada hudo pernaša.

36. Povem vam pa, de za vsako prazno besedo, [31]) ktero bodo ljudje govorili, bodo odgovor dajali sodnji dan. [32])

37. Zakaj iz svojih besedí boš opravičen, in iz svojih besedí boš obsojen. [33])

38. Tedej so eni zmed pismarjev in farizejev odgovorili, rekoč: Učenik! znamnje bi radi od tebe vidili. [34])

39. On pa je odgovoril in jim rekel: Hudobni in prešeštni rod [35]) znamnja iše! Pa znamnje se mu ne bo dalo, razun znamnja Jona preroka. [36]) Spod. 16, 4. Luk. 11, 29: 1. Kor. 1, 22.

40. Zakaj kakor je bil Jona v trebuhu morskiga soma tri dni

---

in so nekoliko iz nepremislika in človeške slabosti storjeni. Grehi zoper sv. Duha so pa tisti, ki niso storjeni samo zoper Jezusovo postavo, temuč s terdovratnim zopervanjem zoper boljši spoznanje, ki ga sv. Duh delí, in torej tudi zoper sv. Duha.

28. Ako hočete za dobre veljati, naj bodo tudi vaše dela (misli, besede in opravila) dobre, ali pa naj se vjema z vašimi hudobnimi deli vse vaše bitje, in spoznajte, de ste tudi znotrej hudobni; zakaj iz hudobnih del se spozna hudobni človek, kakor iz slabiga sadu slabo drevo (Avg., Maldon.).

29. vi popolnama sprideni! Gl. zgor. 3, 7.

30. Ker je beseda zvesto vnanje znamnje znotranjih misel in vsiga bitja, kako bi vi zamogli kaj druziga, kakor preklinjati?

31. ki nima nobeniga pametniga vzroka, ne v časti Božji, ne v pridu bližnjiga. Drugi po greškim: „*vsaka hudobna beseda*“.

32. kolikanj bolj vi, ki govorite preklinjevavske besede zoper Sina in sv. Duha, in potem tudi ravnate. Človek tako govori, kakoršen je, in kakoršen je, bo sojen; tedej bo sojen po svoji besedi. Ako je nečimernosti vdan, tudi nečimerno (prazno) govorí, in bo zato sojen in kaznovan, ker nič nečimerniga pred Bogam ne obveljá.

33. Ravno zato, ker je človek tak, kakor govori. Človeško govorjenje je tako rekoč sodnje pismo pred Bogam.

34. Nekteri zmed farizejev, ki so ga preklinjevali, in so bili zato grajani (v. 24—37.), so odgovorili: Spoznali te bomo za učenika, če nam pokažeš kak čudež na nebu, kako nenavadno, posebno, nebeško prikazen; zakaj pozemeljske znamnja, ozdravljanje bolnih, nam niso zadosti, ker tudi od drugih moči, od hudiča, zamorejo priti; nebeško pa zamore človek le z Božjo pomočjo delati.

35. ki zakon z Bogam, zavezo z njim prelomljuje.

36. Čudeži, naj si bodo pozemeljske ali nebeške prikazni, so le znamnja za dobroserčne verne (gl. spod. 13, 58.), ker le taki so za nje pripravni, ko nasproti hudobni neverniki, in posebno terdovratni, kakor farizeji, čudežev nočejo viditi, kakor resnice ne slišati, in jih zmirej drugim močem pripisujejo. Takim nevernikam Bog, de jih v svoji neskončni milosti popolnama ne zapustí, pustíle sam čudež keršanske vere, in posebno njen poglavitni dokaz, vstajenje Gospodovo, ktero morajo verovati, ako hočejo rešeni biti.

Digitized by Google

in tri noči, ravno tako bo Sin človekov v sercu zemlje tri dni in tri noči. [37]) Jan. 2, 1.

41. Možje Ninivljani bodo vstali ob sodbi s tem rodam, in ga bodo obsodili, ker so pokoro delali na oznanovanje Jonovo; in glej! več kakor Jona je tukej. Jon. 3, 5.

42. Kraljica od juga bo vstala ob sodbi s tem rodam, in ga bo obsodila, ker je prišla od pokrajin zemlje poslušat Salomonovo modrost; in glej! več kakor Salomon je tukej. [38]) 2. Kron. 9, 1.

43. Kadar je pa nečisti duh ven šel iz človeka, hódi po suhih krajih, [39]) in iše pokoja, in ga ne najde. [40]) Luk. 11, 24.

44. Tedej pravi: Vernil se bom v svojo hišo, iz ktere sim šel. [41]) In kadar pride, jo najde prazno, pometeno in osnaženo. [42])

45. Tedej gre, in si pervzame sedem drugih duhov, hujših kakor on, in gredo vanjo in ondi prebivajo, in poslednje tega človeka je hujši kakor pervo. [43]) Tako bo tudi s tem hudobnim rodam. [44]) 2. Pet. 2, 20.

46. Dokler je pa še množicam

---

37. Gl. Jan. 2, 1. Trije dnevi in tri nočí so po hebrejski štetvi tako razumeti, de bo namreč Jezus nekoliko od perviga dne, celi drugi, in nekaj od tretjiga dneva v grobu (in predpeklam). Kako to, de se v prigodbah Jonoviga življenja že nekaj Jezusovih prigodeb najde? Kakor ni v natori nobeno bitje viši verste popolnama ločeno od bitij niži verste, ampak je v njih nekoliko že naznanjeno, pomenjeno, napovedano, tako je življenje Kristusovo v življenji sv. oseb, ki so nanj pripravljale, že nekoliko naznanjeno in vpodobljeno. Gl. drugi predgovor sv. pisma.

38. Neverni Ninivljani (Jon. 3, 5.) in neverna kraljica iz Sabe (3. Kralj. 10, 1. i. d.) so se spreobernili tudi brez znamenj iz nebes, ta namreč po Salomonu, uni po Jonu, vi pa me ne slušate, desiravno imam večí oblast in vrednost, kakor Jona in Salomon; zato bodo uni neverniki enkrat sodnji dan nad vami sodbo pogubljenja izrekli. — Kako bodo oslepljeni Judje že tukej kaznovani, pokaže Jezus v sledeči priliki (v. 43—45.).

39. od Boga tje zagnan, de ljudem ne škoduje (Tob. 8, 3.).

40. Hudiči nimajo nikdar pokoja, in bodo večno mučeni, pa njih hudobna volja nekako zadovoljnost in tako rekoč pokoj zadobí, ako ljudem škodovati zamore.

41. v dušo, ki sim jo bil zapustil.

42. najde dušo brez gnade in čednosti, kakor pometeno, lepo, zložno stanovanje, za se pripravljeno.

43. Dušni stan takiga človeka bo hujši, kakor pred spreobernjenjem. Kako svarivno in podučljivo za vse, ki so tako srečni bili, de so se zares spreobernili! De bi se pač varovali povračevanja v greh, ki sčasama iz greha navado, in novo spreobernjenje skorej nemogoče stori!

44. Judje so se po babilonski sužnosti malikovanju in ajdovskimu djanju odpovedali, hudobni duh je tako rekoč iz njih šel, in v naslednjim slavnim času Makabejcov je obhajala judovska vera svojo nar lepši zmago; pa kmalo potem je spet vstala spridenost med ljudstvam Božjim, kakor nikoli popred ne (gl. zadnje razl. k Mak. bukvam). Začele so se ločitve v veri, posebno farizejstvo, ktere so čisto Mojzesovo vero ostrupile. Hudobni učeniki so rodili zmirej hudobniši učence, tako, de je ob Kristusovih časih shodnica bila hiša brez gnade in notranjiga duha, nališpana pa z napuham lastne pravice, in na videz svéta in čista v zunanjih delih, vender pa skoz in skoz pusta in razdjana, pravo stanovanje satanovo. Tako je imel hudič popolnama oblast čez

Digitized by Google

govoril, glej! so njegova mati in njegovi bratje [45]) zunej stali, in so želeli z njim govoriti.[46]) Luk. 8, 19.

47. Rekel mu je pa nekdo: Glej! tvoja mati in tvoji bratje stojé zunej, in te išejo. [47])

48. On pa je tistimu, kteri mu je bil povedal, odgovoril in rekel: Kdo je moja mati, in kdo so moji bratje?

49. In je roko stegnil na svoje učence, rekoč: Glejte! moja mati in moji bratje.

50. Zakaj kdor koli stori voljo mojiga Očeta, kteri je v nebesih, tisti je moj brat, sestra in mati. [48])

XIII. Poglavje.

Prilika od semena, plevela, gorčičniga zerna, kvasu, skritiga zaklada, od bisera in ribje mreže. Jezus v svoji domovini zaničevan.

1. Tisti dan je Jezus šel iz hiše, [1]) in je sédel zraven morja. [2]) Mark. 4, 1. Luk. 8, 4.

2. In se je zbralo k njemu veliko ljudi, tako de je v čeln stopil [3]) in sédel, in vsa množica je stala na bregu.

3. In jim je govoril veliko v prilikah, [4]) rekoč: Glejte! sejavec je šel sejat. [5])

4. In ko je sejal *(seme)*, ga je nekaj padlo poleg pota, in so prišle ptice neba, in so ga pozobale.

5. Drugo pa je padlo na kamnito, kjer ni imelo veliko persti, in je hitro pognalo, ker ni imelo globoke zemlje. [6])

6. Ko je pa solnce izšlo, je zvenélo; in ker ni imelo korenine, [7]) je usahnilo.

7. Drugo pa je padlo med ternje, in ternje je zrastlo ter ga zadušilo.

---

nje, in njih dušni stan je bil hujši, kakor kdaj; zakaj postali so morivci Sinu Božjiga, in so sčasama padli v tisto slepoto, v kteri se še zdaj po svetu klatijo, mertvi za vsako čeznatorno čednost.

45. t. j. njegovi rodovinci, bratranci, sinovi Alfeja, kteriga žena je bila Marija, sestra Marije, Device. Jan. 19, 25.

46. de bi ga bili farizejem odtegnili, ki so ga hotli zgrabiti in v Nazaret nazaj peljati. Bratranci so pa še mislili, de je ob pamet prišel. Prim. Mark. 3, 21. Jan. 7, 5. Mati Božja je mende le zato za njimi šla, de bi ga v varen kraj spravila.

47. V grešKim: *„in želé s teboj govoriti“.*

48. Zdaj ni časa, mojih rodovincov spoznavati, in njih misel biti. Dokler službo od Očeta zročeno opravljam, spoznam za svoje rodovince le tiste, ki natanko dopolnujejo voljo Božjo, ktero jest oznanujem.

1. v Kafarnavmu.
2. genezareškiga.
3. de bi se iz gnjetenja umaknil.
4. Prilika je povest prigodbe, ki bi se bila sicer zamogla zgoditi, pa se ni zgodila, ampak je povedana, de se z njo resnica v podobi pokaže.
5. Pomen te prilike Gospod spodej v. 19. sam razloži.
6. Seme je precej pognalo kviško, ker ni moglo globoko pasti.
7. s ktero bi bilo zamoglo mokroto zoper vročino na se vleči.

Digitized by Google

8. Drugo je pa padlo v dobro zemljo, in je dalo sad; eno stoterniga, eno šestdeseterniga, eno trideseterniga. [8])

9. Kdor ima ušesa za poslušanje, naj posluša. [9])

10. In so perstopili učenci in so mu rekli: Zakaj jim v prilikah govoriš?

11. On pa je odgovoril in jim rekel: Vam je dano vediti skrivnosti nebeškiga kraljestva, njim pa ni dano. [10])

12. Zakaj kdor ima, mu bo dano, in bo obilno imel; kdor pa nima, mu bo še to, kar ima, odvzeto. [11]) Spod. 25, 29.

13. Zato jim v prilikah govorim, ker gledajoči ne vidijo, in poslusajoči ne slišijo, in ne umejo. [12])

14. In nad njimi se dopolnuje prerokovanje Izaija preroka, kteri pravi: Z ušesi bote poslušali, pa ne bote uméli, in gledajoči bote gledali, pa ne bote vidili. Iz. 6, 9. Mark. 4, 12. Luk. 8, 10. Jan. 12, 40.

15. Zakaj serce tega ljudstva je oterpnilo, in s svojimi ušesi težko slišijo, in s svojimi očmi mižé, de bi kje z očmi ne vidili, in z ušesi ne slišali, in s sercam ne umeli, in de bi se ne spreobernili, in de jih ne ozdravim. [13]) Rim. 11, 8.

16. Srečne pa vaše oči, ker vidijo, in vaše ušesa, ker slišijo. [14])

17. Zakaj resnično vam povem, de veliko prerokov in pravičnih je želelo viditi, kar vi vidite, in niso vidili; in slišati, kar vi slišite, in niso slišali. Luk. 10, 20.

---

8. Nektere zerna so rodile po sto, po šestdeset, nektere po trideset zern na svojim steblu.

9. Kdor ima pripravno serce in dobro voljo to razumeti, naj prevdari!

10. Ker imate pripravnost za moje skrivnostne nauke, namreč voljno vero, in jih zato tudi razumete, uni pa te pripravnosti nimajo. Kristus hoče reči: Nar bolj primerjeno podučenje za verne in neverne je v prilikah. Težavnosti, ki jih tak pomenljiv nauk ima, vernih ne ostrašijo in ne odvernejo, temuč oni ga še bolj prevdarjajo, in Bog jih še bolj razsvetli. Nevernim temne in nerazumljive podobe, v kterih je resnica skrita, branijo, resnico zaničevati in zasmehovati (Prim. zgor. 7, 6.); vender je pa tudi njim mogoče, njen pomen razumeti, ako v resnici in z Božjo gnado hočejo (Prim. zgor. 11, 25.).

11. Kdor ima pripravnost, voljno vero za Božji nauk, bo v spoznanji od stopinje do stopinje napredoval; kdor pa te pripravnosti nima, mu bo še ta slaba luč vzeta, ki jo ima, tako, de bo za resnico popolnama oslepel. Nič ne stoji, ne v natornih ne v duhovnih rečeh; kakor raste dobro, raste tudi hudo, in postati je že nazaj iti.

12. ker oni so v stanu nepripravnosti in nejevere, v kterim človek misli viditi, pa ne vidi, misli razumeti, pa ne razume. Ker oni v svojim stanu vidijo in ne vidijo, sim za nje zvolil tako podučenje, de vidijo in ne vidijo. Pri prilikah vidi človek, ako nima pripravnosti za resnico, le povedano prigodbo, v nji pomenjene čeznatorne resnice pa ne vidi. Gl. razl. 4.

13. Oni *nočejo* slišati in viditi, tako de tedej k resnici, spreobernjenju ne morejo priti.

14. Srečni pa ste vi, de ne vidite mojih čudežev le od zunaj, kakor farizeji, in mojih besedi ne slišite le od zunaj, temuč imate tudi pripravnost, voljno vero, moje življenje in moj nauk razumeti.

Digitized by Google

18. Vi tedej poslušajte priliko od sejavca. [15])

19. Kadar kdo sliši besedo kraljestva, in ne razumé, [16]) pride hudič [17]) in odvzame, kar je sejano v njegovim sercu; ta je tisti, kteri je poleg pota sejan. [18])

20. Kteri je pa na kamnito sejan, je tisti, kteri besedo sliši, in jo berž z veseljem sprejme:

21. pa nima korenine v sebi, ampak je za nekaj časa; kadar pa vstane nadloga in preganjanje zavoljo besede, se precej pohujša. [19])

22. Kteri je pa med ternje sejan, je tisti, kteri besedo sliši, tode skerb tega sveta [20]) in slepotija bogastva zaduši besedo, in je brez sadú.

23. Kteri je pa v dobro zemljo sejan, je tisti, kteri besedo sliši in razumé, in sad rodí, in stori nekteri sicer stoterniga, nekteri pa šestdeseterniga, nekteri pa trideseterniga. [21])

24. Drugo priliko jim je povedal, rekoč: [22]) Nebeško kraljestvo je podobno človeku, kteri je dobro seme usejal na svojo njivo. Mark. 4, 26.

25. Kadar so pa ljudje spali, je prišel njegov sovražnik, in je persejal lulike med pšenico, in je preč šel.

26. Ko je pa zelenje zrastlo, in sad storilo, tedej se je tudi lulika perkazala.

27. Perstopili pa so hlapci hišniga gospodarja, in so mu rekli: Gospod! ali nisi dobriga semena usejal na svojo njivo? Od kod ima tedej luliko?

28. In jim reče: Sovražen človek je to storil. Hlapci pa so mu rekli: Hočeš, de gremo in jo poberemo?

29. In reče: Nikar, de kje luliko pobiraje ž njo vred tudi pšenice ne porujete.

30. Pustite oboje rasti do žetve, in ob času žetve porečem ženjcam: Poberite pervič luliko, in jo povežite v snopke, de se sežge,

---

15. Desiravno so učenci priliko že razumeli (v. 11.), jim vender Gospod njen pomen še bolj globoko odpre; zakaj, kdor ima, mu bo dano (v. 12.).

16. ker nima zato pripravnosti, voljne vere. Gl. razl. 9.

17. satan.

18. t. j. s podučenjem, ki je takimu dano, je kakor s semenam, ki je bilo na pot raztreseno. Kakor terda pot ne more semena sprejeti, tako tudi oterpnjeno serce ne nauka Božjiga. Čez tako serce ima satan oblast, ker besedo Božjo odtegne, otemni, in serce v slepoti obderži. — Oseba je tukaj namesti besede, ktero je oseba prejela, ker sad besede se pri osebi pokaže.

19. Kamnita zemlja, ki ima malo persti, so tisti ljudje, ki sicer besedo Božjo z veseljem sprejmejo, pa je ne pusté z vso dušo, z vso notranjo močjo v sebi delati. Pri njih se keršanski nauk le od zunaj prime, in ne terpi dolgo. Ko pa stiske, preganjanje zavoljo novo začetiga življenja pridejo, se taki ljudje spotikajo, dvomijo, omahujejo, padejo, in besedo Božjo popusté.

20. skerbi za pozemeljsko, za ženo in otroke, za službe, imenitnost, veselje, vživanje i. t. d.

21. potem, kakor jim Bog gnado daje, to ali uno stopinjo popolnamosti doseči, in po tim kakor se je oni zvesto poslužujejo.

22. Gl. razlag. v. 36—43. Nebeško kraljestvo je tukej sv. cerkev na zemlji, v kteri se dobri in hudobni skupej znajdejo.

Digitized by Google

pšenico pa spravite v mojo žitnico.

31. Drugo priliko jim je povedal, rekoč: Nebeško kraljestvo je podobno gorčičnimu zernu, ktero je človek vzel, in na svojo njivo usejal. Mark. 4, 31. Luk. 13, 19.

32. To je sicer nar manjši zmed vsih semen; kadar pa zraste, je veči, kakor vse zeliša, in je drevo, tako de ptice spod neba pridejo, in prebivajo na njegovih vejah. [23])

33. Drugo priliko jim je govoril: Nebeško kraljestvo je podobno kvasu, kteriga je žena vzela, in vmesila med tri polovnjake moke, de se je vse skvasilo. [24]) Luk. 13, 21.

34. Vse to je Jezus množicam govoril v prilikah, in brez prilik jim ni govoril; [25])

35. de se je dopolnilo, kar je govorjeno po preroku, ki pravi: Odperl bom v prilikah svoje usta in bom izrékal skrito od začetka sveta. [26]) Mark. 4, 34.

36. Tedej je Jezus odpravil množice, in je prišel v hišo; in njegovi učenci so k njemu perstopili, rekoč: Razloži nam priliko od lulike na njivi. [27])

37. On pa je odgovoril, in jim rekel: Kteri dobro seme seje, je Sin človekov.

38. Njiva pa je svet; dobro seme pa so otroci kraljestva; [28]) lulika pa so otroci hudobe.

39. Sovražnik pa, kteri jo je usejal, je hudič; žetev je konec sveta; ženjci pa so angelji. Skriv. raz. 14, 15.

40. Kakor se tedej lulika pobere in v ognji sežge, tako bo ob koncu sveta.

41. Sin človekov bo poslal svoje angelje in bodo pobrali iz njego-

---

23. Zmed vsih zeliš je gorčica na Jutrovim nar veči; zraste tako velika, kakor drevo, ima veliko vej in široko perje. — Kakor majhno gorčično seme veliko drevo zraste, tako se sv. cerkev na zemlji sicer iz majhniga začne, pa se razširja za vse ljudi, kteri v nji varstva išejo. Jezus ne vzame za podobo nar večiga drevesa, ampak nar veči, drevesu podobno zeliše, mende zato, ker sv. cerkev na zemlji pri vsi svoji visokosti vender zmirej v poniževanji ostane.

24. Kakor malo kvasú veliko moke okusno prekvasi, ker jo nevidama po vsih delih prešine, tako pride Božje kraljestvo, sv. cerkev v svoji čeznatorni moči, s tiho in notranjo delavnostjo polagama v ves človeški rod, in prenavlja in preroduje vse, kar se nalaš ne odteguje. To velja tudi od vsakiga človeka posebej. Keršanski duh tam, kjer je v resnici, presune duha, dušo in telo, in zboljša vse misli, dela in opravila, tako de se tudi v zunanji obnaši vidi.

25. Vse resnice je učil v mnogo pomenljivim, skrivnostnim govoru. Prilika tukaj pomeni sploh skrit, mnogo pomenljiv govor (Prim. Ps. 77, 2.).

26. De bi se dopolnilo, kar je Božja Beseda iz vsih prerokov govorila (5. Mojz. 18, 15.) posebno pa skoz usta preroka in pevca Asafa (Ps. 77, 2.), de so Božje pota k zveličanju skrivnostne in temne. Ta iz stare zaveze vzeta versta ni, kakor večkrat ne, na tanko po besedi posneta. Kristus in apoštelji so tako delali, de so posamezno, kar so pred vsim povzdigniti hotli, bolj zaterdili, ali pa, de bi besedam st. z. obširniši pomen dali.

27. Gl. razlag. 15.

28. Pravi kristjani, živi udje sv. cerkve.

Digitized by Google

viga kraljestva vse pohujšanje, in tiste, [29]) kteri krivico delajo;

42. in jih bodo vergli v peč ognja. Tam bo jok in škripanje z zobmi. [30])

43. Takrat se bodo pravični svetili, kakor solnce v kraljestvu svojiga Očeta. [31]) Kteri ima ušesa za poslušanje, naj posluša. [32]) Modr. 3, 7. Dan. 12, 3.

44. Nebeško kraljestvo je podobno zakladu, skritimu v njivi, kteriga je človek, ki ga je našel, skril, in od veselja nad njim gre in prodá vse, kar ima, in kupi tisto njivo. [33])

45. Spet je nebeško kraljestvo podobno kupcu, kteri iše dobrih biserov.

46. Kteri, ko je našel en drag biser, je šel, in prodal vse, kar je imel, in ga je kupil. [34])

47. Spet je podobno nebeško kraljestvo mreži, ktera se verže v morje, in zajme rib vsakiga rodu.

48. Ko je napolnjena, jo izlečejo, in na bregu sedé odberó dobre v posode, malovredne pa odmečejo.

49. Tako bo ob koncu sveta: Angelji pojdejo venkej in bodo odločili hudobne iz srede pravičnih;

50. in jih bodo vergli v peč ognja; tam bo jok in škripanje z zobmi. [35])

51. Ali ste razumeli vse to? Mu reko: Smo. [36])

52. Jim reče: Zato je vsak pismar, ki je podučen v nebeškim kraljestvu, [37]) enak hišnimu gospodarju, kteri nosi iz svojiga zaklada novo in staro. [38])

53. In pergodilo se je, kadar je Jezus te prilike dokončal, je šel od ondod.

54. In kadar je prišel v svoj kraj, [39]) jih je učil v njih shodnici, [40]) tako de so se zavzemali in rekli: Od kod ima on tako modrost in čudeže? Mark. 6, 1. Luk. 4, 16.

55. Ali ni tesarjev sin? Ali se njegova mati ne imenuje Marija? in njegovi bratje Jakop, in Jožef, in Simon in Juda? [41]) Jan. 6, 42.

---

29. „*in*“ pomeni: to je.
30. Gl. zgor. 8, 12.
31. kjer bojo na duši in na telesu poveličani. Gl. Dan. 12, 3. in razlag.
32. Gl. zgor. v. 9.
33. Prava vera in prava pobožnost ste zaklad, ki se z gnado Božjo najde. Znêbi se, ako je treba, vsiga, kar ti je na zemlji ljubo, ga perdobiti in ohraniti. Zaklad je skrit, ker modri tega sveta imajo modrost Kristusovo za nespamet; mora se skriti, ker satan, svet in meso ga išejo poropati.
34. Prim. Pregov. 8, 11.
35. Gl. zgor. v. 42. Ta in poprešnja prilika učite, de v vesoljni *vidni* cerkvi Kristusovi niso le izvoljeni, ampak tudi zaverženi, ne samo dobri ampak tudi hudobni; ne pa vender očitni krivoverci, ne od apostoljskiga sedeža ločeni, in ne izobčeni.
36. V greškim: „*smo, Gospod!*“
37. vsak pravi učenik keršanske cerkve.
38. stare in nove resnice, iz stare in nove zaveze (Hier., Aug.); vsakoršna dušna hrana po različnih potrebah.
39. v domače mesto Nazaret.
40. V greškim: „*v shodnici*“.
41. V greškim: *Jakop, Jozes, Simon in Juda.* Tí so bili bratranci

Digitized by Google

56. In njegove sestre, [42]) ali niso vse per nas? Od kod ima tedej on vse to?

57. In so se pohujšali nad njim. [43]) Jezus jim je pa rekel: Prerok ni brez časti, kakor le v svojim kraji in na svojim domu. [44])

58. In ni veliko čudežev ondi delal zavoljo njih nejevere. [45])

XIV. Poglavje.

Sv. Janez Kerstnik ob glavo djan. Jezus čudodelno nasiti več tavžent ljudi v samoti. Po samotni ponočni molitvi hodi Jezus po morji. Tudi rob njegoviga oblačila ozdravlja.

1. Tisti čas je slišal Herod, četertni oblastnik, [1]) slovenje Jezusovo. [2]) Mark. 6, 14. Luk. 9, 7.

2. In je rekel svojim služabnikam: Ta je Janez Kerstnik; on je vstal od mertvih, in zato se čudeži godé po njem. [3])

3. Herod je bil namreč Janeza vjél, zvezal in v ječo djal zavoljo Herodijade, žene svojiga brata. [4]) Mark. 6, 17. Luk. 3, 19.

4. Zakaj Janez mu je rekel: Ni ti perpušeno je imeti.

5. In ga je hotel umoriti, pa

Jezusovi, sinovi tiste Marije, ki je bila žena Kleofova, v rodu s presveto Devico (Jan. 19, 25.). Ta Jakop je mlajši, eden zmed dvanajsterih aposteljnov. Juda, Jakopov brat, je tisti, čigar list imamo, tudi eden zmed dvanajsterih.

42. tete in rodovinke sploh.

43. so se spotikali nad njim zavolj njegoviga nizkiga stanu; zakaj oni so mislili, kakor veči del Judov tistiga časa, de bo obljubljeni Mesija, kakor pozemeljsk kralj v zunanjim veličastvu prišel. Oba aposteljna sta svojo napčno misel kmalo in skesana opustila. Koliko se jih še zdaj spotikuje nad keršanstvam, ker je na videz tako nizko!

44. ker človek teh, ki z njim in zraven njega odrašajo, navadno ne čisla višej, kakor sebe.

45. ker so čudeži le za voljne serca dokazi resnice. Gl. zgor. 12, 39. razlag. 36.

1. Herod Antipa. Gl. zgor. 2, 22. razl. 21.

2. kmalo po obglavljenji, ko je Jezus že delj casa učil. Nečimerni, posvetni človek se je malo zmenil za nauke in dela Jezusove; saj mu niso služili v dopolnovanje njegoviga poželenja (Kriz.).

3. Po vstajenji je čeznatorno moč zadobil. Puhli posvetnjak ni nič vedil od čeznatorniga sveta, in ni vanj veroval; pa de bi prikazen hitro odpravil, in de bi z globokejšim preiskovanjem v svojim posvetnim pokoji ne bil moten, je poprijel nauk vstajenja, ki je bil vender v njegovih očch le prazna vera. Ko Herod sv. Janeza v misel vzame, poprime sv. evangelist to priložnost, in pripoveduje Janezovo smert in njen vzrok.

4. V greškim: „*brata Filipa*“. Ta je drug od četertniga poglavarja Filipa. Luk. 3, 1. Herodijada je bila hči Aristobola, eniga zmed sinov Heroda Velikiga (Gl. zadnjo razlago k 2. Mak. buk.). Herod jo je omožil s svojim sinam Filipam, kterimu je pa odvzel ves delež, de je ta potem le za se brez službe živel. Herodijada se je potem spečala s Herodam Antipam, de bi spet vladarica bila, in ta (Herod Antipa) je nji za ljubo zavergel svojo ženo, ki je bila hči arabskiga kneza Areta.

Digitized by Google

se je bal ljudstva, ker so ga imeli kakor preroka. Spod. 21, 26.

6. V dan Herodoviga rojstva pa je hči Herodijade plesala pred njim in dopadla Herodu.

7. Zato ji je s persego obljubil dati, kar koli bi ga prosila.

8. Ona pa, od svoje matere naučena, je rekla: Daj mi tukej v skledi glavo Janeza Kerstnika.

9. In kralj je bil žalosten; zavoljo persege pa in zavoljo teh, kteri so bili per mizi, je ukazal dati.

10. In je poslal, in Janeza v ječi ob glavo djal. [5])

11. In njegova glava je bila pernesena v skledi, in deklici dana, in jo je svoji materi nesla.

12. In njegovi učenci so prišli, so njegovo truplo vzéli in ga pokopali: in so šli, in povedali Jezusu.

13. In kadar je Jezus to slišal, se je uganil od ondod v čelniču na stran v samoten kraj; [6]) in ko so množice slišale, so šle peš iz mést za njim. Mark. 6, 31. Luk. 9, 10. Jan. 6, 3.

14. Ko je pa venkej stopil, je vidil veliko množico, [7]) in se jih je usmilil, ter ozdravil njih bolnike.

15. Kadar se je pa večer storil, so stopili k njemu njegovi učenci, rekoč: Kraj je samoten, in ura je že prešla; [8]) spusti množice, de gredo na vasi, in si jesti kupijo.

16. Jezus jim je pa rekel: Ni jim treba hoditi; dajte jim vi jesti.

17. So mu odgovorili: Nimamo tukej več, kakor pet kruhov in dve ribi. Jan. 6, 9.

18. In jim reče: Pernesite mi jih semkej.

19. In je ukazal množicam sesti po travi, in je vzel petere kruhe in dvoje rib, je pogledal v nebo, jih je blagoslovil in razlomil, in je dal kruhe učencam, učenci pa množicam. [9])

20. In so jedli in se nasitili; [10]) in so pobrali ostanke, dvanajst polnih košev koscov. [11])

21. Število teh pa, ki so jedli, je bilo pet tavžent mož, [12]) brez žen in otrók.

22. In zdajci je Jezus posilil svoje učence stopiti v čelnič, in pred njim unkraj prepeljati, do-

5. Janez je bil neki zapert v Maheru, terdnjavi proti jutranji meji, ki ni bila deleč od Herodjeviša, kjer je takrat Herod živel.

6. Jezus se je podal po sv. Mark. 6, 31. v pust kraj per Betsajdi Julijadi, na jutranji strani galilejskiga morja, v okrajini četertniga poglavarja Filipa, ki je bil dobroserčen vladar. Jezus je mende hotel oditi zalezovanju Heroda Antipa; zakaj njegova ura še ni bila prišla.

7. to je, ko je ljudstvo vidil, je venkej stopil.

8. de bi se namreč za toliko ljudi zamogla večerja pripraviti.

9. Gl. Luk. 9, 16. Jezus je zahvalno molitev molil; ker beseda Božja jed blagoslovi. Gl. 1. Tim. 4, 5. Ko je kruhe lomil, je kosce pomnožil z Božjo vsigamogočnostjo, in jih je dal učencam, de bi jih razdelili.

10. Dušne hrane lačni so bili tudi telesno nasiteni. Tako mora natora duhu služiti, če je duh pravo življenje dosegel; in imeli bomo vse telesno potrebno, ako se Kristusa zvesto deržimo.

11. To v znamnje, de je Bog radodaren.

12. V greškim: „*okoli 5000 mož*.“

Digitized by Google

kler množice ne spusti. [13]) Mark. 6, 45. Jan. 6, 15.

23. In kadar je bil množice spustil, je šel na goro sam molit. In ko se je bil večer storil, je bil sam tamkej. [14])

24. Čelnič pa je bil na sredi morja od valov semtertje metán; bil jim je namreč veter nasproti.

25. O četerti straži noči [15]) pa je prišel k njim (*Jezus*) gredoč po morji.

26. In ko so ga učenci vidili hoditi po morji, so se prestrašili, rekoč: Perkazen je, in so od strahu zavpili.

27. Jezus pa jih je precej ogovoril, rekoč: Imejte zaupanje! jest sim; nikar se ne bojte.

28. Peter pa mu je odgovoril in rekel: Gospod! ako si ti, mi reci po verhu vode k tebi priti.

29. On pa je rekel: Pridi. In Peter je stopil iz čelniča, in je šel po verhu vode, de bi k Jezusu prišel.

30. Ko je pa vidil silni veter, se je zbal, in ko se je začel topiti, je zavpil rekoč: Gospod! reši me. [16])

31. In zdajci je Jezus svojo roko stegnil, ga je prijel in mu rekel: Maloverni! pokaj si sumil?

32. In ko sta stopila v čeln, je veter nehal.

33. Ti pa, kteri so bili v čelnu, so prišli in so ga molili, rekoč: Res, Sin Božji si!

34. In so se prepeljali in prišli v genezarsko deželo. [17]) Mark. 6, 53.

35. In ko so ga ljudje tistiga kraja spoznali, so poslali po vsi tisti strani, in so mu perpeljali vse bolehne,

36. in so ga prosili, de naj se le roba njegoviga oblačila dotaknejo, in kteri koli so se ga dotaknili, so bili ozdravljeni. Zgor. 9, 20.

---

13. Učenci so se le težko od Jezusa ločili (Hier.). On jih je od sebe poslal, de bi množice, ki so ga hotle kralja narediti (Jan. 6, 15.), njih, ki so bili še slabi, na svojo stran ne dobile. Tudi je hotel sam moliti (v. 23.).

14. Desiravno je Jezus vedno s svojim nebeškim Očetam sklenjen bil, je vender imel še posebno odločene čase za molitev, nam v nauk, de je molitev perva dolžnost za kristjana. Molitev je bila življenje njegove duše; ona je le nehala moliti, de se je k delu podala, kadar je volja nebeškiga Očeta hotla; in se je k molitvi vernila, kakor hitro je bila dela oprostena.

15. Noč je bila takrat po rimski šegi razdeljena v štiri dele (vsak po 3 ure). Četerti del noči se je perčel po treh zjutraj, ko je v Palestini še tudi poleti tema.

16. Dokler je Peter terdno veroval, je imel čeznatorno moč; zakaj terdna vera sklene človeka z Bogam. Kdor dvomi, zapusti Boga, se tedej odpové Božji moči, in ostane v lastni slabosti.

17. V greškim: „*Genezaret*“.

Digitized by Google

XV. Poglavje.

Jezus zavračuje napčne postave farizejev, ozdravi hčer kananejske žene, in druge bolne, in nasiti s sedmerimi kruhi 4000 ljudi.

1. Takrat so prišli k Jezusu iz Jeruzalema pismarji in farizeji, rekoč: Mark. 7, 1.

2. Zakaj prestopajo tvoji učenci zročilo starih? [1]) Ne umivajo si namreč rok, kadar kruh jedo. [2])

3. On pa je odgovoril in je rekel: Zakaj prestopate tudi vi zapoved Božjo zavoljo svojiga zročila? [3]) Zakaj Bog je rekel:

4. Spoštuj očeta in mater, [4]) in: Kdor kolne očeta ali mater, naj umerje. [5]) Ef. 6, 2. Preg. 20, 22.

5. Vi pa pravite: Kdor koli reče očetu ali materi: Dar, kteri koli je od mene, bo tebi v prid:

6. In naj bi tudi ne spoštoval svojiga očeta ali svoje matere. Tako ste zapoved Božjo v nič storili zavoljo svojiga zročila. [6])

7. Hinavci! [7]) prav je prerokoval od vas Izaija, rekoč:

---

1. staro (farizejsko) postavo. Gl. zadnjo razl. v 2. Mak. buk.
2. To je bil perstavek k Božjim postavam zastran očiševanja. Prim. Mark. 7.
3. Zakaj obdolžujete moje učence, ki so prestopili le od vaših učenikov dano človeško postavo, ko vi sami še celo Božjo postavo prelomljujete, in jo tudi drugim prelomljevati svetujete, de bi le svoje zročila ohranili? (Gl. sledeče.) Tode te zročila in ti perstavki se nikakor ne smejo primerjati z zročili in z zapovedmi cerkve Božje. Farizejske zročila so bile po nekoliko podtaknjene, in od judovskih učenikov zmišljene. Zročila katoliške cerkve pa so razodenje Božje, ako jih cerkev take spozna. Te zročila poterdujejo, kar je v sv. pismu zapisano, ali dostavljajo, kar ni v njem zapisano, ali razlagajo, kar je le temno v njem zapisano. Farizejske postave so bile sicer dane v viši oblasti (gl. spod. 23, 2. 3.), pa so bile včasih Božjim postavam nasprotne, in takrat niso vezale; cerkvene zapovedi niso le dane od duhovne po Jezusu postavljene oblasti, ampak njih edini namen je tudi le ta, de bi se zapovedi Božje bolj na tanko in bolj gotovo dopolnovale; zakaj cerkev je namestnica Kristusova na zemlji, in dela ter zapoveduje le to, kar bi Kristus, ko bi na zemlji bil, v vsakratnih okolišinah delal in zapovedoval. Prim. Mat. 18, 17.
4. Gl. 2. Mojz. 20, 12.
5. Gl. 2. Mojz. 21, 17.
6. Pomen 5. in 6. v. je: V vašim zročilu je tudi: Ako sin svojim revnim staršem reče: Jest hočem to, kar bi za odvernjenje vaše potrebe storiti zamogel, v tempeljnov zaklad darovati, to bo potlej vam pomagalo! — taki sin staršem dolžne ljubezni in hvalečnosti ni prelomil; on se je znebil svoje dolžnosti, starše s podpiranjem spoštovati. S tem zročilam, ki ni od Boga, ampak od vas, ste zapovedali prelomovati zapoved Božjo: starše spoštovati, in ste jo tedej sami prelomili. — Mende so farizeji pregovarjali bogate sinove, de naj bi svoje bogastvo dajali v tempeljnov zaklad, ki so ga oni oskerbovali, starše pa v nemar pušali, ko bi tudi v potrebi zdihovali.
7. ki me po zunanje, s pregovarjanjem, de naj se tempeljnu daruje, le na videz spoštujete, po znotranje in v resnici pa zaničujete, in tudi druge učite, me zaničevati, ker jih od spolnovanja Božje zapovedi odvračujete.

Digitized by Google

8. To ljudstvo me časti z žnabli, njih serce je pa deleč od mene. Iz. 29, 13. Mark. 7, 6.

9. Pa zastonj me časté, ker učé uke in zapovedi človeške.

10. In je množice k sebi poklical, in jim rekel: Poslušajte in umejte:

11. Kar gre v usta, ne ognusi človeka, ampak kar gre iz ust, to ognusi človeka. [8])

12. Tedaj [9]) so perstopili njegovi učenci in so mu rekli: Veš, de so se farizeji pohujšali, [10]) ko so to govorjenje slišali?

13. On pa je odgovoril in rekel: Vsak sadež, kteriga ni zasadil moj nebeški Oče, bo s korenino izrovan. [11]) Jan. 15, 2.

14. Pustite jih; slepci so, in slepce vodijo; če pa slepec slepca vódi, oba v jamo padeta. [12]) Luk. 6, 39.

15. Peter pa je odgovoril in mu rekel: Razloži nam to priliko. [13]) Mark. 7, 17.

16. On pa je rekel: Ali ste še tudi vi brez uma?

17. Ali ne razuméte, de vse, kar v usta gre, v trebuh pride, in se po natornim potu izméče?

18. Kar pa iz ust gre, to iz serca pride, in to ognusi človeka..

19. Iz serca namreč izhajajo hude misli, uboji, prešeštva, kurbarije, tatvine, krive pričbe, preklinjevanja.

20. To je, kar človeka ognusi, z neumitimi rokami pa jesti, ne ognusi človeka. [14])

21. In Jezus je od ondod šel,

---

8. Kristus s tem ne misli reči: Jejte in pite, kar hočete, s tem ne bote nikoli grešili; zakaj nekterih jedi se zderžati je Božja postava zapovedovala, ktere ni hotel razvezati, temuč dopolniti (Gl. zgor. 5, 17. Prim. 23, 2. 3.). Tudi bi bil, ko bi ne bil teh besedi v tesnim pomenu razumel, s tem naznanil, de se sme s pijačo vpijaniti. Kristus je hotel le reči: (nečista, ali z nečistimi rokami omadežvana, ali zares prepovedana) jed *sama na sebi ne* omadežva človeka, ampak notranje hudobne misli, ki se pa potem tudi zunaj v hudobnih delih razodevajo, storé človeka nečistiga in grešniga. Kristus zaverne tudi tukaj, kakor vselej, na notranje misli, ki so poglavitna reč, pa zato vnanjiga, če je od Boga ali od oblasti Božje zapovedano, ne zaverže, kakor de bilo nepotrebno. Iz tega se vidi, kako napčno obračajo zaničevavci cerkveniga posta in njene zapovedi te besede Jezusove, de bi z njimi svojo nepokoršino olepšali; zakaj ravno te besede, ktere oni za se razlagajo, sodbo čez nje izrekujejo. Res, ti zaničevavec sv. cerkve, jed sama na sebi, ki jo zoper njene zapovedi, v modrijanskim napuhu in prederzni nepokoršini vživaš, te ne stori grešnika; zakaj vsaka jed, ker je dar Božji, je dobra, in ker le telesu gre, notranjiga tvoje duše ne zadene; pa prederzno govorjenje, ki iz tvojih ust pride, s kterim se zoper oblast Božjo vzdigueš, tvoja nepokoršina, tvoja razujzdana požrešnost in poželjivost te omadežvajo.

9. ko je bilo ljudstvo spušeno (Mark. 7, 17.).

10. so se spotikali nad tvojim naukam, kakor de bi bil nesvet. Gl. spod. 18, 6.

11. Pustite jih govoriti in grajati, oni in njih nauk bodo prešli, ker niso od Boga. Gl. zgor. 13, 30.

12. To, kristjan, velja tudi od tvojiga poželenja, ki je slepo; le (z gnado razsvetljena) pamet pelje na pravo pot in na nji ohrani.

13. zgornje (v. 11.) temne besede.

14. Gl. razl. 8.

Digitized by Google

in se je uganil v kraje Tira in Sidona. [15]) Mark. 7, 24.

22. In glej! kananejska žena [16]) je prišla iz tistih krajev, in je vpila za njim, rekoč: Usmili se me, Gospod, Sin Davidov! [17]) moja hči veliko terpí od hudiča. [18])

23. On pa ji ni besede odgovoril. [19]) In njegovi učenci so perstopili in ga prosili, rekoč: Odpravi jo, [20]) ker za nami vpije.

24. On pa je odgovoril in rekel: Nisim poslan, kakor le k zgubljenim ovcam Izraelove hiše. [21]) Jan. 10, 3.

25. Ona pa je prišla, in ga je molila, rekoč: Gospod, pomagaj mi!

26. On pa je odgovoril in rekel: Ni prav jemati kruha otrokam, in ga psam metati. [22])

27. Ona pa je rekla: Kaj pa de, Gospod! sej tudi psički jedo drobtine, ktere padajo od mize njih gospodov. [23])

28. Tedej je Jezus odgovoril in ji rekel: O žena! velika je tvoja vera. [24]) Zgôdi se ti, kakor hočeš. In njena hči je bila zdrava od tiste ure.

29. In kadar je bil Jezus od ondod šel, je prišel k galilejskimu morju; in je šel na goro in je ondi sédel.

30. In je prišlo k njemu veliko množic, ktere so seboj imele mutaste, slepe, kruljeve, hrome [25]) in veliko drugih; in so jih pokladali k njegovim nogam, in jih je ozdravil; Iz. 35, 4.

31. tako, de so se množice čudile, ker so vidile mutaste govoriti, kruljeve hoditi, in slepe viditi, [26]) in so poveličevale Izraeloviga Boga.

32. Jezus pa je poklical svoje učence, in je rekel: Množica se

---

15. se je bližal temu kraju. Prim. v. 24.
16. žena, ki je bila iz kananejskiga rodú, nevernica. Od kananejskiga rodu so bili prebivavci Tira in Sidona, ki so jih poznejše Greki Feničane imenovali.
17. t. j. o Mesija! Gl. zgor. 1, 1.
18. Gl. zgor. 4, 24: 8, 28. in razlag.
19. in je zapustil hišo, kjer je učil, kakor se vidi, ako s sv. Markam primerimo. Jezus je to storil, de bi njeno vero, zaupanje, ponižnost, stanovitnost skusil, in ji, kakor sv. Krizostom pravi, perložnost dal, svoje pobožno serce razodeti.
20. dopolni ji željo, in odpravi jo!
21. Kristus je bil sicer poslan, nevernike odrešit; pa učiti med njimi ni hotel; to je bilo aposteljnam storiti. Gl. zgor. 10, 5. 6.
22. V greškim: *„psičkam“*. — Kristus govori po takratni navadi Judov, ki so nevernike kakor omadeževane, nečiste malikovavce pse imenovali. Te besede so na videz ojstre; pa Kristus ponižuje in križa večkrat tiste svete dušc, ki ga kaj prosijo, de še bolj ponižno in preserčno njegovih gnad prosijo.
23. Zares, jest sim le psiček, nevredna, de bi sedela med otroci pri mizi; ker pa psičkam drobtinice od mize doletajo, dodeli tudi meni nar manjši zmed svojih gnad! — Če sim ravno psiček, vender nisim popolnama ptuja; živi me, kakor psička, ker kakor psiček ne morem mize Gospodove zapustiti.
24. po ponižnosti, ljubezni, spoštovanji, stanovitnosti.
25. V greškim: *„skljućene“*.
26. V greškim je tudi: *„in skljućene zdrave“*.

Digitized by Google

mi smili, ker že tri dni per meni bivajo, in nimajo kaj jésti; in jih nočem lačnih spustiti, de na poti ne omagajo. [27]) Mark. 8, 2.

33. In njegovi učenci mu rekó: Od kod pa bomo vzeli tukaj v pušavi toliko kruha, de bi nasitili toliko množico?

34. In Jezus jim reče: Koliko imate kruhov? Oni pa so mu rekli: Sedem in malo ribic.

35. In je ukazal množici sesti po tleh.

36. In je vzel sedmere kruhe in ribe, je zahvalil, ter razlomil in dal svojim učencam; učenci pa so jih dali ljudem.

37. In so vsi jedli, in se nasitili. In so pobrali ostanke koscov. sedem polnih jerbasov.

38. Kteri so pa jedli, jih je bilo štiri tavžent mož, brez otrók in žen.

39. In je odpravil množico in stopil v čelnič, in je prišel v kraje magedanske. [28])

XVI. Poglavje.

Kristus da farizejem le znamnje preroka Jona, in svarí učence pred kvasam farizejev in saducejev. Spoznanje in spredstvo sv. Petra. Kristus prerokuje svoje terpljenje, smert in vstajenje, posvarí Petra, ki ga hoče odverniti, de bi v smert ne šel, in vse opominja k ljubezni do križa in zatajevanja.

1. In so perstopili k njemu farizeji in saduceji, [1]) de bi ga skušali; [2]) in so ga prosili, de naj jim znamnje z neba pokaže. [3]) Mark. 8, 11.

2. On pa je odgovoril in jim rekel: Ko se večer stori, pravite: Vedro bo, zakaj nebo se žarí. Luk. 12, 54.

3. In zjutrej: Dans bo hudo vreme, zakaj nebo se žalostno žarí. Jan. 2, 1.

4. Podobo neba tedej veste razločiti; [4]) znamenj časov pa ne morete spoznati? [5]) Hudobni in prešeštni rod iše znamnja, pa znamnje se mu ne bo dalo, razun znamnja Jona preroka. [6]) In jih je popustil in šel.

5. In kadar so njegovi učenci na uno stran morja prišli, so bili pozabili kruha vzeti.

6. In on jim je rekel: Glejte,

---

27. Prim. zgor. 14, 15—21. nasitenje 5000 móž.

28. V greškim: „*Magdala*“. Magedan ali Magdala (Magdalel Joz. 19, 38.) v rodu Neftalitovim, je bilo terdno mesto, poldrugo uro od Tiberijade proti jugu.

1. Gl. zgor. 3, 7. razlag. 13.

2. Skušali so ga s tem, de so hotli čudež na nebu imeti.

3. Čimu znamnje na nebu? Gl. zgor. 12. razlg. 34.

4. Greško pristavi: „*Vi hinavci! podobo neba*“ i. t. d.

5. Znamnja neba, ki vender motijo, dobro poznate, in iz njih lepo ali gerdo vreme prerokujete, znamenj časa pa, iz kterih se tako razločno vidi, de je Mesija že mogel priti, nočete poznati. Te znamnja časa so bile v tem, de se je bilo nekoliko že spolnilo, kar so preroki od Mesija prerokovali, de so bili Danielovi letni tedni že stekli (Dan. 9.), posebno pa, de je bila Judam kraljeva oblast odvzeta (gl. zadnje razlag. k 2. bukvam Mak.).

6. Gl. zgor. 12, 39. in razlag.

Digitized by Google

in várujte se kvasa [7]) farizejev in saducejev. Mark. 8, 15. Luk. 12, 1.

7. Oni pa so sami per sebi mislili, rekoč: [8]) Kruha nismo vzeli.

8. Jezus pa, to vedoč, je rekel: Kaj mislite sami per sebi, maloverni, de nimate kruha?

9. Ali še ne uméte, in se ne spomnite peterih kruhov petém tavžentam ljudi, in koliko košev ste bili nabrali? Zgor. 14, 17. Jan. 6, 9.

10. Tudi ne sedmerih kruhov štirim tavžentam ljudi, in koliko jerbasov ste bili nabrali? Zgor. 15, 34.

11. Kako de ne uméte, de vam nisim od kruha govoril *(ko sim rekel)*: Várujte se kvasa farizejev in saducejev?

12. Tedej so razumeli, de se jim ni rekel varovati krušniga kvasa, ampak uka farizejev in saducejev.

13. Prišel je pa Jezus v kraje Cezareje Filipove [9]) in je vprašal svoje učence, rekoč: Kdo, pravijo ljudje, de je Sin človekov? Mark. 8, 27.

14. Oni pa so rekli: Nekteri, de je Janez Kerstnik, nekteri pa, de Elija, nekteri pa, de Jeremija, ali prerokov kdo. [10]) Mark. 8, 28. Luk. 9, 19.

15. Jezus jim reče: Vi pa, kdo pravite, de sim?

16. Je odgovoril Simon Peter in rekel: Ti si Kristus, Sin živiga Boga. [11]) Jan. 6, 70.

17. In Jezus je odgovoril in mu rekel: Blagor ti, Simon, Jonov sin! [12]) ker meso in kri [13]) ti nista tega razodela, ampak moj Oče, ki je v nebesih. [14])

---

7. kriviga nauka, ker je postavi nasproti v. 12.

8. Pri besedi: „*kvas*“, so se spomnili, de niso nič kruha seboj vzeli, in jih je skerbelo. Mislili so, de Jezus noče, de bi od farizejev kruha kupovali.

9. pod hribam Antilibanonam, pri izviru reke Jordana.

10. Veči del Judov se ni mogel prepričati, de je Jezus Mesija; zakaj oni so v Mesii pričakovali le velikiga kralja, ki bi jih sužnosti narodov rešil; niso mogli razločiti v prerokih prerokovaniga dvojniga prihoda Mesijeviga, v nizkôti in v veličastvu; ker se je pa vender v Jezusu kazala prečudna moč, so ga imeli za predhodnika Mesijeviga, ali za kteriga druziga tistih svetih mož, ki jim je bilo po njih misli pri njegovim prihodu od mertvih vstati, de bi pomagali njegovo kraljestvo vstanoviti in razširjati.

11. Ti si obljubljeni in poslani Mesija (Gl. zgor. 1, 1.), in potem takim ne zgolj človek, temuč tudi pravi Sin Božji, Božje natore in Božjiga bitja.

12. sin Janezov (Jan. 21, 16. 17.). Vsa naša sreča je v tem, de Jezusa spoznamo Mesija, in de ima kakor Sin Božji oblast, nas otroke Božje storiti. Od tega ogovora imajo katoliški kristjani navado, de naslednika sv. Petra, poglavarja cerkve, imenujejo: „*Preblagi Oče*“ (beatissime Pater), kar se je poznej spremenilo v „*Sveti Oče*“.

13. natorni človek, sama pamet. Prim. 1. Kor. 1, 26. Gal. 1, 16.

14. Ti si bil po Božjim razodenji podučen. Tudi drugi aposteljni so Jezusa že popred Sinu Božjiga spoznali (Jan. 1, 49. zgor. 14, 33.); ker pa Jezus tukej od posebniga razodenja Božjiga govori, ki je bilo Petru dano, je moglo njegovo spoznanje Jezusa od dozdanjiga drugih aposteljnov razločno biti. Ti dozdaj niso imeli prav čistih zapopadkov od Božjiga veličastva Jezusoviga; Petrovo spoznanje pa je bilo čisto in določno. (Tako sv. učeniki: Hil., Kriz. in drugi.) Vedi tudi, kako Peter govorí sicer v imenu vsih aposteljnov, pa ne

Digitized by Google

18. Pa tudi jest povem tebi: Ti si Peter [15]) in na to skalo bom zidal svojo cerkev, [16]) in peklenske vrata [17]) je ne bodo zmagale. [18])

19. In tebi bom dal ključe nebeškiga kraljestva; [19]) in kar koli boš zvezal na zemlji, bo zvezano tudi v nebesih; in kar koli boš razvezal za zemlji, bo razvezano tudi v nebesih. [20])

20. Tedej je zapovedal svojim

---

po njih povelji, tudi ne po njih dozdanji misli (ker niso takó na tanko spoznali Sinu Božjiga), ampak on govorí kakor poglavar, in po tem so si njegovo spoznanje tudi drugi prilastili.

15. t. j. skala, skalar, temeljni kamen. To imé je dal Jezus Petru že takrat, ko ga je aposteljna zvolil (Jan. 1, 42.); tukaj razlaga njegov pomen v zadevi do vidne cerkve.

16. svoje vidno kraljestvo na zemlji.

17. t. j. peklensko poslopje, kraljestvo peklensko. Pekel si večkrat mislijo kakor poslopje z vratmi in zapahi (Job. 38, 17. Ps. 9, 15. Iz. 38, 10.). Vrata pomenijo vse poslopje, kakor se še zdaj imenujejo „otomanske vrata“, namesti: „otomansko kraljestvo“.

18. Pomen verste: Kakor si ti iz razodenja mojiga nebeškiga Očeta mojo Božjo visokost kakor edinorojeniga Sinu Božjiga pred vsimi svojimi brati spoznal; tako hočem tudi jest tebe pred njimi povzdigniti in počastiti, in tebi v svojim kraljestvu na zemlji, v vidni družbi svojih vernih, ta spredek pred njimi dati, de boš vidni podlagni kamen tega vidniga poslopja, po kterim bo takó terdno, de ga vse peklenske močí, ki hočejo resnico in čednost v zmoto in pregreho premeniti, ne bodo premagale. Kristus očitno govori od vidne družbe svojih vernih, ker jih imenuje *„Ecclesia“*, kar se vjema s hebrejskim *„Kahal“* (zbor), vidno družbo Izraelcov (3. Mojz. 4, 13.). Mende nalaš ne pravi: *„nebeško kraljestvo“*, kar ima več pomenov, de bi jih ne zamenjevali z nevidno cerkvijo. Ako je pa cerkev tukej vidna družba, mora gotovo tudi podlagni kamen tega vidniga poslopja vidin biti; zakaj nevidni podlagni in vogelni kamen nevidne cerkve je le Kristus (Cah. 3, 9. Spod. 21, 42. Ef. 2, 20.). Sicer se imenujejo tudi drugi aposteljni (Skriv. raz. 21, 14. Gal. 2, 9.) podlage in stebri, pa gotovo le v pomenu podlag in podpor posameznih zidov in delov, ker so aposteljni cele dežele in ljudstva spreobernili, ne pa v pomenu podlag vsiga poslopja. Dalje se vidi iz zgorej rečeniga, de Jezus ni naredil Petrove vere, Petroviga spoznanja za podlago cerkve, ampak Petra zavoljo njegove vere in v njegovi veri; kakor namreč cerkev ni iz vere, ampak iz vernih ljudi, tako zamore tudi skala vidne cerkve le verni *„Skalar“* (Peter) biti. Vedno je tudi le vidni *„Skalar“* (papež) v svoji veri cerkev peklenskih napadov, napčne in krive vere oteval. Ko so sčasama vsi od cerkve ločeni odcepi svojo pervo vero bolj ali menj zgubili, ker niso imeli edinosti v vidnim poglavarji, se je le samo katoliška cerkev po svojim vidnim temeljnu ohranila prosta sleherniga kriviga nauka v verskih in djanskih resnicah. Zato blagor in trikrat blagor katoliški cerkvi, de se terdo drži podlagniga kamna, ki ga je Kristus sam za njeno vnanje ohranjenje vložil. Tako učé vsi sveti očetje.

19. Ključi so bili znamnje nar viši namestovavne oblasti in skerbi čez hišo in kraljestvo (Iz. 22, 22.). Jest te hočem za svojiga namestnika na zemlji narediti, in ti dati nar viši oblast, zapovedovati in soditi.

20. Razvezovati in zavezovati se pravi nar popred po Iz. 22, 22. nebeško kraljestvo odperati in zaperati, v keršansko družbo jemati ali iz nje izločevati; potem tudi grehe odpušati, ali perderževati, na tem ste zastavljeni besedi: odpérati in za-

Digitized by Google

učencam, de naj nikomur ne pravijo, de je on [21]) Jezus Kristus. [22])

21. Od tedaj je Jezus začel skazovati svojim učencam, de mora iti v Jeruzalem, in veliko terpeti od starašin in pismarjev in vikših duhovnov, in umorjen biti in tretji dan spet vstati. [23])

22. In Peter ga je na stran vzel, in ga je začel svariti, rekoč: Nikar, Gospod! to se ti ne bo zgodilo. [24])

23. On pa se je obernil in je rekel Petru: Poberi se od mene, satan! pohujšanje si mi; [25]) ker ne umeš, kar je Božjiga, ampak kar je človeškiga. [26]) Mark. 8, 33.

24. Tedej je Jezus rekel svojim učencam: Ako hoče kdo za menoj priti, naj zatají sam sebe, in naj vzame svoj križ, in naj hodi za menoj. [27]) Zgor. 10, 38. Luk. 9, 23: 14, 27.

25. Zakaj kdor hoče svoje življenje ohraniti, ga bo zgubil; kdor

---

perati; poslednjič tudi, kaj za pripušeno ali nepripušeno izreči; ker spoznati in določiti, kaj je prav ali ni prav, je odpreti ali zapreti. Drugim apostelnam je spod. 18, 18. in Jan. 20, 23. tudi dana oblast odvezovati in zavezovati, pa še le potem, ko je bil Peter za podlagni kamen z nar viši oblastjo ključev slovesno zvoljen; s tem jim je ukazano, de naj svojo Božjo oblast le v zedinjenji s poglavarjem skazujejo; zakaj le eden je bil zvoljen podlagni kamen vse cerkve, na kterim naj sloní vse poslopje; le eden je vidni hišni gospodar, ki naj odpera, in zapera. De se je pa mógla oblast sv. Petra na vse njegove prave nastopnike preseliti, se samo vé, in de so ti nastopniki rimski škofje, spričuje vsa zgodovina. Od teh rimskih škofov pravi vesoljni florentinski zbor: „Določimo, de ima sveti apostoljski sedež, rimski papež duhovno viši oblast čez vesoljni svet, in de je delež (erb) sedeža sv. Petra, pravi namestnik Kristusov, glava vse cerkve, oče in učenik vsih kristjanov, in de mu je od našiga Gospoda Jezusa Kristusa v osebi sv. Petra popolnama oblast dana, vesoljno cerkev pasti, vladati, voditi, tako kakor je v pogodbah vesoljne cerkve in v svetih cerkvenih postavah zapopadeno".

21. Mesija.

22. de bi hrup ljudstva odvernil, preden je bil njegov čas prišel (Prim. zgor. 8, 4.). Njegove dela so Judam dovolj spričevale njegovo visoko čast; vender se je očitno za Mesija spoznati dal (Jan. 5, 18.).

23. Kolikor bolj so učenci rastli v spoznanji Jezusove visokosti, toliko bolj jim je dajal spoznavati zveličanske resnice.

24. Desiravno je bil Peter močno razsvetljen, vender terpljenja Gospodoviga ni mogel zediniti z njegovim Božjim bitjem, še menj s svojo ljubeznijo, ki jo je do Božjiga Učenika imel.

25. Proč od mene, nasprotnik! ti hočeš zaderžati moje terpljenje, in tedej tudi odrešenje (Kriz., Hier., Tom.). Po sv. Hilarii beseda *„satan"* ne gre Petru, ampak hudiču, ki je mende Petra v to govorjenje zapeljal.

26. Ti v tem ne misliš po volji Božji, ampak po človeški modrosti in počutljivosti. Ti ne razumeš, de ni nič bolj častitljiviga in koristniga, kakor v ljubezni Bogu dar prinesti.

27. Ne le jest, ampak vsi moji učenci morajo terpeti. — Če je tudi Jezus vse za naše zveličanje storil, vender nismo oprosteni, toliko storiti, kolikor premoremo. To, kar zamoremo, je, de sami sebe zatajujemo in zopernosti tega življenja voljno prenašamo. *„Sam sebe"* je poželjivi, meseni človek, ki se zoperstavlja Božji postavi. Sebe zapustiti, in svoje spoznanje, svojo voljo in djanje po Božji postavi vravnati, se pravi *„sebe zatajiti"*.

Digitized by Google

pa zgubí svoje življenje zavoljo mene, ga bo našel. [28]) Luk. 17, 33. Jan. 12, 25.

26. Kaj namreč pomaga človeku, če ves svet perdobi, svojo dušo pa pogubí? Ali kákošno menjo bo človek dal za svojo dušo? [29])

27. Ker Sin človekov bo prišel [30]) v veličastvu svojiga Očeta s svojimi angelji, in takrat bo povernil vsakterimu po njegovih delih. Dj. ap. 17, 31. Rim. 2, 6.

28. Resnično, vam povem, jih je nekaj zmed tukej stoječih, kteri ne bodo okusili smerti, [31]) dokler ne vidijo Sinu človekoviga priti v svojim kraljestvu. [32]) Mark. 8, 39. Luk. 9, 27.

XVII. Poglavje.

Jezusovo spremenjenje. Prihod Elijev. Mesičen ozdravljen. Moč vere v sklenitvi z molitvijo in s postam. Jezus napoveduje svoje terpljenje; plača davek za se in za Petra.

1. In čez šest dni vzame Jezus seboj Petra in Jakopa in Janeza, njegoviga brata, [1]) in jih pelje same na visoko goro. [2]) Mark. 9, 1. Luk. 9, 28.

2. In se je spremenil pred njimi; [3]) in njegov obraz se je svetil kakor solnce, njegove oblačila pa so bile béle ko sneg. [4])

3. In glej! perkazala sta se

---

28. Gl. zgor. 10, 39. razl. 53.

29. S čim bi jo zamogel odkupiti, ko bi bila enkrat v pekel obsojena? Z nobeno stvarjo ne! Prim. Ps. 48, 8. 9.

30. k sodbi, večno zveličat ali pa večno pogubit.

31. ne bodo umerli.

32. dokler mene ne bodo vidili k sodbi priti. Tukej si misli pervi prihod k sodbi čez Jeruzalem, kteriga je več aposteljnov še doživelo. Sodba se je že začela, ko so perve trume Rimljanov v Judejo priderle; z njimi je začelo judovstvo razpadati, keršanstvo pa je obhajalo pervo zmago na svetu. Gospod je združil ta pervi prihod kakor podobo z drugim častitljivim prihodam k poslednji sodbi, kakor tudi pogl. 24. razdjanje Jeruzalema sklene s končanjem svetá. Sv. Gregor Veliki si misli z zgorej omenjenim prihodam zmago cerkve sploh, ktera zmaga se je začela z njenim razširjanjem po vnebohodu Kristusovim; spet drugi sveti očetje (Hil., Kriz., Hier., Amb.) učé, de je s tem prihodam v svojim kraljestvu mislil svoje spremenjenje, ki se je šest dni potem (pogl. 17.) zgodilo.

1. Kristus je delil tem trem učencam posebne gnade, verjetno zato, ker so bili višji stopinjo spoznanja in popolnamosti dosegli, kakor drugi aposteljni, ki niso bili vsi na enaki stopinji duhovniga življenja: in tudi tukej se spolnuje, de temu, ki ima, bo še več dano. Drugi aposteljni še niso bili za te visoke razodenja duhovno pripravljeni.

2. Sv. Hieronim in Evzebi sta mislila, de je bil hrib Tabor od Galileje proti jugu. Temu ni nasproti, de je Jezus popred bil v Cezareji Filipovi (Zgor. 16, 13.); zakaj v šestih dneh je lahko do Tabora prišel.

3. se je v svitli podobi, v nebeški luči pokazal (Dan. 12, 3. Skriv. raz. 10, 1.). Kakor sv. Lukež piše, se je to spremenjenje zgodilo v ponočni molitvi.

4. V greškim: *„bele ko luč“*.

Digitized by Google

jim Mojzes in Elija, in sta ž njim govorila. [5])

4. Peter pa je spregovoril in je rekel Jezusu: Gospod! dobro nam je tukej biti; ako hočeš, naredímo tukej tri šotore, tebi eniga, Mojzesu eniga, in Eliju eniga. [6])

5. Ko je še govoril, glej! jih je svetel oblak obsenčil; [7]) in glej! glas iz oblaka, rekoč: Ta je moj ljubi Sin, nad kterim imam dopadajenje; [8]) njega poslušajte! [9])

6. In kadar so učenci slišali

---

5. Zakaj se je Jezus v pričo nar ljubših učencov v nebeški svetlobi pokazal? Poglavitni vzrok tega pové v. 5. Zato namreč, de se je, kakor pri začetku svojiga učenja v sv. kerstu (zgor. 3, 17.), tako tudi zdaj kratko pred svojim terpljenjem Božjiga učenika skazal, kteriga je že Mojzes napovedoval (5. Mojz. 18, 17. 18.). Vender je ta razloček, de je pri kerstu le sploh poterjeno bilo, de je Jezus od Boga poslan, sicer pa ni bilo bolj določno pokazano, v kakošni zadevi je njegov nauk in njegovo delo do postave in prerokov; tukaj je bilo pa tudi to razodeto, ker sta se Mojzes in Elija prikazala, in zdaj se je to zamoglo zgoditi, ko so učenci že bolj od Jezusa podučeni bili. Kristus se prikaže v sredi med Mojzesam, postavodajavcam, in Elijem, nar častitljivšim med preroki, de bi s tim pokazal, de bo on vnanje Mojzesove deržavne in verske naprave in notranjo vero in pobožnost, ktero so preroki v serca imeli vtisovati, v svoji cerkvi v viši edinosti popolnama zopet dal; ker cerkev ni le vnanje, v vsih delih lepo vredvano poslopje, temuč tudi učenica praviga notranjiga duha, praviga prerojenja, čednosti in pobožnosti. Mojzes in Elija sta po sv. Lukežu govorila s Kristusam od njegove smerti, ker je ona središe, v kterim vsi pred njim in za njim svoje odrešenje in pravo zveličanje najdejo. Zakaj, pravični st. z., ki so v delavni veri v Kristusa opravičeni bili, so zamogli še le potem zares zveličani biti, ko je kervava daritev, delo odrešenja zares dopolnjeno bilo; in iz tega se vidi, kako de sta se ta dva svetnika s Kristusam le samó od njegove smerti pogovarjala. Tako sv. Hier., Avg. in drugi sv. očaki. Zraven imenovaniga namena je po sv. očakih spremenjenje tudi še ta namen imelo, de bi bili aposteljni v veri poterjeni, de bi se ob času že bližnjiga Kristusoviga terpljenja ne spotikali, in ne dvomili nad njegovim Božjim bitjem in poklicam; in sv. Leon pravi, de je Gospod s tem vsim kristjanam veliko tolažbo dal, de bodo enkrat z njim spremenjeni, ako tukej z njim stanovitno terpé.

6. Peter, poln nebeškiga veselja, želi zmirej tako ostati, in trem spremenjenim tri pozemeljske šotore narediti. On ni vedil, kaj govorí, pristavita sv. Marka in sv. Lukež. Velikost nebeškiga veselja mu ni pustila mirno premisliti; in sv. Leon pravi: Gospod ne odgovori na Petrovo ponudbo, ker je bila sicer dobra, pa ne po Božji naredbi, ko svet ni mogel drugači, kakor po Jezusovi smerti zveličan biti. Tudi naj verni po Gospodovim spremenjenji ne dvomijo nad obljubami nebeškiga veselja, pa naj tudi vedó, de morajo pri skušnjavah tega sveta bolj prositi za stanovitnost, kakor za poveličanje.

7. Zdaj je stopil med nje in med tri spremenjene svitel oblak, ki je spremenjene njih očem odtegnil. Kolikor močneji je luč, tolikanj menj se zamore vanjo gledati, in tolikanj veči tema, senca je za tiste, ki so zunaj nje. Zato se bere od Boga, de on v luči in v temi prebiva (1. Tim. 6, 16: 2. Mojz. 20, 21.); in zato se je zamoglo tudi tukej reči, de je svitli oblak aposteljne obsenčil; ker je bila namreč luč za njih oči nedosegljiva, je bila ravno zato zanje tema, senca.

8. Gl. zgor. 3, 17: 2. Pet. 1, 16—18.

9. Se ozera na 5. Mojz. 18, 15. Per kerstu (zgor. 3, 17.) ni tega povelja, tukej pa

Digitized by Google

so na svoj obraz padli, in so se silno bali. [10])

7. In Jezus je perstopil, in se jih je dotaknil, in jim je rekel: Vstanite, in nikar se ne bojte!

8. Kadar so pa svoje oči vzdignili, niso nikogar vidili, kakor Jezusa samiga.

9. In ko so z gore šli, jim je Jezus zapovedal, rekoč: Nikomur ne pravite te perkazni, dokler Sin človekov od mertvih ne vstane. [11])

10. In njegovi učenci so ga vprašali, rekoč: Zakaj tedej pravijo pismarji, de mora Elija poprej priti? [12]) Mark. 9, 10.

11. On pa je odgovoril, in jim rekel: Elija bo sicer prišel, [13]) in bo vse poravnal. [14])

12. Povem vam pa, de Elija je že prišel, in ga niso spoznali, temuč so mu storili, kar koli so hotli; [15]) tako bo tudi Sin človekov terpel od njih. Zgor. 11, 14: 14, 10.

13. Tedej so umeli učenci, de jim je od Janeza Kerstnika govoril.

14. In ko je prišel k množici, [16]) je perstopil k njemu človek, kteri je pred njega na kolena padel, in rekel: Gospod! usmili se mojiga sina, ker je mesičen, in veliko terpí; [17]) zakaj večkrat pade v ogenj in večkrat v vodo. [18]) Mark. 9, 16. Luk. 9, 38.

15. In sim ga perpeljal k tvojim učencam, in ga niso mogli ozdraviti.

16. Jezus pa je odgovoril in rekel: O neverni in spačeni rod! doklej bom per vas? doklej vas

---

je, ker je bil Kristus tukej naznanjen za učenika v primeri do Mojzesa in prerokov.

10. ker človeška slabost ne more prenesti pogleda veličastva Božjiga (Hier.).

11. Gl. zgor. 16, 20.

12. Elija je spet spred oči zginil (v. 8.), in vender pravijo pismarji, de mora pred Mesijem priti. Kako je to? razloži nam!

13. V greškim: *„Elija bo sicer popred prišel“* (namreč pred drugim prihodam Sinu človekoviga) konec sveta. Beseda: *„popred“* je tudi per Mark. 9, 11. Jezus tukej poterdi čerkni pomen Malahijeviga prerokovanja (4, 5.) od resničniga prihoda Elijeviga konec časa; ob enim pa govorí tudi v sledeči versti od perviga menj popolnama spolnjenja Malahijevih besedí nad osebo Janeza Kerstnika, kterimu je Bog dal z duham in močjo Elijevo (Luk. 1, 17.) delati, de je njegovimu Sinu pred pervim prihodam pot pripravljal.

14. bo Jude spet v Božjo cerkev in k veri njih očetov nazaj pripeljal. Jezus razlaga besede Mal. 4, 6., na ktere se tudi Sirah 48, 10. ozéra; glej tam pridjano razlag. Prihod Kristusov je tedej dvojin; pervi ko je človek postal in cerkev postavil, in drugi, ko bo spet prišel, svet sodit. Tako sta tudi dva predhodnika Kristusova; eden pri pervim prihodu, sv. Janez; eden pa pri drugim, Elija.

15. za hudodelnika spoznali, v ječo vergli in umorili.

16. V greškim: *„In ko so k množici prišli“*.

17. ker ga božjast meče, in silno terpí. Ta bolezen, ki ima svoj vzrok v preveliki moči čutnic spodnjiga života, se navadno pokaže pri spremenjenji lune. Red čutnic je bil pri tem dečku (po v. 17.) od satana zbegan; deček sam je pa morebiti s skrivnimi grehi satanu oblast čez se dal. Prim. zgor. 4, 24.

18. ko je blizo ognja ali vode, ker se ne zavé.

Digitized by Google

bom terpel? [19]) Perpeljite mi ga lesem.

17. In Jezus mu je zažugal,[20]) in hudič je šel iz njega, in mladeneč je bil ozdravljen od tiste ure.

18. Tedej so perstopili učenci posebej k Jezusu, in so rekli: Zakaj ga mi nismo mogli izgnati?

19. Jezus pa jim je rekel: Zavoljo vaše nejevere. [21]) Zakaj resnično, vam povem, ako imate vero, kakor gorčično zerno, porečete ti gori: Prestavi se od tod tje! in se bo prestavila, in nič vam ne bo nemogoče. [22]) Luk. 17, 6.

20. Ta rod pa se ne izžene drugači, kakor le z molitvijo in s postam. [23])

21. Ko so pa po Galileji hodili, jim je Jezus rekel: Sin človekov bo izdan ljudem v roke; Spod. 20, 18. Mark. 9, 30. Luk. 9, 44.

22. in ga bodo umorili, in tretji dan bo vstal. [24]) In so silno žalostni postali.

---

19. To očitanje zadeva očeta, sina in apostelnje zavolj pomanjkanja njih vere (v. 19.).

20. je hudiču ojstro zažugal, de naj dečka zapustí, kakor se vidi iz Mark. 9, 24. Luk. 9, 43.

21. zavolj vaše slabe vere. Vera naj je z zaupanjem sklenjena, de bo Bog po svoji vsigamogočnosti vselej svoje obljube dopolnil. K temu zaupanju gre pa posebno razodenje Božje, de Boga ne skušamo, razodenje, de Bog ravno zdaj hoče čudež storiti. Tako zamore človek z vero čudeže delati, pa le z vero, ki ima to posebno razodenje. Prerok Elija, sv. Peter, Pavel, Gregor Čudodelnik in sploh svetniki so s tako vero čudeže delali.

22. Ko bi imeli pravo vero (v pomenu razlag. 21.), vero polno notranje močí, ki se od zunaj ljudem zaničljiva dozdeva, kakor gorčično zerno, ki je od zunaj majhno, malo číslano, in malo obeta, pa je vender od znotrej polno močí, bi zamogli rečí mogoče storiti, ki se vam nemogoče zdé. Gore prestavljati, pomeni tukaj sploh: Rečí, ki se nemogoče zdé, mogoče storiti. Po čerki so se dopolnile te besede Kristusove v življenji sv. Gregorja Čudodelnika. Ko mu je pri zidanji cerkve hrib na poti bil, je prosil Boga s tisto vero, de bi hrib prestavil, in hrib je bil prestavljen.

23. Takó močni hudobni duhovi, kakor je ta tega dečka, se preženejo le z vero, ktero (stanovitna) molitev in post podperata. Molitev (sklenitev z Bogam), in post (zderžanje vsiga, kar poželjivost množí, budí in s tim dušo omadeževa) hoče že sploh vera za izganjanje hudobnih duhov; če so pa oni še posebno močni, mora biti sklenitev z Bogam posebno serčna, in trud še posebno velik, zadobiti čistost serca s tem, de človek poželjive nagnjenja krotí in si v jedi in pijači še nar potrebniši krati. Kristus hoče tedej reči: Tisti, ki hočejo močnejši hudiče izganjati, morajo posebno čistiga serca, in v posebno tesni zvezi z Bogam biti. Drugi obračajo te imenovane pripomočke na obsedene same; de pa morajo ti, ako njih dušna moč ni popolnama od satana zvezana, za svoje oprostenje vero obuditi, in kar je z njo sklenjeno, se že tako dobro vé. Kar Zveličar od tacih hudobnih duhov uči, obračajmo po opominjevanji sv. očetov na notranjiga hudobniga duha spridenih nagnjenj in navadnih grehov. Tega duha pregnati, je treba posta in molitve. Po napuhu in poželjivosti je prišel greh na svet; s postam se mora poželjivost, z molitvijo pa napuh premagovati.

24. Kristus večkrat ponavlja svojim učencam, de bo terpel in umerl, de bi se ne spotikovali, kadar se bo vse po njegovih besedah spolnovalo. Gl. zgor. 16, 21.

Digitized by Google

23. Ko so bili pa v Kafarnavm prišli, so perstopili k Petru, kteri so davek dveh drahem pobirali, [25]) in so mu rekli: Ali vaš učenik ne plačuje davka dveh drahem?

24. Reče: Kaj pa de. In ko je bil v hišo prišel, ga je Jezus prehitel, rekoč: Kaj se ti zdi, Simon! od kterih kralji zemlje davek ali pa glavni dac jemljejo? Od svojih otrók, ali od ptujih? [26])

25. In on mu reče: Od ptujih. Jezus mu reče: Tedej so otroci prosti. [27])

26. De jih pa ne pohujšamo, [28]) pojdi k morju, in verzi ternek, in pervo ribo, ki se vjame, vzemi in odpri ji usta, in boš našel stater; [29]) tega vzemi, in jim ga daj zame in zase. [30])

XVIII. Poglavje.

Ponižni bodo veliki. Otroci v zgled. Svarilo, malih ne pohujševati. Prilika od zgubljene ovce. Red bratovskiga posvarjenja. Oblast apostelnam dana. Kolikrat se mora odpustiti.

1. Tisto uro so perstopili učenci k Jezusu, rekoč: Kteri je li veči v nebeškim kraljestvu? [1]) Mark. 9, 33. Luk. 9, 46.

2. In Jezus je poklical otroka, in ga je postavil v sredo med nje, Spod. 19, 14.

3. in je rekel: Resnično, vam povem, ako se ne spreobernete, in niste, kakor otroci, ne pojdete v nebesko kraljestvo. [2]) 1. Kor. 14, 20.

4. Kdor koli se tedej poniža,

---

25. To je bil grešk denar, v vrednosti pol sekla ali kakih 20 krajcarjev. Toliko je mogel vsak Izraelec, ki je bil čez dvajset let star, vsako leto o veliki noči v tempelj plačati. Gl. 4. Kralj. 12, 4.

26. Ali tirjajo pozemeljski kralji davek od svoje družine ali od svojih podložnih?

27. tedej tudi jest od davka Božjiga, ker sim Sin Božji, in vi, ker ste otroci Božji (Jan. 1, 12. Hier., Kriz., Avg.).

28. de jim ne bomo v spotiko.

29. štiri drahme.

30. Ta čudež je pač posebno ta namen imel, de je bil Peter še bolj poterjen v svojim prepričanji, de je Jezus Kristus Sin Božji.

1. v novim kraljestvu Mesijevim, v cerkvi. Priložnost k temu vprašanju pripovedujeta sv. Marka in sv. Lukež. Gl. Mark. 9, 33. Luk. 9, 46. Kristus je bil že izrekel spredstvo sv. Petra pred drugimi apostelni (Zgor. 16, 18. 19.), in ravno kar ga je spet s tem počastil, de je za Petra plačal in čudež storil; ker so pa bile vse njegove besede in dela skrivnostne, ktere razodeti je bilo sv. Duhu prihranjeno, in ker so apostelni še le pri prihodu sv. Duha jeli vse Jezusove besede popolnama razumevati: zato tudi nauka od predstva, ktero je bilo enimu zmed njih odmenjeno, niso prav razumeli. Jezus ostane pri svojim navadnim učilu, ter se ogne vprašanju, kteri de bo pervi v vidni cerkvi, in se oberne na notranje, ter uči, v čim de je velikost v duhu. Tega ne uči le z besedami, ampak s pomenljivim djanjem, ko otroka med nje postavi.

2. Ako napuha, častilakomnosti ne opustite, in ne bote ponižni in priprosti, odkritoserčni, zaupljivi in verni kakor otroci, utegnete sicer od zunaj udje mojiga kraljestva biti, pa niste v nevidnim kraljestvu Božjim, med številom svetnikov, pa tudi ne morete priti v moje kraljestvo v nebesih.

Digitized by Google

kakor ta otrok, ta je veči v nebeškim kraljestvu. [3])

5. In kdor sprejme kteriga takiga otroka v mojim imenu, mene sprejme. [4])

6. Kdor pa pohujša kteriga teh malih, [5]) ki v me vérujejo, bi mu bilo bolje, de bi se mu obesil mlinsk kamen na vrat, in bi se potopil v globočino morja. [6]) Mark. 9, 41. Luk. 17, 2.

7. Gorje svetu zavoljo pohujšanja! [7]) Pohujšanje sicer mora priti, ali vender gorje tistimu človeku, po kterim pohujšanje pride! [8])

8. Ako te pa tvoja roka, ali tvoja noga pohujša, [9]) odsekaj jo, in verzi jo od sebe; bolje ti je hromimu ali kruljevimu iti v življenje, kakor dve roki ali dve nogi imeti, pa verženimu biti v večni ogenj. Zgor. 10, 30. Mark. 9, 42.

9. In ako te tvoje oko pohujša, izderi ga, in verzi ga od sebe; bolje ti je z enim očesam iti v življenje, kakor dve očesi imeti, pa verženimu biti v peklenski ogenj.

10. Glejte, de ne zaničujete [10]) kteriga teh malih! ker povem vam, de njih angelji v nebesih vedno gledajo obličje mojiga Očeta, ki je v nebesih. [11]) Psal. 33, 8.

---

3. Ponižni je velik v mojim nevidnim kraljestvu, ktero so živi udje moje cerkve; nar ponižniši je nar veči. Kristus s temi besedami ne odpravlja vnanje viši in niži verste v svojim vidnim kraljestvu, v cerkvi, ki ima podložne in predpostavljene; on celo ne govorí od vnanjiga reda; govorí le od notranjiga kraljestva keršanskiga duha; v tem ne velja noben vnanji spredek, ampak le ponižnost in priprostost, ki ste podlaga vsih čednost.

4. Kdor kteriga zmed njih, ki v me verujejo, in so v ponižnosti in priprostosti otrokam enaki, sprejme, ali kakor koli ljubeznjivo z njim ravná, ker je zmed mojih, in mene v ponižnosti nasleduje: bo pri meni milost in táko plačilo prejel, kakor bi bil meni samimu vse to storil; ker namreč jest v tih malih živím in so oni tako rekoč udje mojiga telesa, je to, kar je njim storjeno, meni samimu storjeno. Gl. zgor. 10, 41. 42.

5. Z njim zaničljivo ravná in mu hudo stori, posebno z zapeljevanjem in slabim zgledam, tako de se spotakne, pade, in greší.

6. takimu bi bilo boljši, de bi, preden pohujšanje da, gotovo smert storil; zakaj tako bi umerlo le njegovo telo, s pohujšanjem pa umori svojo dušo, in more biti tudi dušo unih malih. Mlinske kamne na jutrovim živina goni. Jezus je mende aposteljne pred pohujšanjem svaril zavolj njih častiželjnosti, ker bi bila za verne močno spotikljiva (Hier.).

7. Nesrečen je svet zavoljo pohujšanja; ker mali so s tem žaljeni in padejo, hudobni pa ki pohujšanje dajejo, si pripravljajo še veči nesrečo, hujši pogubljenje.

8. Ker je svet spriden, in ljudje tako močno k hudimu nagnjeni, ne more drugači biti, kakor de nekteri, pa še njih veliko, hudobno govoré in živé, in so tako dobrim v spotiko, jih zapeljujejo, ter za zmoto in pregreho pridobivajo. Gorje pa takim zapeljivcam, ojstro bodo kaznovani, ker bi bili z mojo gnado zamogli svojimu hudimu poželjenju zoperstati.

9. Od spotike, ki se drugim daje, prestopi Gospod na notranjo spotiko, ki si jo človek sam daje. Gl. zastran v. 8. 9. zgor. 5, 30.

10. z neusmiljenim ravnanjem, zapeljevanjem.

11. zakaj kdor male zaničuje, zaničuje tudi njim dane angelje, in tako žali tiste, ki so vredni, gledati Božje obličje. — Ta in druge verstice (1. Mojz.

Digitized by Google

11. Zakaj Sin človekov je prišel zveličat, kar je bilo zgubljeno. [12]) Luk. 19,10.

12. Kaj se vam zdi? ako bi imel človek sto ovac, in bi se ena zmed njih zgubila, ali ne popusti devet in devetdeseterih na gorah, in gre iskat tiste, ki se je zgubila? Luk. 15, 4.

13. In ako se permeri, de jo najde, resnično, vam povem, de se je bolj veseli, kakor devet in devetdeseterih, ktere se niso zgubile.

14. Tako ni volja vašiga Očeta, kteri je v nebesih, de bi se teh malih kteri pogubil.

15. Ako pa greši zoper tebe tvoj brat, pojdi in ga posvari med seboj in med njim samim. Ako te posluša, si perdobil svojiga brata. [13]) Luk. 17, 3. Jak. 5, 19.

16. Ako te pa ne posluša, vzemi seboj še eniga ali dva, de v ustih dveh ali treh prič stoji vsa reč. [14]) Jan. 8, 17: 2. Kor. 13, 1. Heb. 10, 28.

17. Ako jih pa ne posluša, povej cerkvi. [15]) Če pa cerkve ne posluša, naj ti bo kakor nevernik in očitni grešnik. [16]) 2. Tes. 3, 14.

18. Resnično, vam povem, kar koli bote zavezali na zemlji, bo zavezano tudi v nebesih; in kar koli bote razvezali na zemlji, bo

---

48, 16. Djan. apost. 12, 15.), kakor tudi izročilo sv. očakov, spričujejo nauk, de ima vsak človek posebniga, od Boga odločeniga angelja varha, ki ga spremlja od rojstva do smerti. Kako velika je vrednost duše, pravi sv. Hieronim, de ima vsak svojiga angelja, ki ga varuje; kako nevarno je, zaničevati maliga, čigar zdihovanje angelj nosi pred večniga, nevidniga Boga! Pa tudi sam ga ne zaničuj. Spoštuj ga, ter poslušaj njegov glas, in nikar ga ne zametuj.

12. To je drugi vzrok, zakaj se mali in ponižni ne smejo zaničevati in pohujševati, namreč ne le zavoljo angeljev, ki so njih varhi, ampak tudi zavolj mene, ki sim jih tolikanj cenil, de sim prišel jih odrešit. Zaničevanje do njih mene zadeva. Jest jih ljubim, kakor pastir svojo čedo ljubi; nobeden, tudi nar zadnji zmed njih se ne sme pogubiti.

13. Če je pa tvoj brat tebe pohujšal (Gl. razl. 5.), te kakor koli razžalil, prepričaj ga krotko in pohlevno njegove napčnosti med štirimi očmi; če se kriviga spozna in se poboljša, si svojiga brata rešil. Verste 15. 16. 17. govoré od bratovskiga svarjenja, in kakó naj bo zversteno. Kristus govori tukaj od vsih grehov, s kterimi se bližnjimu pohujšanje daje (Avg., Kriz., Hier.).

14. De ga beseda njih več njegove krivice prepriča (Kriz., Teof., Avg.), in de, ako tudi teh ne sluša, in ta reč še dalje gre, se s pričami poterdi.

15. svojimu cerkvenimu višimu, svojimu in svojiga brata fajmoštru, škofu. Ne zbranimu ljudstvu, ampak tistim, ki jim je, kakor Jezus precej dalje pravi, zročena oblast zavezovati in odvezovati, škofam in mašnikam.

16. Ako tudi cerkvenih viših ne posluša, naj ti bo kakor tak, ki ni v družbi sv. cerkve, ki se je po svoji neverski nespokornosti, terdovratnosti, in očitnim življenji v zmoti in pregrehi od družbe vernih ločil; in cerkveni viši naj to naznani in izreče, naj ga zares izobči, de se bolna ovca po sramoti ločenja ozdravi, ali pa saj druzih s svojim tovarštvam ne okuži (Prim. 1. Kor. 5, 5. 6.). Ker ima bratovsko svarjenje namen, brata poboljšati in druge okuženja varovati, se mora dobro pomisliti, če se ta namen s posvarjenjem zamore doseči. Ako tega ni, ali ko bi celo utegnilo še veči hudo iz tega izhajati, bi se celo ne smelo posvariti, ali pa le tako, kakor bratovska ljubezen, ktera nas mora pri vsih naših delih voditi, po okolišinah časa, kraja i. t. d. vele-

Digitized by Google

razvezano tudi v nebesih. [17]) Jan. 20, 23.

19. Še vam povem, de, ako se dva zmed vas zedinita na zemlji, se jima bo, za ktero reč koli prosita, zgodila od mojiga Očeta, kteri je v nebesih. [18])

20. Zakaj kjer sta dva, ali kjer so trije zbrani v mojim imenu, tam sim jest v sredi med njimi. [19])

21. Takrat je perstopil k njemu Peter, in je rekel: Gospod! kolikokrat bo grešil zoper mene moj brat, in naj mu odpustim? do sedemkrat? [20]) Luk. 17, 4.

22. Jezus mu reče: Ne rečem ti do sedemkrat, ampak do sedemdesetkrat sedemkrat. [21])

23. Zato je nebeško kraljestvo podobno kralju, kteri je hotel obrajt delati s svojimi hlapci. [22])

24. Ko je začel rajtati, je bil prednj postavljen eden, kteri mu je bil dolžan deset tavžent talentov. [23])

25. Ker pa ni imel s čem pla-

---

va; zakaj veliko zapoved Kristusovih je treba večkrat bolj po njih duhu, kakor po njih besedah spolnovati. Prim. zgor. 5, 39. 40.

17. Gledé na poprešnje je pomen: Ako tudi cerkve ne posluša, je kakor nevernik, ki zveličanje zametuje, in cerkveni viši imajo pravico, ga izobčiti; zakaj vam dam oblast zavezovati in odvezovati. Ta oblast nima le v sebi, sprejemati in izobčevati, ampak tudi, kakor reč že sama hoče, skesaniga odločeniga spet sprejeti; tedej grehe odpušati in perderževati, učiti in soditi, kdo je vreden v družbo sprejet biti, in kdo ne, kaj je prav in kaj ne, kaj je pripušeno in kaj ne (Prim. zgor. 16, 19.). Kristus je dodelil tukej vsim svojim aposteljnam oblast, odvezovati in zavezovati, ktero naj pa vender le skazujejo pod svojim poglavarjem Petram (Zgor. 16, 19. razl. 29.). On in drugi aposteljni, kakor tudi njih pravi nasledniki, škofje, so učivna in sodivna cerkev, ki je po Bogu nezmotljiva (Gl. spod. 28, 19. 20.).

18. Še enkrat vam rečem: Ako imate kaj med seboj, snidite se (v. 15.). V tem snidenji je velik blagoslov; ne pripomore le veliko k spravi, temuč tudi v uslišanje molitve silno veliko koristi; zakaj, ako dva skupej kar koli prosita, bo njiju moj Oče uslišal, vender se morata v mojim imenu združiti. Gl. dalje.

19. V imenu Jezusovim se zbrati se pravi: namesti Jezusa se zbrati, tedej v njegov namen, v razširjanje njegoviga kraljestva, sploh v spolnovanje volje Božje (Prim. zgor. 7, 7. 8.). Sv. Janez Križanski pristavi k ti versti: Ponižni duši je lastno, de se ne prederzne, sama z Bogam ravnati, in de brez človeške voditve, brez človeškiga sveta ne more prav varna biti. To Gospod hoče; zakaj pomisliti moramo, de ne pravi: Kjer je eden sam, tam sim jest, ampak, kjer sta vsaj dva. S tem nam je svojo voljo naznanil, de nihče samó po sebi ne sme misliti, de od Boga prejete darove brez sveta in vodbe cerkve ali njenih služabnikov zares dobro obrača (Prim. Prid. 4, 9—12.).

20. Ako je združenje in tedej edinost tako dobra, kolikrat naj razžaljenje svojiga bližnjiga odpustim, de bi edinost ohranil? Kaj ne, prav velikrat. Številka „*sedem*“ pomeni, kakor večkrat v sv. pismu: prav velikrat.

21. ne velikrat, ampak brez števila velikrat, vselej (Avg., Kriz.). Pa čimu je potem posvarjenje (v. 15.)? — Zavolj brata, de bi ga poboljšali in drugih varovali. Pozabi, pravi sv. Avguštin, razžaljenja, pa ne bratove rane. To si ozdraviti prizadevaj!

22. Ker je ta radovoljnost, vselej odpustiti, zapovedana, se bo v mojim kraljestvu ravnalo, kakor je uni kralj ravnal s svojimi hlapci, ki je neusmiljeniga hlapca silno ojstro imel.

23. več ko dva in dvajset milijonov goldinarjev; nesplačljiv dolg. V taki permeri

Digitized by Google

čati, je ukazal njegov gospod prodati njega, in njegovo ženo in njegove otroke, in vse, kar je imel, in poplačati.

26. Hlapec pa je padel na kolena, in ga je prosil, rekoč: Poterpi z menoj, [24]) in vse ti bom povernil.

27. In gospod se je usmilil tistiga hlapca, in ga je spustil, in mu dolg odpustil.

28. Spred njega gredé pa je tisti hlapec našel eniga svojih sohlapcov, kteri mu je bil dolžan sto denarjev, [25]) in ga je zgrabil in davil, rekoč: Plačaj, kar si dolžan!

29. Tedej je njegov sohlapec prednj padel, in ga je prosil, rekoč: Poterpi z menoj, in vse ti bom povernil.

30. On pa ni hotel; temuč je šel in ga je vergel v ječo, dokler ne bo splačal dolgá.

31. Ko so pa vidili njegovi sohlapci, kar se je zgodilo, so bili silno žalostni, ter so šli in povedali svojimu gospodu vse, kar se je bilo zgodilo.

32. Tedej ga je poklical njegov gospod, in mu reče: Hudobni hlapec! ves dolg sim ti odpustil, ker si me prosil;

33. ali nisi bil torej tudi ti dolžan usmiliti se svojiga sohlapca, kakor sim se tudi jest tebe usmilil?

34. In njegov gospod se je razserdil, in ga je izdal trinogam, dokler ne bo poplačal vsiga dolgá. [26])

35. Tako bo tudi moj nebeški Oče vam storil, ako ne odpustite vsakteri svojimu bratu iz svojih serc.

XIX. Poglavje.

Zakon nerazvezljiv. Prostovoljno devištvo dar Božji. Njih, ki so ko otroci, je Božje kraljestvo. Svèt, vse zapustiti. Bogati bodo težko zveličani. Kdor vse zapustí, bo obilno plačilo prejel.

1. In zgodilo se je, ko je Jezus to govorjenje dokončal, se je vzdignil iz Galileje, in je prišel v judejske okrajine na uno stran Jordana. [1]) Mark. 10, 1.

2. In za njim je šlo veliko množic, in jih je tam ozdravil.

3. In so perstopili k njemu farizeji, ter so ga skušali [2]) in rekli: Je li perpušeno možu lo-

---

je človek Bogu dolžen; zakaj dolg vsakiga človeka do Boga je nesplačljiv, neskončen, ker v grehu je bil rojen in je zrastel.

24. V greškim: *„poterpljenje, Gospod, z menoj!“*

25. blizo dvajset goldinarjev; majhen znesek proti unimu. Vse krivice, ki so nam jih drugi storili, so majhne v primeri z našim pregrešenjem zoper Boga.

26. Gospod je ravnal po rimskih postavah, po kterih je smel dolžnika za vrat zgrabiti, k sodniku peljati, dolžnika zatožiti, zapreti in z njim ravnati, kakor je hotel.

1. Kristus se je podal na pot proti Jeruzalemu k bližnjimu velikonočnimu prazniku leta 32.

2. de bi njegovo učenost v postavi skusili, in de bi jim njegovo razsojenje priložnost dalo, ga obsoditi.

Digitized by Google

čiti se od svoje žene zavoljo česar koli si bodi? [3])

4. On pa je odgovoril in jim rekel: Ali niste brali, de, kteri je od začetka stvaril človeka, je stvaril moža in ženo, in je rekel: 1. Mojz. 1, 27.

5. Za tega voljo bo človek očeta in mater zapustil, in se bo svoje žene deržal, in bota dva v enim mesu. 1. Mojz. 2, 24. 1. Kor. 6, 16. Ef. 5, 31.

6. Torej nista več dva, ampak eno meso. Kar je tedej Bog združil, naj človek ne loči. [4])

7. Mu rekó: Zakaj je pa Mojzes zapovedal ločiven list dati, in se ločiti *(od nje)*? [5])

8. Jim reče: Mojzes vam je zavoljo terdobe vašiga serca perpustil ločiti se od svojih žen; od začetka pa ni bilo tako. [6])

9. Povem vam pa, [7]) de, kdor koli se loči od svoje žene razun zavoljo prešeštvanja, [8]) in drugo vzame, prešeštuje; in kdor ločeno vzame, prešeštuje. [9]) Zgor. 5, 32. Luk. 16, 18.

10. Mu rekó njegovi učenci:

---

3. Takrat, namreč okoli 40. leta pred Kristusam, ste se bile vstanovile dve menitvi zavolj dostojnih pravih vzrokov, se od žene v zakonu ločiti. Učenik Šamaj in njegova stran so menili, de je ločitev zakona le pripušena zavolj prešeštva, ali zavolj drugih zlo važnih vzrokov; Hilel nasprot, in njegova stran so terdili, de je ločitev vselej pripušena, kadar žena k kaki nejevolji priložnost da. Ti razločni menitvi je priložnost dala postava (5. Mojz. 24, 1.), po kteri je ločitev zakona pripušena *„zavolj kaj ostudniga“*, kar mož nad svojo ženo najde. Ker to „ostudno“ ni dalje določeno, so vstale razločne menitve med učeniki.

4. Jezus vravna zakon tako, kakor je bil v začetku. Ker Bog ni vstvaril moža samiga, ampak z ženo, ktero je iz njegoviga rebra naredil, in je tedej žena del moža, tako rekoč sad njegoviga telesa, sta mož in žena le eno telo, in oba sta med seboj še v tesneji zavezi, kakor z lastnimi starši. Kar je pa Bog tako tesno zvezal, in je tako sklenjeno, kakor udje eniga telesa, tega naj človek nikar ne loči, in ločitev bi ne bila le zoper natoro, ampak tudi naravnost zoper postavo Božjo.

5. Pa saj postava sama dovoli ločitev zakona (še dalje ugovarjajo)!

6. Mojzes ločitve zakona ni dovolil, kakor de bi bila po natori in Božji postavi, ampak ker je vaše pregrešno serce tako terdovratno, zavolj vaše svojeglavnosti, s ktero se svojih starih navad deržite, in de bi vcči zlege, silo neusmiljeno ravnanje z ženami i. t. d. odvernil; začetna naprava zakona pa ni bila taka; po nji sta bila mož in žena nerazvezljivo zvezana, in bilo jima je vse žive dni skupej ostati.

7 Kristus da zdaj svojo novo postavo zavoljo zakona, ter jo nasprot postavi Mojzesovi le začasni naredbi.

8. Po besedi: *„zavoljo kurbanja“*; kurbanje v zakonu pa je prešeštvanje, prelomljenje zakonske zvestobe.

9. De se ta versta prav razume, se mora primeriti z drugimi verstami, ki tudi govoré od ločitve zakona (Mark. 10, 11: Luk. 16, 18: 1. Kor. 7, 10: 11, 39.). Pri sv. Marku in sv. Lukežu je ločitev naravnost in brez razločka prepovedana z besedami: Kdor koli se od svoje žene loči, in drugo vzame, zakon prelomi. Nasprot dovoli Jezus pri sv. Matevžu ločitev zavoljo prešeštvanja. Kar si je tukej na videz nasproti, razloči sv. Pavel v listu do Korinčanov, ko 1. Kor. 7, 10. 11. 39. piše: „Zakonskim zapovem, ne jest, ampak Gospod: Žena naj se ne loči od moža, kjer je pa ločena, naj ostane

Digitized by Google

Če je takó človekova reč z ženo, ni dobro ženiti se. [10])

11. On pa jim je rekel: Te besede ne razumejo vsi, ampak kterim je dano. [11])

12. So namreč skopljenci, kteri so iz materniga telesa tako rojeni; [12]) in so skopljenci, kteri so od ljudi skopljeni; [13]) in so skopljenci, kteri so sami sebe skopili zavoljo nebeškiga kra-

---

brez zakona, ali naj se spravi s svojim možem; in mož naj žene ne spusti. Žena je zavezana, dokler mož živí; ako pa mož umerje, je svobodna; naj vzame, kogar hoče, de se le v Gospodu zgodí". Sv. Pavel ločeni ne dovoli, se spet možiti, dokler mož živí, in s tim naznani, de zaveza, ki je v zakonu storjena bila, ni razvezana, zakaj, ko bi bila po njegovi misli zaveza razvezana, bi bil on mogel nov zakon dovoliti. Zraven tega je pa tudi dovolil, de ločena, ako se z možem ne more spraviti, ločena ostane. Iz tega dovoljenja in iz prepovedi noviga zakona se očitno izhaja, de je ločitev v pomenu (popolnama) razveze zakona keršanski postavi nasprotna, vselej prepovedana, in se nikoli ne more dovoliti, de se pa sme dovoliti ločitev le od mize in postelje, to je, de smeta narazen, de le ločenci v ohranjenje nerazvezljive zaveze v nov zakon ne stopijo. Sv. evangelista Marka in Lukež razumeta ločitev v pomenu popolnama razveze zakona, in jo zatorej za vselej prepovesta; sv. Matevž razume ločitev v pomenu ločenja od mize in postelje, zato pristavi izjemek, kteri dopustí ločenje, pa ne razveze zakona. Vsi trije evangelisti pa pristavijo v pomenu sv. aposteljna Pavla, de ločeni nikakor v nov zakon stopiti ne smejo. Nekteri prestavljajo grešk o: *„se od žene loči, ako tudi zavolj prešeštvanja"* i. t. d. To prestavljanje je nasproti zgornjimu 5, 32. in vsim starim učenikam, ki so vsi, kakor zgorej, prestavljali. Tudi je to versto sv. cerkev, kteri gre pravi pomen sv. pisma razlagati, z vsimi sv. očeti vred zmirej tako razlagala. Zadnji vesoljni tridentinski zbor pravi: Ako kdo reče: de se cerkev moti, ko je po nauku evangelija in aposteljnov učila in uči, de se zavolj prešeštvanja eniga zakonskih zaveza zakona ne more razvezati, in de nobeden zmed nju, ali tudi nedolžni, ki ni priložnosti k prešeštvanju dal, pri življenji druziga ne more v nov zakon stopiti, in de ta, ki se od prešeštnice loči in drugo vzame, in una, ki se od prešeštnika loči in druziga vzame, zakon prelomi, naj bo izpahnjen (seja 24. zakonilo 7.). Dalje: „Ako kdo reče, de se cerkev moti, ko iz veliko vzrokov razsodi, de se ločenje med zakonskimi zastran postelje, ali spoznanja za določen ali nedoločen čas zgoditi sme, bodi izpahnjen" (zakonilo 8.).

10. Jezus je zavergel obe menitvi (razl. 3.), ki ste se v tim vjemale, de je ločitev v pomenu zakonske razveze pripušena, in ste se le v tim ločile, de je ena zavoljo vsakiga, in druga le zavoljo tehtniga vzroka ločitev dovolila. Učencam ta ojstri nauk ni bil po volji, in so zato rekli: Ako je zakonska zaveza za vselej nerazvezljiva, in se mož le zavolj prešeštvanja sme od žene ločiti, v vsih drugih zadevah pa, naj bo žena še tako napačna, jezična, umazana, jo mora do konca življenja obderžati, je boljši, se celo ne ženiti.

11. Kristus poprime besedo, de je dobro, se celo ne oženiti, in reče, de niso vsi pripravni za ta sklep, se celo ne oženiti, ampak le tisti, kterim je od Boga gnada zderžnosti dana. Zastran te gnade pravi sv. Hieronim: Tistim bo dana, ki so zamogli, ki so hotli, ki so se trudili, de so jo prejeli.

12. ker se zakona zderžé, ki so po natori nezmožni.

13. Tudi se zderžé zakona skopljeni.

Digitized by Google

ljestva. [14]) Kdor more umeti, naj umé. [15])

13. Takrat [16]) so mu perpeljali otročičev, de bi roke nanje položil in molil. [17]) Učenci pa so jih kregali. [18]) Mark. 10, 13. Luk. 18, 15.

14. Jezus pa jim reče: Pustite otročiče, in nikar jim ne branite k meni priti; zakaj takih je nebeško kraljestvo. [19]) Zgor. 18, 3.

15. In ko je bil roké nanje položil, je šel od ondod.

16. In glej! nekdo je perstopil in mu rekel: Dobri učenik! kaj naj storim dobriga, de zadobim večno življenje? Mark. 10, 17. Luk. 18, 18.

17. On mu je rekel: Kaj me

---

14. ki so se iz prostovoljniga nagiba in z Božjo gnado zavolj nebeškiga kraljestva zakonu odpovedali. Nebeško kraljestvo pomeni tukej notranjiga keršanskiga duha (Gl. zgor. 3, 2. razl. 3.). So taki, ki se zakonu odpovedo, de bi zamogli nar močnejši nagon, poželjivost, premagati in s tem visoko stopinjo keršanske popolnamosti doseči, ter v sebi in zunaj sebe brez zaderžka in brez razdeljenja dobro delati (Avg., Baz., Kriz.). Zakon je zavoljo množenja človeškiga rodu, za kar je namenjen, le pozemeljska, desiravno od Boga posvečena zaveza. To zavezo zavoljo višiga namena opustiti, je velika in zaslužljiva reč, zlasti ker se to, kar zakon zares oblažuje, namreč dušna zveza, zamore tudi zunaj zakona doseči. Dalje ima zakon, kakor vse pozemeljsko svojo duhovno podobo, — zvezo človeka z nebeškim kraljestvam, po kteri se človek tako nerazdeljivo nebeškim rečem vda, kakor žena možu. Ta duhovni zakon je imenitneji, kakor telesni, kakor je duh imenitneji od telesa. Razločno je izrekel tudi zadnji vesoljni cerkveni zbor v Tridentu imenitnost nezakonskiga stanu pred zakonskim, z besedami (sej. 24. zak. 10.): Ako kdo reče, de je zakonski stan višej ceniti od deviškiga ali nezakonskiga, in de ni boljši ter zveličavniši, v deviškim ali samskim stanu ostati, kakor v zakon stopiti, bodi izpahnjen.

15. Komur je dano, to umeti (raz. 11.), naj razumé in se po tém ravna! Cerkev, ki ima dolžnost, nar boljši pripomočke za razširjanje Božjiga kraljestva na zemlji poprijeti, in ima torej tudi pravico, lastnosti svojih služabnikov določevati, je že v naj pervih časih, pred drugimi neoženjene v cerkveno službo jemala, in zakonske je le v sili pripustila. Pozneje pa, ko je bila cerkev že močno razširjena, in se je Kristusova obljuba, de bodo v nji zmirej neoženjeni zavolj nebeškiga kraljestva, med mladimi in starimi pogosto vresničila, je zapovedala, de naj se le taki v višji cerkveno službo jemljejo, ki radovoljno zderžnost obljubijo. Ona tedej ne odloči tega ali tega za zderžnost, kakor so jo dolžili, ampak le določi, de bo samo zderžne v viši službe jemala. Ker po Gospodovi obljubi cerkev zmirej takih zderžnih v sebi ima, in imajo taki, ko jih pozemeljske zadeve zakona ne vežejo, posebno pripravnost in spretnost duha, njene namene doseči, torej bi se cerkev le utegnila grajati, ako bi te postave ne bila dala.

16. ko je ravno od devištva govoril.

17. de bi jim od Boga gnado sprosil in dodelil. Od nekdaj je pokladanje rok pomenilo podeljenje vikših močí, mende zato, ker se z roko tudi pozemeljske reči podelujejo, in so v roki tudi posebne moči življenja.

18. tiste, ki so otroke prinesli, ker so mislili, de so Jezusu nadležni in ga motijo.

19. zakaj ravno otroci, in tisti, ki so jim enaki, so moji pravi učenci, nedolžni, ponižni, krotki, priprosti. Prim. zgor. 18, 1. i. t. d.

Digitized by Google

vprašaš od dobriga? [20]) Eden je dober, Bog. [21]) Ako pa hočeš v življenje iti, spolnuj zapovedi. [22])

18. Mu reče: Ktere? Jezus pa je rekel: [23]) Ne ubijaj, ne prešeštuj, ne kradi, ne pričaj po krivim. 2. Mojz. 20, 13.

19. Spoštuj očeta svojiga in mater svojo, in ljubi svojiga bližnjiga, kakor sam sebe. [24])

20. Mladeneč mu reče: Vse to sim spolnoval od svoje mladosti. Kaj še manka? [25])

21. Jezus mu reče: Ako hočeš popolnama biti, [26]) idi, prodaj, kar imaš, in daj ubogim, [27]) in boš zaklad imel v nebesih; ter pridi in hôdi za menoj. [28])

22. Ko je pa mladeneč slišal to besedo, je šel žalosten proč; imel je namreč veliko premoženja. [29])

23. Jezus pa je rekel svojim učencam: Resnično, vam povem, de bogat pojde težko v nebeško kraljestvo. [30])

24. In spet vam povem: Lo-

---

20. Po greškim: *Zakaj me imenuješ dobriga?*

21. po svoji natori in svojim bistvu; človek pa je dober le iz gnade. Kristus ponižno zaverne hvalo, ki je njemu šla, na Boga, svojiga Očeta, de bi tudi mi tako delali.

22. Večno življenje, opravičenje pred Bogam za zveličanje, zadobiš le s spolnovanjem zapoved, ktere si z vero v Boga sprejel. Ne opravičuje tedej vera sama, ampak vera, ki je v ljubezni (v delih) delavna. Cerkveni trid. zbor sej. 6. pogl. 7.

23. V greškim: *„To le“: Ne* i. t. d.

24. Jezus mladenču pred oči stavi dolžnosti do bližnjiga, ker je bila ljubezen do bližnjiga pri Judih močno zanemarjena.

25. Ker je Jezus po Mark. 10, 21. mladenča ljubil, je mende mladeneč resnico govoril. Imel je saj nepopolnama vero v Jezusa, in je spolnoval zapovedi; tako je bil učenec Gospodov.

26. Kristus pravi: *ako hočeš.* Sledeče tedej ni zapoved, ampak svèt. Ako se hočeš na viši stopinjo popolnamosti povzdigniti, *idi* i. t. d. Popolnamost je tukej viši stopinja; zakaj vsi kristjani so k popolnamosti zavezani, in keršanski duh je vselej, tudi kjer je v nižji stopinji, pa resničen, neka popolnamost.

27. Ne odpovej se le notranjimu veselju in navezovanju na blago, kar je dolžnost vsakiga kristjana, ampak tudi vnanjimu posestvu. To odpovedanje te popelje v stan revšine, in ona ti perložnost daje, v pomankanji, zaničevanji in vsakoršnih križih pozemeljskiga popolnama pozabiti, in mene nasledvaje le za nebeško živeti. Tako si boš nabiral velik zaklad keršanske čednosti, in tedej tudi veliko plačilo v nebesih.

28. pridi v mojo družbo, in bodi zmed nar bližnjih mojih učencov. Bogastvo zapustiti, pravi sv. Hieronim, ni zadosti; moramo tudi za Gospodam hoditi, (živeti, kakor je on živel); zakaj lože je, bogastvu se odpovedati, kakor lastni volji.

29. Ne vem, pravi sv. Avguštin, kako je to, de časno blago močneje veže, ko ga človek ima, kakor, ko ga požeti. Zakaj je namreč ta mladeneč žalosten odšel? Ker je imel veliko bogastvo. Drugo je namreč, tega, kar človek nima, si ne prilastovati, in spet drugo je, lastno zapustiti. Uno človek v nemar pusti, ker je ptuje; to pa mora biti z bolečinami odsekano, kakor lasten ud. Mladeneč je komej vedil, kako je njegovo serce na časno blago navezano bilo, desiravno je bil k popolnamosti poklican. Ko je bil poklican, se je to navezovanje pokazalo, in ga ni le zaderžalo, za Jezusam iti, ampak že sploh, le na nižji stopinji Gospodov učenec biti.

30. de bi kdo moj učenec tudi na nižji stopinji bil; zakaj bogastvo skorej zmirej

Digitized by Google

žej je kameli iti skozi šivankino uho, kakor bogatimu priti v Božje kraljestvo.

25. Ko so pa njegovi učenci to slišali, so se silno čudili, rekoč: Kdo bo tedej mogel zveličan biti? [31])

26. Jezus pa jih je pogledal in jim rekel: Per ljudeh je to nemogoče, per Bogu pa je vse mogoče. [32])

27. Tedej je Peter odgovoril in mu rekel: Glej! mi smo vse zapustili, in smo šli za teboj; kaj tedej nam bo?

28. Jezus pa jim je rekel: Resnično, vam povem, de ob prerojenji, [33]) kadar bo Sin človekov sedel na sedežu svojiga veličastva, [34]) bote tudi vi, kteri ste šli za menoj, sedeli na dvanajst sedežih, in sodili dvanajstere Izraelove rodove. [35])

29. In slehern, kteri zapusti hišo, ali brate, ali sestre, ali očeta, ali mater, ali ženo, ali otroke, ali njive zavoljo mojiga imena, [36]) bo stoterno prejel, in večno življenje dosegel. [37])

30. Veliko pa jih bo poslednjih, ki so pervi, in pervih, ki so poslednji. [38]) Spod. 20, 16. Mark. 10, 31. Luk. 13, 30.

---

serce na se vleče, daje priložnost in perpomoč vsim pregreham, in jemlje ponižnost in zatajevanje, brez kterih keršanstvo ni mogoče.

31. ker je ljubezen do bogastva tako splošna.

32. Z golo človeško močjo je nemogoče, ako pa Bog gnado da, je mogoče, ker on zamore človeško serce, ako se človek tudi sam trudi, od rečí odtergati, na ktere je bilo nar bolj navezano.

33. pri vesoljnim vstajenji, ko bo ves človek z dušo in s telesam ponovljen in tako rekoč prerojen. Prim. Iz. 65, 17. Skriv. raz. 21, 1: 2. Pet. 3, 13.

34. ko bo v poveličanim stanu sodil.

35. Sv. Avguštin pravi, de je tukej kakor večkrat, določena številka namesti nedoločene. Sodniki s Kristusam vred so tedej vsi tisti, ki so kakor aposteljni vse zapustili, de bi za Kristusam hodili (le živeli v ponižnosti, zaničevanji in križanji mesa, kakor je on živel). Izraelsko ljudstvo je tukaj, kakor večkrat pri prerokih, namesti vsiga človeškiga rodu, čigar podoba je bilo.

36. zavolj mene, de bi mi zamogel bolje služiti, bolj popolnama biti.

37. Kdor pa ne zapusti vsiga svojiga, pa vender nekaj, n. pr. svojo hišo, ali očeta ali mater, de bi meni bolje služiti zamogel, bo stoterno poplačan, ter bo večno življenje tu in tam dosegel. Prim. Mark. 10, 30. Luk. 18, 30. Ako si ti, pravi sv. Janez Križanski, eno samo veselje zavergel in se zatajil, ti dodelí Gospod v tim življenji po duhu in telesu stokrat toliko; kakor boš nasproti za majhno razveseljenje, ki si ga v časnih rečeh vjel, stokrat toliko terpljenja in grenkosti prejel.

38. Vam se je morebiti težko prepričati, de bi revni ribči, kakoršni ste vi, enkrat svet in njegove velikaše sodili; pa njih veliko, ki so nar manjši, bodo nar viši. Jezus pravi: „*Veliko*“, ne „*vsi*“; ker nekteri njih, ki so tukej pervi, bodo tudi tamkej pervi, namreč sveti kralji, cerkveni poglavarji, ako so bili majhni in revni saj po duhu, in ker bodo nekteri, ki so tukej zadnji, tudi tam zadnji, namreč tisti revni, nizki, ki so tukej menj popolnama živeli.

Digitized by Google

XX. Poglavje.

Prilika od delavcov v vinogradu. Jezus spet napoveduje svoje terpljenje, očita častiželjnost Cebedejevima sinovama, uči ponižnost in poterpežljivost, in ozdravi dva slepa.

1. Nebeško kraljestvo [1]) je podobno hišnimu gospodarju, kteri je zjutraj zgodej šel najemat delavcov v svoj vinograd. [2])

2. Kadar je pa delavcov najel po denarji [3]) na dan, jih je poslal v svoj vinograd. [4])

3. In ob tretji uri je ven šel in vidil druge na tergu brez dela stati,

4. ter jim je rekel: Pojdite tudi vi v moj vinograd, in kar bo prav, vam bom dal.

5. In oni so šli. Spet je ven šel ob šesti in deveti uri, in je ravno tako storil.

6. Okoli enajstih pa je ven šel in našel druge postajati, in jim reče: Kaj stojite tukej brez dela celi dan? [5])

7. Mu rekó: Ker nas ni nihče najel. Jim reče: Pojdite tudi vi v moj vinograd. [6])

8. Kadar se je pa večer storil, reče gospod vinograda svojimu hišniku: Pokliči delavce, in daj jim plačilo, in začni od poslednjih do pervih.

---

1. V greškim: *„Zakaj nebeško kraljestvo“*. Naslednja prilika razklada zadnjo versto poprešnjiga poglavja, ktera je tako rekoč napis te prilike. Kristus hoče v nji pokazati, de po Božji naredbi, ki je nar pravičniši in nar svetejši, bodo v nebeškim kraljestvu tu in tam pervi—zadnji, in zadnji—pervi, naj se pri tim gleda na čas, v kterim so verni v cerkev bili sprejeti, ali na druge zadeve. Torej prilika ne zadeva le malikovavcov, ki so bili Judam nasproti na zadnje poklicani, ampak tudi aposteljne, ki so bili memo farizejev in pismarjev na nižji častni stopinji, in sploh nezadolžene poslednje v vsakim oziru.
2. V Božjim kraljestvu, sv. cerkvi, tu in tam pri sodbi, se ravno to godi, kar je nekdaj storil nek hišen gospodar. Hišni gospodar je Bog, terg je svet, kjer vsi brez dela stojé, dokler jih Bog ne pokliče; nograd je cerkev, delavci so verni; hišnik je Kristus, ki daje vsakimu delavcu zasluženo plačilo.
3. „denar“ velja kakih 10—12 krajcarjev.
4. „denar“ pomeni večno življenje, ktero vsi dobri delavci prejmejo, vender v razločni stopinji, ako je njih zasluženje razločno. Ta prilika uči, de so dobre dela za večnost zaslužljive (v. 8.), in de dolgost časa, kakor tudi veči težavnost pri delu sama na sebi ne daje pravice do večiga plačila, ako niste z veči ljubeznijo združene.
5. V razločnim času je klical Bog svoje delavce v svoje kraljestvo, — pravične po Noetu do Abrahama, stare očake in pobožne od Abrahama do Mojzesa in prerokov, poslednjič aposteljne. Nekteri zaslišijo glas gnade k spreobernjenju v mladosti, nekteri v starosti, nekteri celo v sivi starosti. Eni imajo veliko moči, in delajo vse žive dni v svojim poklicu; eni so slabotni, bolehni, ter le malo delajo, ali so še le pozno poklicani k pravimu delu. Vse to in še veliko več je zapopadeniga v Kristusovih besedah, ker je zapopadeno v zgodovini, v kteri se spolnuje njegovo prerokovanje, in kaže, kako veliko obsega njegova beseda, ki se na vse strani spolnuje, kakor na več strani brušen drag kamen, ki se na vse plati sveti.
6. Greško pristavi: *„Prejeli bote, kar je prav“*.

Digitized by Google

9. So prišli tedej, kteri so bili okoli enajste ure najéti, in so prejeli vsak po denarji.

10. Ko so pa tuđi pervi prišli, so menili, de bodo več prejeli; pa tudi oni so po denarji prejeli.

11. In ko so ga prejeli, so godernjali nad hišnim gospodarjem,

12. rekoč: Leti poslednji so le eno uro delali, in si nam jih enake storil, ki smo težo dneva in vročino prenašali. [7])

13. On je pa odgovoril in rekel enimu zmed njih: Prijatel! ne delam ti krivice; ali se nisi za denar z menoj pogodil?

14. Vzemi, kar je tvojiga, in pojdi; hočem pa tudi temu poslednjimu dati kolikor tebi.

15. Ali mi ni perpušeno storiti, kar hočem? [8]) Je li tvoje oko hudobno, [9]) ker sim jest dober?

16. Tako bodo poslednji pervi, in pervi poslednji; [10]) zakaj veliko jih je poklicanih, malo pa izvoljenih. [11]) Zgor. 19, 30. Mark. 10, 31. Luk. 13, 30.

17. In kadar je Jezus šel gori v Jeruzalem, [12]) je vzel dvanajstere učence posebej k sebi, [13]) in jim je rekel:

18. Glejte! gremo gori v Jeruzalem, in Sin človekov bo izdan vélikim duhovnam in pismarjem, in ga bodo obsodili k smerti. Mark. 10, 32. Luk. 18, 31.

19. In ga bodo izdali nevernikam zaničevati, gajžlati in križati, in tretji dan bo *(od smerti)* vstal.

20. Takrat je perstopila k njemu mati [14]) Cebedejevih sinov s svojima sinama, ter ga je molila [15]) in nekaj prosila. Mark. 10, 35.

21. On pa ji je rekel: Kaj hočeš? Mu pravi: Reci, de sedita ta moja sina, eden na tvoji desnici in eden na tvoji levici v tvojim kraljestvu. [16])

---

7. Pri ti priči je mermralo veliko tistih Judov, ki so bili v cerkev sprejeti, ker niso spredbe imeli pred kristjani, ki so bili sprejeti zmed nevernikov, kakor to list do Rimljanov priča. Ali níso tudi nekteri kristjani, ki mislijo zasluženje imeti, nezadovoljni, ker je Gospod druge z večimi časnimi ali duhovnimi gnadami obdaroval, desiravno imajo manjši opravila, in jih oni med poslednje štejejo?

8. V greškim: *kar hočem s svojim?* Te besede se najdejo tudi v nekterih latinskih prestavah.

9. ali si zato hud, nevošljiv?

10. Gl. zgor. 19. razl. 38. in 20. razl. 1.

11. Njih veliko, vse je Bog v kraljestvo Božje poklical, pa le malo jih doseže večno zveličanje. Ta in poprešnji pregovor od pervih in poslednjih se tako le med seboj vežeta: Ne čudite se, de bodo pervi — poslednji, poslednji pa — pervi, kakor ta prilika razlaga; sej se še celo zgodí, de nekteri še sprejeti ne bodo — celo nič ne bodo; ker jih veliko glasú ne sprejme, ali mu nočejo zvesti biti, in tako se jih bo v primeri le malo zveličalo (Suarec).

12. v svoje terpljenje, gl. zgor. 16, 21—28: 17, 21.

13. Greško pristavi: *na potu.*

14. Saloma, kakor se vidi iz Mark. 15, 40. prim. Mat. 27, 56.

15. je prednj padla.

16. Njena sina Jakop in Janez (zgor. 4, 21: 10, 2.) sta mende mater pregovorila, de je tega prosila; ker po sv. Marku sta sina naravnost sama pro-

Digitized by Google

22. Jezus pa je odgovoril in rekel: Ne vésta, kaj prosita. [17]) Ali moreta piti kelih, ki ga bom jest pil? [18]) Mu rečeta: Moreva.

23. Jima reče: Moj kelih bota sicer pila; sedeti pa na moji desnici ali levici ni moje vama dati, ampak kterim je perpravljeno od mojiga Očeta. [19])

24. In uni deseteri, ko so to slišali, so bili nevoljni nad bratama. [20]) Mark. 10, 41.

25. Jezus pa jih je k sebi poklical, in je rekel: Veste, de poglavarji narodov gospodujejo čez nje, in kteri so vekši, jih imajo v oblasti. Luk. 22, 25.

26. Med vami pa ne bodi tako; temuč kteri hoče med vami veči biti, naj bo vaš služabnik.

27. In kteri hoče med vami pervi biti, naj bo vaš hlapec. [21])

28. Ravno kakor Sin človeka sila (10, 35.); tudi sta slišala le oná, ne mati (v. 17.), od Jezusa, de bo kmalo umerl, in po svojim vstajenji Božje kraljestvo vstanovil. Še prositi tega sta se mende sramovala. Kaj pa, ali že niso bili učenci podučeni zavolj sprednosti sv. Petra (zgor. 16, 18.), in ali se od teh dveh Jezusu nar ljubših učencov more misliti taka častiželjnost? Sv. Duha še niso bili prejeli, in zato tudi nar bolj razločnih Jezusovih besedi niso razumeli (Luk. 18, 31—34.), in njuna prošnja se zamore zato izgovarjati, de sta si v nar vikši srečo štela, blizo svojiga ljubiga učenika biti. Na desni in na levi sedeti se pravi, nar viši čast za poglavarjem imeti, in se z njim vlade vdeleževati (Ps. 28, 10: 109, 1: 1. Kor. 15, 25.). Mende sta mislila, de bo Kristus postavil veliko kraljestvo, in bo imel svoje viši služabnike.

17. Kristus ne odgovori materi, ampak sinama, ker sta prav za prav ona prosila. Gl. zgor. razl. 16. Vi dva razodevata napačne misli s svojo prošnjo; pervič se v tim motita, ker menita, de je vdeleženje moje vlade za pozemeljskiga človeka kaj prijetniga, ali de daje časen dobiček. Z menoj in v moji cerkvi kraljevati je toliko, kakor terpeti in poterpeti, služiti in se darovati. Potlej se motita tudi v tim, ker mislita, de jest sedeže v Božjim kraljestvu samovoljno oddajam; delí jih moj nebeški Oče. Komur jih je on pripravil, njemu jih da. V mojim kraljestvu bodo sicer višji in podložni, pa višji bo odbral moj Oče, in njih gospodovanje je: služiti in terpeti. To je pomen v. 22—28.

18. kelih terpljenja. V greškim: *ki ga bom jest pil, in keršena biti s kerstam, s kterim bom jest keršen?* Kerst je tu podoba Kristusoviga terpljenja in njegove smerti. Kerst je bil od začetka vtapljanje. Ali se moreta popolnama v terpljenje in smert vtopiti dati, kakor mene čaka?

19. Častne sedeže svojiga kraljestva zamorem le tistim dajati, ktere je Oče izvolil. Storiti zamorem le, kar je v večnim sklepu Božjim sklenjeno od vekomaj; zakaj Sin nič ne more sam od sebe storiti, razun kar vidi Očeta delati, in vse delo mojiga odrešenja je v volji Očetovi (Jan. 6, 38.). Tedej zamorem tudi le tiste v svoje nar viši namestnike postavljati, kteri so po večnim sklepu in po volji Očetovi v to odločeni. — Tista dva, ki sta bila po večnim sklepu v to odločena, sta bila sv. Peter in sv. Pavel.

20. zavolj njine častiželjnosti.

21. V mojim kraljestvu hočete pervi biti in kraljevati, ter mislite, de je moje kraljevanje tako, kakoršno pozemeljskih nevernih poglavarjev, pa se močno motite! V mojim kraljestvu bodo sicer tudi viši in nižji, postavodajavci in podložni, pervi in poslednji; zakaj to hoče Božja naredba v vsaki družbi; pa moje kraljevanje ni, kakoršno je neverskih poglavarjev, ki samovoljno s pod-

Digitized by Google

kov [22]) ni prišel, de bi se mu streglo, temuč de bi stregel, in dal svoje življenje v odrešenje [23]) za njih veliko. [24]) Fil. 2, 7.

29. In ko so iz Jerihe šli, [25]) je za njim šla velika množica. Mark. 10, 46. Luk. 18, 35.

30. In glej dva slepca [26]) sedeča per potu sta slišala, de Jezus memo gre; in sta vpila, rekoč: Usmili se naju, Gospod, sin Davidov! [27])

31. Množica pa je njiju svarila, de naj molčita. Ona pa sta še bolj vpila, rekoč: Usmili se naju, Gospod, sin Davidov!

32. In Jezus je obstál, in jih poklical in rekel: Kaj hočeta, de naj vama storim? [28])

33. Mu rečeta: Gospod! de se nama oči odprejo.

34. Jezus pa se je njiju usmilil in se je nju oči dotaknil. In precej sta spregledala, in za njim šla.

XXI. Poglavje.

Jezus jezdi v Jeruzalem, izžene kupce in prodajavce iz tempeljna; prejme hvalo iz ust otrók; prekolne figovo drevo in govori od moči vere; osramoti viši duhovne z vprašanjem in s prilikama od dveh sinov in hudobnih delavcov.

1. In ko so se perbližali Jeruzalemu in so prišli v Betfage per oljski gori, tedaj je Jezus poslal dva učenca, Mark. 11, 1. Luk. 19, 29. Jan. 12, 12 — 19.

2. in jima je rekel: Pojdita

---

ložnimi ravnajo, in si dajo streči; moje kraljevanje je: služiti in se darovati za podložne. Glejte tedej, ali je treba in prav, tako nezmerno viši oblasti v mojim kraljestvu poželeti. Po tih besedah Kristusovih se imenuje njegov namestnik na zemlji, škof vsih škofov, služabnik služabnikov Božjih.

22. ki je vender pervi, Gospod in Učenik.

23. prav za prav po greškim: „*v rešivno ceno*“. Ljudje so namreč jetniki, ki jih greh, strasti in navade, svet in poglavar tega sveta vklenjene imajo. Oni zamorejo rešeni biti le z gnado Božjo, ktero nam je Kristus pridobil s svojo smertjo, s ktero je namesti nas zadostil, Božjo pravico utolažil. — Beseda: „*za njih veliko*“ pomeni toliko, kolikor: za vse, kakor razlaga sv. Jan. (1. Jan. 2, 2.). Vzeti se pa zamore ob enim: „*njih veliko*“ za tiste, ki se zares odrešenja vdeležijo; zakaj Kristusovo odrešenje ni brez naše sodelavnosti.

24. Naj bi si vsi, kterim je na tim svetu kaka oblast čez njih brate dana, te Kristusove besede prav k sercu vzeli; naj bi ne vladali po svoji volji, ampak po postavah, s svojimi podložnimi ponižno in krotko ravnali, ter vso svojo oblast njim v prid obračali tako, de bi svoje visoke stopinje ne imeli za kraljevanje, ampak za službo, kakor se zares imenujejo častne opravila in službe!

25. Kako je v Jeriho šel, in tam bil, popiše sv. Lukež 18, 35—43: 19, 1. i. t. d.; zato je to ozdravljenje slepiga, ki se je zgodilo tukej in Mark. 10, 46. pri izhodu, razločno od uniga, ki se je zgodilo po sv. Lukežu pri vhodu.

26. Sv. Marka govorí le od eniga, z imenam Bartimej, ker je bil ta bolj znan.

27. ti Mesija, ti obljubljeni naslednik Davidov!

28. Kristus je hotel, de sta sama svojo potrebo izrekla, in se tako v zaupanji uterdila.

Digitized by Google

v vas,[1]) ktera je pred vama, in berž bota našla oslico pervezano in žebe per nji;[2]) odvežita in perpeljita mi njiju.

3. In če vama kdo kaj poreče, recita, de njiju Gospod potrebuje, in berž bo njiju spustil.

4. Vse to pa se je zgodilo, de se je dopolnilo, kar je govorjeno po preroku, kteri pravi:

5. Povejte hčeri Sionski:[3]) Glej! tvoj kralj pride k tebi krotak, in sedeč na oslici, in na žebetu podjarmene oslice.[4]) Iz. 62, 11. Cah. 9, 9. Jan. 12, 15.

6. Učenca pa sta šla, in sta storila, kakor jima je Jezus ukazal.

7. In sta perpeljala oslico in žebe,[5]) in so položili svoje oblačila na njiju in so ga gori posadili.[6])

8. Silno veliko ljudi pa je razgrinjalo svoje oblačila po potu;[7]) drugi pa so veje sekali z dreves, in stlali na pot.

9. Množice pa, ktere so spredej in zadej šle, so vpile, rekoč: Hozana sinu Davidovimu![8]) Hvaljen bodi, kteri pride v imenu Gospodovim![9]) Hozana na visokosti.[10]) Ps. 117, 26. Mark. 11, 10. Luk. 19, 38.

10. In ko je v Jeruzalem šel, je bilo vse mesto po koncu, rekoč: Kdo je ta?

11. Množice pa so rekle: Ta je Jezus, prerok iz Nazareta na Galilejskim.

12. In Jezus je šel v tempelj Božji, in je izgnal vse, kteri so v tempeljnu prodajali in kupovali, in je zvernil mize menjavcam, in stole tistim, kteri so golobe prodajali.[11]) Mark. 11, 15. Luk. 19, 45. Jan. 2, 14.

13. In jim je rekel: Pisano je:

---

1. mende v Betanijo.
2. Osel je pomenljiva podoba miru, konj podoba vojske (Preg. 21, 31. Oz. 14, 4. Jer. 17, 25.). Gl. 1. Mojz. 49. razl. 20.
3. t. j. mestu Jeruzalemu, izvoljenimu ljudstvu. Gl. Ps. 9, 15.
4. Gl. Cah. 9, 9. in razlag.
5. Po sv. Marku in sv. Lukežu je Jezus jezdaril žebe, na kterim še nihče ni sedel, in sta s tim naznanila, de je bil za sveto rabo odločen (Gl. 4. Mojz. 19, 2: 5. Mojz. 21, 3. spod. 27, 60.). Oslico so zato perpeljali, ker je je bilo žebe vajeno.
6. na žebe (razl. 5.). Oblačila so nanj položili namesto sedla. Ker je bila ura terpljenja in smerti prišla, gre Jezus slovesno v Jeruzalem, in se da kakor Mesija častiti. Z vso ponižnostjo in nizkoto vzame v last svoje kraljestvo na zemlji; vzel ga pa bo veličastno v last enkrat ob drugim prihodu k sodbi.
7. v znamnje, de kralja sprejemljejo. Gl. 4. Kralj. 9, 13.
8. Slava Sinu Davidovimu, obljubljenimu vélikimu kralju iz Davidoviga rodu, Mesiju. Gl. Ps. 117, 26.
9. na povelje in v moči Božji.
10. Slava mu po njem, ki v višavah prebiva. Po besedi se pravi *„hozana“* odreši nas vender! odrešenje! tako de tudi pomeni: Odreši, o Bog! Sinu Davidoviga od njegovih sovražnikov, in daj, de bo nas On odrešil. — Veliko njegovih naslednikov zmed ljudstva je mislilo, de zdaj perčne svoje pozemeljsko kraljestvo, in so ga zato kralja oklicovali.
11. Tempelj je imel več dvoriš, zmed kterih je bilo zunanje imenovano dvo-

Digitized by Google

Moja hiša se hiša molitve imenuje, vi pa ste jo storili jamo razbojnikov.[12]) Iz. 56, 7. Jer. 7, 11. Luk. 19, 46.

14. In perstopili so k njemu v tempeljnu slepi in kruljevi, in jih je ozdravil.

15. Ko so pa véliki duhovni in pismarji vidili čudeže, ktere je delal, in otroke, kteri so v tempeljnu vpili, rekoč: Hozana sinu Davidovimu! so se razjezili,

16. in so mu rekli: Slišiš, kaj tí pravijo? [13]) Jezus pa jim reče: Kaj pa de. Ali niste nikoli brali: Iz ust otrók in sesajočih si si hvalo napravil? [14]) Ps. 8, 3.

17. In jih je popustil in šel iz mesta v Betanijo, in je tam ostal.[15])

18. Zjutrej pa, nazaj gredé v mesto, je bil lačen. [16])

19. In ko je vidil eno figovo drevo per potu, je šel k njemu, in ni nič našel na njem, kakor le listje, in mu reče: Nikdar se ne rôdi na tebi sad vekomaj.[17]) In figovo drevo je precej usahnilo. [18]) Mark. 11, 13.

20. In učenci, to viditi, so se začudili, rekoč: Kako berž je usahnilo! [19]) Mark. 11, 20.

21. Jezus pa je odgovoril in jim rekel: Resnično, vam povem,

---

riše nevernikov, ker so vanj smeli tudi neverniki hoditi. V tim dvorišu so bili poznejši čase prodajavci daritvine živine in menjavci, pri kterih so zamenjevali judovski denar, kakoršniga samo so smeli darovati, za greški, rimski in drugi denar. S to kupčijo, ki ni bila brez hrupa, pa tudi ne brez odertije, goljufije in druzih napak, je bil grozno oskrunovan sveti kraj, ki je bil odločen le v molitev in premišljevanje.

12. Jezus očisti tempelj v Božji moči, v pomenljivo znamnje, kakor sv. očetje uče, de on je prišel duhovni tempelj Božji, človeški rod, greha in rev očistit in ozdravit.

13. Kaj praviš od te časti, ali ti gre?

14. Gl. Ps. 8, 3. kjer je bolj na tanko razlagano, kako ta versta Jezusa zadeva.

15. V greškim: *kjer je prenočil.* Betanija je bila uro hoda od Jeruzalema. Jezus se je tje podal k svojim prijatlam (Jan. 11, 1.), ker je bil Jeruzalem zavolj bližnjiga velikonočniga praznika poln ptujcov.

16. To in pa naslednja prigodba s figovim drevesam se je po Mark. 11, 14. i. d. zgodilo pred tempeljnovim očiševanjem. Sv. evangelisti prigodeb ne pripovedujejo zmirej po versti, kakor so se zaporedama godile, ker le dela in nauki Jezusovi služijo v naše podučenje in spodbujenje.

17. Sv. Marka pristavi (11, 13.), de takrat še ni bil čas za smokve. Ako pa Jezus vender smokvino drevo prekolne, se ne smé misliti, de bi ga bil hotel kaznovati. On, Gospod natore, se ga je poslužil le v podobo, de bi nam s prekletstvam, ki ga je čez njegovo nerodovitnost izrekel, imenitno resnico pred óči postavil. Nezadolženo smokvino drevo je pomenilo judovsko ljudstvo, ki je tisti čas v zadolženi nerodovitnosti živelo. Jezus je prišel, jih rešit, je učil tri leta, lačen in žejin njih zveličanja; oni so ga pa zavergli. Na to je moglo prekletstvo priti, in to prekletstvo Jezus tukej izreče (Hier., Kriz., Hil.).

18. Učenci so po povesti sv. Marka to še le drugi dan zvedili. Judovstvo se je posušilo, je Božjiga duha zgubilo, in se še zdaj le kakor mertvo truplo okoli vlači, de bo popolnama zginilo konec časa, ko bodo ostanki zvoljeniga ljudstva v sv. cerkev sprejeti. Prašaj se tudi ti, o kristjan! če ima drevo tvojiga življenja sad, ali le nečimerno pernatost, in umakni se prekletstvu s pravo resnično pokoro!

19. Greško pristavi: *figovo drevo.*

Digitized by Google

ako imate vero, in ne pomišljujete, ne bote le storili tega nad figovim drevesam, temuč tudi, če rečete ti gôri: Vzdigni se, in verzi se v morje, se bo zgodilo. [20])

22. In vse, kar koli prosite v molitvi, ako vérujete, [21]) bote prejeli. Zgor. 7, 7. Mark. 11, 24.

23. In kadar je bil v tempelj prišel in je učil, so k njemu stopili véliki duhovni in starši ljudstva, rekoč: S ktero oblastjo delaš to? [22]) in kdo ti je dal to oblast? Mark. 11, 28.

24. Jezus pa jim je odgovoril in rekel: Vas bom tudi jest poprašal eno besedo; če mi jo poveste, bom tudi jest vam povedal, s ktero oblastjo to delam. Luk. 20, 3.

25. Kerst Janezov [23]) od kod je bil? Z nebes, ali od ljudi? [24]) Oni pa so sami per sebi mislili, rekoč:

26. Ako rečemo: z nebes, nam bo rekel: Zakaj mu tedej niste verjeli? [25]) Ako pa rečemo: od ljudi, se bojimo množice; vsi namreč so imeli Janeza kakor preroka. Zgor. 14, 5.

27. In so odgovorili in rekli Jezusu: Ne vémo. Reče jim tudi on: Vam pa tudi jest ne povém, s ktero oblastjo to delam. [26])

28. Kaj se vam pa zdi? Neki človek je imel dva sina, [27]) in je stopil k pervimu in rekel: Sin! pojdi, delaj dans v mojim vinogradu.

29. On pa je odgovoril in rekel: Nočem. Po tem pa se je skesal in je šel. [28])

30. In stopi k drugimu, in je ravno tako rekel. Ta pa je od-

---

20. Učenci so pri posušenji smokviniga drevesa le čudež vidili, njegoviga globokejiga pomena pa mende niso spoznali; zato tudi Jezus pri svojim odgovoru le pri tim ostane, ker Bog notranjiga ponovljenja duha in serca pri človeku ne dela brez človeka. On iz tega priložnost vzame, spet moč vere in zaupljive molitve popisovati. Gl. zgor. 17, 20.

21. Gl. Jak. 1, 6. Verna molitev bo uslišana; ker zares verni prosi le, kar Bog hoče (spod. 26, 42.), prosi stanovitno (zgor. 7, 7.), Božja volja se pa mora zgoditi.

22. S čigavo oblastjo učiš, tempelj očišuješ (v. 12.), ozdravljaš (14.)?

23. Gl. zgor. pogl. 3. in 11. Jan. 1, 6. 19. i. d.

24. Ali je bil Janez od Boga ali od ljudi pooblasten učiti in kerševati? Če je imel svojo oblast od Boga, kakor vsi spoznajo, imam tudi jest svojo oblast od Boga; zakaj to je pričal Janez, ki je sebe služabnika, mene pa Mesija, Sinu Božjiga imenoval, ko ste ga vprašali, ali bi bil on Mesija. Jan. 1, 20—26.

25. Zakaj niste sprejeli spričevanja, ki ga je zastran mene dal?

26. Vi nočete na moje vprašanje odgovoriti, zato vam tudi jest ne odgovorim; zakaj po odgovoru mojiga vprašanja bo tudi moj odgovor (Gl. razl. 24.). On jim je pokazal, pravi sv. Hieronim, de so vedili, pa niso hotli odgovoriti, in de on zato nič ni rekel, ker so vedili, pa vender molčali.

27. Mož je Bog; sinova sta, pervi očitni grešniki, drugi farizeji, ki so se sami pravične imeli (v. 31. 32.). Zraven tega perviga pomena, ki ga Jezus (v. 31. 33.) sam priliki dajé, ima še drugiga, zgodovinskiga. Gl. zgor. p. 20. razl. 5. Potim kakor sv. Hieronim, Beda in drugi pravijo, pomeni pervi sin nevernike, drugi Jude.

28. Očitni grešniki so od začetka zametovali vabljenje Božje k čednosti; na

Digitized by Google

govoril in rekel: Grem, gospod! pa ni šel. [29])

31. Kteri teh dveh je spolnil očetovo voljo? Mu rečejo: Pervi. [30]) Jezus jim reče: Resnično, vam povem, de cestninarji [31]) in kurbe pojdejo pred vami v Božje kraljestvo.

32. Zakaj Janez je k vam prišel po potu pravice, [32]) in mu niste verjeli, cestninarji pa in kurbe so mu verjeli. Vi pa, ki ste vidili, [33]) se niste po tem spokorili, de bi mu bili verjeli.

33. Poslušajte drugo priliko. [34]) Bil je hišen gospodar, kteri je zasadil vinograd, in ga je s plotam ogradil, in skopal v njem tlačivnico, [35]) in postavil tabor; [36]) in ga je dal kmetam obdelovati in je šel na ptuje. [37]) Iz. 5, 1. Jer. 2, 21. Mark. 12, 1. Luk. 20, 9.

34. Kadar se je pa čas sadu perbližal, [38]) je poslal svoje hlapce [39]) do kmetov, de bi prejeli njegov sad.

35. In kmetje so zgrabili njegove hlapce, in so eniga stepli, [40]) eniga ubili, [41]) eniga pa kamnjali. [42])

36. Poslal je spet drugih hlapcov še več kakor popred, in so jim ravno tako storili.

37. Zadnjič pa je poslal do njih svojiga sina rekoč: Mojiga sina bodo spoštovali.

Janezovo in Jezusovo pridigo so se pa spreobernili. Neverniki so se prevzetno odtegovali Božjimu podučenju, ter so se vdali nečistimu malikovanju in grozovitnimu, krivičnimu življenju; na pridigo aposteljnov so se pa podali v sv. cerkev, spoznavši in obžalovavši svoje zmote.

29. Farizeji in pismarji so zmirej imeli Božjo besedo v ustih, v svojim djanji so jo pa zatajevali. Judje sploh so obljubili Mojzesu, de hočejo vse storiti, kar jim bo zapovedal, pa so bili zmirej terdovratni, spačen rod, niso stopili v Jezusovo cerkev.

30. Ne on, ki le hoče in dobre sklepe dela, ampak ta, ki tudi stori, kar je obljubil, je voljo Božjo dopolnil.

31. Gl. zgor. 5, 46.

32. kakor pravičen, resničen, od Boga poslan prerok, ki je tudi vas pravico učil.

33. spreobernjenje velikih grešnikov.

34. Po povesti sv. Lukeža 20, 9. je Jezus to priliko ljudstvu pripovedoval.

35. Tlačivnica je imela dve koriti, eno za tlačenje, eno za precejanje. Poslednje je bilo v zemlji ali v skali, nad njim korito za tlačenje, v kterim so grozdje z nogami tlačili. Sok se je po tem odtekal v precejno korito.

36. nekaj za kratek čas, kakor vertno hišico, nekaj čuvajem v prebivališe.

37. Hišni gospodar v ti priliki je Bog; nograd je Božje kraljestvo, kakor se je od začetka med Judi prikazalo; plot je varstvo previdnosti Božje, in skerb svetih angeljev; tlačivnica je Božja postava, ki sleherniga priganja, sad čednosti in pobožnosti prinašati; tabor je posvetno varstvo predpostavljenih; vinogradniki so predpostavljeni, kralji, duhovni, učeni, sodniki; iz doma iti pomeni, kakor bi se bil Bog s svojo pričujočnostjo odmaknil.

38. Sad so dela pravice; te morajo sicer zmirej biti, vender se pa v časih še posebno pokazati.

39. svoje poslance, preroke, ki jih je Bog posebej in naravnost pošiljal.

40. n. pr. Jeremija.

41. n. pr. Izaija.

42. n. pr. Caharija.

Digitized by Google

38. Kmetje pa, ko so sina vidili, so rekli med seboj: Ta je dedič: déjte! ubimo ga in bomo imeli njegovo dedišino. [43]) Spod. 26, 3: 27, 1. Jan. 11, 53.

39. In so ga zgrabili, in vergli iz vinograda in ubili.

40. Kadar tedej gospod vinograda pride, kaj bo storil tem kmetam?

41. Mu rekó: [44]) Hudobne bo hudó končal, in svoj vinograd bo dal obdelovati drugim kmetam, [45]) kteri mu bodo sad opravljali ob svojih časih.

42. Jezus jim reče: Ali niste nikoli brali v pismih: Kamen, kteriga so zvergli zidarji, on je postal glava vogla. Od Gospoda je to storjeno, in je čudno v naših očeh. [46]) Ps. 117, 22. Dj. ap. 4, 11. Rim. 9, 33: 1. Pet. 2, 7.

43. Zato vam povém, de bo od vas vzeto Božje kraljestvo, in bo dano ljudstvu, [47]) ktero bo njegov sad dalo. [48])

44. In kdor pade nad tem kamnam, se bo razbil; na kogar pa on pade, ga bo sterl. [49])

45. In ko so véliki duhovni in farizeji slišali njegove prilike, so spoznali, de od njih govorí.

46. In bi ga bili radi perjeli, pa so se bali ljudstva, ker so ga imeli kakor preroka.

XXII. Poglavje.

Prilika od kraljeve ženitnine. Dajte Bogu, kar je Božjiga, in cesarju, kar je cesarjeviga. Vstajenje od mertvih. Nar veči zapoved. Mesija je sin in gospod Davidov.

1. In Jezus je odgovoril, in jim je spet pravil v prilikah, rekoč:

2. Nebeško kraljestvo je podobno kralju, kteri je napravil ženitnino svojimu sinu. [1]) Luk. 14, 16. Skriv. razod. 19, 9.

---

43. Farizeji, pismarji in viši duhovni so spoznali Jezusa za Mesija iz njegovih čudežev in iz spričevanja sv. Janeza Kerstnika; pa iz nevoščljivosti so ga pahnili iz svoje občine, in ga križali zunaj Jeruzalema, de bi njih popačene vere in njih brezbožniga uganjanja ne razdjal. Gl. Jan. 11, 48.

44. nekteri zmed ljudstva, kakor se iz sv. Lukeža razvidi.

45. svoje Božje kraljestvo bo drugim ljudem in drugim predpostavljenim zročil.

46. Res, prav imate, drugo predstojništvo bo prišlo, in ravno ta mož, ki so ga vaši predpostavljeni zavergli, ta je glava noviga Božjiga kraljestva, kakor je psalmopevec prerokoval. Gl. Ps. 117, 22. razl. 11.

47. Kako strašna beseda za vsako ljudstvo, za sleherniga posamezniga, ko je v posestvu resnice, pa se zanjo ne zmeni in ne prinese sadú dobrih del!

48. resnično pravico.

49. Kdor se mene loti, me zaničuje, preganja, se bo močno poškodoval, ktero veliko škodo le pokora zamore ozdraviti; nad kogar pa jest s svojo kaznovavno sodbo pridem, ker ni pokore storil, bo popolnama pokončan in večno pogubljen. Nanj padejo tisti, pravi sv. Avguštin, ki ga zaničujejo in žalijo; On sam pa pade na tiste, ktere v sodbi pokonča, de so kakor prah, ki ga veter raznese.

1. Z Božjim kraljestvam, z napravo Božjo za zveličanje ljudi, se skorej enako godi, kakor se je godilo z unim kraljem, ki je svojimu sinu ženitnino napravil. V ti priliki je kralj Bog, sin je Kristus, povabljeni so Judje. Zraven

Digitized by Google

3. In je poslal svoje hlapce[2]) poklicat povabljene[3]) na ženitnino; pa niso hotli priti. [4])

4. Spet je poslal drugih hlapcov, rekoč: Povejte povabljenim: Glejte! svoje kosilo sim perpravil, moji junci in pitana žival je zaklana, in vse je perpravljeno; pridite na ženitnino. [5])

5. Oni pa niso marali, in so šli, eden na svojo pristavo, eden pa po svoji kupčii. [6])

6. Drugi pa so zgrabili njegove hlapce, ter so jih zasramovali in pobili.

7. Ko je pa kralj to slišal, se je razserdil; in je poslal svoje vojske, in je končal tiste ubijavce, in njih mesto požgal.[7])

8. Potlej reče svojim hlapcam: [8]) Ženitnina je sicer perpravljena, tode povabljeni je niso bili vredni.

9. Pojdite tedej na razpotja, in ktere koli najdete, pokličite jih na ženitnino. [9])

10. In njegovi hlapci so šli na ceste, in so jih nabrali, kolikor so jih našli, hude in dobre; in ženitnina je bila napolnjena s svati. [10])

11. Prišel je pa kralj pogledat svatov; in je vidil tam človeka, ki ni bil svatovsko oblečen; [11])

---

tega pa tudi pred oči stavi, de je v dopolnjenim kraljestvu v nebesih prostor le za te, ki so z oblačilam Božje pravice ozaljšani, kakoršnih je v primeri le malo. Lepo primerno pravi: ženitnina, ker je zaveza kralja z ljudstvam pri nastopu vlade nekak zakon. Tudi Kristusovo zavezo s cerkvijo so sv. aposteljni in očetje v tim pomenu umeli (Ef. 5, 25—27. Skriv. raz. 21, 2. 9—11.). Pri sv. Lukežu 14, 16. se najde podobna, ti močno enaka prilika.

2. preroke, ki so od Kristusa prerokovali.

3. Jude, ki so bili v tim pomenu že povabljeni, ker so bili pod posebnim vodstvam Božjim, in jim je bil Mesija že napovedan.

4. niso hotli Mesija na besedo prerokov spoznati.

5. Ko je bil čas prišel, Mesija se prikazal, je poslal Bog sv. Janeza Kerstnika in pozneje aposteljne, de bi še enkrat bolj priserčno vabili. Po jutrovski šegi se svatje dvakrat povabijo; pervič nekaj časa popred, in potlej malo pred pojedino. — Kolikrat si bil že ti povabljen, se Božje milosti vdeležiti, pa nisi hotel!

6. Skerb za časno, pozemeljski trud je bil kriv, de so vabljenje, se spreoberniti in se za čednost truditi, v nemar pustili in zaničevali.

7. Bog je dal po Rimljanih v judovski vojski nezmerno število Judov pomoriti, in Jeruzalem požgati.

8. aposteljnam in njih učencam.

9. Ker Judje tega niso bili vredni, pojdite k nevernikam, ki so bili dosihmal zunaj mesta Božjiga. Prim. Apost. dj. 13, 45—48. Koliko njih je, ki bi bili zavolj svoje imenitnosti, razumnosti, in mogočnosti posebno poklicani, de bi resnico kerščanske vere spoznali in spolnovali, pa jo zaveržejo, potem pa so mali, priprosti in revni namesti njih poklicani.

10. Po pridigi aposteljnov med neverniki se je cerkev z vsakoršnimi ljudmi napolnovala. Cerkev, ki je vidna družba, ima med svojimi udi tudi hudobne, dokler niso leti očitni krivoverci in oklicani izobčenci.

11. Kralji na jutrovim imajo navado, praznične obleke pošiljati tistim, ki jim hočejo posebno čast skazati, ali pa jih k jedi povabiti, in v njih oblečeni morajo pred nje priti. Svat je torej zamogel praznično oblačilo imeti, ako je tudi še tako reven bil, ker kralj mu ga je bil poslal. To ima lep po-

Digitized by Google

12. in mu reče: Prijatel! kako si lesem prišel, ker nimaš svatovskiga oblačila? On pa je umolknil.

13. Tedej je kralj rekel služabnikam: Zvežite mu roke in noge, in verzite ga v vnanjo temo, ondi bo jok in škripanje z zobmi. [12]) Zgor. 8, 12: 13, 42.

14. Veliko namreč jih je poklicanih, ali malo izvoljenih. [13])

15. Takrat so šli farizeji in se posvetovali, de bi ga vjeli v besedi. Mark. 12, 13. Luk. 20, 20.

16. In pošljejo do njega svojih učencov s herodijani [14]) vred, rekoč: Učenik! vémo, de si resničen, [15]) in pot Božjo [16]) po resnici učiš, in de ti ni mar za nikogar, ker ne gledaš na veljavo ljudí.

17. Povej nam tedej, kaj se ti zdi, ali se sme davek dajati cesarju, [17]) ali ne?

18. Jezus pa je poznal njih hudobo, in je rekel: Kaj me skušate, hinavci?

19. Pokažite mi davkni denar. In oni so mu podali denar. [18])

20. In Jezus jim reče: Čigava je ta podoba in napis? [19])

---

men. Pri sv. kerstu, kjer smo v keršansko cerkev sprejeti, prejmemo oblačilo nedolžnosti in pravičnosti. To oblačilo moramo čisto ohraniti, ali pa ga spet očistiti v zakramentu sv. pokore, ako smo tako nesrečni bili, de smo ga omadežali; zakaj le s tim oblačilam zamoremo Kralju nebes in zemlje dopasti, ko enkrat pri sodbi prednj pridemo, se njegove večerje vekomaj vdeleževat. Tukaj je tedej govorjenje od kraljestva Božjiga v njegovim dopolnjenji, zakaj v to kraljestvo ne more noben krivičnik priti.

12. Velike pojedine imajo na Jutrovim o ponočnim času; iz razsvetljene obednice verženi svat tedej v temi leži. Iz jeze zavolj prestane sramote joka in z zobmi škriplje. Tema, jok in škripanje z zobmi pomenijo kazen zaverženih v peklu. Gl. zgor. 8, 12.

13. Veliko njih, vsi ljudje so poklicani, de bi bili po Kristusu zveličani, pa nar veči del jih še celo ne posluša tega glasú, kakor nezvesti Judje, Mahomedanci; malo se jih da pri sv. kerstu s svatovskim oblačilam obleči, in še ti ne dosežejo vsi zveličanja, ker ne prinesejo tega oblačila pred Sodnika, tako de se sploh zamore reči: V primeri z vsim človeškim rodam jih je le malo za zveličanje izvoljenih. (Gl. zgor. 8, 12.)

14. ki so bili s Herodam Antipam (Mark. 3, 6.). Ti so bili za Rimljane, ker je Herodova rodovina od rimskih cesarjev oblast prejela. Nasproti so pa bili farizeji in ljudstvo sploh sovražniki Rimljanam, ter so želeli njih jarma se znebiti. Učenci in herodijani so bili tedej nasprotnih straní, in farizeji so zamogli upati, de bo Jezus s svojo besedo to ali to stran razžalil, kar bi jim bilo perložnost dalo, de bi ga tako ali tako zamogli obsoditi.

15. prijatel resnice.

16. Božje zapovedi.

17. Glavni davek za vsako leto. Judje so dajali razun tega še vsakoletni tempeljnov (Božji) davek (zgor. 17, 24.); to se je farizejem zadosti zdelo, in so mislili, de se cesarju sme davek odreči. Bili so še celo v ti zmoti, de so Izraelci, ki so Božje ljudstvo, le Bogu podložni, in nobenimu poglavarju kakiga druziga rodú ne, nar menj pa kakimu nevernimu in malikovavskimu.

18. denar ali desetico.

19. Že denar sam na sebi in naloženi davek sta spričevala, de so bili Judje Rimljanam zares podložni; zato pravi eden njih pregovorov: Čigar podobo ima denar, tisti je deželc poglavar.

Digitized by Google

21. Mu rekó: Cesarjeva. Tedej jim reče: Dajte torej cesarju, kar je cesarjeviga, in Bogu, kar je Božjiga. [20]) Rim. 13, 7.

22. In kadar so to slišali, so se začudili, in so ga popustili in preč šli.

23. Tisti dan so perstopili k njemu saduceji, [21]) kteri pravijo, de ni vstajenja, [22]) in so ga vprašali, Dj. ap. 23, 8.

24. rekoč: Učenik! Mojzes je rekel: Ako kdo umerje in nima otrók, naj njegov brat vzame njegovo ženo, in naj obudi zarod svojimu bratu. 5. Mojz. 25, 5. 6. Mark. 12, 19. Luk. 20, 28.

25. Bilo je pa per nas sedem bratov, in pervi se je oženil in je umerl; in ker ni imel zaroda, je zapustil svojo ženo svojimu bratu.

26. Ravno tako tudi drugi in tretji do sedmiga.

27. Poslednjič za vsimi je pa umerla tudi žena.

28. Per vstajenji tedej, kteriga zmed tih sedmerih bo žena? Vsi namreč so jo imeli. [23])

29. Jezus pa je odgovoril in jim rekel: Se motite, ker ne umete ne pisem, [24]) ne moči Božje. [25])

30. Ob vstajenji namreč se ne bodo ne ženili, ne možile, temuč bodo kakor angelji Božji v nebesih. [26])

31. Od vstajenja mertvih pa, ali niste brali, kar vam je govoril Bog, rekoč:

---

20. Ker ste cesarju podložni, kakor spričuje denar, ki je med vami, in naloženi vsakoletni davek, dajte mu, kar ste mu dolžni; pa pri pozemeljskim davku ne pozabite nebeškiga, ki ste ga Bogu dolžni, plačujte tudi davek v tempelj, pa ne samo tega, ampak skazujte pred vsim pravo pobožnost in čednost. Kristus s tim tudi uči, de moramo pokorni biti, tudi nepostavni in krivični gosposki, ko je enkrat po Božjim pripušenji oblast zadobila; Rimljani namreč niso bili postavni, pa vender pravi oblastniki Judov. Bog je bil zavolj njih grehov Rimljanam oblast čez nje pripustil; naj bi jo bili torej v duhu pokore prenašali. Od dolžnost do deželske gosposke govori bolj na tanko sv. Pavel Rim. 13, 1—8.

21. Gl. zgor. 3, 7.

22. ki pravijo, de duša ni neumerjoča, in de zato tudi telesa ne bodo vstale.

23. Vstajenje, hočejo saduceji reči, ni mogoče, ker sedem mož ne more na enkrat ene žene imeti.

24. Iz sv. pisma Jezus spriča (v. 32.) po Mojzesovi postavi, ktero so vsi Judje za Božjo spoznali, tudi Samarijani. Druge bukve še bolj razločno učé vstajenje: Job. 19, 25: 2. Mak. 7, 9: 12, 44. Iz. 26, 19: 66, 14. Eceh. 37, 1. Dan. 12, 2.

25. ki je vsigamogočen, zamore vstajenje tudi brez pozemeljske zakonske zaveze narediti.

26. Pri vstajenji bodo sicer ljudje po svojim spolu vstali, kteriga je Bog, kakor od začetka vse, dobriga vstvaril; pa telesa, ki bodo vstale, de bodo z dušami vred šle v zveličanje, bodo duhovne (1. Kor. 15, 43. 44.) in proste vse pozemeljske poželjivosti (Luk. 10, 34.), angeljem enake; in ker bo od Boga določeno število ljudí dopolnjeno, bo zveza spolov, ko nepotrebna, nehala (Avg., Kriz., Beda). Poslednje velja iz ravno tega vzroka tudi od zaverženih, ki bodo tudi vstali, akoravno ne veličastno za zveličanje. Gl. 1. Kor. 15, 51.

Digitized by Google

32. Jest sim Bog Abrahamov in Bog Izakov, in Bog Jakopov? Bog ni mertvih, ampak živih. [27])
2. Mojz. 3, 6.

33. In množice, to slišati, so se zavzele nad njegovim ukam.

34. Ko so pa farizeji slišali, de je saduceje k molčanju perpravil, so se sošli. [28]) Mark. 12, 28. Luk. 10, 25.

35. In eden zmed njih, učenik postave, ga je vprašal, ga skušajoč:

36. Učenik! ktera je vélika zapoved v postavi?

37. Jezus pa mu je rekel: Ljubi Gospoda svojiga Boga iz vsiga svojiga serca, in iz vse svoje duše, in iz vse svoje misli. [29])
5. Mojz. 6, 5.

38. Ta je nar veči in perva zapoved.

39. Druga pa je tej enaka: [30]) Ljubi svojiga bližnjiga, kakor sam sebe. [31]) 3. Mojz. 19, 18. Mark. 12, 31.

40. V teh dveh zapovedih je zapopadena vsa postava in preroki. [32])

41. Ko so bili pa farizeji zbrani, jih je Jezus vprašal,

42. rekoč: Kaj se vam zdi od Kristusa, [33]) čigav sin je? Mu rekó: Davidov. [34])

43. Jim rečè: Kako ga tedej David v duhu [35]) imenuje Gospoda, rekoč: Luk. 20, 41. Ps. 109, 1.

44. Gospod [36]) je rekel mojimu Gospodu: [37]) Usedi se na mojo desnico, [38]) dokler ne po-

27. Tako tedej očaki, hoče Kristus skleniti, desiravno so zares umerli, s svojimi dušami živé pred Bogam, ki jih je neumerjoče vstvaril, in jih bo spet sklenil z njih telesi. Jezus dokaže vstajenje teles z neumerjočnostjo duše, ker je oboje nerazvezljivo med seboj sklenjeno. Duša in telo namreč sta skupaj človek, in duša se zato mora enkrat spet s telesam skleniti, de plačilo ali kazen prejme s telesam vred, s kterim je bila obdana.

28. de bi slišali, kaj bo rekel zastran tega vprašanja, zavolj kteriga so se ob tistim času prepirali.

29. Spoznaj Boga za svojiga Gospoda in ljubi ga iz vsih svojih moči, tako, de bo Bog pervi in zadnji konec vsih tvojih misel, željá in del, in vse njegove zapovedi tako na tanko dopolnuj, de bi raji vse dobrote življenja, bogastvo, čast, prijaznost in celò življenje zgubil, kakor de bi bil nepokòren in bi Boga zgubil. Prim. 5. Mojz. 6, 5. in razl.

30. je s pervo vred zapovedana, in pervi v tim enaka, ker Bog hoče ljubljen biti ne le sam v sebi, ampak tudi v svojih stvareh, ki so njegova podoba. Gl. 1. Jan. 4, 20.

31. sebe ljubiti, pravi sv. Avguštin, tedej ni izločeno; saj pravi: Ljubi bližnjiga, kakor sam sebe. Lastna ljubezen je tedej mera ljubezni do bližnjiga, ali kar si sam želiš, to tudi drugim žêli (Avg.). Vender pa ljubezen ne sme kaka napačna samosvoja ljubezen biti. To se pa odverne, ako nar popred Boga iz vsiga serca, sebe in bližnjiga pa le toliko ljubimo, kolikor Bog hoče, t. j. ako sebe in bližnjiga le ljubimo, de Božjo voljo dopolnimo, svojo večno in pravo časno srečo za se in za bližnjiga dosežemo.

32. Vse sv. pismo govori le od tih dveh zapoved; zakaj vse, kar obsega, le to hoče, de bi se te zapovedi spolnovale.

33. od obljubljeniga Mesija.

34. On bo Davidov sin, kakor so preroki prerokovali. Gl. zgor. 1, 1.

35. Razsvetljen od sv. Duha.

36. Bog.

37. Mesiju.

38. imej z menoj enako oblast.

Digitized by Google

ložim tvojih sovražnikov v podnožje tvojih nog. [39])

45. Ako ga tedej David imenuje Gospoda, kako je njegov sin? [40])

46. In nobeden mu ni mogel odgovoriti besede; tudi se ga ni od tistiga dne nobeden prederznil še kaj vprašati.

XXIII. Poglavje.

Jezus opominja, poslušati té, ki sedé na stolu Mojzesovim. Častilakomnost, samopridnost in hinavšina farizejev. Jezus napoveduje gorjé farizejem in mestu Jeruzalemu.

1. Tedej je Jezus govoril množicam in svojim učencam, [1]) Mark. 12, 38—40. Luk. 20, 45. i. d.

2. rekoč: Na stolu Mojzesovim sedé pismarji in farizeji. [2]) 2. Ezdra 8, 4.

3. Vse tedej, kar koli vam rekó, spolnujte in storite; [3]) po njih delih pa nikar ne delajte, ker pravijo, pa ne storé.

4. Navezujejo namreč težke breména, ki jih ni moč nositi, [4]) in jih nakladajo ljudem na rame, pa jih sami s perstam nočejo ganiti. [5]) Luk. 11, 46.

5. Vse svoje dela pa storé, de jih ljudje vidijo; delajo si namreč širji listke, [6]) in veči robove

---

39. Kraljuj z mojo oblastjo, de ti vse tvoje sovražnike podveržem. Prim. ves Ps. 109. in razl.

40. kako zamore on zgolj njegov sin biti? Ne bo li on več, kakor pozemeljsk kralj; ne bo li imel nadčloveške, celo Božje časti, ker je le Bog prav za prav človekov Gospod?

1. Od začetka svojiga učenja je Jezus v svoji pridigi na gori pokazal, de je njegov nauk resnica, in vsi hinavšini naravnost nasproten; zdaj proti koncu govori še enkrat od škodljive hinavšine. In kakor je tam svoje prave učence osemkrat blagroval, tako izreče tukaj osemkrat gorjé nad farizeje in vsaktere hinavce vsih časov. K tim se ne štejejo le hinavci, ki se dobre delajo, pa niso, ampak vsi, kteri so vdani videzu, nečimernostim, napčni modrosti in lažnjivi čednosti.

2. Pismarji in farizeji so od Mojzesa pravico in oblast dobili učiti, razlagati, soditi. — Pismarji in farizeji so sicer še le nekej časa pred Kristusam v veljavo prišli, ti za poglavarje ljudstva, uni za učenike, pa so bili poterjeni od postavne gosposke, makabejskih poglavarjev (Gl. zadnjo razl. 2. buk. Mak.), ter so sami bili večkrat duhovni in udje višiga zbora.

3. ne le, kar iz Božje postave učijo, tudi njih lastne zapovedi, ktere imajo pravico pridevati, ker so postavna gosposka, ako le niso Božjim postavam nasprotne (gl. zgor. 15, 4—16.); takrat bi se jih pa, se ve de, mogli varovati (zgor. 15, 2.). Spoznaj iz tega, kako svete so zapovedi in kako vežejo, ki jih cerkev, od Jezusa Kristusa samiga postavljena gosposka, in njeni viši dajo v prid vernim!

4. močno težke, ki jih skorej ni mogoče prenašati, kakor n. pr. 12, 2. i. d.

5. Vam nakladajo obilno veliko človeških postav spolnovati; sami si pa nočejo nar manjši sile storiti, de bi po njih živeli. — De je kdo dober vikši, pravi sv. Krizostom, mora ojster do sebe, mil do podložnih bitj.

6. To so bili listki iz pergamenta, na kterih je bilo zapisanih več verst iz postave (5. Mojz. 6, 4—9: 11, 13—21: 2. Mojz. 13, 2—10. 11—16.). Farizeji so jih navezovali z jermenam na levo ramo in na čelo, ker so

Digitized by Google

v krilu. [7]) 5. Mojz. 6, 8: 22, 12: 4. Mojz. 15, 38.

6. In imajo radi perve mesta per večerjah, in perve sedeže v shodnicah, [8]) Mark. 12, 39. Luk. 11, 43: 20, 46.

7. in pozdravljanja na tergih, in de jim ljudje pravijo: učenik!

8. Vi pa se ne pustíte učenikov imenovati; [9]) zakaj eden je vaš učenik, [10]) vi vsi pa ste bratje. [11]) Jak. 3, 1.

9. In nikogar ne imenujte na zemlji svojiga očeta; [12]) zakaj eden je vaš Oče, ki je v nebesih. Mal. 1, 6.

10. Ne imenujte se učenikov; zakaj eden je vaš učenik, Kristus.

11. Kteri je nar veči med vami, bodi vaš služabnik. [13])

12. Kdor se pa povišuje, bo ponižan; in kdor se ponižuje, bo povišan. [14]) Luk. 14, 11: 18, 14.

13. Gorjé pa vam, pismarji in farizeji, hinavci! ker zaperate [15]) nebeško kraljestvo pred ljudmi; [16]) vi namreč ne greste vanj, in kteri hočejo vanj iti, jim ne pustite iti.

14. Gorjé vam, pismarji in farizeji, hinavci! objedate hiše vdov, dolge molitve opravljaje; [17]) zavoljo tega bote prejeli ojstrejši sodbo. [18]) Mark. 12, 40. Luk. 20, 47.

15. Gorjé vam, pismarji in fa-

---

napčno umeli 2. Mojz. 13, 16: 5. Mojz. 6, 8., kjer je zapovedano, postavo vedno pred očmi in v sercu imeti. Ob enim so jih imeli tudi, kakor pomoček za odvernjenje hudiga. Še dan današnji jih Judje nosijo.

7. Robovi, omrežki, čopki ob kraji oblačil, ki so jih Judje v razloček od nevernikov nosili, so jih Božje postave opomnovali. Farizeji so delali listke in robove veči in širji, kakor drugi ljudje, kakor de bi postavo posebno na tanko dopolnovali. Gl. 4. Mojz. 15, 38. 39.

8. v zborih in molitnicah.

9. v tim pomenu, kakor bi bil nauk vaš.

10. včlovečeni Bog, Kristus.

11. učenci gledé na svojiga ediniga učenika. Kristus s tim ne prepoveduje, de bi kdo ne smel učenik biti v Božji od njega dani učenosti, ali de bi se ne smel tako tudi imenovati; zakaj taki učenik je prav za prav le učenec, ker je učenik v Božji učenosti tolikanj veči učenik, kolikor bolj je postal učenec Kristusov in njegove cerkve. Taki učenik in učenec vred biti, de zamore tudi druge podučevati, je še celo potrebno; le ne sme taki tirjati, de bi ga tako imenovali, še menj si v tim dopasti in se povzdigovati, ako bo tako imenovan, kakor so farizeji delali.

12. v tim pomenu, kakor je včlovečeni Bog Kristus.

13. Veliki in majhni, zapovedovavci in poslušavci so tedej v Kristusovim kraljestvu; pa véliki in zapovedovavci naj bodo v tim veliki in naj vladajo s tim, de služijo in se popolnama darujejo. Gl. zgor. 20, 26. 27.

14. Le v ponižnosti zamore biti naša velikost, ker le ponižnost nas čiste in svete dela. Tako beží čast pred njim, ki je iše, in iše tistiga, ki pred njo beží. Gl. Preg. 29, 23.

15. s svojim vnanjim hinavskim življenjem.

16. ker po vašim zgledu zapeljani mislijo, de je vnanja svetost že dovolj.

17. ki za bogate vdove dolge molitve opravljate, in njih premoženje za to na se spravljate.

18. nekoliko, ker svojo tatvino s pobožnostjo pokrivate (Kriz.); nekoliko pa, ker ne le sebe, ampak tudi une vdove pogubujete, ki jih s svojim naukam motite (Hil.).

Digitized by Google

rizeji, hinavci! ker po morji in po suhim vse obhodite, de eniga k svoji veri spreobernete; [19]) in kadar je spreobernjen, ga storite otroka pekla, dvakrat hujšiga, kakor ste vi. [20])

16. Gorjé vam, slepi vodniki! kteri pravite: Kdor koli perseže per tempeljnu, ni nič; kdor pa perseže per zlatu [21]) tempeljnovim, je dolžan.

17. Neumneži in slepci! zakaj, kaj je več, zlato ali tempelj, ki zlato posvečuje?

18. In kdor koli perseže per altarji, ni nič; kdor koli pa perseže per daru, ki je na njem, je dolžan.

19. Slepci! [22]) zakaj, kaj je več, dar, ali altar, ki dar posvečuje?

20. Kdor namreč per altarji perseže, perseže per njem, in per vsim, kar je na njem.

21. In kdor per tempeljnu perseže, perseže per njem, in per tistim, ki v njem prebiva.

22. In kdor perseže per nebu, perseže per Božjim sedežu, in per tistim, ki na njem sedí. [23])

23. Gorjé vam, pismarji in farizeji, hinavci! kteri desetinite meto, janež in kumno, in opušate, kar je imenitnišiga v postavi, pravico in usmiljenje in vero. [24]) To je treba storiti, in uniga ne opustiti. [25]) Luk. 11, 42.

24. Slepi vodniki! kteri komarja precejate, kamelo pa požérate. [26])

25. Gorjé vam, pismarji in farizeji, hinavci! ker čistite, kar je zunej kozarca in sklede, znotrej pa ste polni ropa in gnusobe. [27])

---

19. iz malikovavstva k svoji veri spreobernete. Judje so imeli dvojne spreobernjence zmed nevernikov: spreobernjence predvratnike in pravičnike. Pervi, ki so tako rekoč le pred vratmi prave vere stali, so se zavezali k tako imenovanim sedmerim Noetovim zapovedim, namreč varovati se bogokletstva, malikovanja, ubijanja, nečistosti v rodu, ropanja, nepokoršine do gosposke in vživanja sroviga mesa. Drugi so sprejemali vse nauke in šege judovstva.

20. ker jih slabi zgled, ki ga vi dajete, še v več pregrehe zapelje (Kriz.); ali pa, ker se, po vašim zgledu zmoteni, spet v malikovanje vernejo (Hier.).

21. pri posvečenim zlatu v tempeljnovim zakladu. Farizeji so pripisovali darovanim zakladam posebno častitljivost, de bi s tim k darovanju vabili in zaklad množili.

22. V greškim: *Neumneži in slepci.*

23. Z verstami 20—22. hoče Kristus reči: Nič ni razločka med svetimi rečmi, ako človek pri njih prisega: Bogu so posvečene, in v tim pomenu Boga namestujejo; kdor tedej pri kteri koli zmed njih prisega, pri Bogu prisega (Gl. zgor. 5, 33—36.).

24. Po postavi (3. Mojz. 27, 30—33: 4. Mojz. 18, 21 — 24.) in po navadi so smeli le poljšino desetiniti, ne pa povertine; v poznejših časih so farizeji tudi od leté desetino dajali; zanemarjali so pa vero in zaupanje do Boga, pravičnost in usmiljenje do bližnjiga.

25. Kristus tedaj ne graja natančne spolnitve postave zastran desetine (Prim. zgor. v. 3.).

26. ki ste v manjših rečeh tako vestni, iz tega si pa nič vesti ne delate, ako poglavitne zapovedi zanemarjate. — Farizeji so precejali vino zato, ker bi utegnila kaka nečista živalica, kak komar, v njem biti. Prim. 3. Mojz. 11, 20. 23. 41. 42. Koliko jih spolnuje vnanje šege službe Božje s posiljeno natančnostjo, si pa nič vesti ne delajo, ako so polni nevošljivosti in zavida, bližnjiga z opravljanjem in obrekovanjem razmesarjajo, in z lažjo ter hinavšino svoje namene dosegajo.

27. V greškim: *znotrej pa sta* (skleda in kozarec) *polna.* Jed namreč in pijača v njih je po krivim pridobljeno blago, ki se v grehih povživa in požéra.

Digitized by Google

26. Farizej, slepec! očisti poprej, kar je znotrej kozarca in sklede, de bo tudi to, kar je zunej, čisto.[28])

27. Gorjé vam, pismarji in farizeji, hinavci! ker ste enaki pobeljenim grôbam, kteri se od zunej ljudem lepi zdé, od znotrej pa so polni mertvaških kosti, in vsake gnusobe.[29])

28. Tako se tudi vi ljudem sicer od zunej pravični vidite, znotrej pa ste polni hinavšine in krivice.

29. Gorjé vam, pismarji in farizeji, hinavci! kteri stavite grôbe prerokov, in zaljšate pokopališa pravičnih,[30])

30. in pravite: Ko bi bili mi v dnevih naših očetov, bi ne bili z njimi deležni kervi[31]) prerokov.

31. Sami sebi torej pričujete, de ste otroci teh, kteri so preroke morili.[32])

32. In vi, le spolníte tedej mero svojih očetov![33])

33. Kače, gadja zalega![34]) kako bote ubežali sodbi pekla?[35]) Zgor. 3, 7.

34. Zato, glejte! jest[36]) vam pošiljam preroke in modre in pismarje,[37]) in zmed njih bote nektere umorili[38]) in križali,[39]) in nektere gajžlali v svojih shodnicah,[40]) in preganjali od mesta do mesta,[41])

35. de pride nad vas vsa pravična kri,[42]) ktera je prelita na zemlji, od kervi pravičniga Abeljna do kervi Caharija, sinu Barahijeviga, kteriga ste umorili med

---

28. očisti popred svoje serce, svoje misli, naméne, želje; potim bodo vse tvoje dela čiste.

29. Grôbi in njih ozidje so bili vsako leto od zunaj z apnam pobeljeni, nekaj zavolj lepšiga, nekaj, de so se poznali, de bi se kdo nad njimi ne oskrunil; zakaj kdor se jih je dotaknil z nogo, ali kakor si bodi s telesam, je bil nečist.

30. Vi ste hinavski častivci starih prerokov in morivci novih. Gl. spod. v. 31. Grôbe lepšati je bila pobožna šega pri Judih kakor pri drugih narodih. Gl. 2. Kralj. 18, 18: 1. Mak. 13, 25.

31. umorjenja. Prim. zgor. 21, 35.

32. in ravno zato tudi sami morivci prerokov; zakaj otroci podedvajo hudo nagnjenje po očetih, in ravno tiste hudobije dopernašajo, ako se svojimu nagnjenju ne ustavljajo, kakor ravno vi ne.

33. s tim, de nove preroke morite. V. 34.

34. vi otroci kač in stare kače (1. Mojz. 3, 1.), satana. Satan je lažnjivec in morivec od začetka, vsaka laž in vsaka moritev je od njega; lažnjivci (hinavci) in ubijavci, kakoršni so bili farizeji, se torej prav primerno imenujejo njegovi otroci.

35. večni kazni v peklu.

36. ki sim vaš Gospod in Bog.

37. Tako imenuje Kristus svoje aposteljne. Leti imajo, pravi sv. Hieronim, mnogotere darove: So preroki, ker prihodnje reči prerokujejo; modri, ker vedó, kaj govore; pismoučeni, ker so v postavi učeni.

38. n. pr. sv. Štefana in Jakopa. Apost. dj. pogl. 6. 7: 12, 2.

39. n. pr. Simeona, Jakopoviga naslednika v Jeruzalemu, kakor Evzebi pripoveduje.

40. Gl. Apost. dj. 16, 22: 22, 19: 2. Kor. 11, 25.

41. Prim. Apost. dj. 14, 6. 7: 16, 19. 39.

42. tako, de vsa kri pravičnih.

Digitized by Google

tempeljnam in altarjem.[43]) 1. Mojz. 4, 8. Hebr. 11, 4: 2. Kron. 24, 22.

36. Resnično, vam povem, vse to bo prišlo nad ta rod.[44])

37. Jeruzalem, Jeruzalem! ki moriš preroke, in jih kamnjaš, kteri so k tebi poslani; kolikokrat[45]) sim hotel zbrati tvoje otroke, kakor koklja zbira svoje pišeta pod perute,[46]) in nisi hotel! Luk. 13, 34.

38. Glejte! vaša hiša vam bo pusta pušena.[47])

39. Zakaj povem vam, ne bote me vidili odslej, dokler ne porečete: Češen bodi, kteri pride v imenu Gospodovim![48])

XXIV. Poglavje.

Kristus govori od znamenj, ki se bodo kazale pred razdjanjem Jeruzalema, tempeljna in pred koncam svetá. Ta čas je tudi angeljem skrit, zato nam je treba čuti, in na prihod Gospodov zmirej pripravljenim biti.

1. In ko je Jezus iz tempeljna šel, se je preč podal.[1]) In perstopili so njegovi učenci, de bi mu pokazali zidanje tempeljna.[2]) Mark. 13, 1. Luk. 21, 5.

2. On pa je odgovoril in jim rekel: Ali vidite vse to? Resnično, vam povem, tukej ne bo pušen kamen na kamnu, kteri bi ne bil razvaljen.

3. Ko je pa sedel na oljski gori,[3]) so perstopili k njemu učenci[4]) skrivej, rekoč: Povej nam, kdaj bo to? in kakošno bo znam-

---

43. Nekteri stari razlagavci (Ciril., Epifani) imajo Caharija za očeta Janeza Kerstnika, drugi bolj verjetno za sina Jojadoviga, ki je bil od kralja Joaza v tempeljnu umorjen (2. Kron. 24, 21.). Po njih misli je Jojada imel tudi imé „Barahija". Nekteri zmed novih mislijo, de je Gospod prerokovaje govoril od nekiga Caharija sina Baruhoviga, ki ga je derhal zelotov (gorečnikov za farizejsko judovstvo) v letu 68 po Kr. v sredi tempeljna umorila, kakor poslednjiga mučenca pred razdjanjem Jeruzalema. Judovski zgodovinar Jožef popisuje tega Caharija za pošteniga moža. Po ti zadnji misli bi bile Jezusove besede: ki ste ga umorili, namesti: ki ga bote umorili.

44. Kazen za vso prelito kri pravičnih. Judje so tukej pred oči postavljeni kakor zrel, malopriden sad, pri kterih kazen ravno tako mora priti v svoji popolnosti in obilnosti, kakor so bili hudobijo gnali do nar višji stopinje, de so bili popolnama zreli. Pri vsim svojim spoznanji (v. 30.) namreč vender niso boljši ravnali, kakor njih očetje, še celo hujši, ker so Kristusa umorili.

45. nekdaj po prerokih, zdaj po svojim in svojih aposteljnov oznanovanji.

46. kolikrat sim te hotel z materno ljubeznijo ubraniti nesreče, v ktero te je pahnila tvoja nespokornost, in sim ponujal te oteti! Prim. Luk. 13, 34. 35.

47. vaše mesto, vaš tempelj bo razdjan, vaš narod razkropljen. Gl. 24, 1. Eceh. 10, 18. 19.

48. de me bote konec časov za Mesija spoznali, in pri mojim prihodu k sodbi me svojiga Boga in Gospoda pozdravili (Kriz., Avg.).

1. proti oljski gori, de bi v Lazarjevi hiši prenočeval, ko je ves dan učil.

2. de bi ga njegove velikosti, lepote in terdnosti opomnili, zavolj p. 23, 38., kjer je Jezus njegovo razdjanje prerokoval. Tempelj je bil pa tudi res prečudno delo poslopniške umetnije.

3. od kodar se je nar bolj vidilo nad Jeruzalem in nad tempelj.

4. po Marku 13, 3. ss. Peter, Jakop, Janez, Andrej, nar zvestejši.

Digitized by Google

nje tvojiga prihoda in končanja svetá?[5]) Luk. 19, 44.

4. In Jezus je odgovoril in jim rekel:[6]) Glejte, de vas kdo ne zapelje! Ef. 5, 6. Kol. 2, 18.

5. Veliko namreč jih bo prišlo v mojim imenu, ki porekó: Jest sim Kristus, in jih bodo veliko zapeljali.[7])

6. Slišali pa bote vojske in govorjenje od vojsk. Glejte, de se ne prestrašite; ker to se mora zgoditi, pa še ni konec.

7. Vzdignil namreč se bo narod nad narod, kraljestvo nad kraljestvo; in kuga, in lakota in potresi bodo po mnogih krajih.[8])

---

5. Učenci so mislili, de bo razdjanje Jeruzalema s tempeljnam vred, in prihod Gospodov k poslednji sodbi konec svetá ob enim. Perložnost k ti misli je morebiti Gospod sam dal, ko večkrat obé prigodbi skupej stavi (zgor. 16, 27. 28: 22, 7. 8: 23, 38. 39.). Zakaj to? Glej naslednjo razlago.

6. Kristus z naslednjim odgovori zavolj obeh prigodeb, kakor sv. očetje enoglasno mislijo; ako ravno so v določevanji posameznih verstá za eno ali drugo prigodbo razločnih misel. Nekteri terdijo, de pervi del govora do v. 32. zadeva razdjanje Jeruzalema, naslednje pa, de govori od konca svetá. Nekteri pa (Avg., Hier., Beda in veči del očetov in razlagavcov) menijo, de je Kristus v svoji vsevidnosti, pri kteri je tisuč let kakor en dan (Ps. 89, 4.), obe prigodbi vkup in vštric postavil. Za to zadnjo razlago bolj govori natora tih prigodeb in čerka prerokovanja. Obé prigodbi, razdjanje Jeruzalema in konec svetá, ste delo eniga Božjiga djanja, sodbe Božje čez ljudi. Ker se pa take zaporedama nasledujoče prigodbe, ki so skupej le eno Božje delo, v preroškim pogledu večkrat v enim oziru skupej pripovedujejo (Prim. Iz. 24, 26.), je prav primerno, de Kristus te dve prigodbi tako napoveduje, de je ena z drugo in v drugi naznanjena. To njino tesno zvezo tudi čerka poterduje. V verstah 29. 30. 31. se razločno in določno pokaže preroški pogled konca sveta, in vender spet pravi v. 34., de vse prerokovano bo še tadanji rod doživel. Oboje se da le zediniti, če si obé prigodbi z ravno tistimi besedami napovedane mislimo, pa tako, de se zdaj ta, zdaj una v besednim, bližnjim, popolnama pomenu pokaže, druga pa je pod ravno tistimi besedami v nebesednim, daljnim, nepopolnama pomenu razumeti. Misli nekterih novejših, de je Jezus le od razdjanja Jeruzalema prerokoval, nasprotva vsa nekdanjost, pa tudi besedni pomen prerokovanja.

7. Krivi mesli se prav za prav pred razdjanjem Jeruzalema niso prikazovali; zakaj Teodat (Apost. dj. 5, 36.) in Egipčan (Apost. dj. 21, 38.) sta bila puntarja, in Simon copernik (Apost. dj. 8, 10.) je bil kriv prerok. Po ti prigodbi so se vzdigovali včasih taki, ki so se Kristuse imenovali, kakor v poprešnjim času Kokba pod cesarjem Adrijanam, v poznejših časih, v 17. stoletji, Sabataj Cebi, ki se je bil na zadnje pomahomedanil, krivi modrijani, ki so svoj nauk vsilovali namesto nauka zveličanskiga, in pa predhodniki Antikristovi (Dan. 7.). Le ta sam bo poslednje čase zatéral, in zatreti hotel vero, in terdil, de vse zveličanje od njega izhaja (Jan. 5, 43: 2. Tes. 2, 1. i. d.). Te besede zadevajo v bližnjim in popolnama pomenu prigodbe ob koncu svetá. Kristus povzame vse krive mesije, ker je Vsigavedni, in vse v enim vidi, in ker so vsi mnogi krivi mesii le eden skupaj, ki bo na zadnje v Antikristu z nar silniši močjo med ljudi stopil. Le v daljnim, nepopolnama pomenu zadevajo te besede krive preroke pred razdjanjem Jeruzalema.

8. Tudi to velja le nepopolnama od bitev in stisk judovske vojske pred razdjanjem Jeruzalema po Rimljanih, popolnama se bo to spolnilo še le konec časov (Gl. 2. Kron. 15, 1. Skriv. raz. 19, 20.).

Digitized by Google

8. Vse to pa je le začetek nadlog.[9])

9. Potlej vas bodo izdajali v britkost, in vas bodo morili;[10]) in bote sovraženi od vsih narodov zavoljo mojiga imena.[11]) Zgor. 10, 17. Luk. 21, 12. Jan. 15, 20: 16, 2.

10. In takrat se jih bo veliko pohujšalo,[12]) in se bodo med seboj izdajali, in med seboj sovražili.

11. In veliko krivih prerokov bo vstalo,[13]) in jih bodo veliko zapeljali.

12. In ker bo hudobija obilno rastla, bo ljubezen per mnogih omerznila.

13. Kdor pa bo stanoviten do konca, bo zveličan.[14])

14. In ta evangeli kraljestva bo oznanovan po vsim svetu v pričevanje[15]) vsim narodam, in tedaj bo prišel konec.[16])

15. Kadar bote tedej vidili gnusobo razdjanja, prerokovano od Daniela preroka, stati na svetim mestu:[17]) (kdor bere, naj umé![18]) Mark. 13, 14. Luk. 21, 20. Dan. 9, 27.

16. Tedaj naj, kteri so v Judeji, bežé na gore;[19])

17. in kdor je na strehi, ne hôdi z nje, jemat kaj iz svoje hiše;[20])

18. in kdor je na polji, se ne vračaj jemat svoje suknje.[21])

---

9. je le telesno gorjé, hujši, dušno še le za tim nasledva, kakor bo zdaj popisano.
10. Si bodo prizadevali vas in z vami svetost, resnico in pravico pokončati.
11. zavolj mene, zavolj mojiga nauka, zavolj keršanske vere. Gl. zgor. 10, 22.
12. se bodo spotikali, ker je keršanstvo na videz slabo, in bodo odpadli.
13. ki se za razsvitljene, za orodje Božje, za Božje poslance naznanjajo, ter pravi nauk zametujejo in po svoji glavi spreminjajo.
14. Verste 9—13 spet le nepopolnama zamorejo veljati od malo preganjanj kristjanov in od krivih prerokov, preden je bil Jeruzalem razdjan; v popolnama pomenu veljajo od preganjanj in krivoverstev keršanskih časov, ki so spet vsi skupej povzeti, desiravno bodo v poslednjim času posebno divjale in razderale. Gl. razl. 7. Prim. zgor. 10, 22.
15. Gl. zgor. 10, 18.
16. Ko bo evangeli vsim narodam po vsim svetu oznanovan, in bodo vsi v njem prejeli spričevanje Božje ljubezni in modrosti; potlej pride konec sveta in njega sodba. Prim. Iz. 49, 6: 51, 5: 56, 7: 60, 1: 66, 19. Iz. 19, 21. Cah. 2, 11. Le v nepopolnama pomenu zamore veljati ta konec od jeruzalemskiga razdjanja, ker so namreč sv. aposteljni in posebno sv. Pavel keršansko vero skorej po vsih deželah rimskiga cesartva pred to prigodbo razširili.
17. Ko bote vidili nagnusne reči, ki se bodo dopernašale v sv. mestu in v tempeljnu, kakor je prerok Daniel prerokoval; tedej i. d. Gl. v. 16. Te gnusobe so obleženje mesta po nevernim sovražniku, nastavljenje rimskih bander in malikov v tempeljnu, in razdjanja, ki so jih Judje sami med oblego v njem napravili.
18. Po nekterih misli je ta pristavek sv. evangelista, de bi takratne kristjane opomnil, de se te gnusobe začenjajo.
19. de bi bili v njih jamah varni pred sovražnikam. Kristjani so zares bežali pri oblegi Jeruzalema v Pelo v goratim Galadu, in v druge kraje.
20. temuč naj hitro beži in ne zgublja časa; ali pa: naj beži čez strehe bližnjih hiš proti cesti. Po hišah jutrovih krajev se zamore z ene ravne strehe na drugo iti; in od zunaj so večidel stopnice napravljene, po kterih se zamore gori in doli iti, tako de ni treba v hišo priti.
21. V greškim: *svojih oblačil jemat.*

Digitized by Google

19. Gorjé pa nosečim in doječim tiste dni! [22])

20. Molite pa, de se vaš beg ne zgodi po zimi [23]) ali v saboto. [24])
Djan. ap. 1, 12.

21. Zakaj takrat bo velika stiska, kakoršne ni bilo od začetka svetá do zdaj, in je ne bo. [25])

22. In ko bi ne bili perkrajšani ti dnevi, [26]) bi ne bil otét noben človek; [27]) tode zavoljo izvoljenih bodo perkrajšani tisti dnevi. [28])

23. Takrat, ako vam kdo poreče: Glejte! tukej je Kristus, ali tam, ne verjemite. Mark. 13, 21. Luk. 17, 23.

24. Zakaj vstali bodo krivi kristusi, in krivi preroki, in bodo delali velike znamnja in čudeže, [29]) tako de bi bili zapeljani tudi izvoljeni (ko bi bilo mogoče).

25. Glejte! préd sim vam povédal.

26. Ako vam tedej porekó: Glejte! v pušavi je, ne hodite venkej; glejte! v hramu je, ne verjemite. [30])

27. Ker kakor blisk pride od solnčniga izhoda, in se posveti do zahoda: tako bo tudi prihod Sinú človekoviga. [31])

28. Kjer koli je namreč mertvo

---

22. zavolj strahu in njih stanu, ki je za beg nepripraven.

23. ob gerdim vremenu, ko slabe pota beg zaderžujejo.

24. Ta dan so smeli Judje le tavžent velikih stopinj deleč iti. Po Jezusovi smerti je bila sicer Mojzesova postava razvezana; pa dokler so kristjani še med Judi v Palestini živeli, in še neverniki v cerkev niso bili sprejeti, so se iz spoštovanja do Mojzesa in postave še deržali šeg judovskih. Ko so pa neverniki bili v cerkev stopili, je bilo po vesoljnim cerkvenim sklepu (Ap. dj. 15, 28.) napovedano evangeljsko oprostenje šegine postave (Kriz., Teofil.). Verste 15 — 20 zadevajo nar popred in po besedi stiske ob razdjanji Jeruzalema po Rimljanih; v daljnim in nebesednim pomenu pa tudi gnusobe in stiske, ki jih bo napravil Antikrist konec časov; zakaj, ravno ta prerok Daniel (12, 11.) govori tudi od tistih gnusob in grozovitost, kterim naj takratni kristjani, kolikor moč, s hitrim begam odidejo.

25. Ker je tedej govorjenje od stiske, ktera bo nar veči, kar bo svet stal, se nar popred in po besedi ne more misliti stiska, ki je po Rimljanih nad Jeruzalem prišla; zakaj takih je bilo več in večih; tukej se mora misliti zadnji čas Antikristove gnusobe ravno pred sodbo (Prim. Cah. 13, 14.); in versti 21. 22. zadevate le v daljnim, in nebesednim pomenu čase jeruzalemskiga razdjanja.

26. tisti čas.

27. ne na duši in ne na telesu. Zapeljevanje ob Antikristovim času bo tako veliko, de bi nihče zveličan ne bil, ko bi Bog časa njegove oblasti ne prikrajšal; kakor bi tudi nihče zmed kristjanov živ ne ostal, ko bi Bog na pomoč ne prišel.

28. zavolj malo pravičnih, ki bodo takrat živeli, de bodo oni sami in po njih drugi ohranjeni.

29. s satanovo pomočjo. Sv. Pavel (2. Tes. 2, 9. in sv. Janez (Skriv. raz. 13, 12.) ravno to pravita od Antikrista in bolj na tanko določita.

30. Če vam potem porekó: Pravi Mesija je zunaj na polji s svojo vojsko, ali de je tù ali tam, de bi skrivne shode imel; nikar ne verjemite, de je on Mesija, in nikar se ga ne poprijemajte.

31. Nikar se ne dajte zmotiti; zakaj na enkrat in vsim vidin, kakor blisk, ki gré od kraja do kraja neba, bo moj drugi in zadnji prihod. Le nebesedno se zamore oberniti ta prihod na Gospoda, ki je nevidno nad Jeruzalem v sodbo šel.

Digitized by Google

truplo, ondi se bodo zbirali tudi orli.[32]) Luk. 17, 37.

29. Kmalo po stiski tistih dnev[33]) pa bo solnce otemnelo, in luna ne bo dala svoje svetlobe, in zvezde bodo padale z neba,[34]) in moči nebeške[35]) se bodo gibale.[36]) Iz. 13, 10. Eceh. 32, 7. Joel 2, 10. Mark. 13, 24. Luk. 21, 25.

30. In takrat se bo perkazalo znamnje Sinú človekoviga na nebu;[37]) in tedaj se bodo jokali vsi rodovi na zemlji,[38]) in bodo vidili Sinú človekoviga priti v oblakih neba[39]) z veliko močjo in veličastvam.[40]) Skriv. raz. 1, 7.

31. In bo poslal svoje angelje s trobento in z velikim glasam,[41]) in bodo zbrali njegove izvoljene od čveterih vetrov,[42]) od konca do konca neba.[43]) 1. Kor. 15, 52: 1. Tes. 4, 15.

32. Od figoviga drevesa pa se učite prilike:[44]) kadar je njegova veja že muževna, in berst požene, veste, de je blizo poletje.

33. Takó tudi vi, kadar bote

---

32. V greškim: „*mertvo truplo*;“ v latinskim „*truplo*“, vender oboje v enim pomenu. „*Orli*“ so tukej namesti jastrobov, ki se mertvih trupel lotijo. Pomen je: Kakor se jastrobi okrog mertviga trupla zbirajo, tako bo potim, ko bo Antikrist svoje gnusobe dokončal, Sin človekov prišel v sodbo nad popačeni človeški rod. Nebesedno je pomenjen tudi nevidni prihod Kristusov s strahovavno sodbo rimskih orlov (na banderih vojsknih trum) nad spridено judovsko ljudstvo.

33. ki jih bo napravil Antikrist ter Gog in Magog (Skriv. raz. 10, 7.).

34. prešle, zginile.

35. nebeška truma, vse zvezde.

36. Po ti stiski se bo začelo močno gibanje vsiga ozvezdaniga neba, na kterim se bo znamnje Gospodovo vidno prikazalo (v. 30.), in vse bo gosta tema pokrila. Prim. Iz. 13, 10. Eceh. 32, 7. 8. Ozvezdano nebo je bilo z zemljo vred vstvarjeno (1. Mojz. 1.), in je ž njo ena celota; zato je tudi deležno sodbá, ki nad njo prihajajo.

37. Po razlaganji vsih sv. očetov je to znamnje križ, in tako poje tudi cerkev v svojih duhovnih urah. Križ je bil znamnje njegoviga ponižanja in bo torej tudi znamnje njegoviga veličastva in njegove oblasti; ker s tim si je oblast pridobil (Fil. 2, 8. 9.).

38. Rodovi zemlje so tukej hudobni, ki bodo pri zagledu križa svoje grehe, pa prepozno objokovali (Aug.). Misel, de so Gospoda križali, jih bo peklila (Kriz.).

39. s svitlimi oblaki obdaniga.

40. de bo kraljestvo malopridnih pokončal.

41. klicat k vesoljnimu vstajenju. Trobenta pomeni siln glas.

42. s štirih krajev sveta.

43. Vsi, pravični in hudobni bodo v svojih telesih vstali (Skriv. raz. 20, 21. i. t. d.). Od sodbe same Gospod tukej ne govorí, ker so učenci vprašali le za znamnja, ki se bodo pred sodbo prikazovale (v. 3.); dalje spodej (25, 31.) pa sv. Matevž popisuje tudi to razodenje Gospodovo. Verste 29—31 veljajo tudi, pa v nebesednim pomenu, od sodbe nad Jeruzalemam in potim pomeni otemnjenje nebeških luč dušno temo, ki je nad Jude prišla; znamnje Sinu človekoviga zmago keršanstva; jokajoči rodovi zemlje dvanajst judovskih rodov, ki nad svojim mestam jokajo; angelji — aposteljne, ki so iz vsih krajev sveta verne v cerkev zbirali.

44. Figovo drevo vam je v priliko.

Digitized by Google

vidili vse to, vedite, de je[45]) blizo pred durmi.

34. Resnično, vam povem, de ta rod ne bo prešel, dokler se vse to ne zgodí.[46])

35. Nebo in zemlja bota prešla[47]) moje besede pa ne bodo prešle.[48]) Mark. 13, 31.

36. Tistiga dneva pa, in ure nihče ne vé, tudi ne angelji nebeški,[49]) ampak sam Oče.[50])

37. Kakor pa je bilo v dnevih Noetovih, tako bo tudi prihod Sinu človekoviga,[51]) 1. Mojz. 7, 7. Luk. 17, 26.

38. Zakaj kakor so v dnevih pred potopam jedli in pili, se ženili in možile do tistiga dne, ko je šel Noe v barko;

39. in niso spoznali, dokler ni prišel potop, in vsih vzel: tako bo tudi prihod Sinu človekoviga.[52])

40. Takrat bota dva na njivi; eden bo vzet in eden popušen.[53])

41. Dve bote mlele v mlinu, ena bo vzeta in ena popušena.[54])

42. Čujte tedej, ker ne véste, ktero uro bo vaš Gospod prišel.[55]) Mark. 13, 33.

43. To pa vedite, de, ko bi

---

45. Božje kraljestvo na unim svetu; v nebesednim pomenu cerkev, ki se zmagovaje nad judovstvo vzdiguje. Gl. Luk. 21, 31.

46. Rod pomeni v besednim pomenu po zgornjih razlagavnih verstah (23, 36: 16, 28.) Jude tistiga časa; v nebesednim daljnim pomenu pa človeški rod sploh. Za tadanje Jude se je vse prerokovanje spolnilo, ker so doživeli jeruzalemsko razdjanje, ki je tu prerokovano zdaj v besednim, zdaj v nebesednim pomenu; za ves človeški rod pa se spolnuje in se bo spolnilo, ker je tù konec sveta, zdaj v besednim, zdaj v nebesednim pomenu popisan.

47. oboje bo zgorelo, se spremenilo v drugi, boljši stan (2. Pet. 3, 12. 13. Iz. 65, 17.).

48. moja beseda je nespremenljiva, in se na tanko dopolni.

49. Pri Mark. 13, 32. je pristavljeno: tudi Sin ne, kolikor je stvar, zgolj človek; vé pa, ker je Bog, in ker je njegova človeška natora z Božjo v eni osebi združena.

50. Kdaj de bo prišla sodba nad Jeruzalem in nad svet, je le Bogu znano.

51. ko bo prišel v sodbo zoper Antikrista. V. 28.

52. Kakor jih je ob Noetovim času le malo Bogu zvestih ostalo, in so se skorej vsi le posvetnimu življenju vdali; tako bo tudi takrat, ko bo Antikrist skorej ves človeški rod zapeljal; in kakor takrat bližnje sodbe Gospodove niso zapazili, tako tudi potlej ne. Opomniti je, de Gospod ne govori od velikih hudobij, ampak le od pozemeljskiga, posvetniga življenja. Velike hudobije zaverže tudi natorni človek; pa od notranje ljubezni, ki serce premeni, od Božje modrosti, ki pamet preseže, nima nobeniga zapopadka. Velikoveč ima zgolj natorno, zgolj človeško, kakor se v stanu izvirniga greha pokaže, za edino pravo in dobro, in se ima pri tim za pravičniga. Taka zgolj natorna čednost in modrost, tako zgolj natorno življenje bo ljudi konec časov motilo, in jih od Kristusa odvračevalo, de slepi v svoji lastni pravici bližnjiga prihoda Gospodoviga ne bodo pričakovali, in se ga ne bali.

53. Ko potim Gospod k sodbi pride (v. 28.), bo polovica človeškiga rodu z dušo in s telesam pogubljeniga.

54. Judje so navadno mleli žito v ročnih mlinih, kteriga so veči del ženske vertile. Verste 37—41 zadevajo v nebesednim pomenu tudi prihod Jezusov k sodbi nad Jeruzalem, kjer je le en del ljudi v cerkev stopil, drugi pa v malikovavskim življenji ostal, in zapušen bil.

55. Pa saj je Gospod dal zgornje znamnja svojiga prihoda, krive mesije, šum

Digitized by Google

vedil hišni gospodar, ktero uro[56]) de tat pride, bi gotovo čul, in bi ne pustil podkopati svoje hiše. Luk. 12, 49.

44. Torej bodite tudi vi perpravljeni; ker ob uri, ki je ne veste, bo Sin človekov prišel.[57])

45. Kdo neki je zvesti in razumni hlapec, kteriga je postavil njegov gospod čez svojo družino, de jim daje ob času jed?[58])

46. Blagor tistimu hlapcu, kteriga njegov gospod, kadar pride, najde tako delati! Skriv. raz. 16, 15.

47. Resnično, vam povem, de ga bo čez vse svoje premoženje postavil.[59])

48. Ako pa reče tisti malopridni hlapec v svojim sercu: Moj gospod odlaša priti,

49. in začne biti svoje sohlapce, pojeda in pije s pijanci;

50. bo prišel gospod tistiga

---

med narodi i. t. d. (v. 4. 5. 14.); čimu tedej vedna čuječnost? Ravno, de bi tih znamenj pričakovali in jih spoznali, posebno pa zato, de bi pri smerti, ki utegne na enkrat priti, nepripravljeni ne bili. Vesoljna sodba, od ktere Gospod tukej posebno govori, pride za vsakiga človeka že pri smerti kakor posebna sodba za njegovo dušo, ki bo še pred vstajenjem telesa sojena. Ker ta posebna sodba ni druga, kakor ktero bo Bog pri vesoljni sodbi izrekel, zato je že tukej v naznanjeni vesoljni sodbi zapopadena, in učence opominja k čuječnosti za to in za uno; zato pravi sv. Hieronim: Kar v vesoljni sodbi vse čaka, to se bo dan smerti za vsaciga posebej spolnilo.

56. V greškim: *v kteri nočni straži tat* i. t. d.

57. To ne velja le od smertne ure, ampak tudi od drugiga prihoda Gospodoviga k sodbi. Ona ima svoje določene znamnja; ker pa nič na svetu na enkrat ne pride, ampak se vse pripravlja in napravlja, vse začenja, raste in se dopolnuje, so se prikazovale tudi te znamnja polagama skoz vse čase, in se od časa do časa pokažejo tako rekoč v svojih dobah, de bodo po določenim času doveršene, in konec prinesle. Antikrist po rečenim tedej ne pride le konec časa, ampak večkrat v času, v svojih predhodnikih in podobah, in zato prinese tudi večkrat seboj sklenjene prikazni (Prim. 1. Jan. 2, 18. 22.), če tudi ne v enaki stopinji. In tako pride tudi sodba Gospodova večkrat, ker on od časa do časa v Božjim veličastvu z vidno nebeško močjo svoje sovražnike sodi, in svojimu imenu zmago dodeli. Ravno zato pa morajo verni vsih časov k vedni čuječnosti tudi v oziru zadnjiga prihoda Gospodoviga zavezani biti; zakaj akoravno vedó, de konec sveta še le potim pride, ko se bodo te znamnja v svoji zadnji stopinji razvile in prikazale, vender ne vedo, kdaj se ta zadnja stopinja začne, ker to veditи si je Oče prihranil (v. 36.), in si zato tudi nikoli ne morejo svesti biti, če se ni ta poslednja stopinja že v njih času začela.

58. Kdo je neki vdani in za svoj in svojiga gospoda prid skerbni hlapec, ki je postavljen, za družino skerbeti? Ali je ta, ki vsak čas svojo dolžnost spolnuje, ker njegov gospod zamore ob vsakim času priti in odgovor tirjati; ali uni, ki misli, de čas prihoda gospodoviga še ni blizo, in zato dopolnjenje svoje dolžnosti odklada? Gospod vpraša to aposteljne, in tedej govori prav posebno od dolžnosti vedne čuječnosti in od skerbi duhovnih pastirjev (Hilar.).

59. Gospod mu bo enkrat dal njegoviga gospostva se vdeleževati.

Digitized by Google

hlapca ob dnevu, ko se ga ne nadja, in ob uri, ki je ne vé;[60]) 51. in ga bo odločil,[61]) in mu bo delež dal s hinavci;[62]) tam bo jok in škripanje z zobmi.[63])

Zgor. 13, 42. Spod. 25, 30.

XXV. Poglavje.

Prilika od deseterih devic. Prilika od talentov. Večna ločitev ljudi o poslednji sodbi.

1. Tedej bo nebeško kraljestvo podobno deseterim devicam, ktere so vzele svoje svetila, in so šle ženinu in nevesti naproti.[1]) 2. Pa pet jih je bilo nespametnih, in pet pametnih.[2]) 3. Petere nespametne so vzele svetila, olja pa niso vzele seboj. 4. Pametne pa so vzele olja v svojih posodah s svetili vred. 5. Ker se je pa ženin mudil,[3]) so vse podremale in zaspale.[4])

---

60. Ako bi pa tak duhovni vikši ali vsak viši Gospodov prihod k sodbi deleč mislil, ter se požrešnosti in poželjivosti vdal, s svojimi podložnimi bi pa terdo in krivično ravnal; ga bo Gospod v smerti pred svojo sodbo poklical ob uri, ko se ne bo nadjal. Prim. 1. Pet. 5, 2. i. d.

61. od družbe zvoljenih (Hier.).

62. ga večno pogubil, kakor hinavce. Gl. zgor. 23. razl. 1.

63. Gl. zgor. 8, 12.

1. Sledeče dve priliki od deseterih devic in od talentov imate enaki namen, namreč, pokazati, de pri Gospodovim prihodu (ob smerti ali sodbi 24, 42—51.) verna delavnost določi naše zveličanje ali pa pogubljenje. Od vernih, pa ne nevernih, je tukej govorjenje, ker kdor ne veruje, je že sojen. Jan. 3, 18. Med seboj se razločite té dve priliki, ker perva zadeva bolj resnične device, druga bolj delavne kristjane sploh. De priliko od deseterih devic prav razumemo, moramo ženitvanske šege Judov poznati. Ženin je šel s svojimi tovarši (Jan. 3, 29.) po nevesto v očetovo hišo. Leta je bila med svojimi družicami, ki jih je bilo navadno deset. Ko se je ženin bližal, so mu družice naproti šle, ter ga peljale k nevesti, ki je zadej ostala, in ga z vsimi spremljevavci in z družicami pričakovala. Pridši do neveste so šli vsi v hišo ženinoviga očeta, kjer je bila ženitnina pripravljena. Ker so bile velike pojedine na Jutrovim pozno zvečer, so z baklami sem ter tje hodili, device so zato mógle tudi goreče bakle imeti. Bakle so bile lesene palice, ki so imele na verhu skledice, v kterih je olje gorelo. Baklarice so imele mehove z oljem pri sebi, de so prilivale. V ti priliki pomeni ženin Kristusa, nevesta — cerkev, device — vse kristjane čiste, neomadeževane vere (2. Kor. 11, 2.), posebno tiste deviške duše, ki so se v svetim življenji popolnama Bogu vdale. Pomen zgornje verste je: Pri sodbi in pri sprejemanji v nebeško kraljestvo se bo vernim tako godilo, kakor se je godilo unim deseterim devicam pri ženitnini.

2. Nespametno je, misliti, de je zadosti, v Gospoda verovati, kristjan ali Bogu posvečena oseba biti, brez goreče, čuječe, delavne ljubezni (Hil., Orig.). Sveta modrost je, vero z ljubeznijo sklepati. Od nevernikov in krivovercov ni govorjenja; zakaj device v ti priliki spoznajo ženina (Kristusa) in nevesto (cerkev). Tudi so vse device, tedej so misliti posebno prave device, potim, kakor vero v delih razodevajo ali pa ne (Avg., Greg.).

3. Mudenje Kristusovo je čas pokore in dobrih del, ki je vsim dovoljen v tim življenji, vsim do njih smerti (Hilar.).

4. Dremanje in spanje pomeni umiranje in smert (Hilar.).

Digitized by Google

6. O polnoči pa je šum vstal:[5]) Glejte! ženin gre, pojdite mu naproti.

7. Takrat so vstale vse tiste device, in so napravljale svoje svetila.[6])

8. Nespametne pa so modrim rekle: Dajte nam svojiga olja, ker naše svetila ugasujejo.[7])

9. Pametne pa so odgovorile, rekoč: De ga kje ne zmanka nam in vam, pojdite raji k prodajavcam, in si ga kupite.

10. Kadar so pa šle kupovat, je prišel ženin; in perpravljene so šle z njim na ženitnino,[8]) in duri so se zaperle.

11. Poslednjič pa pridejo tudi une device, rekoč: Gospod, gospod! odpri nam.

12. On pa je odgovoril in rekel: Resnično, vam povem, vas ne poznam.[9])

13. Čujte tedej, ker ne véste ne dneva ne ure.[10]) Mark. 13, 33.

14. Kakor je namreč človek, kteri je na ptuje šel, poklical svoje hlapce, in jim je zročil svoje blago.[11]) Luk. 19, 12.

15. In je dal enimu pet talentov, enimu pa dva, enimu pa eniga, vsakimu po njegovi zmožnosti,[12]) in je zdajci odrinil.

16. Šel je pa, kteri je bil pet talentov prejel, in je kupčeval z njimi, in je pet drugih perdobil.

---

5. Ženinovi spremljavci so oznanovali njegov prihod, de bi mu naproti prišli. O polnoči, t. j. takrat, ko se človek ne nadja, bo prišla smert, konec sveta, prihod Gospodov. Njegovi spremljavci so angelji s trobentami (zgor. 24, 31.) (Orig., Hier., Kriz.).

6. O Gospodovim prihodu v smerti ali k sodbi bodo verni svojo vero in svoje dela presojevali, in vest vpraševali, ali bodo mogli z njimi pred Gospoda stopiti (Avg.).

7. Nespametni (razl. 2.) verni bodo v smerti, pri sodbi svojo notranjo revšino, pomankanje notranjiga posvečenja z dobrimi deli, posebno z deli pobožniga življenja spoznali in prepozno vidili, de jih ni več moč pridobiti. Olja prositi, odreči (v. 9.), kupiti (v. 10.) pomeni: V razločivnim trenutku smerti ali sodbe je nemogoče, vero v dobrih delih delavno skazovati, si zasluženja pridobiti; zakaj, kakor drevo pade, tako obleží, ali za milost ali za pogubljenje. Gl. Prid. 11, 3. razl. 4. S smertjo se zaprejo vrata zasluženja, ki se nikoli več odperle ne bodo (Avg.).

8. so šle z njim in z nevesto v očetovo hišo k ženitnini.

9. Zakaj ne kdor pravi: Gospod, Gospod! ampak kdor stori voljo mojiga nebeškiga Očeta, pojde v nebeško kraljestvo. Gl. zgor. 7, 21. „Poznati“ pomeni: jih spoznati za prave učence. Gl. zgor. 7, 23.

10. V greškim: *„ure, v kteri bo Sin človekov prišel“.*

11. Sledeča prilika (Prim. razl. 1.) uči, kako natank odgovor bo Gospod hotel v dan sodbe od vernih, kako de so dodeljene darove v čast Božjo in v prid bližnjiga obračali, in kako bo zveste in marljive večno in nezmerno poplačeval, nezveste in lene pa večno in neskončno kaznoval. V ti priliki pomeni človek — Kristusa, ki je v nebesa šel in bo konec časa, kakor tudi ob smertni uri, ktero oboje se tukej razume (zgor. 24. razl. 55.), spet prišel; hlapci so verni, zlasti cerkveni poglavarji; zakaj hlapci v priliki so postavljeni čez Gospodovo blago; blago in talenti so darovi natore in gnade. Talent je znesel blizo 4000 kron.

12. To velja le od človeka v priliki; ker Gospod sam daje blago in razumnost (Fil. 2, 13.). Vender velja tudi od Gospoda v tim pomenu, ker on razdeluje več gnad n. pr. službe v deržavi in cerkvi po natorni zmožnosti.

Digitized by Google

17. Ravno tako je tudi, kteri je bil dva prejel, perdobil dva druga.

18. Kteri je bil pa le eniga prejel, je šel in je zakopal v zemljo, in skril denarje svojiga gospoda. [13])

19. Čez veliko časa pa pride gospod tistih hlapcov in ima obrajt z njimi.

20. In je perstopil, kteri je bil pet talentov prejel, in je pernesel pet drugih talentov, rekoč: Gospod! pet talentov si mi zročil, glej! pet drugih sim perdobil. [14])

21. Njegov gospod mu je rekel: Prav, dobri in zvesti hlapec! ker si bil v malim zvest, te bom čez veliko postavil; [15]) pojdi v veselje svojiga gospoda.

22. Pa tudi, kteri je bil dva talenta prejel, je perstopil in rekel: Gospod! dva talenta si mi zročil; glej! dva druga sim perdobil.

23. Njegov gospod mu je rekel: Prav, dobri in zvesti hlapec! ker si bil v malim zvest, te bom čez veliko postavil; pojdi v veselje svojiga gospoda.

24. Ko je bil pa tudi, kteri je bil en talent prejel, perstopil, je rekel: Gospod, vém, de si terd človek, de žanješ, kjer nisi sejal, in pobiraš, kjer nisi razsipal; [16])

25. in sim se bal, ter sim šel in skril tvoj talent v zemljo; glej! tukej imaš, kar je tvojiga.

26. Njegov gospod pa je odgovoril in mu rekel: Hudobni in leni hlapec! vedil si, de žanjem, kjer nisim sejal, in pobiram, kjer nisim razsipal;

27. torej bi bil mogel moje denarje dati menjavcam, in kadar bi bil jest prišel, bi bil prejel svoje z obrestjo. [17])

28. Vzemite mu torej talent, in dajte ga unimu, kteri ima deset talentov. [18])

29. Zakaj vsakimu, kteri ima, se bo dalo, in bo obilno imel;

---

13. Ne de bi natorne, če tudi majhne darove v svoj in drugih prid obračali, se jih veliko še vda lenobi, in skerbe le za svoj pokoj.

14. Pri sodbi, pravi sv. Gregor, bo vsak pokazal, kaj je storil. Takrat bo prišel Peter s spreobernjenimi Judi, Pavel z neverniki, Tomaž z Indijani. Takrat se bodo prikazali vsi sveti pastirji s perdobljenimi dušami. Gorjé nam, kaj bomo rekli, če k Gospodu pridemo prazni, ki smo imeli imé pastirjev, in nič ovac seboj ne pripeljemo! Oh, tukej se pastirje imenujemo, in tamkaj čede nimamo!

15. ti hočem zročiti še veči blago, nebeško kraljestvo.

16. To je preklinjevanje lenih, kakor de bi Gospod veči popolnamost hotel, kot jo slabi človek doseči zamore. Leni hlapec, ki bi bil imel svojo lenobo spoznati, dolg zvrača na Gospoda (Hier.).

17. Tvoje krivično obdolženje, de preveč in preojstro tirjam, ne izgovarja tvoje lenobe; moja ojstrost bi te bila mogla velikoveč perganjati, si saj nekoliko prizadevati. — Denar menjavcam dati, pomeni: majhen trud, ki pa veliko dobička prinese; zakaj za naložene gotove denarje so plačevali menjavci velike obresti.

18. Nevrednim, ki Božjih darov in gnad ne obračajo v svoj in drugih prid, odvzame Bog te darove, in jih da tim, ki jih zvesto obračajo (Prim. Skriv. raz. 3, 11.).

Digitized by Google

kdor pa nima, mu bo še, kar se zdi de ima, odvzeto. [19]) Zgor. 13, 12. Mark. 4, 25.

30. In nepridniga hlapca verzite v vnanjo temo: tam bo jok in škripanje z zobmi. [20])

31. Kadar pa pride Sin človekov v svojim veličastvu, in vsi angelji z njim, takrat bo sedel na sedežu svojiga veličastva. [21])

32. In zbrali se bodo pred njim vsi narodi, in jih bo narazen ločil, kakor pastir loči ovce od kozlov. [22])

33. In bo ovce postavil na svojo desnico, kozle pa na levico. [23])

34. Takrat poreče kralj tistim, kteri bodo na njegovi desnici: [24]) Pridite, blagodarjeni mojiga Očeta! [25]) posedite kraljestvo, ktero vam je perpravljeno od začetka sveta. [26])

35. Zakaj lačen sim bil, in

---

19. Kdor svoje darove in gnade zvesto obrača, ter s tim pokaže, de darove zares ima, mu bodo v plačilo še veči gnade dodeljene, in te bodo rastle do obilnosti, ker tudi njegova zvestoba raste. Kdor se pa ne trudi, in s tim kaže, kakor bi celo pič darov ne imel, mu bo vzet še ta dar ali gnada, ki jo ima. Gl. zgor. razl. (Avg., Kriz.) Drugač obernjen, pa v ravno tim pomenu je ta pregovor zgor. 13, 12.

20. Gl. zgor. 8, 12: 22, 13.

21. Ko bo tedej zdaj zaničevani Sin človekov prišel kakor Gospod nebes in vsih stvari v svojim veličastvu, se bo zgodilo to za vesoljno sodbo. Te besede merijo na pogl. 24, 31. Tam je Gospod govoril od svojiga častitljiviga prihoda; tukej uči, de pride k vesoljni sodbi, ter to popisuje bolj živo in na tanko. Vmes (p. 24, 32: 25, 30.) je opominjal k čuječnosti in zvestobi, k oživljevanju vere v dobrih delih, de bi bili verni pripravljeni za njegov prihod k vesoljni in posebni sodbi v smerti.

22. po svojih svetih angeljih. Gl. zgor. 13, 49. Dobri so primerjeni ovcam zavolj svoje nedolžnosti, priprostosti, poterpežljivosti; hudobni pa kozlam zavolj svoje nečistosti in gerde razvade.

23. Desna, pravi sv. Tomaž, pomeni imenitniši kraj, obnebje okrog Kristusa, po 1. Tes. 4, 16.; — leva menj očitni kraj, morebiti zemljo, na kteri hudobni ostanejo, de jih bo z nje po sklenjeni sodbi pekel požerl. Po ti ločitvi, pravi sv. Avguštin, bodo slehernimu njegove dela, dobre ali hude, v spomin poklicane, in se bodo prečudno hitro pokazale njegovimu duhu ali z dobrim spričevanjem vesti, ali pa v britkim očitanji. Za tim spoznanjem samiga sebe, pri kterim bo vsak nar popred svoj lastni sodnik, pride sodba Božjiga Sodnika, ki bo z notranjim razsvetljenjem dela sleherniga pred vsimi razodel in sodbo izrekel.

24. Zdaj sledeči pogovor med Sodnikam in sojenimi se ne bo ravno tako po besedi godil, kakor je tukaj popisano; ampak je le prilika, in Kristus je hotel s tim v prav živi podobi pokazati, de bo sleherniga sodil po njegovih delih (gl. zgor. 16, 27.); de bodo le tiste dela dobre spoznane, ki so bile storjene zavolj njega, tedej v veri v njega; in de že opušenje tih del vere nakoplje večno pogubljenje. Ugovorjanje dobrih in hudobnih le bolj na tanko določuje rečeno, de le dela vere opravičijo, in de noben izgovor, kakoršen koli si bodi, sodbe Sodnikove ne bo spremenil. Vender pa tudi več razlagavcov (Mald., Tirin., Gr. Majer) z močnimi dokazi terdi, de je pogovor po čerki razumeti.

25. ker ste z gnadami napolnjeni in za gnade odločeni.

26. že od stvarjenja, od vekomej sem. Bog vam je večno veselje od vekomej

Digitized by Google

ste mi dali jesti; žejin sim bil, in ste mi dali piti; ptujic sim bil, in ste me pod streho vzeli; Iz. 58, 7.

36. nag sim bil, in ste me oblekli; bolan sim bil, in ste me obiskali; v ječi sim bil, in ste k meni prišli. [27]) Prid. 7, 39.

37. Tedej mu bodo pravični odgovorili, rekoč: Gospod! kdaj smo te vidili lačniga, in smo te nasitili? ali žejniga, in smo te napojili?

38. Kdaj smo te pa vidili ptujiga, in smo te pod streho vzeli? ali naziga, in smo te oblekli?

39. Ali kdaj smo te vidili bolniga, ali v ječi, in smo k tebi prišli?

40. In kralj bo odgovoril in jim rekel: Resnično, vam povem, kar ste storili kterimu teh mojih nar manjših bratov, ste meni storili.

41. Potlej poreče tudi tistim, kteri bodo na levici: Poberite se spred mene, prekleti! v večni ogenj, [28]) kteri je perpravljen hudiču, in njegovim angeljem. [29]) Zgor. 7, 23. Luk. 13, 27. Ps. 6, 9.

42. Zakaj lačen sim bil, in mi niste dali jesti; žejin sim bil, in mi niste dali piti;

43. ptuj sim bil, in me niste pod streho vzeli; nag sim bil, in me niste oblekli; bolan in v ječi, in me niste obiskali.

44. Tedej mu bodo tudi oni odgovorili, rekoč: Gospod! kdaj smo te vidili lačniga, ali žejniga, ali ptujiga, ali naziga, ali bolniga, ali v ječi, in ti nismo postregli?

45. Takrat jim bo odgovoril, rekoč: Resnično, vam povem, kar niste storili kterimu teh nar manjših, tudi meni niste storili.

46. In ti pojdejo v večno terpljenje; pravični pa v večno življenje. [30]) Dan. 12, 2. Jan. 5, 29.

---

pripravil, ker je od vekomej previdil, de ga bote zadobili s svojo živo, delavno vero.

27. Te dela usmiljenja so postavljene sploh za dela ljubezni do bližnjiga, in to namesti vse postave (Gal. 5, 14.), ker prava ljubezen do bližnjiga je zavolj Boga in tedej tudi ljubezen do Boga v sebi ima. Kristus učí, de dela ljubezni sprejema, kakor de bi bile njemu storjene, s tim pokazati, de le tiste so zares dobre dela, ki se opravljajo z vero v njega in zavolj njega. Tudi je delo ljubezni, ki ga skažemo komu njegovih, zares njemu storjeno, ker on v svojih živí (Jan. 6, 57.).

28. Ogenj je mnogoter: Pozemeljsk, zračen, podneben, solnčen ogenj. Bog je dovolj mogočen, pravi ogenj tudi v peklu užgati; ko bi tudi ne bil kteri nam znanih ognjev. Zastran besede: „večno“ gl. spod. v. 46.

29. ki ga je pripravil Bog luciferju in njegovi derhali v peklu, v kazen zavolj nepokoršine. — Ali pa more zgolj duhove pravi ogenj mučiti? Ne terpi li tvoja občutljiva duša, ko se spečeš? Se vé de, le po telesu, ali pa Bogu ni mogoče, peklenskimu ognju dati tako lastnost, de tudi duhove peče?

30. v večno, srečno neumerljivost. Beseda: „v e č n o“ pomeni: brez konca; zakaj pri sv. Luk. 1, 33. je imenovano kraljestvo Jezusovo — kraljestvo brez konca, in po Jan. 11, 26. pravični nikoli ne bodo umerli. Ravno to pomeni „v e č n o“ tudi v pervim delu verste; ker že besedi v obeh delih verste se vjemate; potim, ker je po 3, 12. Skriv. raz. 20, 10. in Jan. 3, 36. tudi kazen hudobnih brezkončna ravno tako imenovana. In pa kako bi zamogli zaverženi kdaj dobri biti, ko jim je gnada Božja za vselej odtegnjena, ker je

Digitized by Google

XXVI. Poglavje.

Kristus napoveduje svoje križanje. Judje imajo zbor zoper njega. Njegovo maziljenje. Judež se pripravlja, ga izdati. Jezus jé velikonočno jagnje in postavi sv. rešnje telo; napove Petrovo zatajevanje in gré na oljsko goro. Judež ga izda, in k Kajfežu ga peljajo. Peter ga zataji, pa se spokori.

1. In pergodilo se je, ko je bil Jezus vse te govore dokončal, je rekel svojim učencam:[1] Mark. 14, 1. 2. Luk. 22, 1. 2. Jan. 13—17.

2. Véste, de bo čez dva dni velika noč,[2] in Sin človekov bo izdan, de bo križan.

3. Takrat so se zbrali véliki duhovni in starašini ljudstva v dvoru[3] vélikiga duhovna, kteri je bil imenovan Kajfež; [4]

4. in so se posvetovali, de bi Jezusa z zvijačo vjeli in umorili. [5]

5. Rekli so pa: Nikar v praznik, de kje hrup med ljudstvam ne vstane. [6]

6. Ko je bil pa Jezus v Betanii, [7] v hiši Simona gobovíga, [8] Mark. 14, 3—9. Jan. 12, 1—8.

7. je k njemu perstopila žena, ki je imela alabastrovo púšico draziga mazila, in ga je izlila na njegovo glavo, ko je per mizi bil. [9] Mark. 14, 3. Jan. 11, 2: 12, 3.

8. Ko so pa učenci to vidili, so bili nevoljni, rekoč: [10] Čimu ta potrata? [11]

---

v življenji, za ktero samo jim je bila dana, niso v zveličanje obernili (Jan. 3, 36.)? Kakor tema nikdar ne more biti luč, in kakor ogenj iz žlindre nikdar ne more srebra ali zlata izsiliti, tako se pekel, v duhovnim pomenu gnusoba in smrad vsiga sveta, nikoli ne more nebesam približati. Vsi sveti očetje so učili, de so te kazni brez konca, in vesoljna cerkev je zavergla zmoto, de bi se kazni hudiča in zaverženih kdaj končale (2. zbor konštantinop., 4. lateran., trident. sej. 6. zakonilo 25.). Ne sovraži, o človek te kazni, zakaj pravična je; sovraži le greh. Kdor sovraži le kazen, pade v greh in kazen. Z nejevero si odverneš sicer spomin na pekel, pa ne pekla samiga; oči si zavežeš, de brezna ne vidiš; pa toliko bolj gotovo vanj padeš. Ako pa pekel z vernimi očmi od deleč gledaš, te to odverne od poti, ki pelje v pekel. Zunaj peklenskih vrat se še zamore oberniti, iz pekla pa ni rešitve, vrata so vekomaj zaklenjene, z večnostjo zapahnjene.

1. 33. leta Jezusove starosti.
2. Zastran judovske velike noči gl. 2. Mojz. 12, 1. i. t. d.
3. dvorni izbani. V greškim: „*duhovni, pismarji in starašini*“.
4. Po judovskim pisavcu Jožefu je bil on viši duhoven od 19. do 36. leta po Kristusovim rojstvu, in potim je bil odstavljen po rimskim oblastniku Vitelii.
5. Ta svèt so imeli četerti dan v tednu, v sredo; zato so se nekdaj kristjani ta dan postili.
6. Ker o praznikih je bilo v Jeruzalemu veliko ljudstva zbraniga, ki mu je bilo vdano, in ki so mislili, de bo branilo, ga obsoditi in umoriti.
7. šest dni pred praznikam. Jan. 12, 1—8.
8. mende tistiga, ki ga je bil Jezus ozdravil. Po sv. Janezu so bili pričujoči Lazar, Marta in Marija, in letá ga je pomazilila.
9. v znamnje nar večiga počešenja. Gl. Sir. 9, 8.
10. Po sv. Janezu je bil le Judež zato nejevoljin; drugi ali nekteri, kakor sv. Marka pravi, so morde le svoje začudenje v obrazu razodevali.
11. Maziloje bilo po sv. Marku več kakor 300 denarjev, to je okoli 60 goldinarjev vredno.

Digitized by Google

9. Zakaj to bi se bilo lahko drago prodalo in ubogim dalo.

10. Jezus pa, ko je vedil,[12]) jim je rekel: Kaj nadlego delate ti ženi?[13]) Zakaj dobro delo je storila nad menoj.[14])

11. Uboge namreč imate zmirej per sebi, mene pa nimate zmirej.[15])

12. Zakaj ker je ona to mazilo izlila na moj život, je to storila za moj pogreb.[16])

13. Resnično, vam povem, kjer koli se bo oznanoval ta evangeli po vsim svetu, se bo tudi pravilo, kar je ta storila, v njen spomin.

14. Tedej je šel eden zmed dvanajsterih,[17]) kteri je bil imenovan Judež Iškarjot, k vélikim duhovnam, Mark. 14, 10. Luk. 22, 4.

15. in jim je rekel: Kaj mi hočete dati, in jest vam ga bom izdal? Oni pa so mu pervolili[18]) trideset srebernikov.[19])

16. In odsihmal je iskal perložnosti, de bi ga izdal.[20])

17. Pervi dan opresnih kruhov[21]) pa so perstopili učenci k Jezusu, in so mu rekli: Kje hočeš, de ti perpravimo jesti velikonočno jagnje? Mark. 14, 12. Luk. 22, 7.

18. Jezus pa je rekel: Pojdite v mesto k onému,[22]) in recite mu: Učenik pravi: Moj čas[23]) je blizo, per tebi hočem imeti veliko noč s svojimi učenci.

19. In učenci so storili, kar jim je bil Jezus ukazal, in so perpravili velikonočno jagnje.[24])

20. Kadar se je bil pa večer

---

12. desiravno so učenci le med seboj govorili.
13. ker ji zapravljivost očitate.
14. blago delo ljubezni in spoštovanja.
15. telesno in vidno pričujočiga.
16. me je v naprej mazilila. Gl. Jan. 19, 39. i. d. To maziljenje se je zgodilo pred slovesnim vhodam v Jeruzalem (zg. 21.) in kratko pred njegovo smertjo. Tako je bil kakor Mesija in viši duhoven tudi pozemeljsko maziljen.
17. Gl. Ps. 54, 13.
18. Drugi prestavljajo: *plačali.*
19. kakih 25 goldinarjev. To je bila cena sužnih po 2. Mojz. 21, 32. Prim. Cah. 11, 12.
20. zakaj on je bil tat. Jan. 12, 6. Tako je pozemeljski duh in mesena modrost celo apostelna pogubila.
21. Skoz sedem dni velikonočniga praznika Judje niso smeli okvašeniga kruha jesti (2. Mojz. 12, 15. i. t. d.). Zato je bil velikonočni praznik tudi imenovan praznik opresnih kruhov. Začel se je 14. dan mesca nizana, ki je bil pol našiga sušca in pol maliga travna. Letá 14. dan mesca nizana je bil v letu, ko je bil Jezus križan, naš četertik (gl. spod. 28, 1.). Zjutrej tega dneva so ga učenci to vprašali.
22. namreč k temu in temu možu, čigar služabnik vas bo z verčem vode srečal (Mark. 14, 13.). Kristus je poslal Petra in Janeza (Luk. 22, 8.). Ta mož je bil mende zmed Jezusovih zvestih; zakaj Jezus mu reče govoriti: „od njegoviga časa“, in se pri tim Učenika imenuje. Jezus pač imena moževiga ni imenoval, de bi Judež kraja popred ne vedil; sicer bi bil utegnil Jezusa še med večerjo dati vjeti.
23. čas moje smerti.
24. so kupili jagnje, so ga dali v tempeljnu zaklati (2. Mojz. 12, 6.) in v hiši uniga moža za večerjo pripraviti.

Digitized by Google

storil, je s svojimi dvanajsterimi učenci k mizi šel.

21. In kadar so jedli, je rekel: Resnično, vam povem, de eden vas me bo izdal. [25]) Jan. 13, 21.

22. In silno žalostni so začeli sleherni reči: Gospod, ali sim jest?

23. On pa je odgovoril in rekel: Kteri pomaka z menoj roko v skledo, ta me bo izdal. [26])

24. Sin človekov sicer gre, kakor je pisano od njega; tode gorjé tistimu človeku, po kterim bo Sin človekov izdan! [27]) Bolje bi mu bilo, de bi ne bil rojen tisti človek. Ps. 40, 10.

25. Judež pa, kteri ga je izdal, je odgovoril, rekoč: Učenik! ali sim jest? Mu reče: Ti si rekel. [28])

26. Kadar so pa večerjali, [29]) je vzel Jezus kruh, [30]) in ga je posvetil, [31]) in razlomil, ter dal svojim učencam, in je rekel: Vzemite in jejte; to je moje telo. [32]) 1. Kor. 11, 24.

27. In je vzel kelih, je za-

---

25. Jezus hudobijo sploh naznani, de bi se spokoril uni, ki se je kriviga vedil.

26. Kristus še bolj na tanko pové, ako ravno še ne popolnama določno. Eden zmed tistih je, ki z menoj v eno skledo pomakajo. Na mizi je moglo za trinajstere osebe več skled biti; med tistimi, ki so z Jezusam v eno skledo pomakali, je bil Judež blizo Jezusa. Ko je potim Janez, po Petru opomnjen, Zveličarja določno vprašal (Jan. 13, 24.), je dal Jezus določno znamnje (Jan. 13, 26.). Jezus ni nehal Judeža svariti, pravi sv. Kriz., akoravno ni nič zdalo, vender Jezus ni jenjal si prizadevati, kar mu je bilo moč. Tako tudi mi ne nehajmo, neutrudljivo grešnikov iskati, kolikor koli se more.

27. Sicer je v večnim sklepu Božjim, in preroki so prerokovali (Ps. 21. in 39. Iz. 53.), de bom mogel silovite smerti umreti; pa zato on, ki me izdá, ni izgovorjen; strašna nesreča ga bo zadela. Hudobno delo je kakor storjeno v Božjim sklepu, pa zato ne neha biti svobodno delo.

28. Ti si! Judež je po sv. Avg. to tiho rekel, ko je bil grižljej prejel (Jan. 13, 27.), se Jezusu bližaje, in Jezus mu je tiho odgovoril; zakaj nekteri učenci niso nič na Judeža mislili, ker so menili (Jan. 13, 29.), de gre, potrebniga za praznik nakupovat. Sicer pa je bil Judež zavolj izdajanja, kakor sv. Lukež popisuje, še le potim svarjen, ko je bilo sv. rešnje telo postavljeno (26—29.). Sv. Matevž in sv. Marka sta mende tukej, kakor večkrat, prigodbe prestavila.

29. V greškim: *„ko so pa jedli“*. Te besede kažejo, de bo zdaj nekaj povedano, kar je različno od vživanja velikonočniga jagnjeta, kakor tudi sv. Lukež (22, 20.) naravnost pravi, de se je sledeče po večerji zgodilo. To pa, kar zdaj sledí, je darovanje Gospoda za ljudi, vživanje Gospoda od ljudi, povelje Gospodovo do aposteljnov in njih naslednikov, de naj to Gospodovo darovanje in njega vživanje v spomin njegove smerti zares in resnično ponavljajo skoz vse stoletja. To pa je postavljenje nar svetejši daritve sv. maše, zakramenta sv. rešnjiga telesa in zakramenta sv. mašnikoviga posvečevanja. Tako učé vsi sv. očetje in sv. cerkev. (Prim. Mark. 14, 22—25. Luk. 22, 19. 20: 1. Kor. 11, 23.)

30. majhen, tenek, opresen kruh, kakor so ga Judje za velikonočni praznik pekli.

31. Posvetiti, se pravi tukej pred vsim: zahvaliti, po Luk. 22, 19; zraven pa tudi, kakor večkrat, hvaliti, tako de je pomen: Jezus je zahvalil in hvalil Boga za kruh, ki je bil odločen za spremenjenje v njegovo telo.

32. Te besede je Jezus rekel učencam, ko jim je kosce podal, tedej pred zavživanjem; zakaj preden so zavžili, so mogli vediti, kaj naj zavžijejo. Pomen

Digitized by Google

hvalil [33]) in jim dal, rekoč: Pite iz njega vsi!

28. Zakaj to je moja kri nove zaveze,[34]) ktera bo za njih veliko [35]) prelita v odpušenje grehov. [36])

---

besedi je: To, kar tukej po zunanjim v podobi kruha vidite, ni več kruh, ampak moje telo. Sv. Lukež pristavi: ki bo za vas dano (kakor daritev na križu). Ta kruh ni več kruh, ampak moje telo, ki se daruje. Ker se ni zgolj telo, ampak živo telo, ves Kristus s kervjo in z mesam, z Božjo in človeško natoro daroval, se v telesu razume celi Kristus; in ker so pristavljene besede: „ki bo za vas dano, ali ki se za vas da“, je razumeti celi Kristus, ki se daruje. Telo Kristusovo se pa sicer mora tukej misliti kakor pravo, pa čeznatorno, spremenjeno, kakoršno je bilo po vstajenji (Luk. 24, 36. i. d.); ker to hoče njegovo čeznatorno darovanje in vživanje. Pri vsim opravilu se mora dvoje razločiti: Kristus, ki se tje da v dar, in pa ki je sprejet, zavžit od učencov, daritev in zavživanje darovaniga — skrivnost vse kerščanske vere, ktere bitje je, de se Kristus za ljudi daruje, in ga ljudje pri obhajilu zavživajo, ker se pri sv. maši Jezusoviga zasluženja vdeležujejo, in se pri sv. obhajilu ž njim na tanko sklepajo. V oziru na to oboje je sv. cerkveni trident. zbor določil (sej. 22. zakon. 1.): „Ako kdo reče, de se pri sv. maši Bogu ne daruje resnična in prava daritev, ali de daritev ni nič druziga, kakor de se nam Kristus v zavživanje poda, bodi izpahnjen“.

33. ali ga je posvetil, v pomenu razl. 31.

34. Kristus hoče reči: zakaj to, kar tukej vidite od zunaj v podobi vina, ni več vino, ampak moja kri, in kakor je stara zaveza Božja z Judi z darovavno kervjo poterjena bila (2. Mojz. 24, 8. i. d. Heb. 9, 13. i. d.), tako bo tudi nova zaveza Božja z vsim človeškim rodam z mojo kervjo, t. j. z mojim telesam, ki svojo kri prelije, sklenjena, poterjena, zapečatena.

35. za vse ljudi. Gl. zgor. 20, 28.

36. Ker je ta kri prava in živa kri Jezusa Kristusa, in se ta kri brez cele osebnosti Kristusove misliti ne more: je pod podobo vina ves Kristus s kervjo in z mesam, z dušo in s telesam, z Božjo in s človeško natoro zares pričujoč (Trid. zbor. sej. 13. zakon. 3.). — Pa če je bil že pod podobo kruha ves Kristus pričujoč in dan, čimu bi bil še enkrat dan pod podobo vina? Ko bi bil Kristus to sveto skrivnost le v zavživanje postavil, bi se zdela podoba vina odveč; ker ima pa ob enim in pred vsim kakor daritev ravno to po skrivnostno, nekervavo biti (razl. 32.), kar je bila daritev na križu vidno in kervavo: se iz tega vidi, zakaj se je Gospod tudi pod podobo vina dobrotno dal. Ločitev v podobe kruha in vina je v podobi pomenila ločitev skorej popolnama prelite kervi (Jan. 19, 34.) od nar svetejšiga telesa, kakor se je zgodila pri kervavi daritvi na križu, in spremenjenje vina v nar svetejši kri se je tedej zgodilo zavolj daritve, de se skazuje ločitev kervi od telesa. Ker je kelih le za daritev potreben, zato morajo kelih le darujoči mašniki in škofje prejemati, ne pa drugo ljudstvo. Ljudstvo ne daruje prav za prav, ampak le zavživa, in zato prejema telo Gospodovo le pod eno podobo, kakor je cerkev iz modrih vzrokov zapovedala. — Zastran povelja Gospodoviga, sveto daritev in večerjo v prihodnje obhajati, gl. Luk. 22, 19. Lepo govori od sv. večerje trident. zbor. (sej. 13. pogl. 2.): „Naš Odrešenik je postavil ta zakrament, v kteriga je tako rekoč zlil obilnost svoje ljubezni do ljudi, bogastvo svoje čudodelne moči. V prejemanje tega zakramenta nam je zapovedal obhajati njegov spomin in njegovo smert oznanovati, dokler ne pride svetá sodit. On nam je zapovedal ta zakrament prejemati, kakor duhovno hrano duše, de bodo nasitovani in krepčani oni, ki živé življenje tega, ki je rekel: Kdor jé mene, bo živel zavolj mene. On nam ga je za-

Digitized by Google

29. Povem vam pa, de posihmal ne bom pil od tega sadu vinske terte do tistiga dne, ko ga bom noviga z vami pil v kraljestvu svojiga Očeta. [37])

30. In kadar so bili zahvalno pesem izpeli, so šli na oljsko goro. [38])

31. Tedej jim reče Jezus: Vi vsi se bote pohujšali nad menoj to noč; [39]) zakaj pisano je: Bom udaril pastirja, in razkropile se bodo ovce čede. [40]) Mark. 14, 27. Jan. 16, 32. Cah. 13, 7.

32. Kadar bom pa vstal, pojdem pred vami v Galilejo. [41]) Mark. 14, 28: 16, 17.

33. Peter pa mu je odgovoril in rekel: Ko bi se ravno vsi pohujšali nad teboj, se jest ne bom nikdar pohujšal.

34. Jezus mu reče: Resnično, ti povem, de to noč, preden petelin zapoje, [42]) me boš trikrat zatajil. Mark. 14, 30. Jan. 13, 38.

35. Peter mu reče: Akoravno bi mi bilo s teboj umreti, te ne bom zatajil. Tako so tudi vsi učenci rekli. Mark. 14, 31. Luk. 22, 33.

36. Tedej je prišel Jezus z njimi na pristavo, ki se ji pravi Getzemani, [43]) in je rekel svojim učencam: Sedite tukej, de grem tje, in molim. Mark. 14, 32. Luk. 22, 40. Jan. 18, 1—27.

37. In je vzel seboj Petra in Cebedejeva sina, [44]) in je začel žalosten in otožen perhajati.

38. Tedej jim je rekel: Moja

---

povedal prejemati kakor studenec zveličanja, de opíra vsakdanji dolg in obvaruje smertniga greha. Tudi, de naj nam bo zastava prihodnje častitljivosti in večniga zveličanja, vez edinosti tistiga telesa (cerkve), čigar glava je on, in s ktero naj bomo sklenjeni z nar tesneji vezjo vere, upanja in ljubezni do njega in med seboj".

37. Te besede so bile, kakor se iz sv. Luk. 22, 15. razvidi, izrečene pred postavljenjem svete daritve, in veljajo od večerje sploh; ker je bilo ravno od vina govorjenje, jih je sv. Matevž sem postavil. Pomen je: To je zadnja večerja, ki jo z vami tukej obhajam; zopet, častitljivši in zveličavniši, bom pa z vami enkrat v kraljestvu svojiga Očeta pri nebeški večerji. Večno zveličanje se večkrat primerja večerji (zgor. 8, 11.).

38. kakor po navadi, po noči (Luk. 21, 37: 22, 39.). Pred velikonočno večerjo so molili psalme 112 in 113; po večerji psalme 115—118.

39. se bote nad mojim terpljenjem in mojo zapušenostjo motili, in v veri omahovaje me zapustili.

40. Gl. Cah. 13, 7. in razlag.

41. Kristus se je prikazal svojim učencam v Jeruzalemu, še preden so se vernili v svojo domačijo, v Galilejo. Tukej pa govori le od Galileje, kakor sv. Krizostom pravi, ker se jim ondi ni bilo Judov bati, in so torej od ondotne prikazni raji slišali.

42. ali prav za prav „*prejden bo izpel*", kakor ima greško. Petelin je bil že enkrat žapel, preden je bil Peter Gospoda vtretjič zatajil. Gl. Mark. 14, 30. 72.

43. t. j. oljna tlačivnica. Tam je bilo mende več oljnih tlačivnic za delanje olja.

44. Jakopa in Janeza. Ta dva in Peter so ga vidili spremenjeniga, in jim je bilo tudi zdaj biti nar bolj bližnjim pričam njegoviga terpljenja. Gl. zgor. 17, 1.

Digitized by Google

duša je žalostna do smerti;[45]) ostanite tukej in čujte z menoj.[46])

39. In je malo dalje šel, in padel na svoj obraz,[47]) in je molil, rekoč: Moj Oče! ako je mogoče, naj gre od mene ta kelih;[48]) pa vender ne, kakor jest hočem, ampak kakor ti.[49])

40. In pride k svojim učencam, in jih najde spijoče, in reče Petru: Tako niste mogli eno uro z menoj čuti?

41. Čujte in molite, de ne pridete v skušnjavo.[50]) Duh je sicer voljan, meso pa slabo.[51])

42. Spet je vdrugič šel, in molil, rekoč: Oče moj! ako ne more ta kelih memo iti, kakor de ga pijem, naj se zgodí tvoja volja.

43. In je spet prišel, in jih je našel spijoče; njih oči namreč so bile dremotne.[52])

44. In jih je popustil in spet šel, in vtretjič molil, in ravno tiste besede govoril.

45. Tedej pride k svojim učencam in jim reče: Spite zdaj in počivajte.[53]) Glejte! perbližala se je ura, in Sin človekov bo izdan grešnikam v roke.

46. Vstanite, pojdimo! glejte! perbližal se je, kteri me bo izdal.

47. In še je govoril, in glej! Judež, eden dvanajsterih, je prišel, in z njim velika množica z meči in s kolmi poslana od vélikih duhovnov in starašinov ljudstva.

48. Njegov izdajavec pa jim je bil dal znamnje, rekoč: Kteriga

---

45. V smertnih britkostih sim. Ker je imel Kristus s svojo Božjo natoro tudi človeško sklenjeno, so mu bili lastni tudi človeški občutljeji žalosti in bolečine; vender, kakor pravi sv. Avguštin, ne ker je mógel, ampak, ker je hotel. Zakaj kakor je človeško natoro svobodno na se vzel, tako je bilo vse svobodno delo, kar je on kakor človek delal in terpel. Večkrat je že z učenci od svojiga terpljenja in smerti govoril, pa takrat ni bil žalosten in prestrašen, ker ni hotel, desiravno mu je po njegovi Božji natori vse pred vsigavedočimi očmi bilo, kar je imel terpeti, in za kar je imel terpeti. Zdaj, ko je v svoje terpljenje šel, je hotel s to nezmerno žalostjo začeti, in jo je pustil do tiste stopinje priti, de so se vse njegove človeške moči pretresle pred delam, ki mu je bilo dokončati, in de je njegova človeška volja celò željo razodela, naj bi se mu kelih terpljenja odvzel, ako bi bila tudi Božja volja.

46. de bote priče mojih bolečin, ter se bote učili, kako se mora v skerbni stiski k molitvi pribežati, in de me bote z usmiljenjem in z molitvijo nekoliko tolažili. Prim. Ps. 68, 21.

47. v znamnje nar globokejšiga poniževanja pred Očetam.

48. ta britka smert. Gl. zgor. 20, 22.

49. ne moja človeška, ampak tvoja Božja volja se zgôdi.

50. de se ne bote spotikali nad mojim prihodnjim terpljenjem. Kristus ne reče: de ne bote skušani, ker to ni vselej v naši oblasti; ampak, de v skušnjavi ne padete. Čuječnost nad vsim, kar utegne skušati, in preserčna molitev v skušnjavi dodelite zmago.

51. Tedej se ne smé človek na svoje moči in sklepe zanašati, temuč na Božjo gnado naj zaupa in naj je pridno prosi.

52. zaspane.

53. le spite in počivajte! O kako napčno je to ob času, ko bom jest sovražnikam izdan. Jezus jim ni privolil, temuč svaril jih je, de se za bližnjo nevarnost tako malo zmenijo (Kriz.),

Digitized by Google

koli bom kušnil, tisti je, njega primite.

49. In beržj je k Jezusu stopil, in je rekel: Zdrav bodi, Učenik! in ga je kušnil.

50. In Jezus mu je rekel: Prijatel! čimu si prišel? Tedej so perstopili, in so roke na Jezusa vergli, in ga prijeli.

51. In glej! eden zmed teh, kteri so bili z Jezusam, [54]) je stegnil roko in izderl svoj meč, in je mahnil po hlapcu vélikiga duhovna, in mu je uho odsekal.

52. Tedej mu reče Jezus: Vtakni svoj meč v njegovo mesto; zakaj vsi, kteri za meč prijemajo, bodo z mečem končani. [55])
1. Mojz. 9, 6. Skriv. razod. 13, 10.

53. Ali meniš, de ne morem prositi svojiga Očeta, in bi mi poslal več ko dvanajst legijonov angeljev? [56])

54. Kako se bodo tedej dopolnile pisma, [57]) ker se mora tako zgoditi? [58]) Iz. 53, 10.

55. Tisto uro je Jezus množicam rekel: Kakor nad razbojnika ste me šli lovit z meči in s kolmi; vsak dan sim sedel per vas, in učil v tempeljnu, in me niste prijeli.

56. Pa to vse se je zgodilo, de se dopolnijo pisma prerokov. Takrat so ga vsi učenci zapustili in so zbežali. [59]) Žalost. pes. 4, 20. Mark. 14, 50.

57. Kteri so pa Jezusa vjeli, so ga peljali k Kajfežu, vélikimu duhovnu, [60]) kjer so se bili pismarji in starašini sošli. Luk. 22, 54.

58. Peter pa je od deleč za njim šel do dvora vélikiga duhovna. [61]) In je šel vanj, in je sedel s služabniki, de bi vidil konec.

59. Véliki duhovni pa [62]) in ves zbor so iskali kriviga pričevanja zoper Jezusa, de bi ga umorili;

60. in ga niso našli, desiravno je bilo veliko krivih prič perstopilo. Zadnjič pa ste prišle dve krive priči,

61. in ste rekle: Ta je govoril: Jest morem podreti tempelj Božji, in v treh dneh ga spet sozidati. [63]) Jan. 2, 19.

62. In véliki duhoven je vstal,

---

54. Peter, po Jan. 18, 10.

55. Vsi, ki z mečem ranijo, ko za to oblasti nimajo, zaslužijo, de bi se jim ravno to prigodilo. Enako se z enakim povračuje. Prim. 1. Mojz. 9, 6.

56. Rimski legijon je imel 6000 mož. Dvanajst legijonov je bilo ena truma. Pomen: Meni ni treba človeške pomoči, ko si zamorem angeljsko pridobiti.

57. prerokovanja prerokov (Iz. 52, 13—53. i. d.).

58. Jest prosim le za spolnjenje Božje volje (v. 39.); ta pa je, kakor so preroki prerokovali, de terpim in umerjem za zveličanje ljudi.

59. od strahu, de bi tudi njih ne zgrabili.

60. Po obširniši povesti pri sv. Jan. 18, 13. i. d. so peljali Jezusa nar popred k Anu, tastu Kajfovimu, potim še le k Kajfu. Morebiti sta oba v eni hiši prebivala. Gl. zgor. v. 3.

61. pri Anu, kakor sv. Janez bolj na tanko pové. Ako sta oba viši duhovna v eni hiši stanovala, sv. Matevžu ni bilo treba tega bolj na tanko določevati.

62. Greško pristavi: „*in starašini*“.

63. Tako Jezus ni ne rekel, ne razumel. Gl. Jan. 2, 19.

Digitized by Google

in mu rekel: Ali nič ne odgovoriš na to, kar ti zoper tebe pričujejo?

63. Jezus pa je molčal. [64]) In véliki duhoven mu je rekel: Zarotim te per živim Bogu, de nam poveš, ali si ti Kristus, Sin Božji? [65])

64. Jezus mu reče: Ti si rekel. [66]) Pa povém vam: [67]) Posihmal bote vidili Sinu človekoviga sedeti na desnici moči Božje, in priti v oblakih neba. [68]) Zgor. 16, 27. Rim. 14, 10: 1. Tes. 4, 15.

65. Tedej je véliki duhoven raztergal svoje oblačila, [69]) rekoč: Preklinjal je *(Boga)*; kaj potrebujemo še prič? Glejte! zdaj ste slišali preklinjevanje.

66. Kaj se vam zdi? Oni pa so odgovorili in rekli: Smerti je vreden.

67. Tedej so mu pljevali [70]) v obraz, in so ga za uho bili; drugi pa so ga v obraz s pestmi tolkli, Iz. 50, 6. Mark. 14, 65.

68. rekoč: Prerokuj nam, Kriste! kdo te je udaril? [71])

69. Peter pa je zunaj sedel na dvorišu, [72]) in perstopila je ena dekla k njemu, rekoč: Tudi ti si bil z Jezusam Galilejcam. Luk. 22, 56. Jan. 18, 17.

---

64. ker bi bilo njegovo zagovarjanje vender zastonj, in so si priče navskriž bile (Mark. 14, 59.); je zatoženi tedej že s tim zagovarjan bil. Prim. Iz. 53, 7.

65. Zapovem ti: Pred Bogam pričaj, če si Sin Božji, obljubljeni Mesija. — Kdor je komu ukazal priseči, mu je prisego narekoval, in prisegajoči je le odgovoril: Amen, tako je, ali kaj enaciga. Gl. 3. Mojz. 5, 1.

66. De, jest sim! Jezus je tedej slovesno pred sodbo prisegel, de je Sin Božji in Mesija.

67. tega vsi ne verjamete, vender pa vam le povem i. t. d.

68. Posihmal, ko me je viši duhoven v imenu vsiga ljudstva ko Mesija zavergel, me bote vidili kakor oblastnika Božjiga v Božjim veličastvu nád vas k sodbi priti. „Na desnici Božji sedeti“ se pravi, Božjo oblast imeti. Gl. Ps. 109, 1. Prihod Sinu človekoviga na oblakih neba je njegov prihod k sodbi. Prim. zgor. 24, 30: 25, 31. i. t. d. S tim slovesnim zaverženjem se je začela sodba Jezusa Kristusa nad Judi. Razdjanje mesta Jeruzalema, razkropljenje med vse ljudstva, njih spridenost med narodi, njih terdovratnost, časne stiske, ki so jih od časa do časa zadevale, so le njene posamezne kazni do poslednjiga prihoda Gospodoviga, ko bo prišel v vidnim veličastvu sodit vesoljni svet. V tim veličastvu pride tudi ob smerti sleherniga Juda pri posebni sodbi.

69. Zakaj on je imel Jezusovo govorjenje za bogokletstvo, pri kterim so si pričujoči v znamnje studa in žalosti oblačila stergali. Gl. 4. Mojz. 14, 6: 4. Kralj. 19, 1. Po sv. Hieronimu je bilo to djanje višiga duhovna prav pomenljivo. On je pretergal svoje oblačila v znamnje, de je viši duhovstvo za Jude odsihmal zgubljeno.

70. služabniki in straža. Gl. Mark. 14, 65. Luk. 22, 63. V obraz pljevati je bilo znamnje nar hujšiga zaničevanja. Gl. 5. Mojz. 25, 9. Iz. 50, 6.

71. ti, krivi Mesija! Oči so mu bili zavezali. Mark. 14, 65.

72. višiga duhovna Ana (v. 58.). Nekoliko naslednje povesti zatajevanja se je pripetilo že preden je bil Jezus k Kajfu odpeljan. Sv. Matevž ni ravno gledal na razverstenje prigodeb, po kterim so se godile.

Digitized by Google

70. On pa je tajil vpričo vsih, rekoč: Ne vem, kaj praviš.

71. Ko je pa skozi vrata šel, ga je vidila druga dekla, in je rekla tistim, kteri so bili tam: Tudi ta je bil z Jezusam nazarenskim. [73])

72. In je spet tajil s persego: Ne poznam tega človeka. [74])

73. Čez malo pa so perstopili ondi stoječi, in so rekli Petru: Resnično, tudi ti si zmed tistih; zakaj tvoj jezik te razodeva. [75])

74. Tedej je začel rotiti se in persegati, de ne pozna tega človeka. In zdajci je petelin zapel. [76])

75. In Peter se je spomnil besede Jezusove, ki jo je rekel: Preden bo petelin zapel, [77]) me boš trikrat zatajil. In je ven šel, in je britko jokal.

XXVII. Poglavje.

Kristus je k Pilatu peljan. Judež obupa. Jezus pred Pilatam. Baraba je izpušen; Jezus s ternjem kronan in zasramovan, na Kalvarijo peljan in med dvema razbojnikama križan. Čez tri ure, v kterih je tema bila, umerje. Čudeži po njegovi smerti. Jožef iz Arimateje ga pokoplje; grob obvarovan.

1. Kadar se je pa jutro storilo, so sklenili vsi véliki duhovni in starašini ljudstva zoper Jezusa, de bi ga v smert izdali. [1])

2. In so zvezaniga peljali in izdali Ponciju Pilatu, deželnimu poglavarju. [2]) Mark. 15, 1. sl. Luk. 23, 1. sl. Jan. 18. 28. sl.

---

73. To se je prigodilo, ko je bil Kristus pri Kajfu, po Jan. 18, 24. i. d. Ako sta oba viši duhovna v eni hiši stanovala (gl. zgor. 60.), se vidi, kako so zamogli sv. evangelisti trojno zatajevanje tako blizo skupej postaviti. — V greškim: *„ko je pa ven v lopo šel“*. Prim. Mark. 14, 66. Lopa je bila pokrit, s stebri podpert kraj pri vratih velikih hiš.

74. Po sv. Matevžu in Marku (14, 69.) je Petra tudi v drugo dekla ogovorila; po sv. Lukežu (22, 58.) je bil mož, po sv. Janezu (18, 25.) jih je bilo več. Ob enim sta tedej govorila moški in ženska, in Peter je obema odgovoril.

75. Galilejci so imeli svojo posebno izreko. Tudi pri letim tretjim zatajevanji govorí sv. Lukež (22, 59.) le od eniga moškiga; sv. Janez (18, 26.) od sorodovinca Malhoviga, Matevž in Marka (14, 70.) govorita od njih več. Ako se sodi različno govorjenje, s kterim Petra ogovarjajo, je bil moški sv. Lukeža drug od sorodovinca Malhoviga, in oba spet različna od tih, od kterih govorita sv. Matevž in sv. Marka.

76. zadnjikrat. Gl. Mark. 14, 72.

77. preden bo petelin odpel. Gl. zgor. v. 34. Prim. Luk. 22, 61.

1. Po noči niso bili blezo vsi prišli k Kajfu; de bi bila pa sklenjena sodba še bolj veljavna, so se zjutrej vsi zbrali.

2. Odkar je bila Judeja rimska dežela (gl. zgor. 2. razl. 21.), je bila podložna sirskimu poglavarju, pa vladana po deželnim oblastniku. Leta je skerbel za pobiranje davkov, in je imel tudi pravico, v kervavi sodbi sklepati čez življenje ali smert. Prebival je v Cezareji, med velikonočnimi prazniki je pa prišel v Jeruzalem, kjer je toliko ljudi skupej vrelo, de bi mir in red ohranil. Judje so peljali Jezusa k Pilatu, ker smeli so sicer k smerti

Digitized by Google

3. Tedej, ko je Judež, kteri ga je bil izdal, vidil, de je obsojen, se je skesal, [3]) in je nazaj pernesel trideset sreberníkov vélikim duhovnam in starašinam,

4. rekoč: Grešil sim, ker sim izdal nedolžno kri. [4]) Oni pa so rekli: Kaj je nam mar, ti glej!

5. In je vergel od sebe sreberníke v tempeljnu, [5]) se je vernil, ter je šel in se z vervjo obesil. [6]) Djan. ap. 1, 18.

6. Véliki duhovni pa so vzeli sreberníke, in so rekli: Ne spodobi se jih devati v tempeljnovo skrinjico; zakaj to je cena kervi. [7])

7. Sklenili so pa, in kupili zanje lončarjevo njivo za pokopališe ptujcov. [8])

8. Zato je imenovana tista njiva hakeldama, to je, njiva kervi, do današnjiga dné. [9]) Djan. ap. 1, 19.

9. Tedej se je dopolnilo, kar je bilo govorjeno po Jeremii preroku, ki pravi: In so vzeli trideset sreberníkov, ceno cènjeniga, kteriga so skupčevali od Izraelovih otrók, [10]) Cah. 11, 13.

10. in so jih dali za njivo lončarjevo, kakor mi je ukazal Gospod. [11])

11. Jezus pa je stal pred poglavarjem, [12]) in poglavar ga je vprašal, rekoč: Ali si ti kralj judovski? [13]) Jezus mu je rekel: Ti praviš. [14]) Mark. 15, 2. Luk. 23, 3. Jan. 18, 33.

12. In kadar je bil tožen od vélikih duhovnov in starašinov, [15]) ni nič odgovoril. [16])

13. Tedej mu reče Pilat:

---

obsoditi, vender pa sklenjene sodbe ne spolniti. To pravico so jim bili Rimljani od nekaj let sem vzeli. Gl. Jan. 18, 31.

3. Ko je Judež vidil, de si Jezus sam ne pomaga, kakor je on pričakoval (gl. zgor. 26, razl. 20.), se je kesal, de ga je izdal.

4. Jest vam dam vaš denar nazaj, spustite tudi vi Jezusa, ker je nedolžen.

5. Sodnja zbornica, kjer se je viši zbor zbral, je bila v enim tempeljnovih dvorov.

6. iz obupanja, de njegov greh ne more odpušen biti. Po djanji ap. 1, 18. se je njegovo telo razpočilo.

7. denar, ki so ga dajali, de bi koga v smert spravili. Mislili so, de bi se s tim denarjem tempeljnov zaklad oskrunil, v kteriga se po 5. Mojz. 23, 18. ni smelo devati nikakoršno plačilo nečistnic, tedej gotovo tudi denar ne, za kteriga je bil človek v obsojenje k smerti kupljen.

8. za ptuje Jude, ki niso imeli lastniga groba, kakor domači. Njiva tega lončarja se je blezo takrat dobila za nizko ceno 30 srebernikov (gl. zgor. 26, 15.), ker je bila ilovca na nji pošla, ter ni bila več za rabo.

9. V greškim: *„njiva, njiva kervi do današnjiga dne“.*

10. od eniga Izraelovih sinov, od Judeža.

11. Gl. razlago tih preroških besedi pri Cah. 11, 13. 14.

12. Gl. zgor. v. 2.

13. Jezus je pri spraševanji pred Kajfam očitno spoznal, de je Mesija (zgor. 26, 64.). Zavolj tega so njegovi nasprotniki rekli, de se je delal kralja Judov, in jih pregovarjal, de bi od cesarja odpadli. Gl. Luk. 23, 2.

14. Res, jest sim, pa ne pozemeljsk kralj, ampak Judam obljubljeni kralj resnice, Mesija (Jan. 18, 36. 37.). Kakor pred visokim zboram Judov, tako spozná zdaj tudi pred ajdovsko sodbo za nevernike svojo visoko vrednost. Gl. 1. Tim. 6, 13.

15. v veliko rečeh. Mark. 15, 3.

16. ker je bilo vse laž (Avg.); njegovo zagovarjanje bi tudi nič ne bilo pomagalo

Digitized by Google

Ali ne slišiš, koliko zoper té pričujejo?

14. In mu ni odgovoril na nobeno besedo, tako de se je poglavar silno čudil. [17])

15. Ob prazniku [18]) pa je poglavar navado imel, ljudstvu izpustiti eniga jetnika, kteriga so hotli.

16. Imel je pa takrat slovečiga jetnika, kteri je bil imenovan Barába. [19])

17. Ko so se tedej zbrali, [20]) je Pilat rekel: Kteriga hočete, de vam izpustim, Barába ali Jezusa, kteri je imenovan Kristus? [21])

18. Zakaj vedil je, de so ga bili iz nevošljivosti izdali. [22])

19. Kadar je pa sedel na sodnjim stolu, [23]) je poslala k njemu njegova žena, rekoč: Nič si ne dajaj opraviti s tem pravičnim; zakaj veliko sim terpela dans v sanjah zavoljo njega. [24])

20. Ali véliki duhovni in starašini so pregovarjali ljudí, de bi prosili za Barába, Jezusa pa pogubili. Mark. 15, 11. Luk. 23, 18. Jan. 18, 40. Dj. apost. 3, 14.

21. Poglavar pa je odgovoril, in jim rekel: Kteriga teh dveh hočete, de vam izpustim? Oni pa so rekli: Barába.

22. Pilat jim reče: Kaj tedej naj storim z Jezusam, kteri je imenovan Kristus?

23. Vsi rekó: Križan naj bo! Poglavar jim reče: Kaj pa je hudiga storil? Ali oni so še bolj vpili, rekoč: Križan naj bo!

24. Ko je pa Pilat vidil, de nič ne opravi, temuč de veči hrup vstaja; je vzel vode, in si je roké umil vpričo ljudstva, rekoč: Jest sim nedolžen nad kervjo tega pravičniga, vi glejte!

25. In vse ljudstvo je odgovorilo in reklo: Njegova kri pridi na nas in na naše otroke! [25])

26. Tedej jim je izpustil Ba-

---

17. nad njegovo velikoserčno poterpežljivostjo, dušno močjo in zaničevanjem smerti.

18. o veliki noči. Jan. 18, 39.

19. Ta je bil v hrupu nekoga ubil. Mark. 15, 7. Luk. 23, 19.

20. Ko je bilo veliko ljudstva skupej, kakor po navadi pri očitnih sodbah, zdaj pa še posebno zavolj velikonočniga praznika.

21. ki ga Mesija imenujejo?

22. On je mislil, de zbrano ljudstvo ne bo tako krivično in zdraženo, in bo na to gnalo, de naj se spusti; s tim bi se bil umaknil, de bi ga ne bil sam rešil, kar bi mu bilo pri viših duhovnih sovraštvo nakopalo.

23. na zvišenim kraji pod milim nebam, de bi sodbo izrekel.

24. Po besedi: *„v prikazni veliko terpela“*. Pomen: Sanje sim imela, v kterih se je meni in tebi veliko strašniga žugalo, ako boš tega nedolžniga k smerti obsodil. Po misli več sv. očetov so bile te sanje ženi od Boga dane v svarjenje za Pilata. Pilatu se je res naslednjič hudo godilo. Kmalo nato, kakor jud Flavi Jožef in tudi keršanski pisavci povedó, je bil zatožen, službe odstavljen, v Rim pred sodbo poklican in pregnan v Vieno v Galii, kjer se je sam usmertil.

25. Strašno obsojenje samih sebe! Kako de se je spolnovalo, vidimo nad nesrečnim ljudstvam, ki po vsim svetu razkropljeno, povsod Božje prekletstvo seboj nosi.

Digitized by Google

raba; Jezusa pa jim je gajžlaniga izdal, de bi bil križan. [26])

27. Tedej [27]) so poglavarjevi vojšaki Jezusa seboj vzeli na sodiše, in so k njemu spravili vso trumo. [28]) Mark. 15, 16. Ps. 21, 17.

28. In so ga slékli, in so mu škerlatast plajš ogernili. [29])

29. In so spletli krono iz ternja, in so mu jo na glavo djali, in terst v njegovo desnico, in so pred njega poklekovali, in ga zasramovali, rekoč: Zdrav bodi kralj judovski! Jan. 19, 2.

30. In so vanj pljevali, in terst jemali in ga tolkli po glavi.

31. In po tem, ko so ga zasramovali, so mu slékli plajš, in ga oblékli v njegove oblačila, in ga peljali, [30]) de bi ga križali.

32. Gredé pa so dobili človeka iz Cirene, [31]) Simona po imenu; tega so permorali, de je nesel njegov križ. [32]) Mark. 15, 21. Luk. 23, 26.

33. In so prišli na mesto, ki se imenuje Golgota, to je, mesto mertvaških glav. [33]) Mark. 15, 22. Luk. 23, 33. Jan. 19, 17.

34. In so mu dali piti vina z želčem zmešaniga. [34]) In ko je bil pokusil, ni hotel piti. [35])

35. Po tem pa, ko so ga bili križali, so razdelili njegove oblačila, in so vadljali zanje, [36]) de se je

---

26. Bičali (gajžlali) so jih navadno, preden so jih križali. Gajžlali so jih po nagim životu, na nizek steber privezane, ki je komaj do ledij segel. Rimski biči so bili jermeni, vanje je bil zapleten drat, ki je imel spodej zobčike, s kterimi so bili gajžlani neusmiljeno razmesarjeni. Pilat je dal Jezusa gajžlati, ker je upal, de bodo Judje že s tim zadovoljni in ga bodo spustili. Gl. Luk. 23, 22. Jan. 19, 1. i. d.

27. namreč, ko je bil Baraba spušen in Jezus razgajžlan; ker po povesti sv. Janeza je bil Jezus v križanje dan še le potim, ko je bil kronan, kar se v naslednjim pripoveduje.

28. t. j. vso rimsko kohorto. Smertne kazni dopolniti je bilo ob času pervih rimskih cesarjev vojakam zročeno. Sodnja hiša je bilo poslopje deželniga oblastnika, ki je bilo po ustnim zročilu na tempeljnovim hribu v gradu Antonii. Rimska kohorta je imela več kot 600 mož; vender niso bile vedno dopolnjene.

29. Škerlatasti plajš vojakov je segel do kolén, in je bil na persih ter na desni strani zapet.

30. na moriše zunaj mesta. Jan. 19, 17. 20. Heb. 13, 12.

31. Cirene je bilo poglavitno mesto dežele Cirenajke v Afriki.

32. Obsojeni so križ sami nosili; tudi Jezus ga je mende sam nesel do predmestja, kjer je Simon trumo srečal. Ker je bil Jezus zavolj gajžlanja močno oslabljen, mu je mogel Simon pomagati.

33. od glav umorjenih. Bil je grič prav blizo mesta proti severno-zahodnji strani od Jeruzalema.

34. Po greškim je bil jesih. Je pa vse eno, ker slabo vojaško vino je bilo kakor jesih. Želč je bil po sv. Marku 15, 23. mira. Obsojenim so dajali tega vina, preden so bili umorjeni, de bi jim bolečine polajšali, ker mira omami.

35. ker ni hotel svojih bolečin zmanjševati, ampak z zavednostjo umreti.

36. Pri križanji je bila navada, de so čveteri vojaki oblačila obsojeniga med seboj razdelili, kteriga so umorili. Za spodnje oblačilo, ki je bilo navadno iz celiga delano, in se ni dalo deliti, so vadljali.

Digitized by Google

dopolnilo, kar je rečeno po preroku, ki pravi: Razdelili so si moje oblačila, in za mojo suknjo so vadljali.[37]) Mark. 15, 24. Luk. 23, 34. Jan. 19, 23. Ps. 21, 19.

36. In so sedéli, in ga varovali.[38])

37. In so djali verh njegove glave njegovo obsojenje pisano:[39]) Ta je Jezus, kralj Judov.[40])

38. Takrat sta bila križana z njim vred dva razbojnika, eden na desnici in eden na levici.

39. Ti pa, ki so mémo hodili, so ga preklinjevali, in s svojimi glavami zmajevali,[41])

40. in so rekli: Aha, kakó tempelj Božji poderaš, in v treh dneh spet sozidaš;[42]) pomagaj sam sebi! Če si Sin Božji, stopi s križa. Jan. 2, 19.

41. Ravno tako so ga zasramovali tudi véliki duhovni s pismarji in starašini vred in so rekli:

42. Drugim je pomagal, sam sebi ne more pomagati. Ako je izraelski kralj, naj stopi zdaj s križa, in vérujemo vanj. Jan. 2, 18. Ps. 21, 9.

43. V Boga je zaupal; naj ga zdaj reši, če ga rad ima. Sej je rekel: Sin Božji sim.

44. Ravno to sta mu očitala tudi razbojnika, ktera sta bila z njim vred križana.[43])

45. Od šeste ure pa se je tèma storila po vsi zemlji[44]) do devete ure.[45])

46. In okoli devete ure je Jezus z velikim glasam vpil, rekoč: Eli, Eli! lama sabaktani? To je: Moj Bog, moj Bog! zakaj si me zapustil?[46]) Ps. 21, 2.

37. Besede: „*de se je dopolnilo*“, ... „*razdelili*“ se pogrešajo pri naj več greških rokopisih in tudi v nekterih latinskih, pa se berejo pri sv. Jan. 19, 24.

38. Straža je tako dolgo ostala pri križanih, de so umerli, zato de jih niso njih prijatli sneli.

39. Navada je bila, de je eden zmed vojakov pri umorjenih obsojenih nosil belo tablo, na kteri je bilo zapisano imé in hudodelstvo obsojeniga; ta tabla je bila po tim na križ pribita.

40. Gotovo je hotel Pilat s tim reči: Ta se je delal kralja Judov, pa ni bil, in zato je bil križan; po Božjim dopušenji je pa tako zapisal, de je pravo veljavo Jezusovo, in pravi vzrok njegove smerti povedal; zakaj, on je bil kralj (Mesija) Judov, in ravno zato, ker je kralj bil, je umerl na križu po večnim sklepu Božjim. Prim. Jan. 19, 21.

41. v zasramovanje. Gl. Ps. 21, 8.

42. Gl. zgor. 26, 61. 63.

43. prav za prav le eden, kakor sv. Lukež pripoveduje. Od začetka sta ga oba zasramovala, poslednjič le eden, ker se je bil drugi spreobernil.

44. t. j. od poldne do treh. Judje so delili takrat dan v dvanajst ur od solnčniga izhoda do zahoda. Te ure niso bile zmirej enake, kakor je bil dan daljši ali krajši. Šesta ura je bila zmirej opoldne. O veliki noči, ob času, ko sta dan in noč enaka, so bile ure tako dolge, kakor naše, in deveta ura je bila po našim ob treh popoldne.

45. Čez vso (razsvetljeno) zemljo; ta tèma ni bila solnčno ali lunino mraknjenje; zakaj to zdaj po natornim ni moglo biti, ko je bila polna luna; ampak je bilo čudovito otemnenje solnca, ki je skrilo svoje žarke zdaj, ko je ugasovala luč svetá. Zato tudi greško nima besede, ki pomeni solnčno mraknjenje, ampak je sploh govorjenje od temote.

46. Zakaj mi odtegueš vso tolažbo, tako, de ne terpim le bolečin na telesu

Digitized by Google

47. Eni pa tam stoječih, to slišati, so rekli: Elija kliče ta.[47])

48. In berž je stekel eden zmed njih, vzel gobo, jo z jesihom napojil, in nataknil na terst, in mu je dal piti.[48])

49. Drugi pa so rekli:[49]) Pusti, poglejmo, ali pride Elija ga resit!

50. Jezus pa je spet zavpil z velikim glasam, in je izdihnil dušo.[50])

51. In glej! zagrinjalo v tempeljnu se je pretergalo na dvoje od verha do tál;[51]) in zemlja se je potresla, in skale so pokale, 2. Kron. 3, 14.

52. in grobi so se odperali, in veliko teles svetnikov, kteri so spali, se je obudilo.[52])

53. In so šli iz grobov po njegovim vstajenji, in so prišli v sveto mesto, in so se mnogim perkazali.

54. Stotnik pa, in kteri so z njim bili in Jezusa varovali, ko so vidili potres, in kar se je godilo, so se silno bali in so rekli: Resnično, ta je bil Sin Božji!

55. Bilo je pa tam od deleč veliko žen, ktere so bile za Jezusam prišle od Galileje, in so mu stregle;[53])

56. med kterimi je bila Marija Magdalena, in Marija, mati Jakopa[54]) in Jožefa,[55]) in mati Cebedejevih sinov.[56])

57. Kadar se je pa večer sto-

---

brez polajšanja, ampak sim tudi v svoji duši zapušen, kakor bi ne bil ti z menoj sklenjen? — Človeška duša Kristusova je bila z Božjo Besedo tesno sklenjena, in je vživala v svojih višh močeh neprenehama Očetovo ljubezen; radovoljno pa se je podvergla volji Očetovi, ter je bila zadnji čas terpljenja brez vse tolažbe od svoje Božje natore in od Očetove ljubezni. Iz tega zapušenja je izhajal tožni glas njenih spodnjih moči: Moj Bog! zakaj si me zapustil? Tako sveti očetje. Besede so vzete iz 21. psalma, v kterim je prerokovano terpljenje Gospodovo. Gospod jih je izrekel v takrat navadnim jeziku, ki ni bil čisto hebrejsk, ne čisto sirsk, ampak iz obeh zmešan.

47. ki bo ob Mesijevim času prišel. Gl. zgor. 16, 14.: 17, 10.

48. ker je Jezus prosil. Gl. Jan. 19, 28. 29. Morebiti bi ga bili tudi radi pokrepčali, de bi bili kake trenutke njegovo smert zaderžali, in preroku Eliju čas pustili, mu na pomoč priti.

49. Pri sv. Marku govori tisti, ki mu je piti dal.

50. Jezus je zavpil z velikim glasam, pokazati, de ne, ker mora, temuč, ker hoče, da svoje življenje za ljudi (Gl. Jan. 10, 18.). Jezus je umerl ob tretji uri, tisti čas, ko je bilo v tempeljnu zaklano vsakdanje darovavno jagnje, ki je njega pomenilo.

51. zagrinjalo, ki je svetiše ločilo od nar svetejšiga (Gl. 2. Mojz. 26, 33: 38, 26: 2. Kron. 3, 14.). To je bila skrivnostna podoba, de s Kristusovo smertjo neha Mojzesova postava, de se začne postava gnade, se nebesa odpró, in skrivnosti Božje vere razodevajo.

52. po vstajenji Gospodovim, kakor naslednje pristavi, v pričevanje, de je njegovo vstajenje tudi vstajenje pravičnih. Gl. Iz. 26, 19. Eceh. 37, 1. Dan. 12, 2. 13. Hudobni bodo sicer tudi vstali, pa ne, kakor Gospod in pravični, v večno življenje, ampak v večno smert (Skriv. raz. 20, 12. i. d.).

53. de bi njega oskerbovale. Gl. Luk. 8, 2. 3. Jan. 19, 25. i. d.

54. Jakopa mlajšiga, eniga zmed aposteljnov. Mark. 15, 40.

55. V greškim: „*Joses*“. Gl. zgor. 13, 55.: 1, 25.

56. Saloma; gl. zgor. 20, 20.

Digitized by Google

ril, [57]) je prišel neki bogat človek iz Arimateje, [58]) po imenu Jožef, kteri je bil tudi sam učenec Jezusov. Mark. 15, 42. Luk. 23, 50. Jan. 19, 38.

58. Ta je šel k Pilatu, in je prosil telo Jezusovo. Tedej je Pilat ukazal telo dati.

59. In Jožef je vzel telo, in ga je zavil v čisto tančico;

60. in ga je položil v svoj novi grob, kteriga je bil izsekal v skalo; in je zavalil velik kamen k durim groba, in je šel. [59])

61. Bila je pa ondi Marija Magdalena, in una Marija; in sté sedele grobu nasproti.

62. Drugi dan pa, kteri je po perpravljanji, [60]) so se zbrali véliki duhovni in farizeji k Pilatu,

63. rekoč: Gospod! spomnili smo se, de je ta zapeljivec, ko je še živ bil, rekel: Čez tri dni bom vstal.

64. Ukaži tedej grob obvarovati do tretjiga dne, de kje ne pridejo njegovi učenci, in ga ne ukradejo, in ne rekó ljudstvu: Od mertvih je vstal; in poslednja zmota bo hujši od perve. [61])

65. Pilat pa jim je rekel: Imate stražo; pojdite, obvárujte, kakor véste.

66. Oni pa so šli, in so grob obdali z varhi, in kamen zapečatili. [62])

XXVIII. Poglavje.

Kristusovo vstajenje. Angelj napove sv. ženam vstajenje, in Jezus sam se jim prikaže. Viši duhovni stražo podkupijo. Jezus se prikaže v Galileji, razpošlje aposteljne in obljubi cerkvi nezmotljivost v učenji.

1. Zvečer sabote pa, ko se | pervi dan tedna zasveti, [1]) je

57. Po solnčnim zahodu, 3 ali 4 ure po Jezusovi smerti.

58. iz mesta, ki je 6 ali 7 milj proti severno-zahodnji strani od Jeruzalema.

59. Grobi v Palestini so bili navadno v skale vsekani. Bili so hrami za mertve trupla. Zunaj pred vrata so zavalili velike kamne, de niso mogle divje zveri blizo in trupel požérati.

60. Dan pripravljanja (Mark. 15, 42.) je imenovan tisti dan, ki je pred saboto.

61. ker bi potlej vse za njim hitelo.

62. de bi vojakov ne mogli podkupiti in trupla ukrasti.

1. Po besedi: Pozno v saboto pa, ko se je pervi dan sabote zaznal. Beseda: „sabota“ pri Judih ni pomenila le sedmiga dneva v tednu, ampak tudi teden sam. Tukej sabota oboje pomeni, tako de je pomen: Pozno po noči, ki pride za saboto, proti jutranjimu mraku, ko se je pervi dan tedna zaznal i. t. d. Dnevi v tednu so bili imenovani: pervi, drugi, tretji i. t. d. dan sabote, tako, de je pervi dan tedna naša nedelja. Vstajenje Gospodovo se je tedej zgodilo zjutrej zgodej velikonočno nedeljo; in On je bil celo saboto, nekaj časa poprejšnjiga dneva, ali petka, in celo noč pred pervim dnevam v tednu (nedeljo), tedej tri dni v grobu. Gl. zgor. 12, 40. Vsa versta dni Gospodoviga terpljenja in smerti je ta le: Velikonočno jagnje so jedli 14. nizana zvečer (v četertik); obsojen, križan in v grob položen je bil 15. nizana, judovski velikonočni praznik (v petek); grob so varovali 16. nizana (v saboto), ki je bila to leto velika sabota, ker je prišla v veliko-

Digitized by Google

prišla Marija Magdalena in una Marija [2]) gledat groba. [3]) Mark. 16, 1. Jan. 20, 1.

2. In glej! velik potres je vstal. Zakaj angelj Gospodov je prišel z nebes, in je perstopil ter kamen odvalil in nanj sédel. [4])

3. Njegovo obličje pa je bilo kakor blisk, in njegovo oblačilo kakor snég.

4. Od straha pa pred njim so varhi strepetali, in so bili kakor mertvi. [5])

5. Angelj pa je pregovoril in rekel ženam: Nikar se ne bojte! zakaj vem, de išete Jezusa, kteri je bil križan.

6. Ga ni tukej; vstal je namreč, kakor je rekel. [6]) Pridite in poglejte kraj, kamor je bil Gospod položen.

7. In berž pojdite, in povejte njegovim učencam, de je vstal; in glejte! pred vami gre v Galilejo, [7]) tamkej ga bote vidili. Glejte! préd sim vam povédal.

8. In so šle berž iz groba s straham [8]) in z velikim veseljem, in so tekle povédat njegovim učencam.

9. In glej! Jezus jih sreča, [9]) rekoč: Pozdravljene bodite! One pa so perstopile in objele njegove noge, ter ga molile.

---

nočni teden; vstal je Gospod 17. nizana zjutrej, pervi dan v tednu (nedeljo). Ker je pravi velikonočni praznik, 15. nizan, to leto pred veliko saboto, se je imenoval, kakor vsak dan pred kako saboto, dan pripravljanja (zgor. 27, 62.).

2. Gl. 27, 56.

3. de bi vidile, kako bi mogle telo pomaziliti. Gl. Mark. 16, 1., kjer je tudi Saloma v družbi. Zversteno prigodbo vstajenja glej Jan. 20, 1. — Od straže niso nič vedili. Le tá je bila v petek zvečer pred grob postavljena, ko so bile v začetku velike sabote že domú šle. Veliko saboto, nar svetejši dan v letu, so bile v svojih hišah.

4. Po nauku vsih svetih očetov se grob ni odperl, ko je Gospod od mertvih vstal. To je storil še le angelj, ko je bil Gospod grob že zapustil, v pričevanje, de se je vstajenje zares zgodilo. Vstajenje je podlaga naše vere; zakaj, ko bi Kristus ne bil vstal, pravi sv. Pavel (1. Kor. 15, 17.), bi bila naša vera prazna, ker tedaj bi se Kristusova nizkota ne bila spremenila v častitljivost; tedaj bi bilo revno, ponižno, križano življenje kristjanov brez upanja; tedaj bi bilo posvetno življenje častitljivost, in naša vera — nič. Z Gospodovim vstajenjem je spričano, de Kristusovo življenje ne pelje le v srečno neumerjočnost duše, ampak tudi v spremenjenje telesa, v odrešenje celiga človeka, zakaj njegovo vstajenje je tudi naše vstajenje, ako je naše življenje vravnano po njegovim življenji (Fil. 3, 21.).

5. Angelj je grob odperl v tim, ko so žene k grobu šle. Pri svojim prihodu niso več straže našle. Le tá, ko se je po strahu spet zavedila, se je vzdignila in bežala.

6. Gl. Jan. 2, 19. zgor. 12, 40.: 16, 21.: 17, 9.: 20, 19.: 26, 32.

7. Učenci so bili Galilejci, in so se mogli iz Jeruzalema, kamor so bili zavolj velikonočniga praznika prišli, spet verniti v Galilejo, svojo domačijo. Še preden bodo tje prišli, de Jezus že tam bode. V Judeji se je prikazal Jezus le nekterim učencam in na skrivnim; v Galileji se je razodel vsim in očitno. Gl. zgor. 26, 32.

8. s svetim straham.

9. Greško pristavi: *„Ko so tje šle, de bi učencam naznanile“*.

Digitized by Google

10. Tedej jim reče Jezus: Nikar se ne bojte! pojdite, povejte mojim bratam, [10]) de naj gredo v Galilejo, ondi me bodo vidili.

11. Kadar so pa odšle, glej! so eni varhov v mesto prišli in povédali vélikim duhovnam vse, kar se je bilo zgodilo. [11])

12. In so se zbrali s starašini, se posvetovali in dali vojšakam veliko denarjev, [12])

13. rekoč: Recite, de so njegovi učenci po noči prišli in ga ukradli, ko smo spali.

14. In če bo to poglavar slišal, ga bomo mi pregovorili, [13]) in bomo naredili, de bote brez skerbí.

15. Oni pa so denarje vzéli, in so storili, kakor so bili podučeni. In to govorjenje je razglašeno per Judih do današnjiga dné.

16. Enajsteri učenci pa so šli v Galilejo, na goro, [14]) kamor je bil Jezus ukazal.

17. In ko so ga vidili, so ga molili; nekteri pa dvomili. [15])

18. In Jezus je perstopil, [16]) in z njimi govoril, rekoč: Dana mi je vsa oblast v nebesih in na zemlji. [17])

19. Torej pojdite, in učite vse narode, [18]) in keršujte [19]) jih v imenu [20]) Očeta, in Sina, in svetiga Duha. [21]) Mark. 16, 15.

---

10. Kristus imenuje zdaj apostelne svoje brate. Z njegovo smertjo so postali otroci Božji, in tedej njegovi bratje. Ps. 21, 23.

11. Med tim, ko so žene v mesto šle, so zamogli nekteri vojaki že tje priti, in prigodbo pripovedovati.

12. Blezo se jih je bilo le nekaj naj imenitniših zbralo; ker poln zbor bi bil težko sklenil, vojake podkupiti, desiravno tudi to ni neverjetno, ker je mogel viši zbor po vsakterih pomočkih segati, de bi se mu poslednje reči ne zvergle v hujši, kakor so bile perve (gl. zgor. 27, 64.).

13. v greškim: „*ga potolažili*“.

14. na goro blagrov (zgor. 5, 1: 14, 23.).

15. nekteri zmed učencov, kterih je bilo po 1. Kor. 15, 6. okoli 500 skupej.

16. Kar zdaj sledí, se po Mark. 16, 14. i. d. ni zgodilo na gori v Galileji, ampak pri zadnji prikazni Gospodovi na oljski gori malo pred njegovim vnebohodam. Tudi besede to kažejo, ker so v njih njegove zadnje povelja in poslanje apostelnov po vsim svetu.

17. To je rekel Gospod, de bi pokazal, de po oblasti in pravici, ki je njemu dana, pošlje svoje učence do vsih narodov, de naj jim zveličanje oznanujejo.

18. Drugi greško prestavljajo: „*Storite učence vse ljudstva*“.

19. posvečujte jih s sv. kerstam (z oblivanjem z vodo) v moje učence.

20. t. j. v bistvu. Imé kake reči je njeno bitje, in tako je na brezštevilnih krajih sv. pisma namesti Božjiga bitja njegovo imé (2. Mojz. 23, 21.: 4. Mojz. 6, 27. Ps. 5, 12. Mal. 1, 6.). Kerst tedej, ki ga je Jezus postavil, se opravlja v Božji moči.

21. V imenu, v bitji Božjim razloči Jezus tri Božje osebe, Očeta, Sina in sv. Duha, in s tim izreče skrivnost presvete Božje trojice; zakaj Jezus govori le od eniga imena, eniga bitja, ki pa v sebi ima tri osebe (peršone) (Hier., Hil. in drugi očetje). Ne prederzuj se, te skrivnosti razumevati, nad njo dvomiti, ali jo celó tajiti. Bog je rekel: Dosti je! moli jo, podverzi pamet in serce. Vidil ga boš enkrat, kakoršen je, če tukej verješ, kar ne vidiš.

Digitized by Google

20. Učite jih spolnovati vse, kar koli sim vam zapovedal.[22]) In | glejte! jest sim z vami vse dni do konca svetá.[23])

---

22. vse zapovedi, ker ne opraviči verà sama, ali vera v te ali une besede Jezusove, ampak vsa vera, kakor jo Jezus hoče, in sicer ta vera, ako je delavna v dobrih delih, opraviči. Prim. Rim. 2, 13. Vedi tudi: Jezus je poslal svoje učence po vsim svetu, in jim ni rekel: Pišite, ampak: oznanujte evangeli. De so nekteri zmed njih nekaj pisali, se je le primerilo, desiravno se je zgodilo po Božjim napeljevanji. Niso vsi pisali, pa tudi ti, ki so pisali, niso vsiga pisali (2. Jan. 12.: 3. Jan. 13.: 1. Kor. 11, 34.: 2. Tes. 2, 14.: 1. Tim. 6, 20.: 2. Tim. 1, 13.); zakaj oni so imeli sicer povelje, vse učiti, kar so od Kristusa slišali, ne pa tudi vsiga pisati. In od tega, kar so pisali, so zapisali le besede, ne pa tudi pomena in razlage tih besedi. Le té so ustno razlagali. In tako morajo biti, kakor katoliška cerkev učí, mnogotere ustne zročila, ki poterdujejo, razlagajo, dostavljajo.

23. Desiravno vas zdaj zapustim, ter v nebesa grem, vas vender ne pustim samih, ampak ostanem med vami nevidno pričujoč, in vam bom delil pomoč do konca sveta. Pomni, kako tukej Jezus pod Petram zbranim višim pastirjem da oblast učiti, in jih svoje Božje pomoči zagotovi. Pod svojim poglavarjem zbrani škofje so tedej nezmotljivi, in kjer koli kaj izrečejo, kar vero ali življenje zadeva, naj bodo na enim kraji zbrani, ali po vsim svetu razkropljeni, in za vesoljin sklep oznanijo: tam je Jezus, — nezmotljiva Resnica med njimi. Prim. zgor. 18, 16—18.: 16, 18. Sveti Matevž sklene svoj evangeli z učečo, posvečujočo, nezmotljivo cerkvijo; zakaj v nji vedno živi učenik in posvečevavec Kristus na zemlji; njen nauk je njegov nauk; njen duh je njegov duh; njena bramba je njegova bramba. Blagor mu, kdor prebiva pod njeno brambo! (Eceh. 48, 35.)

Digitized by Google

VVOD

v

Evangeli sv. Marka.

Sveti Marka, tudi Janez Marka imenovan (Dj. ap. 12, 12.), je bil sin neke Marije, ki je imela v Jeruzalemu hišo, kjer so se aposteljni zbirali. Bil je Barnabu v rodu. Sv. Peter ga je mende v keršanski veri podučil, ker imenuje ga svojiga sina (1. Pet. 5, 13.); pozneje je spremljal sv. Pavla (Dj. ap. 12, 25.: 13, 5.) in Barnaba (Dj. ap. 15, 35—39.) na njunim apostoljskim popotvanji. Bil je tudi s svetim Pavlam v Rimu obakrat, ko je bil ta apostelj v ječi (Kol. 4, 20.: 2. Tim. 4, 11.). Tukaj je viditi, de je zopet s sv. Petram v bolj tesno zvezo stopil, kteri je bil ravno takrat v Rimu, kakor sv. Pavel, ter je učenca sv. Marka spodbudil, de naj piše evangeli, kteriga pod njegovim imenam imamo. De je sv. Marka pod vodstvam poglavarja aposteljnov svoj evangeli pisal, terdijo vsi keršanski pisavci, ker ga sploh le razlagavca sv. Petra, oznanovavca njegoviga evangelija imenujejo. Niso pa enih misel, kdaj de je sv. Marka pisal; zakaj skorej vsi sicer terdijo, de je še le po sv. Matevžu pisal, ne zedinijo se pa v tem, kdaj ravno po Matevžu de je pisal. Po misli sv. Klemena Aleksandrijskiga (216 po Kr.) je že v življenji sv. Petra pisal, po misli sv. Ireneja (170 po Kr.) pa še le po njegovi smerti leta 66. Obé misli teh starih učenikov se lahko strinjate, ako si mislimo, de je sv. Marka evangeli že v življenji sv. Petra po njegovim napeljevanji pisal, de bi nektere dogodbe sv. Matevža dopolnil, po njegovi smerti pa še le kakor v spomin perváka aposteljnov na svitlo dal. Narveč jih pravi, de je sv. Marka v Rimu pisal, nekteri pa, de v Aleksandrii, kamor ga je bil sv. Peter poslal, in kjer je delj časa evangeli oznanoval. Evangeli sv. Marka je bil gotovo v greškim jeziku pisan, kteri je bil razun materniga jezika v vsih jutrovih in zahodnjih deželah nar bolj razširjen, tako de so še Judje v Rimu bolj po greško kakor po latinsko govorili. Druge okolišine iz življenja sv. Marka niso bolj na tanko znane. Kakor sv. Hieronim, Evzebi, greški in latinski mučeniški zapisniki pripovedujejo, je sv. evangelist v Aleksandrii za sveto vero kri prelil.

Digitized by Google

EVANGELI
JEZUSA KRISTUSA
po svetim Marku.[1]

I. Poglavje.

Sv. Janez Kerstnik oznanuje pokoro. Jezus se da kerstiti in gre v pušavo, se posti in je skušan; učí v Galileji, pokliče Petra, Andreja, Jakopa in Janeza; uči v Kafarnavmu; hudiča izžene; ozdravi Petrovo tašo in več druzih bolnikov; reši obsedene in ozdravi goboviga.

1. Začetek evangelija Jezusa Kristusa, Sina Božjiga.[2])

2. Kakor je pisano v Izaii preroku:[3]) Glej! jest pošljem svojiga angelja[4]) pred tvojim obličjem, kteri bo perpravljal tvoj pot pred teboj.

3. Glas vpijočiga v pušavi:[5]) Perpravite pot Gospodu, ravne storite njegove stezé! Mal. 3, 1. Iz. 40, 3.

4. Janez je bil v pušavi,[6]) in je kerševal in oznanoval kerst pokore v odpušenje grehov.[7]) Luk. 3, 3.

5. In k njemu je hodila vsa judejska dežela, in vsi Jeruzalemci, in so bili keršeni od njega v reki Jordanu, ko so se obtožili svojih grehov. Mat. 3, 5. 6.

6. Imel je pa Janez oblačilo iz kameljih dlak in usnjat pas okoli svojih ledij, in je jedel kobilice in divji med. In je oznanoval, rekoč: Mat. 3, 4.: 3. Mojz. 11, 22.

7. Močnejši, kakor jest, pride za menoj, kterimu nisim vreden, priklonjen odvezati jermena nje-

---

1. Gl. Mat. pogl. 1. razl. 1.
2. Edinorojeniga (Jan. 1, 18.). Beseda „*začetek*“ se stegva na sledeče oznanovanje Janeza Kerstnika, ktero je ljudí vabilo, evangeli in Mesija sprejeti, in je bilo torej začetek evangelija.
3. t. j. Začetek veseliga oznanila je oznanovanje sv. Janeza, od kteriga je prerok Izaija prerokoval. Sledeče sta preroka Malahija in Izaija prerokovala; sv. Marka pa le Izaija imenuje, mende, ker je stareji, in ker je Malahija njegove besede le bolj na tanko razložil.
4. poslanca.
5. t. j. on je glas vpijočiga.
6. Gl. Mat. 3, 1. razl. 2.
7. Janez je oznanoval kerst v spoznanje in spovedovanje grehov, de bi grešniki po tem k Jezusu in njegovimu kerstu prišli in resnično odpušenje grehov dosegli. Gl. Mat. 3. razl. 21.

Digitized by Google

govih čevljev. Mat. 3, 11. Luk. 3, 16. Jan. 1, 27.

8. Jest sim vas kerstil z vodo, on pa vas bo kerstil s svetim Duham. Ap. dj. 1, 5.: 2, 4.: 11, 16.: 19, 4.

9. In pergodilo se je, de je tiste dni Jezus prišel od Nazareta iz Galileje; in je bil keršen od Janeza v Jordanu. Mat. 3, 13.

10. In zdajci, ko je iz vode stopil, je vidil nebesa odperte, in Duhá kakor goloba doli priti in nad njim ostati.[8]) Mat. 3, 16. Luk. 3, 22. Jan. 1, 32.

11. In glas je prišel iz nebes: Ti si moj ljubi Sin, nad teboj imam dopadajenje.[9]) Mat. 3, 17.

12. In zdajci ga je Duh v pušavo gnal.[10]) Mat. 4, 1. Luk. 4, 1.

13. In v pušavi je bil štirdeset dni in štirdeset noči,[11]) in je bil skušan od satana; in je bil med zverino, in angelji so mu stregli.[12])

14. Po tem pa, ko je bil Janez izdán, je Jezus prišel v Galilejo, in je oznanoval evangeli Božjiga kraljestva. Mat. 11, 12. Luk. 4, 14. Jan. 4, 43.

15. In je rekel: Čas je dopolnjen,[13]) in Božje kraljestvo se je perbližalo; spokorite se in vérvajte evangeliju.

16. In ko je hodil ob galilejskim morji, je vidil Simona in Andreja, njegoviga brata, metati mreže v morje, bila sta namreč ribiča. Mat. 4, 18. Luk. 5, 2.

17. In Jezus jima je rekel: Hodíta za menoj, in bom storil, de bota ribiča ljudí. Mat. 4, 19.

18. In kar zapustila sta mreže in sta šla za njim.

19. In od ondot malo dalje gredoč je vidil Jakopa Cebedejeviga, in Janeza, njegoviga brata, ktera sta tudi ravnala[14]) mreže v čelnu. Mat. 4, 21.

20. In ju je precej poklical. In sta popustila svojiga očeta Cebedeja v čelnu z najemniki, in sta šla za njim.

21. In gredo v Kafarnavm, in precej v saboto je v shodnico šel in jih učil. Luk. 4, 31—37. Mat. 4, 13.

22. In so se zavzeli nad njegovim ukam, zakaj učil jih je kakor kdor ima oblast, in ne kakor pismarji.[15]) Mat. 7, 28. Luk. 4, 32.

23. In v njih shodnici je bil človek z nečistim duham,[16]) in je zavpil,

---

8. V greškim: *„kakor goloba nad-nj doli priti“.*
9. V greškim: *„nad kterim imam dopadajenje“.*
10. Sveti Duh, ki je bil malo poprej pri kerstu vse svoje Božje gnade nad njegovo sveto človeštvo razlil, je to človeštvo močno naganjal, de naj se v samoto podá, de bi satana premagalo in se z molitvijo in s popolno sklenitvijo z Bogam pred očitnim učenjem pokrepčalo.
11. V greškim je le: *„štirdeset dni“*, vender je pa pri sv. Matevžu (4, 2.) tudi: *„štirdeset noči“.*
12. ko je bil lakoto preterpel in hudičevo skušnjavo premagal. Mat. 4, 11.
13. Vse se je spolnilo, kar se je móglo zgoditi pred prihodam Mesijevim in njegovim kraljestvam. Glej zadnjo razl. k 2. bukvam Mak.
14. Drugi prestavljajo: *„popravljala mreže“.*
15. Gl. Mat. 7, 29.
16. ki je bil od hudobniga duhá obseden. Gl. Mat. 4, 24.

Digitized by Google

24. rekoč: Kaj je nam in tebi, Jezus Nazarenski? Si nas prišel pogubit?[17]) Vem, kdo si, Sveti Božji.[18])

25. In Jezus mu je zažugal, rekoč: Obmolkni[19]) in pojdi iz človeka.

26. In nečisti duh ga je tergal,[20]) je velik glas zagnal in iz njega šel.

27. In vsi so ostermeli tako, de so se med seboj vprašali,[21]) rekoč: Kaj je to? Kákošen nov uk je to, de z oblastjo[22]) tudi nečistim duhovam zapoveduje, in so mu pokorni?

28. In precej se je njegov slovez po vsih galilejskih krajih razširil.

29. In zdajci so šli iz shodnice v hišo Simona in Andreja z Jakopam in z Janezam.[23]) Mat. 8, 14. Luk. 4, 38.

30. Taša Simonova pa je ležala merzlična, in zdajci mu povedo od nje.

31. In je perstopil, jo je vzdignil, jo prijel za roko, in precej jo je popustila merzlica, in jim je stregla. Mat. 8, 15.

32. Kadar se je bil večer storil, po solnčnim zahodu, so perpeljali k njemu vse bolehne in obsedene. Mat. 8, 16.

33. In vse mesto se je bilo zbralo k vratam.

34. In jih je veliko ozdravil, kteri so mnogotere bolezni terpeli, in je veliko hudičev izgnal in jim ni pustil govoriti,[24]) ker so ga poznali. Luk. 4, 41.

35. In zjutrej zgodej je vstal, in šel ter se podal v pušavo, in je tam molil.[25])

36. In za njim je šel Simon in kteri so ž njim bili.

37. In kadar so ga našli, so mu rekli: Vsi te išejo.

38. In jim reče: Pojdimo v bližnje vasi in mesta,[26]) de tudi tam pridigujem; zakaj zato sim prišel.

39. In je pridigoval v njih shodnicah in po vsi Galileji, in je hudiče izganjal.

40. In prišel je k njemu gobov in ga je prosil; in je prednj pokleknil in mu rekel: Ako ho-

17. Kaj nam hočeš? Mi nič nimamo s teboj; zakaj le čez grešnike imamo oblast; si morebiti že prišel, nas sodit in na večne čase v pekel zaklenit? (Skr. razod. 20, 9. 10. Gl. Mat. 8. razl. 31.) V greškim: *„Pusti nas, kaj je nam“* i. t. d., kakor sv. Lukež 8, 28.

18. Božji Sveti: Narsvetejši, Mesija. Gl. Dan. 9, 24.

19. Zakaj? Ker satanova hvala ni nobena hvala (Tertul.), in ker bi se mógla skrivnost Jezusove visoke vrednosti po naredbi neskončno modriga Boga le polagama razodevati.

20. kar je Jezus pripustil, de bi ljudje spoznali, de je bil človek res obseden (Teofil.).

21. V greškim: *„tako de so se med seboj prepirali, rekoč“* i. t. d.

22. S samo besedo, brez klicanja svetih imén in brez zarotil. Gl. Mat. 12, 27.

23. Gl. zgor. v. 19.

24. V greškim: *„in ni pustil hudičem govoriti“* i. t. d. Gl. zgor. razl. 19.

25. Prišel je, de bi pušavo rodovitno storil (Iz. 32, 15.); t. j. de bi v čednostih ubogo človeštvo rodovitno v dobrih delih storil. Uči se od Kristusa, de je zgodnje jutro za molitev odločeno; in pripraven je zjutranji čas za učenje, pa še bolj pripraven za molitev, doseči Božjo milost.

26. V greškim: *„v bližnje mesta po deželi“*.

Digitized by Google

češ, me moreš očistiti. Mat. 8, 2—4. Luk. 5, 12.

41. Jezus pa se ga je usmilil, je svojo roko stegnil, se ga je dotaknil, in mu je rekel: Hočem, bodi očišen!

42. In ko je bil izrekel, so mu precej gobe prešle, in je bil očišen.

43. In mu je zažugal in ga je zdajci izgnal.

44. In mu je rekel: Glej, de nikomur ne poveš; temuč pojdi, skaži se vélikimu duhovnu,[27]) in daruj za svoje očišenje, kar je Mojzes zapovedal njim v pričevanje. Mat. 8, 4: 3. Moz. 14, 2.

45. On pa, ko je odšel, je začel oznanovati in reč razglasovati tako, de že *(Jezus)* ni mogel očitno v mesto iti,[28]) temuč je bil zunej v samotnih krajih, in so hodili k njemu od vsih strani.

II. Poglavje.

Jezus ozdravi mertvoúdniga. Pokliče Matevža. Od posta. Od noviga sukna in od novih mehov. Farizeji godernjajo nad Jezusovimi učenci, ki so v saboto klasje smukali.

1. In nekaj dní po tem je spet šel v Kafarnavm.[1]) Mat. 9, 1.

2. In se je slišalo, de je v hiši,[2]) in se jih je veliko sošlo, takó de niso prostora imeli tudi pred durmi ne,[3]) in jim je besedo oznanoval.

3. In so prišli k njemu, ki so mertvoúdniga pernesli, kteriga so štirje nosili. Luk. 5, 18.

4. In ker ga niso mogli do njega pernesti zavoljo množice, so streho odkrili, kjer je bil, in ko so jo bili odperli, so posteljo doli spustili, ki je mertvoúdni ležal na nji.[4])

5. Ker je pa Jezus njih véro vidil, je rekel mertvoúdnimu: Sin! tvoji grehi so ti odpušeni. Mat. 9, 2.

6. Tamkej pa je nekaj pismarjev sedelo, in so mislili v svojih sercih:

7. Kaj ta takó govorí? Preklinja![5]) Kdo more grehe odpušati, kakor sam Bog? Job. 14, 4. Iz. 43, 25.

8. In ko je Jezus zdajci v

27. V greškim: „*duhovnu*“. Gobovi niso bili dolžni k vélikimu duhovnu iti, de bi bili čisti spoznani; ker so bili pa duhovni večkrat véliki duhovni imenovani (Mat. 2, 4.), zgornja prestava ni napčna.

28. zavoljo ljudstva, ki je skupej vrelo. Ozdravljenimu je bilo sicer prepovedano, prejeto dobroto oznanovati; pa od veselja ni mogel molčati.

1. kjer je navadno prebival. Gl. Mat. 4, 12.

2. blezo v Petrovi hiši, kjer je navadno bival.

3. tako de tudi v veži niso prostora imeli.

4. Plane strehe Judov so mende, kakor še zdaj, odpertnico imele, ker so mógli o prazniku šotorov pod milim nebam prebivati in jesti. Ta odpertnica je bila pa sicer kakor druga streha z opekami pokrita. Opeke te odpertnice so preč vzeli, de so zamogli bolnika doli spustiti. Na streho so pa prišli po stopnicah, ki so bile zunaj hiše napravljene. Gl. Mat. 24, 17.

5. V greškim: „*Zakaj govorí ta tako bogokletstvo?*“

Digitized by Google

svojim duhu[6]) spoznal, de sami per sebi takó mislijo, jim je rekel: Kaj to mislite v svojih sercih?

9. Kaj je ložej, reči mertvoúdnimu: Grehi so ti odpušeni; ali pa reči: Vstani, vzemi svojo posteljo in hôdi?

10. De pa véste, de ima Sin človekov oblast na zemlji, grehe odpušati, (reče mertvoúdnimu)

11. ti rečem: Vstani, vzemi svojo posteljo in pojdi na svoj dom.

12. In on je precej vstal, vzel svojo posteljo in je preč šel vpričo vsih, takó de so se vsi čudili in Boga častili, rekoč: Nikoli nismo kaj taciga vidili.

13. In je spet šel k morju;[7]) in vsa množica je k njemu prišla, in jih je učil. Mat. 9, 9.

14. In mémo gredé je vidil Levija Alfejeviga[8]) sedeti na cestnii, in mu reče: Hôdi za menoj. In je vstal in šel za njim. Mat. 9, 9. Luk. 5, 27.

15. In pergodilo se je, ko je v njegovi hiši per jedi bil, je veliko cestninarjev in grešnikov z Jezusam in njegovimi učenci vred per jedi bilo; zakaj veliko jih je bilo, ki so tudi za njim hodili. Luk. 5, 29.

16. In ko so pismarji in farizeji vidili, de s cestninarji in grešniki jé, so rekli njegovim učencam: Zakaj vaš učenik[9]) s cestninarji in grešniki jé in pije?

17. In ko je Jezus to slišal, jim je rekel: Zdravi ne potrebujejo zdravnika, ampak bolni; nisim prišel klicat pravičnih, ampak grešnike. Mat. 9, 13.: 1. Tim. 1, 15.

18. In Janezovi učenci in farizeji, ki so se postili, pridejo in mu rekó: Zakaj se Janezovi in farizejev učenci postijo, tvoji učenci pa se ne postijo? Mat. 9, 14. Luk. 5, 33.

19. In Jezus jim reče: Ali se morejo svatje postiti, dokler je ženin per njih? Dokler imajo ženina per sebi, se ne morejo postiti. Mat. 9, 15.

20. Prišli pa bodo dnevi, de jim bo ženin vzet, in tedej se bodo postili tiste dni. Luk. 5, 35.

21. Nihče ne všije v staro oblačilo zaplate sroviga sukna; sicer novi vstavek staríno terga, in razterga je veči. Mat. 9, 16.

22. In nihče ne deva noviga vina v stare mehove; sicer vino mehove razžene, in vino se izlije, in mehovi konec vzamejo; temuč novo vino se mora v nove mehove devati.

23. In pergodilo se je spet, ko je Gospod v saboto skozi setve šel, so njegovi učenci gredé začeli klasje smukati. Mat. 12, 1. Luk. 6, 1.

24. Farizeji pa so mu rekli: Glej! zakaj délajo ob sabotah, kar se ne smé?

25. In jim reče: Ali niste nikoli brali, kaj je storil David, kadar je bil v potrebi in lačen, on in kteri so bili ž njim? 1. Kralj. 21, 6.

---

6. po svoji vsigavednosti.
7. genezareškimu.
8. Matevža, kakor mu je bilo še tudi imé.
9. V greškim: *„Zakaj s cestninarji in grešniki jé in pije?“*

Digitized by Google

26. Kako je šel v hišo Božjo pod Abiatarjem,[10]) vélikim duhovnam, in je posvečene kruhe jedel, kterih ni bilo nikomur perpušeno jesti, kakor duhovnam, in je dal tistim, kteri so bili ž njim? 3. Moz. 24, 9.

27. In jim je rekel: Sabota je zavoljo človeka storjena, ne pa človek zavoljo sabote.[11])

28. Torej je Sin človekov tudi gospod sabote.[12])

III. Poglavje.

Kristus ozdravi človeka z usušeno roko in veliko bolnikov; si izvoli dvanajst aposteljnov in jih razpošlje; govorí od izganjanja hudičev, zavrača preklinjevanje farizejev, ki grešé zoper svetiga Duha; in učí, kdo de so njegova mati in njegovi bratje.

1. In je spet šel v shodnico, in tam je bil človek, ki je imel usušeno roko. Mat. 12, 9. 10. Luk. 6, 6.

2. In so nanj gledali,[1]) ali bo v saboto ozdravljal, de bi ga zatožili.

3. In je rekel človeku, ki je imel usušeno roko: Stopi v sredo!

4. In jim reče: Se smé v saboto dobro storiti ali hudo?[2]) življenje otéti ali pogubiti? Oni pa so molčali.

5. In se je z jezo po njih ozerl, in se mu je užalilo nad slepoto njih serca, in je rekel človeku: Stegni svojo roko! In jo je stegnil, in njegova roka je bila zdrava.[3])

6. In farizeji so venkej šli in so se zdajci s herodijani[4]) zoper njega posvetovali, kako bi ga pogubili. Mat. 12, 14.

7. In Jezus se je s svojimi učenci k morju uganil; in velika množica je šla za njim iz Galileje in Judeje,

8. in iz Jeruzalema in iz Idumeje[5]) in z une strani Jordana, in kteri so bili okoli Tira in Sidona, velika množica, ko so bili slišali, kaj je storil, so k njemu prišli.

9. In je rekel svojim učen-

---

10. Prav za prav pod Akimelekam (1. Kralj. 21, 1.); Abiatar je bil verjetno le primek. Gl. 1. Kralj. 21. razl. 2.

11. Sabota je bila postavljena zavoljo potrebe, de se opočije in ta počitek v Bogu s službo Božjo posvečuje; torej sme človek v saboto svoje potrebe dopolniti. S tem se tudi sabota prav za prav ne prelomi; zakaj de človek ima, brez česar biti ne more, je volja Božja; spolnovanje volje Božje pa ne more sabote onečastiti. Se ve de mora pa delo res silo potrebno biti, de bi se smel ž njim motiti zapovedani pokoj praznika.

12. Torej sme Sin človekov zavoljo človeške potrebe v saboto delati ali delo pripustiti. Sin človekov s tem postave za saboto ne overže, ampak učí, jo bolj na tanko spoznati in bolj prav spolnovati. Gl. Mat. 12. razl. 9.

1. farizeji.
2. z opušenjem dobriga dela.
3. Nekteri greški rokopisi perstavljajo: *„kakor druga“*.
4. Gl. Mat. 22. razl. 14.
5. Idumejska dežela je bila od Judeje proti jugu.

Digitized by Google

cam, de bi se mu čelnič perpravil zavoljo množice, de bi ga ne stiskali.[6])

10. Zakaj veliko jih je ozdravil, takó, de so vanj tišali, de bi se ga dotaknili, kolikor jih je bilo betežnih.[7])

11. In nečisti duhovi,[8]) kadar so ga vidili, so prednj padali in vpili, rekoč:

12. Ti si Sin Božji. In jim je hudo źugal, de bi ga ne razglasili.[9])

13. In je šel na goro, in poklical k sebi, ktere je on hotel, in so prišli k njemu. Luk. 6, 12. Mat. 10, 1.

14. In jih je postavil dvanajst, de bi bili z njim, in de bi jih poslal pridigovat;

15. in jim je dal oblast ozdravljati bolezni, in izganjati hudiče:[10])

16. Simona, ki mu je dal imé Peter;[11])

17. in Jakopa Cebedejeviga in Janeza, brata Jakopoviga, in jima je dal imé Boanerges, to je, gromova sinova,[12])

18. in Andreja, in Filipa, in Jerneja, in Matevža, in Tomaža, in Jakopa Alfejeviga, in Tadeja,[13]) in Simona Kananejca,[14])

19. in Judeža Iškarjota, kteri ga je tudi izdal.[15])

20. In pridejo domu, in množica se spet snide, takó de še kruha niso mogli jesti.

21. In kadar so bili njegovi[16]) to slišali, so ga šli prijet; zakaj rekli so: Ni sam per sebi.[17])

22. In pismarji, kteri so bili od Jeruzalema prišli, so rekli: Belcebuba ima in z višim hudičev izganja hudiče.[18]) Mat. 9, 34.

23. In jih je poklical in jim v prilikah govoril: Kakó more satan satana izganjati?

24. In ako je kraljestvo samo zoper sebe razdeljeno, ne more obstati tisto kraljestvo.

25. In ako je hiša sama zoper sebe razdeljena, ne more obstati tista hiša.

---

6. de bi se mogel v čelnič umakniti, ko bi ljudje preveč vanj tišali.
7. Zakaj ozdravel je tudi, kdor se ga je le verno dotaknil. Gl. Mat. 9, 20. 21.
8. v obsedenih.
9. Gl. zgor. 1, 24. 25.
10. de bi resnico svojiga nauka s čudeži poterdovali.
11. Skalar, ko poglavar, podlagni kamen vse cerkve. Gl. Jan. 1, 42. Mat. 16, 18.
12. Tako ji je mende Jezus zavoljo njune silne gorečnosti imenoval (Luk. 9, 54.). Potlej, ko je bila pa ta gorečnost razsvitljena, sta bila goreča, rodovitna oznanovavca svete vere.
13. Juda. Luk. 6, 16.
14. Gorečnika.
15. Gl. zastran imén aposteljnov Mat. 10, 2—4.
16. njegovi sorodovinci.
17. Več njih, ki so bili Jezusu v rodu, ni vanj verovalo (Jan. 7, 5.); ti so tudi res utegnili misliti, de se je zmešal, kakor še zdaj take, ki po Jezusovim nauku živé, večkrat brezumne imajo in razglasujejo. De bi od svoje rodovine, kakor so mislili, sramoto odvernili, so ga hotli farizejem, ki so mu že po življenji stregli, odtegniti in morebiti zapreti. Gl. Mat. 12, 46. 47.
18. Zakaj de so tako govorili, pripoveduje sv. Mat. 12, 22. 23.

Digitized by Google

26. In ako satan sam zoper sebe vstane, je razdeljen in ne more obstati, ampak ima konec.

27. Nihče ne more močnimu v hišo priti in njegoviga orodja ropati, ako poprej močniga ne zveže, in tedej bo njegovo hišo obropal. Mat. 12, 29.

28. Resnično, vam povem, de vsi grehi bodo odpušeni človeškim otrokam, in preklinjevanja, s kterimi preklinjajo; Mat. 12, 31. Luk. 12, 10.

29. kdor pa preklinja v svetiga Duhá, ne bo imel odpušenja vékomaj, temuč bo kriv večne pregrehe.[19]) Mat. 12, 32.

30. Ker so rekli: Nečistiga duha ima.[20])

31. In pridejo njegova mati in bratje, in zunej stojé so poslali do njega in ga poklicali. Mat. 12, 46. Luk. 8, 19.

32. In sedela je okoli njega množica, in so mu rekli: Glej! tvoja mati in tvoji bratje te zunej išejo.

33. In jim je odgovoril in rekel: Kdo je moja mati in moji bratje?

34. In je okoli pogledal po njih, kteri so okrog njega sedeli, in reče: Glejte, moja mati in moji bratje!

35. Zakaj kdor stori voljo Božjo, tisti je moj brat, in moja sestra in mati.

IV. Poglavje.

Jezus pripoveduje prilike od sejavca, od luči na svečniku, od rasti usejaniga semena, od gorčičniga zerna i. t. d. Jezus ustavi vihár na morji.

1. In je spet začel učiti per morji, in se je zbrala k njemu velika množica, takó de je v čeln stopil in sedèl na morji, in vsa množica je bila per morji na suhim. Mat. 13, 1. 2. Luk. 8, 4.

2. In jih je učil veliko v prilikah, in jim je govoril v svojim uku.

3. Poslušajte: Glejte! sejavec je šel sejat. Mat. 13, 3.

4. In ko je sejal seme, ga je nekaj padlo poleg pota, in so prišle ptice neba, in so ga pozobale.

5. Drugo pa je padlo na kamnito, kjer ni imelo veliko persti, in je hitro pognalo, ker ni imelo globoke zemlje.

6. In ko je solnce gôri prišlo, je zvenilo, in ker ni imelo korenine, je usahnilo.

7. In drugo je padlo med ternje, in ternje je rastlo ter ga zadušilo, in ni dalo sadú.

8. In drugo je padlo v dobro zemljo in je dalo sad,[1]) kteri se je vzdigoval in rastel; in eno je obrodilo trideseterno, eno šestdeseterno, in eno stoterno.

9. In je rekel: Kdor ima ušesa za poslušanje, naj posluša!

10. In ko je sam bil, so ga

19. V greškim: „*bo kriv večniga obsojenja*“ (pogubljenja).

20. zakaj zoper svoje boljši prepričanje so dobro v njem imenovali hudo, Božje hudičevo. Gl. Mat. 12, 32. in razl.

1. rastlino, ktera i. t. d.

Digitized by Google

dvanajsteri, kteri so bili z njim,[2]) za priliko vprašali.

11. In jim je rekel: Vam je dano vediti skrivnosti kraljestva Božjiga; unim pa, kteri so zunej,[3]) se vse v prilikah govorí;

12. de gledajóči gledajo, in ne vidijo,[4]) in poslušajóči poslušajo, in ne umejo; de se kje ne spreobernejo, in se jim grehi ne odpusté.[5]) Iz. 6, 9. Mat. 13, 14. Jan. 12, 40. Ap. dj. 28, 26. Rimlj. 11, 8.

13. In jim je rekel: Ne véste li te prilike? In kakó bote vse prilike umeli?[6])

14. Kteri seje, besedo seje.

15. Kteri so pa poleg pota, kjer se beseda seje, so tisti, kteri slišijo; pride pa zdajci satan, in odvzame besedo, ktera je sejana v njih sercih.

16. In ravno takó, kteri so na kamnito sejani, so tisti, kteri, ko slišijo besedo, jo zdajci z veseljem sprejmejo;

17. in nimajo korenine v sebi, ampak so za nekaj časa; potlej kadar vstane nadloga in preganjanje zavoljo besede, se precej pohujšajo.[7])

18. In drugi, kteri so med ternje sejani, so tisti, kteri besedo slišijo;

19. tode skerbí tega sveta, in zapeljivost bogastva, in poželenje drugih reči se vrinejo, in zadušé besedo, in je brez sadú. 1. Tim. 6, 17.

20. In v dobro zemljo sejani so tisti, kteri slišijo besedo in sprejmejo, in sad rodé, eden trideseterniga, eden šestdeseterniga in eden stoterniga.

21. In jim je rekel: Se li pernese luč, de se pod mernik postavlja, ali pod posteljo? Ali ne, de se na svečnik postavlja?[8]) Mat. 5, 15. Luk. 8, 16: 11, 33.

22. Zakaj nič ni skritiga, kar bi se ne razodelo, in nič se ne

---

2. V greškim: „*So ga vprašali, kteri so z njim bili, z dvanajsterimi*“ i. t. d. Razun apostelnov je imel Jezus še 72 učencov, ki so za njim hodili (Luk. 10, 1.).
3. kteri se od nas ločijo, nočejo z nami združeni biti, ker mojiga nauka ne vérujejo.
4. V greškim: „*ne spoznajo*“.
5. Pomen te verste v zvezi s poprêšnjim: Moj nauk se tistim, ki nimajo voljne vere vanj, le v prilikah t. j. tako oznanuje, de vidijo in ne vidijo, slišijo in ne slišijo; zakaj tako učenje je njih stanu prav permerjeno, ker menijo, de resnico vidijo in umejo, pa je vender ne vidijo in ne umejo. Nasledek pripovedovanih prilik pa je, de res v njih resnice ne vidijo in ne umejo, in se torej tudi ne spreobernejo in odpušenja grehov ne zadobijo. Beseda „*de*“ je namesti: izhaja se, de z očmi vidijo i. t. d. Gl. Mat. 13, 13—15. in razl.
6. Te prilike še popolnama ne razumete (gl. Mat. 13. razl. 15.), in je torej tudi drugim še ne morete povedati; kakó se vam bo še le pri vsih druzih prilikah godilo?
7. so precej v padec zapeljani.
8. S temi besedami hoče Jezus reči: Priliko sim vam zdaj na tanko razložil. Vse moje nauke morate razumeti in ne smete nič za se skrivej ohraniti. Kakor ima luč namen, svetiti, tako je tudi namen mojiga nauka vse zmote razkropiti; vaš namen pa je moj uk razširjati. Prim. Mat. 5, 15. V neki drugi zvezi je ta versta tudi z Luk. 11, 33.

Digitized by Google

storí skrivno, temuč de pride na dan.[9]) Mat. 10, 26. Luk. 8, 17.

23. Ako ima kdo ušesa za poslušanje, naj posluša.

24. In jim je rekel: Pomislite, kaj slišite. S kakoršno mero bote mérili, s tako se vam bo mérilo, in vam bo še perverženo.[10]) Mat. 7, 2. Luk. 6, 38.

25. Zakaj kdor ima, se mu bo dálo, in kdor nima, mu bo še, kar ima, odvzeto. Mat. 13, 12: 25, 29. Luk. 8, 18: 19, 26.

26. In je rekel: Tako je Božje kraljestvo, kakor kadar človek seme verže v zemljo,[11])

27. in spí, in vstaja po noči in po dnevu, in seme požene in raste, de on ne vé.

28. Zakaj zemlja sama od sebe rodí, pervič travo, po tem klas, potlej polno žito v klasu.

29. In kadar je sad obrodíla, precej pošlje serp, ker je žetev.[12])

30. In je rekel: Komu bomo upodobili Božje kraljestvo? Ali kákošni priliki ga bomo permérili?

31. Je kakor gorčično zerno, ktero, kadar je v zemljo sejano, je manjši od vsih semen na zemlji. Mat. 13, 31. Luk. 13, 19.

32. In kadar je usejano, zraste in je veči kakor vse zeliša, in storí velíke veje takó, de morejo pod njegovo senco ptice spod neba prebivati.

33. In v mnogih takih prilikah jim je govoril besedo, kakor so mogli slišati.[13])

34. Brez prilike pa jim ni govoril;[14]) posebej pa je svojim učencam vse razložil.[15])

35. In jim je rekel tisti dan, kadar se je bil večer storil: Prepeljímo se na uni kraj. Mat. 8, 18.

36. In so množico spustili, in so ga seboj vzeli, kakor je bil v čelnu;[16]) bili so pa še drugi čelniči ž njim. Mat. 8, 23. Luk. 8, 22.

37. In je vstal velik vihár vetra, in je valove v čeln metal, takó de se je čeln polnil. Mat. 8, 24.

38. In on je bil na zadnjim koncu čelna, in je spal na vzglav-

---

9. Zakaj ves moj uk, ki je zdaj še skrit in zaničevan, bo enkrat za pravo modrost spoznan in čislan.

10. Pomen: Dobro si v spomin vtisnite moje besede, de jih bote zamogli v djanji spolnovati in drugim oznanovati; zakaj Bog vam bo tolikanj več gnad dajal, kolikor bolj pridno bote moje nauke spolnovali in drugim oznanovali. V greškim: „*In vam bo še perverženo, ako poslušate*“.

11. V naslednji priliki od setve (v. 26—29.) je sejavec Jezus Kristus in vsaki učenik keršanskiga nauka, seme je keršanski nauk, zemlja so ljudje, žetev poslednja sodba ali pa tudi sodba po smerti sleherniga človeka (Kriz., Hieron.).

12. Kakor seme brez sejavcoviga daljniga perzadevanja raste in do žetve zorí: takó raste tiho in polagama Jezusova cerkev na zemlji do poslednje sodbe. Kakor z vso cerkvijo, tako je tudi z Božjim kraljestvam v vsakim kristjanu. Bog da semenu Božje besede, ki se nam oznanuje, v nas kaliti in rasti, pa naši prostosti ne dela sile in nas ne móra, njegovo gnado nasledovati, ki nas pohlevno vleče; ob času naše smerti pa, ko se bodo odločene ure našiga življenja stekle, bo hotel sadú imeti.

13. ker le táko učenje je bilo ljudstvu primerjeno. Gl. Mat. 13. razl. 12.

14. v pričo zbrane množice. Gl. Mat. 13, 34.

15. de bi še bolj vse razumeli. Gl. Mat. 13. razl. 15.

16. namreč sedečiga (v. 1.).

Digitized by Google

nici; in ga zbudé in mu rekó: Učenik, ali ti ni nič mar, de poginemo?

39. In je vstal in zažugal vetru, in je rekel morju: Potihni, obmolkni! In veter je nehal, in bila je velíka tihota.

40. In jim je rekel: Kaj ste boječi? Še nimate vere? In so se silno bali[17]) in so rekli eden drugimu:[18]) Kdo je ta, de sta mu veter in morje pokorna?

V. Poglavje.

Jezus izžene iz obsedeniga legijon hudičev, jim dovoli v svinje iti, in one se v morje zaženejo in potonejo; ozdravi kervotočno ženo in obudi Jairovo hčer v življenje.

1. In so prišli na uno stran morja, v deželo Gerazenov.[1]) Mat. 8, 28. Luk. 8, 26.

2. In ko je iz čelna stopil, mu je zdajci naproti prišel iz grobov človek z nečistim duham,

3. kteri je prebivališe imel v grobéh, in tudi z verigami ga nihče ni mogel zvezati.

4. Bil je namreč večkrat z železjem in z verigami zvezan, in je verige raztergal in železje razdrobil, in nihče ga ni mogel ukrotiti.

5. In je bil vedno, noč in dan, v grobéh in na gorah, je vpil in se je s kamni tolkel.

6. Ko je pa Jezusa od deleč vidil, mu je naproti tekel, je prednj padel,

7. in je z velíkim glasam vpil in rekel: Kaj je meni in tebi, Jezus, Sin Boga nar višiga? Zarotím te per Bogu, nikar me ne nadlegvaj!

8. Zakaj rekel mu je: Idi, nečisti duh, iz človeka!

9. In ga je vprašal: Kako ti je imé? In mu je rekel: Legijon mi je imé,[2]) ker nas je veliko.

10. In ga je močno prosil, de bi ga ne izgnal iz dežele.

11. Bila je pa ondi per gori velika čeda svinj, ki se je pasla.

12. In duhovi[3]) so ga prosili, rekoč: Pošlji nas v svinje, de vanje gremo.

13. In Jezus jim je zdajci dovolil. In nečisti duhovi so iz njega šli, in so se spustili v svinje; in čeda, okoli dva tavžent, se je z velíko močjo zagnala v morje in so v morji potonile.

14. Kteri so jih pa pasli, so zbežali, in so razglasili po mestu

---

17. nimate močnejši vere? V greškim: „*Zakaj ste takó boječi? zakaj nimate vere?*“

18. ki so bili v tem in v unih čelnih.

1. V greškim: „*Gadarenov*“. Gl. Mat. 8. razl. 27.

2. Rimski legijon je imel okoli 6000 mož; tukaj pa pomeni le velíko število. Kako de je toliko hudičev eniga človeka posesti zamoglo, se vidi iz skušnje, de zamore eno serce v stoterno poželenje sladnosti in strasti zamotano biti.

3. V več greških rokopisih: „*Vsi ti hudiči*“ i. t. d.

Digitized by Google

in po vaséh. In so šli gledat, kaj se je zgodilo.

15. In so prišli k Jezusu in so vidili tega, kteri je bil od hudiča[4]) nadlegovan, sedeti obločeniga in per pravi pameti, in so se bali.

16. In kteri so bili vidili, so jim pravili, kakó se je zgodilo obsedenimu, in od svinj.

17. In so ga začeli prositi, de bi preč šel od njih krajev.

18. In kadar je v čeln stopil, ga je začel prositi, kteri je bil od hudiča nadlegovan, de bi per njem bil.

19. Pa mu ni perpustil, ampak mu je rekel: Pojdi na svoj dom k svojim, in oznanuj jim, koliko ti je Gospod storil, in kakó se te je usmilil.

20. In je šel in je začel oznanovati v Desetomestji,[5]) koliko mu je Jezus storil; in vsi so se čudili.

21. In kadar se je bil Jezus v čelnu spet na uno stran prepeljal, se je sošla velika množica k njemu, in je bil poleg morja.

22. In je prišel eden vélikih shodničarjev, po imenu Jair, in ko ga je ugledal, je padel k njegovim nogam. Mat. 9, 18. Luk. 8, 41.

23. In ga je močno prosil, rekoč: Moja hči umira; pridi in položi roko na njo, de ozdravi in živi.

24. In je z njim šel, in velika množica je za njim šla, in so ga stiskali.

25. In žena, ki je imela kervotok dvanajst let,

26. in je bila velíko prestala od mnogih zdravnikov, in vse svoje izdala, pa ni bilo nič pomagano, temuč še le huje ji je bilo;

27. ko je bila od Jezusa slišala, je prišla med množico od zadej, in se je dotaknila njegoviga oblačila.

28. Rekla je namreč: Ako se le njegoviga oblačila dotaknem, bom ozdravljena.

29. In zdajci se je posušil njen kervotok, in je čutila na životu, de je ozdravljena od nadloge.

30. In zdajci je Jezus na sebi spoznal, de je moč šla od njega, se je obernil v množico,[6]) in je rekel: Kdo se je mojiga oblačila dotaknil?

31. In so mu rekli njegovi učenci: Vidiš množico, ktera te stiska, in praviš: Kdo se me je dotaknil?

32. In se je ozerl, de bi jo vidil, ktera je to storila.

33. Žena pa se je bala, in je trepetala, ker je vedila, kaj se je bilo na nji zgodilo, in je pri-

---

4. V greškim: „*Od legijona*“.
5. Gl. Mat. 4, 25.
6. V greškim: „*Se je obernil med množico*“. Jezus je ženo ozdravil v tem trenutku, ko je terdno vérovala, de bo ozdravela, ako se le dotakne roba njegoviga oblačila. Ker je vedil, kolikošna moč je šla od njegoviga svetiga telesa, je hotel ženini odgovor, de bi bila njena vera množici v zgled in posnemanje. Zastran ozdravljanja z močjo Jezusoviga svetiga telesa permeri tudi spod. pogl. 7. razl. 5.

Digitized by Google

šla, prednj padla in mu povedala vso resnico.

34. On pa ji je rekel: Hči! tvoja vera ti je pomagala; pojdi v miru in bodi zdrava od svoje nadloge. Luk. 7, 50 : 8, 48.

35. Ko je še govoril, pridejo od vélikiga shodničarja in rekó:[7]) Tvoja hči je umerla, kaj dalje nadlegvaš učenika?

36. Kadar je pa Jezus to govorjenje slišal, je rekel vélikimu shodničarju: Ne boj se, le vérvaj!

37. In ni pustil nobeniga za seboj iti, kakor Petra in Jakopa in Janeza, brata Jakopoviga.

38. In pridejo[8]) v hišo vélikiga shodničarja, in vidi hrup in jokajoče in hudó kričeče.

39. In je šel vanjo, in jim reče: Kaj hrup delate in jokate? Deklica ni mertva, ampak spí.

40. In so se mu posmehovali. On pa izžene vse, in vzame seboj očeta in mater deklice, in te, kteri so bili z njim, in gre noter, kjer je deklica ležala.

41. In prime deklico za roko, in ji reče: Talíta kumi! kar je prestavljeno: Deklica, (rečem ti) vstani!

42. In zdajci je deklica vstala in hodila; bila je pa stara dvanajst let, in so se grozno zavzeli.

43. In jim je terdo zapovedal, de bi tega nihče ne zvedil, in ji je rekel dati jésti.[9])

VI. Poglavje.

Nazarečani Jezusa zaničujejo. Jezus razpošlje aposteljne. Sv. Janez Kerstnik ob glavo djan. Čudovito pomnoženje peterih kruhov. Jezus hodi po morji; veliko bolnikov po dotikanji njegoviga oblačila ozdravi.

1. In je od tod[1]) šel in prišel v svoj kraj;[2]) in za njim so šli njegovi učenci. Mat. 13, 54. Luk. 4, 16.

2. In kadar je prišla sabota, je začel v shodnici učiti, in veliko poslušajočih se je zavzelo nad njegovim ukam,[3]) in so rekli: Od kod ima vse to? In kákošna modrost mu je dana, in kákošni čudeži, ki se po njegovih rokah delajo?

3. Ali ni ta tesar, sin Marije, in brat Jakopov in Jožefov, in Judatov in Simonov? Ali niso tudi njegove sestre tukej per nas? In so se pohujšali nad njim. Jan. 6, 42.

4. In Jezus jim je rekel: Prerok ni brez časti, kakor le v svojim kraji, in na svojim domu in per svoji rodovini. Mat. 13, 57. Luk. 4, 24. Jan. 4, 44.

5. In ni mogel tam nobeniga

---

7. Prav za prav je le en služabnik govoril po sv. Luk. 8, 49.
8. V greškim: „*In pride v hišo*“ i. t. d.
9. v spričevanje, de je popolnama zdrava.
1. Iz Kafarnavma, na ti strani genezareškiga morja.
2. Nazaret.
3. Besedí: „*nad njegovim ukam*“ ni v greškim.

Digitized by Google

čudeža storiti,[4]) kakor le, de je na nektere bolnike roke položil in jih ozdravil.

6. In se je čudil nad njih nejevero, in je hodil po tergéh okoli in je učil.

7. In je poklical dvanajstere, in jih je začel pošiljati dva in dva, in jim je dal oblast čez nečiste duhove. Mat. 10, 1.

8. In jim je zapovedal, de naj nič ne vzamejo na pot kakor le palico; ne torbe, ne kruha, ne denarjev v pasu. Mat. 10, 9. 10.

9. Ampak de naj bodo obuti v čevlje, in naj nimajo v obleko po dve suknji.[5]) Ap. dj. 12, 8.

10. In jim je rekel: Kjer koli v hišo pridete, ostanite tam, dokler od ondod ne greste.[6]) Mat. 10, 12.

11. In kteri koli vas ne sprejmejo, in vas ne poslušajo, pojdite od tod, in otresíte prah od svojih nog njim v pričevanje.[7]) Mat. 10, 14. Luk. 9, 5. Ap. dj. 13, 51.

12. In so šli in oznanovali, de naj pokoro delajo.

13. In so veliko hudičev izgnali, in veliko bolnikov z oljem mazilili[8]) in ozdravili.

14. In kralj Herod je to slišal, (zakaj njegovo imé je bilo sloveče) in je rekel: Janez Kerstnik je vstal od mertvih, in zato se čudeži godé po njem. Mat. 14, 1. 2. Luk. 9, 7.

15. Eni pa so rekli: Elija je[9]); eni pa so rekli: Prerok je, kakor kteri zmed prerokov.[10])

16. Ko je pa Herod to slišal, je rekel: Janez, kteriga sim jest ob glavo djal, tisti je od mertvih vstal.

17. Zakaj ravno ta Herod je bil poslal, in vjel Janeza, in ga zvezal v ječi zavoljo Herodijade, žene svojiga brata Filipa, ker jo je bil za ženo vzel. Luk. 3, 19.

18. Zakaj Janez je rekel Herodu: Ni ti perpušeno imeti žene svojiga brata. 3. Moz. 18, 16.

19. Herodijada pa ga je zalezovala,[11]) in ga je hotla umoriti, pa ni mogla.

20. Herod se je namreč bal Janeza, ker je vedil, de je pravičen in svet mož; in ga je va-

---

4. zakaj njih nevera mu je zaderžke stavila. Bog nič ne stori človeku v zveličanje brez človeka, t. j. ako si človek tudi sam za svoje zveličanje nič noče perzadevati.

5. naj imajo le potrebno obleko.

6. iz mesta ali terga, de ne bote njega razžalili, ki vas je sprejel (Hier.).

7. Gl. Mat. 10. razl. 35. Več greških rokopisov perstavlja: „*Resnično, vam povem, lošej bo Sodomi in Gomori sodnji dan, kakor temu mestu*“.

8. To maziljenje, pravijo nekteri razlagovavci, ni bilo zakrament svetiga poslednjiga olja, ampak je bilo le pomenljivo djanje, s kterim so aposteljni učili, de je Jezusova gnada kakor ozdravljajoče in poživljajoče olje. Po njih misli je bil tukaj zakrament svetiga poslednjiga olja, ki ga je Jezus Kristus postavil, le pomenjen, in sveti Jakop (5, 14. 15.) ga je še le poznejše oznanil in perporočil. Nasproti pa drugi razlagovavci menijo, de je bilo to maziljenje sveti zakrament.

9. ki ni umerl (4. Kralj. 2.), in ima zopet priti (Mal. 4, 5. 6.).

10. z njih duham navdan.

11. V greškim: „*Herodijada ga je sovražila*“.

Digitized by Google

roval, in je, kakor je od njega slišal, veliko storil, in ga je rad poslušal.

21. In ko je bil perložen dan[12]) prišel, je Herod v dan svojiga rojstva večerjo napravil knezam, vojvodam in pervákam galilejskim.

22. In ko je bila prišla hči Herodijadina, in je plesala, in dopadla Herodu in z njim sedečim; je rekel kralj dekletu: Prôsi me, kar hočeš, in ti bom dal.

23. In ji je persegel: Kar koli boš prosila, ti bom dal, tudi polovico svojiga kraljestva.

24. In je ven šla, in rekla svoji materi: Kaj naj prosim? Ona pa je rekla: Glavo Janeza Kerstnika.

25. In je šla zdajci hitro noter k kralju in je prosila, rekoč: Hočem, de mi jaderno daj v skledi glavo Janeza Kerstnika.

26. In kralj je bil žalosten; pa zavoljo persege, in zavoljo z njim sedečih[13]) je ni hotel žaliti;[14])

27. temuč je poslal rabeljna,[15]) in ukazal pernesti njegovo glavo v skledi.[16]) In ga je v ječi ob glavo djal;[17])

28. in je pernesel njegovo glavo v skledi, in jo je dal dekletu, in deklè jo je dalo svoji materi.

29. Kadar so to slišali njegovi učenci, so prišli in vzeli njegovo truplo, in so ga položili v grob.

30. In aposteljni so se zbrali k Jezusu,[18]) in so mu vse povedali, kar so bili storili in učili. Luk. 9, 10.

31. In jim je rekel: Pojdite na stran v samoten kraj, in si malo počite. Veliko jih je namreč bilo, kteri so perhajali in odhajali, in še niso imeli časa jesti. Mat. 14, 13. Luk. 9, 10.

32. In so stopili v čeln, in šli v samoten kraj na stran. Mat. 14, 13. Luk. 9, 10.

33. In so jih vidili preč iti, in veliko jih je zvedilo, in od vsih mest so se peš tje stekali, in so jih prehiteli.[19])

34. In ko je Jezus ven stopil, je vidil veliko množico; in se jih je usmilil, ker so bili kakor ovce, ktere nimajo pastirja, in jih je začel učiti veliko. Mat. 9, 36: 14, 14.

35. In ko je že pozno bilo, so stopili njegovi učenci k njemu in so rekli: Ta kraj je samoten in dan je že pretekel;

36. spusti jih, de gredo na bližnje terge in vasi, in si kaj jesti kupijo.[20]) Luk. 9, 12.

37. In je odgovoril in jim re-

---

12. za Herodijado, de bi svoj hudobni sklep spolnila. Drugi razlagajo: praznično dan.
13. ker so bili priče njegove persege.
14. V greškim: „*ji ni hotel odreči*“.
15. vojšaka zmed kraljeve straže, ki je tudi rabeljske opravila opravljala.
16. Besedi: „*v skledi*“ ni v greškim.
17. V greškim: „*In je šel in ga*“ i. t. d.
18. Aposteljni, ki jih je bil Jezus poslal pokoro oznanovat, so se vernili in k Jezusu zbrali i. t. d.
19. V več greških rokopisih je perstavljeno: „*in so k njemu prišli*“.
20. V greškim: „*de si kupijo kruha; nič nimajo namreč jesti*“.

Digitized by Google

kel: Dajte jim vi jesti. In so mu rekli: Hočemo iti, in kupiti za dve sto denarjev[21]) kruha, in jim bomo dali jesti.

38. In jim reče: Koliko kruhov imate? Pojdite in poglejte. In kadar so zvedili, rekó: Pet, in dve ribi.[22])

39. In jim je ukazal, de naj rekó vsim usesti se, truma per trumi,[23]) na zeleno travo. Jan. 6, 12.

40. In so se usedli versta za versto, po sto in po petdeset.

41. In je vzel petere kruhe in dvoje rib, in je pogledal v nebo, in je blagoslovil in razlomil kruhe: in je dal svojim učencam, de bi pred nje položili; in dvoje rib je med vse razdelil.

42. In so vsi jedli, in so se nasitili.

43. In so pobrali ostanke koscov, dvanajst polnih košev, in od rib..

44. In kteri so jedli,[24]) jih je bilo pet tavžent mož.

45. In zdajci je posilil svoje učence v čeln stopiti in se pred njim prepeljati proti Betzajdi, on pa de bo med tem množico spustil. Mat. 14, 22.

46. In ko jih je bil spustil, je preč šel na goro molit.

47. In ko se je bil večer storil, je bil čeln na sredi morja, in on sam na suhim.

48. In jih je vidil truditi se z veslanjem, (bil jim je namreč veter nasproti). In okoli četerte nočne straže je prišel k njim gredoč po morji, in je hotel memo njih iti.[25]) Mat. 14, 25.

49. Oni pa, ko so ga vidili hoditi po morji, so menili, de je perkazen in so zavpili.

50. Zakaj vsi so ga vidili in so se prestrašili. In zdajci jih je ogovoril in jim rekel: Zaupajte, jest sim; nikar se ne bojte!

51. In je stopil v čeln k njim, in veter je nehal. In še bolj so stermeli.[26])

52. Niso namreč umeli od kruhov;[27]) zakaj njih serce je bilo oslepljeno.[28])

53. In so se prepeljali in so prišli na Genezareško, in so v v kraj vstavili. Mat. 14, 34.

54. In ko so iz čelna stopili, so ga precej spoznali.

55. In so obtekali vso tisto stran in so začeli bolne na posteljah pernašati, kjer so slišali, de je on.

56. In kamor koli je šel, v vasí in v terge ali v mesta, so bolnike na ulice pokladali, in so ga prosili, de naj se vsaj robú njegoviga oblačila dotaknejo; in kolikor se jih ga je dotaknilo, so bili ozdravljeni.

---

21. Rimski *denar* je veljal okoli 4 grošev. V greškim: „*Ali gremo in kúpimo . . .?*“
22. Jezus je dobro vedil, koliko kruhov aposteljni imajo; vprašal jih je pa, de bi tolikanj bolj spoznali veliki čudež, ki ga je hotel vpričo njih storiti.
23. mende vselej iz eniga kraja skupej.
24. V greškim: „*so jedli kruhe*“.
25. dozdevalo se je, kakor de bi hotel memo njih iti.
26. V greškim: „*so stermeli in se čudili prav močno*“.
27. de je Gospod v vsih rečéh vsigamogočen, in de zamore tudi po morji hoditi.
28. V greškim: „*njih serce je bilo oterpnjeno*“. Bili so še preslepí, popolnama spoznati njegovo vsigamogočnost.

Digitized by Google

VII. Poglavje.

Farizeji grajajo Jezusove učence, de jedo z neumitimi rokami. Hinavšina in prazne šege farizejev. Kaj človeka ognusi. Kananejska žena. Ozdravljenje gluhomutca.

1. In se zberó k njemu farizeji in nekteri zmed pismarjev, kteri so prišli od Jeruzalema. Mat. 15, 1.

2. In ko so vidili ene zmed njegovih učencov z nečistimi, to je, z neumitimi rokami kruh jesti, so jim očitali. Mat. 15, 2.

3. Zakaj farizeji in vsi Judje ne jedo, de bi si rok pogosto ne umivali,[1]) ker se derže zročila starših.

4. In ko pridejo s terga, ne jedo, ko bi se ne umili; in več drugiga je, kar jim je spolnovati zročeno: pomivanje kozarcov in verčev, in kotlov in klopí.

5. In so ga vprašali farizeji in pismarji: Zakaj se ne ravnajo tvoji učenci po zročilu starših, temuč z neumitimi rokami kruh jedo?

6. On pa je odgovoril in jim rekel: Prav je prerokoval Izaija od vas hinavcov, kakor je pisano: To ljudstvo me z žnabli časti, njih serce pa je deleč od mene. Iz. 29, 13.

7. Zastonj pa me časté, ker učé človeške uke in zapovedi.[2])

8. Zapoved Božjo namreč popustite, in spolnujete človeško zročilo: umivanje verčev in kozarcov, in veliko druziga temu enakiga.

9. In jim je rekel: Lepó zapoved Božjo v nič storite, de svoje zročilo ohranite. Mat. 15, 3.

10. Zakaj Mojzes je rekel: Spoštuj svojiga očeta in svojo mater; in: Kdor kolne očeta ali mater, naj umerje. 2. Moz. 20, 12: 5. Moz. 5, 16. Efez. 6, 2: 2. Moz. 21, 17. 3. Moz. 20, 9. Prip. 20, 20.

11. Vi pa pravite: Ako človek reče očetu ali materi: Korban! (to je: dar), kteri koli je od mene, bo tebi v prid:[3])

12. in ga dalje ne pustite nič več svojimu očetu ali materi storiti,

13. in overžete besedo Božjo s svojim zročilam, ktero ste postavili; in veliko temu enakiga delate.

14. In je spet množico k sebi poklical in jim je rekel: Poslušajte me vsi in umejte. Mat. 15, 10.

15. Nič ni zunej človeka, kar vanj gre, de bi ga moglo ognusiti, ampak kar iz človeka gre, tisto je, kar ognusi človeka.

16. Ako ima kdo ušesa za poslušanje, naj posluša.

---

1. Judje ne jedo, dokler si niso čisto rók umili, de bi jedí ne onečistili, ako bi se jim bile njih roké, akoravno nevedama in zoper njih voljo, s kákošno rečjó omadežale. V greškim: „*dokler si niso s pestjo rók umili*“.
2. in jih bolj čislajo, kakor Božje zapovedi.
3. Dar, s kterim bi tebi (očetu ali materi) v starosti pomagati utegnil, bom tempeljnu daroval; tako bo tudi tebi v prid.

Digitized by Google

17. In ko je od množice v hišo šel, so ga njegovi učenci vprašali za priliko.

18. In jim reče: Takó ste tudi vi neumni? Alì ne razumète, de kar koli gre od zunej v človeka, ga ne more ognusiti?

19. Ker ne gre v njegovo serce, ampak v trebuh, in po natornim potu izide, ki iztrebi vse jedi.

20. Pa je rekel: Kar iz človeka gre, tisto ognusi človeka.

21. Od znotrej iz človekoviga serca namreč izhajajo hude misli, prešeštva, kurbarije, uboji, 1. Moz. 6, 5.

22. tatvine, lakomnosti, hudobije, goljufija, nečistost, hudobno oko, kletev, napuh, nespamet.

23. Vse te hude reči izhajajo od znotrej in ognusijo človeka.

24. In se je od ondod vzdignil in je preč šel v kraje Tira in Sidona; in je prišel v hišo in ni hotel, de bi kdo vedil, pa se ni mogel perkriti. Mat. 15, 21.

25. Zakaj žena, ktere hči je nečistiga duha imela, je berž, ko je od njega slišala, prišla in mu k nogam padla.

26. Bila je neverna žena, Sirofeničanka po rôdu; in ga je prosila, de bi hudiča izgnal iz njene hčere. Mat. 15, 25.

27. Ali Jezus ji je rekel: Pusti, de se poprej otroci nasitijo; ni namreč prav, jemati kruha otrokam in ga psam metati.

28. Ona pa je odgovorila in mu rekla: Pač, Gospod! sej tudi psički pod mizo jedó od drobtin otrók.

29. In ji je rekel: Zavoljo tega govorjenja pojdi, hudič je šel iz tvoje hčere.

30. In ko je v svojo hišo prišla, je našla, de je deklica na postelji ležala, in de je hudič iz nje šel.

31. In je spet šel s krajev Tira, in je skozi Sidon prišel k galilejskimu morju, sredi krajev Desetomestja.[4])

32. In mu perpeljejo gluhiga in mutastiga, in ga prosijo, de naj položi roko nanj. Mat. 9, 32.

33. In ga je vzel zmed množice na stran, in je vtaknil svoje perste v njegove ušesa, ter je pljunil in se dotaknil njegoviga jezika,[5])

34. in je pogledal v nebo in zdihnil, in mu reče: Efeta, to je, odpri se.[6])

35. In kar odperle so se mu ušesa, in razvezala se je vez

---

4. Gl. Mat. 4, 25. V greškim: „*S krajev Tira in Sidona, in je prišel*“ i. t. d.

5. De je Jezus tega bolnika ozdravil, je take dela opravljal, kakoršne same na sebi niso zamogle zdravja podeliti, pa so očitno kazale, koliko prečudno moč je Gospodova Božja natora njegovimu presvetimu telesu podelila.

6. Sveti očaki ugledajo v tem gluhomutcu vse človeštvo upodobljeno, ktero je od natore gluho, poslušati zveličavni uk, in mutasto, očitno spoznavati svoje reve; Jezus mu še le z močjo, ki vse oživlja, serce odpré in vez njegoviga jezika razveže. Katoliška cerkev je torej že od nekdanjih časov sem to, kar je Jezus z gluhomutcam storil, kakor pomenljivo znamnje v delitev svetiga kersta sprejela, nam v poduk, de bodimo vse svoje življenje perpravni, Jezusov uk poslušati in hvalo Božjo oznanovati.

Digitized by Google

njegoviga jezika, in je prav govoril.

36. In jim je zapovedal, de naj nikomur ne pravijo. Pa bolj ko jim je prepovedoval, bolj so oznanovali.

37. In so se še bolj čudili, rekoč:[7]) Vse je prav storil![8]) gluhim je dal slišati in mutastim govoriti.

VIII. Poglavje.

Jezus nasiti 4000 ljudi. Farizeji hočejo znamnje viditi; Jezus opominja, de se je treba varovati farizejev; ozdravi slépca. Peter spozná, de je Kristus Sin Božji. Jezus prerokuje svojo smert, svari Petra, ki ga hoče od nje zaderžati, pridiguje križ in zatajevanje.

1. Tiste dni, ko je bilo spet veliko ljudstva, in niso imeli kaj jesti, je poklical Jezus svoje učence in jim reče: Mat. 15, 32.

2. Množica se mi smili; ker glejte! tri dni so že per meni, in nimajo kaj jesti.

3. In ako jih lačne spustim na njih dom, bodo omagali na poti; nekaj namreč jih je od deleč prišlo.

4. In njegovi učenci so mu odgovorili: Kako jih bo kdo mogel tukej v pušavi nasititi s kruham?

5. In jih je vprašal: Koliko imate kruhov? Oni so rekli: Sedem.[1])

6. In je ukazal množici sesti po tleh. In je vzel sedmere kruhe, in je zahvalil, ter razlomil in dal svojim učencam, de bi pred *(nje)* položili, in so položili pred množico.

7. In so imeli nekaj ribic; in jih je blagoslovil in ukazal pred *(nje)* položiti.

8. In so jedli in se nasitili; in so pobrali ostanke koscov, sedem jerbasov.

9. Njih pa, kteri so jedli, je bilo okoli štiri tavžent. In jih je spustil.

10. In je zdajci v čeln stopil s svojimi učenci, in je prišel v dalmanuške[2]) strani.

11. In so šli farizeji in so se začeli z njim prepirati, in so hotli od njega znamnje z neba in so ga skušali. Mat. 16, 1. Luk. 11, 53.

12. In je zdihnil v duhu[3]) in je rekel: Kaj, ta rod hoče znamnje? Resnično, vam povem, ne bo se dalo znamnje temu rodu.[4])

13. In jih je popustil in je

---

7. V greškim: „*so razglasovali. In so močno stermeli, ter rekli*“ i. t. d.
8. v vsim in povsod le dobro dela!
1. Gl. zgor. 6. razl. 22.
2. Pri sv. Mat. 15, 39. se bere: „*v kraje magedanske*“, in več greških rokopisov sv. Marka ima tudi tukaj: „*Magedan*“. Več razlagavcov misli, de je bilo magedansko mesto proti vzhodu genezareškiga morja — blizo Genaze, in de je bilo „*Dalmanuta*“ okrajino imé, kamor ste se obe imenovane mesti prištevale.
3. preserčno.
4. takošno, kakoršniga oni hočejo.

Digitized by Google

spet v čeln stopil, in se je prepeljal.

14. In so bili pozabili[5]) kruhov vzeti; in niso imeli več, ko en kruh seboj v čelnu. Mat. 16, 5.

15. In jim je zapovedal, rekoč: Glejte, in várujte se kvasa farizejev in kvasa Herodoviga![6])

16. In so se med seboj menili, rekoč: Kruhov nimamo.[7])

17. In Jezus je to spoznal in jim rekel: Zakaj mislite, de kruhov nimate? Ali še ne spoznate in ne razuméte?[8]) Imate li še oslepljeno[9]) serce?

18. Imate oči in ne vidite? in imate ušesa in ne slišite? in se ne spomnite,

19. kadar sim petere kruhe razlomil med pet tavžent, koliko košev, polnih koscov, ste nabrali? Mu rekó: Dvanajst. Zgor. 6, 41. Jan. 6, 11.

20. Kadar sim pa sedmere kruhe (*razlomil*) med štiri tavžent, koliko jerbasov koscov ste nabrali? In mu rekó: Sedem.

21. In jim je rekel: Kakó, de še ne razumete?

22. In pridejo[10]) v Betzajdo, in mu perpeljejo slepca in ga prosijo, de bi se ga dotaknil.

23. In je slepca za roko prijel in ga peljal iz terga,[11]) in je pljunil v njegove oči in svoje roke nanj položil, in ga je vprašal, ali kaj vidi.

24. In je pogledal in rekel: Vidim ljudi, kakor drevesa hoditi.

25. Potlej je spet roke na njegove oči položil; in začel je viditi, in je bil ozdravljen, takó de je čisto vidil vse.[12])

26. In ga je poslal na njegov dom, rekoč: Pojdi na svoj dom, in ko v terg prideš, nikomur ne pravi.[13])

27. In Jezus je šel s svojimi učenci v terge Cezareje Filipove; in na poti je vprašal svoje učence, in jim je rekel: Kdo, pravijo ljudje, de sim? Mat. 16, 13. Luk. 9, 18.

28. Oni pa so odgovorili, re-

---

5. učenci.

6. herodijanov. Gl. Mat. 22. razl. 14. Pri sv. Mat. 16, 11. je: „*kvasa farizejev in saducejev*“. Takó je Jezus tudi herodijane lahko imenoval, ker so bili puntarskiga in tudi prostoverniga duhá.

7. To nam je rekel, ker nismo kruha seboj vzeli.

8. moje neomejene vsigamogočnosti. Gl. zgor. 6, 52.

9. V greškim: „*oterpnjeno serce*“.

10. V greškim: „*pride v Betzajdo*“ i. t. d.

11. Morebiti ker nespokorna Betzajda (gl. Mat. 11, 21.) ni bila vredna gledati čudovitiga ozdravljenja, in de bi v podobi učil, de se grešnik ne more spreoberniti, dokler hudobne tovaršije ne zapusti.

12. V greškim: „*In mu je rekel pogledati, in je bil ozdravljen*“ i. t. d. Jezus je po mnogotero ozdravljal, s pokladanjem rok, z blagoslovljenjem ali samo z besedami, pričujoč ali nepričujoč, na prošnjo bolnikov ali s priprošnjo druzih, večidel nanaglama ali pa polagama, kakor tukaj. S tem nas je hotel med drugim učiti, de njegova moč ni navezana ne na čas in kraj, ne na to ali uno zdravilo; de dela, kadar, kjer in kakor hoče.

13. zakaj tvoji rojaki ne čislajo mojih dobrot. Gl. Mat. 11, 21. i. t. d. V greškim: *In ga je poslal na njegov dom in rekel: Ne hôdi v terg in nikomur ne pravi v tergu*“, t. j. ne hôdi v terg, de bi komu pravil.

Digitized by Google

koč: Janez Kerstnik, drugi: Elija, drugi pa: Prerokov kteri.

29. In jim reče: Kdo pa vi pravite, de sim? Peter pa je odgovoril in mu rekel: Ti si Kristus.[14])

30. In jim je zažugal, de naj nikomur ne pravijo od njega. Mat. 16, 20.

31. In jih je začel učiti, de Sin človekov mora veliko terpeti, in zaveržen biti od starašinov in velikih duhovnov in pismarjev, in umorjen biti in čez tri dni vstati.

32. In to je očitno govoril. In Peter ga je na stran vzel in začel svariti.

33. On pa se je obernil, in je pogledal svoje učence [15]) in zažugal Petru, rekoč: Poberi se spred mene, satan! ker ne umeš kar je Božjiga, ampak kar je človeškiga.

34. In je poklical množico s svojimi učenci, in jim je rekel: Kdor hoče za menoj hoditi, naj zatají sam sebe, in vzame svoj križ nase, in naj hódi za menoj. Mat. 10, 38: 16, 24. Luk. 9, 23: 14, 27.

35. Zakaj kdor hoče svoje življenje ohraniti, ga bo zgubil: kdor pa zgubí svoje življenje zavoljo mene in evangelija, ga bo ohranil. Luk. 17, 33. Jan. 12, 25.

36. Kaj bo namreč človeku pomagalo, če ves svet perdobí, svojo dušo pa pogubí?

37. Ali kakošno menjo bo človek dal za svojo dušo?

38. Zakaj kdor se sramuje mene in mojih besedi[16]) med tem prešeštnim in grešnim rodam, njega se bo tudi Sin človekov sramoval, kadar pride s svetimi angelji v veličastvu svojiga Očeta. Mat. 10, 33. Luk. 9, 26: 12, 9.

39. In jim je rekel: Resnično, vam povem, de jih je nekaj zmed tukej stoječih, kteri ne bodo okusili smerti, dokler ne vidijo Božjiga kraljesva priti z močjo. Mat. 16, 27. 28. Luk. 9, 27.

IX. Poglavje.

Kristus se spremeni na gôri, govori od Elijeviga prihoda, ozdravi mutastiga obsedeniga; prerokuje svojo smert in svoje vstajenje. Aposteljni se prepirajo, kdo de je nar véči med njimi, in Gospod jih svarí zavoljo častilakomnosti. Od človeka, ki je hudiče izganjal, pa ni šel za Jezusam. Od pohujšanja.

1. In čez šest dni vzame Jezus seboj Petra in Jakopa in Janeza; in jih pelje na visoko goro na stran same, in se je spremenil vpričo njih. Mat. 17, 1. Luk. 9, 28.

2. In njegove oblačila so bile svetle in silno bele kakor sneg, kakor jih ne more ubeliti noben belivec na zemlji.

3. In perkazal se jim je Elija z Mojzesam, in sta govorila z Jezusam. Luk. 9, 31.

4. In Peter odgovorí in reče

14. Mesija — obljubljeni Odrešenik.
15. de bi jih s tem opomnil, naj poslušajo, kakó de bo Petra posvaril.
16. mojiga uka, mojiga ponižaniga, križaniga življenja.

Digitized by Google

Jezusu: Učenik! dobro nam je tukej biti; naredimo tri šotore, tebi eniga, Mojzesu eniga, in Eliju eniga.

5. Ni namreč vedil, kaj govori, ker so bili silno prestrašeni.

6. In je prišel oblak, kteri jih je obsenčil, in prišel je glas z oblaka, rekoč: Ta je moj preljubi Sin; njega poslušajte!

7. In zdajci so se ozerli, in niso nikogar več vidili, kakor samiga Jezusa zraven sebe.

8. In kadar so z gore šli, jim je zapovedal, de naj nikomur ne pravijo, kar so vidili, dokler Sin človekov od mertvih ne vstane. Mat. 17, 9.

9. In so besedo per sebi ohranili, in so se popraševali, kaj bi to bilo: Dokler od mertvih ne vstane.[1])

10. In so ga vprašali, rekoč: Kaj pravijo tedej farizeji in pismarji,[2]) de mora Elija poprej priti? Mal. 4, 5.

11. On pa je odgovoril in jim rekel: Elija bo poprej prišel in vse poravnal; in kakor je pisano od Sinu človekoviga, de bo veliko terpel in de bo zaničevan.[3]) Iz. 53, 3. 4.

12. Pa vam povem, de je Elija že prišel, (in so mu storili, kar koli so hotli) kakor je od njega pisano.[4]) Mat. 17, 12.

13. In je prišel k svojim učencam, in je vidil veliko množico okoli njih in pismarje, kteri so se z njimi prepirali.

14. In zdajci je vsa množica, ko je ugledala Jezusa, ostermela,[5]) in so se zbali, so pertekli in ga pozdravili.

15. In jih je vprašal: Kaj se med seboj prepirate? Luk. 9, 38.

16. In eden zmed množice je odgovoril in rekel: Učenik! perpeljal sim k tebi svojiga sina, kteri ima mutastiga duha.[6]) Mat. 17, 14.

17. In kjer koli ga popade, ga meče, de se peni, in škriplje z zobmi, in sahne; in sim rekel tvojim učencam, de naj ga izženó, in niso mogli.

18. On pa jim je odgovoril in rekel: O neverni rod! doklej bom per vas? doklej vas bom terpel? Perpeljite ga k meni!

19. In so ga perpeljali. In ko ga je vidil, ga je zdajci duh stresel, in je na tla padel, in se je valjal in se penil.

20. In je vprašal njegoviga očeta: Koliko časa je, kar se

---

1. Še niso razuméli, de mora umreti.
2. V greškim je le: „*pismarji*“.
3. Oboje je zapisano: de bo Elija pred Mesijem prišel, in de mora Mesija terpeti; iz tega se pa ne izhaja, de mora Elija v osebi priti, preden bo Mesija terpel; zakaj sej tudi lahko v svoji moči pride, preden se bo Mesija v terpljenje podal, v osebi pa še le, preden bo Gospod sodit prišel. Judje in učenci niso ločili perviga in druziga prihoda Gospodoviga, torej tudi ne dvojniga Elijeviga prihoda, v moči in v osebi.
4. Mal. 3, 1.
5. V greškim: „*zlo ostermela*“.
6. ki je od hudobniga duhá obseden, kteri ga mutastiga in gluhiga dela. Pri sv. Matevžu (17, 14.) se sin mesčen imenuje, ker je hudobni duh naredil, de ga je božjast metala, per kteri bolezni mesec veliko premore.

Digitized by Google

mu to pergoduje? On pa je rekel: Z mladiga.

21. In velikrat ga je v ogenj in v vodo vergel, de bi ga končal; ali če kaj moreš, usmili se nas, in pomágaj nam!

22. Jezus pa mu je rekel: Če moreš vérovati; vse je mogoče verujočimu. Mat. 17, 19.

23. In zdajci je zavpil oče mladenčev in je s solzami rekel: Vérujem, Gospod! pomagaj moji neveri.[7])

24. In ko je Jezus vidil, de se množica steka, je zažugal nečistimu duhu in mu rekel: Gluhi, mutasti duh! jest ti zapovem: izidi iz njega, in ne hôdi več vanj.

25. In je zavpil in ga je silno stresel, in je šel iz njega, in je bil kakor mertev, de jih je veliko reklo: Umerl je.

26. Jezus pa ga je za roko prijel in vzdignil, in je vstal.

27. In ko je bil[8]) domu prišel, so ga njegovi učenci skrivej vprašali: Zakaj ga mi nismo mogli izgnati?

28. In jim je rekel: Ta rod se ne more z ničimur izgnati, kakor z molitvijo in s postam.

29. In so se od tod vzdignili, in so šli memo Galileje; in ni hotel, de bi kdo vedil.[9])

30. Učil je pa svoje učence in jim je rekel: Sin človekov bo izdan ljudem v róke, in ga bodo umorili, in umorjen bo tretji dan vstal. Mat. 17, 21.

31. Oni pa niso uméli tega in so se ga bali vprašati.

32. In so prišli v Kafarnavm.[10]) In ko so bili doma, jih je vprašal: Kaj ste se na poti med seboj menili?

33. Oni so pa molčali; na poti namreč so se med seboj prepirali, kteri njih bi bil večí. Mat. 18, 1. Luk. 9, 46.

34. In se je usedel, in je dvanajstere poklical, ter jim rekel: Ako hoče kdo pervi biti, bodi vsih nar poslednji, in vsih služabnik. Mat. 20, 26. 27.

35. In je vzel otroka, in ga je v sredo med nje postavil, in ga je objel in jim rekel:

36. Kdor koli eniga takih otrók sprejme v mojim imenu, mene sprejme, in kdor koli mene sprejme, ne sprejme mene, ampak njega, kteri me je poslal.

37. Janez mu je odgovoril, rekoč: Učenik! vidili smo nekoga v tvojim imenu izganjati hudiče, kteri ne hódi za nami, in smo mu branili.[11]) Luk. 9, 49.

38. Jezus pa je rekel: Ne branite mu; zakaj ni ga nikogar,

---

7. pomagaj moji slabi veri; nadomesti, kar ji manjka; sprejmi jo za popolno vero.

8. Jezus.

9. De bi ga ne zaderževali; zakaj hitel je v Jeruzalem k prazniku, v svoje terpljenje.

10. Prim. Mat. 17, 23—26. V greškim: „*In je prišel v Kafarnavm. In ko je bil domá*“ i. t. d.

11. Ako tebe in Očeta sprejme, kdor otroka v tvojim imenu sprejme, kaj je pač od njega misliti, kteri v tvojim imenu, torej v tvoji moči hudiče izganja, in vender noče naš tovarš biti? — Če so Judje v imenu svetih oseb hudobne duhove rotili (gl. Mat. 12, 27. razl 22.), so mógli pač tudi v moč teh oseb

Digitized by Google

kteri bi storil čudež v mojim imenu, in bi mogel berž od mene hudo govoriti.[12]) 1. Kor. 12, 3.

39. Kdor namreč ni zoper vas, je za vas.[13])

40. Zakaj kdor koli vam da piti kozarec vode v mojim imenu, ker ste Kristusovi, resnično, vam povem, ne bo zgubil svojiga plačila. Mat. 10, 42.

41. In kdor koli pohujša kteriga teh malih, ki v me verujejo, bi mu bilo bolje, de bi se mu mlinski kamen obesil na vrat, in bi bil veržen v morje. Mat. 18, 6. Luk. 17, 2.

42. In ako te pohujša tvoja roka, odsekaj jo; bolje ti je hromimu iti v življenje, kakor dve roci imeti, pa iti v pekel, v neugasljivi ogenj; Mat. 18, 8: 5, 30.

43. kjer njih červ ne umerje, in njih ogenj ne ugasne. Iz. 66, 24.

44. In ako te tvoja noga pohujša, odsekaj jo; bolje ti je kruljevimu iti v večno življenje,[14]) kakor dve nogi imeti, in verženimu biti v pekel neugasljiviga ognja;

45. kjer njih červ ne umerje in ogenj ne ugasne.

46. In ako te tvoje oko pohujša, izderi ga; bolje ti je z enim očesam iti v Božje kraljestvo, kakor dve očesi imeti, pa verženimu biti v peklenski ogenj;

47. kjer njih červ ne umerje in ogenj ne ugasne.

48. Zakaj vsak bo z ognjem osoljen, in vsak klavni dar bo s solijo osoljen.[15])

49. Sol je dobra;[16]) ako bode pa sol neslana, s čim jo bote osolili? Imejte sol v sebi[17]) in imejte mir med seboj.[18]) Mat. 5, 13. Luk. 14, 34.

X. Poglavje.

Jezus učí, de je zakonska véz nerazvezljiva; blagoslovi otrôke; učí, de je bogastvo nevarno; prerokúje svoje terpljenje in svojo smert. Prošnja Cebedejevih sinov. Jezus uči ponižnost; ozdravi slépca.

1. In se je od ondod vzdignil, | in je prišel v judejske okrajine

verovati, ker bi bilo sicer rotenje v njih imenu nerazumljivo. On, ki je po Janezovih besedah hudiče v Jezusovim imenu izganjal, je torej tudi v Jezusovo moč in oblast veroval, in akoravno je bila njegova vera še nepopolnama in torej še ni mogel vsiga zapustiti, de bi za Jezusam hodil, je bil vender Jezusov učenec, in Jezus je zamogel njegovi veri moč podeliti (Ambr.).

12. Kdor v mojim imenu čudeže dela, me mora tudi častiti, me ne more zatajevati, ampak me mora spoznavati; on je tedaj moj učenec, torej mu nikar ne braníte.

13. Le on bi bil zoper vas, ki ni z menoj. Gl. Mat. 12, 30.

14. V greškim: „*v sivljenje*“.

15. zakaj vsak, ki je v pekel obsojen, pride v neugasljivi ogenj, ki ga ne sežgè, ampak ohrani, kakor sol trohnenja obvaruje. Zaverženi je zapadel pravični jezi Božji, in sol, s ktero se po postavi (3. Mojz. 2, 13.) darôvi solé, pomeni neugasljivi ogenj.

16. Zavoljo besede „*sol*“ Jezus svoj govor drugači oberne.

17. sol modrosti, svetosti. Gl. Kol. 4, 6.

18. To se zgodí s solijó modrosti in svetosti; zakaj le modrost in svetost ljudí

Digitized by Google

na uno stran Jordana;[1]) in množice se spet k njemu snidejo, in jih je, kakor je imel navado, spet učil. Mat. 19, 1.

2. In perstopili so farizeji, ter so ga vprašali: Je li perpuščeno možu, od žene ločiti se? In so ga skušali.

3. On pa je odgovoril in jim rekel: Kaj vam je Mojzes zapovedal?

4. So rekli: Mojzes je perpustil ločiven list pisati in se ločiti. 5. Mojz. 24, 1.

5. In Jezus je odgovoril in jim rekel: Zavoljo terdobe vašiga serca vam je pisal to zapoved.

6. Ali od začetka stvarjenja je Bog stvaril moža in ženo. 1. Mojz. 1, 27.

7. Za tega voljo bo človek popustil svojiga očeta in mater, in se bo svoje žene deržal; 1. Mojz. 2, 24. Mat. 19, 5: 1. Kor. 7, 10. Ef. 5, 31.

8. in bota dva v enim mesu. Torej nista več dva, ampak eno mesó. 1. Kor. 6, 16.

9. Kar je tedej Bog združil, naj človek ne loči.

10. In doma so ga njegovi učenci spet ravno za to vprašali.

11. In jim reče: Kdor koli se loči od svoje žene in drugo vzame, prešeštuje nad njo.

12. In ako se žena loči od svojiga moža in se z drugim omoži, prešeštuje.

13. In so mu pernesli otročičev, de bi se jih dotaknil. Učenci pa so kregali pernašajoče.[2]) Mat. 19,13.

14. Jezus pa, ko je vidil, je bil nevoljin, in jim je rekel: Pustite otročičem k meni priti, in nikar jim ne branite! zakaj takih je Božje kraljestvo. [3])

15. Resnično, vam povem: Kdor koli Božjiga kraljestva ne sprejme, kakor déte, ne pojde vanj. Mat. 18, 3.

16. In jih je objémal, in roke na nje pokladal, in jih blagoslovljal.

17. In kadar je bil šel na pot, je pertekel nekdo, in je prednj pokleknil ter ga vprašal: Dobri učenik! kaj naj storim, de večno življenje dosežem? Mat. 19, 16.

18. Jezus pa mu je rekel: Kaj me imenuješ dobriga? Nihče ni dober, kakor eden, Bog. Luk. 18, 18.

19. Zapovedi veš: Ne prešeštuj, ne ubijaj, ne kradi, ne pričuj po krivim, ne goljufúj, spoštuj očeta in mater. 2. Mojz. 20, 13.

20. On pa je odgovoril in mu rekel: Učenik! vse to sim spolnoval od svoje mladosti.

21. Jezus pa se je vanj ozerl, in ga je ljubil, ter mu rekel: Eniga ti manka: idi, prodaj kar koli imaš, in daj ubogim, in boš imel zaklad v nebesih, ter pridi in hodi za menoj.[4])

22. On pa je bil zavoljo te besede žalosten, in je pobit preč šel; imel je namreč veliko premoženja.

---

družite, zmota in greh jih pa ločita. Zato je sol tudi podoba sklenitve (3. Mojz. 2, 13: 4. Mojz. 18, 19.).

1. V greškim: „*V judejske okrajine skozi deželo unkraj Jordana*“.
2. so vanje režali, in jih niso predenj pustili.
3. zavoljo nedolžnosti in priprostosti njih serca.
4. V greškim: „*in hôdi za menoj, in nôsi križ*“

Digitized by Google

23. In Jezus se je ozerl in je rekel svojim učencam: Kakó težko pojdejo, kteri imajo bogastvo, v Božje kraljestvo!

24. Učenci pa so ostermeli zavoljo njegovih besedi. Ali Jezus je spet odgovoril in jim rekel: Otročiči! kakó težko jim je, kteri v bogastvo zaupajo, v Božje kraljestvo priti!

25. Ložej je kameli iti skozi šivankino uho, kakor bogatimu priti v Božje kraljestvo.

26. In še bolj so se čudili in med seboj rekli: Kdo tedej more zveličan biti?

27. Jezus pa jih je pogledal in jim reče: Per ljudeh je nemogoče, ne pa per Bogu; zakaj per Bogu je vse mogoče.

28. Tedej je Peter začel govoriti in mu je rekel: Glej! mi smo vse zapustili in smo za teboj šli. Mat. 19, 27. Luk. 18, 28.

29. In Jezus je odgovoril in rekel: Resnično, vam povem: Nikogar ni, kteri zapusti hišo, ali brate, ali sestre, ali očeta, ali mater,[5]) ali otroke, ali njive zavoljo mene, in zavoljo evangelija,

30. de bi ne prejel stoterno, zdaj v tem času hiš in bratov, in sester, in mater in otrók, in njiv s preganjanjem, in na unim svetu večniga življenja.[6])

31. Veliko pa jih bo poslednjih, ki so pervi, in pervih, ki so poslednji. Mat. 19, 30.

32. Bili so pa na poti, in so šli v Jeruzalem; in Jezus je šel pred njimi, in so se čudili, in so s straham za njim šli.[7]) In je vzel spet k sebi dvanajstere, in jim je začel praviti, kaj se mu ima zgoditi. Mat. 20, 17. Luk. 18, 31.

33. Glejte! gremo gori v Jeruzalem, in Sin človekov bo izdan vélikim duhovnam, in pismarjem in starašinam,[8]) in ga bodo k smerti obsodili in izdali nevernikam;

34. in ga bodo zasramovali, in zapljevali in gajžlali, in ga bodo umorili; in tretji dan bo vstal.

35. In stopita k njemu Jakop in Janez, Cebedejeva sinova, rekoč: Učenik, hočeva, de nama stori, kar bova prosila.[9]) Mat. 20, 20.

36. On pa jima je rekel: Kaj hočeta, de naj vama storim?

---

5. V greškim je perstavljeno: „*ali ženo*“.

6. Kristjani, kteri vse zapusté, de bi zamogli tolikanj preserčniši le Jezusu svojimu Gospodu služiti, sicer velíko terpé: preganjanje, zaničevanje, sovraštvo, križe in vsaktere nadloge; pa že na tem svetu stoterno plačilo prejemajo, ker gnada Božja jih tolaži in Bog jim vse to, tode boljši, zopet da, čimur so se na zemlji odpovedali: — hiše, kjer so po keršansko sprejeti, enakomisleče brate in sestre, bogaboječe tovarše, ki so jim v nar čistejši veselje, učenike in spodbudovavce, ki jih kakor oče in mati na potu pobožnosti ohranujejo, vinograd Gospodov, kjer se za čast Božjo in za zveličanje svojiga bližnjiga trudijo, na unim svetu pa večno veselje, ki ga nihče izreči ne more.

7. čudili so se zavoljo Jezusoviga poguma ali serčnosti; s straham pa so šli za njim zavoljo hudiga, ki bi se jim utegnilo v Jeruzalemu pergoditi.

8. „*in starašinam*“ ni v greškim.

9. mati je prosila v imenu sinov, in oná sta ž njo pred Jezusa stopila. Gl. Mat. 20, 20.

Digitized by Google

37. In sta rekla: Daj nama, de sediva eden na tvoji desnici, in eden na tvoji levici v tvojim veličastvu.

38. Ali Jezus jima je rekel: Ne vesta, kaj prosita. Moreta li piti kelih, ki ga jest pijem, ali s kerstam keršena biti, s kterim sim jest keršen?

39. Ona pa sta mu rekla: Moreva. Jezus pa jima je rekel: Kelih, kteriga jest pijem, bota sicer pila, in s kerstam, s kterim sim jest keršen, bota keršena;

40. sedeti pa na moji desnici ali levici, ni moje vama dati, ampak kterim je perpravljeno.[10])

41. In deseteri, ko so slišali, so začeli nevoljni biti na Jakopa in na Janeza.

42. Jezus pa jih je poklical in jim rekel: Veste, de ti, ki jih vidimo poglavarje narodov, gospodujejo čez nje, in njih[11]) véliki jih[12]) imajo v oblasti.[13]) Luk. 22, 25.

43. Per vas pa ne bodi takó; temuč kteri koli hoče med vami veči biti, bodi vaš služabnik.

44. In kdor koli hoče med vami pervi biti, bodi vsih hlapec.

45. Zakaj tudi Sin človekov ni prišel, de bi se mu streglo, temuč de bi stregel in dal svoje življenje v odrešilo za njih veliko.

46. In pridejo v Jeriho; in ko so šli on in njegovi učenci in silno velika množica iz Jerihe, je Timejev sin, slepi Bartimej, per poti sedel in vbogajme prosil. Mat. 20, 29. Luk. 18, 35.

47. In ko je slišal, de je Jezus nazarenski, je začel vpiti in je rekel: Jezus, sin Davidov, usmili se me!

48. In veliko njih mu je protilo,[14]) de naj molčí. On pa je še bolj vpil: Sin Davidov, usmili se me!

49. In Jezus je obstal, in ga ukazal poklicati. In pokličejo slepiga in mu rekó: Vesel bodi, vstani, te kliče!

50. In zdajci je plajš preč vergel, je skočil in prišel k njemu.[15])

51. In Jezus je odgovoril in mu rekel: Kaj hočeš, de naj ti storim? Slepi pa mu je rekel: Raboni![16]) de vidim.

52. Jezus pa mu je rekel: Idi, tvoja vera te je ozdravila. In zdajci je spregledal in za njim šel po poti.

---

10. De bi pač vsi viši te Jezusove besede dobro premislili! Če si že sam Sin Božji, ki ima vso oblast v nebesih in na zemlji, ni upal častnih služeb v svojim kraljestvu samovoljno dajati, koliko bolj bi si mogli oní, ki so le ljudjé, z vso močjo prizadevati, de bi ne delili služeb in časti iz milosti in po svoji volji, ampak po zasluženji, s tem prepričanjem, de so tisti prednji in vredni, ktere je Bog poklical.

11. narodov.

12. narode.

13. V greškim: „*Veste, de ti, ki mislijo, de čez narode gospostvo imajo, nad njimi gospodujejo, in de njih véliki oblast nad njimi skazujejo*“.

14. V greškim: „*ga je svarilo*“.

15. V greškim: „*in prišel k Jezusu*“.

16. t. j. moj učenik!

Digitized by Google

XI. Poglavje.

Jezus jezdi v Jeruzalem. Povest od figoviga drevesa. Jezus izžene kupce in prodajavce iz tempeljna, govori od terdne vere in odpušenja, in zaverne pismarje, de molčé.

1. In kadar so blizo Jeruzalema in Betanije [1]) k oljski gori prišli, pošlje dva svojih učencov, Mat. 21, 1. Luk. 19, 29.

2. in jima reče: Pojdita v vas,[2]) ktera je pred vama, in precej ko vanjo prideta, bota našla žebe pervezano, na kterim še noben človek ni sedel; odvežita in perpeljita ga.

3. In ako vamo kdo poreče: Kaj delata? recita, de ga Gospod potrebuje, in precej ga bo semkej spustil.

4. In sta šla in našla žebe pervezano pred vratmi zunej na razpotji; in ga odvežeta.

5. In nekteri tam stoječih so jima rekli: Kaj delata, de žebe odvezujeta?

6. Rekla pa sta jim, kakor jima je bil Jezus zapovedal, in so jima pustili.

7. In sta perpeljala žebe k Jezusu; in pogernejo nanj svoje oblačila, in je nanj sédel. Jan. 12, 14.

8. Veliko pa jih je svoje oblačila na pot razgrinjalo; drugi pa so veje sekali z dreves, in stlali po poti.

9. In kteri so spredej in zadej šli, so vpili, rekoč: Hozana! Mat. 21, 9.

10. Hvaljen bodi,[3]) kteri pride v imenu Gospodovim! hvaljeno bodi kraljestvo [4]) našiga očeta Davida! ktero pride. Hozana na visokosti! Ps. 117, 26. Mat. 21, 9. Luk. 19, 38.

11. In Jezus je šel v Jeruzalem v tempelj, in kadar je vse ogledal,[5]) in je že večer bil, je z dvanajsterimi šel v Betanijo.

12. In drugi dan, ko so šli iz Betanije, je lačen bil.

13. In ko je od deleč figovo drevo vidil, ktero je imelo perje, je šel, ako bi morebiti kaj na njem našel; in kadar je k njemu prišel, ni nič drugiga našel, ko perje; zakaj za fige še ni bil čas.[6]) Mat. 21, 19.

14. In Jezus je spregovoril in mu rekel: Na vekomaj naj nihče nikoli več sadú s tebe ne jé! In njegovi učenci so slišali.

15. In pridejo v Jeruzalem. In ko je v tempelj šel, jih je začel izganjati, kteri so v tempeljnu prodajali in kupovali, in je zver-

1. V greškim: *„In kadar so prišli blizo Jeruzalema, Betfag in Betanije“* i. t. d. Vas *„Betfage“* je bila med Jeruzalemam in Betanijo.
2. v Betfage.
3. zavoljo blagodara, ki ga je delil.
4. ki ga Mesija še veličastnejšiga stori, kakor je bilo pod Davidam.
5. nerodnost kupovavcov in prodajavcov. Gl. v. 15.
6. Smokvino drevje rodi v Palestini trikrat v letu, namreč mesca rožnika, véliciga serpana in prosenca. Mesca maliga travna tedaj, v kterim se je to zgodilo, ni bil čas za smokve: vender bi bil pa Jezus lahko sad dobil, ker smokve niso vse v ravno tistim času zrele in po vôljni zimi se na nekterih drevesih dostikrat že šest tednov pred časam prikazujejo. Glej pa Mat. 21, 19.

Digitized by Google

nil menjavcam mize, in stole tem, kteri so golobe prodajali.

16. In ni pustil, de bi kdo kako posodo skozi tempelj nosil.[7])

17. In je učil in jim rekel: Ali ni pisano: Moja hiša naj se hiša molitve imenuje vsim narodam?[8]) Vi pa ste jo storili jamo razbojnikov.

18. Ko so véliki duhovni in pismarji to slišali, so iskali, kakó bi ga pogubili; zakaj bali so se ga, ker se je vsa množica čudila nad njegovim ukam.

19. In ko se je večer storil, je šel iz mesta.[9])

20. In kadar so zjutrej memo šli, so vidili figovo drevo do korenine usahnjeno.[10])

21. In Peter se je spomnil in mu je rekel: Učenik, glej! figovo drevo, ki si ga preklel, je usahnilo.

22. In Jezus je odgovoril in jim rekel: Imejte vero v Boga.

23. Zakaj resnično, vam povem: Če kdo reče ti gori: Vzdigni se in verzi se v morje: in ne pomišljuje v svojim sercu, temuč véruje, de se bo zgodilo, kar reče, se mu bo zgodilo. Mat. 21, 21.

24. Torej vam povem: Vse, kar koli v molitvi prósite, vérujte, de bote prejeli, in se vam bo zgodilo. Mat. 7, 7: 21, 22. Luk. 11, 9.

25. In kadar se molit vstopite, odpustite, ako kaj čez koga imate, de tudi vaš Oče, kteri je v nebesih, vam odpustí vaše grehe.

26. Ako pa vi ne odpustite, tudi vaš Oče, kteri je v nebesih, vam ne bo odpustil vaših grehov.

27. In pridejo spet v Jeruzalem.[11]) In ko je po tempeljnu hodil, stopijo k njemu véliki duhovni, in pismarji in starašini; Mat. 21, 23.

28. in mu rekó: S ktero oblastjo delaš to? in kdo ti je dal to oblast, de to delaš?

29. Jezus pa je odgovoril in jim rekel: Vas bom tudi jest eno besedo poprašal, in odgovorite mi, in vam bom povedal, s ktero oblastjo to delam.

30. Kerst Janezov, ali je bil z nebes, ali od ljudi? Odgovorite mi.

31. Oni so pa sami per sebi mislili, rekoč: Ako rečemo: Z

---

7. skozi zunanji preddvor.

8. t. j. naj bo hiša molitve. Te besede so iz Iz. 56, 7.; sledeče se bere pri Jerem. 7, 11.

9. Po noči ni hotel v Jeruzalemu ostati, ker so mu viši duhovni po življenji stregli; zakaj njegov čas še ni bil prišel.

10. Kar se je vsak dan v tem tednu godilo, je pri sv. Marku bolj natanko popisano, kakor pri sv. Matevžu; torej moramo s tem uniga primerjati. Tisti dan, ki ga cvetno nedeljo imenujemo, je šel Jezus v Jeruzalem; zvečer tisti dan, ki je deseti dan mesca nizana (pol sušca in pol maliga travna) se je Jezus v Betanijo vernil. Drugi dan, v ponedeljik, je zopet v Jeruzalem šel, gredé figovo drevo preklel in kupčevavce iz tempeljna izgnal. Zvečer je zopet iz mesta šel. Drugi dan zjutraj, v torek, se je v mesto vernil, in učenci so ondi vidili, de je bilo figovo drevo usahnilo. V sredo in četertik je imel svoje poslednje govore (pogl. 12, 13.), in ko je bil v četertik zvečer presveto rešnje telo postavil, se je v terpljenje podal.

11. v sredo. Gl. razl. 10.

Digitized by Google

nebes, bo rekel: Zakaj mu tedej niste verjeli?

32. Ako pa rečemo: Od ljudí, se bojimo ljudstva; vsi namreč so vérovali od Janeza, de je res prerok.

33. In odgovoré in rekó Jezusu: Ne vémo. In Jezus odgovorí, in jim reče: Vam pa tudi jest ne povem, s ktero oblastjo to delam.

XII. Poglavje.

Prilika od obdelovavcov vinograda. Od davka, ki se daje cesarju. Jesus govori od vstajenja mertvih; od nar veči zapovedi; Kristus je sin in gospod Davidov; graja hinavšino farizejev; in hvali dar vdove.

1. In jim je začel v prilikah govoriti. Človek je vinograd zasadil in ogradil s plotam, in jamo izkopal in sozidal tabor, in ga je dal kmetam obdelovati in je šel na ptuje. Iz. 5, 1. Jer. 2, 21. Mat. 21, 33. Luk. 20, 9.

2. In ob svojim času je poslal do kmetov hlapca, de bi od kmetov prejel vinogradov sad.

3. Oni pa so ga zgrabili, in stepli in spustili prazniga.

4. In spet je poslal do njih drugiga hlapca, in tega so na glavo ranili in zasramovali.[1])

5. In je poslal spet drugiga, in tega so umorili; in več drugih, kterih so nektere stepli, nektere pa ubili.

6. Ker je tedej še ediniga preljubiga sina imel, je tudi njega zadnjič k njim poslal, rekoč: Saj mojiga sina bodo spoštovali.

7. Kmetje pa so rekli med seboj: Ta je delež; dejte, ubimo ga, in deležnina bo naša.

8. In so ga popadli in umorili, in vergli iz vinograda.

9. Kaj bo tedej gospod vinograda storil? Prišel bo, kmete pokončal in vinograd drugim dal.

10. Ali niste tega v pismu brali: Kamen, kteriga so zvergli zidarji, je postal glava vogla. Ps. 117, 22. Iz. 28, 16. Mat. 21, 42. Djan. ap. 4, 11. Rim. 9, 33: 1. Pet. 2, 7.

11. Od gospoda je to storjeno, in je čudno v naših očeh.

12. In so ga iskali vjeti, in so se bali množice; zakaj spoznali so, de je za nje to priliko govoril. In so ga pustili in so preč šli.

13. In pošljejo k njemu nektere farizejev in herodijanov, de bi ga vjeli v besedi. Mat. 22, 15. Luk. 20, 20.

14. Oni pa so prišli in mu rekli: Učenik! vemo, de si resničen, in ti ni mar za nikogar; ker ne gledaš na veljavo ljudí, temuč po resnici Božjo pot učiš. Ali se sme cesarju davek dajati, ali naj ga ne dajemo?[2])

15. On pa, ko je poznal njih zvijačo,[3]) jim je rekel: Kaj me

1. V greškim: *„in tega so kamnjevaje na glavi ranili, in zasramovaniga spustili“*.
2. V greškim je perstavljeno: *„bomo li dajali, ali naj ne dajemo?“*
3. V greškim: *„hinavšino“*.

Digitized by Google

skušate? Pernesite mi denar, de ga vidim.

16. In oni so mu ga pernesli. In jim reče: Čigava je ta podoba in napis? Rekó: Cesarjeva.

17. In Jezus je odgovoril in jim rekel: Dajte torej cesarju, kar je cesarjeviga, in Bogu, kar je Božjiga. In so se čudili nad njim. Rim. 13, 7.

18. In so prišli k njemu saduceji, kteri pravijo, de ni vstajenja; in so vprašali, rekoč: Mat. 22, 23. Luk. 20, 27.

19. Učenik! Mojzes nam je zapisal: Ako čiga brat umerje, in zapusti ženo, otrók pa nič ne zapusti, naj vzame njegov brat njegovo ženo in naj obudi zarod svojimu bratu. 5. Mojz. 25, 5.

20. Bilo je pa sedem bratov, in pervi je vzel ženo, in je umerl in ni zapustil zaroda.

21. In jo je vzel drugi in je umerl; pa tudi ta ni zapustil zaroda, in tretji ravno takó.

22. In tako jih jo je sedem vzelo, in niso zapustili zaroda. Poslednjič za vsimi je umerla tudi žena.

23. Per vstajenji tedej, kadar bodo vstali, kteriga zmed teh bo žena? Sedem namreč jih jo je imelo za ženo.

24. In Jezus je odgovoril in jim rekel: Ali se ne motite zato, ker ne uméte ne pisma, ne moči Božje?

25. Kadar bodo namreč od mertvih vstali, se ne bodo ne ženili ne možile, temuč so, kakor angelji v nebesih.

26. Od mertvih pa, de bodo vstali, ali niste brali v bukvah Mojzesovih, per germu, kakó je Bog ž njim govoril, rekoč: Jest sim Bog Abrahamov, in Bog Izakov, in Bog Jakopov. 2. Mojz. 3, 6. Mat. 22, 32.

27. Bog ni mertvih, ampak živih. Vi se tedej silno motite.

28. In perstopil je pismarjev eden, kteri jih je slišal se prepirati, in ker je vidil, de jim je dobro odgovoril, ga je vprašal: Ktera je perva vsih zapoved? Mat. 22, 35.

29. Jezus pa mu je odgovoril: Perva vsih zapoved je: Poslušaj, Izrael! Gospod, tvoj Bog, je en Bog.[4]) 5. Mojz. 6, 4.

30. In ljubi Gospoda svojiga Boga iz vsiga svojiga serca, in iz vse svoje duše, in iz vse svoje misli in iz vse svoje močí. To je perva zapoved.

31. Druga pa je nji enaka: Ljubi svojiga bližnjiga, kakor sam sebe. Vekši od teh druge zapovedi ni. 3. Mojz. 19, 18. Mat. 22, 39. Rim. 13, 9. Gal. 5, 14. Jak. 2, 8.

32. In pismar mu je rekel: Prav, učenik! po resnici si rekel, de je en Bog, in ni drugiga razun njega.

33. In njega ljubiti iz vsiga serca, in iz vsiga uma, in iz vse duše in iz vse moči; in ljubiti bližnjiga, kakor sam sebe, je več kakor vse žgavne in druge daritve.[5])

34. Jezus pa, ko je vidil, de je modro odgovoril, mu je rekel: Nisi deleč od Božjiga kraljestva.[6])

4. V greškim: „*Gospod, naš Bog je en Gospod*“.

5. Pismar je govoril po uku preroka Ozeja 6, 6. in po Kristusovi misli Mat. 12, 7.

6. Manka ti le še vere v mé, od Boga poslaniga Mesija, in spolnovanja mojih zapoved.

Digitized by Google

In nihče več se ni prederznil ga vprašati.

35. In Jezus je odgovoril in rekel, ko je učil v tempeljnu: Kakó pravijo pismarji, de je Kristus Davidov sin?

36. Zakaj David pravi v svetim Duhu: Gospod je rekel mojimu Gospodu, usedi se na mojo desnico, dokler ne položim tvojih sovražnikov v podnožje tvojih nog. Ps. 109, 1. Mat. 22, 44. Luk. 20, 42.

37. David sam ga tedej Gospoda imenuje, in odkod je njegov sin? In velika množica ga je rada poslušala. Mat. 23, 1. Luk. 20, 45.

38. In jim je rekel v svojim uku:[7]) Várujte se pismarjev, kteri hočejo v dolgih oblačilih[8]) hoditi in na tergu[9]) pozdravljani biti;

39. in v shodnicah na pervih sedežih sedeti, in na pervih mestih biti per večerjah;

40. kteri objedajo hiše vdov, z izgovoram dolge molitve; oni bodo prejeli ojstrejši sodbo.

41. In Jezus, cerkveni pušici nasproti sedé, je gledal, kakó so ljudje denarje metali v púšico; in veliko bogatih je veliko verglo. Luk. 21, 1.

42. In uboga vdova je prišla in je dva denarca vanjo vergla, kar storí en vinar.[10])

43. In je svoje učence poklical, in jim rekel: Resnično, vam povem, de ta uboga vdova je več vanjo vergla, kakor vsi, kteri so v púšico metali.

44. Zakaj vsi so od tega vanjo vergli, česar so obilno imeli; ta pa je iz svojiga uboštva vse, kar je imela, ves svoj živež, vanjo vergla.[11])

XIII. Poglavje.

Jezus prerokuje od razdjanja tempeljna, in od poslednje sodbe, govorí od znamenj, ki se bojo pred njo godile, in opominja k čuječnosti.

1. In ko je iz tempeljna šel, mu je rekel eden njegovih učencov: Učenik, poglej, kákošni kamni in kákošno zidanje! Mat. 24, 1.

2. In Jezus je odgovoril in mu rekel: Vidiš vse to veliko zidovje? Ne bo pušen kamen na kamnu, kteri bi ne bil razvaljen. Luk. 19, 44: 21, 6.

3. In ko je sedel na oljski gori, tempeljnu nasproti, so ga posebej vprašali Peter in Jakop, in Janez in Andrej:

4. Povej nam, kdaj se bo to zgodilo, kákošno znamnje bo, kadar se bo vse to začelo spolnovati?

5. Jezus pa jim je odgovoril in jim začel praviti: Glejte, de

7. Drugi prestavljajo: *„Kakor je v navadi imel učiti“.*
8. ki zgornje oblačilo, ki se za njimi vleče, nosijo. Gl. Mat. 23, 5. 6. 7. 14.
9. ali na cestah.
10. ali pol groša.
11. vse, kar je za svoj živež imela. Prim. 2. Kor. 8, 12. Bog ne gleda na dar, ampak na darovavcov namen. Kako preserčno in goreče je mogla una vdova Boga ljubiti, ker je vse Bogu darovala, kar je ravno imela!

Digitized by Google

vas kdo ne zapelje; Ef. 5, 6: 2. Tes. 2, 3.

6. zakaj veliko jih bo prišlo v mojim imenu, rekoč: Jest sim, in jih bodo veliko zapeljali.

7. Kadar bote pa slišali vojske in govorjenje od vojsk, se nikar ne prestrašite; zakaj to se mora zgoditi, tode še ni konec.

8. Zakaj vstal bo narod nad narod, in kraljestvo nad kraljestvo, in bodo potresi po mnogih krajih in lakota.[1]) To je začetek nadlog.

9. Glejte pa sami na sebe.[2]) Zakaj izdajali vas bodo v zbore, in v shodnicah bote tepeni, in pred poglavarje in kralje postavljani zavoljo mene, njim v pričevanje.[3])

10. In med vsimi narodi mora poprej evangeli oznanovan biti. Mat. 24, 14.

11. In kadar vas bodo gonili in izdajali, ne premišljujte poprej,[4]) kaj bi govorili; temuč kar vam bo tisto uro dano, to govoríte. Ker niste vi, kteri govoríte, ampak sveti Duh. Mat. 10, 19. Luk. 12, 11: 21, 14.

12. Izdajal pa bo brat brata v smert, in oče sina, in otroci se bodo vzdigovali zoper starše in jih bodo morili.

13. In bote sovraženi od vsih zavoljo mojiga imena. Kdor bo pa do konca stanoviten, bo zveličan.

14. Kadar bote pa vidili gnusobo razdjanja stati, kjer ji ne gre (kdor bere, naj umé): tedej naj, kteri so v Judeji, bežé na goré; Dan. 9, 27. Mat. 24, 15. Luk. 21, 20.

15. kdor je pa na strehi, ne stopaj v hišo, in ne hôdi vanjo, de bi kaj vzel iz svoje hiše;

16. in kdor je na polji, se ne vračuj jemat svojiga oblačila.

17. Gorjé pa nosečim in doječim tiste dni.

18. Molíte pa, de se po zimi ne zgodí.[5])

19. Tiste dni namreč bodo take stiske, kákoršnih ni bilo od začetka stvarí, ktero je Bog stvaril, do zdaj, in jih ne bo.

20. In ako bi Gospod ne bil perkrajšal dni, bi noben človek ne bil otet; tode zavoljo izvoljenih, ktere je izvolil, je dni perkrajšal.

21. In takrat, ako vam kdo poreče: Glejte, tukej je Kristus! glejte, tam! ne verjemite! Mat. 24, 23. Luk. 17, 23: 21, 8.

22. Zakaj vstali bodo krivi kristusi, in krivi preroki, in delali čudeže, de bi zapeljali, ako bi bilo mogoče, tudi izvoljene.

23. Vi tedej glejte! Lejte, vse sim vam povedal.

24. Tiste dni pa po ti stiski bo solnce otemnelo, in luna ne bo dala svoje svetlobe; Iz. 13, 10. Eceh. 32, 7.

25. in zvezde neba bodo doli padale in moči nebeške[6]) se bodo gibale. Joel 2, 10.

1. V greškim je še pristavljeno: „*in puntarije*“.
2. Varovajte se ne samo zunanje nevarnosti, ampak tudi zapeljivosti.
3. Gl. Mat. 10, 18.
4. V greškim je pristavljeno: „*ne skerbíte*“.
5. V greškim: „*de se vaš beg po zimi ne zgodi*“.
6. zvezde.

Digitized by Google

26. In tedej bodo vidili Sinú človekoviga priti v oblakih z veliko močjo in častjo.

27. In tedej bo poslal svoje angelje, in bo zbral svoje zvoljene od štirih vetrov, od konca zemlje do konca neba.[7]) Mat. 24, 31.

28. Od figoviga drevesa pa se učite prilike: Kadar je njegova veja že muževna in berst požene, poznate, de je poletje blizo.

29. Takó tudi vi, kadar bote vidili, de se to godí, vedite, de je blizo pred durmi.

30. Resnično, vam povem, de ta rod ne bo prešel, dokler se vse to ne zgodí.

31. Nebo in zemlja bota prešla, moje besede pa ne bodo prešle.

32. Od tistiga dneva pa ali ure nihče ne vé, tudi ne angelji v nebesih, ne Sin,[8]) ampak le Oče.

33. Glejte, čujte in molíte, ker ne veste, kdaj je čas. Mat. 24, 42.

34. Ravno kakor človek, kteri je na ptuje šel, in svoj dom zapustil, in svojim hlapcam oblast dal za vsako opravilo, in je zapovedal vratarju, de naj čuje.[9]) Mat. 24, 45.

35. Čujte tedej, (ker ne veste, kdaj hišni gospodar pride; zvečer ali o polnoči, ali o petelinovim petji ali zjutrej)

36. de vas, ko bi prišel nanaglama, ne najde spijočih.

37. Kar pa vam pravim, vsim pravim: Čujte!

XIV. Poglavje.

Se posvetujejo, kako bi Jezusa pogubili. Jezus v Simonovi hiši maziljen. Judež izda Jezusa. Kristus jé z učenci velikonočno jagnje, in postavi sveto rešnje telo; prerokuje, de ga bo Peter zatajil, aposteljni zapustili; je žalosten na vertu zavoljo terpljenja; vjet, peljan pred Kajfeža; Peter ga zatají in dela pokoro.

1. Čez dva dni pa je bila velika noč in god oprésnikov;[1]) in véliki duhovni in pismarji so iskali, kako bi ga z zvijačo vjeli in umorili.[2])

2. Rekli so pa: Nikar v praznik, de kje hrup ne vstane med ljudstvam.

3. In ko je bil v Betanii v hiši Simona goboviga, in je per mizi sedel, je prišla žena, ktera je imela alabastrovo púšico draziga mazila iz nardoviga klasa;[3]) in je púšico[4]) razbila in mu ga na glavo izlila.[5]) Mat. 26, 6. Jan. 12, 1.

---

7. od konca do konca zemlje in nebes.
8. kakor zgolj človek po svoji človeški natori.
9. Ta človek je Kristus, hlapci so kristjani, in vsak kristjan je tudi vratár.
1. Gl. Mat. 26, 17.
2. Glej zastran nasledujoče zgodbe terpljenja Jezusoviga Mat. 26, 1—35. Luk. 22, 1—39. Jan. 13—17. Primeri prerok. Iz. 53.
3. Po besedi: *„Iz klásne narde“*. Narda je rastlina z dolgim, drobnim steblam, ki na vejicah klasove poganja. Iz teh klasov se dobiva olje, ki se klasna narda imenuje in se loči od pernate narde, ki se iz perja imenovane rastline dobiva in ni tolike cene.
4. Lepo dišeče mazila, de bi se ne izdišale, so v alabastrovih posodah tako dobro hranili, de je dostikrat mogel posodo razbiti, kdor je hotel do mazila priti.
5. Primeri Vis. pes. 1. razl. 27.

Digitized by Google

4. So bili pa eni, kteri so bili sami per sebi nevoljni, in so rekli: Čimu se je ta potrata z mazilam storila?

5. Zakaj to mazilo bi se bilo lahko prodalo za več, kakor za tri sto denarjev, in dalo ubogim. In so se togotili nad njo.

6. Jezus pa je rekel: Pustite jo, kaj ji nadlego delate? Dobro delo je storila nad menoj.

7. Zakaj uboge imate zmirej med seboj, in kadar hočete, jim lahko dobro storite; mene pa nimate vselej.

8. Ta je storila, kar je mogla; naprej je prišla mazilit moje telo za pogreb.

9. Resnično, vam povem: Kjer koli se bo oznanoval ta evangeli po vsim svetu, se bo tudi, kar je ta storila, pravilo v njen spomin.

10. In Judež Iškarjot, dvanajsterih eden, je šel k velikim duhovnam, de bi jim ga izdal. Mat. 26, 14.

11. Oni pa, ko so slišali, so se obveselili, in so mu obljubili denarjev dati. In je iskal, kakó bi ga perložno izdal.

12. In pervi dan opresnih kruhov, ko so velikonočno jagnje klali, mu rekó učenci: Kam hočeš, de gremo in ti perpravimo, de boš jedel velikonočno jagnje? Mat. 26, 17. Luk. 22, 9.

13. In pošlje dva svojih učencov in jima reče: Pojdita v mesto, in vaji bo srečal človek, kteri ponese verč vode; idita za njim;

14. in kjer noter pojde, recita hišnimu gospodarju, de Učenik reče: Kje je moja gostivnica, kjer bom velikonočno jagnje s svojimi učenci jedel?

15. In on vama bo pokazal velíko obednico pogernjeno; ondi nam perpravita.

16. In njegova učenca gresta, in prideta v mesto, in najdeta, kakor jima je bil povedal; in sta perpravila velikonočno jagnje.

17. Ko se je bil pa večer storil, je prišel z dvanajsterimi. Mat. 26, 20. Luk. 22, 14.

18. In kadar so per mizi bili in jedli, je Jezus rekel: Resnično, vam povem, de eden zmed vas me bo izdal, kteri jé z menoj. Jan. 13, 21.

19. Oni pa so začeli žalostni perhajati, in mu eden za drugim reči: Ali jest?

20. On pa jim je rekel:[6]) Eden zmed dvanajsterih, kteri pomaka z menoj roko v skledo.

21. Sin človekov gre sicer, kakor je pisano od njega; ali gorje tistimu človeku, po kterim bo Sin človekov izdan. Bolje bi mu bilo, de bi ne bil rojen tisti človek. Ps. 40, 10. Djan. ap. 1, 16.

22. In kadar so jedli, je vzel Jezus kruh, in ga je posvetil, in razlomil, ter jim dal, in jim je rekel: Vzemite, to je moje telo.[7]) Mat. 26, 26: 1. Kor. 11, 24.

23. In je vzel kelih, in je zahvalil, in jim dal in so pili iz njega vsi.

6. V greškim: „*On pa jim je odgovoril in rekel*“.
7. V nekterih greških rokopisih je pristavljeno: „*jejte*“.

Digitized by Google

24. In jim je rekel:[8]) To je moja kri nove zaveze, ktera bo za njih veliko prelita.

25. Resnično, vam povem, de ne bom nič več pil od tega sadú terte do tistiga dne, ko ga bom pil noviga v Božjim kraljestvu.

26. In ko so bili zahvalno pesem speli, so šli na oljsko goro.

27. In Jezus jim je rekel: Vsi se bote pohujšali nad menoj to noč; zakaj pisano je: Bom udaril pastirja in razkropile se bodo ovce. Jan. 16, 32. Cah. 13, 7.

28. Kadar pa vstanem, pojdem pred vami v Galilejo.

29. Peter pa mu reče: De bi se ravno vsi pohujšali nad teboj, jest vender ne.

30. In Jezus mu reče: Resnično, ti povem, de nocoj to noč, preden bo petelin dvakrat zapel, me boš trikrat zatajil.

31. On pa je še več govoril: Ako bi mi bilo tudi umreti s teboj, te ne bom zatajil. Ravno takó so pa tudi vsi rekli.

32. In pridejo na pristavo, kteri je imé Getzemane; in reče svojim učencam: Sédite tukej, de zmolim. Mat. 26, 36. Luk. 22, 40.

33. In vzame seboj Petra, in Jakopa, in Janeza; in začne prestrašen in otožen biti.[9])

34. in jim reče: Moja duša je žalostna do smerti; ostanite tukej in čujte!

35. In ko je malo dalje šel, je na zemljo padel in molil, de bi, ako bi bilo mogoče, prešla od njega ta ura.

36. In je rekel: Aba, Oče! tebi je vse mogoče, vzemi ta kelih od mene; ali vender ne, kar jest hočem, ampak kar ti.

37. In je prišel, in jih najde spijoče. In je rekel Petru: Simon, spiš? Nisi mogel eno uro čuti?

38. Čujte in molite, de ne padete v skušnjavo. Duh je sicer voljan, ali meso je slabo.

39. In je spet šel, in molil, in ravno tiste besede govoril.

40. In ko se je vernil, jih je spet našel spijoče, (njih oči namreč so bile trudne) in niso vedili, kaj bi mu odgovorili.

41. In pride vtretjič in jim reče: Spite zdaj in počivajte! Dosti je; ura je prišla; glejte! Sin človekov bo izdan v roke grešnikov.

42. Vstanite, pojdimo! Glejte! kteri me bo izdal, je blizo.

43. In ko je še govoril, pride Judež Iškarjot, dvanajsterih eden, in ž njim velika množica z meči in s kolmi od velikih duhovnov in pismarjev in starašinov. Mat. 26, 47. Luk. 22, 47. Jan. 18, 3.

44. Dal jim je bil pa njegov izdajavec znamnje, rekoč: Kteriga bom kušnil, tisti je; njega primite, in peljite ga varno.[10])

45. In ko je bil prišel, je zdajci k njemu stopil in rekel: Zdrav bodi, Učenik! in ga je kušnil.

46. Oni pa so roke nanj vergli in so ga prijeli.

---

8. Iz Mat. 26, 27. 28. Luk. 22, 20. in 1. Kor. 11, 25. se vidi, de je Jezus sledeče besede govoril, ko je kelih še v roki imel, in preden so še pili.

9. V grèškim: „*in začne grozno otožen in žalosten biti*“.

10. de vam ne uíde.

Digitized by Google

47. Eden pa zraven stoječih[11]) je izderl meč, in je mahnil hlapca vélikiga duhovna, in mu uho odsekal.

48. In Jezus je spregovoril in jim rekel: Kakor nad razbojnika ste me šli z meči in s kolmi lovit.

49. Vsak dan sim bil per vas, in sim učil v tempeljnu, in me niste prijeli; pa de se dopolnijo pisma.

50. Tedej so ga njegovi učenci zapustili, in so vsi zbežali. Mat. 26, 56.

51. Neki mladeneč pa je hodil za njim s platnam ogernjen na nagim; in so ga prijeli.[12])

52. On pa je popustil platno in jim je nag ušel.

53. In so peljali Jezusa k vélikimu duhovnu; in so se sošli vsi duhovni, in pismarji in starašini. Mat. 26, 57. Luk. 22, 54. Jan. 18, 13.

54. Peter pa je od deleč za njim šel noter v dvor vélikiga duhovna; in je sedel s hlapci per ognji in se je grel.

55. Véliki duhovni pa, in ves zbor so iskali pričevanja zoper Jezusa, de bi ga v smert izdali, in ga niso našli. Mat. 26, 59.

56. Zakaj veliko jih je krivo pričevalo zoper njega, pa pričevanja se niso vjemale.[13])

57. In nekteri so vstali, in krivo pričevali zoper njega, rekoč:

58. Mi smo ga slišali reči: Jest bom razdjal ta z rokami storjeni tempelj, in v treh dneh sozidal druziga, ne z rokami storjeniga. Jan. 2, 19.

59. In tudi njih pričevanje ni obstalo.

60. In véliki duhoven je stopil v sredo, in vpraša Jezusa, rekoč: Ne odgovoriš nič na to, kar ti zoper tebe pričajo?

61. On pa je molčal, in ni nič odgovoril. Véliki duhoven ga je spet vprašal, in mu je rekel: Si ti Kristus, Sin hvaljeniga Boga?

62. Jezus pa mu je rekel: Jest sim. In vidili bote Sinu človekoviga sedeti na desnici Božje moči, in priti v oblakih neba. Mat. 24, 30: 26, 64.

63. Véliki duhoven pa je raztergal svoje oblačila, in je rekel: Kaj potrebujemo še prič?

64. Slišali ste bogokletstvo; kaj se vam zdí? Oni pa so ga vsi obsodili, de je smerti vreden.

65. In nekteri so ga jeli zapljevati, in mu obraz zakrivati, in ga za uho biti in mu reči: Prerokuj! In hlapci so ga s pestmi bili.

66. In ko je bil Peter zdolej na dvorišu, pride ena zmed dekel vélikiga duhovna; Mat. 26, 69. Luk. 22, 56. Jan. 18, 17.

67. in ko je vidila Petra, ki se je grel, ga je pogledala in je rekla: Ti si bil tudi z Jezusam nazarenskim!

68. On pa je tajil, rekoč: Ne vém in ne umém, kaj praviš! In je ven šel pred dvoriše,[14]) in petelin je zapel.

---

11. Peter. Gl. Jan. 18, 10.

12. Ta mladeneč je bil morebiti Jezusov pridruženec. Hrup ga je iz spanja zbudil, in hotel je v ponočnim oblačilu za množico iti, de bi vidil, kaj de se bo z Jezusam godilo.

13. Gl. Ps. 34. razl. 23.

14. V greškim: *„je ven šel na dvor“* (iz spodnjiga preddvora v hišni dvor.)

Digitized by Google

69. In ko ga je spet dekla vidila, je rekla okoli stoječim: Ta je eden zmed njih. Mat. 26, 71.

70. On pa je spet tajil. In čez malo so zraven stoječi spet Petru rekli: Res si zmed njih; sej si tudi Galilejic.[15]) Luk. 22, 59. Jan. 18, 38.

71. On pa je jel rotiti se in persegati: Ne poznam tega človeka, od kteriga pravite.

72. In zdajci je petelin v drugič zapel.[16]) In Peter se je spomnil besede, ktero mu je bil Jezus rekel: Preden bo petelin dvakrat zapel, me boš trikrat zatajil. In je začel jokati. Mat. 26, 75. Jan. 13, 38.

XV. Poglavje.

Ves véliki zbor se snide. Jezus pred Pilata peljan; k smerti obsojen, s ternjem kronan, zasmehovan, umerje na križu, in ga pokopljejo.

1. In precej zjutrej so véliki duhovni s starašini in pismarji in z vsim zboram svèt imeli, in so Jezusa zvezali, in peljali, in izdali Pilatu. Mat. 27, 1. Luk. 22, 66. Jan. 18, 28.

2. In Pilat ga je vprašal: Si ti kralj Judov? On pa je odgovoril in mu rekel: Ti praviš.

3. In véliki duhovni so ga veliko tožili. Mat. 27, 12. Luk. 23, 2. Jan. 18, 33.

4. Pilat pa ga je spet vprašal, rekoč: Nič ne odgovoriš? Poglej, kolikih rečí te tožijo!

5. Jezus pa ni nič več odgovoril, takó de se je Pilat čudil.

6. O prazniku pa je navado imel, jim spustiti eniga zmed jetnikov, kteriga koli so prosili.

7. Bil je pa imenovan Barába, s puntarji vklenjen, kteri je bil v puntu človeka ubil.

8. In ko je ljudstvo gori prišlo,[1]) je začelo prqsiti za to, kar jim je vselej storil.[2])

9. Pilat pa jim je odgovoril, rekoč: Hočete, de vam spustim kralja Judov?

10. Zakaj vedil je, de so ga véliki duhovni iz nevošljivosti izdali.

11. Véliki duhovni pa so nadražili ljudstvo, de naj jim raji Barába spusti.

12. Pilat pa je spet odgovoril, in jim rekel: Kaj tedej hočete, de naj storim s kraljem Judov?[3]) Mat. 27, 22. Luk. 23, 14. Jan. 18, 40.

13. Oni so pa spet vpili: Križaj ga!

14. Pilat pa jim je rekel: Kaj je pa hudiga storil? Oní pa so še bolj vpili: Križaj ga!

15. Pilat pa, ker je hotel ljudstvu voljo spolniti, jim je Barába spustil, in izdal Jezusa gajžlaniga, de bi bil križan.

16. Vojšaki pa so ga peljali

---

15. V greškim je pristavljeno: „*in tvoje govorjenje je enako*“ (galilejskimu).
16. Besedice „*zdajci*“ ni v greškim.
1. pred Pilatovo prebivališe.
2. V greškim: „*in ljudstvo je vpilo in začelo prositi*“ i. t. d.
3. V greškim: „*de naj s njim storim, ki ga kralja Judov imenujete?*“

Digitized by Google

na dvoriše sodnje hiše, in skličejo vso trumo. Mat. 27, 27. Jan. 19, 2.

17. In ga oblečejo v škerlat, in spletejo ternjevo krono, in mu jo denejo na glavo.

18. In so ga začeli pozdravljati: Podzravljen bodi, kralj Judov!

19. In so ga po glavi s terstam bili, in ga zapljevali, in so na kolena padali, ter ga molili.

20. In po tem, ko so ga zasramovali, so mu slekli škerlat, in ga oblekli z njegovimi oblačili, in so ga ven peljali, de bi ga križali.

21. In so permorali nekiga mémo gredočiga, Simona Cirenčana, ki je prišel s pristave,[4]) očeta Aleksandroviga in Rufoviga, de je nesel njegov križ.

22. In ga perpeljejo na mesto Golgota, kar je prestavljeno: mesto mertvaških glav.

23. In so mu dali piti z miro zmešaniga vina; pa ga ni vzel.

24. In kteri so ga križali, so razdelili njegove oblačila in zanje vadljali, kdo bo kaj dobil.

25. Bila je pa tretja ura, in so ga križali.[5])

26. In napis njegoviga obsojenja je bil napisan: Kralj Judov.

27. In z njim križajo dva razbojnika, eniga na njegovi desnici, in eniga na levici.

28. In je bilo dopolnjeno pismo, ktero pravi: In med krivične je bil štet. Iz. 53, 12.

29. In memo gredoči so ga preklinjali, in so s svojimi glavami majali in rekli: De te! kako tempelj Božji poderaš, in v treh dneh spet sozidaš!

30. Pomagaj sam sebi in stopi s križa!

31. Ravno takó so se mu tudi véliki duhovni posmehovali, in so s pismarji eden drugimu rekli: Drugim je pomagal, sam sebi ne more pomagati.

32. Kristus, izraelski kralj, naj zdaj stopi s križa, de vidimo in vérujemo. In ktera sta bila z njim križana, sta ga zasramovala.[6])

33. Kadar je pa bila šesta ura, se je temà storila po vsi zemlji do devete ure.[7])

34. In ob deveti uri je Jezus z velíkim glasam zavpil, rekoč: Eloj, Eloj! lama sabáktani? kar je prestavljeno: Moj Bog, moj Bog! zakaj si me zapustil? Ps. 21, 2. Mat. 27, 46.

35. In nekteri tam stoječih, to slišati, so rekli: Glejte! Elija kliče.

36. Eden pa je stekel in na-

---

4. V greškim: *„ki je prišel s polja“*.

5. t. j. ko je tretja ura proti koncu šla, in se v šesti iztekala. Judje so namreč dan, kakor tudi noč, v štiri dele ali veči ure delili, v pervo, tretjo, šesto in deveto, in vsaka je tri naše ure obsegala. Perva se je pričela s solnčnim vzhodam in je tri ure terpela, potem se je tretja ura pričela. Ta je zopet tri ure, do poldné terpela, kjer se je šesta pričela, ki se je ob treh popoldne končala. Tu se je deveta pričela, ki je tri ure do večera terpela. V začetku šeste ure tedej, opoldne, je bil Kristus križan, in v začetku devete ure je umerl. Gl. Jan. 19, 14.

6. t. j. eden zmed nju. Gl. Luk. 23, 39.

7. od poldne do treh po naši štetvi.

Digitized by Google

pojil gobo z jesiham, in jo je na terst nataknil, in mu je dal piti, rekoč: Pustite, glejmo, ali ga pride Elija snet.

37. Jezus pa je velik glas zagnal, in je dušo izdihnil.

38. In zagrinjalo v tempeljnu se je pretergalo na dvoje od verha do tál.

39. Stotnik pa, ki je nasproti stal, ko je vidil, de je takó vpijoč umerl, je rekel: Res, ta človek je bil Sin Božji!

40. Bile so pa tudi žene tam, ktere so od deleč gledale, med kterimi je bila Marija Magdalena, in Marija Jakopa manjšiga in Jožefova mati, in Saloma; Mat. 27, 55.

41. ktere so tudi, ko je bil v Galileji, za njim hodile, in mu stregle, in veliko drugih, ktere so bile z njim vred v Jeruzalem prišle. Luk. 8, 2.

42. In ko se je večer storil (ker je bil dan perpravljanja, kteri je pred saboto), Mat. 27, 57. Luk. 23, 50. Jan. 19, 38.

43. je prišel Jožef iz Arimateje, imeniten svetovavec,[8]) kteri je tudi sam čakal Božjiga kraljestva, in je serčno šel k Pilatu, in je Jezusovo telo prosil.

44. Pilat pa se je čudil, de bi bil že umerl; in je poklical stotnika, in ga je vprašal, ali je že umerl.[9])

45. In ko je zvedil od stotnika, je dal Jožefu telo.

46. Jožef pa je kupil tančice, in ga je snel, in zavil v tančico, in položil v grob, kteri je bil izsekan iz skale, in je pervalil kamen pred duri groba.

47. Marija Magdalena pa, in Marija Jožefova ste gledale, kam je bil položen.

XVI. Poglavje.

Kristusovo vstajenje od mertvih. Angelj oznani pobožnim ženam vstajenje. Kristus se perkaže Marii Magdaleni; dvema učencama; enajsterim, kterim zapove evangeli oznanovati po vsim svetu. Vnebohod Kristusov.

1. In ko je sabota minula, so Marija Magdalena, in Marija Jakopova, in Saloma kupile dišav,[1]) de bi prišle, in Jezusa mazilile. Mat. 28, 1. Luk. 24, 1. Jan. 20, 1.

2. In pervi dan po saboti so prišle celo zgodej k grobu, ko je solnce izhajalo.

3. In so rekle med seboj: Kdo nam bo odvalil kamen od dur groba?

4. In so se ozerle, ter so vidile kamen že odvaljen; bil je namreč silno velik.

5. In so šle v grob, in so vidile mladenča sedečiga na desni, ogernjeniga z belim oblačilam, in so ostermele. Mat. 28, 5. Jan. 20, 12.

6. On pa jim reče: Nikar se

8. ud maliga zbora ali mesta Arimateje ali pa Jeruzalema. Drugi imenitni Jezusov učenec, Nikodem, je bil ud vélikiga zbora (Jan. 3, 1.).

9. V greškim: *„ali je še zdavnej umerl?“*

1. mnogoterih mazil in dišav.

Digitized by Google

ne ustrašite! Jezusa išete nazarenskiga križaniga; vstal je, ga ni tukej! Glejte kraj, kamor so ga bili položili.

7. Pojdite pa, povejte njegovim učencam, in Petru, de gre pred vami v Galilejo; tam ga bote vidili, kakor vam je rekel. Zgor. 14, 28.

8. One pa so šle iz groba, in zbežale; zakaj trepet in strah jih je prevzel, in niso nikomur nič povedale,[2]) ker so se bale.

9. Ko je pa Jezus zjutrej, pervi dan po saboti, vstal, se je nar poprej perkazal Marii Magdaleni, iz ktere je bil izgnal sedem hudičev.[3]) Jan. 20, 16. Luk. 8, 2.

10. In ona je šla, in je oznanila tistim, ki so z njim bili,[4]) in ki so žalovali in jokali.

11. In oni, ko so slišali, de živi, in de ga je vidila, niso verjeli.

12. Po tem pa se je dvema zmed njih, ktera sta na poti bila, perkazal v drugi podobi,[5]) ko sta šla v terg.[6])

13. In ona sta šla in sta unim drugim oznanila; pa tudi njima niso verjeli.[7])

14. Poslednjič se je perkazal enajsterim, ko so per mizi bili;[8]) in je svaril njih nejevero, in terdobo njih serca, de tistim, kteri so vidili, de je vstal, niso verjeli.

15. In jim je rekel: Pojdite po vsim svetu, in oznanujte evangeli vsi stvári.

16. Kdor véruje in bo kerščen,[9]) bo zveličan; kdor pa ne véruje, bo pogubljen. Jan. 3, 18. 36.

17. Kteri pa vérujejo, pojdejo te znamnja za njimi;[10]) v mojim imenu bodo hudiče izganjali, nove jezike govorili, Djan. ap. 16, 18: 2, 4: 10, 46.

18. kače prijemali; in ako kaj strupeniga pijejo, jim ne bo škodovalo; in na bolnike bodo roké pokladali, in bodo zdravi. Djan. ap. 28, 5. 8.

19. In Gospod Jezus,[11]) ko jim je bil izgovoril, je bil v nebo vzet, in sedí na desnici[12]) Božji. Luk. 24, 51.

20. Oni pa so šli, in so učili povsod, in Gospod je delal z njimi, in je besedo poterdoval s čudeži, kteri so se po tem godili.

2. t. j. nikomur tistih, ki so jih srečale; zakaj po Mat. 28, 8. so šle aposteljnam povedat, in po Luk. 24, 9. so jim res povedale.
3. Beri natančniši popisovanje pri sv. Janezu.
4. aposteljnam.
5. v popotnikovi podobi. Gl. Luk. 24, 15. Magdaleni se je bil v vertnarjevi podobi prikazal. Jan. 20, 15.
6. Drugi prestavljajo: „*na dešelo*“. Šla sta v Emavs. Luk. 24, 13.
7. t. j. nekteri niso verjeli; zakaj iz sv. Luk. (24, 33. 34.) se vidi, de jih je že več verjelo; le eni so po v. 41. še potem komaj verovali, ko so Jezusa vidili.
8. Ta prikazen Jezusova je bila mende poslednja, malo pred njegovim vnebohodam. Mat. 28, 18. Luk. 24, 50.
9. ter z vero in kerstam vso kerščansko postavo sprejme.
10. Dar, sledeče čudeže delati, ni vsim vernim obljubljen, ampak le nekterim, kolikor je za razširjanje svete cerkve potrebno.
11. Besede „*Jezus*“ ni v greškim.
12. t. j. on se Božje vlade tudi s svojo poveličano, človeško natoro vdeležuje, ktera je z Božjim Sinam v eno Božjo osebo sklenjena.

Digitized by Google

VVOD

v

Evangeli sv. Lukeža.

Sveti Lukež, prav za prav Lukan, kakor se tudi v nekterih rokopisih bere, je bil nejeversk zdravnik (Kol. 4, 14.), v Antiohii rojen, kakor sv. Hieronim in Evzebi pripovedujeta. Sv. Pavel ga je bil mende v Antiohii k keršanski veri spreobernil in ga tovarša na popotvanji seboj vzel. Toliko je gotovo, de je že bil pri sv. Pavlu, ko se je ta apostelj iz Troade na morje podal, ker sv. Lukež sebe med popotne tovarše šteje, ko v svojim djanji aposteljnov (16, 8. 9. 10.) to pripoveduje. Skorej vsi stari cerkveni učeniki so ene misli, de je sv. Lukež svoj evangeli pri sv. Pavlu pisal, po zunanjim vodstvu sv. Pavla in po znotranjim razsvitljenji sv. Duha. Niso pa enih misel stari cerkveni pisavci, kdaj in kje de je sv. Lukež pisal. Po spričevanji nar veljavniših učenikov ta evangeli ni bil pisan ne pred 60. letam, pa tudi ne po 70. letu. Kar obsežek zadeva, nam je sv. Lukež več tega sporočil, česar sv. Matevž in sv. Marka nista zapisala. On nam nar več pripoveduje od prečiste Device Marije, Jezusove matere; ohranil nam je prilike od usmiljeniga Samarijana, od bogatina in uboziga Lazarja, od zgubljeniga sina, od molitve farizeja in cestninarja, in več druziga. Nekteri mislijo, de je v Ahaji na Greškim pisal, nekteri pa, de v Rimu, kar je bolj verjetno. Druzih okolišin iz življenja sv. evangelista nam je malo zanesljiviga znano. Nicefor, ki je iz stariga zročila jemal, za gotovo pripoveduje, de je bil sv. Lukež tudi malar. Iz vsih sporočil se vidi, de je veliko starost dosegel, in nekteri stari zapisniki mučencov naznanjajo, de je za sveto vero življenje dal.

Digitized by Google

EVANGELI
JEZUSA KRISTUSA
po svetim Lukežu.[1]

I. Poglavje.

Predgovor svetiga Lukeža. Angelj oznani Cahariju rojstvo Janeza Kerstnika, in Marii rojstvo Jezusovo. Marija obišę Elizabeto. Mariina hvalna pesem. Rojstvo Janeza Kerstnika. Caharijeva hvalna pesem.

1. Ker si jih je veliko perzadevalo,[2]) zverstiti perpovedovanje rečí, ktere so se med nami dopolnile,[3])

2. kakor so nam zročili, kteri so od začetka sami vidili, in so bili služabniki besede:[4])

3. se je tudi meni prav zdelo, ki sim skerbno vse od začetka izprašal, ti po versti to popisati, preljubi Teofil![5])

4. de spoznaš resnico teh besedí, v kterih si bil podučen.

5. V dnevih Heroda,[6]) kralja Judeje, je bil duhoven, Caharija po imenu, od Abijeviga rodú,[7]) in njegova žena *(je bila)* od Aronovih hčer,[8]) in njeno imé je bilo Elizabeta.

6. Bila sta pa oba pravična pred Bogam,[9]) ker sta živela po vsih zapovedih in postavah Gospodovih, nesvarljivo.

7. In nista imela otrók, ker je bila Elizabeta nerodovitna, in sta bila oba že perletna.

---

1. Glej razl. per napisu sv. Matevža.
2. Sv. Matevž, sv. Marka. Bili so pa tudi podtaknjeni evangelii, kakor takó imenovani evangeli Hebrejcov, Egipčanov, dvanajst aposteljnov. Glej vvod v evangelije.
3. V greškim po nekterih rokopisih: *„rečí, od kterih smo se prav prepričali“*.
4. Oznanovavci sv. vere, kakor sv. Pavel.
5. Teofil je bil imeniten kristjan, kar prilog *κρατιστε* t. j. *„preljubi“* kaže, kteri se je le imenitnim gospodam, deželskim poglavarjem in enakim dajal. Primeri djanje ap. 23, 26: 24, 3: 26, 25.
6. Gl. Mat. 2. razl. 2.
7. Gl. 1. Kron. 24, 10. Bilo je 24 duhovskih redov, ki so se v službi v tempeljnu verstili.
8. od ženskih mlajšev Arona (2. Mojz. 4, 14.), Mojzesoviga brata. Torej je bila od očetove straní; zakaj njena mati je bila od Davida, ker je bila Marii v rodu (v. 36.).
9. ne samo pred ljudmí, od zunaj. Človek, pravi prerok (1. Kralj. 16, 7.), vidi le, kar je zunanjiga; Bog pa vidi serce.

Digitized by Google

8. Pergodilo se je pa, ko je duhovsko službo opravljal po versti svojiga reda pred Bogam,

9. po navadi duhovšine, ga je ravno zadélo kadilo užgati,[10]) in je šel v tempelj Gospodov.[11])

10. In vsa množica ljudstva je bila zunej,[12]) in je molila ob uri kajenja.

11. Perkazal se mu je pa angelj Gospodov stoječ na desni strani kadilniga altarja.[13])

12. In ko je Caharija vidil, se je ustrašil, in groza ga je obšla.

13. Angelj pa mu je rekél: Ne boj se, Caharija! zakaj tvoja prošnja je uslišana; in tvoja žena Elizabeta ti bo sinú rodila, in njegovo imé imenuj Janez.

14. In boš vesel in od veselja poskakoval, in veliko se jih bo njegoviga rojstva veselilo.

15. Zakaj velik bo pred Gospodam; in vina, in močne pijače[14]) ne bo pil,[15]) in bo že v telesu svoje matere s svetim Duham napolnjen.[16])

16. In veliko Izraelovih otrók bo preobernil k Gospodu, njih Bogu.

17. In pojde pred njim[17]) v duhu in moči Elijevi,[18]) de oberne serca očetov k otrokam,[19]) in neverne k modrosti[20]) pravičnih, perpraviti Gospodu popolnama ljudstvo. Mal. 4, 6. Mat. 11, 14.

18. In Caharija je rekel angelju: Po čem bom to spoznal?[21]) Zakaj jest sim star, in moja žena je že perletna.

19. In angelj je odgovoril in mu rekel: Jest sim Gabriel, ki stojim pred Bogam,[22]) in sim poslan s teboj govorit, in ti to oznanit.

20. In glej! mutast boš, in ne boš mogel govoriti do dneva, ko se bo to zgodilo, zato ker nisi verjel mojim besedam, ktere se bodo dopolnile ob svojim času.[23])

---

10. memo druzih duhovskih opravil ga je zadelo kadilo zažigati. Posamezne opravila so se med duhovne delile z vadljanjem. Vsak dan se je moglo dvakrat, zjutrej in zvečer, Bogu v svetišu kadilo užgati. Gl. 2. Mojz. 30, 1—10.
11. t. j. v svetiše.
12. v tempeljnovih preddvorih. Gl. popis tempeljna 3. Kralj. 6, 7.
13. Zastran kadilniga altarja gl. 2. Mojz. 37, 25. i. d.
14. ki kakor vino vpijani.
15. t. j. bo zderžen, kakor nazarejci, ki so se mógli vpijanljivih pijač zderževati. Gl. 4. Mojz. 6, 3.
16. izvirniga greha očišen in v prijetniga otroka Božjiga posvečen (Atan., Ciril., Ambr. in drugi).
17. pred Bogam, pred Kristusam, ki je pravi Bog.
18. enacih misel in enake močí v djanji.
19. de duhá očakov svojim rojakam pernese.
20. V grešKim: „*k razumnosti*“.
21. Kako mi bodi to verjetno, ker sva oba stara?
22. eden zmed angeljev nar višiga reda. „*Gabriel*“ pomeni „*moč Božja*“. Gabriel, Mihael, Uriel in Rafael se štejejo k nar imenitnišim angeljem. Zastran reda med svetimi angelji in njih službe v vladanji svetá gl. Dan. 10. razl. 24.
23. Lahko se je zdaj prepričal, de se bo zgodilo, kar mu je bil angelj povedal; pa znamnje mu je bilo tudi v kazen.

Digitized by Google

21. In ljudstvo je čakalo Caharija, in so se čudili, de se tako dolgo mudí v tempeljnu.

22. Ko je pa ven prišel, jim ni mogel govoriti,[24]) in so spoznali, de je perkazen[25]) vidil v tempeljnu. In on jim je migal in mutast[26]) ostal.

23. In zgodilo se je, ko so bili dopolnjeni dnevi njegove službe,[27]) je šel na svoj dom.

24. Po teh dnevih pa je Elizabeta njegova žena spočela, in se je pet mescov perkrivala,[28]) rekoč:

25. Takó mi je Gospod storil v dnevih, v kterih se je ozerl, mi odvzeti nečast per ljudeh.[29])

26. V šestim mescu pa je bil angelj Gabriel[30]) od Boga poslan v mesto Galileje, ki mu je imé Nazaret,

27. k devici, zaročeni možu, kterimu je bilo imé Jožef, iz hiše Davidove, in devici je bilo imé Marija.

28. In angelj je prišel k nji, in je rekel: Češena,[31]) gnade polna,[32]) Gospod je s teboj,[33]) žegnana si med ženami![34])

29. Ko je pa to slišala,[35]) se je prestrašila nad njegovim govorjenjem,[36]) in je mislila, kákošno bi bilo to pozdravljenje.[37])

30. In angelj ji je rekel: Ne

---

24. Vernivši se od kajenja je duhoven ljudstvo blagoslovil; Caharija pa besedí ni mogel izgovarjati. Blagoslovilne besede so zapisane v 4. Mojz. buk. 6, 24—27.

25. de je neko posebno perkazen z nebés vidil.

26. Greška beseda κωφος pomeni tudi „*gluhomutast*“. Iz naslednjiga se vidi, de je bil Caharija tudi gluh; zakaj le s kazanjem so zamogli ž njim govoriti (v. 62.).

27. osem dní.

28. morebiti iz sramožljivosti, ker je še le v visoki starosti spočela, ali pa ker je iz hvaležnosti v tisti samoti le Bogu hotla služiti, kar naslednja versta naznanja.

29. Nerodovitnost je bila Judam v sramoto šteta, ker nerodovitne žene niso pripomogle, častivcov praviga Boga pomnožiti.

30. Glej razl. 22.

31. Po hebrejsko „*Hare*“ (živi!), od tod latinsko „*Ave*“, ki po sv. Avguštinu na imé „*Eva*“, mater grešniga človeštva, méri, na ktere mesto je Marija, mati noviga človeštva, stopila; zatorej Cerkev poje: Iz Gabrielovih ust si (Marija) sprejela tisto „*Ave*“, ki je Evino imé preobernilo, uterdi nas v miru! (sprosi nam, de bomo v veri mirú uterjeni).

32. ki si bolj, kakor vsi pravični, s posvečujočo gnado Božjo obdarovana, in ki te je Bog Zveličarju mater zvolil. Takó sv. očaki.

33. Bog je s teboj s svojimi obilnimi gnadami, in bo kmalo osebno s teboj, ker bo od tvojiga telesa svoje meso sprejel.

34. nar bolj oblagodarjena in srečna si med ženami! — Takó pozdravlja Marijo angelj, ki je od Boga poslan, in le tiste besede govorí, ki mu jih je Bog zapovedal. In vender se še nekteri kristjani sramujejo, Marijo tako pozdravljati, kakor jo je eden zmed pervih angeljev pozdravil, ter Boga hvaliti za gnade, ki jih ji je skazal.

35. V greškim: „*Ko ga je vidila*“.

36. V svoji ponižnosti ni mogla verjeti, de bi bile te besede nji rečene; bala se je slepila, torej ni prav zaupala, ker je bila tolikanj lepo pozdravljena. Vse, kar bi jo bilo v njenih očeh poveličevati utegnilo, se ji je goljufivo zdélo; zavoljo tega je bila njena ponižnost tolikanj nepokojna, de jo je mógel angelj vpokojevati.

37. ali Božji ogovor ali satanova zaderga.

Digitized by Google

boj se, Marija! ker milost si našla per Bogu.

31. Glej, spočela boš v svojim telesu in rodila Sinú, in imenuj njegovo imé Jezus.[38]) Iz. 7, 14. Spod. 2, 21.

32. Ta bo vêlik in Sin Narvišiga imenovan;[39]) in Gospod Bog mu bo dal sedež Davida njegoviga očeta,[40]) in bo kraljeval v hiši Jakopovi vekomaj;[41])

33. in njegovimu kraljestvu ne bo konca.[42])

34. Marija pa je rekla angelju: kako se bo to zgodilo, ker moža ne spoznam?[43])

35. In angelj je odgovoril in ji rekel: Sveti Duh bo prišel v té, in moč Narvišiga te bo obsenčila;[44]) in za tega voljo bo Sveto, ktero bo rojeno iz tebe,[45]) imenovano Sin Božji.[46])

36. In glej! Elizabeta, tvoja teta, je tudi spočela sinú v svoji starosti, in ta mesec je že šesti tiste, ki je imenovana nerodovitna.[47])

37. Ker per Bogu ni nemogoča nobena reč.[48])

38. Marija pa je rekla: Glej! dekla sim Gospodova; zgôdi se mi po tvoji besedi.[49]) In angelj je šel od nje.

39. Marija pa se je tiste dni

---

38. Zveličar. Gl. Mat. 1, 21.

39. *bo* Sin Narvišiga; zakaj „*imenovan biti*“ je v svetopisemskim govorjenji dostikrat toliko kolikor „*biti*“.

40. gospostvo čez ves Izrael t. j. čez vse človeštvo, ker je izraelsko ljudstvo ves človeški rod vpodobovalo. Takó so preroki prerokovali. Gl. 2. Kralj. 7, 13. Iz. 9, 7. Jer. 33, 15. i. d. Dan. 7, 14. 27. Mih. 4, 7.

41. Hiša Jakopova ali Izraelova je tukej spet namesti vsiga človeštva. Iz pozemeljskiga kraljestva pozemeljskiga Davida se je imelo duhovno, nadzemeljsko kraljestvo véliciga Davidoviga naslednika, duhovniga, nadzemeljskiga Davida vzdigniti. Glej tudi tukaj, kako se vse zaporedama razodeva. Kakor človek sperviga skorej le po telesu živí, in še le sčasama po duhu: tako je moglo tudi Božje kraljestvo na zemlji sperviga kakor pozemeljsko, telesno kraljestvo v izraelski deržavi in veri prikazovati se, preden se je kakor duhovno kraljestvo v duhu in resnici čez vse ljudstva vzdignilo.

42. Zakaj ob koncu časov se bo v nebeško kraljestvo spremenilo.

43. Sveta Devica ne dvomi nad spolnjenjem tega, kar ji je bil angelj naznanil; ker je bila pa vedno čistost obljubila, bi rada vedila, kakó se obljubljeno devištvo s častitljivim, nji naznanjenim materstvam združiti zamore (Ambr., Beda, Avgušt. in drugi).

44. po čudežu, z močjó svetiga Duhá boš spočela. Gl. Mat. 1, 18.

45. iz tvojiga posvečeniga mesá.

46. Jezus tedej ni samo Sin Božji, ker je Beseda Božja, ampak tudi, ker je bil z močjo Boga svetiga Duhá spočet in včlovečen (Beda, Greg. Vél. in drugi). Zato se pa ne more in ne sme reči, de je tudi sveti Duh oče Jezusov, ker k očetovstvu gre podeljenje lastniga bistva (Belarmin).

47. V poterjenje resnice, de bo Zveličar prečudno rojen, pové angelj Marii, de je Elizabeta prečudno spočela.

48. Kakor je dal tvoji teti moč spočeti, desiravno je stara in nerodovitna, bo tudi tebe rodovitno storil brez omadežanja tvojiga devištva.

49. S temi besedami je ona, polna milosti, v nar veči delo privolila, ktero je Bog za človeštvo storil. Glej ponižnost, pokoršino, sramožljivost, darovavno ljubezen Marije Device!

Digitized by Google

vzdignila, in je jaderno šla v goré[50]) v mesto na Judovim.[51])

40. In je stopila v hišo Caharijevo in je pozdravila Elizabeto.

41. In zgodilo se je, ko je zaslišala Elizabeta pozdravljenje Mariino, je poskočilo dete v njenim telesu.[52]) In Elizabeta je bila napolnjena s svetim Duham,

42. in je zavpila z velikim glasam, in rekla: Žegnana si ti med ženami, in žegnan je sad tvojiga telesa![53])

43. In od kod to meni, de pride mati mojiga Gospoda k meni?[54])

44. Zakaj glej! ko je prišel glas tvojiga pozdravljenja v moje ušesa, je dete poskočilo od veselja v mojim telesu.[55])

45. In blagor ti, ki si vérovala, ker dopolnilo se bo, kar ti je povedano od Gospoda.[56])

46. In Marija je rekla: Moja duša poveličuje Gospoda,

47. in moj duh se veselí v Bogu, mojim Zveličarji;

48. ker se je ozerl na nizkost svoje dekle;[57]) zakaj glej! odsihmal me bodo srečno imenovali vsi narodi.[58])

49. Zakaj velike reči mi je storil on, ki je mogočen, in sveto njegovo imé.[59])

50. In njegovo usmiljenje jim je od roda do roda, kteri se njega bojé.

51. Moč je skazal s svojo rokó, in razkropil[60]) je napuhnjene v misli njih sercá. Iz. 51, 9. Ps. 32, 10.

52. Mogočne je s sedeža vergel, in ponižne povzdignil.

53. Lačne je z dobrim napolnil, in bogate prazne spustil. 1. Kralj. 2, 5. Ps. 33, 11.

54. Sprejel je Izraela, svojiga služabnika,[61]) in se je spomnil svojiga usmiljenja.[62])

---

50. Takó se je imenoval večí del Judeje, posebno pa tisti, v kterim je bilo mesto Hebron. Po misli druzih je mesto Juda ali Juta (Jota) (Joz. 15, 55.).
51. Ko Marija od angelja zvé, de je njena teta v šestim mescu noseča, jo iz ljubezni naglo obiše, de bi ji srečo vošila, ter ji po dolžnosti postregla, kakor bi v svojim stanu potrebovala. Sveta Devica s tim učí, de naj človek v nekih okolišinah, ako ni drugači, tudi samoto, molčečnost, molitev in druge pobožne vaje zapusti in med ljudí gre, de dolžnosti spolni, ki mu jih sorodovinstvo in pristojnost naklada.
52. V tem trenutku je bil Janez v maternim telesu posvečen (v. 15.).
53. Po razodenji sv. Duha spozna, de je Marija mati Božjiga Odrešenika.
54. Elizabeta imenuje Marijo mater Gospodovo. Po pravici torej Cerkev Marijo „Mater Božjo“ imenuje, ker je ravno tistiga Božjiga Sina, ki ga je Oče od vekomaj rodil, od svetiga Duha spočela in rodila (Later. zbor, zakonilo 3.).
55. zakaj, de si mati Gospodova, spoznam iz čudovitiga gibanja svojiga otroka.
56. Marija je bila tedej druga Eva. Ta ni verjela (1. Moz. 3, 6.), Marija pa je vérovala. Evina nejevera je bila vsim v prekletstvo, Mariina vera pa vsim v blagor. Gl. razl. 43.
57. ker jo je mater svojiga Sina zvolil.
58. vsi pravi kristjani me bodo hvalili zavoljo dela, ki ga Bog po meni dela.
59. čigar bistvo je svetost.
60. naklepe napuhnežev razdéra.
61. potegva se za vse prave Izraelce, za vse svoje prave častivce, ter jih k Zveličarju peljá.
62. svojih Božjih obljub.

Digitized by Google

55. Kakor je obljubil našim očakam, Abrahamu in njegovimu zaródu na vekomaj.[63]) 1. Mojz. 17, 9: 22, 18. Ps. 131, 11. Iz. 41, 8.

56. Marija pa je per nji ostala okoli treh mescov;[64]) in se je vernila na svoj dom.

57. Elizabeti pa se je spolnil čas poroditi, in je rodila sinú.

58. In njeni sosedje in sorodniki so slišali, de je Gospod skazal svoje veliko usmiljenje nad njó, in so se z njo vred veselili.

59. In zgodilo se je osmi dan, de so prišli obrezovat dete,[65]) in so ga imenovali po imenu njegoviga očeta Caharija.

60. In njegova mati je odgovorila in rekla: Tega ne, ampak Janez[66]) naj se imenuje.

61. In so ji rekli: Sej ni nikogar v tvojim rodu, kterimu bi bilo takó imé.

62. Pomignili so pa njegovimu očetu, kakó hoče, de bi se imenoval.

63. In si je ukazal dati tablico, in je zapisal, rekoč: Janez je njegovo imé. In so se vsi čudili. Zgor. v. 13.

64. Per tej priči pa so se odperle njegove usta in njegov jezik, in je spregovoril in Boga hvalil.

65. In opadel je strah vse njih sosede, in po vsih judejskih gorah so se razglasile vse te reči.

66. In vsi, kteri so slišali, so si k sercu vzeli, rekoč: Kaj neki bo iz tega deteta? Zakaj roka Gospodova je bila z njim.

67. In Caharija njegov oče je bil napolnjen s svetim Duham, in je prerokoval, rekoč:

68. Hvaljen Gospod, Izraelov Bog, ker je obiskal, in storil odrešenje svojimu ljudstvu; Ps. 73, 12.

69. in nam je postavil rog zveličanja[67]) v hiši Davida,[68]) svojiga služabnika;

70. (kakor je govoril skozi usta svojih svetih prerokov, kteri so od nekdaj) Jer. 23, 6: 30, 9. 10.

71. odrešenje od naših sovražnikov,[69]) in iz roke vsih, kteri nas sovražijo;

72. usmiljenje storiti našim očetam,[70]) in pomniti svoje svete zaveze;

73. persego, ki jo je persegel Abrahamu, našimu očetu, nam dati, 1. Mojz. 22, 16. Jer. 31, 33. Hebr. 6, 13. 17.

---

63. kakor je vse čase našim očetam obetal. Cerkev vsaki dan to hvalno pesem v duhovskih urah moli in hvali delo odrešenja, ki se je v Marii pričelo spolnovati. Ker se mora vsaki kristjan Jezusovih misel navzeti, in ker mora, tako rekoč, Kristus v njem rojen biti, zamore vsaki čutila svete Device in Matere, ki jih je v hvalni pesmi izgovarjala, tudi kakor svoje čutila izrekovati.

64. verljivo do Janezoviga rojstva. Gl. v. 36, 39.

65. Telesno obrezovanje, znamnje obrezovanja sercá, očiševanja sercá vsih grešnih želj, je bilo vselej osmi dan po rojstvu. Gl. 1. Mojz. 17, 12.

66. Janez pomeni *„Bošja milost“*.

67. t. j. močno, veliko zveličanje. Rog je podoba močí.

68. v Davidovi rodovini.

69. vsih sovražnikov našiga zveličanja.

70. ki jih je tolikrat iz vse nesreče rešil.

Digitized by Google

74. de iz rok svojih sovražnikov rešeni, njemu brez strahu[71]) služimo,

75. v svetosti in v pravici pred njim vse svoje dni.

76. In ti, dete, boš prerok Narvišiga imenovano;[72]) pojdeš namreč pred obličjem Gospodovim, njegove pota perpravljat;[73])

77. dati znanje zveličanja njegovimu ljudstvu v odpušenje njih grehov;[74]) Mal. 4, 5. Zg. v. 17.

78. po perserčnim usmiljenji našiga Boga,[75]) po kterim nas je obiskal, on ki se izhaja iz visokosti;[76])

79. razsvetliti té, kteri v tèmi in v smèrtni senci sedé,[77]) de ravná naše noge na pot mirú.[78])

80. Otrok pa je rastel in močan perhajal v duhu; in je bil v pušavi[79]) do tistiga dne, de se je perkazal Izraelu.[80])

II. Poglavje.

Rojstvo Jezusa Kristusa. Angelj ga pastirjem oznani. Jezus obrezan, v tempeljnu darovan, od Simeona spoznan; Ana prerokinja. Jezus prebiva v Nazaretu, in gré, dvanajst let star, s svojimi starši v Jeruzalem.

1. Pergodilo se je pa tiste dni, de je povelje prišlo od cesarja Avgusta, de naj se popiše ves svet.[1])

2. To popisovanje je bilo pervo pod Cirinam oblastnikam v Sirii.[2])

---

71. pred svojimi sovražniki.
72. boš imenovan in boš prerok Narvišiga.
73. hodil boš pred Sinam Božjim, ter mu boš pot pripravljal. Obličje Gospodovo, podoba Gospodova (Fil. 2, 6.) je tukej Sin Božji.
74. de boš njegovo ljudstvo učil, kje naj zveličanja in odpušenja grehov iše, ki se le pri neskončno usmiljenim Bogu dobiva. Glej naslednje.
75. Božje usmiljenje je bilo perserčno; dal je namreč svoje Perserčno, svojiga Sina, de bi ljudí odrešil.
76. iz nebeških višav vzhajoče Solnce pravice, Jezus Kristus. Gl. Mal. 4, 2.
77. v grehu, v dušni slepoti, v revah.
78. k veri mirú. Gl. Mat. 5. razl. 13, 14.
79. v judejski pušavi (Mat. 3, 1.), v samoti.
80. de je Mesijev prihod oznanoval.

1. število ljudstva in premoženje posameznih podložnikov. Ta čas je še Herod Véliki v judejski deželi kraljeval (Mat. 2. razl. 2.), tode pod rimskim višim poglavarstvam. Rimskiga cesarja je mende k temu povelju Herodova poslednja volja (testament) nagnila, ktero mu je imenovani kralj zastran deljenja dežele med svoje sinove v poterjenje poslal. De bi se bilo moglo namenjeno deljenje prav presoditi, je hotel cesar na tanko vediti, kakošna de je dežela in ktere posestva posamezni podložniki imajo. Zastran deljenja gl. Mat. 2. razl. 21.

2. Tadaj je bil Saturnin deželni poglavar v Sirii, Cirin pa (prav za prav Kvirin) je vojsko v vzhodnjih deželah vodil, ter je od cesarja posebno povelje prejel, de naj to popisovanje prevzame. Zgotovil je pa popisovanje njegov podpoveljnik Sekund. To popisovanje se imenuje pervo, ker je bilo devet let po

Digitized by Google

3. In vsi so šli, de so se popisali, vsak v svoje mesto.[3])

4. Šel je pa tudi Jožef iz Galileje, iz mesta Nazareta[4]) v Judejo, v Davidovo mesto, ki se imenuje Betlehem,[5]) zató ko je bil iz hiše in rodovine Davidove;[6])

5. de bi se popisal z Marijo, svojo zaročeno ženo, ki je bila noseča.[7])

6. Pergodilo se je pa, ko sta tam bila, so se dnevi dopolnili, de bi porodila.

7. In je porodila svojiga pervorojeniga Sina,[8]) in ga je v plenice povila, in položila v jasli, ker zanje ni bilo prostora v hiši.[9])

8. In pastirji so v tisti strani čuli, in na ponočnih stražah bili per svoji čedi.[10])

9. In glej! angelj Gospodov je stal per njih, in svetloba Božja[11]) jih je obsvetila, in so se silno bali.[12])

10. In angelj jim je rekel: Ne bojte se; zakaj, glejte! oznanim vam veliko veselje, ktero bo vsimu ljudstvu;

11. ker dans vam je rojen Zveličar, kteri je Kristus Gospod, v mestu Davidovim.

12. In to vam bodi znamnje:[13]) Našli bote dete, v plenice povito in v jaslih položeno.

13. In zdajci jih je bilo per angelji množica nebeške vojske, kteri so Boga hvalili in rekli:

14. Čast Bogu na visokosti, in mir na zemlji ljudem dobre volje.[14])

---

rojstvu Jezusa Kristusa drugo popisovanje, ko je bil kralj Arhelaj odstavljen in je bila Judeja rimskim pokrajinam prišteta. Gl. Mat. 2. razl. 21.

3. v rojstni kraj svoje rodovine.

4. Gl. Mat. 2, 23.

5. Gl. Mat. 2, 1. 6.

6. Gl. Mat. 1, 1—16. Kteri so bili kraljeviga Davidoviga rodú, so mogli v Betlehem k popisovanju iti, ker je bil David v tem mestu rojen. Gl. 1. Kralj. 16, 1.

7. Ker je bila tudi Marija zapisana, se iz tega posname, de je svojo rodovino namestovala, in de je bila edíni otrok, dedovna hči; zakaj le take žene, ki so bile dedovne hčere, so bile zapisane. Prim. Mat. 1. razl. 13. Glej, kako se vse po previdnosti Božji godí! De je mogla Marija v Betlehem priti, kjer je imel obljubljeni Odrešenik rojen biti (Mih. 5, 2.), je Bog tako naredil, de je cesar Avgust nenavadno popisovanje dežele ukazal.

8. Gl. Mat. 1, 25.

9. v jasli nekiga hleva. Zavoljo popisovanja je bilo veliko ptujcov v Betlehem prišlo; tudi sta bila Jožef in Marija prerevna, de bi bila zamógla prostor drago plačati.

10. V Palestini skorej neprenehama po zimi in po letu pasejo.

11. nebeške trume angeljev.

12. Kakor sicer, so tudi tadaj skorej le ubogi in nizki v spolnjenje Božjih obljub verovali; zavoljo tega je bil tudi le njim Odrešenikov prihod z nebes oznanjen. Kdo tudi zdaj v svetim strahu véruje v drugi Gospodov prihod in v znamnja, ki se pred njim godé? Skorej tudi le ubogi, nizki, neučeni, med ktere je vera tako rekoč pribežala, de bi s sveta popolnama ne zginila.

13. de je moje razodenje resnično.

14. ki se Božjim naredbam prostovoljno podveržejo in so torej za mir pripravni. Mir v vsakim človeku, in med vsimi ljudmi in pa z Bogam je namen odrešenja; zakaj po grehu je bilo vse razderto, človek sabo, s svojim bližnjim,

Digitized by Google

15. In pergodilo se je, ko so angelji od njih v nebesa odšli, so pastirji med seboj rekli: Pojdimo do Betlehema, in poglejmo to reč, ktera se je zgodila, ki nam jo je Gospod na znanje dal.

16. In so hité prišli, in našli Marijo in Jožefa, in dete v jasli položeno.

17. Ko so pa vidili, so spoznali,[15]) kar jim je bilo rečeno od tega deteta.

18. In vsi, kteri so slišali, so se čudili temu, kar so jim pastirji pravili.[16])

19. Marija pa je ohranila vse te besede, in premišljevala v svojim serčcu.

20. In pastirji so se vernili in Boga častili in hvalili za vse, kar so slišali in vidili, kakor jim je bilo povedano.

21. In ko je bilo osem dni dopolnjenih, de je bil otrok obrezan,[17]) mu je bilo dano imé Jezus, ktero je bilo imenovano od angelja, preden je bil spočet v maternim telesu. 1. Mojz. 17, 12: 3. Mojz. 12, 3. Mat. 1, 21. Zg. 1, 31.

22. In ko so bili dopolnjeni dnevi njeniga očiševanja po Mojzesovi postavi,[18]) so ga pernesli v Jeruzalem, de so ga postavili pred Gospoda, 3. Mojz. 12, 6.

23. (kakor je pisano v postavi Gopodovi: Vse pervorojeno moškiga spola bodi posvečeno Gospodu)[19]) 2. Mojz. 13, 2: 4. Mojz. 8, 16.

24. in de so dar opravili, kakor je rečeno v postavi Gospodovi, dve gerlici ali dva mlada goloba.[20]) 3. Mojz. 12, 8.

25. In glej! bil je človek v Jeruzalemu, kterimu je bilo imé Simeon; in ta človek je bil pravičen in bogaboječ, in je čakal

---

z Bogam, in nasledki so bili: nemir, prepir, vojska, razpertija, podertija, smert. Gl. Mat. 5. razl. 9. Ps. 71. razl. 10.

15. V greškim: „*so poredali*“.

16. Po besedi prestavljeno: „*so se čudili, in nad tem, kar*“ i. t. d. Besedice „*in*“, ktera je v Vulgati, ni ne v greškim, ne v starih prestavah svetiga pisma.

17. Gl. zgor. 1, 59.

18. Ko je po Mojzesovi postavi zapovedani čas pretekel, po kterim je zamogla čista spoznana biti. Otročnice se v Božji postavi nečiste imenujejo zavoljo okolišin poroda, ki jih je bil Evin greh spremenil. Nečistoba je terpela 40 dni po dečku, po deklici pa 80 dni. Ko so bili ti dnevi dopolnjeni, je mati v tempelj šla in dar očiševanja prinesla, de je bila čista spoznana. Gl. 3. Mojz. 12. in razl.

19. Ta zapoved je bila dana v spomin ohranjenja izraelskih pervorojencov v Egiptu (2. Mojz. 13, 2. 12—16.).

20. Kakor Jezus Mojzesovi šegni postavi ni bil podveržen, pa jo je vender spolnoval (gl. Mat. 3. razl. 24.), tako tudi Marija ne. Ona ni v grehu spočela, kakor druge matere njeniga spola, torej tudi očiševanja ni potrebovala; pa s svojim Božjim Sinam vred je med grešnike stopila in postavo grešnikov spolnovala. Nič nečistiga ni bilo, pravi sv. Bernard, ne v njenim spočetji, ne v njenim porodu. Tukaj ni bilo nič očiševati, kjer je bil otrok sam vir vse čistosti; pa, Marija! šteješ se med žene, kakor se je tvoj Sin štel med otroke.

Digitized by Google

oveseljenja Izraeloviga,[21]) in sveti Duh je bil v njem.[22])

26. In mu je bilo razodeto od svetiga Duha, de ne bo vidil smerti, dokler ne vidi Gospodoviga Kristusa.

27. In je prišel v duhu v tempelj. In ko so pernesli otroka Jezusa njegovi starši, de bi storili zanj po šegi postave:[23])

28. ga je tudi on vzel na svoje naročje, ter je hvalil Boga in rekel:

29. Zdaj spustiš svojiga hlapca, Gospod! po svoji besedi v miru;

30. ker so vidile moje oči tvoje zveličanje,

31. ktero si perpravil pred obličjem vsih narodov,

32. luč v razsvetljenje nevernikam,[24]) in v čast Izraelu svojimu ljudstvu.

33. In njegov oče in njegova mati sta se čudila nad tem, kar se je od njega govorilo.[25])

34. In Šimeon jih je blagoslovil,[26]) in rekel Marii, njegovi Materi: Glej! ta je postavljen v padec in v vstajenje mnogih v Izraelu;[27]) in v znamnje, kterimu se bo zoper govorilo.[28]) Iz. 8, 14. Rimlj. 9, 33: 1. Pet. 2, 7.

35. In tvojo lastno dušo bo meč presunil,[29]) de se misli razodenejo iz mnogih serc.[30])

36. In je bila prerókinja, Ana, Fanuelova hči, iz Aserjeviga roda: ta je bila zelo v letih, in je po svojim devištvu živela s svojim možem sedem let.[31])

---

21. Mesija in njegoviga kraljestva.
22. ki ga je posvetil in mu dar prerokovanja dodelil. Glej naslednje.
23. de bi ga kakor pervorojeniga darovali in odkupnino zanj plačali. Pervorojenci so bili z leviti in duhovni rešeni (4. Mojz. 8, 16. i. d.), mógli so pa pet siklov srebrá (okoli dveh terdnjakov v naših denarjih) zato plačati (4. Mojz. 18, 15. 16.).
24. Gl. Iz. 2, 1—4. Mih. 4, 1. Amos 9, 11. 12. Mat. 15, 24. razl. 21.
25. Nista se tolikanj čudila nad tém, kar se je govorilo; ker jima to nič noviga ni bilo, temuč temu, de je Bog toliko ljudem to razodel.
26. svete vošila čez nje izrekel.
27. v pogubljenje ali pa v zveličanje, kakor si že bodo z gnadami ravnali, ki jih je na zemljo prinesel.
28. kot učenik, čigar nebeškimu uku, ki nejevero in pregreho svarí, bodo posvetni modrijani, meseni ljudjé zopervali, zakaj njegovi uki in njegove dela se ne strinjajo s tem, česar svet želí. Gl. Mat. 10, 22.
29. tudi ti boš veliko terpljenja zavoljo njega imela, posebno te bo presunila njegova sramotna in britka smert.
30. Presunilo te bo njegovo terpljenje in njegova smert, de se bodo serca ljudi razodele, če so za Kristusa ali zoper Kristusa. Terpljenje in smert Kristusova, ki je Marijino serce presunilo, je bilo ljudem v skušnjo. Še aposteljni so se sperviga spotikovali, de imajo terpéčiga in umerljiviga Mesija, in smert včlovečeniga Boga je bila potem Judam vedno pohujšanje in nejevernikam nespamet. Po tem terpljenji se je tedej razodevalo, kakošniga serca de so ljudje. Kdor je bil iz serca ponižen, se je razodeval Kristusoviga učenca; prevzetnež pa, ki ponižaniga, revniga, križaniga življenja Jezusa Kristusa ni mogel razumeti, ga je zavergel.
31. se ni več omožila, ampak je vdova bila, de bi zamogla Bogu nerazdeljena služiti.

Digitized by Google

37. In ta vdova je bila per štiri in osemdesetih letih,[32]) ktera ni šla od tempeljna,[33]) in je s postam in molitvami noč in dan Bogu služila.

38. In ona je ravno tisto uro tje prišla, in je Gospoda častila, in od njega[34]) govorila vsim, kteri so čakali Izraeloviga odrešenja.[35])

39. In ko so vse dopolnili po zapovedi Gospodovi, so se vernili v Galilejo v svoje mesto Nazaret.[36])

40. Dete pa je rastlo, in močno perhajalo,[37]) polno modrosti, in Božja gnada je bila v njem.[38])

41. In njegovi starši so vsako leto v Jeruzalem hodili o velikonočnim prazniku. 2. Mojz. 23, 15: 34, 18: 5. Mojz. 16, 1.

42. In ko je bil dvanajst let star, so šli njegovi starši v Jeruzalem po navadi praznika.

43. In ko so dnevi pretekli in so nazaj šli, je ostal mladeneč Jezus v Jeruzalemu, in njegovi starši tega niso vedili.[39])

44. Menili so pa, de je per družini, in so šli dan hodá,[40]) in so ga iskali med sorodniki in znanci.

45. In ko ga niso našli, so se vernili v Jeruzalem, in so ga iskali.

46. In pergodilo se je, de so ga tretji dan v tempeljnu našli sedečiga v sredi učenikov, ki jih je poslušal in popraševal.[41])

47. Vsi pa, kteri so ga slišali, so se čudili nad njegovim umam in nad njegovimi odgovori.

48. In ko so ga ugledali, so se zavzeli;[42]) in njegova mati mu je rekla: Sin! kaj si nama tako storil? Glej! tvoj oče in jest sva te z žalostjo iskala.[43])

49. In jima reče: Kaj je, de

---

32. V greškim: „*In vdova okoli 84 let*“, i. t. d.
33. je bila skorej zmirej v tempeljnu.
34. od Kristusa, Gospoda.
35. V greškim: „*kteri so v Jerusalemu čakali odrešenja*“.
36. Od kodar so v Egipt bežali, de bi Herodovi grozovitosti ušli.
37. V greškim je pristavljeno: „*v duhu*“.
38. Jezus je imel v svoji Božji osebi dve natori sklenjeni, Božjo in človeško. Perva ni potrebovala rasti, ne dopolnovanja, ker bila je v pervim trenutku spočetja to, kar je vse večne čase; človeška natora je pa potrebovala dopolnovanja; ker nji je to ravno tako natorno, kakor jesti, piti, misliti, hoteti i. t. d. Jezus nam je hotel v vsim enak biti, razun greha. Zato je tudi hotel, de naj se njegovo človeštvo po natornim redu človeške starosti nadopolnuje, akoravno ga Božja zavednost v nobenim trenutku ni zapustila.
39. Jezus je mende prosil svoje starše, ki zavoljo opravil niso mógli precej s pervo popotno družino domú iti, de naj bi se smel k svojim sorodovincam podati. Dovolili so mu, misleč, de bo ž njimi šel, ki so se smeli zanesti, de bodo zanj skerbeli. Jezus je sicer šel k sorodovincam, pa se je zopet od njih v tempelj podal. V greškim: „*Jožef in njegova mati nista vedila*“.
40. Tisti dan, ko so se sorodovinci s pervo popotno družino domú podali, so dan hodá deleč z drugo popotno družino šli.
41. tretji dan po odhodu iz Jeruzalema. V enim zmed tempeljnovih preddvorih so bile posebne stanice, kjer so se pismarji shajali, odgovor dajali slehernimu, ki jih je popraševal, in ga učili.
42. V greškim: „*so se ustrašili*“.

Digitized by Google

sta me iskala? Ni sta li vedila, de moram v tem biti, kar je mojiga Očeta?[44])

50. In oná nista uméla besede, ktero jima je govoril.[45])

51. In je z njima šel in prišel v Nazaret, in jima je bil pokoren.[46]) In njegova mati je ohranila vse te reči v svojim sercu.

52. In Jezus je rastel v modrosti in starosti, in v gnadi per Bogu in per ljudeh.[47])

III. Poglavje.

Janez Kerstnik oznanuje pokoro, daje Kristusu spričevanje, in ga kersti. Bukve rodú Jezusoviga.

1. Petnajsto leto pa cesarstva cesarja Tiberija,[1]) ko je bil Ponci Pilat oblastnik v Judeji,[2]) Herod pa četertni oblastnik v Galileji,[3]) Filip njegov brat pa četertni oblastnik v Itureji in trahoniški deželi, in Lizánija četertni oblastnik v Abileni,[4])

2. pod vélikima duhovnama Anam in Kajfam,[5]) je Gospod govoril[6]) Janezu, Caharijevimu sinu v pušavi. Dj. ap. 4, 6. Zgor. 1, 80.

3. In je prišel na vso stran jordansko, in je oznanoval kerst pokore v odpušenje grehov, Mark. 1, 4. Mat. 3, 1.

---

43. To je Marija z vso ljubeznijo rekla, in Jezusova mati je imela pravico tako govoriti; zakaj sveta prijaznost z Jezusam daje pravice, ki jih boječnost in spoštovanje sicer ne dovoli.

44. Kako sta me môgla iskati? Ali bi me ne bila lahko dobila? Ali ne vesta, de jaz, Sin Božji, moram v hiši svojiga Očeta, v Božjim poklicu in življenji biti? — Marija je le po svoji materni skerbljivosti govorila, ter si je morde Jezusa preveč le po njegovi človeški natori mislila; njen Sin jo je pa k premišljevanju svoje Božje natore in svojiga Božjiga poklica povzdignil, ki mu ga je njegov pravi, nebeški Oče za ljudí naložil.

45. Jožef in Marija sta dobro vedila, de je On Sin Božji, ter poslan v odrešenje svetá; nista pa razumela, kako de je že, akoravno še otrok, v spolnovanji svojiga poklica; kakor tudi še zdaj nista vedila, kako de bo ljudí učil, in jih rešil.

46. To je vse, kar nam sveti evangeli zastran Jezusoviga življenja od 12. do 30. leta pripoveduje. Živel je v Nazaretu v revšini in tihoti, pomagal je Jožefu pri njegovim delu, ter je bil njemu in Marii, svoji materi, v vsim pokoren.

47. Gl. zgor. v. 40.

1. 782. leto po sozidanji rimskiga mesta, 28. leto po Kristusovim rojstvu.
2. Gl. Mat. 27, 2.
3. Gl. Mat. 2. razl. 21. in pogl. 14, 1.
4. Abilene je bila dežela med Libanonam in Antilibanonam. 36. leto pred Kristusam je bil oblastnik te dežele neki Lizanija, ki je bil po naklepih kraljice Kleopatre umorjen; zgorej imenovani je mende vnuk tega starejiga.
5. Ana je bil od 6. do 19. leta po Kristusovim rojstvu véliki duhoven. Ko je bil Kajfa na to mesto stopil, je bil Ana mende namestnik (Gl. Mat. 26, 3.). Drugi, ki se posebno na Jan. 11, 49. 51. sklicujejo, mislijo, de sta se oba v službi višiga duhovna od leta do leta verstila.
6. dal povelje, de naj ljudí na Odrešenika pripravlja.

Digitized by Google

4. kakor je pisano v bukvah govorov Izaija preroka:[7]) Glas vpijočiga v pušavi: Perpravite pot Gospodovo, ravne storíte njegove stezé; Iz. 40, 3. Mat. 3, 3. Jan. 1, 23.

5. vsaka dolina naj se napolni, in vsaka gora in vsak grič naj se poniža; in kar je kriviga, bodi ravno, in kar je ojstriga, gladke pota.[8])

6. In vse človeštvo bo vidilo zveličanje Božje.[9])

7. Rekel je tedej množicam,[10]) ktere so prišle, de bi bile od njega keršene: Gadja rodovina, kdo vam je pokazal, bežati pred prihodnjo jezo? Mat. 3, 7.

8. Storíte tedej vreden sad pokore, in nikar ne govorite:[11]) Abrahama imamo očeta. Zakaj povém vam, Bogu je mogoče iz teh kamnov Abrahamu otrók obuditi. Mat. 3, 8. 9.

9. Zakaj sekira je že drevesam v korenino nastavljena. Vsako drevó tedej, ktero ne stori dobriga sadú, bo izsekano in v ogenj verženo.

10. In množice so ga vprašale, rekoč: Kaj nam je storiti?

11. Odgovóril je pa, in jim rekel: Kdor ima dve suknji, naj da temu *(eno)*, ki je nima; in kdor ima jedí, naj ravno takó stori. Jak. 2, 15: 1. Jan. 3, 17.

12. Prišli so pa tudi cestninarji,[12]) de bi keršeni bili, in so mu rekli: Učenik! kaj nam je storiti?

13. On pa jim je rekel: Nič več ne tirjajte, kakor kar vam je postavljeno.

14. Prašali so ga pa tudi vojšaki, rekoč: Kaj pa naj mi storimo? In jim reče: Nikogar ne tepíte, nikomur krivice ne delajte, in dovoljni bodite s svojo plačo.

15. Ker je pa ljudstvo menilo,[13]) in so vsi v svojih sercih mislili od Janeza, če je morebiti on Kristus:[14])

16. je Janez vsim odgovoril, rekoč: Jest vas sicer z vodo keršujem, pride pa močnejši, kakor jest, kterimu nisim vreden odvezati jermena njegovih čevljev; on vas bo kerstil v svetim Duhu in v ognji. Mat. 3, 11. Mark. 1, 8. Jan. 1, 26. Dj. ap. 1, 5: 11, 16: 19, 4.

17. Njegova vévnica je v njegovi roki, in bo očedil svoje gumno, in bo spravil pšenico v svojo žitnico, pleve pa bo sežgal z neugasljivim ognjem. Mat. 3, 12.

18. In še veliko drugiga je opominjajoč ljudstvu oznanoval.

19. Herod pa, četertni oblastnik, ker je bil svarjen od njega zavoljo Herodijade, žene svojiga brata,[15]) in zavoljo vsiga hudiga, kar je bil storil Herod, Mat. 14, 4.

---

7. V greškim je pristavljeno: „*ki pravi*“.
8. Gl. Mat. 3. razl. 7. Prim. Vis. pes. 2. razl. 15.
9. Vsi ljudje bodo odrešenje imeli, (če ga bodo hotli sprejeti).
10. Po sv. Mat. 3, 7. posebno farizejem in saducejem, ki so med ljudstvam stali.
11. V greškim je pristavljeno: „*sami pri sebi*“.
12. Gl. Mat. 5, 46.
13. V greškim: „*Ko je pa ljudstvo čakalo*“, i. t. d.
14. obljubljeni Odrešenik.
15. Greško imenuje v več rokopisih tega brata Filipa, in tako se mu tudi pravi po sv. Mark. 6, 17. Gl. Mat. 14, 3.

Digitized by Google

20. je verh vsiga tudi to storil, in Janeza zaperl v ječo.[16])

21. Pergodilo se je pa, kadar je vse ljudstvo kerščeno bilo, in je tudi Jezus keršen bil, in molil, se je odperlo nebo; Mat. 3, 16. Mark. 1, 10. Jan. 1, 32.

22. in sveti Duh je v telesni podobi, kakor golob[17]) nad njega prišel; in glas se je od nebes zaslišal: Ti si moj ljubi Sin, nad teboj imam dopadajenje. Mat. 3, 17: 17, 5. Spod. 9, 35: 2. Pet. 1, 17.

23. In on Jezus, kadar je začel,[18]) je bil per tridesetih letih, kakor so menili, sin Jožefov,[19]) kteri je bil Helijev,[20]) kteri[21]) je bil Matatov,

24. kteri je bil Levijev, kteri je bil Melhijev, kteri je bil Janetov, kteri je bil Jožefov,

25. kteri je bil Matatijev, kteri je bil Amozov, kteri je bil Nahumov, kteri je bil Heslijev, kteri je bil Nagetov,

26. kteri je bil Mahatov, kteri je bil Matatijev, kteri je bil Semejev, kteri je bil Jožefov, kteri je bil Judatov,

27. kteri je bil Joanatov, kteri bil Rezatov, kteri je bil Zorobabelov, kteri je bil Salatielov, kteri je bil Nerijev,

28. kteri je bil Melhijev, kteri je bil Adijev, kteri je bil Kosanov, kteri je bil Elmadanov, kteri je bil Herjev.

29. kteri je bil Jezutov, kteri je bil Eliezerjev, kteri je bil Jorimov, kteri je bil Matatov, kteri je bil Levijev,

30. kteri je bil Simeonov, kteri je bil Judatov, kteri je bil Jožefov, kteri je bil Jonatov, kteri je bil Eliakimov,

31. kteri je bil Meleatov, kteri je bil Menatov, kteri je bil Matatov, kteri je bil Natanov, kteri je bil Davidov,[22])

---

16. 30. leta po Kristusovim rojstvu.

17. Gl. Iz. 11. razl. 4.

18. učiti. Prim. spod. 23, 5. Djan. ap. 1, 22: 10, 37.

19. kakor so ljudje mislili; v resnici pa ga je Marija Devica od sv. Duha spočela. Gl. Mat. 1, 18. Zgor. 1, 35. i. d.

20. Jožef je bil Helijev sin t. j. zet. Sveti Matevž (1, 16.) pa imenuje Jožefoviga očeta Jakopa. Sv. Lukež piše namreč bukve rodú Device Marije, iz ktere je bil rojen Jezus Kristus. De pa ona sama ni imenovana in de se njen mož Jožef, sin njeniga očeta imenuje, pride od navade Judov in druzih jutrovcov, kteri so može, ki so dedne hčere za žene vzeli, kakoršna je bila tudi Marija (zgor. 2, 5.), za prave sinove očetov teh hčer v rodovinske bukve vpisovali. De je bila Marija res Helijeva hči, poterdujejo Judje v svojih postavnih bukvah, ki se jim Talmud pravi. V teh bukvah, v ktere so že tako zgodej stare zročila nabirali, se presveta Devica naravnost imenuje Helijeva hči. Temu ni nasproti keršansko zročilo, ki Marijiniga očeta Joahima imenuje. Zakaj pri Judih je „*Joahim*“, „*Joakim*“, eno z „*Eliakim*“, in pomeni „*Gospod Bog bo pomagal*“ in se okrajšano glasí: „*Eli*“ ali „*Heli*“. Tako je bil véliki duhoven v času kralja Manaseta zdaj Eliakim, zdaj Joakim imenovan (Judit 4, 5. 7. 11: 15, 9.). Marijina mati je bila po starim izročilu Ana, in to izročilo so za tako vterjeno imeli, de ste grešk a in latinska cerkev za Marijine starše, Joakima in Ano, duhovne ure napravile.

21. Heli, in tako se v naslednjih rodovinskih bukvah „*kteri*“ vedno na poprešnje imé stegva.

22. Marija je torej iz Davidove hiše po Natanu, Jožef pa po Salomonu (Mat. 1, 16.).

Digitized by Google

32. kteri je bil Jesetov, kteri je bil Obedov, kteri je bil Boozov, kteri je bil Salmonov, kteri je bil Naasonov,

33. kteri je bil Aminadabov, kteri je bil Aramov, kteri je bil Esronov, kteri je bil Faresov, kteri je bil Judatov,

34. kteri je bil Jakopov, kteri je bil Izakov, kteri je bil Abrahamov, kteri je bil Taretov, kteri je bil Nahorjev,

35. kteri je bil Sarugov, kteri je bil Ragavov, kteri je bil Falegov, kteri je bil Heberjev, kteri je bil Saletov,

36. kteri je bil Kajnanov,[23]) kteri je bil Arfaksadov, kteri je bil Semov, kteri je bil Noetov, kteri je bil Lamehov,

37. kteri je bil Matuzalemov, kteri je bil Henohov, kteri je bil Jaredov, kteri je bil Malaleelov, kteri je bil Kajnanov,

38. kteri je bil Henosov, kteri je bil Setov, kteri je bil Adamov, kteri je bil Božji.[24])

IV. Poglavje.

Jezus se posti v pušavi in je skušan; pride v Nazaret, razlaga prerokovanje Izaijevo od sebe; Nazarečani ga hočejo z višave prekucniti. Se v Kafarnavm umakne, reši obsedeniga, ozdravi Petrovo tašo, in dela druge čudeže.

1. Jezus pa, poln svetiga Duha,[1]) se je vernil od Jordana,[2]) in je bil od Duha v pušavo gnan. Mat. 4, 1. Mark. 1, 12.

2. *(Tukaj je bil)* štirdeset dni, in je bil skušan od hudiča. In ni nič jedel tiste dni, in ko so minuli, je bil lačen.

3. In hudič mu je rekel: Ako si Sin Božji, reci temu kamnu, de naj bo kruh.

4. In Jezus mu je odgovoril: Pisano je: Človek ne živí le od kruha, ampak od vsake besede Božje. 5. Mojz. 8, 3. Mat. 4, 4.

5. In hudič ga je peljal na visoko goro, in mu je pokazal na enkrat vse kraljestva svetá,[3])

6. in mu je rekel: Tebi bom dal vso to oblast in njih veličastvo; zakaj meni je zročena, in jo dam, komur hočem.

---

23. Tega Kajnana nimajo rodovinske bukve 1. Mojz. 10, 24: 11, 12. v hebrejskim in latinskim; ima ga pa stara greška cerkvena prestava.

24. naravnost vstvarjen od Boga, kakor Jezus, drugi Adam. Glej rod, ki je 4000 let terpel! Kakó je Božja previdnost čula, de se je seme véliciga Zarodnika pripravilo, kteri je pozemeljski rod v duhovni zarod spremenil! Od Jezusoviga prihoda in razdjanja jeruzalemskiga mesta sem nimajo Judje nobenih rodovinskih bukev, ali pa so vsaj njih verste pomankljive in pretergane. Čimu bi pa tudi rodovinske bukve pozemeljskiga ljudstva Božjiga bile, ker je svoj pozemeljski poklic že spolnilo in bi móglo duhovno ljudstvo biti?

1. ki je pri kerstu vidno nadnj prišel. Zgor. 3, 22. Sv. Lukež je te besede pristavil, ne ker je sv. Duh Jezusa še le zdaj napolnil, temuč ker je še le zdaj Jezus učenje v sv. Duhu pričel.

2. Gl. zgor. 3, 21. 22.

3. kar je bilo pri Kristusu pač mogoče.

Digitized by Google

7. Ti torej, ako me móliš, bo vse tvoje.

8. In Jezus mu je odgovoril in rekel: Pisano je: Gospoda svojiga Boga môli, in njemu samimu služi. 5. Mojz. 6, 13: 10, 20.

9. In ga je peljal v Jeruzalem,[4]) in ga je postavil na verh tempeljna, in mu je rekel: Ako si Sin Božji, spusti se doli odtod.

10. Zakaj pisano je, de je svojim angeljem zapovedal zavoljo tebe, de naj te várujejo; Ps. 90, 11.

11. in de te bodo na rokah nosili, de se kje ne udariš ob kamen s svojo nogo.

12. In Jezus je odgovoril in mu rekel: Rečeno je: Ne skušaj Gospoda svojiga Boga!

13. In hudič, ko je vso skušnjavo dokončal,[5]) je od njega šel nekaj časa.[6])

14. In Jezus se je v moči Duhá[7]) vernil v Galilejo, in slovelo je od njega po vsi deželi. Mat. 4, 12. Mark. 1, 14.

15. In je učil v njih shodnicah, in je bil per vsih v časti.

16. In je prišel v Nazaret, kjer je bil zrejen, in je šel po svoji navadi sabotni dan v shodnico, in je vstal, de bi bral.[8]) Mat. 13, 54. Mark. 6, 1.

17. In so mu bile dane bukve Izaija preroka. In ko je bukve razgnil,[9]) je našel mesto, kjer je bilo pisano:

18. Duh Gospodov je nad menoj; zato me je on mazilil, in me je poslal evangeli oznanovat ubogim, ozdravljat té, kteri so potertiga serca; Iz. 61, 1.

19. oznanovat jetnikam spušenje, in slépim pogled, zatérane[10]) v prostost spustit, oznanit prijetno leto Gospodovo,[11]) in dan vračila.[12])

20. In ko je bukve zgnil, jih je podal služabniku, in je sédel. In vsih očí v shodnici so bile vanj obernjene.

21. Začel jim je pa govoriti: Dans je to pismo dopolnjeno v vaših ušesih.[13])

22. In vsi so mu pričali,[14]) in so se čudili nad prijetnimi besedami, ktere so šle iz njegovih

---

4. Po sv. Mat. je bilá leta druga skušnjava.
5. poželenje mesá, poželenje očí in napuh serca je vse, v čimur človek utegne skušan biti. Gl. 1. Jan. 2, 16. Mat. 4. razl. 11. in 13.
6. do njegoviga terpljenja, ko ga je ž mukami skušal, ki ga ž bujenjem poželjivosti in napuha ni mogel premagati. Prim. tudi Mat. 16, 23.
7. t. j. Jezus se je vernil, kazáje moč Duhá, ki je v njem bil.
8. Ob sabotah je kteri koli učenikov k koncu službe Božje kako versto iz prerokov bral in razlagal. Sicer je imel to opravilo tisti, ki se je dokončevavec službe Božje imenoval.
9. Bukve starih so bile v podobi zvitkov.
10. ki jih je greh ranil in v sužnosti imel.
11. milostno leto Gospodovo, sveto leto (3. Mojz. 25, 39. 40.), ko je bila vsim sužnim Izraelcam prostost oznanjena.
12. „*dan vračila*“ ni v greškim, je pa v hebrejskim preroka Izaija. Prim. Cah. 11. razl. 12.
13. Jezus je zdaj razlagal, kako de so se te besede spolnile, de je on prišel učit, ozdravljat, rešit, kar je bilo zgubljeniga.
14. de zna učiti.

Digitized by Google

ust, in so rekli: Ali ni ta sin Jožefov? Mark. 6, 3. Iz. 44, 3.

23. In jim je rekel: Kaj pa de mi bote rekli ta pregovor: Zdravnik, ozdravi sam sebe! Kolikoršne reči smo slišali, de si jih delal v Kafarnavmu, jih delaj tudi tukej v svojim kraji.[15])

24. Rekel je pa: Resnično, vam povem, de noben prerok ni prijeten v svojim kraji. Mark. 13, 54.

25. V resnici vam povem: V dnevih Elijevih je bilo veliko vdov v Izraelu, ko je bilo nebo tri leta in šest mescov zaperto,[16]) in ko je bila velika lakota po vsi deželi;

26. in k nobeni iz njih ni bil Elija poslan, ampak le v Sarepto na Sidonskim k ženi vdovi. 3. Kralj. 17, 9.

27. Tudi je bilo veliko gobovih ob času Elizeja preroka v Izraelu; in nobeden njih ni bil očišen, ampak le Naaman Sirec. 4. Kralj. 5, 14.

28. In vsi v shodnici, to slišati, so bili polni jeze.

29. In so vstali, in so ga ven iz mesta izgnali; in ga peljali na rob gore, na kteri je bilo njih mesto zidano, de bi ga doli sunili.[17])

30. On pa je, posred njih gredé, stran šel.[18])

31. In je šel v Kafarnavm, galilejsko mesto; in tam jih je učil ob sabotah. Mat. 4, 13. Mark. 1, 21.

32. In so se zavzeli nad njegovim ukam; zakaj njegovo govorjenje je bilo polno oblasti. Mat. 7, 28. 29.

33. In v shodnici je bil človek, kteri je imel nečistiga duha, in je zavpil z velikim glasam, Mark. 1, 23.

34. rekoč: Pusti! kaj je nam in tebi, Jezus nazarenski? Ali si prišel nas pogubit? Poznam te, kdo si, Sveti Božji.

35. In Jezus ga je zarotil, rekoč: Obmolkni, in pojdi iz njega! In hudič ga je na sredo vergel, in je iz njega šel, in mu ni nič škodoval.

36. In strah je vse obšel, in so med seboj govorili, rekoč: Kakošna je ta beseda,[19]) de z oblastjo in močjo nečistim duhovam zapoveduje, in ven gredo?

37. In slovenje od njega se je po vsih krajih dežele razglasilo.

38. Jezus pa se je vzdignil iz shodnice, in je šel v hišo Šimonovo. Taša Šimonova pa je imela hudo merzlico; in so ga zanjo prosili. Mat. 8, 14. Mark. 1, 30.

---

15. Vi pričate mojimu uku (v. 22.), pa vender ne morete vérovati, de je sin tesarja Jožefa za tolike reči poklican; zato bote hotli od mene čudežev imeti, kakoršne sim v Kafarnavmu delal, ker mora človek sebe in svoje ozdraviti, preden se za ptujce pečá; pa tega nočem (gl. naslednje), ali ne morem storiti zavoljo vaše nejevere. Gl. Mat. 13, 58. Mark. 6, 6.

16. ko ni bilo dežja 3 leta in 6 mescov. 3. Kralj. 18, 1.

17. Nazareško mesto je bilo na visokim kraji okoli in okoli z gorami obdano. Gora proti jugu je bila sterma, in tù so mende hotli Jezusa doli suniti.

18. ali je zginil, ali so se prestrašili ter oterpnili, ali so pa oslepéli. Sv. Ambrož pravi: Vjamejo ga, kadar hoče; uide, kadar hoče; umoré ga, kadar hoče; zdaj pa ne, ker njegova ura še ni prišla.

19. ki ima tako moč v sebi.

Digitized by Google

39. In je stopil k nji, in zapovedal merzlici, in jo je popustila. In zdajci je vstala in jim stregla.

40. Kadar je pa solnce zašlo, so vsi, kteri so imeli bolnike z mnogoterimi boleznimi, jih k njemu perpeljali. On pa je na slehernega roke položil,[20]) in ga je ozdravil.

41. Šli so pa tudi hudiči iz mnogih, so vpili in rekli: Ti si Sin Božji! in jim je zažugal, in jih ni pustil govoriti, ker so vedili, de je on Kristus. Mark. 1, 34.

42. Kadar se je pa dan storil,[21]) se je podal, in je šel v pust kraj, in množice so ga iskale in so prišle do njega; in so ga perderževale, de bi ne šel od njih.

43. On pa jim je rekel: Tudi drugim mestam moram oznanovati Božje kraljestvo, ker sim zato poslan. Mark. 1, 38.

44. In je oznanoval v shodnicah po Galileji. Mark. 1, 39.

V. Poglavje.

Jezus v Petrovim čelnu. Petrov ribji vlak. Jezus ozdravi goboviga, in mertvoudniga; pokliče Matevža; zagovarja svoje učence zavoljo posta.

1. Zgodilo se je pa, ko so ga množice obsule, de bi poslušale besedo Božjo, je on stal per genezareškim jezeru.

2. In je vidil dva čelna ob jezeru stati; ribiči pa so bili ven stopili, in so izpirali mreže.

3. Stopil je pa v en čeln, kteri je bil Simonov, in ga je prosil malo od kraja odriniti.[1]) In je sedé množice iz čelna učil.

4. Ko je pa nehal govoriti, je rekel Simonu: Pelji na globóko, in verzite svoje mreže na lov.

5. In Simon je odgovoril in mu rekel: Učenik! vso noč smo delali, in nismo nič vjeli; na tvojo besedo pa bom vergel mrežo.

6. In ko so bili to storili, so zajeli velíko število rib; njih mreža pa se je tergala.

7. In so mignili tovaršem, kteri so bili v unim čelnu, de naj pridejo in jim pomagajo. In so prišli in napolnili oba čelna, takó de sta se topila.

8. Simon Peter pa, ko je to vidil, je padel Jezusu k kolenam,

---

20. Gl. Mat. 9, 18.

21. Gl. Mark. 1, 35.

1. Dozdeva se, kakor de bi bil naslednji poklic Petra, Jakopa in Janeza, ker se tukaj po ozdravljenji Petrove taše (zgor. 4, 38. i. d.) pripoveduje, različen od poklica Petra, Andreja, Jakopa in Janeza, kteriga Mat. (4, 18—22.) in Mark. (1, 16—20.) pripovedujeta in pred uno ozdravljenje stavita. Vender pa nekteri mislijo, de sv. Lukež tukaj ravno tisto prigodbo pripoveduje. Ako obé naznanili za različne imamo, moramo tudi terditi, de so štirje učenci sperviga za Jezusam hodili, pa se mu vender še ne popolnama pridružili, kakor je poprej že sv. Andrej za njim takó hodil (Jan. 1, 40.); de ga pa niso več zapustili, in de so ga vedno spremljevali, ko so bili drugič poklicani.

Digitized by Google

rekoč: Gospod, pojdi od mene, ker sim grešen človek![2])

9. Groza namreč je bila obšla njega in vse, kteri so bili z njim, nad vlakam rib, ki so ga bili storili;

10. ravno takó pa tudi Jakopa in Janeza, Cebedejeva sinova, ki sta bila Simonova tovarša. In Jezus je rekel Simonu: Ne boj se, odslej boš ljudi lovil.

11. In so potegnili čelna k kraju, in vse popustili, ter za njim šli.

12. In zgodilo se je, ko je v enim mestu bil,[3]) glej! bil je mož poln gob, in ko je Jezusa vidil, je na obraz padel in ga prosil, rekoč: Gospod! ako hočeš, me moreš očistiti. Mat. 8, 2. Mark. 1, 40.

13. In je roko stegnil in se ga dotaknil, rekoč: Hočem, bodi očišen. In zdajci so mu gobe prešle.

14. In on mu je zapovedal, nikomur ne praviti; temuč pojdi *(mu je rekel)*, skaži se duhovnu, in opravi dar za svoje očišenje, kakor je zapovedal Mojzes, njim v pričevanje.

15. Govorjenje od njega pa se je čedalje bolj razglašalo; in veliko množic je prišlo, de bi poslušale, in ozdravljene bile od svojih bolezen.

16. On pa se je uganil v pušavo, in je molil.

17. In pergodilo se je en dan, de je on sedel in učil. In so sedeli farizeji in učeniki postave, kteri so bili prišli iz vsih vasí galilejskih in judejskih, in iz Jeruzalema; in moč Gospodova je bila, de jih je ozdravljala.[4])

18. In glej! možje so pernesli na postelji človeka, kteri je bil mertvoúden, in so iskali, kakó bi ga noter nesli, in prédnj položili.

19. In ker niso našli, kod bi ga noter pernesli zavoljo množice, so na streho šli, in ga skozi skodle spustili s posteljo vred v sredo pred Jezusa.

20. In ker je njih vero vidil, je rekel: Človek, grehi so ti odpušeni!

21. In pismarji in farizeji so jeli misliti, rekoč: Kdo je ta, de preklinja? Kdo more grehe odpušati, kakor Bog sam?

22. Ker je pa Jezus njih misli poznal, je odgovoril, in jim rekel: Kaj mislite v svojih sercih?

23. Kaj je ložej reči: Grehi so ti odpušeni; ali reči: Vstani in hôdi?

24. De pa véste, de ima Sin človekov oblast na zemlji, grehe odpušati (reče mertvoúdnimu): Rečem ti, vstani, vzemi svojo posteljo, in pojdi na svoj dom.

25. In precej je vpričo njih vstal, in vzel posteljo, na kteri je ležal, in šel na svoj dom in Boga častil.

26. In vse je groza obšla, in so Boga častili. In so bili s strahom napolnjeni, rekoč: Danes smo čudne rečí vidili.

---

2. nisim vreden pri tebi biti.

3. Po nekterih misli v Kafarnavmu, pa to ni gotovo. Le to se vé, de je bilo naslednje ozdravljenje (v. 17.) v tem mestu. Nekteri tudi mislijo, de je bil ta gobov drug od uniga, od kteriga sv. Matevž 8, 2. pripoveduje.

4. de je bolnike ozdravljala. Mat. 9, 2—8. Mark. 2, 1—22.

Digitized by Google

27. In po tem je šel in je vidil cestninarja, po imenu Levija,[5]) sedeti na cestnii, in mu je rekel: Hôdi za menoj. Mat. 9, 9. Mark. 2, 14.

28. In je vse popustil, ter je vstal in šel za njim.

29. In Levi mu je napravil veliko gostarijo v svoji hiši; in velika truma cestninarjev in drugih je bilo, kteri so z njimi per jedi bili.

30. In farizeji in njih[6]) pismarji so godernjali in rekli njegovim učencam: Zakaj s cestninarji in grešniki jeste in pijete?

31. In Jezus je odgovoril, in jim rekel: Zdravi ne potrebujejo zdravnika, ampak bolni.

32. Nisim prišel klicat pravičnih, ampak grešnike k pokori.

33. Oni pa so mu rekli: Zakaj se Janezovi učenci pogosto postijo, in molitve opravljajo, in ravno tako farizejski; tvoji pa jedó in pijó?

34. On pa jim je rekel: Ali morete storiti, de bi se svatje postili,[7]) dokler je ženin per njih?

35. Prišli pa bodo dnevi, kadar bo ženin od njih vzet, tedaj se bodo postili tiste dni.

36. Govoril jim je pa tudi priliko: Nihče ne vstavlja zaplate od noviga oblačila v staro oblačilo; sicer tudi novo terga[8]) in starimu se zaplata od noviga ne perleže.

37. In nihče ne deva noviga vina v stare mehove; sicer bo novo vino mehove razgnalo, in mehovi bodo konec vzeli.

38. Temuč novo vino se mora v nove mehove djati, in oboje se ohrani.

39. In nihče, kteri starino pije, noče precej noviga, ker pravi: Starina je boljši.[9])

VI. Poglavje.

Jezus zagovarja svoje učence, ki so v saboto klasje smukali; govori od posvečevanja sabote; ozdravi v saboto človeka z usušeno roko; izvoli dvanajst apostoljnov in jim daje lepe nauke. Učí na gori.

1. Pergodilo se je pa pervo saboto druziga dne,[1]) de je šel skozi setve, in njegovi učenci so klasje smukali, z rokami meli, in jédli.[2]) Mat. 12, 1. Mark. 2, 23.

2. Eni pa farizejev so jim re-

5. sv. Matevža; sv. Marka in sv. Luka sta mende iz spoštovanja njegovo menj znano ime povedala; sv. Matevž je pa iz ponižnosti svoje navadno imé naznanil.

6. ljudstva.

7. Po besedi prestavljeno: *„de bi se ženinovi sinovi postili“*, t. j. k ženitnini povabljeni.

8. ravno ker kos od noviga oblačila vzame. Gl. Mat. 9, 16. Mark. 2, 21.

9. Nihče se novih zapoved lahko ne privadi, ko se je bil že starih privadil. Jezus jim je hotel pokazati, de njegovi učenci še ne morejo ojstrosti nove postave in pokore spolnovati.

1. Nekteri pravijo, de je bila perva sabota po drugim dnevu velikonočniga praznika. 3. Mojz. 23, 15. 16.

2. zerna.

Digitized by Google

kli: Kaj delate, kar se ne smé ob sabotah?

3. In Jezus jim je odgovoril in rekel: Ali še niste tega brali, kar je storil David, kadar je bil lačen, on in kteri so bili z njim?

4. Kako je šel v Božjo hišo, in posvečene kruhe vzel, in jedel, in dal tem, kteri so bili z njim; kterih jesti nihče ne sme, kakor samo duhovni? 1. Kralj. 21, 6: 2. Mojz. 29, 32: 3. Mojz. 24, 9.

5. In jim je rekel: Sin človekov je tudi sabote gospod.

6. Pergodilo se je pa neko drugo saboto, de je šel v shodnico, in je učil. In bil je tam človek, in njegova desna roka je bila usušena. Mat. 12, 10. Mark. 3, 1.

7. Pismarji pa in farizeji so gledali, ali bo v saboto ozdravljal, de bi kaj našli, v čimur bi ga tožili.

8. On pa je njih misli vedil, in je rekel človeku, kteri je imel usušeno roko: Vstani in stopi na sredo. In je vstal in se vstopil.

9. Jezus jim je tedej rekel: Vprašam vas, ali se smé ob sabotah dobro storiti, ali hudo; življenje oteti ali pogubiti?

10. In se je po vsih ozerl, in je rekel človeku: Stegni svojo roko. In jo je stegnil; in njegova roka je bila zdrava.[3])

11. Oni pa so togote polni bili, in so se med seboj pogovarjali, kaj bi Jezusu storili.

12. Zgodilo se je pa tiste dni, de je na goro šel molit, in je prenočil v molitvi Božji.[4])

13. In ko je bil dan, je poklical svoje učence, in jih je iz njih dvanajst izvolil (ktere je tudi aposteljne[5]) imenoval): Mat. 10, 1. Mark. 3, 13.

14. Simona, ki ga je tudi Petra imenoval, in Andreja njegoviga brata, Jakopa in Janeza, Filipa in Jerneja,

15. Matevža in Tomaža, Jakopa Alfejeviga, in Simona, ki se imenuje Goréčnik,

16. in Juda Jakopoviga,[6]) in Judeža Iškarjota, kteri je bil izdajavec.

17. In je šel doli z njimi, in je stal na ravnim polji, in truma njegovih učencov, in velika množica ljudi iz vse Judeje, in iz Jeruzalema, in od primorja, in od Tira in Sidona,

18. kteri so bili prišli, de bi ga poslušali, in ozdravljeni bili od

---

3. V greškim: „*zdrava, kakor una*“.

4. Preden je Kristus aposteljne volil, je celo noč k Bogu molil, de bi bila volitev dobra. Učímo se iz tega, de bližnjimu nikdar nič resnično dobriga skazati ne moremo, če ne molimo, de bi Bog naše delo blagoslovil. Kristus je molil, de bi nebeški Oče učencam, ktere je hotel aposteljne zvoliti, vse gnade dodelil, ki so jih za svoj poklic potrebovali. Po Kristusovim zgledu je sveta cerkev kvaterne dni ukazala, de bi verni vrednih mašnikov in škofov od Boga prosili; zakaj po duhovnih ljudstvu dohaja ali blagor, ali pa gotjé, in kakor goreč mašnik ali škof vse verne podbuduje in posvečuje, ravno tako jim je brezbožen, malopriden duhoven v pohujšanje in pogubljenje.

5. t. j. poslance.

6. Alfejeviga sina. Juda je ravno tisti, ki ga sv. Matevž in sv. Marka Tadeja imenujeta.

Digitized by Google

svojih bolezen. In ktere so nadlegovali nečisti duhovi, so bili ozdravljeni.

19. In vsa množica se ga je iskala dotakniti, ker je moč šla iz njega, in je vse ozdravila.[7])

20. In on je očí obernil v svoje učence, in je rekel:[8]) Blagor vam ubogim,[9]) ker vaše je Božje kraljestvo. Mat. 5, 3.

21. Blagor vam, ki ste zdaj lačni, ker bote nasiteni.[10]) Blagor vam, ki zdaj jokate, ker se bote smejali.

22. Blagor vam, ko vas bodo ljudje sovražili, in ko vas bodo odločevali[11]) in zasramovali, in zametovali vaše imé, kakor hudo, zavoljo Sinu človekoviga. Mat. 5, 11.

23. Veselite se tisti dan, in poskakujte, ker glejte! vaše plačilo je velíko v nebesih; ravno tako namreč so njih očetje prerokam delali.

24. Ali gorjé vam bogatim; zakaj svoje oveseljenje že imate.[12]) Sirah 31, 7. Amos 6, 1.

25. Gorjé vam, ki ste siti;[13]) zakaj stradali bote. Gorjé vam, ki se zdaj smejate;[14]) ker žalovali in jokali bote. Iz. 65, 13.

26. Gorjé vam, kadar vas bodo ljudje hvalili;[15]) ravno tako namreč so njih očetje lažnjivim prerokam delali.[16])

27. Povem pa vam, kteri me poslušate: Ljubite svoje neprijatle, dobro jim storite, kteri vas sovražijo. Mat. 5, 44.

28. Blagoslovljajte jih, kteri vas kolnejo, in molite zanje, kteri vas obrekujejo.

29. In kdor te na *(eno)* lice udari, pomôli mu še uno; in kdor ti plajš vzame, mu tudi suknje ne brani. Mat. 5, 39. 40: 1. Kor. 6, 7.

30. Vsakimu pa, kteri te prosi, daj; in kteri vzame, kar je tvoje, ne tirjaj nazaj.[17])

31. In kakor hočete, de vam ljudje storé, ravno takó tudi vi njim storite. Tob. 4, 16. Mat. 7, 12.

32. In če ljubite tiste, kteri vas ljubijo, kákošno zasluženje imate? Tudi grešniki namreč ljubijo tiste, kteri njé ljubijo. Mat. 5, 46.

---

7. Mark. 5, 30. Mat. 14, 36.

8. Sv. Luka je v naslednjim nekoliko posnel iz tako imenovane pridige na gori (Mat. 5, 1. i. d.). Nekteri pa to od une ločijo, kar ni nemogoče, ker je Jezus svoje uke o raznih časih ponavljal in mnogoterno (na posebne okolišine in potrebe svojih poslučavcov) obračal. Gl. spod. v. 40.

9. ki ste praviga duhá; zavoljo tega se bere pri sv. Mat. „*ubogim v duhu*“; zakaj uboštvo samo brez čednosti in keršanskiga duhá ne more nikogar zveličati.

10. Gl. Mat. 5. razl. 9.

11. iz shodnic, svojih družb i. t. d.

12. t. j. gorjé tistim bogatincam, ki tolažbe, mirú, veselja in vse sreče le v tem svetu išejo.

13. ki se vam željé vedno spolnujejo. Gl. Mat. 5. razl. 9.

14. v nečimernim in grešnim razveseljovanji.

15. ako hudobni, nekeršanski ljudjé vaše govorjenje, djanje in nehanje hvalijo.

16. Z nečimerno hvalo so plačevali nečimerno upanje, s kterim so se ti lažnjivci prilizovali. Prim. Gal. 1, 10.

17. če se brez žaljenja ljubezni, in z ohranjenjem mirú ne more zgoditi. Ljubezen

Digitized by Google

33. In če tistim dobro storite, kteri vam dobro storé, kákošno zasluženje imate? To namreč tudi grešniki delajo.

34. In če tem posódite, od kterih upate nazaj dobiti, kákošno zasluženje imate? Zakaj tudi grešniki grešnikam posojujejo, de enako[18]) prejemajo. 5. Mojz. 15, 8. Mat. 5, 42.

35. Ampak ljubíte svoje neprijatle; dobro storíte in posodíte, desi nič od tega ne upate; in vaše plačilo bo veliko, in bote otroci Narvišiga; zakaj on je dobrotljiv nehvaležnim in hudobnim.

36. Bodite usmiljeni, kakor je vaš Oče usmiljen.

37. Ne sodíte, in ne bote sojeni; ne pogubljajte, in ne bote pogubljeni; odpušajte, in vam bo odpušeno. Mat. 7, 1. 2.

38. Dajte, in se vam bo dalo; dobro, natlačeno, in potreseno in zverhano méro vam bodo dali v vaše naročje. S kakoršno méro namreč bote mérili, s tako se vam bo odmerjalo. Mat. 7, 2. Mark. 4, 24.

39. Povedal jim je pa tudi priliko: Ali more slepec slepca voditi? Ali ne padeta oba v jamo?[19]) Mat. 15, 14.

40. Učenec ni več, kakor učenik;[20]) popolnama pa bo vsak, če je kakor njegov učenik.

41. Kaj pa vidiš pezder v očesu svojiga brata, bruna pa, ki je v tvojim očesu, ne čutiš?[21]) Mat. 7, 3.

42. Ali kako moreš reči svojimu bratu: Brat! pusti, de ti bom izderl pezder iz očesa; ko sam v svojim očesu bruna ne vidiš? Hinavec! izdêri poprej bruno iz svojiga očesa, in potlej glej, de izdereš pezder iz očesa svojiga brata.

43. Zakaj drevo ni dobro, ktero malopridno sadje rodí, tudi ni drevo malopridno, ktero dobro sadje rodí.[22]) Mat. 7, 18.

44. Zakaj vsako drevó se po svojim sadu spozná. Na ternji namreč ne beró fig, in z robidovja ne tergajo grozdja. Mat. 7, 18: 12, 33.

45. Dober človek[23]) iz dobriga zaklada svojiga serca dobro

---

bi bila hudo žaljena, ko bi kdo hotel nazaj imeti, kar mu je kdo v silni potrebi vzel. Sicer mora razsvitljena ljubezen svetovati. Gl. Mat. 5. razl. 43.

18. v enacih potrebah.

19. Kristus jim je hotel s tém nevarnost pokazati, ako bi se po zgledih farizejev in pismarjev ravnali.

20. Nikdo ne more pričakovati, de bi učenec bolje vidil, bolje razumel memo učeníka; temuč učenec je že popolnama, ako je takošen, kakoršen njegov učenik. Dokler torej farizeje in pismarje, posebno pa njih djanje posnemate, ne morete zastran zveličanja bolje podučeni biti, kakor oní, in ako bote njim enaki, bo le to vaša popolnost. — V drugim pomenu je ta versta pri sv. Mat. 10, 24. Prim. zgor. razl. 8.

21. Posebna pregreha farizejev je bila prederzna sodba in presojevanje pogreškov.

22. Kteri prederzno sodijo in bližnjiga zavoljo malih pregreškov preganjajo, ne morejo v sercu dobri biti, torej tudi dobri učeniki ne, zakaj i. t. d.

23. in dober učenik.

Digitized by Google

pernaša; in hudoben človek iz hudiga zaklada [24]) hudo pernaša; zakaj iz obilnosti serca usta govoré. Mat. 12, 34.

46. Kaj pa me kličete: Gospod, Gospod! in ne storite, kar rečem? Mat. 7, 21. Rim. 2, 13. Jak. 1, 22.

47. Kdor koli k meni pride in moje besede posluša, in po njih stori, vam bom povedal, komu je podoben. Mat. 7, 24.

48. Podoben je človeku, kteri, kadar hišo zida, globoko koplje, in postavi dno na skalo; ker je pa povodenj vstala, je voda perderla v tisto hišo, in je ni mogla preganiti; zakaj na skalo je bila vstavljena.

49. Kdor pa sliši in ne stori, je podoben človeku, kteri zida svojo hišo na zemljo brez podlage, v ktero je perderla voda, in je zdajci padla; in podertija tiste hiše je bila velika.

VII. Poglavje.

Jezus ozdravi hlapca stotnikoviga; obudí mladenča v Naimu; da odgovor Janezovima učencama in Janezu spričevanje; je per farizeji; grešnica ga mazili. Prilika od dveh dolžnikov.

1. Po tem pa, ko je dokončal vse svoje besede pred ljudmi, ki so ga poslušali, je šel v Kafarnavm. Mat. 8, 5.

2. Nekiga stotnika hlapec pa, kteri mu je bil prav ljub, je bil bolan, in je umiral.

3. Ker je pa slišal od Jezusa, je poslal k njemu starašin judovskih, [1]) in ga je prosil, de bi prišel in ozdravil njegoviga hlapca.

4. Oni pa, ko so prišli k Jezusu, so ga skerbno prosili, in mu rekli: Vreden je, de mu to storiš.

5. Ljubi namreč naš narod, in on nam je shodnico sozidal.

6. Jezus pa je z njimi šel. In ko že ni bil deleč od hiše, je poslal k njemu stotnik prijatlov, rekoč: Gospod! ne trudi se; nisim namreč vreden, de greš pod mojo streho.

7. Zavoljo tega se tudi nisim sam sebe vredniga štel, k tebi priti; temuč reci z besedo, in moj hlapec bo ozdravljen.

8. Zakaj tudi jest sim človek, pod oblast postavljen, in imam vojšake pod seboj, in rečem temu: Pojdi! in gre; in drugimu: Pridi! in pride; in svojimu hlapcu: Stori to! in stori.

9. Jezus pa, ko je to slišal, se je začudil, ter se je ozerl in je rekel množicam, ktere so za njim šle: Resnično, vam povem, še v Izraelu nisim takó velike vere našel.

10. In ko so, kteri so bili poslani, domú prišli, so hlapca, ki je bolan bil, zdraviga našli.

11. In pergodilo se je, de je potlej šel v mesto, ki se imenuje Naim; [2]) in z njim so šli njegovi učenci in velika množica.

12. Ko se je pa mestnim vra-

---

24. V greškim: „*iz hudiga zaklada svojiga serca*“.

1. nar imenitniših judov tiste občine.

2. Naim je bilo mesto v Galileji v ezdrelomski (izraelski) planjavi.

Digitized by Google

tam perbližal, glej! so merliča nesli, ediniga sinú svoje matere, in ta je bila vdova; in z njo je bilo veliko ljudí iz mesta.

13. In kadar jo je Gospod vidil, se mu je v serce smilila, in ji je rekel: Ne jokaj!

14. In je perstopil, in se par dotaknil (kteri so pa nosili, so obstali); in je rekel: Mladeneč, rečem ti, vstani!

15. In merlič je sédel, in začel govoriti. In ga je dal njegovi materi.

16. Vse pa je strah obšel, in so Boga hvalili, rekoč: Velik prerok je med nami vstal, in Bog je obiskal svoje ljudstvo! [3]) Spod. 24, 19. Jan. 4, 19.

17. In to govorjenje od njega se je razglasilo po vsi Judeji, in po vsih krajih okoli.

18. In Janezu so njegovi učenci od vsiga tega povedali.

19. In Janez je poklical dva svojih učencov k sebi, in poslal k Jezusu, rekoč: Si tí, kteri ima priti, ali naj drugiga čakamo? Mat. 11, 2. 3.

20. Kadar sta pa možá k njemu prišla, sta rekla: Janez Kerstnik naju je poslal do tebe, rekoč: Si tí tisti, kteri ima priti, ali naj drugiga čakamo?

21. (Ravno tisto uro pa jih je veliko ozdravil od bolezen in ran, in od hudih duhov, in mnogim slepim je dodelil pogled).

22. In je odgovoril, ter jima rekel: Pojdita, in povejta Janezu, kar sta slišala in vidila: Slepi spregledujejo, kruljevi hodijo, gobovi se očišujejo, gluhi spreslišujejo, mertvi vstajajo, ubogim se evangeli oznanuje. [4])

23. In blagor mu, kdor koli se ne pohujša nad menoj.

24. Kadar sta bila pa Janezova poslanca odšla, je začel govoriti množicam od Janeza: Koga ste šli v pušavo gledat? Tersta od vetra majaniga?

25. Ali koga ste šli gledat! Človeka v mehke oblačila oblečeniga? Glejte! kteri so v dragim oblačilu in v veselji, so v kraljevih hišah.

26. Ali koga ste šli gledat? Preroka? Res, vam povem, še več kakor preroka,

27. Ta je, od kteriga je pisano: Glej! pošljem svojiga angelja pred tvojim obličjem, kteri bo perpravljal tvojo pot pred teboj. Malah. 3, 1 Mat. 11, 10. Mark. 1, 2.

28. Zakaj povem vam: Večiga preroka med rojenimi od žen nobeniga ni, kakor je Janez Kerstnik; kdor je pa manjši v Božjim kraljestvu, je veči, kakor on.

29. In vse ljudstvo, ki je poslušalo, in cestninarji so Boga pravičniga hvalili, [5]) in so bili kerščeni z Janezovim kerstam.

30. Farizeji pa in učeniki postave so sklep Božji v svojo škodo zaničevali, in se mu niso dali kerstiti.

31. Gospod pa je rekel: Komú podobne bom tedej imenoval

3. Bog je svojimu ljudstvu milost skazal, ker mu je tega preroka poslal. Po prerokih je Bog res ljudí obiskoval, zakaj po prerokih je Bog z ljudmí govoril.

4. Gl. Iz. 35, 6. razl. 8.

5. Po besedi: *„so Boga opravičevali“.*

Digitized by Google

ljudí tega roda? In komu so enaki?

32. Podobni so otrokam, kteri na tergu sedé, in med seboj govoré in rekó: Piskali smo vam, in niste plesali; mile pesmi smo peli, in niste jokali. Mat. 11, 16. 17.

33. Janez Kerstnik je namreč prišel, in ni kruha jedel, ne vina pil, in pravite: Hudiča ima.

34. Sin človekov je prišel, in jé in pije, in pravite: Glejte človeka požrešnika in pijanca, prijatla cestninarjev in grešnikov!

35. In modrost je opravičena od vsih svojih otrók.

36. Nekdo zmed farizejev pa ga je prosil, de bi per njem jedel. [6]) In je prišel v hišo farizejevo in k jedi sédel.

37. In glej! žena v mestu, ktera je bila grešnica, [7]) ko je zvedila, de je v hiši farizejevi per jedi, je pernesla alabastrovo púšico mazila;

38. in je zad k njegovim nogam stopila, [8]) ter mu je začela s solzami noge močiti, in jih je z lasmi svoje glave brisala, in mu je noge kusevala, in z mazilam mazilila.

39. Farizej pa, kteri ga je povabil, to viditi, je sam per sebi djal, rekoč: Ko bi bil on prerok, bi pač vedil, kdo in kákošna je žena, ki se ga dotikuje, de je grešnica!

40. In Jezus je odgovoril in mu rekel: Simon! ti imam nekaj povedati. On pa reče: Učenik, povej!

41. Neki posojevavec je imel dva dolžnika; eden je bil dolžan pet sto denarjev, eden pa petdeset.

42. Ker nista imela s čem plačati, je obema odpustil. Kteri tedej ga bolj ljubi? [9])

43. Simon je odgovoril in rekel: Ménim, de tisti, kterimu je več odpustil. On pa mu je rekel: Prav si razsodil.

44. In se je obernil k ženi, in je rekel Simonu: Vidiš to ženo? Sim prišel v tvojo hišo, in mi vode za noge nisi dal; ta pa mi je s solzami noge močila, in s svojimi lasmí jih brisala.

45. Kušljeja mi nisi dal; ta pa, kar je v hišo prišla, mi nog ni jenjala kuševati.

46. Moje glave nisi z oljem mazilil; ta pa mi je noge z mazilam mazilila.

---

6. Temu farizeju je bilo imé Simon (v. 40.).

7. očitno nečistiga življenja. Ta grešnica je po splošni misli sv. cerkve Marija Magdalena, Lazarjeva sestra, ravno tista, ki je Jezusa v Betanii šest dni pred njegovim terpljenjem v drugo mazilila (Mat. 26, 7. Jan. 11, 2.). Mesto mislijo, de je bilo Naim (v. 11.).

8. Jezus je pri jedi po šegi jutrovcov na blazini slonel, takó, de je bilo obličje proti mizi obernjeno, noge pa na blazini proti nasprotni steni, in sicer bose, ker jutrovci čevlje (sandalije, podplate) izujejo, preden v sobo stopijo. Marija je za Jezusa stopila v versto služabnikov. Od nje sv. cerkev poje: Ona, ki je toliko hudobij dopernesla, se verne iz žrela pekla k vratam življenja; ki je veliko pohujševala v minljivosti mesá, postane iz zdrobljiviga lonca alabastrova posoda, iz posode sramote posoda veličastnosti. Sv. Avguštin pravi: Ni stopila k glavi Gospodovi, ampak k nogam; zakaj ona, ktera je dolgo hudobno živela, iše prave poti.

9. V greškim: *„ga bo bolj ljubil?“*

Digitized by Google

47. Zato ti povem: Veliko grehov ji je odpušenih, ker je veliko ljubila. Komur se pa manj odpustí, manj ljubi. [10])

48. Nji pa je rekel: Odpušeni so ti grehi.

49. In so začeli, kteri so z njim pri mizi bili, samí per sebi reči: Kdo je ta, kteri celo grehe odpuša?

50. Rekel je pa ženi: Tvoja vera ti je pomagala; [11]) pojdi v miru! [12])

VIII. Poglavje.

Pobožne žene Jezusa spremljajo in mu živež oskerbujejo. Prilika od sejavca. Jezus učí, kdo de je njegova mati in njegovi bratje; ustavi vihar na morji; ozdravi obsedeniga; ozdravi kervotočno ženo; obudí Jairovo hčer.

1. In pergodilo se je potlej, in on je hôdil po mestih in vaseh, in je pridigoval in oznanoval Božje kraljestvo, in dvanajsteri so bili z njim,

2. in neke žene, ktere so bile rešene od hudih duhov in od bolezen: Marija, imenovana Magdalena, [1]) iz ktere je bilo sedem hudičev šlo, [2])

---

10. Jezus hoče s priliko in iz nje posnetim ukam reči: Zavoljo ljubezni se odpuša, in zavoljo odpušenja se ljubi. Unimu dolžniku se je le zato veliko odpustilo, ker je veliko ljubil, in po odpušenim dolgu je zato veliko ljubil, ker mu je bilo veliko odpušeniga. Ravno taka je z Magdaleno. Nji se zato veliko odpustí, ker je veliko ljubila, in po zadobljenim odpušenji toliko priserčniši ljubi, kolikor več se ji je odpustilo. Če je tukaj rečeno, de se zavoljo ljubezni odpuša, se s tem ne reče, de bi njemu, kteri grehe iz čiste ljubezni do Boga obžaluje, spovednikove odveze ne bilo treba; temuč ravno temu nasprotno je tukaj povedano, zakaj le pravi ljubezni je odpušenje zagotovljeno; prava ljubezen pa je tista, ktera Božje zapovedi spolnuje (Jan. 14, 15. i. d.); ker je pa Bog zapovedal, spovednikove odveze iskati, zamore le tudi ljubijoči odpušenje doseči, ki tudi to zapoved spolni. Kadar pa človek ne more do nobeniga spovednika priti, in torej odveze ne dobiti, mora, kakor sv. tridentinski zbor učí, s popolnama ljubeznijo in žalostjo vsaj želja sklenjena biti, tudi v ti reči Božjo zapoved dopolniti. Pazljivi bravec bo iz zgornje prigodbe lahko spoznal, de je Kristus Marii, ko je bila s popolno ljubeznijo in s popolnim obžalovanjem za odpušenje pripravljena, naravnost odvezo dal, ktero zdaj v njegovim imenu mašniki delé. Gl. naslednje.

11. Kar se gori ljubezni pripisuje, se tukaj veri daje, ker ta od une, kjer ste v resnici, nikdar ni ločena; zakaj le tisti resnično véruje, kteri tudi ljubi, in le tisti zamore prav po Božjih zapovedih ljubiti, kteri v Boga in njegove zapovedi véruje.

12. z miram v sebi. Greh napravi v človeku nemir, grizenje vestí, vojsko med dušo in telesam; gnada pa mir naredí, zakaj ona duhá Bogu, telo pa duhu podverže, in tako znotranjiga človeka ediniga in mirniga naredí. Gl. Rim. 5, 1.

1. Marija iz Magdale. Gl. Mat. 15, 39. razl. 28.

2. „*Sedmerka*“ sploh za množno število veljá. Peklenski duhovi so se bili mende vsih njenih zmožnost in nagnjenj polastili. Misli si človeka, ki je sedmerno smert storil, smert napuha, lakomnosti, požrešnosti, nečistosti, jeze, nevošljivosti in lenobe, in imaš podobo njeniga stanú (Ambr., Beda, Greg.). Močán je bil

Digitized by Google

3. in Joana, žena Kuža, Herodoviga oskerbnika, in Suzana, in veliko drugih, ktere so mu stregle iz svojiga premoženja. [3])

4. Ko se je pa silno velika množica sošla, in so iz mest k njemu hiteli, je v priliki rekel: Mat. 13, 3. Mark. 4, 3.

5. Sejavec je šel sejat svoje seme; in ko je sejal, ga je nekaj padlo poleg pota, in je bilo pohojeno, ptice nebá so ga pozobale.

6. In drugo je padlo na skalo; in kadar je pognalo, je usahnilo, ker ni imelo vlage.

7. In drugo je padlo med ternje; in ternje, ki je z njim vred rastlo, ga je zadušilo.

8. In drugo je padlo v dobro zemljo; in je rastlo, in storilo stoteren sad. Kadar je to rekel, je zavpil: Kdor ima ušesa za poslušanje, naj posluša!

9. Njegovi učenci pa so ga vprašali, kaj je ta prilika.

10. In on jim je rekel: Vam je dano vediti skrivnosti Božjiga kraljestva, drugim pa v prilikah, de gledajoči ne vidijo, in poslušajoči ne umejo. Iz. 6, 9. Mat. 13, 14. Mark. 4, 12. Jan. 12, 40. Dj. apost. 28, 26.

11. Prilika pa je to: Seme je Božja beseda.

12. Kteri so pa poleg pota, so tisti, kteri poslušajo; potlej pride hudič, in vzame besedo iz njih serca, de ne bodo verujoči zveličani.

13. Kteri so pa na skali, so tisti, kteri, kadar slišijo, z veseljem besedo sprejmejo; in ti nimajo korenine, ker nekaj časa verujejo, in ob času skušnjave odstopijo.

14. Ktero je pa med ternje padlo, so tisti, kteri so slišali in gredó, in so od skerbi, in bogastva, in sladnost življenja zadušeni, in ne obrodé sadú.

15. Ktero je pa v dobri zemlji, so tisti, kteri besedo slišijo, in jo v dobrim in nar boljšim sercu [4]) ohranijo, in sad obrodé v poterpljenji. [5])

16. Nihče pa, kteri luč peržgè, je ne pokriva s posodo, tudi ne postavlja pod posteljo; temuč jo na svečnik dene, de ti, kteri noter gredo, svetlobo vidijo. [6]) Mark. 4, 21. Mat. 5, 15.

17. Zakaj nič ni skrivniga, kar bi se ne razodelo; tudi ne skritiga, kar bi se ne zvedilo, in na

---

greh v nji, premočna je bila pa tudi gnada v nji, ko se je bila spreobernila; in zavoljo njene goréče, hvaležne ljubezni (zgor. 7, 37.) ji je bila tudi gnada Božja v posebni meri podeljena. Gl. Mark. 16, 9.

3. Glej v Kristusovi majhnosti vso njegovo velikost. On, ki je svoje po duhovno živil, se je tolikanj ponižal, de je od njih telesno hrano jemal in se z milimi darovi živil. On, ki jih je sto in sto tudi po telesu prečudno nasitoval, za se le ubeštvo prihrani in to ima, kar mu dobrotniki iz ljubezni dajo. Žene zanj skerbé; glej tudi tukaj Božjo moč v slabim. Po ženi je prišel greh na svet; žene pa tudi zopet posebno s Kristusam in z zvesto vdanostjo, ki jo do njega imajo, kači glavo tarejo po keršanski reji otrók, s ktero v svojim poklicu blagor razširjajo.

4. V greškim: „*v lepim in dobrim sercu*“.

5. v stanovitnosti.

6. Kako se to s poprédšnjim sklepa, gl. Mark. 4. razl. 8.

Digitized by Google

dan ne prišlo. Mat. 10, 26. Mark. 4, 22.

18. Glejte tedej, kako poslušate. [7]) Zakaj kdor ima, mu bo dano; in kdor nima, temu bo tudi to odvzeto, kar méni de ima. Mat. 13, 12: 25, 29.

19. Prišli so pa k njemu njegova mati, in bratje, in niso mogli do njega priti zavoljo množice. Mat. 12, 46. Mat. 3, 32.

20. In mu je bilo povedano: Tvoja mati in tvoji bratje zunej stojé, in te hočejo viditi.

21. On pa je odgovoril in jim rekel: Moja mati in moji bratje so tí, kteri Božjo besedo poslušajo in spolnujejo.

22. In pergodilo se je neki dan, in je šel v čelnič, on in njegovi učenci, in jim je rekel: Prepeljimo se na uno stran jezera. In so odrinili.

23. Ko so se pa peljali, je zaspal, in vihar vetra je prišel na jezero, in so zajemali, in bili v nevarnosti.

24. Perstopili so pa, in ga zbudili, rekoč: Učenik! poginjamo. On pa je vstal, in vetru in vodnim valovam zažugal, in se je uleglo, in je tiho bilo.

25. Rekel jim je pa: Kje je vaša vera? Oni pa so se prestrašili in začudili, in so med seboj rekli: Kdo neki je ta, de tudi vetrovam, in morju zapoveduje, in so mu pokorni?

26. In so se peljali proti gerazenski [8]) deželi, ktera je Galileji nasproti. Mat. 8, 28. Mark. 5, 1.

27. In ko je bil na suho stopil, ga sreča mož, [9]) kteri je že veliko časa hudiča [10]) imel, in ni oblačila oblačil, in ni v hiši ostal, ampak v grobéh.

28. On, ko je Jezusa vidil, je pred njega padel; in je z velikim glasam zavpil in rekel: Kaj je meni in tebi, Jezus, Sin Bogá Narvišiga? Prosim te, nikar me ne múči!

29. Zapovedal je namreč nečistimu duhu, iz človeka iti. Zakaj velikrat ga je popadel, in je bil z verigami zvezan, in v železje vklenjen, in je vezí raztergal, ter je bil od hudiča v pušavo gnan. [11])

30. Jezus pa ga je vprašal, rekoč: Kako ti je imé? On pa je rekel: Legijon; [12]) zakaj veliko hudičev je bilo v njega šlo.

31. In so ga prosili, de bi jim ne zapovedal, v brezen iti.

32. Bila je pa tam čeda veliko svinj, ki so se v gori pasle, in so ga prosili, de bi jim pustil, v nje iti. In jim je pustil.

33. Hudiči so tedej iz človeka šli, in so se spustili v svinje, in čeda se je po stermim v jezero vergla, in je utonila.

34. Kadar so pastirji vidili, kaj se je zgodilo, so bežali, in po mestu in po vaseh to razglasili.

35. Šli so pa ljudje gledat, kaj

7. Gl. Mark. 4. razl. 10.
8. V greškim: „*v deželo Gadarenov*“. Gl. Mat. 8, 28.
9. V greškim: „*moš iz mesta*“.
10. V greškim: „*hudiče*“, z oziram na v. 30.
11. v pusti, grozni, samotni kraj, kjer so bili grobi. Hudič si je ta kraj zvolil, ker je podoba njegoviga znotranjiga, razdjaniga stanú.
12. Gl. Mark. 5, 9.

Digitized by Google

se je zgodilo, in so prišli k Jezusu; in so našli človeka, ko so bili hudiči iz njega šli, kteri je sedel oblečen in pameten per njegovih nogah, in so se bali.

36. Povedali so jim pa tudi ti, kteri so vidili, kako je bil rešen od Legijona.[13])

37. In vse ljudstvo gerazenske[14]) dežele ga je prosilo, de bi od njih šel; zakaj velik strah jih je bil prepadel.[15]) On pa je v čeln stopil, in se je vernil.

38. In mož, iz kteriga so bili hudiči izšli, ga je prosil, de bi smel per njem biti. Jezus pa ga je od sebe spustil, rekoč:

39. Verni se na svoj dom, in povej, kako velike rečí ti je Bog storil. In je šel po vsim mestu, in je pravil, kako velike rečí mu je Jezus storil.

40. Pergodilo se je pa, kadar je Jezus nazaj prišel, ga je množica sprejela; zakaj vsi so ga čakali.

41. In glej! mož je prišel, kterimu je bilo imé Jair, in on je bil vikši shodnice; in je Jezusu pred noge padel, ter ga je prosil, de bi šel v njegovo hišo. Mat. 9, 18. i. d.

42. Zakaj edíno hčer per dvanajstih letih je imel, in ona je umirala. In pergodilo se je, ko je šel, so ga množice stiskale.

43. In neka žena je bila kervotočna dvanajst let, ktera je vse svoje premoženje zdravnikam izdajala, in ni mogla od nobeniga ozdravljena biti.

44. Perstopila je od zad, in se je dotaknila roba njegoviga oblačila; in zdajci se je ustavil njen kervotok.

45. In Jezus je rekel: Kdo se me je dotaknil? Ko so pa vsi tajili, je rekel Peter, in kteri so z njim bili: Učenik! množice te rijejo in stiskajo, in praviš: Kdo se me je dotaknil?

46. In Jezus je rekel: Nekdo se me je dotaknil; zakaj poznam, de je moč iz mene šla.

47. Ker je pa žena vidila, de se ne perkrije, je trepetaje prišla, in mu pred noge padla; in je v pričo vsiga ljudstva povedala, zakaj se ga je dotaknila, in kako hitro je bila ozdravljena.

48. On pa ji je rekel: Hči![16]) tvoja vera te je ozdravila; pojdi v miru.

49. Še je govoril, kar pride nekdo k višimu shodnice, in mu reče: Tvoja hčí je umerla, nikar ga ne trudi.

50. Jezus pa, ko je slišal to besedo, je odgovoril očetu deklice: Ne boj se! le vervaj in bo oteta.

51. In ko je k hiši prišel, ni nikogar drugiga seboj vanjo pustil iti, kakor Petra in Jakopa in Janeza, in očeta in mater deklice.

52. Vsi pa so jokali in po nji žalovali. On pa je rekel: Ne jokajte! deklica ni umerla, ampak spi.

53. In so se mu posmehovali, ker so vedili, de je umerla.

---

13. V greškim: „*kako je bil obsedeni rešen*“.
14. V greškim: „*dežele Gadarenov*“. Gl. zgor. razl. 8.
15. de bi vsih njihovih prešičev kaj enaciga ne zadelo.
16. V greškim: „*Zaupaj, hči*“, i. t. d.

Digitized by Google

54. On pa jo je za roko prijel,[17]) in je zavpil,[18]) rekoč: Deklica, vstani!

55. In njen duh se je povernil, in je precej vstala. In je ukazal, ji dati jesti.

56. In njeni starši so se zavzeli; on pa jim je zapovedal, nikomur ne praviti, kar se je zgodilo.

IX. Poglavje.

Jezus razpošlje aposteljne. Herod ga želí viditi. Mnoge misli, kdo de je Kristus. Jezus pet tavžent mož čudodelno nasiti; prerokuje od svoje smerti, od svojiga vstajenja, od terpljenja in povračila svojih učencov; se spremení na gori; ozdravi obsedeniga; poduči aposteljne, kdo de je veči v Božjim kraljestvu; jih svari zavoljo častilakomnosti, nevošljivosti in nespametne gorečnosti, in jim daje poduke, kako naj ga posnemajo.

1. Poklical je pa dvanajstere aposteljne, in jim je dal moč in oblast čez vse hudiče, in bolezni ozdravljati. Mat. 10, 1. Mark. 3, 15.

2. In jih je poslal oznanovat Božje kraljestvo, in ozdravljat bolnike.

3. In jim reče: Na pot nič ne jemljite, ne palice,[1]) ne torbe, ne kruha, ne denarjev, tudi ne imejte po dve suknji. Mat. 10, 9. Mark. 6, 8.

4. In v ktero hišo koli pojdete, tam prebivajte, in od tam preč ne hodite.

5. In kteri koli vas ne sprejmejo, pojdite iz tistiga mesta, in otresite tudi prah od svojih nog v pričévanje zoper nje. Dj. ap. 13, 51.

6. In so šli, ter so po vaséh hodili, in evangeli oznanovali, in ozdravljali povsod.

7. Slišal je pa Herod, četertni oblastnik, vse, kar se je po njem godilo, in je bil v skerbi, zato ker so eni rekli: Mat. 14, 1. i. d. Mark. 6, 14. i. d.

8. Janez je vstal od mertvih; eni pa: Elija se je perkazal; eni pa: Eden starih prerokov je vstal.

9. In Herod je rekel: Janeza sim jest ob glavo djal; kdo je pa ta, od kteriga take reči slišim? In je iskal ga viditi.

10. In aposteljni so se vernili, in so mu vse povedali, kar koli so storili; in jih je seboj vzel, in se je uganil stran v samoten kraj, ki je per Betzajdi. Mat. 14, 13. i. d. Mark. 6, 30. i. d. Jan. 6, 1. i. d.

11. Ko so pa množice to zvedile, so za njim šle; in jih je sprejel in jim od Božjiga kraljestva govoril, in kteri so zdravja potrebovali, jih je ozdravil.

12. Dan pa se je začel naginjati. In dvanajsteri so perstopili in mu rekli: Spusti množice, de gredo na vasi in na terge, kteri so okoli, in prenočé, in jedí dobé; zakaj tukej smo na samotnim kraji. Mat. 14, 15. Mark. 6, 36.

---

17. V greškim: „*On pa je vse izgnal, in jo za roko prijel*“ i. t. d.

18. V znamnje, de njegova beseda oživlja. Z Božjo besedo je vse oživelo.

1. Gl. Mat. 10, 10.

Digitized by Google

13. Rekel jim je pa: Dajte jim vi jesti. Oni pa so rekli: Nimamo več ko pet kruhov, in dve ribi; razun če mi gremo, in jedí kupimo za vso to trumo.

14. Bilo jih je pa okoli pet tavžent mož. Rekel je pa svojim učencam: Recíte jim sesti v trume po petdeset.

15. In so storili takó; in so rekli vsim sesti.

16. Vzel je pa petere kruhe in dvoje rib, je pogledal v nebo, jih je blagoslovil, in razlomil in dal svojim učencam, de bi jih položili pred množice.

17. In so vsi jedli, in se nasitili. In je bilo pobrano, kar jim je ostalo, dvanajst košev koscov.

18. In zgodilo se je, ko je sam bil in molil, so tudi učenci z njim bili; in jih je vprašal, rekoč: Kdo pravijo ljudje, de sim? Mat. 16, 13. Mark. 8, 27.

19. Oni pa so odgovorili in rekli: Janez Kerstnik; nekteri pa, Elija; nekteri pa, de je eden nekdanjih prerokov vstal.

20. Jim je rekel: Kdo pa vi pravite, de sim? Simon Peter[2]) je odgovoril, in rekel: Kristus Božji.[3])

21. On pa jim je zažugal in zapovedal, de naj tega nikomur ne pravijo,

22. rekoč: Sin človekov mora veliko terpeti, in zaveržen biti od starašin in od vélikih duhovnov, in od pismarjev, in umorjen biti, in tretji dan vstati. Mat. 16, 21. Mark. 8, 31: 9, 30.

23. Rekel je pa vsim: Ako hoče kdo za menoj priti, naj zataji sam sebe, in vsak dan svoj križ zadene, in naj gre za menoj. Mat. 10, 31: 16, 24. Mark. 8, 34. Spod. 14, 27.

24. Zakaj kdor hoče svoje življenje ohraniti, ga bo zgubil; kdor pa zgubí svoje življenje zavoljo mene, ga bo ohranil. Spod. 17, 33. Jan. 12, 25.

25. Kaj namreč si pomaga človek, če ves svét perdobí, sam sebe pa pogubí in se zapravi?

26. Zakaj kdor se mene in mojih besedi sramuje, tega se bo tudi Sin človekov sramoval, kadar bo prišel v svojim, Očetovim in svetih angeljev veličastvu. [4]) Mat. 10, 33. Mark. 8, 38: 2. Tim. 2, 12.

27. Povem vam pa resnično: Jih je nekaj tukej stoječih, kteri ne bodo okusili smerti, dokler ne vidijo Božjiga kraljestva. Mat. 16, 28. Mark. 8, 39.

28. Pergodilo se je pa kakih osem dni po teh besedah,[5]) in je seboj vzel Petra, in Jakopa, in Janeza, in je šel na góro molit. Mat. 17, 1. Mark. 9, 1.

29. In ko je môlil, je bila podoba njegoviga obraza drugačna, in njegovo oblačilo belo in svetlo.

30. In glej! dva moža sta z njim govorila. Bila sta pa Mojzes in Elija,

31. ktera sta se perkazala v

2. V greškim: „*Peter je odgovoril*“.
3. Božji Mesija.
4. Ko bo prišel k sodbi kakor Gospod, z Božjo močjo, z vsimi angelji, v nebeškim veličastvu.
5. Sv. Mat. in sv. Mark. določno število (šest dni) povesta, sv. Luk. pa le splošno.

Digitized by Google

veličastvu, in sta pravila od njegoviga odhoda,[6]) kteriga je imel dopolniti v Jeruzalemu.

32. Peter pa, in kteri so z njim bili, so bili od spanja posiljeni.[7]) In ko so se predramili, so vidili njegovo veličastvo, in dva moža, ktera sta zraven njega stala.

33. In zgodilo se je, ko sta od njega šla, reče Peter Jezusu: Učenik! dobro nam je tukej biti; naredimo tedej tri šotore, eniga tebi, in eniga Mojzesu, in eniga Eliju; ker ni vedil, kaj govorí.

34. Ko je pa to govoril, se je storil oblak, in jih je obsenčil, in so se bali, ko sta una v oblak šla.[8])

35. In glas se je zaslišal iz oblaka, rekoč: Ta je moj ljubi Sin, njega poslušajte!

36. In kadar se je ta glas slišal, se je Jezus sam znašel; in oni so molčali, in niso v tistih dneh nikomur nič od tega povedali, kar so vidili.

37. Zgodilo se je pa drugi dan, kadar so z gore šli, jim[9]) je velika množica naproti prišla.

38. In glej! mož iz množice je zavpil, rekoč: Učenik! prosim te, ozri se na mojiga sina, ker je moj edíni. Mat. 17, 14. Mark. 9, 16.

39. In glej! duh ga popade, in kar zavpije, in ga meče in vlači, de se peni, in kadar ga že sterga, ga komej pusti.

40. In sim prosil tvoje učence, de bi ga izgnali, in niso môgli.

41. Jezus pa je odgovoril in rekel: O neverni in spačeni rod! doklej bom per vas, in vas bom terpel? Perpelji svojiga sina semkej!

42. In ko se je perbližal, ga je hudič vergel, in tergal.

43. In Jezus je zarotil nečistiga duha, in mladenča ozdravil, in ga njegovimu očetu nazaj dal.

44. In vsi so ostermeli nad velikostjo Božjo; in ker so se vsi čudili nad vsim, kar je delal, je rekel svojim učencam: Vtísnite si v svoje serca[10]) te besede! Sin človekov namreč bo izdan ljudem v roke.

45. Oni pa tega govorjenja niso umeli, in je bilo pred njimi skrito, de ga niso zapopadli; in so se ga bali za to govorjenje vprašati. Mark. 9, 31.

46. Prišlo jim je pa na misel, kteri njih bi bil večí. Mat. 18, 1. Mark. 9, 33.

47. Jezus pa, ker je vidil misli njih serca, je vzel otroka in ga zraven sebe postavil,

48. in jim je rekel: Kdor koli sprejme tega otroka v mojim imenu, mene sprejme; in kdor koli mene sprejme, sprejme njega, kteri je mene poslal. Zakaj kdor je nar manjši[11]) med vami vsimi, ta je nar večí. Mat. 18, 5.

49. Janez pa je odgovoril in

---

6. od njegove smerti.
7. ta čas, ko je Kristus molil. Učenci so zaspali, ker so bili trudni. Nebeška svitloba jih je zbudila.
8. Ko sta se Mojzes in Elija od Jezusa ločila (v. 33.).
9. V greškim: „*mu*“ (Jezusu).
10. V greškim: „*v ušesa*“. Gl. v. 41.
11. nar bolj otroškiga duhá, nar ponižniši.

Digitized by Google

rekel: Učenik! vidili smo nekoga v tvojim imenu hudiče izganjati, in smo mu branili, ker ne hôdi z nami za teboj. Mark. 9, 37.

50. In Jezus mu je rekel: Nikar ne branite; zakaj kdor ni zoper vas, je za vas.

51. Pergodilo se je pa, kadar so se dnevi njegoviga vnebovzetja dopolnovali, je on terdno sklenil na ravnost v Jeruzalem iti.[12])

52. In je oznanovavce pred svojim obličjem poslal; in so šli, in so prišli v mesto Samarijanov,[13]) de bi mu *(prebivališe)* perpravili.

53. In ga niso sprejeli, ker so na njem vidili, de v Jeruzalem gre.[14])

54. Ker sta pa njegova učenca, Jakop in Janez, to vidila, sta rekla: Gospod! hočeš, de rečeva, de naj ogenj pride z neba, in jih pokonča?[15])

55. In se je obernil, in jih je posvaril, rekoč: Ne vesta, kteriga duha sta![16])

56. Sin človekov ni prišel duš pogubljat, ampak rešit.[17]) In so šli v drugo mestce. Jan. 3, 17: 12, 47.

57. Pergodilo se je pa, ko so po poti šli, mu je rekel nekdo: Za teboj bom hodil, kamor koli pojdeš.[18])

58. Jezus mu je rekel: Lesice imajo jame, in ptice neba gnjezda; Sin človekov pa nima, kamor bi glavo naslonil. Mat. 8, 20.

59. Rekel je pa drugimu:[19]) Hôdi za mano. Ta pa je rekel: Gospod! pusti mi poprej iti, in svojiga očeta pokopati.

60. In Jezus mu je rekel: Pusti, naj mertvi svoje mertve pokopljejo; ti pa pojdi in oznanuj Božje kraljestvo.

61. In drugi mu je rekel: Za tabo bom hodil, Gospod! tode

---

12. de bi poslednjič veliko noč obhajal.
13. Gl. Mat. 10. razl. 18.
14. ker je hotel v Jeruzalemu praznik obhajati in se je torej juda spoznal.
15. V greškim: „*jih pokonča, kakor je tudi Elija storil?*“ Gl. 4. Kralj. 1, 10—12.
16. Ne vesta, kteri duh vaji naganja. Mislita, de vaji duh Božji naganja, pa vaji človeški duh nepoterpežljivosti in maštovanja goni. Ali pa: Ne vesta, k kterimu duhu sim vaji poklical, de morata krotka biti, kakor vajin učenik. Elijevo gorečnost hočeta posnemati, pa sta pozabila, de je bil to duh stare postave, kjer se je mogel Bog maštovavniga sodnika kazati, dokler ni bilo mene na svet in nisim zadolženja na se vzel, ktero je njegova pravičnost mógla kaznovati. Sedaj je čas milosti, in ker sim prišel, ter jezo Božjo na se vzel, bodi grešnikam, ki v moje rešenje vérujejo, le milost, pohlevnost, krotkost, ljubezen; še celo terdovratneži naj se le s krotkostjo in ljubeznijo pridobivajo.
17. Ako hočeta torej mojiga duhá biti, morata moje obnašanje posnemati.
18. Ravno tako je v druzih okolišinah neki drugi govoril pri sv. Mat. 8, 19. Jezus je svoje besede v raznih perložnostih ponavljal. Greško ima pristavljeno: „*Gospod*“.
19. ravno tistimu, od kteriga sv. Mat. 8, 21. pripoveduje. Sveti Luk. tukaj tri Jezusove govore zastran njega nasledovanja zaporedama pripoveduje, desiravno jih je v raznih časih govoril.

Digitized by Google

pusti mi poprej slovó vzeti od svojih domačih.[20])

62. Jezus mu je rekel: Nihče, kteri s svojo roko za drevo prime, in se nazaj ozéra, ni perpraven za Božje kraljestvo.[21])

X. Poglavje.

Jezus razpošlje dva in sedemdesetere učence. Gorjé nespokornim mestam. Učenci se vernejo. Opominjevanje k ponižnosti. Prilika od usmiljeniga Samarijana. Jezus per Marti in Marii.

1. Po tem pa je Gospod še drugih dva in sedemdeset[1]) izvolil, in jih je poslal po dva pred svojim obličjem v vsako mesto in kraj, kamor je on imel priti.[2])

2. In jim je rekel: Žetev je sicer velika, ali delavcov je malo. Prosite tedej Gospoda žetve, de pošlje delavcov v svojo žetev.[3])

3. Pojdite, jest vas pošljem, kakor jagnjeta med volkove. Mat. 10, 16.

---

20. Pusti mi poprej svoje premoženje poravnati in med sorodovince razdeliti (Avg., Maldon.).

21. Kakor človek, ki orje in se ozéra, zavoljo vnémarnosti za to delo ni pripraven: ravno tako tudi za Božje kraljestvo ni pripraven on, ki je keršansko življenje pričel, pa ima serce še preveč na posvetno navezano, ktero bi mógel v duhu zapustiti. Kdor hoče otrok Božjiga kraljestva biti, mora vedno večne resnice pred očmi imeti. Prim. Mat. 8, 21. 22.

1. V grešk im: „*Še druzih sedemdeset*“ i. t. d.; vender pa imajo stari kembriški in drugi rokopisi, kakor Vulgata. Beseda „izvoliti“ pomeni slovesno izročitev imenitne službe (prim. grešk. 2. Mak. 10, 11.). Gospod Jezus Kristus si je torej zmed ljudstva namestnikov izvolil in med njimi razloček naredil, tako de jih je bilo dvanajst na viši, dva in sedemdeset pa na nižji stopnji. De so bili dva in sedemdeseteri, kar njih čast in službo zadeva, pod dvanajsterimi, je že iz tega razdeljenja v stopnje razvidno, popolnama poterjeno pa je po nar starejim cerkvenim redu, po kterim so škofje na mesto 12 aposteljnov, mašniki pa na mesto 72 učencov stopili. Številki 12 in 72 si je mende Jezus izvolil zavoljo 12 poglavarjev 12 Izraelovih rodov (1. Mojz. 1, 2.), in zavoljo 72 starašin (4. Mojz. 11, 16. i. d.), ktere si je bil Mojzes v pomočnike zvolil. Ker je bilo izraelsko ljudstvo podoba vsiga človeštva, in ker se človeštvo v stari in novi zavezi tolikrat Izrael imenuje, so bili tudi uni izraelski spredniki podobe službinih stopinj v vesoljnim duhovnim kraljestvu Jezusa Kristusa, in je bilo prav permerjeno število, duhovne predpostavljene v tem kraljestvu po unih številkah postaviti.

2. Jezus je dva in sedemdesetére poslal, de bi ljudí na njegov prihod pripravljali. Poslal jih je pa po dva in dva, de sta si bila v pomoč, tolažbo in spodbudo (Orig., Teof., Greg.). Prim. Sir. 4, 9. Zato je bilo v pravilih redovnikov (v regeljcah menihov) zapovedano, de brez popolnama pravičniga vzroka nihče ne sme sám popotvati. Redovnik, pravi sv. Tomaž, ki sam hódi, je hudôba v samoti.

3. Iz Mat. 9, 37. 38. se vidi, de je Jezus to govoril, preden je bil aposteljne in učence razposlal; mogoče je pa, de je to tukaj ponovil. Sploh je v tem in v sledečih petih poglavjih sv. Lukeža več Jezusovih govorov, ktere drugi evangelisti v druzih okolišinah naznanjajo; Jezus jih je mende v

Digitized by Google

4. Ne nosite mošnje, ne torbe, ne čevljev, in nikogar na potu ne pozdravljajte.[4]) Mat. 10, 10. Mark. 6, 8.

5. In v ktero hišo koli pridete, recite nar poprej: Mir bodi ti hiši! Mat. 10, 12.

6. In ako je tam otrok mirú,[5]) bo počival nad njim vaš mir; ako pa ne, se bo k vam vernil.

7. V tisti hiši pa ostanite, ter jejte in pite, kar je per njih;[6]) delavec namreč je vreden svojiga plačila.[7]) Ne hodite od hiše do hiše.[8]) 5. Mojz. 24, 14. Mat. 10, 10: 1. Tim. 5, 18.

8. In v ktero mesto koli pridete, in vas sprejmejo, jejte, kar se pred vas postavi;

9. in ozdravljajte bolnike, kteri so ondi, in recite jim: Perbližalo se vam je Božje kraljestvo.

10. V ktero mesto koli pa pridete, in vas ne sprejmejo, pojdite ven na njegove ceste, in recite:

11. Tudi prah, kteri se je nas od vašiga mesta prijel, otresemo na vas;[9]) vender pa to vedite, de se je Božje kraljestvo perbližalo.[10])

12. Vam povem, de bo Sodomljanam tisti dan[11]) ložej, kakor temu mestu.

13. Gorjé tebi, Korozain! gorjé tebi, Betzajda! zakaj, ko bi se bili v Tiru in v Sidonu godili čudeži, kteri so se godili per vas, bi se bila zdavnej v ojstrim oblačilu in v pepelu sedé pokorila. Mat. 11, 21.

14. Pa bo tudi Tiru in Sidonu ložej per sodbi, kakor vam.

15. In tí, Kafarnavm! ki se do neba povišuješ, boš do pekla pogreznjen. Mat. 11, 23.

16. Kdor vas posluša, mene posluša; in kdor vas zaničuje, mene zaničuje. Kdor pa mene zaničuje, zaničuje njega, kteri me je poslal. Mat. 10, 40. Jan. 13, 20.

17. Dva in sedemdeseteri[12]) pa so se z veseljem vernili, re-

---

raznih perložnostih ponavljal, kakor se je očitno zgodilo pri sv. Luk. 8, 16. in 11, 33.

4. Namen, zavoljo kteriga so bili Jezusovi učenci po svetu poslani, je bil tako imeniten, de so mógli vse opustiti, kar koli bi jih bilo utegnilo v njih poklicu zaderževati, posebno če so bile zgolj šege. Tako naj se zgornja zapoved razumé. Ne moremo misliti, de bi bil Jezus učencam zapovedal, nedolžno pozdravljanje opušati ali zoper priljudnost ravnati; le nepotrebno in presiljeno priljudnost naj bi dopušali. Gl. 3. Kralj. 4. razl. 14.

5. ki je vere svetiga mirú dovzeten in vreden.

6. bodite s potrebnim zadovoljni!

7. Delavec v Gospodovim nogradu zasluži, de se za njegovo hrano skerbí. Praviga plačila mu pa ljudje dati ne morejo, ker duhovne dobrote, ktere ti delavci delé, vsaki pozemeljski dar presegajo. Kaj prejemajo? pravi sv. Avguštin: duhovno dajejo, dobivajo pa meseno; zlató dajejo, in zanj senó prejemajo.

8. iz nestanovitnosti, po svoji volji, ali zavoljo boljši hrane in zložnejiga življenja.

9. Gl. Mat. 10. razl. 30.

10. in on, kterimu nočete pripustiti, de bi vas s svojo gnado vladal, bo kmalo s pravično sodbo čez vas kraljeval.

11. sodnji dan.

12. V greškim: „*Sedemdeseteri*“. Gl. zgor. v. 1.

Digitized by Google

koč: Gospod! tudi hudiči so nam pokorni v tvojim imenu.[13])

18. In jim je rekel: Vidil sim satana kakor blisk z neba pasti.[14])

19. Glejte! dam vam oblast, stopati na kače in škorpijone,[15]) in zoper vso moč sovražnikovo; in nič vam ne bo škodovalo.[16])

20. Vender ne veselíte se tega, de so vam duhovi pokorni; veselíte se pa, de so vaše iména zapisane v nebesih.[17])

21. Tisto uro se je razveselil v svetim Duhu, in je rekel: Zahvalim te, Oče, Gospod nebes in zemlje! de si to skril modrim in razumnim, in si razodel malim. Takó, Oče! zakaj takó je bilo dopadljivo pred teboj. Mat. 11, 25.

22. Vse mi je zročeno od mojiga Očeta! in nihče ne vé, kdo je Sin, kakor le Oče; in *(nihče ne vé)*, kdo je Oče, kakor le Sin, in komur hoče Sin razodeti.

23. In se je k učencam obernil,[18]) in je rekel: Srečne očí, ktere vidijo, kar vi vidite. Mat. 13, 16.

24. Ker povem vam, de velíko prerokov in kraljev je hotlo viditi, kar vi vidite, in niso vidili; in slišati, kar vi slišite, in niso slišali.

25. In glej! neki učenik postave je vstal, kteri ga skuša,[19]) in reče: Učenik! kaj naj storim, de bom večno življenje zadobil?[20])

26. On pa mu je rekel: Kaj je v postavi pisano? Kako bereš?

27. On je odgovoril in rekel: Ljubi Gospoda svojiga Boga iz

---

13. v tvoji moči.

14. Če se vse povzame, je pomen ta: Ne čudite se, de so vam tudi hudiči pokorni; to pride od tod, ker sim jez na svet prišel, in vidil sim, kako je satan, poglavar vsih hudobnih duhov, vsled mojiga prihoda z visočine svoje oblasti nanaglama padel. — Blisk je podoba hitrosti (Mat. 24, 27.). Padec z neba je podoba zgube gospostva (Iz. 14, 12.). De je Jezus satanovo kraljestvo premagal, se v novi zavezi večkrat bere (Jan. 12, 31: 1. Jan. 3, 8: 2, 13: 5, 18. 19.). Pomniti je pa, de je bila satanova oblast pri pervim Kristusovim prihodu le poterta (Skr. razod. 12, 8. i. d.), konec svetá bo še le razdjana (Skr. razod. 20, 1. i. d.). Prav globoko pomenljivo je Kristusova zadeva do satana o pervim in drugim prihodu že v pervi prerokbi zastran Mesija naznanjena (1. Moz. 3, 15.). V besedah namreč: *„On ti bo glavo sterl“*, je v hebrejskim beseda *„šuf“*, kar tudi pomeni *„zakriti“* (zagerniti) (Hebr. Ps. 139, 11.). V tem poslednjim pomenu je naznanjeno, kako de je Kristus proti satanu o pervim prihodu; v pervim pomenu pa, kako de bo proti njemu o drugim prihodu konec sveta; zakaj zdaj Kristus kači glavo zakriva, njeno moč zatéra; poslednjič pa jo bo zaterl.

15. na vso peklensko zalego, in na vse škodljivo, hudo, kar se iz sovražnika, satana, izhaja (Ambr., Teofil.).

16. Gl. Mark. 16, 17.

17. de ste zavoljo del ljubezni v bukve življenja zapisani, za večno zveličanje namenjeni. Kakor de bi hotel Kristus reči: Ne veselite se zavoljo darú čudežev, ki ne more zveličati; veselite se pa zavoljo zveličanja, ktero ste si z vero v ljubezni pridobili (Jan. Križ., Greg. Vél.). Prim. Mat. 7, 22. 23.

18. V greškim je pristavljeno: *„posebej“*.

19. kako de je v postavi znajden in učen.

20. Prim. Mat. 22, 35. i. d.

Digitized by Google

vsiga svojiga serca, in iz vse svoje duše, in iz vse svoje moči, in iz vse svoje misli: in svojiga bližnjiga, kakor sam sebe. 5. Mojz. 6, 5.

28. In mu je rekel: Prav si odgovoril; to stori, in boš živel.

29. On pa je hotel sam sebe pravičniga delati,[21]) in je rekel Jezusu: Kdo pa je moj bližnji?[22])

30. Jezus pa je odgovoril in rekel: Neki človek[23]) je šel od Jeruzalema v Jeriho, in je padel med razbojnike, kteri so ga tudi obropali, in z ranami obdali, ter so šli in ga pustili na pol mertviga.

31. Permerilo se je pa, de je neki duhoven šel po tistim potu; in ga je vidil, in je memo šel.

32. Ravno tako je tudi levit,[24]) ko je prišel na to mesto, in ga vidil, memo šel.

33. Neki popoten Samarijan pa je prišel do njega, in ko ga je vidil, se mu je v serce smilil.

34. In je perstopil in mu obezal rane, in je vlil vanje olja in vina, in ga je posadil na svoje živinče, ter ga peljal v gostivnico, in ga oskerbel.

35. In drugi dan je vzel dva denarja,[25]) in jih je dal gostivniku, in je rekel:[26]) Skerbi zanj, in kolikor boš več izdal, ti bom jest nazaj gredé povernil.

36. Kteri teh treh se ti zdi, de je bil bližnji tistimu, ki je padel med razbojnike?[27])

37. On pa je rekel: Tisti, kteri mu je usmiljenje storil. In Jezus mu reče: Pojdi, in tudi ti takó stori![28])

38. Zgodilo se je pa, kadar so šli,[29]) je on šel v neko vas,[30]) in neka žena, Marta po imenu, ga je sprejela v svojo hišo.

39. In ona je imela sestro, po imenu Marijo,[31]) ktera je tudi sedla k nogam Gospodovim, in poslušala njegovo besedo.

40. Marta pa si je dajala s

---

21. se je hlinil, kakor de bi imel resnično željo, postavo na tanko spoznati, de bi jo mogel spolnovati.
22. Zastran tega so se prepirali. Tadanji pismarji so terdili, de so le judje njih bližnji, prijatli; neverniki pa ne, ktere de smejo kakor sovražnike čertiti.
23. Jezus nalaš ni povedal, ali je bil človek, ki je med razbojnike padel, nejevernik ali jud, de bi zamogel pismarjem spodej (v. 37.) pokazati, de ima vsak nesrečni in potrebni človek pravico do naše pomoči, in de ga moramo za svojiga bližnjiga imeti (spoznati).
24. Judovski leviti so duhovnam pri službi Božji stregli, kakor dan današnji dijakoni mašnikam.
25. Zastran „denara“ gl. Mat. 22, 19.
26. V greškim: „*Ko je drugi dan dalje šel, je vzel*“ i. t. d.
27. Kdo zmed teh treh je ljubezen do bližnjiga skazoval?
28. t. j. pomagaj vsacimu, bodi si jud ali nejevernik; pomagaj slehernimu, komur zamoreš pomagati, in uči se iz tega, de je vsak človek tvoj bližnji. Spoznaj v Kristusu usmiljeniga Samarijana (prim. Jan. 8, 48.) do nas vsih. Slečene, nage, ranjene, v pregrehe zakopane nas dobí na cesti tega svetá. Poln usmiljenja vlije olja svoje milosti v naše rane ter nas izročí dušnimu pastirju s poveljem: Skerbi zanje! Čez nekaj časa bo pa zopet prišel ter nas ozdravljene v nebesa peljal.
29. proti Jeruzalemu.
30. v Betanijo (gl Jan. 11, 1.), ki je bila okoli ene ure hodá od Jeruzalema.
31. tudi Magdalena imenovano. Gl. zgor. 7, 37. Jan. 11, 1.

Digitized by Google

postrežbo veliko opraviti; ter je perstopila in rekla: Gospod! ti ni mar, de me moja sestra samo pustí streči? Reci ji tedej, de naj mi pomaga!

41. In Gospod je odgovoril, in ji rekel: Marta, Marta! skerbna si in si veliko perzadevaš.[32])

42. Pa le eno je potrebno.[33]) Marija je nar boljši del izvolila, kteri ji ne bo odvzet.[34])

XI. Poglavje.

Gospodova molitev. Prositi, iskati in terkati. Jezus ozdravi obsedeniga mutca. Preklinjevanje farizejev. Prilika od močniga. Satan se verne. Blagrovanje Jezusove matere. Jonovo znamnje. Čisto oko. Čisti kozarec in umazano serce. Gorjé farizejem.

1. In zgodilo se je, de je na nekim kraji môlil, in ko je jenjal, mu je eden njegovih učencov rekel: Gospod, uči nas moliti, kakor je tudi Janez svoje učence učil.

2. In jim je rekel: Kadar mólite, recite: Óče! posvečeno bodi tvoje imé; pridi tvoje kraljestvo.[1]) Mat. 6, 9.

3. Daj nam dans naš vsakdanji kruh.

4. In odpusti nam naše grehe, ker tudi mi odpustimo vsakimu, kteri nam je dolžan. In ne vpelji nas v skušnjavo.[2])

5. In jim je rekel: Ko bi kdo zmed vas prijatla imel, in bi k njemu šel o polnoči, in mu rekel: Prijatel! posodi mi tri hlebe,

6. ker je moj prijatel prišel k meni s pota, in nimam kaj prednj položiti;

---

32. nepokojna in razmišljena si zavoljo postrežljivosti. Jezus ne graja Mártine pridnosti in delavnosti, ampak le njeno notranjo nepokojnost, s ktero je delala, in ker ni bila s potrebno postrežbo zadovoljna, de bi zamogla tudi njegovo Božjo besedo poslušati.

33. Le za *eno* je treba skerbeti, za posvečenje in zveličanje. Kdor za to *eno* skerbí, tudi svoje druge dolžnosti spolnuje, je delaven in priden; njegova delavnost pa ni nepokojna in raztresena, ampak je pokojna in mirna, ker ima sercé pri Bogu; ni zmedena in presilna, ampak je zmérna, ter vse nepotrebno opuša.

34. Marta! v skerbljivosti, ki jo za-me imaš, si si dober del izvolila, Marija pa v poslušanji moje besede in v tihim premišljevanji nar boljšiga. Po občni razlagi sv. očetov si misli Jezus pod Mártinim delam delavno, pod Marínim pa premišljevavno življenje; v poslednjim si človek prizadeva, z zatajevanjem in odpovedovanjem vsiga pozemeljskiga, z molitvijo in premišljevanjem Božje besede posvečevati se, in se zveličanja čedalje bolj vredniga storiti. Delavno življenje ni grajano, pa premišljevavno je kakor boljši del hvaljeno. Izvoliti moramo to, k čemur nas je Bog poklical. Nar boljši del, pravi sv. Gregori Véliki, se ne more odvzeti, temuč se tamkej na unim svetu naraša; delavno življenje pa se v tem oziru vzame, ker njegove dela s smertjo nehajo.

1. V greškim je perstavljeno: „*Zgôdi se tvoja volja, kakor v nebesih tako na zemlji*“. Gl. Mat. 6, 10. V naslednji versti je tudi perstavljeno: „*vsaki dan*“.

2. V greškim je perstavljeno: „*temuč reši nas od hudiga*“. Mat. 6, 13.

Digitized by Google

7. in uni bi znotrej odgovoril in rekel: Ne delaj mi nadlege, duri so že zaperte, in moji otroci so z menoj v hramu;[3]) ne morem vstati in ti dati.

8. In ako uni le še terka,[4]) vam povem: ko bi ravno ne vstal, in mu ne dal zato, ker je njegov prijatel, bo vender zavoljo njegove nadležnosti vstal, in mu dal, kolikor potrebuje.

9. In jest vam povem: Prosíte, in se vam bo dalo; išite, in bote našli; terkajte, in se vam bo odperlo. Mat. 7, 7: 21, 22. Mark. 11, 24. Jan. 14, 13. Jak. 1, 5.

10. Zakaj slehern, kteri prósi, prejme; in kdor iše, najde; in kdor terka, se mu bo odperlo.

11. Kdo pa zmed vas očeta kruha prósi, pa mu bo kamen dal? ali ribe, mu bo li namesto ribe kačo dal? Mat. 7, 9.

12. Ali če ga jajca prósi, mu bo li škorpijona podal?

13. Ako tedej vi, ko ste hudobni, veste dobre darove dajati svojim otrokam: koliko bolj bo vaš Oče z nebes jim dal dobriga duha, kteri ga prosijo![5])

14. In je izganjal hudiča, in ta je bil mutast. In ko je bil hudiča izgnal, je mutec govoril, in množice so se čudile.[6]) Mat. 9, 32: 12, 22.

15. Eni zmed njih pa so rekli: Z Belcebubam, višim hudičev, izganja hudiče.

16. In drugi so ga skušali,[7]) in so iskali znamnja z neba od njega.

17. On pa, ker je vidil njih misli, jim je rekel: Vsako kraljestvo, ktero je samo zoper sebe razdeljeno, bo razdjano, in hiša bo na hišo padla.

18. Ako je pa tudi satan sam zoper sebe razdeljen, kako bo obstalo njegovo kraljestvo, ker pravite, de z Belcebubam hudiče izganjam?

19. Če pa jest z Belcebubam hudiče izganjam, s kom jih vaši otroci izganjajo? Zato bodo oni vaši sodniki.

20. Ako pa s perstam Božjim[8]) hudiče izganjam, je res Božje kraljestvo k vam prišlo.

21. Kadar močni v orožji svoj dvor váruje, je v miru njegovo premoženje.[9])

22. Če pa močnejši kakor on nadnj pride, in ga premaga, bo vse njegovo orožje pobral, na

3. Ni nikogar več po koncu.
4. Teh besedí ni v greškim; tode sledeče jih hoče.
5. dobri, sveti Duh; nebeški darovi so le tukaj imenovani, ker nam je posebno zanje prositi.
6. Sv. Matevž pripoveduje od dveh razločnih obsedenih mutcov, ktera je Jezus rešil (Mat. 9, 32 : 12, 22.); in ko sta bila rešena, so farizeji Jezusa ravno tako preklinjali, kakor tukaj sv. Lukež pripoveduje, kteri je ali tega ali pa uniga mutca v mislih imel; utegne pa tudi ta prigodba vsa nova biti; zakaj gotovo je, de so farizeji, kakor tudi Jezus, svoje besede o raznih prilikah ponavljali.
7. če ima nebeško oblast.
8. z Božjo močjo. Gl. 2. Mojz. 31. razl. 3.
9. Močni, oboroženi, je bil nekdaj vratar v velikih hišah; varoval je tudi denarnico in druge reči posebne cene. Tukaj je podoba hudobniga duhá, ki ima svet za svojo lastnino, ter si ga ohraniti prizadeva.

Digitized by Google

ktero se je zanašal, in bo delil njegov rop.

23. Kdor ni z menoj, je zoper mene; in kdor ne pobira z menoj, raztresa.

24. Kadar nečisti duh iz človeka pride, hódi po suhih krajih, in iše pokoja, in ker ga ne najde, pravi: Vernil se bom v svojo hišo, od kodar sim izšel. Mat. 12, 43.

25. In ko pride, jo najde pometeno in osnaženo.

26. Tedej gre, in si pervzame sedem drugih duhov, hujših kot on, in gredo vanjo, in prebivajo tam. In poslednje tistiga človeka je hujši, kakor pervo.

27. Pergodilo se je pa, ko je to govoril, je povzdignila neka žena glas zmed množice, in mu je rekla: Blagor telesu, ktero je tebe nosilo, in persim, ktere si sesal! [10])

28. On pa je rekel: Veliko bolj blagor tistim, kteri Božjo besedo poslušajo, in jo ohranijo. [11])

29. Ker so se pa množice zbirale, [12]) je začel govoriti: Ta rod je hudoben rod; znamnja iše, pa znamnje se mu ne bo dalo, razun znamnja Jona preroka. Mat. 12, 39.

30. Kakor je bil namreč Jona znamnje Ninivljanam, tako bode tudi Sin človekov temu rodu. Jon. 2, 1.

31. Kraljica od juga bo vstala ob sodbi z možmi tega rodú, in jih bo obsodila; ker je prišla od pokrajin zemlje poslušat modrost Salomonovo; in glej! več kakor Salomon je tukej. 3. Kralj. 10, 1: 2. Kron. 9, 1.

32. Možje Ninivljani bodo vstali ob sodbi s tem rodam, in ga bodo obsodili; ker so pokoro delali na oznanovanje Jonovo; in glej! več kakor Jona je tukej.

33. Nihče luči, ko jo užge, ne postavlja na skrit kraj, ne pod mernik; ampak na svečnik, de, kteri noter gredo, svetlobo vidijo. [13]) Mat. 5, 15. Mark. 4, 21.

34. Svetilo tvojiga telesa je tvoje oko; [14]) ako je tvoje oko čisto, bo svetlo vse tvoje telo. Mat. 6, 22.

35. Glej tedej, de luč, ktera je v tebi, ne bo tema.

36. Ako je tedej vse tvoje telo

---

10. Kako srečna je mati, ktera je taciga sina rodila in redila!

11. Mojo mater blagruješ, in tudi sebi enako srečo vošiš; res, srečna je moja mati; zakaj srečni so vsi, kteri besedo Božjo poslušajo in ohranijo. V tem se je moja mati skazala, in če je srečna, ker je moja mati, je še veliko srečniši, ker me je z vero v duhu spočela. Sv. Avguštin pravi: Sorodovinstvo bi Marii kakor materi ne bilo nič pomagalo, ko bi ne bila večí sreče imela, de je Kristusa, kteriga je v telesu nosila, tudi v sercu imela. Marija je torej bolj blagrovati, ker je Kristusa v veri spočela, kakor ker je njegova telesna mati.

12. ki so se nadjale, de bodo nebeško znamnje vidile, ktero so hotle od njega imeti. Gl. v. 16.

13. Jaz sim taka, na svečnik postavljena luč, ktero vsi lahko vidijo, in moja luč se veliko bolj svetla in veličastna vidi, kakor luč Salomonova in Jonova: ako me pa ne spoznate, je tega le vaša slepota in oterpnjenost kriva.

14. Luč, ki je Kristus, da priliko govoriti od luči, ktero naj slehern v sebi vnema in hrani.

Digitized by Google

svetlo,[15]) in nima nikjer nič temniga, bo vse svetlo, in te bo kakor svetla luč razsvetljevalo.

37. Dokler je še govoril, ga je neki farizej prosil, de bi per njem kosil. In je šel, in k mizi sedel.

38. Farizej pa je začel sam per sebi misliti in reči: Zakaj se ni umil pred kosilam?[16])

39. In Gospod mu je rekel: To vi farizeji čistite, kar je zunej kozarca in sklede; kar je pa znotrej vas, je polno ropa in hudobe.[17]) Mat. 23, 25.

40. Neumneži! ali ni, kteri je storil, kar je zunej, tudi tega storil, kar je znotrej?[18])

41. Dajte pa raji vbogajme od tega, kar imate;[19]) in glejte! vse vam je čisto.[20])

42. Ali gorjé vam farizejem! kteri desetinite meto, in rutico, in vsako zeljše; in v nemar pušate pravico in ljubezen Božjo; to pa je storiti, in uno ni opustiti.

43. Gorjé vam farizejem! kteri imate radi perve sedeže v shodnicah, in pozdravljanja na tergu. Mat. 23, 6. Mark. 12, 39. Spod. 20, 46.

44. Gorjé vam![21]) ker ste kakor grobi, ki se ne vidijo, in ljudje čeznje hodijo, in ne vedo.[22])

45. Neki učeni v postavi pa je odgovoril, in mu rekel: Učenik! ker to govoriš, tudi nam očitaš.

46. On pa je rekel: Gorjé tudi vam učenim v postavi! ker nakladate ljudem bremena, kterih ne morejo nositi, in sami se bremén ne z enim svojih perstov ne dotaknete. Mat. 23, 4.

47. Gorjé vam! ker zidate grobe prerokam; vaši očetje pa so jih umorili.[23]) Mat. 23, 29.

48. Res pričujete, de pervolite v dela svojih očetov; zakaj oni so jih sicer umorili, vi pa jim grobe zidate.[24])

49. Zato je tudi modrost Božja rekla:[25]) Preroke in aposteljne jim hočem poslati, in ene zmed njih bodo umorili, in ene preganjali;

50. de se bo térjala od tega

---

15. s čistim očesam. Gl. Mat. 6. razl. 26.

16. Prim. Mat. 23, 25—36. V greškim: „*Farizej pa se je čudil, ko je vidil, de se ni bil umil pred kosilam*“.

17. Zunanje šege sicer skerbno opravljate, znotranje posvečevanje pa zanemarjate.

18. Ali ni Bog, kteri je zunanje šege zapovedal (akoravno ne uniga umivanja rok), ravno tako ukazal, tudi za znotranje posvečevanje duhá skerbeti?

19. V greškim: „*od tega, kar je znotrej*“ (v kozarcu, v skledi).

20. Delajte raji dela usmiljenja, in bote vsi čisti, znotraj in zunaj. Milošnja je sploh namesto del usmiljenja (gl. sledeče). Božji ogenj ljubezni vse nečisto požge. Gl. Dan. 4, 24. Sir. 3, 33.

21. Greško ima v nekterih rokopisih pristavljeno: „*vam, pismarji in farizeji, hinavci*“.

22. Zakaj tudi vi imate v svojih serclh smert in trohnobo zaperto, akoravno se od zunaj ne vidi.

23. Kakor njih otroci ste tudi dedičl njih grozovitosti.

24. ne de bi krivico popravili, ki so jo svetim prerokam storili, temuč de bi s tem svoje hudobno serce zakrili; zakaj vi ste enaciga duhá, kakoršniga so bili vaši očetje.

25. ktera sim jaz sam. Gl. v. 31. Zgor. 7, 35. Mat. 23, 34. Jan. 8, 12.

Digitized by Google

rodú kri vsih prerokov, ktera je bila prelita od začetka sveta;[26])

51. od kervi Abeljnove do kervi Caharijeve, kteri je bil umorjen med altarjem in tempeljnam. Gotovo, povem vam, térjala se bo od tega rodú. 1. Mojz. 4, 8: 2. Kron. 24, 22.

52. Gorjé vam učenim v postavi! ker ste se ključa do učenosti polastili; sami niste noter šli, in té, kteri so hotli noter iti, ste zaderževali.[27])

53. Kadar jim je pa to govoril, so ga začeli farizeji in učeni v postavi terdo gnati, in z mnogim vprašanjem v njega tišati;[28])

54. ter so ga zalezovali, in so iskali iz njegovih ust kaj vjeti, de bi ga zatožili.

XII. Poglavje.

Kvas farizejev. Le Boga se bati. Preklinjevanje zoper svetiga Duha. Jezus noče med bratama pravde razsoditi, in svarí pred lakomnostjo in skerbjo za časno. Le Boga se je treba bati in čuti. Ogenj z nebes na zemljo. Čas gnade. S svojim zopernikam se spraviti.

1. Ko se je pa velika množica nabrala,[1]) tako de so eden drugiga tlačili, je začel svojim učencam govoriti: Várujte se

---

26. de se bo prelita kri nad tem rodam maštovala.

27. Tako tudi sedanji pismarji počenjajo, ki imajo besedo Božjo, pa tudi vse pripomočke, jo razumeti; tode nočejo jemati iz velikih zakladov, ki so pred njimi. Vedó sicer veliko pripovedovati od hiš, mest, dreves, rastlin in druzih reči jutrovih krajev; pa duh Gospodov, kakor ga živa besceda svete cerkve in njenih učenikov hrani, jim je kakor zaperte bukve. Sami jih nočejo odpreti, in še tistim, kteri jih hočejo odpreti, pravijo, de so na napčni poti. O slepci, ki slepce vodite! Zastran teh ljudí, pravi sv. Janez Križanski, se sme v resnici terditi, de so kakor zapahi ali kamni spotikljeja, ki pred nebeškimi vratmi ležíjo. Nočejo premisliti, de jim je Bog to službo izročil, de bi té, ktere pokliče, morali v nebeško kraljestvo, kakor jim je v svetim evangelii zapovedal (Luk. 14, 23.). Še nazaj jih pahájo, in so tako krivi, de ne gredó skozi ozke vrata, ki deržé v življenje. — Origen daje zgornjim besedam še obširniši pomen. Vsi, pravi ta učenik, kteri se očitno hudobno obnašajo, s svojim zgledam v greh napeljujejo, in tem, kteri so v Kristusu še majhni in nepopolnama, krivico delajo, serčnost jemljo, in jih pohujševajo, pred ljudmí nebeško kraljestvo tako rekoč zaklepajo; sami nočejo vanj iti, in še druge odvračujejo. Ta greh se sicer tudi nad ljudstvam najde, posebno pa nad tistimi učeniki, ki sicer ljudi pravico svetiga evangelija učé, pa ne delajo, kakor učé, ker so hudobni pastirji. Zato tudi ovcam ne prizanašajo in jim ni mar za njih zveličanje, ampak le na dobiček gledajo, ki ga od ljudí dobivajo, kér je viditi, de ljudstvo pasejo, pa ga vender ne pasejo, in pa ker po dobičku in nečimerni časti gerdo hlepé. To je plačilo najemnikov, ki Božje kraljestvo pred ljudmi zapérajo, sami nočejo vanj iti in ne razumeti, kar je (Mat. 7, 13.) rečeno: *„pojdite noter skozi ozke vrata!“*

28. de bi mu bili z mnogim vprašanjem besedo zaderžali in ga k molčanju pergnali.

1. V greškim: *„Ko se je bilo veliko tavšent množice nabralo“.*

Digitized by Google

kvasa farizejev,[2]) kteri je hinavšina. Mat. 16, 6. Mark. 8, 15.

2. Nič pa ni skritiga, kar bi se ne razodelo; tudi nič skrivniga, kar bi se ne zvedilo.[3]) Mat. 10, 26. Mark. 4, 22.

3. Torej, kar ste v temi rekli,[4]) se bo na svetlim[5]) govorilo; in kar ste na uho govorili v hramih, bo oznanovano na strehah.

4. Povem pa vam svojim prijatlam: Ne bojte se jih, kteri telo umoré, in po tem nimajo kaj storiti.

5. Hočem vam pa pokazati, koga se bojte: Bojte se tistiga, kteri, ko je umoril, ima oblast vreči v pekel. Res, vam povem, tega se bojte!

6. Ali se ne prodá pet vrabcov za dva vinarja? In ne eden zmed njih ni pozabljen per Bogu.

7. Pa tudi lasje vaše glave so vsi razšteti. Ne bojte se tedej; več ko veliko vrabcov ste vi vredni.

8. Povem vam pa: Kdor koli me spozná pred ljudmi, bo tudi Sin človekov njega spoznal pred angelji Božjimi. Mat. 10, 32. Mark. 8, 38: 2. Tim. 2, 12.

9. Kdor me pa zataji pred ljudmi, bo zatajen pred angelji Božjimi.

10. In vsakimu, kteri reče besedo zoper Sinu človekoviga, bo odpušeno; kdor pa preklinja v svetiga Duha, mu ne bo odpušeno.[6]) Mat. 12, 32. Mark. 3, 29.

11. Kadar vas bodo pa gonili v shodnice in pred gosposke in oblastnike, ne skerbíte, kako ali kaj bi odgovorili, ali kaj bi rekli.

12. Zakaj sveti Duh vas bo učil tisto uro, kaj govoríte. Mat. 10, 19. 20.

13. Nekdo pa iz množice mu je rekel: Učenik! reci mojimu bratu, de naj deli z menoj dédišino.[7])

14. On pa mu je rekel: Človek! kdo me je postavil sodnika, ali delivca čez vaju?[8])

---

2. V greškim: „*Pervič várujte se*“ i. t. d. Nekteri postavijo besedo „*pervič*“ k učencam, takole: „*jé začel svojim učencam pervič govoriti: Várujte se*“ i. t. d.

3. tako de bo popačenost njih serca, ktero zdaj tako skerbno prikrivajo, eniga dne nebesam in zemlji očitna; kakor bo tudi resnica mojih besedí in prava, znotranja svetost mojih učencov pred vsim svetam razodeta. Gl. sled.

4. se med sabo pogovarjali, zastran mojiga uka, opravila i. t. d.

5. očitno.

6. Greh zoper svetiga Duha (gl. Mat. 12. razl. 27.) je zatajanje resnice zoper lastno prepričanje.

7. Moj brat hoče dedišino sam sebi prideržati; reci mu torej, de naj jo z menoj delí, ter s svojo veljavo razsodi, kar sodniki morebiti ne bodo po pravici razsodili.

8. Človek! to je opravilo deželskiga sodnika; jaz pa nisim zato prišel: jaz le večno dedišino učím in delim. — Ob enim je hotel Jezus s tém duhovne opominjati, de naj se v posvetne pravde nikdar ne vtikajo, temuč de naj v Božji službi bivajo po 2. Tim. 2, 4. (Ambr., Avgust., Beda); le zavoljo mirú med vernimi in zavoljo ljubezni do njih bi se smelo drugač ravnati, kakor so tudi škofje posvetne pravde vernih že večkrat uravnovali. V sledečim svarí Jezus pred lakomnostjo in skerbjo za pozemeljsko; prosivec mende ni zmed tacih, kteri bi bil perpravljen tudi plajš dati, ko mu je bila suknja vzeta, de bi se zoper ljubezen ne pregrešil (Mat. 5, 40.).

Digitized by Google

15. In jim je rekel: Glejte, in várujte se vse lakomnosti;[9]) zakaj nihče ne živí od obilnosti svojiga premoženja.[10])

16. Povedal jim je pa priliko, rekoč: Nekiga bogatiga človeka polje je obilno sadú rodilo.

17. In je mislil sam per sebi, rekoč: Kaj bom storil, ker nimam, kamor bi svoje perdelke spravil?

18. In je rekel: To bom storil: poderl bom svoje žitnice, in veči naredil; in vanje bom spravil vse, kar mi je zrastlo, in svoje blago.

19. In porečem svoji duši: Duša! veliko blaga imaš spravljeniga za prav veliko let; počivaj, jej, pí in bodi dobre volje.

20. Bog mu je pa rekel: Neumnež! to noč bodo tvojo dušo térjali od tebe; kar si pa spravil, čigavo bo?

21. Tako je s tem, kteri si bogastvo nabira, in ni bogat v Bogu.[11])

22. In je rekel svojim učencam: Zato vam povem: ne skerbite za svoje življenje, kaj bote jedli, tudi ne za telo, kaj bote oblačili. Ps. 54, 23. Mat. 6, 25: 1. Pet. 5, 7.

23. Življenje je več, kakor jed, in telo več, kakor oblačilo.

24. Premislite vranove, de ne sejejo in ne žanjejo, kteri nimajo ne shrambe ne žitnice, in Bog jih živí. Kolikanj bolji ste vi, kakor oni![12])

25. Kdo pa zmed vas more s svojimi skerbmi k svoji dolgosti en komolc perdjati? Mat. 6, 27.

26. Če tedej še tega, kar je nar manjši, ne morete, čimu vas drugo skerbí?

27. Premislite limbarje, kako rastejo; ne delajo in ne predejo; povem vam pa, še Salomon ni bil v vsi svoji časti tako oblečen, kakor eden zmed njih.

28. Če pa travo, ktera je dans na polji, in se jutri v peč verže, Bog tako oblači, kolikanj bolj bo vas, vi maloverni!

29. Tudi ne oprašujte, kaj bote jedli, ali kaj bote pili, in ne ženite svojih skerbí previsoko.[13])

30. Vsiga tega namreč neverniki na svetu išejo. Vaš Oče pa vé, de tega potrebujete. Mat. 6, 32.

31. Za tega voljo išíte nar poprej Božjiga kraljestva, in njegove pravice,[14]) in vse to vam bo perverženo.

32. Ne bojte se, majhna če-

9. V greškim je le: „*lakomnosti*“.

10. če že telesno življenje ne izvira iz obilniga premoženja, koliko manj duhovno, večno življenje.

11. kteri nima v Bogu in Božjih rečeh tolažbe in zaklada, kteri nima ljubezni, kakor pravi sv. Avguštin; zakaj kdor ima ljubezen, ostane v Bogu in Bog v njem. Ako imaš ljubezen, pravi ta sveti učenik, imaš Boga. Kaj ima bogatinec, ako ljubezni nima? Česa revež nima, ako ljubezen ima? Misliš li, de je bogat on, čigar skrinja je polna zlatá; ali pa ubog on, čigar vest je polna Bogá? V resnici bogat je tisti, v kterim Bog prebiva. — Ali pa: kteri si ni zakladov p r i Bogu nabral, ne del usmiljenja in ne nadnatornih čednost, ki bodo večno plačevane.

12. V greškim: „*kakor ptiči*“.

13. Nikar za posvetne, minljive reči preveč ne skerbite!

14. V greškim je samo „*Božjiga kraljestva*“; v Vulgati je pa kakor pri Mat. 6, 33.

Digitized by Google

da![15]) ker vašimu Očetu je dopadlo vam dati kraljestvo.[16])

33. Prodajte svoje premoženje, in dajte vbogajme.[17]) Storite si mošnje, ktere se ne starajo;[18]) zaklad, kteri ne mine v nebesih, kamor se tat ne perbliža, in kteriga molj ne razjeda. Mat. 6, 20.

34. Kjer je namreč vaš zaklad, tam bo tudi vaše serce. Mat. 6, 21.

35. Vaše ledje naj bo opasano, in svetila goreče v vaših rokah;[19])

36. in vi bodite enaki ljudem, kteri čakajo svojiga gospoda, kdaj se bo vernil od ženitnine,[20]) de mu, kadar pride in poterka, zdajci odpró.[21])

37. Blagor tistim hlapcam, ktere gospod, kadar pride, čuječe najde! Resnično, vam povem, de se bo opasal,[22]) in jih bo k mizi posadil, in bo perstopil, ter jim stregel.[23])

38. In ako pride ob drugi straži, in ako ob tretji straži pride, in jih tako najde, blagor tistim hlapcam.[24])

39. To pa vedite, de, ko bi hišni gospodar vedil, ktero uro tat pride, bi gotovo čul, in bi ne pustil svoje hiše podkopati.

40. Tudi vi bodite perpravljeni; ker ob uri, ko se vam ne zdi, bo Sin človekov prišel.

41. Peter pa mu reče: Go-

---

15. majhna čeda vernih; majhna v številu, majhna, ponižna v duhu.
16. vas svojim otrokam tu in tam prištevati. Nikar se ne bojte, de bi vam kdej potrebnih rečí primankovalo, ker ste nar poprej Božjiga kraljestva iskali. Kdor tako imenitnih, nebeških darov daje, pravi sv. Ciril, ali more pripustiti, de bi kdo lakote umerl? Če se vse povzame (gl. naslednje), se vidi, de so tukaj majhna čeda tisti popolnama ljudje, kteri so zavoljo Jezusa vse popustili (Mat. 19, 27. 28.).
17. Prodaj vse ter med uboge razdeli. To ni zapovedano, ampak svetvano za tiste, ki so k viši popolnamosti poklicani, kakor se iz Mat. 19, 17. 21. vidi, kjer je to njim naloženo, kteri hočejo popolnama biti.
18. ki se ne stergajo in zaklada ne zgubijo. Dajte denar v nebesa na obresti, namreč z milošnjo in dobrodelnostjo, in ne bote nikdar zgubili ne jistine ne obresti.
19. Bodite vedno pripravljeni in čuječi za službo in sprejetje svojiga Gospoda (v. 36. Mat. 24, 42. i. d.). Jezus govori po šegi jutrovcov, ki široko spodnjo obleko pri delu in pred popotvanjem spodrecajo, de bi v svojim opravilu ne bili zaderževani. Služba so dolžnosti sleherniga v njegovim stanu; čuječnost je vedna pripravljenost, Gospoda pri smerti ali pri sodbi sprejeti.
20. v slovesnim obhodu z nevesto. Zastran ženitnínskih šeg gl. Mat. 25, 1. i. d.
21. Pri sv. Mat. 25. je od čuječih devic govorjenje, in oné pomenijo popolne, Bogu skoz in skoz vdane duše; tukaj so v priliki hlapci imenovani, in so s tem posebno tisti učenci naznanjeni, kteri so k delavnimu življenju poklicani.
22. de jim bo mogel streči. Gl. razl. 19.
23. Pri gostijah gostivniki okoli gostov hodijo, ter ogledujejo, če jim kaj manka, in če kaj taciga pomankljiviga zagledajo, jim potém sami postrežejo. Pri nebeški ženitnini bo Gospod zvestim služabnikam stregel, t. j. samiga sebe jim bo dajal, in bodo od njegove polnosti jemali, kakor psalmist govorí (35, 9.), ter bodo napajani z reko njegoviga veselja, nasitovani z obilnostjo njegove hiše.
24. Prim. Mat. 24, 43. i. d.

Digitized by Google

spod! ali nam to priliko praviš, ali tudi vsim?[25])

42. Gospod pa je odgovoril: Kdo neki je zvesti in razumni hišnik, kteriga gospod postavi čez svojo družino, de jim daje ob času mero žita?[26])

43. Blagor tistimu hlapcu, kteriga gospod, kadar pride, najde tako delati!

44. Res, vam povem, de ga bo čez vse svoje premoženje postavil.

45. Ako pa reče tisti hlapec v svojim sercu: Moj gospod odlaša priti, in začne bíti hlapce in dekle, in pojedati, in piti, in pijančevati;

46. bo prišel gospod tistiga hlapca ob dnevu, ko se ga ne nadja, in ob uri, ki je ne vé, in ga bo odločil[27]) in mu delež z nezvestimi dal.[28])

47. Tisti hlapec pa, kteri vé voljo svojiga gospoda, in se ni perpravil, in ni storil po njegovi volji, bo zelo tepen.

48. Kteri pa ne vé, in storí kaj tepenja vredniga, bo malo tepen.[29]) Komur koli pa je veliko dano, se bo veliko hotlo od njega; in komur so veliko zročili, bodo več od njega térjali.

49. Ogenj sim prišel na zemljo pernest, in kaj hočem, kakor de se vname?[30])

---

25. Ali nauk, ki ga ta prilika v sebi ima, nas delavce v nogradu, cerkvene viši zadeva, ali vse verne?

26. V velikih hišah, kjer je bilo velíko služabnikov, je bilo enimu zmed njih zročeno, de je nad obnašanjem podložnih čul in jim plačilo dajal. Jezus s temi besedami na Petrovo vprašanje odgovorí, in hoče reči: Pred vsimi je to Gospodovimu hišniku rečeno, torej posebno tebi, ki sim te čez svojo hišo postavil, in vam aposteljnam vsim, ki se oskerbovanja moje hiše vdeležujete (1. Kor. 4, 1.). Blagor vam, ako bote tako zvesti, pridni in čuječi hlapci spoznani! Glej sledeče.

27. ga bo odločil od tistih, ki bodo zveličani. V greškim: *„ga bo razsekal“*.

28. ki so pa vender hotli na videz zvesti biti. Zavoljo tega pristavi sv. Mat. 24, 51. *„s hinavci“*.

29. Kaj li človek more nevedama grešiti, in ali je greh iz nevednosti kaznovanja vreden? Nevednost v tem, kar je zapovedano, ni vselej brez zadolženja. Le tista nevednost je brez zadolženja, ki je človek ni mogel premagati. Ako je bila pa nevednost premagljiva, težko ali lahko, je veči ali manjši kazni vredna. Nar bolj kaznovanja vredna je, ako je človek nalaš v nji, de bi k spoznanju resnice ne prišel (prim. Ps. 35, 4.), ali če se ž njo le potuhnjeno izgovarja.

30. Če je Jezus te besede naravnost za poprešnjimi govoril, sicer ni gotovo, ker sv. Lukež, kakor drugi evangelisti, večkrat Jezusove govore zaporedama pripoveduje, akoravno jih je o raznim času govoril; vender se pa njih zveza lahko takole misli: Učil sim vas, de bodite zvesti, pridni in čuječi na moj prihod; to pa brez duha prave naj gorečniši ljubezni ni mogoče, in bo gotovo ogenj nasprotvanja, preganjanja in nadlog v nasledek imelo. Poslan sim, de bi ogenj ljubezni na zemlji vžgal; ogenj zopervanja in terpljenja pa bo tega neogibljivi nasledek. Ogenj ima v svetim pismu več pomenov. Ogenj je podoba ljubezni (Vis. pes. 8, 6. Dj. ap. 2, 3. Luk. 24, 32.), pa tudi vojske (Iz. 10, 17. 18.) in nadlog (Ps. 65, 12. Sir. 2, 5.). Tukaj, kakor zveza kaže, je oboje, nar pred ogenj ljubezni, ki ga je Kristus v sv,

Digitized by Google

50. S kerstam pa imam keršen biti, in kako mi je britko, dokler se ne dopolni![31])

51. Menite, de sim prišel mir dat na zemljo? Povem vam, de ne, ampak razpor. Mat. 10, 34. 35.

52. Zakaj odsihmal se jih bo v eni hiši pet razperlo, trije zoper dva, in dva zoper tri.

53. Razperli se bodo oče zoper sina, in sin zoper svojiga očeta; mati zoper hčer, in hči zoper mater; taša zoper svojo nevesto, in nevesta zoper svojo tašo.

54. Rekel je pa tudi množicam: Kadar vidite oblak od zahoda se vzdigovati, zdajci pravite: Dež bo, in se zgodí tako.

55. In kadar jug vleče, pravite: Vročina bo; in se zgodi.

56. Hinavci! podobo neba in zemlje veste prevdarjati; kako pa de tega časa ne prevdarite? Mat. 16, 4.

57. Zakaj pa tudi sami iz sebe ne sódite, kar je prav?[32])

58. Kadar pa greš s svojim zopernikam pred oblastnika,[33]) perzadeni si po poti, de se od njega rešiš; de te morebiti pred sodnika ne vleče, in te sodnik ne izda briču, in te brič ne verže v ječo.

59. Povem ti, ne pojdeš od ondod, dokler tudi nar zadnjiga vinarja ne plačaš.[34])

XIII. Poglavje.

Jezus opominja k pokori zavoljo dveh pergodeb; pové priliko od nerodovitniga figoviga drevesa; ozdravi skljućeno ženo v saboto. Prilika od gorčičniga zerna in od kvasu. Ozke vrata. Herod, lesica. Žalovanje nad Jeruzalemam.

1. Bili so pa ravno tisti čas eni tam, kteri so mu perpovedovali od Galilejcov, kterih kri je Pilat zmešal med daritvami.[1])

2. In je odgovoril in jim rekel: Ménite, de so ti Galilejci veči grešniki bili od vsih Galilejcov, ker so toliko preterpeli?

Duhu na zemljo poslal (Ambr., Atan., Ciril, Hieron., Avg., Greg.), potem pa od uniga neločljivi ogenj prepira in nadlog (Tertul., Maldon.).

31. Pa ta ogenj ljubezni ne bo pred z nebes prišel, in ogenj zopervanja se na zemlji ne bo pred vnel, dokler ne bom v terpljenje ves vtopljen; o kako močno želim, de bi že prišel čas, ko bom s svojo smertjo svet odrešil!

32. Jezus je nar prej Judam očital, de sicer vedo natorne prikazni presojevati, znamenj časa pa ne, ki so Mesija vender tako določno oznanovale; svaríl jih je torej, ker so opušali razsojevanje Božjih resnic; zdaj jih pa še svarí, de tudi sebe nočejo presojevati in obsojevati in se tako tudi zoper ljubezen pregrešujejo, ki je ne vedó ohraniti. Pomen té verste je: Ako veste natorne prikazni tako dobro presojevati, zakaj pa tudi ne veste samih sebe soditi, prepirov med sabo v ljubezni poravnovati in svojim zopernikam odpušati?

33. Ako se s kom razpreš, spravi se ž njim, preden reč pred sodnika pride.

34. Gospod to tudi zastran večniga Sodnika reče. Gl. Mat. 5. razl. 34.

1. Od te morije nam razun svetiga pisma zgodovina nič ne pové. Med nešteviInimi grozovitostmi, ki so jih Rimljani Judam prizadevali, je ta morija kakor kaplja v morji zginila.

Digitized by Google

3. Povem vam, de ne; ampak če se ne spokorite, bote vsi ravno tako poginili.

4. Ali unih osemnajst, na které je siloamski stolp padel,[2]) in jih je pobil, ménite li, de so oni krivičniši bili, kakor vsi ljudje, kteri v Jeruzalemu prebivajo?

5. Povem vam, de ne; ampak če se ne spokorite, bote vsi ravno tako poginili.[3])

6. Povedal je pa tudi to priliko: Nekdo je imel figovo drevo zasajeno v svojim vinogradu, in je prišel sadú na njem iskat, in ga ni našel.

7. Rekel je pa gorniku: Glej! tri leta je, kar hodim iskat sadú na tem figovim drevesu, in ga ne najdem; posekaj ga tedej! čimu še prostor jemlje?[4])

8. On pa je odgovoril in mu rekel: Gospod! še to leto ga pusti, de ga okopljem, in mu pognojim;

9. če kje sad obrodí; če pa ne, ga boš potlej posekal.[5])

10. Učil je pa v saboto v njih shodnici.

11. In glej! žena je bila, ktera je imela duha bolezni osemnajst let,[6]) in je bila skljućena, in se nikakor ni mogla skloniti.

12. Ko jo je pa Jezus vidil, jo je k sebi poklical, in ji je rekel: Žena! rešena si od svoje bolezni.

13. In je roke na njo položil,[7]) in precej se je sklonila in je Boga častila.

14. Vikši čez shodnico pa je odgovoril, nevoljin, de je Jezus v saboto zdravil, in je rekel množici: Šest dni je, ktere se mora delati; ob teh tedej pridite, in se zdravite, in ne ob sabotnim dnevu.

15. Gospod mu je pa odgovoril in rekel: Hinavci![8]) ali ne odveže vsakteri zmed vas v saboto svojiga vola ali osla od jasel, in ga pelje napajat?

16. Té Abrahamove hčere pa, ktero je satan, glej! osemnajst

---

2. Siloe je studenec pod hribam Sionam (Iz. 8, 6: 2. Ezdr. 3, 15.). Stolp je bil pri mestnim zidu proti studencu.

3. vas bo vse Božja šiba, nagla grozovita smert ravno tako zadela. To žuganje se je spolnilo v rimski vojski in pri razdjanji Jeruzalema. Bog tukaj ne kaznuje vsih, pravi sv. Krizostom, ampak le nektere, de drugim čas za pokoro da, in si ne ohrani vsih za kaznovanje v unim življenji, de jih velíko ne tají njegove previdnosti in njegoviga vladanja svetá.

4. V greškim: „*zastonj jemlje*“.

5. To priliko je Jezus povedal, de bi pričujoče Jude še bolj k pokori opominjal. Nogradov lastnik je Bog, smokevno drevo je izraelsko ljudstvo, kterimu je Bog učenike pošiljal, de bi sad pravice rodílo. Ko je hotel sadú imeti, je le spolnovanje zunanjih šeg, samo perje dobil. Trikrat je prišel Gospod, pravi sv. Hieronim. Pervič je po Mojzesu postavo dal; potem je po prerokih govoril; poslednjič je svojiga Sina poslal. Po njegovi smerti je še 44 let poboljšanja čakal. Ker se pa ni spreobernilo, je bil Jeruzalem razdjan, in ljudstvo je bilo po vsim svetu razkropljeno. — Spoznaj tudi ti čas obiskovanja, de ne boš kakor nerodovitno drevo posekan!

6. ktera je bila od hudobniga duhá obsedena, ki jo je bolno delal. Prim. Mat. 9, 32.

7. Gl. Mat. 8. razl. 3.

8. V greškim: „*hinavec*!“

Digitized by Google

let zvezano imel, se ni spodobilo rešiti od té vezí sabotni dan?

17. In kadar je to govoril, je bilo vsih njegovih zopernikov sram; in vse ljudstvo se je veselilo nad vsim, kar je častitljiviga storil.

18. Rekel jim je tedej: Komu je podobno Božje kraljestvo, in komu ga bom pripodobil?

19. Podobno je gorčičnimu zernu, ktero je človek vzel in usejal na svoj vert; in je rastlo, in veliko drevo postalo, in ptice neba so prebivale na njegovih vejah. Mat. 13, 31. Mark. 4, 31.

20. In zopet je rekel: Komu bom pripodobil Božje kraljestvo?

21. Podobno je kvasu, kteriga je žena vzela, in vmesila med tri polovnjake moke, de se je vse skvasilo. Mat. 13, 33.

22. In je hodil po mestih in vaseh, in je učil, ko je bil na potu v Jeruzalem.

23. Nekdo pa mu je rekel: Gospod! je li malo teh, kteri bodo zveličani? On pa jim je rekel:

24. Perzadevajte si, skozi ozke vrata noter iti;[9]) zakaj povem vam, veliko jih bo iskalo noter iti, in ne bodo mogli.[10])

25. Kadar bo pa hišni gospodar noter odšel, in vrata zaperl, bote začeli zunej stati, in terkati na vrata, rekoč: Gospod,[11]) odpri nam; in vam bo odgovoril in rekel: Vas ne poznam, od kod ste.[12]) Mat. 25, 10.

26. Takrat bote začeli reči: Vpričo tebe smo jedli in pili, in po naših tergih si učil.[13])

27. In vam poreče: Ne poznam vas, od kod ste; poberite se spred mene vsi hudodelci.[14]) Mat. 7, 23. Ps. 6, 9. Mat. 25, 41.

28. Tam bo jok in škripanje z zobmi, kadar bote vidili Abrahama, in Izaka, in Jakopa, in vse preroke v Božjim kraljestvu, sebe pa izgnane.

29. In bodo prišli od solnčniga izhoda in zahoda, od severja in juga,[15]) in bodo per mizi sedeli v Božjim kraljestvu. Mat. 8, 11.

30. In glej! so poslednji, kteri bodo pervi, in pervi, kteri bodo poslednji. Mat. 19, 30: 20, 16. Mark. 10, 31.

31. Ravno tisti dan so perstopili nekteri farizeji in so mu rekli: Pojdi stran, in umakni se od tod; zakaj Herod te hoče umoriti.[16])

---

9. Gl. Mat. 7., razl. 13.
10. ker hočejo takrat noter iti, ko jim vhod ni več pripušen. Gl. naslednje.
11. V greškim: „*Gospod! Gospod!*“
12. Gospod govorí od sprejetja v nebeško kraljestvo na unim svetu; zakaj tukaj je slehernimu vhod odpert, in vrata se še le tamkaj zapró. Zastran Gospodoviga spoznanja gl. Mat. 7, 22. 23.
13. Sej smo bili mi pri tebi, in ti pri nas; bili smo v tvoji družbi, v tvoji cerkvi.
14. V greškim: „*In poreče: Povem vam, ne poznam vas*“ i. t. d. Torej zunanja družba z Jezusam, ali samo imé „kristjan“ še ne zveliča. Taki kristjani niso le ne z Jezusam, ampak so zoper Jezusa, hudodelci; zakaj kdor ni ž njim, je že zoper njega. Gl. Mat. 12, 30.
15. iz vsih narodov.
16. Farizeje je mende Herod podšuntal, ki mu je po njih žugal in ga strašil, de bi njegovo deželo zapustil, ker se je hrupa in Rimljanov bal.

Digitized by Google

32. In jim je rekel: Pojdite in recite tej lesici:[17]) Glej! jest hudiče izganjam, in zdravje dajem dans in jutri, in tretji dan bo z menoj končano.[18])

33. Vender pa moram dans in jutri, in pojutrišnjim hoditi; ker ne more biti, de bi prerok umorjen bil razun v Jeruzalemu[19]).

34. Jeruzalem! Jeruzalem! ki moriš preroke, in jih kamnjáš, kteri so k tebi poslani; kolikokrat sim hotel zbrati tvoje otroke, kakor ptica svoje gnjezdo pod perute,[20]) in nisi hotel! Mat. 23, 37.

35. Glejte! vaša hiša vam bo pusta pušena.[21]) Povem vam pa, de me ne bote vidili, dokler ne pride čas, ko porečete: Češen bodi, kteri pride v imenu Gospodovim! Mat. 23, 39.

XIV. Poglavje.

Jezus ozdravi vodeničniga v saboto; uči usedati se na poslednje mesto in uboge povabljati. Prilika od velike večerje. Zatajevanje in križ.

1. In zgodilo se je, ko je Jezus šel v hišo nekiga višiga farizejev v saboto kruh jést, so oni nanj gledali.

2. In glej! neki vodeničen človek je bil pred njim.

3. In Jezus je spregovoril, in djal učenikam postave in farizejem, rekoč: Ali se smé v saboto ozdravljati?

4. Oni pa so molčali. In ga je prijel, ozdravil in spustil.

5. In je odgovoril, in jim rekel: Komú zmed vas bo osel ali vol v kapnico padel, in ga ne bo izlekel precej sabotni dan? Mat. 12, 11.

6. In mu niso mogli na to odgovoriti.

7. Povedal je pa tudi povabljenim priliko,[1]) ker je vidil, kako si perve sedeže izbirajo, in jim je rekel:

8. Kadar si povabljen na ženitnino, ne sedaj na pervo mesto; de, ko bi bil morebiti častitljivši, kakor ti, od njega povabljen,

9. ne pride, kteri je tebe in njega povabil, in ti ne reče: Ugani se temu; in se takrat ne začneš s sramoto na zadnje mesto presedati.

10. Temuč, kadar si povabljen, pojdi in sédi na poslednje mesto,

---

17. temu prekanjenimu, prebrisanimu možu.
18. Dobrote, ktere sim delíl, bodo kmalo nehale; zakaj le malo časa bom še delal.
19. Malo časa moram še zunaj Jeruzalema delati; v tem mestu bom pa umorjen; zakaj preroke v Jeruzalemu moré.
20. V greškim: „*kakor ptica svoje mladiče pod peruti*“.
21. bo razdjana, kakor je že nerodovitna pušava v duhovnim pomenu. Ostane, kakoršna je, in si le prizadeva, tudi v zunanjim to biti, kar je že v znotranjim.
1. govor, uk, kteri razun tega, kar narprej pové, tudi še kaj daljnišiga in višiga naznanja.

Digitized by Google

de ti poreče, ko pride, kteri te je povabil: Prijatel, pomakni se više! Takrat ti bo čast vpričo tistih, kteri so s teboj vred per mizi. Prip. 25, 7.

11. Zakaj vsak, kteri se povišuje, bo ponižan; in kdor se ponižuje, bo povišan.[2]) Mat. 23, 12. Spod. 18, 14.

12. Rekel je pa tudi temu, kteri ga je bil povabil: Kadar kosilo ali večerjo napraviš, nikar ne vabi svojih prijatlov, ne svojih bratov, ne sorodnikov, ne bogatih sosedov; de te morebiti tudi oni ne povabijo, in de se ti ne poverne.[3])

13. Temuč kadar gostovanje napraviš, povabi uboge, hrome, kruljeve in slepe;[4]) Tob. 4, 7. Prip. 3, 9. Sir. 4, 1.

14. in blagor ti bo, ker ti nimajo poverniti; zakaj povernjeno ti bo ob vstajenji pravičnih.[5])

15. Ko je pa nekdo, kteri je zraven per mizi bil, to slišal, mu je rekel: Blagor mu, kteri bo kruh jedel v Božjim kraljestvu![6])

16. On pa mu je rekel:[7]) Neki človek je napravil veliko večerjo, in jih je veliko povabil.[8]) Skr. raz. 19, 9.

17. In je poslal svojiga hlapca ob uri večerje, reči povab-

2. Daljniši in viši, kar je to pravilo zastran obnašanja pri pojedini naznanjalo, je bilo keršanska ponižnost, poniževanje in streženje sploh, od česar zgornje verste dalje govoré.

3. Farizej je bil mende goste povabil, de bi tudi oní njega povabili. Jezus tukaj ne prepoveduje, prijatlov in sorodnikov k kosilu vabiti, to je še zaslužljivo, ako se iz prave ljubezni zgodí; le popolniši svetuje, pa menj popolniga ne prepoveduje.

4. Zakaj? pové s. Krizostom: Ako ubožca vabiš, imaš Boga dolžnika, in kolikor manjši je brat, tolikanj gotovši pride v njem Kristus k tebi, ter te obiše. Pa praviš: Revež je nečeden in umazan. Le umi ga in k sebi ga posadi; ako ima umazano obleko, daj mu čedno; in ako ga nočeš k sebi vzeti, pusti ga pri služabnikih; in ako ga celo nočeš pri sebi imeti, mu vsaj od svoje mize pošlji. Ta svèt Jezusov je sv. Gregori spolnoval, ki je dostikrat po dvanajst ubogih pri svoji mizi imel. Sv. Ludovik, francoski kralj, je vsaki dan po 120 revežev nasitoval, praznične dni pa po 200, dostikrat jim je še stregel, ter noge umival.

5. Povernjeno ti bo z drugimi pravičnimi vred, ki bodo častitljivo vstali.

6. Kakor so si Judje takrat sploh prihodnje Mesijevo kraljestvo pozemeljsko mislili, v kterim de bodo veliko dobriga po telesu vživali, tako si je tudi ta gost v večerji nebeškiga kraljestva le pozemeljsko pojedino mislil. Vender je pa njegova beseda resnična! Gl. Ps. 35, 9.

7. Gost je té blagroval, ki se Božjiga kraljestva vdeležvajo, ter je, kakor vsi Judje, gotovo mislil, de je tudi on med njimi. Temu nasproti pa Jezus v naslednji priliki učí, de se Judje zavoljo posvetniga duhá sami od njega ločijo, desiravno so oni pervi povabljenci. Skorej ravno to priliko pripoveduje sv. Mat. 22, 2. i. d. Jezus jo tukaj v drugim času, v druzih okoliščinah in drugač pové. Človek (v priliki) pomeni Boga v Jezusu Kristusu, večerja je Jezusova cerkev, poslani hlapec so oznanovavci sv. evangelija, pervi povabljenci so Judje, poslednji povabljenci pa Samarijani in nejeverniki. Pomen je: Judje so imeli vsaktere izgovore ter od Jezusa Kristusa niso hotli zveličanja sprejeti; torej so bili Samarijani in nejeverniki v Jezusovo kraljestvo, v sveto cerkev, poklicani. Prilika se tudi lahko drugač oberne; gl. Mat. 22, 2. i. d.

8. Judov. To so preroki storili, ker so Mesija in njegovo Božje kraljestvo prerokovali.

Digitized by Google

ljenim, de naj pridejo, ker je že vse perpravljeno.[9])

18. In so se začeli vsi skupej izgovarjati. Pervi mu je rekel: Pristavo sim kupil, in moram iti, in je ogledati; te prosim, imej me izgovorjeniga.

19. In drugi je rekel: Pet jarmov volov sim kupil, in jih grem poskusit; prosim te, imej me izgovorjeniga.

20. In drugi je rekel: Oženil sim se, in torej ne morem priti.

21. In hlapec se je vernil, in je povedal svojimu gospodu. Tedej se je hišni gospodar razserdil, in je rekel svojimu hlapcu: Pojdi berž po cestah in ulicah mesta, in perpelji sem uboge, in hrome, in slepe, in kruljeve.

22. In hlapec je rekel:[10]) Gospod! zgodilo se je, kakor si ukazal; in še je prostor.

23. In gospod reče hlapcu: Pojdi na pota in prélaze, in permoraj jih noter iti, de se napolni moja hiša.[11])

24. Povem vam pa, de nobeden unih mož, kteri so bili povabljeni,[12]) ne bo okusil moje večerje.[13])

25. Šlo je pa veliko ljudstva z njim;[14]) in se je ozerl in jim rekel:

26. Ako pride kdo k meni, in ne sovraži svojiga očeta in matere, in žene in otrók, in bratov in sester, pa še tudi svojiga življenja, ne more biti moj učenec.[15])

27. In kdor ne nósi svojiga križa, in ne hódi za menoj, ne more biti moj učenec. Mat. 10, 38: 16, 24. Mark. 8, 34.

28. Kdo namreč zmed vas, kadar hoče stolp zidati, ne sede poprej, in ne razšteje potrebnih izdajkov, ali ima dosti, ga dodelati;

29. de se mu, kadar vstavi dno, in ne more dokončati, ne začnó vsi, kteri vidijo, posmehovati,

30. rekoč: Ta človek je začel zidati, in ni mogel dokončati?

31. Ali kteri kralj, kadar se gre vojskovat zoper drugiga kralja, ne sede poprej, in ne premisli, ali more z desetimi tav-

---

9. V greškim: *„reči: Pridite, ker je še vse pripravljeno!“*

10. ko je bil gospodovo povelje dopolnil.

11. To so nar bolj oddaljeni nejeverniki, ki bodo še poslednji čas k zveličanju prišli.

12. in povabila niso sprejeli, ker je bilo njih serce preveč na pozemeljsko navezano.

13. Cerkev s sv. Gregorjem to priliko na večerjo obrača, ki se vernim v zakramentu presvetiga rešnjiga telesa delí. Tudi té večerje posvetnjaki ne razumejo in jo zaničujejo; pa ubogi v duhu, mali in ponižni, se ž njo nasitujejo.

14. ko je bil farizejevo hišo zapustil (v. 1.).

15. Jezus je v zgornji priliki naznanil, de posvetnjaki, ki nočejo svetu odmirati in sebe mertviti, sami sebe od nebeškiga kraljestva ločijo; zdaj pa določno pové, de le tisti zamorejo njegovi učenci biti, kteri vse zatajujejo, kar bi jih v njih zveličanji utegnilo motiti. „Sovražiti“ je namesto „manj ljubiti,“ kakor Kristus sam pri sv. Mat. 10, 37. razlaga. Kdor zavoljo očeta, matere i. t. d. po moji veri ne živí, in torej očeta i. t. d. manj ne ljubi kakor mene, ne more moj učenec biti.

Digitized by Google

ženti naproti iti tistimu, kteri gre nadnj z dvajsetimi tavženti?

32. Sicer pošlje, dokler je še deleč, sporočnikov do njega, in prosi mirú.

33. Tako tedej nobeden zmed vaš, kteri se ne odpové vsimu svojimu premoženju, ne more biti moj učenec.[16])

34. Sol je dôbra. Ako se pa sol skazí, s čim se bo solila?[17])

35. Ni pridna ne v zemljo, ne v gnoj, temuč se ven verže. Kdor ima ušesa za poslušanje, naj posluša! Mat. 13, 9: 5, 13.

XV. Poglavje.

Farizeji godernjajo nad Jezusam, ker grešnike sprejema. Prilike od zgubljene ovce, od zgubljeniga denarja in od zgubljeniga sina.

1. Perbližali so se mu pa cestninarji in grešniki,[1]) de bi ga poslušali.

2. In farizeji in pismarji so godernjali, rekoč: Ta grešnike sprejema, in jé z njimi.

3. Pa povedal jim je to priliko, rekoč:[2])

4. Kteri človek zmed vas, ako ima sto ovac, in eno zmed njih zgubí, ne popustí devet in devetdeseterih v pušavi,[3]) in ne gre za zgubljeno, dokler je ne najde?

5. In kadar jo najde, jo zadene vesél na svoje rame;

16. Pravim kristjanam biti nam je tako imenitno in težko, kakor ko bi mógel kdo stolp zidati ali še enkrat tako močniga sovražnika premagati. Za imenitno in težko delo je treba velikih, nenavadnih pripomočkov, de se more namen doseči, — popolniga zatajevanja in mertvenja, popolnama odpovedanja vsimu, kar zveličanje ovéra. — Ta prilika in ž njo sklenjeni uk vse kristjane zadeva, ker se morajo vsi tega ogibati in zapustiti, kar bi zamogli le z velikim greham in z zgubo zveličanja ohraniti; posebno pa tiste, kteri so si stan popolnamosti zvolili; ti se morajo vsiga ogibati in vse zapustiti, kar bi jih v namenu, popolnama živeti, opovéralo. Vedi tudi, de Jezus s prilikama ni učil, de bi se taki, kteri se za zatajevanje in mertvenje nepripravne mislijo, Jezusovimu klicanju, keršanstvu, smeli odpovedati, ali s sovražniki zveličanja umiriti se, temuč Jezus hoče reči: ker so vsi dolžni, njegovimu klicu nasledovati, se morajo tudi vsi zatajevati in mertviti, ter sovražnike svojiga zveličanja premagovati, kar jim ne bo nemogoče, ako le resnično voljo imajo, in Boga gnade prosijo, ki jo tudi vsim obilno delí. Tako sveti očetje in duhovni učeniki.

17. Lepo je kristjan biti, pa brez solí zatajevanja in mertvenja je on prazen, neslan zanikernež. Od keršanskih učenikov to še veliko bolj velja. Gl. Mat. 5, 13. Mark. 9, 49.

1. Gl. Mat. 9, 10. 11. V greškim: „*vsi cestninarji in grešniki*“.

2. Jezus učí v treh prilikah, de mora za grešnike skerbeti. Zgubljeni grešniki so popisani v podobi groša, ki nima življenja in uma, nespametne živali, ovce, in s pametjo obdarovaniga človeka, čigar pamet ste pa strast in poželjivost otemnile. Takó so grešniki po stopinjah zaznamovani, kolikor so za vernitev in spreobernitev bolj ali menj pripravni. Za vse je Jezusu mar, tudi za nar bolj oterpnjene.

3. t. j. na paši. Pašniki so bili na pol pušave, torej so jih tudi pušave imenovali.

Digitized by Google

6. in ko pride domu, pokliče prijatle in sosede, in jim reče: Veselíte se z menoj, ker sim našel svojo zgubljeno ovco.

7. Povem vam, de tako bo v nebesih veči veselje nad enim grešnikam, kteri se spokorí, kakor nad devet in devetdeseterimi pravičnimi, kteri ne potrebujejo pokore.[4])

8. Ali ktera žena, ki ima deset denarjev,[5]) ako en denar zgubí, ne peržge luči, in ne pomete hiše, ter ne iše skerbno, dokler ga ne najde?

9. In kadar ga najde, pokliče prijatlice in sosedinje, rekoč: Veselíte se z menoj, ker sim našla denar, kteriga sim bila zgubila.

10. Tako vam povem, bo med angelji Božjimi veselje nad enim grešnikam, kteri se spokorí.[6])

11. Rekel je pa:[7]) Neki človek je imel dva sina;

12. in mlaji zmed nju je rekel očetu: Oče! daj mi del blaga, kteri mene zadene. In jima je razdelil premoženje.[8])

13. In malo dni potlej je mlajši sin vse pobral, ter se je podal v daljno deželo, in je tam zapravil svoje premoženje z razujzdanim življenjem.

14. Po tem pa, ko je bil vse zapravil, je vstala velika lakota v tisti deželi; in on je začel pomankanje terpeti.

15. In je šel, in se perdružil nekimu mestnjanu tiste dežele. In ta ga je poslal na svojo pristavo svinje past.

16. In je želel svoj trebuh napolniti z lušinami,[9]) ktere so svinje jedle; in nihče mu jih ni dal.[10])

17. Šel je pa sam v sé, in je rekel: Koliko najemnikov v hiši mojiga očeta ima obilno kruha, jest pa tukej lakote poginjam!

18. Vzdignil se bom, ter pojdem k svojimu očetu in mu po-

---

4. zakaj novo veselje je, ktero se v tem oziru veči imenuje, ker je nepričakovano. Jezus tukaj po človeškim čutilu govorí. Tudi sv. Gregori pristavi: Bog in sveti angelji se v resnici bolj veselé nad spokorjenim grešnikam, kakor nad pravičnim, ki je kerstno nedolžnost ohranil, ker spreobernjeni grešniki navadno bolj pridno služijo in bolj goreče ljubijo.

5. Denar, od kteriga se tukaj govorí, se imenuje po greško *„drahme“*; drahma je po našim okoli 15 krajcarjev. Gl. Mark. 6, 37.

6. Ne čudite se torej, ako grešnike pri sebi terpim in se za njih spreobernjenje trudim.

7. Naslednja prilika od zgubljeniga sina ne stavi samo pred oči, kako ljubeznjivo de se Bog peča za spreobernjenje ubogih grešnikov, ampak tudi revšino, spoznanje, izpovedovanje in blagorno spreobernjenje grešnikov; razvidno je tudi, de je Jezus to priliko tudi v višim pomenu povedal in z njo Judam hotel pojasniti, de bodo zaničevani malikovavci zavoljo svojiga spokorniga duhá pred njimi k Božji večerji nebeškiga kraljestva sprejeti. V tem pomenu je izraelsko ljudstvo stareji sin, posebno po postavi (po zunanje) pravični farizeji, mlajši sin pa je grešni malikovavni svét in grešniki sploh.

8. mende gotovino; zemljiše je za se ohranil.

9. Po greško je stročje nekiga drevesa, ki ga rožiče imenujemo, jed za živino in nar revniši ljudi v jutrovih deželah.

10. toliko, de bi se bil nasitil. Čez hlapce je bil nekdo postavljen, ki jim je hrano delil. Gl. zgor. 12, 42.

Digitized by Google

rečem: Oče, grešil sim zoper nebesa[11]) in zoper tebe!

19. Več nisim vreden tvoj sin imenovan biti, stori me, kakor eniga svojih najemnikov.

20. In se je vzdignil, in prišel k svojimu očetu. Ko je pa še deleč bil, ga je zagledal njegov oče, in se mu je milo storilo; in je pertekel, in se ga oklenil okoli vratu, in ga kušnil.

21. In sin mu je rekel: Oče! grešil sim zoper nebesa in zoper tebe; več nisim vreden, tvoj sin imenovan biti.

22. Oče pa je rekel svojim hlapcam: Hitro[12]) pernesite nar bolji oblačilo, in oblecite ga, in dajte mu perstan na roko, in čevlje na noge;

23. in perpeljite pitano tele, in zakoljite; in hočemo jesti in se gostiti.

24. Zakaj ta moj sin je bil mertev, in je spet oživel; je bil zgubljen in je najden. In so se začeli gostiti.

25. Njegov starji sin pa je bil na polji, in ko pride in se perbliža hiši, je zaslišal petje in ples.

26. In je eniga zmed hlapcov poklical in poprašal, kaj de je to?

27. On pa mu je rekel: Tvoj brat je prišel, in tvoj oče je zaklal pitano tele, ker ga je spet zdraviga nazaj dobil.

28. Ujézil se je pa, in ni hotel noter iti. Tedej je njegov oče ven šel, in ga je začel prositi.

29. On pa je odgovoril in rekel svojimu očetu: Glej! toliko let ti služim, in nisim nikoli tvojiga povelja prestopil, in nikdar mi nisi dal kozliča, de bi se bil gostil s svojimi prijatli.

30. Ko je pa prišel ta tvoj sin, ki je svoje[13]) premoženje s kurbami zapravil, si mu zaklal pitano tele.

31. On pa mu je rekel: Sin! ti si zmirej per meni, in vse moje je tvoje.[14])

32. Gostiti se pa, in veseliti, se je spodobilo, ker je ta tvoj brat bil mertev, in je spet oživel; je bil zgubljen in je najden.

XVI. Poglavje.

Prilika od krivičniga hišnika. Dvema gospodama se ne more služiti. Farizeji se Jezusovimu uku posmehujejo. Zakon je nerazvezljiv. Prilika od bogatiga možá in uboziga Lazarja.

1. Rekel je pa tudi svojim učencam: Bil je neki bogat človek, kteri je imel hišnika, in ta je bil obdolžen pred njim, kakor de bi bil zapravljal njegovo premoženje.[1])

11. Boga sim razžalil.
12. Te besede ni v greškim.
13. V greškim: „*tvoje*“.
14. Z oziram na Jude (gl. razl. 8.) je pomen ta: Vi imate vero v praviga Boga, postavo in preroke, in se morete tudi gnad vdeleževati, ktere spokornim malikovavcam in grešnikam delím, ako le hočete; de se pa njih spreobernjenja veselim in jih sprejemam, je moja očetovska dolžnost, ker so tudi oní moji otroci; ali bote pa vi hudi, ker sim jaz dober?
1. Bogati mož je Bog, hišnik je človek, premoženje je bogastvo tega svetá.

Digitized by Google

2. In ga je poklical, in mu je rekel: Kaj to slišim od tebe? Daj odgovor od svojiga hiševanja; zakaj posihmal ne boš mogel več gospodariti.

3. Hišnik pa je sam per sebi rekel: Kaj bom storil, ko mi moj gospod odvzame hiševanje? Kopati ne morem, vbogajme prositi se sramujem.

4. Vém, kaj bom storil, de me, kadar sim odstavljen od hiševanja, vzamejo v svoje hiše.

5. Tedej je poklical vse dolžnike svojiga gospoda, in je rekel pervimu: Koliko si dolžan mojimu gospodu?

6. On pa je rekel: Sto čebrov olja.[2]) In mu je rekel: Vzemi svoje pismo, usedi se hitro, in zapiši petdeset.[3])

7. Potlej je rekel drugimu: Ti pa, koliko si dolžan? On pa je rekel: Sto starov pšenice.[4]) In mu reče: Vzemi svoje pismo, in zapiši osemdeset.

8. In gospod je hvalil krivičniga hišnika, de je bil modro storil;[5]) zakaj otroci tega svetá so modrejši v svojim rodu,[6]) kakor otroci luči.[7])

9. In jest vam povem: Delajte si prijatle s krivičnim mamonam,[8]) de vas, kadar obnema-

---

Prilika pomeni: Kakor je hišnik, ki si je s ptujim blagam prijatlov nabiral, previdno ravnal, de bi se za življenje tega svetá ohranil; ravno tako bodimo tudi mi previdni z bogastvam tega svetá, ki ga imamo, pa vender ni naša prava lastina, ter pridobivajmo si z njim prijatlov za večno življenje (Avg.). V priliki od zgubljeniga sina je bilo govorjeno od napačniga, grešniga ravnanja s premoženjem tega svetá; v naslednji se pa učí pravo ravnanje z bogastvam, t. j., z obilnim premoženjem tega svetá.

2. Po besedi: *„sto kadi“*. Hebrejska beseda *„kad“* je prav za prav verč. V greškim: *„sto batov“*.

3. Zapravljivi hišnik vzame od gospodarjeviga premoženja in da dolžniku, de bi si ga prijatla pridobil. Ravno tako dajmo tudi mi, ki smo se zoper to ali uno dolžnost svojiga stanú pregrešili, od obilnosti svojiga premoženja, ktero tudi ni naše, ampak Božje, drugim Božjim dolžnikam, ubogim, de nam bodo oni ali velikoveč dobrote, ktere jim skazujemo, milost pri Bogu sprosili.

4. Po besedi: *„sto korov“*. Ta mera derži 4320 jajčnih lupín.

5. Gospod je hvalil hišnikovo razumnost, ker je premoženje, ktero mu je bilo zročeno, tako prebrisano v svoj dobiček obernil. Ravno tako tudi mi modro delamo in hvalo zaslužimo, ako obilno premoženje, ki nam ga je Bog v hiševanje zročil, v svoj večni dobiček obračamo. Hišnik je dal od ptujiga premoženja, kar je samo na sebi greh: to je pa le zavoljo prilike povedano, in je le toliko na nas oberniti, ker je obilnost, ktero naj revežem damo, tudi ptuje, namreč Božje premoženje, ktero nam je le v hiševanje zročeno. Dobro, ktero nam ni zročeno v hiševanje, komu dati, bi bilo ravno tako pregrešno, kakor je bilo hišnikovo djanje pregrešno.

6. ali za svoj rod, za rečí, ktere ta svet, njih življenje, pozemeljsko srečo zadevajo.

7. Otroci tega svetá, t. j. posvetni ljudje, so razumniši, se bolj perpravnih perpomočkov poslužujejo, in se bolj trudijo, svoje časne namene doseči, kakor otroci luči t. j. Jezusovi nasledovavci, za svoje večno zveličanje. Luč pomeni Jezusa (Mat. 4, 16.), ali pa njegov uk (Jan. 3, 19: 10, 11. Dj. ap. 12, 18: 1. Tes. 5, 5.).

8. Gl. Mat. 6, 24. Mamon pomeni bogastvo, bogastvo se sploh krivično imenuje, ker

Digitized by Google

gate, vzamejo v večne prebivališa.

10. Kdor je zvest v nar manjšim,[9]) je tudi zvest v večim;[10]) in kdor je v malim krivičen, je tudi v večim krivičen.

11. Ako tedej v krivim mamonu niste bili zvesti, kdo vam bo pravo zaupal?[11])

12. In ako v ptujim niste bili zvesti, kdo vam bo dal, kar je vaše?[12])

13. Noben hlapec ne more dvema gospodama služiti; ali bo namreč eniga sovražil, in eniga ljubil; ali se bo eniga deržal in bo drugiga zaničeval. Ne morete služiti Bogu in mamonu.[13])

14. Slišali so pa vse to farizeji, kteri so bili lakomni, in so ga zasmehovali.

15. In jim je rekel: Vi ste, kteri se pravične delate pred ljudmí; Bog pa pozná vaše serca; zakaj kar je ljudem visoko, je gnusoba pred Bogam.[14])

16. Postava in preroki so do Janeza; od takrat se kraljestvo Božje oznanuje, in vsak vanj sili.[15])

17. Lože je pa, de nebo in zemlja preide, kakor de ena pičica od postave odpade.

18. Vsak, kteri se loči od svoje žene, in drugo vzame, prešeštuje; in kteri ločeno od moža vzame, prešeštuje.[16])

19. Bil je pa neki bogat mož,

---

je ptuje, namreč Božje premoženje, ki nam je v hiševanje zročeno; ker ni pravo, resnično dobro, kakor nebeški darovi, resnica, čednost, ker se malokdaj brez krivice pridobí, in velikrat v krivico in greh zapelje. Kdor ima po krivici pridobljeno premoženje, ga mora njemu poverniti, čigar je; kdor ima pa po pravici pridobljeno premoženje, naj pomaga ubogim, naj ž njim dobre dela opravlja, in njegove dobre dela ga bodo kakor dobri prijatli na uni svet spremile.

9. t. je, kakor se iz zveze govorjenja vidi: Kdor bogastvo v dela usmiljenja obrača.

10. v obračanji nebeških darov: zakaj taki ima svetiga Duha ljubezni, kteri ga prav vodi. Vender pa tukaj Jezus v pregovoru govorí; pregovorí se pa vselej ne spolnijo, ampak le večidel.

11. Ako niste bili zvesti v ptujim, krivičnim premoženji (gl. razl. 8.), kakó se vam bodo nebeški pravi darovi izročevali?

12. „Naše" je Božje, nebeško; zakaj mi smo po Božji podobi vstvarjeni, torej Božjiga rodú. Ako časniga premoženja niste zvesto obračali, ktero vam je ptuje, ker nam je bilo le v hiševanje zročeno, in ni vašiga bitja, vam Bog ne more dati, kar bi bilo vaše po rodu, po natori, in je tako rekoč vaša lastina; zakaj kdor ptuje blago zapravlja, tudi zasluži, de svojiga zgubí.

13. Zveza s poprešnjim je: Kdor z obilnim premoženjem tako ne ravna, je suženj bogastva, torej ne more Božji služabnik biti; zakaj dvema gospodama, ki nasprotno zapovedujeta, se ne more služiti. Gl. Mat. 6, 24.

14. Posebno kar obračanje vašiga bogastva zadeva, veste sicer svoje djanje pred ljudmí pravično in sveto delati; pa Bog pozna vaše serce in vé, de vam je le vživanje in drugo posvetno veselje mar; vaša hlinjena pobožnost in pravičnost se sicer ljudem visoka zdí, ali Bog jo studi.

15. si mora silo delati, de ga doseže, de vanj pride.

16. Pomen verst 16. 17. 18 v zvezi s poprešnjimi in med sabo je: Tako obračanje premoženja se vam težko zdí, pa zdaj je čas, de se Božje kraljestvo oznanuje, v kterim ima slehern težko nalogo (gl. pogl. 14. razl. 16.),

Digitized by Google

kteri se je oblačil v škerlat in v tančico, in se je vsak dan imenitno gostil.[17])

20. In je bil neki ubožec, po imenu Lazar,[18]) kteri je ležal pred njegovimi vratmi poln ran,

21. in se je želel nasititi z drobtinami, ktere so padale od mize bogatiga, in mu jih nihče ni dal;[19]) ampak tudi psi so hodili, in so lizali njegove rane.[20])

22. Pergodilo se je pa, de je umerl ubogi, in je bil nesen od angeljev v naročje Abrahamovo.[21]) Umerl je pa tudi bogati, in je bil pokopan v pekel.[22])

23. Povzdignil je pa svoje oči, ko je bil v terpljenji, in je vidil od deleč Abrahama, in Lazarja v njegovim naročji.

24. In on je vpil in rekel: Oče Abraham! usmili se me, in pošlji Lazarja, de pomóči konec svojiga persta v vodo, in ohladí moj jezik, ker grozovitno terpim v tem plamenu.

25. Abraham pa je rekel: Sin! pomisli, de si prejel dobro v svojim življenji, in ravno tako Lazar hudo; zdaj pa je ta oveseljen,[23]) ti pa terpiš.

26. In verh vsiga tega je med nami in med vami velik prepad postavljen, de, kteri hočejo od tod k vam iti, ne morejo, in tudi ne od ondod sem priti.

27. In je rekel: Prosim te tedej, oče! de ga pošlješ v hišo mojiga očeta;

28. pet bratov namreč imam;

---

in le tisti namen dosežejo, ki si silo delajo (Mat. 11, 12.). Do Janeza, kteri je začetek Božjiga kraljestva oznanoval, je terpela postava in preroki, manj popolnama vera (gl. vpeljavo v evangelije): sadaj se pa nova zaveza milosti oznanuje. V tej se sicer postava ne overže, zakaj tudi nar manjši zapoved v nji se ohrani v svoji veljavi: premení se pa le toliko z vsimi svojimi zapovedmi, de se bolj popolnama in v višim pomenu zopet naznanuje. V zgled vam bodi uk od zakonske zaveze, ki se v novi zavezi popolnama, natori zakona primerjeno oznanuje, kakor sploh vsi moji uki na popolnamost mérijo, ktero, se vé de, le tisti dosežejo, ki se resnično in stanovitno trudijo. Zastran Janezove naloge glej Mat. 11., zastran dopolnjenja postave gl. Mat. 5, 17. 18., zastran nerazvezljivosti zakona gl. Mat. 19, 3. i. d. Mark. 10, 2. i. d. Pri sv. Mat. so bile zgornje verste v drugačni zvezi dane.

17. Bogati mož pomeni tiste, kteri pozemeljsko premoženje slabo obračajo in nič dobriga ne storé; ubogi Lazar pa une, kteri v težavah, pa v čednostih živé na zemlji. Ti bodo vekomaj plačevani, uni vekomaj kaznovani. Iz prilike se tudi vidi, de bo težko kdo tudi tam zveličan, ki tukaj posvetno veselje vživa, in de so bolj blagrovati ubogi, kakor pa bogatinci.

18. t. j. brez pomoči — Bog pomagaj.

19. Besedí: *„in mu jih nihče ni dal“* ni v greškim.

20. Hodili so k njemu, kakor k na pol mertvimu, pohlepni in požrešni, ter so mu bolečine le še hujši delali.

21. spremljen. Abrahamovo naročje je počivališe očakov, kjer so Odrešenika čakali. Imenuje se naročje, ker otroke, ki k svojimu ljubimu Očetu gredó, tako rekoč njegovo naročje sprejme.

22. v kraj zdihovanja (Job. 26, 5.). Greško ima le *„in je bil pokopan“*; pa pekel se razumé iz naslednjiga.

23. z upanjem, de bo Odrešenik prišel. Predpekel sicer ni bil kraj veselja, veliko več so mógli očaki pri vsi tolažbi vender tudi le še tiho žalost čutiti, ker še niso Boga gledali. Gl. Ps. 6, razl. 7.

Digitized by Google

de jim spriča,[24]) de tudi oni ne pridejo v ta kraj terpljenja.

29. Abraham mu reče: Imajo Mojzesa in preroke, njé naj poslušajo.

30. On pa je rekel: Nikar, oče Abraham! ampak če kdo iz med mertvih k njim pojde, se bodo spokorili.

31. Rekel mu je pa: Ako Mojzesa in prerokov ne poslušajo, tudi ne bodo vérovali, če ravno kdo od mertvih vstane.[25])

XVII. Poglavje.

Od pohujšanja; od sprave z bližnjim; od močí vere. Nepridni hlapci smo. Jezus ozdravi deset gobovih. Božje kraljestvo je v nas. Drugi prihod Gospodov.

1. In reče svojim učencam: Nemogoče je, de bi pohujšanje ne prišlo; gorjé pa temu, po kterim pride. Mat. 18, 7. Mark. 9, 41.

2. Bolje bi mu bilo, de bi se mu mlinsk kamen[1]) obesil na vrat, in se vergel v morje, kakor de pohujša kteriga teh malih.[2])

3. Várujte se! ako greší tvoj brat zoper tebe, posvari ga; in ako se bo kesal, odpusti mu. 3. Mojz. 19, 17. Sir. 19, 13. Mat. 18, 15.

4. In ako sedemkrat na dan greší zoper tebe, in se sedemkrat na dan poverne k tebi, rekoč: Žal mi je; odpusti mu.

5. In aposteljni so Gospodu rekli: Pomnoži nam vero.[3])

6. Gospod pa je rekel: Ako imate vero, kakor gorčično zerno,[4]) porečete ti murvi: Izkoreníni se, in presádi se v morje; in vam bo pokorna. Mat. 17, 19.

7. Kdo pa zmed vas, kteri ima hlapca, ki orje ali pase, mu reče, kadar pride s polja: Berž stopi in se k mizi usedi?

8. Ali mu ne poreče: Perpravi kaj, de bom večerjal, prepaši se,[5]) in strezi mi, dokler jém in pijem, in po tem boš ti jedel in pil?

9. Ali ima kaj hvale tistimu hlapcu, de je storil, kar mu je bil zapovedal?

10. Ménim, de ne. Ravno tako tudi vi, kadar storite vse, kar vam je zapovedano, recite:

---

24. peklensko terpljenje. Drugi prestavljajo: „de naj jih posvarí“.

25. de namreč človek čudeže spozná in se jim prepričati da, mora vdano vero imeti. Gl. Mat. 12. razl. 36. Te Abrahamove besede so se tudi nad nekim brezbožnim mornarskim vodnikam spolnile. Ko se je pobožni duhoven Frančišek Veber iz Jezusove družbe veliko trudil, prepričati ga od večniga življenja in resnice keršanstva, in ko vodnik poslednjič terdnim dokazam gorečiga možá nič več ugovarjati ni vedil, je rekel: Ne vérujem in bi tudi ne veroval, akoravno bi kdo od mertvih vstal!

1. V greškim: „*kamen oslovskiga mlina*“.
2. kakor de bi komu priložnost k grehu dal.
3. de bomo zamogli to prav razumeti in z veseljem spolnovati.
4. t. j. majhno na videz, pa živo v znotranjim.
5. spodrecaj se, de mi boš mogel streči.

Digitized by Google

Nepridni hlapci smo; storili smo, kar smo bili dolžni storiti.[6])

11. In pergodilo se je, ko je v Jeruzalem šel, je hôdil po sredi Samarije in Galileje.

12. In ko je šel v eno vas, mu je naproti prišlo deset gobovih móž, kteri so od deleč stali,[7])

13. in so povzdignili glas, rekoč: Jezus, učenik, usmili se nas!

14. In ko jih je zagledal, je rekel: Pojdite, in skažite se duhovnam. In pergodilo se je, ko so šli, so bili očiseni. 3. Mojz. 14, 2.

15. Eden zmed njih pa, ko je vidil, de je očišen, se je vernil, in je z velíkim glasam Boga častil;

16. in je padel na obraz pred njegove noge, in se mu je zahvalil. In ta je bil Samarijan.[8])

17. Jezus pa je odgovoril in rekel: Ali jih ni bilo deset očišenih? Kje je pa unih devet?

18. Nobeden se ni znašel, de bi se bil vernil, in Bogu čast dal,[9]) kakor ta ptujic.

19. In mu je rekel: Vstani in pojdi, ker tvoja vera ti je pomagala.

20. Vprašan pa od farizejev: Kdaj pride Božje kraljestvo?[10]) jim je odgovoril, rekoč: Božje kraljestvo ne pride s svetlostjo.[11])

21. Tudi ne porekó: Glej! tukej je, ali glej! tam je.[12]) Zakaj glejte! Božje kraljestvo je znotrej v vas.[13])

22. In je rekel svojim učencam: Prišli bodo dnevi, ko bote želeli viditi eniga dneva Sinu človekoviga, in ga ne bote vidili.[14])

---

6. Prilika učí, de moramo neutrudljivo zvestobo v spolnovanji svojih dolžnost z globoko ponižnostjo sklepati, ktera si nič zasluženja ne pripisuje; potem bomo uno moč vere prejeli. Kristjan se iz tega učí, de, akoravno je celi dan delal in se trudil, vender ne sme opustiti, preden počivat gre, svojimu Gospodu streči, t. j. dolžnost dopolniti, ktere ima posebno do Boga: moliti, hvaliti, prositi, častiti. Védi tudi, de tukaj hlapec Gospodu streže, tamkaj bo pa Gospod hlapcu stregel (gl. zgor. 12, 37.).

7. de bi ga ne oskrunili.

8. Gl. Mat. 10, 5.

9. se Bogu, viru vse dobrote, zahvalil.

10. Mesija kakor pozemeljsk kralj s pozemeljskim veličastvam?

11. kakor pridejo kralji z berhkim društvam, z zunanjo blišobo.

12. ker ni po prostoru omejeno, kakor kej zgolj pozemeljskiga, kakor kako samo pozemeljsko kraljestvo.

13. Božje kraljestvo vstane po znotranjim bujenji tù in tam prav po duhovno in mora tudi pri vas znotrej vstati (Jan. 3, 3.). Sicer se zunaj oznanuje, pa za vsaciga posamezniga človeka se znotrej po voljni veri prične, in v njem k vsimu dobrimu raste, ter je pravica, mir in veselje v svetim Duhu (Rim. 14. 17.). Iz tega se pa ne izhaja, de bi bilo Božje kraljestvo na zemlji čisto nevidno in nečutno. Jezus le farizejem odreče, de ni vidno po njih mislih, ki so pozemeljskiga, počutniga, le za Jude odločeniga kraljestva pričakovali. De je Božje kraljestvo na zemlji tudi vidna družba vernih, cerkev, se je že tako vedilo; zakaj vse znotranje se mora zunaj pokazati, in če je Jezus verne, učence, aposteljne k sebi zbiral, so bili v resnici on in verni, v kterih je bilo Božje kraljestvo, tudi zunanja vidna družba, ki jo cerkev imenujemo. Ta zveza znotranjiga in zunanjiga kraljestva Božjiga je tudi v zgornji besedi „*v vas*“ naznanjena, ker „v vas“ pomeni tudi „*med vami*“.

14. Zveza s poprešnjim in pomen te verste je: Zdaj ni ničesar več pričako-

Digitized by Google

23. In vam porekó: Glej! tukej je, in glej! tam je. Ne hodíte tje, in ne hodíte za njimi. Mat. 24, 23.

24. Zakaj kakor se sveteč blisk spod neba bliska na to, kar je pod nebam: tako bo Sin človekov svoj dan.[15])

25. Poprej pa mora on veliko terpeti, in zaveržen biti od tega rodú.[16])

26. In kakor se je godilo v dnevih Noetovih, tako bo tudi v dnevih Sinu človekoviga.[17])

27. So jedli in pili; so se ženili in možile do dne, ko je šel Noe v barko; in potop je prišel, in jih je vse pokončal. 1. Mojz. 7, 7. Mat. 14, 37.

28. Ravno kakor se je godilo v dnevih Lotovih: So jedli in pili, kupovali in prodajali, sadili in zidali. 1. Mojz. 19, 25.

29. Tisti dan pa, ko je Lot iz Sodome šel, je dežilo ogenj in žveplo z neba, in jih je vse končalo.

30. Tako bo tisti dan, kadar bo Sin človekov razodet.[18])

31. Tisti čas, kdor bo na strehi, in njegovo orodje v hiši, naj nikar doli ne hódi ga jemat; in kdor je na polji, naj ravno tako nikar nazaj ne hódi.[19])

32. Spomnite se Lotove žene.[20])

33. Kdor koli iše svoje življenje ohraniti, ga bo zgubil; in kdor koli ga zgubi, ga bo ohranil.[21]) Mark. 8, 35. Zgor. 9, 24. Jan. 12, 25.

34. Povem vam: Tisto noč[22]) bota dva v eni postelji: eden bo sprejet in eden pušen. Mat. 24, 40.

35. Dve bote vkupej mlele: ena bo sprejeta in ena bo pušena; dva bota na njivi: eden bo sprejet in eden bo pušen.

---

vati; Božje kraljestvo je znotraj in zunaj prišlo; sadaj je treba priložnost, čas gnade v prid obračati. K sercu si to vzemite, ter si v prid obernite mojo vidno pričujočnost med vami; zakaj hudi časi rev, terpljenja in težav bodo prišli, ko bote želeli mene saj en dan vidno pričujočiga imeti, de bi bili tolaženi in podučevani, pa me ne bote vidili. Vender bom pa zopet prišel; ali ne dajte se v tem motiti! Glej naslednje. Pa tudi tale zveza se lahko misli. Tudi vi pričakujete kraljestva zunanjiga veličastva, in enkrat bote hrepeneli po dnevu mojiga druziga prihoda, ko ga bom prinesel; pa me ne bote vidili, kadar si bote želeli. Nikar se v tem ne motite!

15. Nanaglima bo prišel s svitlostjo in veličastvam, ki se bó ves svet nad njim zavzel. Gl. Mat. 24, 27. Drugi prestavljajo iz greškiga: „*zakaj kakor sveteč blisk od eniga kraja pod nebam do druziga sveti: tako*“ i. t. d.

16. Še zmirej je v svojih vernih zametovan. Gl. Mat. 16, 21.

17. ob času njegoviga druziga prihoda.

18. se v svojim veličastvu pokazal. Od njegoviga perviga prihoda sem je veličastvo skrito z življenjem njegovih vernih v Bogu skritim. Z njegovim drugim prihodam bo vse očitno, in Božje kraljestvo bo tudi v zunanjim veličastno, akoravno ne tako, kakoršniga so farizeji pričakovali (v. 20.).

19. temuč naj misli na Gospodov prihod, de ga bo sebi v zveličanje sprejel: naj beží le k njemu, od kteriga pomoč pride. Pri sv. Mat. 24, 17, naznanjajo te besede nar prej Gospodov prihod k sodbi nad Jeruzalem.

20. ki se je v skerbi za svoje ozérala in tako poginila.

21. V tem času naj druziga ne misli, kakor kako de bo pravo življenje svoje duše otel. Gl. Mat. 10, 39.

22. Iz tega nekteri sodijo, de bo drugi prihod Gospodov po noči. Čujte in molite!

Digitized by Google

36. In so odgovorili in mu rekli: Kje, Gospod?[23])
37. On pa jim je rekel: Kjer koli bo truplo, tam se bodo zbirali tudi orli.[24])

XVIII. Poglavje.

Prilika od sodnika, farizeja in cestninarja. Jezus otrokam prijatel. Svèt k popolnamosti. Kakó težko pridejo bogati v Božje kraljestvo. Plačilo teh, ki zavoljo Kristusa vse zapusté. Jezus prerokuje svoje terpljenje; ozdravi slepca.

1. Govoril jim je pa tudi priliko, de je treba vselej moliti in ne jenjati, Sir. 18, 22: 1. Tes. 5, 17.
2. rekoč: Sodnik je bil v nekim mestu, kteri se Boga ni bal, in za človeka ni maral.
3. Bila je pa tudi neka vdova v tistim mestu, in je prišla k njemu, rekoč: Stori mi pravico zoper mojiga nasprotnika.
4. In dolgo časa ni hotel. Potlej je pa sam per sebi rekel: Ako se ravno Boga ne bojim in za človeka ne maram,
5. vender, ker mi ta vdova nadlego dela, ji bom pravico storil, de zadnjič ne pride prav hudo me nadlegovat.[1])
6. Gospod pa je rekel: Poslušajte, kaj krivični sodnik pravi![2])
7. Ali Bog[3]) pa ne bo pravice storil svojim izvoljenim, kteri vpijejo k njemu noč in dan, in ali bo poterpljenje imel v oziru njih?[4])
8. Povem vam, de jim bo hitro pravico storil. Vender, kadar bo Sin človekov prišel,[5]) bo mar našel vero na zemlji?[6])
9. Povedal je pa tudi enim, kteri so sami v se zaupali, de so pravični, in so druge zaničevali, to priliko:[7])

---

23. Kje se bo to zgodilo?
24. Kjer je popačenost doveršena, tamkaj se bo maštovanje prikazalo. Prim. Mat. 24, 28.
1. V greškim: „*de me ne hódi zavoljo tega glušil*“.
2. kaj je krivični sodnik v ti priliki rekel.
3. pravični sodnik in človeškimu rodu prijatel.
4. de bi jih krivičniki še dalje zatérali? V greškim: „*Ali Bog ne bo pravice storil... desirarno odlaša v oziru njih?*“ t. j. jim pomagati, ter jih iz stisk hudobnežev rešiti?
5. k sodbi.
6. Te besede kažejo, de je bila poprešnja prilika posebno z oziram na britkosti povedana, ktero bo majhno število vernih poslednji čas od sovražnikov keršanskiga imena terpelo, in iz kterih jih bo po stanovitni molitvi prihod Sinú človekoviga hitro rešil. De bo poslednji čas vera in ž njo sklenjeno viši življenje in hrepenenje popolno pešalo, naznanja Gospod zgor. 17, 26—28. in Mat. 24, 24. Prim. Joel 3. razl. 3. in sploh zastran molitve Mat. 6, 6. i. d. 7, 7.
7. V naslednji priliki pomeni farizej ljudí, ki zavoljo svojih zunanjih dobrih del in zavoljo svojiga zunanjiga pošteniga življenja prevzetni mislijo, de so zavoljo tega že Bogú dopadljivi in de smejo druge zaničevati. Cestninar pa pomeni tiste, kteri svojo grešnost spoznajo in v svojih dobrih delih opravičenja ne najdejo, temuč Boga milosti skesano prosijo. Ob enim prilika učí, de mora naša molitev iz ponižniga, skesaniga serca priti, ako hočemo, de bo uslišana.

Digitized by Google

10. Dva človeka sta šla v tempelj molit, eden farizej,[8]) in eden cestninar.[9])

11. Farizej je stal, in je sam per sebi to molil: Bog! zahvalim te, de nisim kakor drugi ljudje, razbojniki, krivičniki, prešeštniki, ali tudi kakor ta cestninar.

12. Se postim dvakrat v tednu; dajem desetino od vsiga, kar imam.

13. In cestninar je od deleč stal, in še očí ni hotel proti nebu vzdigniti; temuč je terkal na svoje persi, rekoč: Bog, bodi milostljiv meni grešniku!

14. Vam povem, ta je šel opravičen v svojo hišo, uni pa ne; ker vsak, kteri se povišuje, bo ponižan; kdor se pa ponižuje, bo povišan. Mat. 23, 12. Zgor. 14, 11.

15. Pernesli so mu pa tudi otročičev, de bi se jih dotaknil. Ko so učenci to vidili, so jih kregali. Mat. 19, 13. Mark. 10, 13.

16. Jezus pa jih je poklical, in je rekel: Pustíte otrokam k meni priti, in nikar jim ne braníte; zakaj takih je Božje kraljestvo.

17. Resnično, vam povem: Kdor koli Božjiga kraljestva ne sprejme, kakor otrok, ne pojde vanj. Mark. 10, 15.

18. In neki vikši ga je vprašal, rekoč: Dobri učenik! kaj naj storím, de večno življenje dosežem? Mark. 10, 17. Mat. 19, 16.

19. Jezus mu je pa rekel: Kaj me imenuješ dobriga? Nihče ni dober, kakor sam Bog.

20. Zapovedi veš. Ne ubijaj; ne prešeštuj; ne kradi; ne pričuj po krivim; spoštuj svojiga očeta in mater. 2. Mojz. 20, 13.

21. On pa je rekel: Vse to sim spolnoval od svoje mladosti.

22. Ko je pa Jezus to slišal, mu je rekel: Še eniga ti manka; vse, kar koli imaš, prodaj, in daj ubogim, in boš imel zaklad v nebesih; ter pridi in hodi za menoj.

23. On pa, ko je to slišal, je žalosten postal; ker je bil silno bogat.

24. Ko je pa Jezus vidil, de je žalosten postal, je rekel: Kako težko pojdejo, kteri imajo bogastvo, v Božje kraljestvo!

25. Zakaj lože je kameli iti skozi šivankino uho; kakor bogatimu priti v Božje kraljestvo.

26. In kteri so slišali, so rekli: Kdo pa more zveličan biti?

27. Jim je rekel: Kar je nemogoče per ljudeh, je mogoče per Bogu.[10])

28. Peter pa je rekel: Glej! mi smo vse zapustili, in smo šli za teboj.

29. Jim je rekel: Resnično, vam povem: Nikogar ni, kteri je zapustil hišo, ali starše, ali brate, ali ženo, ali otroke zavoljo Božjiga kraljestva,

30. de bi ne prejel veliko več v tem času, in v prihodnjim svetu večniga življenja.

31. Vzel je pa Jezus dvanajstere k sebi, in jim je rekel: Glejte! gremo gori v Jeruzalem,

8. Gl. Mat. 3, 7.
9. Gl. Mat. 5, 46.
10. kteri zamore bogatincu v sredi njegoviga bogastva duhá uboštva dati.

Digitized by Google

in vse se bo dopolnilo, kar je pisano od Sinú človekoviga po prerokih.

32. Izdan bo namreč nevernikam, in bo zasramovan, in gajžlan[11]) in zapljevan;

33. in po tem, ko ga bodo gajžlali, ga bodo umorili; in tretji dan bo *(od mertvih)* vstal.

34. In oni tega niso razumeli, in ta beseda jim je bila skrita, in niso razumeli, kar je bilo rečeno.[12])

35. Pergodilo se je pa, ko se je Jerihi perbližal, je neki slepec sedel poleg pota in je vbogajme prosil.[13])

36. In ko je slišal množico memo iti, je prašal, kaj bi to bilo.

37. Povedali so mu pa, de Jezus iz Nazareta memo gre.

38. In je vpil, rekoč: Jezus, sin Davidov, usmili se me!

39. In spredej gredoči so ga svarili, de naj molči. On pa je še bolj vpil: Sin Davidov, usmili se me!

40. Jezus pa je obstal, in ga je rekel k sebi perpeljati. In kadar se je perbližal, ga je vprašal,

41. rekoč: Kaj hočeš, de naj ti storim? On pa je rekel: Gospod! de vidim.

42. In Jezus mu je rekel: Spreglej! tvoja vera ti je pomagala.

43. In zdajci je spregledal, ter je za njim šel in Boga častil. In vse ljudstvo, ko je to vidilo, je Bogu hvalo dajalo.

XIX. Poglavje.

Cahej sprejme Jezusa. Prilika od liber, ki jih je imeniten gospod svojim hlapcam zročil, in od puntarskih podložnikov. Jezus gre očitno in s častjo v Jeruzalem; se razjoka nad mestam in prerokuje njegovo razdjanje; izžene kupce in prodajavce iz tempeljna.

1. In je prišel noter, in hodil po Jerihi.

2. In glej! bil je mož, Cahej po imenu; in ta je bil viši cestninarjev,[1]) in on je bil bogat.

3. In je iskal Jezusa viditi, kdo de je; in ni mogel zavoljo množice, ker je bil majhne postave.

4. In je naprej tekel, in zlezel na divje figovo drevo,[2]) de bi ga vidil; ker tam je imel memo iti.

5. In ko je bil Jezus na tisto

11. V greškim: „*zaničevan*“.

12. Teh besedi niso mogli striniti, ker so pričakovali prihodnjiga veličastniga Zveličarjeviga kraljestva, in so terdno verovali v njegovo veliko oblast, in ker je Jezus večkrat v podobah govoril, so toliko prej mislili, de njegovo govorjenje ni prav po besedi jemati.

13. Prim. Mat. 20, 29. Mark. 10, 46.; kjer se pa ozdravljenje dveh slepcov pri izhodu iz Jerihe pripoveduje in je drugo od uniga pri vhodu.

1. Cestninski prejemnik, ki je denar podložnih cestninarjev Rimljanam dajal (gl. Mat. 5, 46: 9, 10.), imeniten mož.

2. na murbino smokvo, drevo, ktero ima murbam enako perje in smokvam enak sad.

Digitized by Google

mesto prišel, je gori pogledal, in ga je vidil, ter mu je rekel: Cahej! stopi hitro doli, ker dans moram v tvoji hiši ostati.

6. In je hitro doli stopil, in ga sprejel z veseljem.

7. In ko so vsi to vidili, so godernjali,[3]) rekóč: K grešnimu človeku je šel v hišo.[4])

8. Cahej pa je perstopil in rekel Gospodu:[5]) Glej, Gospod! polovico svojiga blaga dam ubogim, in ako sim koga kaj ogoljfal, povernem čveterno.[6])

9. Jezus pa mu je rekel: Dans je ti hiši zveličanje došlo,[7]) zato ker je tudi on Sin Abrahamov.[8])

10. Sin človekov je namreč prišel iskat in zveličat, kar je bilo zgubljeniga.[9]) Mat. 18, 11.

11. Kadar so pa oni to slišali, je priliko perstavil, ker je blizo Jeruzalema bil, in ker so menili, de se bo skorej Božje kraljestvo razodelo.[10])

12. Rekel je tedej: Neki imeniten človek je šel v daljno deželo vzet kraljestvo v last in se vernit.[11])

13. Poklical je pa svojih deset hlapcov,[12]) in jim dal deset liber,[13])

3. t. j. prav veliko jih je godernjalo.

4. Cahej je bil grešnik, pa je to tudi spoznal; pripravljen je bil poboljšati se in z greham storjeno škodo popraviti, ter svojiga zveličanja pri Jezusu iskati. Take Jezus obiskuje.

5. v svoji hiši (v. 9.).

6. Druge polovice ne obderži za se, temuč hoče ž njo po krivici pridobljeno čveterno poverniti. Eno, pravi sv. Ambrož, (vbogajme dajati) ni dovolj, zakaj radodarnost ne dobí milosti, dokler krivica terpí. Greh, pravi sv. Avguštin, se ne odpusti, razun če je ukradeno povernjeno.

7. Dans sim jaz v to hišo s svojimi gnadami prišel.

8. ne samo po telesnim rodu, ampak tudi po duhu, ker véruje in ljubi kakor Abraham.

9. Jaz sim k Caheju prišel, mu grehe odpustil in ga opravičil, ker sim prišel grešnike k spreobernjenju vabit, in sicer nar pred Jude, ki so Abrahamovi otroci, in tiste zmed njih sprejemat in zveličat, ki hočejo pravi Abrahamovi otroci tudi po duhu biti — verne in ljubijoče. Katoliška cerkev ukazuje to prigodbo v god posvečevanja vsake hiše Božje brati, in sicer prav primerno; zakaj kjer koli je cerkev zidana in v keršansko službo Božjo posvečena, tam Jezus grešnike s svojimi gnadami obiskuje, tode le take, kteri hočejo vérovati in ljubiti, kakor Abraham, oče vernih.

10. v svojim veličastvu na zemlji se pokazalo. Gl. zgor. 17. razl. 18. Naslednja prilika je učila, de se morajo pred Jezusovim veličastnim prihodam prejeti darovi v njegovi službi zvesto obračati. Tej podobno priliko pripoveduje Mat. 25, 14. i. d.

11. Imenitni mož je Kristus, kraljestvo je nebeško veličastvo (spod. 24, 26.), v ktero je po svojim terpljenji šel; hlapci so aposteljni in drugi kristjani, ki naj se z zvestim obračanjem darov na njegov drugi prihod pripravljajo; libra je dar keršanske vere; mestnjani, podložni, so za resnico nedovzetni Izraelci in vsi nasprotniki keršanstva.

12. vse svoje hlapce. Deseterka, iz ktere je vse številstvo sostavljeno, pomeni veliko in vse.

13. Po besedi: „*deset min*“. Mna je tehtala 100 drahem, in veljala okoli 20 goldinarjev. Vsaki je prejel eno mno. Pervi dar keršanstva, prerojenje v svetim kerstu, je pri vsih kristjanih enak: sčasama se množé darovi in

Digitized by Google

in jim je rekel: Kupčujte, dokler ne pridem.[14])

14. Njegovi mestnjani so ga pa sovražili, in so poslali sporočenje za njim, rekoč: Nočemo, de bi ta kraljeval čez nas.[15])

15. In zgodilo se je, de je, ko je bil kraljestvo prevzel, nazaj prišel; in je ukazal poklicati hlapce, kterim je bil dal denarje, de bi zvedil, koliko je vsakteri perkupčeval.

16. Prišel je pa pervi, rekoč: Gospod! tvoja libra je deset liber perdobila.[16])

17. In mu je rekel: Prav, dobri hlapec! ker si bil v malim zvest, imej oblast čez deset mest.[17])

18. In drugi je prišel, rekoč: Gospod! tvoja libra je storila pet liber.

19. In temu je rekel: Tudi ti bodi čez pet mest.

20. In eden je prišel, rekoč: Gospod! glej svojo libro, ktero sim imel shranjeno v ruti:[18])

21. Zakaj bal sim se te, ker si ojster človek, jemlješ, česar nisi naložil, in žanješ, česar nisi sejal. Mat. 25, 24.

22. Mu reče: Iz tvojih ust te sodim, hudobni hlapec![19]) Si vedil, de sim jest ojster človek, ki jemljem, česar nisim naložil, in žanjem, česar nisim sejal;

23. zakaj nisi dal mojih denarjev na menjavsko mizo, de bi jih bil jest, kadar bi bil prišel, z obrestjo potegnil?

24. In je rekel zraven stoječim: Vzemite mu libro, in jo dajte tistimu, kteri ima deset liber.

25. In so mu rekli: Gospod! ima deset liber.

26. Povem vam pa, de vsakimu, kteri ima, se bo dalo, in bo obilno imel;[20]) kdor pa nima, mu bo še, kar ima, odvzeto.

27. Tiste moje sovražnike pa,[21]) kteri niso hotli, de bi jest čez njé kraljeval, perpeljite sem, in jih pomorite vpričo mene.[22])

28. In ko je bil to rekel, je pred njimi šel, gredoč gori v Jeruzalem.

29. In pergodilo se je, ko je prišel blizo Betfag in Betanije k gôri, ki se oljska imenuje, je poslal dva svojih učencov, Mat. 21, 1. Mark. 11, 1. Jan. 12, 12.

---

gnade, ali se pa manjšajo, in so pri različnih ljudéh različni, kakor se že Božjiga odrešenja vdeležujejo. Sv. Matevž te razne gnade z različnimi natornimi darovi vred talente imenuje, ki niso bili vsakimu v enakim številu dani.

14. v veličastvu sodit. Ta drugi prihod bo za vse ljudí konec svetá; za vsaciga posebej pa ob njegovi smerti. Gl. Mat. 24, 42. i. d.

15. Tudi po Jezusovim vnebohodu in vhodu v njegovo veličastvo so Judje keršanstvo tajili in ga tajijo še dan današnji.

16. Prim. 1. Kor. 15, 10.

17. veči zveličanje in oblast v nebeškim kraljestvu.

18. Libro v ruti hranjeno imeti se pravi: dar keršanstva z ostudno lenobo zanemarjati.

19. Tedej: Kdor ni nič dobriga storil, je že hudo storil.

20. Besedí: „*in bo obilno imel*“ ni v greškim; ima jih pa Mat. 13, 12: 25, 29.

21. Gl. v. 14.

22. Neverni Judje in vsi sovražniki keršanske vere bodo nar strahovitniši, večno smert storili. Lenimu hlapcu se ne bo boljši godilo; zakaj zguba libre je zguba gnade, zguba gnade pa je zguba večniga zveličanja.

Digitized by Google

30. rekoč: Pojdita v vas, ktera je pred vama; in kadar vanjo prideta,[23]) bota našla žebe oslice pervezano,[24]) na kterim še nikoli noben človek ni sedel; odvežita ga in perpeljita.

31. In ako vaju bo kdo vprašal: Zakaj ga odvezujeta? mu tako recita: Gospod ga potrebuje.

32. Poslana pa sta šla, in sta našla žebe stati, kakor jima je bil rekel.[25])

33. Ko sta pa žebe odvezovala, so jima njegovi gospodarji rekli: Kaj žebe odvezujeta?

34. Ona sta pa rekla: Gospod ga potrebuje.

35. In sta ga k Jezusu peljala. In so svoje oblačila[26]) na žebe pogernili, in Jezusa nanj posadili.

36. Ko je pa šel, so svoje oblačila po potu razgrinjali.

37. In ko se je bil že perbližal, kjer se oljska gora na zdol nagne,[27]) je začela vsa množica učencov vesela z velikim glasam Boga hvaliti zavoljo vsih čudežev, ktere so vidili,

38. rekoč: Hvaljen bodi kralj, kteri pride v imenu Gospodovim, mir na nebu, in čast na visokosti![28])

39. In nekteri farizeji iz množice so mu rekli: Učenik! posvari svoje učence.

40. On jim je rekel: Povem vam, de, če ti molčé, bodo kamni vpili.

41. In ko se je perbližal *(Jeruzalemu)*, in je mesto ugledal, se je zjokal nad njim, rekoč:

42. De bi bilo spoznalo tudi ti, in zlasti ta svoj dan, kar je v tvoj mir![29]) Zdaj pa je skrito pred tvojimi očmi.

43. Ker prišli bodo dnevi nad té, in tvoji sovražniki te bodo obdali z zasipam, in te bodo oblegli in stiskali od vsih strani;

44. in bodo v tla pomandrali tebe in tvoje otroke v tebi, in ne bodo pustili v tebi kamna na kamnu, zato ko nisi spoznalo časa svojiga obiskanja. Mat. 24, 2. Spod. 21, 6. Dan. 9, 26.

45. In je šel v tempelj, in jih je začel izganjati, kteri so v njem prodajali in kupovali; Mat. 21, 12. Mark. 11, 15.

46. in jim je rekel: Pisano je: Moja hiša je hiša molitve; vi pa ste jo storili jamo razbojnikov. Iz. 56, 7. Jer. 7, 11.

47. In je učil vsak dan v tempeljnu. Veliki duhovni pa in pismarji, in pervi med ljudstvam so ga iskali pogubiti.

48. In niso našli, kaj bi mu storili.[30]) Vse ljudstvo namreč se ga je deržalo, in ga je poslušalo.

---

23. v Betfage.
24. Besede *„oslice“* ni v greškim.
25. V greškim: *„in sta našla, kakor jima je bil rekel“*.
26. svoje zgornje oblačila, plajše.
27. proti Jeruzalemu.
28. Naj bo Bog utolažen, angelji in ljudje zopet v eno Božjo družino združeni in Bog takó poveličevan!
29. kar ti je v zveličanje.
30. de bi ga skrivej umorili.

Digitized by Google

XX. Poglavje.

Duhovni vprašajo Jezusa, s čigavo oblastjo de v tempeljnu učí. Jezusov odgovor in nasprotno vprašanje. Prilika od vinograda, kmetov, morivcov in vogelniga kamna. Vprašanje zastran dacniga denarja. Od vstajenja mertvih. Mesija je sin in Gospod Davidov. Hinavšina in napuh farizejev.

1. In pergodilo se je eniga tistih dni, ko je ljudstvo v tempeljnu učil in evangeli oznanoval, so zraven prišli viši duhovni in pismarji s starašini vred, Mat. 21, 23. Mark. 11, 27.

2. in so mu djali, rekoč: Povej nam, s ktero oblastjo delaš to? Ali kdo ti je dal to oblast?

3. Jezus pa je odgovoril in jim rekel: Vas bom poprašal tudi jest eno besedo. Odgovorite mi:

4. Kerst Janezov, ali je bil z nebes ali od ljudí?

5. Oni so pa sami per sebi mislili, rekoč: Ako rečemo, z nebes, bo rekel: Zakaj mu tedej niste verjeli?

6. Ako pa rečemo, od ljudí, nas bo vse ljudstvo kamnjalo; verujejo namreč terdno, de je Janez prerok.

7. In so odgovorili, de ne vedo, od kod je.

8. In Jezus jim je rekel: Vam pa tudi jest ne povém, s ktero oblastjo to delam.

9. Začel je pa ljudstvu to priliko govoriti: Človek je zasadil vinograd, in ga je dal kmetam obdelovati; in on je šel na dolgo časa na ptuje. Iz. 5, 1. Jer. 2, 21. Mat. 21, 33. Mark. 12, 1.

10. In ob času je poslal hlapca k kmetam, de bi mu dali od sadú iz vinograda. Oni pa so ga stepli in spustili prazniga.

11. In je spet poslal drugiga hlapca. Oni pa so tudi tega pretepli in zasramovali in spustili prazniga.

12. In je še poslal tretjiga; oni so pa tudi tega ranili in ven pahnili.

13. Gospod vinograda pa je rekel: Kaj hočem storiti? Svojiga ljubiga sina bom poslal, morebiti, kadar bodo tega vidili, ga bodo spoštovali.

14. Ko so pa kmetje tega zagledali, so mislili sami per sebi,[1]) rekoč: Ta je dedič, umorimo ga, de bo dédišina naša.

15. In so ga vergli iz vinograda, in umorili. Kaj jim bo tedej gospod vinograda storil?

16. Prišel bo, tiste kmete pokončal in vinograd drugim dal. Ko so pa oni to slišali, so mu rekli: Ne zgôdi se to.[2])

17. On pa jih je pogledal, in je rekel: Kaj je tedej to, kar je pisano: Kamen, kteriga so zvergli zidarji, on je postal glava vogla? Ps. 117, 22. Iz. 28, 16. Mat. 21, 42. Dj. ap. 4, 11. Rim. 9, 33: 1. Pet. 2, 7.

18. Sledenj, kteri pade nad tem kamnam, se bo razbil; na kogar pa *(kamen)* pade, ga bo sterl.

19. Véliki duhovni in pismarji so tisto uro iskali ga prijeti; pa so se ljudstva bali; zakaj spoznali so, de je njim to priliko govoril.

20. In so pazili na perložnost, in poslali zalezovavcov, kteri bi se pravične[3]) hlinili, de bi ga

1. V greškim: *„so se med sabo posvetvali“*.
2. Farizeji so spoznali, de prilika njé zadeva.
3. češ, de jim je to mar, kar je prav in dobro. Drugi prestavljajo: *„poštene“*.

Digitized by Google

vjeli v besedi, in de bi ga izdali gosposki, in oblasti deželniga oblastnika. Mat. 22, 15. Mark. 12, 13.

21. In so ga vprašali, rekoč: Učenik! vemo, de prav govoriš in učiš, in ne gledaš na nikogar veljavo, temuč Božjo pot v resnici učiš.

22. Ali smemo davek dajati cesarju, ali ne?

23. Ker je pa spoznal njih zvijačo, jim je rekel: Kaj me skušate?

24. Pokažite mi denar. Čigavo podobo in napis ima? So odgovorili in mu rekli: Cesarjevo.

25. In jim je rekel: Dajte tedej cesarju, kar je cesarjeviga, in Bogu, kar je Božjiga. Rim. 13, 7.

26. In niso mogli njegove besede zavreči v pričo ljudstva; in so se čudili nad njegovim odgovoram, in so molčali.

27. Perstopili so pa eni saducejev, kteri pravijo, de ni vstajenja, in so ga vprašali, Mat. 22, 23. Mark. 12, 18.

28. rekoč: Učenik! Mojzes nam je zapisal: Ako koga brat umerje, kteri ima ženo, in je ta brez otrók, de naj jo vzame njegov brat za ženo, in obudí zarod svojimu bratu.

29. Bilo je tedej sedem bratov; in pervi je vzel ženo, in je umerl brez otrók.

30. In jo je vzel drugi, in je tudi umerl brez otroka.

31. In jo je vzel tretji. Ravno tako tudi vsih sedem; in niso zapustili zaroda, in so umerli.

32. Poslednjič za vsimi je umerla tudi žena.

33. Per vstajenji tedej, kteriga zmed njih bo žena? Zakaj sedem jih jo je imelo za ženo.

34. In Jezus jim je rekel: Otroci tega sveta se ženijo in možé;

35. tí pa, kteri bodo vredni spoznani, uni svét in vstajenje od mertvih dòseči, se ne bodo ne možíle ne ženíli.[4])

36. Zakaj nič več ne bodo mogli umreti; angeljem so namreč enaki, in so otroci Božji, ker so otroci vstajenja.[5])

37. De pa mertvi vstanejo, je tudi Mojzes skazal per germu, ker Gospoda imenuje Boga Abrahamoviga, in Boga Izakoviga, in Boga Jakopoviga. 2. Mojz. 3, 6.

38. Bog pa ni mertvih, ampak živih; zakaj njemu vsi živé.

39. Odgovorili so pa nekteri pismarji, in so mu rekli: Učenik! prav si odgovoril.

40. In si ga niso več upali kaj vprašati.

41. Rekel jim je pa: Kako pravijo, de je Kristus sin Davidov?

42. In David sam pravi v bukvah psalmov: Gospod je rekel mojimu Gospodu, usedi se na mojo desno, Ps. 109, 1. Mat. 22, 44. Mark. 12, 36.

---

4. V greškim: *„se ne ženijo in ne bodo ožénjeni“.*

5. ker bodo kakor pravični vstali. Tudi hudobni bodo vstali, pa ne veličastno kakor otroci Božji. Jezus nar prej učí, de med vstalimi pravičnimi ne bo ženitve in možitve. Od vstalih hudobnežev ne govorí določno; de bo pa tudi med njimi zakonsko življenje nehalo, se vidi iz tega, de tudi oní ne morejo umreti, in bi tudi zakon pri njih brez namena bil. Gl. Mat.

Digitized by Google

43. dokler ne položim tvojih sovražnikov tvojim nogam v podnožje?

44. David ga tedej Gospoda imenuje, in kako je njegov sin?

45. Ko je pa poslušalo vse ljudstvo, je rekel svojim učencam:

46. Várujte se pismarjev, kteri hočejo hoditi v dolgih oblačilih, in imajo radi pozdravljenja na tergih, in perve sedeže v shodnicah, in perve mesta per gostarijah, Mat. 23, 6. Mark. 12, 38. Zgor. 11, 43.

47. kteri objedajo hiše vdov, in dolge molitve na videz opravljajo. Tí bodo prejeli veči obsojenje. Mark. 12, 40.

XXI. Poglavje.

Jezus pohvali vdovo zavoljo darú v tempeljnu; prerokuje razdjanje Jeruzalema, in končanje svetá, in opominja k čuječnosti in molitvi.

1. Ko se je pa ozerl, je vidil bogate, kteri so svoje darí v pušico metali.

2. Vidil je pa tudi ubogo vdovo, ktera je dva denarca vanjo vergla. Mark. 12, 41.

3. In je rekel: Resnično, vam povem, de ta uboga vdova je več vanjo vergla, kakor vsi.

4. Zakaj vsi tí so od svojiga obilniga vergli v Božje darí, ta je pa vergla iz svojiga pomankanja ves živež, kteriga je imela.

5. In ko so nekteri govorili od tempeljna, de je z lepimi kamni in darmí[1]) ozaljšan, je rekel:

6. Dnevi bodo prišli, ob kterih od tega, kar vidite, ne bo pušen kamen na kamnu, kteri bi ne bil razvaljen. Mat. 24, 2. Mark. 13, 2. Zgor. 19, 44.

7. Vprašali so ga pa, rekoč: Učenik! kdaj bo to, in kákošno znamnje bo, kadar se bo to goditi začelo?[2])

8. In je rekel: Glejte! de ne bote zapeljani; zakaj veliko jih bo prišlo v mojim imenu, ki porekó, jest sim; in čas se je perbližal; nikar ne hodite tedej za njimi!

9. Kadar bote pa slišali vojske in punte, se nikar ne prestrašite: to se mora poprej zgoditi, ali konec še ni precej.

10. Potlej jim je rekel: Vstal bo národ zoper národ, in kraljestvo zoper kraljestvo.

11. In veliki potresi bodo po deželah, in kuga, in lakota, in strahovi z neba, in znamnja velike bodo.

12. Pred vsim tem pa bodo stegnili po vas svoje roké, in vas bodo preganjali, in izdajali v shodnice in ječe, in vlačili pred

1. V zunanjim tempeljnovim preddvoru so bile vsaktere vojne orodja, kakoršne so bili Judje privojskovali in Bogu v zahvalni dar obesili. Tudi dragi darovi nevernikov, zlate in sreberne krone in enake reči so tamkej bile.

2. ne le razdjanje Jeruzalema, ampak tudi konec svetá. De je tudi od tega govorjenje, sv. Mat. 24, 3. določno pové. Naslednje tedej obé sodbi ob enim zadéva. Prim. Mat. in razl.

Digitized by Google

kralje in oblastnike zavoljo mojiga iména.

13. To se vam bo pa godilo v pričevanje.[3])

14. Vtisnite si tedej v serca, in ne skerbite, kako bote odgovarjali.

15. Jest namreč vam bom dal usta in modrost, kteri se ne bodo môgli ustavljati, ne zopergovoriti vsi vaši zoperniki.

16. Izdajani pa bote od staršev in bratov, in od sorodnikov in prijatlov, in morili jih bodo zmed vas. Mat. 10, 21.

17. In bote od vsih sovraženi zavoljo mojiga iména.

18. Pa las vam z glave ne bo poginil.[4])

19. V svoji poterpežljivosti bote ohranili svoje duše.[5])

20. Kadar bote pa vidili, de je Jeruzalem z vojsko[6]) obležen, takrat védite, de je njegovo razdjanje blizo. Dan. 9, 27. Mat. 24, 15. Mark. 13, 14.

21. Tedej naj, kteri so v Judeji, bežé na goré; in kteri so v sredi v njem, naj preč gredó; in kteri so po deželi, naj nikar vanj ne hodijo.

22. Zakaj dnevi maševanja so to, de se vse dopolni, kar je zapisano.[7])

23. Gorjé pa nosečim in doječim tiste dni. Zakaj velika nadloga bo po deželi, in jeza nad tem ljudstvam.

24. In padali bodo pod mečem, in vjéti bodo med vse narode odpeljani, in Jeruzalem bo od nevernikov potaptan, dokler se časi nevernikov ne spolnijo.[8])

25. In bodo znamnja na solncu, in luni, in zvezdah, in na zemlji bo stíska med narodi zavoljo strašniga šumenja morja in valov. Iz. 13, 10. Eceh. 32, 7. Joel 3, 15. Mat. 24, 29. Mark. 13, 24.

26. In ljudje bodo koperněli od strahú in čakanja tistiga, kar ima čez ves svét priti; zakaj nebeške močí se bodo gibale.

27. In tedej bodo vidili Sinú človekoviga priti na oblaku z velíko oblastjo in častjo.

28. Kadar se bo pa to začelo goditi, poglejte in povzdignite svoje glave; ker vaše odrešenje se perbližuje.

29. In jim je priliko povedal: Poglejte figovo drevo, in vse drevesa;

---

3. To se vam bo godilo, de bote môgli resnico pričati; ob enim bo pa tudi pričevanje zoper vaše nasprotnike. Gl. Mat. 10, 18.

4. brez Božje volje. Gl. zgor. 12, 7.

5. Ako bote poterpežljivo prestali, bote zveličanje svojih duš ohranili. Poterpežljivost je posestvo duše; zakaj poterpežljivi je gospodar svoje duše ter jo mirno vodi, kakor hoče. Poterpežljivost, pravi sv. Gregori, je posestvo naše duše, ker je korenína in čuvajka vsih čednost. Resnično si nobene čednosti ne moremo prilastiti in v nobeni ne rasti, če z velíko poterpežljivostjo napotljejev ne premagujemo, ki se v nas in zunej nas vsimu dobrimu zoperstavljajo.

6. v greškim: „*z vojskami*“. Rimska obsedna vojska je bila v tri oddelke razdeljena; tudi je imela rimske in ptuje trume.

7. v vsih prerokih; posebno pri Dan. 9, 26. 27.

8. dokler ne bodo ljudstva, ki se v tem k keršanski veri spreobračajo, svojih

Digitized by Google

30. kadar že berst poganjajo, veste, de je leto blizo.

31. Tako tudi vi, kadar bote vidili, de se to godí, védite, de je blizo Božje kraljestvo.

32. Resnično, vam povem, de ta rod ne bo prešel, dokler se vse to ne zgodí.

33. Nebo in zemlja bota prešla, moje besede pa ne bodo prešle.[9])

34. Várujte se pa, de vaše serca ne bodo preobložene v požrešnosti in pijanosti, in časnih skerbeh; in de tisti dan nanaglama nad vas ne pride.

35. Zakaj kakor zaderga bo prišel čez vse, kteri po vsi zemlji prebivajo.

36. Čujte tedej, in molíte vsak čas, de bote vredni najdeni, vsimu temu ubežati, kar se bo godilo, in stati pred Sinam človekovim.

37. Učil je pa po dnevu v tempeljnu; po noči je pa ven hodil in ostajal na gôri, kterà se oljska imenuje.[10])

38. In vse ljudstvo je zjutrej k njemu perhajalo v tempelj, ga poslušat.

XXII. Poglavje.

Judež izdá Jezusa. Jezus jé velikonočno jagnje z aposteljni; postavi sv. rešnje telo; napové, de ga bo Judež izdal. Aposteljni se prepirajo, kdo de je večí. Jezus opominja k ponižnosti in postrežnosti; prosi za Petrovo vero; prerokuje, de ga bodo aposteljni zapustili, in de ga bo Peter zatajil. Jezus na vertu Getzemani. Jezus vjet in pred Kajfa peljan. Peter ga zatají in dela pokoro; vojaki ga zasmehujejo.

1. Perbliževal se je pa praznik opresnih kruhov, kteri se imenuje velika noč. Mark. 14, 1. Mat. 26, 2.

2. In véliki duhovni in pismarji so iskali, kako bi Jezusa umorili; bali pa so se ljudstva.

3. Satan pa je šel v Judeža, kteri se je imenoval Iškarjot, ki je bil eden zmed dvanajsterih. Mat. 26, 14. Mark. 14, 10.

4. In je šel in je govoril z vélikimi duhovni, in s poglavarji,[1]) kako bi jim ga izdal.

5. In so se razveselili, in mu obljubili denarjev dati. Mat. 26, 15.

6. In je besedo dal, in je i-

---

dob preživele in za sodbo dozorele (gl. Joel 3.), ko se bodo po tem Judje spreobernili (Rim. 11, 25. i. d.), in bo poslednja sodba.

9. Cerkev je ukazala te Jezusove besede, ktere posebno od njegoviga druziga prihoda k sodbi govoré (v. 25—33), pervo adventno nedeljo brati, de bi si verni toliko bolj prizadevali, milostni prihod Gospodov v ponižnosti in skritim življenji sebi v prid obračati; zakaj, le kdor Gospoda v ponižnosti in skritosti sprejme in sam njegovo ponižno, v Bogu skrito življenje obleče, sme njegoviga prihoda k sodbi zaupno pričakovati ter se nadjati, de bo ž njim v veličastvu razodet.

10. v Betanii. Gl. Mat. 21, 17.

1. tempeljnove straže. V. 52. Ap. djan. 4, 1. To so bili leviti.

Digitized by Google

skal perložnosti, de bi jim ga izdal brez hrupa.

7. Prišel je pa dan opresnih kruhov, ob kterim se je moglo klati velikonočno jagnje. Mat. 26, 17. Mark. 14, 12.

8. In je poslal Petra in Janeza, rekoč: Pojdita, in perpravita nam velikonočno jagnje, de jemo.

9. Ona sta pa rekla: Kje hočeš, de perpraviva?

10. In jima je rekel: Glejta, kadar prideta v mesto, vaji bo srečal človek, ki verč vode ponese; pojdita za njim v hišo, v ktero gre,

11. in recita hišnimu gospodarju: Učenik ti reče: Kje je gostivnica, kjer bom jedel velikonočno jagnje s svojimi učenci?

12. In vama bo pokazal veliko obédnico pogernjeno, in tam perpravita.

13. Šla sta tedej, in sta našla, kakor jima je bil rekel; in sta perpravila velikonočno jagnje.

14. In kadar je ura prišla, je k jedi šel, in dvanajsteri aposteljni z njim. Mat. 26, 20. Mark. 14. 17.

15. In jim je rekel: Iz serca sim želel to velikonočno jagnje jesti z vami, preden terpim.[2])

16. Zakaj povem vam, de od zdaj ga ne bom več jedel, dokler ne bo dopolnjeno v Božjim kraljestvu.[3])

17. In je vzel kelih, ter je zahvalil in rekel: Vzemite in razdelíte si med seboj.[4])

18. Zakaj povem vam, de ne bom pil od tertniga sadú, dokler Božje kraljestvo ne pride. Mat. 26, 29.

19. In je vzel kruh,[5]) ter je zahvalil in zlomil in jim dal, rekoč: To je moje telo, ktero bo za vas dano; to storíte v moj spomin.[6]) 1. Kor. 11, 24.

20. Ravno tako tudi kelih po

---

2. Jezus je tolikanj želel z učenci velikonočno jagnje jesti, ker je hotel tadaj zakrament sv. rešnjiga telesa postaviti, de bi nam spomin svoje neskončne ljubezni in nar dražji zastavo svoje gnade zapustil.

3. Ne bom več z vami velikonočniga jagnjeta jedel, dokler ne bom velikonočne večerje nebeškiga veselja z vami obhajal. Judovsko velikonočno jagnje je bilo v spomin pomorjenih egiptovskih pervorojencov in rešitve Izraelcov obhajano (2. Mojz. Pogl. 11. in 12.). Ker bo pa smert unih in pomilostenje teh še le pri poslednji sodbi popolnama nastopilo, ko bodo vsi hudobni, ktere Egipčani pomenijo, zaverženi, vsi dobri pa, kterih podoba so bili Izraelci, pomilosteni, bo tudi velikonočna večerja še le po sodbi v večnim zveličanji pravičnih popolnama obhajana; večno zveličanje je tedej dopolnjenje velikonočne večerje. Prim. 1. Kor. 5, 7.

4. Po obednih šegah pri velikonočni večerji se je po povžitim jagnjetu konec večerje še kozarec okrog podajal. To je ta kozarec in je dobro ločiti od skrivnostniga kelha nove zaveze (v. 20.).

5. po večerji, kakor je pri sv. kelhu naravnost povedano (v. 20.). Gospod sklene postavljenje zakramenta presvetiga rešnjiga telesa z večerjo velikonočniga jagnjeta, ker je bilo s tem velikonočno jagnje v višim pomenu, v duhu in v resnici ponovljeno. Ravno tako Jezus nobene Božje zapovedi v Mojzesovi postavi ni odpravil, temuč je vse le v viši duhovni pomen prestavil.

6. Kako de je Jezus s temi besedami sveto daritev in obhajilo postavil, je bilo pri sv. Matevžu razloženo. Poslednje besede: *„to delajte v moj*

Digitized by Google

večerji,[7]) rekoč: Ta kelih je nova zaveza v moji kervi,[8]) ktera bo za vas prelita.

21. Ali glej! roka mojiga izdajavca je z menoj per mizi.[9])

22. In Sin človekov sicer gre, kakor je sklenjeno; vender gorjé tistimu človeku, po kterim bo izdan.[10]) Mat, 26, 21. Mark. 14, 20. Jan. 13, 18. Ps. 40, 10.

23. In oni so se začeli med seboj popraševati, kteri zmed njih bi bil, kteri bi imel to storiti. Mat. 26, 22. Mark. 14, 19.

24. Vstal je pa tudi prepir med njimi, kteri njih, se zdi, de bi bil veči.[11])

25. Rekel pa jim je: Kralji narodov gospodujejo čez njé,[12]) in kteri imajo oblast čez njé, so dobrotniki imenovani.[13]).

26. Vi pa ne tako,[14]) ampak

---

spomin", so povelje do aposteljnov, de naj daritev in obhajilo odslej v cerkvi v njegov spomin obhajajo, in Jezus jih je tako mašnike posvetil. V tem oziru pravi sv. tridentinski cerkveni zbor (seja 23. zakonilo 1.): „Ako kdo poreče, de v novi zavezi ni vidniga in zunanjiga mašništva, ali de ni oblasti, posvečevati in darovati pravo telo in kri Gospodovo in grehe odpušati in zaderževati, ampak le služba in zgolj opravilo, evangeli oznanovati, ali de tisti, ki ne pridigovajo, celò niso duhovni, bodi izpahnjen". Vsled tega povelja in dane oblasti so aposteljni in njih nasledniki Jezusovo delo ponavljali in ga bodo ponavljali do konca svetá. To opravilo je bilo od pervih časov sem v latinski cerkvi maša (missa) imenovano, ker darujoči mašnik konec daritve zbranimu ljudstvu pravi: „Ite, (actio) missa est", t. j. pojdite, opravilo je končano. V greški cerkvi se imenuje sveta služba, sveto opravilo. De je to ponavljano opravilo (maša) v bistvu ravno tisto, ktero je Jezus opravil, se vidi, ako se oboje med sabo priliči. Kakor je Kristus 1) Boga zahvalil in ga hvalil zavoljo darovaniga kruha, 2) kruh spremenil, 3) v zavživanje dal, ravno tako ima sv. maša tri dele: 1. darovanje in zahvalovanje („offertorium" in „sanctus"), 2. spremenovanje (povzdigovanje), 3. obhajilo. Pri vsakim delu vpletene molitve niso bistevne, pa od cerkve od pervih časov sem že zapovedane, de se vsaki teh treh delov toliko veličastniši obhaja.

7. ko je bilo velikonočno jagnje povžito.

8. moja kri, ktera novo zavezo zapečati. Gl. Mat. in Mark.

9. Judež je torej sv. večerjo tudi jedel. Kakošno nar globokejši ponižanje Gospodovo! Kakor Božje visokosti, tako tudi Božjiga silno globokiga ponižanja ne moremo meriti.

10. Po sv. Matevžu 26, 21—25., in sv. Mark. 14, 18—21. je Jezus Judeževo izdajanje naznanil, preden je bil sv. večerjo postavil; tukaj se pa to še le po nji pripoveduje. Desiravno je Jezus že pred sv. večerjo od svojiga izdajavca govoril (Jan. 18, 10: 11, 18.), je bil vender izdajavec prav za prav še le po sv. večerji naznanjen (Gl. Jan. 13. razl. 16.).

11. Prepir je bil poprej (Mat. 18, 1: 20, 21. 24.); zdaj po večerji, ko bi mógli aposteljni v nar globokejši ponižnosti uterjeni biti, jih je Gospod še enkrat podučil, de je tak prepir nečimern, in de ne smejo biti taciga častilakomniga duhá.

12. Gl. Mat. 20, 25.

13. in oblastnikam tega svetá se dajejo častni perlogi: milostni, dobrotnik, podpornik.

14. Vi ne smete gospodovati, kakor nejeverni oblastniki, in, kar za svoje podložne storite, ne smete misliti, de je to vaša milost.

Digitized by Google

kteri je veči med vami, naj bo kakor manjši, in prednik kakor služabnik.

27. Kdo namreč je veči, kdor je per mizi, ali kdor streže? Kaj ne, kdor je per mizi? Jest pa sim v sredi med vami, kakor kdor streže.[15])

28. Vi pa ste, kteri ste prebili z menoj v mojih skušnjavah.[16])

29. In jest vam odločim kraljestvo,[17]) kakor ga je meni odločil moj Oče,

30. de jéste in pijete per moji mizi v mojim kraljestvu,[18]) in de sedite na sedežih, ter sódite dvanajstere Izraelove rodove.[19])

31. Gospod pa je rekel: Simon, Simon! glej, satan vas je hotel imeti, de bi vas presejal kakor pšenico.[20])

32. Jest pa sim prosil zate, de ne jenja tvoja vera; in ti, kadar se boš nekdaj spreobernil, poterdi svoje brate.[21])

33. On pa mu je rekel: Gospod! s teboj sim perpravljen v ječo in v smert iti.

34. On pa je rekel: Povem ti, Peter! petelin ne bo dans pel,[22]) preden trikrat ne utajíš, de me poznaš. In jim je rekel: Mat. 26, 34. Mark. 14, 13.

35. Kadar sim vas poslal brez mošnje, in torbe in čevljev, vam je li kaj mankalo? Mat. 10, 9.

36. Oni pa so rekli: Nič ne. Rekel jim je tedej: Zdaj pa, kdor ima mošnjo, naj jo vzame, ravno tako tudi torbo; in kdor nima, naj prodá svojo suknjo, in naj kupi meč.[23])

---

15. Zveličar misli posebno umivanje nog. Gl. Jan. 13, 4.
16. v zopernostih, v nasprotvanji.
17. večno zveličano gospostvo v nebesih.
18. Pojedina je podoba večniga zveličanja. Prim. Mat. 8, 11.
19. Gl. Mat. 19, 28.
20. de bi vas skušal. Skušnjava je presejevanju primerno priličena; zakaj kakor se v presejevanji zernje od plev loči, in se pokaže, kaj je pleva, kaj pa pšenica, tako se ljudje v skušnjavi pokažejo, če so dobri ali hudobni.
21. Pomen verst 31. 32: Simon, podstavni kamen moje cerkve, satan bo tebe, tvoje brate, in vse moje verne naganjal, de bi od moje vere v tem ali unim uku odstopili; ali jaz sim Očeta poscbej za te prosil, ker je vse na tebi, poglavarji, de tvoja vera v praviga Kristusa, kakoršniga si spoznal, nikoli ne jenja. Sicer boš tudi ti omahoval; pa se boš zopet spreobernil. Po svojim spreobernjenji tudi svoje brate v veri poterdi! Gospod tukej poglavarju svete cerkve in vsim njegovim pravim naslednikam obljubi, de spoznanje praviga Kristusa, kakoršno je bil Peter izrekel, pri njih nikdar ne bo nehalo. To bi se zgodilo, ko bi oni očitno vpričo sv. cerkve zmoto učili ali vanjo privolili. To se pa ni nikdar zgodilo in se ne bo nikdar zgodilo (Leon, Ciprijan, Belarmini in drugi).
22. ne bo se danilo, preden i. t. d.
23. Téh besedí bi aposteljni ne bili smeli po besedi sprejeti, kar se iz tega vidi, ker je Jezus pozneje Petra kregal, ko je v njegovo brambo meč potegnil (Mat. 26, 52.). Pomen je velikoveč ta: Doslej vam je bilo vse po sreči in vam nič ni primankovalo; zdaj pa meni in vam velíko preganjanje protí, in vam še tudi veliko pomankanje, ktero se po človeški razumnosti le z mečem in z dobro zalogo odverniti zamore: pa človeška razumnost naj ne vodi po Božjih potih, ampak zaupanje v Božje varstvo in vdanost v njegovo voljo (Krizost.).

Digitized by Google

37. Zakaj povem vam, de še to mora nad menoj dopolnjeno biti, kar je pisano: In med krivične je bil perštet. To namreč, kar je od mene (*pisano*), ima konec.[24]) Iz. 53, 12.

38. Oni pa so rekli: Gospod! glej, tukej sta dva meča.[25]) On pa jim je rekel: Dosti je.[26])

39. In je ven šel, in je šel po navadi na oljsko goro. Za njim pa so šli tudi učenci. Mat. 26, 30. 36. Mark. 14, 26. 32. Jan. 18, 1.

40. Kadar je pa na mesto prišel, jim je rekel: Molíte, de ne pridete v skušnjavo.[27])

41. In on se je odtegnil od njih za lučaj kamna; in je na kolena padel in môlil, Mat. 26, 39. Mark. 14, 35.

42. rekoč: Oče! ako hočeš, vzemi ta kelih od mene;[28]) vender ne moja, ampak tvoja volja naj se zgodí.

43. Perkazal se mu je pa angelj z nebes, kteri ga je poterdil.[29]) In ko so ga smertne težave obšle, je delj molil.[30])

44. Njegov pot pa je bil, kakor kervave kaplje tekoče na zemljo.[31])

45. In kadar je od molitve vstal, in k svojim učencam prišel, jih je našel spijoče od žalosti.

46. In jim je rekel: Kaj spite? Vstaníte, molíte, de ne pridete v skušnjavo.

47. Še je govoril, in glej! množica, in kteri je bil imenovan Judež, eden dvanajsterih, je šel pred njimi; in se je perbližal Jezusu, de bi ga kušnil. Mat. 26, 47. Mark. 14, 43. Jan. 18, 3.

48. Jezus pa mu je rekel: Judež! s kuševanjem izdajaš Sinú človekoviga?

49. Kadar so pa, kteri so bili okoli njega, vidili, kaj ima biti, so mu rekli: Gospod! ali naj mahnemo z mečem?

50. In eden zmed njih[32]) je mahnil po hlapcu vélikiga duhovna, in mu je odsekal desno uho.

51. Jezus pa je odgovoril in rekel: Jenjajte od tega. In se

---

24. se dopolnuje.

25. Apostelјni niso Jezusovih besedí razuméli.

26. Jezus svojiga govora (v. 36.) ni hotel bolj natanko razlagati, temuč je privolil, de so oba meča seboj vzeli, sicer ne v njegovo brambo, temuč de bi zamogel pokazati, de gre prostovoljno v terpljenje. Zakaj ko je bil Peter Malhu uho odsekal, ga je posvaril, in uho zacelil. Meča sta bila mende velíka noža, kakoršnih je bilo apostelјnam za klanje velikonočniga jagnjeta treba (Krizost.)

27. de se ne bote motili zavoljo mojiga terpljenja, in moje zapušenosti.

28. V greškim: *„Oče! ako hočeš vzeti ta kelih od mene“.*

29. mu je odgovor z nebes prinesel, de je Očetova volja, de naj terpí; sad njegoviga terpljenja mu je kazal in ga tako poterdil. Znotranje tolažbe, znotranjiga razsvitljenja se je Jezus prostovoljno znebil. Gl. Mat.

30. Kolikor hujši je bilo njegovo terpljenje, toljko bolj je molil. V greškim: *„je persérčnejši molil“.*

31. De je Kristus pravo kri potil, je vesoljna misel svetih očetov, in sv. Atanazi tiste izobčuje, kteri to tajé. De je v veliki dušni britkosti kervav pot mogoče, so zdravniki že zdavnej spričali.

32. Peter. Sveti Janez, kteri je po njegovi smerti pisal, ga imenuje (Jan. 18, 10.).

Digitized by Google

je njegoviga ušesa dotaknil, in ga je ozdravil.

52. Rekel je pa Jezus vélikim duhovnam, in poglavarjem tempeljna in starašinam, ki so nadnj prišli: Kakor nad razbojnika ste prišli z meči in s kolmi.

53. Vsak dan sim bil per vas v tempeljnu, in niste stegnili rok po meni; tode to je vaša ura in oblast teme.[33])

54. Popadli so ga pa in peljali v hišo vélikiga duhovna. Peter pa je hôdil od deleč za njim. Mat. 26, 57. Mark. 14, 53. Jan. 18, 24.

55. Zanetili so pa ogenj v sredi dvoriša, in so okrog njega sedéli, in Peter je bil v sredi njih. Mat. 26, 69. Mark. 14, 66. Jan. 18, 25.

56. Ko ga je pa vidila neka dekla sedeti per ognji, in ga je prav pogledala, je rekla: Tudi ta je bil z njim.

57. On pa ga je zatajil, rekoč: Žena, ne poznam ga!

58. In kmalo po tem ga je drugi vidil, in je rekel: Tudi ti si zmed njih. Peter pa je rekel: O človek! nisim.

59. In nekako uro časa potlej je nekdo drugi terdil, rekoč: Resnično, tudi ta je bil z njim, ker je tudi Galilejic. Jan. 18, 26.

60. Peter je pa rekel: Človek, ne vém, kaj praviš! In še je govoril, kar je petelin zapel.

61. In Gospod se je ozerl, in je pogledal v Petra.[34]) In Peter se je spomnil besede Gospodove, kakor je bil rekel: Preden petelin zapoje,[35]) me boš trikrat zatajil. Mat. 26, 34. Mark. 14, 30. Jan. 13, 38.

62. In Peter je ven šel, in je milo jokal.

63. In možje, kteri so ga[36]) deržali,[37]) so ga zasramovali in bíli.

64. In so ga zakrivali, in ga v obraz bíli; in so ga vprašali, rekoč: Prerokuj, kdo te je udaril?

65. In več drugiga preklinjevanja so govorili zoper njega.

66. In kadar se je dan storil,[38]) so se zbrali starašini ljudstva,

---

33. Doslej me niste prijeli, desiravno sim bil skorej zmiram pri vas; ali čas še ni prišel, ki ga je bil moj Oče odločil. Zdaj je pa čas prišel, in hudiču je oblast dana, z vašimi rokami križati me.

34. Ko je bila ena ura pretekla (v. 56—59.), je bilo preiskovanje pri vélikih duhovnih Anu in Kajfu lahko končano; torej so mende Jezusa na dvoriše peljali, de bi ga za véliki zbor prihranili, ki naj bi se zarano zbral (v. 66.). Ko so Jezusa od zaslišanja k zasramovanju peljali (v. 63—65.), je mende bilo, de je Jezus Petra pogledal. Drugi menijo, de je bila preiskovavna sodba na eni strani odperta, v ktero se je iz dvoriša lahko gledalo. Zopet drugi mislijo, de je bil Jezusov pogled le znotranje ginjenje.

35. Prav za prav: Preden petelin petje konča. Po sv. Marku je petelin dvakrat zapel. Gl. Mat. 26, 34. 35.

36. V greškim: „*Jezusa*“.

37. de bi ga za zaslišanje vpričo véliciga zbora prihranili. Gl. razl. 33.

38. Nekteri mislijo, de je bilo naslednje zaslišanje pri Kajfu, kar sv. Matevž (26, 63.) in sv. Marka (14, 53.) pripovedujeta; ali zgornje besede „*kadar se je dan storil*“ so očitno primerjene besedam pri sv. Mat. (27, 1.), in Mark. 15, 1., kjer je govorjenje od snidenja véliciga zbora v jutro. Govorjenje pa, ki si je enako, se je lahko ponavljalo.

Digitized by Google

véliki duhovni in pismarji, in so ga peljali v svoje zbirališe, rekoč: Ali si ti Kristus, povej nam?

67. In jim je rekel: Ako vam povém, mi ne bote verjeli.

68. Ako pa tudi vprašam, mi ne bote odgovorili, in me ne spustili.[39])

69. Odsihmal pa bo Sin človekov sedel na desnici močí Božje.

70. Vsi pa so rekli: Tí si tedej Sin Božji? In je rekel: Vi pravite, de jest sim.

71. Oni so pa rekli: Kaj potrebujemo še pričevanja? Sej smo sami slišali iz njegovih ust.

XXIII. Poglavje.

Jezus pred Pilatam, Herodam, in spet pred Pilatam. Baraba spušen. Kristus obsojen in k smerti peljan. Jeruzalemske žene ga objokujejo. Križanje. Spokorni razbojnik. Smert Jezusa Kristusa. Jožef iz Arimateje oskerbí njegov pokop.

1. In vstala je vsa njih množica in so ga peljali k Pilatu. Mat. 27, 2. Mark. 15, 1. Jan. 18, 28.

2. Začeli so ga pa tožiti, rekoč: Tega smo našli, de zapeljuje naš národ, in de brani cesarju davke dajati, in pravi, de je on Kristus, kralj. Mat. 22, 21. Mark. 12, 17.

3. Pilat pa ga je vprašal, rekoč: Si tí kralj judovski? On pa je odgovoril in rekel: Tí praviš. Mat. 27, 11. Mark. 15, 2. Jan. 18, 33.

4. Pilat pa je rekel vélikim duhovnam in množicam:[1]) Nič kriviga ne najdem nad tem človekam.

5. Oni pa so še bolj sílili, rekoč: Ljudstvo šunta, ker učí po vsi Judeji, začenši od Galileje do sem.

6. Ko je pa Pilat slišal Galilejo, je vprašal, ali je on Galilejic.

7. In ko je zvedil, de je spod Herodove oblasti, ga je poslal k Herodu, kteri je bil tudi v Jeruzalemu tiste dni.[2])

8. Herod pa, ko je Jezusa vidil, se je silno obveselil; zakaj že zdavno ga je želel viditi, ker je veliko slišal od njega, in je upal, de ga bo vidil kak čudež storiti. Zgor. 13, 31. Mat. 14, 1.

9. In ga je opraševal z mnogimi besedami; on pa mu ni nič odgovoril.[3])

10. Véliki duhovni pa in pismarji so stali, in ga terdó tožili.

11. Herod pa s svojimi vojaki[4]) ga je zaničeval in zasramoval, in ga je oblekel v belo oblačilo,[5]) in ga je nazaj poslal k Pilatu.

---

39. ker ne išete resnice, ampak le izgovora, de bi me zamogli obsoditi.
1. ko ga je bil bolj natanko izprašal. Gl. Jan. 18, 33. i. d.
2. zavoljo velikonočniga praznika.
3. ker so bile nečimerne popraševanja, ki bi bile le njegovo radovednost pasle.
4. z životno stražo, z dvorniki.
5. častno obleko v zasramovanje.

Digitized by Google

12. In postala sta prijatla Herod in Pilat tisti dan; zakaj poprej sta bila v sovraštvu med seboj.[6])

13. Pilat pa je poklical vélike duhovne, poglavarje in ljudstvo,

14. in jim je rekel: Perpeljali ste mi tega človeka, kakor de bi odvračeval ljudstvo; in glejte, jest sim ga vpričo vas izprašal, in nisim našel nobene krivice nad tem človekam v tem, česar ga tóžite. Jan. 18, 38: 19, 4.

15. Pa tudi Herod ne; zakaj poslal sim vas bil k njemu, in glejte, nič smerti vredniga ni bilo najdeniga nad njim.

16. Pretepel ga bom tedej,[7]) in spustil.

17. Mógel jim je pa ob prazniku eniga spustiti.

18. Zavpila je pa množica vsa kmalo, rekoč: Preč s tem, in spusti nam Barába.

19. Ta je bil zavoljo nekiga v mestu storjeniga punta in ubôja v ječo veržen.

20. Pilat jih je tedej spet nagóvoril, ker je hotel Jezusa spustiti.

21. Oni pa so vpili, rekoč: Križaj, križaj ga!

22. On pa jim je vtretjič rekel: Kaj je pa ta hudiga storil? Nič smerti vredniga ne najdem nad njim: pretepel ga bom tedej in spustil.

23. Oni pa so tišali z velíkim vpitjem, in so prosili, de naj bo križan; in njih vpitje je perhajalo čedalje veči.[8])

24. In Pilat je persodil, de naj bi se dopolnila njih prošnja.

25. Spustil jim je tedej tistiga, kteri je bil zavoljo ubôja in punta v ječo veržen, za kteriga so prosili; Jezusa pa je izdal njih volji.

26. In kadar so ga peljali, so prijeli nekiga Simona Cirenčana, kteri je šel s polja, in so mu naložili križ nesti za Jezusam. Mat. 27, 32. Mark. 15, 21.

27. Šla je pa za njim velíka množica ljudi in žen, ktere so jokale, in ga milovale.

28. Jezus pa se je proti njim obernil in rekel: Hčere jeruzalemske! nikar se ne jokajte nad menoj, ampak jokajte se nad seboj in nad svojimi otroci.

29. Zakaj glejte! dnevi bodo prišli, ob kterih porekó: Srečne so nerodovitne, in telesa, ktere niso rodile, in persi, ktere niso dojile![9])

30. Takrat bodo začeli rêči goram: Padite na nas! in hribam: Pokrite nas![10]) Iz. 2, 19. Oz. 10, 8. Skr. raz. 6, 16.

31. Če namreč nad srovim lesam

---

6. Pilat je mende v Herodovo vladarstvo segal (prim. zgor. 13, 1.). Ker mu je Pilat Jezusa v sodbo poslal, ga je to očitno spoznanje njegove oblasti z njim spravilo.

7. dal ga bom bičati. Gl. Mat. 27, 26. Mark. 15, 15. Jan. 19, 1.

8. V grešk im; *„njih in višjih duhovnov vpitje“.*

9. Srečne so žene, ktere nimajo otrók, de bi zavoljo njih žalovale. Tolike bodo težave in nadloge, ki bodo nad Jeruzalem prišle!

10. Strahú bodo v berloge po hribih in gorah lezli; ker pa tudi tukaj ne bodo varni, si bodo nagle smerti želeli, de bi britkostim ušli. Vse je podoba nar večiga strahú, nar veči britkosti in obupnosti.

Digitized by Google

to delajo, kaj se bo godilo nad suhim?[11])

32. Peljana sta bila pa z njim tudi dva druga, hudodelnika, de bi bila umorjena.

33. In kadar so bili prišli na mesto, ktero se imenuje mesto mertvaških glav, so tam križali njega in hudodelnika, eniga na désni in eniga na levi strani. Mat. 27, 33. Mark. 15, 22. Jan. 19, 17.

34. Jezus pa je rekel: Oče, odpusti jim, sej ne vedo, kaj delajo! In razdelili so njegove oblačila, in so zanje vadljali.

35. In ljudje so stali in gledali, in véliki duhovni so ga zasmehovali z njimi vred, rekoč: Drugim je pomagal, naj sam sebi pomaga, ako je on Kristus, izvoljeni Božji.

36. Zasramovali so ga pa tudi vojaki, kteri so perstopili, in mu jesiha ponujali;

37. in rekli: Ako si tí kralj judovski, pomagaj si!

38. Bil je pa tudi napis nad njim napisan z greškimi, latinskimi, in hebrejskimi čerkami: Ta je kralj Judov.[12])

39. Eden razbojnikov pa, ktera sta viséla,[13]) ga je preklinjal, rekoč: Ako si tí Kristus, pomagaj sam sebi in nama!

40. Drugi pa je odgovoril, in ga je svaril, rekoč: Še tudi ti ne bojiš Boga, ker si v ravno tistim obsojenji?

41. In midva sicer po pravici, zakaj po zasluženji svojih del prejemava; ta pa ni nič hudiga storil.

42. In je rekel Jezusu: Gospod! spomni se me, kadar prideš v svoje kraljestvo.[14])

43. In Jezus mu je rekel: Resnično, ti povem, dans boš z menoj v raji.[15])

44. Bilo je pa okoli šeste ure: in tema se je storila po vsi zemlji do devete ure.

45. In solnce je otemnelo, in zagrinjalo v tempeljnu se je pretergalo po sredi.

46. In Jezus je zavpil z velikim glasam, in je rekel: Oče! v tvoje roke zročim svojo dušo. In ko je to izrekel, je dušo izdihnil.

47. Ko je pa stotnik vidil, kar se je zgodilo, je Boga častil, rekoč: Resnično, ta človek je bil pravičen!

48. In vsi ljudje, kteri so se bili sošli to gledat, kadar so vidili, kar se je zgodilo, so terkali na svoje persi, in se vernili.

49. Vsi njegovi znanci pa in žene, ktere so bile prišle za njim iz Galileje, so od deleč stali, in to gledali.

50. In glej! bil je mož, po imenu Jožef, kteri je bil sveto-

11. Ako bo pravični in sveti takó grozovito terpel, kaj je hudobnimu in brezbožnimu pričakovati? Gl. 1. Pet. 4, 17.

12. Gl. Mat. 27, 37. Hebrejska beseda „jud“ pomeni „spoznovavec“. Tako so se tudi pervi kristjani imenovali in si torej primek „judje“ prikladali. Prav reči primerno! Zakaj keršanstvo je judovstvo v duhu in v resnici.

13. tudi križana.

14. v svoje nebeško kraljestvo, k Bogu, svojimu Očetu.

15. v nebesih: zakaj ker je hudodelnik za Kristusam umerl (Jan. 19, 31—33.), so bile mende nebesa že odperte.

Digitized by Google

vavec, dober in pravičen mož, Mat. 27, 57. Mark. 15, 43. Jan. 19, 38.

51. (ta ni bil pervolil v njih svet in djanje) iz Arimateje, judejskiga mesta, kteri je tudi sam čakal Božjiga kraljestva.[16])

52. Ta je šel k Pilatu, in je prosil Jezusovo telo.

53. In ga je snel, zavil v tančico, in položil v izsekan grob, v kteriga še nihče ni bil položen.

54. In je bil dan perpravljanja, in sabota se je zasvetovala.[17])

55. Šle so pa za njim tudi žene, ktere so bile z njim prišle iz Galileje, in so grob pogledale, in kako je bilo položeno njegovo telo.

56. In so se vernile, ter so perpravile dišav in mazil;[18]) v saboto pa so bile per pokoji po postavi.[19])

XXIV. Poglavje.

Vstajenje. Jezus se perkaže učencama, ki v Emavs gresta; tudi aposteljnam; skaže svoje vstajenje, in obljubi poslati svetiga Duha. Vnebohod.

1. Pervi dan po saboti pa, prav zgodej, so prišle k grobu, in so pernesle dišav, ki so jih bile perpravile.[1]) Mat. 28, 1. Mark. 16, 2. Jan. 20, 1.

2. In so našle kamen od groba odvaljen.

3. In so vanj šle, in niso našle telesa Gospoda Jezusa.

4. In pergodilo se je, ko so bile zavoljo tega silno žalostne, glej! sta dva moža zraven njih stala v svetlim oblačilu.

5. Ko so se pa ustrašile, in obraz v tla obernile, sta jim rekla: Kaj išete živiga med mertvimi?

6. Ni ga tukej, temuč vstal je; spomnite se, kako vam je govoril, ko je še v Galileji bil,

7. rekoč: Sin človekov mora ljudem, grešnikam, v roke izdan in križan biti, in tretji dan od smerti vstati. Mat. 16, 21: 17, 21.

8. In so se spomnile njegovih besedi.

9. In so se vernile od groba, ter so vse to oznanile enajsterim, in vsim drugim.

10. Bile so pa Marija Magdalena, in Joana, in Marija Jakopova, in kar jih je bilo drugih z njimi, ktere so aposteljnam to pravile.

11. In njih besede so se jim zdele, kakor prazne marnje; in jim niso verjeli.

12. Peter pa je vstal, in je tekel k grobu; in ko se je vanj perklonil, je vidil same rjuhe ležati, in je preč šel, in se je sam per sebi čudil nad tem, kar se je bilo zgodilo.[2])

13. In glej! dva iz njih[3]) sta šla ravno tisti dan v terg, kteri je bil šestdeset tečajev od Jeru-

16. Gl. Mark. 15, 43.
17. Bil je dan pripravljanja za saboto (naš petik), in sabota se je pričenjala.
18. v maziljenje telesa.
19. Gl. 2. Mojz. 20, 10.
1. Greško ima pristavljeno: *„in nektere žene so bile pri njih“.*
2. S Petram je tudi Janez šel, kakor ta obširnlši pripoveduje 20, 2—10.
3. zmed učencov.

Digitized by Google

zalema deleč, po imenu Emavs[4]) Mark. 16, 12.

14. In ona sta med seboj govorila od vsiga tistiga, kar se je bilo zgodilo.

15. In pergodilo se je, ko sta se pogovarjala, in izpraševala, se je tudi Jezus perbližal, in je šel z njima.

16. Njune oči pa so bile zaderžane,[5]) de ga nista spoznala.

17. In jima je rekel: Kákošni so ti pogovori, ki jih imata gredé med seboj, in sta žalostna?

18. Eden pa, ki mu je bilo ime Kleofa, je odgovoril, in mu rekel: Si tí sam ptujic v Jeruzalemu, in ne veš, kaj se je zgodilo v njem te dni?

19. In jima je rekel: Kaj? In sta rekla: Od Jezusa nazarenskiga, kteri je bil prerok, mogočen v djanji in v besedi, pred Bogam in vsim ljudstvam;

20. in kako so ga izdali naši véliki duhovni in oblastniki v obsojenje k smerti, in so ga križali.

21. Mi pa smo upanje imeli, de bo on Izrael odrešil;[6]) ali memo vsiga tega je dans že tretji dan, kar se je to zgodilo.[7])

22. Pa tudi ene žene izmed naših so nas ostrašile,[8]) ktere so bile pred dnevam per grobu,

23. in niso našle njegoviga telesa, ter so prišle in rekle, de so tudi perkazen angeljev vidile, kteri pravijo, de živi.

24. In nekaj naših[9]) je šlo k grobu, in so ravno tako našli, kakor so žene pravile, njega pa niso našli.

25. In on jima je rekel: O vi nespametni in kesniga serca, verovati vse, kar so govorili preroki!

26. Ali ni bilo potrebno, de je Kristus to terpel, in tako v svojo čast šel? Ps. 109, 7.

27. In je začel od Mojzesa in vsih prerokov, in jima je razlagal, kar je bilo od njega v vsih pismih.[10])

28. In so se perbližali tergu,

---

4. okoli dve uri hodá. Učenca sta od praznika domú šla.

5. tako rekoč zaperte (v. 31.). Prav za prav je bil njun duh tako zmoten in zamišljen, de Jezusa nista spoznala; ker počutki so močno na duha navezani. Zakaj de se Jezus učencama precej ni dal spoznati, je po sv. Avguštinu in sv. Gregorji ta vzrok, ker se Kristus in angelji ljudem takošni prikazujejo, kakoršni so tisti, kterim se prikažejo. Učenca nista razumela, kar se je godilo, in sta dvomila; zato se jima je prikazal kakor ptujic in neznan.

6. oblasti Rimljanov rešil in judovsko kraljestvo zopet postavil; ker je pa zdaj mertev, ne vémo, pri čem de smo. Tudi drugi aposteljni so še vedno mislili, de bo Kristus še v njih življenji veličastno se prikazal, vse sovražnike Božjiga kraljestva zaterl in novo Davidovo kraljestvo s pozemeljsko oblastjo pričel (Dj. ap. 1, 6.).

7. Tudi nam skerb dela, ker je dans že tretji dan, kar se je vse to godilo; zakaj tretji dan, je rekel, de bo vstal.

8. in zbegale, de torej ne vemo, kaj bi mislili.

9. Gl. v. 12.

10. Glej, od kod de ima sv. cerkev razlago sv. pisma! Jezus je sv. pismo učencam in aposteljnam razlagal, oni svojim učencam, cerkvenim očakam, in iz sv. očakov jemlje sv. cerkev,

Digitized by Google

kamor so šli; in on se je delal, kakor de bi hotel dalje iti.

29. In sta ga silila, rekoč: Ostani z nama, ker se mrači, in se je dan že nagnil. In je šel noter z njima.[11])

30. In zgodilo se je, ko je z njima pèr mizi bil, je vzel kruh, in ga je posvetil in zlomil, in jima podal.[12])

31. In odperle so se jima oči, in sta ga spoznala; in on jima je zginil spred oči.[13])

32. In sta rekla med seboj: Ali ni bilo najno serce goreče v nama, ko je po poti govoril, in nama pisma razkladal?

33. In sta vstala tisto uro, in se vernila v Jeruzalem; in sta našla zbrane enajstere in tiste, ki so bili z njimi,

34. kteri so rekli: Gospod je res vstal in se je perkazal Simonu!

35. In ona sta pravila, kaj se je bilo na potu zgodilo in kako sta ga spoznala v lomljenji kruha.[14])

36. Ko so pa to govorili, je Jezus v sredi med njimi stal, in jim rekel: Mir vam bodi! Jest sim, ne bojte se![15]) Mark. 16, 14. Jan. 20, 19.

37. Prestrašili so se pa in zbali, in so menili, de duha vidijo.[16])

38. In jim je rekel: Kaj ste prestrašeni, in take misli obhajajo vaše serca?[17])

39. Poglejte moje roke in noge, de sim jest sam;[18]) potipajte in poglejte, sej duh nima mesa in kostí, kakor vidite, de jest imam.[19])

40. In ko je to rekel, jim je pokazal roke in noge. Jan. 20, 27.

41. Ker pa še niso vérovali od veselja,[20]) in so se čudili, je rekel: Imate kaj jesti tukej?

42. Oni pa so mu ponudili kos pečene ribe in sat medú.

43. In je vpričo njih jedel, ter vzel ostanke, in jim dal.[21])

44. In jim je rekel: To so besede, ktere sim vam govoril,

---

11. V greškim: „*In je šel noter, de bi z njima ostal*“.
12. Stari očetje in več katoliških razlagavcov mislijo, de je tukaj Jezus učencama presveto rešnje telo podaril. Gl. v. 35. Prim. Mat. 26, 26.
13. Gl. razl. 19.
14. Iz dj. ap. 2, 42. se vidi, de besede „*v lomljenji kruha*“ sveto rešnje telo pomenijo. Zato je verjetno to tudi tukaj menjeno.
15. Gl. zgor. 2, 14. Besedí: „*Jest sim, ne bojte se*“ ni v greškim, so pa v jutrovskih prestavah.
16. Prestrašili so se nad naglo prikaznijo pri zapertih durih, in mislili, de je to le čistim duhovam mogoče.
17. de bi bil le duh, ne pa Kristus, ki je z vami hodil?
18. ne duh namesto mene, ampak jaz sam, vaš Gospod.
19. Poveličano telo Jezusa in zveličanih je tedej sicer tanko vsled močí duhá, pravi sv. Gregori, pa potipljivo zavoljo resničnosti. Po grehu je bil naš duh poželjiv, živalsk, pozemeljsk, desiravno s tim ni nehal duh biti; nasproti bo pa naše telo po poveličanji duhovno, nadzemeljsko, akoravno ne bo nehalo pravo telo biti. V greškim: „*potipajte me in glejte*“ i. t. d.
20. Ker jim veselje ni pustilo mirno prevdariti in se prepričati.
21. V greškim: „*Jn je vzel in jedel vpričo njih*“. Veliko starih je bralo, kakor ima Vulgata.

Digitized by Google

ko sim še per vas bil, de mora[22]) vse dopolnjeno biti, kar je pisano od mene v postavi Mojzesovi, in v prerokih in v psalmih.[23])

45. Tedej jim je odperl um, de so razumeli pisma.[24])

46. In jim je rekel:[25]) Tako je pisano, in tako je bilo treba Kristusu terpeti, in tretji dan vstati od mertvih; Ps. 15, 10.

47. in oznanovati v njegovim imenu[26]) pokoro in odpušanje grehov med vsimi narodi in začeti v Jeruzalemu. Dj. ap. 5, 31.

48. Vi pa ste priče teh reči. Dj. ap. 1, 8.

49. In jest pošljem obljubo svojiga Očeta v vas.[27]) Vi pa ostanite v mestu, dokler ne bote navdani z močjo iz visokosti.[28])

50. Peljal jih je pa venkej v Betanijo,[29]) in je svoje roke vzdignil in jih blagoslovil.

51. In pergodilo se je, kadar jih je blagoslovil, se je od njih ločil, in je v nebo šel. Dj. ap. 1, 9. Mark. 16, 19.

52. In oni so ga molili, in so se z velikim veseljem v Jeruzalem vernili.

53. In so bili vedno v tempeljnu,[30]) in so Boga hvalili in častili. Amen.[31])

---

22. de mora namreč vse dopolnjeno biti i. t. d.

23. S temi tremi imeni je bilo vse sveto pismo imenovano. Gl. 2. Mak. 2, 13.

24. Potem jim je um razsvetlil, de so prerokovanja razumeli, ki v stari zavezi od Mesija govoré. Binkoštni praznik je sveti Duh njih razsvitljenje dopolnil. Iz teh besedí se vidi, de naša natorna pamet, natorni pripomočki, ki jih rabimo v razumenje druzih bukev, ne zadostijo v razumenje svetiga pisma. Za to je treba Božjiga razsvitljenja, razlaganja po sv. Duhu (prim. 2. Pet. 1, 20. i. d.), in ker nihče ne more terditi, de je njegova razlaga od sv. Duha, ker bi tudi utegnila biti razlaga njegoviga zmotljiviga ali hudobniga duhá (gl. 2. Kor. 11, 14.), je slehern k sv. cerkvi zavernjen, v kteri sv. Duh nezmotljivo govorí.

25. Ako to z druzimi evangelisti primerimo, se vidi, de se je naslednje pri zadnji Jezusovi prikazni v dan njegoviga vnebohoda zgodilo. Mogoče bi bilo tudi, de je sveti Lukež dve prikazni, eno zmed poprêšnjih in poslednjo v eno povzel.

26. namesto njega in v njegovi moči.

27. obljubljeniga sv. Duha. Prim. Jan. 14, 16. 26. V greškim: „*Jn glej, jaz pošljem*“ i. t. d.

28. t. j. s svetim Duham. Apostelni so bili takrat v Jeruzalemu. V pervih osem dnéh po vstajenji se jim je v Jeruzalemu prikazal (Zgor. 24, 34. 35. 36. Jan. 20, 26. i. d.). Potem so se v Galilejo vernili, kjer se jim je Jezus zopet prikazal (Mat. 26, 32: 28, 16.), in potlej gotovo na njegovo povelje v Jeruzalem, kjer jim je bilo do prihoda svetiga Duha ostati.

29. Zastran Betanije gl. Mat. 21, 17. V greškim: „*do Betanije*“. Peljal jih je na oljsko goro (Dj. ap. 1, 12.).

30. dostikrat, stanovitno v tempeljnu. Sperviga so v obednici prebivali, kjer je Gospod ž njimi zadnjo večerjo obhajal. Dj. ap. 1, 13.

31. Ta beseda se v veliko starih rokopisih ne bere.

Digitized by Google

VVOD

v

Evangeli sv. Janeza.

Sveti Janez je bil sin Cebedeja, ribča v Galileji, in Salome (Mat. 4, 21: 10, 3: 20, 20. Mark. 15, 40.), brat Jakopa, starejšiga (Mat. 10, 3.). Ko ga je bil Jezus poklical, se je precej za njim podal (Mat. 4, 21. Perm. Luk. 5, 10.), ter je bil ko apostelj njegov stanoviten spremljavec, bil je pa tudi kakor Peter in Jakop zmed njegovih naj bližnjih učencov (Mark. 5, 37. Mat. 17, 1: 26, 37.). Gospod ga je ljubil pred vsimi drugimi aposteljni, ter mu je dajal očitne znamnja svoje preserčne ljubezni s tem, de ga je pustil na svojih persih sloneti (Jan. 13, 23. 25.), in de mu je umiraje na križu svojo preljubo mater v časno preskerbljenje zročil (Jan. 19, 26.). Zavoljo té posebne ljubezni se je Janez sam imenoval — iz hvaležniga spomina — učenca, kteriga ljubi Gospod (Jan. 19, 26.); nasproti je pa tudi Janez ljubil svojiga Gospoda s posebno ljubeznijo. Ako je Peter bolj goreče in delavno ljubil (Jan. 21, 15.), je bila pa verjetno Janezova ljubezen bolj perserčna in stanovitna, ker je bil med vsimi aposteljni edini, kteri ni bil zapustil svojiga Gospoda v njegovim terpljenji, temuč ga je do križa spremljal (Jan. 19, 26.). Po Jezusovim vnebohodu je bil Janez s Petram steber (Gal. 2, 9.) v razširjanji svetiga evangelija v Palestini. V daljne dežele rimskiga cesarstva, sosebno v malo Azijo, se je bil blezo poznejše podal. Gotovo je, de je imel po smerti svetih aposteljnov Petra in Pavla (66. po Kr.) v Efezu v mali Azii svoje stanovitno prebivališe. Iz tega mesta je ko viši pastír čul nad cerkvami (škofijami) v mali Azii; smé se misliti, de je bil sv. Janez njih nov začetnik in uterdovavec. Od tod je bil, blezo pod cesarjem Neronam, ali pa kakor drugi pra-

Digitized by Google

vijo, pod Domicijanam, zavoljo vere pregnan na otok Patem; zdaj pa se ta otok Palina ali Palmoza imenuje. Tukej v pregnanji je po Gospodovim povelji pisal skrivno razodenje zastran pergodeb cerkve Božje. Nekoliko časa po tem (kakor verjetne spričevanja perpovedujejo) se je bil po dovoljenji cesarja Nerva spet v Efez vernil, ter je ko viši pastir vladal cerkve v mali Azii, kakor poprej. V tem poznejšim času, v zadnjih letih perviga stoletja po Kristusu, je pisal po velicih prošnjah vernih in po notranjim nagibanji svetiga Duha svoj evangeli. Njegov pervi namen per tem je bil, kar sam na koncu tega dela pove, ljudem pokazati, de je Jezus Kristus Sin Božji, in de imajo vsi, kteri vanj vérujejo, večno življenje. Ko so ravno ta čas krivi učeniki, Cerint in drugi, na noge stopili, ter so od Jezusove peršone, od njegove častí in visoke vrednosti krive nauke razširjali, je moglo svetimu Janezu bolj ko drugim evangelistam za to mar biti, de je vernim čisti nauk od Jezusove visokosti prav določno in na tanko razlagal. Sveti Janez je tudi poprešnje tri evangelije v tem oziru spopolnil, ker sem ter tje nektere pergodbe in okolišine perpoveduje, ktere je sam vidil, ter je priča bil; sicer pa le malo Jezusovih čudežev perpoveduje, pa toliko bolj njegovo govorjenje razklada, s kterim Kristus Judam dokazuje, de je Sin Božji in z Očetam enake natore; zatorej so stari njegov evangeli imenovali duhovni evangeli, njega pa bogoslovca, v nasprotji do druzih treh evangelijev, v kterih je Jezusovo bolj človeško in zemeljsko življenje popisano. Lepó govorí od tega evangelija sveti Avguštin, rekoč: „V štirih evangeliih, ali bolje reči, v štirih bukvah eniga evangelija, je sveti apostelj Janez, kteri je zavoljo svojiga duhovniga spoznanja orlu permerjen, svoje oznanilo više in veliko veličastnejše povzdignil, kakor uni trije evangelisti, ter je v tem povzdignjenji hotel tudi naše serca povzdigniti. Zakaj uni trije evangelisti so tako rekoč po zemlji z včlovečenim Bogam hodili, ter so manj povedali od njegove Božje natore: ta pa, kakor de bi se mu bilo studilo po zemlji hoditi, se je povzdignil, ne le nad zemljo in nad vse višave zraka in nebés, ampak tudi nad vse trume angeljev in nad vse verste nevidnih močí, in je prišel k njemu, po kterim je vse storjeno, ko pravi: „*V začetku je bila Beseda*“. To je teklo iz njegovih ust, kar je pil; zakaj ne brez vzroka se v tem evangelii od njega pravi, de je per večerji slonel

Digitized by Google

na Gospodovih persih. Iz teh pers je tedej skrivši pil; pa kar je skrivši pil, je očitno izlil". Sveti Janez se je per pisanji svojiga evangelija povzdignil s svojim duham kviško k nebesam, kakor postojna, in v znamnje tega se mu na podobah postojna perdeva. — De je evangeli svetiga Janeza res njegov, ne pa od kakiga druziga učenika, njemu podtaknjen, in de je čist in nepopačen do nas prišel, to dokazujejo z neoveržljivimi dokazi ne le samo pravoverniki, ampak tudi krivoverniki in neverniki; ravno takó je tudi določeno, de je bil ta evangeli vpervič v greškim jeziku pisan. Cerkveni pisavci perpovedujejo zastran življenja tega sv. aposteljna, de je bil vedno v deviškim stanu ostal, in de je prežível več ko 90 let. V svoji visoki starosti, perpoveduje sveti Hieronim, se je dajal v cerkev nositi, in ko je le malo govoriti zamogel, je vselej téle besede ponavljal: „Otročiči, ljubite se med seboj!" Ko so ga pa vprašali, zakaj de zmirej te besede ponavlja, je odgovoril: „Ker je to zapoved Gospodova, in je dovolj, če se to edíno spolnuje".

Sveti Janez je v Efezu umerl, kjer so dolgo časa kazali njegov grob, in so ga v časti imeli.

Digitized by Google

EVANGELI
JEZUSA KRISTUSA
po svetim Janezu.[1]

I. Poglavje.

Beseda je Bog. Janez Kerstnik je poslan. Beseda se včloveči. Namen Janeza Kerstnika. Njegovo spričevanje od Jezusa Kristusa. Dva zmed njegovih učencov gresta za Jezusam. Jezus pokliče v apostoljstvo Andreja, Petra, Filipa in Natanaela.

1. V začetku je bila Beseda,[2] in Beseda je bila per Bogu,[3] in Bog je bila Beseda.[4]

2. Ta je bila v začetku per Bogu.[5]

3. Vse je po nji storjeno,

1. Glej napis per sv. Matevžu.

2. Po greško: „*Logos*“. Kar se tukaj „*Logos*“, „*Beseda*“ pravi, imenuje sveti Janez spod. v. 18. „*edino rojeniga Sinú, kteri je v Očetovim naročji*“, v svojim pervim listu 1, 1—3. „*večno Žirljenje, ktero je bilo per Očetu, in se je nam perkazalo*“, v Skriv. razod. 19, 13. „*Besedo Bošjo,*“ ki pride kakor Sin Božji sodit hudobne. V stari zavezi je bil „*Logos*“, „*Beseda*“, z imenam „*Modrost*“ (Prip. 8, 12. 22. Modr. 7, 21. Sir. 24.) in še celo kakor Sin Božji (Prip. 30, 4.) znan, in ob času ravno pred Kristusovim prihodam je bil nauk od peršone po imenu „*Beseda*“ v Bogu med Judi tako sploh sprejet, de so kaldejski razlagavci svetiga pisma namesti Boga, ki se razodeva, naravnost „*Besedo Bošjo*“ postavljali, in so Mesija *Besedo Bošjo* kakor Sinu Božjiga imenovali (Perm. Mat. 26, 63.). Njim enako so sveti očaki in katoliška cerkev v „*Besedi*“ Sinu Božjiga, izrečeno in govoreče bitje Božje, popolnama enako podobo Boga Očeta razumeli. „*V začetku*“ pomeni: od vekomej, in se razlaga iz Prip. 8, 23., kjer se od Božje modrosti pravi, de je od vekomej postavljena, in iz zveze, po kteri je *Beseda* Bog, tedej večna (glej nasled.), sveti Janez pa imenuje „*Besedo*“ naravnost „*večno Žirljenje*“. Jan. 1, 2: 5, 20.

3. Sveta Bazili in Krizostom opomnita, de sv. Janez ne pravi: Beseda je bila v Bogu, ampak „*per Bogu*“; ker s tem hoče naznaniti, de je Beseda od Boga Očeta razločna peršona. Ravno zato tudi ni tukej v besedi „*Bog*“ Božje bistvo sploh razumeti, ampak Božja peršona Boga Očeta. Sveti Duh se tukej z besedo ne imenuje, ker se v Očetu in Sinu, od kterih se izhaja, že tako razumé. Sveti Janez ga poznejše (16, 13.) kakor Božjo peršono v misel vzame. Zastran presvete Trojice glej Mat. 28, 19.

4. Pomen tega je: Beseda, ki je bila od vekomej per Bogu, je Božje natore in Božjiga bistva; kar vsa nova zaveza od Sinu Božjiga terdi (Rim. 9, 5. Hebr. 1, 2—13. in na druzih krajih). Trojno je tedej v ti pervi versti izrečeno: Večnost, peršona in Božja natora Besede.

5. Besede: „*in Bog je bila Beseda*“ bi se bile lahko napak razumevale,

Digitized by Google

in brez nje ni nič storjeniga, kar je storjeniga.[6])

4. V nji je bilo življenje, in življenje je bilo luč ljudí.[7])

5. In luč v temi svéti,[8]) in temà je ni zapopadla.[9])

6. Bil je človek poslan od Boga, kterimu je bilo imé Janez.[10]) Mat. 3, 1. Mark. 1, 2.

7. Ta je prišel v pričevanje, de je pričeval od luči, de bi vsi vérovali po njem.[11])

8. On ni bil luč, ampak de bi pričeval od luči.[12])

9. Bila je prava luč, ktera razsvetli vsakiga človeka, kteri pride na ta svét.[13]) Spod. 3, 19.

10. Na svétu je bil,[14]) in svét je po njem storjen, in svét ga ni spoznal.[15])

11. V svojo lastino[16]) je prišel, in njegovi[17]) ga niso sprejeli.[18])

12. Kolikor pa jih ga je spre-

---

kakor de bi ne bilo nobeniga razločka med Besedo in Bogam Očetam, kar peršono zadeva. Temu napčnimu zaumevanju v okom priti, sveti Janez še enkrat besede ponavljaje zaterdi: „*Beseda je bila per Bogu*“ (Gl. 3. razl.).

6. Vse je bilo po Besedi, po Modrosti, po Sinu vstvarjeno (Prip. 8. Modr. 8. Sir. 24. Kološ. 1, 16. Hebr. 1, 2. Efež. 4, 6.). Kakor izrečeno bitje Boga Očeta je večna Beseda večno razodenje Božje, in kakor taka je ona začetek in pot k vsimu razodevanju in vstvarjenimu. Dokončanje pa daje sveti Duh, kteri je kakor tretja Božja peršona sklep in dopolnjenje Božjih peršon. Perm. 1. Mojz. 1, 2. 3. Ps. 32, 6.

7. Kakor živi Bog je bila Beseda vir ali studenec vsiga življenja na svetu, in v ozíru ljudí je Beseda luč, Božji pernašavec luči, t. j., podučevavec, razodevavec, razsvetlovavec in zveličar človeškiga rodu. Gl. spod. 5, 26: 11, 25: 14, 6. S tem sveti Janez vse razodenje pred Kristusam, karkoli se je na svetu k podučevanju in zveličanju ljudi zgodilo, Sinu Božjimu perpisuje. Luč in življenje je tukej v ozíru ljudí sklenjeno, ker človek le v pravi luči, to je, v pravi veri svoje življenje, svojo pravo srečo in svoje zveličanje najde.

8. na svetu, ki je po grehu poln zmote in nesreče (Iz. 9, 2. Mat. 4, 16.).

9. Ljudje niso njim ponujaniga podučenja in zveličanja sprejeli, temuč so bolj nevednost, zmote in greh ljubili.

10. Kerstnik, kteri je ljudí k Kristusovimu prihodu perpravljal. Od splošniga razodevanja Božje Besede od vstvarjenja svetá sem prestopi evangelist k njenimu včlovečenju in prihodu, ter začne od njeniga predhodnika govoriti.

11. de bi vsi ljudje luč, nauk v pravi veri sprejeli.

12. Janez ni bil obljubljeni nebeški učenik, temuč de naj bi le na Odrešenika kazal in v Božjim pooblastenji spričeval, de je on Mesija. Gl. zastran Janezoviga sporočila Mat. 3.

13. Beseda, Sin Božji, je bil pravi učenik in zveličar vsih ljudí. Gl. zgor. v. 4.

14. zlasti delaven v svetih možéh, učenikih, prerokih od začetka svetá.

15. ljudje pa, po grehu oslepljeni in v svét zamaknjeni, ga niso spoznali. Gl. v. 5.

16. na svét v človeški natori (Spod. 18, 20. Zgor. v. 3.). Sveti Janez se zmirej bolj določno bliža včlovečenju Besede, ter ga poslednjič (v. 14.) popolnama izreče.

17. Kteri so po natori njegovi, ljudje (v. 4.), zlasti Judje, zvoljeno ljudstvo (5. Mojz. 7, 6.).

18. ga niso za svojiga učenika in odrešenika spoznali. Gl. razl. 9.

Digitized by Google

jelo, jim je dal oblast Božjim otrokam biti,[19]) njim, kteri vérujejo v njegovo imé;[20])

13. kteri niso iz kervi, ne iz volje mesá, ne iz volje moža, ampak iz Boga rojeni.[21])

14. In Beseda je meso postala,[22]) in je med nami prebivala,[23]) (in smo vidili njeno čast, kakor čast Edinorojeniga od Očeta),[24]) polna gnade in resnice.[25])

Mat. 1, 16. Luk. 2, 7.

15. Janez pričuje od njega, in vpije, rekoč: Ta je bil, od kteriga sim pravil: Kteri za menoj pride, je bil pred menoj; zakaj on je bil poprej, kakor jest.[26])

16. In od njegove polnosti smo mi vsi prejeli, tudi gnado za gnado.

17. Zakaj postava je po Mojzesu dana, gnada in resnica je po Jezusu Kristusu prišla.[27])

18. Boga ni nikoli nihče vidil;

---

19. se Božjiga duha vdeleževati, ali pa kar je vse eno: iz Boga začetek imeti (v. 13.). Svoj začetek imamo iz Boga, in se vdeležujemo njegoviga duhá, ako so naše misli, nagnjenja in dela po volji Božji, po tem je vse naše duhovno življenje in zunanje djanje iz Boga vzeto.

20. To moč, perpravnost in gnado, de so otroci Božji, oni prejmejo, kteri v Kristusa vérujejo, kteri si njega v pravi veri perlastujejo, kteri v njem odpušenja grehov, posvečenja in zveličanja išejo. Imé je namesti njega samiga, kakor spod. 2, 23.

21. ki niso samo po kervi, le po telesno, po volji žene in moža rojeni, temuč ki so veliko bolj od Boga novo, duhovno življenje prejeli, de vse svoje misli, želje in djanja po volji Božji obravnavajo. Gl. razl. 19. Ob kratkim: Otroci Božji so verni, ki so v svetim kerstu prerojeni. Prerojeni se imenujejo verni zato, ker per odrašenih prerojenje v svetim kerstu za vero v Kristusa pride, kerstna gnada pa se spet le po živi, delavni veri uterduje in ohrani. Perm. 1. Petr. 1, 3. 4. 23.

22. je človeško natoro, človeško telo in človeško dušo na se vzela. V tem pomenu se razlaga „*meso*“ 1. Mojz. 6, 12. Joel 2, 28. Mat. 16, 17. po uku katoliške cerkve nekterim krivovercam nasproti. Kristus je tedej Bog in človek skupej v eni peršoni, *en* Kristus; tode ne eden takó, kakor de bi se bila Božja natora v meso spremenila, ampak *eden* takó, ker je k svoji Božji natori človeško pervzel; eden ne takó, kakor de bi se bile Božja in človeška natora zmešale v eno natoro, ampak *eden* v *eni sami* — *edini* peršoni (Atanazi, tretji vesoljni cerk. zbor v Carjimgradu).

23. med ljudmi, med Judi tistiga časa je Kristus živel. Gl. Baruh 3, 38.

24. veličastvo, ki gre edinorojenimu Sinu Božjimu, kteri je Bog od Boga (Krizost., Bazili). Vse, kar se je nad njegovo peršono, v vsim njegovim življenji in djanji vidilo, je razodevalo, de je več kakor kdo zmed prerokov ali angeljev, de je Gospod vsiga svetá (Teofil., Evtimi).

25. Vse, kar se je nad njim vidilo, kar je delal in govoril, je bila Božja dobrota in podučenje v vsi polnosti; bil je studenec vse gnade in resnice.

26. Pa tudi Janez Kerstnik je pričal, de je Beseda Sin Božji, ker je na glas in očitno govoril: On, kteri pride za menoj učit, me v časti neskončno preseže, on je bil poprej, kakor jest, bil je od vekomej. — Janez Kerstnik govorí tukaj od Jezusove Božje natore; zakaj po človeški natori je bil Kristus mlajši od Janeza (Masel).

27. Mojzes je sicer dal v stari zavezi postavo, veliko pobožnih šeg, duhovnih opravil, vidnih znamenj in podob, ki so resnico pomenjale; gnadnih pomočkov, postavo na tanko spolnovati in odpušenje grehov zadobivati, pa ni pre-

Digitized by Google

edinorojeni Sin, kteri je v Očetovim naročji, on je oznanil.[28]) 1. Tim. 6, 16: 1. Jan. 4, 12.

19. In to je Janezovo pričevanje, kadar so Judje[29]) k njemu iz Jeruzalema poslali duhovnov in levitov, de so ga vprašali: Kdo si tí?

20. In je povedal, in ni tajil, in je povedal: Jest nisim Kristus.[30])

21. In so ga vprašali: Kaj tedej? Si ti Elija? In je rekel: Nisim.[31]) Si ti prerok?[32]) In je odgovoril: Nisim.

22. So mu tedej rekli: Kdo si pa, de jim odgovor damo, kteri so nas poslali? Kaj praviš sam od sebe?

23. Reče: Jest sim glas vpijočiga v pušavi: Perpravite pot Gospodov, kakor je rekel Izaija prerok. Iz. 40, 3. Mat. 3, 3. Mark. 1, 3. Luk. 3, 4.

24. In kteri so bili poslani, so bili zmed farizejev.[33])

25. In so ga vprašali, in mu rekli: Kaj tedej keršuješ, ako nisi tí ne Kristus, ne Elija, ne prerok?[34])

26. Janez jim je odgovoril, rekoč: Jest keršujem v vodi;[35]) v sredi med vami pa stoji, ki ga vi ne poznate. Djan. ap. 1, 5: 11, 16: 19, 4.

27. On je, kteri za menoj pride, kteri je bil pred menoj, kterimu jest nisim vréden jermenov od

---

mogel dati; tudi ni zamogel dati bistva resnice, duhovne resnice same, le v podobah se je kazala. Pobožni ljudje v stari zavezi so sicer tudi zamogli gnado zadobivati, tode ne zavoljo ali iz duhovskih šeg in opravil, ampak le samo zavoljo in iz moči prihodnjiga Odrešenika, v kteriga so pa mógli vérovati in zaupati, de so môgli gnado zadobivati (Hebr. poglav. 10. in 11.). Tudi so imeli resnico, tode le toliko, kolikor so je v danih podobah môgli najti in spoznati. Gnado, gnadne pomočke, svete zakramente, in golo, odkrito resnico je še le Kristus pernesel. V kákošni zadevi je postava do gnade, govorí bolj obširno sveti Pavel v svojih listih do Rimljanov in Galačanov.

28. Mojzes ni vidil Boga, kakoršen je sam na sebi, le v podobi (2. Mojz. 33, 20.) ga je vidil, torej je le v podobah zamogel resnice učiti: Kristus pa, ki je od vekomej per Bogu, ki ga vidi in popolnama spozná, le on sam je zamogel vso in golo resnico oznaniti.

29. véliki judovski zbor.

30. Sveti Janez Kerstnik je Kristusu večkrat pričevanje dajal, pred njegovim kerstam in po njegovim kerstu. Popréšnji trije evangelisti perpovedujejo pričevanje, ki mu ga je pred njegovim kerstam dajal; sveti Janez pa govorí od pričevanja po njegovim kerstu.

31. Judje so mislili, de bo ta prerok pred Kristusovim prihodam spet na svet prišel, ter so to svojo menitev na prerokovanje preroka Malahija opérali (Malah. 4, 5.). Janez jim je pa naravnost odgovoril, de ni Elija v peršoni. Janez je le v moči, v duhu preroka Elija govoril. Gl. Mat. 11, 14: 17, 12. Luk. 1, 17.

32. kteriga nam je bil Mojzes obljubil (5. Mojzes. 18, 15.)?

33. Glej Mat. 3, 7.

34. Pravica, Jude po kerstu v nov stan vpeljevati, ter jih k novim imenitnim rečem posvečevati, je bila le samo Mesiju in njegovim predhodnikam perlastovana.

35. Glej Mat. 3, 11.

Digitized by Google

čevljev odvezati. Mark. 1, 7. Luk. 3, 16.

28. To se je godilo v Betanii[36]) na uni strani Jordana, kjer je Janez kerševal.

29. Drugi dan je Janez vidil Jezusa k njemu priti, in reče: Glej, Jagnje Božje,[37]) glej, ktero odvzame greh svetá![38])

30. Ta je, od kteriga sim rekel: Za menoj pride mož, kteri je bil pred menoj; zakaj on je bil poprej, kakor jest.

31. In jest ga nisim poznal;[39]) pa de bi bil Izraelu znan, zato sim jest prišel, in v vodi keršujem.

32. In Janez je pričeval, rekoč: Vidil sim Duha kakor goloba z neba priti, in je na njem ostal. Mat. 3, 16.

33. In jest ga nisim poznal; pa kteri me je poslal kerševat v vodi, on mi je rekel: Na kteriga boš vidil Duha priti, in na njem[40]) ostati, tisti je, kteri v svetim Duhu keršuje. Mark. 1, 10. Luk. 3, 22.

34. In jest sim vidil, in sim pričeval, de je ta Sin Božji.

35. Drugi dan je spet Janez stal, in dva njegovih učencov.[41])

36. In ko je Jezusa vidil hoditi, reče: Glej, Jagnje Božje!

37. In dva učenca sta ga govoriti slišala, in sta šla za Jezusam.

38. Jezus pa se je ozerl, in ko ju je vidil za seboj iti, je njima rekel: Kaj išeta? Ona pa sta mu rekla: Rabi (kar se prestavljeno pravi: učenik), kje stanuješ?

39. Jima reče: Pridita in poglejta. Sta prišla in vidila, kje stanuje, in sta per njem ostala tisti dan; bilo je pa okoli desete ure.[42])

40. Bil je pa Andrej, brat Simona Petra, eden zmed dveh, ktera sta bila od Janeza slišala in za njim šla. Mat. 4, 18.

41. Ta najde nar pred svojiga brata Simona, in mu reče:

---

36. Druga Betanija od tiste per Jeruzalemu, v kteri je Lazar prebival.

37. Ko jagnje so ga še preroki napovedovali. Gl. Iz. 53, 6. 7. Jer. 11, 19.

38. Kristus je pravo jagnje, ki s svojim namestovavnim terpljenjem in s svojo britko smertjo grehe ljudí odjemlje; velikonočno jagnje, ktero so Izraelci zaklali, in so v njegovi kervi perzanesenje in milost dosegli (2. Mojz. 12.), je bilo le predpodoba tega Božjiga Jagnjeta, ktero samó nas zamore grehov očistiti in opravičiti. Gl. trident. zbor sej. 6. pogl. 2. i. d.

39. „Ni se čuditi, pravi sv. Krizostom, de ni Janez Kristusa poznal, ker je od svoje perve mladosti zunaj očetove hiše v pušavi živel.“

40. Ko se je Jezus kerstu perbliževal, je bil sv. Janez v svojim sercu prepričan, de je on obljubljeni Mesija; zato se je po besedah sv. Matevža 3, 14. branil, ga kerstiti, ker je njegovo visoko čast in imenitnost poznal; pa to njegovo notranje prepričanje je bilo še le potem prav gotovo, ko je vidil znamnje nad njim, ktero mu je bilo dano. To znamnje ga je prav popolnama zagotovilo, de je njegovo prepričanje resnično in ne kaka zmota.

41. Eden je bil sv. Andrej (v. 40.), drugi pa je bil blezo sv. Janez evangelist. Ta apostelj se je bil mende od sv. Janeza Kerstnika visoke zderžnosti, devištva in čistosti življenja navzel.

42. ob štirih popoldné. Gl. števenje ur Mark. 15. razlag 5. „O kakó blag dan sta preživela, kakó srečno noč! Kdo je tisti, de bi nam povedal, kar sta od Gospoda slišala“ (Avgušt.)?

Digitized by Google

Mesija smo našli (kar je prestavljeno Kristus).[43])

42. In ga je perpeljal k Jezusu. Ko ga je pa Jezus pogledal, je rekel: Ti si Simon, Jonov sin; ti boš imenovan Kefa (kar je prestavljeno Peter).[44])

43. Drugi dan je[45]) hotel iti v Galilejo, in najde Filipa. In Jezus mu reče: Hodi za menoj.

44. Bil je pa Filip iz Betzajde,[46]) iz Andrejeviga in Petroviga mesta.

45. Filip najde Natanaela,[47]) in mu reče: Njega, od kteriga je pisal Mojzes v postavi in preroki, smo našli, Jezusa, sinú Jožefoviga, iz Nazareta. 1. Mojz. 49, 10: 5. Mojz. 18, 18. Iz. 40, 10: 45, 8. Jer. 23, 5. Ecch. 34, 23: 37, 24. Dan. 9, 24. 25.

46. In Natanael mu je rekel: More li kaj dobriga iz Nazareta biti?[48]) Filip mu reče: Pridi in poglej!

47. Jezus je vidil k sebi priti Natanaela, in reče od njega: Glej! to je pravi Izraelec, v kterim ni zvijače. Ps. 31, 2.

48. Natanael mu reče: Od kod me poznaš? Jezus je odgovoril in mu rekel: Preden te je Filip poklical, ko si bil pod figovim drevesam, sim te vidil.

49. Natanael mu je odgovoril, in reče: Učenik! ti si Sin Božji, ti si kralj izraelski.[49])

50. Jezus je odgovoril in mu rekel: Ker sim ti rekel: Pod figovim drevesam sim te vidil, véruješ; še kaj večiga kakor to, boš vidil.

51. In mu reče: Resnično, resnično, vam povem, vidili bote[50]) nebo odperto in angelje Božje gori in doli hoditi nad Sinam človekovim.[51])

---

43. „*Mesija*“ je hebrejska, „*Kristus*“ pa greška beseda, in pomeni po našim jeziku: „*Maziljeni*“. Maziljene so Judje imenovali kralje, kteri so bili z oljem maziljeni, ko so kraljevanje prevzeli. Judje so po prerokih védili, de Odrešenik iz hiše kralja Davida pride, torej so ga imenovali: *Sin Davidov*, *Kristus*, *Mesija*, *Maziljeni*. Gl. Mat. 1, 1.

44. *Kefa* (v Vulgati Cefas) je aramejska (novohebrejska) beseda, in je to, kar je v našim jeziku *skala*, *skalar*, v greškim pa se skali „*petros*“ pravi. Zakaj je Gospod Petru to imé dal, se razlaga per sv. Mat. 16, 18. Ta poklic sv. Petra, Andreja in Janeza se je v Judeji zgodil (v. 28. 43.), in je zatorej razločiti od uniga, ki se je bil v Galileji (Mat. 4, 18.) pergodil. Učenci so sperviga še per svojim rokodelstvu ostali; še le po vélikim ribjim vlaku (Luk. 5, 1. i. d.) so bili njegovi stanovitni spremljevavci do njegoviga terpljenja.

45. Jezus.

46. Betzajda je bila primorsko mesto, ob galilejskim morji, proti zahodu. Gl. Mat. 11, 21.

47. Jerneja. Mat. 10, 3.

48. Glej. Mat. 2. razlag. 22.

49. Mesija, ki bo izraelski kralj.

50. V greškim: „*vi bote odsihmal*“ i. t. d.

51. Po besedah sv. Avguština méri Gospod s temi besedami na uno prečudno lestvico (lojtro), ki jo je očak Jakop v spanji vidil, po kteri mu je bila previdnost Božja, ki bo nad njim po vsih njegovih potih čula, v podobi pred oči postavljena. Po tem pomenijo, kakor per Caharii 3, 9. une besede: Božja previdnost bo nad Mesijem in njegovim Božjim kraljestvam čula, posebna

Digitized by Google

II. Poglavje.

Ženitnína v Kani. Spremenjenje vode v vino. Kristus izžene prodajavce in menjavce iz tempeljna, prerokuje svoje terpljenje in vstajenje. Več jih veruje vanj, on pa se jim ne zaupa.

1. In tretji dan [1]) je bila ženitnína v Kani[2]) galilejski, in mati Jezusova je bila tam.[3])

2. Bil je pa tudi Jezus povabljen in njegovi učenci na ženitnino.[4])

3. In ko je vina zmankalo, reče mati Jezusova njemu: Vina nimajo.[5])

4. In Jezus ji reče: Žena! kaj je meni in tebi mar?[6]) Moja ura še ni prišla.[7])

---

moč in delavnost se bo posihmal nad njim razodevala. — Drugi razlagavci pravijo, de je hotel Kristus z unimi besedami reči: Kakor je bil nekdej Jakop po uni perkazni na nebu v svojim zaupanji v previdnost Božjo poterjen, tako bote tudi ví v veri v mene poterjeni; ker bote posihmal vidili, de se bo gnada in resnica in moč mojiga nebeškiga Očeta v toliki preobilnosti nad menoj kazala, de se bote prav lahko prepričali: vse nebesa so odperte, in vsi angelji Božji so perpravljeni, meni služiti, in spolnovati moje povelja. — Spet drugi razlagavci: Vi me bote posihmal grozno velike in imenitne reči vidili delati, de se vam bo zdelo: vse nebesa so odperte, in angelji Božji hodijo doli in gori, ter so perpravljeni, po moji volji meni služiti. — Nekteri razlagavci pa pravijo, de une besede pomenijo mnogoterno spreminjevanje, odperanje neba, perkazni angeljev, od kterih se bere: Mat. 17, 1. Jan. 12, 28. Luk. 22, 43. Dj. ap. 9, 10. — ali pa spravo in zvezo nebés z zemljo, ali pa nebeško gospodovanje Jezusa Kristusa.

1. po pogovoru, ki ga je ravno poprej z Natanaelam imel. Dan pogovora je blezo po judovski štetvi tudi perštet. Gl. Mat. 12, 40.

2. Ta Kana je bila blizo Tira in Sidona.

3. je bila ko sorodnica (žlahtnica) ali prijatlica tudi povabljena; ko so bili tudi Jezusovi bratranci per ženitníni, sta jim bila ženin in nevesta, ktera sicer dalje nista znana, berž ko ne, v rodu.

4. Glej tukaj, de keršanstvo per vsih zunanjih, spodobnih in perpušenih zadevah obstati zamore. Pa res! zakaj kristjan živí znotrej za Boga, kar je v vsih unih zadevah mogoče. Veséle gostarije niso prepovedane; so še celo take okolišine, de smo po Božji volji per njih; — tode Jezusa in Marijo k njim povabímo, — strah Božji, čisto vest, zmérnost in spodobnost. Resnični in notranji kristjani se per njih obnašajo s sveto prostostjo, odkritoserčnostjo in spodobnim veseljem, ki izvira iz njih združenja z Bogam in iz notranjiga mirú, ki ga v sebi imajo.

5. Marija hoče čudež od Gospoda; tode ga ponižno hoče, ker mu le potrebo, ki je bila, potoži (Avg.). Ona tudi ne govorí od potrebe, de bi mu jo naznanila, temuč govorí od njé le, ter pomoči prósi, ker prošnja je otroškimu keršanskimu duhu lastna; enako Kristusu samimu, kteri je svojimu nebeškimu Očetu svoje in svojih potrebe razodeval, in pomoči prosil, desiravno je Oče za nje vedil, in desiravno je Kristus prepričan bil, de bo Oče pomagal.

6. „*Žena!*“ (tukaj govorí Kristus ko Bog, torej je ne imenuje matere (Evtimi); ker po svoji Božji natori nima matere) kakošno zvezo imava med seboj, ako je treba čudeže delati? Imam li od tebe svojo Božjo mogočnost, in je nimam li od svojiga Očeta, po kteriga volji se moram ravnati? Moja Božja natora, ktera čudeže dela, ne izhaja od tebe (sv. Avguštin).

7. Čas, de po volji svojiga Očeta čudež storim, in s tem svojo Božjo in zve-

Digitized by Google

5. Njegova mati reče služabnikam: Kar koli vam poreče, storíte.[8])

6. Bilo je pa tam šest kamnatih verčev postavljenih po šegi judovskiga očiševanja,[9]) kteri so deržali po dve ali tri mére.

7. Jezus jim reče: Napolníte verče z vodo. In so jih napolnili do verha.

8. In Jezus jim reče: Zajmíte zdaj, in nesíte starašinu.[10]) In so nesli.

9. Ko je pa starašina v vino spremenjeno vodo pokusil, in ni vedil, od kod de je (služabniki pa, kteri so vodo zajemali, so vedili), pokliče starašina ženina,

10. in mu reče: Vsak človek da dóbro vino pervič, in kadar se napijejo,[11]) tedej slabšiga; tí pa si dóbro vino do zdaj perhranil.[12])

11. Ta začetek čudežev je storil Jezus v Kani galilejski, in je razodel svoje veličastvo; in njegovi učenci so vanj vérovali.[13])

---

ličavno delavnost pokažem, še ni prišel. Sv. Krizostom pravi, de takrat ni bil še čas prišel, ker ni bilo še svatam zadosti znano, de vina manka, kar jim je vender bilo treba vediti, de so se zamogli tolikanj bolj od čudeža prepričati. Ta čas pa je pretekel med tem, ko je Jezus z materjo govoril, in ona s služabniki. Gospod ni grajal s temi besedami Mariine prošnje, ktera je izhajala iz čiste, razsvetljene ljubezni, taka ljubezen pa ni nikoli graje vredna. S temi besedami pa je tudi dal Kristus svatam razumeti, de ne bo storil čudeža kot sin žene, ampak kakor Sin Božji, de ga bo sicer storil na prošnjo svoje matere, vender pa ne zavoljo njé in tudi ne pred, dokler ne pride od njegoviga nebeškiga Očeta odločeni čas.

8. Marija je resnični pomen Jezusovih besedí dobro razumela, torej ni najdla graje v njih; spoznala pa je tudi, znotrej podučena, de se je čas Jezusove čudodelnosti perbližal, zato je služabnikam rekla: „*Kar koli vam poreče, storíte!*“ Glej moč Božje Matere! Na prošnjo popotnice v tej solzni dolini storí Zveličar svoj pervi čudež; kaj še le storí na prošnjo poveličane v nebeškim raji!

9. de so si v njih po svoji šegi roké in posode umivali. Gl. Mat. 15, 2. Mark. 7, 3.

10. Starašina je imel oblast per mizi strežejem ukazovati, in vse v pravim redu ohraniti. Perm. Sir. 32, 1. Zajemali so vino iz verčev z nekim korcam v pitne kúpe.

11. in vina ravno takó na tanko ne pokušajo, kákošno de je.

12. Per starih je bila taka navada, de so pervič boljšiga vina na mizo postavljali; per nas pa je nasprotna navada, ker se na zadnje z boljšim vinam postreže.

13. Pomen: To je bil pervi čudež, ki ga je Jezus storil. S tem je razodeval svojo nadnatorno, Božjo moč in čast, in njegovi učenci so v veri rastli. Zakaj je Kristus v začetku svoje delavnosti ta čudež storil, zakaj ne kakiga druziga nad kakim bolnikam? De naj bi bil začetek morde podoba konca. Dokončanje bo enkrat nebeška ženitnína (gl. Mat. 25, 1. i. d. Luk. 12, 37.), ktere se bojo le samo poveličani vdeleževali, kteri so vodo svojiga človeštva v vino Božjiga življenja spremenili; zato se je spodobilo, s pozemeljsko ženitnino in s pozemeljskim spremenjenjem začeti, de bi bilo to pomenljiva predpodoba uniga višiga prihodnjiga življenja in veselja.

Digitized by Google

12. Po tem je šel v Kafarnavm,[14]) on, in njegova mati, in njegovi bratje,[15]) in njegovi učenci; in tam niso veliko dní ostali.[16])

13. In je bil blizo judovski velikonočni praznik, in Jezus je šel gori v Jeruzalem.[17])

14. In jih je našel v tempeljnu, kteri so prodajali vole in ovce in golobe, in menjavce sedeti.[18])

15. In je naredil kakor tepežnico iz vervic, in je vse izgnal iz tempeljna, tudi ovce in vole; in je menjavcam denarje izsul, in mize prevernil.

16. In tistim, kteri so golobe prodajali,[19]) je rekel: Spravite to od tod, in ne delajte iz hiše mojiga Očeta hiše kupčije!

17. Njegovi učenci pa so se spomnili, de je pisano: Gorečnost za tvojo hišo me izjeda.[20]) Ps. 68, 10.

18. Judje so tedej odgovorili, in mu rekli: S kakošnim čudežem nam skažeš, de smeš to delati?[21])

19. Jezus je odgovoril in jim rekel: Poderíte ta tempelj, in v treh dneh ga bom postavil.[22])

20. Tedej so Judje rekli: Šest in štirdeset let se je zidal ta tempelj, in tí ga boš v treh dneh postavil?[23])

---

14. Gl. Mat. 4, 13. To mesto si je Jezus v prebivališe zvolil, iz kteriga je hodil učit, in se je spet vanj vračal. Prebival pa je blezo zmiram per Petru (Mat. 8, 14. Luk. 4, 38. Mark. 1, 29.).

15. bratranci. Gl. Mat. 1, 25. razl. 24.

16. zato ko so se bili v Jeruzalem k velikonočnimu prazniku namenili. Gl. naslednje.

17. Zastran velikonočniga praznika gl. Mat. 26, 2.

18. Sv. Janez perpoveduje, de je Gospod v začetku svoje učitve tempelj očistil; drugi trije evangelisti pa perpovedujejo, de se je tempeljnovo očiševanje ob koncu njegove učitve zgodilo. Duhovni tempelj Božji, t. j. človeški rod očistiti in ga z Bogam združiti, je bila naloga Jezusova: zato je bilo njegovo pervo in poslednje opravilo, očistiti zemeljski tempelj, kteri je bil predpodoba duhovniga tempeljna, kteri duhovni tempelj smo mi vsi. Gl. zastran očiševanja tempeljna Mat. 21, 12. 13.

19. Z ubozimi, ki so ubogim golobe prodajali, je Gospod mehkejši ravnal.

20. pa teh besedí niso prav razuméli (v. 22.). Učenci so se sicer domislili besedí preroka Davida, ki govorí od Mesijeve gorečnosti; de bo pa ta gorečnost vzrok njegove smerti, kar je David z unimi besedami prerokoval, tega niso še razuméli.

21. Kupčevavci in menjevavci so bili po stari navadi in s pervoljenjem véliciga zbora zavoljo priročnosti darovavcov v tempeljnu; če jih pa tí v tempeljnu ne terpiš, če misliš, de imaš oblast, jih iz tempeljna izganjati, moraš to oblast od Boga imeti; de jo pa res od Boga imaš, nam s čudežem skaži.

22. Svojo Božjo oblast in veljavo vam pokažem s čudežem svojiga vstajenja od smerti (v. 21.). — Zakaj pa ravno s tem? Gl. Mat. 12. razl. 36. Tega govorjenja v temni priliki Judje niso razuméli, kar se iz njih odgovora vidi. Zakaj pa ni Jezus bolj svetlo in razložno z njimi govoril? Gl. odgovor per sv. Mat. 13, 40. z razlago.

23. Herod Véliki je dal tempelj, kteriga je bil Zorobabel sozidal, po greški zidarii prezidati (Gl. zadnjo razl. k 2. buk. Makab.). Ko je bil začel Jezus

Digitized by Google

21. On pa je govoril od tempeljna svojiga telesa.

22. Kadar je tedej od mertvih vstal, so se spomnili njegovi učenci, de je to govoril; in so vérovali pismu in besedi, ktero je Jezus govoril.[24])

23. Ko je bil pa v Jeruzalemu o veliki noči, v dan praznika, jih je veliko vérovalo v njegovo imé,[25]) ker so vidili njegove čudeže, ki jih je delal.

24. Jezus se jim pa ni zaupal samiga sebe,[26]) zato ker je on vse poznal,[27])

25. in ker ni potreboval, de bi kdo pričeval od človeka; zakaj on je vedil, kaj je v človeku.[28])

III. Poglavje.

Nikodem se z Jezusam po noči pogovarja, prejme od njega podučenje od duhovniga prerojenja in potrebnosti vere v njega. Janez keršuje in daje Kristusu spričevanje.

1. Bil je pa človek zmed farizejev,[1]) Nikodem po iménu, viši med Judi.[2])

2. Ta je prišel po noči k Jezusu,[3]) in mu je rekel: Učenik! vémo, de si učenik od Boga prišel;[4]) zakaj nihče ne more teh čudežev delati, ktere tí delaš, če Bog ni z njim.

3. Jezus je odgovoril in mu rekel: Resnično, resnično, ti povem, ako kdo ni vnovič prerojen, ne more viditi Božjiga kraljestva.[5])

---

očitno učiti, je bilo že 46 let preteklo, kar so ga prezidovali, pa še ni bil dodelan. Še le v letu 64 po Kristusu je bil dokončan.

24. une besede (v. 17. in 19. zgor.) in vse, kar je bilo od Jezusove smerti prerokovano, so njegovi učenci še le po njegovim vstajenji od smerti prav razuméli in terdno verovali. Poprej je bilo njih spoznanje temno, njih vera je bila še slaba.

25. v njegovo peršono, de je obljubljeni Mesija.

26. jim ni sebe, svoje Božje natore bolj razodel.

27. ker je po svoji vsigavednosti njih serca poznal, de so jih čudeži le memo gredé pretresli in k vérovanju nagnili. Njih vera ni še izvirala iz serčne želje, grehov se očistiti in večno zveličanje doseči.

28. Notranji dušni stan teh ljudí je sam poznal, torej ni potreboval, de bi mu ga bil kdo razodeval; zakaj odkrito je bilo pred njim vse notranje človeškiga serca.

1. Glej Mat. 3. razl. 13.

2. ud véliciga zbora. Perm. Jan. 7, 48. 50: 19, 39.

3. blezo iz strahú pred svojimi zbornimi tovarši.

4. od Boga poslani prerok.

5. Nekteri prestavljajo iz greškiga: „*od zgorej*“ (od Boga) *prerojen.* Pomen je ravno tisti. Nikodem si je želel biti ud noviga Božjiga kraljestva. Misliti si je utegnil, de ima kakor zborni svetovavec pervo pravico do njega. Podal se je tedej s prošnjo k Jezusu, de naj ga v to novo kraljestvo Božje sprejme. Jezus, ki je njegovo željo vedil, mu je precej v besedo segel, ter mu je naravnost, brez ovinkov povedal pogojo, s ktero zamore biti sprejet v Božje kraljestvo, ker mu je s tem hotel uno krivo misel odvzeti, ter ga

Digitized by Google

4. Mu reče Nikodem: Kakó more človek rojen biti, ko je star? Ali more v teló svoje matere vdrugič iti, in prerojen biti?[6])

5. Jezus je odgovoril: Resnično, resnično, ti povem, ako kdo ni prerojen iz vode in iz svetiga Duha, ne more iti v Božje kraljestvo.[7])

6. Kar je rojeno iz mesá, je meso, kar je rojeno iz Duha, je duh.[8])

7. Ne čudi se, de sim ti rekel: Vnovič morate rojeni biti.

8. Véter pihlja, kjer hoče; in glas njegov slišiš, pa ne veš, od kod pride, ali kam gre; tako je slehern, kteri je rojen iz Duha.[9])

9. Nikodem je odgovoril, in mu rekel: Kakó se more to zgoditi?[10])

10. Jezus je odgovoril, in mu

---

podučiti, de mu njegov stan, njegova služba in veljava, in kar je več taciga, ne daje nobene pravice do Božjiga kraljestva. Nekteri mislijo, de je Nikodem Jezusa za pogoje vprašal, s kterimi bi zamogel sprejet biti v Božje kraljestvo, in de tega sveti Janez ni bil zapisal. Ako pa pomislimo, kakó na tanko in z vsimi okolišinami je ves ta pogovor popisan, se nam mora neverjetno zdeti, de bi jih sveti Janez ne bil zapisal, ko bi bil Nikodem res po njih vprašal. Tudi se s poprêšnjim vse bolj veže, ako si mislimo, de je Jezus Nikodemovimu sercu, njegovim mislim odgovoril, ne pa njegovim besedam, ker je v poprêšnjim poglavji (2, 24. 25.) govorjenje, de Jezus pozná serca ljudí. Zastran pomena zgornjih besedí glej spod. v. 5.

6. Nikodem razumé Jezusove besede prav po čerki, kar je bila splošna zmota farizejev.

7. Pomen teh besedí nam je sveta, nezmotljiva katoliška cerkev (v trident. zboru seja 7. zakonilo 2.) razložila, ki pravi, de so une besede od prerojenja v zakramentu sv. kersta razuméti. Vsak človek tedej, kteri hoče v kraljestvo Božje tukej in tam priti, mora biti prerojen v sv. kerstu. To prerojenje, to novo stvarjenje pa se zgodí po vodi in po svetim Duhu. Sveti Duh prerodí človeka, ker mu izvirni greh, in vse pred kerstam storjene grehe, in z greham zaslužene kazni zbriše, ga opraviči, mu posvečujočo gnado Božjo podelí, in ga Bogu dopadljiviga storí. Sveti Duh postavi per svetim kerstu človekovo dušo v pervi, nedolžni stan, v kterim stanu so naši pervi starši pred storjenim greham bili, in sicer takó postavi, de je telo duhu, duh pa Bogu pokoren, de je duša sveta, Bogu posvečena in perpravna storjena, si tudi z lastnim djanjem in perzadevanjem svetost perdobiti. Po tem takim zadobí duša spet svojo pervo nedolžnost, svoje čisto, sveto bistvo iz Boga, in je ravno zato spet otrok Božji, in je Bogu toliko bolj dopadljiva, kolikor bolj si perzadeva, svoj popravljeni stan, vse od Boga prejete gnade, pravičnost in svetost ohraniti, se s svojim lastnim, prostovoljnim djanjem zmirej bolj in bolj posvetiti, in nikoli ne dovoliti, de bi hudo poželenje, ki tudi po svetim kerstu še v telesu ostane, čez njo gospodarilo. Perm. zgor. 1, 12. 13. Mat. 3, 11: 1. Kor. 6, 11. Efež. 5, 26.

8. Od meseniga t. j. natorskiga poželjiviga človeka pride spet mesén, natorsk, poželjiv človek; od Duha Božjiga pa pride duhoven človek. Perm. Ps. 50. razl. 9.

9. Ne čudi se nad prerojenjem iz svetiga Duha; saj se to prerojenje le po duhovno zamore zgoditi, de se ne občuti, in se res tudi takó godí, namreč podobno vetru, kteriga pihljanja, desiravno je natorno, vender le ne vidiš in ne ošlataš. — Kristus zvóli zato veter v zgled, ker se v hebrejskim jezíku „*veter*“ in „*duh*“ z enako besedo imenujeta.

10. Desiravno je Kristus Nikodemu povedal, de prerojenje ni nič telesniga in

Digitized by Google

rekel: Ti si učenik v Izraelu, in tega ne veš?[11])

11. Resnično, resnično, ti povem, de, kar vémo, govorimo, in kar smo vidili, pričujemo; in ne sprejmete našiga pričevanja.[12])

12. Če vam pozemeljske reči pravim, in ne verjamete; kakó bote vérovali, ako vam bom nebeške pravil?[13])

13. In nihče ni šel v nebesa, kakor kteri je prišel z nebes, Sin človekov, kteri je v nebesih.[14])

14. In kakor je Mojzes povišal kačo v pušavi, takó mora povišan biti Sin človekov;

15. de, kdor koli vanj véruje, se ne pogubi, temuč ima večno življenje.[15])

16. Zakaj Bog je svét takó

občutniga, vender še ni bil s tem razlaganjem zadovoljin. On dvomi, de bi se to moglo zgoditi (v. 11. 12.); torej bi rad še bolj na tanko zvedil, kakó de se to zgodí.

11. Ti dvomiš nad prerojenjem, ter hočes zvediti, kakó de se zgodí, ko bi ti vender to móglo že znano biti, ker si učenik Izraeloviga ljudstva; zakaj kakor učenik bi mogel iz Mojzesove postave in iz prerokov vediti, de se prerojenje po svetim Duhu zgodí, de to prerojenje je prenovljenje duše, in de bo prerojenje posebno znamnje prihodnjiga Mesijeviga kraljestva (5. Mojz. 30, 6. Ps. 50, 12. Eceh. 36, 26. Joel 2, 28. Iz. 44, 3. Jer. 31, 31—33.).

12. Zagotovím te, de le to govorím, kar dobro vém in le to spričujem, kar jest kakor Sin Božji v svojim Očetu ugledujem. Zato bi mi mogli verjeti; pa veči del zmed vas mi ne verjame. — Jezus govorí tukaj v množnim številu: „*remo — gororimò — smo vidili*“ i. t. d., de s tem svojo veljavo, visokost, veličastvo naznanja, ali pa zavoljo večiga poudarka. Drugi razlagavci pa mislijo, de je s tem govorjenjem Božje bitje v treh peršonah naznanjeno.

13. Ako mi skrivnosti prerojenja, ki se tukaj na zemlji v človeku zgodí, ne verjamete; kakó mi bote druge viši skrivnosti Božje verjeli. Nauk od prerojenja je sicer visok uk, je Božja skrivnost; vender pa je v permeri z drugimi Božjimi skrivnostmi le nizka, kakor je nizka kaka pozemeljska reč v permeri z nebeškimi rečmí. Ako mi tedej te bolj nizke skrivnosti od prerojenja ne verjamete, kakó mi bote druge, bolj visoke verjeli? — Gospod jim ni hotel zavoljo njih nevere razložiti, kakó de se prerojenje v človeku zgodí.

14. Pomen tega v zvezi s poprešnjim je tale: Nihče zmed ljudí — prerokov in učenikov — ni bil v nebesih, de bi zatorej zamogel vediti Božje skrivnosti: le samó Sin Božji, kteri je vekomej per Očetu bil, in je z nebes na zemljo prišel, le samó on, ki je v nebesih domá, vé vse nebeške, Božje skrivnosti, in jih zatorej tudi razodevati zamore. Gl. Jan. 1, 18: 6, 46. Perm. Baruh 3, 29. Prip. 30, 3. 4.

15. Od 3. do 13. verste oznanuje Jezus Nikodemu, de mora vsak biti prerojen iz vode in iz svetiga Duha, kdor hoče stopiti v Božje kraljestvo; v 14. in 15. versti pa govorí Jezus od pogoje prerojenja, in ta pogoja je vera v Sinú Božjiga, zlasti v njegovo spravno smert, s ktero nam je zaslužil gnado svetiga Duha, ktera naše duše preroduje in posvečuje. Kdor tedej hoče biti prerojen, mora pervič vérovati v Jezusa Kristusa. Gl. zgor. 1, 12. Mojzesova bronćena kača je bila preroška predpodoba (gl. 4. Mojz. 21, 9.) Jezusove oživljajoče smerti na križu; zakaj Jezusova smert na križu je usmertila peklensko kačo, to je, satana, in nam je zaslužila dušno življenje (Gl. Mojz. 3, 1. Skr. raz. 12, 9: 20, 2.). Mojzesova kača je bila iz brona, tedej le

Digitized by Google

ljubil, de je dal svojiga edinorojeniga Sinú, de, kdor koli vanj véruje, se ne pogubí, temuč ima večno življenje.

17. Bog namreč ni poslal svojiga Sinú na svét, de bi svét sodil,[16]) temuč de bi bil svét po njem zveličan.

18. Kdor vanj véruje, ne bo sojen; kdor pa ne véruje, je že sojen,[17]) ker ne véruje v imé edinorojeniga Sinú Božjiga.[18]) Zgor. 1, 12.

19. To pa je sodba, ker je luč prišla na svét, in so ljudje bolj ljubili temò ko luč; zakaj njih dela so bile hude.[19])

20. Slehern namreč, kteri hudo dela, sovraži luč, in ne pride k luči, de niso svarjene njegove dela. Efež. 5, 13.

21. Kdor pa dela resnico,[20]) pride k luči, de se razodenejo njegove dela, ker so v Bogu storjene.[21])

22. Po tem je prišel Jezus in njegovi učenci v judovsko deželo,[22]) in je ondi z njimi prebival in je kerševal.[23])

23. Kerševal je pa tudi Janez

---

podoba kače, ne pa kača sama; takó je tudi Kristus v podobi *„grešniga mesá“* (Rimlj. 8, 3.), našiga mesá, ki je bilo po peklenski kači grešno postalo, na križu visel, ker je bil našo grešno natoro prostovoljno náse vzel, ter nam je bil v vsih rečeh enak, razun greha.

16. de bi ljudí zavoljo njih grehov pogubil (Avg.).

17. on se je že sam obsodil in pogubil.

18. „I m é“ je tukaj bitje Božje, Sin Božji. Kdor tedej ne véruje v Sinú Božjiga, on že nósi v sebi sodbo, to je, pogubljenje.

19. Sodba, pogubljenje, ne pride iz Boga, ampak iz ljudí, zato ker temò, nevero, zmoto in pregreho bolj ljubijo, kakor luč Božjiga razodenja in rešenja. Ko bi Sin Božji ne bil na svét prišel, ter jim rešenja ne ponudil, bi zavoljo svoje spridenosti nekoliko izgovora imeli; zdaj pa ga nimajo.

20. po resnici, po Božjih zapovedih živí. Gl. 1. Jan. 1, 6. Ps. 118.

21. Pomen v zvezi s poprešnjo verstjo je tale: Hudobni človek sovraži mene in moj uk, ker se bojí spoznati resnico, ktera bi njegovo zaspano vest zbudila, ter bi ga v njegovim hudobnim djanji tožila in nepokojniga delala; dóbri človek pa, kteri živí po Božjih zapovedih, iše mojiga uka, de po njem svoje dobre dela, ki jih je z gnado Božjo, s pogledam v Boga opravljal, prevdarja in zboljšuje, ako še niso prav po njem storjene (Ciril, Evtimi). Dosihmal govorí Kristus z Nikodemam, ter ga polagama pelje k spoznanju resnice, kar se razvidi iz pogl. 7, 50. in 19, 39.

22. iz Jeruzalema, poglavitniga mesta, na deželo.

23. po učencih. Gl. spod. 4, 2. Če je to kerševanje bilo le perpravljanje k pokori, ali če je bil že pravi Kristusov kerst (Mat. 28, 19.), niso vsi sveti očaki enacih misel. Sv. Avguštin, sv. Tomaž in sveti Bonaventura mislijo, de je bil pravi kerst, in ta njih misel se nam gotovši dozdeva. To se posname iz poprešnjiga, kjer je govorjenje od kersta iz vode in svetiga Duha, in iz tega, ker sveti Janez svoj kerst pokore od Kristusoviga kersta naravnost razločuje (Mat. 3, 11.). Desiravno Kristus ni bil še umerl, tedej ni bil še ljudem zaslužil svetiga Duha, in sveti Duh ni bil še vidama prišel na zemljo, vender vse to nič ne dé; zakaj sveti Duh je tudi že v stari zavezi razodeval svojo delavno moč, in Kristus je tudi že pred svojo smertjo delil zakrament sv. pokore (Luk. 7, 48.) in sv. obhajila. Vse to se je lahko zgodilo iz močí prihodnje Kristusove smerti na križu, ker je Bog že od vekomej

Digitized by Google

v Enonu blizo Salima;[24]) zakaj tam je bilo veliko vodá, in so perhajali in bili kerševani.

24. Zakaj Janez še ni bil v ječo veržen.[25])

25. Vstalo je pa med Janezovimi učenci in med Judi[26]) vprašanje od očiševanja.[27])

26. In so prišli k Janezu in so mu rekli: Učenik! kteri je bil s teboj na uni strani Jordana, kterimu si pričeval, glej! ta keršuje, in vsi gredo k njemu.

27. Janez je odgovoril in rekel: Človek ne more nič vzeti, ako mu ni dano z nebes.[28])

28. Vi samí mi pričujete, de sim rekel: Jest nisim Kristus, temuč de sim pred njim poslan.

29. Kdor ima nevésto, je ženin;[29]) prijatel ženinov pa, kteri stojí in ga sliši, se silno veselí zavoljo glasa ženinoviga.[30]) To moje veselje je tedej dopolnjeno.

---

imel v svoji volji delo rešenja, in ker se je Sin Božji že od vekomej v to daroval. Zastran razločka, kakó se je sveti Duh v stari, in kakó v novi zavezi delil, glej Djan. apost. 2, 4. razl. 5.

24. Salim je bil per Jordanu proti severju, Betanija (zgor. 1, 28.) pa je bila proti jugu. Sveti Janez je kerševal in na Kristusa zavračeval, dokler ni bil v ječo veržen (v. 24.). Krizost. Zakaj pa ni bil Janez odstopil, ko je bil Kristus nastopil? Sv. Janez je ljudem še zmirej oznanoval pokoro, jih kerševal, na Kristusa zavračaval, in mu pričevanje dajal, zato ker tudi stara zaveza, v kteri je sv. Janez, ko zadnji prerok, na Kristusa kazal (gl. Mat. 3. razl. 2.), ni precej nehala, ko je bil Kristus prišel, temuč je le polagama prestopala v novo zavezo, zatorej je z njo še nekoliko časa terpela.

25. Perm. Mat. 14, 2. in dalje.

26. ki so bili prejeli Kristusov kerst. V večim delu nar boljših greških rokopísov se bere: „*enim Judam*“.

27. kersta; kteri zmed teh dveh kerstov je boljši, in ima pravo očiševavno moč? Janezovi učenci, ki so bili od njega keršeni, so, se vé de, terdili, de je Janezov kerst boljši; Judje pa, kteri so bili Kristusov kerst prejeli, so terdili, de je Kristusov kerst boljši.

28. V zvezi s poprêšnjo versto: Janezovi učenci so bili žalostni, polni nevolje in sumljivosti, ko slišijo, de Judje terdijo, de je Kristusov kerst boljši od Janezoviga; ko vidijo, de zdaj ljudje Janeza, njih učenika, zapušajo in za Kristusam hodijo, in njegov kerst prejemajo; zatorej so se k Janezu, svojimu učeniku, podali, ter so mu vse to z žalostjo potožili. Janez jim je pa odgovoril: Nihče ne more s pridam za Boga delati, ako mu Bog k temu svoje gnade ne da. Spoznajte tedej iz obilniga sadú Kristusoviga djanja za Božje kraljestvo, de ga je Bog poslal in mu oblast dal.

29. Kristus je ženin neomadežane neveste, cerkve, svete občine (Mat. 9, 15: 25, 1. Efež. 5, 25. 31.); zato nevesta k njemu hití, zato se jih daje toliko kerstiti v njegovim iménu.

30. Jest sim le ženinov drug, kteri ženinu v naročje nevesto perpelje, in na pragu pred nevestino hišo stoji, to je, jest ljudstvo k ženinu vabim in ga želim v njegovo cerkev perpeljati, sam pa v kraljestvo viši verste ne stopim, pa silno me veseli njegov pogovor, njegova zveza z nevesto, to je, s cerkvijo. — Kakor Kristusov predhodnik sv. Janez ni imel biti kristjan v prav popolnama besednim pomenu, kakor tudi stara zaveza ni bila še keršanstvo samo. In kakor je bila stara zaveza s svojim zavračanjem na Kristusa Božja naredba, in tudi sama na sebi Bogu dopadljiva; ravno tako je tudi

Digitized by Google

30. On mora rasti, jest pa se pomanjšati.[31])

31. Kteri pride od zgorej, je čez vse. Kdor je od zemlje, je od zemlje, in od zemlje govori.[32]) Kteri je od nebes prišel, je čez vse.

32. In kar je vidil in slišal, to pričuje; in njegoviga pričevanja nihče ne sprejme.[33])

33. Kdor je njegovo pričevanje sprejel, je zapečatil, de je Bog resničen.[34])

34. Zakaj kteriga je Bog poslal, Božje besede govori;[35]) ker Bog ne daje Duha na méro.[36])

35. Oče ljubi Sinú in mu je vse v roko dal.[37])

36. Kdor v Sina véruje, ima večno življenje;[38]) kdor je pa Sinu nevéren, ne bo življenja vidil, temuč jeza Božja ostane nad njim.[39])

---

sv. Janez pred Bogam opravičenje dosegel s spolnovanjem svojiga poklica kakor predhodnik. Prim. Mat. 11, 11.

31. Njegova delavnost (njegova veljava in njegovo sveto opravilo) mora rasti, moja pa se zmanjševati (Krizost.) Tukej se besede sv. Janeza Kerstnika končajo; kar nasledva, sv. Janez evangelist perstavi. Zakaj pa sv. Janez Kerstnik tem učencam naravnost ne reče, de naj se k Jezusu podajo? Zato de bi s prosto voljo k njemu prišli. Janezovo spričevanje je bilo dovolj umevno, de so zamogli vérovati. Kar pa jim je bilo temno, naj bi z vero premagali, kakor sta Andrej in Janez storila. Gl. zgor. 1, 35. 37.

32. Sin je čez vse; pozemeljski (vsak zgolj človek) je pozemeljsk, in govorí pozemeljsko. Janez je bil le pozemeljsk, in je zato le pozemeljsko govoril. — Beseda „*zgorej*“ pomeni visokost Božjo, Boga Očeta, in on, ki pride „*od zgorej*“, je Sin Božji (Zgor. 1, 1. 11.). Sv. Janez je govoril le pozemeljsko v tem pomenu, ker je kakor vse pozemeljsko, kakor vsa stara zaveza, na Božje, na Kristusa le kazal; Sin pa je govoril nebeško, ker je bil sam Bog, in je Božje resnice, na ktere so pomenljive podobe stare zaveze le kazale, res razodeval.

33. skorej nihče mu ne verjame. Gl. zgor. v. 11.

34. „*Zapečatiti*“ se pravi: poterditi, zaterditi (Efež. 1, 13: 2. Kor. 1, 22.). Kdor resnično v Kristusa véruje, on s tem spoznava in spričuje, de je Bog resničen, ker je Bog po Kristusu govoril in mu dal svojiga Duha brez vse mére, kar se bere v naslednji versti; neverni človek pa Boga lažnika dela (1. Jan. 5, 10.). Verni človek zadobí tudi notranje prepričanje, de Kristus res vse to déla, kar je Bog po njem obljubil: očišenje od greha, posvečenje in zveličanje; verni človek tedej v sebi in po sebi poterduje resničnost Božjih obljub.

35. „*Kteriga je Bog poslal*“, je (v. 17.) Sin Božji, in on razodeva Božje resnice in skrivnosti; tode ne več v podobah in pomembah, kakor v stari zavezi. Gl. zgor. v. 31. razl. 32.

36. ako pošlje svojiga Sina. Nad njega se izlije neskončna polnost Božjiga Duha (Mat. 3, 16. Iz. 42. razl. 3.). Preroki so dobivali od svetiga Duha, Jezus pa je prejel svetiga Duha samiga.

37. Med Očetam in Sinam je nar tanjši zveza in edinost; Oče je dal svojimu Sinu vse, neskončne zaklade svojiga Božjiga bitja, in oblast, jih razodevati. Gl. Mat. 11, 27: 28, 18. Jan. 13, 3.

38. zadobí zveličavno spoznanje Boga in Kristusa (Jan. 17, 3.) tukaj že začetno, tamkaj pa v dopolnjenji.

39. Božja kazen ostane vekomej nad njim, ako v neveri umerje. Sveti Janez

Digitized by Google

IV. Poglavje.

Jezus se verne v Galilejo. Njegov pogovor s Samarijanko. Véra Samarijanov. Jezus ozdravi v Kani sina nekiga kraljeviga služabnika.

1. Kadar je tedej Jezus zvedil, de so farizeji slišali, de Jezus več učencov dobiva in keršuje, kakor Janez; Zgor. 3, 22.
2. (desiravno Jezus ni kerševal, ampak njegovi učenci)
3. je zapustil Judejo, in je šel spet v Galilejo.[1])
4. Mogel je pa skozi Samarijo iti.[2])
5. Pride tedej v samarijsko mesto, ktero se imenuje Sihar,[3]) blizo pristave, ktero je dal Jakop Jožefu, svojimu sinu. 1. Mojz. 48, 22: 33, 19.
6. Bil je pa tam Jakopov studenec.[4]) Jezus tedej, truden od pota, je takó sedel na studencu. Bilo je okoli šeste ure.[5])
7. Pride žena iz Samarije[6]) vodo zajemat. Jezus ji reče: Daj mi piti!
8. (Zakaj njegovi učenci so bili v mesto odšli, de bi jesti kupili.)
9. Reče mu tedej ta samarijska žena: Kakó ti, ker si jud, mene piti prosiš, ki sim samarijska žena? Zakaj Judje se ne pečajo s Samarijani.[7])
10. Jezus je odgovoril in ji rekel: Ako bi poznala dar Božji, in kdo de je, kteri ti pravi: Daj mi piti,[8]) bi bila ti njega morebiti prosila, in bi ti bil dal žive vode.[9])
11. Žena mu reče: Sej nimaš s čem zajeti, in studenec

Kerstnik je zamogel kakor pozemeljsk človek le samó kazati na Božjo resnico v Kristusu; Kristus pa jo je dal sámo, in jo je zamogel dati, ker nósi v sebi Očetovo bistvo in polnost svetiga Duha. Zato mu moramo vérovati. Kdor mu verjame, bo svét in zveličan; kdor pa ne verjame, ne more svét in zveličan biti, in zato ga Bog mora zavreči.

1. de se je njih zalezovanju umaknil; ker njegova ura, se jim v roke dati, ni bila še prišla.
2. ker je hotel po bližnjim potu hoditi.
3. „*Sihar*“ pomeni „*pokopališe*“, zato ker so bile tam Jožefove kosti pokopane (Joz. 24, 32.). V poprešnjih časih se je to mesto imenovalo „*Sihem*“ (1. Mojz. 33, 19: 48, 22.); zdaj pa se imenuje „*Nablus*“.
4. zato tako imenovan, ker ga je bil (po ustnim zročilu) očak Jakop izkopal.
5. opoldné.
6. iz mesta „*Sihar*“.
7. Glej Mat. 10, 5.
8. Ako bi ti poznala mene in živo vodo, ki ti jo jest zamorem dati i. t. d.
9. V greškim: „*bi ga bila gotovo prosila*“ i. t. d. Greška beseda „*an*“ ktero Vulgata tukej z besedo „*morebiti*“ prestavlja, je (spod. 8, 42: 14, 7. 28.) tudi z besedo „*gotovo*“ prestavljena, ali pa je še celo spušena, kar je tudi greškimu jeziku permerno. Živa voda pomeni vodo, ki teče iz studenca, v razločku od vode, ki stoji v vodnjaku. Živa voda je podoba vsih gnad, ktere iz Kristusa, studenca gnad in iz njegovih gnadnih pomočkov — svetih zakramentov — izvirajo, s kterimi svoje verne očišuje, posvečuje in zveličuje. Od té vode so že preroki govorili (Joel 3, 18. Cahar. 14, 8. Eceh. 47, 1.), in od nje govorí evangelist tudi v svojim skrivnim razodenji

Digitized by Google

je globok; od kod imaš tedej živo vodo?

12. Ali si ti veči, kakor naš oče Jakop, kteri nam je dal studenec, in je iz njega pil on, in njegovi sinovi, in njegova živina?[10])

13. Jezus je odgovoril, in je rekel: Slehern, kteri pije od te vode, bo spet žejin; kdor pa pije od vode, ktero mu bom jest dal, ne bo žejin vekomej:

14. ampak voda, ktero mu bom jest dal, bo v njem studenec vode izvirajoče v večno življenje.[11])

15. Žena mu reče: Gospod! daj mi té vode, de ne bom žejna, in de ne bom hodila semkej zajemat![12])

16. Jezus ji reče: Pojdi, pokliči svojiga moža, in pridi semkej!

17. Žena je odgovorila in rekla: Nimam moža. Jezus ji reče: Prav si rekla: Nimam moža;

18. zakaj pet mož si imela, in kteriga zdaj imaš, ni tvoj mož; to si prav rekla.[13])

19. Žena mu reče: Gospod! vidim, de si ti prerok.

20. Naši očaki so na ti gori molili; in vi pravite, de v Jeruzalemu je mesto, kjer se mora moliti.[14])

(7, 17: 21, 6: 22, 1. 17.). Ta voda očišuje (Ps. 50, 9.), poživlja, ohladuje vročino poželenja in strast, obroduje dobre dela, in podeluje duši pravo življenje. Tako sveti očaki.

10. Kako hočeš boljši studenčnice dati, kakor je ta, ki se iz tega studenca zajema? Saj nimaš takó dolge posode, de bi mogel z njo do dna seči, in prav merzle in čiste vode iz njega pervleči; druziga studenca pa ni, kteri bi imel boljši vodo, kakor je ta; zakaj tega je naš oče Jakop skopal. Si li ti mogočniši in Bogu prijetniši kakor on, de bi zamogel boljši vode dati?

11. Voda, ki jo jest dam, utolaži dušno potrebo za vselej, in njena moč posvečuje in osrečuje dušo ne samo v tem, ampak tudi v prihodnjim življenji; če je človek, kteri jo je prejel, s smertnim greham ne zapravi in ne zgubí. Nič posvetniga, celo pa ne grešno razveseljevanje ne more zatoliti želje človekove, in dati pokoja njegovimu sercu. Človek zamore le samo v njem pokoj najti, za kteriga je vstvarjen, v Bogu, v spoznanji njegove resnice, v svetim življenji (Avguštin). Bere se sicer v Sirahovih bukvah (24, 29.), de tiste, ki pijejo Božjo modrost, neprenehama žeja; tode ta žeja, ta želja po zmirej večim spoznanji in svetosti, je z miram združena, in duše nikakor ne dela nepokojne (Sv. Terezija).

12. Žena ne razumé visociga pomena Jezusovih besedí, vender pa spozna v Jezusu mogočniga moža, kteri ji za vselej vode zamore dati, in zatorej ga je prosi. Jezus hoče njeno prošnjo uslišati, tode ne takó, kakor si ona misli; temuč boljši, kakor si misli. Hoče ji dati vode očišenja od grehov in posvečenja. Ker pa to ni drugači mogoče, kakor de v nji zbudí spoznanje njene grešnosti in spoznanje, de je on Mesija, zatorej jo pelje k spoznanju njeniga grešniga življenja in svoje visoke vrednosti in častí (Kriz., Teofil.).

13. Peteri možje so bili blezo pravi možje; ker je pa, kakor sama spozná (29.), pregrešno živela, ji je berž ko ne, sleherni mož slovó dal; z možempa, ki ga je takrat imela, je v nečistosti živela.

14. Samarijani so bili krivoverniki, ki so zmed svetih bukev stare zaveze le samo petere Mojzesove bukve spoštovali, vse druge pa so zavergli. Terdili so, de si je Bog zvolil goro Garizim, blizo mesta Sihem-a, na kteri hoče

Digitized by Google

21. Jezus ji reče: Žena, verjemi mi, de pride ura, ko ne bote ne na ti gôri, ne v Jeruzalemu molili Očeta.

22. Vi mólite, kar ne véste; mi mólimo, kar vemo, zakaj zveličanje je iz Judov.[15])

23. Pride pa ura, in je že zdaj, ko bodo, kteri prav molijo, Očeta molili v duhu in v resnici; tudi Oče namreč hoče, de so taki, kteri ga molijo.[16])

24. Bog je duh, in kteri ga molijo, ga morajo v duhu in resnici moliti.[17]) 2. Kor. 3, 17.

25. Žena mu reče: Vém, de

---

moljen in češen biti (gl. 5. Mojz. 27, 4. in razl.), zatorej so ondi svoj tempelj imeli; Judje pa so nasprotno terdili, de je bil Jeruzalem od Boga za službo Božjo zvoljen (1. Kron. 22, 1: 2. Kron. 6, 6.). Ko žena spozná, de ima pred seboj preroka, ga pred vsim drugim, za svoje zveličanje skerbna, vpraša, kje je tista Božja naprava, v kteri se zveličanje najde. Glej, govorí sveti Krizostom, ona po nič druzim ne vpraša, kakor po verskih resnicah, in nič je ni zamoglo odverniti od tega preiskovanja.

15. Vi Samarijani nimate gotovosti, de bi v svoji Božji službi zamogli po Božji naredbi zveličanje zadobiti; Judje pa imajo to gotovost, ker so vse Božje naredbe k zveličanju Judam dane, in tedej iz Judov izhajajo. — Samarijani so le samo Mojzesovo postavo sprejemali, preroke pa, ki so postavo doverševal in razlagali, so zametovali, in ravno zato je bila njih služba Božja le po njih volji napravljena, ona je bila Božjo podlago zgubila, in je bila večkrat z ajdovskimi vražami namešana (Gl. 4. Kralj. 17, 19. i. d.). Nasproti pa so se Judje iz prerokov, ki jim jih je Bog neprenehama pošiljal, lahko prepričali, de je njih služba Božja po postavi, de je Bog njim dal naredbe v zveličanje, in de bo prišel zmed njih Zveličar, kteri ne bo odvergel njih postave, temuč jo bo še le doverševal in v višim pomenu spolnovati učil.

16. Pride čas zveličanja, ko bo vera Božja — vera duha in resnice, in ta čas je že z menoj prišel. — Duh in resnica sta tukaj nasproti postavljena judovski zunanji, šegni službi Božji; tode ne takó, kakor de bi v nji ne bilo nobeniga duha in nobene resnice, ali kakor de bi bila keršanska vera brez zunanje službe Božje; temuč takó, de bo keršanska vera sosebno in pred vsim duha, notranje svete misli budila, in čisto resnico popolnama spoznavati učila. Kristus ni tedej hotel reči, de posihmal ne bo ne cerkvá, ne postov, ne duhovnov, ne svetih šeg, temuč le to je hotel reči: de bo njegova služba Božja sosebno notranja, kakor je judovska sosebno zunanja bila. De je notranje z vnanjim sklenjeno, je večna, v natori vterjena postava življenja; hoteti, de bi ne bilo takó, in de bi keršanska vera nič zunanjiga ne imela, je res prava nespamet. — Drugi dajo zgornjim besedam tale pomen: Pride čas, in je že tukaj z menoj prišel, ko ne bojo častili Očeta ne na gori „Garizim“, ne v Jeruzalemu, z darovanjem pozemeljskih stvarí, s klavnimi in žgavnimi daritvami; pravi častivci bojo molili Očeta na vsih krajih svetá z drugo nadzemeljsko, nekervavo duhovno daritvijo. Pozemeljske, klavne in žgavne daritve, ki so predpodoba té duhovne, čiste daritve, bojo nehale; zakaj vsaka predpodoba mine, kadar njena predpodobljená resnica pride. Tudi Oče nebeški hoče zdaj le take častivce imeti, ki ga molijo s to čisto, duhovno daritvijo; zakaj on je Duh, ter nič pozemeljskiga in telesniga nima nad seboj, torej mu tudi pozemeljske, živalske daritve, ki so le predpodobe une čiste, duhovne daritve, nič več ne morejo dopasti, ker je že resnica — čista, duhovna daritev tukaj (Masel).

17. Bog ni kako počutensko, telesno bitje. Samo zunanje češenje tedej ni še zadosti.

Digitized by Google

Mesija pride (kteri se imenuje Kristus);[18]) kadar tedej on pride, nam bo vse oznanil.[19])

26. Jezus ji reče: Jest sim, ki govorím s teboj.[20])

27. In med tem so prišli njegovi učenci, in so se čudili,[21]) de je z ženo govoril. Vender pa nobeden ni rekel: Kaj vprašaš, ali kaj z njo govoriš?

28. Popustila je tedej žena svoj verč, in je šla v mesto, in reče tistim ljudem:

29. Pridite in poglejte človeka, kteri mi je vse povedal, kar koli sim storila; ali je on Kristus?[22])

30. Šli so tedej iz mesta in prišli k njemu.

31. Med tem so ga učenci prosili, rekoč: Učenik, jej!

32. On pa jim je rekel: Jest imam jéd jesti, ktere vi ne veste.

33. Učenci so tedej rekli med seboj: Mu je li kdo jésti pernesel?

34. Jezus jim reče: Moja jéd je, de storim voljo tega, kteri me je poslal, in de dopolnim njegovo delo.[23])

35. Ali ne pravite vi, de je še štiri mesce, in žetev pride? Glejte! vam povem: Povzdignite svoje oči, in poglejte polje, de je že belo za žetev.[24]) Mat. 9, 37. Luk. 10, 2.

36. In kdor žanje, prejme pla-

---

18. Perstavek svetiga evangelista.

19. Ne razumém tega, kar mi poveš; prihodnji Mesija nam bo pa vse oznanil in razložil. — Samarijani so vero v prihodnjiga Mesija od Judov sprejeli, ker je bila vterjena v Mojzesovi postavi. Glej 1. Mojz. 49, 10: 5. Mojz. 18, 15.

20. Takó svetlo in razložno se Jezus Judam ni bil razodel. Priprosto, voljno serce samarijanske žene je bilo to zaslužilo; Samarijani pa tudi niso imeli toliko perpomočkov, kakor Judje, de bi se bili resnice in prihoda Mesijeviga prepričali (Kriz.).

21. de on, ki je Jud, in memo tega še učenik, pa sam z žensko, in še celo s Samarijanko govorí! Vender pa so se iz velike spoštljivosti do njega zderžali sleherniga vprašanja. Judovska šega je prepovedovala slehernimu učeniku, žensko tudi le pozdravljati; koliko bolj je še le prepovedovala, z njo v pogovor se podajati.

22. Samarijanka sicer ne terdi naravnost, de je obljubljeni Mesija, pa tudi tega ne zamolčí; zakaj ona jih ni hotla s svojim lastnim prepričanjem, ampak s tem k svoji veri nakloniti, de naj ga samí gredó poslušat (Kriz.). Ona je zato takó govorila, de bi ne bili nad njo nevoljni in jezni, ter jo preganjali (Avg.).

23. Jest se zdaj s tém živím, de spolnujem delo, ki mi ga je moj nebeški Oče naročil; de namreč išem, kar je zgubljeno, de rêšim, posvetím in zveličam. On imenuje, pravi sveti Krizostom, zveličanje ljudí svojo jed, de s tém svojo veliko željo po našim zveličanji naznanja. Kakor silno mi po jedi hrepenimo, takó silno hrepení on, de bi mi zveličani bili.

24. Pomen v zvezi s poprešnjim in naslednjim je tale: Moje edino opravilo je zdaj, de kličem Samarijane k zveličanju, ter vsevam v njih perpravne serca seme besede Božje, de jih bote vi môgli žeti, to je, v Božjo cerkev jemati in k Bogu perpeljati. Vi sicer pravite: Štiri mesce terpí od setve do žetve; zakaj toliko časa potrebuje natorno seme; z mojo duhovno žetvijo pa ni tako: tukej je setev in žetev v enim času; jest sejem, vi pa že žanjete. „*Povzdignite svoje oči, in poglejte polje, de je še belo za žetev*“ (bilo je po veliki noči, v. 45.), to je, poglejte Samarijane, kakó skupama iz mesta

Digitized by Google

čilo, in zbira sad v večno življenje, de se vkupej veselita, kteri seje, in kteri žanje.[25])

37. Zakaj v tem je pregovor resničen: Drugi seje, in drugi žanje.

38. Jest sim vas poslal žet, česar niste obdelali; drugi so obdelali, in vi ste v njih delo stopili.[26])

39. Iz tistiga mesta pa je veliko Samarijanov vanj vérovalo zavoljo govorjenja žene, ktera je pričevala: Vse mi je povedal, kar koli sim storila.

40. Ko so tedej Samarijani k njemu prišli, so ga prosili, de bi tukej[27]) ostal. In je ostal tam dva dni.

41. In veliko več jih je vanj vérovalo zavoljo njegoviga govorjenja.[28])

42. In so rekli ženi: Zdaj več ne vérujemo zavoljo tvojiga govorjenja; zakaj sami smo slišali, in vemo, de je on resničnó Zveličar svetá.[29])

43. Čez dva dni pa je šel od ondod, in je šel v Galilejo[30])

44. Zakaj Jezus sam je pričeval, de prerok v svojim rojstnim kraji nima časti. Mark. 6, 4. Luk. 4, 24.

45. Kadar je tedej v Galilejo prišel, so ga Galilejci sprejeli, ker so vse vidili, kar je storil v Jeruzalemu ob prazniku; zakaj tudi oni so bili k prazniku prišli.

46. Prišel je tedej spet v Kano galilejsko, kjer je bil iz vode vino storil. In je bil neki kraljič,[31]) kteriga sin je bolan ležal v Kafarnavmu.

47. Ko je ta slišal, de je Je-

„*Sihar*“ k meni hité, s perpravnim sercam sprejemat Božjo besedo; že so zreli za duhovno žetev, de jih vzamete v cerkev Božjo, ter jih oskerbujete in peljete v večno življenje. — V tem času, ko je Jezus s svojimi učenci govoril, so prebivavci mesta „*Sihar*“ k njemu pervreli. — Veči del nekdanjih in sedanjih razlagavcov to versto tako razlaga, de jo s poprésnjo sklepajo.

25. Vi ste ženjci moje setve, in si nabirate v svoje plačilo, meni in sebi v veselje, sad za večno življenje.

26. „*Drugi so delali*“, Kristus namreč je delal, in že pred njim so Mojzes in preroki delali, ter so seme Božje besede ljudem v serca vsevali, in jih za Božje kraljestvo, za sveto cerkev, perpravljali; aposteljni pa so jih vanjo jemali. Gl. Djan. apost. 8.

27. V greškim: „*per njih*“.

28. Judje so per vsih čudežih terdovratni in nespreobernjeni ostali, Samarijani pa so brez čudežev vérovali. Takó tedej potrebuje resnica zmirej le kake dobromisleče duše, ako se ji resnica perbliža, jo ona rada sprejme (Kriz.). Resnica le v dobrih, nepopačenih sercih prostor najde.

29. V greškim je perstavljeno: „*Kristus*“.

30. tode ne na svoj dom v Nazaret, ker ljudje taciga ne spoštujejo, kteri med njimi raste; oni si ga namreč sebi enaciga mislijo. Gl. Mat. 13, 57.

31. Ta imenitni mož, čigar sin je bolan ležal, ni bil kralj, ampak kraljevi služabnik kralja Heroda Antipa, kar se razvidi iz greškiga, kjer se bere: „*basilikos*“, to je: „*kraljevi*“ namreč služabnik. Sveti Hieronim ga imenuje „*palatinus*“, t. j. kraljevi dvornik, ali gospod iz dvora kralja Heroda Antipa. Berž ko ne, ga je bil kralj Herod postavil poglavarja čez Galilejo, in pod-

Digitized by Google

zus prišel iz Judeje v Galilejo, je šel k njemu, in ga je prosil, de naj pride doli, in ozdravi njegoviga sinú; začel je namreč umirati.

48. Jezus mu je tedej rekel: Ako ne vidite znamenj in čudežev, ne vérujete![32])

49. Kraljič mu reče: Gospod! pojdi doli, preden moj sin umerje.

50. Jezus mu reče: Pojdi, tvoj sin živí! In človek je véroval besedi, ktero mu je Jezus rekel, in je šel.

51. Ko je pa bil še na poti tje doli, so mu hlapci naproti prišli, in povedali rekoč, de njegov sin živí.

52. Tedej jih je vprašal po uri, ob kteri mu je bilo bolje. In so mu rekli: Včerej ob sedmi uri ga je pustila merzlica.

53. Oče je tedej spoznal, de je bilo tisto uro, ktero mu je Jezus rekel: Tvoj sin živí; in je véroval on in vsa njegova hiša.

54. To je spet drugi čudež, kteriga je Jezus storil,[33]) ko je prišel iz Judeje v Galilejo.

V. Poglavje.

Jezus ozdravi v Jeruzalemu bolnika, ki je bil 38 let bolan, in skaže Judam, de ima oblast v saboto ozdravljati, in de je od Boga poslan.

1. Po tem je bil judovski praznik,[1]) in Jezus je šel gori v Jeruzalem.

2. Je pa v Jeruzalemu ovčja kópel, ktera se po hebrejsko Betzajda imenuje, in je imela pet lóp.[2])

3. V teh je ležala velika

---

ložni so mu bili primek *„kraljič“* dali. Nekteri prestavljavci sv. pisma, in med njimi tudi Allioli, uno greško besedo *„basilikos“* naravnost prestavljajo z besedo: *„kraljevi“*.

32. *„Znamnje“* in *„čudeš“* sta tukaj enaciga pomena (t. j. take čudovitne rečí in pergodbe, ki se ne godé po navadnim natornim redu, ampak le po posebni vsigamogočnosti Božji); ako bi se pa hotel med njima rozloček delati, je *„znamnje“* čudež na nebu (Mat. 12, 38.). Kraljevi je bil mende še slabe, omahljive vere v Jezusa, in se je hotel še le po čudežu popolnama prepričati njegove močí, zato mu reče Gospod: *„Ako ne vidite znamenj“* i. t. d.

33. še v Kani.

1. Kteri zmed judovskih praznikov bi ta bil, se ne vé prav; berž ko ne je bil binkoštni praznik, kteri je po zgor. 2, 13. imenovanim velikonočnim prazniku nasledval. (Krizost., Ciril).

2. V greškim: *„Je pa v Jeruzalemu per ovčjih vratih kopel imenovana po hebrejsko Bethezda“*. Ovčje vrata so bile proti jutru od Jeruzalema (2. Ezdr. 3, 1. 30: 12, 38.), in so dobile to imé od ovac, ktere so skozi te vrata v tempelj gonili, kjer so jih Bogu darovali. V greškim se namesti *„Betzajda“* t. j. hiša ribčevanja, bere *„Bethezda“*, t. j. hiša usmiljenja, hiša ozdravljanja, ker je v ti kópli veliko bolnikov zdravje zadobivalo. Ta kópel je bil velik obzidan bajar, v kterim je bil in je še zdaj studenec, kteriga voda je solna in ima zdravilno moč, in še to le posebnost, de ob jutrih, od treh do šestih, topla iz zemlje vre, pa spet polagama takó odteče, de je

Digitized by Google

množica bolnih, slepih, kruljevih, suhoudnih, kteri so čakali pljivkanja vode.

4. Zakaj angelj Gospodov[3]) je ob časih prišel v kópel, in voda je pljivkala. In kdor je po pljivkanji vode pervi v kópel stopil, je ozdravel, ktero bolezen koli je imel.[4])

5. Bil je pa neki človek tam, kteri je bil osem in trideset let bolan.

6. Kadar je Jezus tega vidil ležati, in je vedil, de je že veliko časa tak,[5]) mu reče: Hočeš ozdravljen biti?

7. Bolnik mu je odgovoril: Gospod! nimam človeka, de bi me, kadar se voda skali, v kópel djal; zakaj preden jest pridem, drugi pred menoj vanjo stopi.[6])

8. Jezus mu reče: Vstani, zadeni svojo posteljo, in hôdi!

9. In tisti človek je zdajci ozdravel, ter je vzel svojo posteljo in je hôdil. Tisti dan pa je bila sabota.[7])

10. Judje so tedej ozdravljenimu rekli: Sabota je, ne smeš svoje postelje nositi.

11. Jim je odgovoril: Kteri me je ozdravil, mi je rekel: Zadeni svojo posteljo in hôdi![8])

12. Tedej so ga vprašali: Kdo je tisti človek, kteri je rekel: Zadeni svojo posteljo in hôdi?

13. On pa, kteri je bil ozdravljen, ni vedil, kdo de je. Zakaj Jezus se je bil umaknil množici, ki je tam bila.[9])

14. Potlej ga je Jezus v tempeljnu našel, in mu je rekel:

---

ni skorej celi dan v njem. To perpoveduje Šolc, kteri je, ni davno, sam na tistim kraji bil, in se je tega sam prepričal. Lope so bile pokriti mostovži okrog bajarja, kjer so bolniki in kópavci ostajali.

3. Besede „*Gospodov*“ ni v greškim.

4. Voda, ktero je angelj ob navadnih, pa tudi (kakor se kaže v. 7.) ob nenavadnih časih pljivkat hodil, je po njem dobivala posebno zdravilno moč, vsacega bolnika sleherne bolezni ozdraviti, kteri je precej po pljivkanji vanjo stopil. Pljivkanje se je mende na tem poznalo, ko je voda s posebno močjo iz zemlje vrela, in se gibala, tedaj ji je angelj vselej množil zdravilno moč. Ta zdravilna moč je le o pljivkanji in precej po njem terpela, po tem pa se je spet zgubila. Ni se čuditi, de je angelj Gospodov dajal ti vodi prečudno moč, ker je bil takrat čas posebne milosti Božje, ko je bil Sin Božji sam prišel na svét, kteri je svojo ozdravljavno moč takó preobilno razodeval nad telesi in dušami ljudí. Pa tudi zato se nihče ne prederzni tajiti, de je angelj dajal vodi prečudno, zdravilno moč, ker nam je sploh še grozno malo znano, kaj in koliko de premorejo duhovi čez človeka in druge reči, ki ga obdajajo. Sicer pa tudi vsi sveti očaki to pergodbo za čudovitno spoznajo.

5. de je bil že dolgo časa bolan.

6. Ko bi bila ta voda zmirej ob enim času vreti (se kaliti, pljivkati) jela, bi bil bolnik že kakiga usmiljeniga človeka najdel, kteri bi bil z njim pljivkanja čakal, de bi mu bil pomagal ta čas vanjo stopiti.

7. V saboto težke dela opravljati, je bilo Judam ojstro prepovedano. Perm. Mat. 12, 1. i. d.

8. Ali bi ne bil smel nobeniga povelja prejeti od njega, kteri mi je spet zdravje podelil (Avgušt.)? Kdor mi je zdravje dal, mora gotovo imeti tudi oblast, mi dati tako povelje.

9. V greškim: „*Zakaj Jezus se je bil umaknil, ker je bila množica na tistim kraji*“. Zakaj pa se je bil Jezus umaknil? vpraša sveti Kri-

Digitized by Google

Glej, ozdravljen si; nikar več ne greši, de se ti kaj hujšiga ne zgodí. [10])

15. Tisti človek je šel, in je Judam povedal, de je Jezus, kteri ga je ozdravil. [11])

16. In zato so Judje Jezusa preganjali, ker je to v saboto storil. [12])

17. Jezus pa jim je odgovoril: Moj Oče do zdaj dela, in jest delam. [13])

18. Za tega voljo tedej so ga Judje še bolj iskali umoriti; ker ni le sabote prelomil, temuč je tudi Boga imenoval svojiga Očeta, in se Bogu enakiga delal. [14]) Odgovoril je tedej Jezus in jim rekel:

19. Resnično, resnično, vam povem: Sin sam od sebe nič ne more storiti, zunej kar vidi Očeta delati; zakaj kar koli on dela, to tudi Sin takó dela. [15])

---

zostom; zato de bi bilo spričevanje toliko bolj nesumljivo (toliko bolj odkritoserčno, veljavno), ako ga vpričo ne bo. Pa tudi zato se je umaknil, pravijo nekteri razlagavci, de bi se bili razdraženi Judje, ki so mislili, de je Kristus saboto prelomil in onečastil, nekoliko ohladili in utolažili, ter z mirnim duham čudež prevdarjali in po njem oblast in moč Božjo v Kristusu spoznali (Masel).

10. Boležen je bila tedej kazen za njegove grehe. Gl. Sir. 38, 15.

11. Okrog stoječi so mu povedali, kdo de je ta, kteri ga je ozdravil; po tem pa je hitro tekel Judam pravit, se vé de iz dobriga namena, še poln vesele hvaležnosti.

12. Nekteri greški rokopisi imajo perstavek: *„in so ga iskali umoriti“*.

13. Vi mi saboto očitate, ki jo je Bog sam v dan počitka postavil (1. Mojz. 2, 2.), pa povem vam, de je moj Oče sedmi dan le toliko počival, de ni več vstvarjal novih rečí. Zato pa njegova delavnost ni jenjala, ker ohranuje ves svet od začetka vstvarjenja do zdaj; to pa se brez njegove neprenehljive delavnosti ne more misliti. Kakor tedej moj Oče neprenehama dela, ker ves svet ohranuje in vlada, tako tudi jest delam, ki sim njegov Sin, z njim vred enake natore in enaciga bitja. In kakor Oče per vsi svoji delavnosti svojiga neskončniga, večniga pokoja ne zgubí, in tedej s svojo delavnostjo sabotniga pokoja ne podéra, ravno takó ga tudi njegov Sin s svojo delavnostjo ne podéra (Avg., Ciril, Kriz., Beda i. dr.).

14. zatorej naj ga zadene ravno tista kazen, ktera je preklinjevavcam Bogá odločena. Gl. Mat. 26, 64. 65.

15. Kristus jim tega ne overže, de je Bogú enak, kar bi bil mógel vender storiti, ter jim iz tolike zmote pomagati, ako bi ne bil res Bogú enak; še poterduje jih v njih misli, de se Bogu enaciga dela, ker si Očetove dela in lastnosti perpisuje. *„Sin sam od sebe nič ne more storiti“*, razlaga sveti Krizostom takole: Sin ne more nič Očetu zoperniga, nedopadljiviga, njegovim namenam nasprotniga storiti; to pa ni nezmožnost, ampak vsigamogočnost. Takó govorí tudi apostelj od Boga Očeta, rekoč: *„Bog ne more lagati“* (Hebr. 6, 18.). Besedi: *„ne more“*, ne pomenite slabosti, nezmožnosti, pomankljivosti, ampak moč, neskončno moč, neskončno svetost, ker ne more nič taciga storiti, kar bi bilo Božjimu bitju nasprotno. — Sin le samó to dela, kar Očeta delati vidi, t. j. Sin vidi, gleda, popolnama spozná Očetovo bitje, njegovo natoro, in ravno zato tudi vse dela iz enake Božje močí, kakor Oče. Sveti Ciril pravi: „Oče in Sin delata po enako, ker sta popolnama enake natore; zakaj kjer ni enakosti bitja, ondi tudi ne more biti enakosti djanja“. Se vé de je tukaj le od zgolj Božjih del govorjenje; zakaj take Božje dela Sina

Digitized by Google

20. Oče namreč ljubi Sinú, in mu vse pokaže, kar on dela in še veči dela kakor té mu bo pokazal, de se bote vi čudili.[16])

21. Zakaj kakor Oče mertve obuduje in oživlja, takó tudi Sin oživlja, ktere hoče.

22. Zakaj Oče tudi nikogar ne sodi, temuč je vso sodbo Sinu dal,[17])

23. de vsi časté Sinú, kakor časté Očeta.[18]) Kdor Sinú ne časti, ne časti Očeta, kteri ga je poslal.[19])

24. Resnično, resnično, vam povem, de, kdor mojo besedo posluša, in véruje njemu, kteri me je poslal, ima večno življenje, in ne pride v sodbo,[20]) temuč je prišel iz smerti v življenje.[21])

25. Resnično, resnično, vam povem, de pride ura, in je že zdaj, ko bodo mertvi slišali glas

---

Božjiga, ktere so bile tudi človeške, kakor na priliko: njegovo terpljenje, so bile le toliko tudi Očetove dela, ker so bile po Očetovi volji storjene; niso bile pa prav Očetove, zakaj Oče se ni bil včlovečil. Ko je bil po včlovečenji Sina Božjiga neki razloček v bivanji med Očetam in Sinam, včlovečenim Bogam, nastopil, potem niso njegove božječloveške dela môgle biti tudi prave Očetove dela.

16. Zavoljo tanke zveze med Očetam in Sinam bo Sin v svojim Božjim bitji, ki ga ima od Očeta, še veči dela ugledal in delal, kakor je bilo ozdravljenje tega bolnika. Perm. Jan. 12, 45: 8, 19.

17. Sin ne bo samo bolnikov ozdravljal, temuč bo tudi mertve v življenje obujal, kakor Oče, t. j. v Očetu, v Očetovim Božjim bitji, in bo sodil v imenu in iz oblasti svojiga Očeta. Besede: *„tako tudi Sin oživlja, ktere hoče“*, niso samo od telesniga obujevanja mertvih v življenje razumevati, ampak tudi od duhovniga obujevanja duš od smerti greha k življenju v Bogu (v. 24. 28.). To dvoje obujevanje (telesa in duše) se ne more ločiti, de bode celi človek, ki je iz telesa in duše, rešen. Z obujenjem mertvih sklepa Jezus tudi sodbo, t. j. večno pogubljenje (v. 24.), ker po obujenji pride sodba (pogubljenje) za vse tiste, kteri obujenju svoje duše in svojiga telesa v večno življenje zaderžke stavijo, in ravno zato ne bojo poveličani vstali, večni smerti bojo zapadli. Zastran vstajenja glej Mat. 22, 29. i. d. Besedi: *„ktere hoče“* pomenite njegovo popolno, neomejeno oblast. On pa hoče, kar njegov Oče hoče, on hoče, de se dajo vsi obuditi od smerti greha v življenje gnade in zveličanja.

18. Sinu gre z Očetam vred enako Božje češenje; ker je Oživljavec mertvih in Sodnik, z Očetam enake natore, enaciga bitja. — Čast Božja, češenje Božje v Sinu kakor v Očetu, in de se stvar svojimu stvarniku popolnama podverže, to je zadnji namen obujenja in vsiga Odrešenikoviga opravila.

19. *„Kdor Sinú ne časti“*, t. j. ne móli, se njemu, kakor stvar svojimu stvarniku, popolnama ne podverže, njegovih naukov ne sprejme in po njih ne živí, on tudi Očeta ne časti, ker zaverže njegoviga Sina. Češenje, ktero gre Očetu, in češenje, ktero gre Sinu, ste v zvezi; in res, le kdor časti Sinú, on časti tudi Očeta; zakaj ta je poslal Sina, de je češenje Božje prav popolnama oznanil; kdor tedej Sinovih narédeb ne časti, tudi Očeta ne more častiti.

20. v pogubljenje, v večno smert.

21. Zagotovim vas, kdor je mojim naredbam pokoren, in ravno s tem tudi mojimu Očetu, kteri me je poslal, pokoršino skazuje, on je obujen v večno življenje; on ne bo pogubljen, ker je vstal od smerti greha v večno življenje gnade in zveličanja. „Nobena smert“, pravi sv. Avguštin, „ni bolj strašna, kakor tista, ktera ne umerje — večna smert.“

Digitized by Google

Sinú Božjiga; in kteri bodo slišali, bodo živeli.[22])

26. Kakor ima namreč Oče življenje sam v sebi, takó je tudi Sinu dal imeti življenje v samim sebi.[23])

27. In mu je oblast dal tudi sodbo delati, ker je Sin človekov.[24])

28. Ne čudite se temu;[25]) ker ura pride, ob kteri bodo vsi, ki so v grobéh, slišali glas Sinú Božjiga.[26])

29. In bodo prišli, kteri so dobro delali, v vstajenje življenja, kteri so pa hudo delali, v vstajenje obsojenja.[27])

30. Jest sam od sebe ne mo-

---

22. Zagotovim vas, pride čas, in je že zdaj, ko po grehu in zmoti smerti zapadeni ljudje slišijo oživljajoči glas Sinu Božjiga — njegov gnade polni evangeli; kteri ga poslušajo in se po njem ravnajo, ne bojo le samo na duši oživeli, temuč bojo tudi kal srečne neumerljivosti v svoje telo položili, ter se vdeležili častitljiviga vstajenja. — Gospod govorí tukej od obujenja duše in telesa, sosebno pa od obujenja duše od smerti greha. Kdor misli in terdi, de Gospod tukej govori le samo od telesniga obujenja sodnji dan, ali pa od obudovanja mertvih per sv. Mark. 5, 41. Luk. 7, 14. Jan. 11, 43., ne prevdari Gospodovih besedí, ko pravi, *„de pride ura, in je še zdaj“*, ko Sin Božji svoj sveti evangeli oznanuje, ter s svojim gnade polnim glasam obuduje grešnike in nevernike od smerti greha in pogubljenja k življenju gnade in zveličanja. Kdor pa terdi, de Gospod le samo od življenja — obudovanja duše govorí, ta pa pozabi, de so te Gospodove besede v nar tesnejši zvezi z verstama 28. 29., kjer je vstajenje teles prav določno izrečeno.

23. Sin zamore tó storiti (v. 25.); zakaj kakor ima Bog Oče neskončno večno življenje v sebi, in je zatorej vir — studenec — vsiga neskončniga življenja; tako tudi Sin, kteri je to življenje od Očeta prejel. Oče, pravi sv. Avguštin, ima življenje iz sebe, in ne od Sina; Sin ima življenje v sebi, tode od Očeta.

24. Kakor je Sin življenje in drugim ga deliti od Očeta prejel, tako je tudi dobil od Očeta oblast „s o d i t i“ poslednji dan po vstajenji mertvih (gl. razl. 17.), in on ima to oblast, ne le samo zavoljo svoje Božje natore, temuč sosebno zato, ker se je včlovečil in je prevzel delo odrešenja. Zadnje opravilo včlovečenja in odrešenja je poslednja sodba; zakaj po sodbi se loči sveto, srečno človeštvo od nesvetiga, nesrečniga, se zedini s Kristusam, kakor telo z glavo, takó de Kristus s človeštvam združen še le popolnama noviga človeka naredí, in ga spet Bogu podverže, kar je njegoviga odrešenja namen in konec. Ako je tedej sodba zadnje opravilo Kristusoviga včlovečenja in odrešenja, se lahko razumé, zakaj de bode Odrešenik, Bog in človek skupej, sodil. — Drugi dajo zgornjim besedam ta pomen: zato ker le kakor človek zamore permerjeno človeka soditi. Ali: zato ker se je kakor človek ponižal, zatorej zasluži per sodbi poveličan biti. Ali: zato ker bo kakor človek milost in usmiljenje skazoval. — Vse to zadeva le posamezne zunanje permere; pravi notranji vzrok, ki vse obseže, je zgorej povedan.

25. Ne čudite se nad dušnim in telesnim obudovanjem mertvih, ki se po Sinovi vsigamogočnosti že zdaj začne (v. 24. 25.).

26. pride čas, ko bojo vsi mertvi na povelje Sinu Božjiga iz grobov vstali in k sodbi prišli. Perm. 1. Tes. 4, 13. i. d.

27. pogubljenja. V. 24. Dobri bojo vstali v poveličanji k življenju, hudobni pa v sramoti k pogubljenju, k večni smerti. Gl. Dan. 12, 2: 1. Kor. 15. Skriv. raz. 20. O čudopolna prestrašna ločitev! zakliče neki pobožen razlagavec, misli, o človek! vedno v to, perzadevaj si za svetost, živi za večnost!

Digitized by Google

rem nič storiti. Kakor slišim, takó sodim, in moja sodba je pravična; ker ne išem svoje volje, ampak voljo njega, kteri me je poslal.[28])

31. Ako jest sam od sebe pričujem, moje pričevanje ni resnično.[29])

32. Drugi je, kteri od mene pričuje,[30]) in vém, de je pričevanje resnično, ki ga od mene daje.

33. Vi ste poslali k Janezu, in je pričeval resnici.

34. Jest pa od človeka ne vzamem pričevanja; temuč to rečem, de bi bili vi zveličani.[31])

35. On je bil goreče in sveteče svetílo. Vi pa ste se hotli nekaj časa nad njegovo lučjo veselíti.[32])

36. Jest pa imam večí pričevanje, kakor je Janezovo. Dela namreč, ktere mi je Oče dal, de jih delam, té dela, ktere jest delam, pričujejo od mene, de me je Oče poslal.[33])

37. In Oče, kteri me je po-

---

28. Sodbe pa, ki po obujenji mertvih po meni pride, ne bom opravljal iz sebe, ločen od Očeta; zakaj sodba je Božje delo, in vse moje Božje dela se godé v mojim Božjim bitji in zavoljo mojiga Božjiga bitja, tedej v mojim Očetu in zavoljo mojiga Očeta, od kteriga od vekomej svoje Božje bitje imam. Moja sodba je nasledek mojiga Božjiga spoznanja, ki ga od Očeta imam; je izrečenje tega, kar v sebi iz Očeta slišim in ugledavam. Zato moja sodba ne more biti drugačna kakor pravična, in vsake svojevoljnosti prosta; zakaj moja volja je enaka z Očetovo voljo, kakor je moje spoznanje enako z Očetovim spoznanjem. — Krajši se utegne pomen tudi takole dati: Moja sodba je Božja, in se opéra na Božje spoznanje in na Božjo voljo, ktero imam z Očetam vred; torej mora pravična biti (Avg., Kriz. in drugi). Beseda: „*slišim*“ je enaciga pomena z besedo „*vidim*“ (v. 19.), obé besedi „*slišim*“ in „*vidim*“ pomenite: Božje spoznanje, Božje bitje, ki ga Sin od Očeta ima. Sin tedej sodi po Božjim bitji, po resnici (Kriz.).

29. Gotovo je Jezus, ko je od svoje Božje natore, oblasti, močí mertve obudovati in soditi govoril, na obrazih grozečih Judov tole vprašanje bral: Kakó pa nam skažeš, de imaš Božjo natoro in oblast? Na to jim odgovorí Gospod: Ko bi jest, ločen od svojiga Očeta, spričeval svojo čast, moč in oblast, bi moje spričevanje per vas nič ne veljalo, tode temu ni takó; jest ne pričujem sam, ampak Oče mi pričuje v mojih delih (Kriz., Teofil.). Spod. 8, 13—16. imenuje Jezus svoje pričevanje resnično, pa tudi le, ker je z Očetovim sklenjeno.

30. Oče je, kteri od mene pričuje (v. 36.).

31. Lahko bi vas zavernil na Janezovo pričevanje, ki ga je zastran moje visokosti in častí pred vélikim zboram slovesno dajal (Jan. 1, 19.); tode na človeško pričevanje se nočem opérati, le memo gredé ga vam v misel vzamem, ker vam želím k veri in zveličanju pomagati.

32. Res mi je Janez prav očitno pričevanje dajal; prav lahko bi bili resnico spoznali, ko bi bili le hotli; Janez je bil „*goreče svetilo*“ zavoljo svoje gorečnosti in ognjene ljubezni, ktero v vsih sercih vžgati si je vse perzadeval; bil je „*sveteče svetilo*“, zavoljo svojih čednost, s kterimi je drugim k pobožnimu, svetimu življenju svetil. Vi ste se nad tem svetim možem veselíli, pa ste se ga kmalo naveličali. Vender pa se še nočem na njegovo pričevanje opérati.

33. Moji čudeži, ki jih delam iz svoje od Očeta prejete oblasti, mi pričajo, de me je Bog poslal. — Jezus večkrat pokazuje na svoje čudeže, kteri pri-

Digitized by Google

slal, on je od mene pričeval;[34]) nikoli niste slišali njegoviga glasú, ne vidili njegoviga obliča.[35])

38. In njegova beseda ne prebiva v vas; zakaj, kteriga je on poslal, njemu vi ne vérujete.[36])

39. Vi preiskujete pisma, ker menite, de imate v njih večno življenje; in one so, ki od mene pričujejo.

40. In nočete k meni priti, de bi življenje imeli.[37])

41. Ne išem častí per ljudeh.

42. Ali poznam vas, de nimate ljubezni Božje v sebi.[38])

43. Jest sim prišel v iménu svojiga Očeta, in me ne sprejmete; ako kdo drugi v svojim iménu pride, ga bote sprejeli.[39])

44. Kakó morete vi vérovati, ki eden per drugim častí išete; in častí, ktera je od samiga Boga, ne išete?[40])

45. Nikar ne mislite, de vas

čajo resnico njegoviga uka. Perm. Jan. 14, 10. i. d. Mat. 11, 20. V mojih čudežih mi Bog pričuje.

34. z mojimi čudeži; pa tudi že v stari zavezi v Mojzesovih bukvah in v bukvah prerokov, ki od mene govoré (v. 39.).

35. desiravno pa je Bog takó naglas in očitno od mene pričal, vender niste tega nikoli premislili in prevdarili. — „Glas“ in „oblič je“ sta v svetim pismu podoba umevnosti, očitnosti in močí Božjiga spričevanja.

36. Kakor se ni Očetovo očitno pričevanje od mene prijelo vašiga sercá, ravno tako tudi ne. bo ostala v vas in per vas njegova Božja beseda sploh; ker njemu ne vérujete, ki ga je on poslal, namreč Kristusu. — Božja beseda stare zaveze zadobí svojo pravo obstoječnost še le po Božji besedi nove zaveze; zakaj ta je dopolnjenje une, njen duh, njeno življenje, njena viši resnica. Nauk stare zaveze je mertvo truplo, ako se mu vzame duša, t. j. nazír na Kristusa. Jud nima Božje besede, ako svoje Božje besede v Kristusu dopolnjene ne vidi, ako v Kristusa ne véruje.

37. Vi prebirate svete pisma, ker mislite, de v njih najdete, kar bi vas k srečnimu vstajenju in k večnimu zveličanju zamoglo perpeljati. Prav takó! pa glejte ravno té pisma vas name zavračajo, kakor na njega, per kterim zamorete najti resnico in življenje (perm. Djan. ap. 10, 43.); in vender nočete k meni priti, de bi per meni tukej in tamkej dosegli večno življenje.

38. Nič pozemeljskiga, ne čast, ne bližoba, ne želja po pozemeljskim gospostvu me ne žene, ko si prizadevam, vas k verovanju nakloniti; ampak le ljubezen Božja in želja po vašim zveličanji: vas pa od zunej in od znotrej dobro poznam, de nimate ljubezni Božje, de ste polni častílakomnosti, polni posvetnih misel in želj. To vas pa tudi zaderžuje, de k meni ne pridete, mojih naukov ne sprejemate.

39. Mene, ki sim po Božjim povelji, iz čiste ljubezni do vas, s popolnama zatajenjem samiga sebe, k vam prišel, nočete sprejeti kakor poslanca Božjiga: ako pa kdo drugi le iz samopridnosti, iz lastne ljubezni, poln posvetnih misel in želj, vam enak, k vam pride, ga radi sprejmete, zato ker je vam enaciga spačeniga sercá. — Vsi stari razlagavci pravijo, de misli Kristus z besedami: „*ako kdo drugi v svojim imenu pride*“, krive mesije, ki so med Judi od časa do časa vstajali. Judje sami jih 64 naštevajo. Vsim so Judje bolj ali menj verjeli, praviga Mesija pa so na križ perbili.

40. Kakó bi bilo tudi mogoče, de bi se moja vera, ki ponižnost in zatajevanje samiga sebe zapoveduje, vašiga serca perjela, ko ste polni samopridnosti, lastne ljubezni, častílakomnosti in želje ljudem dopasti, in ko vam prava čast, dopadenje Božje, ni per sercu?

Digitized by Google

bom jest zatožil per Očetu; Mojzes, v kteriga vi zaupate, on je, ki vas toži.[41])

46. Zakaj ako bi Mojzesu vérovali, bi morebiti tudi meni vérovali; zakaj on je od mene pisal. 1. Mojz. 3, 15: 22, 18: 5. Mojz. 18, 15.

47. Ako pa njegovim pismam ne vérujete, kakó bote mojim besedam vérovali?[42])

VI. Poglavje.

Jezus nasiti čudodelno pet tavžent ljudí v pušavi s peterimi kruhi in ribami; hódi po morji in ustavi vihár; obljubi Judam dati nebeškiga kruha, svoje teló namreč in svojo kri. Veliko se jih nad tem spotakne, ter ga zapusté. Njegovi aposteljni ostanejo per njem; Jezus pa oznani, de je eden zmed njih hudoben.

1. Po tem je šel Jezus čez galilejsko morje, ktero je tiberijaško.[1]) Mat. 14, 13. Mark. 6, 34.

2. In šla je za njim velika množica, ker so vidili čudeže, ki jih je delal nad bolniki.

3. Jezus je tedej šel na goro, in je tam sédel s svojimi učenci.

4. Bila je pa blizo velika noč, judovski praznik.

5. Ko je tedej Jezus očí vzdignil, in je vidil, de je silno velika množica prišla k njemu, je rekel Filipu: Od kod bomo kupili kruha, de bi tí jedli?[2])

6. To je pa rekel, ker ga je skušal;[3]) zakaj on je vedil, kaj bo storil.[4])

7. Filip mu je odgovoril: Za dve sto denarjev[5]) kruha jim ni dosti, de bi vsakteri kaj maliga dobil.

8. Mu reče eden njegovih učencov, Andrej, Simona Petra brat:

9. Mladeneč je tukej, kteri ima pet ječmenovih kruhov, in dve ribi; ali kaj je to med tolikanj?

10. Jezus pa je rekel: Recíte ljudem sesti. Bilo je pa tamkej

---

41. Mojzes, v kteriga vse svoje zaupanje stavite, ter upate po njegovi postavi zveličanje doseči, Mojzes sam vas toži, ker mu vsiga ne verjamete.

42. V zvezi s poprešnjo verstjo je pomen tale: Ko bi vi Mojzesu verjeli, kar je od prihodnjiga Mesija prerokoval, bi po tem gotovo tudi meni verjeli, ker bi spoznali, de se je vse Mojzesovo prerokovanje nad menoj dopolnilo. Ako pa njegovimu prerokovanju zastran Mesija ne verjamete, kakó bi po tem meni verjeli, ker vam ravno to povem, in ker ste že takó zoper mene?

1. Mesto Tiberija je bilo na večernim bregu tega morja.

2. Naslednji čudež perpovedujejo tudi drugi evangelisti; sveti Janez pa perstavi nektere okolišine, kterih uni evangelisti niso zapisali. Mende ga je zlasti zato še enkrat povedal, de je s tem imel perložnost, tudi Jezusove nauke oznanovati.

3. če tudi véruje, de Jezus zamore s čudežem pomagati.

4. Jezus je poznal še slabo vero aposteljnov; de bi pa v njih obudil paznost na čudež, ki ga misli storiti, ter jih k spoznanju njih slabe vere perpeljal, zato jih vpraša in skuša (Avguštin).

5. Denar je veljal blizo ene petíce.

Digitized by Google

veliko trave. So tedej sedli, okoli pet tavžent mož števila.

11. Tedej je Jezus vzel kruhe, in je zahvalil, ter jih razdelil med sedeče; ravno tako tudi rib, kolikor so hotli.[6])

12. Ko so bili pa nasiteni, reče svojim učencam: Poberíte kosce, kteri so ostali, de konca ne vzamejo.

13. So tedej pobrali, in napolnili dvanajst košev s kosci, ki so ostali od petih ječmenovih kruhov tistim, kteri so jedli.

14. Tedej so ljudje, ko so vidili čudež, kteriga je bil Jezus storil, rekli: On je resnično prerok, kteri ima na svet priti.[7])

15. Ko je tedej Jezus spoznal, de hočejo priti, in ga po sili vzeti, de bi ga kralja storili, je spet on sam zbežal na goro.[8]) Mat. 14, 23. Mark. 6, 46.

16. Kadar se je pa večer storil, so šli njegovi učenci doli k morju.[9])

17. In ko so v čeln stopili, so se peljali unkraj morja v Kafarnavm, in temà se je že storila; in Jezus ni bil k njim prišel.

18. Morje pa, ker je močan veter pihal, se je vzdigovalo.

19. Ko so tedej okoli pet in dvajset ali trideset tečajev[10]) veslali, vidijo Jezusa po morji iti, in se čelnu bližati,[11]) in so se bali.[12])

20. On pa jim reče: Jest sim, ne bojte se!

21. Tedej so ga hotli v čeln vzeti; in zdajci je bil čeln v kraji, kamor so šli.[13])

22. Drugi dan je množica, ki je stala na uni strani morja, vidila,[14]) de ni bilo drugiga čel-

---

6. V greškim: *„ter jih razdelil med aposteljne, apostelјni pa med sedeče; ravno takó“* i. t. d. Takó perpovedujejo tudi drugi evangelisti.
7. prerok, kteriga je Mojzes napovedoval (5. Mojz. 18, 15.), Mesija, izraelski kralj (Spod. v. 15.).
8. V greškim: *„se je spet umaknil na goro, on sam“*; zakaj njegovo kraljestvo ni bilo od tega svetá (Jan. 18, 36.).
9. Jezus jim je zapovedal, se prepeljati, še preden z gôre pride.
10. okoli ene ure.
11. V greškim: *„in blizo čelna priti“*.
12. ker so mislili, de je strah. Mat. 14, 26.
13. Iz sv. Mat. 14, 32. in sv. Mark. 6, 51. se razvidi, de je bil Jezus v čeln stopil; Janez tega ne tají, pa pové okolišino, ktere una evangelista nista povedala, de je bil čeln že per kraji na bregu per mestu Kafarnavmu, ko je bil Jezus komej vanj stopil. Tukej je še opomniti, de sveti Janez te pergodbe, kakor tudi druge, kolikor mogoče, ob kratkim perpoveduje, de toliko hitrejši k Jezusovimu govorjenju pride, ker njegov pervi namen je bil, skazati, de je Jezus pravi Bog.
14. Ko so ljudje vidili, de so se le samo aposteljni v Kafarnavm prepeljali, so drugi dan spet prišli na tisto planjavo Jezusa čakat, de z gore pride. Ko ga pa niso našli, so si mislili, de je okrog jezera v Kafarnavm odšel; zatorej so berž v čelne stopili, kteri so bili iz mesta Tiberija tje prišli, ter so v Kafarnavm odrinili, in so se nadjali, de bojo še pred Jezusovim prihodam tje prišli. K svojimu začudenju so ga pa že tam našli; zatorej ga radovedno vprašajo: *„Učenik! kdaj si semkej prišel?“* (Spod. v. 25.)

Digitized by Google

na tam, kakor en sam,[15]) in de Jezus s svojimi učenci ni bil šel v čeln, temuč de so se bili njegovi učenci sami odpeljali.

23. Drugi čelni so pa po tem od Tiberijade prišli k kraju,[16]) kjer so kruh jedli, ko je bil Gospod zahvalil.

24. Ko je tedej množica vidila, de Jezusa ni tam, ne njegovih učencov, so v čelne stopili in v Kafarnavm prišli Jezusa iskat.

25. In ko so ga na uni strani morja našli, so mu rekli: Učenik! kdaj si semkej prišel?

26. Jezus jim je odgovoril in rekel: Resnično, resnično, vam povém: išete me, ne ker ste čudeže vidili, temuč ker ste od kruhov jedli, in nasiteni bili.[17])

27. Delajte ne za jed, ktera mine, ampak za jed, ktera v večno življenje ostane, ktero vam bo Sin človekov dal. Zakaj tega je Bog Oče *(s svojim pečatnikam)* zaznamoval.[18]) Mat. 3, 17: 17, 5. Zgor. 1, 32.

28. Rekli so mu tedej: Kaj naj storimo, de Božje dela delamo?[19])

29. Jezus je odgovoril, in jim

---

15. V greškim: *„de ni bilo druziga čelna tam, kakor ta, v kteriga so bili njegovi učenci stopili“.*

16. ravno ta drugi dan (v. 22.).

17. Jezus jim ni dal odgovora na uno radovedno vprašanje (v. 25.), temuč jih je posvaril, ker ga ne išejo iz čistih, svetih namenov, rekoč: *„išete me, ne ker ste čudeše vidili“*, t. j. ne iz tega namena, de bi si čudeže v svoj dušni prid obernili, de bi po čudežih mojo Božjo mogočnost in visokost spoznali, de sim od Boga poslan v vaše zveličanje; temuč zato me išete, *„ker ste od kruhov jedli, in nasiteni bili“*, to je, le iz časnih, telesnih namenov, de bi še nasitovani bili, ali pa kaj druziga časniga od mene prejeli. „Zavoljo mesá“, razlaga sv. Avguštin to versto, „me išete, ne pa zavoljo duhá“. O koliko jih iše Jezusa le zato, de bi jim dobro storil, kar se njih telesu perleže! Komej kdo Jezusa zavolj Jezusa iše. — Premisli v naslednjim govoru, de Jezus tacih mesenih ljudí, ki nič druziga nimajo kakor nekoliko dobre volje, od sebe ne odganja, temuč jim še celo nar globokejši skrivnosti od Božje hrane za dušo razodeva. Uči se iz tega, s slabotnimi, neukretnimi, na umu ubožnimi ljudmí poterpljenje imeti!

18. Bolj kakor po telesni jedi in časni sreči, ki mine, se trudite po duhovni jedi, ki dušo živí in ohrani za večno življenje, in to duhovno jed vam bo dal Sin Božji, kterimu je dal Bog Oče s čudeži spričevanje, de ga je resnično on na svét poslal. — Jed, od ktere Kristus tukej govorí, ter opominja, naj si jo zadobiti perzadevajo, in ktero jim bo on, Sin Božji, dal, je njegov nauk, njegove dela, njegova gnada, ves Kristus, zlasti pa njegovo mesó in njegova kri v zakramentu presvetiga rešnjiga telesa; on tega sicer naravnost še ne reče, ker ljudí na to še le polagama perpravlja. Kristus se imenuje z Božjim pečatnikam zaznamnjan, ker je Bog s čudeži njegovo Božje poslanje poterdil. Sveti Hilari si tukaj misli podobo Sinovo od vekomej, ker mu je Oče kakor s pečatnikam svojo podobo vtisnil.

19. dela, ki jih je Bog zapovedal, in ki jih tí nas hočeš učiti. Uči nas, ktere dela naj delamo, de tisto jed dosežemo, ki večno živí (Avg.). Drugi: Kaj nam je storiti, de dosežemo Božje delo, t. j. ktero le sam Bog po svoji vsigamogočnosti storiti ter nam uno jed dati zamore, ki v večno življenje ostane?

Digitized by Google

rekel: To je delo Božje, de vérujete v njega, kteriga je on poslal.[20]) 1. Jan. 3, 23.

30. Rekli so mu tedej: Kteri čudež tedej storiš tí, de vidimo, in ti vérujemo? Kaj delaš?

31. Naši očetje so jedli mano v pušavi, kakor je pisano: Kruh z nebes jim je dajal jesti.[21]) 2. Mojz. 16, 14: 4. Mojz. 11, 7. Ps. 77, 24. Modr. 16, 20.

32. Jezus jim je tedej rekel: Resnično, resnično, vam povem: Mojzes vam ni dajal kruha z nebes, ampak moj Oče vam da pravi kruh z nebes.[22])

33. Zakaj kruh Božji je tisti, kteri je z nebes prišel, in svetu življenje daje.[23])

34. Rekli so mu tedej: Gospod, daj nam vselej ta kruh.[24])

35. Jezus pa jim je rekel: Jest sim kruh življenja; kdor k meni pride, ne bo lačen, in kdor v mé véruje, ne bo nikoli žejin.[25])

---

20. de to delo, ki ga samo Bog opravlja, de namreč to Božjo jed, ki jo vam obetam, zadobite, vam je treba, de v Kristusa verujete, kteriga je Bog poslal. Po veri bo naše: Kristus, njegov nauk, njegovo djanje, njegova gnada, in v njem imamo večno življenje.

21. Kakošen čudež tedej storiš, po kterim se tvoje jedí vdeležimo? O stori ga, de vidimo in vérujemo! Morebiti nam hočeš dati jed, ki je še bolj čudopolna kakor mana spod neba, ktero so naši očetje v pušavi jedli? — Kakor hoče samarijanska žena (zgor. 4, 15.) prave natorske vode, ki žejo večno ugasí, ravno takó hočejo ti Judje v svoji meseni misli prave telesne jedí, mani enake, ki bi jih za vselej živila. Znamnje ali čudež, ki ga Judje hočejo, je tedej jed sama, in vera, ki jo Judje obetajo, se na jed nazéra. Drugi razlagavci pa mislijo, de Judje tukaj še veči čudež hočejo kakor pomnoženje kruhov, de bi Jezusu vérovali, de ga je res Bog poslal; pa to so že po čudopolnim pomnoženji kruhov vérovali (v. 14.), in misel, de so bili tí Judje drugi od Judov per pomnoženji kruhov, nima v svetim pismu záse nobene podpore.

22. Kruh, kteriga je Mojzes dajal, ni bil pravi nebeški kruh; zakaj mana je le spod neba padala, ni pa iz nebes prišla; praviga nebeškiga kruha — kruha iz nebes — vam le samó moj Oče zamore dati. Kakor je bila vsa stara zaveza, le podoba, predpodoba, senca nove zaveze, ta pa je gotova reč, bistvo in resnica (Kol. 2, 17.): tako je bila tudi mana le predpodoba praviga nebeškiga kruha, kteri je Kristus. Gl. 2. Mojz. 17. razl. 3.

23. Ta kruh, kteriga moj Oče da, je iz nebes prišel, in ta kruh da po grehu in zmoti mertvim ljudem zopet življenje.

24. Ko Jezus svojo jed (v. 27.) kruh imenuje, hočejo tí Judje v svoji dobrovoljnosti za vselej tega kruha zadobiti. Judje sicer prosijo tega kruha, tode si v njem vse kaj druziga mislijo, kakor Jezus; mislijo si morde kakor Samarijanka, ko je rekla: *„Gospod! daj mi te vode, de ne bom žejna, in de ne bom hodila semkej zajemat“*. Jan. 4, 15. Oni si mislijo, de je sicer čudopoln, vender pa natorsk kruh, kteri telesno lakoto utolaži, pa je močnejši in slajši, kakor je mana bila.

25. Jezus tedej sebe ta kruh imenuje. Edinorojeni Sin, pravi sv. Ciril, je res pravi kruh! zakaj ko iz Očetoviga bistva izhaja, je, se ve de, ž i v l j e n j e, ki vse oživlja. In kakor zemeljski kruh telo okrepčuje in ohranuje, tako tudi On oživlja s svetim Duham našiga duhá in varuje še celò naše telo pokončanja. *„Kdor k meni pride“*, in: *„Kdor v mé véruje“* je enaciga pomena (Sv. Avgušt.). Vera v Jezusa Kristusa pa mora živa, v ljubezni delavna biti, sicer je mertva. Le če živo vero imamo, ter po za-

Digitized by Google

36. Rekel sim vam pa, de ste me vidili, pa ne vérujete.[26])

37. Vse, kar mi da Oče, bo k meni prišlo, in kteri k meni pride, ga ne bom venkej vergel.

38. Ker z nebes sim prišel, ne de bi delal svojo voljo, ampak voljo tistiga, kteri me je poslal.[27])

39. To je pa volja Očeta, kteri me je poslal, de od vsiga tistiga, kar mi je dal, nič ne zgubim, temuč de obudim tisto poslednji dan.

40. To je pa volja mojiga Očeta, kteri me je poslal, de ima slehern, kteri vidi Sinú in vanj vériuje, večno življenje, in jest ga bom obudil poslednji dan.[28])

41. Judje so tedej nad tem godernjali, ker je rekel: Jest sim živi kruh, kteri sim z nebes prišel.[29])

42. In so rekli: Ali ni to Jezus, Jožefov sin, čigar očeta in mater mí poznamo? Kako tedej pravi: Z nebes sim prišel? Mat. 13, 55.

43. Jezus je tedej odgovoril, in jim rekel: Nikar ne godernjajte med seboj.

44. Nihče ne more k meni priti, ako ga ne vleče Oče, kteri me je poslal; in jest ga bom obudil poslednji dan.[30])

---

povedih Božjih živimo, je živi kruh, Jezus Kristus, naša lastnija, in nas nasituje vekomej. Gl. zastran nasitenja Jan. 4, 14.

26. Sim vam že rekel, de ste me vidili čudeže delati (Jan. 6, 2. 14. 26.), in vender ne vérujete, ker še vedno novih čudežev hočete (zgor. v. 30.); pa tudi novi čudeži vas ne bojo vernih storili. Čudeži sami še ne delajo ljudí vernih; gnada Božja in dobra volja v človeku (Mat. 11. razl. 33.) ga delate perpravniga, de čudeže in vero sprejme (Mat. 12. razl. 36.).

27. „K meni priti", t. j. „v mé vérovati" izhaja iz milosti mojiga Očeta; kterim on milost skaže, ter jim dar vere podelí, njé vzamem v svoje kraljestvo (v svojo cerkev), in jih ne veržem venkej: in moja človeška volja je neprenehama podveržena Božji volji, in ravno zato sim na svét prišel, de spolnujem voljo svojiga Očeta.

28. To pa je volja mojiga Očeta, de nikogar zmed teh ne zgubím, ktere mi je on zročil, temuč de slehern, kteri mojo čudodelno moč vidi in spozna, ter v mene, Sina Božjiga, terdno vériuje (gl. razl. 25. njega vérniga mi Oče zroči), večno življenje tukaj in tamkaj ima, ne le samó na duši, ampak tudi po telesu, zatorej ga bom obudil poslednji dan. — Kristus odreši vsiga človeka, ne le samó njegove duše, ampak tudi njegovo telo od večne smerti. Odrešenje telesa bo spolnjeno ob vstajenji mesa, ktero je zadnje Odrešenikovo opravilo.

29. V greškim: *„Jest sim kruh, kteri sim z nebes prišel"*. Judje so v obljubljeni jedi perčakovali praviga, pa prečudniga kruha (v. 34.); ko pa Jezus pravi, de je on tisti prečudni kruh, ki je z nebes prišel, in večno življenje daje, mu tega niso mogli verjeti že ne zavoljo njegoviga nizkiga in ubožniga stanú, v kterim je bil zrastel.

30. Nikar ne godernjajte med seboj nad rečjo, ktere ne razuméte, in je takó dolgo ne bote razuméli, dokler vas Oče s svojo razsvetljujočo gnado k meni ne vleče, in vi za vlekočim voljno ne greste. Le samo taki, kteri za vlekočo gnado voljno gredo, pridejo k meni, in se vdeležijo vsih gnad mojiga odrešenja, tako de jih bom sodnji dan tudi po telesu k večnimu življenju obudil. Bog Oče vsaciga rahlo, ne moravno, s svojo gnado vleče, tode noče

Digitized by Google

45. V prerokih je pisano: Vsi bodo od Boga podučeni. Slehern, kteri je od Očeta slišal, in se naučil, pride k meni.[31])

46. Ne de bil kdo Očeta vidil, razun tisti, kteri je od Boga, on je Očeta vidil.[32]) Mat. 11, 17.

47. Resnično, resnično, vam povem: Kdor v mene véruje, ima večno življenje.[33])

48. Jest sim kruh življenja.[34])

49. Vaši očetje so jedli mano v pušavi, in so umerli. 2. Mojz. 16, 13.

50. Ta je kruh, kteri z nebes pride, de, kdor od njega jé, ne umerje.[35])

51. Jest sim živi kruh, ki sim z nebes prišel.

52. Ako kdo jé od tega kruha, bo živel vekomej; in kruh, kteriga bom jest dal, je moje meso za življenje sveta.[36])

53. Judje so se tedej prepirali med seboj, rekoč: Kakó nam more ta svoje mesó dati jesti?

54. Jezus jim je tedej rekel: Resnično, resnično, vam povem: Ako ne bote jedli mesá Sinu človekoviga, in pili njegove kervi, ne bote imeli življenja v sebi.[37])

55. Kdor jé moje mesó, in pije mojo kri, ima večno življe-

---

vsak za vlakam iti. Gl. Mat. 11. razl. 33. De se mora pa človek Očetovimu vlaku prostovoljno sam vdati, ker Bog nikogar s silo ne vleče, če sam prostovoljno noče za njim hoditi, se razvidi iz naslednje verste.

31. V svetim pismu je bilo že prerokovano, de bo prišel čas, ko bo Bog vse znotrej na posebno vižo razsvetljeval in učil. Ta čas je prišel. Kdor se tedej Božjimu navdihovanju in podučevanju prostovoljno vda, ter za Božjim glasam, ki v njem govorí, voljno hódi, ta véruje in pride k meni. Gl. Iz. 54, 13. Jer. 31, 33. 35. Eceh. 11, 19: 18, 31. Mih. 4, 1—4.

32. Očeta, desiravno učí in vleče, ni nihče na svetu vidil in slišal govoriti, on je nevidin učenik; le samo njegov Sin je Očeta vidil, kteri je vekomej per njem bil.

33. Zagotovím vas (govori Zveličar, ter se vèrne k 40. 35. 29. versti), de vsi, kteri v mene resnično vérujejo, prejmejo živi kruh z nebes, in v njem večno življenje.

34. Glej zgor. versto 35.

35. Mana ni imela v sebi močí, dati duši in telesu večno življenje; jest pa, kruh z nebes, imam to moč. Doslej (v. 48.) je Jezus govoril od vére v nebeški kruh, ter sebe takó imenuje; zdaj pa govorí od vživanja tega kruha, in kakó de ga bo v vživanje delil. De je tukaj in v naslednjim prav po čerki govorjenje od skrivnostniga vživanja njegove presvete peršone v podobah kruha in vina, ne pa samo podobljivo od vere v njega, se razvidi, pervič iz besedí (v. 54. 55.), ktere so Judje v pravim pomenu, po čerki razuméli, in Jezus jih v pravim pomenu rečene poterdí; potlej iz razločka od mesá in kervi, kteri razloček bi se môgel aboten zdeti, ko bi bilo le samo od vere v njegovo peršono govorjenje; poslednjič in zlasti iz enoglasniga razlaganja svetih očakov in cerkvenih zborov v Efezu in Tridentu (Seja 13. pogl. 1: 21, 1.).

36. V greškim: „*je moje mesó, ki ga bom jest dal za šivljenje sveta*“. Mesó, ki ga bom kakor spravni dar tje v smert dal za rešenje ljudí, bom vam tudi kakor jed vživati dal. Pomisli besede: „*ki ga bom jest dal*“. Iz tega se vidi, de govorí Kristus od vživanja prihodnje jedí, ne pa od samiga sprejetja njegove pričujoče peršone po veri.

37. „*ne bote imeli šivljenja v sebi*“, to je, ga ne ohranili v sebi. Sveti

Digitized by Google

nje, in jest ga bom obudil poslednji dan.[38])

56. Zakaj moje mesó je res jéd, in moja kri je res pijača.[39]) 1. Kor. 11, 27.

57. Kdor jé moje mesó, in pije mojo kri, ostane v meni in jest v njem.[40])

58. Kakor je mene poslal živi Oče, in jest živim zavoljo Očeta, takó bo tudi tisti, kteri mene jé, živel zavoljo mene.[41])

59. Ta je kruh, kteri je z nebes prišel; ne kakor so jedli vaši očetje mano, in so umerli. Kdor jé ta kruh, bo živel vekomej.[42])

60. To je govoril, kadar je v shodnici v Kafarnavmu učil.

61. Velíko tedej njegovih učencov, kteri so poslušali, je reklo: To govorjenje je terdó, in kdo ga more poslušati?[43])

62. Ker je pa Jezus sam per

Bazili pravi: „Kdor je k življenju prerojen, ga mora po vživanji svetih skrivnost ohraniti". Cerkev zapoveduje pod ojstro dolžnostjo svojim vernim, vsaj enkrat v letu k mizi Gospodovi perstopiti. Iz besedi: „*Ako ne bote pili njegove kervi*" i. t. d. pa ni posneti, kakor de bilo vsim potreba, Gospoda pod obojno podobo prejemati; ker besedica „in" stoji večkrat v svetim pismu namesti besedice „ali" (Perm. 2. Mojz. 21, 31: 22, 10. Eceh. 44, 22.). Ker je pod vsako podobo ves Kristus pričujoč, je zatorej zadosti, tudi le eno podobo prejeti. Le samo mašnikam je zapovedano per daritvi svete maše Kristusa pod obojno podobo vživati; vzrok tega glej Mat. 26, 27. razl. 36. To dalje razlaga sv. tridentinski zbor (Seja 21. pogl. 1.).

38. Glej, kakó presveto telo Gospodovo v té položí kal srečniga in poveličaniga vstajenja tvojiga telesa od mertvih! Perm. Ps. 21. razl. 37.

39. vi bote moje mesó jesti in mojo kri piti zamogli, ker vam bom oboje kakor jed in pijačo pod podobama kruha in vina podelil.

40. S temi besedami je izrečeno nar tanjši združenje Kristusovo s človekam, kteri ga vredno prejme, po kterim združenji Kristus človeka na telesu in na duši tako rekoč preživlja, in človek enako v Kristusu živí. Sv. Krizostom imenuje to združenje Kristusovo zmešanje s človekam, in sveti Ciril tukej opomni, rekoč: „Kristus nam ne podeluje le samo svoje ljubezni, ampak tudi svojo natoro. Kakor, če se raztopljenimu vosku drug perlije, se potrebama zgodí, de se oba popolnama zmešata; ravno tako je tisti, kteri mesó in kri Gospodovo prejme, z njim tako zedinjen, de je Kristus v njem, in on v Kristusu". O prečudno zedinjenje, kdo ga more prav razumeti!

41. Sin prejema vse od Očeta, in živí zatorej le po Očetu; človek prejema vse od Sina, in živí zatorej le po Sinu. Kakor Oče v Sinu, in Sin v Očetu ostane, ker Oče Sinu Božje bitje daje, Sin ga pa od Očeta prejema: takó tudi Kristus v nas ostane in mi v njem, ker nam svoje telo daje, mi pa ga vživamo.

42. Kristus govori tukej le samó od vživanja nebeškiga kruha. Iz tega sklene sveti tridentinski zbor (sej. 21. pogl. 1.), de je dosti, Gospoda pod podobo kruha vživati. „Tisti, kteri je rekel: „*Ako ne bote jedli mesá Sinú človekoviga, in pili njegove kervi, ne bote imeli širljenja v sebi*"; je tudi rekel: „*Kdor jé ta kruh, bo živel vekomej*". In kteri je govoril: *Kdor jé moje mesó in pije mojo kri, on ostane v meni in jest v njem*," ravno tisti je tudi govoril: „*Kdor jé ta kruh, bo živel vekomej*".

43. Kdo se zamore prepričati, de daje kak človek svoje mesó jesti in svojo kri piti?

Digitized by Google

sebi vedil, de zavoljo tega njegovi učenci godernjajo, jim je rekel: To vas pohujša?[44])

63. Kaj tedej, kadar bote vidili Sinú človekoviga gori iti, kjer je poprej bil?[45])

64. Duh je, kteri oživlja, mesó nič ne pomaga. Besede, ktere sim vam jest govoril, so duh in življenje.[46])

65. So pa eni med vami, kteri ne vérujejo. Zakaj Jezus je od začetka vedil, kteri so, de ne vérujejo, in kdo je, ki ga bo izdal.[47])

66. In je rekel: Zavoljo tega sim vam rekel, de nihče ne more k meni priti, ako mu ni dano od mojiga Očeta.[48])

67. Odsihmal je veliko njegovih učencov odstopilo, in niso več z njim hodili.

68. Jezus je tedej dvanajsterim rekel: Hočete tudi vi preč iti?[49])

69. Simon Peter mu je tedej odgovoril: Gospod! k komu pojdemo? Besede večniga življenja imaš;

70. in mi smo vérovali, in

---

44. Ali se tudi vi nad mojim govorjenjem spotikate, in ne verjamete, de vam zamorem dati svoje mesó jesti in svojo kri piti?

45. Kadar me bote vidili s poveličanim, poduhovnjenim telesam v nebesa iti, ali bote še nad resnico mojiga govorjenja dvomili, de ga vam zamorem tudi dati vživati? Če imam moč, svoje telo poveličati, poduhovniti in ga seboj v nebesa vzeti, moram gotovo tudi moč imeti, vam taciga tudi v vžitek podeliti.

46. Ako vi moje besede takó meseno uméte, kakor de bi bil vam rekel, de morate tole moje mesó, ki ga zdaj nad menoj vidite, kakor kako drugo mesó jesti, tak mesén zapopadek od vživanja mojiga telesa vam nič ne pomaga, celo nobeniga prida ne pernese, resnice ni v njem, in vas ne pelje v življenje; ako pa nasproti od vživanja mojiga telesa prav in duhovno mislite, de bom namreč dal svoje telo po skrivnostno, pa vender prav resnično pod podobama kruha in vina vživati, — tak duhoven zapopadek je resničen, oživlja in pelje v življenje: moje besede tedej niso takó debelo meseno razumevati, ampak po njih duhovni resnici (Krizost., Teofil.). O koliko zaderžkov zgine za vero, ako se pričujočnost Jezusa Kristusa v presvetim zakramentu takó razumeva! Sveti Avguštin pravi, ko to versto razklada: „Tega telesa, ki ga vidite, ne bote jedli, te kervi, ki jo bojo moji križavci prelili, ne bote pili: skrivnost vam bom dal, ktera, če jo v pravim pomenu vzamete, vam bo dala duhovno življenje. Desiravno se mora vidama obhajati, vender pa se smé le kakor nevidna razumévati".

47. Jezus je po svoji Božji vsigavednosti že od vekomej vedil, de nekteri ne bojo v njega vérovali. Ali so mogli zato neverni biti? O kaj še! Oní niso bili zato neverni, ker je to Jezus pred vedil, ampak zato so bili neverni, ker so sami neverni biti hotli, in Jezus je njih nevero le kakor njih prostovoljno djanje prej vedil.

48. Njih nevera pride odtod, ker jih gnada mojiga Očeta ni mogla k meni perpeljati. Vedi: zato ker so se ji v svojim mesenim duhu zoperstavljali. Perm. zgor. v. 44. Bog je vsim svojo gnado ponudil, ker pa niso vsi hotli te gnade sprejeti, ker so se ji ustavljali, in v svoji neveri ostati hotli, zato jim je Bog gnado vere odtegnil. Njih prostovoljna nevera je tedej vzrok, de jih gnada mojiga Očeta k meni perpeljati ne more.

49. Jezus ponuja vsim svojo gnado, pa je nikomur ne vsiluje.

Digitized by Google

spoznali, de si tí Kristus,[50]) Sin Božji.

71. Jezus jim je odgovoril: Ali vas nisim jest dvanajst izvolil? In eden med vami je hudič.[51])

72. Menil je pa Judeža Simonoviga, Iškarjota; zakaj ta ga je potlej izdal, ako ravno je bil eden iz dvanajsterih. Mat. 16, 15. 16.

VII. Poglavje.

Nevera Jezusovih rodovincov. Učí o prazniku šotorov v Jeruzalemu v tempeljnu. Išejo ga popasti. Oznani izlijenje svetiga Duha. Spet ga išejo popasti, pa zastonj. Nikodem ga zagovarja, in je zato zaničevan.

1. Po tem pa je Jezus hodil po Galileji; zakaj po Judeji ni hotel hoditi, ker so ga Judje iskali umoriti.

2. Bil je pa blizo judovski praznik zelenih šotorov.[1])

3. Rekli so mu pa njegovi bratje:[2]) Idi od tod, in pojdi v Judejo, de tudi tvoji učenci vidijo tvoje dela, ktere delaš.[3])

4. Zakaj nihče ne dela kaj na skrivnim, kteri iše očiten biti; če to delaš, daj se na znanje svétu.[4])

5. Tudi njegovi bratje namreč niso vanj vérovali.[5])

6. Jezus jim tedej reče: Moj čas še ni prišel; vaš čas pa je vselej perpravljen.[6])

7. Vas svét ne more sovražiti; mene pa sovraži, ker jest pričujem od njega, de so njegove dela hude.

8. Vi pojdite k tému praz-

---

50. obljubljeni, poslani Mesija. Gl. Mat. 16, 16.

51. Tí govoriš v imenu dvanajsterih, kakor de bi vsi v mene resnično vérovali in mi zvesti ostali; védite pa, desiravno sim vas dvanajst zvolil, in k časti aposteljnov povzdignil, je vender eden med vami neveren, kteri je moj nasprotnik, sovražnik, zdajavec, kteri bo iz visokosti svojiga imenitniga poklica, hudiču enak, padel in častito službo apostoljstva zgubil.

1. Ta praznik je bil postavljen v spomin, ko so Izraelci 40 let v pušavi pod šotori prebivali (Gl. 3. Mojz. 23, 34—43.), bil je pa tudi ob enim zahvalni praznik po dokončani žetvi.

2. njegovi rodovinci. Gl. Mat. 13, 55.

3. de ne le samo majhno število učencov v Galileji, ampak tudi tvoji učenci v Judeji, ki si jih takrat, ko si zadnjič v Jeruzalemu bil, svojimu uku perdobil, tvoje čudeže vidijo, in jih z njimi v veri poterdiš.

4. Ako si res čudodelnik, kar pa še prav ne verjamemo (v. 5.), pokaži se vélikimu zboru v Jeruzalemu, in vpričo njega delaj čudeže, ker on jih zamore prav presoditi.

5. de je od Boga poslan.

6. Moj čas, v Jeruzalem k prazniku iti, ter se Judam v roke dati, še ni prišel; de zalezovanju Judov po mojim življenji odidem, nočem z veliko derhálijo tje hoditi, hočem le z nekterimi zvestimi prijatli skrivši tje priti; vi pa nasproti imate vedno perlóžen čas; zakaj ko ste s svetam enacih misel, se vam ga ni treba bati. Svét svojih ne sovraži in ne preganja. Glej naslednje.

Digitized by Google

niku; jest pa[7]) ne grem k tému prazniku, ker moj čas še ni dopolnjen.

9. Ko je bil to rekel, je on ostal v Galileji.

10. Ko so bili pa njegovi bratje odšli, takrat je tudi on k prazniku šel, ne očitno, ampak nekako na skrivnim.[8])

11. Judje so ga tedej iskali o prazniku, in so rekli: Kje je on?

12. In med ljudmi je bilo na tihim veliko govorjenja zavoljo njega. Zakaj nekteri so rekli: Dober je; nekteri pa so rekli: Ni tako, temuč ljudi zapeljuje.

13. Vender pa nihče ni očitno od njega govoril zavoljo strahú pred Judi.[9])

14. Kadar je bil pa praznik že napol minul,[10]) je šel Jezus v tempelj, in je učil.

15. In Judje so se čudili, rekoč: Kakó umé on pisma, ker se ni učil?[11])

16. Jezus jim je odgovoril in rekel: Moj uk ni moj, ampak tistiga, kteri me je poslal.[12])

17. Ako hoče kdo njegovo voljo storiti, bo spoznal iz uka, ali je iz Boga, ali jest sam iz sebe govorim.[13])

18. Kdor sam iz sebe govorí, iše svoje častí; kdor pa iše častí tistiga, kteri ga je poslal, on je resničen, in v njem ni krivice.[14])

19. Vam li ni Mojzes dal po-

---

7. V greškim: „*še ne*“, t. j. zdaj še ne grem.

8. ne s trumami božjepotnikov, ampak le z nekterimi, in bolj na skrivnim.

9. Nihče zmed njegovih prijatlov si ni upal, kaj dobriga očitno od njega govoriti, iz strahu pred vélikim zboram.

10. praznovali so ga osem dni.

11. Kakó neki umé svete pisma, ko ni nikoli v nobeno šolo farizejev in pismoukov hodil?

12. Svojiga uka si nisim z učenjem in premišljevanjem perdobil, temuč je zgolj dar mojiga Očeta in tedej Božji uk (Krizost.). Perm. Iz. 11, 2.

13. Vsakteri bo lahko spoznal, de je moj uk Božji, ako spolnuje zapovedi mojiga Očeta, in storí, kar jest v njegovim imenu oznanujem.— S tem je Gospod molčé svaril hudobnost Judov; ona je njih um takó zatemnovala, de niso mogli gledati luči resnice. Kdor pa po volji Božji živí, spozna Boga in njegovo resnico. Z natančnim spolnovanjem keršanskih zapoved se učimo zmiram bolj in bolj spoznavati, de je Kristusov uk od Boga. To je skušnja vsih pobožnih in svetnikov.

14. Kristus dalje skazuje, de je njegov uk resničen. Kdor po svoji glavi, od Boga ločen, iz svoje volje — svoje terme — govorí, on tudi sebe, svoje častí in hvale iše. In če se te besede obernejo: Kdor sebe, svoje častí in hvale iše, govorí tudi iz svoje od Boga ločene glave, iz svoje terme, in je ravno zato lažnjiv, krivičen (zmoten v svojih mislih, v svoji volji in v svojim djanji). Jest pa ne išem sebe, jest nočem sam svoj biti; jest išem le častí svojiga Očeta; tedej ne govorim iz svoje od Boga ločene glave in volje, ampak iz Boga, in moje govorjenje je resnično, vse nad mano je pravično. Krajši bi bil pomen te verste tale: Ko bi jest sam iz sebe, od Očeta ločen, govoril, bi gotovo tudi le svoje častí iskal. Jest pa, kakor se iz vsih mojih besedí in del očitno kaže, ne išem svoje častí, ampak častí svojiga Očeta; tedej tudi moj uk ni moj, ampak uk mojiga Očeta, in vse nad menoj je resnično in pravično.

Digitized by Google

stave? In nobeden zmed vas ne spolni postave.

20. Zakaj me išete umoriti?[15]) Množica je odgovorila in rekla: Hudiča[16]) imaš, kdo te iše umoriti?[17]) Zgor. 5, 18.

21. Jezus je odgovoril, in jim rekel: Eno delo sim storil, in vsi se čudite.[18])

22. Poglejte, Mojzes vam je dal obrezo[19]) (ne de bi bila od Mojzesa, ampak od očakov),[20]) in v saboto obrezujete človeka.[21]) 3. Mojz. 12, 3.

23. Ako človek obrezo prejme v saboto, de se Mojzesova postava ne prelomi; zakaj se nad menoj hudujete, de sim celiga človeka ozdravil v saboto?[22])

24. Ne sodíte na oči, ampak sodíte pravično sodbo. 5. Mojz. 1, 16.

25. Nekteri iz Jeruzalema so tedej rekli: Ni li ta tisti, kteriga išejo umoriti?

26. In glejte! očitno govorí, in nič mu ne rekó! Ali so viši res spoznali, de je on Kristus?[23])

27. Tode tega poznamo, od kod je; kadar pa Kristus pride, ne vé nihče, od kod je.[24])

28. Jezus je tedej vpil v tempeljnu, ter je učil in rekel: Tudi mene poznate, in veste, od kod

15. Mojzes je dal mnogotere postave, pa nihče zmed vas vsih ne spolnuje; mene pa hočete umoriti, kakor de bi jih bil jest prelomil.

16. kteri te je ob pamet perpravil. Perm. Mat. 4, 24.

17. Judje zmed nizkiga ljudstva, berž ko ne, niso nič vedili od naklepa véliciga zbora, de hoče Jezusa umoriti, zato so vprašali: *„Kdo te iše umoriti?“*

18. in se togotite, kakor de bi bil saboto prelomil. — Gospod tukej govorí od ozdravljenja bolnika per ovčji kopli. Gl. Jan. 5, 8. i. d.

19. Nekteri sklepajo obedve versti v eno *„in vsi se čudite. Poglejte, Mojzes“* i. t. d.

20. Abraham jo je bil na Božje povelje v znamnje svete zaveze vpeljal (1. Mojz. 17, 10.).

21. Pomen te verste: Saj tudi vi v saboto opravljate neko delo, s kterim se sabota oskrunjena dozdeva, ker osmi dan po rojstvu, če je tudi ta dan sabota, fantiče obrezujete. Vi vérujete, in to po vsi pravici, de s tem svetim opravilam, ki je starejši kakor Mojzesova postava, sabote ne prelomujete; verjemíte torej tudi meni, de tudi jest, ko sim v saboto bolnika ozdravil, s tem delam ljubezni, ki jo večna postava Božja zapoveduje, nisim sabote prelomil.

22. Ako se smé človek v saboto obrezati in na obrezanim delu zdraviti, mora tudi perpušeno biti, vsiga človeka ozdraviti. Ali: Ako se smé človek po obrezi v saboto le izdelama v življenje prestaviti, mora tudi perpušeno biti, vsiga človeka na duši in telesu ozdraviti. Obreza se po tem takim imenuje ozdravljenje le iz dela, ker le tolikozveli čanja podeluje, kolikor ga Mojzesova postava dati zamore.

23. Ni le ta tisti, ki ga véliki zbor hoče umoriti? Kakó je neki to, de smé očitno govoriti? So se mar naši viši prepričali, de je on obljubljeni Mesija? To vender nikakor ne more biti, zakaj i. t. d. Gl. naslednje.

24. Jezusovo rodovino (zgor. 6, 42.) poznamo, Mesijeviga rodú pa ne bo nihče mogel povedati. On bo sicer iz Betlehema prišel (Mat. 2, 6.), in bo Davidov Sin; pa bo v nar večí skritosti rastel, in se bo nanaglama perkazal, de se ne bo vedilo, od kod de pride. — Tako je večí del Judov razlagalo tiste preroške verste (Mih. 5, 2. Iz. 53, 8.), ktere od njegoviga nadnatorniga spočetja in od njegoviga skrivnostniga, božjiga rojstva govoré.

Digitized by Google

sim! In sam od sebe nisim prišel; ampak resničen je, kteri me je poslal, kteriga vi ne poznate.[25])

29. Jest ga poznam, ker sim od njega, in on me je poslal.[26])

30. Iskali so tedej ga prijeti,[27]) in nihče ni rok nanj položil, ker še ni bila prišla njegova ura.

31. Veliko iz množice pa jih je vanj vérovalo, in so rekli: Ali bo Kristus, kadar pride, več čudežev delal, kakor jih ta dela?

32. Farizeji so slišali množico to od njega šepetati; in viši in farizeji so poslali hlapcov, de bi Jezusa prijeli.

33. Jezus jim[28]) je tedej rekel: Še malo časa sim per vas, in grem k njemu, kteri me je poslal.

34. Iskali me bote, in me ne bote našli; in kjer sim jest, vi ne morete priti.[29])

35. Judje so tedej rekli med seboj: Kam misli ta iti, de ga ne bomo našli? Ali pojde med razkropljene nevernike,[30]) in bo nevernike učil?

36. Kákošno govorjenje je to, ker je rekel: Iskali me bote, in me ne bote našli; in kjer sim jest, vi ne morete priti?

37. Poslednji véliki dan praznika[31]) pa je Jezus vstal, in vpil, rekoč: Ako je kdo žejin, naj pride k meni, in naj pije.

38. Kdor v mé véruje, pote-

---

25. Res je, de me poznate in veste, od kod sim po svoji človeški natori, in vender nisim prišel sam od sebe vas učit, ampak neskončno resnični Bog me je poslal, ter je spolnil nad menoj vašim očetam dano obljubo; vi pa njega, resničniga in zvestiga v njegovih obljubah, ne poznate, ker ga s svojim djanjem tajite.

26. Jest ga popolnama poznam; zakaj on je moj Oče, in on me je poslal (Avgušt.).

27. ker se je Sinú Božjiga delal. Toliko so njegove besede prav razumeli.

28. sploh zbranim, pa takó, de so tudi poslani hlapci slišali.

29. Le malo časa sim še per vas, ter kmalo se vernem k svojimu Očetu. Ko bom tje odšel, me bote spet iskali in me bote v mojih učencih preganjali, ter si vse perzadjali, zatreti moje imé; tode ne bote me dosegli; zakaj v nebesih, kamor vi ne pridete, večno živím, in moje kraljestvo, kteriga vérujem, ostane z menoj vekomaj. — Drugi stavijo ta pomen: Po moji smerti bojo prišle nad vas strašne šibe Božje; v tih svojih stiskah in nadlogah bote po obljubljenim Mesii zdihovali, ter se kmalo k temu, kmalo k unimu podali, de naj vas reši iz nadlog; tode praviga Odrešenika ne bote našli, ker bom od vas v nebesa odšel; pa tudi v nebesih me ne bote našli, de bi se vas usmilil, ker čas milosti Božje bo za vas minul.

30. med nevernike, ki so po vsih deželah razkropljeni. V greškim: *„Ali pojde med razkropljene Greke“* i. t. d. Lahko so Judje Gospoda razumeli, de od svoje smerti in od svojiga odhoda k Očetu govorí, pa so le tako potuhnjeno in posmehovaje popraševali: *„Kam misli ta iti?“* i. t. d.

31. Poslednji, nar bolj slovesni dan tega praznika se je imenoval *„véliki“*. Gl. 3. Mojz. 23, 36. Bil je zadnji praznični dan v letu, in je bil z velikim veseljem obhajan. Ta dan in vse dni tega praznovanja, namreč praznika šotorov, je duhoven iz studenca „Siloe“, kteri je izpod tempeljnoviga hriba tekel, vodo zajemal, in jo je v znamnje veselja nad prihodnjim zveličanjem na altar izlival. Med tem so peli besede (Iz. 12, 3.): *„Z veseljem bote zaje-*

Digitized by Google

kó, kakor pismo pravi, potoki žive vode iz njegoviga oserčja.[32])

39. To pa je rekel od Duha, kteriga so imeli prejeti vanj verujoči; Duh namreč še ni bil dan, ker Jezus še ni bil poveličan.[33])

40. Iz tiste množice tedej, ko so to njegovo govorjenje slišali, jih je nekaj reklo: Ta je res prerok.[34])

41. Drugi so rekli: Ta je Kristus. Nekteri so pa rekli: Pride li iz Galileje Kristus?[35])

42. Ali ne pravi pismo: Iz Davidoviga zarodá, in iz terga Betlehema, kjer je David bil, pride Kristus? Mihej. 5, 2.

43. Med množico je tedej zavoljo njega prepir vstal.

44. Nekteri zmed njih pa so ga hotli prijeti; tode nihče ni roke nanj položil.

45. Hlapci so tedej prišli k velikim duhovnam in farizejem. In tí so jim rekli: Zakaj ga niste perpeljali?

46. Hlapci so odgovorili: Nikoli ni noben človek takó govoril, kakor ta človek.[36])

47. Farizeji so jim tedej odgovorili: Ste li tudi vi zapeljani?

48. Je li kdo zmed viših véroval vanj, ali zmed farizejev?

49. Ampak ta derhal, ktera postave ne zna, prekleti so![37])

50. Nikodem, tisti, ki je bil po noči k njemu prišel, ki je bil eden zmed njih, jim je rekel: Zgor. 3, 2.

51. Ali obsodi naša postava človeka, ako ga popred ne zasliši, in ne spozna, kaj dela? 5. Mojz. 17, 8: 19, 15.

52. So odgovorili in mu rekli: Kaj si tudi tí Galilejic?[38]) Preiši

---

mali vodo iz studencov Zveličarjevih“ (v hebrejskim: „*zveličanja*“). Te besede so mende dale Zveličarju perložnost k naslednjimu govorjenju.

32. Kdor ima gorečo željo po Zveličarji, po resnici in zveličanji, naj pride k meni, in naj sprejme z vernim sercam moje nauke: po tem bo prejel toliko obilnost gnade svetiga Duha, de se bo iz njegoviga bistva — iz njegoviga serca, volje in duhá — tudi na druge izlivala. — Med preroki so naslednji od prihoda svetiga Duha ob Mesijevim času prerokovali: Joel (2, 28.), Izaija (44, 3: 48, 21.) in Ecehiel (11, 19: 36, 25: 39, 29.). Oserčje ali notranje telesa je postavljeno namesti: notranje bitja, globočina duhá.

33. ker delo njegoviga odrešenja ni bilo še dokončano, in on ni bil še k Očetu šel, de bi ga bil poslal. Perm. Jan. 14, 16. i. d. 15, 26. in Dj. ap. 2, 4. V greškim: „*Sveti Duh*“ i. t. d.

34. V greškim: „*Veliko pa zmed množice jih je reklo: Ta je res* (obljubljeni) *Prerok*“. Gl. Jan. 1, 21.

35. Gl. Mat. 2, 23. Jan. 1, 46.

36. Gl. Mat. 7, 28. 29.

37. Farizeji tukej mérijo na 5. Mojz. 27, 26., kjer se „*prekleti*“ tisti imenujejo, kteri v vsih rečeh Mojzesove postave ne spolnujejo. — O neumneži! ko ne pomislijo, de prekletstvo njé zadeva; ker ravno Mojzes je, kteri jih na Kristusa zavračuje (5. Mojz. 18, 15.). Sveti Ciril pravi: „Med tem ko se modrijani bahajo, bivajo neumneži; ko se ustijo, de postavo razumejo, sami sebe neverne in nevedne tožijo“.

38. Jezusa so zaničevaje imenovali „*Galilejca*“, in s tem primkam so tudi tiste pitali, kteri so v njega verovali. Gl. Mat. 2, 23.

Digitized by Google

pisma in poglej, de iz Galileje noben prerok ne vstane.[39])

53. In so se vernili vsak na svoj dom.

VIII. Poglavje.

Jezus učí v tempeljnu, sprostí prešeštnico, se imenuje luč svetá, se sklicuje na svoje in svojiga Očeta spričevanje; pravi Judam, de bojo v svojih grehih umerli; Judje ga preklinjajo in ga hočejo kamnjati, ker pravi, de je popred bil ko Abraham.

1. Jezus pa je šel na oljsko goró.[1])

2. In zjutrej zgodej je spet prišel v tempelj, in vse ljudstvo je prišlo k njemu; in jih je sedé učil.

3. Perpeljejo mu pa pismarji in farizeji ženo, ki so jo bili v prešeštvu dobili; in so jo v sredo postavili,

4. in so mu rekli: Učenik! ta žena je bila zdaj v prešeštvu najdena.

5. V postavi pa nam je Mojzes zapovedal take kamnjati. Kaj tedej tí praviš? 3. Mojz. 20, 18.

6. To so pa rekli, ker so ga skušali, de bi ga môgli zatožiti.[2]) Jezus pa se je perpognil, in je s perstam pisal na tlà.[3])

7. Ko pa niso jenjali ga vprašati, se je sklônil, in jim je rekel: Kteri vas je brez greha, naj pervi verže kamen v njo.[4]) 5. Mojz. 17, 7.

---

39. Véliki zbor ni resnice govoril, ko je rekel: *„de iz Galileje noben prerok ne vstane“*; prerokinja Debora jo bila iz Galileje, ravno tako tudi Nahum in Jona, in v izraelskim kraljestvu, k kterimu se je Galileja štela, je več prerokov živelo (3. Kralj. 18, 4.).

1. na vert Getzemani, kjer je v molitvi prenočil. Gl. Jan. 18, 1. 2. Mat. 26, 36. Oljska gora je bila na severno vzhodnji strani od Jeruzalema.

2. Farizeji so terdno mislili, de Jezus ne bo per svojim milim sercu, per svojim poterpljenji in usmiljenji z grešniki, in de bi se ljudstvu perkupil, té žene obsodil (Avgušt., Beda); in potem bojo imeli lepo perložnost, ga kakor prelomovavca Mojzesove postave pred ljudmí razglasiti in k smerti obsoditi. Ako jo bo pa obsodil, de naj jo kamnjajo, kakor Mojzesova postava veleva, so ga pa mislili per rimski gosposki tožiti, ker rimske postave niso dovolile koga zavoljo prešeštovanja k smerti obsoditi. Pa kaj premore človeška zvijača proti Božji modrosti! Jezus se do grešnice miliga skaže, pravice pa vender ne kalí (Avgušt.).

3. na kamne, v prah. Kristus je blezo kake besede ali pa kake kaj pomenljive znamnja na tlà pisal iz tega namena, de je s tem tožnike molčé opomnil njih lastnih in še večih pregreh (Hier., Ambr.).

4. Vi ste sami ravno taki in še veči grešniki, kakor ta žena, zatorej je vám ne gre tožiti. Kristus s tem noče reči, de ni žena kriva; še le svarí jo zavoljo njeniga greha (v. 11.); ker pa ni prišel sodit, temuč zveličevat (Jan. 3, 17.), in ker se ni vtikal v celo nobene pravde (Luk. 12, 14.), torej se tudi tukej ni kakor sodník obnašal, temuč se je té pęrgodbe poslužil, de je tožnike v njih lastno vest zavernil (Avgušt.).

Digitized by Google

8. In se je spet perpognil, in pisal na tlà.

9. Kadar so pa to slišali, so eden za drugim ven šli, nar pervič starši;[5]) in je ostal Jezus sam in žena, ki je v sredi stala.[6])

10. Jezus pa se je sklônil, in ji rekel:[7]) Žena! kje so tisti, kteri so te tožili? Ali te ni nobeden obsodil?

11. Ona je rekla: Nobeden, Gospod! Jezus pa je rekel: Tudi jest te ne bom obsodil; pojdi in nikar več ne greši![8])

12. Jezus jim je tedej spet govoril,[9]) rekoč: Jest sim luč svetá; kdor hódi za menoj, ne hódi po temi, ampak bo imel luč življenja.[10])

13. Farizeji so mu tedej rekli: Tí sam od sebe pričuješ; tvoje pričevanje ni resnično.[11])

14. Jezus je odgovoril, in jim rekel: Če tudi jest sam od sebe pričujem, je moje pričevanje vender resnično; ker vém, od kod sim prišel, in kam grem; vi pa ne veste, od kod pridem in kam grem.[12])

---

5. V greškim: „*Kadar so pa to slišali, so šli, od resti prepričani, eden za drugim*“ i. t. d. To Jezusovo govorjenje in obnašanje jih je osramotilo; za sv. pismo niso toliko marali.

6. Jezus je ostal sam s svojimi učenci in z ljudstvam, med kterim v sredi je žena stala.

7. V greškim: „*se je sklônil, in ko ni nikogar vidil, kakor ženo, ji je rekel:*“ i. t. d.

8. Kristus ni žene obsodil, de naj bi jo kamnjali. To naj bi bila sodba storila, ako ji je bila zapadla. Njegova reč pa ni bila je obsoditi. Njegov poklic je bil, grešnikov iskati, iskal je žene pa tudi farizejev, ter si je perzadeval, vse k spoznanju grehov in k pokori perpeljati. V nekterih starih rokopisih je ta povest izpušena, ker so bili nekteri učeniki v skerbi, kakor stari pisavci perpovedujejo, de bi se kdo nad njo ne spotikal, in de bi ne bili slabi v zmoto zapeljani, kakor de bi ne bil imel Jezus prešeštovanja za posebno veliko pregreho. Nasproti pa se najde ta povest v starim kembriškim rokopisu in v prav veliko druzih. Dovolj, ona je Božje pismo; zakaj cerkev jo je (v trident. zboru, seja 4.) z drugimi pravimi svętimi pismi v enako versto postavila. Kaj so vse človeške, še takó bistroumne menitve proti izreku cerkve Božje? Kakó lahko se človek moti!

9. Ko je bil Jezus zadergo, ktero so mu bili farizeji s prešeštnico nastavili, s svojo Božjo modrostjo odvernil, je začel spet učiti. Perm. zgor. v. 2.

10. Jest sim učenik ljudí; kdor mene posluša, moje nauke spolnuje in po mojim zgledu živí, on ni v zmoti, v grehu in večni smerti, temuč ima resnico in pravo čednost, in bo od luči, ktera je Kristus, večno življenje prejel. Gl. Jan. 1, 4. 5. Luk. 2, 32.

11. Perm. Jan. 5, 31.

12. Ako bi tudi ne bili Janez Kerstnik in drugi preroki meni spričevanja dajali, je že samo moje pričevanje dosti terdno in verjetno, de sim od Boga poslan; ker vém, od kod sim prišel, in kam grem, t. j. jest vém, de sim od Boga Očeta prišel, in se bom po dokončanim delu rešenja spet k njemu povernil; jest sebe poznam, de sim Sin Božji, in kakor Bog ne potrebujem nobeniga druziga spričevanja; vi pa mene ne poznate, pa bi me lahko spoznali iz mojiga govorjenja in iz mojih del. — Kristus ne reče naravnost, de je Bog, temuč le bolj perkrito govorí, to pa iz ponižnosti, in de bi Judov

Digitized by Google

15. Vi po mésu sódite; jest nikogar ne sodim.[13])

16. In ako jest sodim, je moja sodba resnična, ker nisim sam, ampak jest in Oče, kteri me je poslal.[14])

17. In v vaši postavi je pisano, de dveh človekov pričevanje je resnično. 5. Mojz. 17, 6: 19, 15.

18. Jest sim, kteri sam sebi pričujem; in Oče, kteri me je poslal, pričuje od mene.

19. Tedej so mu rekli: Kje je tvoj Oče? Jezus je odgovoril: Ne poznate ne mene, ne mojiga Očeta; ako bi mene poznali, bi pač tudi mojiga Očeta poznali.[15])

20. Té besede je Jezus govoril v tempeljnovi hrambi, ko je učil v tempeljnu;[16]) in nihče ga ni prijel, ker njegova ura še ni bila prišla.

21. Jezus jim je tedej spet rekel:[17]) Jest grem, in me bote iskali, in bote v svojim grehu umerli. Kamor jest grem, vi ne morete priti.[18])

22. Judje so tedej rekli: Ali bo morde sam sebe umoril, ker pravi: Kamor jest grem, vi ne morete priti?[19])

23. In jim je rekel: Vi ste od

še bolj ne razdražil (Avg., Kriz., Teofil.). V naslednjim pa Jezus pokáže, de njegovo pričevanje ni prav samó, ampak je od dveh drugih prič podperto.

13. „*Vi po mesu sódite*“, t. j. vi me le po zunanjim sódite, le po obrazu, po tem, kar nad menoj vidite, revno in nizko podobo hlapca, ki sim jo na se vzel, po nji me sódite, in me za zgolj človeka imate; jest pa ne sodim sebe po zunanjim, kakor tudi nikogar ne sodim po njegovim obrazu. „S o d i t i“ je tukaj namesti: „p r i č e v a t i“, kar se iz naslednje verste posname.

14. Ako jest od sebe pričam, je resnično moje pričevanje; ker jest, ko človek, na kteriga samó gledate, nisim le sam, z menoj, človekam, je zedinjena Božja „B e s e d a“; tedej „B e s e d a“ in Oče mi dajeta pričevanje. — To Božje pričevanje Sina in Očeta se je kazalo v Jezusovih delih, ktere je mogel slehern, ako ni bil oslepljen, za Božje dela spoznati.

15. Zgorej (7, 28.) je Kristus rekel: „*Poznate me in veste, od kod sim*“, tukej pa ravno nasprotno pravi: „*Ne poznate ne mene*“ i. t. d., ker tukej govorí od svoje Božje natore in svojiga nebeškiga Očeta. Kdor Sina pozná, on pozná tudi Očeta; zakaj Sin je enaka Očetova podoba (Modr. 7, 25. Hebr. 1, 3.), in kdor življenje Sinú Božjiga pozná in posnema, pride k spoznanju tega, kar je Bog in kar od ljudí hoče; on se učí spoznavati Očeta (Jan. 14, 6.). Judje niso imeli dobre volje do višiga, duhovniga življenja, torej ga tudi niso v Sinu spoznali, in potem tudi niso mogli Očeta spoznati.

16. Tempeljnov hram je bil na ženskim predvoru, kjer je bilo 13 pušic, v ktere so ljudje darove metali za tempelj in za uboge (Mark. 12, 41. Luk. 21, 1.). Ondi so imeli shrambo za tempeljnov zaklad, za svete posode i. t. d. Ondi so bili tudi hrami, v kterih so se pismouki in farizeji zbirali, ter se od postave pogovarjali in posvetovali; torej jih je bilo zmirej nekoliko v tem predvoru.

17. z mislijo na njih togoto in sovraštvo, ker ga želé popasti in umoriti (v. 20.).

18. Gl. Jan. 7, 33. 34.

19. Judje so prav vérovali, de so samomorcam nar ojstrejši kazni v prihodnjim življenji odločene. Ko je tedej Jezus rekel, de gre v kraj, kamor oni ne morejo priti, so si blezo mislili, de je ta kraj, kjer si samomorci življenje

Digitized by Google

zdolej,[20]) jest sim od zgorej; vi ste od tega svetá, jest nisim od tega sveta.

24. Torej sim vam rekel, de bote umerli v svojih grehih; zakaj ako ne vérujete, de sim[21]) jest, bote umerli v svojim grehu.[22])

25. Tedej so mu rekli: Kdo si tí? Jezus jim je rekel: Začetek, kteri tudi z vami govorim.[23])

26. Veliko imam od vas govoriti in soditi; ali kteri me je poslal, je resničen; in kar sim jest od njega slišal, to govorim na svetu.[24]) Rim. 3, 4.

27. In oni niso uméli, de je rekel, de je Bog njegov Oče.[25])

28. Jezus jim je tedej rekel: Kadar bote Sinú človekoviga povišali, takrat bote spoznali, de sim jest, in de sam od sebe nič ne delam, ampak kakor me je Oče učil, to govorim.[26])

29. In kteri me je poslal, je z menoj, in me ni samiga pustil;[27]) zakaj jest vselej to delam, kar je njemu dopadljivo.

30. Ko je to govoril, jih je veliko vanj verovalo.

31. Tedej je rekel Jezus tistim Judam, kteri so vanj vérovali: Ako vi ostanete v moji besedi,[28]) bote v resnici moji učenci;

---

jemljejo, in de si tudi Jezus hoče življenje vzeti. Kolika neumnost, kolika hudoba! Neumne besede, polne nespameti, pravi sveti Avguštin. Ali bi ne bili mogli tje priti, kamor bi bil on prišel, ako bi bil samiga sebe umoril? Ali ne bo tudi njim treba umreti? Kaj hočejo tedej reči? Ali se misli umoriti, kdor pravi: Kamor jest grém, tje vi ne morete priti? Po grehu oslepljeni ljudje si marsikaj neumniga v svoji hudobi zmislijo, in med ljudstvo trosijo.

20. vi ste posvetnih misel in želj. O kakó pohleven odgovor na uno neumno preklinjevavsko popraševanje!

21. de sim Mesija, Sin Božji.

22. V greškim.: „*v svojih grehih umerli*“.

23. jest sim večna „*Beseda*“, ki se vam razodeva, jest sim začetek, ne le ker sim pred vsim začetkam od Boga Očeta rojeni Sin od vekomaj (Jan. 1, 1. Skriv. razod. 1, 8. Ps. 109, 3.), temuč tudi ker sim začetnik vsiga vstvarjenja (Skriv. raz. 3, 14. Kol. 1, 13.). V greškim: „*Jest sim, kar sim tudi v začetku rekel*“ (Jan. 1, 12. luč svetá.). Kristus govorí skrivnostno; dosti svetló in razložno za verne, bolj perkrito pa zavoljo hudobnih nevercov, de biserov viših resnic s svojimi nogami ne potaptajo. Gl. Mat. 7, 6. in pogl. 13. razl. 10.

24. Lahko bi vam veliko povedal od vaše terdovratnosti, in lahko bi vas tožil v veliko rečeh, pa zamolčim, le samó to edíno vam hočem povedati: Vse, kar koli svetu oznanujem, imam od svojiga Očeta, kteri je večna resnica, in on me je na svét poslal.

25. V greškim: „*In niso uméli, de jim je od Očeta govoril*“.

26. Še le po mojim povišanji na križu (Jan. 3, 14: 12, 32. 34.) bote spoznali, de sim Mesija, in de je bil Bog Oče z menoj v vsim, kar sim učil in delal. — Veliko Judov se je spreobernilo per križanji (Luk. 23, 48. Mat. 27, 53. 54.) in posebno po pridigi aposteljnov (Krizost., Ciril, Teofil.).

27. V greškim: „*Oče me ni samiga pustil*“.

28. v veri mojih naukov (Kriz., Ciril.) in jih spolnujete. Stanovitnost dela praviga učenca Jezusoviga (Mat. 16, 22.).

Digitized by Google

32. in bote spoznali resnico, in resnica vas bo sprostíla.[29])

33. So mu odgovorili:[30]) Abrahamov rod smo, in nismo nikoli nikomur služili;[31]) kakó tí praviš: Bote prosti?

34. Jezus jim je odgovoril: Resnično, resnično, vam povem: Slehern, kteri greh dela, je suženj greha.[32])

35. Sužnji pa ne ostane vekomaj; sin pa ostane vekomaj.

36. Ako vas tedej Sin sprosti, bote res prosti.[33])

37. Vém, de ste Abrahamovi otroci; pa išete me umoriti, ker se vas moje govorjenje ne prime.[34])

38. Jest govorim, kar sim per svojim Očetu vidil; in vi delate, kar ste per svojim očetu vidili.[35])

39. So odgovorili, in mu rekli: Naš oče je Abraham.[36]) Jezus jim reče: Ako ste Abrahamovi otroci, delajte tudi Abrahamove dela.

40. Zdaj pa išete me umoriti, človeka, kteri sim vam resnico

---

29. Ako moje nauke vérujete in spolnujete, bote v spoznanji resnice zmiram bolj in bolj rastli (Jan. 7, 17.), in resnica vas bo proste naredila, tode ne od deželne gosposke, kakor si jih veliko zmed vas želí, ki so polni posvetnih misel in zeljá, ampak od sužnosti greha. — Od druge prostosti ni tukaj govorjenja, kar se iz naslednjiga očitno razvidi.

30. ne tisti verni, ampak neverni Judje, ki so zraven bili.

31. Berž ko ne, to le samí od sebe mislijo; zakaj njih očetje so bili nekdaj pod oblastjo Egipčanov, Babiloncov in druzih narodov. Perm. Mat. 3, 9.

32. ker ga greh premaga (2. Petr. 2, 19.), in ga v železji poželjivosti — hude navade derží (Prip. 5, 22. Iz. 5, 18.). O terda sužnost, zakliče sveti Avguštin; iz sužnosti kakiga človeka se zamore kterikrat ubežati in počiti. Kam pa hoče suženj greha bežati? Seboj jo vzame, kamor koli beží!

33. Pomen teh dveh verst je: Suženj nima pravice per hiši ostati, lahko se mu slovó da, ali pa se od hiše spodí: ravno tako tudi grešnik nima pravice v hiši Božji, to je, v Božjim kraljestvu, v Božji cerkvi ostati, in tako tudi vi Judje, ki ste sužnji greha, nimate té pravice. Nasproti pa kakor vsak sin, zato ko je sin, zmirej per hiši ostane, ravno tako tudi jest, ki sim Sin Božji, večno v hiši svojiga Očeta ostanem, in z menoj vsi, kterim jest po oblasti svojiga Očeta (Jan. 6, 44.) dam pravico, otrokam Božjim biti (Jan. 1, 12.), in ktere jest iz sužnjev proste storim. Jest vam tedaj dam prostost in pravico, de vekomaj v kraljestvu Božjim ostanete; nasproti pa bote izpahnjeni tukej in tamkej (tukej iz moje cerkve, in tamkej iz nebes), ako v neveri in sužnji greha ostanete. Tako sveti očaki Avguštin, Krizostom, Ciril, Beda in drugi.

34. Vém, de ste po mesu Abrahamovi otroci, tode nimate njegoviga duhá, niste takó verni in pokorni, kakor je on bil (v. 39. Rim. 4, 12. Gal. 3, 7.); vi ste neverniga, terdobniga, napuhnjeniga in v posvetno zamaknjeniga serca; zatorej se vas moj nauk prijeti ne more, in zato me še celo umoriti išete. — Kakó otroci tega svetá otroke Božje sovražijo in do smerti preganjajo, glej Mat. 10, 21.

35. Jest govorim iz spoznanja Božjiga (Jan. 5, 30.); vi pa delate po svojih spačenih mislih, ktere vam vaš oče, satan (v. 44.) vdihuje.

36. Ali nimamo tedej prav, ako takó delamo, kakor je on delal? *„Jezus jim reče“* i. t. d. V greškim: *„Ako bi bili Abrahamovi otroci, bi delali tudi Abrahamove dela“*, t. j. ako bi vi bili pravi Abrahamovi otroci, ako bi imeli njegoviga duhá, bi gotovo tudi po njegovim zgledu živeli.

Digitized by Google

govoril, ki sim jo od Boga slišal; tega Abraham ni storil.

41. Vi delate dela svojiga očeta. So mu tedej rekli: Mí nismo iz loterníje rojeni; eniga očeta imamo, Boga.[37])

42. Jezus jim je tedej rekel: Ako bi bil Bog vaš oče, bi mene gotovo ljubili.[38]) Zakaj jest sim iz Boga izšel in prišel; nisim namreč sam od sebe prišel, temuč on me je poslal.[39])

43. Zakaj ne poznate mojiga govorjenja?[40]) Zato ker ne morete slišati moje besede.[41])

44. Vi ste iz očeta hudiča;[42]) in hočete želje svojiga očeta spolnovati. On je bil od začetka ubijavec,[43]) in ni v resnici ostal,[44])

37. Judje so zdej spoznali, de Jezus govorí od teh, ki niso po duhovno ali po duhu Abrahamovi otroci, zatorej so rekli: Mi nismo po duhovno postranski otroci, kakor de bili imeli krive bogove, malike za svoje očete, kakor de bi bili malikam služili, temuč mi imamo le eniga samiga Očeta, Boga, in le njemu služimo (Avgušt.). — Malikovanje se v svetim pismu duhovna loternija imenuje, zato ko se duša rajši nekimu drugimu, namreč maliku vda, kakor pa svojimu pravimu ženinu, namreč Bogu (Ozea 1, 2. Iz. 1, 21.); zato se imenujejo malikovavci loterniški otroci, pravi Izraelci pa Božji otroci.

38. Ljubezen ima v sebi tudi vero, kakor je tudi v drugim kraji *„verovati“* toliko, kolikor *„ljubiti“*; obedve, če ste pravi, ne morete ena od druge ločeni biti.

39. Ako bi vi v resnici Bogu v misli in v djanji služili, in z njim v takó tanki zvezi bili, v kakoršni so pravi otroci s svojim očetam, bi gotovo tudi v mé vérovali in me ljubili; ker sim njegov edinorojeni Sin, in sim od njega na svét poslan, kar morate iz mojiga govorjenja in djanja spoznati. *„Jest sim iz Boga izšel in prišel“*, besedi *„izšel“* in *„prišel“* ste spomina vredni; perva *„izšel“* pomeni Jezusovo večno rojstvo od Očeta, druga *„prišel“* pa pomeni njegovo včlovečenje. *„Nisim sam od sebe prišel, temuč on me je poslal“*, pravi Jezus zato, de se loči od krivih prerokov, od kterih govorí Bog, rekoč: *„Jest jih nisim poslal, sami so prišli; jest jim nisim govoril, sami so* (lažnjivo) *prerokovali“*. Jer. 23.

40. Vi pravite, de ste pravi otroci nebeškiga Očeta, zakaj pa ne poznate mojiga govorjenja, ktero je Očetovo? Govorjenje Božje in Božjih otrók je božje — so svete misli in djanje. Zakaj tedej ne spoznate Božjiga, svetiga, višiga, nebeškiga v mojim govorjenji? Ker tega mojiga Božjiga govorjenja ne poznate; torej niste otroci Božji.

41. Moji nauki se vam studijo, vam ne gredo k sercu, ker ste polni posvetnih in hudobnih misel in želj; zavoljo svoje hudobne volje ne morete Božjih resnic in skrivnost spoznati in sprejeti. Glej naslednje.

42. ker njegove dela posnemate (Avgušt.); ker ste polni hudobnih, sovražnih, nevošljivih misel in želj; in ker hočete to dopolniti, kar vam satan vdihuje, namreč mene umoriti, in s tem vas dela svoje otroke.

43. ker je umoril perva dva človeka na duši, in je s tem tudi njuno telo smerti podvergel (1. Mojz. 3, 2. i. d. Modr. 2, 24.). V tem ga hočete posnemati, ker me išete umoriti.

44. t. j v spoznanji, de je stvar, in de je svojimu stvarniku pokoršino dolžan, in de ima dolžnost, tudi druge pametne stvari v tem spoznanji poterdovati. Hudič ni bil sam ostal v tem spoznanji, tudi drugim ga je poropal, angeljem, kteri so z njim vred padli, in pervim staršem. Gl. 1. Mojz. 3, 5.

Digitized by Google

ker ni resnice v njem[45]); kadar laž govorí, iz lastniga govorí, ker je lažnik, in oče laží.[46])

45. Če pa jest resnico govorim, mi ne vérujete.[47])

46. Kdo zmed vas me bo greha prepričal? Ako vam resnico govorim, zakaj mi ne vérujete?[48])

47. Kdor je iz Boga,[49]) besede Božje posluša. Za tega voljo vi ne poslušate, ker niste iz Boga.[50])

48. Judje so tedej odgovorili, in mu rekli: Ali ne govorimo mi prav, de si Samarijan, in hudiča imaš?[51])

49. Jezus je odgovoril: Jest nimam hudiča; ampak častím svojiga Očeta, in vi ste mi čast odvzeli.[52])

50. Pa jest ne išem svoje častí; je, kteri je iše in sodi.[53])

51. Resnično, resnično, vam povem: Ako kdo mojo besedo dopolni, ne bo smerti vidil vekomaj.[54])

52. Judje so tedej rekli: Zdaj smo spoznali, de imaš hudiča! Abraham je umerl in preroki, in tí praviš: Ako kdo mojo besedo dopolni, ne bo smerti okusil vekomaj.

53. Si li tí veči, kakor naš oče Abraham, ki je umerl? in preroki so umerli. Koga sam sebe delaš?

---

45. t. j. in zato tedej ni resnice v njem (Gl. zgor. razl.), ker je Bogá, večno Resnico zapustil, in je poln laží in zvijač. Gl. naslednje razl.

46. Hudičevo bistvo je, se na Božje mesto postavljati, in vse njegovo mišljenje, perzadevanje in djanje v to méri, de bi stvarí od pokoršine do Boga odvernil in sebi podvergel. Laž tedej, ki jo sebi in drugim govorí, je tole: de Bog ni Gospod, kterimu bi bilo treba v vsim se podvreči in pokoršino skazovati. On je oče laží, ker je bil pervi, ki jo je izrekel, ker jih je že veliko zapeljal in še zapeljuje, de tudi oni to laž izrekujejo. Ta laž je njegova lastnija, in bo večno njegovo bistvo; torej iz lastniga govorí, kadar laže. Ako pa kterikrat resnico govorí, ima vselej pod resnico laž, zvijačo in goljufijo perkrito. Perm. Luk. 4, 41.

47. zato ko imate hudičeviga duhá. V komur gospodari lažnjivi duh, tega se resníca ne prime.

48. Jezus tukej pravi, de je brez greha, tedej de je več kakor zgolj človek. Jest sim prost greha, tedej tudi prost vse zmote. Kolikor čistejši — bolj brez greha — človek živí, toliko bolj spoznava resnico.

49. Božji otrok je nasprotje satanoviga otroka. Gl. zgor. v. 44. razl. 42. Božji otroci bomo po gnadi Božji, ktera v nas moč hudiga poželenja zatéra, in nas po svetosti in pravičnosti otroke Božje dela.

50. Kdor Božjiga duhá v sebi nósi, on tudi rad posluša Božje rečí. V svet zamaknjeni, hudobni človek noče Božjiga poslušati.

51. Ko se do nas takó sovražniga kažeš, ali nimamo prav, če te imenujemo Samarijana, sovražnika Judov (Gl. Mat. 10, 5. razl. 18.)? Pa še, ko takó nespametne rečí terdiš, ter nas, otroke izvoljeniga ljudstva, imenuješ hudičeve otroke, ali nimamo pravice misliti, de te je hudič obnoril? Gl. Jan. 7, 20.

52. De vam resnico povém, tega ne dela hudič, ampak moja goreča želja, počastiti Očeta s spolnovanjem svoje dolžnosti; in ko spolnujem to dolžnost, mi odvzemate čast s svojim hudobnim obrekovanjem.

53. Oče se bo za čast svojiga Sina potegnil in bo močno udaril té, ki ga zaničujejo.

54. Glej Jan. 5, 24.

Digitized by Google

54. Jezus je odgovoril: Če jest sam sebe častím, moja čast nič ni; moj Oče je, kteri me časti, od kteriga vi pravite, de je vaš Bog.[55])

55. In ga ne poznate; jest pa ga poznam. In ako rečem, de ga ne poznam, bom lažnik, kakor vi; ali poznam ga in dopolnujem njegovo besedo.[56])

56. Abraham, vaš oče, se je silno veselíl viditi moj dan; vidil ga je, in je bil vesél.[57])

57. Judje so mu tedej rekli: Še petdeset let nimaš, in si Abrahama vidil?[58])

58. Jezus jim je rekel: Resnično, resnično, vam povem, preden je bil Abraham, sim jest.[59])

59. Tedej so pobirali kamnje, de bi vanj lučali;[60]) Jezus pa se je skril, in je šel iz tempeljna.[61])

---

55. Bi rekél, de sim več kakor Abraham in preroki (v. 53.), tode nočem sebe častiti, temuč vas na svojiga Očeta zavernem (zgor. 5, 32.); on, kteriga vi svojiga Očeta imenujete, vam pravi po delih, ki jih v njegovim imenu opravljam, de sim več kakor Abraham in preroki. Pa tudi to vas ne pelje k spoznanju moje visokosti; ker ne poznate Očeta, in ste torej tudi slepí za dela, ki jih po njem delam. Gl. naslednje.

56. Glej Jan. 1, 18: 7, 28. 29.

57. Abraham, vaš oče, ko je še na svétu živel, se je v duhu veselil mojiga prihoda (1. Mojz. 18, 18: 22, 18.), z veseljem ga je čakal; in ko je v tistim kraji, kjer vsi pobožni ranjki mojiga odrešenja čakajo, dan mojiga včlovečenja in rojstva zvedil, je bil vesel. Abraham, kteriga vi svojiga očeta imenujete, se je veselil; vi pa, ki hočete njegovi otroci biti, me išete umoriti!

58. Judje so mislili, Jezus hoče reči, de ga je Abraham že v tem življenji vidil in se je nad njegovim prihodam veselil. Takó oslepí zblojeno serce človekov um, de tudi še takó umevniga govorjenja razumeti ne more! Jezus je bil takrat kake leta čez 30 star. Judje so ga pa za starejiga imeli. Nekteri pravijo, de je bil Jezus zavoljo svojiga mnoziga truda in terpljenja veliko stareji viditi, kakor je bil res star. Drugi pa pravijo, de so Judje število „*petdeset let*“ le kakor okroglo število svetigà leta vzeli, in so ga morde v pregovoru imeli, in so z njim reči hotli: „Ti še pol stoletja nisi star, in praviš, de si že več sto let preživel, in si že Abrahama vidil?“ Še drugi pravijo, de so Judje s petdesetim letam moško starost spolnili, v kteri so leviti iz svoje službe stopili, in de so s tem hotli reči: „Ti si še mlad mož, ti še moške starosti nisi spolnil, in hočeš že od Abrahamoviga časa živeti?“

59. „*Preden je bil Abraham, sim jest*“, z besedo „*sim*“ je Jezus svoje večno bitje izrekel. Abraham je bil, on pa „*je*“ pred Abrahamam, „*je*“ po Abrahamu, „*je*“ večno.

60. Na tistim kraji, kjer je Jezus to govoril, je ležalo kamnje, ktero je bilo k dokončevanju tempeljna perpravljeno (Gl. Jan. 2, 20.). Ko se je Jezus večniga Sinú Božjiga imenoval, so si Judje mislili, de s tem Boga preklinja; torej so jeli kamnje pobirati, de bi ga bili kamnjali po Mojzesovi postavi. Gl. 3. Mojz. 24, 15. 16.

61. Jezus je po čudežu ubežal; kakó de je ubežal, če takó, de se je nevidniga storil, ali pa takó, de ga kamnje ni zadevalo, ali pa takó, de so bili Judje po skrivni moči Božji uderžani, de ga niso mógli prijeti, se ne da iz sv. pisma posneti.

Digitized by Google

IX. Poglavje.

Od rojstva slepi spregleda, ti pa, ki vidijo, oslepé.

1. In ko je Jezus memo šel, je vidil[1]) od rojstva slepiga človeka.

2. In so ga vprašali njegovi učenci: Učenik! kdo je grešil, on ali njegovi starši, de je slep rojen?[2])

3. Jezus je odgovoril: Ni grešil ne on, ne njegovi starši; temuč de se razodenejo Božje dela nad njim.[3])

4. Jest moram delati dela tistiga, kteri me je poslal, dokler je dan; pride noč, ko nihče ne more delati.[4])

---

1. pred tempeljnam, kjer so zmiram ubogi in hromi sedeli, in so memo gredoče milošnje prosili.

2. Skušnja učí, de so otroci večkrat zato na telesu slabi in bolni, de slepi ali spačeni na svét pridejo, ker jim to njih starši s svojim razuzdanim življenjem zadolžé. Perm. 2. Mojz. 20, 5. Velikokrat si tudi človek sam po kakim grehu bolezni nakoplje. Perm. Mat. 9, 1. Luk. 1, 20: 13, 2—6. Dj. ap. 12, 23. Kakó pa so môgli aposteljni Gospoda vprašati, če je morde slepi, še preden je bil rojen, grešil? Med Judi je bila semtertje kriva vera, de so duše že poprej živele in grešile, preden so se s telesam sklenile. Drugi so terdili, de otroci že, preden luč svetá ugledajo, grešiti zamorejo (1. Mojz. 25, 22.). Če tudi aposteljni niso bili tacih krivih misel, so si vender le utegnili misliti, de je časna nesreča zmirej v zvezi s kákošnim poprešnjim greham; zatorej so vprašali: *Učenik! kdo je grešil?*

3. Ta človek ni bil zató slep rojen, ker je on grešil, ali pa ker so njegovi starši grešili, temuč zato je bil slep rojen, de bi se po njegovim ozdravljenji Božja vsigamogočnost in gnada razodevala. Kristus s tem ne tají izvirniga greha in lastnih grehov tega slepca in njegovih staršev, temuč le pravi, de mu niso slepote zadolžili. Izvirni greh je bil sicer vzrok njegove slepote, tode le v tem oziru, ker vsaki zleg (vse hudo) iz njega izvira; de se je pa zleg izvirniga greha ravno v tem človeku tudi v slepoto zvergel, se ni zgodilo zavoljo izvirniga greha, in tudi ne zavoljo lastnih grehov tega slepca in njegovih staršev, temuč zgodilo se je po Božjim dopušenji in sicer zato, de bi se zamoglo Kristusovo veličastvo in njegovo Božje poslanje nad njim razodevati (Avg., Kriz., Beda). Tukaj pa sveti Krizostom vpraša: Ali bi se ne bilo môglo veličastvo Božje brez té slepote razodevati? Se vé, de bi se bilo môglo; pa se je hotlo tudi v tem razodevati. — Po tem takim, praviš, de se je zavoljo častí Božje človeku krivica godila? Kákošna krivíca? Jest terdim, de se je po slepoti temu človeku dobrota storila; ker mu je Gospod notranje očí odperl. Kaj so tedej Judam pomagale zdrave očí? Bili so z gledajočimi očmí vender le slepí, in ojstró kaznovani.

4. Moj poklic je, Božje dela t. j. čudeže delati, dokler še tukej na zemlji živím; kadar se bom pa od tod ločil, bo tudi čas posebnih gnad, ki jih zdaj delím, minul; saj nihče po smerti ne dela. Kristus sicer neprenehama dela, vender pa je nektere posebne dela le v času svojiga življenja na zemlji opravljal. — Tudi za sleherniga človeka je čas njegoviga življenja na svetu čas delavnosti in zasluženja; po smerti se ne more nič več namestiti, kar bi se bilo móglo v življenji storiti. Gl. Pridg. 9, 10. Prip. 6. razl. 6.

Digitized by Google

5. Dokler sim na svetu, sim luč svetá.[5])

6. Ko je bil to rekel, je pljunil na tlà, in storil blata iz pljunka, in je pomazal z blatam njegove očí;[6])

7. in mu je rekel: Pojdi, umí se v kopli, Siloe, (kar se prestavlja poslani.)[7]) Tedej je šel,[8]) in se je umil, in je prišel vidijoč.

8. Sosedje tedej, in kteri so ga poprej vidili, de je bil berač, so rekli: Ali ni ta tisti, kteri je sedel, in vbogajme prosil? Eni so rekli: On je.

9. Eni pa: Nikakor ne, ampak podoben mu je. On pa je rekel: Jest sim.

10. Tedej so mu rekli: Kakó so se ti odperle očí?

11. Je odgovoril: Tisti človek, ki se imenuje Jezus, je blata naredil, in je pomazal moje očí, in mi je rekel: Pojdi k kopli Siloe, in umij se. In sim šel, in se umil in vidim.

12. In so mu rekli: Kje je tisti? Je rekel: Ne vém.

13. Peljejo ga, kteri je bil slep, k farizejem.[9])

14. Bila je pa sabota, kadar je Jezus blata naredil, in odperl njegove očí.[10])

15. Tedej so ga spet tudi farizeji vprašali, kakó je spregledal. On pa jim je rekel: Blata mi je djal na očí, in sim se umil, in vidim.

16. Rekli so tedej nekteri zmed farizejev: Ta človek ni od Boga, ker sabote ne posvečuje. Drugi pa so rekli: Kakó more človek grešnik take čudeže delati? In je bil razpor med njimi.

17. Rekó tedej slepcu: Kaj tí praviš od njega, kteri ti je očí odperl? On pa je rekel: Prerok je.

18. Judje tedej niso verjeli od

---

5. dobrotnik ljudem za njih dušo in telò, torej hočem tudi temu slepcu pogled dati. Gl. Jan. 1, 9: 8, 12.

6. Ne blato, ne umivanje v bajarji ni imelo močí, slepimu dati pogleda, Gospod bi mu bil lahko s svojo vsigamogočno besedo, s svojo voljo očí odperl; vender pa se je teh zunanjih znamenj poslužil, berž ko ne zato, de je Judam pokazal, de tudi v saboto (v. 14.) ni prepovedano, bolnikam v pomoč perstopiti (Ciril, Teofil.); s temi zunanjimi znamnji je pa tudi Kristus pomenljivo naznanjal, de se v njegovim kraljestvu — v cerkvi Božji — notranje gnade po zunanjih znamnjih vernim podelujejo — v svetih zakramentih. Gl. Mat. 8. razl. 3.

7. Pod tempeljnovim hribam je tekel ta studenec v bajar, kterimu se je reklo: „*Šiloah*“ (Iz. 8, 6.) ali „*Šelah*“ (2. Ezdr 3, 15.), t. j. v našim jeziku: „*Poslani od Boga*“. Že Izaija je permerjal (Iz. 8, 6.) temu studencu zavoljo njegove tihe vode kraljevo Davidovo hišo, in v Kristusovih časih so iz njega zajemali vodo, ktero so izlivali na daritvini altar v pomenljivo znamnje Mesijeviga blagodara, ki ima priti (Gl. zgor. 7, 38.). Ta voda je bila tedej podoba prihodnjiga zveličanja, in zato jo je Kristus zvolil v zunanje znamnje svojiga ozdravljenja.

8. blezo ga je kdo zmed učencov tje peljal.

9. k duhovni gosposki, ker se je bila po njih misli z ozdravljenjem saboti nečast storila. Gl. naslednje.

10. Po misli farizejev se je pripravljanje blata štelo med tiste opravila, s kterimi se je sabota prelomila.

Digitized by Google

njega, de je bil slep, in de je spregledal, dokler niso poklicali staršev tega, kteri je bil spregledal.

19. In so jih vprašali, rekoč: Je li ta vaš sin, od kteriga vi pravite, de je bil slep rojen? Kakó tedej zdaj vidi?

20. Njegovi starši so jim odgovorili, in rekli: Vemo, de je tá naš sin, in de je bil slep rojen;

21. kako pa zdaj vidi, ne vemo; ali kdo je odperl njegove očí, mi ne vemo. Njega vprašajte, zadosti je star, sam naj govorí od sebe.

22. To so rekli njegovi starši, ker so se Judov bali; zakaj Judje so bili že sklenili, de, če kdo reče, de je on Kristus, naj bo od shodnice odločen.

23. Zavoljo tega so njegovi starši rekli: Dosti je star, njega vprašajte.

24. Tedej so vdrugič poklicali človeka, kteri je bil slep, in so mu rekli: Daj čast Bogu![11]) mi vemo, de je ta človek grešnik.

25. On jim je tedej rekel: Če je grešnik, ne vem; samo to vem, de sim bil slep, in de zdaj vidim.[12])

26. So mu tedej rekli: Kaj ti je storil? Kakó ti je odperl očí?

27. Jim je odgovoril: Sim vam že povedal, in ste slišali;[13]) kaj hočete spet slišati? Ali hočete tudi vi njegovi učenci biti?[14])

28. Tedej so ga kleli, in rekli: Tí bodi njegov učenec; mi pa smo Mojzesovi učenci.

29. Mi vemo, de je z Mojzesam Bog govoril; od tega pa ne vemo, od kod de je.

30. Je odgovoril tisti človek, in jim rekel: To je čudno, de vi ne veste, od kod de je; in je odperl moje očí![15])

31. Vemo pa, de grešnikov Bog ne usliši,[16]) ampak če kdo Bogu služi, in njegovo voljo stori, njega usliši.

32. Kar svet stojí, se ni slišalo, de bi bil kdo sleporojenimu odperl očí.

33. Ko bi ta ne bil od Boga, bi ne bil mogel nič storiti.

34. So odgovorili, in mu rekli: V grehih si rojen ves, in ti nas učiš?[17]) In pahnili so ga venkej.[18])

11. Povej resnico, in daj z njo čast Bogu, Resničnimu! Perm. Iz. 7, 19.

12. Ne bom se z vami prepiral, če je grešnik, ali ne; to pa vam lahko povem, de sim bil slep, in zdaj vidim.

13. V greškim: „*Sim vam sé povédal, in niste slišali*“, t. j. niste hotli slišati.

14. Ali me iz tega namena vprašate, de bi bili njegovi učenci, kakor sim jest? —Spoznaj serčno stanovitnost in močnodušnost ozdravljeniga! (Avgušt.)

15. To je vender čudno, de ne veste, od kod je prišel, kteri mi je po čudežu pogled dal, in se je s tem preroka skazal, ko bi mógli, ki ste pismoučeni, véditi, de prave čudeže zamore le samo ta delati, kteri je od Boga poslan!

16. kteri v grehu ostati hočejo. Gl. Iz. 59, 1. 2. Prip. 28, 9. Malah. 2, 2. Sir. 15, 20.

17. Tí si takó popolnama spriden, de imaš že od svojiga rojstva pregrehe nad seboj, in tí se prederzneš, nas učiti? Gl. zgor. v. 2.

18. iz svojiga zbirališa, v znamnje, de je zdaj iz njih občine pahnjen. Gl. v. 22.

Digitized by Google

35. Jezus je slišal, de so ga venkej pahníli, in ko ga je bil našel, mu je rekel: Véruješ ti v Sinu Božjiga?

36. On je odgovoril, in rekel: Gospod! kdo je, de vérujem vanj?

37. In Jezus mu je rekel: Vidil si ga, in kteri s teboj govorí, on je.

38. On pa je rekel: Gospod! vérujem. In je padel in ga môlil.

39. In Jezus je rekel: V sodbo sim jest na ta svét prišel, de, kteri ne vidijo, spregledajo, in kteri vidijo, oslepé.[19])

40. In so slišali eni zmed farizejev, kteri so per njem bili, in so mu rekli: Ali smo tudi mí slepí?[20])

41. Jezus jim je rekel: Ako bi bili slepí, bi ne imeli greha; zdaj pa pravite: Vidimo, torej vaš greh ostane.[21])

X. Poglavje.

Prilika od dobriga pastirja in najemnika. Judje Jezusa vprašajo, če je Mesija. On pravi, de; in oni ga hočejo kamnjati.

1. Resnično, resnično, vam | povem:[1]) Kdor ne gre skozi

---

19. S spolnovanjem svojiga Božjiga poklica ljudí sodim, ter ločim po notranje verne od nevernih na svétu. Iz tega se pa izhaja, de taki, kteri svojo slepoto odkritoserčno spoznajo, po Božji luči razsvetljeni spregledajo ter resnico spoznajo; taki pa, kteri v svoje lastno spoznanje, v svojo učenost zaupajo, in se mojimu uku ustavljajo, na svoji duši oslepé.

20. Ali smo tudi mi na duši slepí?

21. Res, ste na duši oslepéli! Ko bi vi Božje volje res ne spoznali, pa bi imeli resnično voljo, je spoznati, in se dali podučiti, bi ne imeli greha; ko pa terdite, de vidite, to je, de voljo Božjo spoznate, in per vsim tem vender le neverni ostanete, imate greh in ta greh ostane nad vami (Avg., Beda, Maldonat).

1. To poglavje je s poprešnjim v tanki zvezi. Farizeji so slepiga, ki je v Jezusa véroval, iz občine pahnili (Jan. 9, 34.), in so se s tem slabe pastirje skazali, kteri dobre ovčice, ne de bi jih skupej zbrane imeli in várovali, še le razkropljujejo in moré. Od tod je vzel Jezus perložnost, jim priliko od ovčjiga hleva in dobriga pastirja povedati. V tej priliki je ovčji hlev občina Božja; njen gospod je Bog Oče; vrata do nje je Kristus, ker imamo po njem kakor Sinu pot k Očetu, in po tem tudi k njegovi občini; vratár je sveti Duh, kteri Kristusu serca ljudí perpravlja; pastír poméni spet Jezusa Kristusa in vse prave učenike, tat pa krive učenike in dušne oskerbnike. De se Kristus pervič vrata v ovčji hlev imenuje (v. 7.), in potlej tudi pastirja (v. 11.), ki skozi vrata gré (v. 2.), je prav permerjeno; zakaj kakor Božja včlovečena „*Beseda*“ je Kristus resnica in učenik resnice skupej, torej mora on tudi vrata in pastir skupej biti; vrata, ko je resnica, po kteri se k Očetu pride; pastir, ko po tej resnici u č í in v o d i. Ta prilika zadeva nar pred pastirje, učenike, pa tudi ovce, verne sploh; ker tudi oní le samo po Kristusu zamorejo priti k Očetu v sveto občino, sicer bi bil njih perstop k cerkvi Božji njim in drugim v pogubljenje. Pa tudi verni, desi niso duhovni učeniki, so pastirji, če imajo podložne pod seboj, kakor gospodarji,

Digitized by Google

vrata v ovčji hlev, ampak lazi drugod vanj,[2]) tisti je tat in razbojnik.[3])

2. Kdor pa vanj gre skozi vrata, je pastir ovac.

3. Njemu odpre vratár,[4]) in ovce poslušajo njegov glas,[5]) in kliče svoje ovce po iménu,[6]) in jih ven vódi.[7])

4. In kadar svoje ovce izpusti, gre pred njimi,[8]) in ovce gredo za njim, ker poznajo njegov glas.

5. Za ptujim pa ne gredo, temuč bežé od njega, ker ne poznajo ptujih glasú.

6. To priliko jim je Jezus pravil; oní pa niso uméli, kaj jim je govoril.

7. Jezus jim je tedej spet rekel: Resnično, resnično, vam povem: Jest sim vrata k ovcam.[9])

8. Vsi, kolikor jih je prišlo,[10])

---

viši i. t. d. — vsak pa je pastir svoje lastne duše. Ta prilika se tedej lahko na vse straní obrača. Dalje jo pa Kristus sam (v. 7. i. d.) razlaga.

2. Ovčji hlevi na jutrovim so ograjeni prostori, navadno pod milim nebam, kakor per nas v planinah.

3. Vsak versk učenik (tudi vsak viši i. t. d. Gl. razl. 1.), kteri ni od Kristusa poslan, in ni od njega uka prejel, temuč se sam pošlje in po svoji glavi učí, je kriv učenik, kteri občino in podložne v pogubljenje pelje. Perm. Jer. 23, 21. Jan. 10, 7—10.

4. Kdo de je vratár, tega Kristus spodej ne razloží; ker pa sebe vrata imenuje (v. 7.), in na drugim kraji pravi, de se k njemu le po gnadi Očetovi pride (zgor. 6, 37.), ni tedej dvomiti, de je vratar sveti Duh, kar večína starih razlagavcov misli; zakaj sveti Duh je gnada Boga Očeta. Sveti Duh perpravlja prave pastirje, ker jim delí duhá praviga uka in vse druge darove, ki so duhovnim pastirjem potrebni, in jih ravno s tem pokliče. Takó je perpravljal človečnost Jezusa Kristusa, preden je učiti začel, v kerstu (Mat. 3, 16.); takó perpravlja škofe in duhovne k opravljanju njih svete službe (Dj. ap. 20, 28.), in takó tudi vse verne, de imajo delež nad Kristusam.

5. Pravi verni poslušajo take pastirje, ker jih že po njih govorjenji, po uku spoznajo, de so pravi, od Kristusa poslani pastirji, in ker imajo pravi verni za vse Božje rečí perpravne serca, tudi berž nad pastirji spoznajo, de so polni Božjiga duhá, za vse Božje vneti. Enako se zedini; različno pa razpade.

6. t. j. jih na tanko pozná, vsako po njenih lastnostih, dušnih in telesnih potrebah. Imé pomeni bistvo kake rečí.

7. na dobro pašo dobrih naukov in svetih zakramentov.

8. z lepim zgledam, ter jih váruje vsih nevarnost.

9. Jest sim pot, po kterim se pride v moje Božje kraljestvo, bodi si pastir, učenik, vikši ali sploh vérnik. Ta pot kazati je dolžnost pastirjev. Perm. Jan. 14, 6. Ta pot je živa vera v Jezusa Kristusa, in v vse to, kar nam sveta katoliška cerkev vérovati ukazuje, in življenje po veri.

10. V grešim: „*Vsi, kolikor jih je prišlo pred menoj*“. Kristus misli tukej le tiste učenike, ki niso prišli v njegovim imenu, tedej krive preroke, in vse, ki so učili, desi niso k temu povelja imeli, torej sosebno farizeje, ki k velikimu številu postav, ki so jih dajali ljudstvu, niso imeli oblasti od zgorej. Pravi preroki so bili s Kristusam popolnama zedinjeni, so v njegovim imenu prišli, in njih nauk je bil njegov nauk (Gl. 5. Mojz. 18, 15. razl. 15.). Tako sveti očaki Avg., Kriz., Hier., Ciril, Beda.

Digitized by Google

so tatje in razbojniki,[11]) in ovce jih niso poslušale.[12])

9. Jest sim vrata. Ako kdo skozi me noter gre, bo zveličan, in bo noter in ven hôdil, in bo pašo našel.[13])

10. Tat ne pride, kakor de krade, in kolje in pokonča.[14]) Jest sim prišel, de imajo življenje, in obilniši imajo.[15])

11. Jest sim dóbri pastir.[16]) Dóbri pastir da svoje življenje za svoje ovce.[17])

12. Najemnik pa,[18]) in kdor ni pastir, ki niso ovce njegove,[19]) vidi volka priti,[20]) in popustí ovce in beží; in volk popade in razpodí ovce.

13. Najemnik pa beží, ker je najemnik, in mu ni skerb za ovce.

14. Jest sim dóbri pastir, in poznam svoje, in moje poznajo mene;[21])

15. kakor pozna mene Oče, in jest poznam Očeta,[22]) in dam svoje življenje za svoje ovce.[23])

Mat. 11, 27. Luk. 10, 22.

16. In imam še druge ovce, ktere niso iz tega hleva; tudi tiste moram perpeljati, in bodo

11. Krivi učeniki so tatje, ker Bogu in Kristusu, pravimu pastirju, išejo poropati ovce, ki jih je sebi v last drago odkupil, so razbojniki — morivci, ker ovce, ki se jim zapeljati dajo, moré, njih duše zapeljujejo in pogubljujejo.

12. prave, dobre ovce; verni dobriga serca niso lažnjivih prerokov in učenikov poslušali. Gl. v. 26—29.

13. Kdor po mojim potu k Bogu in k moji zvoljeni čedi pride, ta bo dosegel večno zveličanje, želje mu bodo dopolnjene. Hoja noter in ven je podoba življenja. Te besede naj pred zadevajo ovce, pa ravno zato tudi pastirje; zakaj tudi oní so ovce pod višim Pastirjem Kristusam (v. 11.).

14. Gl. razl. 11.

15. Tat pride k čedi zavoljo lastniga prida; jest pa sim le zavoljo ovac prišel, de po meni vstanejo od smerti greha, zmote in pogubljenja k življenju čednosti, resnice in zveličanja, in de té nebeške darove v vsi obilnosti imajo.

16. De bo Kristus dóbri pastir, so preroki prerokovali. Iz. 40, 11. Eceh. 34, 23: 37, 24. Cah. 11, 4. Perm. Visok. pes. 8. razl. 11.

17. daruje vse, tudi svoje življenje, če je treba, za svoje ovce.

18. Najemnik je tisti, kteri le zavoljo časniga dobička ovce pase, le zato, de jih striže, in de se od njih živí, za njih večno srečo pa ne skerbí. Najemniki niso sicer naravnost tatje in morivci ovac, kakor krivi učeniki in zapeljivci, tode so na potu k tej pregrehi; ker, čeravno samí ne zapeljujejo in ne moré, pa zapeljevati in moriti pusté. Glej naslednje.

19. kteri nima kakor dóbri pastir zročenih ovac za svojo lastnino, ki bi mu bila ravno zavoljo tega silno draga.

20. vidi med čedo priti krive učenike in druge zapeljivce, pa molčí, in nima serčnosti, jih odpoditi, ker se bojí zavoljo tega kákošne časne škode terpeti; on v kaki nevarnosti čedo zapustí, de le sebe otmé.

21. moje ovce me poznajo po čeznatorni veri in ljubezni. Kar um razumnih ne vidi, to spozná verno in ljubezni polno keršansko serce.

22. kakor gleda in ljubi mene Oče, in jest gledam in ljubim Očeta. Med menoj in mojimi ovcami je enaka zveza ljubezni, kakor med menoj in mojim Očetam. Nekteri razlagavci pa mislijo, de hoče Kristus tukaj reči: Moji verni me ravno takó poznajo, kakor moja človeška duša Očeta pozná.

23. Jest sim dóbri, ljubezni polni pastír, kteri pozná potrebe svojih ovac, in za nje takó skerbí, de da svoje življenje njim v prid.

Digitized by Google

moj glas poslušale, in bo en hlev in en pastir.[24])

17. Za tega voljo me Oče ljubi, ker jest svoje življenje dam, de ga spet vzamem. Iz. 53, 7.

18. Nihče mi ga ne vzame, ampak jest ga sam od sebe dam, in ga imam oblast dati, in ga imam oblast spet vzeti; to zapoved sim prejel od svojiga Očeta.[25])

19. Spet je razpor vstal med Judi zavoljo teh besedí.

20. Veliko pa jih je reklo: Hudiča ima, in ob um mu gre;[26]) kaj ga poslušate?

21. Drugi so rekli: To niso besede od hudiča obsedeniga. Ali more hudič slepimu očí odpreti?

22. Bil je pa praznik posvečevanja v Jeruzalemu,[27]) in zima je bila.

23. In Jezus je hodil v tempeljnu po Salomonovi lopi.[28])

24. Judje so ga tedej obsuli, in so mu rekli: Doklej nas v nevednosti pustiš? Ako si tí Kristus, povej nam naravnost.

25. Jezus jim je odgovoril: Vam pravim,[29]) in ne vérujete. Dela, ktere jest delam v iménu svojiga Očeta,[30]) té pričujejo od mene.[31])

26. Tode vi ne vérujete, ker niste zmed mojih ovac.[32])

27. Moje ovce moj glas po-

---

24. Ovce, od kterih je Kristus dosihmal govoril, so bili verni zmed Judov; ker pa vse svoje ovce pozná in ker njegova neskončna ljubezen vse objema, govorí še tudi od tistih vernih zmed ajdov, ktere bojo njegovi aposteljni in njih nasledniki v njegovim imenu v njegovo cerkev perpeljali. Tudi oní se mu bojo dali voditi, takó de bo poslednjič ločitev med judi in ajdi popolnama nehala, in bo le ena cerkev pod enim poglavarjem. Vesoljno spreobernjenje ajdov so tudi preroki prerokovali. Gl. Ps. 86. Iz. 2, 1. i. d. pogl. 49. 51. 60. Zavoljo zveze te verste z naslednjo se mora še tole misliti: „Tudi za té ovcé dam v smert svoje življenje“.

25. Pomen 17. in 18. verste: Jest dam svoje življenje za svoje ovcé, tode ne de bi ga za vselej zgubil, temuč de ga spet vzamem; tudi ga ne dam, kakor de bi bil od koga persiljen, ga dati, ampak iz svoje prostovoljne oblasti ga sam hočem dati, in ker moj Oče hoče — tedej iz ljubezni in pokoršine ga dam. Zavoljo te ljubezni in pokoršine me Oče ljubi. — Tukéj je toliko Božjih skrivnost, kolikor jé besedí. Kristus s tem prerokuje svojo spravno smert in svoje vstajenje; de je ta smert in to zopetno oživljenje večni sklep Boga Očeta bil; de je Sin ta sklep od vekomej z darovavno ljubeznijo sam hotel, de bi ga ob svojim času v nar globokejši pokoršini dopolnil; in de je ta pokorna ljubezen in ta ljubijoča pokoršina vzrok ljubezni Boga Očeta do Sina.

26. Hudič ga je obnoril.

27. Ta praznik je bil postavil Juda Makabejic v spomin tempeljnoviga očiševanja, kteriga je bil Antijoh Epifan oskrunil. Gl. 1. Mak. 4, 52—59: 2. Mak. 10, 5—9.

28. Ta lopa je bila mostovž na jutrovi strani, na zadnjim koncu predvora t. j. ajdovskiga predvora, in se je zato takó imenovala, ker jo je bil Salomon sozidal. Ko je bil Nabuhodonozor pervikrat tempelj poderl, je bila ta lopa ostala.

29. V greškim: *„Povedal sim vam“*.

30. po povelji in v moči svojiga Očeta.

31. Glej Jan. 5, 36.

32. ker nočete biti moje ovce; vi ne vérujete, ker nočete, in zato nimate do-

Digitized by Google

slušajo; in jest jih poznam, in hodijo za menoj.[33])

28. In jest jim dam večno življenje, in ne bodo pogubljene vekomaj, in nihče jih ne bo iztergal iz moje roke.

29. Kar mi je moj Oče dal, je veči, kakor vse; in nihče ne more iztergati iz roke mojiga Očeta.[34])

30. Jest in Oče sva eno.[35])

31. Judje so tedej kamnje pobirali,[36]) de bi ga kamnjali.

32. Jezus jim je odgovoril: Veliko dobrih del sim vam pokazal od svojiga Očeta,[37]) zavoljo kteriga teh del me kamnjate?

33. Judje so mu odgovorili: Zavoljo dobriga dela te ne kamnjamo, ampak zavoljo bogokletstva, in ker se Boga delaš, ki si človek.

34. Jezus jim je odgovoril: Ni li pisano v vaši postavi: Jest sim rekel: bogovi ste?

35. Ako je tiste imenoval bogove, kterim je bila beseda Božja govorjena, in pismo ne more overženo biti:

36. kakó njemu, kteriga je Oče posvetil, in na svét poslal, vi rečete: Preklinjaš, ker sim rekel: Sin Božji sim?[38])

37. Ako ne delam del svojiga Očeta, mi nikar ne verjemite.

---

vzetniga serca, vero sprejeti. V greškim je perstavljeno: *„kar sim vam še povedal“*.

33. Moje ovce rade poslušajo in verjamejo moje nauke, zato jih jest ljubim, in tudi oné me ljubijo in rade ubogajo.

34. Pomen 28. in 29. verste: Svojim vernim dam življenje gnade, življenje v Bogu tukej, večno življenje, večno zveličanje tamkej; ne pogubé se, ker jest jih ohranim, in tudi moj Oče, ki mi jih je zročil, jih ohrani (zgor. 6, 37.), in nihče jih ne more iztergati iz moje roke, ako se samé prostovoljno ne dajo iztergati, ako me samé prostovoljno ne zapusté. (Avg., Ciril, Maldonat). V greškim: *„Moj Oče, kteri mi je dal* (ovcé), *je veči kakor vse“*; Kristus je ravno pred rekel: *„Nihče jih ne bo iztergal iz moje roke“*, tukej pa pravi: *„Nihče jih ne bo iztergal iz roke mojiga Očeta“*; s tem tedej da očitno na znanje, de je njegova roka ravno takó vsigamogočna, kakor Očetova, de ima ravno tisto moč, kakor Oče; „ako ima ravno tisto moč“, govorí sveti Krizostom, „ima tudi ravno tisto bitje“, kar v naslednji versti izreče (Massl).

35. Jest in Oče sva e n i g a Božjiga bitja, e n e Božje natore, enacih Božjih lastnost. — De si je Jezus z besedami: *„Jest in Oče sva eno“* Božjo natoro perlastoval, so ga Judje dobro razuméli, kar se vidi iz naslednjiga.

36. V greškim: *„Judje so tedej spet kamnje pobirali“*. Gl. Jan. 8, 59.

37. Veliko dobrih del, veliko čudežev sim vam v prid storil po povelji in v moči svojiga Očeta.

38. Bog sam pravi tistim, kterim je en del svoje oblasti zročil, ter jih je ljudstvu sodnike postavil: *„bogovi ste“* (Ps. 81, 6.). To imé *„bogovi ste“* da tudi Mojzesova postava sodníkam (2. Mojz. 21, 6: 22, 28.). V svetim pismu tedej, od kteriga vi sami terdite, de se ne smé ovreči, se sodniki imenujejo bogovi, ker namesti Boga sodijo in ljudem pravico delajo: kakó morete po tem takim reči, de jest Bogá preklinjam, ako se Sinu Božjiga imenujem, ker me je Oče v Mesija posvetil, mi vso svojo oblast dal, in me na svet poslal?

Digitized by Google

38. Ako jih pa delam, in ako meni nočete verjeti, verjemíte delam, de spoznate in vérujete, de je Oče v meni, in jest v Očetu.[39])

39. Iskali so tedej, ga[40]) prijeti, in jim je ušel iz rok.

40. In je spet šel unkraj Jordana, na tisto mesto, kjer je Janez pervič kerševal; in je ondi ostal.[41])

41. In velíko jih je k njemu prišlo, in so rekli: Janez sicer ni nobeniga čudeža storil;

42. vse pa, kar koli je Janez od tega govoril, je bilo res. In velíko jih je vanj vérovalo.[42])

XI. Poglavje.

Lazarjevo obujenje. Judje se posvetujejo, kakó bi Jezusa umorili. Kajfa prerokuje.

1. Bil je pa nekdo bolan, Lazar iz Betanije,[1]) iz terga Marije in Marte, njene sestre.

2. (Marija pa je bila, ktera je Gospoda z mazilam mazilila, in brisala njegove noge s svojimi lasmi,[2]) ktere brat Lazar je bil bolan.)

3. Njegove sestre tedej ste poslale do njega, rekoč: Gospod! glej, kteriga ljubiš, je bolan.

4. Ko je pa Jezus to slišal, jim je rekel:[3]) Ta bolezen ni k smerti, temuč je k časti Božji, de bo Sin Božji po nji poveličan.[4])

5. Jezus pa je ljubil Marto, in njeno sestro Marijo in Lazarja.

6. Ko je tedej slišal, de je bolan, je še dva dni ostal na tistim mestu.

7. Po tem pa je rekel svojim učencam: Pojdimo spet v Judejo!

8. Učenci mu rekó: Učenik! zdaj so Judje iskali te kamnjati, in greš spet tje?

9. Jezus je odgovoril: Ni li dvanajst ur v dnevu?[5]) Ako kdo po dnevu hodi, se ne spotakne, ker vidi luč tega svetá;

---

39. de imava, Oče in jest, enako Božje bitje, enako Božjo natoro (Avg.). Gl. Jan. 14, 9. 10. 11. 20.

40. V greškim: *„ga spet prijeti“*.

41. Gl. Jan. 1, 28. i. d. Jezus je šel blezo zato tje, de je ljudstvo opomnil pričevanja, ktero mu je bil Janez dal.

42. V greškim: *„tam vanj verovalo“*.

1. Glej Mat. 21, 17.

2. To se spodej v 12. poglavji perpoveduje.

3. V greškim: *„to slišal, je rekel“*: i. t. d.

4. Ta bolezen ne pernese smerti k smerti (ktera bi zmirej terpela), ampak pernese smert k čudežu (Avg.), kteriga bo Sin Božji storil k Božji časti, in de mu bojo ljudje verjeli, de je od Boga poslan.

5. Nima li dan svoje k delu odmenjene ure? Nimate li moja delavnost in Božja čuječnost nad menoj svojiga odločeniga časa? Dan pomeni čas, kteriga je Oče svojimu Sinu k delu odločil, čas, ko ga smerti váruje; noč pa pomeni odmenjeni čas njegove smerti, in ko mu bo Oče svoje varstvo odtegnil (Maldonat).

Digitized by Google

10. ako pa po noči hódi, se spotakne, ker ni luči per njem.[6])

11. To je govoril, in po tem jim je rekel: Lazar, naš prijatel, spí; pa grem, de ga iz spanja zbudím.[7])

12. Njegovi učenci so tedej rekli: Gospod! ako spí, bo ozdravel.

13. (Jezus pa je bil rekel od njegove smerti; oni pa so menili, de od navadniga spanja govorí.)

14. Takrat tedej jim je Jezus razločno rekel: Lazar je umerl.

15. In vesél sim zavoljo vas, de nisim bil tam, zato de vérujete; pa pojdimo k njemu.

16. Tomaž tedej, ki je imenovan Dvojčič,[8]) je rekel součencam: Pojdimo tudi mí, de z njim umerjemo![9])

17. Jezus je tedej prišel, in ga je našel že štiri dni v grobu ležati.[10])

18. (Betanija pa je bila blizo Jeruzalema, okoli petnajst tečajev hodá.)[11])

19. Veliko Judov pa je bilo prišlo k Marti in k Marii, de bi jih tolažili zavoljo njih brata.

20. Ko je tedej Marta slišala, de Jezus pride, mu je naproti šla; Marija pa je doma sedela.[12])

21. Marta je tedej rekla Jezusu: Gospod! ko bi bil tí tukej, bi moj brat ne bil umerl.

22. Pa tudi zdaj vém, de, kar koli boš Boga prosil, ti bo Bog dal.

23. Jezus ji reče: Tvoj brat bo vstal.

24. Marta mu reče: Vém, de bo vstal ob vstajenji, poslednji dan.[13]) Luk. 14, 14. Zgor. 6, 40.

25. Jezus ji je rekel: Jest sim vstajenje in življenje; kdor v mé véruje, bo živel, ako ravno umerje.

26. In kdor koli živí in v mé

---

6. Kakor se popotnik ne spotíka, dokler po dnevu — per solncu hódi, spotika se pa, če v terdi noči hódi; ravno tako bom tudi jest vsim nevarnostim odšel, dokler je še dan, t. j. dokler čas moje delavnosti in Božje čuječnosti nad menoj terpí, in še le po tem bom zalezovanju Judov v roke padel, kadar pride odmenjeni čas mojiga terpljenja in moje smerti, in ko ne bom imel več Božjiga varstva v ohranjenje svojiga življenja.

7. Vsi narodi imenujejo smert — spanje. Kristjan vé, zakaj? Zato, ker bo Kristus vse mertve spet obudil poslednji dan.

8. V greškim: „*Didimus*“, v našim jeziku „*Dvojčič*“, in ravno to pomeni tudi hebrejska beseda „*Tomaš*“.

9. Pojdimo tudi mi z njim, de z njim umerjemo; ker težko verjamem, de bo, kakor pravi (v. 9. 10.), zalezovanju Judov odšel; dóbri učenik pa zasluži, de enako smert z njim storimò. — Še poznejše (spod. 20, 24.) se je Tomaž neverniga kazal.

10. Lazar je bil umerl, in je bil še tisti dan pokopan, ko je bil poročník k Jezusu prišel; dva dni po tem je bil Jezus še v Betanii per Jordanu ostal, in še le četerti dan je bil k Lazarjevimu grobu prišel. — Judje so od časa babilonske sužnosti imeli navado, berž po smerti merliče pokopovati.

11. eno uro od Jeruzalema; zato je lahko veliko Judov tje prišlo. Gl. Mat. 21, 17.

12. delavna, skerbna Marta je Gospodu berž naproti tekla, ko je od njega slišala; zamišljena Marija pa je v tihi, Bogu vdani žalosti doma ostala. Perm. Luk. 10, 38. i. d.

13. Perm. Mat. 22, 23. i. d.

Digitized by Google

véruje, ne bo umerl vekomaj.[14]) Véruješ to?[15])

27. Mu reče: Kaj pa de vérujem, Gospod! de si ti Kristus, Sin živiga Boga, ki si na ta svét prišel![16])

28. In ko je bila to izgovorila, je šla in je poklicala na tihim Marijo, svojo sestro, rekoč: Učenik je tukej, in te kliče.[17])

29. Ona, ko je to slišala, vstane hitro, in gre k njemu.

30. Jezus namreč še ni bil prišel v terg; ampak je bil še na tistim mestu, kjer mu je bila Marta naproti prišla.

31. Judje tedej, kteri so bili per nji v hiši, in so jo tolažili, ko so vidili, de je Marija hitro vstala, in ven šla, so šli za njo, rekoč: K grobu gre, de bo tam jokala.

32. Ko je tedej Marija tje prišla, kjer je bil Jezus, in ga je vidila, mu je k nogam padla in mu reče: Gospod! ko bi bil ti tukej, bi moj brat ne bil umerl.

33. Jezus tedej, ko jo je vidil jokati, in jokati Jude, kteri so bili z njo prišli, se je zgrozil v duhu,[18]) in se užalil,[19])

34. in je rekel: Kam ste ga položili? Mu rekó: Gospod! pridi in poglej.

35. In Jezus se je zjokal.[20])

36. Judje so tedej rekli: Glejte, kakó ga je ljubil!

37. Eni zmed njih pa so rekli: Ali ni mogel ta, ki je očí odperl

---

14. Jezus je Marti rekel: Tisti, kteri bo tvojiga brata obudil sodnji dan, ga zamore tudi zdaj obuditi. Ta sim jest; ker po mojim zasluženji in po moji moči bojo vsi, kakor jez, v večno življenje vstali, kteri so v mé živo verovali, desiravno so bili nekoliko časa po telesu v smerti zaspali; še več, kdor v pravi veri v me živí, on ne bo le samó duhovniga življenja tukej in tamkej v sebi imel, temuč tudi ne bo po telesu prav umerl; njegovo telo zavoljo greha sicer umerje, pa zadobi po prerojenji v svetim Duhu kal nestrohljivosti in poveličanja, takó de smert ni večna smert, ampak le tako rekoč spanje, za kterim pride po mojim obujenji večni svetli dan zveličanja. Tako sveti očaki Avg., Kriz., Ciril, Ciprijan, in drugi. Perm. Jan. 5, 21. 25—30. in razl. Kristus je tedej vir vsiga življenja (Jan. 1, 3. 4.), pa tudi oživljavec mertvih.

15. De Kristus Lazarja oživí, hoče vero od Marte. Vero tudi hoče od druzih za tiste, nad kterimi misli svojo moč razodevati (Gl. Mat. 9, 2. Mark. 9, 22.). Glej tukej, kakó smo vsi kakor udje eniga telesa sklenjeni, in de vsi tudi za druge zamoremo delati.

16. S tem tudi Marta spozná, de je Kristus življenje in vstajenje (Avg., Ciril); tode njena vera je bila še slaba in omahljiva. Gl. spod. v. 39.

17. Kristus je bil tedej Marti naročil, naj Marijo pokliče (Avg., Ciril). Pokliče jo pa skrivši zavoljo pričujočih Judov.

18. nad človeško révo, ki jo je greh na svét pernesel (Ciril, Avg., Beda), nad malovernostjo (v. 39. 40.) in nad nevero pričujočih (v. 37. 42. 46.).

19. Kristus je imel vse svoje človeške nagnjenja in občutljejc v svoji oblasti. Tukej se je prostovoljno vdal občutljejem groze, žalosti in bolečine. Perm. Mat. 26. razl. 45.

20. O kakó ginljive so solzé Sinu Božjiga! On ljubi do solz! On je vsim vse: je ubožen z ubožnimi, lačen z lačnimi, žejin z žejnimi, joka z jokajočimi (Avg.)! Zakaj pa joka? De se človek jokati učí. Zakaj pa se zagrozí in

Digitized by Google

sleporojenimu, tudi storiti, de bi ta ne bil umerl? Zgor. 9, 7.

38. Jezus se je tedej spet sam v sebi zgrozil,[21]) in pride k grobu. Je bila pa jama, in kamen je bil položen čez njo.[22])

39. Jezus reče: Odvalíte kamen! Marta, sestra mertviga, mu reče: Gospod! že smerdí, zakaj štiri dni že leží.[23])

40. Jezus ji reče: Ali ti nisim rekel, de, ako vérueš, boš vidila čast Božjo?[24])

41. Tedej so kamen odvalili.[25]) Jezus pa je očí na kviško vzdignil, in je rekel: Oče! zahvalim te, de si me uslišal.[26])

42. Jest sim pa vedil, de me vselej uslišiš;[27]) tode zavoljo ljudstva, ki okoli stojí, sim rekel, de vérujejo, de si me tí poslal.[28])

43. In ko je bil to izrekel, je z velikim glasam zavpil: Lazar, pridi ven!

44. In kteri je bil umerl, je zdajci ven prišel,[29]) povezan na rokah in nogah s povoji, in njegov obraz je bil v pert zavit. Jezus jim reče: Razvežíte ga,[30]) in pustíte ga iti.

45. Veliko Judov tedej, ki so bili prišli k Marii in k Marti,[31]) in so vidili, kar je Jezus storil, je vanj vérovalo.

46. Eni pa zmed njih so šli k farizejem, in so jim povedali, kaj je Jezus storil.

47. Véliki duhovni tedej in farizeji so zbor poklicali in rekli: Kaj hočemo storiti, ker ta človek veliko čudežev dela?

48. Ako ga takó pustimo, bodo vsi vanj vérovali,[32]) in bodo prišli Rimljani, in vzeli našo deželo in naš národ.

49. Eden pa zmed njih, Kajfa po iménu,[33]) ki je bil tisto leto véliki duhoven,[34]) jim je rekel: Vi nič ne véste, Spod. 18, 14.

50. in ne pomislite, de je bolje

---

užali! De se človek nad svojimi hudimi deli zagrozí in užali, de namesto močí hudih navad moč pokore nastopi (Avg.).

21. nad nevero pričujočih.

22. Grob je bil v skalo vsekan, in je imel blezo navšev votlino, na ktero je bil kamen zavaljen.

23. Saj bo zastonj! Je že prepozno!

24. Jezus posvarí Marto zavoljo njene slabe vere, rekoč: Ali ti nisim že povedal, de, ako vérueš, boš že zdaj vídila čudež oživljenja? Gl. v. 25. 26.

25. V greškim: „*Tedej so kamen odvalili, kjer je mertvi ležal*“.

26. ko sim prosil za tvoje in svoje poveličanje po Lazarjevim obujenji.

27. ker poznam tvojo Božjo voljo, ktera se vselej zgodí, kolikor krat te prosim. Gl. Mat. 7, 7. razl. 6. Zakaj pa Kristus prosi, kar bi mu Oče tudi brez molitve dal? Zato ker je prošnja ponižnost, ponižnost pa je v Sinu pervo nagínjenje do Očeta.

28. de pričujoči po moji precej uslišani molitvi spoznajo, de sim s teboj popolnama zedinjen.

29. Besede „*zdajci*“ ni v greškim.

30. Jezus je obujenimu, še zvezanimu, prečudno pomagal iz groba iti.

31. V greškim je samo Marija imenovana.

32. in ga bojo kralja postavili.

33. Glej Mat. 26, 3.

34. Nekteri razlagavci iz tega posnamejo, de sta se vélika duhovna, Ana in Kajfa, v službi vélikiga duhovstva vsako leto verstila,

Digitized by Google

za vas,[35]) de umerje en človek za ljudstvo, in de ves národ ni pokončan.

51. Tega pa ni sam iz sebe rekel; temuč, ker je bil tisto leto véliki duhoven, je prerokoval, de ima Jezus umreti za národ,[36])

52. in ne samo za národ, temuč tudi, de bi otroke Božje, kteri so bili razkropljeni, v eno zbral.[37])

53. Od tistiga dne tedej so se posvetovali, de bi ga umorili.

54. Jezus tedej ni več očitno hôdil med Judi, ampak je od tod šel v kraj blizo pušave, v mesto, ki se imenuje Efrem,[38]) in je tam prebival s svojimi učenci.

55. Bila je pa blizo judovska velika noč; in velíko jih je šlo iz dežele gori v Jeruzalem pred veliko nočjo, de bi se očistili.[39])

56. Tedej so Jezusa iskali, in so v tempeljnu stoječi med seboj govorili: Kaj se vam zdí, de na praznik ne pride? Dali so bili pa véliki duhovni in farizeji povelje, de, ako kdo zvé, kje de je, naj pové, de ga primejo.

XII. Poglavje.

Marija mazíli Jezusa. Judje hočejo Lazarja umoriti. Jezus veličastno jezdi v Jeruzalem. Neverniki bi ga radi vidili. Jezusova groza pred smertjo. Glas iz nebés. Nevera Judov. Božja beseda je sodnik.

1. Šest dni tedej pred veliko nočjo je Jezus prišel v Betanijo, kjer je bil Lazar umerl, kteriga je Jezus obudil.[1]) Mat. 26, 6. Mark. 14, 3.

2. Napravili so mu pa večerjo tam, in Marta je stregla; Lazar pa je bil eden zmed njih, ki so bili per mizi.

3. Marija je tedej vzela libro dragiga mazíla, prave narde,[2]) in je mazilila Jezusove noge, in brisala njegove noge s svojimi

35. V greškim: „*de je bolje za nas*“.

36. Kajfa je hotel s svojim govorjenjem reči: Boljši je, de Jezus umerje, kakor de bi kak punt vstal, in bi potem judovsko ljudstvo Rimljanam v roke padlo. Desiravno se ni zavedil, je tukej Kajfa po navdajanji Duha Božjiga izrekel veliko skrivnost Božjo, de imajo po Kristusovi smerti vsi ljudje rešeni biti. Ko je Bog večkrat po velikih duhovnih svojo voljo oznanoval (2. Mojz. 4, 15: 1. Kralj. 22, 10: 2. Kralj. 2, 1: 5, 19.), se je to tudi lahko po Kajfu zavoljo njegove vélikoduhovske službe to leto zgodilo: zgodilo se je pa kakor per hudobnim Balámu (4. Mojz. 22.) zoper njegovo voljo.

37. de se vsi, ne le samo judje, ampak tudi ajdje, kteri hočejo verovati, v e n o občino snidejo. Gl. Jan. 10, 16.

38. V greškim: „*Efraim*“. To mesto je bilo dve milji od Jeruzalema blizo pušave in gôre Kvarantanije.

39. Taki, kteri so po postavi očiševanja potrebovali, kakor gobovi, ali pa če so se sicer kakiga zadolženja zavedili, so šli v Jeruzalem očiševat se z molitvijo in daritvami, de so po tem očišeni môgli veliko noč praznovati in velikonočno jagnje jesti.

1. V greškim: „*Od mertvih obudil*“.

2. Glej Mark. 14, 3.

Digitized by Google

lasmi, in hiša je bila napolnjena z duham mazila.

4. Eden njegovih učencov tedej, Judež[3]) Iškarjot, tisti, kteri ga je imel izdati,[4]) je rekel:

5. Zakaj se to mazilo ni prodalo za tri sto denarjev, in dalo ubogim? Mark. 14, 5.

6. To je pa rekel, ne de bi mu bilo skerb za uboge, temuč, ker je bil tat, in je mošnjo imel, in nôsil, kar je bilo vanjo verženo.[5])

7. Jezus je tedej rekel: Pustíte jo, de to za dan mojiga pogreba perhrani.[6])

8. Zakaj uboge imate vselej med seboj, mene pa nimate vselej.

9. Velika množica Judov je tedej zvedila, de je tam, in so prišli, ne le zavoljo Jezusa, temuč de bi tudi Lazarja vidili, kteriga je od mertvih obudil.

10. Véliki duhovni pa so se posvetovali, de bi tudi Lazarja umorili,

11. ker je zavoljo njega veliko Judov šlo, in so vérovali v Jezusa.

12. Drugi dan pa, ko je veliko ljudí, kteri so bili prišli na praznik, slišalo, de pride Jezus v Jeruzalem, Mat. 21, 1. Mark. 11, 1. Luk. 19, 29.

13. so palmove veje vzeli, in mu naproti šli, ter vpili: Hozana, hvaljen bodi, kteri pride v imenu Gospodovim, kralj izraelski! Mat. 21, 9.

14. In Jezus je našel osliča, in je nanj sedel, kakor je pisano: Cah. 9, 9. Mark. 11, 7. Luk. 19, 35.

15. Ne boj se, hči Sionska! glej, tvoj kralj pride sedeč na osličnim žebetu. Mat. 21, 5.

16. Tega njegovi učenci popred niso umêli; ampak ko je bil Jezus poveličan,[7]) takrat so se spomnili, de je bilo to pisano od njega, in de so mu to storili.

17. Pričevala je tedej množica, ktera je bila z njim, kadar je Lazarja iz groba poklical, in ga obudil od mertvih.

18. Zavoljo tega mu je tudi množica naproti prišla, ker je slišala, de je storil ta čudež.[8])

19. Farizeji so tedej rekli med seboj: Vidite, de nič ne opravimo! Glejte, ves svet dere za njim!

20. Bili so pa nekteri neverniki med tistimi, kteri so gori prišli, de bi molili ob prazniku.[9])

21. Ti so tedej perstopili k Filipu, ki je bil iz Betzajde galilejske, in so ga prosili, rekoč: gospod! Jezusa bi radi vidili.

---

3. V greškim je perstavljeno: „*Simonov sin*“. Gl. Jan. 6, 72. in 13, 2.
4. Drugi prestavljajo: „*kteri ga je mislil izdati*“ i. t. d.
5. Jezus je s svojimi učenci od milošnje živel. Judež jo je nabiral, in je večkrat kaj od nje iz lakomnosti za se ukradel.
6. V greškim: „*Pusti jo, za dan mojiga pogreba je to perhranila*“. Pustite jo, de me že zdaj mazíli z oziram na moj pogreb. Mat. 26, 12. Mark. 14, 8.
7. ko je bil v nebesa šel in svetiga Duha poslal. Gl. Jan. 7, 39. in 16, 7.
8. Dve množici ste tedej bile; ena je v Jeruzalem šla, ena pa od ondod prišla.
9. Ti nevérniki so bili ali pravi ajdje (Jan. 7, 35.), kteri so večkrat prišli v tempelj praviga Boga, in so ondi za se dajali darovati (2. Mak. 3.), ali pa so bili spreobernjeni k judovski veri (Mat. 23. razl. 19.).

Digitized by Google

22. Filip pride in pové Andreju; Andrej pa in Filip sta povedala Jezusu.

23. Jezus pa jima je odgovoril, rekoč: Ura je prišla, de bo Sin človekov poveličan.[10])

24. Resnično, resnično, vam povem, ako pšenično zerno ne pade v zemljo in ne umerje,

25. ostane ono samo; ako pa umerje, stori veliko sadú.[11]) Kdor ljubi svoje življenje, ga bo zgubil; in kdor sovraži svoje življenje na tem svétu, ga bo perhranil v večno življenje. Mat. 10, 39: 16, 25. Mark. 8, 35. Luk. 9, 24: 17, 33.

26. Ako kdo meni služi, naj za menoj hódi; in kjer sim jest, tamkej bo tudi moj služabnik.[12]) In ako kdo meni služi, ga bo moj Oče počastil.

27. Zdaj je moja duša žalostna. In kaj hočem reči? Oče, reši me iz té ure! Pa zato sim prišel v to uro.[13])

28. Oče! poveličaj svoje imé.[14]) Glas je tedej prišel z neba:[15])

10. Ura je blizo, de bom po svoji smerti poveličan, ter pojdem v veličastvo svojiga Očeta, in bom od judov in nevernikov Mesija spoznan. — De se je njegovo poveličanje in spreobernjenje nevernikov le z njegove smertjo doseglo, se iz naslednjiga vidi.

11. Kakor mora pšenično zerno v zemlji umreti, de ob svojim času veliko sadú obrodí; ravno tako moram tudi jest umreti, de pernesem sad odrešenja, svoje poveličanje in spreobernjenje ljudí. — Kar tukej Kristus od sebe govorí, to veljá vsim njegovim bratam, vsim ljudem. Njegovo poveličanje je naše poveličanje, zatorej mora tudi njegova smert naša biti; t. j. mi moramo, de bomo sad večniga življenja za se in za druge obrodili, po duhovno ravno takó svojiga grešniga človeka z vsim njegovim hudim nagnjenjem mertviti, kakor se je Kristus po telesu smerti podvergel. (Dalje Massl.) Kdor sam sebe takó ljubi, de noče svojiga hudiga poželenja v sebi moriti, se bo pogubil; kdor pa sebe sovraži, ter svoje pregrešno nagnjenje v sebi zatéra in morí, ta se ohrani v večno življenje.

12. Kdor hoče biti moj služabnik, moj učenec, mora tudi to storiti, kar sim jest storil; in kjer sim jest, mora tudi on biti: on mora tedej moje križano življenje posnemati, sebe zatajevati, grešniga človeka v sebi mertviti in tako rekoč v smerti biti, kakor bom tudi jest v nji. Za to bo pa tudi z menoj in v meni poveličan (Kriz.).

13. Kristus je perpustil, de ga je tukej, ko je od svoje smerti govoril, enaka žalost in britkost obšla, kakor čez tri dni na vertu Getzemani (Gl. Jan. 11. razl. 19.). V tej britkosti je rekel: Moja duša ja žalostna; pa kaj hočem reči? ali hočem svojiga Očeta prositi, de me reši iz terpljenja? Moja človeška natora bi sicer rada, de bi ne šla v terpljenje in smert; pa ravno zato sim prišel v to uro, to je, to je moj poklic, zato sim na svét prišel, in to je volja mojiga Očeta, de grem v terpljenje in smert. Zatorej ne moja, ampak Očetova volja se zgôdi (Avg., Beda, in drugi). — Ako ti, o kristjan! v terpljenje prideš, kterimu se umakniti ne moreš, ne perpusti, de bi te občutljivost prevzela in v tebi gospodarila, temuč zroči se volji svojiga Očeta v nebesih, kteri ti je iz svetih namenov uro terpljenja poslal.

14. Oče, jest ne prosim rešenja iz te ure, temuč de po mojim terpljenji in po moji smerti svoje počešenje pomnožiš. — Imé Božje je bistvo Božje. Gl. Mat. 28, 19. Poveličanje, ali čast, ali počešenje Božje je zadnji Božji namen vsiga vstvarjenja.

15. Kakor v začetku njegove učitve (Mat. 3, 17: 17, 5.), tako tudi zdaj v začetku njegoviga terpljenja.

Digitized by Google

Sim poveličal, in bom spet poveličal.[16])

29. Množica tedej, ki je stala in slišala, je rekla, de je zagromelo. Drugi so rekli: Angelj je z njim govoril.[17])

30. Jezus je odgovoril in rekel: Ne zavoljo mene, ampak zavoljo vas je ta glas prišel. Zgor. 11, 42: 6, 44.

31. Zdaj je sodba svetá;[18]) zdaj bo vojvoda tega svetá izveržen.[19])

32. In jest, kadar bom povišan od zemlje, bom vse k sebi vlekel.[20])

33. (To pa je rekel, de je na znanje dal, s kákošno smertjo de bo umerl.)

34. Množica mu je odgovorila: Mi smo slišali iz postave, de Kristus vekomaj ostane; in kakó praviš tí: Sin človekov mora povišan biti? Kdo je tisti Sin človekov?[21]) Ps. 109, 4. Eceh. 37, 25. Dan. 7, 14.

---

16. Jest sim po tebi poveličal svoje imé: poveličal sim ga že per tvojim rojstvu (Luk. 2, 14.), per tvojim kerstu (Mat. 3, 17.), na gôri Taboru (Mat. 17, 5.) in s čudeži, ki si jih delal z mojo tebi dano močjo; poveličeval ga bom še dalje s čudeži, ki se bojo ob tvoji smerti godili, s tvojim vstajenjem, s tvojim vnebohodam, s poslanjem svetiga Duha, in z razširjanjem svetiga evangelija med vsimi narodi zemlje (Massl).

17. Vsi so slišali glas, tode ne vsi po enako. Aposteljni, ali vsaj nekteri zmed njih so slišali prav razločne in umevne besede Božje; drugi so slišali prečudni glas, ter so rekli, de angelj z njim govorí; spet drugi so pa le nekako donenje ali gromenje slišali. Zakaj pa tako različno? Zato ker vsakteri človek le toliko razločno in umevno glas Božji sliši, kolikor ima perpravno serce, sprejeti Božjo besedo. Za tega voljo pravi sveti Krizostom: „Glas je bil sicer čist in zaumeven, tode je gluhim in mesenim ljudem tako naglo zginil, de jim je le nekako donenje ostalo“. Tako je tudi z vsakim drugim Božjim glasam. Glas Božji, kteri nam tolikokrat govorí, le samó tisti spozna in razumé, kteri ima dovzetno, perpravno serce. Glas Božji v svetim pismu in v cerkvi le tisti spozna in razumé, kteri je dovzetniga, voljniga serca, sprejeti Božjo besedo.

18. V greškim: *„tega svetá“*.

19. Zdaj, ko se bliža moja smert, se godí, de bojo ljudje od greha, od večne smerti, iz oblasti hudičeve rešeni. — Sveti Avguštin pravi: Hudič je posedel človeški rod in je imel z greham zadolžene v svoji oblasti: gospodoval je v sercih nevernikov; pa po veri v Kristusa, po njegovi smerti in po njegovim vstajenji bo sto in sto ljudí iz hudičeve oblasti rešenih, Kristusovimu telesu perdruženih, ki bojo pod tako veliko glavo ko zvesti udje po enim Duhu oživljeni. To imenuje Kristus sodbo, namreč pregnatev hudiča iz svojih odrešenih. Perm. Luk. 10, 18.

20. Jest bom s svojo smertjo na križu vse jude in nevernike iz hudičeve oblasti k sebi potegnil in seboj združil. Gl. Jan. 10, 46.

21. Judje so vedili iz svetiga pisma, de bo Mesijevo kraljestvo vekomaj terpelo (gl. zgor. verst. sv. pis.); ker pa niso perviga Mesijeviga prihoda ločili od njegoviga druziga prihoda, so si torej mislili, de se mora Mesija že zdaj ob svojim pervim prihodu v veličastvu perkazati. Za tega voljo niso môgli razuméti, kakó de bi Jezus pravi, obljubljeni Mesija bil, ker govorí zdaj, kakor tudi že poprej (Jan. 3, 14.), od svoje smerti na križu. Od tod tedej njih začudljivo vprašanje. Tukej smemo Jude zavoljo té njih krive misli izgovarjati; saj še celo tudi aposteljni niso bili veliko boljših misel,

Digitized by Google

35. Jezus jim je tedej rekel: Še malo časa je luč per vas. Hodíte, dokler imate luč, de vas temà[22]) ne obide; in kdor v temi hódi, ne vé, kam gre.

36. Dokler imate luč, vérvajte v luč, de bote otroci luči.[23]) To je Jezus govoril, in je šel, in se jim skril.

37. Ako ravno je pa tolikanj čudežev vpričo njih storil, vender niso vérovali vanj.

38. De so se dopolnile besede Izaija preroka, ktere je govoril: Gospod! kdo je verjel našimu govorjenju? In komu je bila roka Gospodova razodeta?[24]) Iz. 53, 1.

39. Zato niso môgli vérovati,[25]) ker je Izaija spet rekel:

40. Njih očí je oslepil, in njih serce uterdil, de ne vidijo z očmí, in ne razumejo s sercam, in se ne spreobernejo, in jih ne ozdravim.[26]) Iz. 6, 9.

41. To je rekel Izaija, ko je njegovo veličastvo vidil, in od njega govoril.[27])

42. Vender pa jih je tudi veliko zmed viših vanj vérovalo; pa zavoljo farizejev se niso razodeli, de bi ne bili iz shodnice pahnjeni.

43. Čast ljudí so namreč bolj ljubili, kakor čast Božjo.[28])

44. Jezus pa je vpil in rekel:[29]) Kdor v mé véruje, ne véruje v mé, ampak v tistiga, kteri me je poslal.

45. In kdor mene vidi, vidi tistiga, kteri me je poslal.[30])

46. Jest luč sim na svét pri-

---

dokler niso bili prejeli svetiga Duha: tode Judje so se s tem močno pregrešili, ker se niso hotli po Jezusovih čudežih prepričati, de je on obljubljeni, od Boga poslani Mesija. Ravno zavoljo tega jih Jezus v naslednjim opominja, naj si ta kratki čas, dokler jim še sveti luč, v prid obračajo (v. 35.) in vérujejo (v. 36.).

22. popolnama slepota in terdovratnost.

23. Otroci Božji. Gl. 1. Jan. 1, 5.

24. Kdo verjame govorjenju zastran Mesijeviga terpljenja? in kdo vérno spozná nad Mesijem razodeto vsigamogočnost Božjo?

25. To se ne smé takó razumevati, kakor de bi bili Judje k nevervanju morani ali siljeni; sveti evangelist hoče s temi besedami le reči: Bog je njih prostovoljno nevero in terdovratnost previdil, in nemogoče je, de bi se ne zgodilo to, kar Bog previdi, de se bo zgodilo.

26. Bog je njih slepoto in terdovratnost, zavoljo ktere se niso mogli odrešenja vdeležiti, perpustil. — Kar Bog perpustí, se v svetim pismu večkrat takó pred očí postavlja, kakor de bi bil Bog sam storil. Perm. Mat. 13, 14. 15.

27. To je rekel Izaija, ko je veličastvo Sinú Božjiga v perkazni vidil (Iz. 6, 1—8.) in je od njega govoril. — Prerok Izaija ne popisuje v svoji perkazni Gospoda prav naravnost kakor Sinu Božjiga, temuč govorí le sploh od Boga stare zaveze, ker presveta Trojica Božja v stari zavezi ni bila še prav določno razodevana. Perm. Eccl. 1. razl. 45.

28. Ljubši jim je bilo, de so jih farizeji zavoljo spolnovanja postave hvalili, kakor de bi jih bil Bog po veri v Kristusa opravičil. Gl. Rim. 10, 10. Avg., Ciril, Beda. Koliko je tacih tudi med nami, ki sicer vero v sercu imajo, pa je očitno ne spoznavajo, ker se zasmehovanja krivovercov in nevercov bojé! Taki naj premislijo, kar govorí Kristus per sv. Luk. 9, 26.

29. eniga dné zmed zadnjih treh pred svojim terpljenjem.

30. Kdor v mé véruje, véruje tudi v mojiga Očeta; ker jest in Oče sva eno

Digitized by Google

šel, de nobeden, kteri v mé véruje, ne ostane v temi. Zgor. 1, 5: 8, 12: 12, 35. 36.

47. In ako kdo sliši moje besede, in jih ne ohrani,[31]) ga jest ne sodim; ker nisim prišel, de bi svét sodil, temuč de bi svét zveličal.

48. Kdor mene zaničuje, in ne sprejme mojih besedí, ga ima, kteri ga sodi. Beseda, ktero sim govoril, ona ga bo sodila poslednji dan. Zgor. 3, 18.

49. Zakaj jest nisim sam iz sebe govoril; ampak Oče, kteri me je poslal, on mi je dal povelje, kaj de naj rečem, in kaj naj govorim.[32])

50. In vém, de njegovo povelje je večno življenje. Kar tedej jest govorim, takó govorim, kakor mi je Oče rekel.

XIII. Poglavje.

Jezus umiva učencam nogé; prerokuje, de ga bo Judež izdal in Peter zatajil; da novo zapoved ljubezni.

1. Pred velikonočnim praznikam,[1]) ko je Jezus vedil, de je prišla njegova ura, de bi šel iz tega svetá k Očetu, ker je ljubil svoje, ki so bili na svétu, jih je do konca ljubil.[2]) Mat. 26, 2. dalje. Mark. 14, 1. dalje. Luk. 22, 1. dalje.

2. In ko so bili večerjali,[3]) (ko je bil hudič Judežu Iškarjotu Simonovimu že v serce dal, de bi Jezusa izdal)

3. vedoč, de mu je Oče vse v roke dal, in de je od Boga prišel, in k Bogu gre,[4])

4. vstane od večerje, in dene s sebe svoje oblačilo,[5]) in vzame pert, ter se opaše.

5. Potlej vlije vode v medenico, in začne umivati učencam

(Jan. 10, 30.); on tedej véruje v Božje bitje, v Božjo resnico. Kdor me po moji Božji natori pozná, on pozná Očeta; ker sva ene natore in eniga bistva (Jan. 1, 1.); on vidi, kar je Božje, in zamore po tem ravnati. Perm. Jan. 7, 16: 8, 19: 10, 30. 37: 14, 1. 11. i. d.

31. V greškim: „*ne véruje*“. Je ravno to; zakaj kdor Božje besede ne ohrani ali ne spolnuje, on prav za prav ne véruje.

32. Moja beseda je Božja beseda (Jan. 8, 28. 38: 7, 16.).

1. tedej 14. dan mesca nizana (v četertik). Gl. Mat. 28. razl. 1. Sv. Janez ne šteje večera štirnajstiga dneva k petnajstimu, k prazniku, kakor so Judje v navadi imeli, temuč ga po greški šegi še k štirnajstimu dnevu pred praznikam šteje.

2. ter je postavil nar viši znamnje svoje neskončne ljubezni — zakrament presvetiga rešnjiga telesa. Gl. zgor. kraje sv. pisma.

3. po jedi velikonočniga jagnjeta, še preden je bil postavil presveti zakrament. Sv. Janez tega nič v misel ne vzame, ker so že drugi evangelisti od njega pisali.

4. Ždesiravno je vedil, de je Sin Božji, in de ima vso oblast v nebesih in na zemlji (Jan. 3, 35. Mat. 11, 27: 28, 18.), je vender hotel službo nar nižjiga hlapca opravljati. Gl. naslednje.

5. svojo zgornjo obleko.

Digitized by Google

noge, in brisati s pertam, s kterim je bil opasan.

6. Pride tedej k Simonu Petru.[6]) In Peter mu reče: Gospod! tí mi boš noge umival?

7. Jezus je odgovoril in mu rekel: Kar jest delam, tí zdaj ne veš, vedil pa boš potlej.[7])

8. Peter mu reče: Ne boš mi umival nog vekomaj ne.[8]) Jezus mu je odgovoril: Ako te ne umijem, ne boš imel deleža z menoj.[9])

9. Simon Peter mu reče: Gospod! ne samo nog, ampak tudi roke in glavo.

10. Jezus mu reče: Kdor je umit, ne potrebuje, kakor de noge umije, pa je ves čist.[10]) Tudi vi ste čisti, pa ne vsi.[11])

11. Vedil je namreč, kdo je, kteri ga bo izdal; zato je rekel: Niste vsi čisti.

12. Po tem tedej, ko jim je bil noge umil, in vzel svoje oblačila, se je spet k mizi usedel, in jim je rekel: Veste, kaj sim vam storil?

13. Vi me kličete: Učenik in Gospod! in prav pravite; sim tudi.

14. Ako sim tedej jest, Gospod in Učenik, vam noge umil, morate tudi vi eden drugimu noge umivati.

15. Zgled namreč sim vam dal, de ravno takó, kakor sim jest vam storil, tudi vi storíte.[12])

16. Resnično, resnično, vam povem: Hlapec ni vekši, ko njegov gospod; ne poslanec vekši,

---

6. pred drugimi učenci. Ko bi bil Jezus drugim učencam pred Petram noge umival, bi se bili gotovo tudi oní, čeravno ne takó močno, kakor Peter, vender le branili, in Jezus bi jih bil posvaril: po tem posvarjenji druzih pa bi se Peter ne bil takó umivanja branil. Ko se ga je pa toliko branil, nam to očitno priča, de je Jezus nar pred njemu noge umil (Avg., Beda).

7. Spodej v. 12—15. pové Jezus pomen tega opravila.

8. Take nizke službe mi ne boš kratko in malo nikdár nikoli opravljal! — Vera in spoštovanje, ponižnost in ljubezen so govorile iz Petra te besede (Avg.).

9. Ako nisi pokoren, ne boš deležen mojiga kraljestva, mojih zakladov in mojiga poveličanja (Bazil.).

10. Kdor je že v kopli prerojenja, v sv. kerstu (ali pa v zakramentu sv. pokore) velicih, smertnih grehov očišen, njemu je le še samó umivanja nog potreba, t. j. tega, kar umivanje nog pomeni, namreč delavne, darovavne ljubezni do bližnjiga (v. 14. 15.). Ljubezen očišuje človeka majhnih pregreškov, kterih se ne more per svoji slabosti v tem življenji popolnama ubraniti (Prip. 24, 16.). Sveti aposteljni so bili po sv. kerstu (perm. Jan. 4, 2.) smertnih grehov očišeni; manjši pomankljivosti pa so mógli pred prejemo presvetiga zakramenta z ljubeznijo zbrisovati, t. j. s terdnim sklepam tisto delavno, darovavno, postrežno ljubezen svojimu bližnjimu skazovati, ktero jih je Kristus s svojim zgledam učil.

11. čisti po prerojenji v sv. kerstu, takó de le še očiševanja z ljubeznijo potrebujete.

12. Pomen 12—15. verste: Ali veste, kaj to moje djanje pomeni? Učí vas, de si med seboj nar ponižnejši in nar manjši službe skazujte, naj si bojo naše zunanje spredbe kakoršne koli. — Kristus bi ne bil mogel tega uka bolj živo pred očí postaviti, kakor z umivanjem nog. Umivanje nog je bila

Digitized by Google

ko tisti, kteri ga je poslal. Mat. 10, 24. Luk. 6, 40. Spod. 15, 20.

17. Ako to veste, blagor vam bo, če bote to storili.[13])

18. Ne rečem od vas vsih;[14]) jest vém, ktere sim izvôlil. Ali de se dopolni pismo:[15]) Kteri z menoj kruh jé, bo vzdignil zoper mé svojo petó. Ps. 40, 10.

19. Zdaj vam to povém, preden se zgodí; de, kadar se zgodí, vérujete, de sim jest.[16])

---

služba nar manjšiga hlapca per hiši, in to službo je prevzel Gospod nebés in zemlje. V tem zgledu so prav živo ugledali, kakó globoko se bojo mógli poniževati in zatajevati v službi svojih bratov, naj si bojo tudi pervi med njimi. Perm. Mat. 20, 22. Ta nauk od delavne, darovavne ljubezni vsim predstojnikam, vélikim in mogočnim prav živó pred očí postaviti, ter jim ga globoko v sercé vtisniti, je katoliška cerkev ukazala, de se spomin umivanja nog vsako leto ta dan po Gospodovim zgledu ponavlja, kteri dan ga je bil dal, namreč véliki četertik.

13. Nauk od ponižne, delavne, postrežljive ljubezni spoznati in po njem živeti, to storí človeka srečniga.

14. Vi nimate vsi té delavne ljubezni do bližnjiga. Nekdo zmed vas jo je do mene s svojimi strastmi in hudobnimi nameni v sebi ugasnil.

15. Dobro vém, ktere sim aposteljne zvolil, in de je tudi moj zdajavec med njimi; védil sim tudi, de bo Judež svoje zvoljenje v hudo obernil, in de ne bo zveličanja doségel; pa to je bilo prevídeno in prerokovano, in kar je previdenó in prerokovano, to se mora tudi spolniti. — Gl. Jan. 12, 39. razl. 25. Judež se ne more s tem izgovarjati, kakor de bi bil mógel Gospoda zato izdati, ker je to prerokovano bilo; Judež ni zato svojiga poklica v hudo obernil, ker je to previdено in prerokovano bilo, temuč prerokovano je bilo zató, ker je bilo Judeževo prostovoljno hudobno djanje previdено. Previdenje ne odpravi človekove proste volje. — *„Kteri z menoj kruh jé“*, i. t. d. V tem Psalmu prerok David naj bliže govorí od svojiga izdajavca, Ahitofeljna. Pa kakor je bil David Mesijeva predpodoba, takó je tudi Ahitofelj preroška predpodoba Judeža izdajavca.

16. Povem vam že zdaj, preden se zgodí, de me bo nekdo zmed vas izdal; to vam pa zato préd povem, de se ne bote v veri v mé motili; de ne bote míslili in rekli, de svojiga izdajavca nisim poznal, ko sim ga aposteljna zvôlil; poznal sim ga, in sim dobro vedil, de me bo izdal, in zato vam tudi préd povem, de bote v veri v mé poterjeni, de bote spoznali, *„de sim jest“* Mesija, Sin Božji, ker se vse, kar je od mene prerokovano, nad menoj spolnuje. — Razlagavci sv. pisma oprašujejo: ali je bil Jezus pred vživanjem presvete večerje ali precej po nji izdajavca razodel, in ali je bil tudi Judež sv. obhajilo prejel? Sv. Lukež perpoveduje, de je bil Judež še vpričo per sv. večerji, in de je Jezus koj po nji od izdajavca govoril (Luk. 22, 20. 21.). Iz perpovedovanja sv. Lukeža se vidi, de je imel ta sv. evangelist namen, vse, kar se je per zadnji večerji godilo, prav po versti popisati, ker, na priliko, vživanje velikonočniga jagnjeta na tanko loči od presvete večerje; iz tega se tedej posname, de je njegova povest bolj zverstena od povesti sv. Matevža in sv. Marka, ktera naznanjenje izdajavca pred sv. večerjo postavita. Misliti pa, de je Jezus pred sv. večerjo in po večerji od izdajavca govoril, in de sta sv. Matevž in sv. Marka Jezusove besede pred večerjo, sv. Lukež in s. Janez pa njegove besede po večerji zapisala, kaj taciga misliti, prepovedujejo posamezne okolišine, ki so per vsih skorej enake, zlasti pa popraševanje učencov (Mat. 26, 22. Mark. 14, 19. Luk. 22, 23. Jan. 13, 22.). Naznanitev izdajavca se mora tedej per vsih evangelistih ob koncu večerje vrediti, če per sv. Lukežu tudi tje gré. De sveta Matevž in Marka nazna-

Digitized by Google

20. Resnično, resnično, vam povem: Kdor sprejme, kteriga pošljem, mene sprejme: kdor pa mene sprejme, sprejme njega, kteri me je poslal.[17])

21. In ko je bil Jezus to izrekel, je bil prežaljen v duhu, in je pričal in rekel: Resnično, resnično, vam povem: Eden zmed vas me bo izdal.

22. Učenci so se tedej eden druziga pogledovali, pomišljevaje, od kteriga de govorí.

23. Eden pa njegovih učencov, kteriga je Jezus ljubil, je slônel na Jezusovih persih.[18])

24. Temu je tedej pomignil Simon Peter, in mu je rekel: Kdo je, od kteriga govorí[19])?

25. On tedej se naslóni na persi Jezusove,[20]) in mu reče: Gospod! kdo je?[21])

26. Jezus je odgovoril:[22]) Tisti je, kterimu bom jest pomočeni kruh podal. In je pomôčil kruh, in ga dal Judežu Iškarjotu Simonovimu.

27. In po grižljeji je šel satan vanj.[23]) Jezus mu tedej reče: Kar misliš storiti, stori berž.[24])

28. Nobeden teh pa, kteri so per mizi bili, ni vedil, čimú mu je to rekel.

29. Eni namreč so menili, ker je Judež mošnjo imel, de mu je Jezus rekel: Kupi, kar za praznik potrebujemo; ali de bi kaj ubogim dal.

30. Ko je bil tedej on grižljej

---

nitev izdajavca pred večerjo postavita, so njima morde Jezusove besede per umivanji nog perložnost dale, ker Gospod pravi: „*Niste vsi čisti*“. (Gl. zgor. v. 10. 11.) Ko tega pomenljiviga opravila ne pripovedujeta, per njem pa je izdajanje nekoliko že naznanjeno bilo, sta morde namesto njega vso pergodbo od izdajanja postavila. Po tem takim bi se mógla tudi naslednja povést sv. Janeza ob koncu večerje postaviti. To se je blezo med govorjenjem od 15. do 16. verste zgodilo. Vsaj opominjevanje k ponižnosti in postrežnosti, ki ga je Jezus per sv. Luk. 22, 24. i. d. po zadnji večerji dajal, je enako besedam 16. verste.

17. Ko je bil Jezus svojim učencam povedal, de je nekdo med njimi, kteri nima delavne ljubezni, je spet od nje govoriti začel, rekoč: Kdor koga, sosebno zmed mojih aposteljnov, sprejme, ter mu skaže postrežno ljubezen, on jo skaže meni in mojimu Očetu. — Gospodovo dušo je kmalo ta in kmalo druga misel sprehajala. Zdaj se vname v njem želja, svoje učence v delavni ljubezni poterditi; zdaj ga velika žalost obide, ker je nekdo med njegovimi zvoljenimi učenci, kteri nima ljubezni, ter bo svojiga učenika izdal. Gl. naslednje in v. 34. i. d.

18. Per Judih je bila šega, de so per jedi z levimi komolci na blazinicah slonéli; nog pa niso imeli pod mizo, temuč so jih od sebe proti sténi stegnili. Per taki legi se je tedej zgodilo, de je Janez per Gospodovih persih slônel.

19. V greškim: „*mignil Simon Peter, de bi vprašal*“ i. t. d. Peter je Janezu takó mignil, de ga drugi niso vidili.

20. Glej 18. razl.

21. Janez ga je tiho vprašal, de niso drugi slišali.

22. Jezus mu je tiho odgovoril, de drugi in tudi Judež niso slišali.

23. Satan ga je popolnama v svojo oblast vzel in je v njem gospodoval, ko mu je bil že préd misel, Gospoda izdati, v serce vdihnil. Gl. zgor. 2. v.

24. Sv. Avguštin pravi, de mu Gospod ni bil dal tega povelja, temuč mu je le prerokoval, kar misli storiti, kakor de bi mu bil rekel: Kar misliš storiti,

Digitized by Google

vzel, je zdajci venkej šel.[25]) Bila je pa noč.

31. Ko je bil tedej odšel, je Jezus rekel: Zdaj je Sin človekov poveličan, in Bog je poveličan v njem.[26])

32. Ako je Bog v njem poveličan, ga bo Bog tudi sam v sebi poveličal; in zdajci ga bo poveličal.[27])

33. Otročiči! še malo časa sim per vas. Me bote iskali; in kakor sim Judam rekel: Kamor jest grem, vi ne morete priti, tudi vam zdaj rečem.[28]) Zgor. 7, 34.

34. Novo zapoved vam dam: de se ljubíte med seboj, kakor sim jest vas ljubil, de se tudi vi ljubíte med seboj.[29]) Mat. 22, 30. Spod. 15, 12.

35. V tem bodo vsi spoznali, de ste moji učenci, ako bote ljubezen imeli med seboj.

36. Simon Peter mu reče: Gospod! kam greš? Jezus je odgovoril: Kamor jest grem, zdaj ne moreš za menoj iti; potlej pa pojdeš za menoj.[30])

37. Peter mu reče: Zakaj ne morem zdaj za teboj iti? Svoje življenje bom zate postavil.[31])

38. Jezus mu je odgovoril: Svoje življenje boš zame postavil? Resnično, resnično, ti povem: Petelin ne bo zapel, dokler me trikrat ne zatajiš. Luk. 22, 34.

---

se bo kmalo spolnilo. — Ali: Kmalo stori, kar misliš storiti; zakaj jest že močno želím za ljudí terpeti in umreti.

25. Per Judih je bila šega, de je hišni gospodar ob koncu pojedine svojim gostam še grižljej podal. Podani grižljej je bil znamnje, de je pojedina dokončana. Judež je že prav težko grižljeja, to je, konca večerje čakal, de bi speljal svoj strašni naklep; torej se je berž vzdignil, kakor hitro je bil grižljej prejel; hudič ga je z vso močjo naganjal, hitro storiti, kar mu je bil v serce dal. Perbližal se je potem Gospodu, ko je ravno govoril, de ga bo nekdo izdal, ter ga je tiho s hudičevim veseljem v sercu (Gl. Mat. 26. razl. 20.) vprašal: *„Učenik! ali sim jest?“* in Jezus mu je odgovoril, de je. Mat. 26, 25.

26. po smerti na križu, ki bo po Judeževim izdanji prišla. Gl. Jan. 12, 23.

27. Ako bo Bog po smerti Sinu človekoviga poveličan in češen, ga bo nasproti tudi Bog po božje, z božjo močjo poveličal in počastil, ker ga bo od mertvih obudil, spremenil, v nebesa vzel, in njegovi cerkvi na zemlji zmago dal. In to se bo prav kmalo zgodilo.

28. Tode Judam sim tudi še rekel, de me bojo iskali, in de bojo v svojih grehih umerli (Jan. 8, 21.): vam pa nasproti oznanim, de vas bom k sebi vzel, de bote tudi vi, kjer sim jest, per Očetu v nebesih. Gl. Jan. 14, 3.

29. s postrežljivo in s popolnama darovavno ljubeznijo bližnjiga ljubiti, je Bog že v starim zakonu po Mojzesu zapovedal (3. Mojz. 19, 18.); tode taka popolnama ljubezen, kakoršno je Jezus s svojim zgledam učil, je bila v starim zakonu še neznana; torej jo Gospod zavoljo njene popolnamosti in njene močí, z zatajevanjem samiga sebe bližnjimu se darovati, novo imenuje.

30. k smerti na križu, in po tem v nebesa.

31. Perm. Luk. 22, 33.

Digitized by Google

XIV. Poglavje.

Jezus nam perpravlja prebivališa. On je pot, resnica in življenje. Kdor njega vidi, vidi Očeta. On da, kar koli ga kdo prosi v njegovim imenu. Znamnja ljubezni. Obljuba svetiga Duha. Opominjevanje, dopolnovati zapovedi. Sveti Duh učí vse. Mir Božji. Ljubezen in pokoršina Jezusova.

1. Vaše serce naj se ne prestraši. Vérujete v Boga, tudi v mé vérvajte.[1])

2. V hiši mojiga Očeta je velíko prebivališ. Ako bi tako ne bilo, bi vam bil povedal; ker grem, vam mesto perpravit.[2])

3. In ko odidem, in vam mesto perpravim, bom spet prišel, in vas bom k sebi vzel, de bote tudi vi, kjer sim jest.[3])

4. In kam jest grem, veste, in pot veste.

5. Mu reče Tomaž: Gospod! ne vémo, kam greš; in kakó moremo pot vediti?[4])

6. Jezus mu reče: Jest sim pot, in resnica, in življenje. Nihče ne pride k Očetu drugači, kakor po meni.[5])

7. Ako bi mene poznali, bi gotovo tudi mojiga Očeta poznali, in odsihmal ga bote poznali, in ste ga vidili.[6])

8. Mu reče Filip: Gospod!

---

1. Ne bodi vam britko per sercu, in ne žalujte, de vas zapustím (Jan. 13, 33.), in ne bojte se prihodnjih zopernost in težav. Saj vérujete v Bogá. Vérujte tedej tudi v mene, njegoviga Božjiga Sinú, in bodite zagotovljeni, de bote z mojo pomočjo vse zaderžke premagali. Véra vse premaga. Ne žalujte, de zdaj samí ostanete; kmalo bote k meni prišli.

2. Prebivališe v nebesih, večno zveličanje, je bilo aposteljnam že od vekomej odmenjeno; pa Kristus ga je v tem pomenu pripravil, ko je s svojo smertjo in s svojim vnebohodam vrata vanje odperl.

3. Kristus spet pride ob smerti sleherniga človeka, in potlej k poslednji sodbi poslednji dan.

4. Kristus Tomaževi radovednosti zastran nebeških prebivališ ne da odgovora, odgovorí mu pa v naslednji versti na drugo, bolj potrebno vprašanje.

5. Jest sim pot k Očetu, ker sim oživljajoča resnica. Ko le samó taka resnica k Očetu pelje, sim jest edini pot k njemu. Človeštvo leží namreč mertvo v grehu in zmoti, in je zatorej ločeno od Boga. De se človeštvo spet zedini z Bogam, je to le samó po taki resnici mogoče, ktera zamore smert premagati, ktera ima moč življenja, oživljenja, prerojenja v sebi. Ta resnica je le samó Kristus; zakaj le samó on ima zraven uka tudi življenje in moč, to, kar je mertvo, dušo in telo, spet oživiti, in takó spet Očetu nazaj dati, in le on je po svoji cerkvi namesto sebe postavil tako napravo, ki zamore, ne le samo podučevati, ampak tudi oživljati. V tem pomenu se je Gospod že poprej imenoval pot (vrata, Jan. 10, 7.), resnico (Jan. 1, 4. 7: 8, 32.) in življenje (Jan. 1, 4: 5, 24: 6, 33. 35.). Zgornje besede imajo v sebi veliko Božjih resnic, zatorej jih sveti očaki mnogoterno razlagajo: *„Jest sim pot“* s svojim zgledam, *„in resnica„* s svojim Božjim ukam, *„in življenje“* s svojo gnado v svetih zakramentih. Gl. Korneli a Lapide.

6. Kdor Božje v meni spozná, on spozná tudi Božje v Očetu, in pride k Očetu. Téga Božjiga v meni niste dosihmal popolnama spoznali, desiravno ste to

Digitized by Google

pokaži nam Očeta, in nam je dosti.

9. Mu reče Jezus: Toliko časa sim per vas, in me ne poznáte?[7]) Filip! kdor mene vidi, vidi tudi Očeta.[8]) Kakó praviš tí: Pokaži nam Očeta?

10. Ali ne vérujete, de sim jest v Očetu, in Oče v meni?[9]) Besedí, ktere vam jest govorim, ne govorim sam od sebe; ampak Oče, kteri v meni prebiva, on dela opravlja.[10])

11. Ali ne vérujete, de sim jest v Očetu, in Oče v meni?[11])

12. Če ne, vsaj zavoljo del vérvajte. Resnično, resnično, vam povem: kdor v mé véruje, bo dela, ktere jest delam, tudi on delal, in še veči, kakor té, bo delal, ker jest grem k Očetu.

13. In kar koli bote Očeta v mojim imény prosili, to bom storil, de bo Oče v Sinu poveličan. Mat. 7, 7: 21, 22. Mark. 11, 24. Spod. 16, 23.

14. Ako me bote kaj v mojim imény prosili, bom to storil.[12])

15. Ako me ljubite, spolnujte moje zapovedi.[13])

16. In jest bom Očeta prosil, in vam bo druziga Tolažnika[14]) dal, de per vas ostane vekomaj.[15])

17. Duha resnice,[16]) kteriga

Božje nad menoj, in tedej tudi Očeta, vidili; pa posihmal se bote to Božje (po pridejočim Duhu v. 16. 17.) popolnama spoznavati učili.

7. V greškim: *„in me še ne poznaš?“*

8. ker imava ravno tisto Božje bistvo.

9. V greškim: *„ali ne véruješ“* i. t. d., de sva, Oče in jest, popolnama zedinjena? Perm. Jan. 10, 30. 38: 5, 20. 36.

10. Moje govorjenje in djanje je tudi govorjenje in djanje mojiga Očeta, ker sva eniga bistva, in prav na tanko zedinjena. Kdor tedej moje govorjenje in djanje sliši in vidi, on se iz tega učí spoznavati Očeta.

11. V greškim: *„Vérvajte mi, de sim“* i. t. d.

12. Pomen 11—14. verste: Ako mi na besedo ne verjamete, de je v meni Božja natora in de se zamore spoznati, mi pa vsaj zavoljo čudežev, ki jih delam, verjemite, in zavoljo še večih čudežev, ki jih bojo verni po mojim odhodu k Očetu in po mojim poveličanji per njem z mojo pomočjo delali; zakaj vse, kar me bote tedaj v mojim imenu prosili, vam bom dal. — V Kristusovim imenu prositi se pravi: v njegovim bitji, po njegovi misli, po njegovim duhu, v zaupanji v njegovo neskončno zasluženje prositi. Perm. Mat. 7, 7. 8. i. d. K tem večim čudežem se šteje tudi spreobernjenje narodov, ki so jih aposteljni v Kristusovi moči spreobernili.

13. Kristus prestopi od vere (v. 12.) in od upanja (v. 13. 14.) k ljubezni.

14. svetiga Duha (Mat. 10, 19. 20.). Greška beseda *„Parakletos“* pomeni: Zagovornik, Perstópnik, Besédnik, Učenik, Tolažník. Vse to je sveti Duh: vender se tukej zadnja beseda *„Tolažník“* Gospodovim mislim nar bolj bližnja pozdeva, ker bo novi Poslani zavoljo Kristusoviga odhoda imel žalostne aposteljne tolažiti. Sveti Duh se imenuje drug Tolažník, Kristusu enak: on je tedej resnična, od Očeta in Sina razločna peršona, kar se razvidi iz druzih lastnost, ki se mu perpisujejo (v. 26. in pogl. 15, 26: 16, 7. 8. 14.).

15. ter vas vedno razsvetljuje, posvečuje in tolaži.

16. kteri uči Kristusovo resnico (v. 6.) spoznavati in po nji živeti (Jan. 15, 26: 16, 13.).

Digitized by Google

svét[17]) ne more prejeti, ker ga ne vidi, in ga tudi ne pozna;[18]) vi pa ga bote poznali, ker bo per vas ostal, in bo v vas.

18. Ne bom vas zapustil sirót; k vam bom prišel.[19])

19. Še malo, in svét me več ne vidi. Vi pa me vidite, ker jest živím, in vi bote živeli.[20])

20. Tisti dan bote vi spoznali, de sim jest v svojim Očetu, in vi v meni, in jest v vas.[21])

21. Kdor moje zapovedi ima, in jih spolnuje, tisti je, ki me ljubi. Kdor pa mene ljubi, bo ljubljen od mojiga Očeta; in jest ga bom ljubil, in se mu bom sam sebe razodel.[22])

22. Juda, ne Iškarjot,[23]) mu reče: Gospod! kaj se je zgodilo, de se hočeš nam razodeti, in ne svetu?[24])

23. Jezus je odgovoril, in mu rekel: Ako me kdo ljubi, bo moje besede spolnoval; in moj Oče ga bo ljubil, in bova k njemu prišla, in per njem prebivala.[25])

24. Kdor me ne ljubi, ne spolnuje mojih besed. In besede, ktere ste slišali, niso moje, ampak Očeta, kteri me je poslal.[26])

25. To sim vam govoril, dokler sim per vas.

26. Tolažnik sveti Duh pa, kteriga bo poslal Oče v mojim imenu, on vas bo učil vse, in vas

---

17. v posvetne, mesène misli zatopljeni ljudje. Mesène in duhovne misli se ne zedinijo. Gl. Rim. 8, 7.

18. ker ima le za posvetno in mesèno voljno dovzetnost, ne mara pa za nebeške, Božje rečí.

19. vidama po vstajenji (Avg.); binkoštni praznik po svetim Duhu (Ciril).

20. Vi me bo bote vidili tukej po mojim vstajenji, in tamkej v mojim veličastvu; ker jest „*življenje*“ ne ostanem v smerti, in tudi vi — mojiga življenja deležni — bote živeli, večno po duši in enkrat tudi po telesu.

21. Tisti čas, ko me bote vidili po mojim vstajenji, bote zmiram bolj in bolj spoznavali, kakó tenka je zveza med menoj in med Očetam, pa tudi med menoj in med vami. — Misli si trojno zvezo: zvezo Sina z Očetam po večnim rojstvu iz njega; potlej zvezo pravih kristjanov s Kristusam po prerojenji v svetim kerstu, kjer postanejo otroci Božji in udje njegoviga telesa (perm. Ef. 5, 23. i. d. Jan. 15, 1.); in poslednjič zvezo Jezusa Kristusa s kristjani po njegovim razsvetljevanji, po njegovi voditvi in po njegovim skrivnostnim prihodu v svetih zakramentih, sosebno svetiga obhajila.

22. tukej že po razsvetljevanji v Božjih rečeh, de duše Kristusa znotrej začutijo in tako rekoč okušajo, kakó sladak je tém, ki ga ljubijo: tam pa ga gledajo in vživajo (Ciril, Avg.).

23. ampak Juda Tadej.

24. Kakó je to, de se boš le samó nam ko Mesija razodel, ne pa tudi drugim ljudem? Ne bo li Mesija vidniga kraljestva na zemlji napravil?

25. Jezus razloži, komu se bo razodel, namreč vsim, ki ga ljubijo, vsim, ki njegove zapovedi spolnujejo. Kakó se bo razodel? On bo v Duhu z Očetam s posebno gnado in blagostjo k njim prišel, in v njih prebival. Gl. 2. Kor. 6, 16: 3. Mojz. 26, 11. 12.

26. Jezus se ne razodene takim, kteri njegovih zapoved, ki so Očetove zapovedi, ne spolnujejo, in s tem na znanje dajejo, de ne ljubijo ne njega, ne Očeta.

Digitized by Google

bo opomnil vsiga, kar koli sim vam rekel.[27])

27. Mir vam zapustím, svoj mir vam dam; ne kakor svét daje, vam jest dam.[28]) Vaše serce naj se ne prestraši, in naj se ne bojí![29])

28. Slišali ste, de sim vam jest rekel: Grem in pridem k vam. Ako bi me ljubili, bi se pač veselili, de grem k Očetu; zakaj Oče je veči od mene.[30])

29. In zdaj sim vam povedal, preden se zgodí, de bote vérovali, kadar se zgodí.[31])

30. Ne bom že velíko z vami govoril. Pride namreč vojvoda tega svetá, in per meni nič nima;[32])

31. ampak de svét spozna, de ljubim Očeta, in takó delam, kakor mi je Oče zapovedal. Vstanite, pojdimo od tod!

---

27. To in več taciga sim vam pravil, pa dobro vém, de je vam veliko tega še temno in neumljivo, sveti Duh pa bo vam vse razjasnil in razložil, ter vas bo opomnil vsih mojih naukov. Gl. v. 16.

28. Ko so Hebrejci slovó jemali, so imeli v navadi rekati: „Mir bodi z vami!“ To storí tukej tudi Kristus. Tode per njem niso prazne besede, kakor sploh per ljudeh, temuč duh in življenje, t. j. kar voši, to res tudi da. Zato se mu pravi: „*Poglarar mirú*“ (Iz. 9, 6.). Kakó pa Kristus mir daje? Daje ga, ko človeka z Bogam in z bližnjim spravi, in v njem (v človeku namreč) mir storí, ker hudo poželenje duhu podverže. Ako ima človek mir z Bogam, z bližnjim in sam seboj, tedej ga spremlja nadnatorno občutenje pokoja, notranjiga veselja, sladkosti in srečnosti tudi per zunanjih križih in težavah, ktero občutenje je neizrekljivo, nepopisljivo, tako rekoč predokus večniga, nebeškiga veselja in zveličanja (Filip. 4, 7.). To sladko občutenje se imenuje navadnje tudi mir sam. Svét si perzadeva s svojimi dobrotami in veselicami tudi mir podeliti, tode ta mir ni pravi mir, in tudi dolgo časa ne terpí.

29. Perm. Visoko pes. 3. razl. 12.

30. Govoril sim vam ad svojiga odhoda in prihoda. Zavoljo mojiga odhoda ste žalostni; pa ko bi vi mojo srečo, s ktero je tudi vaša sklenjena, pred svojimi očmí imeli, bi ne žalovali, temuč bi se nad tem veselili, de tje grem; zakaj Oče, k kterimu grem, je veči, kakor sim jest po svoji človeški natori, torej bo mojo zaničevano in poterto človeško natoro poveličal in jo bo na svojo desno posadil, kar bo tudi za vas polno veselih nasledkov: z mojo poveličano človeško natoro bo tudi vaša poveličana. — Kristus govorí tukej od sebe ko človek, zakaj on govorí od odhoda. Kakor Božja Beseda ni nikoli zapustil Očetoviga veličastva, in zatorej ni môglo od odhoda Besede k Očetu govorjenja biti (Atanazi, Avg., in drugi očaki).

31. Jest sim vam svoj odhod od vas napovedal, de bote, kadar se bo to zgodilo, v veri poterjeni, ker bote tudi v tem vidili in spoznali, de se vse moje besede na tanko spolnujejo.

32. Posihmal ne bom več veliko z vami govoril; ker čas se bliža, de me bo satan po svojih sužnjih umoril; tode satan nima do mene nedolžniga nobene pravice; jest ne bom terpel smerti, kakor de bi jo bil sam s svojim greham zadolžil, temuč prostovoljno jo hočem terpeti, in spolniti voljo svojiga Očeta.

Digitized by Google

XV. Poglavje.

Prilika od terte in mladik. Kristus je terta, učenci so mladike. Jezus perporoča učencam stanovitnost, ljubezen, poterpežljivost v zopernostih, ter jim napoveduje preganjanje in obljubi poslati svetiga Duha.

1. Jest sim prava terta,[1]) in moj Oče je vinógradnik.

2. Vsako mladiko, ktera v meni ne rodí sadú, bo odrezal,[2]) in vsako, ktera rodí sad, bo otrebil,[3]) de več sadú rodí.

3. Vi ste zdaj čisti zavoljo besed, ktere sim vam govoril.[4])

4. Ostanite v meni,[5]) in jest v vas.[6]) Kakor mladika ne more roditi sadú sama od sebe, ako ne ostane na terti: takó tudi vi ne, ako v meni ne ostanete.[7])

5. Jest sim terta, vi mladike. Kdor ostane v meni, in jest v njem, on rodí velíko sadú; ker brez mene ne morete nič storiti.[8])

6. Ako kdo v meni ne osta-

---

1. Nasledujo priliko od terte je Jezus blezo tedaj pravil, ko je z gôre Sionske hodil, kjer so se bližnji vinogradi vidili. Kristus sebe imenuje terto, svoje učence pa mladike zavoljo pretanke zveze, ki je med njimi, in ker od njega po svetim Duhu vsa moč v njé gré, kakor iz terte sok v mladike (Ciril). Imenuje se pravo terto, ker le od njega po svetim Duhu njegovi učenci svoje viši življenje prejemajo. Prav po enako ga imenuje sveti Pavel glavo telesa, cerkve, in njegove učence ude (Ef. 5, 23. 30. Kol. 1, 18.). Po tej tanki zvezi, ki je med terto in mladikami, med glavo in udi telesa, nam Kristus s svojimi učenci pred očí stavi novo človeštvo, ktero je Bog Oče v njega vsadil in v njem ohrani (Visok. pes. 2. razl. 23.). Ko je že izraelsko ljudstvo to novo človeštvo predpodobovalo in mu pot perpravljalo, zotorej se to ljudstvo večkrat v starim zakonu imenuje terta Božja. Gl. Iz. 5, 1. i. d. Jer. 2, 21.

2. Sleherniga učenca, ki je v mé po veri in kerstu vsajen, kakor mladika v terto, pa sadú dobrih del ne obrodí, loči moj Oče od moje združnosti (Avg., Kriz., Ciril).

3. Kdor pa sad dobrih del obrodí, tega moj Oče čedalje bolj in bolj očišuje od madežev in nepopolnamost, po notranjim razsvetljevanji, v razbeljeni peči križev in težav i. t. d., de še več sadú dobrih del obrodí.

4. Vi ste očišeni po živi besedi Božji (Hebr. 4, 12.), po mojih naukih, in sosebno po besedi Božji v kerstu (Gl. zgor. 13, 10.). — Sv. Avguštin vpraša: Zakaj ni Kristus rekel, de ste čisti po kerstu, temuč po besedi? In odgovorí: Odvzemi (per kerščevanji) besedo, kaj je po tem voda druziga kakor voda? (Sama voda brez besede nima močí grehov očistiti). Pride k vodi nekaj besedí, zakrament se s tém zgodí.

5. po voljni veri, po dobrih delih, po gnadi.

6. s svojo gnado, po svetim obhajilu. Gl. zgor. 14. razl. 21.

7. Od kod dobiva mladika svoje življenje? Od terte, ako je z njo sklenjena. Kaj pa dobiva od nje? Kar je v nji, sok, od kteriga sama živí. V Jezusu Kristusu živí človeška natora po zedinjenji z Božjo natoro: iz nje zajema Duha Božjiga. Takó se tudi mora po Jezusu Kristusu, kakor po rakah, ravno tisti Duh Božji v nas izlivati, de nas duhovne, Božje ljudí naredí, kakoršen je Jezus Kristus bil. Naše zedinjenje s Kristusam je tedej potrebno, de se Duh Božji v nas izlivati more, in mi po njem dušno življenje v Bogu ohránimo.

8. nič ne, kar bi bilo večniga življenja, večniga plačila v nebesih vredno.

Digitized by Google

ne, bo venkej veržen, kakor mladika; in bo usahnila, in jo bodo pobrali in v ogenj vergli, in zgorí.[9])

7. Ako ostanete v meni, in moje besede v vas ostanejo, prosíte, kar koli hočete, in se vam bo zgodilo.[10])

8. V tem je poveličan moj Oče, de velíko sadú obrodite, in de ste moji učenci.[11])

9. Kakor je Oče mene ljubil, sim tudi jest vas ljubil. Ostaníte v moji ljubezni.[12])

10. Ako moje zapovedi spolnujete, bote ostali v moji ljubezni; kakor sim tudi jest[13]) zapovedi svojiga Očeta spolnil, in ostanem v njegovi ljubezni.

11. To sim vam govoril, de moje veselje v vas ostane, in de se vaše veselje dopolni.[14])

12. To je moja zapoved, de se ljubíte med seboj, kakor sim vas jest ljubil.[15]) Zgor. 13, 34.

13. Veči ljubezni od té nima nihče, de kdo svoje življenje da za svoje prijatle.[16])

14. Vi ste moji prijatli, ako storite, kar vam jest zapovem.

15. Posihmal vas ne bom več imenoval hlapcov; ker hlapec ne vé, kaj dela njegov gospod; pa prijatle sim vas imenoval; ker sim vse, kar koli sim slišal od svojiga Očeta, vam oznanil.[17])

16. Niste vi mene izvolili, am-

---

9. Perm. Eceh. 15. razl. 2. Mat. 13, 41.

10. Kdor ostane v Kristusu po veri in po spolnovanji njegovih zapoved, ta prejme, kar koli v tem zedinjenji s Kristusam prosi; zakaj, govorí sveti Avguštin, če kdo v Kristusu ostane, kaj zamore želeti druziga, kakor to, kar Kristusu dopade? Kar pa Kristusu dopade, to bo podeljeno.

11. S tem se čast mojiga Očeta povikšuje, ako v opravljanji dobrih del in v mojim nasledvanji zmiram bolj in bolj rastete.

12. Dosihmal je Kristus od tankiga združenja med seboj in njegovimi učenci govoril; zdaj pa prestopi k ljubezni, ktera je podlaga združenja. Pervič jim pravi: de je njegova ljubezen do njih enaka ljubezni Očetovi do njega, in jih po tem opominja, de naj se v ti ljubezni ohranijo. To pa se zgodí, pravi v naslednji versti, z nasprotno ljubeznijo. Gl. Jan. 14, 21.

13. kot Bog-človek.

14. Od združenja in ljubezni, ki je med nami, sim vam zato govoril, de veselje, ki ga po ljubezni v sebi občutim, tudi vaše serca napolni, in do nar viši stopnje perkupí. — Zapoved ljubezni nam tedej da Zveličar, de nas tukej in tamkej razveseljuje in osrečuje; zakaj ljubezen nas srečne dela.

15. Med zapovedi, kterih spolnovanje nam Jezusovo ljubezen zagotoví, je sosebno ljubezen do bližnjiga. Ta ljubezen je vselej tudi z Božjo ljubeznijo sklenjena; zakaj kdor bližnjiga resnično ljubi, ga ljubi zavoljo Boga in Jezusa.

16. Nar viši stopnja ljubezni do bližnjiga pa je ta, de kdo, če je treba, ne da le samo častí, premoženja in zdravja tje za svojiga bližnjiga (prijatla in sovražnika), ampak tudi svoje življenje. Takó je Kristus ljubil.

17. Prijatle vas imenujem, ker vam nisim nič zamolčal, temuč vse Božje skrivnosti sim vam razodel. — Kristus sklene v to razodenje, ki ga je dosihmal svojim aposteljnam dal, tudi uno razodenje, ki jim ga je poznejše po svetim Duhu dal (gl. v. 12.). Jezus je ko Bog, pred kteriga očmí je prihodnje žé pričujoče, rekel, de jim je vse razodel, on govorí tedej od tega, kar se ima zgoditi.

Digitized by Google

pak jest sim vas izvôlil, in sim vas postavil, de greste, in sad obrodite, in de vaš sad ostane; de, kar koli bote prosili Očeta v mojim iménu,[18]) vam da. Mat. 28, 19.

17. To vam zapovem, de se ljubíte med seboj. 1. Jan. 3, 11:-4, 7.

18. Ako vas svét[19]) sovraži, vedite, dè je mene poprejj sovražil, ko vas.

19. Ko bi bili iz svetá, bi svét svoje ljubil; ker pa niste iz svetá, ampak sim vas jest od svetá odbral, torej vas svét sovraži.

20. Spomnite se besed, ktere sim vam jest govoril. Hlapec ni veči, kakor njegov gospod. Ako so mene preganjali, bodo tudi vas preganjali, ako so moje besede spolnovali; bodo tudi vaše spolnovali.[20]) Zgor. 13, 16. Mat. 10, 24.

21. Vse to pa vam bodo storili zavoljo mojiga iména,[21]) ker ne poznajo njega, kteri me je poslal.

22. Ko bi ne bil prišel, in bi jim ne bil govoril, bi ne imeli greha;[22]) zdaj pa nimajo izgovora za svoj greh.

23. Kdor mene sovraži, sovraži tudi mojiga Očeta.

24. Ako bi med njimi ne bil storil del, kterih nihče drugi ni storil, bi ne imeli greha; zdaj pa so vidili in sovražijo mene in mojiga Očeta. Zgor. 10, 37.

25. Pa de se dopolni govorjenje, ktero je v njih postavi zapisano: Zastonj so me sovražili.[23])

26. Kadar pa pride Tolažnik, kteriga vam bom jest poslal od Očeta, Duh resnice, kteri se od

---

18. Memo razodenja je še drugo znamnje njegove neskončne ljubezni do njegovih učencov, de jih je on préd iskal, préden so ga oní iskali, in de jih je préd ko mladike za svojo vinsko terto odločil, de naj obrodé obilno stanovitniga sadú, še préden so oní samí hotli in môgli. S temi besedami nam Kristus razodene skrivnost Božje gnade in človeške prostosti: Božja gnada préd kliče in vabi, in potlej se ji podá človeška prostost. — Zastran sklepa te verste glej zgorej v. 7.

19. posvetni, hudobni ljudje.

20. Kakor so terdovratni otroci tega svetá moj uk zavergli, tako bojo tudi vašiga zavergli. Perm. Jan. 7, 30. Mat. 10, 24. Drugi dajo pomen: Kakor so mene preganjali, takó bojo tudi vas preganjali; kakor so pa nekteri moje nauke sprejeli, tako bojo tudi nekteri vaše besede sprejeli (Erhard).

21. zavoljo mojiga bistva, zavoljo tega, kar sim in kar hočem, zavoljo mojih Božjih popolnamost. Svét noče nič slišati od Jezusa, še celò njegovo presveto imé mu je zoperno. Marsikdo se sramuje lepiga pozdravljanja: *„Hvaljen bodi Jezus Kristus!“* In vender, kdor Jezusa nima in ne pozná, tudi Bogá nima in ne pozná. Gl. Mat. 10, 22: 1. Jan. 2, 23.

22. bi ne imeli greha nevere in terdovratnosti, in greha, de so Mesija zavergli.

23. Te besede so iz Psalma 68, 5. verste, kjer govorí David od Mesijeviga terpljenja. Zastonj t. j. brez vzroka me sovražijo, ker nisim nič zadólžil.

Digitized by Google

Očeta izhaja, on bo pričeval od mene.[24]) Luk. 24, 49.

27. Pa tudi vi bote pričevali, ker ste od začetka per meni.[25])

XVI. Poglavje.

Jezus napoveduje svojim učencam preganjanje in britkost; govorí od svojiga vnebohoda, in od prihoda sv. Duhá. Govorí od svojiga ločenja, od žalovanja učencov, in od njih prihodnjiga veselja. Vera apostelnov v Jezusa, in prerokovanje njih bega.

1. To sim vam govoril, de se ne pohujšate.[1])

2. Iz shodnic vas bodo devali;[2]) pride celo ura, de bo vsak, kteri vas umorí, menil, de Bogu službo storí.[3])

3. In to vam bodo storili, ker ne poznajo ne Očeta ne mene.[4])

4. To pa sim vam govoril, de se spomnite, kadar ura pride, de sim vam jest to pravil.

5. Tega pa vam od začetka nisim pravil, ker sim bil per vas.[5]) In zdaj grem k njemu, kteri me je poslal, in nobeden zmed vas me ne vpraša: Kam greš?

6. Temuč ker sim vam to govoril, je žalost napolnila vaše serce.[6])

7. Ali jest vam resnico povem: Za vas je dobro, de jest grem. Zakaj ako ne grem, Tolažnik ne bo k vam prišel; ako pa grem, vam ga bom poslal.[7])

8. In kadar on pride, bo svét prepričal greha, in pravice, in sodbe;

---

24. Vi si mislite, kaj bo naše učenje pomagalo, ako ga bojo ljudje tako sprejemali, kakor tvojiga sprejemajo? Ne skerbite! Duh, kteri se iz Očeta izhaja, kteriga vam bom od Očeta poslal, on bo veliko njih, kteri poprej niso hotli vérovati, od resnice mojiga uka prepričal. — Sveti Duh, tretja peršona v enim Božjim bitji, se izhaja od Očeta in Sina skupej (gl. spod. 16, 14.), in je od Očeta in Sina skupej poslan (Gl. Jan. 5, 19. Gal. 4, 6.). Oče ni od nikogar, Sin je samó od Očeta, sveti Duh pa od obeh od vekomej, brez začetka in konca (IV. lateranski zbor pogl. 1.).

25. Vi, ki ste priče mojiga djanja, mi bote pričevanje dajali. Notranje, Božje pričevanje, in vaše zunanje, človeško pričevanje bo ljudí nagibalo, de bojo sprejemali moj uk.

1. Gl. Mat. 13, 21.
2. iz srenje vergli.
3. Perm. Dj. ap. 6, 12. i. d. 7, 56. i. d. 8, 1. i. d.
4. Gl. Jan. 15, 21.
5. Dokler sim per vas bil, in je vse preganjanje le samo mene zadevalo, nisim nikoli takó določno od vašiga prihodnjiga preganjanja, od vaših stisk in britkost govoril: zdaj pa, ko vas zapustím, moram vas na vse to perpraviti.
6. Apostelni so bili zavolje Jezusove ločitve od njih takó močno prežaljeni, de celo nič niso môgli govoriti; zatorej jih je Gospod zavolje te prevelike žalosti ljubeznjivo posvaril, rekoč: „*Vobeden zmed vas me ne vpraša*“ i. t. d.; po tem pa jih začne tolažiti v naslednji versti.
7. Sveti Duh ni mógel pred poslan biti, dokler niso bili ljudje odrešeni in z

Digitized by Google

9. greha sicer, ker niso vérovali v mé;[8])

10. pravice pa, ker grem k Očetu, in me po tem ne bote vidili;[9])

11. sodbe pa, ker je vojvoda tega svetá že obsojen.[10])

12. Še veliko vam imam povedati; tode zdaj ne morete nositi.

13. Kadar pa pride on, Duh resnice, vas bo učil vso resnico;[11]) ne bo namreč govoril sam iz sebe, temuč, kar bo slišal, bo govoril,[12]) in prihodnje rečí vam bo oznanoval.

14. On bo mene poveličal,[13]) ker bo od mojiga vzel, in vam oznanoval.[14])

15. Vse, kar ima Oče, je moje. Zato sim rekel, de bo od mojiga vzel, in vam oznanoval.[15])

Bogam spravljeni; poslanje svetiga Duha je sad Kristusoviga terpljenja in njegove smerti. Gl. Dj. ap. 2, 4.

8. V greškim: „*Ker v mé ne vérvajo*“. Sveti Duh bo ljudi prepričal, de so močno grešili s svojo nevero, ker so Mesija zavergli. Sveti Duh jih je prepričal greha nevere po pridigi aposteljnov binkoštni praznik in po notranjim razsvetljenji, ko se je 3000 Judov spreobernilo, kteri so svojo nevero spoznali in vsi skesani vprašali: „*Kaj nam je storiti, možje bratje?*“ Gl. Dj. ap. 2, 37. Perm. Dj. ap. 3, 17—26: 4, 4: 13, 6—12.

9. Sveti Duh bo ljudí prepričal od moje pravice, de sim bil namreč sam pravičen, in sim vse k pravici napeljeval. To prepričanje bojo dobili od svetiga Duhá, ter bojo iz vsiga mojiga djanja spoznali in sklenili, de moram biti Pravični Boga Očeta, ker vsim, ki v mé vérujejo, k pravici pomagam.

10. Sveti Duh bo tudi ljudí sodbe prepričal, de bojo namreč spoznali, de je satan obsojen v peklenski brezen (Luk. 10, 18. Jan. 12, 31.), de mu je moč odvzeta, de se njegovo kraljestvo — kraljestvo greha, malikovanja, zmote, hudobije — čedalje bolj zmanjšuje, moje kraljestvo pa čedalje bolj in bolj razširja.

11. V greškim: „*bo vas vpeljal v vso resnico*“. Jest bi vam imel še veliko skrivnost povedati: od vere, od spreobernjenja nevernikov, kakó de se bo Mojzesova služba Božja v keršansko spremenila, od vladanja svoje cerkve; tode ste še preslabiga duhá, vse to prav razumeti in prenesti, ker se še niste vsim judovskim presojam popolnama odpovedali. V vsim tem vas bo sveti Duh na tanko podučil. — Kristus je sicer svojim aposteljnam od vsiga tega nekoliko povedal; tode popolnama jih podučiti, in jih pred sleherno zmoto obvarovati, je bilo svetimu Duhu perhranjeno.

12. kar od Očeta in Sina prejme, to bo učil, t. j. iz Božjiga bitja in znanja bo zajemal. — Slišati, pravi sv. Avguštin, je per njem vediti, in vediti je biti. Od njega, od kteriga se izhaja, ima bitje, vednost in slišanje. Ravno takó so besede „*govoriti*“ in „*viditi*“ per Sinu zaumevati. Jan. 3, 32. 34.

13. Vse, kar sim in kar hočem, mojo peršono in moj uk bo k časti povzdignil.

14. zakaj on prejme Božje bitje in Božje znanje od mene, in vam bo tedej od mojiga znanja podelil. — Iz teh besedí: „*on bo od mojiga vzel*“, skažejo sveti očaki in veseljni cerkveni zbor v Floreneu (seja 25.), de je Sin Božji pravi Bog, in de se sveti Duh iz Očeta in Sina izhaja.

15. Vse, kar je Očetu lastno: Božje bitje in znanje in lastnost izdihati Duha (zgor. 15, 26.), je tudi moja lastnína; zatorej sim zamogel rêči, de bo Duh od moje lastnine vzel, in vam oznanil. — Dobro védi, de Kristus ne pravi: Oče sim tudi jest, ampak: Vse, kar ima Oče, imam tudi jest; zakaj Sin ni

Digitized by Google

16. Še malo, in me več ne bote vidili; in spet malo, in me bote vidili; ker grem k Očetu.[16])

17. Tedej je nekaj njegovih učencov reklo med seboj: Kaj je to, kar nam pravi: Še malo, in me ne bote vidili; in spet malo, in me bote vidili; in: ker grem k Očetu?

18. So tedej rekli: Kaj je to, kar pravi: malo? Ne vemo, kaj govori.

19. Jezus pa je spoznal, de so ga hotli vprašati, in jim je rekel: To se vprašate, ker sim rekel: Še malo, in me ne bote vidili; in spet malo, in me bote vidili.

20. Resnično, resnično, vam povem, de bote jokali in žalovali,[17]) svét pa se bo veselil: vi bote žalovali, ali vaša žalost se bo v veselje spreobernila.[18])

21. Žena, kadar je na porodu, ima žalost, ker je prišla njena ura; kadar je pa porodila dete, ne misli več v britkost od veselja, de je človek rojen na svét.

22. Tudi vi tedej imate zdaj sicer žalost; pa spet vas bom vidil, in vaše serce se bo veselilo, in vašiga veselja vam ne bo nihče vzel.[19])

23. In tisti dan me ne bote nič vprašali. Resnično, resnično,

---

Oče, temuč le ima, kar ima Oče — Božje bitje in moč izdihati Duhá. Dalje se ne rêče od Duha, de je Sin ali Oče, ampak le: de ima vse od Sinove in Očetove lastnine; desiravno je sveti Duh Božja peršona, vender le nima lastnosti izdihati kakiga druziga Božjiga Duha, temuč se od Očeta in Sina izhaja. Dobro tedej razloči Božje peršone po tem, kar je vsakteri, Očetu in Sinu in svetimu Duhu, perlasteno; v Božjim bitji pa ni med njimi razločka, vse tri so e n i g a, popolnama enaciga Božjiga bistva. De nauk od Božjih peršoń razumeš, si dobro vtisni v svoj spomin verilo svetiga Atanazija: Katoliška vera je ta, de ediniga Boga v Trojici, in Trojico v edinosti molimo, de peršon (ene z drugo) ne zmešamo, pa tudi bistva ne ločimo. Zakaj druga peršona je Očetova, druga Sinova, druga svetiga Duha. Pa Božja natora Očeta in Sina in svetiga Duha je edina, enaka čast, večno veličastvo. Kakoršen Oče, takošen Sin, takošen sveti Duh .... Oče ni od nikogar storjen, ne vstvarjen, ne rojen. Sin je od Očeta samiga: ne storjen, ne vstvarjen, ampak r o j e n. Sveti Duh je od Očeta in Sina: ne storjen, ne vstvarjen, ne rojen, ampak s e i z h a j a. Tedaj e n Oče, ne trije očetje; e n Sin, ne trije sinovi: e n sveti Duh, ne trije sveti duhovi.

16. Kmalo me ne bote nič več vidili s svojimi telesnimi očmí; ker po svoji smerti in po svojim vstajenji grém k svojimu Očetu; pa kmalo po tem me bote vidili z duhovnimi očmí; zakaj ko prídem k Očetu, vam bom poslal svetiga Duha, in v njegovim djanji me bote pričujočiga ugledali, desiravno bom skrit vašim telesnim očém. Perm. Jan. 14, 19. i. d.

17. po mojim odhodu.

18. ko bote prejeli svetiga Duha.

19. Žena na porodu je podoba velíciga terpljenja, velíke bolečine. Gl. Iz. 13, 8: 21, 3. Jer. 4, 31: 6, 24. Sir. 34, 6. Ps. 49, 7. V tej podobi pokaže Gospod svojim učencam, de pridejo po njegovim odhodu tudi zanje britke ure mnoziga truda in terpljenja, ker bojo mogli namesti njega po svetim evangelii ljudí prerodovati v novo človeštvo. Med tem truda polnim prerodovanjem ljudí po svetim Duhu se bojo vojskovali zoper hudobni svét in zoper hudiča, in bojo terpeli veliko britkost, težav, bolečín, preganjanja i. t. d. Perm. Gal. 4, 19. Ko bojo pa po svetim Duhu prerojeno ljudstvo vidili, in nad njim Kristusovo pri-

Digitized by Google

vam povem: Ako bote Očeta kaj prosili v mojim imenu, vam bo dal.[20]) Mat. 7, 7: 21, 22. Mark. 11, 24. Luk. 11, 9. Zgor. 14, 13. Jak. 1, 5.

24. Do zdaj niste nič prosili v mojim imenu.[21]) Prosíte, in bote prejeli, de bo vaše veselje dopolnjeno.

25. To sim vam v prilikah govoril.[22]) Pride ura, de vam ne bom več v prilikah govoril, ampak vam bom očitno oznanoval od Očeta.[23])

26. Tisti dan bote v mojim imenu prosili: in vam ne rečem, de bom jest Očeta prosil za vas.

27. Zakaj Oče vas sam ljubi, ker ste vi mene ljubili, in ste vérovali, de sim jest iz Boga izšel.

28. Izšel sim od Očeta, in sim prišel na svét; spet zapustim svét, in grem k Očetu.

29. Mu rekó njegovi učenci: Glej! zdaj očitno govoriš, in ne praviš nobene prilike.

30. Zdaj vemo, de vse veš, in ne potrebuješ, de te kdo vpraša; zato vérujemo, de si od Boga izšel.[24])

čujočnost — njegovo Božjo moč — ugledali; se bo njih sercé z veseljem napolnilo in to veselje se bo poslednjič popolnama doveršilo v večnim življenji. Gl. Filip. 4, 1: 1. Tes. 2, 19.

20. Po mojim odhodu od vas me ne bote nič več môgli vprašati in prositi, kakor me zdaj vprašate in prósite, dokler sim še per vas. Pa zato ne bodite žalostni; saj vam ne bo nič več potreba, me vprašati, ker sveti Duh vas bo vse učil; in saj vas bo moj Oče uslišal, kar koli ga bote prosili v mojim imenu. — V Jezusovim imenu prositi se pravi v njegovim bistvu, v tem prositi, kar je Jezus, v njegovim duhu, po njegovi misli in po njegovim neskončnim zasluženji prositi. Zatorej obrača cerkev svoje molitve v Boga Očeta, sklepa jih pa z besedami: Po Jezusu Kristusu, Gospodu našim.

21. ampak ste le mene prosíli, jest pa sim Očeta za vas prosil. Zdaj pa, ko vas zapustím, se s svojimi prošnjami k Očetu obračajte, tode v mojim imenu ga prosíte!

22. Kar sim vam od svoje smerti, od svojiga vstajenja in vnebohoda, od poslanja svetiga Duha, od vaše žalosti in od vašiga veselja v podobah in prilikah t. j. bolj temno, perkrito in skrivnostno govoril, vse to vam bom ob svojim času, zlasti pa po svetim Duhu, na tanko razlagal. — Jezusovo govorjenje je bilo v tem nagledu skrivnostno in temno, ker se velike skrivnosti, ki jih je Gospod razodeval, ne morejo v človeškim jeziku prav popolnama umevno razlagati; aposteljnam so pa bile tudi še zato temne in nerazumljive, ker še niso bili prejeli svetiga Duha.

23. Učil je Gospod svoje aposteljne vse na tanko in razumljivo po svojim vstajenji, ko je bil še 40 dni per njih ostal, zlasti pa po svetim Duhu, kteriga jim je bil poslal. Po notranjim razsvetljevanji svetiga Duha, zlasti pa po zunanjim podučevanji vesoljne katoliške cerkve je bil vérnim skrivnostni Kristusov uk razjasnjen in umêven.

24. Zdaj nam prav očitno poveš, de svét zapustíš, in de greš k svojimu Očetu: in ker si vedil, de te nismo razuméli (v. 19.), si nam razložil, desi te nismo vprašali. Iz tega tedej vidimo in spoznamo, de si vsigaveden, in smo zatorej v veri v té še bolj poterjeni. — Po toliko in po tolicih rečeh, opomni sveti Krizostom, so vender poslednjič rekli: „*Zdaj vemo*“. Vidiš, kakó nepopolnama so bili!

Digitized by Google

31. Jezus jim je odgovoril: Zdaj vérujete?

32. Glejte! pride ura, in je že prišla, de se bote razkropili vsakteri v svoje,[25]) in me bote samiga pustili; in nisim sam, ker je Oče z menoj. Mat. 26, 31. Mark. 14, 27.

33. To sim vam govoril, de imate mir v meni.[26]) Na svetu bote britkost imeli; ali zaupajte, jest sim svét premagal.[27])

XVII. Poglavje.

Slovésna molitev Jezusa Kristusa za se, za svoje učence in za vse prihodnje verne.

1. To je Jezus govoril; in je vzdignil oči v nebó in rekel: Oče! ura je prišla, poveličaj svojiga Sina, de tvoj Sin tebe poveliča:[1])

2. kakor si mu dal oblast čez vse človeštvo, de da vsim, ktere si mu dal, večno življenje.[2]) Mat. 28, 18.

3. To pa je večno življenje, de spoznajo tebe, samiga praviga Boga, in Jezusa Kristusa, kteriga si poslal.[3])

4. Jest sim te poveličal na zemlji;[4]) delo sim dokončal, ktero si mi dal, de ga storim.[5])

5. In zdaj ti, Oče! mene poveličaj sam per sebi z veličastvam, ktero sim per tebi imel, preden je bil svét.[6])

---

25. vsakteri pojde na svoj dom.

26. Od sovraštva, s kterim svet mene in vas preganja, od mojiga tjehoda k Očetu, in od močí molitve v mojim iménu sim vam govoril, de, kadar vse to pride, dobivate iz vere v mé tolažbo in upokojenje.

27. in tudi vi ga premagate z vero v mene. Gl. 1. Jan. 5, 4.

1. Oče! ura mojiga terpljenja in moje smerti se je perbližala, povzdigni k časti svojiga Sina po njegovim vstajenji, vnebohodu in poslanji svetiga Duha, de bo moja čast tudi tebi v poveličanje; zavoljo poveličaniga Sina bojo ljudje tudi tebe spoznali, molili in ljubili.

2. Poveličaj svojiga Sina, ker si ga ljudem v Odrešenika dal, de po njem dosežejo večno življenje.

3. Večno življenje pa dosežejo, ako tebe Očeta, praviga Boga, in tvojiga poslaniga Sina, Jezusa Kristusa, prav spoznajo. Ako Očeta in Sina takó spoznajo (molijo in ljubijo), kakor je Sin učil, po tem dosežejo večno življenje. — Védi, de Kristus tukaj hoče, naj ljudje Sina ravno takó spoznajo (časté in ljubljo), kakor Očeta; Sin mora tedej biti z Očetam vred enake Božje natore, enaciga Božjiga bistva. Sveti Duh se tukaj ne imenuje z besedo, ker je on Očetov in Sinov Duh in si je v obéh misliti (Avg.).

4. ker sim ljudem oznanil tvoje Božje lastnosti in tvojo sveto voljo, in ker sim prevzel odrešenje človeškiga rodú.

5. Delo rešenja je bilo v Kristusovi volji že dokončano; zakaj ravno je bil perpravljen, iti v smert na križu.

6. Poveličaj tudi mojo človeško natoro s tistim veličastvam, ktero imam jest, tvoj Sin, vekomaj per tebi. — S tem, ko je bil Sin človeško natoro nase vzel, se je bil prostovoljno znebil nekoliko svoje Božje častí; to znebljenje

Digitized by Google

6. Tvoje imé[7]) sim razodel ljudem, ktere si mi dal od svetá.[8]) Tvoji so bili, in si jih meni dal, in so tvoje besede ohranili.[9])

7. Zdaj so spoznali, de je vse, kar si mi dal, od tebe. Zgor. 5, 19.

8. Zakaj besede, ktere si meni dal, sim njim dal; in oni so jih sprejeli, in so resnično spoznali, de sim od tebe izšel, in so vérovali, de si me tí poslal. Zgor. 12, 49.

9. Jest prosim zanje;[10]) ne prosim za svét, ampak za té, ktere si mi dal, ker so tvoji.[11])

10. In vse moje je tvoje, in tvoje je moje;[12]) in poveličan sim v njih.[13])

11. In več nisim na svétu, tí pa so na svétu, in jest pridem k tebi. Sveti Oče! ohrani jih v svojim imenu,[14]) ktere si mi dal, de bodo eno, kakor tudi mí.[15])

12. Dokler sim bil per njih,[16]) sim jih jest ohranil v tvojim imenu. Ktere si mi dal, sim jih obvaroval; in nobeden njih se ni pogubil, kakor le sin pogubljenja, de se pismo dopolni. Zgor. 13, 18. Psal. 108, 10.

13. Zdaj pa pridem k tebi; in to govorim svétu, de imajo moje veselje dopolnjeno samí v sebi.[17])

14. Jest sim jim tvojo besedo dal, in svét jih je sovražil, ker niso od svetá, kakor tudi jest nisim od svetá. Zgor. 15, 18. 19.

15. Ne prosim, de bi jih s svetá vzel, temuč de bi jih hudiga várval.

16. Niso od svetá, kakor tudi jest nisim od svetá.

17. Posveti jih v resnici![18]) Tvoja beseda je resnica.

Božje častí pa je bilo po njegovim vstajenji nehalo; z večno Besedo je bilo tudi Jezusovo sveto človeštvo poveličano.

7. tvoje bistvo, to kar si, tebe, Svetiga, Pravičniga, Neskončniga i. t. d.

8. s svojo gnado si jih zmed ljudstva k meni poklical, ter si jih v moje apostelјne in učence zvolil; oní pa so zvestó delali s tvojo gnado.

9. Glej Jan. 6, 37.

10. de jih ohraniš v svoji in moji ljubezni (v. 3.).

11. Kristus je za vse ljudí môlil, na križu je še celo za svoje križavce môlil, za vse je svojo smert kakor naj močnejši molitev daroval svojimu nebeškimu Očetu. Jezus ni tedej ločil svetá od svojih molitev, ločil ga je le samó od té edíne molitve, ktero je za svoje učence k Očetu poslal, de jim je s tem pokazal, s koliko posebno ljubeznijo de jih ljubi.

12. Glej Jan. 16, 15.

13. ker me spoznajo, časté in ljubijo.

14. v svojim bistvu, v svoji môči in gnadi. Sveti Oče, váruj jih zapeljivosti tega svetá!

15. de so po volji, po djanji, po ljubezni vsi eno, kakor smo mi eno po Božji natori.

16. V greškim: *„Dokler sim bil per njih na svetu“*.

17. po upanji, de so pod tvojim varstvam na zemlji, in de bojo kedaj delečni tvojiga veličastva v nebesih.

18. V greškim: *„Posveti jih v svoji resnici!“* Odberi si jih za svoje služabnike v oznanovanje tvojiga uka (Kriz., Maldonat). Nekteri razlagavci mislijo, de tukej Jezus ne govorí od posvečenja aposteljnov v duhovsko službo, ampak od posvečenja njih življenja po resnici; tode pervi pomen se razvidi iz naslednje 18. in 19. verste. Vender pa ta pomen ne odverže druziga, ker

Digitized by Google

18. Kakor si tí mene na svét poslal, takó sim tudi jest njé poslal po svétu.

19. In za njé se jest sam sebe posvečujem; de so tudi oní posvečeni v resnici.[19])

20. Pa ne prosim samó za njé, ampak tudi za tiste, kteri bodo po njih besedi v mene vérvali.

21. De bodo vsi eno,[20]) kakor tí, Oče! v meni, in jest v tebi;[21]) de bodo tudi oni v nas eno,[22]) de svét véruje, de si me tí poslal.

22. In veličastvo,[23]) ktero si meni dal, sim jest njim dal, de bodo eno, kakor smo tudi mí eno.

23. Jest v njih in tí v meni,[24]) de bodo popolnama eno, in de svét spozná, de si me tí poslal, in jih ljubil, kakor si tudi mene ljubil.

24. Oče! hočem, de bodo tisti, ktere si mi dal, tudi z menoj tam, kjer sim jest,[25]) de moje veličastvo vidijo, ktero si mi dal, ker si me ljubil pred začetkam svetá.

25. Pravični Oče! svét te ni poznal, jest pa sim te poznal; in tí so spoznali, de si me tí poslal.

26. In oznanil sim tvoje imé,[26]) in oznanoval ga bom,[27]) de bo ljubezen, s ktero si me tí ljubil, v njih, in jest v njih.

XVIII. Poglavje.

Jezus na vertu; ga vjamejo in k Anu peljejo. Peter gré za njim. Jezus pred Kajfam. Peter ga zatají. Jezus pred Pilatam. Judje prosijo za razbojnika Barába.

1. Ko je bil Jezus to izgovoril, je šel s svojimi učenci čez potok Cedron,[1]) kjer je bil vert, v kteriga je šel on in njegovi učenci. 2. Kralj. 15, 23. Mat. 26, 36. Mark. 14, 32. Luk. 22, 39.

2. Vedil je pa tudi Judež, kteri ga je izdal, ta kraj; ker je Jezus s svojimi učenci pogosto tje hodil.

3. Judež tedej je vzel stražo,[2]) in služabnikov od vélikih duhovnov in farizejev seboj, in je prišel tje s svetili, in bakla-

---

si moramo zvoljenje v duhovsko službo s posvečenjem življenja združeno misliti.

19. Samiga sebe za nje darujem, de se tudi oní darujejo kot učeniki in duhovni sveti službi, oznanovanju resníce, t. j. oznanovanju mojiga uka.

20. v e n i veri in v e n i ljubezni (v. 3.).

21. Glej zgor. v. 11.

22. po veri in ljubezni, ki ljudí z Bogam zedínite.

23. nauk in moč, čudeže delati (Kriz.). Drugi: dal sim jim veličastvo Božjih otrók.

24. Glej Jan. 15, 1. i. d.

25. v nebesih.

26. Glej zgor. razl. 7.

27. po svojim vstajenji in vnebohodu po svetim Duhu, kteri je Duh ljubezni. Gl. Rim. 5, 5.

1. Potok Cedron teče med Jeruzalemam in oljsko goro.

2. nekoliko rimskih vojakov, ki so v gradu, „Antonija“ po iménu, stražo imeli.

Digitized by Google

mi in orožjem. Mat. 26, 47. Mark. 14, 43. Luk. 22, 47.

4. Jezus tedej, ki je vedil vse, kar je imelo čeznj priti, je naprej stopil, in jim rekel: Koga išete?

5. So mu odgovorili: Jezusa nazarenskiga. Jezus jim reče: Jest sim. Stal je pa tudi Judež per njih, kteri ga je izdal.

6. Kadar jim je tedej rekel: Jest sim, so odstopili in padli na zemljo.[3])

7. Špet jih je tedej vprašal: Koga išete? Oni pa so rekli: Jezusa nazarenskiga.

8. Jezus je odgovoril: Povedal sim vam, de sim jest; ako tedej mene išete, pustíte te iti.[4])

9. De so se dopolnile besede, ktere je rekel: Ktere si mi dal, nisim nobeniga zmed njih zgubil.[5]) Zgor. 17, 12.

10. Simon Peter tedej, ki je meč imel, ga je izderl, in je mahnil po hlapcu vélikiga duhovna, in mu je odsekal desno uho. Hlapcu pa je bilo imé Malh.

11. Jezus je tedej Petru rekel: Vtakni svoj meč v nožnice. Ne bom li pil kelha, kteriga mi je Oče dal?

12. Straža tedej, in poglavar in hlapci Judov so Jezusa popadli, in so ga zvezali.

13. In so ga peljali pervič k Anu; bil je namreč tast Kajfa, kteri je bil véliki duhoven tisto leto.[6]) Luk. 3, 2. Mat. 26, 3.

14. Bil je pa Kajfa tisti, kteri je bil Judam svèt dal, de je bolje, de en človek umerje za ljudstvo. Zgor. 11, 49.

15. Za Jezusam pa je šel Simon Peter, in drugi učenec.[7]) Tisti učenec pa je bil znan vélikimu duhovnu; in je šel z Jezusam vred na dvoriše vélikiga duhovna.

16. Peter pa je stal zunej per vratih. Uni učenec tedej, kteri je vélikimu duhovnu znan bil, je ven šel, in je govoril z vratarico, in je Petra noter peljal.[8])

17. Reče tedej dekla vratarica Petru: Ali nisi tudi ti zmed učencov tega človeka? On reče: Nisim.[9])

18. Hlapci pa in služabniki so stali per žerjavci, ker je bilo

---

3. Glej, opominjevavni pogled usmiljeniga Gospoda, protivni perst ojstriga Sodnika! Pa kakor je Judež per Gospodovih besedah oterpnjen ostal, takó terdovratna je bila na tla veržena truma.

4. Jezus zapové, in se zgodí.

5. Ko bi bili tudi učence vjeli, bi bili morebiti vsi svojiga Gospoda zatajili, ker so bili še slabi v veri.

6. Nekteri menijo, de sta Ana in Kajfa v eni in ravno tisti hiši prebivala. Zatorej niso mogli Ana, ki je bil pred Kajfam (pred to leto) véliki duhoven, že zavoljo spodobnosti vnémar pustiti. Po misli svetiga Avguština je bila Anova hiša per potu, po kterim so Jezusa peljali.

7. Ta učenec je bil blezo sveti Janez, kteri se rad tako imenuje. Gl. Jan. 13, 23. in 20, 2. 3.

8. na dvoriše.

9. Ko je bil Jezus pred Anam zaslišan, ga je Peter pervikrat zatajil. Perm. Mat. 26, 69. i. d. in razlaganje.

Digitized by Google

mraz,[10]) in so se greli; stal je pa z njimi tudi Peter in se je grel.

19. Véliki duhoven tedej je vprašal Jezusa za njegove učence in za njegov uk.

20. Jezus mu je odgovoril: Jest sim očitno govoril pred svétam; jest sim vselej učil v shodnici in v tempeljnu, kamor se vsi Judje shajajo, in na skrivnim nisim nič govoril.

21. Kaj mene vprašaš? Vprašaj tiste, kteri so slišali, kaj sim jim govoril; glej! oni vedó, kaj sim jest govoril.[11])

22. Kadar je bil pa to rekel, je eden služabnikov, kteri je zraven stal, Jezusa za uho udaril, rekoč: Tako odgovarjaš vélikimu duhovnu?

23. Jezus mu je odgovoril: Ako sim hudo govoril, spričaj od hudiga; ako pa prav, kaj me biješ?

24. In Ana ga je poslal zvezaniga k Kajfu, vélikimu duhovnu. Mat. 26, 57. Mark. 14, 53. Luk. 22, 54.

25. Simon Peter pa je stal in se je grel. Rekli so mu tedej: Nisi tudi ti zmed njegovih učencov? On je tajil, in je rekel: Nisim.

26. Mu reče eden zmed hlapcov vélikiga duhovna, stric tistiga, kterimu je bil Peter uho odsekal: Te li nisim jest vidil na vertu per njem?

27. Peter je tedej spet tajil,[12]) in zdajci je petelin zapel.

28. Peljejo tedej Jezusa od Kajfa v sodnjo hišo.[13]) Bilo je pa zjutrej. In oni niso šli v sodnjo hišo, de bi se ne omadeževali, temuč de bi smeli jesti velikonočno jagnje.[14])

29. Šel je torej Pilat venkej in je rekel: Kákošno tožbo pernesete zoper tega človeka?

30. So odgovorili in mu rekli: Ko bi ta ne bil hudodelnik, bi ti ga ne bili izdali.

31. Pilat jim je tedej rekel: Vzemíte ga vi, in ga po svoji postavi sodíte. Judje so mu tedej rekli: Mí ne smemo nikogar umoriti.[15])

32. De se je dopolnila Jezusova beseda, ktero je govoril, ko je na znanje dal, s kákošno smertjo bo umerl.[16])

---

10. V greškim: „*Stali so pa hlapci in slušabniki, ter so delali žerjavco*“. I. t. d. Spomladi so noči v Palestini merzle.
11. Jezus je hotel, de so drugi namesti njega pričali.
12. v tretjo.
13. rimskiga poglavarja Pilata.
14. Velikonočno jagnje so že pred ta večer pred praznikam jedli, t. j. veliki četertik zvečér. Gl. Mat. 26. razl. 31. in 28. razl. 1. Mark. 11. razl. 10. V praznik, 15. dan mesca, ki se je imenoval „*Nizan*“, in druge velikonočne dni so še druge zaklane darove, ki so se tudi velikonočni darovi (Paska) imenovali, skupej per jedi povživali. Perm. 5. Mojz. 16, 2 : 2. Kron. 35, 7. De so per tem vživanji čisti bili, niso smeli iti v hišo neverskiga, zavoljo tega nečistiga poglavarja, de se niso omadežali.
15. Smertno sodbo sklepati in jo spolnovati so smeli v vsim rimskim cesarstvu le samo cesar, in v njegovim imenu tudi poglavarji v posameznih deželah.
16. Jezus je napovedal, de bo nevernikam v roke dan in križan. Gl. Mat. 20, 19. Mark. 10, 33. 34. Luk. 18, 32. 33. Jan. 12, 32. 33.

Digitized by Google

33. Šel je tedej Pilat spet v sodnjo híšo, in je poklical Jezusa in mu rekel: Tí si kralj Judov?[17]) Mat. 27, 11. Mark. 15, 2.

34. Jezus je odgovoril: Goviriš to sam iz sebe, ali so ti drugi povedali od mene?[18])

35. Pilat je odgovoril: Kaj sim jest jud?[19]) Tvoj národ in véliki duhovni so te meni izdali; kaj si storil?

36. Jezus je odgovoril: Moje kraljestvo ni od tega svetá.[20]) Ko bi bilo moje kraljestvo od tega svetá, bi se moji služabniki pač bojevali, de bi ne bil Judam izdan; zdaj pa moje kraljestvo ni od tod.

37. Pilat mu je tedej rekel: Tedej si tí kralj? Jezus je odgovoril: Tí praviš, de sim jest kralj. Jest sim v to rojen, in v to prišel na svét, de pričam resnici.[21]) Vsak, kteri je iz resnice, posluša moj glas.[22])

38. Pilat mu reče: Kaj je resnica?[23]) In ko je bil to rekel, je spet ven šel k Judam, in jim reče: Jest ne najdem nobene krivice nad njim.

39. Navada je pa per vas, de vam eniga spustim o velíki noči; hočete tedej, de vam spustim kralja Judov? Mat. 27, 15. Mark. 15, 6. Luk. 23, 17.

40. Vpili so tedej spet vsi, rekoč: Ne tega, ampak Barába. Bil je pa Barába razbojnik.

XIX. Poglavje.

Jezus gajžlan in kronan. Pilat ga skuša rešiti; obsodi ga pa iz strahu pred ljudmi. Jezus k smerti peljan in križan. Janez in Marija pod križem. Jezusova žeja in smert. Njegova stran prebodena. Jožef in Nikodem oskerbitá njegov pokop.

1. Na to je tedej Pilat Jezusa vzel, in gajžlal. Mat. 27, 27. Mark. 15, 16.

2. In vojaki so spletli krono iz ternja, in mu jo djali na glavo, in ga v škerlatasto oblačilo oblekli.

3. In so prédnj stopali in rekli:[1]) Pozdravljen bodi, kralj Judov! In so mu jih za uho dajali.

---

17. Judje so ga memo druziga tudi tožili, de se kralja dela. Gl. Luk. 23, 2.
18. Jezus ne vpraša, de bi kaj zvedil, ampak hoče s tem rêči: Ti ne govoriš tega sam od sebe, temuč ker so ti drugi povedali.
19. de bi vedil, če imaš res pravico do kraljéve častí.
20. moje kraljestvo ni pozemeljsko, ampak duhovno in torej nadzemeljsko.
21. de resnico oznanujem, in jo s svojim svetim življenjem in s čudeži poterdujem.
22. *„kteri je iz resnice“*, t. j. iz Boga. Gl. Jan. 8, 47. in razl.
23. Iz tega vprašanja se kaže, de je Pilat vso to reč za majčkino imel, ki ni vredna, de bi se kdo še dalje zanjo ménil. Kakor de bi bil hotel posvetni Rimljan reči: I k a j r e s n i c a!? Kdo se kaj za tvojo resnico — tvoj uk — zméni!? To so prazne kvante; zavoljo teh ni treba, človeka k smerti obsojevati in umoriti.

1. Besedí: *„In so prédnj stopali“*, ni v greškim.

Digitized by Google

4. Pilat je tedej spet venkej šel, in jim reče: Glejte! perpeljem vam ga venkej, de spoznate, de ne najdem nad njim nobene krivice.[2])

5. (Jezus je tedej venkej prišel, noseč ternjevo krono in škerlatasto oblačilo.) In[3]) jim reče: Glejte, človek![4])

6. Ko so ga tedej vidili véliki duhovni in služabniki, so vpili, rekoč: Križaj, križaj ga! Pilat jim reče: Vzemíte in križajte ga vi; zakaj jest ne najdem krivice nad njim.

7. Judje so mu odgovorili: Mi imamo postavo, in po postavi[5]) mora umreti, ker se je Sinú Božjiga delal.

8. Kadar je tedej Pilat slišal to govorjenje, se je še bolj bal.[6])

9. In je šel spet v sodnjo hišo, in je rekel Jezusu: Od kod si ti? Jezus pa mu ni odgovoril.

10. Pilat mu tedej reče: Meni ne odgovoriš? Ne veš, de imam oblast te križati, in imam oblast te spustiti?

11. Jezus je odgovoril: Ne imel bi nobene oblasti do mene, ko bi ti ne bilo od zgorej dano. Zavoljo tega ima tisti, kteri me je tebi izdal, veči greh.[7])

12. In odslej[8]) je iskal Pilat ga spustiti. Judje pa so vpili, rekoč: Ako tega spustiš, nisi cesarjev prijatel, zakaj vsak, kteri se kralja dela, cesarju zoper govorí.

13. Pilat tedej, ko je to govorjenje slišal, je Jezusa ven perpeljal, in je sédel na sodnji stol, na mestu, ktero se imenuje Litostrotos, po hebrejsko pa Gabata.[9])

---

2. Glejte, dal sim ga gajžlati in ga pred vas perpeljem, de spoznate, de je že dovolj pokorjen, in de nič smerti vredniga nad njim ne najdem.
3. Pilat.
4. Glejte berniga, že preveč pokorjeniga človeka! Imejte vender usmiljenje z njim!
5. V grešk im: *po naši postavi*". Perm. 3. Mojz. 24, 14—16.
6. Pilat si je v začetku vso to reč prav majhno mislil in jo je le poverhama, lahkomišljeno presojeval (Jan. 18, 38.); zdaj pa je že pogled razgajžlaniga Jezusa resnobne misli v njem obudil, in je njegovo serce k smiljenju nagibal. Ko je pa slišal, de se Jezus Sina Božjiga imenuje, in ko ga je njegova žena opominjala, naj Pravičniga ne obsodi, je bil še bolj zamišljen in nekaka groza ga je sprehajala. Po vražni misli malikovavcov, ktere tudi olikani in prebrisani Rimljani in Greki niso bili čisti, so bogovi v človeški podobi med ljudmi hodili (Perm. Dj. ap. 14, 11. in 28, 6.). Pilat si je tedej mislil, ako bi Jezus eden zmed teh bogov biti utegnil, gorjé po tem meni!
7. Tvoja oblast do mene pride od Boga; zakaj Božja in moja volja je, de umerjem na križu. Per vsim tem vender le nisi brez zadolženja, ker bi se mogel mojim krivičnim tožnikam zoperstaviti; oni pa imajo veliko veči greh, kakor ti. — Judje so grešili iz hudobije, Pilat iz slabosti.
8. Nekteri prestavljajo: „*zavoljo tega*".
9. Greška beseda „*Litostrotos*" pomeni z majhnimi kamni mnoge barve vložene tlà. Té tlà, kjer je sodnji stol stal, so bile nekoliko zvišane, in to pomeni tudi hebrejska (prav za prav aramejska) beseda „*Gabata*", t. j. višava, obočen (veljban) kraj.

Digitized by Google

14. Bilo je pa dan perpravljanja velike noči[10]) okoli šeste ure,[11]) in reče Judam: Glejte, vaš kralj![12])

15. Oni so pa vpili: Preč z njim, preč z njim, križaj ga! Pilat jim reče: Vašiga kralja bom križal?[13]) Véliki duhovni so odgovorili: Nimamo kralja, razun cesarja.[14])

16. Takrat tedej jim ga je izdal, de bi bil križan. Vzeli so pa Jezusa, in ven peljali.

17. In je svoj križ noseč ven šel na mesto, ki se imenuje mesto mertvaških glav, po hebrejsko pa Golgata. Mat. 27, 33. Mark. 15, 22. Luk. 23, 33.

18. Ondi so ga križali, in z njim dva druga, od vsake strani eniga, v sredi pa Jezusa.

19. Napisal je pa Pilat tudi napis, in ga je djal verh križa. Bilo je pa pisano: Jezus nazarenski, kralj Judov.

20. Ta napis je tedej veliko Judov bralo; kraj namreč, kjer je bil Jezus križan, je bil blizo mesta. Bilo je pa pisano po hebrejsko, po greško in po latinsko.[15])

21. Rekli so tedej Pilatu véliki judovski duhovni: Nikar ne piši: Kralj Judov; ampak de je on rekel: Kralj Judov sim.

22. Pilat je odgovoril: Kar sim pisal, sim pisal.

23. Vojaki tedej, ko so bili Jezusa križali, so vzeli njegove oblačila, (in so naredili štiri dele, vsakimu vojaku del) in suknjo. Suknja pa je bila brez šiva, od verha scelama tkana. Mat. 27, 35. Mark. 15, 24. Luk. 23, 34.

24. Rekli so tedej med seboj: Nikar je ne režimo, ampak vadljajmo zanjo, čigava bode. De se je pismo dopolnilo, ki pravi: Razdelili so moje oblačila med se, in za mojo suknjo so vadljali.[16]) Vojaki so tedej to storili.

25. Poleg križa Jezusoviga pa so stale njegova mati, in sestra[17]) njegove matere, Marija

10. dan perpravljanja k saboti v velikonočnim tednu. Gl. Mark. 15, 42. Mat. 28, 1. in razl.

11. t. j. začetek šeste ure. Gl. Mark. 15. razl. 5.

12. Glejte ga, tak se imenuje vašiga kralja, kakó se ga morete bati taciga zapušeniga siromaka, de bi kake prekucije v deželi napravil!

13. Pilat je te besede blezo z nekako zasmehljivostjo do Judov izgovoril.

14. Perm. Cahar. 11. razl. 9.

15. de so vsi lahko brali. Hebrejski jezik je bil domače dežele; latinski je bil Rimljanov, ki so nad Judi gospodovali; in greški je bil tistih Judov, ki so zunaj Palestine stanovali, in ki so zavoljo praznika v Jeruzalemu bili. Sveti očaki mislijo, de bi imel ta trojni jezik pomeniti, de je Kristus za vse ljudi umerl, in de kliče vse narode k svoji veri. Pod nar imenítnejšimi narodi tistiga časa, namreč: Judi, Rimljani in Greki, so bili tudi vsi drugi narodi razuméti.

16. Gl. Ps. 21, 19. Nekteri zmed svetih očakov djanje vojakov: *„in so naredili štiri dele“*, skrivnostno razlagajo, ker pravijo, de štirje deli Kristusovih oblačil pomenijo štiri dele svetá, iz kterih so ljudje poklicani, naj se Kristusove gnade vdeležujejo; suknja pa pomeni edínost v veri in ljubezni, podlaga keršanskiga življenja.

17. teta.

Digitized by Google

Kleofova,[18]) in Marija Magdalena.[19])

26. Ko je tedej Jezus mater in učenca, kteriga je ljubil, vidil zraven stati, reče svoji materi: Žena, glej, tvoj sin!

27. Potlej reče učencu: Glej, tvoja mati![20]) In od tiste ure jo je učenec k sebi vzel.

28. Po tem, ker je Jezus vedil, de je vse dokončano, de se je doplonílo pismo, je rekel: Žejin sim![21])

29. Stala je pa ondi posoda polna jésiha. Oni pa so gobo z jésiham napojili, in na hisop nataknili, ter mu jo k ustam podali.

30. Kadar je bil tedej Jezus jésiha vzel, je rekel: Dopolnjeno je! In je glavo nagnil, in je dušo iz sebe dal.

31. Judje tedej, (ker je bil dan perpravljanja) de bi ne ostale na križu trupla v saboto, (bil je namreč velik tisti sabotni dan) so Pilata prosili, de bi se jim kostí sterle, in de bi se sneli.

32. Vojaki so torej prišli, in so pervimu sicer sterli kostí, in drugimu, kteri je bil z njim križan.[23])

33. Ko so pa do Jezusa prišli, so vidili, de je že mertev, in mu niso kostí sterli;

34. ampak eden vojakov je s súlico njegovo stran odperl, in zdajci je tekla kri in voda iz nje.[24])

35. In kteri je vidil, je pričeval, in resnično je njegovo pričevanje; in on vé, de resnico govorí, de tudi vi vérujete.

36. To se je namreč zgodilo, de bi se pismo dopolnilo: Nobene kostí mu ne stríte.[25])

---

18. Alfejeva (Mat. 10, 3.), mati svetiga aposteljna Jakopa mlajšiga, in Juda Tadeja.

19. Po besedah druzih evangelistov (Mat. 27, 55. Mark. 15, 40. Luk. 23, 49.) so žene od deleč stale. Janez pa ima to pisaje tisti čas pred svojimi očmi, ko so bile une žené k križu perstopile. Marija in Janez sta mogla prav blizo križa stati, de sta besede Jezusove slišala.

20. Kar je bil Jezus v svojim zemeljskim življenji svoji materi, in kar je ona njemu bila, to naj bo posihmal Janez nji, in ona Janezu. Jezus je spolnil dolžnost hvaležniga sina, ko je časne reči svoji materi oskerbel. Sveti očaki in posebno sveti Avguštin opomnijo, de je bil sveti Janez tukej predpodoba vsih otrók matere katoliške cerkve, in de je Jezus v Janezu vsim vernim Marijo mater dal.

21. Njegova žéja je bila prerokovana. Ps. 68, 22.

22. velik praznik, velikonočna sabota. Gl. Mat. 28, 1. in razl.

23. To so zato storili, de so se od njih smerti popolnama prepričali.

24. Vojak je blezo Jezusovo levo stran, prédal serca, prebodel, tako de bi bilo moglo vse življenje, ko bi ga še kaj bilo v njem, popolnama zginiti. Jezus je bil že per gajžlanji, kronanji in križanji skorej vso kri zgubil iz svojiga telesa; ko je pa bila njegova stran prebodena, mu je še kri iz serca in prédala stekla; tekla pa je kri in voda. V obeh, v vodi in kervi, ugledajo nekteri zmed svetih očakov skrivnostni pomen svetih zakramentov, namreč svetiga kersta in altarja, ktera sta nar imenitnejši darova njegoviga iz ljubezni do nas prebodeniga serca.

25. To je bilo prav po čerki rečeno od velikonočniga jagnjeta, kteró je bilo predpodoba Jezusa Kristusa. Gl. 2. Mojz. 12, 46. 4. Mojz. 9, 12.

Digitized by Google

37. In spet drugo pismo pravi: Vidili bodo, koga so prebôdli.[26])

38. Po tem pa je Jožef iz Arimateje (ker je bil Jezusov učenec, tode skrivej zavoljo strahú pred Judi) Pilata prosil, de bi snel Jezusovo teló. In Pilat je dovôlil. Prišel je tedej in snel Jezusovo teló. Mat. 27, 57. Mark. 15, 43. Luk. 23, 50.

39. Prišel je pa tudi Nikodem, kteri je bil vpervič po noči k Jezusu prišel, in je pernesel zmesi mire in aloe okoli sto liber.[27]) Zgor. 3, 2.

40. Vzela sta tedej Jezusovo teló, in ga zavila v tančico z dišavami vred, kakor je per Judih šega pokopovati.

41. Bil je pa na tistim kraji, kjer je bil križan, vert, in na vertu nov grob, v kteriga še nihče ni bil položen. Mat. 27, 60.

42. Tam sta tedej zavoljo dneva perpravljanja Judov, ker je grob blizo bil, Jezusa položila.[28])

XX. Poglavje.

Marija Magdalena gré k grobu, in pride Petru in Janezu oznanit, de je grob prazen, nato gresta aposteljna tje. Angelj in Jezus se Magdaleni perkažeta. Jezus se perkaže aposteljnam, ter jim podelí svetiga Duhá. Jezus se spet perkaže aposteljnam. Tomaž vidi in véruje.

1. Pervi dan tedna[1]) pa je prišla Marija Magdalena zjutrej, ko je bila še temà, k grobu, in je vidila kamen odvaljen od groba.[2])

2. Teče tedej, in pride k Si-

---

26. Glej razlaganje te preroške verste per Cahar. 12, 10.

27. Aloe je drevo dišečiga lesa, s kterim so Judje merliče kadili in obkladali. Tisti čas je bila navada, merliče prav bogato z dišavami obkladati. Per pogrebu kralja Heroda je 500 hlapcov dišave nosilo; torej se je tukej 100 liber dišave lahko potrebovalo.

28. Zavoljo vélike sabote, ko je bila že nastopila, niso smeli Jezusoviga telesa do dobriga vmaziliti in prav pokopati; torej so ga berž le toliko časa, de bi sabota minula, v bližnji grob položili, ker so ga mislili po saboti še le prav popolnama vmaziliti in pokopati. In res so žené pervi dan po saboti Jezusovo teló mazilit šle. Gl. Mark. 16, 1.

1. Pervi dan po saboti, t. j. našo nedeljo. Gl. Mat. 28, 1.

2. Sveti Janez je več okolišin, ki so se ob Kristusovim vstajenji zgodile, povedati opustil, ktere so že drugi evangelisti povedali, nasproti pa je marsikaj noviga perdjal, kar drugi evangelisti niso zapisali. Vsa ta pergodba se da takole misliti: Ko je bilo praznovanje vélike sabote minílo, so še tisti dan zvečer Marija Magdalena, Marija, Jakopova mati, in Salome (Mark. 16, 1.) dišav nakupile, de bi šle pervo jutro po saboti, t. j. v nedeljo, in mazíljenje Jezusoviga telesa dokončale (Gl. zgor. 19. razl. 28.). Še pred svítam, berž ko ne iz srahú pred Judi, so se k grobu podale. Med potjo so bile v skerbi, kdo de jim bo kamen odvalil (Mark. 16, 3.). Ta čas pa je bil že angelj kamen odvalil (Mat. 28, 2.). Ko so k grobu prišle, in ko Marija Magdalena vidi, de je kamen že odvaljen (Jan. 20, 1.), je berž preč tekla (Jan. 20, 2.) Petru in Janezu pravit. Uni dve ženi pa ste bliže

Digitized by Google

monu Petru, in k unimu učencu, kteriga je Jezus ljubil, in jima reče: Vzeli so Gospoda iz groba, in ne vémo, kam so ga položili.

3. Šel je tedej Peter in uni učenec, in sta prišla k grobu.

4. Tekla sta pa oba skupej, in uni učenec je Petra pretekel, in je pervi prišel k grobu.

5. In ko se je perpôgnil, je vidil rjuhe[3]) ležati, vanj pa ni šel.[4])

6. Pride tedej Simon Peter, ki je šel za njim, in je šel v grob, in vidil rjuhe ležati,

7. in pert, kteri je bil na njegovi glavi, ta ni bil zraven rjuh položen, ampak posebej v enim kraji zvit.[5])

8. Takrat je tedej noter šel tudi uni učenec, kteri je bil pervi k grobu pertekel; in je vidil, in vérval.[6])

9. Nista še namreč umela pisma, de je imel od mertvih vstati.[7])

10. Učenca sta tedej spet domú šla.

11. Marija pa je stala zunej per grobu in jokala. Ko se je tedej jokala, se je perpogníla in pogledala v grob;

12. in je vidila dva angelja v belo oblečena sedeti, eniga per glavi, in eniga per nogah, kjer je bilo položeno Jezusovo teló.

13. Ona ji rečeta: Žena! kaj jokaš? Njima reče: Ker so vzeli mojiga Gospoda, in ne vém, kam so ga položili.

14. Ko je to izgovorila, se je nazaj obernila, in je vidila Jezusa stati, pa ni vedila, de je Jezus.

15. Jezus ji reče: Žena! kaj jokaš? Koga išeš? Ona, ker je menila, de je vertnar, mu reče: Gospod! ako si ga ti od-

---

k grobu stopile, in ste dva angelja ugledale (Luk. 14, 4.), kterih eden (Mat. 28, 5. Mark. 16, 7.) je njima vstajenje oznanil, in ukazal, to tudi učencam naznaniti (Mark. 16, 7.). Po tem ko ste bile grob zapustile, je prišla Marija s Petram in Janezam, ktera sta grob ogledala in se po tem tudi vernila (Jan. 20, 2 — 10.); Marija pa je še tam ostala in žalovala. Ko se je pa v grob sklonila, je tudi dva angelja, kakor ženi, ugledala, desiravno nju učenca nista vidila. Ko se je po tem okrog sebe ogledala, je tudi Jezusa zagledala, kteriga je v začetku za vertnarja imela (Jan. 20, 15. Mark. 16, 9.). Jezus ji ukaže, naj učencam naznani, de gre k Očetu, in zgine spred njenih oči. Med potjo od groba se tudi unima dvema ženama perkaže, ter jima naroči, naj greste učencam povedat. Hitro ste tekle, ter ste vse to učencam oznanile (Luk. 24, 9.), sicer pa niste nikomur tega pravile, ker ste se bale (Mark. 16, 8.).

3. V greškim: „*poroje*“; ravno takó v. 6. 7.

4. blezo zato ne, ker ga je bila groza obšla.

5. Pert in rjuhe so bile učencam v znamnje, de ni nihče telesa ukradel.

6. Janez je začel verjeti, de je Jezus vstal; Peter pa še ne. Vzrok tega se pové v naslednji versti.

7. Kristus je svojim učencam večkrat pravil od svojiga vstajenja, ker se jim je pa to prečudno in novo zdelo, so si mislili, de Kristus le v podobi, le v priliki od vstajenja govorí, de bo namreč njegova vera, ki bo po njegovi smerti tako rekoč umerla, skorej per vsih v pozabljivost prišla, spet oživela. Ravno za tega voljo niso tudi umeli prerokovanja zastran Jezusoviga vstajenja. Ps. 15, 10.

Digitized by Google

nesel, povej mi, kam si ga položil, in jest ga bom vzela.

16. Jezus ji reče: Marija! Ona se ozre[8]) in mu reče: Rabóni! (kar se pravi Učenik.)

17. Jezus ji reče: Nikar se me ne dotakni; zakaj nisim še šel k svojimu Očetu.[9]) Pojdi pa k mojim bratam[10]) in povej jim: Grem k svojimu Očetu in k vašimu Očetu, k svojimu Bogu in k vašimu Bogu. Psal. 21, 23. i. d.

18. Marija Magdalena pride in oznani učencam: Gospoda sim vidila, in to mi je rekel.

19. Kadar je bil tedej večer tistiga dneva, perviga v tednu, in so bile duri zaklenjene, kjer so bili učenci zbrani zavoljo strahú pred Judi, je prišel Jezus, in je v sredo med nje stopil,[11]) in jim rekel: Mir vam bodi! Luk. 24, 36.

20. In ko je bil to rekel, jim je pokazal roke in stran.[12]) Učenci so se tedej obveselili, ker so vidili Gospoda.

21. Tedej jim je spet rekel: Mir vam bodi! Kakor je Oče mene poslal, tudi jest vas pošljem.[13])

22. In ko je bil to izrekel, je v njé dihnil, in jim rekel: Prejmíte svetiga Duha.[14])

23. Kterim bote grehe odpustili, so jim odpušeni; in kterim jih bote zaderžali, so jim zaderžani.[15]) Mat. 18, 18.

---

8. Potem ko je bila Marija zgornje besede zgovorila, se je spet svoji žalosti prepustila, in je bila vsa vse zamišljena; ko je pa v poklicu: „*Marija*!“ Jezusov glas spoznala, se je naglo k njemu obernila i. t. d.

9. Ko je Marija Gospoda spoznala, mu je blezo — od preveliciga veselja vsa sama iz sebe — k nogam padla, ter se jih oklenila, kakor de bi se ne hotla nič več od njega ločiti. Zato ji Jezus rêče: „*Nikar se me ne dotakni; zakaj nisim še šel k svojimu Očetu*“. S temi besedami je hotel Gospod Marii rêči: Ne mudi se tukej per mojih nogah, dosti ti bodi, de si me vidila, saj boš še večkrat perložnost imela, per meni biti, ker še ne grem tako kmalo k svojimu Očetu; ne mudi se tukej z objemanjem mojih nog, pojdi rajši k mojim učencam in oznani jim moje vstajenje, hitro jih stori deležne veselja, kteriga ti v svojim sercu občutiš!

10. Glej Mat. 28. razl. 10.

11. Jezus je prišel s svojim poveličanim — poduhovnjenim — telesam skozi zaperte vrata in je naglo stal med svojimi učenci.

12. zacelíne svojih ran. Zakaj? Gl. Luk. 24, 39.

13. Ravno tisto oblast, ktero mi je moj Oče dal, oblast namreč: ljudí grehov očiševati, opravičevati in posvečevati, cerkev vstanoviti in vladati, tudi vam dam. — Oče je poslal Sina, Sin svoje učence, učenci svoje naslednike. Pravo, resnično, v Božji moči opravljano opravičevanje in posvečevanje ljudí pride tedej le po pravih poslanih.

14. Jezusovo izdihnjenje in dihnjenje v aposteljne je vidno znamnje, s kterim je Kristus prav očitno hotel pokazati, de se sveti Duh od njega izhaja, in de ga aposteljnam vdihne in podelí. S svetim Duham so tukej prejeli aposteljni posebno gnado ali moč in oblast, grehe odpušati in zaderževati, kar se razvidi iz naslednje verste. Od podelitve svetiga Duha glej Dj. ap. 2, 4.

15. To versto je sveta, nezmotljiva, katoliška cerkev razložila. Sveti tridentinski zbor pravi (seja 14. zakonilo 3.): „Ako kdo rêče, Gospodove besede: „*Prejmíte svetiga Duha. Kterim bote grehe*“ i. t. d. niso

Digitized by Google

24. Tomaža pa, dvanajsterih eniga, kteri je imenovan Dvojčič,[16]) ni bilo per njih, ko je Jezus prišel.

25. Drugi učenci tedej so mu povedali: Gospoda smo vidili. On pa jim je rekel: Ako ne vidim na njegovih rokah znamenj žebljev, in ne denem svojiga persta v rane žebljev, in ne položim svoje roke v njegovo stran, ne bom vérval.

26. In čez osem dni so bili njegovi učenci spet notri,[17]) in Tomaž z njimi. Jezus pride, akoravno so bile duri zaklenjene, in je stal na sredi in rekel: Mir vam bodi![18])

27. Potlej reče Tomažu: Vlôži svoj perst semkej, in poglej moje roke; in podaj semkej svojo roko, in polôži jo v mojo stran, in ne bodi nevéren, ampak véren.[19])

28. Tomaž je odgovoril, in mu rekel: Moj Gospod, in moj Bog![20])

29. Jezus mu reče: Ker si me vidil, Tomaž![21]) si veroval; blagor jim, kteri niso vidili, in so verovali![22])

30. Jezus je sicer še veliko drugih čudežev storil vpričo svojih učencov, kteri niso zapisani v teh bukvah.

31. Ti pa so zapisani, de verujete, Jezus je Kristus, Sin Božji,[23]) in de imate vérvajoči življenje[24]) v njegovim imenu.[25])

---

razumevati od oblasti, v zakramentu pokore grehe odpušati ali zaderževati, kar je katoliška cerkev od začetka razumevala... ta bodi izpahnjen". Gotovoje tedej, de je Kristus z unimi besedami zakrament svete pokore postavil. Védi pa tudi: Ako je dal Gospod svojim poslanim oblast, grehe odpušati ali zaderževati, morajo tudi verni zavezani biti, ne le samo odpušenja grehov per njih iskati, temuč jim tudi svojo vest odkrivati, de poslani zamorejo razsojevati, če so odpušenja vredni ali ne.

16. Glej Jan. 11, 16.

17. v tisti hiši.

18. Jezus se je le od časa do časa svojim učencam perkazoval (Dj. ap. 1, 3.), de jih je polagama pervadil, v duhu se z njim obhoditi in njegovo telesno pričujočnost uterpeti.

19. Pomisli dobroto Gospodovo, kakó on tudi zavoljo ene duše svoje rane kaže, in le zato pride, de bi tudi le to eno dušo otel (Kriz.).

20. Tomaž spozná očitno, de je Kristus resnično vstal, in de je pravi Bog.

21. imena „*Tomaš*" ni v greškim.

22. S tem, pravi sveti Gregori, smo zlasti mi zaznamnjani, ki njega, kteriga v mesu nismo vidili, v duhu terdno deržimò.

23. Glej vpeljavo v ta evangeli.

24. življenje gnade tukej, tam pa večno življenje.

25. t. j. v tem, kar je, v njem Odrešeniku, v njegovim zasluženji.

Digitized by Google

XXI. Poglavje.

Jezus se perkaže učencam per tiberijaškim morji. Čudoviti ribji vlak. Jezus zročí Petru nar viši pastirsko službo, in mu prerokuje smert na križu. Peter vpraša, kaj bo z Janezam, Gospod pa ga zaverne. Sklep.

1. Potlej se je Jezus spet učencam[1]) perkazal per tiberijaškim morji.[2]) Perkazal se je pa takó.

2. Bili so pa skupej Simon Peter, in Tomaž, kteri je imenovan Dvojčič, in Natanael,[3]) kteri je bil iz Kane galilejske, in Cebedejeva sinova,[4]) in dva druga njegovih učencov.

3. Simon Peter jim reče: Ribe grem lovit. Mu rekó: Gremo tudi mi s teboj. In so šli in[5]) stopili v čeln; in tisto noč niso nič vjeli.

4. Ko se je pa jutro storilo, je Jezus na bregu stal; učenci pa niso spoznali, de je Jezus.

5. Jezus jim tedej reče: Otroci! imate kaj jesti?[6]) So mu odgovorili: Nič.

6. Jim reče: Verzite mrežo na desno stran čelna, in bote našli. Vergli so tedej, in je niso môgli vleči zavolj obilnosti rib.

7. Rekel je tedej tisti učenec, kteriga je Jezus ljubil,[7]) Petru: Gospod je. Ko je Simon Peter slišal, de je Gospod, si je suknjo opasal, (bil je namreč nag)[8]) in se je v morje spustil.

8. Drugi učenci pa so v čelnu prišli, (niso bili namreč deleč od suhiga, ampak okoli dve sto komolcov) in so vlekli mrežo z ribami.

9. Ko so tedej na suho stopili, so vídili žerjavico per-

---

1. S poslednjimi besedami poprêšnjiga poglavja je bil sveti Janez svoj evangeli že sklenil; naslednje poglavje je mende le zato perdjal, de je uno prazno marnje overgel, ktero se je med ljudmí razširjalo, de on ne umerje. Ko so pa temu marnju Jezusove besede perložnost dale, je torej v naslednjim poglavji vse okolišine na tanko popisal, ktere so z Jezusovimi besedami v zvezi. Pa tudi memo tega so pergodbe tega poglavja že same na sebi permérjeni sklep njegoviga evangelija, ker perpoveduje, de je Jezus svoji cerkvi poglavarja postavil. Po enakim je tudi sveti Matevž svoj evangeli s cerkvijo sklenil.
2. v Galileji. Tje so se bili po Gospodovim povelji podali (Mat. 26, 32. Mark. 14, 28.), po tem ko so bili praznovanje velike noči dokončali in še nekoliko dni v Jeruzalemu ostali. Jan. 20, 26.
3. t. j. Jernej.
4. t. j. Jakop stareji, in Janez.
5. V greškim: *„berš stopili“* i t. d.
6. Sveti Krizostom méni, de je Jezus takó govoril, kakor de bi bil hotel od njih kaj kupiti.
7. Janez.
8. t. j. skorej nag; bil je samó v ribški srajci. Po tem je berž suknjo oblekel in se opasal.

Digitized by Google

pravljeno, in ribo na nji, in kruh.[9])

10. Jezus jim reče: Pernesíte rib, ki ste jih vjeli.

11. Simon Peter je noter stopil, in je izlekel mrežo na suho polno velíkih rib, sto in tri in petdeset. In desiravno jih je toliko bilo, se mreža ni stergala.[10])

12. Jezus jim reče: Pridite in jéjte!.[11]) Nobeden teh,[12]) kteri so se k jedi usedli, si ga ni upal vprašati: Kdo si tí? ker so vedili, de je Gospod.

13. In Jezus pride, in vzame kruh, in jim ga da, in tako tudi ribo.

14. To je bilo že vtretjič, de se je Jezus perkazal svojim učencam, po tem ko je bil od mertvih vstal.[13])

15. Ko so tedej odjedli, reče Jezus Simonu Petru: Simon Janezov![14]) me ljubiš bolj, kakor tile? Mu reče: To je de, Gospod! tí veš, de te ljubim. Mu reče: Pasi moje jagnjeta.

16. Mu reče spet: Simon Janezov! me ljubiš? Mu reče: To je de, Gospod! tí véš, de te ljubim. Mu reče: Pasi moje jagnjeta.[15])

17. Mu reče vtretjič: Simon Janezov! me ljubiš? Peter je žalosten bil, ker mu je vtretjič rekel: Me ljubiš? in mu je rekel: Gospod! tí vse veš; tí veš, de te ljubim. Mu je rekel: Pasi moje ovcé.[16])

18. Resnično, resnično, ti povem: Dokler si bil mlajši, si se sam opasoval, in šel, kamor si hotel; kadar boš pa star, boš svoje roke raztegnil, in drugi te

---

9. Učenci so iz tega čudovitno perpravljeniga jedila lahko sklenili, de je bil tudi ribji vlak Jezusovo delo, in de jih on ne potrebuje.

10. Ko je bil Peter v apostoljsko službo poklican, mu je bil preobilni ribji vlak (Luk. 5.) pomenljiva podoba, de bo kedaj ljudí lovil (Luk. 5, 10.). Zdaj pa, ko je zvoljen, de naj bi na zemlji na Jezusovo mesto stopil (v. 15. 17.), mu Gospod spet da veliko rib v mreže zajeti, brez vsiga dvoma zato, de mu s tem naznani, kakó bojo verni v njegovo mrežo, v sveto cerkev hiteli.

11. Kakor je lovljenje rib v mrežo podoba sprejemanja vernih v cerkev, tako je tudi kosílo ali večerja podoba časne in večne sreče cerkve v Kristusu. Gl. Mat. 8, 11.

12. V greškim: „*Nobeden zmed učencov*“ i. t. d.

13. V pervič (Jan. 20, 19.) in v drugič (Jan. 20, 26.) se je zgodilo v Jeruzalemu; druge Gospodove perkazni (Mat. 28, 9. 10. Luk, 24, 13: 1. Kor. 15, 5. Mat. 28. 16: 1. Kor. 15, 6. 7.) se tukej v misel ne vzamejo, ker so jih le nekteri vidili, ali pa so se poznejše zgodile.

14. tudi se bere: „*Jonov*“. Gl. Jan. 1, 42.

15. V greškim: „*pasi moje ovcé*“.

16. Kristus je z besedami: „*Pasi moje jagnjeta, pasi moje ovcé*“, svetimu Petru zročil viši pastirsko službo in oblast čez vse verne brez razločka, tudi čez aposteljne, kakor mu jo je bil že tudi pred svojim terpljenjem podelil, ko ga je bil svoji cerkvi v podlagni kamen postavil (Mat. 16, 18. 19.). Kakor mu je bil Kristus tam zavoljo njegove razsvetljene vére sprednost dal pred vsimi drugimi aposteljni, takó mu jo tudi tukej podelí zavoljo njegove večí ljubezni, ktera pa mora z véro sklenjena biti, de je živa in prava. — Jezus je svetiga Petra trikrat vprašal: „*Me ljubiš?*“ zato ko je bil Peter svojiga Gospoda trikrat zatajil, de svoje trikratno zatajenje s trikratnim spoznanjem iu

Digitized by Google

bo opasal, in te popelje, kamor tí nočeš.[17]) 2. Pet. 1, 14.

19. To je pa rekel, de je na znanje dal, s kakošno smertjo bo Boga počastil.[18]) In ko je to izgovoril, mu reče: Pojdi za menoj.[19])

20. Peter se je pa obernil,[20]) in je vidil tistiga učenca, kteriga je Jezus ljubil, kteri je per večerji tudi na njegovih persih slônel, in je bil rekel: Gospod! kdo je, kteri te bo izdal? Zgor. 13, 23.

21. Ko je tedej Peter tega vidil, je rekel Jezusu: Gospod! kaj pa ta?[21])

22. Jezus mu reče: Hočem, de takó ostane, dokler ne pridem, kaj tebi za to? Tí pojdi za menoj.[22])

23. Razšlo se je tedej to govorjenje med brati, de tisti učenec ne umerje. Pa Jezus mu ni rekel: Ne umerje; ampak: Hočem, de takó ostane, dokler ne pridem, kaj tebi za to?[23])

24. To je tisti učenec, kteri

---

zaterjenjem, d e g a l j u b i, popravi, in de mu Gospod prav globoko v serce vtisne, de je v pastirski službi nar močnejši, gorečnejši in zvestejši ljubezni treba. Ko bi kdo terdil, de je Kristus per postavljenji pastirke službe v svetim Petru tudi vse druge aposteljne mislil, de je bil Peter le samo namestovavec druzih aposteljnov, in de mu ni bil Gospod nobene sprednosti in viši oblasti pred njimi podelil, bi bila dokončana, prostovoljna njegova slepota; zakaj svetle in očitne so besede svetiga pisma, s kterimi je Gospod zročil Petru vso čedo, med ktero so bili gotovo tudi aposteljni; pa tudi veči ljubezen, ki jo Gospod od Petra hoče, nam očitno naznanja njegovo veči čast in oblast v cerkvi Božji. Sicer pa kakor pastirska služba aposteljnov v njih naslednikih t. j. škofih neprenehama živí, ravno takó neprenehama živí tudi viši pastirska služba svetiga Petra v njegovih naslednikih, rimskih škofih t. j. papežih. Gl. Mat. 16, 19.

17. De so ložej hoditi môgli, so imeli Judje v navadi, svojo dolgo oblcko s pasam spodrezovati. Na to navado cikáje rêče Jezus Petru: V svoji mladosti si se sam prepasoval, in si hodil, kamor si sam hotel; v svoji starosti pa boš raztegnil svoje roke na križu, in drugi te bo opasal, — vklenil, in te popelje, kamor iti se brani tvoja natora, namreč v smert.

18. Peter je umerl pod cesarjem Neronam v Rimu na križu.

19. Per teh besedah je Jezus nekoliko stopinj naprej prestopal, in Peter je za njim šel. Ta Petrova hoja za Kristusam je pomenila njegovo hojo k križu, ker jo Jezus Janezovi pokojni smerti nasproti stavi. Gl. spod. v. 22.

20. Ko je nekoliko stopínj za Gospodam šel, se je ozerl.

21. Gospod, če jest s teboj pojdem, in če te bom v častitljivi smerti na križu nasledoval, kaj pa bo s tem učencam, kteriga posebno ljubiš? Ali ne bo za nama prišel? Kákošna tedej njega čaka?

22. Jezus Petra zavoljo njegove radovednosti zaverne, rekoč: Ako jest hočem, de Janez silne smerti na križu prost ostane, dokler v miru in pokoji ne umerje, in jest ponj ne pridem in ga seboj v nebesa ne vzamem, kaj tebi mar? Ti bodi voljan, mene do križa nasledovati. (Avg., Beda, Tom.). — Po teh besedah je bil Jezus blezo zgínil. Jezusovo prestopanje je bilo pomenljivo djanje, s kterim je Petra prav živó opominjal, z voljo za njim hoditi. — V greškim: *„Ako hočem, de takó ostane“.*

23. Sveti Janez je po izročilu svetih očakov v sívi starosti ob koncu perviga stoletja v Efezu pokojno in sladko v Gospodu zaspal.

Digitized by Google

pričuje od tega, in je to pisal, in vémo, de je resnično njegovo pričevanje.

25. Je pa tudi še velíko drugiga, kar je Jezus storil; in ko bi se to vsako posebej popisovalo, ménim, de bi na ves svét ne šle bukve, ktere bi bilo pisati.[24])

24. Ko bi kdo hotel vse Kristusove nauke in dela na tanko popisati, bi toliko bukev napisal, de bi jih bilo vse polno po svetu. — Besede: „*de bi na ves svét ne šle bukve*“, je zvišano govorjenje, ki le toliko pomeni, kakor: prav veliko, silno veliko, neznano veliko. Taciga zvišaniga govorjenja so se tudi farizeji poslužili, ki so med seboj rekli: „*Vidite, de nič ne opŕarimo! Glejte, ves svét dere za njim!*“ Jan. 12, 19.

Digitized by Google

VVOD

v

Djanje aposteljnov.

Za štirimi svetimi evangelii se verstí v par lepši zvezi djanje aposteljnov. Po enoglasnim spričevanji sv. očakov in cerkvenih učenikov je popisal djanje aposteljnov tisti sv. pisavec, kteri je spisal tretji sv. evangeli, namreč sv. Lukež.

Djanje aposteljnov obsega zgodbe mlade Jezusove cerkve pervih trideset let, in sicer od vnebohoda Kristusoviga do tistiga časa, ko je bil apostelj Pavel pervikrat v Rimu vjet, in se razdeli v dva dela. V pervim delu (od 1—13. pogl.) sv. pisavec perpoveduje prihod sv. Duha, perve spreobernjenja Judov v Judeji in v sosednjih deželah po pridigah in čudežih aposteljnov in učencov, sosebno sv. Petra; smert sv. Štefana in sv. Jakopa starjiga; spreobernjenje dvornika etijopske kraljice Kandace in stotnika Kornelija; preganjanje aposteljnov in vsih vernikov po Judih, in čudovito spreobernjenje preganjavca Savla v aposteljna Pavla. Drugi del (od 13—28. pogl.) pa obsega le dela (djanje) sv. Pavla, njegove trudapolne, nevarne in večkratne popotovanja po Judeji, mali Azii, po Greškim in po bližnjih otokih, njega odpeljanje v Rim, kjer je bil dve leti jetnik. In s tem se te bukve sklenejo.

Kdaj de je sv. Lukež te zgodbe spisal, je prav negotovo. Le toliko se zamore z vso gotovostjo terditi, de jih ni bil pred na svitlo dal, kakor je bil sv. Pavel pervič vjet (leta 62 po Krist.), ker se to konec bukev še perpoveduje; tudi to je gotovo, de sv. Lukež tih bukev ni bil pred na svitlo dal, kakor sv. evangeli, kteriga vsled djanja aposteljnov imenuje pervo povest (Djan. ap. 1, 1.).

Te bukve so obilen vir ali studenec podučevanja in spodbudovanja. Ker imajo zgledi toliko moč čez človeško serce, se

Digitized by Google

djanje aposteljnov z veliko koristjo zamore brati. Pervi kristjani dajejo lep zgled vsih čednost. Kdor bere, v kako lepi edinosti in ljubezni so pervi kristjani med seboj živeli (4, 34—37.), si bo perzadeval, edinost in ljubezen tudi med svojo družino zasajèvati in jo ohranovati. Goreča vnema aposteljnov, za Jezusa delati in terpeti (5, 40—42.); dobre dela Kornelija (10, 4.), Dorke (9, 39.) morajo k posnemanju buditi in vabiti. Uslišane prošnje jeruzalemske cerkve (4, 24—31.); čudovito rešenje Petra iz ječe na molitev vernih (12, 3—11.) in Pavla iz ječe v Filipah (16, 25.) — vse to bo bravce prepričalo, de so resnične besede Jezusove: „*Ako bote Očeta kaj prosili v mojim imenu, vam bo dal*“ (Jan. 16, 23.). Pobožno hrepenenje pervih vernih po Božji besedi (20, 7.), spoštovanja polna ljubezen do cerkvenih prednikov in učenikov (20, 37. 38.), njih stanovitna zvestoba v veri per nar večjim preganjanji in terpljenji (8, 1—4: 4, 19—21.), kdo bi zamogel vse to brati, in bi terdno ne sklenil posnemati njih lepiga življenja? Kdo zamore gledati ali poslušati, kako véliki Pavel vpričo Judov in nevernikov Jezusa oznanuje in si s svojimi rokami hrano služi (18, 3: 20, 34.), pa bi sam pri sebi ne mislil: Pobožno življenje po veri ni noben zaderžek v spolnovanji dolžnost našiga stanu! In če nam zgodbe tega aposteljna tukej v ječi, tamkej v nevarnostih na morji, zdej v zalezovanji terdovratnih Judov nepremakljiviga kakor skalo kažejo, ali se ne bo potem mehkužni, meseni kristjan sramoval, de se kristjana imenuje, pa za razširjanje in ohranjenje Jezusove cerkve in za lastno zveličanje svoje duše tako malo dela?

Digitized by Google

DJANJE APOSTELJNOV.

I. Poglavje.

Kristusov vnebohod. Aposteljni se vernejo v Jeruzalem in tù sv. Duhá perčakujejo. Matija izvolijo namesti Judeža Iškarjota.

1. V pervim pisanji[1]) sim govoril, o Teofil![2]) od vsiga, kar je Jezus začel delati in učiti,[3])

2. do dneva, ko je aposteljnam, ktere je bil izvolil, po svetim Duhu zapovedi dal[4]) in bil gori vzet.

3. Kterim se je tudi po svojim terpljenji živiga skazal z mnogimi znamnji, ko se jim je perkazoval štirdeset dní in govoril od Božjiga kraljestva.

4. In kadar je z njimi jedel,[5]) jim je zapovedal, de naj ne hodijo iz Jeruzalema, ampak naj čakajo obljube Očetove, ktero ste (je rekel)[6]) slišali iz mojih ust.[7])

5. Ker Janez je kerševal z vodo, vi pa bote keršeni s svetim Duham[8]) ne dolgo po teh dneh.[9])

6. Tedej so ga, kteri so se bili sošli, vprašali, rekoč: Go-

---

1. V svoji pervi povesti, t. j. v evangelii.
2. Glej Luk. 1, 3.
3. Perstavi še: in je nepreneham delal in učil, do i. t. d.
4. v svetim Duhu, ki je v njem bival, in od svetiga Duha, kteriga naj bi perčakovali. Gl. Luk. 24, 49.
5. Gl. Luk. 24, 43. V greškim: *„In ko se je z njimi sošel, jim je zapovedal“*, i. t. d.
6. Teh besed: *„je rekel“* ni v greškim.
7. To povelje je Jezus aposteljnam v Jeruzalemu dal, ko so se bili iz Galileje vernili (Luk. 24, 49.), kamor so se bili, tudi na Jezusovo povelje (Mat. 26, 32.), malo dni po njegovim vstajenji (Jan. 21. razl. 3.) podali. Obljuba Očetova je sv. Duh (Jan. 14, 26.).
8. sv. Duha bote vidama, v polnosti njegovih darov prejeli. Aposteljni so bili sv. Duha že v Kristusovim kerstu prejeli (Jan. 4, 2.), pa ne še vidno, v polnosti njegovih darov. To vidno podeljenje polnosti vsih darov se tukej *kerst* imenuje in se nasproti postavi Janezovimu kerstu, ki je bil le zunanj, in ni ne gnade ne opravičenja dodelil, uni pa je bil očiten in poln gnad. Jezusovimu kerstu, kteriga so bili aposteljni že prejeli, se ta kerst, od kteriga je tukej govorjenje, ni mógel nasproti postavljati, ker je bil ob enim zunanj in znotranj, tedej temu podeljenju sv. Duha v polnosti ni bil nasproten, temuč še podoben. Glej zastran Janezoviga kersta (Mat. 3, 11.), podeljenja sv. Duha, preden se je bil očitno perkazal binkoštni praznik spod. 2, 4.
9. čez malo (deset) dni.

Digitized by Google

spod! ali boš v tem času spet postavil Izraelovo kraljestvo?[10])

7. Rekel pa jim je: Vam ne gre vediti časov ali ur, ktere je Oče ohranil v svoji oblasti;[11])

8. pa prejeli bote moč svetiga Duha, kteri bo v vas prišel, in mi bote priče[12]) v Jeruzalemu, in po vsi Judeji in Samarii, in do kraja sveta.[13])

9. In kadar je bil to izgovoril, se je vpričo njih vzdignil, in oblak ga je vzel spred njih očí.[14])

10. In ko so ga gledali v nebo iti, glej! dva moža sta stala per njih v belih oblačilih;[15])

11. in sta rekla: Možje Galilejci! kaj stojite in gledate v nebo? Ta Jezus, kteri je bil vzet od vas v nebo, bo takó prišel,[16]) kakor ste ga vidili iti v nebo.

12. Tedej so se vernili v Jeruzalem z gôre, ki se oljska imenuje, ktera je blizo Jeruzalema, saboten pot deleč.[17])

13. In ko so bili noter prišli, so šli gôri v zgornjo hišo,[18]) kjer so ostali Peter in Janez, Jakop in

---

10. Boš le takrat, ko bo uni kerst sv. Duha nastopil, pozemeljsko kraljestvo Davidovo — izraelsko samovlado — spet postavil? Permeri Luk. 10, 11. Jan. 6, 15.

11. Čas le Večni popolnama vé; zakaj čas je razsnova večnosti. Gl. Mat. 24, 36.

12. Glej Luk. 24, 48. Dj. ap. 2, 2.

13. Kristus jim ni vprašanja z besedo odgovoril, temuč jih zaverne na prihodnjiga Učeníka in na spolnovanje njih poklica. Sv. Duh, ki jih v vsim podučuje (Jan. 14, 26.), jim bo tudi to razjasnil, de Kristusovo kraljestvo ni tega svetá, temuč je le v tem, de ljudi grehov očišuje, posvečuje, ter jih k Bogu nazaj pelje, in de naj se ta sprava ljudi z Bogam godí v vidui cerkvi, ki jo je Kristus postavil, ki se bo sčasama po vsim svetu razširila.

14. Vnebóhoda Gospodoviga opomnijo tudi sv. Mark. 16, 19. Sv. Luk. 24, 51: 1. Pet. 3, 22. Od njega je tudi govorjeno v 1. Tim. 3, 16. Efež. 4, 10. Skriv. raz. 1, 18: 2, 8. V stari zavezi sta bila predpodoba Kristusoviga vnebóhoda Henoh (1. Mojz. 5, 24.) in Elija (4. kralj. 2, 11.), ktera sta bila od tod vzeta. Vstajenje in vnebohod sta v tako tesni zvezi, de Kristus, kadar od svojiga poveličanja govorí, ali le vstajenja (Mat. 20, 19.), ali pa le vnebohoda (Jan. 16, 28.) opomni. Oboje — vstajenje in vnebohod — se bo zgodilo nad odrešenim človekam. Zakaj človeški duh, kteriga Kristus odreši, in v njegovo gospostvo zopet postavi, mora telo, ktero se je po grehu njegovimu gospostvu odtegnilo, v svojo lastino dobiti. Telo tedej, ki je pot natore šlo v smert, ktéri je bilo po grehu zapadlo, t. j. telo, ktero je umerlo, mora natori odvzeto in duhu nazaj dano biti, in sicer v poveličanim, od natore rešenim, duhu permernim, častitljivim in duhovnim bitji, t. j. telo mora od smerti vstati. Iz tega se pa potrebama izhaja, de se na duši in na telesu popolnama odrešeni človek k Bogu verne, v nebesa pride. Per Kristusovim vstajenji in vnebohodu je pa ta razloček dobro pomniti, de Kristus ni umerl, kakor de bi bil mogel umreti, temuč ker je sam hotel; in de vstajenje in vnebohod per njem nista bila gnada, ampak zasluženje.

15. dva angelja. Jan. 20, 12.

16. k sodbi. Luk. 21, 27.

17. tako deleč, kolikor so Judje v sabotah smeli pota storiti, okoli 2000 korakov ali stopinj.

18. v zgornje nadstropje, kamor so hodili molit. Perm. Dj. ap. 9, 37: 20, 9.

Digitized by Google

Andrej, Filip in Tomaž, Jernej in Matevž, Jakop Alfejev in Simon Gorečnik in Juda Jakopov.[19])

14. Vsi tí so bili eniga duha in so stanovitni bili v molitvi z ženami in z Marijo, materjo Jezusovo, in z njegovimi brati.[20])

15. Tiste dni je vstal Peter[21]) v sredi bratov,[22]) (bila je pa množica ljudi skupej okoli sto in dvajset), in je rekel:

16. Možje bratje! dopolniti se mora pismo, ktero je prerokoval sveti Duh po Davidovih ustih[23]) od Judeža, kteri je bil vodnik tistih, ki so Jezusa vjeli;

17. kteri je bil med nas perštet, in je prejel del te službe.[24])

18. In ta je dobil njivo iz krivičniga plačila,[25]) in se je obesil, in se po sredi razpočil, in se je izsul ves njegov drob.[26])

19. In se je razznanilo vsim v Jeruzalemu prebivajočim, takó de se je reklo tisti njivi po njih jeziku hakeldama, to je, njiva kervi.[27])

20. Zakaj pisano je v bukvah psalmov: Naj bo pusto njih prebivališe, in nihče naj v njem ne prebiva,[28]) in: Njegovo škofijstvo naj prejme kdo drugi.[29])

21. Teh mož tedej, kteri so bili z nami zbrani ves čas, v kterim je Gospod Jezus med nami prebival,[30])

22. od Janezoviga kersta do dné, ko je bil od nas v nebo vzet, teh eden mora biti z nami priča njegoviga vstajenja.[31])

---

19. Perm. Mat. 10, 2. i. d. V greškim: „*Peter in Jakop in Janez in Andrej*“ i. t. d.
20. bratranci, sorodovinci; taki, ki so bili verni. Gl. Jan. 7, 8.
21. Peter, poglavar svete cerkve.
22. V greškim: „*učencov*“.
23. Glej v. 20. Ps. 40, 10. in razl. v Ps. 68. 108.
24. apostoljske službe.
25. t. j. dal je z izdajavskim zaslužkam, ki ga je bil nazaj vergel, perložnost, de so njivo kupili (Mat. 27, 1. i. d.). Po misli nekterih razlagavcov je bil Judež na tisti njivi pokopan.
26. V greškim: „*je perdobil njivo . . . in je doli padel, se razpočil*“ i. t. d. Glej Mat. 27.
27. ki je bila tako rekoč s kervjo Kristusovo odkupljena. Sv. Peter je mende v svojim ogovoru tako le rekel: „tako, de se tista njiva hakeldama imenuje“. Vse drugo je perstavil sv. Lukež, ter je hotel hebrejsko besedo „*hakeldama*“ svojim greškim bravcam razložiti.
28. nobeden zmed njih. Te besede so vzete iz Ps. 68, 26., in zadevajo odpadle Jude in razdjanje njih dežele; v daljnim in višjim pomenu pa zadevajo odpadliga Judeža, čigar mesto naj bi bilo zapušeno in izpraznjeno.
29. Glej Ps. 108. in razl.
30. t. j. med nami živel.
31. Sv. Peter hoče s tem reči: Službo, ktero je Judež zapustil, naj kdo drugi prevzame; ta pa mora eden zmed tistih biti, ki so z Jezusam živeli od Janezoviga kersta sem; in ki so se v triletnim obhodu z Jezusam njegove zveste posnemavce skazali. „Priča“ vstajenja ravno to pomeni, kar „apostelj“ in „učenik“, zato, ker je Kristusovo vstajenje nar vikši in nar imenitniši dokaz, de je Jezusov nauk Božji nauk, in de se mora vsaki keršanski učenik na-nj sklicovati. Gl. Mat. 28. razl. 4.

Digitized by Google

23. In so postavili[32]) dva, Jožefa,[33]) kteri je bil imenovan Barzaba, s primkam Pravični,[34]) in Matija.

24. In so molili, rekoč: Ti Gospod! ki poznaš vsih serca, pokaži, kteriga si izvolil zmed teh dveh,

25. de prejme mesto te službe in aposteljstva, od kteriga je odpadel Judež, de je šel v svoj kraj.[35])

26. In so vadljali za nji, in vadljej je zadel Matija, in je bil perštet enajsterim aposteljnam.

II. Poglavje.

Aposteljni prejmejo sv. Duhá binkoštni praznik. Učenci govoré v mnogoterih jezikih in ljudje jih umejo. Peter oznanuje Kristusa. Tri tavžent se jih spreoberne. Življenje pervih kristjanov.

1. In ko je bilo petdeset dni[1]) dopolnjenih, so bili vsi[2]) vkupej na tistim mestu.[3])

2. In vstal je nanaglama z neba šum, kakor prihajočiga silniga piša, in je napolnil vso hišo, kjer so sedeli.

3. In so se jim perkazali raz-

---

32. aposteljni namreč in učenci.

33. ali: Jozesa, sorodovinca Jezusoviga (Mat. 13, 55. Mark. 6, 3.).

34. Judje so imeli takrat po dve imeni, še celo tretjiga, rimskiga ali pa greškiga, ako so se z neverniki kaj pečali. Dva moža je vsa cerkev enoglasno enako vredna spoznala; kteriga zmed nju pa je zvoliti, naj Gospod po vadljanji na znanje da. Vadljanja so se posluževali per delitvi službe v tempeljnu (Gl. Luk. 1, 9.), zato so ga mende tudi aposteljni ohranili.

35. Glej Mat. 26, 24.

1. Ta praznik se je tudi praznik *„tednov“* imenoval, ker je bil vselej sedem tednov po veliki noči — p e t d e s é t i dan po tem nar vikšim prazniku, zato se imenuje po greško: „p e n t e k o s t e“, kar se pravi po naše: petdeset (2. Mojz. 34, 22.); tudi so rekli temu prazniku: praznik ž e t v e in praznik p e r v e n c o v (2. Mojz. 23, 16.), zato, ker je bila žetev, ki se je o veliki noči perčela, v praznik tednov per koncu, in ker je mogel vsaki hišni gospodar pervino svojih pridelkov Bogu darovati. Kasneje so ta dan praznovali tudi še spomin, de jim je bil Bog postavo t. j. zapovedi na sinajski gori dal. Kakor je vsa Mojzesova postava po Kristusu višji imenitnost dosegla, tako tudi binkoštni praznik po sv. Duhu, ki se je ta dan čez aposteljne razlil. Polnost gnad sv. Duha ga je storila pravi praznik žetve, ker sv. Duh je bil sad, ki ga je bil Kristus s svojo smertjo dozoril; in ravno po sv. Duhu je ta praznik tudi praznik p e r v e n c o v, ker je bila perva keršanska cerkev perveuka Jezusoviga duhá; praznik p o s t a v o d a j a v e je tudi ta praznik, ker je sv. Duh aposteljne učil, ne le samo Jezusoviga nauka, ampak tudi vso Mojzesovo postavo v višjim pomenu prav razumevati.

2. vsa nova keršanska cerkev.

3. Po ustnim izročilu so se učenci v tisti hiši na sionskim hribu sošli, kjer je bilo sv. rešnje telo postavljeno in Matija apostelj izvoljen. V greškim: *„vsi so bili enoroljno na tistim mestu“.*

Digitized by Google

deljeni jeziki kakor ognja, in je sédel na njih sleherniga.[4])

4. In so bili napolnjeni vsi s svetim Duham,[5]) in so začeli govoriti v mnogoterih jezikih, kakor jim je sveti Duh[6]) dajal izgovarjati.[7]) Mat. 3, 11. Jan. 7, 39.

5. Prebivali so pa v Jeruza-

---

4. t. j. razdelili so se goreči, zgorej razklani, jeziku podobni plameni po hiši in se usadili nad glave pričujočih. Sv. Duh se je napovedal v podobi piša, perkazal pa se je v podobi ognja. Piš in ogenj sta med natornimi rečmi nar manj telesna ali tvarinska; in sta tako rekoč duh natore; zato sta bila podobi vsiga duhovniga in Božjiga (Eceh. 1, 4. Jan. 20, 22: 2. Mojz. 3, 2.). Te podobi ste pa tudi prav permerne, nam duhovno in Božje naznanováti, ker se vse njune lastnosti v višjim pomenu na duhovno in Božje dajo oberniti. V jezikih se sv. Duh perkaže, ker je govor tako rekoč teló, ali podoba vsakiga duha, in se vsaki duh v govorjenji razodeva; kakor je tudi per aposteljnih pervo razodevanje sv. Duha bil čudoviti dar mnozih jezikov. Razdeljenje jezikov prav lepo kaže mnogoternost in polnost darov sv. Duha.

5. In tako se je Jezusova obljuba dopolnila. Prišel je Duh resnice (Jan. 16, 13.), in ljubezni (Rimlj. 5, 5.), Duh prerojenja (Jan. 3, 5.), stvarnik noviga rodu v vidni podobi in se je združil s človeštvam. Še le zdaj je zamogel priti; zakaj Kristus je mogel poprej človeštvu dolg odvzeti, ga s svojo smertjo greha rešiti, in ga s svojim vnebohodam k Očetu v svoji peršoni z Bogam zediniti, de se mu je potem mogel sv. Duh podeliti, ter mu gnado in posvečenje kot nasledek tega zedinjenja dati. Kristus je mogel umreti in potem poveličan biti, človeštvo pa v njem k Bogu se poverniti, preden je Bog zamogel v polnosti svojih gnad v človeka priti (Jan. 7, 39.). Sv. Duh je vse napolnil, t. j. kakor sv. Leon razklada, oni se niso samo njega vdeležili, kakor popred (v veri, v kerstu, v oblasti grehe odpušati — Jan. 20, 22.), temuč so ga v polnosti *prejeli*, v preobilni meri, tako de se je njegovo razsvetljenje in posvečenje prav posebno in čudovito nad njimi kazalo. Glej naslednjo razlago. Kristjan to premišljevaje bo vprašal: Če je bil sv. Duh še le zdaj poslan, kaj li ni delal s svojo razsvetljevavno in posvečevavno gnado v starim zakonu in še celo per tistih nevernikih, ki jih je Bog hotel po nenavadnim potu k zveličanju perpeljati? Se vé, de je sv. Duh tudi v starim zakonu bil delaven; ker sad smertne daritve Kristusove obsega tudi stari zakon, ker je bil Sin Božji delo rešenja že od vekomaj sklenil; vender pa je sv. Duh v novim zakonu še vse drugači delaven. V starim zakonu je delal nevidno per tistih, ki so v terdnim zaupanji v Božje obljube, sosebno v obljubljeniga Odrešenika živeli (Hebr. 11.); v novim pa se je vidno perkazal in se razodeva v vidnih znamnjih — v sv. zakramentih. V starim zakonu delavnost sv. Duha ni vsih ljudi obsegala, v novim pa vse obsega (v. 17.). V starim zakonu so postavo le bolj po zunanjim spoznali, v novim pa spoznanje bolj iz notranjiga podučevanja izvira (Jer. 31, 33.). V starim zakonu ljudje niso tolike stopnje v svetosti in popolnosti po sv. Duhu dosegali, kakor v novim, ker so svetniki stariga zakona le bolj per spokornim življenji ostajali. Med neverniki je bila delavnost sv. Duha še bolj pičla.

6. V greškim je le: „*Duh*“ i. t. d.

7. Aposteljni in verni niso bili samo po notranje podučevani, k ljubezni podbujevani in s posebno serčnostjo navdajani, temuč so bili tudi še druge nenavadne darove prejeli, od kterih sv. Pavel več govori (1. Kor. 12.). Med temi darovi je nar znamenitniši dar jezikov. Kar začeli so govoriti mnogotere jezike, in se niso le samó med seboj umeli, ampak tudi drugi (glej dalje) so jih razumeli. Ker so vérovali, zato so govorili (Ps. 115, 10.). Zmota

Digitized by Google

lemu Judje, bogaboječi možje, iz vsakiga naroda, kteri je pod nebam.[8])

6. Kadar se je pa ta glas zaslišal,[9]) se je množica sošla, in se je zavzela, ker jih je slišal vsak v svojim jeziku govoriti.

7. Vsi pa so stermeli in se čudili, rekoč: Glejte! niso li vsi ti, kteri govoré, Galilejci?[10])

8. In kakó mi slišimo vsak svoj jezik, v kterim smo rojeni?

9. *(Mi)* Partijani, Medijani in Elamitani, in kteri prebivajo v Mezopotamii, v Judeji in Kapadocii, v Pontu in Azii,

10. v Frigii in Pamfilii, v Egiptu in v straneh Libije, ktera je per Cireni in *(mi)* ptujci iz Rima,

11. tudi *(mi)* Judje in spreobernjeni,[11]) *(mi)* Krečani in Arabci,[12]) jih slišimo govoriti v naših jezikih velike dela Božje.

12. Vsi pa so stermeli in se čudili, in eden drugimu rekli: Kaj hoče to biti?

13. Drugi pa so se posmehovali in rekli: Sladkiga vina so ti polni.

14. Peter pa je stopil z enajsterimi, vzdignil svoj glas ter jim rekel:[13]) Možje Judje, in

---

in greh sta mnogotere jezike zadolžila, de se ljudje niso več med seboj umevali, in zato so se ločili in razkropili (1. Mojz. 11, 6. i. d.). Duh resnice in gnade je sicer še pustil mnogotere jezike, kakor tudi druge nasledke perviga greha nam v poniževanje; storil je pa to, de so se ljudje, akoravno so v mnogoterih jezikih govorili, med seboj umeli. Ravno to še neprenehama dela sv. Duh v keršanstvu, sicer ne takó, kakor per aposteljnih in učencih, ki so zares mnogotere jezike govorili in umeli, temuč po eni veri in v eni ljubezni, ktera kakor en sam jezik vse ljudi zedinja in v eno družino sklepa. Zato pravi sv. Avguštin: Duh napúha jezike razdeluje, sv. Duh pa jih združuje. Aposteljnam in učencam pa je bil dar jezikov potreben zavolje njih poklica; ker so mógli sv. evangeli vsim národam oznanovati, so mógli tudi njih jezike znati. Ni pa ravno treba misliti, de so vse jezike vsiga svetá zarés koj govorili in umeli: de so jim bili jeziki le takrat podeljeni, ko so jih potrebovali k oznanovanju sv. vere per tem ali unim ljudstvu. To mende pomenijo besede: „*kakor jim je sveti Duh dajal izgovarjati*“. De je sv. Duh dar jezikov v apostoljskih časih vernim zares delil, nam zgodovina perpoveduje. Tega nam ne naznanja le sv. Pavel (1. Kor. 14.), tudi apostoljski očetje in drugi cerkveni pisavci to v misel jemljejo.

8. Od babilonske ali asirske sužnosti sem so Judje med mnogoterimi narodi živeli, in so večkrat v Jeruzalem prihajali praznovat veliko noč in binkošti, tudi se jih je več tje podajalo z željo, de bi blizo tempeljna svoje življenje sklenili.

9. šum piša (v. 2.), še bolj pa glasno, vneto govorjenje v mnogoterih jezikih.

10. Vedili so, de so tu Galilejci skupej stanovali; tudi so jih spoznali po njih terdim narečji; in ko so nekteri na tisto mesto prišli, so se tega prepričali.

11. spreobernjeni t. j. k judovski veri spreobernjeni neverniki. Gl. Mat. 23, 15. razl. 19.

12. imenovani kraji in narodi so v Perzii, Sirii, Judeji, Egiptu, zahodnji Afriki, mali Azii, Kreti in Arabii.

31. Peter je govoril, poglavar aposteljnov, poglavar cerkve. Vstopil se je mende na tak kraj v jedilnici, de so ga tudi zunej hiše po ulicah stoječe množice lahko vidile in slišale. Drugi pa mislijo, de je šel z vsimi v tempelj.

Digitized by Google

vsi, ki prebivate v Jeruzalemu! to vam bodi znano, in zaslišite z ušesmi moje besede.

15. Ti niso pijani, kakor vi menite, ker je tretja ura dneva.[14])

16. Ampak to je, kar je bilo rečeno po preroku Joelu:[15])

17. Zgodilo se bo poslednje dni,[16]) reče Gospod:[17]) Izlil bom od svojiga Duha na vse mesó, in prerokovali bodo vaši sinovi in vaše hčere; in vaši mladenči bodo perkazni vidili in vašim starim se bodo sanje sanjale.

18. In tudi na svoje hlapce, in na svoje dekle bom tiste dni izlil od svojiga Duha, in bodo prerokovali.[18])

19. In bom dal *(viditi)* čudeže gori na nebu, in znamnja doli na zemlji, kri in ogenj in dimnato soparico.

20. Solnce se bo spreobernilo v temó, in luna v kri, preden pride dan Gospodov, veliki in častitljivi.[19])

21. In se bo zgodilo: Vsak, kteri koli bo klical v imé Gospodovo, bo otét.[20])

22. Možje Izraelci! poslušajte té besede: Jezusa nazarenskiga,[21]) moža poterjeniga od Boga med vami z močmi, in s čudeži, in z znamnji, ki jih je Bog delal po njem med vami, kakor tudi vi veste;

23. tega, po posebnim sklepu in po previdnosti Božji izdaniga,[22]) ste po rokah krivičnikov perbili in umorili.[23])

---

14. t. j. naša deveta ura zjutrej. Gl. Mark. 15. razl. 5. Po judovski šegi se pred jutranjo molitvijo, ki se je ob treh (devetih) pričenjala, o velicih praznicih pa pred šestimi (poldnevam) ni smelo ne jesti ne piti.

15. Ti le niso pijani, temuč spolnovati se začenja, kar je prerok Joel prerokoval, de se bo o Mesijevim času sv. Duh s posebnimi gnadnimi darovi vsim ljudem delil. Joelove besede ponavlja sv. Peter le po zapopadku, ne pa po besedi; permeri širji razlago teh besedi per Joelu 2, 28 — 32.

16. v Mesijevim času. Gl. Iz. 2. razl. 4: 9, 1.

17. V greškim: „*reče Bog*“ i. t. d.

18. Nekteri krivoverniki, tako imenovani napčni skrivnostniki, hočejo iz te podelitve sv. Duha skazati, de v Jezusovi cerkvi ni treba očitniga učeništva, ker sv. Duh vsakiga človeka po notranjim učí. Pa so li aposteljni po tem, ko so bili sv. Duha prejeli, nehali učiti? Ali niso za dolžnost vsakiga kristjana spoznali, de naj posluša in véruje, kar je slišal (Rim. 10, 17.)? Če so vsi sv. Duha prejeli, se zamore mar iz tega sklepati, de je to namesto očitniga učeništva? Ali ni velikoveč sv. Duh zato dan, de zamorejo slišane nauke prav razumevati? Ali ne velja to podeljenje sv. Duha od tistih sv. zakramentov, ki jih vsi prejemajo? In če je v ti versti govorjenje od darú prerokovanja in zamakovanja, ali se ta dar vsim perlastuje? Ali ne zadeva podeljenje tacih darov marveč le aposteljskih časov (gl. razl. 6.), in ali so te darí tudi v tistih časih vsi prejeli? Ne vsi, kakor sv. Pavel (1. Kor. 12, 29.) skazuje.

19. verste 19 in 20 merite na razdjanje Jeruzalema, ki se bo kmalo po prihodu sv. Duha zgodilo. Glej Joel 2. razl. 31 — 33.

20. Kazni, ki pride, bodo le kristjani obvárvani. Glej Mat. 24. razl. 19. Joel 2. razl. 34. Gospod Mesijeviga časa je Kristus (Rimlj. 10, 13.).

21. Glej Mat. 2, 23. razl. 22.

22. od Judeža Iškarjota (Mat. 26, 24. razl. 27.).

23. De je Kristus na križu umerl, to je bila volja Judov (Mat. 27, 23.), ne

Digitized by Google

24. Njega je Bog obudil,[24]) ter ga je rešil bolečin pekla,[25]) kakor je tudi nemogoče bilo, de bi bil deržan od njega.[26])

25. David namreč govorí od njega:[27]) Gospoda sim imel vedno pred svojimi očmí, ker je na moji desnici, de ne omahnem.

26. Zavoljo tega se je veselilo moje serce, in radoval se je moj jezik, tudi bo počivalo moje meso v upanji.

27. Ker ne boš pustil moje duše v peklu, in tudi ne boš perpustil, de bi tvoj Svetnik trohnenje vidil.

28. Znane si mi storil pota življenja; in napolnil me boš z veseljem pred svojim obličjem.

29. Možje, bratje! bodi perpušeno vam svobodno govoriti od očaka Davida, de je umerl in pokopan bil; in njegov grob je per nas do današnjiga dné.[28]) 3. Kralj. 2, 10.

30. Ker je bil tedej prerok, in je vedil, de mu je Bog s persego obljubil, de bo nekdo od sadú njegoviga ledja sedel na njegovim sedežu;[29])

31. je previdijoč govoril od Kristusoviga vstajenja, de ni bil pušen[30]) v peklu[31]) in tudi njegovo mesó ni vidilo strohnenja.[32])

---

le samo domačih, ampak tudi ptujih Judov, kterih je bilo veliko v Jeruzalem prišlo in so bili tudi pri obsojenji Jezusovim pričujoči. V greškim: „*izdaniga ste vzeli in po rokah*“ i. t. d.

24. Kristus je od mertvih vstal v moči svoje Božje natore (Jan. 10, 18.); ker to moč od Boga Očeta ima, torej se vstajenje tudi Očetu perlastuje in tudi zato, ker je bilo vstajenje večna volja Očetova. Perm. 1. Kor. 15.

25. peklenskih bolečín ga je rešil. Ako bi bil Kristus pobožnim stariga zakona enáko umerl, in ako bi bila smert kakošno moč čez-nj imela, bi bile tudi njega zadele bolečine t. j. hrepenenje po rešenji iz predpekla, kakor vse pobožne pred Kristusam (gl. zastran tega Ps. 6. razl. 7.); ker je pa on sam tisti bil, po kterim so takó živo hrepeneli, torej ni bil tisti bolečini podveržen, ker sam po sebi ni mogel hrepeneti. Aramejska beseda, ki se je sv. Peter v svoji pridigi z besedo „*bolečine*“ posluži, pomeni tudi „*vezi*“, kakor jo nekteri tudi prestavljajo. Oboje pa se v eno snide, in eno se v drugim razumeva; zakaj ravno zato, ker so umerli pobožni bolečine hrepenenja še terpeli, so bili tam tako rekoč zvezani, hrepenenje je bila véz, ki se je pa razrešila, ko je hrepenenje nehalo, ko so k njemu prišli, po kterim so tako željno hrepeneli. V greškim je: „*bolečin smerti ga je rešil*“.

26. Ker je bil, akoravno je hotel za nas umreti, sam življenje (Jan. 5, 26.), torej ni mogel v smerti ostati, temuč je mogel vstati; zato je to že David prerokoval. Glej naslednje.

27. v psalmu 15. V tem psalmu piše David, kakor de bi Mesija sam govoril. Glej razlaganje tega psalma.

28. tako tedaj v tem psalmu David ni sam od sebe govoril.

29. V greškim po nekterih rokopisih: „*Mesija bo po mesu prišel od zarodnikov njegoviga ledja, de bo sedel na njegovim* (Davidovim) *sedežu*“. Gl. Mat. 1. razl. 13. Luk. 1, 32.

30. Kristus.

31. v predpeklu, kjer so pravični Kristusa perčakovali.

32. in njegovo telo ne bo strohnelo.

Digitized by Google

32. Tega Jezusa je Bog obudil, česar smo mi vsi priče.

33. Z Božjo desnico tedej povišan je prejel obljubo svetiga Duha od Očeta,[33]) in je izlil tega, ki ga vidite in slišite.

34. Zakaj David ni šel gôri v nebo;[34]) on pa sam govorí: Gospod je rekel mojimu Gospodu: Sédi na mojo desno,

35. dokler ne položím tvojih sovražnikov tvojim nogam v podnožje. Psal. 109, 1.

36. Prav gotovo tedej védi vsa Izraelova hiša, de ga je Gospoda in Kristusa Bog storil tega Jezusa, ki ste ga vi križali.[35])

37. Ko so pa to slišali, jih je v serce zbôdlo, in so rekli Petru, in unim aposteljnam: Kaj nam je storiti, možje, bratje?

38. Peter pa jim je rekel: Spokoríte se, in daj se kerstiti slehern zmed vas v iménu Jezusa Kristusa[36]) v odpušenje svojih grehov; in bote prejeli dar svetiga Duha.

39. Zakaj vam je dana obljuba,[37]) in vašim otrokam, in vsim, kteri so deleč, ktere koli bo poklical Gospod naš Bog.

40. Tudi z mnogimi drugimi besedami je pričeval, in jih opominjal, rekoč: Otmíte se od tega hudobniga rodú.

41. Kteri so tedej njegov nauk sprejeli,[38]) so bili keršeni; in perdružilo se je[39]) tisti dan okoli tri tavžent duš.

42. Bili so pa stanovitni[40]) v nauku aposteljnov,[41]) in združeni v lomljenji kruha[42]) in v molitvah.

43. Vsako dušo pa je strah obšel, in tudi veliko čudežev in znamenj se je godilo po aposteljnih.

---

33. sv. Duha, ki ga je po Očetovim povelji obljubil.

34. V zvezi s prešnjim to le pomeni: Zakaj kakor David v 109. psalmu ni od samiga sebe govoril, de bi si bil perlastoval Božje gospostvo, temuč je v njem, ki sedi na desnici Božji, mislil Mesija; ravno tako tudi v 15. psalmu v njem, ki ne bo vidil strohnenja, ni mislil samiga sebe, ampak Mesija. Perm. z naslednjimi verst. Ps. 109, 1. i. d. in razlaganje, pa tudi Mark. 16, 19.

35. Poslušajte prav gotovo resnico, de je Bog Jezusa, kteriga ste križali, postavil Mesija in sovladarja svetá.

36. s kerstam Jezusa Kristusa, t. j. ne s kerstam Janeza Kerstnika ali pa farizejev, ampak s tistim, ki ga je Kristus postavil (Mat. 28, 19.). Permeri zastran razločka med Jezusovim in Janezovim kerstam Mat. 3. razl. 21.

37. po prerokih obljubljeno odrešenje po Jezusu Kristusu in poslanje svetiga Duha.

38. V greškim: „*radovoljno sprejeli*“ i. t. d.

39. v keršansko cerkev.

40. tudi v strašnih preganjanjih.

41. per poduku aposteljnov v poslušanji in spolnovanji njih naukov.

42. t. j. v lomljenji kruha, od kteriga so vsi jedli. Pod lomljenjem kruha je razumevati lomljenje darovaniga kruha, ki je bil resnično darovano telo Gospodovo. Družbini predstojnik je po Gospodovim zgledu (Luk. 24, 30. Mat. 26, 26.) razlomil darovani kruh in ga pričujočim razdélil. De je s tem lomljenjem kruha mogla tudi daritev (sv. maša) sklenjena biti, se razvidi iz sv. Mat. 26, 26. razl. 32. in sv. Luk. 22, 19. Drugi pa besedo do besede iz greškiga takó le prestavljajo: „*v družbi in lomljenji kruha*“. Ti pa

Digitized by Google

nih v Jeruzalemu,[43]) in velik strah je bil med vsimi.[44])

44. Tudi vsi, kteri so vérovali, so bili vkupej,[45]) in vse, kar so imeli, je bilo vsih.[46])

45. Lastíne in premoženje so prodajali,[47]) in so od tega delili vsim, kakor je kdo potreboval.

46. Bili so tudi vsak dan stanovitno v enim duhu v tempeljnu,[48]) in so lomili po hišah kruh, in so vživali jed z veselim in priprostim sercam.[49])

---

pod družbo umejo to, od česar je v 44. versti govorjenje, namreč de so vse časno blago skupej imeli, takó de je bilo vse vsih.

43. Besede: „*v Jeruzalemu*“ ni v greškim.

44. Tudi teh besedi ni v greškim. Strah je bil le svéta grôza pred čudovitno močjo, s ktero je Bog aposteljne poveličeval. Perm. Luk. 7, 16. Mat. 9, 8.

45. ne, de bi bili skupej stanovali, temuč de so bili v vedni zvezi, in se med seboj podpérali, si pomagali, ter se k Božji službi, molitvi, lomljenju kruha v odločenim času zbirali (v. 42. 46. in spod. 5, 12.).

46. t. j. mislili so, de je vse, kar je vsak za se posédel, lastnína tudi njih bratov in so tedej revnim delili po potrebi, takó de bogatin ni bil prevzeten, revež pa ne osramoten, vsi pa so bili polni ljubezni.

47. bogateji so poprodali, česar niso potrebovali. De to ni takó razumevati, kakor de bi bili tudi hiše prodajali, ki so jim bile v stanovanje potrebne, se razvidi iz 12, 12., kjer je govorjenje od hiše Markove matere (Esti). Aposteljni vernih niso silili k prodaji; vsaki je smel svoje obderžati, de le revežev ni pozabil. Le tisti, ki so že enkrat denar od prodanih lastnij v občni prid odločili, ga niso smeli več nazaj v svojo last térjati. Vse to se razvidi iz žalostne prigodbe z Ananijem in Safiro (Spodej 4, 34. i. d. 5, 1. i. d.). Ta skupejšina vsìga premoženja ni bila pervim kristjanam zapovedana, ampak le svetovana tistim, ki so hotli bolj popolnama živeti. Zato tudi nikjer ne beremo, de bi se bila ta naprava kje sploh razširila; kakor so se ti naredbi od začetka le samo taki podvergli, kteri so hotli bolj popolnama živeti, takó je tudi ta naredba v vsih poznejših časih le v tistih družbah ostala, ktere so se z obljubo k večí popolnamosti zavezale, t. j. v samostanih (kloštrih), ki so se že v pervih keršanskih časih vstanovili.

48. Verni so imeli sicer svojo lastno Božjo službo, svojo lastno darivno mizo, kakor sv. Pavel (Hebr. 13, 10.) piše, od ktere ne smejo jesti, kteri tempeljnu služijo (t. j. judovski duhovni); vender pa niso koj vsih judovskih šeg popolnama opustili, temuč so se še tempeljna deržali. Stara zaveza naj bi se le polagama v novo spreminjala, kar naznanja, de nova zaveza nima nič stari nasprotniga v sebi, temuč de naj se stara spremení v novo popolniši. Perm. Jan. 3. razl. 24.

49. Od začetka so darovani kruh le v eni sami hiši lomili, kjer so se zamogli vsi zbirati (gl. zgor. 1, 13.); ko se je pa število vernih močno narastlo (v. 41.), so se mógli v več hišah shajati. Te posamezne hiše so bile začetek poznejših fará. Predstojnik take hiše je bil tako rekoč fajmošter tih, ki so se tam zbirali. Po lomljenji kruha so pa tudi vsi skupej kosilo imeli, ki so ga z veselim in nedolžnim sercam vživali. Namen teh pojedin pa je bil, kakor Tertulijan piše, si tudi od zunej skazovati nasprotno ljubezen, ki so jo med seboj v sercu imeli; zato se jim je reklo po greško: „agape“, po naše: „pojedine ljubezni“. De so bile te pojedine še le po lomljenji kruha t. j. še le po zavživanji sv. obhajila, že ta versta (46.) spričuje; imamo pa tudi še drugih starih prič dovolj. Sv. Krizostom pripoveduje: V apostoljskih časih so verni v odločenih dnevih občne pojedine iméli. Po Božji službi,

Digitized by Google

47. In so hvalili Boga, in bili prijetni vsimu ljudstvu. Gospod pa je vsak dan množil[50]) število teh, kteri so imeli zveličani biti.

III. Poglavje.

Peter ozdravi hrômiga, in učí, de se je to v Jezusovim iménu zgodilo; v svoji drugi pridigi opominja poslušavce, de naj se spreobernejo k keršanski véri.

1. Peter pa in Janez sta gori šla v tempelj ob devetih, molitvini uri.[1])

2. In nekiga moža, ki je bil hrom iz telesa svoje matere, so nosili, in ga posajali vsak dan pred tempeljnove vrata, ki se imenujejo lepe,[2]) de jih je prosil vbogajme, kteri so hodili v tempelj.

3. Ko je on vidil Petra in Janeza, ki sta imela iti v tempelj, je prosil, de bi kaj vbogajme dobil.

4. Pogledal pa je vanj Peter z Janezam in rekel: Poglej v naji![3])

5. In on je pogledal v nji, ker je upal od nju kaj prejeti.

6. Peter pa je rekel: Srebra in zlata nimam; kar pa imam, to ti dam. V iménu Jezusa Kristusa nazarenskiga vstani in hôdi!

7. In ga je prijel za njegovo desno roko, in ga vzdignil in berž so se vterdile njegove stegna in podplati.[4])

8. In je poskočil, stal in hodil; in je šel z njima v tempelj, se je sprehajal, poskakoval in Boga hvalil.

9. In vse ljudstvo ga je vidilo hoditi, in Boga hvaliti.

10. Poznali so ga pa, de je ravno tisti, ki je zavoljo milosnje sedel per lepih vratih tempeljnovih; in so bili polni stermenja in grôze nad tem, kar se mu je bilo pergodilo.

---

po kteri so se verni svete skrivnosti vdeležvali, so vsi ob enim pojedine pričenjali, k kterim so bogati reveže vabili, in se niso sramovali, z njimi per eni mizi sedeti.

50. Greško še pristavlja: *„in v cerkev vodil“* i. t. d.

1. Judovska deveta ura je naša tretja popoldné. Gl. Mark. 15. razl. 5. Judje so se ob treh urah k molitvi shajali: ob devetih (gl. 2, 15.), ob dvanajstih (gl. 10, 9.) in ob treh. To navado je tudi cerkev sprejela, ter je zapovedala v treh dnevnih časih moliti, namreč zarano ali zjutrej: „jutrnice“ ali „zornice“ (Matutin in Laudes), srednji čas: „urnice“ ali „duhovne ure“ (Prim, Terc, Sekst in Non, t. j. perva, tretja, šesta, deveta ura); in večerni čas: večernice“ (Vesper in Komplet), tako de so veliki trije dnevni časi razdeljeni v sedem manjših, kar naznanja že psalm 118, 164.

2. na izhodnji strani v okrajnim ozidji so bile te vrata, skozi nje se je hodilo iz predvora nevernikov v dolino Cedron. S korinško rudo so bile prevlečene in z debelimi zlatimi in srebernimi plošami obite. Lépe so se imenovale zato, ker so bile nar lepši zmed vsih tempeljnovih vrat.

3. Vérvaj in zaupaj, de ti zamoreva, kakor sva revna, vender le veliko ljubezen skazati.

4. V greškim: *„njegove nogé in gležnji“* i. t. d.

Digitized by Google

11. Ker se je pa deržal[5]) Petra in Janeza, je perteklo vse ljudstvo k njim v lopo, ki se Šalomonova imenuje,[6]) in so stermeli.

12. Ko je pa Peter to vidil, je odgovoril ljudstvu: Možje Izraelci! kaj se čudite nad tem, ali kaj naji gledate, kakor de bi bila iz svoje moči ali oblasti storila, de ta hódi?

13. Bog Abrahamov, in Bog Izakov, in Bog Jakopov,[7]) Bog naših očetov je poveličal svojiga Sina Jezusa, kteriga ste sicer vi izdali, in ga zatajili pred Pilatam, ko je on sodil, ga spustíti.

14. Vi pa ste svetiga in pravičniga zatajili,[8]) in ste prosili, de naj se vam ubijavec da. Mat. 27, 20. Mark. 15. 11. Luk. 23, 18. Jan. 18, 40.

15. Začetnika življenja[9]) pa ste umorili, kteriga je Bog od mertvih obudil, česar smo mí priče.[10])

16. In zavoljo vere v njegovo imé je tega, ki ga vidite in poznate, njegovo imé terdniga storilo; in vera, ki je po njem, je dala to popolno zdravje vpričo vas vsih.[11])

17. In zdaj, bratje! vém, de ste iz nevednosti storili, kakor tudi vaši poglavarji.[12])

18. Bog pa je takó dopolnil, kar je prerokoval po ustih vsih prerokov,[13]) de ima njegov Kristus[14]) terpeti.[15])

19. Spokoríte in spreoberníte se tedej, de se zbrišejo vaši grehi;[16])

20. ker so prišli časi ohlajenja od obličja Gospodoviga, in je poslal vam oznanovaniga Jezusa Kristusa,

21. kteriga morá sicer nebo v

---

5. V greškim po nekterih rokopisih: *„ker se je pa ta hrômi, ki je bil ozdravljen, deršal Petra“* i. t. d.

6. Salomonova lopa je bila pokrit mostovž na izhodnji strani tempeljnoviga obzidja. Gl. Jan. 10, 23.

7. V greškim: *„Bog Abrahamov, Izakov in Jakopov; Bog, ki se je našim očetom kakor pravi in edini Bog razodeval“.*

8. Sveti in Pravični se je Mesiju reklo. Gl. Jan. 10, 36. Skriv. raz. 3, 7. Iz. 11, 4. 5: 53, 11.

9. tako se Kristus imenuje. Jan. 1, 4: 17, 2: 11, 25.

10. Glej zgor. 2, 32.

11. Zavoljo naše vere v to, kar je Kristus; zavoljo naše vere vanj, kakor v Zveličarja, je on, Zveličar, tega hrômoviga terdniga storil; ravno zavoljo vere, ktero on hoče, je ta hrômi, kakor ste se sami prepričali, popolno zdravje zadobil. — Imé je tukej to, kar bistvo, tedej to, kar je Kristus, Bog. Vera po njem pride, pravi sv. Krizostom, ker je on véro oznanoval in imeti hotel. Kristus je tako začetnik vere, kakor tudi vsih drugih gnad; tega Judje zdaj še niso razuméli, kasneje pa bodo spregledali.

12. Ljudstvo in predstojniki niso vedili, kaj so storili, kar tudi Kristus in sv. Pavel pravita (Luk. 23, 34: 1. Kor. 2, 8.); tode njih nevednost je bila zadolžena; lahko bi bili vérvali, ako bi bili le hotli.

13. V greškim: *„vsih svojih prerokov“* i. t. d.

14. V greškim: *„de ima Kristus terpeti“* i. t. d.

15. terpljenje Mesijevo je bilo določno napovedovano. Ps. 21. in Iz. 53.; naznanovano po vsih bukvah sv. pisma. Glej Luk. 24, 25.

16. Glej Kol. 2, 14.

Digitized by Google

se vzeti do časov, ko bo dopolnjeno vse, kar je Bog po ustih svojih svetih prerokov od nekdaj govoril.[17])

22. Mojzes je namreč rekel:[18]) Preroka vam bo obudil Gospod, vaš Bog, zmed vaših bratov, kakor mene; njega poslušajte v vsim, kar koli vam bo govoril. 5. Mojz. 18, 15 — 19.

23. Bo pa takó: Vsaka duša, ktera ne bo poslušala tistiga preroka, bo potrebljena zmed ljudstva.[19]) 5. Mojz. 18, 19.

24. In vsi preroki, od Samuela in potlej, kteri so govorili, so oznanovali te dni.[20])

25. Vi ste otroci prerokov in zaveze,[21]) ki jo je Bog storil z našimi očaki, ko je rekel Abrahamu: V tvojim zarodu[22]) bodo oblagodarjeni vsi narodi zemlje. 1. Mojz. 12, 3.

26. Vam je Bog narpred poslal svojiga Sina, ki ga je obudil, de vas oblagodari, de se spreoberne slehern od svoje hudobije.[23])

IV. Poglavje.

Peter in Janez v ječi. Iz ječe peljana in postavljena pred véliki zbor, kteri jima prepoveduje, v Jezusovim imenu učiti. Peter se jim odgovori. Verni so veseli in hvalijo Boga, ker je aposteljna otel in položé svoje premoženje aposteljnam k nogam.

1. Ko sta pa ona ljudstvu govorila, so prišli tje duhovni, in poglavar tempeljnov[1]) in saduceji,[2])

2. kteri so bili nejevoljni, de sta ljudstvo učila in oznanovala v Jezusu vstajenje od mertvih.

3. In so stegnili roke vanju,

---

17. Pomen 20. in 21. verste: Delajte pokoro, de vam Gospodov prihod veselje in tolažbo pernese, kadar Bog njega, ki vam ga kakor Zveličarja oznanujem, vdrugič kot Sodnika pošlje. Zakaj zdaj v nebesih biva in bo tam ostal, dokler ne pride sodit in poravnat vsiga, kakor je Bog po prerokih od nekdaj napovedoval. Poravnanje vsih rečí je prenovljenje vsiga, kar sv. Peter v svojim drugim listu (3, 13.) bolj na tanko določuje, namreč: de bo Bog, kadar Jezus v drugo na svét pride k sodbi, tudi natoro prenovil. To so tudi preroki napovedovali. Gl, Iz. 65, 17: 66, 22.

18. Greško še perstavlja: „*očakam*“ i. t. d.

19. ne bo izvoljenimu ljudstvu peršteta, ne tukej, ne v večnosti.

20. Vsi preroki so ali naravnost z besedami, ali pa v predpodobah od Kristusa in njegoviga kraljestva prerokovali. Preroke so Izraelci sicer vedno imeli, preroški stan pa se vender začne še le s Samuelam. Gl. vvod v preroke.

21. Vas naj pred zadeva, kar so preroki zastran prihodnjiga zveličarja naznanovali, in kar je Bog obljubil Abrahamu, s kterim je zavezo sklenil.

22. t. j. v tvojih mlajših, v Kristusu. Glej Gal. 3, 16.

23. Permeri Mat. 15, 26. i. t. d.

1. Tempeljnov poglavar je bil predstojnik tempeljnove straže ali tempeljnovih varhov, kteri so bili duhovni in leviti. Perm. 4. kralj. 12, 9: 25, 18.

2. Gl. Mat. 3, 7. Saduceji niso verovali vstajenja od mertvih, zato so bili s tim govorjenjem sosebno razžaljeni.

Digitized by Google

in so nju djali v ječo do jutra; zakaj bil je že večer.

4. Veliko pa njih, kteri so bili besedo slišali, je vérovalo; in bilo je število mož pet tavžent.[3])

5. Zgodilo se je pa drugi dan, de so se zbrali njih poglavarji, in starašini, in pismarji v Jeruzalemu,

6. in Ana, véliki duhoven, in Kajfa,[4]) in Janez, in Aleksander,[5]) in kolikor jih je bilo iz duhovskiga[6]) rodú.

7. In so ji postavili v sredo,[7]) in vprašali: V čigavi môči, ali v čigavim iménu sta vidva to storila?

8. Tedej jim je Peter, napolnjen s svetim Duham, rekel: Poglavarji ljudstva in starašini,[8]) poslušajte!

9. Ako sva dans presojevana zavoljo dobrote nad bolnim človekam, v kom je ta ozdravljen bil,

10. bodi znano vam vsim, in vsimu Izraelovimu ljudstvu, de v iménu Gospoda našiga Jezusa Kristusa[9]) nazarenskiga, ki ste ga vi križali, kteriga je Bog obudil od mertvih, v tem stoji ta pred vami zdrav.

11. Ta je kamen, kteri je bil zaveržen od vas zidavcov, kteri je postal v vogelni kamen.[10])

Psal. 117, 22. Iz. 28, 16. Mat. 21, 42. Mark. 12, 10. Luk. 20, 17. Rimlj. 9, 33. 1. Petr. 2, 7.

12. In v nikomur drugim ni zveličanja. Zakaj nobeno drugo imé pod nebam ni dano ljudem, v kterim bi mi môgli zveličani biti.[11])

13. Ko so pa vidili Petrovo in Janezovo stanovitnost[12]) in so vedili, de sta človeka brez učenosti in priprosta, so se čudili; in spoznali so nju, de sta z Jezusam bila.

14. In ko so vidili tudi človeka stati z njima, kteri je bil ozdravljen, niso môgli nič zoper reči.

15. Zapovedali so jima pa venkej iz zbora odstopiti, in so se posvetovali med seboj,

16. rekoč: Kaj nam je storiti s tema človekama, zakaj znan je čudež, ki se je po njima zgodil, vsim jeruzalemskim prebi-

3. V greškim: „*okoli pet tavšent*“. Gl. zgor. 2, 41.
4. Glej Luk. 3, 2. Mat. 26, 3.
5. Janez in Aleksander sicer neznana uda vélikiga zbora.
6. V greškim: „*viši duhovskiga rodú*“.
7. Svetovavci so v polokrogu sedeli.
8. Greško perstavlja: „*Izraelovi*“ i. t. d.
9. Besedi: „*našiga Gospoda*“ ni v greškim.
10. kteri jude in nevernike v eno samo cerkev druži.
11. Le Jezus Kristus zamore odrešenje in zveličanje dati; zakaj le njega je Bog ljudem na zemlji dal, de po njem v večno zveličanje pridejo. Le Jezus zamore vezí rešiti, s kterimi je človeštvo, vsaki človek, zvezano, namreč vezí zmote in greha; zakaj le on je resnica, le on, kakor Sin Božji, ima moč, grehe zbrisati in nas v resnici dobre storiti. Dobri le pa zamore zveličan biti. Utegnil bi pa kdo reči: „Le pošteno živi in boš zveličan!“ Se pa li zamoreš pošteniga imenovati, ako te Jezus ne prerodí s svojo gnado, ljubeznijo in vero?
12. V greškim: „*odkritoserčnost*“ i. t. d.

Digitized by Google

vavcam; očiten je, ne moremo tajiti.

17. De se pa dalje ne razglasi med ljudstvam, jima zaprotimo, de naj več ne govorita v tem imenu nobenimu človeku.

18. In so ju poklicali, in zapovedali, de naj nikakor več ne govorita in ne učita v Jezusovim imenu.[13])

19. Peter pa in Janez sta odgovorila in jim rekla: Sodite, če je prav pred Bogam, vas bolj slušati, kakor Boga.

20. Ne moremo namreč, de bi ne govorili, kar smo vidili in slišali.

21. Oní pa so jima zažugali in ji spustili, ker niso našli, kakó bi ji kaznovali, zavoljo ljudstva; zakaj vsi so poveličevali to, kar je bilo storjeno v tem, kar se je zgodilo.[14])

22. Zakaj čez štirdeset let je bil star človek, nad kterim se je bil zgodil tisti čudež ozdravljenja.

23. Spušena pa sta prišla k svojim, in sta jim povedala, koliko so jima bili véliki duhovni in starašini rekli.

24. Ko so tí to slišali, so vsi skupej glas vzdignili k Bogu, in rekli: Gospod![15]) tí si, kteri si vstvaril nebo in zemljo, morje in vse, kar je v njih;

25. kteri si po svetim Duhu skozi usta našiga očeta Davida, svojiga hlapca, rekel: Zakaj so se togotili neverniki, in zakaj so si ljudstva zmišljevale prazne reči?[16])

26. Kralji zemlje so vkup stopili, in poglavarji so se zbrali zoper Gospoda in zoper njegoviga Kristusa.

27. Zakaj zbrali so se zares v tem mestu zoper tvojiga svetiga Sina Jezusa, kteriga si pomazílil,[17]) Herod in Ponci Pilat z neverniki in z izraelskim ljudstvam,

28. storiti, kar sta tvoja roka in tvoj sklep sklenila, de naj se zgodi.[18])

---

13. Dan današnji je skorej ravno takó. Pravi se sicer: Od Jezusa le govorite, samo tega in uniga ne. Takrat so apostoljni smeli pridigovati, de je bil Jezus križan, de je umerl; de je pa od mertvih vstal, tega niso smeli govoriti. Dan današnji pa se sme govoriti, de je od mertvih vstal, de sedí na desnici Božji, in od njegoviga kraljeviga veličastva naj govorí, kolikor koli kdo hoče; de pa le njegov križ in križano, zatajevavno življenje v zveličanje pelje, tega svét dan današnji ne terpí. Kralji in poglavarji tega svetá nosijo sicer križ na persih in na svojih kronah, in če hočejo koga počastiti, mu tudi križ na persi perpnejo; pa če se pridiguje, de je zveličanje le v križu, v zatajevanji in v mertvenji, tedaj jih veliko sv. križ zatají, s kterim se vender zaljšajo, pridigarja pa zasramujejo.

14. V greškim: *„zakaj vsi poveličujejo Boga zavoljo tega, kar se je bilo zgodilo“*.

15. Greško perstavlja: *„ti, o Bog!“*

16. Té in naslednje besede so iz 2. psalma, ki ga je David od Mesija in njegovih sovražnikov zložil. Glej razlaganje imenovaniga psalma. V greškim: *„ti si skozi usta Davida, svojiga hlapca, govoril“* i. t. d.

17. Glej Mat. 1. razl. 1.

18. Zares se je spolnilo, kar si s svojo vsigamogočnostjo in modrostjo previdil,

Digitized by Google

29. In zdaj, Gospod! poglej na njih žuganje, in dodeli svojim hlapcam z vso svestjo[19]) govoriti tvojo besedo,

30. s tem, de svojo roko stegneš v ozdravljanja, in de se znamnja, in čudeži godé po imenu tvojiga svetiga Sina Jezusa.[20])

31. In ko so molili, se je potreslo mesto, na kterim so bili zbrani, in vsi so bili napolnjeni s svetim Duham, in so serčno[21]) govorili Božjo besedo.

32. Množica vernih pa je bila eniga serca in eniga duha;[22]) tudi nihče ni rekel od tega, kar je imel, de je kaj njegoviga, ampak vse je bilo med njimi vsih.[23])

33. In z veliko močjo[24]) so apostelni dajali pričevanje od vstajenja Jezusa Kristusa, Gospoda našiga;[25]) in velika gnada je bila v njih vsih.

34. Zakaj ni ga bilo uboziga med njimi. Ker kolikor jih je bilo, kteri so imeli njive ali hiše, so prodali ter pernesli ceno tega, kar so prodali,

35. in položili k nogam apostelnov. Delilo se je pa vsakimu, kakor je bilo komu potreba.[26])

36. Jožef pa,[27]) kterim so apostelni primek Barnaba dali (kar je prestavljeno sin oveseljenja), Levit,[28]) v Cipru rojen,

37. ker je imel njivo, jo je prodal, in je pernesel ceno, in položil k nogam apostelnov.

---

in si torej po preroku Davidu napovedal. Že večkrat je bilo opomnjeno, de to previdenje Božje hudobnim ni v noben izgovor; zakaj oní ne živé zato hudobno, ker Bog to previdi, ampak le zato, ker *hočejo* tako živeti, ravno tako pa tudi Bog previdi njih prostovoljno hudobijo, ki je kakor že storjena pred Božjimi, vsevidnimi očmí, pred Božjo previdnostjo.

19. V greškim: „*z vso serčnostjo*“ i. t. d.

20. po Jezusu, v kteriga kličemo.

21. Ko so molili, se je gnada sv. Duha v njih pomnožila in so bili s posebno serčnostjo napolnjeni, de so brez strahú besedo Božjo oznanovali in povsod od nje pričali. Potres je bil zunanje znamnje, de je bil Bog blizo. Perm. Ps. 113, 6.

22. zakaj en duh ljubezni in ena vera sta vse navdajala.

23. Glej zgor. 2, 44.

24. t. j. z ukam in s čudeži.

25. V greškim: „*od rstajenja Gospod Jezusa*“.

26. Sleherni je dal, kteriga je gnada gnala (v. 34.), in kteri je tudi sam hotel dati. Pokladali pa so svoje darí apostelnam k nogam in oní so potem revežem delili, kolikor so tí potrebovali, in takó ni bilo uboziga med njimi. Glej zgor. 2, 44. Vi, deržavni modrijani! se močno trudite in prevdarjate, kakó de bi se število revnih, ki se dan na dan naraša, pomanjšalo, in kakó de bi se jim pomagalo; skerbíte pa živo keršansko vero med vse stanove zasaditi, potem ste dosegli svoj namen; zakaj kjer ona kraljuje, ondi daje bogati revnimu, česar potrebuje, revež pa je s potrebnim tudi zadovoljin; potem še le bo divje vpitje po prostosti in enakosti jenjalo; zakaj prostost in enakost bote tedej v resnici nastopile; prostost, ker ne bo nobeden več sužnj svojih spreminljivih potreb; enakost pa, ker bo vsaki imel, česar bo potreboval.

27. Greško ima: „*Jozes pa*“ i. t. d.

28. iz Levjeviga rodu, služabnik v svetišu.

Digitized by Google

V. Poglavje.

Ananija in Safira zavolj hinavšine naglo umerjeta. Aposteljni delajo čudeže; véliki zbor jih ukaže v ječo zapreti, iz ktere jih angelj reši. Aposteljni učé v tempeljnu, so pred zbor poklicani. Peter govorí pred vélikim zboram. Gamaliel modro svetuje. Aposteljni se veselijo terpljenja zavoljo Jezusa.

1. Neki mož pa, Ananija po iménu, je s Safiro, svojo ženo, njivo prodal,

2. in je perderžal nekoliko njivine cene z vedezam svoje žene; in je pernesel en del in k nogam aposteljnov položil.[1])

3. Peter pa je rekel: Ananija! zakaj je skušal[2]) satan tvoje serce, de si lagal svetimu Duhu, in perderžal nekoliko njivine cene?[3])

4. Ali bi ne bila, ko bi jo bil obderžal, tebi ostala, in prodana ali ni bila v tvoji oblasti?[4]) Zakaj si sklenil to reč v svojim sercu?[5]) Nisi lagal ljudem, ampak Bogu.[6])

5. Ko je Ananija te besede zaslišal, je padel in umerl. In velik strah je obšel vse, kteri so slišali.

6. Vstali so pa mladenči,[7]) ga vzdignili,[8]) ven nesli in pokopali.

7. In pergodilo se je čez kake tri ure, in je prišla njegova žena, ktera ni vedila, kaj se je bilo zgodilo.

8. Peter pa ji je rekel: Povej mi, žena! ali sta za toliko njivo prodala? In ona reče: Prav za toliko.

9. Peter pa ji je rekel: Zakaj sta se vender pogovorila skušati[9]) Duha Gospodoviga?

---

1. Denar je bil zares Ananijev, kakor tudi sv. Peter (v. 4.) sam pravi, torej bi ga bil smel vsiga za se ohraniti; grešil pa je, de si je en del iz lakomnosti perderžal, pa ni tega povedal, še celo tako se je obnašal, kakor de bi bil vsiga dal, de bi bil z drugimi zaslužen imel.
2. V greškim: „*napolnil*“ (premagal, prevzel, navdal).
3. kakó si zamogel satanu tako moč čez svoje serce dati, de si se dal s svojim djanjem k laži zoper sv. Duha zapeljati? Ananija se je bil prav za prav občini (srenji) zlagal, ker ji je zamolčal, kar ji je bil dati obljubil; ker je pa sv. Duh, odkar so ga bili prejeli, v njih prebival, ter njih duša in žívljenje bil, torej se je tudi sv. Duhu zlagal. Peter pa je vse to vedil po razsvetljenji sv. Duha.
4. Kdo ti je dolžnost naložil, njivo prodati in skupljeni denar nam v oblast dati?
5. Kakó si zamogel v hudičevo skušnjavo k temu djanju (v. 3.) prostovoljno pervoliti?
6. Nisi se ne vernim lagal, ker si se kazal, kakor de bi jim bil vse dal, kar si odveč imel, si pa vender nekoliko še sebi prideržal; ampak Bogu samimu si se zlagal, kteri v njih prebíva. — Ta versta prav očitno skazuje, de je tudi sv. Duh pravi živi Bog.
7. Mende dijakoni, ki so jih poznejše posebno za Greke (pogl. 6.) izvolili. Mladenči so se imenovali v razloček od starašin, duhovnov in aposteljnov.
8. V greškim: „*so ga perpravljali*“ (za pokòp). Zavili so truplo v platno.
9. na poskušnjo djati, če sv. Duh, ki v nas prebiva, to vé ali ne?

Digitized by Google

Glej! noge tistih, ki so pokopali tvojiga moža, so pred durmi, in te ven ponesó.

10. Per ti priči mu je padla pred noge in je umerla. In ko so mladenči noter stopili, so jo našli mertvo, in so jo ven nesli ter pokopali per njenim možu.

11. In velik strah je obšel vso cerkev, in vse, kteri so to slišali.

12. Po rokah aposteljnov pa se je godilo veliko znamenj in čudežev med ljudstvam. In so bili vkupej vsi eniga duha v Salomonovi lopi.[10])

13. Drugih si pa nihče ni upal se jim perdružiti;[11]) ljudstvo pa jih je poveličevalo.

14. Množilo se je pa bolj in bolj število mož in žen, ki so vérovali v Gospoda; Zgor. 2, 47: 11; 24.

15. tako de so bolnike na ceste nosili, in pokladali na postelje in ležiša, de bi vsaj senca memo gredočiga Petra koga zmed njih obsenčila, in bi bili rešeni od svojih bolezen.[12])

16. Prišlo jih je pa tudi veliko iz bližnjih mest v Jeruzalem, ter so pernesli bolnikov in nadleževanih[13]) od nečistih duhov; in vsi so bili ozdravljeni.

17. Vzdignil pa se je véliki duhoven, in vsi, kteri so bili z njim (in ta je ločinka saducejev),[14]) so bili polni serda;[15])

18. in so stegnili roke po aposteljnih, in so jih djali v mestno ječo.

19. Angelj Gospodov pa je po noči odperl vrata v ječo, in jih je peljal iz nje in rekel:

20. Idite, stopite in govoríte v tempeljnu ljudstvu vse besede tega življenja.[16])

21. Ko so bili oni to slišali, so šli zjutrej v tempelj in so učili.[17]) Prišel je pa véliki duhoven in kteri so bili z njim, in so sklicali zbor, in vse stara-

---

10. aposteljni namreč. Bili so pa tam zato, de so zamogli v tempelj prihajočim Judam Kristusa oznanovati. Gl. zgor. 3, 11.

11. Iz strahú pred vélikimi duhovni in starašini si še verni niso upali, aposteljnam se perdruževati vpričo ljudstva v Salomonovim tempeljnu. Po misli sv. Krizostoma se je to zgodilo nekoliko že iz spoštovanja do aposteljnov; zakaj oni so bili čudoviti kakor angelji, neprestrašeni v nevarnostih, nad vse pozemeljsko povzdignjeni, polni Božjiga ognja, že s svojim pogledam so spoštovanje vdihovali, od ljubezni so vsi vneti gorelí, in v vsim svojim zaderžanji so bili Božji.

12. Sv. Peter, vidni namestnik Gospodov, se je pred drugimi aposteljni skazoval s čudovitno močjo; zakaj že njegova senca je čudeže delala. Perm. Jan. 14, 12. Mat. 9, 20. 21.

13. Glej Mat. 4, 24.

14. Véliki duhoven je mende Kajfa (zgor. 4, 6.). Bil je tedej na strani prostovercov. Gl. Mat. 3, 7.

15. polni jeze, ljubosumnosti.

16. besede življenja so sv. evangeli, ker Kristusa oznanuje, kteri živí in oživlja vse, ki vanj verujejo; ker evangeli ima moč Božjo v sebi, ki zbuduje in zveličuje vse, ki ga s pokoršino in vero sprejemajo.

17. V tempeljnu so bili vedno ljudje; še po noči je bilo ondi veliko duhovnov in levitov, ki so na straži bili.

Digitized by Google

šine Izraelovih otrók, in so poslali v ječo, de bi bili perpeljani.

22. Ko so pa prišli služabniki, in odperli ječo,[18]) in jih niso našli, so se vernili in povedali,

23. rekoč: Ječo smo sicer našli z vso skerbjo zaperto, in varhe stoječe pred vratmi; ko smo pa odperli, nismo nikogar notri našli.

24. Ko so pa slišali te besede poglavar tempeljna, in véliki duhovni,[19]) so bili v skerbi zavolj njih, *(ker niso vedili)* kaj de bi to bilo.

25. Prišel je pa nekdo in jim povedal: Glejte! možje, ki ste jih v ječo djali, stojé v tempeljnu in učé ljudstvo.

26. Tedej je šel poglavar s služabniki in jih perpeljal brez sile; bali so se namreč ljudstva, de bi ne bili kamnjani.

27. In ko so jih bili perpeljali, so jih postavili pred zbor, in véliki duhoven jih je vprašal,

28. rekoč: Terdo smo vam zapovedali, de ne učíte v tem iménu, in glejte! napolnili ste Jeruzalem s svojim ukam, in hočete na nas perpraviti kri tega človeka.[20])

29. Peter pa in aposteljni so odgovorili in rekli: Boga je treba bolj slušati, kakor ljudi.[21])

30. Bog naših očakov je obudil Jezusa, ki ste ga vi na les obesili in umorili.

31. Tega je Bog poglavarja[22]) in zveličarja povišal,[23]) de da pokoro Izraelu, in odpušenje grehov.[24])

32. In mí smo priče teh rečí, in sveti Duh, ki ga je Bog dal vsim, kteri so mu pokorni.[25])

33. Ko so to slišali, so se razserdili in so jih mislili umoriti.

34. Vstal je pa neki farizej v zboru, Gamaliel po iménu, učenik postave, častitljiv vsimu ljudstvu,[26]) in je ukazal može malo časa ven djati.

---

18. V greškim: „*in jih v ječi niso našli*“ i. t. d.

19. V greškim: „*Ko so slišali . . . poglavar tempeljna in drugi véliki duhovni*“ i. t. d.

20. nas hočete njegove smerti krive obdolžiti, kakor de bi bili mi v njegovi osebi Mesija umorili. Pa ni davno, kar so vpili: „*Njegova kri pridi na nas!*“ Gl. Mat. 27, 25.

21. Kakó vse drugači zdaj sv. Peter govorí, kakor nekdej na dvorišu vélikiga duhovna! Strah pred ljudmí je nar večí zaderžek, rasti v keršanstvu. Vender se pa utegnejo zgornje besede napak razumevati in obračati. De se kdo sme po njih ravnati, mora prav prepričan biti, de je res Bogu in vesti nasprotno, kar ljudje od nas hočejo, kteri imajo oblast nam zapovedovati.

22. perviga, ki pred nami hodi in nam pot dela. Kristus ni samo človeški Odrešenik, ampak je tudi pervi novi človek; njegov zgled naj vsi posnemajo, ki so z njegovo gnado prerojeni.

23. t. j. v svoji moči. Glej zgor. 2, 33.

24. S svojo gnado, ki jo je s svojo smertjo zaslužil, delí notranje spreobernjenje in potem odpušenje; tedej brez notranjiga spreobernjenja ni odpušenja; oboje pa je njegova gnada.

25. Kar od njegoviga vstajenja in povišanja perpovedujemo, to terdimo in pričamo, ker smo samí vidili; pa tudi sv. Duh to spričuje, ki v nas prebiva in po nas čudeže dela.

26. to je blezo tisti, od kteriga sv. Pavel perpoveduje spod. 22, 3.

Digitized by Google

35. In jim je rekel: Možje, Izraelci! pomislite dobro per teh ljudeh, kaj hočete storiti.

36. Pred tremi dnevi namreč je vstal Teoda, ki se je velíkiga delal, kterimu se je perdružilo okoli štiri sto mož po številu; on je bil ubit, in vsi, kteri so mu verjeli, so bili razkropljeni in v nič djani.[27])

37. Za tem se je vzdignil Juda, Galilejic, v dneh popisovanja, in je ljudstvo na-se potegnil; pa je poginil, in vsi, kolikor se mu jih je bilo perdružilo, so bili razkropljeni.[28])

38. In zdaj vam tedej rečem: Odstopite od teh ljudi in pustíte jih; (zakaj če je od ljudi ta naklep ali to delo, se bo razderlo;

39. če je pa od Boga, ga ne bote môgli razdreti); de se kje ne najde nad vami, de se Bogu ustavljate. In so mu prav dali.

40. In so rekli aposteljne poklicati, in jih pretepsti,[29]) in so jim zapovedali, de naj nikakor ne govoré v Jezusovim iménu; in so jih spustili.

41. Oni pa so šli veséli spred zbora, ker so bili vredni spoznani, zavoljo Jezusoviga iména zasramovanje terpeti. Mat. 5, 10. 12.

42. In niso nehali v tempeljnu in po hišah vsak dan učiti, in oznanovati Kristusa Jezusa.

VI. Poglavje.

Aposteljni izvolijo sedem dijakonov. Štefan zatožen in peljan pred véliki zbor.

1. Tiste dni pa, ko se je množílo število učencov, je vstalo godernjanje Grekov zoper Hebrejce,[1]) ker so bile per vsak-

27. Od Teoda (Teuda), ki se je bil že pred naslednjim Judam vzdignil, nam zgodovina nič druziga ne pové. Zgodovina govorí le sploh od nepokojev, ki so se ta čas v Palestini godili. Ker se jih je tukaj le samo 400 vzdignilo, se zgodovinskim pisavcam ni vredno zdelo, tega punta v zgodovino zapisovati.

28. Popisovanje, ki se tukej v misel vzame, (perm. zgor. Luk. 2. razl. 1.) so Rimljani napravili v 6. letu po Kristusovim rojstvu, ko je bil cesar Avgust Arhelaja, Herodoviga sina, v Vieno v Galijo pregnal in njegovo kraljestvo v rimsko pokrajino spremenil. Zavoljo tega je v Judih vrelo. Juda, tudi Galilejic imenovan, se je tega poslužil in ljudstvo nadražil, ter skazoval, de Rimljani hočejo Jude sužnje storiti. In s tem jih je bil veliko pregovoril.

29. Glej Mat. 10, 17.

1. Greški, k keršanski veri spreobérnjeni Judje, so godernjali zoper hebrejske. Pervi so tisti Judje bili, ki so greški kot materni jezik govorili. Bili so iz več dežél, kjer se je greško govorilo, v Jeruzalem prišli, svoje dni tam dokončat (gl. zgor. 2, 5.), pa so se bili spreobernili k keršanski veri. Hebrejski pa so se imenovali tisti, ki so prebivali v Palestini in na Babilonskim, in so aramejski jezik govorili, kteriga so bili Judje takrat sprejeli. Tempeljnovih šeg so se prav zvesto deržali, in so si zavolj tega veliko domišljevali. Ker so bili greški ptujci, se je, ker se je število vernih vedno narašalo, lahko zgodilo, de so nektere zmed njih pri delitvi milošnje pregledali in jim kej perkratili.

Digitized by Google

danji delitvi njih vdove v nemar pušane.[2])

2. Poklicali so pa dvanajsteri množico učencov, in so rekli: To ne gre, de bi mi opušali Božjo besedo, in mize oskerbovali.[3])

3. Ozríte se tedej, bratje! po sedem možeh zmed sebe,[4]) ki imajo dobro spričevanje,[5]) ki so polni svetiga Duha in modrosti, de jih postavimo čez to opravilo.

4. Mi pa se bomo molitve in službe besede deržali.[6])

5. In to govorjenje je dopadlo vsi množici. In so izvolili Štefana, moža polniga vere in svetiga Duha, in Filipa, in Prókora, in Nikánora, in Timona, in Parmena, in Nikolaja, spreobernjenca[7]) iz Antiohije.

6. Té so postavili pred aposteljne,[8]) in so molili in roke nanje položili.[9])

7. In beseda Gospodova je rastla; in število učencov se je silno množilo v Jeruzalemu; tudi velika truma duhovnov je bila veri pokorna.

8. Štefan pa, poln gnade in močí, je delal čudeže in velike znamnja med ljudmí.

9. Vstalo jih je pa nekaj iz shodnice, ktera se imenuje Libertincov, in Cirencov, in Ale-

---

2. Posebno potrebne so bile vdove, ker po postavah niso mogle dedovati (erbati), zato so bile miloserčnosti prepušene.

3. to ne gre, de bi milošnjo s svojimi lastnimi rokami delili, in vso skerb za telesne potrebe sami prevzemali; mi moramo pridigovati in učiti. Sperviga so aposteljni milošnjo sicer samí delili; ko je pa število vernih rastlo, so torej delitev milošnje drugim zaupali, le toliko so gledali, de bi se nikomur krivica ne zgodíla. Ti delivci milošnje so bili mende semtertje premalo skerbni, milošnjo prav po pravici razdeljevati; zato hočejo aposteljni, de naj se izvolijo možje, na ktere se je popolnama zanesti.

4. Sedem so jih zato zvolili, ker je bila ta številka per Judih svéta.

5. ki so v dobrim iménu per ljudstvu.

6. Z molitvijo so si duhovne zaklade pridobivali, s pridigo pa so jih delili drugim. Tukej je govorjenje le od pridigovanja, zamolčí pa se nar imenitniši dél Božje službe, sv. daritev, t. j. sv. maša, in sicer za to, ker je bil takrat pervi in poglavitni namen aposteljnov, nespreobernjene Jude v Jezusovo cerkev perpeljati, zatorej so le kakor pridigarji, ne pa kakor darovavci pred njé stopali. Memo tega so pa tudi po hišah (zgor. 5, 42.), kjer so kristjane podučevali, ob enim tudi nar svetejši daritev opravljali.

7. Glej zgor. 2, 11.

8. Občina jih je izvolila, aposteljni so pa volitev poterdili. Poznejše, ko se je bilo vernih veliko narastlo, so pa viši cerkveni oblastniki tudi volili, de so s tem marsikake zmešnjave odvračali, ktere bi se bile per volitvi utegnile zgoditi.

9. V molitvi so prosili tistih posebnih gnad, ki so jim bile potrebne, novo službo zvesto opravljati; s pokladanjem rok pa so jim te gnade zares podelili, torej je bilo pokladanje rok vidno znamnje podeljene gnade in zročenja imenovane službe (Perm. Hebr. 6, 2: 1. Tim. 4, 14: 5, 22.). Možé pa, ki so bili tako zvoljeni, in kterim je bila ta služba zročena, so imenovali dijakone (služabnike), službo pa: dijakonat. Njih opravila so bile: skerbeti za revne (v. 1 — 2.), in skupejno mizo preskerbovati (v. 2.). Ker so bile kosila ljubezni (agape) po navadi tudi z vživanjem sv. obhajila

Digitized by Google

ksandrijcov, in tistih, kteri so bili iz Cilicije in Azije, ter so se prepirali s Štefanam;[10])

10. in niso môgli zoperstati modrosti, in Duhu, kteri je govoril.

11. Tedej so podšuntali móž, kteri naj bi rekli, de so ga slišali govoriti preklinjevavske besede zoper Mojzesa in zoper Boga.

12. Nadražili so tedej ljudstvo in starašine in pismarje, in so vkup perderli, ter ga zgrabili in peljali v zbor;

13. in so postavili krive priče, kteri so rekli: Ta človek ne neha govoriti zoper sveto mesto,[11]) in postavo.

14. Slišali smo ga namreč reči: Ta Jezus nazarenski bo razdjal to mesto, in bo premenil šege, ki nam jih je izročil Mojzes.[12])

15. In so gledali nanj vsi, kteri so sedeli v zboru in so vidili njegovo obličje, kakor obličje angeljevo.[13])

VII. Poglavje.

Štefanov govor pred vélikim zborom in pred ljudstvam. Razserjeni Judje kamnjajo Štefana, kteri móli za svoje ubijavce. Savel pervoli v njegovo smert.

1. Véliki duhoven pa je rekel: Ali je temu res takó?

2. On pa je rekel:[1]) Možje, bratje in očetje, poslušajte! Bog

---

sklenjene (zgor. 2, 46.), so brez dvoma dijakoni tudi sv. obhajilo delili; de so tudi Božjo besedo oznanovali in kerševali, se vidi iz v. 13. 14. in spod. 8, 12. 38. Memo tega so bili tudi strežeji aposteljnov in škofov per sv. službi, zato se večkrat s škofi skupej imenujejo (Fil. 1, 1: 1. Tim. 3, 2. 8.). Od dijakonov se morajo dobro ločiti mašniki. Perm. spod. 11, 30. Mašniki so bili, kakor nam neprenehljivo ustno izročilo perpoveduje, uni dva in sedemdeseteri učenci, ki jih je bil Jezus sam izvolil in pod aposteljne postavil (Luk. 10, 1.). Oni so z aposteljni po hišah (zgor. 5, 42.) Božjo službo oskerbovali, kruh lomili, sveto daritev opravljali in sveto večerjo delili. De so memo aposteljnov le mašniki darovali, je po nar starejših sporočilih brez vsiga dvoma. Sv. Justin, marternik (v drugim stoletji), piše: Le mašniki zamorejo nar svetejši daritev opravljati, po zapovedi, ki jo je Kristus aposteljnam dal, rekoč: „*To storite v moj spomin!*“

10. V Jeruzalemu je bilo več sto shodnic ali zbirališnic za molitev in poslušanje sv. pisma. Kakor se tukaj od sv. Štefana perpoveduje, so oznanovavci Jezusove vére večidel v njih Jude podučevali. Libertince (sprostence) nekteri imenujejo tiste Jude, ki jih je bil Pompej vjete v Italijo perpeljal, potlej pa spustil (sprostil). Permeri zadnje razl. 2. Makab. buk. Zakaj de so se z Judi iz Cirene, Aleksandrije, Cilicije in Azije združili, se ne vé.

11. Jeruzalem.

12. Jezus je sicer razdjanje Jeruzalema in tempeljna napovedal, pa ne takó, de ji bo sam razdjal. Tudi postave stare zaveze ni takó spremenil, kakor de bi jo bil overgel, ampak le toliko jo je spremenil, koliker jo je spopolnil (Gl. Mat. 5, 17. 18.). Le kakor je Jezus goveril, je tudi Štefan učil.

13. z nebeško svetlobo obdano. Gl. Mat. 13, 43.

1. Sv. Štefan s tim govoram skazuje, de je živo vnet za očetovsko vero, in de ne učí nič nasprotniga. Omeni pa mnogoterih stopinj, po kterih se je razvijala, in razlaga, kakó de se je judovski národ v ti zadevi Božjim naredbam

Digitized by Google

veličastva[2]) se je perkazal našimu očetu Abrahamu, ko je bil v Mezopotamii,[3]) preden je stanoval v Haranu,

3. in mu je rekel: Pojdi iz svoje dežele in od svoje rodovine, in idi v deželo, ki ti jo bom pokazal.[4]) 1. Mojz. 12, 1.

4. Tedej je šel iz dežele Kaldejcov, in je prebival v Haranu. In od ondod, ko je bil njegov oče umerl, ga je *(Bog)* preselil v to deželo, v kteri zdaj vi prebivate.[5])

5. In mu ni dal deleža v nji,[6]) kar stopinje ne; obljubil jo je pa v posestvo dati njemu in njegovimu zarodu za njim, ko še ni imel sina.[7])

6. Bog pa mu je rekel, de bodo njegovi mlajši ptujci v ptuji deželi, in jih bodo sužnosti podvergli in hudo z njimi delali štiri sto let.[8]) 1. Mojz. 15, 13. 14.

7. In národ, kterimu bodo služili, bom jest sodil, je rekel Gospod,[9]) in potlej bodo ven šli in meni služili na tem mestu.

8. In mu je dal zavezo obreze;[10]) in takó[11]) je rodil Izaka, in ga je obrezal osmi dan, in Izak Jakopa, in Jakop dvanajstere očake.[12])

9. In očaki so Jožefa iz ne-

---

vedno ustavljal, zlasti pa poslednjimu spremenu postave v keršanstvo, čigar začetnika so umorili. Ta govor je bil leta 34, po misli druzih pa je bil zadnje dni leta 33 po Krist. rojstvu.

2. Bog veličastva se je v perkazni razodel Abrahamu, ko je še v kaldejskim Uru prebival. Ur je bil kraj blizo poznejšiga Nisiba, tedej v Mezopotamii. Gl. 1. Mojz. 11, 31.

3. Po 1. Mojz. 11, 31. je to bila tudi volja njegoviga očeta Tareta.

4. Te besede je Bog govoril, ko je Abraham imel iti iz Harana na Kananejsko (1. Mojz. 12, 1.).

5. Smert očetova je tukaj dušna smert, t. j. odpad k malikovanju (1. Mojz. 12. razl. 2.); zakaj Tare je po odhodu Abrahamovim še 60 let živel. O Abrahamovim rojstvu je bil Tare v 70. letu (1. Mojz. 11, 26.); Abraham pa je v 75. letu svoje in 145. letu svojiga očeta starosti na Kananejsko šel (1. Mojz. 12, 4.). V tem letu pa Tare ni bil umerl, ker je (1. Mojz. 11, 32.) živel 205 let, tedej je po Abrahamovim odhodu še 60 let živel.

6. mu ni dal stanovitniga sedeža.

7. Obljubil mu je bil deželo, pa le v njegovim zarodu, in sicer ob času, ko sinu še ni imel s svojo zakonsko ženo; in ta le je zamogel biti po postavi ded njegoviga posestva. Perm. 1. Mojz. 12, 7: 13, 15: 17, 8. Obljuba mu je bila tedej dana v tacih okolišinah, de se je neverjetna dozdevala; vender pa je vérval Abraham. Vi pa, hoče sv. Štefan reči, ne vérujete, ko obljubo že spolnjeno vidite!

8. Številka: „400 let“ ne obsega samo egiptovske sužnosti, ampak tudi potovanje po ptujih deželah, takó de se sèm šteje tudi bivanje v Palestini. Sicer pa je to le v splošni številki rečeno; določena številka, 430, pa je v 2. Mojz. 12, 40. Gal. 3, 17.

9. V grešk im: *„Bog“* i. t. d.

10. V zunanje znamnje svoje zveze z njim mu je dal obrezo. Gl. 1. Mojz. 17.

11. in potem ko je bilo obrezovanje zapovedano.

12. Gl. 1. Mojz. 21, 25: 29, 20. i. d.

Digitized by Google

vošljivosti v Egipt[13]) prodali; in Bog je bil z njim.

10. In ga je rešil iz vsih njegovih nadlog, in mu je dal gnado in modrost pred Faraonam, egiptovskim kraljem, in ga je postavil poglavarja čez Egipt in čez vso svojo hišo.[14])

11. Prišla je pa lakota čez ves Egipt in Kanaan, in velika nadloga; in naši očaki niso našli živeža.

12. Ko je pa slišal Jakop, de je žita v Egiptu, je poslal naše očete pervikrat.[15])

13. In v drugo je bil Jožef spoznan od svojih bratov, in njegova rodovina je bila Faraonu oznanjena.[16])

14. Poslal je pa Jožef in rekel perpeljati Jakopa, svojiga očeta, in vso svojo rodovino, pet in sedemdeset duš.[17])

15. In Jakop je šel doli v Egipt, in je umerl on, in naši očetje.[18]) 1. Mojz. 45.

16. In so bili preneseni v Sihem, in položeni v grob, ki ga je kupil Abraham za ceno srebra od sinov Hemorja, sina Sihemoviga.[19])

17. Ko se je pa bližal čas obljube,[20]) ki jo je bil Bog s persego storil Abrahamu, je ljudstvo rastlo in se množilo v Egiptu,

18. dokler ni vstal drugi kralj v Egiptu, kteri ni poznal Jožefa.

19. Ta je z našim rodam zvijaško delal in zatéral naše očete, de so mógli izpostavljati svoje otroke, de bi ne ostali per življenji.[21])

20. Ravno tisti čas je bil rojen Mojzes, in je bil Bogu prijeten;[22]) kteri je bil rejen tri mesce v hiši svojiga očeta.[23])

21. Ko je bil pa on izpostavljen, ga je vzela hči Faraonova, in si ga redila namesti sinú.

22. In Mojzes je bil podučen v vsi modrosti Egipčanov, in je

---

13. Jakopove sinove imenuje očake; in že oní so se ustavljali gnadi Božji, ki se je bila v Jožefu perkazala. Gl. 1. Mojz. 37.
14. Glej 1. Mojz. 40.
15. Glej 1. Mojz. 42.
16. Glej 1. Mojz. 43—45.
17. V 1. Mojz. 46, 27: 2. Mojz. 1, 5: 5. Mojz. 10, 22. jih je bilo le 70; stara greška prestava ima tudi 75. Ta prestava in pa sv. Štefan perštevata blezo tudi pet Jožefovih vnukov, sine Manasetove in Efrajmove (3. Kron. 7, 14.).
18. Glej 1. Mojz. 48, 49.
19. Po starim zročilu, kteriga se sv. Štefan tukej derží, so bili razun Jožefa (2. Mojz. 13, 19. Joz. 24, 32.) tudi drugi očaki, njegovi bratje v Sihemu pokopani. Pokopališe je bil že Jakop ondi kupil od Hemorjevih sinov (1. Mojz. 33, 19.). Tukaj pa se Abraham, stari oče — ded, imenuje kupec, namesti njegoviga vnuka; kakor se tudi Jakop (Izrael) večkrat namesti njegovih vnukov imenuje. V Vulgati se bere: „*Hemor, Sihemov sin*“; v greškim pa: „*Hemor Sihemski*“. Jakop sam pa je bil pokopan v Efronovi jami blizo Hebrona.
20. velíkiga zaroda. Gl. 1. Mojz. 12, 7. Perm. 2. Mojz. 1, 9. 20.
21. Perm. 2. Mojz. 1, 10—22: 2, 1—4.
22. zavolj namena, svoje ljudstvo rešiti.
23. dalje starši niso mogli otroka skrivati (2. Mojz. 2.).

Digitized by Google

bil mogočen v svojih besedah[24]) in delih.

23. Ko je pa štirdeset let dopolnil, mu je prišlo na misel, de bi obiskal Izraelce, svoje brate.

24. In ko je vidil nekoga krivico terpeti, ga je branil, in se je maševal za tistiga, ki je krivico terpel, in je ubil Egipčana. 2. Moz. 2, 12.

25. Menil je pa, de umejo bratje, de jim Bog po njegovi roki rešenje dati hoče;[25]) pa oni niso uméli.[26])

26. Drugi dan pa je k njim šel, ko so se bojevali, in jih je miril, rekoč: Možje! bratje ste, zakaj škodvate eden drugimu?

27. Tisti pa, ki je krivico storil bližnjimu, ga je preč pàhnil, rekoč: Kdo te je postavil višiga in sodnika čez nas?

28. Me lihočeš ti umoriti, kakor si umoril včerej Egipčana?

29. Mojzes je pa pobegnil na to besédo, in je bil ptujic v madijanski deželi, kjer je rodil dva sina. 2. Mojz. 2, 15 — 25.

30. In ko je bilo dopolnjenih štirdeset let, se mu je v pušavi sinajske gôre[27]) Angelj[28]) perkazal v plamenu gorečiga germa.

31. Mojzes pa, ko je to vidil, se je čudil nad perkaznijo, in ko je perstopil pogledat, se mu je Gospod oglasil, rekoč:[29])

32. Jest sim Bog tvojih očetov, Bog Abrahamov, Bog Izakov, in Bog Jakopov. Mojzes pa prestrašen si ni upal pogledati.

33. Gospod pa mu je rekel: Sezuj čevlje s svojih nog; mesto namreč, ki stojiš na njem, je sveta zemlja.[30])

34. Dobro sim vidil stisko svojiga ljudstva, ki je v Egiptu, in sim slišal njih zdihovanje, in sim prišel[31]) jih rešit. In zdaj pridi, in te bom poslal v Egipt.[32])

---

24. Mojzes je govoril z veliko močjo, akoravno je jecljal (2. Mojz. 4, 10: 6, 12.).

25. Mojzes je bil tedej že takrat zastran svojiga poklica čeznatorno podučen; in ker je bil krivičniga Egipčana le iz tega namena ubil, de bi svojim bratam znamnje dal, k čimur je poklic prejel, ni dvomiti, de se je ta kazen nad krivičnim Egipčanam po Božjim nagibu zgodila.

26. Bog je naredil nove naprave v zveličanje svojiga ljudstva, in je hotel zvezo, z očaki sklenjeno, bolj razvijati; ljudstvo pa se je zoperstavljalo svojimu rešeniku (Gl. naslednje). In ravno takó, hoče sv. Štefan reči, tudi vi delate, ki svojiga Odrešenika Jezusa zametujete.

27. ki je bila dél gôre „Horeb“ (2. Mojz. 3, 1.), ki ima dva verha; eden se imenuje Katarinin hrib, eden pa Sina.

28. V greškim: *„Angelj“* (Poslanec Gospodov) t. j. Bog, ki se ljudem razodeva, Jehova, Sin Božji v vidni podobi, kakor se vidi iz 2. Mojz. 3., kjer so iména: *„Angelj Gospodov (Jehovov)“*, in pa *„Gospod (Jehova)“* enaciga pomena in se torej eno namesto druziga postavlja. Perm. Jan. 1. razlag. 7. Eceh. 1. in razlag.

29. Besede *„rekoč“* ni v greškim.

30. Stori, kar je storiti, kadar se v tempelj pred Boga stopi; zakaj zdaj stojiš pred Bogam.

31. Prihod Božji na zemljo, pravi sv. Avguštin, pomeni, de se nekaj nenavadniga in čeznatorniga godí na zemlji. Gl. 1. Mojz. 11. razl. 3.

32. Glej 2. Mojz. 3, 7—10.

Digitized by Google

35. Tega Mojzesa, ki so ga odvergli, rekoč: Kdo te je postavil višiga in sodnika? tega je Bog višiga in odrešnika poslal po Angelji, kteri se mu je perkazal v germu.

36. Ta jih je izpeljal in delal čudeže in znamnja v egiptovski deželi, in v rudečim morji in v pušavi štirdeset let.

37. Ta je Mojzes, ki je rekel Izraelcam: Preroka vam bo obudil Bog[33]) zmed vaših bratov, kakor mene; njega poslušajte.[34])

38. Ta je, ki je bil per množici v pušavi z Angeljem,[35]) ki je govoril na gori Sinaji, z njim in z našimi očeti, kteri je prejel besede življenja, de jih je nam dal.[36])

39. Njemu naši očetje niso hotli pokorni biti, ampak so ga zavergli, in so obernili svoje serca v Egipt, 2. Mojz. 32, 1. i. d.

40. in so rekli Aronu: Naredi nam bogove,[37]) kteri naj hodijo pred nami. Temu Mojzesu namreč, ki nas je izpeljal iz egiptovske dežele, ne vemo, kaj se mu je pergodílo.

41. In so têle vlili tiste dni, in so darovali daritev malíku, in se veselili del svojih rok.[38])

42. Bog pa se je obernil in jih je pustil služiti ozvezdju nebá,[39]) kakor je pisano v bukvah prerokov:[40]) Hiša Izraelova! ste mi li darovali klavšine in daritve štirdeset let v pušavi?[41])

43. In ste nosili Molohov šotor,[42]) in zvezdo svojiga boga Remfama,[43]) podobe, ki ste jih naredili, de ste jih molili. In preselil vas bom unkraj Babilona.[44])

---

33. V greškim: „*Gospod Bog*“ i. t. d.
34. Glej zgor. 3, 22. 23.
35. kteri je na sinajski gori, okoli ktere je ljudstvo stalo, per Bogu bil, de je postavo prejel.
36. Glej 2. Mojz. 19. i. d.
37. bogá, podóbo Gospodovo. Množno število je namesto enojniga zavolj imenitnosti. Gl. 2. Mojz. 32, 1. i. d.
38. V Egiptu so bika, ki se je imenoval Apis, kakor podobo Ozirida (solnca) častili. Ker so bili Izraelci té podobe že navajeni, jim je Aron dal vliti têle kakor podobo Jehovovo; tode Izraelci te podobe niso imeli samo za podobo, temuč so jo molili, kakor malika. Takó hvaležni so bili koj po svojim rešenji iz sužnosti, takó pokorni svojimu rešniku, takó voljno in veselo so nove naredbe Božje sprejeli! Pa kakoršni so bili očetje, taki so tudi njih otroci, hoče sv. Štefan reči.
39. Bog jim je odtegnil svojo gnado, in je pripustil, de so tudi zvezde nebá molili. Bog greh z greham kaznuje.
40. v bukvah manjših prerokov (glej vvod v nje) in sicer preroka Amoza 5, 25.
41. Bog zato pravi, de mu v pušavi niso darovali, ker mu niso iz praviga serca, pa tudi ne neprenehama darovali; zakaj velikokrat so tudi malikam darovali. Glej to in daljne verste pri preroku Amozu.
42. Moloh je bil tudi solnčni malik, kterimu so otroke darovali. Gl. Mojz. 18, 21.
43. Remfam je zvezda, tudi malik. To je egiptovsko imé premikavne zvezde (planeta), namreč Saturna. Gl. 3. Mojz. 18. razlag. 18.
44. Poslednje besede so per Amozu takele: „*Zato vas hočem preseliti unkraj Damaska*“. Sv. Štefan pa bolj natanko naznani kraje, kamor so bili Izraelci odpeljani.

Digitized by Google

44. Šotor pričevanja[45]) je bil per naših očetih v pušavi, kakor jim je bil Bog zapovedal, ko je rekel Mojzesu, de naj ga naredi po podobi, ki jo je bil vidil.[46])

45. Tega so prejeli naši očetje, in ga nesli z Jezusam[47]) v posestvo narodov,[48]) ktere je Bog izgnal spred obličja naših očetov do dni Davida,[49])

46. kteri je milost našel pred Bogam, in je prosil, de bi našel prebivališe Bogu Jakopovimu.[50])

47. Salomon pa mu je zidal hišo.[51])

48. Tode[52]) Narviši ne prebiva v tempeljnih z rokami storjenih, kakor prerok govorí:

49. Nebo je moj stol, in zemlja podnožje mojih nog.[53]) Kakošno hišo mi bote zidali? pravi Gospod, ali ktero je mesto mojiga počivanja?

50. Ni li moja roka vsiga tega storila?

51. Terdovratni in neobrezani na sercih in ušesih,[54]) ví se vedno svetimu Duhu ustavljate,[55]) kakor vaši očetje, tako tudi vi!

52. Kteriga prerokov niso preganjali vaši očetje? In so morili nje, kteri so prerokovali prihod Pravičniga,[56]) kteriga izdajavci in ubijavci ste zdaj ví bili.[57])

53. Kteri ste postavo prejeli po postrežbi angeljev, in je niste spolnovali.[58])

---

45. sveti šotor (2. Mojz. 25, 9. i. d.). De bi jim pokazal, koliko kazen malikovanje v resnici zasluži, sv. govornik vzame v misel snidni šotor, kteriga je Bog ukazal narediti, in v kterim bi bili mogli Boga moliti. Zraven tega pa še hoče s tem, de s tolikim spoštovanjem od tempeljna govorí (v. 47. 48.), tudi obdolženje ovreči (zgor. 6, 13.), kakor de bi bil zoper tempelj govoril.

46. Glej 2. Mojz. 25, 40.

47. z Jozuetam, vojvodam Izraelcov po Mojzesovi smerti. Imeni: „Jezus“ in „Jozue“ ste enaciga pomena; zato se eno namesto druziga postavlja.

48. Kananejcov.

49. Še le David je vse Kananejce iz dežele potrebil.

50. De bi smel Bogu tempelj sozidati. Gl. 2. Kralj. 7. Ps. 131.

51. Gl. 3. Kralj. pogl. 6, 7: 2. Kron. pogl. 2—4.

52. Per vsim spoštovanji, ki ga je sv. Štefan do tempeljna imel, vender ne more opustiti, s prerokam opomniti, naj se varvajo misli, de bi bil tempelj edíno prebivališe Božje. S tako mislijo bi tempelj previsoko, tedej pregrešno cenili. Tega previsokiga cenjenja blezo dolží sv. Štefan svoje sodnike v naslednjim govoru.

53. t. j. jest sim povsod pričujoč.

54. kl nimate pripravniga, voljniga serca in zato tudi ne marate slišati resnice. Mende so poslušavci zavolj poprešnjih besedi nevoljo kazali, ker jih začne sv. Štefan takó ojstro svariti in jim očitati.

55. ker ste že od nekdaj vsim Božjim naredbam nehvaležni nasprotvali, ter jih zaničevali.

56. Kristusov prihod.

57. izdajavci zato, ker so Kristusa Rimljanam izdali.

58. Pri postavodajanji je truma svetnikov Gospoda spremljevala (5. Mojz. 33, 2.). Tode ta postrežba, kakor več razlagovavcov misli, je bila le znanja. Prava postrežba po angeljih per postavodaji pa je bila ta, de se je Sin Božji, kteri

Digitized by Google

54. Kadar so pa to slišali, so se togotili v svojih sercih, in so z zobmi škripali zoper njega.

55. Kjer je pa bil poln svetiga Duha, se je ozerl v nebo, in je vidil Božje veličastvo,[59]) in Jezusa stati na desnici Božji. In je rekel: Glejte! vidim nebesa odperte, in Sinú človekoviga stati na desnici Božji.[60])

56. Zavpili so pa z velikim glasam, in zatisnili svoje ušesa, in vsi kmalo nanj planili.

57. In so ga pahnili iz mesta in s kamnjem pobijali, in priče so položile svoje oblačila k nogam mladenča, kterimu je bilo imé Savel.[61])

58. In so kamnjali Štefana, kteri je klical, rekoč: Gospod Jezus, sprejmi mojo dušo!

59. In je pokleknil, in z velikim glasam vpil, rekoč: Gospod! ne perštevaj jim tega greha. In ko je to izrekel, je zaspal v Gospodu. Savel pa je pervolil v njegovo smert.

VIII. Poglavje.

Keršanska cerkev v Jeruzalemu preganjana. Filip, dijakon, oznanuje vero v Samarii. Peter in Janez podelita Samarijanam sv. Duha. Vražni Simon bi rad kupil od apostelinov moč deliti darove sv. Duha. Filip kersti imenitniga služabnika zamorske kraljice.[1])

1. Vstalo je pa tisti čas veliko preganjanje zoper cerkev, ktera je bila v Jeruzalemu, in vsi[2]) so se razkropili po krajih Judeje in Samarije, razun apostelinov.

2. Pokopali so pa Štefana bogaboječi možje, in so imeli veliko žalovanje po njem.

3. Savel pa je zatéral cerkev, in je hodil po hišah in vlačil može in žene, in jih izdajal v ječo.[3])

4. Kteri so bili tedej raz-

---

je začetnik stariga in noviga zakona, v starim prikazoval kakor angelj in je po angeljih svoje naredbe speljeval (Zgor. v. 30: 2. Mojz. 14, 19: 23, 20. 23. Sod. 2, 1: 6, 22: 13, 3. Cah. 1, 8. in razlag.). Tako je bila tedej postava dana po Bog-angelji, evangeli pa po Bog-človeku (Gl. daljše v listu do Gal. 3, 19.).

59. nebeško svetlobo.

60. Vidim njega, nekdaj zaničevaniga Sinú človekoviga, z Božjo močjo obdaniga v Božji oblasti. — Sv. Štefan je stal, pravi sv. Gregori, ker stoji tisti, ki se vojskuje in pomaguje.

61. Priče so mogle perve kamne v obsojeniga zagnati (5. Mojz. 13, 10: 17. 7.). De so lože kamnje lučali, so zgornje oblačila slekli (gl. spod. 22, 23.), ter jih mladenču, Savlu po imenu, zročili. Savel, v Tarsu v Cilicii rojen, se je v Jeruzalemu postave in vsiga zročilniga uka učil, de bi kdaj *„rabi“* t. j. učenik zamogel biti. Bil je takrat kakih 25 do 30 let star. Kmalo potem pa je bil kristjan in apostelj (spod. 9, 1. i. d.), in se je Pavel imenoval (Spod. 13, 9.).

1. To se je pergodilo leta 34 in 35 po Krist. rojstvu.
2. Veči dél vsi. Gl. v. 3.
3. Kakor goreč farizej je po povelji vélikiga zbora ravnal.

Digitized by Google

kropljeni, so okrog hodili in oznanovali Božjo besedo.

5. Filip pa[4]) je šel doli v mesto Samarijo, in jim je oznanoval Kristusa.

6. Množice pa so poslušale z enim duham, kar je Filip govoril, ker so slišale in vidile znamnja, ki jih je delal.

7. Zakaj iz mnogih med njimi, ki so imeli nečiste duhove,[5]) so šli vpijoči z velikim glasam.

8. Tudi veliko mertvoudnih in kruljevih je bilo ozdravljenih.

9. Bilo je tedej veliko veselje v tistim mestu. Bil je pa neki mož, po imenu Simon, kteri je bil popred v mestu vražar, in je zapeljeval ljudstvo v Samarii, ker je rekel, de je on kaj velikiga,[6])

10. in tega so vsi poslušali od nar manjšiga do nar večiga, rekoč: Ta je moč Božja, ki se imenuje vélika.

11. Poslušali so ga pa zato, ker jih je dolgo časa s svojimi vražami slepil.[7])

12. Ko so pa vérovali Filipu, ki jim je oznanoval od Božjiga kraljestva, so bili v iménu Jezusa Kristusa kerščeni, možje in žene.[8])

13. Takrat je tudi Simon véroval; in ko je bil kerščen, se je deržal Filipa.[9]) In ko je tudi vidil, de se znamnja, in silno veliki čudeži godé, je stermel in se čudil.

14. Ko so bili pa slišali apostelini, kteri so bili v Jeruzalemu, de je Samarija sprejela Božjo besedo, so jim Petra in Janeza poslali.[10])

15. In sta prišla in sta zanje molila, de bi prejeli svetiga Duha.

---

4. dijakon (Gl. zgor. 6, 5.).

5. Glej Mat. 4, 24. Zgor. 12—16.

6. Simon je bil Samarijan iz Gitona. Kakor sv. Justin perpoveduje, so ga njegovi kakor nar višiga, vsigamogočniga Boga imeli. Sv. Irenej pravi, de je ta Simon učil, de se je on perkazal med Samarijani kakor Oče, med Judi kakor Sin, med neverniki pa kakor sv. Duh, in de je on nar vikši moč čez vse. Njegova vražarija (copernija) je mogla tedej kaj več biti, kakor sama sleparija, de je zamogel takó govoriti od sebe, in de si jih je toliko na svojo stran perdobil. Ni dvomiti, de je bil satan, ki si je z vso močjo svoje kraljestvo na zemlji še obderžati perzadeval in se semtertje perkazoval (v. 7.), v Simonu delaven (Perm. 2. Mojz. 7. razl. 6 : 1. Kralj. 28. razl. 8.). Sv. Ignaci, mučenec, Simona imenuje pervorojeniga satanoviga.

7. Drugi prestavljajo: *„mešal, mamil, jim grôzo delal“*.

8. kerščeni, kakor je Jezus Kristus zapovedal kerševati. V greškim: *„Ko so pa vérvali Filipu, ki je evangeli od Božjiga kraljestva in iména Jezusa Kristusa oznanoval, so bili kerščeni možjé in žené“*.

9. Simon je vérval, pa ne živo, ampak le, de je bil kerščen, in de se je smel perdruževati Filipu, od kteriga je upal dobiti moč, čudeže delati, kar bi bilo njegovi častilakomnosti in njegovimu samopridu služilo (Avguštin, Gregori, Ciril, Krizostom).

10. Petra pošljejo, tode ne, kakor sebi podložniga, kterimu bi zapovedovali, temuč ker so ga prosili, de naj bi on, poglavar vsih, tje šel k časti Božji in dušam v zveličanje. On gre, de kakor poglavar sv. cerkve novo srenjo sprejme, in jo s pervo keršansko srenjo združi.

Digitized by Google

16. Zakaj v njih nobeniga še ni bil prišel, ampak samo keršeni so bili v iménu Gospoda Jezusa.[11])

17. Tedej sta roke na-nje pokladala, in so prejeli svetiga Duha.[12])

18. Ko je pa Simon vidil, de se po pokladanji rok aposteljnov daje sveti Duh,[13]) jima je ponudil denarjev,

19. rekoč: Dajte tudi meni to oblast, de, na kogar koli položim roke, prejme svetiga Duha.[14]) Peter pa mu je rekel:

20. Tvoj denar naj bo s teboj vred v pogubo, ker si ménil, dar Božji za denarje dobiti.

21. Nimaš ne dela, ne deleža per ti reči;[15]) zakaj tvoje serce ni pravično pred Bogam.

22. Pokoro tedej delaj zavoljo té svoje hudobije, in prôsi Boga, de ti bo morebiti odpušena ta misel tvojiga serca.

---

11. Prejeli so bili namreč še le sv. kerst po Jezusovi naredbi; per sv. kerstu so bili sicer tudi sv. Duha prejeli, pa le v prerojenje (Jan. 3. razl. 7.), ne pa v polnosti njegovih gnad, kakor so ga prejeli binkoštni praznik aposteljni (gl. zgor. 2, 1. i. d.), de so bili močno poterjeni v spolnovanji sv. vere z besedo in djanjem. To naj bi se še le po podeljenji zakramenta sv. birme zgodilo.

12. Zdelo se je tedej aposteljnam potrebno, keršenim roké pokladati, de so prejeli sv. Duhá (sv. birmo). Zato tudi pravi sv. Klemen Rimljan, učenec aposteljnov: „Brez zámude je treba hiteti, ter vsim prerojenje (kerst) podeliti, po tim pa naj jih škofje zaznamnjajo (birmajo), kakor smo od sv. Petra prejeli, in kakor so vsi drugi aposteljni učili po Božjim povelji“. To je tudi dan današnji v navadi, piše sv. Ciprijan, de se tisti, ki so v cerkvi keršeni, pred cerkvene prednike (škofe) postavljajo, de z molitvijo in pokladanjem rók sv. Duhá prejmejo. Ravno tako tudi učí zadnji vesoljni cerkveni tridentinski zbor (seja 7. zakonilo 1.), rekoč: „Ako kdo poreče, de je birma keršenim le nepotrebna šega, in ne velikoveč pravi, resničen zakrament; ali (če kdo pravi): de nekdaj ni bila nič druziga, kakor le podučevanje, pri kterim so tisti, ki so se mladenškim letam bližali, svojo vero pred cerkvijo spoznali, ta bodi izpahnjen“. Védi tudi, de ta zakrament navadno le škofje delé zato so bili k temu opravilu aposteljni poklicani. Ali so že aposteljni s sv. krizmo mazilili, ni sicer popolnama gotovo, je pa prav prav verjetno; zakaj maziljenje je bilo od nekdaj že povsod v navadi per tem zakramentu, kar bi pa ne bilo takó, ako bi aposteljni ravno tako ne bili ravnali.

13. Kakor se je bil sv. Duh binkoštni praznik ob svojim prihodu vidama prikazal s polnostjo svojih gnad, ravno takó se je v pervih časih sv. cerkve večkrat zgodilo, de se je sv. Duh s čudovitimi darovi, ki jih je keršenim ali birmanim delil, vidama naznanjal (Gl. zgor. 2, 4.). In te čudovite darove je Simon ugledal v birmanih.

14. Kakor popred s svojimi copernijami in sleparjami, ravno takó hoče Simon tudi zdaj, ko je kristjan postal, z deljenjem sv. Duhá pred drugimi se skazovati. In ta dar si je mislil z denarjem kupiti. Po njegovim djanji se hudobija tacih, ki z duhovnimi darovi ali službami, kakor koli si že bodi, kupčujejo ali pa jih prodajati išejo, imenuje simonija (Simonova pregreha).

15. Ti nimaš prave Kristusove vere; praviš le, de jo imaš, in zato nimaš deleža v keršanskim uku in v njemu danih obljubah.

Digitized by Google

23. Vidim namreč, de si poln grenkiga želča, in v zvezi krivice.

24. Simon pa je odgovoril in rekel: Prosita vidva za-me Gospoda, de ne pride nič tega nad mé, kar sta rekla.[16])

25. In ko sta spričala in govorila besedo Gospodovo, sta se vernila v Jeruzalem, in sta po mnogih samarijskih krajih evangeli oznanovala.[17])

26. Angelj Gospodov pa je govoril Filipu, rekoč: Vstani in pojdi proti jugu na cesto, ki derži iz Jeruzalema v Gazo;[18]) ta je razdjana.

27. In je vstal in šel. In glej! mož iz Etijopije, dvórnik, mogočen služabnik Kandace, etijopske kraljice, kteri je bil čez vse njene zaklade, je bil prišel môlit v Jeruzalem;[19])

28. nazaj gredé je sedé na svojim vozu bral Izaija preroka.

29. Duh je pa[20]) rekel Filipu: Perstopi in perdruži se temu vozu.

30. Pertekel je pa Filip in ga je slišal brati Izaija preroka, in je rekel: Méniš li, de razumeš, kar bereš?

31. In je odgovoril: Kakó bi mogel, ako me kdo ne podučí? In je prosil Filipa, de naj gôri stopi in k njemu sede.

32. Versta pisma pa, ki ga je bral, je bila ta:[21]) Kakor ovca je bil v zaklanje peljan; in kakor je jagnje brez glasú pred njim, ki ga striže, takó tudi on ni odperl svojih ust.

33. V ponižanji je bila njegova sodba preklicana, (njegov rod kdo bo razložil?) ker bo vzeto od zemlje njegovo življenje.[22])

34. Odgovoril je pa dvornik, in rekel Filipu: Te prosim, od koga govorí prerok to, od sebe, ali od koga druziga?

35. Filip pa je odperl svoje usta, in je začel od tistiga pisma, in mu je oznanoval Jezusa.

---

16. Tudi tega ni govoril iz odkritiga in spokorjeniga serca, ampak le iz strahú; zakaj, kakor sv. Irenej perpoveduje, je potem, ko so bili aposteljni odšli, od vere odpadel, in tudi veliko Samarijanov k odpadu zapeljal. Ravno ta cerkveni učenik pravi, de je veliko krivih naukov, s kterimi so krivoverci perviga stoletja keršanstvo pačili in kazili, iz skrivnostne Simonove učenosti (gnosis) izviralo, in zato se je Simon v stari cerkvi oče krivovercov imenoval.

17. O tem času je Peter v Antiohijo šel, in je ondi škof bil; v tem času pa je tudi veliko druzih daljnih krajev obhodil oznanováje Kristusov uk. V letu 43 ali 44 je bil spet v Jeruzalem prišel. Gl. spod. pogl. 12. razlag. 19.

18. Gaza, nekdanje filistejsko mesto, je stala v južni Palestini ob srednjim morji, in je bila v rimski vojski razdjana.

19. Bil je, kakor se vidi, Izraelec. Kandace je bilo splošno ime vsih egiptovskih kraljic.

20. Angelj (v. 26.), ki se (spod. 39.) Duh Gospodov imenuje.

21. Izaija 53, 7. 8. Ta versta je vzeta iz tistiga oddelka (52, 13—53. 12.), kjer se terpljenje Mesijevo popisuje, pa ne iz hebrejskiga, ampak iz stare greške prestave, zato se sicer ne po pomenu, vender pa po besedah nekoliko razločno glasí.

22. Nedolžno in poterpežljivo kot ovca Mesija terpí; potem pa, ko je bilo njegovo zniževanje nar višji stopinjo doseglo, odjenja kazen, ki mu je bila za-

Digitized by Google

36. In ko gresta po potu, prideta k neki vodi in dvornik reče: Glej, voda! kaj zaderžuje kerstiti me?

37. Filip pa reče: Ako véruješ iz vsiga serca, se smé zgoditi. In odgovorí in reče: Vérujem, de je Jezus Kristus Sin Božji.[23])

38. In je ukazal voz ustaviti, in sta stopila oba v vodo, Filip in dvornik, in ga je kerstil.

39. Ko sta bila pa stopila iz vode, je vzel Duh Gospodov Filipa,[24]) in dvornik ga ni več vidil. Šel je pa vesél svoj pot.

40. Filip pa se je znašel v Azotu,[25]) in je skozi gredé evangeli oznanoval vsim mestam, dokler ni prišel v Cezarejo.[26])

IX. Poglavje.

Savel kristjane preganja, se pa spreoberne in v Damasku učí, ali Judje ga preganjajo, gre v Jeruzalem, potlej v Cezarejo, in v Tars. Peter ozdravi Eneja in obudi Tabito od mertvih.

1. Savel pa, kteri je še dihtel pretenje in morijo zoper učence Gospodove,[1]) je šel k vélikimu duhovnu, Gal. 1, 13.

2. in je prosil od njega pisem v Damask[2]) do shodnic, de, ako bi našel ktere može ali žene tega pota,[3]) bi jih zvezane perpeljal v Jeruzalem.

3. In ko je bil na potu, se je zgodilo, de se je bližal Damasku, in ga je nanaglama obsvetíla svetloba z neba.

4. In je padel na tla, in slišal glas, kteri mu je rekel:[4]) Savel, Savel! kaj me preganjaš?[5])

5. On pa je rekel: Kdo si, Gospod? In ta *(odgovori)*: Jest sim Jezus, kteriga tí preganjaš; težko ti je proti ostnu bercati.[6])

---

voljo naših grehov naložena, in bil je od zemlje vzet v poveličanje per Bogu. Kdo bo njegov rod razložil, t. j. kdo zamore sošteti njegove duhovne otroke, ki si jih je s svojo smertjo obudil? Gl. obširniši razlag. per preroku Izaii.

23. V tem verskim členu so vsi drugi zapopadeni; zakaj kdor Jezusa Kristusa za Božjiga Sina spozná, tudi gotovo vse véruje, kar je on učil in zapovedal.

24. zdajci v Azot postavil (v. 40.), de je s tem čudovitnim zginjenjem dvornika v veri še bolj poterdil (Krizost. in drugi). Permeri Dan. 14, 35.

25. tudi nekdanje filistejsko mesto, stalo je od Gaze proti severju.

26. mesto ob srednjim morji, ki je imelo barkostajo, (luko, zavet za ladije), in je bilo sedež poglavarjev. Mislijo, de je tukaj Filip stanoval. Gl. spod. 21, 8.

1. Spreobernjenje sv. Pavla (gl. zgor. 7, 59.) se še perpoveduje spod. 22, 4—16: 20, 9—18. Ti trije oddelki se med seboj spopolnujejo. Pergodilo se pa je to léta 34 ali 35 po Kr. rojst.

2. ljudopolno mesto na vzhodnji strani Antilibanona.

3. tega uka, te vére.

4. slišal je v hebrejskim jeziku (Spod. 26, 14.).

5. zakaj Kristus v svojih živí; kdor njegove preganja, njega preganja. Kristus je z njimi eno teló, kteriga telesa glava je on, drugi pa so udje. Terpljenje, ki ude zadeva, tudi glava občuti.

6. Tvoja opornost je tebi v škodo. Z ostnam so v jutrovi deželi tovorno in

Digitized by Google

6. In trepetaje in stermé je rekel: Gospod! kaj hočeš, de naj storim?

7. In Gospod mu reče: Vstani in pojdi v mesto, in tam se ti bo povedalo, kaj ti je storiti. Tisti možje pa, kteri so z njim hodili, so ostermeli in stali, ker so sicer glas slišali, pa nikogar niso vidili. Spod. 22, 9: 26, 14.

8. Vstal je pa Savel od tal, in z odpertimi očmi nič ni vidil. Peljali so ga pa za roke in perpeljali v Damask.

9. In je bil tam tri dni, de ni vidil, in ni ne jedel ne pil.

10. Bil je pa neki učenec v Damasku, Ananija[7]) po iménu; in Gospod mu je rekel v perkazni:[8]) Ananija! On pa je rekel: Glej, Gospod, tukej sim!

11. In Gospod mu reče: Vstani, in pojdi v ulice, ki se imenujejo ravne, in vprašaj v Judovi hiši po Taršanu,[9]) Savlu po iménu; zakaj, glej, móli.[10])

12. (In je vidil (*Savel v perkazni*) moža, Ananija po imenu, noter priti in nanj roke položiti, de bi spet pogled prejel).[11])

13. Ananija je pa odgovoril: Gospod! slišal sim od véliko ljudí, koliko hudiga je storil ta mož tvojim svetim v Jeruzalemu.

14. In tukaj ima oblast od vélikih duhovnov zvezati vse, kteri kličejo v tvoje imé.[12])

15. Gospod pa mu je rekel: Pojdi, ker izvoljena posoda mi je on, de nese moje imé pred nevernike[13]) in kralje in Izraelove otroke.

16. Zakaj jest mu bom pokazal, koliko mu je treba za moje imé terpeti.[14])

17. In Ananija je šel in v hišo stopil, in je roke nanj položil,[15]) ter rekel: Savel, brat!

---

vpreženo živino perganjali k hitreji hoji; kolikor bolj je bercala, toliko huji se je ob osten zbadala.

7. Po misli sv. Krizostoma je bil Ananija prav izversten kristjan; po misli sv. Avguština pa je bil mašnik; drugi pa mislijo, de je bil zmed 72 učencov Jezusovih.

8. Ananija je bil takrat zamaknjen v uni svét.

9. Tars je bil véliko mesto Cilicije v mali Azii. To mesto je bilo polno po učenosti hrepenečih móž.

10. Ne boj se, iti k Savlu; zakaj ni več preganjavec, ampak móli in se pripravlja, de bo kristjan (Krizost.).

11. V té versti opomni sv. Lukež, de je Savel ravno takrat, ko je Ananija perkazen imel, v duhu zamaknjen bil, ter je vidil Ananija priti, de mu bo spet pogled dal. Savla Bog pripravlja, de bo v Ananii, kadar pride, koj Božjiga poslanca spoznal in sprejél. Drugi pa mislijo, de je te besede Jezus sam govoril. V greškim: *„je vidil moža v prikazni“* i. t. d.

12. t. j. tebe.

13. Njegov poglavitni poklic je bil, nevernikam evangeli oznanovati, zato se tudi učenik nevernikov imenuje (1. Tim. 2, 7.).

14. besedica *„zakaj“* pové vzrok, čemu de je Pavel izvoljena *posoda*, in kakó de bo Kristusa (njegov nauk) nosil pred nevernike. Pomen teh besedí tedej je: Pavel mi bo izvoljena posoda, in ravno zato jih bo veliko med narodi spreobernil, ker bo mnogo in veliko za-me terpel. Naloga apostoljskiga delavca je tedej terpljenje in delo. Perm. Rim. 5, 3: 2. Kor. 1, 5.

15. Pokladanje rok je bilo tudi per samim blagoslovljanji (Mat. 19, 13.) in

Digitized by Google

Gospod Jezus, kteri se ti je perkazal na potu, po kterim si šel, me je poslal, de spregledaš, in bodeš napolnjen s svetim Duham.

18. In zdajci so padle od njegovih oči kakor luskinje, in je spregledal; in je vstal in bil keršen.

19. In je vzel jedí in se je pokrepčal. In je bil nekaj dni per učencih, ki so bili v Damasku.

20. In je precej v shodnicah oznanoval od Jezusa, de je ta Sin Božji.[16])

21. Zavzeli pa so se vsi, kteri so slišali, in so rekli: Ali ni ta tisti, ki jih je preganjal v Jeruzalemu, kteri so klicali v to imé, in je zato sem prišel, de bi jih zvezane peljal k vélikim duhovnam?

22. Savel pa je čedalje močnejši perhajal, in je zavračeval[17]) Jude, kteri so prebivali v Damasku, ker je terdil, de je ta Kristus.[18])

23. Ko je pa preteklo velíko dni,[19]) so se Judje posvetovali med seboj, de bi ga umorili.

24. Savel je pa zvedil njih zalezovanje. Stregli so pa per vratih noč in dan, de bi ga umorili. 2. Kor. 11, 32. 33.

25. Vzeli so ga pa učenci po noči, ga djali v koš in po zidu doli spustili.

26. Ko je pa prišel v Jeruzalem, je skušal, učencam se perdružiti; in vsi so se ga bali, ker niso verjeli, de bi bil učenec.[20])

27. Barnaba pa[21]) ga je prijel, in ga peljal k aposteljnam,[22]) in jim je perpovedoval, kakó de je na potu vidil Gospoda, in de

---

ozdravljanji bolnikov v navadi (Mark. 16, 18.). Ananija Savla blagosloví, de bi mu gnado sprosil, ter ga slepôte ozdravil. Od tod mende pride navada v stari cerkvi, de so, preden so koga kerstili, roke nanj pokladali.

16. Tako je Savel zdajci z gnado Božjo iz preganjavca kristjanov apostelj postal. Kaj lepo piše neki katoliš̌k razlagavec sv. pisma od njegoviga tako nagliga spreobernjenja in od njegove rasti v keršanstvu, rekoč: Popred nagel in razkačljiv, zdaj le pogumen in hraber; pred silovit, zdaj močan; popred neuderžljivo zoperstaven vsimu, kar mu je napotje delalo, zdaj le stanoviten; nekdaj zdivjan in čmeren, zdaj le resnôben; nekdaj terd gorečnik, zdaj bogaboječ; sicer nepreganljiv, zapertiga serca brez vsiga sočutja in usmiljenja, zdaj pa sam solze preliva, ktere je pred v očeh bližnjiga nemarljivo gledal. Pred nikogar prijatel, zdaj pa sobrat vsih ljudí, dobro misleč, sočutljiv, usmiljen; vender pa nikoli ne omahljiv, ampak vedno velik, tudi v sredi britkosti in terpljenja možat in blag.

17. Drugi prestavljajo: *„osramotoval“* ali pa: *„k molčanju rganjal“*, de mu niso mogli kaj odgovoriti.

18. de je Jezus v stari zavezi obljubljeni Mesija.

19. dolgo časa, po Gal. 1, 17. 18. tri leta, ki jih je Savel v Arabii preživel, večidel v tihim perpravljanji k svojimu apostoljskimu poklicu. Naslednje se je tedej godilo leta 37 ali 38 po Kr. rojst.

20. kmalo po Savlovim spreobernjenji je vojska vstala med damaškim poglavarjem (arabš̌kim knezam Aretam) in Rimljani. S tem je bil pot med Jeruzalemam in Damaskam zapert in takó niso mogli v Jeruzalemu zvediti, kaj se je s Savlam zgodilo.

21. Glej zgor. 1, 23.

22. k Petru in Jakopu (Gl. Gal. 1, 18. 19.).

Digitized by Google

je z njim govoril, in kako de se je v Damasku serčno obnašal v iménu Jezusovim.[23])

28. In je z njimi noter in ven hodil v Jeruzalemu, in je serčno govoril v iménu Gospodovim.[24])

29. Govoril je tudi z neverniki, in se je prepiral z Greki;[25]) oni pa so ga iskali umoriti.

30. Ko so pa to bratje zvedili, so ga peljali v Cezarejo,[26]) in so ga poslali v Tars.[27])

31. Cerkev je pa po vsi Judeji, Galileji in Samarii[28]) mir imela, in se je uterdovala[29]) in hodila v strahu Gospodovim, in je bila z oveseljenjem svetiga Duha napolnjena.

32. Pergodilo se je pa, de je Peter, ko je vse obiskoval,[30]) prišel k svétim, ki so prebivali v Lidi.[31])

33. Ondi pa je našel nekiga človeka, po iménu Eneja, kteri je že osem let v postelji ležal in bil mertvouden.

34. In Peter mu reče: Eneja! ozdravi te Gospod Jezus Kristus; vstani in si postêlji. In je zdajci vstal.

35. In so ga vidili vsi, kteri so prebivali v Lidi in Saroni,[32]) in so se spreobernili k Gospodu.

36. V Jopah pa[33]) je bila neka učenka, Tabita po imenu, kar se prestavljeno pravi Dorka.[34]) Ta je bila polna dobrih del, in milošenj, ki jih je delila.

37. Pergodilo se je pa tiste dni, de je zbolela in umerla. Ko so jo bili omili, so jo položili v zgornjo hišo.[35])

38. Ker je pa Lida blizo Jop, in so učenci slišali, de je Peter tam, so poslali dva moža k njemu, ter ga prosili: Nikar ne odlašaj k nam priti!

39. Peter pa je vstal in šel z njima. In ko je bil prišel, so ga peljali v zgornjo hišo, in ostopile so ga vse vdove, so jokale in mu kazale suknje in oblačila, ktere jim je Dorka naredila.[36])

40. Peter pa, ko je vse iz-

---

23. Jezusa oznanoval.
24. V greškim je: „*v iménu Gospoda Jezusa*“.
25. z greškimi Judi. Gl. zgor. 6, 1. V greškim: „*je govoril in se prepiral tudi z Greki*“.
26. Glej zgor. 8, 40.
27. v njegovo rojstno mesto (v. 11.).
28. V greškim: „*Cerkve* (občine, srenje) *pa*“ i. t. d. Judje so imeli takrat sami seboj toliko opraviti, de so bili kristjane nekaj časa v nemar pustili. Kar jih je posebno strašilo in jim skerb delalo, je bilo povelje cesarja Kaja Kaligula, de naj se njegova podoba v tempelj postavi in moli. Ako se bo ljudstvo zoperstavljalo in upéralo, naj se to s silo stori.
29. močneji prihajala.
30. kakor nar višji pastir; leta 37 ali 38 po Kr. rojst.
31. Lida je bila mesto, 2 milji od srednjiga morja, 5 milj od Jeruzalema deleč.
32. na ravnim okoli Lide.
33. Jope, mesto pri srednjim morji z barkostajo.
34. t. j. Gazela (serna).
35. ki je bila na plani strehi.
36. Greško pristavlja: „*naredila, kadar je bila še z njimi*“.

Digitized by Google

gnal,[37]) je pokleknil in môlil; in se je obernil proti merliču in je rekel: Tabita, vstani! Ona pa je odperla svoje oči, in ko je Petra ugledala, se je usedla.

41. Podal ji je pa roko in jo je vzdignil. In je poklical svéte[38]) in vdove, in jo je pokazal živo.

42. Razglasilo se je pa po vsih Jopah, in velíko jih je verovalo v Gospoda.

43. Pergodilo se je pa, de se je velíko dni mudil v Jopah per nekim Simonu, strojarji.

X. Poglavje.

Korneli vidi angeljevo prikazen. Pošlje po Petra. Peter Kornelija poše, in Kristusa oznanuje njemu in njegovim. Sv. Duh pride čez Kornelija in več druzih nevernikov, ktere potem Peter kersti.

1. Bil je pa neki mož v Cezareji,[1]) Korneli po iménu, stotnik trume,[2]) ktera se laška imenuje,

2. pobožen in bogaboječ z vso svojo hišo, kteri je ljudem veliko vbogajme dajal, in vedno k Bogu môlil.[3])

3. Ta je vidil v perkazni razločno, okoli devete ure dneva,[4]) angelja Božjiga k njemu priti, in mu reči: Korneli!

4. On pa je pogledal vanj in je ves prestrašen rekel: Gospod! kaj je? Mu je pa rekel: Tvoje molitve in tvoje milošnje so prišle v spomin pred Bogam.[5])

5. In zdaj pošlji móž v Jope,[6]) in pokliči nekiga Simona, s primkam Petra.

6. Ta stanuje per nekim Simonu, strojarji, kteriga hiša je poleg morja; ta ti bo povedal, kaj ti je storiti.

7. In ko je bil odšel angelj, kteri je z njim govoril, je poklical dva svojih domačih, in bogaboječiga vojaka[7]) zmed tistih, ki so bili pod njim.

8. Ko jim je bil vse povedal, jih je poslal v Jope.

9. Drugi dan pa, ko so bili tí na potu, in so se bližali mestu, je Peter šel verh hiše,[8]) de bi molil, okoli šeste ure.[9])

10. In ko je bil lačen, je hotel jesti. Ko so mu pa perpravljali, se je bil zamaknil;

11. in je vidil odperto nebo,

37. de je bil sam z Bogam, ki ga je hotel preserčno in v pokoji prositi.
38. verni.
1. Glej zgor. 8, 40.
2. Truma (kohorta) je imela 600 mož. Laška se je imenovala, ker so bili le taki vojaki pri nji, ki so bili na Laškim rojeni.
3. Korneli je bil nevernik (spod. 11, 1.), pa, kakor se iz teh pobožnih del posname, spreobernjenec, tode le spreobernjenec „*vrat*“, ki so le Noetove zapovedi spolnovali (Gl. Mat. 23. razl. 19.).
4. Okoli treh popoldné, ki je bila ura molitve (Gl. zgor. 3, 1.).
5. Tvoje dobre dela so Bogu znane in so mu ljube, dopadljive. Primeri Tob. 12, 12.
6. Glej zgor. 9, 36.
7. ki je bil tudi spreobernjenec. Gl. razl. 3.
8. V greškim: „*na* (plano, ravno hišno) *streho*“ i. t. d.
9. opoldné. Gl. 3, 1.

Digitized by Google

in doli priti nekako posodo, kakor velik pert, ki se je za čvetere vogle spušal z neba na zemljo,[10])

12. v kterim so bile vse čveteronogate in lazijoče živali zemlje,[11]) in ptice neba.

13. In prišel je glas do njega: Vstani, Peter! zakolji in jej.

14. Peter pa je rekel: Tega ne, Gospod! ker nisim nikoli nič nagnusniga in nečistiga jedel.[12])

15. In glas mu spet vdrugič reče: Kar je Bog očistil, ti nagnusniga ne imenuj.[13])

16. To se je pa trikrat zgodilo; in zdajci je bila posoda nazaj vzeta v nebo.

17. Ko je pa Peter sam per sebi pomišljeval, kaj bi pomenila perkazen,[14]) ki jo je vidil, glej! so možje, poslani od Kornelija, ki so vprašali po Simonovi hiši, stali pred vratmi.

18. In so klicali in vprašali, če Simon s primkam Peter tukej stanuje?

19. Ko je pa Peter premišljeval perkazen, mu je rekel Duh:[15]) Glej! trije možje te išejo.

20. Vstani tedej, stopi doli, in pojdi z njimi brez pomišljanja; zakaj jest sim jih poslal.

10. „*z neba*“ ni v greškim.

11. Greško perstavlja: „*divje živali*“. Gl. spod. 11, 6.

12. Gospod! žival, ki so v posodi, ne smem po svoji volji zaklati, ker so nagnusne in nečiste. *Nagnusno* se je to imenovalo, kar ni bilo po farizejski postavi očišeno, kakor n. pr. neumite roke; *nečisto* pa, kar je Božja zapoved prepovedovala jesti, n. pr. prešič, zajic, jastreb in sploh vse živali, ki ne prežvekujejo in nimajo preklanih parkljev. V stari zavezi, kjer je še greh kraljeval, ki ga še ni bil Kristus odvzel, je postava tudi ta namen imela, povsod na greh kazati in pred njim strašiti. Postava ni tedej obsegala le samo natančnih prepoved v vsim, v čimur bi se kdo pregrešiti utegnil, temuč je tudi kazala na take natorske stane in stvarí, v kterih zverženji se je greh posebno poočitoval. Take stane in stvarí je postava nagnusne, in nečiste pred oči stavila in je prepovedovala, se jim bližati in se jih dotikati, de je s tem v ljudeh strah pred greham budila. Sem se prištevajo: gobe, kervotok, červi in druge take živali, ki kaj ostudniga na sebi imajo. (Perm. širji razl. v 3. Mojz. 11, 1. razl. 1: 12—15. pogl.).

13. Očišenje se je zgodilo po daritevni smerti Jezusa Kristusa. Zavoljo njegove smerti, če si jo ljudje hočejo v prid oberniti, jim ni le samo odpušen dolg in pokorilo za pretečeno, ampak jim je tudi mogoče, smerti greha se obvarvati; in tako ni le samo gospodovanje greha zaterto, ampak jenjajo tudi nasledki greha: smert, pokončanje in vse zmešnjave, ki jih je greh napravil, in zopet stopi natora v nekdanjo srečno zvezo s človekam, kakor tudi človek z Bogam. In tako Kristus vse posvetí, in očisti vse nečisto, kar se je moglo poprej kakor nečisto studiti, ker je iz greha izviralo in pod njegovo oblastjo ječalo. Permeri Cah. 13. razl. 3. Glas je tedej hotel reči: Vse nečisto, kar je bilo po grehu nečisto postalo, je očišeno po Kristusu; torej ni treba nobeniga taciga očiševanja, kakoršno stara zaveza ukazuje; in kakor jud, tako tudi za nečistiga spoznani nevernik ne potrebuje nobeniga druziga očiševanja, kakor tega, ki mu ga Kristus po svoji pravi veri zapoveduje, zato brez vsiga pomislika sprejemaj tudi nevernike v Kristusovo očišenje (v njegovo cerkev). Ta nauk naj bi sí sv. Peter iz perkazni posnel. Gl. v. 28.

14. Kar je perkazen pomenila, je sv. Peter še le iz naslednjiga prav spoznal.

15. Božji.

Digitized by Google

21. Peter je stopil doli k možem[16]) in rekel: Glejte, jest sim, kteriga išete; kaj je vzrok, zavoljo kteriga ste prišli?

22. Oni so odgovorili: Korneli, stotnik, pravičen in bogaboječ mož, kteri ima dobro pričevanje od vsiga judovskiga naroda, je povelje prejel od svetiga angelja, poklicati tebe v svojo hišo, in poslušati besede[17]) od tebe.

23. Tedej jih je noter peljal, in vzel pod streho. Drugi dan se je pa vzdignil in šel z njimi na pot; in nekaj bratov iz Jop ga je spremilo.

24. Drugi dan pa so prišli v Cezarejo. Korneli jih je pa čakal, in je bil k sebi poklical svoje rodovince in posebne prijatle.

25. In pergodilo se je, ko je Peter noter šel, mu je prišel Korneli naproti, mu padel k nogam in molil.[18])

26. Peter pa ga je vzdignil, rekoč: Vstani! tudi jest sim človek.

27. In je govoril z njim, in šel noter in jih je našel veliko zbranih.

28. In jim je rekel: Vi veste, kakó se gnusi judovskimu možu perdružiti ali perbližati se[19]) ptujcu;[20]) meni pa je Bog pokazal nobeniga človeka nagnusniga ali nečistiga ne imenovati.[21])

29. Torej sim brez pomišljanja prišel, ko sim bil poklican. Vprašam tedej: Iz kteriga vzroka ste me poklicali?[22])

30. In Korneli reče: Štiri dni

---

16. Greško v več rokopisih pristavlja: *„ki jih je bil Korneli k njemu poslal“.*
17. večniga življenja.
18. Častil ga je kakor nebeško bitje, ker ga je nebeška perkazen nanj zavernila.
19. Judje so menili, de se omadežajo, če s kakim ajdam govoré ali jedó, ker ajdje niso bili obrezani, ter so le po svojim nagnjenji in v malikovanji živeli. Z njimi se pečati, je bilo Judam zares tudi prepovedano. Aposteljni so sicer vedili, de jim je Jezus zapovedal, vsim narodam, tudi ajdam sv. evangeli oznanovati (Mat. 28, 19.); vender so pa perve leta le Judam evangeli oznanovali, ter čakali poscbniga poklica in razsvetljenja od Boga, kdaj naj perčnó, tudi nevernikam pridigovati. In to se je zdaj zgodilo.
20. takimu, ki ni Izraelec, ampak nevernik.
21. Peter in vsi drugi aposteljni so dobro vedili, de so tudi neverniki k zveličanju poklicani (Jan. 10, 16.), niso pa še vedili, kakó naj bi oni prestopili v Jezusovo cerkev; niso bili podučeni, ali naj bi tudi Mojzesove šegne postave neverniki se poprijeli, in jo spolnovali, ali pa ne. Ker je bil Jezus aposteljne zagotovil, de bo Mojzesova postava še ostala (Mat. 5, 17. 18.), so bili lahko tudi té misli, de bi mógli nečisti neverniki poprej očiševanje Mojzesove postave sprejeti, preden se zamorejo gnad keršanstva vdeležiti. Sicer je Gospod tudi govoril od prihodnje Božje službe v duhu in v resnici (Jan. 4, 23.); kakó pa naj se ta z Mojzesovo postavo zedini, niso bili še podučeni, ampak so podučenja še le pričakovali. Sv. Duh, ki jih je imel polagama vpeljevati v vso resnico, je že zdaj to storil, vprihodnje pa še bolj. Peter je namreč iz prikazni spoznal, de je Jezus vzrok vse nesnažnosti odvzel, de tedej neverniki nobeniga druziga očiševanja ne potrebujejo, kakor Kristusoviga, in de zamorejo koj v njegovo cerkev stopiti.
22. Sv. Peter je to že vedil (zgor. v. 17. 18. 22.); vprašal je tedej le zato,

Digitized by Google

je do té ure, kar sim môlil[23]) v svoji hiši ob deveti uri, in glej! mož je stal pred menoj v belim oblačilu, in je rekel:

31. Korneli! uslišana je tvoja molitev, in tvoje milošnje so v spominu pred Bogam.[24])

32. Pošlji torej v Jope, in pokliči Simona, s primkam Petra; ta prebiva v hiši Simona, strojarja poleg morja.[25])

33. Torej sim berž do tebe poslal; in ti si prav storil, de si prišel. Zdaj smo tedej mi vsi pred teboj, zaslišati vse, kar koli ti je zapovedano od Gospoda.[26])

34. Peter pa je odperl svoje usta, in je rekel: V resnici spoznam, de Bog ne gleda na osebo;[27]) 5. Mojz. 10, 17: 2. Kron. 19, 7. Job. 34, 19. Modr. 6, 8. Sir. 35, 15. Rim. 2, 11. Gal. 2, 6. Efež. 6, 9. Kološ. 3, 25: 1. Petr. 1, 17.

35. ampak med vsakim narodam, kdor se ga boji in dela pravico, mu je prijeten.[28])

36. Bog je poslal besedo izraelskim otrokam oznanujoč mir po Jezusu Kristusu; (ta je vsih Gospod).[29])

37. Vi veste, kaj se je zgodilo po vsi Judeji, kar se je začelo v Galileji po kerstu, kteriga je oznanoval Janez; Mat. 4, 12—17. Luk. 4, 14.

38. kakó je Jezusa iz Nazareta Bog mazilil s svetim Duham in z močjo, kteri je okoli hodil, delé dobrote, in ozdravljaje vse od hudiča nadlegovane, ker je bil Bog z njim.

39. In mí smo priče vsiga, kar je storil v judovski deželi in v Jeruzalemu, kteriga so na les obesili in umorili.

40. Tega je Bog obudil tretji dan, in ga dal viditi,

41. ne vsimu ljudstvu, ampak od Boga préd izvoljenim pričam, nam, kteri smo z njim jedli in pili, potem ko je bil od mertvih vstal.

42. In nam je ukazal ljudstvu oznanovati, in pričevati, de je on tisti, kteriga je Bog postavil sodnika živih in mertvih.

43. Temu vsi preroki priče-

---

de bi bolje spoznal Kornelijeve misli, in de bi njegove želje, zaslišati zveličavno besedo, pomnožil (Krizost.).

23. V greškim: *„kar sim se pôstil in molil“* i. t. d.

24. Glej v. 3. i. d.

25. Greško pristavlja: *„on bo prišel in te poducil“*.

26. V greškim: *„od Boga“*.

27. na vnanje zadeve, posebno na to, ali je kdo jud ali ajd.

28. je njemu prijeten, takó, de ga, če je dobrovoljin kot Korneli, pokliče k odrešenju v Kristusu, kakor Kornelija po kerstu in prestopu v cerkev (v. 47.). S temi besedami tedej ni rečeno, de zamore kdo, naj bo ktere koli vere, de je le bogaboječ in dobre dela kakor Korneli dopernaša, tudi brez Kristusa, t. j. zunaj njegove cerkve Bogu dopasti in zveličan biti; velikoveč je rečeno, de zamorejo vsi ljudje k Kristusu priti, in de bogaboječim in pravičnim Bog še posebne pripomočke daje in posebne pota kaže, de v resnici tudi k Kristusu pridejo in de po njem kakor udje njegove prave cerkve zveličanje dosežejo.

29. Pomen v zvezi s poprešnjim: Bog ne gleda pred vsimi drugimi le na Jude, temuč kliče vse ljudi v zveličanje, pobožnim pa je še posebno milostljiv. Bog

Digitized by Google

vanje dajejo, de v njegovim imé-nu[30]) dobivajo odpušenje grehov vsi, kteri vanj vérujejo. Jer. 31, 34.

44. Ko je Peter še govoril te besede, je sveti Duh padel na vse, kteri so poslušali besedo.[31])

45. In verni iz obreze,[32]) kteri so bili s Petram prišli, so se zavzeli, de je bila tudi na ajde gnada svetiga Duha zlita.

46. Slišali so jih namreč govoriti mnoge jezike, in Boga poveličevati. Zgor. 2, 4.

47. Tedej je Peter rekel: Smé li kdo vode braniti, de bi ne bili keršeni tí, kteri so svetiga Duha prejeli, kakor tudi mí?[33])

48. In jih je ukazal kerstiti v iménu[34]) Gospoda Jezusa Kristusa.[35]) Tedej so ga prosili, de bi per njih ostal nekoliko dni.

XI. Poglavje.

Peter perpoveduje in skazuje kristjanam v Jeruzalemu, de so tudi ajdje poklicani v cerkev Božjo. Tudi drugod, posebno v Antiohii se evangeli ajdam oznanuje. Barnaba in Savel gresta v Antiohijo, kjer so v pervič vérnim imé „kristjani“ dali. Po Agabovim prerokovanji so Antiohijani milošnjo v Jeruzalem poslali.

1. Slišali so pa apostelini in bratje, ki so bili v Judeji, de so tudi ajdje sprejeli Božjo besedo.

2. Ko je pa Peter prišel v Jeruzalem, so se prepirali z njim, kteri so bili iz obreze,[1])

3. rekoč: Zakaj si šel k ne-

---

je sicer besedo mirú naj pervo Judam poslal; Jezus pa, ki je to besedo oznanoval, je Gospod in Zveličar vsih.

30. v njem.

31. Perpravljavna gnada k sv. kerstu, ki je že med pridigo sv. Petra obudila pokoro in vero v Kornelii in v njegovih, se je bila še vidno in čudovitno pokazala v gnadnih daréh (Zgor. 2. i. d.). De so bili ti gnadni darovi že pred sv. kerstam vidni, se je nekoliko že zato zgodilo, ker je bil Kornelí pervi vsih nevernikov poklican, in ker je ž njim ves razloček med judi in ajdi jenjal; nekoliko pa se je tudi zato zgodilo, pravi sv. Krizostom, de bí se kristjani iz Judov nad Kornelijevim kerstam ne spotikovali. Gl. v. 47. in spod. 11, 17. 18.

32. Verni iz obreze, t. j. kristjani iz Judov.

33. Sme li kdo vodo odreči, de taki, ki so že pripravljavno gnado k kerstu s posebnimi nenavadnimi gnadnimi darovi, kakoršni so bili nam binkoštni praznik podeljeni, prejeli, tudi kerstno gnado, gnado prerojenja v otroke Božje dosežejo?

34. po naredbi.

35. besed: „*Jezusa Kristusa*“ ni v greškim. Kakor je sv. Peter, poglavar cerkve, binkoštni praznik (zgor. 2.) pervi bil, ki je število vernih s spreobernjenimi Judi pomnožil, ravno takó je tudi on jel ajde v cerkev sprejemati. Glej tudi tukaj hišniga gospodarja s ključi nebeškiga kraljestva!

1. Glej zgor. 10. razlag. 32.

Digitized by Google

obrezanim možem, in jedel z njimi?[2])

4. Peter pa je začel, in jim je izkladal po redu, rekoč:

5. Jest sim v mestu Jopah mólil, in sim vidil v zamaknjenji perkazen: doli priti nekako posodo, kakor velik pert, ki se je za čvetere vogle spušal z néba, in je prišel do mene.[3])

6. In sim pogledal vanj in premišljeval, in sim vidil čveteronogate živali zemlje, zveri, in lazijoče živali in ptice nebá.

7. Slišal sim tudi glas, ki mi je rekel: Vstani, Peter, zakolji in jej!

8. Rekel sim pa: Nikakor ne, Gospod! ker nagnusniga ali nečistiga nikoli nič ni prišlo v moje usta.

9. Odgovoril je pa vdrugič glas z neba: Kar je Bog očistil, ti nagnusniga ne imenuj!

10. To se je pa trikrat zgodilo; in vse je bilo spet nazaj vzeto v nebo.

11. In glejte! zdajci so trije možje stali pred hišo, v kteri sim bil, poslani iz Cezareje do mene.

12. Rekel mi je pa Duh, de naj grem z njimi brez pomislika. Prišlo je pa z menoj tudi tehle šest bratov, in smo šli v moževo hišo.

13. Perpovedoval nam je pa, kakó de je vidil angelja v svoji hjši stati, in mu reči: Pošlji v Jope, in pokliči Simona, s primkam Petra,

14. kteri bo govoril s teboj besede, v kterih boš zveličan ti in vsa tvoja hiša.

15. Ko sim bil pa začel govoriti, je padel sveti Duh nanje, kakor tudi na nas v začetku.

16. Spomnil sim se pa besede Gospodove, kakor je rekel: Janez je sicer kerševal z vodo, vi pa bote keršeni s svetim Duham. Mat. 3, 11. Mark. 1, 8. Luk. 3, 16. Jan. 1, 26. Djan. ap. 1, 5.

17. Ako je tedej Bog njim ravno to gnado dal, kakor nam, ki smo vérovali v Gospoda Jezusa Kristusa, kdo sim bil jest, de bi bil mogel Bogu braniti?

18. Ko so to slišali, so molčali, in so poveličevali Boga, rekoč: Tedej tudi ajdam je Bog pokoro dal k življenju.[4])

19. Tisti pa, ki so se bili razkropili[5]) zavoljo preganjanja, ktero je bilo vstalo ob času Štefana, so šli do Fenicije,[6]) in Cipra[7]) in Antiohije,[8]) in niso nikomur oznanovali besede, kakor le Judam.[9])

20. Bili so pa neki možje zmed njih iz Cipra in Cirene,[10]) kteri so, ko so bili prišli v An-

2. Glej zgor. 10. razlag. 20.
3. Glej zgor. 10, 9—16.
4. desiravno niso bili poprej k judovstvu prestopili.
5. Glej zgor. 8, 1. i. d.
6. Sirsko primorje srednjiga morja.
7. velik otok na srednjim morji.
8. Glej zgor. 6, 5.
9. Zakaj ne? Odgovor glej zgor. 10. razl. 21.
10. Gl. zgor. 2, 10. Kdo so ti možje bili, ni znano, morebiti so bili spod. 13, 1. imenovani.

Digitized by Google

tiohijo, tudi Grekam govorili in oznanovali Gospoda Jezusa.[11])

21. Bila je pa roka Gospodova[12]) z njimi; in velíko števílo jih je bilo, ki so vérovali, in se spreobernili k Gospodu.[13])

22. Prišel je pa glas od tega do ušes cerkve, ki je bila v Jeruzalemu; in so poslali Barnaba v Antiohijo.[14])

23. Ko je on tje prišel, in vidil milost Božjo,[15]) se je obveselíl, in je opominjal vse ostati s serčnim sklepam v Gospodu.[16])

24. Bil je namreč dober mož, in poln svetiga Duha in vere. In velika truma se je perdružila Gospodu.

25. Šel je pa Barnaba v Tars Savla iskat;[17]) in ko ga je našel, ga je perpeljal v Antiohijo.

26. In sta ostala tam celo leto per cerkvi, in sta učila velíko trumo, takó, de so bili narpred v Antiohii učenci imenovani kristjani.[18])

27. Tiste dni pa je prišlo iz Jeruzalema prerokov v Antiohijo;[19])

28. in vstal je eden zmed njih Agab po iménu,[20]) in je oznanil po Duhu,[21]) de bo velíka lakota po vsim svetu, kar se je zgodilo pod Klavdijem.[22])

29. Učenci pa so sklenili, vsak po svojim premoženji, poslati v

---

11. Ajdje, od kterih je tukaj govorjenje, so bili ali spreobernjenci „*vrat*“, ali pa častivci praviga Boga (zgor. 10, 2.), ki so večkrat v shodnice zahajali, kjer so učenci pridigovali.
12. gnada Gospodova.
13. Spreobernjenje in sprejetje teh ajdov v cerkev se je, kakor nekteri mislijo, pred Kornelijevim kerstam zgodilo, drugi pa pravijo, de ravno v tem času. Spet drugi razlagavci in sicer bolj verjetno terdijo, de se je kmalo potem zgodilo; zakaj le čudeži, ki so se bili pri Kornelijevim sprejetji zgodili, so zamogli kristjane iz Judov v Jeruzalemu nagniti, de so Barnaba v Antiohijo poslali, spreobernjene nevernike v cerkev sprejemat (v. 22.). Sv. Lukež sicer pravi, de so se uni možje takrat, ko so sv. Štefana preganjali, na pot podali (v. 19.); tode, preden so po vsi Fenicii in po vsim Cipru evangeli oznanovali in v Antiohijo prišli, je moglo že precej časa preteči.
14. Glej zgor. 4, 36.
15. gorečnost novih kristjanov, spreobernjenih ajdov, in pa darove sv. Duha (Zgor. 2, 1. i. d.).
16. de hočejo stanovitno verovati v Gospoda, ter mu služiti.
17. zakaj zdaj se je njegovo delo pričelo. Glej zgor. 9, 30: 7, 59.
18. leta 41 ali pa 42 po Krist. rojstvu. To imé so jim dali ajdje in sicer Rimljani, kakor končni zlog (*kristjani*) kaže; ker se je bilo število učencov močno narastlo, so si mislili, de bo keršanstvo zmirej ostalo, in ker so učence vsake vere po nje začetniku imenovali, so tudi učencam Kristusovim dali primek: „*kristjani*“. Učenci sami pa se dolgo časa niso takó imenovali.
19. Med darovi, s kterimi je Bog perve kristjane obdaroval, in sicer tega s temi, uniga z unimi, je bil tudi dar prerokovanja. Gl. zgor. 2, 4: 1. Kor. 14.
20. Agab ni bolj znan.
21. po sv. Duhu.
22. V četertim letu cesarja Klavdija (45. po Krist. rojst.) je bila po vsi Palestini lakota, od ktere je tukej govorjenje.

Digitized by Google

podelitev[23]) bratam, ki so prebivali v Judeji;

30. kar so tudi storili, ker so poslali starašinam[24]) po Barnabu in Savlu.[25])

XII. Poglavje.

Jakop starši ob glavo djan. Peter v ječo zapert, pa po angelji iz nje rešen. Herod Agripa umerje v Cezareji. Barnaba in Savel se verneta v Antiohijo.

1. Ravno tisti čas pa[1]) je kralj Herod stegnil roke,[2]) de bi preganjal ene zmed cerkve.

2. Umoril je pa Jakopa, Janezoviga brata,[3]) z mečem.

3. Viditi pa, de je to Judam všeč, je dal tudi še Petra vjeti. Bili so pa dnevi opresnikov.[4])

4. Ko ga je bil tedej vjel, ga je poslal v ječo, in dal štirim čveternijam vojakov varovati, ker ga je hotel po veliki noči postaviti pred ljudstvo.[5])

---

23. Glej zgor. 6, 1.

24. mašnikam (Perm. zgor. 6, 6.). Prednike so Hebrejci že od starih časov sem imenovali *„z'kenim“* (starašine) (1. Mojz. 50, 7: 2. Mojz. 3, 16. 18.) Arabljani so takim rekli: *„šihan“* (stari), Nemci v srednjim veku pa: *„Grafen“* — *„Grauen“* (sivi). To ime so jim dajali zato, ker so k tej službi le stare in zvedene može volili. Apostelini so več judovskih navad tudi v cerkev privzeli in med njimi tudi to, de so tiste, ki so jih posameznim srenjam predpostavljali, tudi *starašine* imenovali, po greškim jeziku: *„presbyteros“*, iz ktere besede se je naredila nemška beseda: *Priester* (Perm. spod. 20, 17. Tit. 1, 5. Jak. 5, 14: 1. Tim. 5, 17.). Apostelini so bili viši starašini, in so viši vlado posameznih srenj ali sami sebi prideržali, ali pa so namesti sebe posebno tam, kjer sami niso mogli biti, druge viši starašine postavljali, kakor n. pr. Timoteja in Tita (1. Tim. 5, 19. Tit. 1, 5.), ki so jih pa *„presbyteros episkopos“*, po naše: *„škofe“* imenovali. Iz tega se tedej očitno kaže, de je nar stareji keršanska srenja v Jeruzalemu zraven apostelinov tudi še druge predpostavljene imela, ki so bili mašniki; zakaj ko bi bili apostelini sami nje predniki bili, bi si mogli tukaj v besedi: *„starašinam“* apostelne misliti, kterim sta Barnaba in Savel imela milošnjo pernesti.

25. leta 42 ali 43 po Krist. rojst. Drugi mislijo: leta 45, malo poprej, preden je lakota vstala.

1. ko sta Pavel in Barnaba v Jeruzalemu bila. Gl. zgor. 11. razl. 25.

2. t. j. se je perpravljal. Ta Herod je bil vnuk Heroda Velikiga, sin Aristobulov (glej zadnje razl. k 2. bukv. Makab.). Po smerti njegoviga strica Filipa (Luk. 3, 1.) ga je rimski cesar Kaligula leta 37 po Krist. rojst. četertniga oblastnika v Itureji postavil. Ko je bil pa Herod Antipa (Mat. 14, 1.) pregnan, je dobil tudi Galilejo in Perejo, in od cesarja Klavdija v letu 41 tudi rimski pokrajini Judejo in Samarijo, takó, de je celo judovsko kraljestvo, kakor Herod Véliki, pod svojo oblastjo imel. Bil je goreč jud, in je zato kristjane preganjal.

3. Gl. Mat. 4, 21. Sv. Jakop je bil steber cerkve (Gal. 1, 19: 2, 9.), gromov sin (Mark. 3, 17.), takó ga je Gospod sam imenoval.

4. velika noč. Gl. Mat. 26, 17.

5. ter ga očitno umoriti, de bi o veliki noči obilno zbranimu ljudstvu gledalico

Digitized by Google

5. In Peter je bil sicer zapert v ječo; cerkev pa je zanj neprenehama k Bogu molila.

6. Kadar ga je pa Herod imel pred ljudi postaviti, je tisto noč Peter spal med dvema vojakama vklenjen v dve verigi;[6]) in varhi so pred vratmi varovali ječo.

7. In glej! Gospodov angelj je perstopil, in svetloba se je zasvetila v ječi; in je udaril Petra v bok, in ga izbudil, rekoč: Vstani hitro! In verige so padle od njegovih rok.

8. Rekel mu je pa angelj: Opaši se, in obuj svoje čevlje![7]) In je storil takó. In mu je rekel: Ogerni svoj plajš,[8]) in pojdi za menoj.

9. In je šel ven za njim, in ni vedil, de je res, kar se je godilo po angelji, ampak je menil, de perkazen vidi.[9])

10. Kadar sta bila pa odšla memo perve in druge straže,[10]) sta prišla do železnih vrat,[11]) ktere peljejo v mesto, in té so se jima samé od sebe odperle. In sta šla skozi nje, in prišla v ene ulice, in zdajci je odstopil angelj od njega.

11. In Peter se zavé in reče: Zdaj vem res, de je poslal Gospod svojiga angelja, in me je otel od Herodove roke, in od vsiga čakanja judovskiga ljudstva.[12])

12. In je premišljeval[13]) in prišel do hiše Marije, matere Janeza, s primkam Marka,[14]) kjer jih je bilo veliko zbranih, in so molili.

13. Ko je pa terkal na vežne vrata, je šla poslušat deklica, po imenu Rode.[15])

14. In ko je spoznala Petrov glas, od veselja ni odperla vrat, ampak je tekla noter in oznanila, de Peter pred vratmi stoji.

15. Ali uni so ji rekli: Se ti meša. Ona je pa terdila, de je takó. Uni pa so rekli: Njegov angelj je.[16])

16. Peter je pa le še terkal. Ko so pa odperli, so ga vidili, in so ostermeli.

17. On pa jim je mignil z ro-

---

napravil. Pri Rimljanih so bili štirje vojaki en stražni oddelek (četvertnija) in vsaki zmed njih je mogel četerti del noči čuti; ker je bil tedej sv. Peter štirim četvertnijam izročen, so vedno po štirje vojaki na straži stali.

6. Tisto noč, po kteri so Petra hotli umoriti, so ga še bolj skerbno varvali. Jetnike k vojakam vklepati, je bila rimska šega. Sv. Peter je v naročji Božje previdnosti mirno spal, življenje in smert Bogu izročivši.

7. Pas in čevlje jutrovci v hiši od sebe devajo.

8. zgornje oblačilo, plajš.

9. de se mu vse to le v duhu dozdeva.

10. ki so stale pred pervimi in drugimi vratmi.

11. do vnanjih vrat ječe.

12. in vsih Judov, ki mojiga obsojenja čakajo.

13. koliko dobroto mu je Bog skazal.

14. tistiga, ki je drugi evangeli spisal.

15. Greška beseda: „*Rode*“ se po naše pravi: „*Rošni germ*“.

16. njegov angelj varh. Bila je tedej splošna misel pervih kristjanov, de ima vsakdo svojiga angelja varha, Perm. Mat. 18, 10.

Digitized by Google

ko, de naj molčé,[17]) in je perpovedoval, kakó ga je Gospod izpeljal iz ječe, in je rekel: povejte to Jakopu in bratam.[18]) In je šel venkej in se podal v drugi kraj.[19])

18. Ko se je pa dan storil, ni bil majhen strah med vojaki, kaj de se je s Petram zgodilo.

19. Herod pa, ko ga je iskal, in ne našel, je izprašal varhe, in jih je ukazal peljati.[20]) In je šel iz Judeje v Cezarejo in je tam prebival.[21])

20. Bil je pa jezen na Tirce in Sidonce.[22]) Ti so se pa zmenili in prišli k njemu, in ko so bili pregovorili Blasta, ki je bil čez kraljev hram, so prosili mirú, zato ker so njih dežele živež od njega dobivale.[23])

21. Odločeni dan pa je Herod, oblečen v kraljevo oblačilo, sedel na sodnjim stolu, in jim je govoril.

22. Ljudstvo je pa vpilo: Božji glas je to, in ne človeški.

23. Per ti priči pa ga je udaril angelj Gospodov, zato ker ni dal časti Bogu,[24]) in je sneden od červov umerl.[25])

24. Beseda Gospodova[26]) pa je rastla in se razširjala.[27])

25. Barnaba pa in Savel sta se vernila iz Jeruzalema,[28]) ko sta bila službo opravila,[29]) in sta vzela seboj Janeza, s primkam Marka.[30])

---

17. de ne zaropotajo in ga ne izdajo.
18. Jakop mlajši, Alfejev sin in Jezusov sorodnik, kteri je tudi list pisal (Mat. 13, 55. Jak. 1.), je bil jeruzalemski škof.
19. de se je preiskovanju umaknil. O tem času je sv. Peter v Rim potoval in si tam stanovitni sedež izvolil. V devetim letu Klavdijeviga vladanja pa je mogel iz Rima zbežati, ker je cesarska postava vsim Judam zapovedala, iz Rima iti. Takrat je zopet v Jeruzalem prišel, ter je imel apostoljski zbor (pogl. 15.).
20. berž ko ne k smerti; zakaj stražni vojaki, kterim je kaki jetnik ušel, je mogel navadno ravno tisto kazen terpeti, ki je bila jetniku namenjena.
21. de je, kakor judovski pisavec Jožef pripoveduje, tam cesarju Klavdiju v čast igre obhajal.
22. na prebivavce imenitnih mest Tira in Sidona (Mat. 11, 21.). Bil je ž njimi v prepiru mende zavoljo kupčije; za tega voljo je bil prepovedal žito voziti iz svojih dežel v njih kraje.
23. iz njegove dežele, kakor se v greškim bere. Ti narodi so le bolj kupčevali, kakor polje obdelovali. Zavoljo slabiga obdelovanja je pa žita permankovalo.
24. Herodu je dopadlo, po Božje češenimu biti, in je zato po Mojzesovi postavi smerti zapadel, ki mu jo je tudi angelj Božji pernesel.
25. leta 43, ali pa, kakor drugi mislijo, 44 po Krist. rojst. Pisavec judovske zgodovine, Jožef Flavi, pa le perpoveduje, de je Herod odsihmal strašne bolečine na telesu terpel in čez pet dni umerl; sv. Lukež pa tudi pové vzrok teh bolečin.
26. V greškim: „*beseda Bošja*“.
27. vedno več nasledovavcov dobivala.
28. v Antiohijo.
29. Glej zgor. 11, 30.
30. Glej v. 12.

Digitized by Google

XIII. Poglavje.

Savel in Barnaba iz Antiohije med nevernike poslana oznanujeta sv. evangeli v Cipru, kjer vražarja Barjezu-ta s slepoto udarita. Poglavar Sergi Pavel se spreoberne. Savel (Pavel) uči v shodnicah v Antiohii in Pisidii, kjer se Judje zoperstavljajo, nevernikov pa se veliko spreoberne.

1. Bili so pa v cerkvi, ktera je bila v Antiohii, preroki, in učeniki,[1]) med kterimi so bili Barnaba, in Simon, kterimu se je reklo Niger, in Luci iz Cirene, in Manahen, kteri je bil zrejen[2]) s Herodam, četertnim oblastnikam, in Savel.[3])

2. Ko so pa oni sveto službo opravljali Gospodu,[4]) in se postili;[5]) jim je rekel sveti Duh:[6]) Odločite mi[7]) Savla in Barnaba v opravilo, za ktero sim ji izvolil.[8])

3. Tedej so se postili,[9]) in so molili, ter položili na-nji roke[10]) in ji poslali.

---

1. t. j. verni, ki so bili prejeli dar prerokovanja in posebno pripravnost, druge v keršanski veri podučevati (Zgor. 2, 4. 17. Joel 2, 28: 1. Kor. 14.). Take so navadno v starašine ali cerkvene prednike volili.
2. s Herodam Antipam, ki je bil sin Heroda Vélikiga (2. Mak. 15, razl. 12.). Bila je namreč takrat navada, z otroci imenitnih še tudi druge odrejati.
3. Med imenovanimi je bil Barnaba gotovo tudi starašina, duhoven, mašnik; zakaj on je bil zmed pervencov sv. Duha (Zgor. 4, 36.), in aposteljni so mu imenitno službo izročili, ter so ga v Antiohijo poslali (Zgor. 11, 22.). Ravno takó tudi Savel; zakaj Barnaba si ga je bil zvolil tovarša (Zgor. 11, 25.). Drugi, Simon, Luci in Manahen so pa mende bili višji starašini (škofje), ker so imeli oblast, mašnike posvečevati (v. 3.), kar so le aposteljni smeli (zgor. 6, 6.), in le tisti, ki so na njih mesto stopili, namreč škofje (1. Tim. 5, 22. Tit. 1, 5.).
4. Greška beseda *„liturgia“* pomeni v našim jeziku vsako očitno službo, v svetim pismu nove zaveze pa pomeni svcto službo. Sveti pisavci (gl. Hebr. 10, 11.) in pervi kristjani so se te besede le posluževali, de so ž njo *službo Božjo, opravilo svete daritve ali sv. mašo* imenovali; zatorej so temu svetimu opravilu *„liturgia“* rekali.
5. t. j. se jedi zderžali, kadar je bila služba. Očitne molitve in pa post so pervi kristjani navadno ob enim imeli (1. Kor. 7, 5.).
6. *„jim“* ni v greškim. Sv. Duh se je višjim predpostavljenim po znotranje razodeval.
7. odločíte, posvetíte, blagoslovíte ji s pokladanjem rok in z molitvijo.
8. de keršanstvo med ajdi razširjata. Perm. zgor. 9, 15.
9. v drugič, nekoliko zato, de bi s tem sprosili gnado Božjo, nekoliko pa zato, de bi izvoljene dobro perpravili; s postam se namreč duh človeški pozemeljskim rečem bolj odteguje in je bolj zbran. In to se je v katoliški cerkvi vedno godilo in se še dan današnji godí; dan pred podelovanjem mašnikoviga ali škofoviga posvečevanja je post tistim, ki ga podelujejo, in unim, ki ga prejemajo.
10. t. j. so ji škofa posvetili. Po misli nekterih se je to zgodilo leta 44, po misli druzih pa leta 45. Do te verste sv. Lukež popisuje, kakó je sv. Peter, nar viši poglavar, Jezusovo cerkev med Judi uterdoval; od te verste dalje pa pripoveduje, kakó jo je sv. Pavel med neverniki ustanoval.

Digitized by Google

4. In ona, poslana od svetiga Duha, sta šla v Selevcijo;[11]) in ondod sta se po morji peljala na Ciper.

5. In ko sta prišla v Salamino,[12]) sta oznanovala Božjo besedo po judovskih shodnicah. Imela sta pa tudi Janeza[13]) v službi.[14])

6. In ko sta bila obhodila ves otok do Pafa,[15]) sta našla nekiga vražarja,[16]) kriviga preroka, Juda, kterimu je bilo imé Barjezu,

7. kteri je bil per deželnim poglavarji Sergii Pavlu, pametnim možu. Ta je k sebi poklical Barnaba in Savla, in je želel slišati Božjo besedo.

8. Ustavljal se jima je pa Elima,[17]) vražar, (takó se namreč prestavi njegovo imé), in je iskal deželniga poglavarja od vere odverniti.

9. Savel pa, kterimu se tudi Pavel pravi,[18]) napolnjen s svetim Duham, je pogledal vanj,

10. in rekel: O polni vse goljufije in vse lažnjivosti, sin hudičev,[19]) sovražnik vse pravice, ne nehaš prevračati pravih potov Gospodovih![20])

11. In glej! zdaj je roka Gospodova zoper té, in oslepel boš in ne boš vidil solnca nekaj časa. In zdajci je padel nanj mrak in temà, in je okoli tapal in iskal, de bi mu kdo roko podal.

12. Tedej je deželni poglavar, ko je vidil, kar se je zgodilo, véroval, in se je čudil nad naukam Gospodovim.

13. In so se iz Pafa po morji peljali Pavel, in kteri so z njim bili, in so prišli v Perge v Pamfilii.[21]) Janez se je pa ločil od nju in se je vernil v Jeruzalem.[22])

14. Ona pa sta šla iz Perg, in prišla v Antiohijo v Pisidii,[23])

---

11. sirsko mesto ob srednjim morji.
12. dan današnji se to mesto imenuje Famagosta, in je poglavitno mesto na otoku Cipru.
13. Glej zgor. 12, 25.
14. za dijakona.
15. mesto na zahodnji strani otoka z imenitnim tempeljnam rimske bognje, ki so jo Venero (Venus) imenovali.
16. Glej zgor. 8, 9—12.
17. to je arabsko imé, po naše: vražar, čarovnik, (copernik).
18. Razlagavci so sploh te misli, de je Savel zato svoje imé premenil v imé *„Parel“*, ker je to imé imel poglavar, kteriga je spreobernil. Sv. Lukež ga saj odslej le Pavla imenuje. Tudi Savel sam se tako imenuje. Aposteljnu nevernikov se tudi rimsko imé prav lepó podá. Tudi je bila sploh že taka navada, de so si Judje, kadar so se z neverniki pečali, take iména dajali, de so jih tudi oni razumevali. Imé Pável, latinsko *„Paulus“*, je skrajšano iz besede *„pusillus“*, kar se pravi: majhen.
19. ti, ves hudičevih misel. Glej Jan. 8, 44.
20. keršansko resnico za zmoto razglasovati.
21. pokrajina ob srednjim morji, leta 45 ali 46.
22. zoper voljo obeh aposteljnov (gl. spod. 15, 38.), zavoljo pomankanja serčnosti, kakor sv. Krizostom pravi.
23. pokrajina na severni strani Pamfilije.

Digitized by Google

in sta šla sabotni dan v shodnico in se usedla.

15. Po branji postave pa in prerokov [24]) so poglavarji shodnice poslali k njima rekoč: Moža, brata! če imata kako govorjenje v opominjevanje ljudstva, govorita.

16. Vstal je pa Pavel, in z roko mignil, de naj molčé, ter je rekel: Možje, Izraelci, in kteri se bojte [25]) Boga, poslušajte!

17. Bog Izraeloviga ljudstva je izvolil naše očete, in je ljudstvo povišal, [26]) ko so prebivali v egiptovski deželi, in jih je s povzdignjeno roko izpeljal iz njé. [27]) 2. Mojz. 1, 1: 13, 21. 22: 16, 3.

18. In štirdeset let je imel poterpljenje z njih zaderžanjem v pušavi. [28])

19. In je pokončal sedem narodov v kananski deželi, in jim je po vadljanji njih zemljo razdelil, 5. Mojz. 3, 28: 7, 1. 2. Joz. 14, 2.

20. okoli štiri sto in petdeset let [29]) po tem; in potlej je dal sodnike do Šamuela preroka. Sod. 2, 16: 3, 9.

21. In potlej so hotli kralja imeti, [30]) in Bog jim je dal Savla, Kisoviga sina, moža iz Benjaminoviga rodu, štirdeset let.

22. In ko je bil tega zavergel, jim je obudil kralja Davida, kterimu je pričevanje dal in rekel: Našel sim Davida, sinu Jesetoviga, moža pa svojim sercu, kteri bo storil vso mojo voljo. 1. Kralj. 13, 14: 16, 13. Psal. 88, 21.

23. Iz njegoviga zaroda je Bog po obljubi [31]) obudil Izraelu Zveličarja Jezusa,

24. in Janez je oznanoval pred njegovim prihodam kerst pokore vsimu ljudstvu izraelskimu. Mat. 3, 1. Mark. 1, 4. Luk. 3, 3.

25. Ko je pa Janez svoj tek dokončal, je rekel: Jest nisim tisti, kteri mislite de sim, temuč glejte! pride za menoj, kterimu nisim vreden čevljev z nog odvezati. Jan. 1, 20. 27. Mat. 3, 11. Mark. 1, 7.

26. Možje, bratje, sinovi Abrahamoviga rodú, in kteri se med vami Boga bojé! [32]) vam je beseda tega zveličanja poslana.

27. Zakaj v Jeruzalemu prebivajoči, in njih poglavarji, ki ga niso spoznali, [33]) ne besedi prerokov, ktere se vsako saboto berό, so *(jih)* z obsojenjem dopolnili; [34])

28. in ako ravno nič smerti vredniga nad njim niso našli, so

---

24. Vsako saboto so kaj iz Mojzesove postave in prerokov brali; po branji pa je opominjevanje nasledovalo. Gl. Luk. 4, 16. 17.
25. bogaboječe so spreobernjence imenovali. (Gl. zgor. 10, 2.).
26. t. j. pomnožil in poveličal.
27. Permeri enak govor sv. Štefana in razlag. zgor. pogl. 7.
28. z njih opornostjo, nepokoršino. Drugi berό: „*jih je v pušavi prešivel*“.
29. Te leta se štejejo od tistiga časa, kar je Bog očake zvolil (v. 17.). Ta številka je le v okroglim številu zrečena, torej ni takó natančna, kakor de bi ne bilo od tistiga časa sem ne več in ne manj lét.
30. Glej 1. Kralj. 8, 40.
31. Glej 2. Kralj. 7. Iz. 11, 1. Jerem. 23, 5. 6.
32. Glej razlag. 25.
33. Glej Jan. 16, 3.
34. Glej zgor. 3, 15—18.

Digitized by Google

Pilata prosili, de bi ga umorili. Mat. 27, 20. 23. Mark. 15, 12. itd.

29. In kadar so vse dopolnili, kar je bilo od njega pisano,[35]) so ga sneli z lesa, in ga položili v grob. Mat. 27, 59. i. d.

30. Bog pa ga je tretji dan[36]) obudil od mertvih,[37]) in vidili so ga skozi več dni tí,

31. kteri so bili prišli z njim vred iz Galileje v Jeruzalem;[38]) in tí so do zdaj njegove priče pred ljudstvam.

32. In mí vam oznanujemo tisto obljubo, ktera je bila našim očetam storjena;

33. ker to je Bog otrokam, našim[39]) dopolnil, ki je obudil Jezusa, kakor je tudi v drugim psalmu pisano:[40]) Moj sin si tí, jest sim te dans rodil.[41]) Psal. 2, 7.

34. De ga je pa obudil od mertvih, de se nič več v trohnenje ne verne, je takó rekel: Zvesto bom dopolnil Davidu storjene obljube.[42]) Iz. 55, 3.

35. Zatorej pravi tudi v drugim kraji:[43]) Ne boš perpustil, de bi tvoj Svetnik vidil trohnenje. Psal. 15, 10.

36. Zakaj David, ko je ob svojim času volji Božji služil, je zaspal in bil položen k svojim očetam, in je vidil trohnenje. 3. Kralj. 2, 1.

37. Kteriga je Bog od mertvih obudil, ni vidil trohnenja.

38. Znano vam tedej bodi, možje, bratje! de se vam po njem odpušenje grehov oznanuje; in od vsiga, od česar niste môgli v Mojzesovi postavi opravičeni biti,[44])

39. je v tem opravičen vsak, kteri véruje.

---

35. ko so se bile vse prerokovanja, ki so njega zadevale, popolnama spolnile. Gl. Luk. 24, 26. 27.

36. besedí: „*tretji dan*“ ni v greškim.

37. Vstajenje Jezusovo je tudi sv. Pavlu nar bolj imenitna resnica. Gl. Mat. 28. razl. 4. Zgor. 2, 24. i. d.

38. Gl. Mat. 28. Mark. 16. Luk. 24. Jan. 20. Zgor. 1, 4: 1. Kor. 15, 6. i. d.

39. našimu narodu. V greškim in sirskim je: „*nam, njih otrokam*“ i. t. d.

40. V drugih greških rokopisih: „*v perrim psalmu*“. V več starih rokopisih je bil pervi psalm z drugim sklenjen, torej se je drugi psalm lahko pervi imenoval.

41. Te besede govorí Bog v drugim psalmu (v. 7.) Mesiju, ker je Mesija Sin Božji, od vekomaj rojen od Očeta. Glej razlaganje tega psalma. Po besedah sv. Pavla je bilo s temi besedami prerokovano tudi vstajenje Mesijevo. Res prav permerjeno! Zakaj če je Mesija Sin Božji, Življenje, Začetnik vsiga življenja, ga smert ne more obderžati, in z njegovo Božjo visokostjo in častjo je tedej tudi njegovo vstajenje izrečeno. Gl. Jan. 10, 17. 18.

42. Pomen te verste je: De je Zveličar, Jezus, z močjo Božjo od mertvih vstal k večnimu življenju, se že iz Izaijeviga prerokovanja (55, 3.) izhaja, po kterim sklene Bog večno zavezo, ki stoji v zvestim usmiljevanji druziga Davida, Zveličarja Jezusa (Gl. razl. te preroške verste v Iz. 55, 3.). — Če je pa zaveza večna, tudi nje začetnik ne more biti minljiv.

43. Psalm 15, 10. Permeri zgor. 2, 27.

44. Daritve, blagoslovljanja, sprave in vse šege stariga zakona niso same na sebi nobene močí imele, odpušenje grehov in Božjih kazen, in opravičenje od Boga zadobivati; bile so le pomenljive znamnja, in z njimi se ni zamoglo

Digitized by Google

40. Glejte torej, de se vam ne pergodí,[45]) kar je rečeno v prerokih:

41. Glejte, zaničevavci, in čudite se, in zginite! zakaj delo bom jest storil v vaših dneh, delo, ki ga ne bote verjeli, ako vam ga bo kdo perpovedoval.[46])

42. Kadar sta pa ven šla, so prosili, de bi jim prihodnjo saboto te besede govorila.[47])

43. In ko je bil razpušen zbor, je šlo veliko Judov in bogaboječih spreobernjencov[48]) za Pavlam in Barnabam, ktera sta govorila in jim pergovarjala, de naj ostanejo v gnadi Božji.

44. Drugo saboto pa se je skorej vse mesto zbralo poslušat Božjo besedo.

45. Ko so pa Judje vidili trume, so bili s serdam[49]) napolnjeni, in so zopergovorili temu, kar je bilo rečeno od Pavla, in so preklinjevali.

46. Tedej sta Pavel in Barnaba stanovitno[50]) rekla: Vam se je mógla narprej govoriti Božja beseda; ker jo pa od sebe pahate, in se nevredne štejete večniga življenja, glejte! se oberneva k ajdam.

47. Zakaj takó nam je zapovedal Gospod: Postavil sim te v svetlobo narodam, de si v zveličanje do pokrajin zemlje.[51])

48. Ko so pa ajdje to slišali, so se veselili, in so poveličevali besedo Gospodovo, ter so vérovali, kolikor jih je bilo odločenih za večno življenje.[52])

49. Razširjala se je pa beseda Božja po vsi deželi.[53])

50. Judje pa so nadražili bogaboječih in poštenih žen, in perve mestne može, in so obudili pre-

---

zadostovati Božji pravici, ki mora greh kaznovati (Hebr. 10, 1. i. d.). Jezus Kristus sam pa je, kteri nam ni le samo odpušenja grehov s svojo smertjo perdobil, temuč nam je tudi gnado k vsimu dobrimu zaslužil, in mi zadobivamo oboje po veri v njega, t. j. ako njega za svojiga Odrešenika spoznamo, ter smo mu v vsih rečeh popolnama pokorni. Pa saj so bili tudi v starim zakonu pobožnim grehi odpušani (2. Kralj. 12, 13.)? Bili so; tode ne zavoljo duhovnih opravil stariga zakona ali pa samo zavoljo kesanja, ampak le v moči prihodnjiga zveličanja (Zveličarja), ki ga je sleherni pobožni Izraelec pričakoval. Ko je pa to zveličanje došlo, zamore le v ljubezni delavna v e r a vanj rešiti.

45. razdjanje svetiga mesta in razkropljenje ljudstva po vsim svetu.

46. Gl. Habak. 1, 5. in razl. Sv. Pavel pové to versto sv. pisma iz stare greške prestave.

47. V nekterih greških rokopisih se bere: *„ko so pa Judje iz shodnice šli, so neverniki prosili, de naj bi jim v tednu te besede govorili.* Kakor se v Vulgati bere, je boljši od tega.

48. Glej zgor. razl. 25.

49. s prevzetnim, nevošljivim serdam.

50. Drugi prestavljajo: *„serčno“* ali *„odkritoserčno“*.

51. To so besede Božje od Mesija per Iz. 49, 6.

52. Verovali so vsi, ktere je Bog od vekomaj previdil, de bodo verovali. Večno življenje pomeni tukaj vero, ki je pot v večno življenje (Perm. Jan. 17, 3.). De previdenje Božje človekove proste volje ne odpravi, je bilo že večkrat opomnjeno (Perm. Jan. 6, 44.).

53. po okrajinah Pisidije in Frigije.

Digitized by Google

ganjanje zoper Pavla in Barnaba in so ji izgnali iz svojih pokrajin.

51. Ona pa sta otresla proti njim prah z nog,[54]) in sta prišla v Ikonijo.[55])

52. Tudi učenci so bili napolnjeni z veseljem in s svetim Duham.[56])

XIV. Poglavje.

Pavel in Barnaba učita v Ikonii, in pregnana pobegneta od ondod v Listro, kjer Pavel hromiga ozdravi. Tukanji prebivavci ji hočejo po Božje častiti, kmalo potem pa Pavla kamnjati. Aposteljna prideta v Derbe, in se od tod verneta v sirsko Antiohijo.

1. Pergodílo se je pa v Ikonii, de sta šla skupej v judovsko shodnico, in sta govorila, takó de jih je vérovalo Judov in Grekov[1]) obilno mnoštvo.

2. Judje pa, kteri niso vérovali, so podpihovali, in k jezi nadraževali serca ajdov zoper brate.[2])

3. Dolgo časa sta se tedej tam mudila, in serčno govorila v Gospodu,[3]) kteri je pričevanje dajal besedi svoje milosti, in dodelil, de so se znamnja in čudeži godili po njunih rokah.

4. Vstal je pa razpor med mestno množico; eni so bili z Judi, eni pa z aposteljni.

5. Ko so se pa vzdignili ajdje in Judje s svojimi poglavarji, de bi ji zasramovali in kamnjali,

6. in sta to zvedila, sta pobegnila v likaonske mesta[4]) Listro in Derbe, in v vse kraje okrog,[5]) in sta ondi evangeli oznanovala.

7. In v Listri je sedel neki mož, bolan na nogah, hrom iz telesa svoje matere, kteri nikdar ni hodil.

8. Ta je slišal Pavla govoriti, kteri je pogledal vanj, in ko je vidil, de ima vero ozdravljen biti,[6])

9. je rekel z velikim glasam: Stopi po koncu na svoje noge! In je skočil in hodil.[7])

10. Množice pa, ko so vidile,

---

54. po Jezusovim povelji. Mat. 10, 14.

55. veliko mesto v Likaonii. V letu 45 ali 48 po Krist. rojst.

56. Učenci, ki so jih bili zapustili, so rastli v spoznanji zveličavniga uka Božjiga in v drugih duhovnih darovih, in to jim je bilo vir ali studenec nar svetejšiga veselja.

1. spreobernjenih (zgor. 13. razl. 25.) in tudi pravih ajdov; zakaj tudi ti so večkrat v judovske shodnice zahajali ali iz same radovednosti ali pa tudi iz hrepenenja po boljšim verskim spoznanji. Gl. zgor. 11. razlag. 11.

2. zoper novospreobernjence.

3. neprestrašena in v zaupanji v Gospodovo pomoč sta evangeli oznanovala.

4. Likaonija je bila pokrajina med Pamfilijo, Kapadocijo in Pisidijo.

5. v bližnje kraje okoli mesta Listre in Derb.

6. Gl. Mat. 9, 28. Mark. 9, 22. Vera je vir vsiga zveličanja.

7. Zmed veliko druzih čudežev se le samo ta perpoveduje, ker je dal perložnost, de so ji hotli kakor bogova častiti.

Digitized by Google

kar je bil storil Pavel, so vzdignile svoj glas, ter rekle po likaonsko:[8]) Bogova sta v človeški podobi doli k nam prišla.

11. In Barnaba so imenovali Jupiterja, Pavla pa Merkurja, ker je bil on vodja besede.[9])

12. Tudi Jupiterjev duhoven, kteri je bil pred mestam,[10]) je perpeljal juncov, in pernesel vencov[11]) pred vrata,[12]) in je z ljudmi hotel darovati.

13. Ko sta to slišala apostoljna Barnaba in Pavel, sta pretergala svoje suknje,[13]) in skočila med množice, vpila,

14. in rekla: Možje! kaj to počenjate? tudi midva sva umerljiva, vam enaka človeka, ki vam oznanujeva, de se od tih praznih *(malikov)* obernite k živimu Bogu,[14]) kteri je vstvaril nebo in zemljo, in morje, in vse, kar je v njih. Ps. 145, 6.

15. Kteri je v pretečenih časih pustil, de so vsi národi hodili po svojih potih;

16. ni pa vender samiga sebe brez pričevanja pustil, ker je dobrote delil z neba, dajal dež in rodovitne čase, in napolnoval z jedjo in z veseljem naše serca.[15])

17. In ko sta to govorila, sta komej ubranila množicam, de jima niso darovale.

18. Med tem je pa prišlo nekaj Judov iz Antiohije in Ikonije,[16]) in so pregovorili množice, so kamnjali Pavla[17]) in ga vlekli iz mesta, ker so menili, de je umerl.

19. Ostopili so ga pa učenci, in je vstal in šel v mesto, in

8. po likaonsko-greškim narečji.

9. Jupiter je bil v greškim uku od bogov nar višji bog nebés, njegov spremljevavec in govornik pa je bil bog Merkuri, ki so ga tudi boga zgovornosti častili.

10. tempeljni so bili večidel zunej mest.

11. junce so darovali; z venci so jih pa ozaljševali.

12. pred mestne ali pa pred hišne vrata, kjer so aposteljni bili. Vrata so bile navadni kraj, kjer se je ljudstvo zbiralo.

13. de sta s tem pokazala žalost in stud nad malikovavskim češenjem, ki so ga jima hotli skazovati.

14. Glej Ps. 134, 15.

15. Bog nevernikam prerokov in učenikov ni pošiljal, in je v tem nagledu perpušal, de so se zmotam in hudobijam vdajali; dajal jim je pa spričevanje od svojiga bivanja in svojih lastnost po natori. Iz nje bi bili lahko Boga spoznali ko vsigamogočniga stvarnika, ter ga kakor svojiga dobrotnika ljubili, in ker jim Bog svoje gnade ni bil odrekel, bi bili svoje zveličanje tudi brez posebniga podučevanja Božjiga našli. Zakaj pa se je Bog le enimu ljudstvu razodeval? in zakaj se je imelo Božje kraljestvo od tega ljudstva med vse narode razširjati? Zato, ker se vse pozemeljsko le polagama razvija in razcvéta. Tudi Božje kraljestvo je imelo po té postavi iz majhnih začetkov zrasti, de bi polagama vse ljudstva v sé sprejelo (Gl. vvod v evangelije). Té ljudstva pa se ne smejo zavoljo tega pertoževati, ker bi jih bila zamogla tudi natorna vera k zveličanju perpeljati, se vé de le z Božjo gnado. Perm. Rimlj. 1, 20.

16. Glej zgor. 13, 50: 14, 5.

17. Kdor se na ljudsko hvalo zanaša, se goljufa. Ljudstvo vpije iz eniga gerla in eniga dné: *„Hozana!“* in *„križaj ga!“*

Digitized by Google

drugi dan je šel od tod z Barnabam v Derbe.[18])

20. In ko sta temu mestu evangeli oznanovala in jih veliko poducila, sta se vernila v Listro, in Ikonijo, in Antiohijo;

21. sta poterdovala duše učencov, in opominjevala, de naj ostanejo v veri, in de moramo po mnogih nadlogah iti v Božje kraljestvo.

22. In ko sta jim bila postavila mašnikov po vsih cerkvah,[19]) in sta molila in se postila, sta jih perporočevala[20]) Gospodu, v kteriga so vérovali.

23. In sta šla skozi Pisidijo in prišla v Pamfilijo,[21])

24. in sta govorila besedo Gospodovo v Pergah,[22]) in prišla v Atalijo.[23])

25. In od tod sta se v barki prepeljala v Antiohijo, od kodar sta bila perporočena milosti Božji, v delo, ki sta ga dokončala.[24])

26. Kadar sta bila pa prišla in zbrala cerkev, sta perpovedovala, koliko rečí je Bog z njima storil, in de je odperl nevernikam vrata vere.

27. Ostala sta pa ne malo časa per učencih.

XV. Poglavje.

Prepir v Antiohii zavolj obveljavnosti Mojzesove postave v keršanstvu. Pavel in Barnaba gresta zavoljo tega v Jeruzalem z aposteljni se posvetvat. Pervi cerkveni zbor v Jeruzalemu. Aposteljni sklenejo, de se spreobernjenim nevernikam ne sme nakladati jarm Mojzesove postave. Pavel in Barnaba gresta spet, tode vsak posebej,[1]) evangeli oznanovat.

1. In prišlo jih je nekaj iz Judeje in so učili brate: Ako se ne daste obrezati po Mojzesovi šegi, ne morete zveličani biti.[2])

2. Ko sta se bila tedej Pavel in Barnaba močno zoper nje vzdignila, so sklenili, de naj gredo Pavel in Barnaba in nekaj drugih zmed unih k aposteljnam in starašinam v Jeruzalem zavoljo tega vprašanja.

3. Oni tedej, spremljeni od cerkve, so šli skozi Fenicijo in Samarijo, in so perpovedovali spreobernjenje nevernikov, in so delali veliko veselje vsim bratam.

---

18. Glej zgor. versto 6.

19. Gl. zgor. 13, 3. Pod starašini (duhovni, mašniki) so večkrat tudi višji starašini (škofje) razumevati (gl. 1. Petr. 5, 1.), in to tudi tukej. Greška beseda, ki je poslovenjena z besedama: „*sta postavila*“, tudi ob enim kaže, de se je to postavljenje (posvečenje) zgodilo s pokladanjem rok.

20. ljudstvo in mašnike.

21. Glej zgor. 13, 13. 14.

22. Glej zgor. 13, 13.

23. primorsko mesto v Pamfilii.

24. Gl. zgor. 13, 1. i. d. Prihod je bil léta 47 ali, kakor drugi mislijo, léta 50 po Krist. rojst.

1. Vse to se je zgodilo léta 51, drugi pa mislijo, de léta 52 po Krist. rojst.

2. Kristjani iz Judov so kristjane iz nevernikov učili, de ne morejo zveličani biti, ako se ne dajo obrezati in ne spolnujejo Mojzesove postave. Permerl s tem zgor. 13. razl. 44.

Digitized by Google

4. Ko so bili pa prišli v Jeruzalem, so bili sprejeti od cerkve, in od apostelnov, in od starašin, ter so perpovedovali, kakó velíke rečí je Bog z njimi storil.

5. Vstalo jih je pa nekaj od ločínke farizejev, kteri so bili vérovali, in so rekli: Obrezani morajo biti,[3]) in zapovedati se jim tudi mora, de naj spolnujejo Mojzesovo postavo.

6. In apostelni in starašini so se zbrali presodit to reč.[4])

7. Ko so se pa dolgo med seboj posvetovali, je vstal Peter in jim je rekel:[5]) Možje, bratje! vi veste, de je že dolgo časa, kar je Bog med nami *(mene)* izvolil, de so po mojih ustih slišali neverniki evangeljsko besedo in so vérovali. Zgor. 10, 20.

8. In Bog, kteri pozna serca, je dal pričevanje,[6]) ker jim je dal svetiga Duha, kakor tudi nam. Zgor. 10, 45.

9. In nič razločka ni storil med nami in med njimi, ker je po veri očistil njih serca.[7])

10. Zakaj tedej zdaj Boga skušate,[8]) de nakladate jarm učencam na vrat, ki ga ne naši

3. spreobernjeni neverniki.

4. Po Jezusovim povelji, de naj prepire, ki jih verni med seboj ne morejo poravnati, cerkev razsodi (Mat. 18, 16—18.), kteri ta sodba gré (v. 18.) in ki je zavoljo Jezusove pomoči nezmotljiva (Mat. 18, 19: 28, 20.), so tudi antiohijski kristjani ta prepir, če so tudi kristjani še zavezani, Mojzesovo šegno postavo spolnovati, cerkvi zročili, ktera je takrat v Jeruzalemu svoje središe imela. Apostelni in starašini (škofje in mašniki, glej zgor. 14. razl. 19.) so se tedej zbrali in posvetovali, ter so pervi cerkveni zbor imeli. Ali pa ni bil ta prepir že po tem razsojen, ko je sv. Peter Kornelija in druge nevernike po Božjim povelji v cerkev sprejel (Zgor. 10, 44: 11, 23.)? To je de; pa kakó težko ljudje svoje dozdeve zapusté in k boljšimu prepričanju pridejo! Ako jih še takó razvidno prepričamo, vender le zmirej dovolj ugovorov najdejo. Še celo pravijo, de naj to cerkev razsodi; po tem pa, ko je cerkev razsodila in govorila, še niso upokojeni in zadovoljni. Ravno takó je bil imenovani prepir že nezmotljivo razsojen, pa vender še ni bil jenjal, veliko spreobernjenih Judov je potem ravno takó prederzno terdilo, kakor popred, de se mora Mojzesova šegna postava spolnovati, in sv. Pavel se je mogel zoper ta njih krivi nauk v vsih svojih pismih vojskovati (Gl. vvod v njegove liste). Takó delajo vsi krivoverci!

5. V tem zboru so takole ravnali: Nar poprej so to reč preiskovali po vsih dokazih za eno in drugo stran, kjé de bi bila resnica; in tako preiskovanje je moglo biti, ker Jezus in sv. Duh ne navdihujeta in ne razsvetljujeta takó, de bi človeku celo nič več ne bilo treba premišljevati, ali svoje pameti se posluževati. Po tem so posamezne viši glave, in sicer naj pervo poglavar cerkve (v. 7.), za njim pa tudi drugi (v 12. 13.) svoje misli razodevali ali pa so se že izgovorjenim pridružili (v. 22.). Poslednjič so sklep storili, ter ga v imenu sv. Duhá kakor nezmotljivo, gotovo versko resnico izrekli in oznanili (v. 28. 29.). Takó se je tudi v vsih naslednjih cerkvenih zborih ravnalo.

6. de so vredni tudi brez obreze v cerkev stopiti.

7. kakor nam, takó je tudi njim, ki so bili ravniga in voljniga serca, podelil dar prave vere v Jezusa in ž njo tudi očišenje vsih grehov. De sta jud in ajd pred Bogam enaka, skazuje sv. Pavel v listu do Rimlj. 2, 10. i. d.

8. Čemu hočete še več dokazov od Boga zavoljo tega, de Mojzesova postava nič več ne veže?

Digitized by Google

očetje ne mi nismo môgli nositi?[9])

11. Ampak vérujemo po milosti[10]) Gospoda Jezusa Kristusa zveličani biti, kakor tudi oni.[11])

12. Molčala je pa vsa množica; in so poslušali Barnaba in Pavla perpovedovati, kolike znamnja in čudeže je Bog po njima storil med neverniki.

13. In ko sta umolknila, je odgovoril Jakop,[12]) rekoč: Možje, bratje, poslušajte me!

14. Simon je povedal, kakó je Bog pervikrat nevernike obiskal, de bi zbral iz njih ljudstvo svojimu iménu.

15. In s tem se sklepajo besede prerokov,[13]) kakor je pisano:

16. Po tem se bom vernil, ter bom spet sozidal Davidovo hišo, ktera je razpadla, in njene razvaline bom spet sozidal, in jo bom vzdignil,

17. de bodo ljudje, kar jih ostane, iskali Gospoda, in vsi narodi, nad kterimi se kliče moje imé, takó govorí Gospod, kteri to dela.

18. Gospodu je od vekomaj znano njegovo delo.[14])

19. Za tega voljo jest sodim, ne nadlegovati jih,[15]) kteri se zmed nevernikov spreobernejo k Bogu;

20. ampak de se jim piše, de naj se zderžé ognušenja malikov,[16]) in kurbanja,[17]) in zadušeniga,[18]) in kervi.

---

9. t. j. komej zamogli nositi (Mat. 23, 4.); Bog namreč nič nemogočiga ne zapoveduje. Veliko jih je pa zamoglo tudi težki jarm postave nositi (Luk. 1, 6: 4. Kralj. 23, 25.).

10. po odrešenji.

11. neverniki brez sprejetja Mojzesove šegne postave. Drugi pa mislijo, de so tukej razumevati očaki, Judje. Permeri s tem Jan. 1. razl. 27.

12. mlajši (Mat. 10, 3.), pervi jeruzalemski škof, ki je za sv. Petram nar veči veljavo imel.

13. na priliko Iz. 2, 1. i. d. Mih. 4, 1. i. d. in Amoz. Pomen: Po babilonski sužnosti hočem Davidovo kraljestvo zopet ustanoviti (Luk. 1. razl. 40. 41.), de ne bodo le samo Izraelci, ampak tudi ajdje praviga Boga častili in se ljudstvo Božje imenovali. (Glej obširniši razl. te verste pri Amozu 9, 11. 12.) Preroki, kadar od sprejemanja narodov v Jezusovo cerkev govoré, nikjer ne pravijo, de bodo spreobernjeni narodi tudi Mojzesovo postavo mógli sprejemati in spolnovati; zato pravi sv. Jakop, de se njih besede s Petrovo mislijo popolnama vjemajo.

14. od vekomej je Bog sklenil vse narode sprejeti.

15. z nakladanjem jarma Mojzesove postave.

16. t. j. zavživanja maliških daritev (gl. 1. Kor. 8.), ker bi to bilo vdeleževanje malikovanja.

17. kurbanje je bilo kristjanam že samo na sebi prepovedano; spreobernjeni iz ajdov so mogli pa še posebno pred njim svarjeni biti, ker je bilo kurbanje z malikovanjem sklenjeno in ravno zato perpušeno, še celo za sveto reč spoznano (Joz. 2. razl. 1.).

18. zavživanja mesá zadušenih žival, ker je v njem vsa kri zasedena. Kri je namreč poglavitni sedež živalniga življenja, zato je mógla darovana biti (gl. 3. Mojz. 1. razl. 5.), in je ko nečista veljala. Pri Kristusovi smerti je bila tudi kri prelita, ker bi moglo po njegovi smerti naše poželjivo življenje

Digitized by Google

21. Zakaj Mojzes jih ima od nekdanjih časov v vsakim mestu, kteri ga oznanujejo v shodnicah, kjer se vsako saboto bere.[19])

22. Tedej je dopadlo apostelnam in starašinam in vsi cerkvi izvoliti zmed njih može in poslati v Antiohijo s Pavlam in Barnabam, namreč Juda s primkam Barsaba, in Sila, perva moža med brati;

23. in so jima to pisanje izročili: Apostelni in starašini, bratje, pozdravimo brate zmed narodov, kteri so v Antiohii, in Sirii, in Cilicii![20])

24. Ker smo slišali, de so neki zmed nas prišli, in vas nepokojne delali z besedami, in motili vaše duše,[21]) kterim nismo zapovedali:

25. je dopadlo nam skupej zbranim izvoliti može in poslati k vam z našima predragima: Barnabam in Pavlam,

26. možema, ktera sta dajala svoje življenje[22]) za imé Gospoda našiga Jezusa Kristusa.

27. Poslali smo tedej Juda in Sila, ktera vam bota tudi sama ravno to z besedo povedala.

28. Zakaj dopadlo je svetimu Duhu in nam,[23]) nobeniga bremena več vam ne nakladati, kakor tele potrebne reči:

29. de se zderžujte darovaniga malikam, in kervi, in zadušeniga, in kurbanja;[24]) ako se tega zderžite, bote prav storili. Zdravi bodite!

30. Oni poslani so tedej šli v Antiohijo, so zbrali množico in oddali pismo.

31. Ko so ga bili prebrali, so se veselili tolažbe.[25])

32. Juda pa in Sila, ker sta bila tudi preroka,[26]) sta s prav

---

jenjati; kri pa je ravno zato jenjala nečista biti, ker je vse čisto (zgor. 10, 15.), kar je bilo po grehu, ki ga je Kristus odvzel, nečisto postalo. Ako pa apostelni tukej prepovedujejo, kri vživati, se to ne zgodi zato, kakor de bi kri nečista bila, temuč le zavoljo Judov, de se jim je s tem spreobernjenje polajšalo, pa tudi zavoljo kristjanov iz Judov, ker bi se bili nad tem silno pohujševali, in morebiti še celo od vere odpadali, ako bi se jim ne bilo v tem zavolj njih terdoserčnosti prejenjalo. Poznejše, ko so se njih misli po duhu keršanstva bolj razjasnile, je pa cerkev tudi kri vživati pripustila.

19. Pomen te verste je: Teh rečí naj se spreobernjeni neverniki zderžé, ker se po vsih mestih, kjer Judje stanujejo, Mojzesova postava bere, ktera te reči prepoveduje; in zatorej razumnost hoče, de se judovskima prepričanju nekoliko prejenja. — Drugi dajo pomen: To naj se le spreobernjenim ajdam piše, ker so kristjani iz Judov v tem tako že podučeni, ko se jim vsako saboto v shodnicah postava bere.

20. Glej zgor. v. 1.

21. Greško perstavlja: *„ki so rekli, se dati obrezati in postavo spolnovati“.*

22. v nevarnost, in sta bila tudi pripravljena ga dati v smert.

23. Glej! kaj so sklepi cerkvenih zborov; oni so sklepi sv. Duha izrečeni skozi usta cerkvenih prednikov.

24. Glej zgor. v. 20.

25. t. j. tolažljive razsodbe.

26. sta imela dar razlaganja Božjih skrivnost, in takim so tudi rekali preroki. Gl. Joel 2, 28.

Digitized by Google

mnogimi besedami oveselovala brate, in poterdovala.

33. Ko sta se bila pa ondi nekaj časa mudila, sta bila spušena v miru od bratov do njih, kteri so ji bili poslali.[27])

34. Dopadlo je pa Silu ondi ostati; Juda pa je sam šel v Jeruzalem.[28])

35. Pavel pa in Barnaba sta v Antiohii ostala, in učila, in oznanovala z več drugimi besedo Gospodovo.[29])

36. Čez nekoliko dni je pa rekel Pavel Barnabu: Verniva se in obiskajva brate po vsih mestih, v kterih sva oznanovala besedo Gospodovo, kakó se imajo.

37. Barnaba pa je hotel seboj vzeti tudi Janeza, kteri se je s primkam Marka[30]) imenoval.

38. Pavel pa ga je prosil,[31]) de bi ga ne jemala seboj, ker se je bil ločil od njiju iz Pamfilije, in ni hotel z njima iti na delo. Zgor. 13, 13.

39. Vstal je pa razpor, takó de sta se ločila eden od drugiga, in de je Barnaba vzel seboj Marka in se po morji prepeljal na Ciper.[32])

40. Pavel pa si je izvolil Sila, in je šel od tod, perporočen milosti Božji od bratov.[33])

41. Hodil je pa po Sirii in Cilicii in poterdoval cerkve; in je zapovedoval spolnovati postave apostelinov in starašin.[34])

---

27. V greškim: „*k apostelinam*“.

28. Zadnjih besedi: „*Juda pa*“ i. d. ni v greškim.

29. Ta čas je Peter zopet v Antiohijo prišel (Gal. 2, 11.) in je, kakor stare izročila pripovedujejo, delj časa tam ostal, ter je bil škof antiohijske, s spreobernjenimi neverniki obilno namnožene cerkve; obhodil pa je tudi druge kraje, kjer je keršanske cerkve obiskoval, in nove ustanovljal. Po smerti cesarja Klavdija (zgor. 12. razl. 19.) se je v Rim vernil. Proti koncu Neronoviga vladanja ga pa najdemo na njegovim potovanji v Korintu; od tod gré s Pavlam v Rim, kjer tudi obá za Kristusa umerjeta. Leta 66 ali 68 po Kr. rojst. (Gl. spod. 28. razl. 17.).

30. kteri mu je bil v rodu. Kol. 4, 10. Gl. zgor. 12, 12.

31. V greškim: „*Pavel pa je za dobro spoznal*“.

32. Pavel je mende Barnaba grajal zavoljo njegove prevelike perzanesljivosti do Marka, bratranca, kteri ju je bil na pervim apostoljskim popotvanji iz pomankanja serčnosti zapustil; Barnaba je pa morde Pavla dolžil prevelike ojstrosti, de nima z Markam večiga poterpljenja. Obá sta delala vsakteri po svojim dobrim prepričanji in v gorečnosti za razširjanje Božjiga kraljestva. De pa zavoljo tega bratovska ljubezen med njima ni bila nehala, se iz tega razvidi, ker kmalo potem Pavel (1. Kor. 9, 6.) Barnaba, kakor svojiga zvestiga tovarša v misel vzame, Marka pa je bil spet njegov spremljevavec (Kol. 4, 10. 11: 2. Tim. 4, 11. Filemon 24.). Sv. Krizostom in sv. Hieronim pravita, de je Bog ta razpor pripustil v prid Božjiga kraljestva, de sta Pavel in Barnaba, ločena, môgla v več krajih evangeli oznanovati.

33. Odslej se drugo apostoljsko popotvanje sv. Pavla prične.

34. V več greških stisih in rokopisih se besede: „*in je zapovedal*“ i. d. ne beró.

Digitized by Google

XVI. Poglavje.

Pavel pride v Derbe in Listro, in si pervzame pomagavca Timoteja; po navdihnjenji sv. Duha gré v Macedonijo in oznanuje evangeli v Filipah, spreoberne Lidijo, ozdravi neko obsedeno. Pavel in Sila v ječo veržena, pa čudno iz nje rešena; varh ječe postane kristjan. Pavel zapustí Filipe.[1])

1. Prišel je pa *(Pavel)* v Derbe in Listro.[2]) In glej! neki učenec je bil ondi, po imenu Timotej, sin judnje, vérne žene, očeta pa ajdovskiga.[3])

2. Temu so dobro pričevanje dajali bratje, kteri so bili v Listri in Ikonii.[4])

3. Tega je hotel Pavel imeti, de bi z njim hodil; in ga je vzel k sebi in ga dal obrezati zavoljo Judov, kteri so bili v tistih krajih. Zakaj vsi so vedili, de je bil njegov oče ajd.[5])

4. Ko so pa hodili po mestih, so jim perporočevali spolnovati zapovedi, ktere so bile dane od aposteljnov in starašin, ki so bili v Jeruzalemu.[6])

5. In cerkve so bile poterjene v veri, in njih število se je množilo vsak dan.

6. In so šli skozi Frigijo in skozi deželo Galacijo;[7]) branil jim je pa sveti Duh govoriti[8]) besedo Božjo v Azii.[9])

7. Ko so bili pa prišli v Mizijo,[10]) so skušali iti v Bitinijo; in Jezusov Duh jim ni perpustil.

8. Ko so bili pa prišli skozi Mizijo, so šli v Troado.[11])

9. In perkazen se je po noči Pavlu perkazala: Neki mož, Macedonec, je stal in ga prosil, rekoč: Pojdi v Macedonijo in pomagaj nam.

10. Kadar je bil pa to per-

---

1. Vse to se je zgodilo v letih 51 in 52, ali pa 52 in 53 po Kr. rojst.
2. Glej zgor. 14, 6.
3. Judnje so se smele z ajdi možiti, ako niso bili Kananejci (2. Mojz. 34, 16: 5. Mojz. 21, 10. i. d.). Materi je bilo ime Evnice (2. Tim. 1, 5.).
4. Glej zgor. 14, 1.
5. Sv. Pavel je to prostovoljno storil zavoljo slabostnih Judov, kteri se z neobrezanimi niso hotli pečati (Perm. 1. Kor. 9, 20.). On tega ni storil kakor kaj potrebniga, ampak kakor kaj koristniga, kar mu je serca bolj nagibalo. Nasproti pa ni dal Tita obrezati (Gal. 2, 3.), ker so ga Judje hotli prisiliti. Tukej tudi ni smel tega storiti, ker bi bil s tem Jude v njih napčnih mislih poterdoval, de je namreč obrezovanje potrebno. Kaj lepo pravi sv. Gregori: „Večkrat se čednost zgubí, če se nespametno spolnuje; ohrani pa se, če njeno spolnovanje iz razumnosti kterikrat prejenja“.
6. Glej zgor. 15, 28. 29.
7. Glej vvod v list do Galačanov.
8. Vzrok, iz kteriga jim sv. Duh po notranjim ni perpustil v Azii pridigovati, pové 9. versta, v kteri se bere, de je bil Pavel opominjan, v Evropo se podati.
9. v pokrajini proti jugu od Frigije.
10. pokrajina v mali Azii med Propontam in Lidijo ob egejskim morji.
11. mesto per egejskim morji v mali Frigii.

Digitized by Google

kazen vidil, smo berž iskali[12]) iti v Macedonijo, prepričani, de nas je Bog poklical jim evangeli oznanovat.

11. In smo se peljali po morji iz Troade, in smo naravnost v Samotracijo[13]) prišli, in drugi dan v Neapol,[14])

12. in od tod v Filipe,[15]) ki so pervo mesto macedonske strani, selíše. Bili smo pa v tem mestu nekoliko dni in smo se posvetovali.[16])

13. V saboto smo pa šli venkej skozi vrata k reki, kjer je bil navadni kraj molitve;[17]) in smo sedé govorili ženam, ktere so se bile sošle.

14. In neka žena, z iménam Lidija, ki je škerlat prodajala, iz mesta Tiatire,[18]) bogaboječa,[19]) je poslušala; in Gospod ji je odperl serce,[20]) de je pazila na to, kar je bilo rečeno od Pavla.

15. Ko je bila pa keršena ona in njena hiša, je prosila rekoč: Če me Gospodu vérno spoznate, pojdite v mojo hišo in ostanite. In nas je permórala.

16. Pergodilo se je pa, ko smo šli k molitvi, de je prišla proti nam neka deklica, ki je imela Pitonoviga[21]) duha, ktera je veliko dobička pervedeževala svojim gospodarjem.

17. Ta je šla za Pavlam in za nami, in je vpila, rekoč: Ti ljudje so služabniki Boga visokiga, kteri vam oznanujejo pot zveličanja.[22])

18. To je pa delala veliko dni. Pavla je pa bolelo[23]) in se je obernil ter rekel duhu: Zapovem ti v iménu Jezusa Kri-

---

12. Sv. Lukež, pisavec, se tukej imenuje med popotnimi tovarši, ker pravi: „*smo*“ i. t. d., in s tem naznanja, de s sv. Pavlam hódi.
13. otok v egejskim morji.
14. mesto in luka (barkostaja ali zavet za ladije) v Tracii na macedonski meji.
15. mesto, dve milji na severno-vzhodnji strani od Neapola. Gl. list do Filipljanov.
16. „*selíše*“ so rekli mestam, v ktere so se ptujci preselili in v njih prebivali, ali pa ki so jih znoviga sozidali. V Filipah so prebivali Latinci, ki so se bili iz Rima tje preselili. Besedí: „*in smo se posretovali*“ ni v greškim.
17. Blizo rék so Judje radi svoje molitevnice imeli, de so za potrebno očiševanje vodo blizo imeli.
18. mesto na meji Lidije in Mizije.
19. bila je mende že spreobernjena (Gl. zgor. 10, 2.).
20. ji dal gnado, s ktero je sodelala.
21. vedeža (vraživniga duha); ker je bila od hudobniga duha obsedena, kteri ji je prihodnje rečí razodeval. — Hudobni duh zamore po svoji bistroumnosti iz preteklih in pričujočih časov, ki jih natanko pozná, marskterikrat prihodnost spoznati. Ker so neverniki vedežvanje bogu Apolinu pripisovali, ki so mu tudi Piton rekali, ker je bil, kakor basen pripoveduje, kačo, z imenam Piton, umoril, se hudobni duh tudi Pitonov duh imenuje. Permeri Mat, 4, 24: 1. Kralj. 28. razl. 8.
22. v nekterih greških rokopisih: „*ki nam oznanujejo*“ i. t. d. Hudobni duh je to resnično spričevanje zato dal, kakor Beda pravi, ker ga je Bog k temu persilil; sv. Krizostom pa misli, de zato, ker se je hotel Pavlu perlizniti, de bi ga bil pri miru pustil; še drugi pa (Korneli a Lapide) pravijo, de zato, de bi ga Pavel pregnal, in s tem dekličevih gospodarjev razdražil.
23. Drugi prestavljajo: „Pavel je bil pa nevoljin“. Permeri Mark. 1, 34.

Digitized by Google

stusa iti iz njé. In je izšel tisto uro.

19. Ko so pa vidili njeni gospodarji, de je zginilo upanje njih dobička, so zgrabili Pavla in Sila in so ji perpeljali na terg k poglavarjem;

20. in so ji peljali pred mestne sodnike in so rekli: Ti ljudje motijo naše mesto, ker so Judje;

21. in nam oznanujejo šege, ki nam jih ni perpušeno ne sprejemati ne spolnovati, ker smo Rimljani.[24])

22. In ljudstvo se je vzdignilo zoper njé; in mestni sodniki so ukazali suknje z nju stergati[25]) in ji s šibami tepsti. 2. Kor. 11, 25. Fil. 1, 13.

23. In ko so jima bili veliko prog naredili, so ji vergli v ječo, in so zapovedali varhu, de naj ji skerbno váruje.

24. In on, ko je bil táko zapoved prejel, ji je peljal v nar notranjši ječo, in je njune noge vklenil v les.[26])

25. O pol noči pa sta Pavel in Sila molila, in hvalila Boga; in kteri so bili v ječi, so ji slišali.

26. In vstal je nanaglama velik potres, takó, de so se stresle ječne podslombe. In zdajci so se odperle vse vrata, in vsih železja so se odklenile.

27. Zbudil se je pa varh ječe, in ko je vidil ječne vrata odperte, je izderl meč in se je hotel umoriti, ker je menil, de so jetniki pobegnili.[27])

28. Zavpil je pa Pavel z velikim glasam, rekoč: Nič žaliga si ne stori, zakaj vsi smo tukej.

29. In si je rekel luč dati in je noter šel, in je trepetaje padel Pavlu in Silu k nogam.

30. In ji je ven peljal in rekel: Gospoda! kaj mi je storiti, de bom zveličan?[28])

31. Ona pa sta rekla: Vérovaj v Gospoda Jezusa, in boš zveličan ti in tvoja hiša.

32. In sta mu govorila besedo Gospodovo, in vsim, kteri so bili v njegovi hiši.

33. In ji je vzel tisto uro po noči in je izpral njune rane; in berž je bil keršen on in vsa njegova hiša.

34. In ko ju je bil perpeljal v svojo hišo, jima je postregel z jedilam, in se je veselil z vso svojo hišo vérujoč v Boga.

35. In ko se je bil dan storil, so poslali mestni sodniki bričev, in so rekli: Izpusti te ljudi.[29])

36. Povedal je pa varh ječe te besede Pavlu. Poslali so mest-

---

24. šege v svetih, verskih rečeh spreminjati je bila pri Rimljanih že velika pregreha.

25. od vratú do pasa poteguiti.

26. v klado djal, de ni bilo mogočo nog premikati, kar je tudi močno bolelo. Gl. Jer. 20. razl. 3.

27. Varha je kazen zadela, ktera je bila jetnikam, ki so mu ušli, namenjena. Gl. zgor. 12, 19.

28. Posebni prigodki, ki so bili s potresam sklenjeni, so ga prepričali, de so se zavolj Pavla in Sila zgodili; ali pa, de sta vse to onádva storila. In tako je bil véren.

29. Mislili so namreč, de se bogovi jezé, ker so z njima takó gerdo ravnali.

Digitized by Google

ni sodniki, de bodita izpušena. Idita tedej venkej in pojdita v miru.

37. Pavel pa jim je rekel: Očitno tepena, neobsojena, so naji, ki sva Rimljana, vergli v ječo, in naji zdaj skrivej izpusté? Ne tako! temuč pridejo naj,

38. in sami naj naji izpeljejo.[30]) Povedali so pa briči té besede mestnim sodnikam. In so se bali, ko so slišali, de sta Rimljana;

39. in so prišli in ji prosili za zamero, in so ji izpeljali in prosili, de bi šla iz mesta.

40. Gredé pa iz ječe sta stopila k Lidii;[31]) in sta obiskala brate in jih oveselila, in dalje šla.[32])

XVII. Poglavje.

Pavel in Sila oznanujeta besedo Božjo v Tesaloniki, Judje ljudi zoper nji nadražijo, zato gresta v Berejo, pa tudi tukej jih Judje preganjajo. Pavel gré v Atene, kjer pred vélikim sodnjim zboram učí.

1. Šla sta pa skozi Amfipol in Apolónijo,[1]) in prišla v Tesaloniko,[2]) kjer je bila judovska shodnica.[3])

2. Po navadi pa je Pavel noter šel k njim, in jim je tri sabote govoril od pisem,

3. ki jih je razkladal in skazal, de je Kristus[4]) imel terpeti in vstati od mertvih; in de ta je Jezus Kristus, ki vam ga jest oznanujem.

4. In nekteri zmed njih so vérovali, in so se perdružili Pavlu in Silu, in zmed bogačastivcov in ajdov[5]) velika množica, in ne malo imenitnih žen.

5. Judje pa so se vneli[6]) in so pervzeli zmed derhali nekaj hudobnih mož, se sternili in nadražili mesto; in so ostopili Jazonovo hišo,[7]) in so ju iskali, de bi ji peljali pred ljudstvo.

6. In ko ju niso našli, so vlékli Jazona in nekaj bratov k mestnim poglavarjem, in so vpi-

---

30. de takó najno nedolžnost očitno spoznajo. Rimljane s šibami tepsti, je bilo prepovedano po rimskih postavah. Tars, Pavlovo rojstno mesto, je bilo pod cesarjem Avgustam prosto mesto postalo in je kasneje blezo dobilo rimsko mestnjansko pravico. Od Sila pa nam več ni znano.

31. Glej zgor. v. 14.

32. V tistim letu 52 ali 53 po Krist. rojst.

1. Amfipol in Apolonija ste mesti na Macedonskim.

2. véliko mesto v Macedonii.

3. v druzih mestih so imeli Judje le molitevnice. Gl. zgor. 16. razl. 17.

4. Mesija.

5. ali veliko bolj po greškim: „*zmed bogaboječih Grekov*“ t. j. zmed ajdov k judovski veri spreobernjenih.

6. napčno, pregrešno vneli.

7. kjer sta stanovala. Pavel imenuje drugej Jazona svojiga sorodovinca. Rimlj. 16, 21.

Digitized by Google

li: Ti, ki v mestu zdražbe delajo in so semkej prišli,[8])

7. ktere je Jazon sprejel, in ti vsi delajo zoper cesarjeve zapovedi, ker pravijo, de je drugi kralj, Jezus.

8. Razdražili so pa ljudstvo, in mestne poglavarje, kteri so to slišali.

9. In ko so bili prejeli zadostenje od Jazona in od drugih, so jih spustili.[9])

10. Bratje so pa berž po noči spustili Pavla in Sila v Berejo.[10]) Ko sta bila tje prišla, sta šla v judovsko shodnico.

11. Tí so bili pa blagoserčniši od unih, ki so v Tesaloniki; tí so sprejeli besedo z vsim poželenjem, in so vsak dan preiskovali v pismih, če je temu takó.

12. In sicer veliko jih je vérovalo zmed njih, in ne malo imenitnih ajdovskih žen in móž.

13. Ko so bili pa Judje v Tesaloniki zvedili, de Pavel tudi v Bereji Božjo besedo oznanuje, so prišli tudi tje in so množico podpihovali in motili.

14. Tedej so bratje berž Pavla spustili, de je šel do morja;[11]) Sila in Timotej sta pa ondi ostala.

15. Kteri so pa Pavla spremili, so ga perpeljali do Aten,[12]) in ko so bili prejeli od njega poročenje do Sila in Timoteja, de naj hitro k njemu prideta, so se vernili.

16. Ko ju je pa Pavel v Atenah čakal, se je vnel njegov duh v njem, ko je vidil malikovanju vdano mesto.

17. Pogovarjal se je tedej v shodnici z Judi in z bogaboječimi,[13]) in na tergu vsak dan z njimi, kteri so tam bili.

18. Neki epikurejski in stojski modrijani[14]) pa so se prepirali z njim; in eni so rekli: Kaj hoče ta kvasè reči? eni pa: Kakor se vidi, je oznanovavec novih bogov;[15]) ker jim je oznanoval Jezusa in vstajenje.

---

8. V greškim: „*Tè, ki po svetu* (v rimskim kraljestvu) *zdražbe delajo, in so tudi semkej prišli*“ i. t. d. Kristus sam je bil tudi zavolj zdražbe tožen, ker ni hotel zdražb delati (Gl. Jan. 18, 36.); in ravno tako so bili tudi Jezusovi spoznovavci velikokrat puntarije obdolženi, oni, ki so vender le mir (Božji réd) oznanovali.

9. obljubiti so mogli, de Pavla in njegove tovarše ne bodo več pri sebi terpeli.

10. mesto na Macedonskim.

11. po potu, ki pelje k morju, de bi se zalezvanju umaknil. Ako je Pavel v Atene šel po suhim ali po morji, se iz teh besedi ne more posneti.

12. véliko mesto v Atiki, ki je bilo sedež učenosti in umetnosti.

13. s preobernjenimi neverniki (Gl. zgor. 10, 2.).

14. Epikurejci, učenci atenskiga modrijana Epikurja, so sicer vérovali, de so višji bitja; tajili pa so previdnost Božjo; dobro jesti in piti in se pregrešno veseliti jim je bila nar veči dobrota ali sreča — nar viši človekov namen. — Stojci (stojski modrijani), tako imenovani po atenski lopi, ki so ji Stoa rekali, kjer so se zbirali, so učili, de je modri človek sam od sebe moder, kreposten in srečen; de je Bog kakor vse drugo osodi podveržen; de se človeška duša po smerti v Boga zlije i. t. d. Ti ljudje so bili prevzetni in so sami sebe previsoko cenili.

15. V greškim: „*ptujih bogov*“.

Digitized by Google

19. In so ga prijeli in peljali pred Areopag,[16]) rekoč: Ali bi môgli zvediti, kakošen je ta novi nauk, ki ga oznanuješ?

20. Nekaj noviga namreč govoriš našim ušesam; hočemo torej zvediti, kaj hoče to biti.

21. (Vsi Atenci pa, in tam prebivajoči ptujci niso imeli druziga opraviti, kakor kaj noviga ali praviti ali pa poslušati.)[17])

22. Pavel pa stojé v sredi Areopaga je rekel: Možje, Atenci! vidim, de ste vi v vsim nekako prevérni.[18])

23. Ko sim namreč okrog hodil in ogledoval vaše podobe bogov,[19]) sim našel tudi altar, na kterim je bilo zapisano: Neznanimu Bogu.[20]) Kar tedej častite, desiravno vam je neznano, to vam jest oznanujem.

24. Bog, kteri je vstvaril svét in vse, kar je v njem, on, ki je Gospod nebes in zemlje, ne prebiva v tempeljnih z rokami storjenih; Zgor. 7, 48.

25. in ne streže se mu s človeškimi rokami, kakor de bi česa potreboval, ker sam daje vsim življenje, dih in vse.

26. In je vstvaril iz eniga[21]) ves človeški rod, de prebiva po vsi zemlji; in je odločil odmenjene čase, in meje njih prebivanja,[22])

27. de bi iskali Boga, ako bi ga morebiti obtipali ali našli,[23]) desiravno ni deleč od nobeniga zmed nas.[24])

28. Zakaj v njim živimo, se gibljemo in smo;[25]) kakor so tudi

---

16. Areopag, t. j. Arjev (Martov) homec (hribček) je bil zvišan kraj pod milim nebam, kjer je nar viši sodnija bila; kjer so se deržavne opravila vravnovale in očitne oznanila oznanovale. Perpovedovalo se je, de se je na tem homcu bog Mart zavoljo umorstva Neptunoviga sina pred dvanajsterimi bogovi zagovarjal.

17. de so bili Atenci radovedni, tudi drugi pisavci perpovedujejo.

18. Pavel, poln evangeljske razumnosti, je skušal si serca svojih poslušavcov nar pervo nakloniti, in zato je njih pobožnost hvalil. De apostelj s svojo hvalo resnici kaj nasprotniga ne reče, in de se ne dozdeva, de s svojo hvalo njih napčno pobožnost poterduje, se posluži besede: *„prevérni“*, ktera tudi kaže, de preveč vérujejo, de tedej veliko prazniga vérujejo, ali praznih vér imajo.

19. V greškim: *„vaše svetiša“*.

20. Greški pisavci nikjer ne spomnijo altarja, ki bi bil *„neznanimu Bogu“* posvečen; Pavzanija in Filostrat pa perpovedujeta, de je v Atenah več altarjev bilo z napísam: *„neznanim bogovam“*. Ker so Atenci, kakor ta napis kaže, vse njim neznane bogove hotli častiti, je bil med njimi tudi pravi Bog, in sv. Pavel ga jim je zmed toliko neznanih bogov prav lahko kakor njega pred oči stavil, kteriga sicer časté, pa še ne poznajo, namreč ediniga Boga, stvarnika nebes in zemlje.

21. V greškim: *„iz ene kervi“* l. t. d.

22. t. j. Bog je hotel, de naj ljudje v odločenih časih in na odločenih krajih svetá prebivajo.

23. v njegovih stvaréh, v kterih se njegove Božje lastnosti razodevajo, de je takó rekoč v njih skrit.

24. čeravno bi ga vsaki že sam v sebi zamogel najti.

25. v njem imamo bitje, življenje in gibanje. Besedica „v“ nam kaže tesno

Digitized by Google

neki vaših pesnikov rekli: Ker tudi njegoviga rodu smo.[26])

29. Ker smo tedej Božjiga rodu, ne smemo misliti, de je Bog enak zlatu, ali srebru, ali kamnu, izrezanimu po umetnosti, in izmišljenji človekovim.[27])

30. In Bog je sicer čase té nevednosti pregledal,[28]) zdaj pa oznanuje ljudem, de naj vsi povsod pokoro delajo;

31. zato ker je odločil dan, v kterim bo sodil svét po pravici, po možu, ki ga je v to postavil,[29]) kar je vsim verjetno storil, ker ga je od mertvih obudil.

32. Ko so pa slišali od vstajenja mertvih, so se sicer eni posmehovali; eni so pa rekli: Slišali te bomo od tega drugikrat.

33. Takó je Pavel šel zmed njih.

34. Eni možje pa so se ga deržali in so vérovali; med kterimi je bil Dionizi[30]) Areopagit, in žena po iménu Damara, in drugi z njima.

XVIII. Poglavje.

Pavel pride v Korint, in pridiguje v tem mestu poldrugo leto; Judje ga preganjajo in pred sodbo postavijo. Od tod gre skoz Efez v Jeruzalem in Antiohijo. Iz Antiohije obiše Galacijo in Frigijo. Apolo v Efezu in Ahaji vero oznanuje.

1. Po tem je šel *(Pavel)* iz Aten in je prišel v Korint.[1])

2. In je našel nekiga Juda,[2]) po iménu Akvila, v Pontu[3]) rojeniga, kteri je bil unkrat prišel iz Italije, in Priscilo, njegovo ženo, (zato ker je bil zapovedal Klavdi[4]) iti vsim Judam iz Rima) in je šel k njima.

3. In ker je znal ravno tisto rokodelstvo, je per njima ostal in delal; (bila sta pa delavca šotorov.)[5])

4. In je govoril v shodnici

---

zvezo, v kteri je človek z Bogam, in de je človek popolnama v vsih rečeh na Boga navezan, ker vse, kar ima: bitje, telesno in dušno življenje, in ohranjenje od njega ima (Avguštin, Tomaž).

26. se vdeležujemo njegoviga bitja in smo tako rekoč Božji otroci, ker je naša duša duh. Zgornje besede se najdejo pri Aratu, pesniku iz Cilicije, ki je bil Pavlov rojak, in pri pesnikih, ki se jima pravi Kleant in Pindar.

27. Ker je duh naša duša, ki pamet ima, ne smemo zlatih, srebernih in kamnitih podob, ki so jih ljudje znajdli in naredili, moliti, kakor de bi bili Bog. Perm. Modr. 13, 11—19; 15, 7. i. d. Iz. 44, 9. Jerem. 10, 3—5.—Baruh 6.

28. v svojim neizmernim perzanašanji prenaša.

29. Glej Jan. 5, 27.

30. Dionizi je bil pervi atenski škof.

1. Korint, na ožini med jonskim in egejskim morjem, je bilo poglavitno mesto v Ahaji. Permeri vvod v list do Kor. Pavel je bil tje prišel jesen leta 52 ali 54 po Krist. rojst.

2. spreobernjeniga Juda. Gl. v. 26.

3. Glej zgor. 2, 9.

4. rimski cesar.

5. Pavel si je svoj kruh z rokami služil (Spod. 20, 34; 1. Tesal. 2, 9; 1. Kor.

Digitized by Google

vsako saboto, in je perstavljal vmes imé Gospoda Jezusa,[6]) in je pergovarjal Judam in Grekam.

5. Ko sta bila pa prišla iz Macedonije Sila in Timotej,[7]) je Pavel še serčnejši terdil[8]) in spričeval Judam, de Jezus je Kristus.

6. Ker so pa zoper govorili, in preklinjevali, je otresel svoje oblačila[9]) in jim rekel: Vaša kri vam pridi na glavo;[10]) jest sim nedolžen;[11]) zdaj pa pojdem k ajdam.

7. In je šel od ondod in je stopil v hišo nekiga bogaboječiga moža,[12]) Tita Justa po iménu, kteriga hiša se je shodnice deržala.

8. Krisp pa, poglavar shodnice, je véroval v Gospoda z vso svojo hišo; in veliko Korinčanov, ki so poslušali, je vérovalo, in so bili keršeni.

9. Gospod je pa rekel Pavlu po noči v perkazni: Ne boj se, temuč govôri in ne mólči!

10. Zakaj jest sim s teboj; in nihče se ti ne bo bližal, de bi ti škodoval; ker imam veliko ljudstva v tem mestu.

11. Ostal je pa ondi eno leto in šest mescov, in je učil per njih Božjo besedo.

12. Ko je bil pa Gálion poglavar Ahaje,[13]) so se Judje vzdignili z enim sercam nad Pavla; in so ga perpeljali pred sodnji stol,

13. rekoč: Ta pregovarja ljudi, zoper postavo Boga častiti.[14])

14. Ko je pa Pavel hotel usta odpreti, je rekel Gálion Judam: Ako bi bila kaka krivica, ali prehudobno djanje, o možje, Judje! bi vas po dolžnosti poslušal;

15. ker so pa vprašanja od besede, in imén,[15]) in od vaše postave, vi sami glejte; v teh rečeh jest nočem sodnik biti.

16. In jih je odgnal od sodnjiga stola.

17. Zgrabili so pa vsi[16]) Sostena, poglavarja shodnice,[17]) in so ga bili pred sodnjim stolam;[18]) Galionu pa to ni bilo nič mar.

18. Pavel pa, ko je bil še ve-

4, 12.). V jutrovih deželah je malo prenočiš, torej morajo popotniki majhne šotore iz kož ali iz sukna seboj jemati, de se dežja in slabiga vremena obvarujejo.

6. „*in je vmes perstavljal imé Gospoda Jezusa*“ ni v greškim.

7. Gl. zgor. 17, 14. i. d. Timotej je bil že prej iz Macedonije v Atene nazaj prišel, Pavel pa ga je bil spet v Tesaloniko poslal, od kodar je zdaj s Silam prišel (1. Tes. 3, 1. 2.).

8. V greškim: „*je čutil v duhu veliko gorečnost*“ i. t. d. Vulgata ima bolj prav.

9. Glej zgor. 13, 51.

10. vaša kazen (kazen, ki ste jo s svojo nespokornostjo zaslužili) pridi čez vas!

11. zastran vašiga pogubljenja.

12. spreobernjenca (Zgor. 10, 2.). V greškim je le: „*Just*“.

13. mlajši brat modrijana Seneka je bil Galion.

14. postavi nasproti.

15. od uka in imén učenikov (Kristusa, Pavla).

16. Greško pristavlja: „*ajdje*“ i. t. d.

17. ki je, kakor drugi mislijo, tudi tožnik bil.

18. iz sovraštva do Judov in poglavarju za ljubo.

Digitized by Google

liko dni tam ostal, je od bratov slovó vzel, in se je peljal po morji proti Sirii,[19]) (in z njim Priscila in Akvila) in si je bil v Kenhrah[20]) glavo ostrigel; imel je namreč obljubo.[21]) Spod. 21, 24.

19. In je prišel v Efez,[22]) in una je tam popustil.[23]) On je pa šel v shodnico, in je govoril Judam.

20. Ko so ga pa prosili, de bi delj časa ostal, ni dovolil;

21. temuč se je poslovil in rekel: Spet se bom vernil k vam,[24]) če Bog hoče, in je šel iz Efeza.

22. In je prišel v Cezarejo,[25]) in šel gori[26]) in je pozdravil cerkev,[27]) in šel doli v Antiohijo.

23. In ko se je bil ondi nekaj časa pomudil, je šel dalje[28]) in je obhodil zapored deželo Galacijo[29]) in Frigijo,[30]) in je poterdoval vse učence.

24. Prišel je pa v Efez neki Jud, Apolo po iménu, rojen v Aleksandrii, zgovoren mož, dobro znajdén v pismih.[31])

25. Ta je bil podučen v potu Gospodovim,[32]) in goreč v duhu je govoril, in pridno učil to, kar Jezusa zadeva; vedil je pa le od kersta Janezoviga.[33])

26. Ta je tedej začel v shodnici serčno govoriti. Ko sta ga slišala Priscila in Akvila, sta ga k sebi vzela ter sta mu bolj na tanko razložila pot Gospodov.[34])

---

19. V letu 54 ali 57 po Krist. rojst.
20. korinška barkostaja (luka).
21. berž ko ne obljubo nazarejcov (4. Mojz. 6.), ki so se čas svoje obljube zderžali vsih vpijanljivih pijač, so si pustili lasé rasti, ki so jih pa po spolnjeni obljubi mogli dati odrezati in zapovedane darí pernesti. Pavel ni mislil, de bi bilo treba Mojzesovo šegno postavo še spolnovati, spolnoval pa jo je še zdaj v svoji okolišini zato, de se ga Judje niso kakor zaničevavca postave ogibali in si tako pota v zveličanje zapérali (Gl. zgor. 16, 3.).
22. Véliko mesto pokrajine Jonije, med Smirno in Miletam; imelo je prelepi tempelj bognje Diane.
23. ni več pri Akvilu in Priscíli prebival.
24. V greškim: *„rekel: Prihodnji praznik moram v Jeruzalemu obhajati; pa se bom spet k vam vernil“*. Nekteri pravijo, de je bil to velikonočni, drugi pa mislijo, binkoštni praznik.
25. Glej zgor. 8, 40.
26. v Jeruzalem k prazniku.
27. Gl. zgor. 6, 5. To je bilo leta 54 ali 57 po Krist. rojst.
28. Tukej se začne *tretje* apostoljsko popotvanje sv. Pavla. Gl. zgor. 15, 40.
29. Glej vvod v list do Galačanov.
30. Glej zgor. 2, 10.
31. Permeri 1. Kor. 1, 12: 3, 4.
32. v Jezusovim nauku (Gl. zgor. 9, 2.).
33. Apolo je bil pravi učenec Janeza Kerstnika, torej je mogel, kakor Janez Kerstnik, na Mesija zavračati, tedej od Jezusa govoriti, kakor je Janez Kerstnik sam govoril (Mat. 3, 1. Jan. 1, 19. i. d.). Popolniši vednosti od keršanstva pa ni imel, mende zato ne, ker se dozdaj še ni s kristjani pečal; slišal je le, ali od Janeza ali pa od kakiga njegovih učencov, de je Mesija že prišel in kaj je delal. V greškim: *„kar Gospoda zadeva“*, i. t. d.
34. po tem pa je prejel Kristusov kerst.

Digitized by Google

27. Ko je pa hotel iti v Ahajo,[35]) so bratje opominjevali učence in jim pisali, de naj ga sprejmejo. In ko je bil prišel, je veliko perpomogel tem, kteri so vérovali.[36])

28. Močno je namreč Jude zavračeval očitno, in skazoval iz pisem, de Jezus je Kristus.

XIX. Poglavje.

Pavel pride v Efez in podelí Janezovim učencam sv. Duha. Veliko ljudi se spreoberne k keršanski veri. Pavel stori velíko čudežev; sklene v Jeruzalem iti. Malikovavski Efežani se spuntajo zoper Pavla.

1. Pergodilo se je pa, ko je bil Apolo v Korintu, de je Pavel, ko je bil obhodil zgornje strani,[1]) prišel v Efez,[2]) in našel neke učence,[3])

2. in jim je rekel: Ali ste prejeli svetiga Duha,[4]) ko ste verni postali? Oni pa so mu rekli: Sej še slišali nismo, de je sveti Duh.[5])

3. On pa je rekel:[6]) Na kaj ste bili tedej keršeni?[7]) So odgovorili: Na Janezov kerst.[8])

4. Pavel pa je rekel: Janez je kerševal ljudstvo s kerstam pokore, rekoč, de naj vérujejo v njega, kteri bo za njim prišel, to je, v Jezusa.[9])

5. Ko so to slišali, so bili keršeni v iménu Gospoda Jezusa.[10])

6. In ko je Pavel roke nanje položil, je prišel sveti Duh nanje, in so govorili jezike in prerokovali.[11])

7. Bilo je pa vsih móž okoli dvanajst.

8. Hodil je pa v shodnico in

---

35. pokrajina greškiga kraljestva.
36. Greško perstavlja: *„po gnadi“*.
1. kraje bolj preč od morja: Galacijo, Frigijo i. t. d.
2. V letu 54 ali 57 po Krist. rojst.
3. Janezove učence.
4. Ali ste bili že birmani? Apostelj si je mislil, de so bili že keršeni, ker so se vérne kazali. Gl. zgor. 8, 14—17.
5. tedej so le toliko vedili, de je Jezus, obljubljeni Mesija, že prišel, njegovih naukov pa še niso poznali in tudi še niso bili po sv. kerstu med njegove učence sprejeti.
6. V greškim: *„on pa jim je rekel“* i. t. d.
7. V čigavim iménu ste bili keršeni? Če ste bili v iménu Boga Očeta in Sina in sv. Duhá keršeni, bi vender mogli tudi sv. Duhá poznati. Gl. Mat. 28, 19.
8. Le kerst Janeza Kerstnika smo prejeli. Gl. zgor. 1, 5. Mat. 3.
9. Greško še pristavlja: *„Kristusa“*. Sv. Hieronim, Tomaž, Bonaventura in drugi sklepajo iz tega, de je Janez s témile besedami kerševal: „Jez te kerstim in posvetim k veri v prihodnjiga Mesija“. Pavel hoče reči: Janezov kerst je bil le kerst pokore in perpravljanja na Mesija, ne pa pravi kerst prerojenja, ne Jezusov kerst.
10. Glej zgor. 8, 16.
11. Glej zgor. 3, 17: 2, 4.

Digitized by Google

serčno govoril tri mesce, je učil in pergovarjal od Božjiga kraljestva.

9. Ker so pa nekteri[12]) oterpnjeni bili, in niso vérovali, in so hudo govorili od pota Gospodoviga pred množico, je šel od njih[13]) in je odločil učence, in je učil vsak dan v šoli nekiga Tirana.[14])

10. To se je pa godilo dve leti, takó, de so vsi, kteri so prebivali v Azii,[15]) slišali besedo Gospodovo, Judje in ajdje.

11. In čudeže, ne majhne, je Bog delal po Pavlovih rokah;

12. takó, de so tudi potne rute od njegoviga života in pasove na bolnike pokladali,[16]) in bolezni so jih popustile, in hudi duhovi so šli iz njih.

13. Skušali so pa tudi nekteri zmed Judov, kteri so okoli hodili, in hudiče rotili,[17]) klicati na tiste, ki so imeli hude duhove, imé Gospoda Jezusa, rekoč: Zarotim vas per Jezusu, ki ga Pavel oznanuje.[18])

14. Bilo je pa sedem sinov Skévata, judovskiga vélikiga duhovna, kteri so to delali.

15. Odgovoril je pa hudi duh in jim rekel: Jezusa poznam, in za Pavla vem; vi pa kdo ste?

16. In človek, v kterim je bil prehudi duh, je skočil v nje, in je dva premagal,[19]) in jih takó zdelal, de sta naga in ranjena zbežala iz tiste hiše.

17. To so pa zvedili vsi Judje in ajdje, ki so prebivali v Efezu; in njé vse je strah obšel, in poveličevalo se je imé Gospoda Jezusa.

18. In velíko vernih je prišlo, in so se izpovedali in oznanili svoje dela.[20])

19. Velíko pa[21]) tistih, kteri so bili vraže uganjali, so znesli bukve, in so jih sežgali vpričo vsih;[22]) in ko so bili prevdarili njih ceno, so našli, de so petdeset tavžent denarjev veljale.[23])

---

12. nekteri zmed Judov.
13. Permeri zgor. 13, 46: 18, 6.
14. ki je mende modrostvo učil. Ta čas je bilo v Efezu in v druzih mestih več tacih učenikov.
15. v Jonii.
16. Glej zgor. 5, 15.
17. Glej zastran tega Mat. 12. razl. 22.
18. Zapazili so bili, de je Pavel v Jezusovim imenu hudiče izganjal.
19. dva zmed tistih, ki so hudiče izganjali in rotili.
20. Tudi velíko vernih je sveti strah obšel, torej so šli k Pavlu in njegovim tovaršem, svojih grehov spovedat se. Če so se verni pri ti priložnosti svojih grehov očitno ali skrivno spovedovali, se iz teh besedi ne da posneti; vender pa je veči del katoliških učenikov teh misel, de se je skrivno zgodilo. Gl. zastran spovedi Jan. 20, 22. 23.
21. Besedica „*pa*“ kaže, de se tukej nova povest prične. Ti, od kterih je tukej govorjenje, so bili blezo vražam (copernii) vdani ajdi. Ko bi bili ti kristjani, bi se ne reklo samo: de so le nekteri zmed njih vražam se odpovedali in vražarske bukve sežgali, temuč: de so vsi to storili. Vedeževanje in vraže so bile v Efezu takrat zlo v navadi.
22. vpričo vsih zbranih vernih.
23. okoli petnajst tavžent goljdinarjev. Stare bukve (rokopisi) so bile silno drage, vražarske bukve pa še posebno.

Digitized by Google

20. Takó močno je rastla beseda Božja in se je uterdovala.

21. Ko je bilo pa to dopolnjeno, je Pavel v Duhu sklenil, prehoditi Macedonijo in Ahajo,[24]) in iti v Jeruzalem,[25]) rekoč: Po tem, ko bom ondi, moram tudi Rim viditi.[26])

22. Poslal je pa v Macedonijo dva zmed svojih pomagavcov, Timoteja in Erasta, sam pa je en čas ostal v Azii.

23. Vstal je pa tisti čas ne majhen hrup zavoljo pota Gospodoviga.[27])

24. Neki srebrar namreč, po imenu Demetri, ki je delal sreberne Dijánine hišice,[28]) je dajal umetnikam ne majhen zaslužek.[29])

25. Poklical je tedej té in druge take delavce, in je rekel: Možje! veste, de imamo od tega dela svoj dobiček;

26. in vidite in slišite, de je ta Pavel ne le v Efezu, ampak skorej po vsi Azii veliko množico pregovoril in odvernil, rekoč: Niso ne bogovi, kteri so z rokami storjeni.

27. Ni pa samo to naše delo[30]) v nevarnosti, zaničevano biti, ampak tudi tempelj vélike Dijane[31]) bo v nič štet, in tudi bo začelo poginjati veličastvo tiste, ki jo vsa Azija in svét časti.

28. Kadar so pa to slišali, so bili z jezo napolnjeni, ter so vpili, rekoč: Velika je Dijana Efežanov.[32])

29. In mesto je bilo polno zmešnjave in zagnali so se z eno mislijo v gledišе,[33]) ter so popadli Gaja in Aristarha, Macedonca, tovarša Pavlova.

30. Ko je pa Pavel hotel iti med ljudstvo, mu učenci niso pustili.

31. Pa tudi neki poglavarji Azije,[34]) ki so bili njegovi prijatli, so poslali do njega, in ga prosili, naj ne hodi v gledišе.

32. Vpili so pa eni to, eni to;[35]) bil je namreč zmešnjave poln zbor, in nar več jih je bilo, ki niso vedili, zakaj so se sošli.

33. Potegnili so pa iz derhali Aleksandra, kteriga so Judje naprej tišali.[36]) Aleksander je

---

24. Glej Kor. 16, 5.
25. Glej spod. 20, 22. i. d.
26. Glej Rimlj. 15, 22. i. d.
27. zavoljo evangelija Jezusoviga. V letu 57 ali 58 po Krist. rojst.
28. po podobi velikiga tempeljna. Te male hišice so za varhe zoper vse hudo seboj nosili, ali pa jih po hišah za malike postavljali.
29. njegovim tovaršem in pomagačem.
30. to delo našiga zaslužka.
31. V greškim: „*rélike bogиje Dijane.*“
32. in te hudobije ne bo terpela.
33. V več mestih je imelo ljudstvo svoje očitne zbirališa.
34. V greškim: „*aziarhi*“. Tako so se veliki duhovni pokrajine Azije imenovali.
35. v gledišі namreč.
36. Ti zmešnjavi konec storiti, so nekteri juda Aleksandra, ki je bil blezo zgovoren mož, iz derhali potegnili, ter ga naprej tišali se zanašaje, de jih bo zagovarjal ter skazal, de niso takó, kakor Pavel, ravnali.

Digitized by Google

pa z roko kazal, de naj molčé, in je hotel dati odgovor ljudstvu.[37])

34. Ko so pa spoznali, de je Jud, so vsi en glas vzdignili, in so skorej dve uri vpili: Velíka je Dijana Efežanov!

35. In pisar,[38]) ko je bil ljudstvo utolažil, je rekel: Možje, Efežani! Kdo je neki med ljudmi, kteri bi ne vedil, de častí mesto Efežanov véliko Dijano in hčer Jupiterjevo?[39])

36. Ker se tedej to ne more tajiti, bodite potolaženi, in ne delajte nič brez premislika.

37. Perpeljali ste namreč te ljudi, ki niso ne tempeljna ropali, ne preklinjevali vaše bognje.

38. Če imajo pa Demetri in umetniki, kteri so z njim, zoper koga kako tožbo, sej imamo sodnje zbore, in oblastnike; naj tožijo eden drugiga.

39. Če pa kake druge reči išete, se bo zamôgla v postavnim zboru dokončati.

40. Zakaj v nevarnosti smo, zatoženi biti zavoljo današnjiga punta, ker ni nihče, od kteriga bi môgli odgovor dati, tega hrupa kriv.[40]) In ko je bil to rekel, je zbor razpustil.

XX. Poglavje.

Pavel zapustí Efez in gre v Macedonijo in Grêcijo, kjer se tri mesce pomudí; tedej gre v Jeruzalem; pridši v Troado Evtiha od smerti obudí, in gredé memo Efeza pokliče v Milet iz Efeza škofe in jih opominja, de naj skerbno pasejo Kristusovo čedo.

1. Ko je pa hrup nehal, je Pavel poklical učence, jih je opominjal in slovó vzel, in se je podal na pot in šel v Macedonijo.[1])

2. Ko je pa prehodil tiste straní, in jih opominjal z mnogimi besedami, je prišel v Grêcijo.

3. Ko je bil tam tri mesce, so ga Judje, ko se je mislil v Sirijo po morji prepeljati, zalezovali; in je sklenil se verniti skozi Macedonijo.[2])

4. Spremil ga je pa Sopater, Pirov sin, iz Bereje;[3]) zmed Tesaloničanov[4]) pa Aristarh in Sekund, in Gaj iz Derb,[5]) in Ti-

---

37. kakor Pavlov nasprotnik. Ta Aleksander je morde tisti, od kteriga je govorjenje 1. Tim. 1, 20: 2. Tim. 4, 14.

38. blezo poglavarjev pisar.

39. V greškim: *„Dijano in z nebes padlo“* (podobo). Od več maliških podob se je terdilo, de so z nebes padle.

40. V greškim: *„ker nimamo nobeniga vzroka, s kterim bi zavoljo taciga hrupa odgovor zamogli dati“.*

1. besed: *„jih je opominjal“* ni v greškim. Pergodilo se je, kar se v tem poglavji perpoveduje, leta 58 ali 59 po Krist. rojst.

2. v Jeruzalem.

3. Glej zgor. 17, 10.

4. Glej zgor. 17, 1.

5. Glej zgor. 16, 1.

Digitized by Google

motej; zmed Azijanov pa Tihik in Trofim.

5. Ti so šli naprej in so nas čakali v Troadi.

6. Mi smo se pa peljali po morji iz Filip[6]) po dnevih opresnikov,[7]) in smo prišli v petih dneh k njim v Troado, kjer smo se sedem dni mudili.

7. Pervi dan po saboti, ko smo se zbrali kruh lomit,[8]) jim je Pavel govoril, ker je hotel drugi dan zjutrej preč iti, in je podaljšal svoje govorjenje do polnoči.

8. Bilo je pa veliko svetil v obednici, kjer smo bili zbrani.

9. Sedel je pa na oknu neki mladeneč, po imenu Evtih; in ker je Pavel dolgo govoril, je terdó zaspal, je v spanji omahnil in je doli padel iz tretjiga nastropja, in je bil mertev vzdignjen.

10. Pavel pa je šel doli k njemu, se je vlegel nanj, ga obsegel in rekel: Ne bodite nepokojni, zakaj njegova duša je še v njem.[9])

11. Tedej je šel gori, je zlomil kruh[10]) in jedel,[11]) in ko je še veliko govoril do dneva, je tako dalje šel.

12. Perpeljali so pa mladenča živiga, in niso bili malo obveseljeni.

13. Mi pa smo stopili v barko in smo se peljali v Ason,[12]) kjer smo imeli sprejeti Pavla; takó je bil namreč naročil, ker je on hotel po suhim hoditi.

14. Kadar je pa v Asonu k nam prišel, smo ga sprejeli; in smo prišli v Mitileno.[13])

15. In smo se peljali od tod, in smo prišli, drugi dan Kiju nasproti,[14]) in en dan po tem smo per Samu k kraju pertisnili, in smo prišli drugi dan v Milet.[15])

16. Pavel je bil namreč sklenil per Efezu se memo peljati, de bi ga ne bilo v Azii kaj mudilo. Zakaj hitel je, de bi, ako bi mu bilo mogoče, binkoštni dan v Jeruzalemu praznoval.[16])

17. Z Mileta je pa poslal v Efez, poklicat starašine cerkve.[17])

---

6. Glej zgor. 16, 12.
7. Glej Mat. 26, 17.
8. obhajat sv. daritev in obhajilo (Gl. zgor. 2, 42.). Pervi dan v tednu je naša nedelja, dan Gospodoviga vstajenja (Gl. Mat. 28, 1.). Kakor so se judje ob sabotah, takó so se kristjani ob nedeljah k Božji službi zbirali. Gl. 1. Kor. 16, 2.
9. t. j. on spet živí. Permeri 4. Kralj. 4, 34. 35.
10. Glej zgor. razl. 8.
11. je imel kosilo ljubezni. Gl. zgor. 2, 42.
12. primorsko mesto v veliki Mizii pri egejskim morji.
13. véliko mesto na otoku, ki se mu pravi „*Lesbos*“.
14. „*Kios*“ je otok med otokama „*Lesbos*“ in „*Samos*“.
15. mesto v Jonii. V greškim: „*Samu, in smo ostali v Trogilii* (jonskim predgorji) *in naslednji dan*“ i. t. d.
16. ker je bil praznik prihoda sv. Duhá. Tako tedej se je judovski binkoštni praznik spremenil v duhovniga in resničniga, kteriga je pomenil. Gl. Luk. 22. razl. 5. zgor. 2, 1. Zavolj namena, v Jeruzalem iti, primeri Rimlj. 15, 25. i. d.
17. mašnike in škofe (v. 28.) po mestu in v okolici (v. 25.). Irenej.

Digitized by Google

18. Kadar so bili tí k njemu prišli in so vkupej bili, jim je rekel: Vi veste od perviga dne, ko sim prišel v Azijo, kako sim z vami ves čas bil,

19. služijoč Gospodu z vso ponižnostjo, in s solzami in s skušnjami, ktere so se mi godile zavoljo zalezovanja Judov;

20. kakó nisim nič odtegnil koristniga, de bi vam ne bil oznanil, in vas učil očitno in po hišah,

21. spričujoč[18]) Judam in nevernikam spreobernjenje k Bogu, in vero v Gospoda našiga Jezusa Kristusa.

22. In zdaj, glejte! jest zvezan v Duhu[19]) grem v Jeruzalem, ne vedoč, kaj se mi bo v njem zgodilo;

23. razun de mi sveti Duh po vsih mestih pričuje in pravi, de me vezí in britkosti v Jeruzalemu čakajo.

24. Ali nič tega se ne bojim; tudi svojiga življenja ne cénim drajšiga, kakor sebe,[20]) de le dokončam svoj ték,[21]) in službo besede, ki sim jo prejel od Gospoda Jezusa, de pričujem evangeli milosti Božje.

25. In zdaj, glejte! jest vem, de ne bote več vidili mojiga obličja vi vsi, med kterimi sim hodil in oznanoval Božje kraljestvo.

26. Zatorej vam pričujem današnji dan, de sim čist od kervi vsih.[22])

27. Zakaj nisim se umaknil, de bi vam ne bil oznanil vse volje Božje.

28. Pazite na se in na vso čedo, v kteri vas je sveti Duh škofe postavil, vladati cerkev Božjo, ki jo je perdobil s svojo kervjo.[23])

29. Jest vem, de bodo prišli po mojim odhodu zgrabljivi volkovi[24]) med vas, kteri ne bodo zanesli čedi.

---

18. oznanujoč.

19. t. j. nagiban po sv. Duhu in navezan na njegovo povelje.

20. kakor zveličanje svoje duše.

21. V greškim: *„de le svoj tek z veseljem dokončam“*.

22. de sim svoje storil, in nisim kriv, ako se kdo zmed vas pogubí.

23. Beseda, ki je v ti versti z besedo *„škofje“* prestavljena, v greškim pomeni *„čuvaj“*; takó so viši starašine, naslednike aposteljnov, imenovali. Kakor pa zgor. v. 17. pod besedo *„starašini“* niso le samo mašniki efežanskih srenj, ampak tudi škofje razumevati, ravno tako tudi v ti versti niso samo škofje, ampak tudi mašniki misliti. Obe iméni ste se od začetka cerkve prav lahko eno namesti drugiga postavljale, ker so škofje tudi mašnikove opravila opravljali, mašniki pa tudi skerb za cerkev s škofi delili. Gl. zgor. 14. razl. 19. Izvolitev k časti višiga starašina se sv. Duhu pripisuje, ker jih sv. Duh s posebnimi gnadami k temu perpravne stori (Permeri Jan. 10. razl. 4.). Opravilo starašin je bilo, cerkev Božjo vladati. Namesti *„vladati“* ima greško besedo: *„pasti“* t. j. voditi, nevarnost varvati in z ukam in drugimi pripomočki k večnimu življenju živiti. Z besedami: *„vladati cerkev Božjo“*, t. j. cerkev Boga Sina, *„ki jo je perdobil s svojo kervjo“*, spozna apostelj Pavel, de je Jezus Kristus Bog, in de nas je s svojo smertjo z Bogam spravil. Gl. zgor. 8, 32. i. d.

24. krivoverni učeniki.

Digitized by Google

30. In izmed vas samih bodo vstali možje, ki bodo napčno govorili, de bi potegnili učence za seboj.[25])

31. Zavoljo tega čujte in v spominu ohranite, de tri leta noč in dan nisim nehal s solzami opominjevati vsakiga zmed vas.

32. In zdaj vas perporočim Bogu in gnadni besedi njega, kteri je mogočen sozidati[26]) in dati delež med vsimi posvečenimi.[27])

33. Nikogar srebrá in zlatá ali oblačila nisim poželel, kakor

34. sami veste, de so to, kar je bilo treba meni in tem, kteri so z menoj, téle roké perdobile.

Zgor. 18, 3: 1. Kor. 4, 12: 1. Tesal. 2, 9: 2. Tesal. 3, 8.

35. V vsim sim vam pokazal, de je treba tako delati in sprejemati slabe,[28]) in se spomniti besede Gospoda Jezusa, ker je sam rekel: Veliko boljši je dajati, kakor jemati.[29])

36. In ko je bil to izgovoril, je pokleknil in môlil z njimi vsimi.

37. Velik jok pa je vstal med vsimi, ter so objemali Pavla in ga kuševali;

38. in so bili nar bolj žalostni zavoljo besede, ki jo je rekel, de ne bodo njegoviga obličja več vidili. In so ga spremili do barke.

XXI. Poglavje.

Pavel pride v Cezarejo, in se tukej nekaj časa pomudí. Agab prerokuje, de bojo Pavla vjeli. Pavel pride v Jeruzalem in se v tempeljnu očišuje; Judje se zoper njega vzdignejo, takó de pride v smertno nevarnost; rimski vojaki ga rešijo.

1. Ko se je pa zgodilo, de smo se od njih odtergali, in se odpeljali, smo naravnost v Kovo[1]) prišli, in drugi dan v Rod,[2]) in od tod v Pátaro.[3])

2. In ko smo našli barko v Fenicijo namenjeno, smo stopili vanjo in smo se peljali.

3. Ko smo bili Ciper ugledali, in ga na levi pustili, smo

25. Glej 1. in 2. list do Timoteja.

26. *„gnadni besedi“*, t. j. apostelj jim voši, de naj jim gnadna beseda, gnade polni sveti evangeli, v zveličanje služi, in de naj se gnade vdeležujejo, ktera se po svetim evangelii oznanuje vsim, ki ga verno sprejemajo (Masel). *„Kteri je mogočen sozidati“* t. j. doveršiti duhovno poslopje keršanstva, ki sim ga v vas perčel, de se znotrej v vas zmirej bolj uterduje, zunej vas pa po vsim svetu bolj in bolj razširja. Perm. Ef. 2, 20. Kol. 2, 7.

27. delež večniga življenja med vsimi kristjani.

28. t. j. jih pohujšanja varvati, ker bi se nad tem utegnili spotikovati, ako bi mogli verskimu učeniku živež dajati.

29. Perm. Luk. 6, 30: 11, 41: 18, 22. Jan. 21, 25.

1. otok v egejskim morji. Zgodbe tega poglavja so se ravno v tem letu godile, kakor une v poprešnjim poglavji omenjene, namreč 58 ali 59 po Krist. rojst.

2. otok v arhipelagu.

3. veliko primorsko mesto v Licii.

Digitized by Google

se peljali v Sirijo, in smo prišli v Tir; tam je namreč barka imela blago izkladati.

4. Ko smo pa učencov našli, smo ondi ostali sedem dni; oni so rekli Pavlu po Duhu, de naj ne hodi gori v Jeruzalem.[4])

5. In ko so bili pretekli dnevi, smo se vzdignili in šli, in spremili so nas vsi z ženami in otróci venkej pred mesto; in smo pokleknili na bregu in molili.

6. In ko smo bili eden od druziga slovó vzeli, smo stopili v barko; uni so se pa vernili na svoj dom.

7. Mí pa, ko smo bili dokončali vožnjo po morji, smo iz Tira doli šli v Ptolemajdo,[5]) in smo pozdravili brate, in en dan per njih ostali.

8. Drugi dan pa smo šli od tod, in prišli v Cezarejo.[6]) In smo šli v hišo Filipa evangelista,[7]) kteri je bil eden zmed sedmerih,[8]) in smo ostali per njem.

9. Ta je pa imel štiri hčere, device, ki so prerokovale.[9])

10. In ko smo se nekoliko dni mudili, je prišel iz Judeje neki prerok, po imenu Agab.

11. Ko je bil ta k nam prišel, je vzel Pavlov pas, in si je zvezal roke in noge in je rekel: Tó govorí sveti Duh: Moža, čigar je ta pas, bodo takó zvezalí Judje v Jeruzalemu in ga bodo izdali nevernikam v roke.

12. Ko smo to slišali, smo prosili mí in kteri so bili iz tistiga mesta,[10]) de bi ne hôdil gôri v Jeruzalem.

13. Tedej je odgovoril Pavel in rekel: Kaj delate, de se jokate in žalite moje serce? Zakaj jest nisim le perpravljen zvezan biti, temuč tudi umreti v Jeruzalemu zavoljo imena Gospoda Jezusa.

14. In ko ga nismo môgli pregovoriti, smo nehali, rekoč: Gospodova volja se zgôdi!

15. Po tistih dneh pa smo se napravili in šli gôri v Jeruzalem.

16. Šlo je pa z nami tudi nekaj učencov iz Cezareje, kteri so peljali seboj nekiga Mnásona iz Cipra, stariga učenca, per kterim smo imeli stanovati.[11])

17. In ko smo bili prišli v Jeruzalem, so nas bratje radi sprejeli.

18. Drugi dan je pa Pavel z nami šel k Jakopu, in zbrali so se vsi starašini.[12])

---

4. vidili so namreč po sv. Duhu terpljenje, ki je Pavla čakalo; po svojim zmotljivim duhu pa so mu svetovali, naj se ga ogne. Pavel se ne da premotiti.

5. primorsko mesto, dan današnji se imenuje: St. Jean d'Acre (beri: Sen-Žandaker).

6. Glej zgor. 8, 40.

7. t. j. oznanovavca sv. evangelija ali veseliga oznanila.

8. Glej 6, 5. in pogl. 8.

9. v svetim navdušenji govorile, učile in prihodnje reči perpovedovale.

10. kristjani v Cezareji.

11. Mnason je blezo imel hišo v Jeruzalemu; zamogel jih je tedej nekoliko sam prenočiti, drugim pa v mestu, kjer je bil, pri drugih ljudeh prenočiše preskerbeti.

12. vsi mašniki, vsi predniki posameznih srenj v Jeruzalemu pri svojim škofu.

Digitized by Google

19. In ko jih je bil pozdravil, jim je perpovedoval zaporedama, kaj je Bog storil med neverniki po njegovi službi.

20. Oni pa, ko so to slišali, so poveličevali Boga, in so mu rekli: Vidiš, brat! koliko tavžent jih je med Judi, kteri so vero sprejeli, in vsi so vneti za postavo.[13])

21. Slišali so pa od tebe, de učiš odstòp od Mojzesa tiste Jude, ki so med neverniki, in de praviš, de naj ne obrezujejo svojih sinov, in de naj se po šegah ne ravnajo.[14])

22. Kaj je tedej storiti? Množica se bo gotovo zbrala; slišali bodo namreč, de si prišel.

23. To torej stori, kar ti rečemo: Štirje možje so med nami, ki imajo obljubo nad seboj.[15])

24. Tem se perdruži, in se očišuj z njimi;[16]) in plačaj zanje, de si ostrižejo glave;[17]) tedej bodo vsi spoznali, de ni res, kar so od tebe slišali, temuč de tudi sam takó živiš in spolnuješ postavo.

25. Kar pa tiče tiste zmed nevernikov, ki so vero sprejeli, smo mi sodili in pisali, de naj se zderžé malikam darovaniga, in kervi, in zadušeniga, in kurbanja.[18])

Zmed apostelinov je bil le sv. Jakop v Jeruzalemu ostal, drugi pa so se po vsim svetu razkropili, kakor jim je bil Jezus zapovedal (Mat. 28, 19.).

13. ki se jim koristno zdi Mojzesovo postavo natanko spolnovati, čeravno ne mislijo, de bi bilo to v zveličanje potrebno. K keršanski veri spreobernjeni Judje, pravi sv. Avguštin, še ne smejo od judovskih šeg odvračevati, kakor de bi bile kaj pregrešniga; neverniki pa se ne smejo k njim siliti, kakor de bi bile kaj potrebniga.

14. Sveti Pavel ni učil, de bi se mógle judovske šege kakor kaj zaveržljiviga in pregrešniga opušati; saj jih je tudi on sam spolnoval, in je njih spolnovanje še celo za koristno spoznal, ako bi se slabi v veri nad tem spotikali, ko bi se njih spolnovanje v nemar pušalo (zgor. 16, 3: 18, 18.); uno govorjenje tedej, de namreč apostelj judovske šege spolnovati prepoveduje, je bilo opravljanje. Vender pa je apostelj menitev zavergel, kakor de bi bile judovske šege kristjanam iz Judov v zveličanje potrebne, in je perpustil, de jih niso spolnovali.

15. obljubo nazarejsko. Pred tremi leti je bil sv. Pavel ravno to obljubo naredil. Gl. zgor. 18. razl. 21.

16. stori vse, kar imajo nazarejci konec časa svoje obljube storiti.

17. Poslednja šega per spolnovanji te obljube je bila, de so si dali lasé ostriči. Poprej pa so mógli veliko drazih darov pernesti, kterih revnejši niso premogli. Zato so jim bogateji v tem perpomogli. In ravno to naj bi tudi Pavel storil in s tem pokazal, de gorí za Mojzesovo postavo.

18. V greškim: *„de naj nič druziga ne spolnujejo, kakor de naj se várujejo tega“* i. t. d. Permeri zgor. 15, 20. Ta versta pride temu ugovoru v okom: Nam porečeš, de je apostoljski zbor sklenil, naj jenja dolžnost, judovskih šeg se deržati. To je sicer res, tode ta sklep smo naj bliže le na spreobernjene ajde obernili. Spreobernjeni Judje so sicer môgli in mógli ravno to iz tega posneti; ker so pa v spolnovanji postave zrastli, smo njih slabosti, njih nagnjenju do postave perzanesli; torej nismo hotli izreči, ali de naj še dalje Mojzesovo postavo spolnujejo, ali pa de naj je ne spolnujejo; temuč smo to njih prosti volji prepustili. De slabotnih v veri ne pohujšaš, se tedej tudi ti njih volji podverzi.

Digitized by Google

26. Tedej je Pavel vzel možé, je drugi dan očišen[19]) z njimi v tempelj šel, in je napovedal izpolnjenje dni očiševanja, kadar se je imela opraviti daritev za vsakiga zmed njih.[20])

27. Kadar so se pa sedmeri dnevi dokončevali,[21]) so ti Judje, ki so bili iz Azije,[22]) ko so ga vidili v tempeljnu, nadražili vse ljudstvo, in so ga zgrabili in vpili:

28. Možje, Izraelci, pomagajte! To je tisti človek, kteri zoper ljudstvo, in postavo, in ta kraj vse povsod učí, in je verh tega tudi ajde v tempelj perpeljal, in je oskrunil ta sveti kraj.

29. Vidili so bili namreč z njim v mestu Trofima Efežana,[23]) in so menili, de ga je Pavel v tempelj perpeljal.

30. In vse mesto je bilo po koncu in ljudstvo je skupej derlo. In so zgrabili Pavla in ga vlekli iz tempeljna; in vrata so bile naglo zaperte.[24])

31. Ko so ga pa iskali umoriti, je bilo povedano višimu vojaške trume,[25]) de je ves Jeruzalem v zmešnjavi.

32. Ta je precej vzel vojakov in stotnikov, in je hitel doli med nje. Ko so zagledali višiga in vojake, so nehali biti Pavla.

33. Tedej je perstopil viši in ga prijel, in ga ukazal vkleniti z dvema verigama, in je vprašal, kdo de je, in kaj de je storil?

34. Eni so pa to vpili, eni to med množico. In ker zavoljo hrupa gotoviga zvediti ni mogel, ga je ukazal na grad peljati.

35. In ko je bil prišel k stopnicam,[26]) se je pergodilo, de so ga vojaki nesli zavoljo sile ljudstva.

36. Zakaj šla je za njim derhal ljudstva, in je vpila: Preč z njim!

37. In ko je Pavel imel v grad peljan biti, reče višimu: Ali smem nekaj s teboj govoriti? Je odgovoril: Znaš greško?[27])

38. Nisi le tí Egipčan, ki si pred temi dnemi punt napravil,

---

19. se je očistil, kakor nazarejic, kteri se je bil omadežal (4. Mojz. 6, 9.).
20. je duhovnu naznanil, de le še sedem dni terpí njih obljuba, in kdaj de hočejo priti, zapovedane daritve opravljat. Tudi za se je Pavel sedem dni zvolil, in sedem dni le zato, de je tudi on z njimi daritve po postavi opravil. Pavel je tedej z Judi jud, de jih perdobi (1. Kor. 9, 20.). Po Pavlovim zgledu naj bi tudi tisti ravnali, ki nimajo poterpljenja s slabotnim ljudstvam, kadar se pobožnih šeg derží, ki sicer niso ravno potrebne, pa tudi ne škodljive; in ga ravno s tem pohujšujejo, ako se brez keršanske razumnosti in perzanesljivosti zoper njih pobožne šege vzdigujejo.
21. Po 24, 11. nazarejski dnevi še niso bili popolnama minuli.
22. iz pokrajine Azije ali iz Jonije.
23. Glej zgor. 20, 4.
24. iz skerbi, de bi kje v tempelj ne perderli in ga s prelivanjem kervi ne oskrunili.
25. poglavarju rimskih vojakov, Liziju (spod. 23, 26.), ki je bil s tavžent možmi v gradu, ki se mu je Antonija reklo.
26. gradú.
27. Pavel je v greškim jeziku vprašal.

Digitized by Google

in izpeljal v pušavo štiri tavžent razbojnikov?[28])

39. In mu je rekel Pavel: Jest sim Jud iz Tarsa v Cilicii,[29]) mestnjan ne neznaniga mesta. Prosim te pa, pusti mi govoriti ljudstvu.

40. In ko mu je bil on dovolil, je Pavel stojé na stopnicah ljudstvu z roko mignil, in ko je velika tihota vstala, jih je ogovoril v hebrejskim jeziku,[30]) rekoč:

XXII. Poglavje.

Pavel ogovorí ljudstvo in perpoveduje svoje spreobernjenje k keršanski veri. Judje zaženejo hrup, ter ga hočejo umoriti, in Pavel je peljan v grad. Poglavar zapove Pavla tepsti; ko je pa zvedil, de je Rimljan, si ga ni upal tepsti.

1. Možje, bratje in očetje! poslušajte odgovor, kteriga vam zdaj dam.

2. Ko so pa slišali, de jim v hebrejskim jeziku govorí, so bili še bolj tiho.

3. In reče: Jest sim Jud rojen iz Tarsa v Cilicii, zrejen pa v tem mestu, per nogah Gamalielovih[1]) podučen pò resnici očetovske postave, vnet za postavo,[2]) kakor ste tudi vi dans vsi,

4. ki sim preganjal to pot[3]) do morije, vezal in izdajal v ječe može in žene,

5. kakor mi véliki duhoven pričuje in vsi starašini, od kterih sim tudi pisem prejel, in šel k bratam v Damask, de bi jih perpeljal od ondod zvezane v Jeruzalem, de bi bili pokorjeni.[4])

6. Pergodilo se je pa, ko sim šel in se bližal Damasku, de me je opoldne nanaglama obsvetíla velika svetloba z neba.

7. In sim padel na tla, in slišal glas, kteri mi je rekel: Savel, Savel! kaj me preganjaš?

8. Jest sim pa odgovoril: Kdo si, Gospod? In mi je rekel: Jest sim Jezus nazarenski, kteriga tí preganjaš.

9. In kteri so z menoj bili, so svetlobo sicer vidili, glasú pa niso slišali njega, ki je govoril z menoj.[5])

---

28. tudi po Jožefu Flavii znan puntar, ki se je preroka delal in v pušavo pobegnil, ko je bil Feliks, rimski poglavar, njega in njegovo derhál premagal. Njegovi družniki so se imenovali tolovaji ali razbojniki, po latinsko sikarii (sicarii), ker so enako razbojnikam v Palestini majhne meče (sica) per sebi nosili.

29. Gl. zgor. 6, 9: 9, 11.

30. t. j. v navadnim aramejskim jeziku, ki so ga takrat v Palestini govorili.

1. judovski učenci so imeli v navadi svojim učenikam per nogah sedeti. Perm. zgor. 5, 34.

2. V greškim: „*vnet za Boga*“.

3. keršanstvo. Glej zgor. 9. 2.

4. Permeri 9, 1—18.

5. t. j. vidili so sicer svitlobo, ne pa njega, ki se je perkazal; slišali so neko

Digitized by Google

10. In sim rekel: Kaj naj storim, Gospod? Gospod pa mi je rekel: Vstani in pojdi v Damask, in tam se ti bo vse povedalo, kar ti je storiti.

11. In ker nisim vidil zavoljo tiste blišeče svetlobe, sim, za roko peljan od tovaršev, prišel v Damask.

12. Neki Ananija pa, mož po postavi,[6]) ki ima pričevanje od vsih z njim prebivajočih Judov,

13. je prišel k meni, se je vstopil in rekel: Savel brat, spreglej![7]) In jest sim tisto uro pogledal vanj.

14. On pa je rekel: Bog naših očetov te je izvolil, de bi spoznal njegovo voljo, in vidil Pravičniga,[8]) in slišal glas iz njegovih ust.

15. Zakaj priča mu boš per vsih ljudeh tega, kar si vidil in slišal.

16. In zdaj kaj se abotavljaš? Vstani, in se daj kerstiti, in klicaje v njegovo imé opêri svoje grehe.

17. Zgodilo se je pa, ko sim bil v Jeruzalem nazaj prišel, in molil v tempeljnu, de sim bil zamaknjen,[9])

18. in de sim vidil njega, ki mi je rekel: Hiti in pojdi jaderno iz Jeruzalema; ne bodo namreč sprejeli tvojiga pričevanja od mene.

19. In jest sim rekel: Gospod! sej vedo, de sim jest zapéral v ječo, in pretepal po shodnicah tiste, ki so vérovali v té.[10]) Zgor. 3, 8.

20. In kadar se je prelivala kri Štefana, tvojiga pričevavca, sim jest zraven stal, in pervolil, in sim varoval oblačila njegovih ubijavcov. Zgor. 7, 57.

21. In mi je rekel: Pojdi, ker jest te bom poslal deleč med nevernike.

22. Poslušali so ga pa do té besede, in so vzdignili svoj glas, rekoč: Preč z zemlje s takim; ni namreč prav, de živi.

23. Ko so pa vpili, in svoje oblačila[11]) preč metali, in prah kviško lučali,[12])

24. ga je zapovedal viši v grad peljati, ga z jermeni tepsti in tezati, de bi zvedil, zakaj de so zoper njega takó vpili.

25. Ko so ga bili terdo z jermeni pervezali,[13]) je rekel Pavel stotniku, ki je zraven njega stal: Vam je li perpušeno rim-

---

šumljanje, razločnih besedi pa niso slišali. Tako se ta versta spovzame s pogl. 9, 7. V greškim: *„so luč sicer vidili in se ustrašili“* i. t. d.

6. kristjan, ki je še postavo spolnoval. V greškim: *„pobošen mož po postavi“*.

7. Prejmi zopet svoj pogled!

8. Mesija Jezusa.

9. Glej 2. Kor. 12, 2.

10. Pavel krotko odgovori: Vender pa mislim, de se bo tu dalo kaj storiti; zakaj Judje vedó, de sim kristjane preganjal, in ko me bodo takó naglo spreobernjeniga vidili, bodo jeli tudi oni druge misli dobivati.

11. zgornje oblačila, plajše.

12. to je bilo znamnje k puntu. Ker so oblačila od sebe pometali, se iz tega spozna, de so ga hotli kamnjati. Gl. zgor. 7, 57.

13. de bi ga gajžlali.

Digitized by Google

skiga moža, in neobsojeniga tepsti?[14])

26. To slišati, je stotnik šel k višimu, in mu je povedal, rekoč: Kaj misliš storiti? Ta človek je namreč rimsk mestnjan.

27. Perstopil je pa viši in mu rekel: Povej mi, če si ti Rimljan? In on je rekel: Sim.

28. In poglavar je odgovoril: Jest sim za veliko denarjev to mestnjanstvo kupil.[15]) In Pavel reče: Jest sim pa celo ták rojen.

29. Tedej so berž odstopili od njega, kteri so ga mislili tezati. Viši se je tudi bal, ko je bil zvedil, de je rimski mestnjan, in de ga je bil ukazal zvezati.

30. Drugi dan pa, ker je hotel bolj na tanko zvediti, zakaj je tožen od Judov, ga je rekel odvezati, in je ukazal duhovnam in višimu zboru se sniti, in je perpeljal Pavla in ga postavil mednje.

XXIII. Poglavje.

Pavel se opravičuje pred vélikim zboram in je na povelje vélikiga duhovna udarjen. Prepir med farizeji in saduceji. Jezus se Pavlu perkaže. Judje mu po življenji strežejo, torej se jim po noči v Cezarejo umakne.

1. Pavel je pa pogledal na zbor in rekel: Možje, bratje! jest sim z vso dobro vestjo hodil pred Bogam do današnjiga dné.

2. Véliki duhoven Ananija pa je ukazal zraven njega stoječim, ga po ustih udariti.[1])

3. Tedej mu je Pavel rekel: Udaril te bo Bog, pobeljena stena![2]) Tí sediš, de bi me po postavi sodil, in zoper postavo me ukažeš udariti?[3])

4. In kteri so zraven stali, so rekli: Vélikiga duhovna Božjiga kolneš?

5. Pavel je pa rekel: Nisim vedil, bratje! de je véliki duhoven.[4]) Zakaj pisano je: Poglavarja svojiga ljudstva ne preklinjaj. 2. Mojz. 22, 28.

6. Ker je pa Pavel vedil, de je en del saducejev,[5]) eden pa farizejev,[6]) je zavpil v zboru: Možje, bratje! jest sim farizej, sin farizejev;[7]) zavoljo upanja

---

14. Glej zgor. 16, 37.
15. Kakó si ti k temu prišel.
1. Ananija, Nebedejev sin, je bil odstavljeni véliki duhoven, perlastoval si je pa takrat, ko so bili razbojniki vélikiga duhovna Jonata v tempeljnu umorili, službo vélikiga duhovna. Judovski pisavec Jožef Flavi ga častilakomniga in grozovitniga popisuje.
2. ti hinavec.! — Bog sam (gl. Mark. 13, 11.) je iz Pavlovih ust govoril in sodil. Te besede so se tudi spolnile. Ko so bili palestinski razbojniki Jeruzalem v svojo oblast dobili, so njega in njegoviga brata umorili.
3. po postavi so mogli zatoženiga zaslišati, preden so ga smeli kaznovati.
4. Glej razl. 1.
5. Glej zgor. 4, 1.
6. Glej Mat. 3. razl. 13.
7. sin farizejskih dedov. V greškim: *„sin nekiga farizeja“*.

Digitized by Google

vstajenja mertvih sim jest sojen.[8]) Fil. 3, 5.

7. In ko je bil to rekel, je vstal razpor med farizeji in saduceji, in množica je bila razdeljena.

8. Saduceji namreč pravijo, de ni vstajenja, ne angelja, ne duha; farizeji pa oboje. terdijo. Mat. 22, 23.

9. In vstalo je velíko vpitje. In vzdignilo se jih je nekaj zmed farizejev,[9]) in so se prepirali rekoč: Nič hudiga ne najdemo nad tem človekam. Kakó pa, če je duh z njim govoril ali angelj?[10])

10. In ker je velik razpor vstal, in se je viši bal, de bi Pavla ne raztergali, je zapovedal vojakam doli priti in ga potegniti zmed njih, in ga peljati v grad.

11. Drugo noč pa se mu je perkazal Gospod in mu je rekel: Stanoviten bodi! zakaj kakor si pričal od mene v Jeruzalemu, takó moraš tudi v Rimu pričati.[11])

12. Ko se je pa dan storil, se jih je zbralo nekaj zmed Judov, in so se zapersegli, in rekli, de ne bodo ne jedli ne pili, dokler ne bodo umorili Pavla.

13. Bilo jih je pa več ko štirdeset mož, kteri so bili to zapersego storili.

14. Ti so šli k vélikim duhovnam in starašinam, ter so rekli: Zakleli smo se in zapersegli, de ne bomo nič pokusili, dokler Pavla ne umorimo.

15. Zdaj tedej vi z zboram vred višimu recite, de naj ga perpelje pred vas, kakor de bi hotli kaj bolj natančniga od njega zvéditi. Mí pa smo perpravljeni ga umoriti, preden se bo perbližal.[12])

16. Ko je pa slišal sin Pavlove sestre od zalezovanja, je prišel in stopil v grad, in povedal Pavlu.

17. Pavel je pa poklical k sebi eniga zmed stotnikov in je rekel: Tega mladenča pelji k višimu; ima mu namreč nekaj povedati.

18. In on ga je vzel seboj, in ga peljal k višimu in rekel: Zvezani Pavel me je prosil, tega mladenča perpeljati k tebi; ima nekaj s teboj govoriti.

19. Tedej ga je prijel viši za roko, in je stopil z njim na stran,

---

8. t. j. zavoljo upanja, de bodo mertvi enkrat od smerti vstali, sim obsojen. Vstajenje je spolnjenje odrešenja, ker se bo tudi telesu to zgodilo, kar se je pri duši začelo (namreč: de bodo tudi na telesu vsi nasledki izvirniga greha popravljeni, kakor na duši). Vstajenje od mertvih se tedej lahko postavlja za vso vero v odrešenje. Sv. Pavel zavoljo farizejev vstajenje v misel vzame, ki so v vstajenje vérvali. Ker je bilo v zboru nar več farizejev, je apostelj mislil, de ga bodo oni pred saduceji, zmed kterih je véliki duhoven Ananija bil, varvali in zagovarjali, tedej z njim potegnili.

9. V greškim: *„in vzdignili so se pismarji farizejske strani“*.

10. po tem bi bil njegov nauk res imeníten, in mí bi mu mógli verjeti, kar govorí.

11. Permeri zgor. 18, 9: 19, 21.

12. tako, de vi bote nedolžni viditi.

Digitized by Google

in ga je vprašal: Kaj mi imaš povedati?

20. On pa je rekel: Judje so sklenili te prositi, de bi jutrišnji dan Pavla v zbor perpeljal, kakor de bi ga hotli bolj natanko izpraševati.

21. Ti jim pa nikar ne verjemi; zakaj zalezuje ga zmed njih več ko štirdeset mož, kteri so se zapersegli ne jesti, ne piti, dokler ga ne umoré. In zdaj so že perpravljeni in čakajo tvojiga dovoljenja.

22. Tedej je viši spustil od sebe mladenča, ter mu je zapovedal, de naj nikomur ne pove, de mu je to znano storil.

23. In je poklical dva stotnika, in jima je rekel: Perpravita dve sto vojakov, de pojdejo do Cezareje, in sedemdeset konjikov, in dve sto sulicnikov do tretje ure po noči;[13])

24. tudi živino perpravita, de bodo Pavla nanjo posadili, in zdraviga perpeljali k Feliksu, deželnimu oblastniku.

25. (Bal se je namreč, de bi ga Judje ne zgrabili in umorili, in de bi ne bil potlej obrekovan, kakor de bi bil denarjev prejel.[14])

26. In je pisal list, ki je imel tole v sebi: Klavdi Lizija pozdravi preblagiga deželniga oblastnika Feliksa.

27. Tega moža so Judje zgrabili in so ga hotli umoriti; prišel sim pa naglo z vojaki, in sim ga otel, ko sim zvedil, de je Rimljan.

28. In ker sim hotel zvediti zadolženje, ktero so mu očitali, sim ga peljal v njih zbor.

29. Našel sim, de je zatožen zavoljo vprašanj njih postave, de pa nima nobene smerti ali vezí vredne pregrehe.

30. In ko mi je bilo povedano od zalezovanja, ktero so mu bili oni napravili, sim ga poslal k tebi, in sim tudi tožnikam rekel, de naj per tebi tožijo. Zdrav bodi!

31. Vojaki so tedej, kakor jim je bilo zapovedano, vzeli Pavla in so ga peljali po noči v Antipatrido.[15])

32. In drugi dan so spustili konjike, de so z njim šli, oni pa so se vernili v grad.

33. Ko so bili prišli v Cezarejo in oddali list deželnimu oblastniku, so postavili prednj tudi Pavla.

34. Ko je pa prebral in vprašal, iz ktere dežele de je, in zvedil, de je iz Cilicije,

35. je rekel: Zaslišal te bom, kadar pridejo tvoji tožniki. In ga je ukazal várovati v Herodovim poslopji.

---

13. do tretje ure perve vélike ponočne ure, ki se je ob šestih začela, tedej ob devetih (Gl. Mark. 15. razl. 5.). Sulicniki so bili vojaki s sulicami.
14. Te verste ni v greškim.
15. mestce, per cesti med Jeruzalemam in Cezarejo.

Digitized by Google

XXIV. Poglavje.

Pavlovi tožniki pridejo iz Jeruzalema v Cezarejo in tožijo apostoljna pred deželnim oblastnikam. Pavel odgovorí in skáže svojo nedolžnost. Pavel ostane dve leti v ječi.

1. Čez pet dni je pa šel doli véliki duhoven Ananija z nekterimi starašini in z nekim Tertulam, govornikam;[1]) in tí so prišli k deželnimu oblastniku zoper Pavla.

2. In ko je bil Pavel poklican, je začel Tertul tožiti, rekoč: De po tebi v velikim miru živimo, in de se veliko rečí zboljšuje po tvoji previdnosti:[2])

3. to vselej in povsod spoznamo, preblagi Feliks! z vso hvaležnostjo.[3])

4. De ti pa ne delam dalje nadlege, prosim, poslušaj nas ob kratkim po svoji dobroti.

5. Našli smo, de je ta človek kuga, in de napravlja punte zoper vse Jude po vesoljnim svetu, in de je poglavar puntarske krivovere Nazarečanov.[4])

6. Kteri je skušal tudi tempelj oskruniti; kteriga smo tudi zgrabili in hotli po naši postavi soditi.

7. Prišel je pa zraven viši, Lizija, in ga je z veliko silo potegnil iz naših rok,

8. in je zapovedal njegovim tožnikam pred tebe priti. Od njega boš sam, ko ga boš sodil, zamogel zvediti vse te rečí, zavoljo kterih ga mi tožimo.

9. Poterdili so pa Judje[5]) in rekli, de je to res takó.

10. Odgovoril je pa Pavel, kadar mu je deželni oblastnik pomignil govoriti: Ker vem, de si že veliko let sodnik tega naroda, bom s serčnim duham za se odgovor dal.

11. Lahko namreč zveš, de ni več ko dvanajst dni, kar sim prišel molit v Jeruzalem.

12. In niso me našli v tempeljnu, de bi se bil s kom prepiral, ali napravljal hrup med ljudstvam, ne v shodnicah,

13. ne v mestu. Tudi ti ne morejo skazati, česar me zdaj tožijo.

14. To pa spoznam pred teboj, de po nauku, ki mu pravijo krivovera, takó služim Očetu[6]) in svojimu Bogu, de vérujem vse, kar je v postavi in v prerokih pisano,

15. in de imam upanje v Boga, ki ga tudi oni sami čakajo,

---

1. zagovarjavcam. Judje so si mogli po rimskih pravdarskih pravicah rimskih zagovarjavcov izvoliti.
2. V greškim: *„in de se temu ljudstvu velika sreča godi po tvoji previdnosti“*.
3. To je bilo prazno perlizovanje; zakaj ravno nasprotno se je godilo pod njegovim vladanjem.
4. V greškim: *„poglavar ločinke Nazarečanov“* i. t. d.
5. véliki duhoven in starašini (v. 1.).
6. V greškim: *„tako služim Bogu očakov“* i. t. d.

Digitized by Google

de bo vstajenje pravičnih in krivičnih. Zgor. 23, 6.

16. Zatorej si tudi sam perzadevam brezmadežno vest imeti vselej per Bogu in per ljudeh.

17. Čez več let sim pa[7]) prišel milošnjo delit med svoj národ, in opravit daritve in obljube.[8])

18. Per tem so me našli, ko sim se očiševal v tempeljnu, pa ne z množico in ne s hrupam.

19. Bili so pa neki Judje iz Azije. Tí bi mógli per tebi pričujoči biti, in tožiti, če imajo kaj zoper mene.

20. Ali pa naj tí sami povedo, če so kaj krivice našli nad menoj, kadar sim stal pred zboram,

21. razun zavoljo edíne te besede, s ktero sim zavpil med njimi stojé: Zavoljo vstajenja mertvih sim jest dans od vas sojen. Zgor. 23, 6.

22. Feliks pa jim je dal odlog, dobro vedoč od tega pota,[9]) in je rekel: Kadar viši, Lizija, doli pride, vas bom zaslišal.[10])

23. In je ukazal stotniku, ga varovati, ga per pokoji pustiti, in nikomur zmed njegovih ne braniti, mu streči.[11])

24. Čez nekaj dni je pa prišel Feliks z Druzilo, svojo ženo, ktera je bila judnja, in je poklical Pavla, in ga je poslušal od vere v Kristusa Jezusa.

25. Ko je pa on govoril od pravice in čistosti in prihodnje sodbe, je Feliks prestrašen rekel: Za zdaj le pojdi; ob perložnim času te bom pa poklical.

26. Zraven tega je pa tudi perčakoval, de mu bo Pavel denarjev dal;[12]) za tega voljo ga je pogosto klical in z njim govoril.

27. Ko ste pa dve leti pretekle, je dobil Feliks naslednika Pórcija Festa.[13]) Ker se je pa Feliks hotel Judam perkupiti, je pustil Pavla zvezaniga.

---

7. več let po svojim spreobernjenji k veri.
8. Gl. zgor. 21, 15. i. d. Besede „*obljube*“ ni v greškim, se pa že tako vé.
9. od keršanstva, ter bi bil lahko razsodil.
10. Feliks je bil prepričan, de je Pavel nedolžen, kar se že iz tega sklene, ker je posihmal takó lepó z njim ravnal (v. 23.); spustiti si ga pa vender ni upal iz strahú pred Judi.
11. greško pristavlja: „*in k njemu priti*“.
12. Rimski poglavarji so bili navadno lakomni. Denarja je Feliks hotel, ne pa pokorivne pridige. Je li Pavel bogat bil? Ne; pa Feliks je vedil, de se kristjani med seboj podpérajo. Zato je sv. Ignaci, ko je bil v Rim v železje zakovan prišel, vernim pisal, de naj nikar ne zbirajo denarja, s kterim bi ga odkupili.
13. leta 60 ali 61 po Kr. rojst.

Digitized by Google

XXV. Poglavje.

Pavel zatožen se per Festu, deželnim oblastniku, zagovarja; in ko ga Fest hoče v Jeruzalem poslati, pokliče apostelj cesarjevo sodbo na pomoč. Kralj Agripa in njegova sestra Berníka prideta v Cezarejo, in želita Pavla slišati.

1. Kadar je bil tedej Fest v deželo prišel, je šel čez tri dni iz Cezareje v Jeruzalem.

2. In prišli so k njemu véliki duhovni in pervi med Judi zoper Pavla in so ga prosili,

3. in si iskali milosti zoper njega, de bi ga ukazal perpeljati v Jeruzalem, in so ga zalezovali, de bi ga umorili na potu.

4. Fest je pa odgovoril, de je Pavel zapert v Cezareji, in de on sam kmalo tje pojde.

5. In je rekel: Kterim tedej zmed vas je mogoče, naj z menoj doli gredo, in če je kaka krivica na tem možu, naj ga tožijo.

6. Ko se je bil pa pomudil med njimi ne več kakor osem ali deset dni, je doli šel v Cezarejo, in je drugi dan sédel na sodnji stol, in ukazal Pavla perpeljati.

7. Ko je bil perpeljan, so ga obstopili Judje, kteri so bili iz Jeruzalema prišli, in so mnoge in težke zadolženja [1]) očitali, kterih niso môgli skazati;

8. ker se je Pavel odgovoril: Nič se nisim pregrešil ne zoper judovsko postavo, ne zoper tempelj, ne zoper cesarja.

9. Fest pa, ker je hotel Judam vstreči, je odgovoril Pavlu in rekel: Hočeš gôri iti v Jeruzalem, in tamkej v teh rečeh sojen biti pred menoj?

10. Pavel je pa rekel: Pred cesarjevim sodnjim stolam stojim, ondi moram sojen biti. [2]) Judam nisim krivice storil, kakor tí bolje veš. [3])

11. Zakaj če sim krivico, ali kaj smerti vredniga storil, se ne branim umreti; če pa to nič ni, česar me tí tožijo, me nihče ne more njim izdati. Na cesarja kličem. [4])

12. Tedej je Fest z zboram govoril, in rekel: Na cesarja si klical; k cesarju pojdeš!

13. Ko je bilo preteklo nekoliko dni, sta prišla kralj Agripa in Berníka v Cezarejo pozdravit Festa. [5])

14. Ker sta se pa ondi več dni mudila, je Fest kralju od Pavla pravil, rekoč: En mož je od Feliksa zvezan pušen,

---

1. V greškim je perstavljeno: „*Parlu*“.
2. jest sim rimski mestnjan, in nihče me ne more siliti, de bi se dal vélikimu zboru soditi; tukej pred cesarjevim namestnikam hočem biti sojen.
3. ali bi saj lahko vedil.
4. Po rimskih postavah so smell rimski mestnjani, ki so imeli obsojeni biti, na rimsko ljudstvo, in namesti njega na cesarja klicati (apelirati).
5. Agripa je bil sin tistiga Heroda, ki je dal sv. Jakopa umoriti (zgor. 12, 1. i. d.), Berníka (v Vulgati: Bernice), njegova sestra, je z njim pregrešno živela.

Digitized by Google

15. zavoljo kteriga so prišli k meni, ko sim v Jeruzalemu bil, véliki duhovni in starašini Judov, ter so prosili zoper njega obsojenje.

16. Sim jim odgovoril, de per Rimljanih ni navada, obsoditi kakiga človeka,[6]) dokler nima on, ki je zatožen, pričujočih tožnikov, in ne prejme odloga, se odgovoriti, zavoljo obdolženja.

17. Kadar so bili tedej semkej prišli, sim se brez vsiga odlašanja drugi dan usedel na sodnji stol, in sim ukazal perpeljati moža.

18. Tožniki pa, ko so se bili vzdignili zoper njega, niso nobeniga takiga zadolženja povedali, kakoršniga sim si domišljeval;[7])

19. ampak neke prepire od svoje prazne vere so imeli zoper njega, in od nekiga Jezusa, ki je umerl, od kteriga je pa Pavel terdil, de živí.

20. Ker pa nisim vedil, kakó bi na te vprašanja odgovoril,[8]) sim rekel, ali bi ne hotel v Jeruzalem iti, in ondi v ti reči sojen biti.

21. Ker si je pa Pavel izgovoril, de hoče perhranjen ostati do cesarjeviga spoznanja, sim ga ukazal varovati, dokler ga k cesarju ne pošljem.

22. Agripa je pa rekel Festu: Tudi jest bi rad slišal človeka. Mu odgovorí: Jutri ga boš slišal.

23. Drugi dan pa, ko sta bila prišla Agripa in Bernika z veliko košatijo in sta šla v sodnjišnico z vojsknimi višimi, in nar imenitnišimi mestnimi možmi, je bil Pavel perpeljan po Festovim povelji.

24. In Fest reče: Agripa, kralj, in vsi možje, ki ste tukej z nami, vidite tega, zavoljo kteriga me je vsa množica Judov nadlegovala v Jeruzalemu,[9]) in so prosili in vpili, de naj več ne živí.

25. Jest sim pa našel, de ni nič smerti vredniga storil. Ker je pa sam na cesarja klical, sim sklenil ga poslati.

26. Nimam pa nič gotoviga od njega gospodu[10]) pisati. Zatorej sim ga pred vas perpeljal, in sosebno pred tebe, kralj Agripa, de bom po storjenim izpraševanji imel kaj pisati.

27. Neumno se mi namreč zdí, pošiljati zvezaniga, in ne povedati njegoviga zadolženja.

---

6. V greškim: *„kakiga človeka v pogubo dati“.*
7. V greškim: *„nobene take tožbe, kakoršne sim se nadjal“.*
8. ker pa nisim vedil, kako bi ta prepir razsodil.
9. Greško perstavlja: *„in tukej“* i. t. d.
10. cesarju.

Digitized by Google

XXVI. Poglavje.

Pavel govori pred kraljem Agripam; perpoveduje svoje čudovito spreobernjenje. Agripa spozna, de je apostelj nedolžen.

1. Agripa je rekel Pavlu: Perpušeno ti je, za-se govoriti. Tedej je Pavel stegnil roko[1]) in se je začel odgovarjati.

2. Srečniga se štejem, kralj Agripa! de se smem dans pred teboj zavoljo vsiga zagovarjati, česar me Judje dolžé;

3. posebno ker vse veš, in kákošne so šege per Judih in kákošni prepiri. Torej te prosim, poterpežljivo me poslušaj!

4. In sicer moje življenje od mladosti, ktero je bilo od začetka med mojim narodam v Jeruzalemu, je znano vsim Judam.

5. Dobro me poznajo od začetka, in vedo (ako hočejo pričati), de sim po nar ojstrejšim uku naše vere živel kakor farizej.

6. In zdaj stojim zatožen pred sodbo zavoljo upanja obljube, ktera je bila našim očetam storjena od Boga,[2])

7. ktero doseči upajo naši dvanajsteri rodovi, noč in dan službo opravljaje. Zavoljo tega upanja, o kralj![3]) sim od Judov tožen.

8. Kaj? se vam li neverjetno zdí, de Bog mertve obuduje?

9. Tudi jest sim sicer menil, de moram zoper imé Jezusa nazarenskiga veliko nasprotniga delati.

10. Kar sim tudi storil v Jeruzalemu; in veliko svetih sim zaperl v ječe, ko sim bil od velikih duhovnov oblast dobil; in kadar so jih morili, sim pervolil. *Zg.* 8, 3.

11. In po vsih shodnicah sim jih pogosto pokoril, in silil preklinjati,[4]) in še bolj sim divjal zoper njé in sim jih preganjal do vnanjih mest.

12. Kadar sim zavoljo tega šel v Damask z oblastjo in perpušenjem velikih duhovnov,

13. sim opoldne na potu, o kralj! vidil doli z neba luč, svetlejši kakor je solnčna svetloba, obsvetiti mene in njé, ki so z menoj bili.

14. In ko smo bili vsi padli na zemljo,[5]) sim slišal glas, ki me je ogovoril v hebrejskim jeziku: Savel, Savel! zakaj me preganjaš? Težko ti je proti ostnu bercati.

15. Jest pa sim rekel: Kdo si, Gospod? Gospod pa je rekel:[6]) Jest sim Jezus, kteriga ti preganjaš.

16. Ali vstani in stopi na svoje noge; zato sim se ti namreč per-

---

1. kakor govorniki navadno delajo.
2. zavoljo obljubljeniga Mesija in njegoviga kraljestva.
3. V greškim je perstavljeno: „*Agripa*“.
4. tajite Jezusa, de je Mesija.
5. Spremljavci so sperviga na zemljo popadali, so pa kmalu spet vstali, in sterméli. Gl. zgor. 9, 7.
6. V greškim: „*on pa je rekel*“ i. t. d.

Digitized by Google

kazal, de te postavim služabnika in pričo tega, kar si vidil, in tega, zavoljo česar se ti bom še perkazal;

17. in otel te bom od ljudstva in od narodov, med ktere te zdaj jest pošljem,[7])

18. odpérat njih očí, de se spreobernejo od temè k luči, in od satanove oblasti k Bogu,[8]) de prejmejo odpušenje grehov, in delež med svetimi[9]) po veri, ktera je v mene. Iz. 35, 5.

19. Zatorej, o kralj Agripa! nisim bil neveren nebeški perkazni;

20. temuč sim narprej tem, ki so v Damasku in v Jeruzalemu in po vsi judejski deželi, potem pa ajdam oznanoval, de naj pokoro delajo, in se spreobernejo k Bogu, in vredne dela pokore delajo.

21. Zavoljo tega so me Judje, ko sim bil v tempeljnu, zgrabili, in iskali umoriti. Zgor. 21, 31.

22. Z Božjo pomočjo pa podpéran do današnjiga dne stojim in pričujem malim in velikim, in nič drugiga ne govorim kakor to, kar so govorili preroki in Mojzes, de se bo zgodilo:

23. De bo Kristus terpel in de bo pervi iz vstajenja mertvih in luč oznanoval ljudstvu[10]) in ajdam. Jan. 1, 4. 9.

24. Ko je on to govoril in se odgovarjal, je Fest z velikim glasam rekel: Mešaš se, Pavel! Velika učenost ti um jemlje.

25. In Pavel je rekel: Ne mešam se ne, preblagi Fest! temuč govorim resnične in pametne besede.

26. Kralj namreč to vé, pred kterim tudi serčno govorim; ker menim, de mu nič tega ni neznaniga. Zakaj nič tega se ni godilo v kakim kotu.

27. Verjameš, o kralj Agripa! prerokam? Vem, de verjameš.

28. Agripa pa je rekel Pavlu: Malo manka, de me kristjan biti ne pregovoriš.

29. In Pavel reče: Želim per Bogu, naj že manka malo ali veliko, de bi ne le ti, ampak tudi vsi, kteri slišijo, dans taki bili, kakoršen sim jest, razun teh vezí.

30. In vstali so kralj[11]) in deželni oblastnik, in Berníka, in kteri so z njimi sedeli.

31. In ko so bili na stran stopili, so govorili med seboj, rekoč: Ta človek ni nič smerti ali vezí vredniga storil.

32. Agripa pa je rekel Festu: Izpustil bi se lahko ta človek, ako bi ne bil klical na cesarja.

---

7. ker te z močjo svoje premagavne gnade izvolim.
8. Glej Jan. 12, 31.
9. večno zveličanje.
10. Judam.
11. V greškim: „*Ko je bil Pavel te besede izgovoril*“ i. t. d.

Digitized by Google

XXVII. Poglavje.

Pavel jetnik se pelje v barki iz Cezareje. Na morji pa je vstal velik vihar, takó de se je barka razbila. Ljudje so se oteli na otok Malto.

1. Kadar je bilo pa sklenjeno, de se ima po morji peljati na Laško, in izročiti Pavel z drugimi jetniki stotniku cesarske trume,[1]) Juliju po imenu;

2. smo stopili v adrumeško[2]) barko, in smo odrinili in se začeli peljati poleg azijaških krajev; bil je pa z nami Aristarh, Macedonec, iz Tesalonike.[3])

3. Drugi dan pa smo prišli v Sidon.[4]) Juli je pa s Pavlam perljudno ravnal in mu je perpustil k prijatlam iti,[5]) in si dati postreči.

4. In ko smo bili od ondod odrinili, smo se peljali za Cipram,[6]) ker so nam bili vetrovi nasproti.

5. In smo se peljali po ciliškim in pamfilskim[7]) morji, ter smo prišli v Listro,[8]) ktera je v Licii.

6. In ondi je stotnik našel aleksandrijsko barko, ktera se je peljala na Laško, in nas je prestavil vanjo.

7. In ko smo se veliko dni počasi vozili, in komej proti Gnidu[9]) prišli, ker nam je veter branil, smo se peljali poleg Krete per Salmonu.[10])

8. Komej smo se memo peljali, in prišli v neki kraj, ki se mu pravi Dobri zavetnik,[11]) zraven kteriga je bilo mesto Talasa.[12])

9. Ko je bilo pa veliko časa

---

1. životne trume (straže). Cesarska se je mende ena zmed trum v Cezareji imenovala.
2. Adrumet (Adramyttium) je bilo primorsko mesto z zavetnikamv pokrajini, po imenu Mizija, v mali Azii. V greškim: *„Ko je bilo pa sklenjeno, de se imamo na Laško po morji peljati, so Pavla in nekej drugih jetnikov stotniku cesarske trume, Juliju po imenu, izročili. Stopili smo v adrumeško barko“.* Godilo se je pa to leta 60 ali 61 po Krist. rojst.
3. besedi: *„stopili smo“*, kažete, de je bil tudi sv. Lukež med aposteljnovimi spremljavci (tovarši), ne pa med jetniki, zmed kterih sebe in Aristarha izvzame. Nekdaj še niso bili v vožnji po morji takó izurjeni, kakor so zdaj, torej so se mogli le bolj primorja deržati. Zato se tukej toliko primorskih mest v misel jemlje.
4. Glej zgor. 15, 3.
5. v mestu.
6. t. j. na severni strani Cipra, kteri je bil na severno-zahodnji strani od Sidona.
7. Glej zgor. 6, 9: 2, 10.
8. Gl. zgor. 14, 6. Vé se za Listro v Likaonii, ne v Licii. V greškim je namesti Listre: *„Mira“*, in to mesto je bilo v Licii proti jugu od Pamfilije, blizo morja.
9. mesto na otoku enaciga imena v Karii.
10. na izhodnjim primorji otoka, ki se imenuje Kreta (Kandija). Salmon je predgorje (berdo) otoka na severno-izhodnji strani.
11. V greškim: *„Lepi zavetnik“*.
12. V greškim: *„Lasêja“*. Kreta je imela 100 mest.

Digitized by Google

preteklo, in vožnja po morji še ni bila varna, zato ker je bil že tudi post minul,[13]) jih je Pavel opominjal,

10. in jim je rekel: Možje! vidim, de vožnja začenja huda in silno nevarna biti, ne le za blago in barko, ampak tudi za naše življenje.

11. Stotnik je pa kermarju in barknimu gospodarju bolj verjel, kakor temu, kar je bilo od Pavla rečeno.

12. In ker zavetnik ni bil perpraven za prezimovanje, so skorej vsi svetovali, se od tod peljati, in ako bi bilo mogoče do Fenik priti in prezimovati v zavetniku na Kreti, kteri je proti jugu, in proti zahodnjimu severju.

13. Ko je pa jug vlekel, so menili, de bodo svoj namen dosegli, in ko so od Asona odrinili, so se peljali ob Kreti.[14])

14. Ne dolgo po tem se je pa vzdignil nji nasproti vertinski vihar,[15]) ki se mu pravi izhodnji sever.

15. In ko je bila barka zgrabljena in ni mogla proti vetru iti, smo prepustili barko vetrovam in smo se takó peljali.

16. Ko smo se bili proti nekimu otoku perpeljali, ki se mu pravi Kavda,[16]) smo komej čelnič obderžali.[17])

17. Ko so bili tega vzdignili,[18]) so se poslužili perpomočkov *(vervi)*, in so ovili barko,[19]) ker so se bali, de bi na kleče[20]) ne zadeli; in so jadrilo doli spustili, in so bili takó dalje gnani.

18. Ker smo bili od hudiga viharja semtertje gonjeni, so drugi dan izmetavali.[21])

19. In tretji dan so[22]) s svojimi rokami barkino orodje[23]) izmetali.

20. Ker pa ni bilo viditi ne solnca ne zvezd več dni, in je

---

13. post pred praznikam šotorov (3. Moz. 16, 19: 23, 27.). Ta praznik je bil deseti dan sedmiga mesca (proti koncu kimovca); takrat se jesenski in zimski viharji začenjajo, torej je vožnja silno nevarna.

14. znano je na otoku Kreti mesto, ki se „*Asos*“ imenuje; todc ni pri morji, ampak v deželi; zato nekteri greško besedo „*asson*“ prestavljajo z „*bliše*“ ob Kreti; „*asson*“ se pravi „*bliše*“.

15. Ta vihar je bil vertinec, ki se od več strani, navadno od vzhoda in severja v barko vprè, ter ji je silno nevaren.

16. V greškim: „*Klauda*“ na južno-zahodnji strani Krete, ki se zdaj „*Gozo di Kandia*“ imenuje.

17. komej v barko potegnili, de se ni razbil. Zraven barke so imeli pervezan majhen čeln, ki jim je v to služil, de so se v njem na barko in iz barke prepeljevali, in blago vanjo in iz nje vozili. V sili, ako se barka potopí, se zamore človek v njem otéti.

18. v barko (v. 30.).

19. t. j. verví so nategnili in z njimi barko ovezali od spod navzgor, de so strani zoper pljuskanje valov uterdili.

20 Na severno-afrikanskim primorji so dvoje kleče, vélike in male. Tukej misli perve na južno-zahodnji strani Krete.

21. blago, de so barko zlajšali.

22. Drugi berejo: „*smo zmetali*“.

23. nepotrebno brešnjo.

Digitized by Google

velik piš pertiskal, je že zginilo vse upanje našiga ohranjenja.

21. In ker so bili dolgo časa brez jedi,[24]) je stopil Pavel v sredo med nje in je rekel: Mógli bi bili, o možje! mene poslušati in od Krete ne odriniti, in takó oditi ti nesreči in zgubi.

22. In zdaj vas opominjam, de serčni bodite; življenje nobeniga zmed vas ne bo zgubljeno, le barka.

23. Perkazal se mi je namreč to noč angelj Boga, kteriga sim, in kterimu služim,[25])

24. rekoč: Ne boj se, Pavel! pred cesarja moraš stopiti; in glej! Bog ti je podaril vse, kar se jih s teboj pelje.[26])

25. Zatorej bodite serčni možje! verjamem namreč Bogu, de bo res takó, kakor mi je bilo rečeno.

26. In na neki otok pa moramo naleteti.

27. Ko je bila pa prišla štirnajsta noč, in smo bili semtertje gonjeni po adrijaškim morji,[27]) se je o polnoči mornarjem zdelo, de se bližajo nekimu kraju.[28])

28. In so vergli svinčeno mero, in so našli dvajset sežnjev;[29]) in ko so bili malo od tod prišli, so našli petnajst sežnjev.

29. Ker smo se pa bali, de bi na skalovje ne perleteli, so s kerme vergli štiri mačke, in so želeli, de bi se dan storil.

30. Ko so pa mornarji[30]) iskali izbežati iz barke, in so spustili čelnič v morje z izgovoram, kakor de bi hotli s sprednjiga konca mačke pometati:

31. je rekel Pavel stotniku in vojakam: Ako ti v barki ne ostanejo, ne morete vi oteti biti.

32. Tedej so odsekali vojaki vervi čelniču, in so ga pustili pasti.

33. In ko se je začelo daniti, je Pavel vse prosil, de naj vzamejo jedi, rekoč: Dans je že štirnajsti dan, kar čakate in ste brez jedi in nič v se ne vzamete.

34. Za tega voljo vas prosim, vzemite jedi za svoje ohranjenje, ker nikomur zmed vas ne bo las z glave poginil.

35. In ko je bil to rekel, je vzel kruha, in zahvalil Boga vpričo vsih; in ko je bil razlomil, je začel jesti.[31])

36. Postali so pa vsi serčniši, in so tudi začeli jesti.

37. Bilo nas je pa vsih v barki dve sto šest in sedemdeset duš.

38. In ko so se bili do sitiga

---

24. zavoljo neprenehljiviga dela niso utegnili jesti.
25. čigar sim in kteriga častim. Apostelj to pové, de bi neverniki naslednjiga razodenja kterimu svojih bogov ne perpisovali.
26. vsim, ki so s teboj v barki, bo Bog življenje otel zavoljo tebe. Pavel je verjetno Boga rešenja za vse prosil.
27. adrijaško morje je tukej v širjim pomenu; tudi sicilsko in jonsko si misli.
28. V greškim: *„se je mornarjem zdelo, de se suhimu bližajo“*.
29. seženj ima 6 čevljev.
30. Glej zgor. versto 16.
31. de jim je s tem pokazal, de ne daje le samo drugim serčnosti, temuč de tudi sam pogum in veselo upanje v sercu ima.

Digitized by Google

najedli, so polajšali barko, in pometali žito v morje.

39. Ko se je bil pa dan storil, niso poznali dežele; ugledali so pa zatok, ki je imel breg, na kteriga so mislili, ko bi bilo mogoče, barko pognati.

40. In ko so bili mačke vzdignili, so se prepustili morju, in so tudi odvezali vervi kermil in so razpeli prednje jadro po vetru, in so vozili proti bregu.

41. In ko smo bili naleteli na kraj, ki je imel na obeh straneh morje, so z barko terčili; in prednji konec se je nataknil in terdo obtičal, zadnji je bil pa razbit od sile morja.

42. Vojaki so pa sklenili jetnike pomoriti, de bi kdo, ko bi izplaval, ne pobegnil.[32])

43. Stotnik je pa hotel Pavla ohraniti in je prepovedal, to storiti; in je zapovedal tistim, ki so znali plavati, narprej se spustiti, se oteti in na suho iti.

44. Drugih so pa ene na deskah čez spravili, ene pa na barkinih kosovih. In takó se je zgodilo, de so vsi živi na suho prišli.

XXVIII. Poglavje.

Pavel in njegovi tovarši se pomudé tri mesce na otoku Malti. Pavla kača piči, pa mu nič ne škodva; on bolnike ozdravlja na otoku; se peljejo in pridejo v Rim, kjer ostane Pavel dve leti, in oznanuje Jezusov nauk.

1. In ko smo se bili oteli, tedej smo spoznali, de se otok Melita[1]) imenuje. Otočani so nam pa skazali ne majhno ljudomilost.

2. Zažgali so namreč germado, in so poživljali nas vse[2]) zavoljo dežja, ki je šel, in mraza.

3. Ko je bil pa Pavel kup hoste nabral, in na ogenj djal, je iz vročine gad planil in se obesil na njegovo roko.

4. Ko so pa otočani vidili viseti zver na njegovi roki, so rekli med seboj: Gotovo je ubijavec ta človek, kteriga otetiga iz morja pravica maševavka ne pusti živeti.

5. On je pa otresel zver v ogenj, in nič hudiga se mu ni zgodilo. Mark. 16, 18.

6. Oni pa so menili, de bo otekel, naglo padel in umerl. Ko so pa dolgo čakali in vidili, de se mu nič hudiga ne zgodi, so svojo misel spreobernili, in rekli, de je on Bog. Zgor. 14, 11.

7. V tistih krajih so bile pa pristave poglavarja otoka, Publija po iménu, kteri nas je sprejel in tri dni prijazno gostil.

8. Pergodilo se je pa, de je Publijev oče na merzlici in griži bolan ležal. K temu je šel Pavel, je môlil in položil nanj roke in ga ozdravil. Mat. 8, 14.

---

32. de bi oni kri[illegible] ne bili, ko bi bili jetniki pobegnili.

1. Mal[illegible]k med Afriko in Sicilijo.

2. S postrežbo in jedjo. V greškim: *„so nam vsim postregli zavoljo stanovitniga dežja in zavoljo mraza“.*

Digitized by Google

9. Ko se je bilo to zgodilo, so prišli, kar jih je bilo bolnih na otoku, in so bili ozdravljeni.

10. Ti so nas tudi z veliko častjo častili, in kadar smo se dalje peljali, so nam naložili, kar je bilo potreba.

11. Čez tri mesce pa smo se peljali[3]) v aleksandrijski barki, ktera je bila na otoku prezimila, in ktera je imela znamnje Kastorja in Poluksa.[4])

12. In ko smo bili prišli v Sirakuze,[5]) smo tam tri dni ostali.

13. Od ondod smo se okoli peljali in prišli v Regijo;[6]) in ker je en dan po tem jug vlekel, smo drugi dan prišli v Puteole.[7])

14. Ondi smo našli bratov, in smo bili prošeni, per njih ostati sedem dni; in takó smo prišli v Rim.

15. In ko so bili slišali[8]) bratje od nas, so nam od ondod naproti prišli do Apijeviga terga in do treh Tabern.[9]) Kadar jih je Pavel ugledal, je zahvalil Boga in je bil napolnjen z zaupanjem.[10])

16. Kadar smo bili pa prišli v Rim, je bilo Pavlu perpušeno ostati, kjer je sam hotel, z vojakam, kteri ga je varoval.[11])

17. Čez tri dni je pa nar imenitniši Jude skupej poklical.[12]) In ko so se bili sošli, jim je rekel: Možje, bratje! desiravno jest zoper ljudstvo nič nisim storil ali zoper očetovske šege, sim bil vender iz Jeruzalema zvezan izdan Rimljanam v roke.

18. Ko so me bili ti zaslišali, so me hotli izpustiti, ker nobeniga smerti vredniga zadolženja ni bilo nad menoj. Zgor. 25, 25: 26, 31: 23, 29: 24, 26.

19. Ker so se pa Judje ustavljali, sim bil persiljen na cesarja klicati; ne kakor de bi imel svoj národ zavoljo česar zatožiti.

20. Za tega voljo tedej sim prosil, viditi vas in z vami govoriti, zakaj zavoljo upanja Izraeloviga[13]) sim s to verigo obdan.

21. Oni pa so mu rekli: Mi nismo ne pisem dobili zavoljo tebe iz Judeje, in tudi nobeden zmed bratov ni prišel, kteri bi

---

3. mesca sušca, v kterim času se je vožnja po morji spet perčela. Na Malti so bili čez zimo ostali.
4. Kastor in Poluks, dvojčika, Helenina brata, sina ajdovskiga boga Jupiterja in bognje Lide, sta bila tudi bogova, od kterih so mislili, de ponesrečenim mornarjem na pomoč prideta, zatorej so z nju podobami radi barke zaznamovali.
5. primorsko mesto v Sicilii.
6. mesto in predgorje v spodnji Italii, Sicilii nasproti.
7. primorsko mesto v Kampanii blizo Neapola.
8. Zastran kristjanov v Rimu glej vvod v list do Rimljanov.
9. Apijev terg je bilo mesto ob Apijevi cesti, 8 milj od Rima.
10. z novim, z večim, s terdnejim zaupanjem.
11. V grešKim: *„kadar smo bili pa prišli v Rim, je izročil stotnik jetnike višimu sivotnikov, Pavlu je bilo pa pripušeno“* i. t. d.
12. Ker je bil jetnik, ni mogel k njim priti. Hotel jim je pa povedati, kako se je z njim godilo in se še godí, de je s tem perložnost dobil, jim evangeli oznanovati.
13. ker sim prihod Mesijev oznanoval, ki ga je izraelsko ljudstvo pričakovalo,

Digitized by Google

nam bil povedal, ali kaj hudiga od tebe govoril.

22. Prósimo pa slišati od tebe, kaj de misliš, zakaj od tega uka nam je znano, de se mu povsod zopergovorí.[14])

23. Ko so mu bili pa odločili dan, jih je prišlo prav veliko k njemu v njegovo stanovanje; in jim je razlagal in spričeval Božje kraljestvo, in jim skazoval od Jezusa iz Mojzesove postave in prerokov od jutra do večera.

24. In eni so vérovali temu, kar je bilo rečeno, eni pa niso vérovali.

25. In, ker niso bili ene misli med seboj, so šli vsaksebi, in Pavel jim je rekel še eno besedo:[15]) Prav je sveti Duh govoril po Izaii preroku našim očetam,

26. rekoč: Pojdi k temu ljudstvu, in jim reci: z ušesmi bote poslušali, in ne razumeli; gledajoči bote gledali, in ne spoznali.

27. Zakaj serce tega ljudstva je oterpnjeno, z ušesmi hudo slišijo, in s svojimi očmi mižé; de bi kje ne vidili z očmi, in z ušesmi ne slišali, in s sercam ne razuméli, in se ne spreobernili, in de bi jih ne ozdravil. Izai. 6, 9. 10. in Mat. 13, 14. 15. Jan. 12, 40.

28. Znano vam torej bodi, de je ajdam poslano to zveličanje Božje, in oni bodo poslušali.

29. In ko je bil to rekel, so šli Judje od njega, in so imeli mnoge prepire med seboj.

30. Ostal je pa cele dve leti[16]) v svojim najetim stanovanji; in je sprejemal vse, kteri so k njemu hodili;

31. je oznanoval Božje kraljestvo, in učil, kar je od Gospoda Jezusa Kristusa, z vso serčnostjo, brez prepovedi.[17])

---

sim s to verigo vklenjen. Po rimski šegi je bil Pavel za desnico na levico vojaka, ki ga je varval, perklenjen.

14. mi želimo slišati, kaj nek ti misliš od te ločinke; zakaj, kar smo dozdaj slišali, ni ravno hvale vredno. Povsod se ji zopergovarja in jo za abotno imajo. (Permeri Luk. 2, 34.).

15. preden so se razšli (v. 29.).

16. do leta 63 ali 64 po Krist. rojst.

17. Po dveletni ječi se je sv. Pavel, berž ko ne, kakor se je bil namenil (Rimlj. 15, 24), na Španjsko podal sv. evangeli oznanovat. Takó pripovedujejo sveti Klemen rimski, Ciril, Epifani in Hieronim. Tudi je prav verjetno, de je še tudi druge kraje obiskoval. Leta 65 pa je bil spet v izhodnjo Evropo prišel, in se je, kakor nam pisavec Evzebi v svojih cerkvenih zgodbah pripoveduje, s sv. Petram v Korintu sošel; od kodar sta se oba na Laško podala in sta v Rimu štirnajsto leto Neronoviga vladanja t. j. 66 ali 67 po Krist. rojst. za Jezusa svojo kri prelila; sv. Peter je na križu umerl, sv. Pavel pa je bil ob glavo djan.

Zakaj neki sv. Lukež svojo povest tako nanaglama konča, de nič več dalje ne perpoveduje? Zato ker ni bil njegov namen, djanje ali zgodbe tega ali uniga aposteljna popisovati, ampak ustanovljevanje cerkve med judi in ajdi. To ustanovljevanje pa je dosihmal že popisal; zakaj pokazal je, kakó de se je Jezusova cerkev ne le v Jeruzalemu med judi, ampak tudi v Antiohii in Rimu za ajde ukoreninila, de se bo polagama po vsim svetu razširjala. Kakor se sploh v evangeljskih zgodbah nikjer ne gleda na osebe (peršone), in sv. pisavci

Digitized by Google

le sveto reč in to, kar koristi, pred očmi imajo; ravno to se tudi iz apostoljskiga djanja očitno kaže, ker se v njem ne popisuje življenje vsih apostelnov, ali eniga zmed njih, ampak le začetek cerkve in njeno življenje. Ta pogled na poglavitno reč je bil tudi nedvomljivo vzrok, zakaj de so tudi poznejši cerkveni pisavci veliko perpovedovali od močí in od veličastva, s kterim se je keršanstvo nad nejeverstvo povzdignilo, le malo pa od življenja tistih junakov v veri, ki so jo z neprestrašeno serčnostjo razširjali.

Digitized by Google